MOL

Bálint Ferenc
nyomdász (Békéscsaba)

nyerte nyomdászéri a karmadik
díjat (Pályázat. Ivókönyv és litikalauz
emléklapjára 1913. évre)

Bírálati jelentés. Mellékel a Gr. Sz. G. gyűlés
Grafikai Szemle 1912 évf. 9 sz. 228 l

MDK

Bálint Ferenc

Lakást diszitő kiállitás. Nemzeti Ujság 1937.szept. 26.

Bálint Ferenc

Szerepelt a lakást diszitő művészetet bemutató kiáll.-on. Tamás Galéria.

Kat.1935.Szept.26- Okt.10.

Bálint Ferenc

A Tanács galériában rendezett, tolvajt dicsérő kiállításon tudósokkal szerepel

N.U. 1937. IX. 26.

MDK

Bálint Ferenc és Steiner Sándor

Családi ház a Gellért-hegyen, repr.

Tér és Forma 1932. 248,249,250.l.Képekkel

Bálint Ferenc MDK

Szerepelt a Móra Ferenc Muzeum képtárában rendezett kiállitáson.

a Paprikafeldolgozó Vállalat kazánháza,
a szegedi Vízmü székháza,
a petőfitelepi orvosi rendelő.

Szili Török Dezső: Épitőművészeti kiállitás Szegeden.
DÉLMAGYARORSZÁG, Szeged, 1956 . ápr. 18.

Bálint Ferenc MDK

Terve, repr.

Az Építőmunka pályázata.
Építőmunka 1934. 6-lo.sz. 115-116.o.

M.D.K.

Bálint Ferenc

"Rózsahegyi karikatura" cimmel tréfás rajzok a müvész iskolájáról és őróla magáról. "A hét mozikrónikája" c. rovatban.

"Vászon és telefon" cimü közl. illusztrálására xx rajz.

A "Mozi Élet" c. rovathoz készitett fejrajzot.

Szinház és Divat, Bp. 1918. dec. 15. III.évf. 49. sz. 34, 36, 37, lap

MDK

Bálint Ferenc, ép. Kivizelező Sorg Antal ép.ip.rt.

Családi lakóház. Képek: két szoba belseje és a fürdő-szoba.

Az emeleti hálószoba tarka kézi-szőttesei Szabó Éva -félék.

Epitömunka. 1934. 6-10.sz. 131.l.

M.D.K.

Bálint Ferenc iparmüvész

Karinthy Frigyesné "Fészek" elnevezésü iparmüvészeti mühelyében tervézett berendezési tárgyak, ötvösmunkák, ékszerek, csipkék stb kiállitásán szerepelnek müvei.

Karinthy Frigyesné kiállitása
Szinházi Élet. Bp. 1923. január 1-6
XII. évf. 1. sz. 61. lap.

Bálint Ferenc építész, bútortervező

Tér és Forma, 1929

II. évf. 461-463.

vö.: Halbutorok, - Bálint Ferenc munkái.

Bálint Ferenc építész

Tér és Forma, 1929

V. évf. 331-336.

Kemeny Zsuzsa: Frankel Leó és Bálint Ferenc interieurjei.

Bálint Ferenc

siófoki nyaraló terv

Tér és Forma, 1935 VIII. 129

Bálint Ferenc

Bp. sashegyi családiház

Tér és Forma, 1935 VIII. 374

Bálint Ferenc építész

Bp. sashegyi ház

Tér és Forma, 1935 VIII. 339

Bálint Ferenc építész, építőtervező

Tér és Forma, 1930

III. évf. 421-424.

Hay Gyula: A magyar vonal korunk lakás művészetének keresztmetszete.

Bálint Ferenc építész

Tér és Forma, 1932

V. évf. 125.o.
könyvekről. / F.Sz. /

Bálint Ferenc építész, Jakkerendező

Tér és Forma, 1930

III. évf. 303-305.

Bortnyik Sándor: Technika és művészet.

Bálint Ferenc építész

Tér és Forma, 1931.

IV. évf. 303-304. o.

N. D.: Egy épület márvány.

Bálint Ferenc építész

Tér és Forma, 1932.

V. évf. 3/2.o.

Családi ház c. Gellért hegyen.

Bálint Ferenc

butor és lakásberendezés

Tér és Forma, 1933 VI.26

Bálint építész

Tér és Forma, 1928

I. évf. 207-219.

Dr. Bierbauer Virgil: Az uj építészeti irányról.

Építészet - világi

Családi ház (Br. Gellértfalva)

Terv: Bálint Ferenc és Steiner Sándor

Tér és Forma, 1932.

V. évf. 3/2.o.

Családi ház c Gellértfalva. B

MDK

Bálint Ferenc

és Vörös Béla, a MÁV Budapesti Vasut-igazgatóságának két dolgozója közös alkotása az a hidrogénrobbantási kísérletek veszélyeire figyelmeztető rajz, amely az Igazgatóság Kerepesi úti épületében látható. (repr.)

A MÁV Budapesti Vasutigazgatóságának... (képtelirat.)

Ország-Világ, Bp. 1958. augusztus 20. 9. l.

MDK

Bálint Ferenc iparmüv. iróasztal

Iparmüvészet a képszalónokban. Magyar Iparmüvészet. 1937. 189 l.

Sashegyi családiház berendezése

Tervezte: Bálint Ferenc

A nagy nappaliszoba fogadórészének két képe. Fent: az ablakfülke zongorával látható. — Lent: Áttekintés az ebédlőrész felé és falivitrin, amely a két szobarészt összekapcsolja.

A ház földszintjén a nappali használatra szánt nagy kettős szoba helyezkedik el, melynek egyik fele a fogadórész, íves alaprajzú nagy ablakkal, zongorával és könyvespolccal. Másik része a sarokra helyezett székekkel, kihúzható asztallal és a hosszú vitrinnel ellátott edényszekrénnyel az ebédlőt pótolja. A bútorok pácolatlan, bedörzsölt diófából készültek; a kárpitozott bútorokon feketealapú, színes, kockás vászonbevonat van. A belső lépcső kandallószerű mellvédje travertinből készült. A hálószoba az emeleten van, beépített szekrénye szintén pácolatlan bedörzsölt diófából készült, míg a fekvőhely

Fotó: Kozelka.

Tér és Forma
1935. 12. 2.

Egy amerikai zeneszoba részletei

V. D. L. Research House, Los Angeles
Tervezte: R. J. Neutra

Fent hangszersarok, amely függönyözéssel teljesen elfedhető. Beépített zongorát, rádiót gramofont tartalmaz és gazdaságos térkihasználással helyet ad egyéb hangszereknek és kottáknak is.

Balról érdekes megoldású fémcsőszék ugyanabban a szobában. Ülése teljesen rugalmas, mert csak elől van megtámasztva, míg hátsó oldalán szabadon lebeg. A rugalmas lebegés túlságos mértékét bizonyos fokig ellensúlyozza egy hátsó alátámasztó rúgóív. Ez a szék igen takarékos eszközökkel nyert kialakítást és a mutatkozó csőváz a lehető legminimálisabb mértékű. A hátsó rúgóív nem egészen kifogástalan, nemcsak funkcionális szempontból, de erős hátralendülése miatt sem, amely, mint fölösleges nyúlvány, a hibátlan használat akadályozója. A karok kényelmessége sem egészen kielégítő, mert a támaszkodást az aránylag vékony cső nem szolgálja kielégítően. Fotó: Luckhaus Studio, Los Angeles.

és ülőbútorok, valamint a kisebb, szabadon álló egyes bútorok fekete és terrakotta színű mázolással vannak előállítva. Mellette helyezkedik el a zöld márványmozaik lapokkal burkolt fürdőszoba. Ugyancsak az emeleten van a gyermek nappali- és hálószoba színes, mázolt bútorokkal.

Részletek a nagy lakószobából.
Balról: letekintés a lépcsőpihenőről a fogadószobába.
Lent jobbról: sarokrészlet az étkező-asztallal, székekkel és falivitrinnel.
Fotó: Seidner.
Fent: a lépcsőfeljárat részlete; a mellvéd alatt kandallókiképzéssel, előtte ülőbútorokkal. Fotó: Seidner.

Fotó: Kozelka.

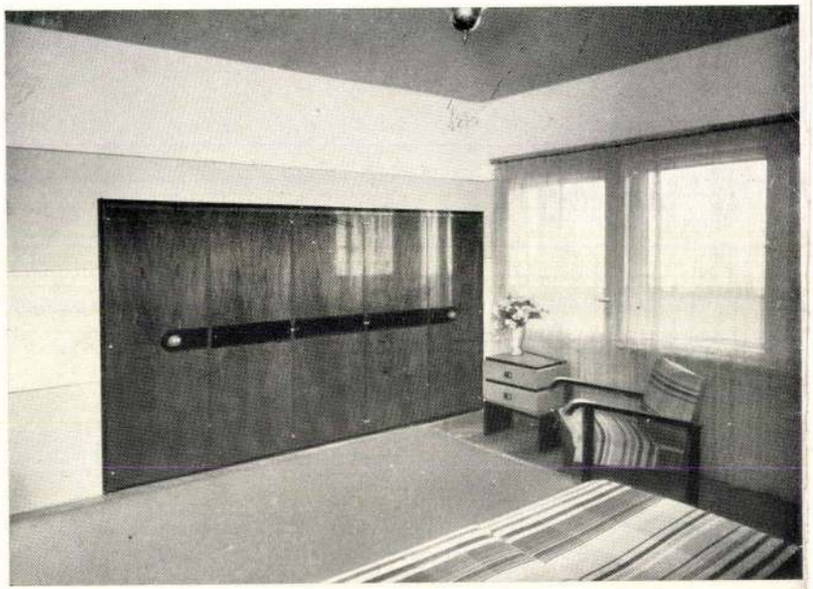

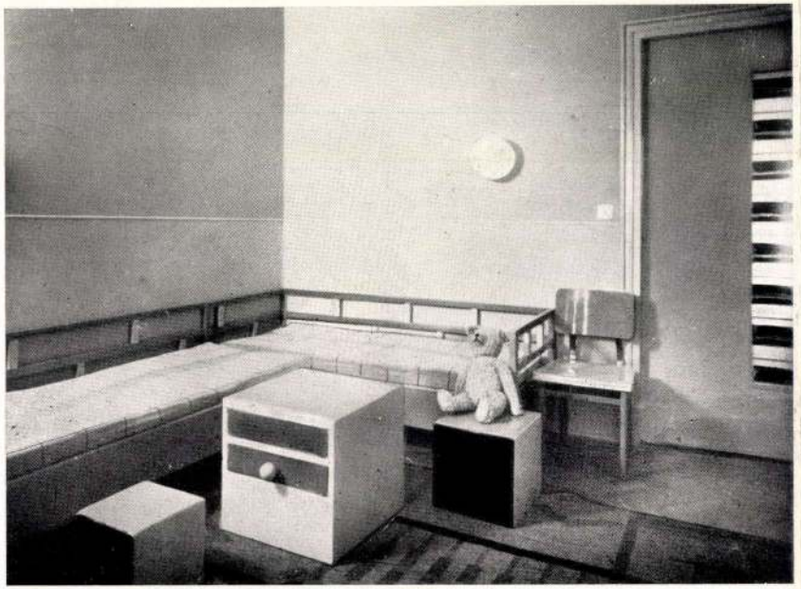

Részletek a Sashegyi házból.
Fent balról: a hálószoba képe a beépített szekrénnyel.
Lent: a gyermekszobasarok, két ágypamlaggal, ülőbútorokkal.
Jobbról: a fürdőszoba képe.
Fotó: Seidner.

anyos formabbal való
habitás, célzatosság és cre-
dativség jellemezte.

KÖNYVBARÁTOK SZÖ

KIR. MAGY. EGYETEMI NYOMDA K
BUDAPEST IV. KER., KOSSUTH LAJO
POSTAFIÓK 242. TELEFONSZÁM: AU
POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEK

63112/ SZÁM

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

dr. Szentiv

Bi

SZÁMLA

ESETLEGES FELSZÓLALÁSOK 14 NAPON BELÜL ÉS
SZÁMLA BEKÜLDÉSE MELLETT VÉTETNEK FIGYEL

1 Makkai: Kyggyelemből hit á

KIRÁLYI MAGYAR EGYETE

KÖNYVESBO

BUDAPEST IV, KOSSUTH LA

POSTAFIÓK: 242. TELEFON: 89-5-40. A
POSTATAK.-PÉNZT. CSEKKSZÁMLÁ

29022 SZÁM

40744

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Km

dr, Szentiv

Bp.I.

SZÁMLA

ESETLEGES FELSZÓLALÁSOK 14 NAPON BELÜL ÉS
SZÁMLA BEKÜLDÉSE MELLETT VÉTETNEK FIGYE

Építő- lakberendező
ipartestület
és Alkotó Iparművészeknek 1932. az Ernst Múzeumban rendezett Faipari (fatárgyakat) Iparművészeti versenyről.

Butorait, melyeket saját műhelyében készített, a vasárnapi

Tervezek összeállításban családi házakat, porták-lakat, lakásberendezéseket és butorokat.

Vannak lakberendezések, kiknek puritán egyszerűségű egyes butorokat is tervezek.

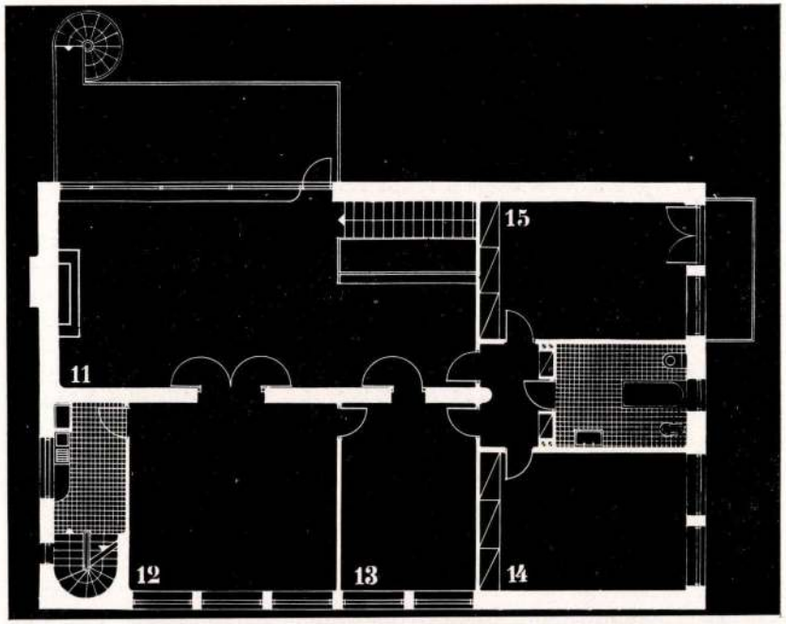

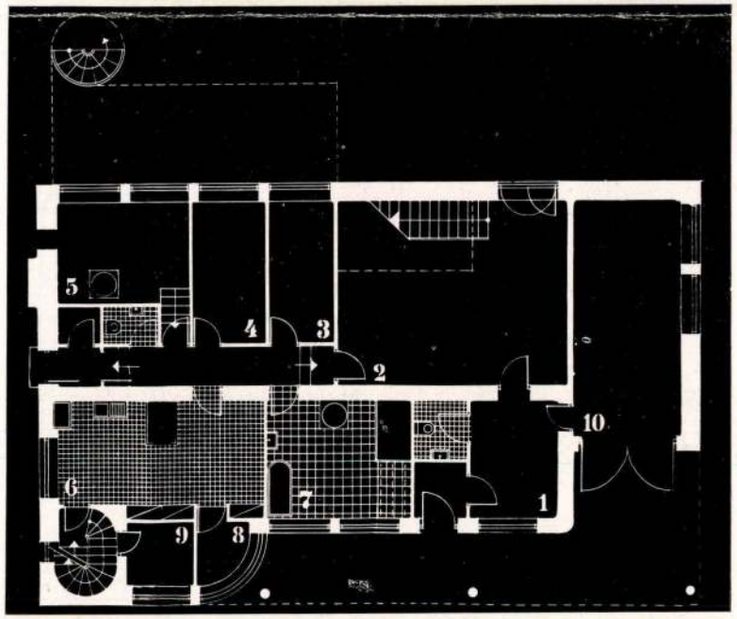

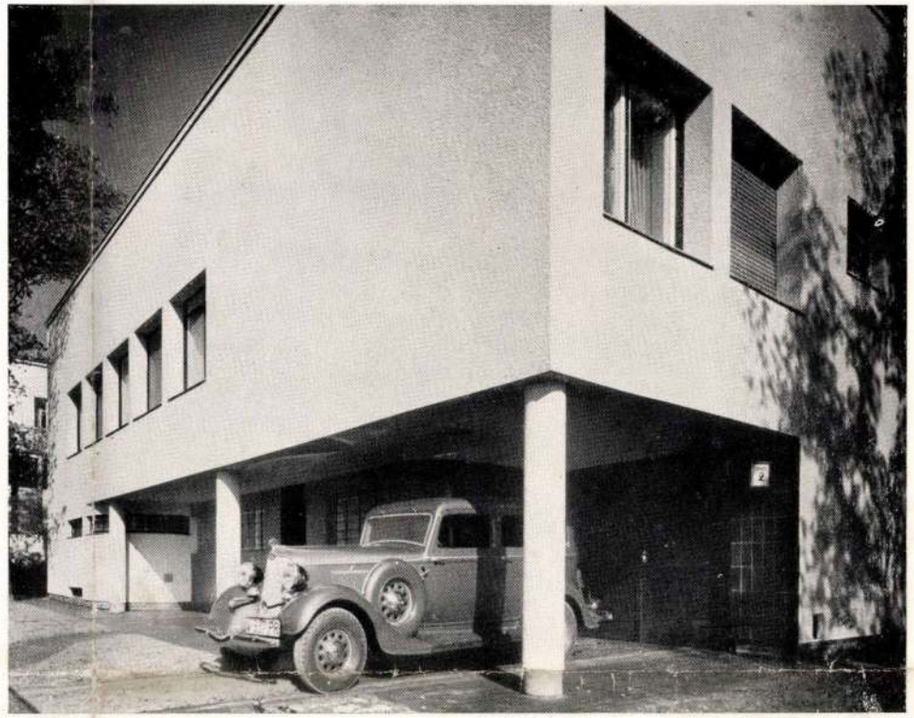

Maison de famille a Warszawa. Arch.: Korngold et Lubinski. Fotó: Koch.

össze néhány deciméternyi tér hiányzott ahhoz, hogy a szobák használhatók legyenek. Nem egyszer távozás után az utcán megállottam és gondolkozni kezdtem, mi lehet az oka ennek a különös jelenségnek s akkor végül megmagyarázta nekem egy építész, hogy ez onnan ered, hogy amikor egy bérház épül, akkor az építtető végignézve a tervet, az építésznek azt mondja: Nézze barátom, ha minden szobát 50 centiméterrel keskenyebbre veszünk, akkor emeletenkint egy szobával több futja ki — ez összesen hat szoba, azaz két lakás, s ez nekem igazán kevés többköltséggel 4—5 ezer pengővel több jövedelmet fog jelenteni. Tessék a tervet így átdolgozni . . ." Arra persze nem gondol az ilyen spekuláns építtető, hogy a lakások úgyszólván használhatatlanok lesznek, vagy legalább is a lakások ízléses berendezése lehetetlen.

Mindennél még sokkalta szomorúbbak a mellékhelyiségek! Hogy a pesti bérházakban mit neveznek konyhának, az minden képzeletet túlhalad. „A konyha a maradék tér!" A megnézett lakások legnagyobb részében a cselédszobák körül a legsajnálatosabb viszonyok uralkodnak! S azok a hölgyek, akik a lakáskeresőnek ajtót nyitottak, ez oduknak megfelelők voltak. Némi emberi érzéssel ide embert nem

Bálint György

Családi ház a Sashegyen (Budapest).
Kivitelezte: Sorg Antal építőipari r.-t.

Tervezte: Bálint Ferenc.
Fotó: Kozelka.

is szabadna beszállásolni! Végre is, a háztartási alkalmazott életünknek olyan integráns része, életünkre olyan messzimenő befolyással van, hogy igazán nem lehet mindegy, hogy annak életét szobája miként befolyásolja. Az ilyen odukba beszorítható cselédet én nem tűrném meg a gyermekeim közelében! A fürdőszobákról pedig jobb nem is beszélni. Ha reggel felkelek és megfürdöm, megborotválkozom, akkor világosságot, napfényt, friss levegőt akarok magam körül látni, mert ez ad nekem munkakedvet. De ha a pesti fürdőszobák sötét barlangjaira gondolok, akkor inkább visszakívánkozom az ágyba. Ha visszagondolok a sötétszürkére mázolt falakra, amelyeket ilyen helyeken láttam — mélységes életundor fog el — s nem értem, kik lehetnek azok, akik ilyen rondaságokat csináltattak házaikba? Vajjon előzőleg mind fegyházfelügyelők voltak s onnan hozott megszokásaikat telepítették házaikba? Vajjon a pesti bérházépíttetők mind rosszízlésű, műveletlen emberek voltak-e? S kik voltak az építészeik? (Nem voltak építészeik — csak tervező és kivitelező vállalkozóik. Szerk. megjegyzése.)

Külön fejezetet érdemelnek az „erkélyek" is. Tanulmányutam során új házakban is jártam. A házmesterek erkélyes lakásokkal kecsegtettek. S íme, milyen erkélyek ajtóit nyitották ki előttem: nyolcvan centiméter széles, 1.50 hosszú erkélyeken legeltették szemeiket. Az erkélyre nap nem sütött soha, egyetlen szék fért el reá — tehát a család tagjai felváltva ülhetnek oda az újságot olvasni... De voltam egy házban, melynek egyik erkélye egy háromrészes ablakra nyílt. Az ajtó 67 cm. széles volt s az erkélyecske ugyanilyen széles, 35 cm.-re kidomborodó valami . . . Meg-

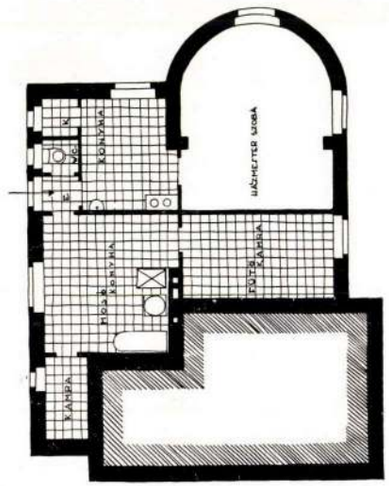

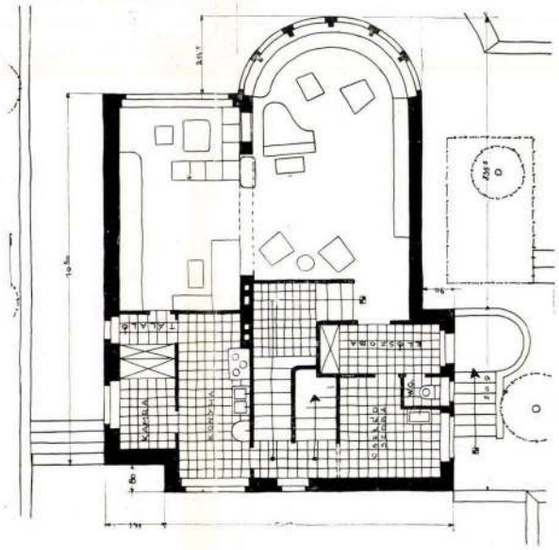

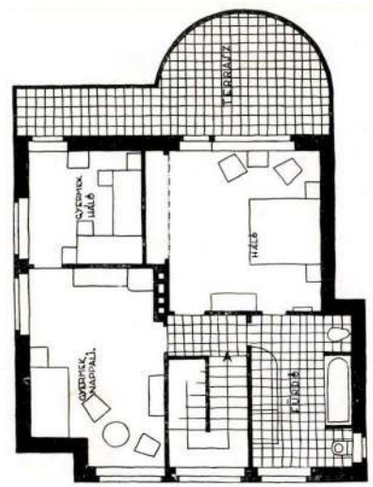

Tér és Forma
1935. 12. sz.

Bálint Ferenc

építő- szerelő vállalat

Pécs

Tér és Forma

1936. 10. 5. l.

~~Részletes pótlást~~

kérek a címkéről.

Bőrvilla Brennóköröm.

Kopódíjat ei alapra 3/2

Zal.

V

KIRÁLYI MAGYAR EGYETE

KÖNYVESBO

BUDAPEST IV, KOSSUTH LA

POSTAFIÓK: 242. TELEFON: 89-5-40. A

POSTATAK.-PÉNZT. CSEKKSZÁMLÁK

SZÁMLA

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

28567 SZÁM

40744

Számla

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA BUDAPEST
KÖNYV
BUDAPEST I
ALAPÍTÁSI ÉV 1577. — TELEFON: AUT. 895—40.

Siófoki nyaraló belső berendezése. Terv és kivitel: Bálint Ferenc.

Foto: Hirsch (Ottófotó) Siófok.

Az iparművészet problémája.

Korunk iparművészetének fejlődését figyelve, kétségtelennek látszik az, hogy e nagyjelentőségű területen erős és jelentős változásoknak, súlypont-áthelyeződéseknek vagyunk a tanui. Míg a mult század utolsó negyedétől kezdve iparművészet alatt olyan tárgyak alkotását értették, amelyek bizonyos látszólagos használati célzattal bírtak s amelyek többé-kevésbbé egyetlen példányban és nagyobbára kézimunkával készültek — s éppen ebben rejlett értékük! — de éppen ezért csak kevesek számára voltak hozzáférhetőek — addig az utolsó évtized fejlődése azt mutatja, hogy a gyáripar a sériaszerű előállítás terén mind messzebbmenőleg veszi igénybe avatott művészek munkáit és pedig nem egyes tárgyak egyszeri előállítására, hanem a mindennapi életünkben állandóan szükséges tárgyaknak, gyárilag nagy szériákban előállított használati tárgyaknak nemcsak technikailag, hanem formailag is minél tökéletesebbre csiszolt modelljeinek elkészítésére. Ez az új felfogás lehetővé teszi egyfelől azt, hogy művészi formatökélyű tárgyak gyárilag, tehát olcsóbban állíttassanak elő, másfelől azt, hogy a szegényebb társadalmi osztályok is művészi használati tárgyakat állítsanak otthonukba.

Az iparművészeti felfogásnak ez az átalakulása természetesen semmiképpen sem jelenti az iparművésznek kikapcsolását az iparművészeti termelésből — sőt ellenkezőleg, azt az egyes darabtól a sokak használati, a sokak által megszerezhető cikkhez vezeti vissza. És ha a régebbi mult annakidején kézművesipari termelését megfigyeljük, akkor bizony ott is azt látjuk, hogy a régi műhelyekben nem az unikátok esetről-esetre való termelése jelentette a lényeget, hanem a magas formai minőségű használati cikké — a különleges formagazdagságú mesterművek, melyeket fejedelmi mecenások rendeltek csak, a mesterség kivételes pillanatai voltak akkor is. Az unikatumot készítő iparművésznek ma egy-egy darab eladásától függ a keresete, sok, különféle és csak egyszer készülő tárgya, forszirozott alkotása művészetének sírja. Ha sikerül az ipart reávezetni — amint azt sok helyen sikerült — arra, hogy nagy formatökélyű modelleket szerezzen be iparművészektől, akkor az iparművész is függetlenedik az egyszeri tárgyak termelésének kínjától, mint azok egyenkénti eladásának nem egyszer megalázó eljárásától, akkor a modell értékes mivoltánál fogva annak tökéletes

Tér és Forma

1935. 4. 7.

Bálint Ferenc

Siófoki nyaraló belső berendezése. Terv és kivitel: Bálint Ferenc. Foto: Hirsch (Ottófotó) Siófok.

kiérlelésére és kicsiszolására is lesz ideje, munkakészsége. Így tehát az iparművészet fogalmának ez eltolódása és ha szabad mondani tisztulása, az iparművészi karnak is jól felfogott érdekében áll.

Azonban az iparművészetről vallott nézeteink ez újjászületése nemzetgazdasági szempontból is igen nagy jelentőségű, mert hiszen az ipari termelésnek magasabb formai minőségét célozza. Csak természetes, hogyha ugyanazzal a gyári folyamattal formailag jobb árút termelek, ezzel a termelést teszem jövedelmezőbbé. Ha egy ország ipara magasabb minőségű árút képes előállítani, akkor ezzel feleslegessé teszi a magasabb ízlésűek által igényelt minőségi árúnak vámkülföldről való behozatalát. Másrészt pedig a termelésnek ez irányba terelése — nevezetesen Közép-Európa keletibb államainak lehetővé teszi a kisebb szállítási távolságban rejlő tarifális előnynek kihasználását, mert olcsóbban szállíthat minőségi árút, mint a távolabbi országbeli ipar. A magasabb formai minőségű ipar, a gyáripari formaadásnak művészi minőségre emelése tehát az egész érdekeltségnek, sőt az országok közgazdaságának eminens érdeke. Csak természetes, hogy az iparművészeti kiállítások azok, amelyek ellentétben az ipari vásárokkal, ezt a gondolatot elsősorban tartoznak gondozni és propagálni. Nemzetközi viszonylatban nemcsak, hogy a versenyt válthatják ki, nemcsak tanulságot nyújthatnak, hanem ösztönzőleg is hathatnak a minőség művészivé fokozásában.

A magyar iparművészet, nevezetesen annak hivatalos szervezetei, általában az egyes darab művészi formálásának álláspontján állanak, s ezenkívül a formaadás magyar nemzeti jellegét tartják mindenek felett kívánatosnak, s ezt úgy vélik elérhetni, hogy a mai életet szolgáló, de inkább díszítő tárgyakat a magyar népművészet kimeríthetetlen formakincsének egyes legismertebb motivumaival ékesítik. Mindenesetre a mai kort és helyzetet élesebben látók másképpen kezdenek gondolkodni. Kezdik felismerni, hogy a rossz tárgy nemzeti vonásokat nélkülöző — viszont a jó tárgy a nemzetinek legjavát tartalmazza. A legjobbak felfogásának átalakulását roppantul élesen jellemezte Gerevich professzornak március 16-án a Nemzeti Szalónban tartott előadása, amelynek során a művészet történetének ez a kitűnő ismerője a népművészeti kérdésre térve, világosan kifejtette, hogy a magyar népművészet a főúri házak importált renaissance és barokk kincseinek emlőin nevelkedett s abból merített alapvető tanulságokat. Tisztára képtelenség ezeket a multban a néphez átszármazott motivumokat a mai élet tárgyaira visszahozni. A népi művészetnek, ha tovább akar élni, a mai szükségletekből, a mai anyagokból és termelési eljárásokból kell kialakítani formakincsét — amint hasonlóképpen történt a multban is. N. B.

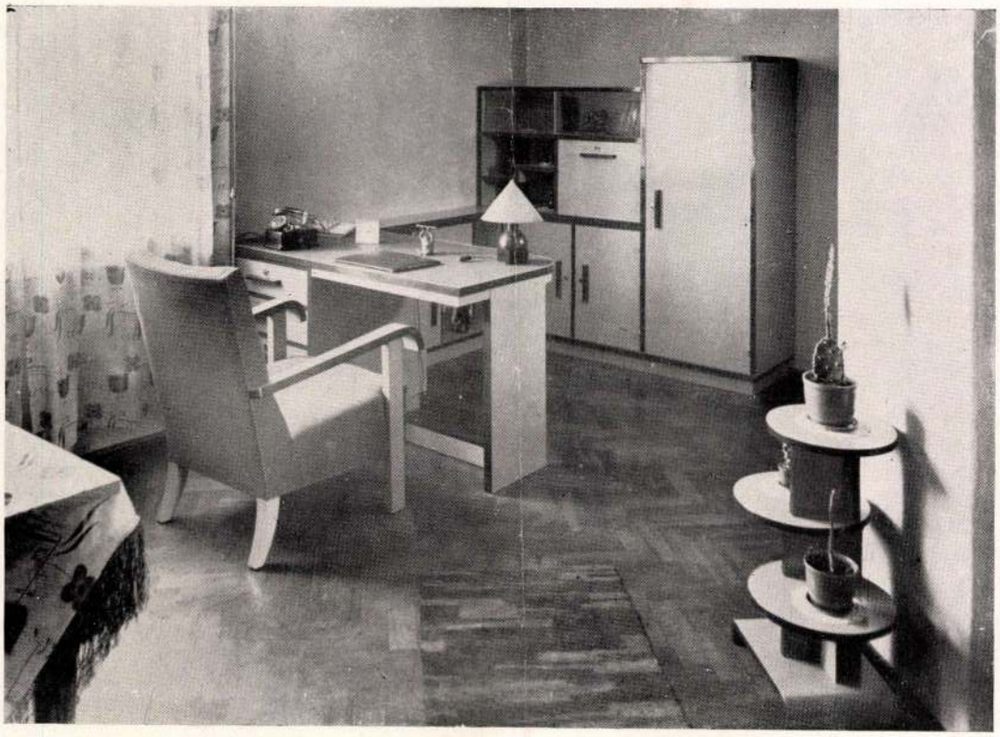

ÚJABB LAKÁSBERENDEZÉSEK

BÁLINT FERENC MUNKÁI

A Tér és Forma olvasói előtt jól ismertek Bálint Ferenc bútorai. Célszerűség és friss eredetiség jellemzi munkáit, melyek elgondolásánál és kivitelezésében szakított a hagyományos formákkal, — de sohasem ragadtatta el magát olyan extravaganciákhoz, amelyek a bútor használhatóságát nem növelik, sem azt olcsóbbá nem teszik! Épp ezért, az utolsó években bútorai aránylag igen elterjedtek és műhelyét ismertté tették.

A jelen számunkban bemutatott bútorok két csoportra oszlanak, két lakás berendezéséből valók. Az egyik sorozat egy egészen kis terjedelmű bérlakás bútorzatát alkotja. Mivel azonban a megrendelő valamivel nagyobb keretek között, szerény kis házat kíván építtetni magának, a bútorok úgy készültek, hogy ebbe a később épülő kis házba is beleillenek, annak szerves részét képezhetik majd. A bútorok színes lakk-kivitelűek, igen egyszerű formákban mozognak és valóban lakályossá teszik az apró lakást.

A második sorozat egy nagyobb bérlakásba foglalt, fokozott életigényeket hivatott szolgálni és ennek megfelelően a bútorok méretezése is nagyobb, azok kivitele is gazdagabb. De ezeknél a bútoroknál is hasonló szempontok vezették a tervezőt. A bútor legyen olyan, hogy rendeltetésének minél jobban megfeleljen, a rendelkezésre álló térből minél kevesebbet foglaljon el, s végül a bútor az adott tér rendeltetés szerinti tagolására is szolgáljon, tehát a szobát egyes részekre ossza.

A bútorokhoz felhasznált textil-anyagok épp úgy, mint a velük kapcsolatban alkalmazott szőnyegek, a most megerősödő és kialakuló magyar textiliparművészet termékei. Örömmel állapíthatni meg, hogy az utolsó évek gazdasági nyomorusága,

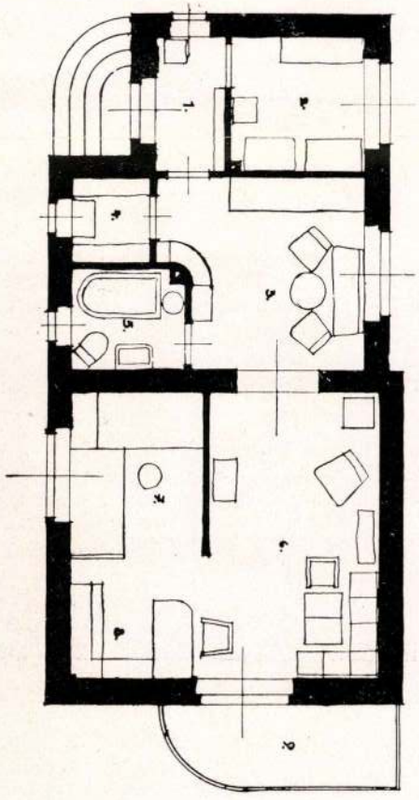

Kislakásberendezés. Kis ház alaprajzi elrendezése ugyanazon bútorok felhasználásával. (1. Belépő, 2. konyha, 3. hall, 4 kamra, 5. fürdő, 6. lakószoba, 7. dolgozó fülke, 8. hálófülke

Tér és Forma. 1933.

naftatüzeléssel. A teljes biztonság kedvéért két szivattyurendszer áll egymás mellett és azok akkumulátorokkal is meghajthatók. A gyógypavillonokban a radiátorok az északi falon sorakoznak és kellemetlen sugárzás elkerülésére igen nagy felületen sugároznak. Egy termosthattal a fűtés önműködőleg állandósítható.

Az építkezés lebonyolítása egészen különleges problémák megoldását rótta a tervezőkre. Egyrészt ebben a nagy magasságban mindössze három hónapig lehet építeni. Tehát ennyi idő alatt lezárhatóvá kellett tenni az épületet. Másrészt a legközelebbi vasútállomás 400 m.-rel mélyebben és 17 km.-re fekszik, tehát a szállításokat kellett megfelelően berendezni. E célra egy 17 km. hosszú sodronypálya épült, amely később az ellátás biztosítására fog szolgálni. E berendezés, valamint a munka helyes megszervezése révén azt sikerült 13 hét alatt lebonyolítani.

(A tervezők részletes jelentése alapján.)

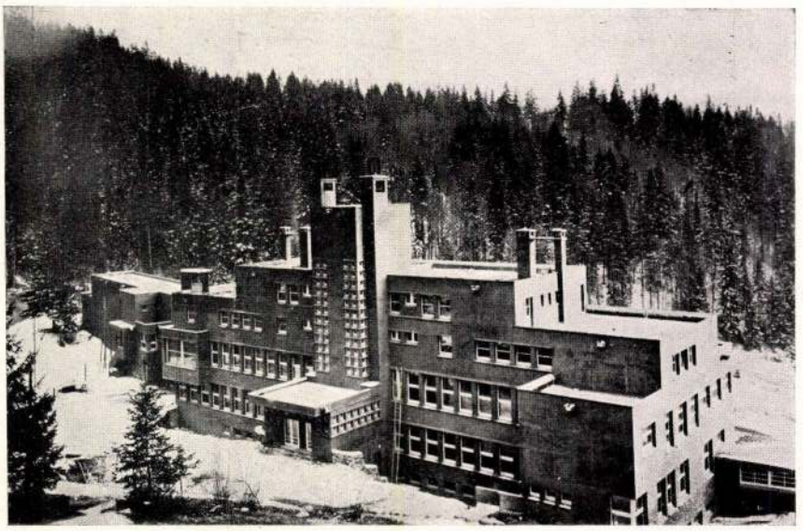

A központi épület hátsó nézete

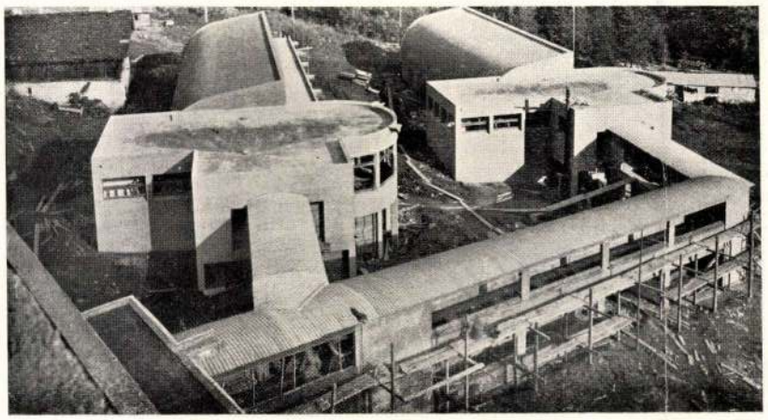

A gyógypavillonok az összekötő folyosóval

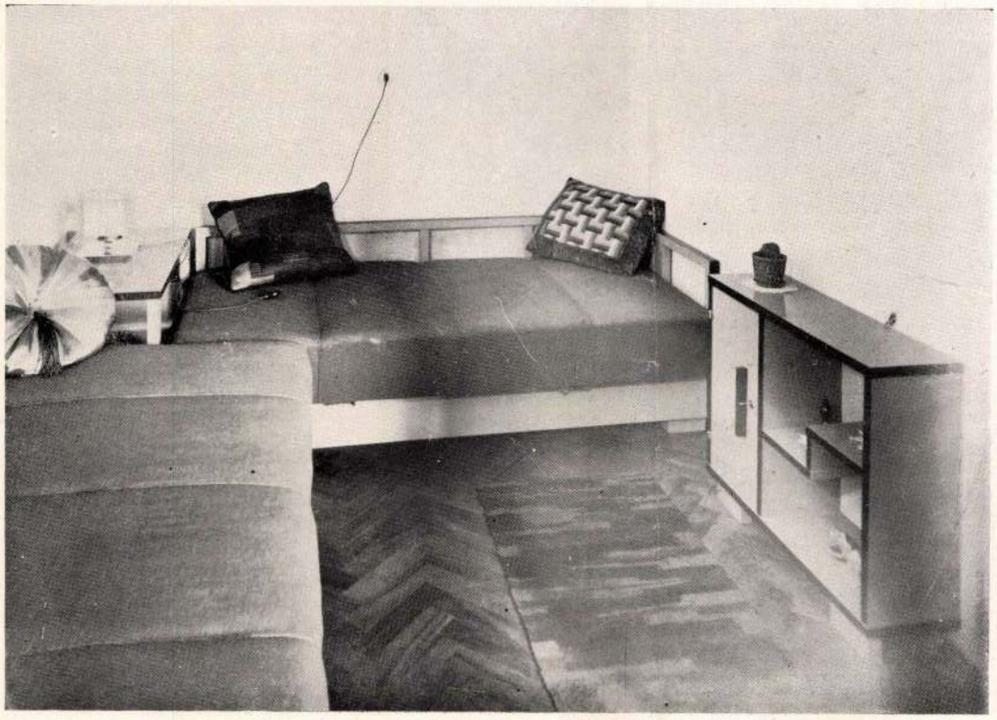

Bálint Ferenc: Hálófülke

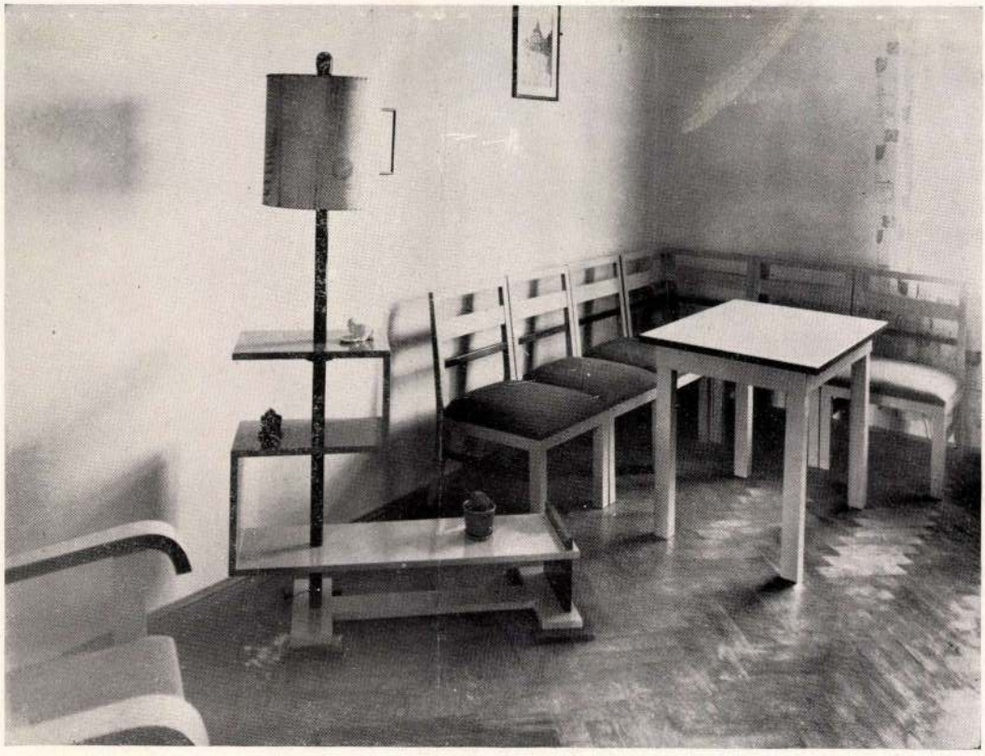

Lakósarok

Bérlakás részletei. Ebédlősarok

gazdasági elzárkózottsága ezen a téren is megadta azt a lehetőséget, hogy itthon készült anyagokkal elégítsük ki a magunk szükségleteit. Fejlődő berendezési iparunk szempontjából igen nagy fontosságúnak kell tekintenünk ezt a tényt.

Néhány hónap előtt több külföldi építész-kartársat kalauzoltam Budapesten — az egyik csoport Rómából jött hozzánk, a másik Warszavából. Miután meglepetve látták, hogy modern építészi törekvéseink minő haladottak — minderről külföldön nem tudnak, mert a külföldi lapok rólunk előszeretettel szoktak megfeledkezni! — berendező iparművészetünket ismertettem meg velük s mindkét város fiai úgy nyilatkoztak, hogy odahaza az ilyen fejlettségű bútorművészetet nem találják meg.

Nem hiszem, hogy lakásberendezőink tapasztalatban, készségben versenyezni tudnának, Németország, Svájc, Ausztria berendezőivel: akik sokkal többet termeltek eddig és alkottak, mint a mieink — de egész bizonyos, hogy nem állunk az utolsók, az elmaradottak között.

rl.

Bálint Ferenc: Hall részlet

Bálint Ferenc: Ülősarok

Bálint Ferenc: Hálószoba sarok

Bálint Ferenc
ajándékműve

Bálint Ferenc: Lakószoba részlete

Pohárszék, átnyujtóval a tálalóba

Bálint Ferenc

irod.

Tér és Forma.

1932. 54, 55. l.

(B.T.: Újabb irodalomtörténeti, képzőművészeti)

Teverte Pauli

ekek Országos Bizotts

000,000,000

3

régebben tör

dec 7. 60 mill.
+1,200 egy

Budapest székesfővárosának polgármestere telepedési és városépítési bizottságot alakított, — szeretném remélni, hogy dr. Illyefalvi érdemes munkájának eredményei e bizottságnál nyílt fülekre találnak *s végre a főváros olyan telepedési és építésrendőri politikára határozza el magát, amely megfelel az élet valóságainak s egyaránt szolgálja a polgárok és a polgárság összességének érdekeit.* Biztosra kell vennem azt, hogy az építész-társadalom legjobbjai lelkesedéssel fogják ezt az új irányt szolgálni s a maguk részéről mindent el fognak követni, hogy a jövőben a családiházak ne csak számszerint fejlődjenek, hanem minőségük szerint is. A felsorolt és kommentált adatok bizonyítják azt, hogy ezek a feladatok, ha nem is legjövedelmezőbbek, úgy mégis a leghálásabbak és a legnagyobb jelentőségüek az ország fővárosa szempontjából. S ha sikerül a budapesti családiház építést feljavítani, úgy annak hatása alatt a vidékét is megjavítjuk.

Dr. ing. Bierbauer Virgil

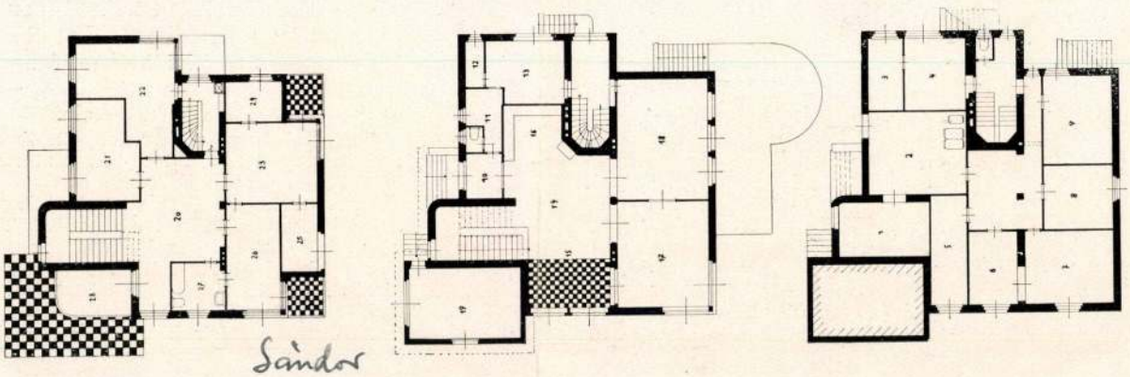

Bálint Sándor és Steiner József: Családiház a Gellért-hegyen. Kivitelezte: Sorg Antal építőipari r. t.

szont ez időben a 200 négyzetölnél kisebb telkek beépítése mindössze 727 esetben történt, világos, hogy a kis házak legnagyobb része 200—600 öles telkeken épült s csak igen kevés boldog halandó jutott kisebb telekhez! Épp ezért következett be secessió a környező községekbe, amelyekben a népszaporulat 70 %-os, de egyes esetekben, pl. Pestszentlőrincen, eléri a 160%-ot is.

A városi lakosság elvándorlása, másrészt a főváros külterjes fejlődése révén vált különösen terhessé a közművek nagyarányú kiépítése. Ugyanis helyesebb, az élet követelményeinek megfelelőbb teleknagyságoknál ezek az elvándorlók *a főváros lakosai maradtak volna, tehát itt adóztak és fogyasztottak volna s házukat közművekkel feltárt városrészekben építették volna fel, úgy hogy a költséges közműberuházásokat többen használták volna ki s így azok üzeme racionálisabb lett volna. A következő számok igazolják e felfogást:*

IX. Táblázat: Teleknagyság és laksűrűség összefüggése.

Teleknagyság □-öl	Hektáronkinti teleksz.	Telkenkint lakás	Hektáronkint lakás	Hektáronkint lakós
300	kb 10	7	70	262.5
600	5	5	25	94
60	46	1	46	172.5

Füredi Oszkár:
Családiház Sopronban

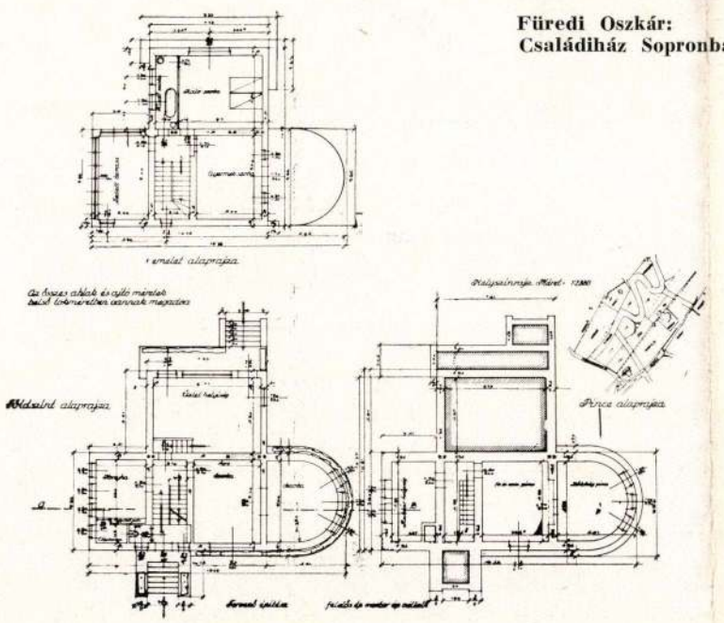

Látnivaló, hogy a sorház építésre alkalmas 60 négyzetöles telek jó közepes laksűrűséget teremt[6] s egyuttal biztosítja azt, hogy a szükséges közművek jobban használtassanak ki, mint a 600 négyzetöles telektípusnál. E rendszer mellett a közműveket több fogyasztó és adófizető fizetné meg, mint a jelenlegi mellett.[7]

[6] Például Nagyboldogasszony-út, Szent Imre herceg-út között 1925-ben hektáronkint 149 lakás!

[7] Örvendetesen kell megállapítani, hogy a legujabban a Fővárosi Közmunkák Tanácsa is kezdi felismerni a 600 négyzetöles telek káros hatásait és épp a legújabban hozott olyan határozatot, amelyek szerint a Törökvész, Hűvösvölgy, Orbánhegy területeinek egy részét a IV. övezetből a III. övezetbe minősítette át, leszállítván a telekminimumot 300 négyzetövre! Várjuk a sorháztelkeket!

Bálint Ferenc
ipartörténész Brest.

Szokolay Béla:
Az egyes betűkről —
ami nincsen.
Tér és Forma 1931.
275–279. l.
képekkel.

pontatlan egyszámjegyű
egyes betűkről amelyek fenti tervei
nemis. Rejtélyek.

demolite. Bâtiments démolis. Demolished houses.)

..... 983
..... 980
..... 246
..... 126
..... 443

ebäude. Somma degli edifici. 1900—1927. Somme

.... 16.254
.... 18.035
.... 20.020
.... 21.631
.... 22.016 *kiszámítva;* ausgerechnet;
.... 24.216 calcolati; calculé; calculated.

i case da abitazione; dont maisons d'habitation;

az építtető tulajdonosok szerint. 1926—1928.

ümern; spese di costruzione e loro repartizione
ents et leur répartition par les propriétaires;
to the owners. 1926—1928).

:[1])

bből lakóházakra[3]): 323.407 millió K
« « 71,960.053 pengő
« « 104,464.923 «

Bálint Ferenc

Gyermekrobabetegség

Repr.

Tér és Forma

1930. 505. l.

predigt Leipzig, 1609. — Prognostica, oder Weisagungen... . . . . 15.—

2078. WRANGEL, GRAF C. G. Ungarns Pferdezucht in Wort und Bild. Stuttgart, 1893—5. 8r., 4 kötet, er. fbőrktsek . . . . . 10.—

2079. ZEITSCHRIFT FÜR BÜCHERFREUNDE. Vom I. Jahrgang 1897—98. bis zum VII. Jgg. 1903—04. 14 Bände, in Ganzleinen . . . . 70.—

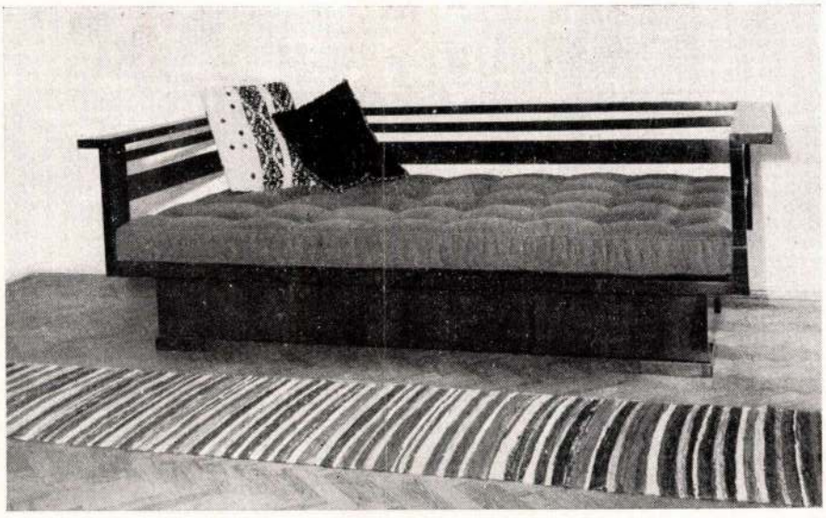

Bonta György: Ágydíván — Georg Bonta: Schlafsofa

DIE UNGARISCHE NOTE IM QUERSCHNITT NEUZEITLICHER WOHNUNGSKUNST

Als der Zeitgeist nationale Richtung forderte, hatten wir mit allen unseren Kräften diejenige Merkmale hervorgesucht, die ungarische Kunst von der ausländischen unterscheiden. Heute, wo in der Wohnungskunst die Bestrebung nach nationaler Absonderung dem Suchen nach allgemein menschlichem Platz gegeben hat, wo wir die Wege international gültiger Formgebung suchen, nun wird es uns zu unserer Überraschung kund, dass die nationalen Merkmale auch ungesuchterweise sich melden und leichthin nicht entausserbar sind.

Die seelischen Gegebenheiten der Nation spielen hierin eine nur kleine Rolle, wenngleich ihr Einfluss ganz nicht zu leugnen ist. Die Vergangenheit der Nation, die Gestaltung ihrer sozialen Konstruktion im laufender Geschichte stellen einen Faktor dar, dessen Einfluss bei allen Änderungen bemerkbar ist. Wir finden so immer spezial nationale Momente geschichtlichen Ursprungs, deren Wirkungen auf Schritt und Tritt bemerkbar sind.

Mittelbarer, von grösser Bedeutung ist der Einfluss der augenblicklichen Wirtschaftslage der Nation, und ihre soziale Struktur. Beide zeigen momentan solche spezialen, ortbegrenzten Eigenschaften, die geeignet sind, unsere Kunst von der des Auslandes, auch ohne gewolltes Suchen der Abweichungen, zu unterscheiden.

Aus unserer gegenwärtigen wirtschaftlichen Lage folgt notwendigerweise das für uns am Meisten ausschlaggebende Moment, dass die Bautätigkeit kleiner und anders gerichtet ist, als in den in der Architektur führenden Ländern. Bei uns werden noch heute in erster Linie *Häuser* gebaut, im Auslande aber *Wohnungen.* Das Haus steht mit dem Eigentümer, dem *Hausherrn,* dem Grundbesitzer in Beziehung; die Wohnung ist dagegen mit dem Bewohner solidar. Das Haus soll representieren, den Besitzer nach aussen vertreten, die Aufgabe der Wohnung ist: Heimat, Zuflucht, menschlich zu sein.

Dieser Geist des Bauens übt selbstverständlich auch auf die Art der Einrichtung eine formende Wirkung aus. Der Mieter, den die ihm überlassenen vier Wände kahl und feindlich empfangen, besteht konservativerweise darauf, wenigstens in der Einrichtung seines gemieteten Heimes souvereiner Herr zu sein und seine Persönlichkeit durchzusetzen, so er nur kann. Die grossen Wohnungsbauten des Auslandes nehmen dem Mieter diese Vasallenhaftigkeit und

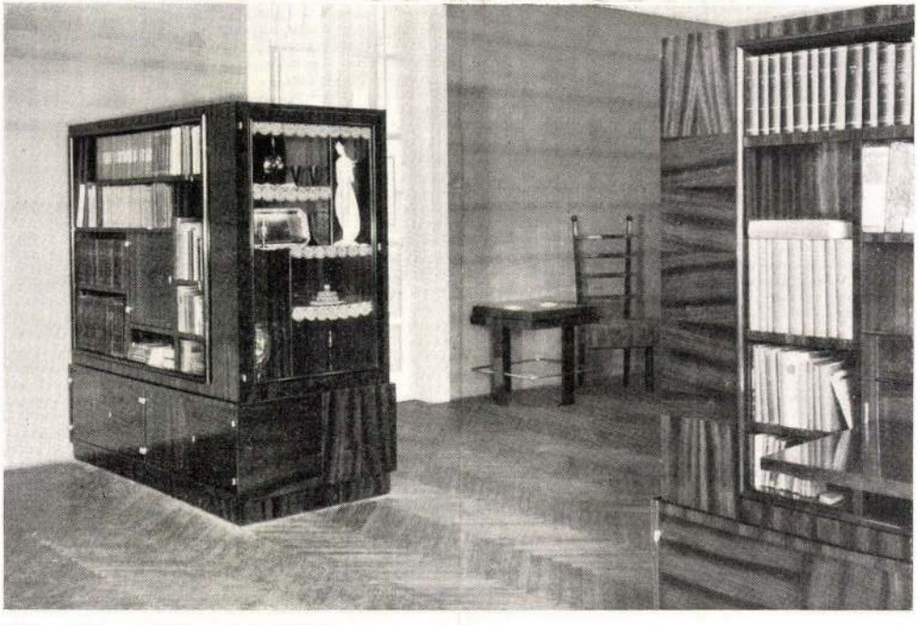

Bálint Ferenc: Egyszobás lakás
Franz Bálint: Einzimmerwohnung

Tér és Forma
1930. 9. 7.

HOFSTÄTTER BÉLA TÁTRA UCCA 24. SZ. BÉRHÁZÁNAK ELŐCSARNOKA.

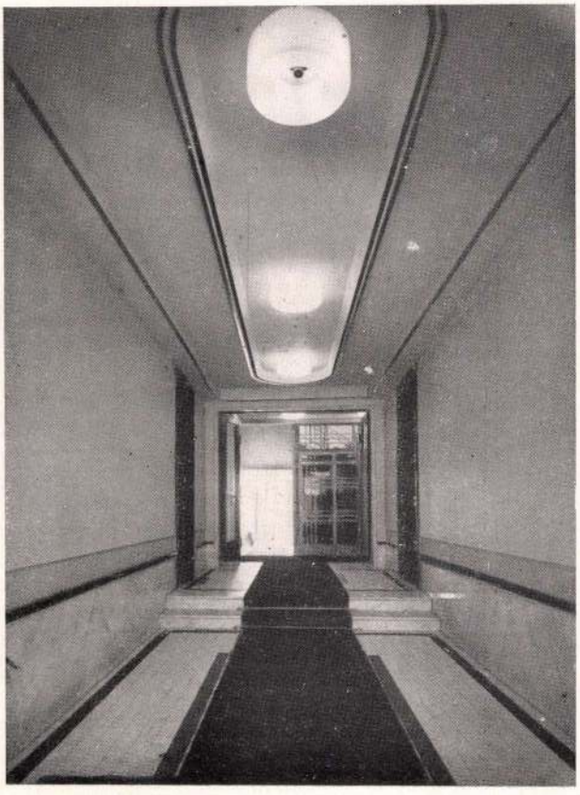

BÁLINT FERENC CSALÁDI LAKÓHÁZA. Épitette Sorg Antal épitőipari rt.

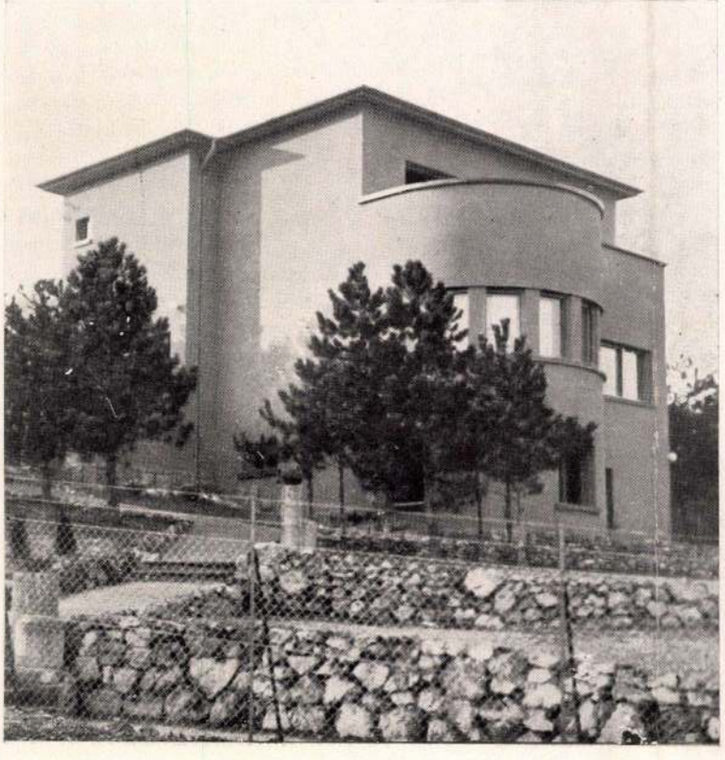

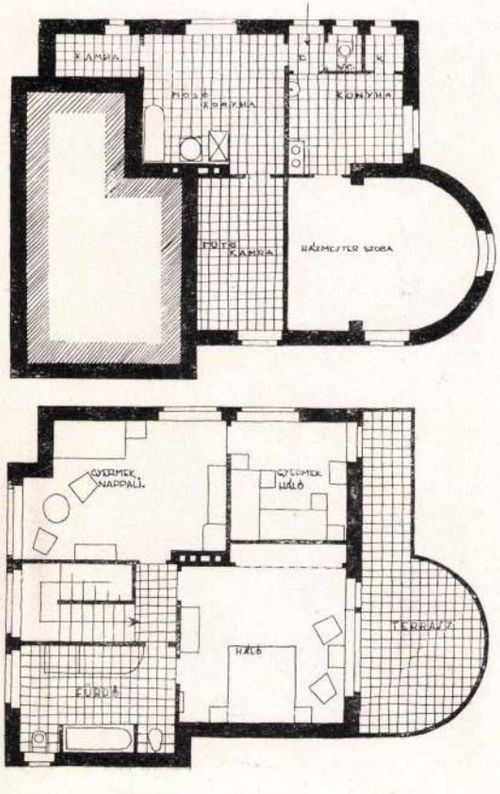

BÁLINT FERENC: CSALÁDI LAKÓHÁZ. Építette: Sorg Antal építőipari rt.

Foto Seidner.

Az épület lejtős telken épült, kihasználva a lejtés előnyeit — miáltal minimális földmunkával — teljesen a föld színe fölé került az alagsori házmester-lakás. Az épület biztonsági szempontból egy ajtóval lezárható — több bejárata nincs. A földszinten, (mely a kert felől egyemeletnek felel meg) nyert elhelyezést a nagy lakó- és fogadószoba — ebédlő sarokkal — nagy edény- és vitrin-szekrénnyel, ebben íróasztal célját szolgáló szekreter van beleépítve — egy kétszemélyre meghosszabbítható vendégágy, rádió-szekrény és könyvespolc is. A bútor bedörzsölt dió — Szabó Éva fekete alapú színes kockás kézi szőttes vászon bevonóanyagával, — drapp fal és zöld menyezetfestéssel. A lépcső

Bálint Ferenc

építész

l.

Tér és Forma

1936. 105. l.

HOFSTÄTTER BÉLA TÁTRA UCCA 24. SZ. BÉRHÁZÁNAK ELŐCSARNOKA.

BÁLINT FERENC CSALÁDI LAKÓHÁZA. Építette Sorg Antal építőipari rt.

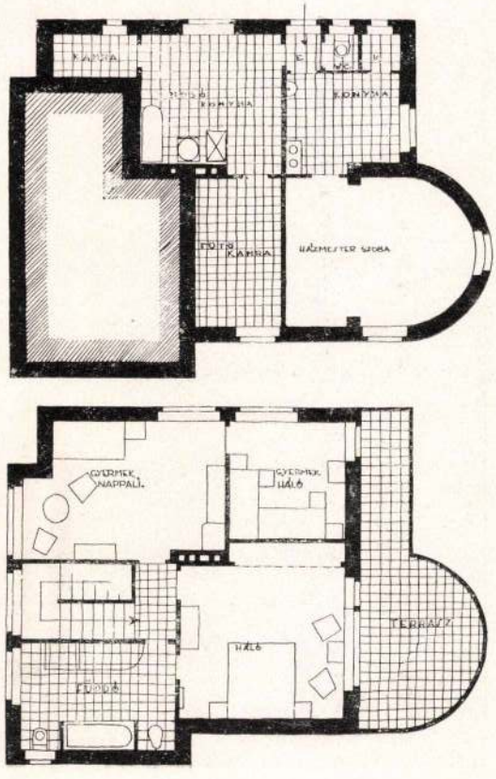

BÁLINT FERENC: CSALÁDI LAKÓHAZ. Építette: Sorg Antal építőipari rt.

Foto Seidner.

Az épület lejtős telken épült, kihasználva a lejtés előnyeit — miáltal minimális földmunkával — teljesen a föld színe fölé került az alagsori házmester-lakás. Az épület biztonsági szempontból egy ajtóval lezárható — több bejárata nincs. A földszinten, (mely a kert felől egyemeletnek felel meg) nyert elhelyezést a nagy lakó- és fogadószoba — ebédlő sarokkal — nagy edény- és vitrin-szekrénnyel, ebben íróasztal célját szolgáló szekreter van beleépítve — egy kétszemélyre meghosszabbítható vendégágy, rádió-szekrény és könyvespolc is. A bútor bedörzsölt dió — Szabó Éva fekete alapú színes kockás kézi szőttes vászon bevonóanyagával, — drapp fal és zöld menyezetfestéssel. A lépcső

131. Építőművész 1934. 6-10 7

Foto Laub Juci

MODERN KÉZISZŐTTES BÚTORSZÖVETEK.
TERVEZTE ÉS KÉSZITETTE S. BRAUN LILI.

Foto Seidner.

KOMBINÁLT NAPPALI-EBÉDLŐSZOBA az „Építőmunka" kiállításán, az Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásáron. Tervezte és készítette Bálint Ferenc építész lakberendező. Lámpát Elektra csillárgyár, képeket Hoffmann Ferenc, szőnyeget Vértes Árpád szállította. Lloyd keramiaipar rt. kandallója felett Pekáry István képszőnyege, melyet G. W. V. szőnyegszövő üzem készített. Tolóablakot Halaman János asztalosmester, ajtót Márkus Lajos gyára szállította.

Építőmunka
1934-4-512

AZ ÉPITŐMUNKA

„POLGÁRI LAKÁS 1914—1934."

KIÁLLITÁSA AZ ŐSZI LAKBERENDEZÉSI ÉS HÁZTARTÁSI VÁSÁRON.

Irta: PÁN IMRE.

Annyit már biztosan meg lehet állapítani a világtörténelem egyik legelementárisabb korának: az utolsó húsz évnek távolából, hogy milyen változást jelentett az emberi lélekben! Ma már jól tudjuk, hogy az első világháború nemcsak a határeken pusztított, hanem átterjedt az ember legbensőbb ösztöneire is, megtámadta egész érzelemvilágát, ideáljait, művészetét. Útközetek folytak a társadalom minden talpalatnyi területén és a kényelmesen berendezett polgári lakások is harcok színterévé váltak.

*

Ezek a harcok természetesen világnézeti harcok; csakhogy a korszellemnek van egy bámulatos tulajdonsága, amellyel még a legpusztítóbb bomba sem rendelkezik: tudniillik az, hogy ahová betör, ott mindent nemcsak gyökeresen lerombol, hanem átalakít, újjáalkot és nemcsak a társadalmi formákat, nagy emberi indulatokat, a társadalom alapjait változtatja meg, hanem: a legegyszerűbb ülőbútor vonalát is.

Ezekután kétségtelen, hogy a tökéletesen korhű bútorok egymásmelléállításából leolvashatjuk a történelem menetének néhány igen fontos szakaszát is. Ebben az esetben: a háború előtti és a mai lakásból rekonstruálhatjuk a háborúelőtti és a mai embert.

*

Milyen is volt az a híres, régi, boldog, békebeli ember? Elégedett, nyugodt, lassú, ráérő, kényelmes; gazdag, aki a szépségben is a gazdagságot kereste; romantikus és szentimentális; a külsőségek legnagyobb tisztelője; ízlése épen olyan szövevényes és túlterhelt, mint a bútorainak faragása vagy kárpitjainak himzése; a hagyományok büszke rabszolgája; legfőbb feladata az volt, hogy ébrentartsa a multat, mert hitt ennek örökkévalóságában.

Kényelmesen álmodozott hatalmas, sulyos foteljeiben ennek a világnak az örökkévalóságáról, akkor, amikor már az egész ház alá volt aknázva.

Nos, ezt a tipust 1914-ben egyetlen tollvonással megsemmisítették. Ez a tollvonás a hadüzenet aláírása volt.

*

Húsz év telt el: egy történelmi korszak. Milyen a mai kor embere?

Elégedetlen, nyugtalan, hajszolt, a tempó fűti: szegény, akinek be kell érnie az egyszerűséggel és így felfedezi ennek igazi szépségét; józan és tárgyilagos; a bevált formák feltétlen tiszteletéről lemondott; a lényeget keresi, az emberi kapcsolatokban épen úgy, mint művészetében; legfőbb kívánsága, hogy megismerje a jövőt, amelyhez a jelent csak lépcsőnek tekinti; az élet minden ágában rekordteljesítményre kényszerül, versenyeznie kell a gépekkel; tehát egész életét a praktikusság, egyszerűség, pontosság, gyorsaság, kihasználhatóság, a legmodernebb technika szerint kell berendeznie.

Ezt az örök en garde-ban élő tipust a háború és a forradalmak teremtették meg és azután — néhány tollvonás állandósította. Ezek a tollvonások, amelyek a háborúelőtti világ hivatalos megszüntetését jelentették: a békeszerződések aláírásai.

*

Húsz év alatt tehát gyökeresen megváltozott az emberi lélek és misem természetesebb, mint, hogy kívánságai szerint alakította át, tette magához hasonlóvá környezetét. Azt hiszem, ugyanúgy, ahogyan

Bálint Ferenc

Budapest, Automata-Buffet
Magyar Graphische
1931. 24. p.

Bor Pál: Automata-büfék
m. o. 25:261.

Bálint Ferenc

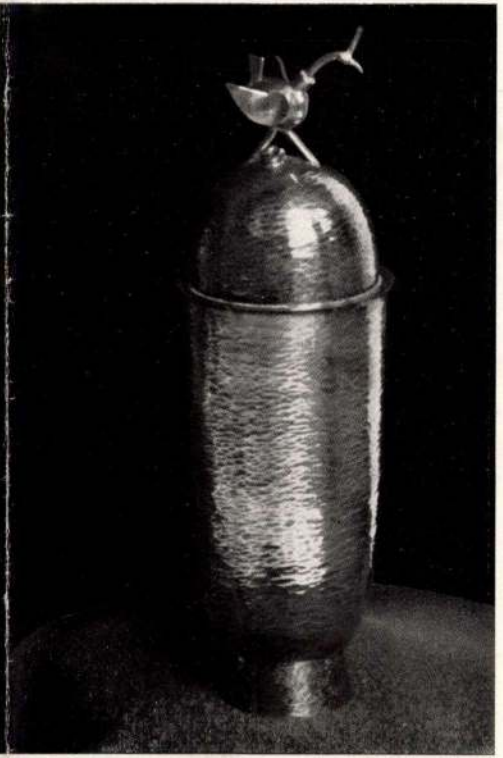

Budapesti automata büfé
terrasza Bálint Ferenc
kapuvári építész 1937. 24. p.

Dor Pál, Automata-Büffék.
Magyar Iparművészet 1931,
25. p.

A Bűtor

Kiállítás
1937 július
hónapból
a 105-ik (utolsó) lap

Bálint Ferenc

sparmuvész

l.

A Bútor

1935. dec.

42, 43. l.

44. l.

✓

Bálint Ferenc

lentoteroező

2 rod

" Fränkel György

Lakás és bútor.

Bp. 1938. 45. l.

Képpel

✓

Bálint Ferenc

l.

Ernst Moz. kiáll

124. sz. 15. l.

1932-l.

✓

3696. Mészöly Géza.
Sz. Sarbógárdon 1844-ben. † Jobb

Tajkép.

Tájéának ~~részének~~ egy r

Balaton(balról lath
öt vitorlás csólnak kötött ki,
löpök vannak. Az égboltot felh
ti vilagitas ömlik el. Jelzése

Fa, mér. 13.8:17.8 cm.
Szana Tamás hagyománya 1

Hg 1907 Szana Tam

Bálint Ferenc

Modern karónobár,
Repr. festői tervekre
Képzőművészet

1934.179 l

(1)

megírva

Bálint Ferenc

szobrász?

95. **Széchenyi bronzszinűre festett gipsz mellszobra.** Jelzése: Bálint Ferencz Harisbazár. (1519. sz.)

Széchenyi-museum

Dörrald Akad. palotája

90. l.

megírva

Bálint Ferenc id

aki

1713 Telegpataka

lovas

Gabó Erdélyi mes-

terlövő

Bal Hol 62. l.

128. l.

M. P. K.

BÁLINT Ferenc szobrász

XIX. kg. II. belső

kiső angyal

A M. N. Múzeum adattárában I lap.

Bp. 1959. 5. 6.

Bálint Ferenc, fotóriporter

Tárlata a fővárosi Művelődési Házban látható

–: A hét végi kulturális programokról

9.

Népszabadság, Bp. 1973. aug. 25.

Bálint Jenő, japánnagyi,
néji ijjasművész

Tárlata a fővr. Művelődési Házban megtekinthető
meg.

– : A hét végi kulturális programokból 9.

Népszabadság, Bp. 1973. júl. 7.

Bálint Ferenc, fotóművész

Kiállítása a Jós. Múz. Házban
látható.

— : A hét végi kulturális programokból
9.

Népszabadság, Bp. 1973. aug. 11.

1021

1974. VII. 19. Televizió 19.30

Tv-híradó

A tápi népmüveszet fő müfajai a szőttes kultura, a népi fazekasság alkotásai, a népi hímzések, faragások legszebb alkotásai láthatók az Eszakmagyarország Népmüveszete kiállitáson, amelyet ma nyitottak meg Miskolcon, a Népmüveszeti és Házipari Vállalat rendezésében.

A szőttesek motivum-kincse, szinkultúrája sokrétü és tájegységenként különbözik egymástól.

A halócszőttesek [illegible] geometriai diszitesuek, a nevesi szőttes mintái között pedig megtalálhatók a virágos, a csillagos és a madárkás motivum.

A magyar nép evszázadokon át hímzéssel diszitette viseletet és használati tárgyait.

Az ujabb hímzések kompozicióját a zsufoltságra való törekvés jellemzi és ezek már sokkal szinesebbek, uj formában és felhasználásban mindenütt megtalálhatókk a ma emberének életében.

Népmüvészetünk egyik legváltozatosabb ága a fazekasság.

A kiállitáson festett tányérok, vázák, korsók, italos és kávéskészletek és miskakancsók legszebbjei mutatkoznak be.

A fa a magyar népmüvészet két fontos ágazatának a pásztorfaragásnak és a butormüvességnek is alapjául szolgált.

A bemutatón Bálint Ferenc népművész butorain kivül láthatóak likörös készletek, és tálasok is.

A nyolc népművészeti és háziipari szövetkezet részvételével megrendezett kiállitás Miskolcon, a Rónai Sándor művelődési központban julius 28-ig tekinthető meg.

Bálint Ferenc, fafaragó

Szerepel a Miskolcon jún. 19-én megnyílt népművészeti kiállításon.

— : Hi —

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. jún. 20.

Bálint Ferenc, fafaragó,
népi művész

Kiállítása a fővár. Művh. Házban
látható.

—: A hét végi kulturális programból 9.

Népszabadság, Bp. 1973. aug. 4.

Bálint Ferenc, fotográfus

Kiállítása a főv. Műv. Házban látható.

–: 4 hét népi kulturális programból 9.

Népszabadság, Bp. 1973. szept. 1.

Bálint Jenő, helyesírás

Tárlata a fővárosi Művelődési Házban tekinthető meg.

– A hét végi kulturális programokból 9.

Népszabadság, Bp. 1973. szept. 15.

Bálint Ferenc, Jászapáti
népművész

Falra akasztható tó-, kos-, paprika-
tartó

fényképpel

– Népművészet kétkötetes napja 10.

Népszabadság, Bp. 1973. ápr. 29.

Bálint Ferenc, iparművész,
[illegible]

A [illegible] Műv. Házban nyílt meg kiállítása.

—: A hét végi kulturális programból 9.

Népszabadság, Bp. 1973. jún. 16.

Bálint Teréz népi fafaragó
a Fővárosi Műv. Ház termében gyűj-
teményes kiállítása megnyílt.
(XI. Tétényi út 47.)

(v. v.): Vikend a műsorral.
Népszava, 1943. jún. 22.

Bálint Ferenc népi iparművész
vízmű
Vízállíthasainakra a bútorok alkalyák, gar-
nitúrák, szekrények stb. a lemúlhatott
bútorok mintsek finomau sittört csip-
keszerű székek és a garnitúra padjainak
hajlaira a székely kapuk indás, virá-
gos motívumaira utal. Azzal lakos, hogy
ezek megfogalmazásukban milyen milyen
rangyogóan szerepelnek a napkörnyes sze-
kely asszonyi kopjaták mint a modern pilá
gárnitúra társlói.
Dr. Boross Marietta: Faragott bútorok között.

Országig-Világ 1973/31 13 old.

Balint Ferenc

Feuki Pem szeretné, hogy a nemes egyszerűségében is monumentális mintákat követő asztali virágvellákainkat öse valamelyik székely parasztház szárnyhajában a füzéreket rejtő helle rekeszeibe a régi divatékszereit rejtő selyek függők és állórt csongók valójában az őri „karikás" – orsó karikák – és a kapaliszkák nyra fogalmazásai.

Dr. Borossa Mariella: Faragott bútorok között. Balint Ferenc faragó népi iparművész kiállítása a Falklor Centrumban.

Országz-Világ 1973/31 13 old.

Bálint Ferenc.

Őseiket valamikor szerelmes balatonszegi legények faragták sokat jelentő ajándékként vőlegényjüknek. Tepsisszentgyörgyön születtem, székely emlékek vonzanak. Vallott magairól a művész a tárlathoz megnyitón alkalmával készített televíziós riportban. És ez a megnyilatkozás egyben művészetének a hovatartozását is jelenti.

Dr. Bodor Marietta: Faragott bibliák

közölt.

Országig-Világ 1973/31 13 old.

Bálint Ferenc.

A művészetében dominálók ősi, geometrikus, mélyített karcolásúak a középkorban egész Európában elterjedtek, a székely kapuk módos díszítményei szintén fellelhetők a kelet-európai népi motívumkincsben. Lendkát faragószékük a székelység körében is konzervált és továbbfejlődött. Érzékeny a motívumokra és azok ősi faragásstílusnak a modern ötvözésére és nyíltan állásfoglalásait köszönhetjük Bálint Ferencnek.

Dr. Bodor Mariska: Faragott kulcsok között.

Ország-Világ 1973/31 13 old.

Bálint Ferenc népművész

Debrecenben az „Alföld népművészete" c. kiállításon díjazott asztalai és székei szerepelnek. (cikkíró)

Esti krónika I.

1974. aug. 9. Kossuth, 19.00 (11) M.

Bálint Ferenc

formai invenciója, leleményessége – különösen faragott bútorainak síkjelenein (például szőnyegek háttainkéjain) nem túl erős. Ellenben igen magas fokú a faragásos technikán készsége. Érdekes, hogy a bútorok felépítésében – ellentétben az azonos témájú „paraszti" díszítményekkel – sokszor olyan ívelő felületeket alakít ki a pallókból, amelyek közelebbi rokonságot tartanak a korszerű bútorterveszés design – szellemű alkotásaival.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1973/161 6 old.
161

Bálint Ferenc nejai nyarmüvész

Napyafai üvegarmitúra.

Bálint Ferenc halálának fonóvé-
tel fonag.

Országos Világ 1973/31 12-13 old.

MDK

Bálint Ferenc, népművész, faragó

Faragott bútorairól 1969-ben a Kapoly Antal-pályázat első díját nyerte.

— :(— növ. — fényk. —) 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. dec. 16.

BÁLINT Gyula

Bálas István: Elbújt egy festő:
Vorobjov és Bálint Gyula.=
168 óra IV. évf. 9. sz. 1992. márc. 3. 26. p. ill

A zárai Szent Anasztázia-templom homlokzatáról

kolra száműzte. Ezt tanítja a Korán is: *„Megtöltöm a gyehennát (pokol) mindnyájatokkal, dzsinnel és emberrel"* (Korán 11,119; 32,13). A dzsinnek valójában angyalok, akik igehirdetői (Korán 46,31), akiket azért teremtett az Úr, hogy őt szolgálják (Korán 51–56). Az utolsó ítéletkor az isteni trónus előtt is ott vannak az angyalok. A halálangyalokról a Kethuboth külön szól *(Kethuboth). „Isten trónja előtt hét lélek áll, hét harsonával"* (Jelenések könyve 1,4; 4,5; 5,6; 8,2) *„...A Föld négy sarkán is négy angyal áll"* (Jelenések könyve 7,1). Szent János látomásában *„hatalmas angyal száll le az égből. Felhő volt a feje és szivárvány ívelt a feje felett, arca ragyogott, mint a nap"* (Jelenések könyve 10,1).

Dalmatában és pluviában

Az angyalábrázolások már az ókeresztény emléken megjelennek. Gábriel arkangyal a római Priscilla-

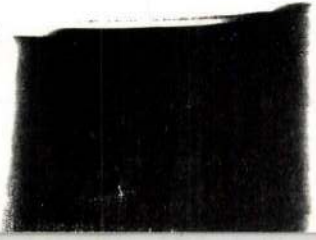

BÁLINT Gyula
Új Művészet 1993/4

Beszélgetés a léttel

Masahide Yamaguchi kiállítása

A múlt század végétől egészen napjainkig a japán festészet fejlődésének sajátossága két irányzat, a „nihonga" és a „yoga" párhuzamos létezése. A hagyományos festészet képviselője a „nihonga", amely ragaszkodik a régi technikákhoz, a fekete vagy színes tushoz, s sajátos témákhoz és motívumokhoz. Az újító, másik irányzat, a „yoga" az európai példát követi, már a XIX. század végétől. Túlnyomórészt olajfestéssel és kisebb mértékben akvarellel foglalkozik. Festői az európaiakhoz hasonlóan Párizsba vágytak és mentek tanulni, innen vitték haza az expresszionizmus, fauve-izmus, kubizmus, szürrealizmus hírét képeiken. Az absztrakt látásmód nem volt idegen tőlük, a középkori Japánban az elvonatkoztatott, szinte szürrealisztikus ízű festészet a misztériumok, a szavakkal ki nem fejezhető vallási áhítat érthetővé tételét szolgálta. A régi témák fennmaradtak, így születhettek meg olyan képek, amelyek témájukban ősi japán hiedelmeket, mítoszokat dolgoznak fel, kivitelezésükben azonban modernek, ízigvérig nyugatiak. Csöppet sem erőltetett tehát a kortárs japán művészek munkáit európai alapokról kiindulva elemezni, a felfedezett gondolatok meglepetése pontosan azok egyetemességében rejlik.

Ebben a szellemben kell végignéznünk *Masahide Yamaguchi* japán művész alkotásait, amelyeket a Fiatal Művészek Klubja állított ki. A művek két sorozatcím alatt szerepelnek: *Beszélgetés a léttel* és *Megtestesülés*. Masahide kompozíciói jó példái az említett japán művészi útnak. Munkái alapvető emberi témákat „érintenek" (lét, születés, halál, vallás), ezért egyetemesek, technikájában viszont modern eszközöket használ, mint például a fénymásolást, akrilt.

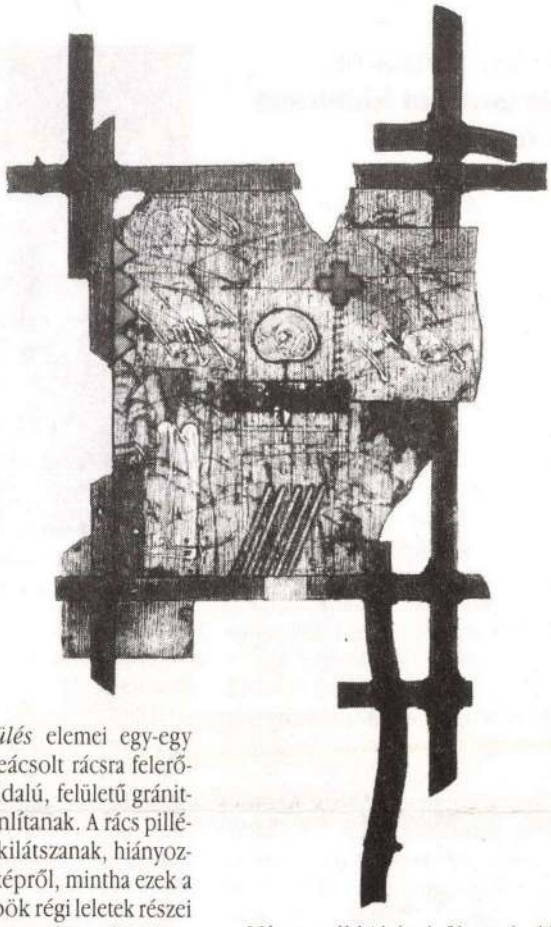

Masahide Yamaguchi: Megtestesülés, 1990, nyomat, 76×51 cm (Fotó Tahin Gyula)

A *Megtestesülés* elemei egy-egy deszkából összeácsolt rácsra felerősített, tördelt oldalú, felületű gránitszobrokra hasonlítanak. A rács pillérei helyenként kilátszanak, hiányoznak darabok a képről, mintha ezek a hiányos kőtömbök régi leletek részei lennének. A sorozat címe vallási értelemben az istenség emberi alakban való megtestesülését, vagy halottaknak más élő személyben való testet öltését jelenti. Ám a látvány ellentmond a címnek, csak néma lelkeket sejtünk kőbe zárva a képeken. A halál inkább jelen van, mint a „továbbélés", csontvázak részleteit, koporsószerű szobrokat fest Masahide. Túlvilági asszociációkat sugall vörös keresztjeivel is, amelyek képektől függően tartják meg kereszt alakjukat, vagy alakulnak át egyszerű X-szé. A művekre a zártság és nem a kinyílás jellemző, az egyik képen külön deszkalapok foltozzák be az említett kihagyást, egyetlen kibúvót sem hagyva a test, a lélek számára. Az ellentmondás cím és tartalom között nem oldódik meg, a lét kezdetével és elkerülhetetlen végével ugyanúgy szembesít a művész.

Míg az utóbbi képek fénymásolással, a *Beszélgetés*-sorozat akril-technikával készült. Itt tompa sárga, zöld, kék, vörös színeket használ Masahide. A képek fel vannak osztva különböző kiterjedésű tartományokra, méricskélésre utaló szaggatott vonalak, ívek, görbék lépnek egymással kapcsolatba. Az alkotás folyamatát ábrázolná a festő? Talán a képek magáról a festésről szólnak, a szerkesztést, a gondolatok útját mesélik el. A színek is csak kísérletiek, helyüket kereső foltok. Az alkotás beszélgetés, társalgás a festő és a mű (önmaga) között. Erről, e lehetséges festői beszélgetésről szól Masahide ez utóbbi sorozata, amellyel 1990-ben elnyerte az *Art of Today* művészeti fesztivál nagydíját. *(Fiatal Művészek Klubja, 1992. XI. 18—XII. 7.)*

K. Á. V.

Bálint Gyuláról, alexandriai kiállítása ürügyén

Alexandriában, a *L'atelier Galériá*ban volt *Bálint Gyula* (1884—1956) huszonhat pasztellképének kiállítása 1992 novemberében. A tárlatmegnyitón több mint négyszáz érdeklődő jelent meg. A közönség viszonylag nagy száma az érdeklődés komolyságát és Bálint egyiptomi ismertségét egyaránt jelzi. De ki volt valójában ez az Egyiptomban ismert és népszerű, Magyarországon elfelejtett festő, akinek az életműve a magyar—egyiptomi képzőművészeti kapcsolatok egyik fontos alkotóeleme? Életrajzi adatai, a hiányzó lexikoncímszót pótolva röviden: az Osztrák—Magyar Monarchiában, Aradon született, 1911—15-ig járt a budapesti Képzőművészeti Főiskolára, ahol *Szinyei Merse Pál, Révész Imre* és *Edvi Illés Aladár* voltak a mesterei. Ahogy főiskolai társai zöme, 1915 elején ő is „hadba vonult", azaz évekig járta az első világháború harctereit. 1919—26 között Aradon, Párizsban és Budapesten dolgozott. A királyi Románia nem korlátozta a mozgását. A 20-as évek első felében több kiállításon szerepelt szülővárosában, ahol ismert művésszé vált. Az aradi *Toll és tőr* című lap 1924-ben „Erdély legelső pasztellfestőjének" rangjával ajándékozta meg. 1926-tól 48-ig Alexandriában, majd haláláig ismét itthon (Hird-Pécs) élt.

Élete, művészi munkálkodásának 22 éves egyiptomi (alexandriai) periódusa, ottani ismertsége, művei elterjedése tette lehetővé *Juhász Ernő* kairói kulturális tanácsosunknak a tárlat megrendezését. Juhász Ernő a 70-es évek közepétől végzett gyakran a nyomozáshoz, a legnemesebb oknyomozáshoz hasonlítható kutatómunkát a Bálint-jelenség megközelítésére. Neki köszönhető az életrajz pontosítása, az alexandriai kiállítás létrehozása, a jó színvonalú katalógus kiadása és szakszerű bevezetése.

Bálint Gyula: Kompozíció, 1920 k., olaj, vászon, 45×60 cm, Mohamed Awad gyűjteménye, Alexandria

Bálint munkásságának alapjellegét a mestereitől elsajátított realista-naturalista szemléletmód határozza meg. Egyetlen eddig ismert olajképén a Révész közvetítette *Munkácsy*-féle kritikai realizmus szelíd visszfénye csillan meg az enteriőrbe helyezett többalakos kompozíció drámai elbeszélésében (*Kompozíció*, 1920 k., olaj, vászon, 45×60 cm, Mohamed Awad gyűjteménye, Alexandria). Hamar rátalálhatott Bálint az alkatának is bizonyosan jobban megfelelő, gyorsabb eredményt hozó pasztelltechnikára (Edvi Illés Aladár hatása valószínűsíthető ebben, mert a *Nagy István*-i és *Rippl-Rónai József*-i pasztellek világa távolabbi Bálinttól). Alföldi típusú, kissé romantikusan hangszerelt, az előtereket mozgó, staffázsfiguráknak ható alakokkal elevenebbé varázsoló tájpasztelljei mellett munkássága fő hangsúlyát arcképei jelentik. Bizonyos, hogy az európai ízlésű, alexandriai polgári körök foglalkoztatott arcképfestője, portretistája volt. Legjobb portréin a pasztellkréta bravúros használatát, a színek tompán megcsillanó, a komponálásba beleszóló jellegét és egyfajta színhangulapban VI.). Ezek a groteszk víziók arról szólnak, mennyire nem kíméli a művész iróniája sem magát, sem a teremtés többi koronáját. Számos kép első ránézésre növényi ornamentikának tűnik, a közelebbi tanulmányozásból derül csak ki, hogy a gyökerek, indák egymás kezét fogó figurák idomulásából alakulnak szemünk előtt látvánnyá.

E kiállítással megpróbálták megvalósítani a magától értetődőt: kommunikációt teremteni egymás között.

(Békés Megyei Könyvtár, Békéscsaba)

CS. TÓTH JÁNOS

beli könnyedséget egyaránt megfigyelhetünk. Arcmásain megkülönböztetett szerepet szánt a formák, formahatárok mély árnyékolásának és az ábrázoltak pszichikailag is meggyőző megjelenítésének (*Női portré*, a kiállított női portrék, anya gyermekével kompozíciók). Csendéletek, karikaturisztikus rajzok, egy egyházművészeti triptichon és az első világháborúban készített rajzlejegyzései munkássága műcsoportjait jelzik. Kétségtelen azonban, hogy arcmásaival, jobbára megrendelésre készített portréival érte el a legnagyobb népszerűséget, és a megélhetését is elsősorban ilyen megrendelések biztosították. (Néha elhajolt a kommerciális megoldások felé is.) Arra is vannak adatok, hogy Egyiptomban Bálintot elsősorban az európai ízlést kielégítő festőként tartották számon. Mivel a mohamedán vallás tiltotta az emberi arc ábrázolását, így őszinte elismerést, nemegyszer csodálatot váltott ki a mohamedánokból egy-egy arc (karakter és jellem) találó-pontos, életszerű-hűséges ábrázolása. Bálintnak Alexandria és Egyiptom 20. századi művészettörténetében, jelesül a portréfestészetben rangja, megbecsült helye van. Itthon, szülővárosá-

BÁLINT Gyula

Magyar Nemzet, 1992. nov. 10.

BÁLINT GYULA, az aradi születésű, de karriert Egyiptomban befutott festőművész képeiből nyílt meg kiállítás Alexandriában. A szülőhazájában alig számon tartott, ám külföldi gyűjtők körében elismertségnek örvendő művész pasztelljei közül 26 darab – több portré, tájkép, csendélet és akt – szerepel a tárlaton.

Bálint Gyula

1911/12 - 1914/15 I.

Ferkapszőműhöz

66. l.

Bálint Gyula

festő 1887 szept. 10. Fércshar (Temes megye). Középiskolát Aradon, képzőművészeti főiskolát Budapesten, 1921-ben 10 hónapig Párisban tanult. 1917-től 1918-ig részt vett a világháborúban mint segédorvos Aradon és Karánsebesen. 1922 tavaszán állított ki először a Nemzeti Szalonban egy női portrait. Több pasztell portrait készített.

Saját közlése.

1922. XII. 11.

MDK

Bálint Gyula

Arckép, paszt.

M. Akv. és Paszt. festők Egyes. 9. kiáll. N.Szal.
1922. ápr. 8 l.

MDK

Bálint Gyula
festő

Kiállítása okt. 21-ig megtekinthető.

—: Kultúrális Hírek
Dunántúli Napló, 1956. október 18-i szám

M Akv Pf Egy

nalgyira

Bálint Gyula festő

1922. ápr.-
kiáll. Nemzeti Szalonban

Arckép, pasztell, 15000.-

Zolkiew h. n. V. 2, 3,

Bálint Gyula

Arckép, pasztell

A magyar akvarell s pasztellfestők egyesülete IX. kiállitása, 1922. Nemzeti Szalon katalogusa.

Bálint György

Bálint György (1906–1943): író, újságíró. A kiváló antifasiszta publicistának a *Nyugat*ban számos képzőművészeti kritikája jelent meg.

Mihály fi Ernő:Müvészek,barátaim
Bp.Corvina 1977.

MDK

Bálint György

Ostromemlék, tus

Képzőművészetünk a felszab. óta. Szfv. Képtára
30. kiáll. 1947. okt.
5 l.

MDK

Arv. KözI. 1929. jun. 4.rk.sz.

27 l.

Bálint György, író

Derkovits Gyula születésének 90. évfordulója tiszteletére a Televízió filmet készített a festőművészről. Nevezetes kortársak, így pld. Bálint György, Rabinovszky Márjusz – Derkovitsról írott véleményét, kritikáját is felhasználva igyekeztek megmutatni a tendenciái pályaívét és napjainkhoz közelálló jelentőségét.

(hm): Derkovits mint példa.
Esti Hírlap, 1984. ápr. 16.

A képviselő elvtárs bemutatja a Poklot

(Mesterházi Lajos: Pokoljárás, regény. Szépirodalmi Könyvkiadó, 1959)

A Pokol, melynek megjárására Mesterházi Lajos országgyűlési képviselő invitálja az olvasót, a dantei hagyománytól eltérően, nem a föld alatt van, hanem a föld felett, Magyarországon, a belépőnek nem kell felhagynia minden reménnyel, mert ez nem illenék a kommunista humanizmus nemes eszményeihez s középpontjában nem Lucifer magaslik, tépve százában az áruló Júdást, hanem Kádár János hajlik le, jóságos mosollyal, a megtérő bűnöshöz s magához öleli nagy szeretetében. A regény, mint a fenti néhány szóból is kitűnik, sommás képet fest a magyar ellenforradalom pokláról, annak a két fiatalnak szerelmén keresztül, akik — aminț ezt a színes borítólap „füle" tudtunkra adja — „sok súlyos tévelygés után, csalódások és szenvedések árán, visszatalálnak egymáshoz és rátalálnak az igaz útra". E lelemények és eredeti kiadói ismertetés után érdeklődéssel vettük kezünkbe a könyvet, mert tudtuk, hogy végre, annyi tévelygés, szenvedés, csalódás után, rátalálhatunk a magyarázatra, az egyetlen, végleges soha-többé-meg-nem-másítható igazságra. Eme hitünkben nem is kellett csalatkoznunk. A Saly Miklós személyét képviselő képviselő megismertet bennünket az 1956-os év forró, kétségekkel teli nyarának eseményeivel, a forradalom borzalmaival, majd a kibontakozás nemes eszményeivel, mindezt az egyesszám elsőszemélyű elbeszélés tömörségével, mely nem engedi meg a felesleges részletekné való elidőzést, ragaszkodik a történelmi tényekhez és a hiteles lélekábrázoláshoz, tehát lehetővé teszi, hogy a mester — ismét a fentebb már idézett fülét idézzük: „rendkívül mélyen és pontosan" világítsa meg a magyar történelem eme „sötét, zűrzavaros, viharos napjait".

Ez a mélység valóban rendkívüli.

Ott kavarog benne, mindenekelőtt Saly Miklós szegényparaszt származású, kommunista, DISZ-tag, egyetemista kételyek és hitek között tántorgó lelke. A képviselő, miután tisztárta, hogy a budacsonyi hegyvidék, ahová hőse való, nagyon szép, kivált kora nyáron, azonnal a dolgok legközepébe vág s a lélek feltárul előttünk, nyiladozó őszinteséggel. Megtudjuk, miért sajog a hős lelkiismerete. Azért, mert évek óta csak „ritka vendég" ezen a tájon (azaz, mert mindent le kell fordítani a politika nyelvére: elszakadt a valóságtól). Megtudjuk, miért volt ritka vendég ezen a tájon: „Mert hol DISZ-tábor, hol gyakorlatok, aztán katonáskodás, VIT, árvízi építkezés..." (Azaz, mert mindent le kell fordítani a politika nyelvére: a valóságtól való elszakadás ellenére, mégis csak egy becsületes, tisztességes, párt- és államhű fiatalemberről esik szó.) De jaj, nemcsak a Balaton sima tükre, hősünk lelkiélete felett is tornyosodnak a viharfelhők. Megtudjuk, miképp bántak a tisztességes parasztszülőkkel a népből vett rendőrség baloldalra elhajló, ám mégis becsületes tagjai: „Hát mi a te apád (kiáltja az anya), lókötő, tolvaj, bicskás? Puskás rendőrök közöttt vinni a községházára, három napig étlen-szomjan otț tartani! Falnak állítva, mint valami tolvajt." (Azaz, mert mindent le kell fordítani a politika nyelvére: történtek nálunk kisebb törvénysértések is, melyek igazolni látszanak e becsületes paraszt származású fiatalember kételyeit.) Ezek után aligha csodálható, hogy hősünk, aki időközben, véletlenül összeismerkedett jövendő szerelmével, egy híres polgári család polgári neveltetésű, polgári ideológiájú, polgári társaságban élő, polgári arcú tagjával, Nónay Katival, kétségek marcangolása között „támolygog be" a szülői ház egyszerű szobájába, ahol a falon, a homályban „Lenin, Sztalin, Szűz Mária, Szent Antal nézik néma gyötrődését". (Azaz, mert mindent le kell fordítani a politika nyelvére, o meglepő mennyiei koegzisztenciára való utalás arra mutat, hogy az idős parasztszülők, mindenféle törvénysértések ellenére, megmaradtak becsületes hivőknek, mind egyházi, mind pártvonalon.) A dolgok ezután természetes könnyedséggel csörgedeznek. Hősünk bevallja, hogy „néha zavart az élet és hang a Petőfi Körben, éreztem, túl messzire visz a bántóan, majdnem ellenségesen vad szenvedély". (Azaz, mert mindent stb., stb...: hősünk látogatta ugyan a Petőfi Kör üléseit, de paraszti józansága, lelke legmélyén, mégis csak megmaradt, hogy ezzel is előkészítse a képviselőnek a kellemes kibontakozást.) A szerelem közben feilődik. Viták között, igaz, de mégis csak fejlődik. A Szépművészeti Múzeumban, az Istenben boldogult Szinnyei-Merse Pál képének árnyékában, lefolyik az első nagy ideológiai-szerelmi összecsapás. „Az én apámat — mondtam — és a ,talánt' már biztosra vettem a hatásért, — megverték. Érti? Mert... mert másképpen akarta a szövetkezetet, mint a járási titkár... — Mintha örömet, diadalmas mosolyt láttam volna az arcán, nyomban a megdöbbenés után. — Azért én kommunista vagyok — folytattam dacosan —, annak ellnez semmi köze. — Lehajtotta fejét, elindult újra. Megenyhült hangon szólt, mintha szégyelné magát. — Hiszen én is tudom, hogy úgy nem maradhatott a világ, ahogyan volt... Es hogy sok eredmény is van. A szocializmus... Az elvek szépek... — De láthatja, tudhatja — vágtam a szavába —, azért harcolunk évek óta, hogy a szocializmus igazságosabb, humánusabb módszereit megtaláljuk. A XX. kongresszus...

— Hát igen..."

Mint az idézetekből is látszik: a mélység, az ábrázolás sokrétűsége, az igazság kendőzetlen kimondása, valóban döbbenetes. M. L. nem titkol el semmit, nem hallgat el semmit, bátran idézi az ellenség érveit, mert tudja, hogy rövid néhány szavával ízzé-porrá zúzza őket. A szocialista realizmus csúcsai előtt állunk, némiképp dideregve. Különösképp a szerző bátorsága hihetetlen. A hős így kiált oda a tévelygésben részt venni nem akaró diáktársnak: „Talán a törvénytelenséget sírod vissza? Jöjjön meginț Rákosi?" Vagy: „Maholnap a szektásokkal árulsz egy gyékényen!" (Azaz, mert mindent stb., stb.: a szektásokkal azért nem helyes egy gyékényen árulni.) M. L. igazmondása és realista ábrázolása egyik csúcspontját éri el október 6-án. Rajk László temetése napján: „Későn értünk ki a temetőbe, már oszladozott a tömeg. Vagy százezren gyűltek össze. Úgy rémlik most, mintha az október 23-i tüntetés főpróbáját tartották volna aznap. Éles megjegyzések hangzottak el egy-egy politikusra, magasrangú tisztre. Volt képük idejönni! Mit szól a lelkiismeretük? Nagy Imrét éltették. Rajknét üdvözölték..." E részletes és megható leírás után már eleve izgatottan várjuk a forradalom mélyenszántó lélektani elemzését, mely a következő lapokon meg is történik. Saly Miklós akarata ellenére belekeveredik a tömegbe s egyszerre csak, akarata ellenére, a rádió előtt találja magát. Fegyvert osztogatnak, s ekkor kiderül, hogy akarata ellenére, elfogadja a fegyvert. Azután, természetesen akarata ellenére, lövöldözni kezd a többiekkel, akik szintén akaratuk ellenére cselekesznek. Miért? „Mert részegek voltunk, én is, a társaim is. És ha valaki az eseményeket és a mi viselkedésünket meg akarja érteni, annak mindenekelőtt ezt kell figyelembe venni. Nem voltunk beszámítható állapotban. Hónapok óta ittuk a hazug negyvennyolcas romantika kotyvalékát... A másik az, hogy ezt a részegséget a többlyig fokozta hatalmunk érzése az ellenzéki tüntetésen. ...Mert ellenzéki tüntetés volt, hiába hivatkoztunk szocializmusra, hiába éltettük a lengyeleket, hiába éltettünk egyes kommunista párttagokat másokkal szemben... Ezt akkor még nem tudtuk, de persze éreztük..."

Az olvasó itt könnybelábbadt szemmel megáll, leteszi a könyvet és halk hálát rebeg ezért a tiszta, érzékletes, stiláris remekléssel felépített argumentációért, mely hamisítatlan marxista-leninista dialektikával s mi több, történelmien valóságos materializmussal elemzi az ellenforradalom okait. Azt a hálát már szinte leírni is nehéz, amit akkor érez az olvasó, amikor néhány oldallal odébb a szerző kifejti, milyen könnyű lett volna elkerülni mindazt a sok „fájdalmat és szégyent", mely a nemzetet elárasztotta: „Es arra gondolok, hogy ha a kormány vezetői a magyar csapatoknak az első órában határozott tűzparancsot adnak, mennyivel kevesebb áldozat esett volna..." Világos, nemde? Tüzelni kellett volna a felvonulókra — s ezzel a dolog elintéztetett volna. Nagyszerű gondolat! Nemes eszme! Marxista humanizmus! Emberien tiszta bátorság! Vérfürdővel egybekötött szocialista realizmus! A képviselő elvtárs és pokla.

Ezekután már alig marad némi ismeretnivalónk. Megtudjuk még, hogy a „jampeckülsejű fiatalemberek" hogyan lőtték a „néphatalom védelmezőit", a dicsőséges ávósokat; hogyan sebesül meg hősünk a Parlament előtt; hogyan érkeznek meg a szovjet felszabadítók; hogy „ez a Kádár pontosan azt csinálja, amit kell"; hogy Nagy Imre nemcsak „hülye", hanem „gazember" is; hogy hősünk miként vész össze burzsoá származású szerelmével, mert a lány disszidálásra iparkodik rávenni, amikor ő már „nem akar dagályos közhelyeket mondani — szóval látja az igazságot"; s végül is miként békül meg Katival, mert a szerelem mindent legyőz, még az osztálykorlátokat is. A regény itt befejeződik. A butaság, a gonoszság, az aljasság és a silányság tovább él.

Aczél Tamás

Bálint György

magyar festőművész, aki ez év elején francia művészkörökben igen nagy elismerésre talált modern bibliailluszt rációival (François Mauriac jelentékeny helyet szentelt Bálintnak egyik tárcájában), most Shócidban aratott újabb sikereket. A shóciai Nemzeti Bibliatársulat pályázatot tűzött ki illusztrációkra, címlapokra és plakátokra, melyek a mai stílus követelményeinek megfelelően díszítenék a Bibliát új kiadásait. Bálint György eredményesen vett részt az erőpróbán, amely hétezer esztendő tradícióit, művészi hatásait volt hivatva vegyíteni napjaink képzőművészeti irányaival, s az egyéni stíluselgondolásokkal. Könyvbarító terve első díjat érdemelt, s külön kitüntető elismerést kapott fehér-fehér illusztrációival is.

A shóti Nemzeti Bibliatársulat edinburghi versenyén egyébként még két magyar siker született: Ruzicskay György és Hetey Katalin festőművészek ugyancsak elismerő helyezést szereztek pályamunkáikkal.

NÉMETORSZÁG NAPSÜTÉSBEN

Aki Hamburgban a Központi Pályaudvar szomszédságában felszáll St. Pauli felé az „U-Bahn"-ra (ami voltaképpen magasvasút), annak váratlanul szép élményben lesz része, akár nappal utazik, akár éjjel. A magasvasút pályája ugyanis, a házak közül kilépve, kihötök mellett hanyarog egy darabig. A magasból, a bocsi ablakából, az ember hajlamos azt hinni, valami nagyon milliomos gyerekének játékmedencéjét látja. Apró motorcsónakoktól, dieselvontatóktól és jachtocskáktól hezdve luxus tengerjárókig és egyszerű tengeri hajókig minden mozog, keresztezi egymást, rengeti a vizet, villogtatja színeit, amíg a többnyire egymással párhuzamosan futó különböző hosszúságú mólókon hatalmas és apró daruk a napfényben ringatósva autókat, szekrény nagyságú ládákat emelgetnek.

Éjszaka a kép változik. Ha van is mozgás, csak a fények villognak, a különböző alakú és színű, de többségükben kékesfehér fényforrásokból sokasult fények, amelyeket a víz tükre még meg is sokszoroz, olyannyira, hogy úgy látszik, mintha az egész kikötővidék a vizen ringatóznék.

A magasvasút következő állomása előtt a föld alá bújik, egyes hamburgiak szerint szégyenében, mások szerint azonban sóvárgó búbánatában. Ez az állomás ugyanis St. Pauli és mihelyt a föld alól kibukkanunk, a Reeperbahnon találjuk magunkat. A Reeperbahn széles út, amelyhez azonban a hamburgiak a kis melléhutcákat is hozzátrtik, s így a Reeperbahn, a dolgok természeténél fogva, fogalommá bővül. Fogalommá, amely minden tisztességes embert megbotránkozással és minden félig tisztességest bűnös gyönyörborzongással tölt el.

Mulatóhelyeknek, vendéglőknek, matrózkocsmáknak, sztriptíz-bároknak, neoncsöveknek és a prostituáltak különféle változatainak olyan összesűrűsödése ez a környék, hogy csak a „Yestor" levéshockával lehetne összehasonlítani, amely centiméteres kiterjedésével tudvalevőleg egy egész szarvasmarhának a hívonata. A sztriptízbárokat nem látogattam végig, s így nem tudom, hogy valóban annyi nő vetkőzik és ringatja-e csípőjét, amennyit a bejáratok hirdetnek; de ha a valóság megfelel a reklámigéreteknek, azt hiszem, egész Párisban nincs annyi sztriptíz, mint itt a Reeperbahnon.

Hamburg 1,800.000 lakosaval Nyugat-Németország legnagyobb városa és Németország legnagyobb kikötője. Hamburg azonban nemcsak város, hanem állam is — a Szövetségi Köztársaság hilenc tagállamának egyike — és ez érezhető is. Annál inkább, mivel Hamburgban a szocialdemokraták vannak uralmon, tehát Hamburg a szövetségen belül az ellenzékhez tartozik. Hamburgban a Keresztény Demokrata Párt (CDU) alkotja az ellenzéket. Bensó meggyőződésem, ha egy napon a hamburgi választók többsége, meggyőződése szerint a CDU-ra szavazna is, szavazatát végül mégis csak a szociáldemokratákra adná — a függetlenség biztosításának érdekében. Akadnak persze történelmi magyarázatok is. Hamburg Hanza-város. Újsdgjai így is szólítják, harmadik személyben: „X. Y. megérkezett a Hanza-városba." A megszólítást természetesen büszkeség sugallja: a város évszázadok óta független, évszázadok óta Hanza-város, olyannyira, hogy volt idő, amikor Dániához tartozónak vallotta magát. Ezenfelül a várost a középkor óta jellegének megfelelően, nem fejedelem, nem király, hanem a városi tanács kormányozza, tehát az a német államokra jellemző mindenkor demokratikusabb volt. A lokálpatriotizmus tulajdonképpen patrióta lokalizmussá fejlődött s az inkább tudatos, mint ösztönös elhálönülés lépten-nyomon érezhető. A németek amúgyis hajlamosak, hogy ne németeknek, hanem bajoroknak, svábokna k, szászoknak nevezzék magukat, de a hamburgiak valóban csak másodsorban németek; elsősorban hamburgiak. Egy öreg matróz, akivel a kikötőben elegyedtem szóba, az első mondat után még nem vette észre, hogy nem némettel tanitott imádkozni anyám, s meghérdezte, hovávalósi vagyok.

— Nem vagyok német — feleltem.

— Én sem — hunyorított vissza.

— Nem? Hát hovávalósi?

— Idevalósi, hamburgi — mondta. Aztán megtódlta harját: „Hummel, Hummel!" — és ódébbdlt, mire én még tisztességtudóan utánaszóltam: „Moors, Moors!" Ez ugyanis a hagyományos hamburgi köszöntés.

A göttingai egyetemnek jazzklubja is van. Úgy hívják: Centre. Hogy minek is a központja? Nyilvánvalóan önmagának. No meg a világnak; dehát ez már az előbbiből fakad. Csak a beavatottak juthatnak be (diákigazolvány felmutatása ellenében), mivel a klub egy hocsma hátsó épületében szélel és egyik érdekessége éppen az, hogy a párisi egzisztencialista pincék szellő imitációja. Nincs ablaka, két tánc szünetében a megfulladás folyamatának lassitására egy helikopter-berregésű ventillátort hapcsolnak be, azonban időnként ajánlatos hitámolyognl az udvarra. Ott szűkség esetén a padlásfeljáró széles falétráján, még csókolózni is lehet.

A falak dekorációja: fekete alapon változatos trefás szörnyűségek, fényképek (olykor igen tök) és különféle felragasztható holmi. Kétoldalt a fal mellett öt-öt asztal, illetve vastag furnir-, avagy vékony deszkalemez, melyekhez a kegyes tervező nem ldbahat, hanem kötelet szolgáltatott, s ezek a kötelek a mennyezetről a fal felé jerdén feszülve tartják a téglalap alakú deszkalapok egyik rövidebb oldalát; a másikat a fal. Valahol az asztalok között a mennyezetről egy félembernagyságú borosüveg lóg, hasában sápadt villanyégővel, amelynek zöldessárga fényét az üveg felületén unathozó por, valamint az odaragasztott különféle vignettdk még jelképszerűbbé gyengíti.

Az asztallapokon — apró áldozati oltárokként füstölgő hamutartók mellett — sörös- és coca-colás üvegek sorakoznak az idő előrehaladottságdnak és a taharitsra hajlott diák lustasdgának arányában. Mdsi inni itt nem is lehet. E kettős viszont olcsón. A szőke vagy világosbarna hajú fiúk többnyire hék jeansben, a lányok — olykor igen csinosak — általában szoknyában, hosszú felbodorított-tornyosított-kócosított hajtal, csókolnivaló nyakkal himbálódznak a fiúiben. Ketten fújnak, egy gitározik, egy a bögöt ijesztgeti, egy pedig, a hároh lehangoltságdtól olykor lekanyoltan, a zongora mellett ülzad. A fiatalemberek zenészerszámaikba kapaszkodva (grócsösen, nehogy a ritmus elsodorja őket) a jobbsarokban lévő keskeny dobogón vörösleng. Előttük és alattuk, nem sokkal tágasabb helyen, gabalyodik a tánc: a testek, akár megkergült vetélők ródulnak oda-vissza, oda-vissza, magukkal rántva a harok fehér fonalait. A másik fal mellett a sarokba illesztett pult mögött áll a szövőmester. Egy üveg sör 90 pfennig.

Téved, aki azt hinné, hogy a társaság az egyetemisták alja. Amikor ugyanis egyik vasárnap dtmentem Kasselbe a „Dokumenta II" megtekintésére, a „Centre" törzsvendégeit is ott találtam.

Kasselbe bardtaim egy ijesztően meleg vasárnap vitték el autón. A „Dokumenta II" az 1945—59 között született képzőművészeti alkotások nagy nemzetközi seregszemléje. Még a hidlitás létrejötte is jelképszerű. Mai német művészet — nincs. Se költészet, se dráma, se zene. A légüres tér csaknem ijesztő. Kóros és kóros voltát csak kevesen érzik. A hazai termés ötödrangú. Mindenki külföldre szalad árurt; az is, aki jazzt akar, az is, aki jó regényt.

Annyi képet és szobrot — a grafikához már hozzá se jutottam — még egy esős napon sem lehetett volna végigtekinteni. Azonban negyven fok körüli szdraz ,hőségben kápráztk a szemem. De hőség nélkül is káprázott volna, még-hozzá az egésséges mértékben felül.

A földszint még így is lenyűgöző: Picasso, Chagall, Braque, Gris, Klee, Miro, Mondrian, Kandinsky, Chirico, Max Ernst, Beckmann, Nolde, Kokoschka elbódítják az embert. Orülök, hogy láthattam őket. Voltaképpen a két emeletnek is örülök. Szinte jelképesen támaszkodnak a földszintre: ha hihúzmám alólük a földszintet, a felső két emelet összeomlana. Ott ugyanis a fiatalok képei várják a látogatót. S ha szemem feljogokhéppességének előbb panaszolt elégtelenségét ez a két emelet okozta is, egy pillanatig se vádolom a kidlitókat, legfeljebb a rendezőséget. Egyoldalúsággal. Két emelet teljes, kanyargós hosszdban egy-két szürrealista növendék képein kívül csak absztrakt képek lógnak, azaz inkább támogatják egymást a falakon. Nem hinném, hogy a mai fiatal festők egésze lemondott volna a figurális ábrázolásról, illetve, hogy a figurális ábrázolást vdlasztó egészen elenyésző számú festő mind szürrealista (és, sajnos, tartalmatlan) Hieronymus Bosch és Breughel lenné.

De ha így dllna is a helyzet, hétségbeesésre nem lelek okot: ahol ennyien festenek, majd akad hedvünkre való is. A hideghdború feszültisége csak elmúlik egyszer és a tdrgyak, élethelyzetek majd visszanyerhetik realitásukat, önnön értelmüket, azaz értéküket.

András Sándor

BÁLINT György festő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1965 MÁJ 9.

Neve és alkotásai jelképpé emelkedtek tudatunkban: a proletariátus felszabadulásáért folytatott küzdelmének, szabadságharcának szimbólumává, s egyúttal összeforrt a szocialista művészettel. Csodáljuk töretlen akaraterejét, jellemének szilárdságát, zsenialitását; a betegség és a nyomor nyűgei ellen küzdve legyőzte őket, s a proletariátus győzelmének bizonyságába vetett rendíthetetlen hite olyan magaslatokra emelte, mely Európa-szerte egyedülállóvá teszi művészetét. Az ellenforradalom és fasizmus magyar poklában, az »ezernyi fajta népbetegség« sívár honában teljesedett ki művészete. *»Ehen kellett halnia, hogy felfedezzék«* — írja róla *Bálint György* egy kis túlzással. Élete, melyben művészi pályája kiteljesedett, alig több, mint egy évtized. Lényegében autodidakta; mindössze néhány hónapot tanul — már súlyos betegen, hiszen a háborúból bénult bal karral és beteg tüdővel került haza. 1922-ben állít ki először, ekkor huszonnyolc esztendős. Egy év múlva Bécsbe megy, s itt dolgozik három évig, majd 1926-ban hazajön. 1929-ben alkotja meg az *1514* fametszetsorozatot, s ezután festi nagy képeit: életművének legjelentősebb része alig öt esztendő alatt készül. Negyven éve, mikor a tragikus éhezések miatt legyengülve, lefogyva — tüdeje teljesen szétroncsolva — meghal; kiteljesedett életművet hagy hátra, mely napjainkban is példamutató és egyedülálló.

talá
eny
Me
gye
ződ
fót
a l
de
kor Laji elvan...
rőt is be kell avatni a buliba. A kocsikísérőnek vasdrót kellett. Megkapta. Ennek fejében Keszölcei szakinak megígértem, másnapra esztergályoztatok neki egy tengelyt a magnetofonjába.

Szerencsésen kiszállítottuk a cuccot. Az antenna már fent van a tetőn. De a tengelyt Bicsak Marci csak úgy volt hajlandó megcsinálni, ha szerzek neki két vídiakést. A vídiáért benzint szereztem Topolyának. A benzinért pvc-vezetéket kértek. Pvc-t csak úgy tudtam szerezni, ha adok érte egy sublert. A sublert Klofák kérte, de adnom kellett érte... Mit is?

Már pontosan nem is tudom. De mentségemre szolgáljon, az antennacsövet egy évvel ezelőtt vittem el. Azóta sem keresték, mert a szerelők még nem értek oda. Különben is hiába jönnének, mert már nincs egy darab sem. Én pedig egy éve fizetem a csövet. Valamit valamiért. Ha szívességet kérek, szívességgel kell fizetni. A cső szerintem eddig több tízezer forintba kerülhetett, és a cső kiszállításában »részesek« megszámlálhatatlanok.

Szeretnék túllenni mindenen. De — most jut eszembe — egy neoncső-armatúrát kell csinálnom Palotainak, aki megszerezte a lenolajat, amit Klepovácnak adtam azért az ellenállásért, amiért a művezetőm engedi megcsinálni az armatúrát...

Ősz Ferenc

meg:

, emberek...

// Bálint Endre

jel-éjszaka

A nagy íttörő mesterek örökségére lépve, be-
gyepesítették idejárásaik a világ zenéjének
művészetének fősávaiban, és legjobb tudásuk
hagyományos útján tovább fejlődve, al-
kotásaikkal kiegészítik a zenében ma-
gyar gépírásművészet fővonulatát.

Mándy Stefánia: Bálint Endre jel-éjszaka
Alföld, 1970. 2. 67 – 71.

Vajda

2) Bálint [illegible]

[illegible] költészetének [illegible] szellemtörténeti
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
elképzeléseinek – röviden talán azt
mondhatnánk: meggyőző fogódzókat ad költészete elfeledett
rejtelmeinek. Diagonálisan átmetszi
a külső- belső, keleti és nyugati valóság
különböző rétegeit – vegyes a példaanyag

Ilonka Stefánia: Bálint Endre pályaképe
Alföld, 1970. 2. 67-71.

~~Buenos~~

Bálint György
füzés

Mély ásás

Mezei Gábor: Kritika vagy..
Művészet, 1975. május - 19 oldal

4) Bálint György

Kristálylátnok nélkül történi a modern művészet felismerését arról, hogy ez a jövő és lent ez a fönt és ~~lenn~~ benn egyetlen folyamatos morajos tér. Jéle arca csupán. Különösképpen Gabo és Rickey intenciója a mozgásszámra, hogy együtt lássa a két kontúrhelyzetet, vagyis mindazt ami életszínben végső soron önmagában.

Chaudy Stefánia: Bálint Endre fel-képei

Alföld, 1970. 2. 62-71.

9/ Bálint József

Egyen példaképes feldolgozásra, ilyen végigírás jellegű vizuális paradoxon a bálinti montázs.

Kompozíciós módszerben a legrégebbi, hogy Bálint a Dilcöpfele életműegészből önmeghatározott motívumokat egy műben új vonatkozásrendszerbe ötvözi

Chandy Stefánia: Bálint Endre jel-képei

Alföld, 1970. 2. 67-71.

10) Bálint
"jelző" jövő

Mentalitásainak változásával bizonyos változásokat mutatnak, de jóval kisebbek, mint amilyenek Bálint Endre monotípiái. Ez másfajta grafikai módszer itt pontosabb fogalmazásmódban, de ezen belül finomabban árnyalt hangulati és jelentésbeli változatokban.

Ujvári Erzsébet: Bálint Endre jel-képei
Alföld, 1970. 2. 67-71.

Új Bálint György
Jertő

Legújabb képeinek világjorodó oldjai
ak mintha egy mind távolabban rejtő
rem keresné a földi élmű lehetség
határait.

Kemény Stefánia: Bálint Endre jel-képei
Alföld, 1920. 2. 67-71.

6.) Bálint György

Őse csak egyetlen egy dolog – és mégpedig az egy: szabadság lenyűgöző ereje, a minek Vajda János

„Angyan általában a mai pályájer fiatalnak arra, hogy lépjet előtérbe, mert népünk érzem erőket, mint gyümölcsöző álmodozásait."

Idő és idő irodalmát, rövid életrajzával Mándy Stefánia: Bálint Endre pályakezdő-évei Alföld, 1920. 2. 67-71.

2/ Bálint György
jeles

Vajon Lajos tanítványa, Arnaj Lili
tanítója - Lélekről Jézus Krisztus korából,
a mindenki jogára tárgyáról, idegenbe
szakadtak lábanyomainál, a mindig új meg
új arcú jelen növekedéséről.

Emocionálisában úgy tárgyal a téri az
időről, hogy pontosan érezni lehet,
Arnaj Stefánia: Bálint Endre pl-képei
Szeged, 1970. 2. 67-71.

3) Bálint
Jenő: Jövő

Mert mi történt vele, mi Gogollal és
Jeggyan-nal mégis csodálatos éjjeli
az emlékezés ébe polyamában.
A két polémia lényegére: élettünk rod-
rása és fantáziánk tudata játszatja
el nekünk művészetünket vagy játékát,
amelyet csak az Art-gemeinschaft
drámay Stefánia: Bálint Endre jel-képei.
Alföld, 1970. 2. 67 - 71.

4/ Bálint György

adja megmagyarázatlan a szuprematizmust saját egyéni szemléletével.

Néhány szóval Endre, a Kertészeti Főiskolát végzett művészi építészeti pályájáról, a városszépítési tervezésről, a régi építészet, falusi építészet, balkáni építészet különös módon felhívta a figyelmet.

Szemle Szemle: Bálint Endre fél-képei Alföld, 1920. 2. 62-71.

5) Bálint György

a pánviri temetőjelek és dendrogliphák kultusza előtt. Külön jelentése van ezt a helyszínen és az imaginált helyen, éppúgy, mint a színen és a szín-helyszínen, a térpárnak és alakzatnak, szerkezetük szerint is meggyűlemlítésük funkcióját tekintve.

Chandy Stefánia: Bálint Endre jel-képei

Alföld, 1970. 2. 67-71.

1021

Bálint György és a képzőművészet

1906. július 9-én, hatvan esztendővel ezelőtt született *Bálint György*, a két világháború közötti időszak kiváló marxista publicistája, kritikusa és esszéistája, aki a fasizmus áldozataként halt mártírhalált 1943 januárjában Ukrajnában. Bálint irodalmi tárgyú írásai (Proustról, Thomas Mannról, Martin du Gard-ról, Huxley-ről, Ehrenburgról, Aragonról, Babitsról, Kosztolányiról, Kassákról, József Attiláról, Radnótiról, Illyésről stb.), valamint a terjeszkedő hitlerizmus és a hazai fasizálódás ellen küzdő újságcikkei „Az Est"-lapokban, a „Népszavá"-ban, „A Toll"-ban, a „Nyugat"-ban, az „Újság"-ban, a kommunista párt legális folyóiratában: a „Gondolat"-ban és egyéb lapokban jelentek meg. Harcos humanizmus, erkölcsi-politikai bátorság, megalkuvást nem ismerő elvhűség, könnyed, elegáns, szellemes érvelés, kivételes íráskultúra és enciklopédikus műveltség hatja át e fiatalon elpusztított írástudó tiszta és példamutató életművét.

A modern magyar képzőművészet iránti érdeklődők (méginkább a festészetünk közelmúltjával foglalkozók) jól ismerik Bálint György két – Derkovits művészetének szentelt – fontos és tartalmas cikkét („A festő halála", Pesti Napló, 1934. június 24-i szám és a Dózsa-fametszetsorozathoz írott 1936-os előszó); a másodikban ilyen – egyértelmű és Derkovits emberi-festői szemléletének lényegét megragadó – sorok olvashatók: „A munkások és parasztok keserűsége és reménye él festményein, rajzain és metszetein . . . Képein a munkások élete bontakozik ki, minden vonatkozásban és minden hangulatban . . . Zsenijének legnagyobb teljesítménye, lelki alkatának, világszemléletének legtökéletesebb összefoglalója az *1514*, a Dózsa-felkelés fametszetsorozata."

Abból a két vastag kötetet kitevő, minden eddiginél bővebb és gazdagabb (ezernégyszáz oldalas) gyűjteményből, amely Koczkás Sándor irodalomtörténész szerkesz-

modjára – többet mernek, mint ami emberi. Cressida ringyó lesz, de mi van abban természetellenes, hogy egy fiatal lány kívánja a testi szerelmet, és szörnyen csalódik az egyetlen férfiben, akinek már az első hajnalon könyörögni kell, hogy maradjon még, és aki meg sem kísérli megvédeni őt? Az élet másik oldala ez, mint a Szentivánéji álom tündérregéjében. És a csőd felé mutató kérdéseket is *nekünk* kell megoldani; a költő legföljebb a többi drámáiban kínál ehhez segítséget, s nemcsak a Lear királyban, amint erre L. C. Knight rámutat, hanem egész életművében.

Minden bizonnyal a Troilus és Cressida elgondolkoztató kérdéseinek izgalmas tartalma okozza azt, hogy a dráma Shakespeare egyik legkorszerűbb művének tetszik. A romantikus álmodozás kora lejárt a színházban is, ami nem jelenti ugyan a Szentivánéji álomhoz hasonló színművek időszerűtlenségét, de mindenesetre előtérbe hozza az intellektuálisan izgalmasabb alkotásokat. Nem véletlen, hogy napjainkban a Troilus és Cressida világszerte divatba jött, és ebből a divatból máris számos nagy siker született, hogy csak egyet említsek közülük: Bukarestben pl. David Esrig rendezése a nemzetközi érdeklődést is fölkeltette a hazai közönségsiker mellett. Nem lehetetlen tehát a dráma színpadra vitele, csak korszerűen fölkészült színészek, és – ami a budapesti előadásról sem hiányzott – elmélyült rendezői munka szükséges hozzá. De hát ezek minden igazán jelentős színházi siker alapfeltételei. Ezt igazolja egyébként a Szentivánéji álom előadása is. Ádám Ottó, a Madách rendezője finom hangulatú tündérjátékot formált a darabból, arra törekedvén, hogy a mű költői szépségei kerüljenek előtérbe. Ez különösen a tündér-jelenetekben sikerült, főleg a szépen beszélő Titána és Oberon (Domján Edit és Mensáros László), valamint a remek Puck (Tordy Géza), no meg Arany János csodálatos fordítása segítségével. Szép és jó előadást láthattunk, de a rendkívüli élmény ízét csak akkor élveztük, amikor a Helenát alakító Nagy Anna lépett a színpadra.

Mert Nagy Anna volt az egyetlen szereplője az előadásnak, aki kilépett a szokványosból és nemcsak a hagyományost igyekezett javítani, hanem eredetien újat is adott. Nem nagy, de annál mélyebb tragédiát játszott el. Lemondott a nevetségesség olcsó eszközeiről, és helyette föltárta Helena sorsának és egyéniségének igazi távlatait. Egy gátlásos lányt láttunk a színpadon, aki tudja, hogy korábbi kedvesét elhódító vetélytársnője szebb, életrevalóbb és minden tekintetben vonzóbb nála; mivel azonban tudja azt is, hogy egy kudarc – gátlásainak megmerevítésével – reménytelen helyzetbe hozná, kétségbeesetten s minden eszközzel, de lényének mélyéről fakadó ügyetlenséggel küzd szerelmesének visszaszerzéséért. Mi pedig – Nagy Anna Helénájának

tésében Bálint György cikkeiből és tanulmányaiból nemrégiben megjelent („A toronyőr visszapillant", Magvető kiadó, 1966), az állapítható meg, hogy a két Derkovits-íráson kívül jópár más képzőművészeti kritikát, fejtegetést és glosszát is írt Bálint. Cikkek sorában foglalkozott tárlatokkal és általában kora művészeti kérdéseivel – elmondotta a véleményét Gulácsy és Csontváry piktúrájáról, a dadaista mozgalomról, a „zenei festők" elnevezésű nonfiguratív művészcsoport budapesti kiállításáról –, írt a klasszikus mestereket szorgalmasan és hűen másoló Balló Edéről, Tihanyi Lajos mesteri Kosztolányi-portréjáról és még számos más műről, művészről, művészeti jelenségről.

Egyik cikkében találó, finom, értő jellemzését adja Gulácsy Lajos munkásságának: „Víziói gyakran olyanok, mint a felzaklatott álmok, színei sokszor nem ebből a világból valók . . . Művészete – éppúgy, mint Csontváryé – messze fölébe emelkedik a betegség adta érdekességnek. Zseniális festő volt, – elsősorban festő és csak aztán beteg. Képeit jóval a háború előtt festette, – és milyen maiak, milyen modernek. Valami csodálatos, szinte anyagtalan könnyedséget látunk tájképeiben, csoportképeiben, rajzain." („Gulácsy Lajos és Liebl Ervin kiállítása", Magyarország, 1936. okt. 2-i szám.) Hasonlóképpen helyesen ismerte fel Csontváry Tivadar művészi originalitását, akit „Levél valakihez, aki esetleg író" című cikkében (Pesti Napló, 1937. aug. 15-i szám) „a század egyik legnagyobb magyar festőjének" nevezett, egy másik cikkében pedig így beszél róla: „Ha festményeit nézzük, önkéntelenül arra kell gondolni, amit Dantéról mondtak, mikor alakja feltűnt a ravennai utcán: »Íme, az ember, aki lent járt a pokolban«." („Csontváry", Pesti Napló, 1936. május 10-i szám.)

Szeretettel, biztatással állott a szociális és forradalmi szellemű „újrealista" csoport mellé, amikor az bemutatkozott a Tamás-galériában. Név szerint is foglalkozik e csoport több tagjával, Fenyő A. Endrével, Kühner Ilsével, Berda Ernővel, Sugár Andorral, Szántó Piroskával, Goldmann György, Bokros-Birman Dezső, Gádor István szobrászokkal, Háy Károly Lászlóval és másokkal. („Újrealisták kiállítása", Magyarország, 1936. okt. 4-i szám.) Mint ismeretes, e művészek voltak Magyarországon a szocialista realizmus előfutárai.

Megbecsüléssel írt Szőnyi István, Bernáth, Berény Róbert, Márffy, Bornemisza Géza, Diener-Dénes Rudolf és több más művész akvarellkiállításáról, amelyet a Fränkel-galériában rendeztek meg. Elismeréssel adózik a kiállításon résztvevő alkotók „magasrendű lírizmusá"-nak és „elmélyült pszichológiájá"-nak, ugyanakkor azonban meglátja azt is, hogy e művészeknek (akik az ún. Gresham-körhöz tartoztak) munkásságát „nagy befelé-nézés", „a valóságtól való általános elfordulás" jellemzi. („Új magyar akvarellek", Magyarország, 1936. szept. 6-i szám.)

„Vasbetontorony" című cikkének az az alaptétele, hogy az egykori elefántcsonttorony helyett a modern művészek egyik része vasbetontornyot épített fel magának. Az elefántcsontból és a vasbetonból készült tornyok között azonban – a lényeget tekintve – nincsen sok különbség (Bálint György gondolatmenete szerint), a l'art pour l'art esztétika fellegvára mindkettő. Annak az absztrakt kiállításnak kapcsán teszi ezeket az észrevételeket Bálint, amelyre 1938-ban került sor Pesten, s amelyen Párizsban élő magyar művészek (Beöthy István, Szenes Árpád, Kolozsváry Zsigmond stb.) alkotásai voltak láthatók. Bálint György elismeri e festők legtöbbjének kvalitásait, képességeit, hozzáteszi azonban, hogy akkor tudnának e modern művészek valóban jelentős és időtálló műveket létrehozni, „ha volna bátorságuk szembenézni a valósággal – ha le mernék festeni és ki mernék vésni az egyén és a társadalom, az ember és a természet izgalmas és végzetes kapcsolatait –, ha merészen megszólaltatnák a tűnődő és küzdő ember ezer indulatát, – ha segítenének napjaink gondolkodóinak és harcolóinak megfejteni, lemérni és egyszer talán megváltoztatni a világot". (Pesti Napló, 1938. febr. 6-i szám.) Kétségtelenül vitatható és egysíkú ez – a nonfiguratív művészetet sommásan elutasító – állásfoglalás, azonban – minden egyoldalúsága ellenére – figyelemreméltó és rokonszenves benne az a jogos igény, hogy a művészet ne szakadjon el az emberiséget foglalkoztató nagy korkérdésektől. (Bálint – véleményünk szerint – ott téved, amikor nem veszi észre, hogy az avantgarde-

törekvések legjobbjai nagyon is „szembenéztek a valósággal", és nagyon is „segítettek a gondolkodóknak és harcolóknak, hogy megváltozzon a világ".)

„Művészet?" című cikkében Pátzay Pál emlékezetes „Terhes anya" című szobra, illetve az e szoborral történt nevetséges és szégyenletes hivatali packázás ürügyén Bálint vallomást tesz arról, mit tekint ő, a szocialista kritikus, a művészet feladatának, rendeltetésének: „Az igazi művész áttöri a hazugságfelületet, és napvilágra akarja hozni a nagy titkot, a valóságot. Nem egyes aprólékos részleteit, mint a naturalisták, hanem az egészet, a lényeget. Benéz a mélybe, a homályba, talán beleborzong, de nem retten vissza tőle. És közönsége nem ijed meg attól, amit megmutat neki. A művészet a bátrak mestersége, és a bátrakhoz szól." (Pesti Napló, 1936. márc. 25-i szám.)

Bálint Györgyöt elsősorban a politika és az irodalom érdekelte, – képzőművészeti cikkeinek, fejtegetéseinek száma – viszonylag – nem nagy. Maroknyi képzőművészeti írása azonban sok igen érdekes, értékes, helytálló, olykor-olykor polémiára ingerlő gondolatot, ítéletet, szempontot tartalmaz, – helyet biztosítva Bálintnak a két háború közötti legkülönb magyar haladó művészeti írók sorában.

MENDÖL ZSUZSANNA

Dési Huber István

A „negyedik rend" képviselője a festészetben, mint elődei Nagy Balogh János, Uitz Béla, valamint sors- és kortársa, Derkovits Gyula. A két világháború által határolt korszak mostoha társadalmi-ideológiai viszonyai között formálódott életműve, amelyből szép válogatást adott a siklósi várban, a nyári hónapokra rendezett kiállítás.

A székely kisvárosból, Désről származó Huber István (1895–1944), munkássága a húszas években indul, s 1944-gyel, a művész halálával zárul. A Tanácsköztársaság bukása után az ellenforradalom minden haladó erőt fojtogató reakciója, a gazdasági válságok, a mindinkább tért hódító fasizmus, az erősödő munkásmozgalmi tevékenység működésének szociális háttere, a festő társadalmi valósága. Művészeti örökségként a festők az első világháború évtizedében megsokszorozódó „izmusok" zűrzavarát kapják, amely e korszakban, jórészt a fasizálódással egyidőben akadémizmusba, s az újklasszicizmus merevségébe torkollik. Még a különböző művészeti iskolák köréből kikerült, nagy mesterek tanítványainak is problémát jelent e korszak bonyolult valóságában az eligazodás, az egyéni hang és festői kifejezésmód megtalálása. Mekkora heroikus erőkifejtéssel jutnak el ugyaneddig, aki mögött nem áll iskoláknak, tanítómestereknek műveltséggel felvértező, irányító segítsége!

Dési Huber István művészi és életútjának nehézségeiről feleségének, Dési Huber Istvánnénak könyve ad képet, s a művész állásfoglalásával, nézeteivel a művészettörténet forrásai sorozatban közzétett tanulmányai ismertetnek meg.

Az ezüstműves munkás olthatatlan rajzolási vágya a Podolini–Volkman szabadiskola rajzoktatásán kívül más előképzéshez nem jutott. A 20-as évek elején, Olaszországban eltöltött évei is túlnyomóan a megélhetésért folytatott küzdelemmel teltek. A pihenés óráit megrabolva itt sajátította el a rézkarcolás technikai tudnivalóit. Hallatlan munkabírással és akarással rajzolt és tört célja felé: osztályának prob-

lémáit akarta művészetében megszólaltatni, s ezzel részt kérni a munkásosztály művészetének megteremtéséből.

Csak az ennyire tisztán látott cél adhat elég erőt a megvalósításához vezető út nehézségeinek legyőzésére. Önvallomásának néhány sora megvilágítja ennek az útnak a nehézségeit: „Egy munkássorból festővé fejlődő embernek a mai társadalomban végig kell járnia a legkülönbözőbb stílusokat fejlődése során, mert iskolázottsága híján csak így szívhatja fel a művészet korszerű kifejezési eszközeit."

Nem csupán a hosszú betegeskedés magánya, tépelődései, olvasmányainak hatása, hanem végtelen becsületes, tiszta művészi szándéka inspirálja gondolatainak leírására, feltárására, nyilatkozataira, amelyek festői munkásságát végigkísérik, emberi-művészi portréját teljesebbé teszik.

1928-tól kezdve a Képzőművészek Új Társaságának tagja, s 1930-tól szerepelt az egyesület tárlatain. Elhatalmasodó betegsége által kikényszerített gyakori művészi pauzákat az önművelés munkájával töltötte ki.

Az egyértelmű szólni kívánás, társadalmi mondanivalójának súlya, osztályával a művészi kontaktus keresésének a szándéka egyszerű, világos kifejezésmódot kívánt, amit csak a szilárd, áttekinthető szerkesztés adhatott meg. Ebben a törekvésben a kubizmus formálás és szerkesztőmódszere a tanítómestere. „A kubizmus valósággal leigázott s én évekig éltem bűvöletében . . ." – írja.

Nagy, színben viszonylag szegényes síkokra bontott csendéletek, sziluetthatásukban érvényesülő figurák kísérletének eredményei.

A világnézetében gyorsabban érő festő cselekvővágya korai műveibe túl sok eszmeiséget zsúfol, ennek érvényre juttatása a festői megoldás rovására sikerülhetett csak. Ebből adódik első munkásfiguráinak gyakori élettelensége. Típusokat keresett, de egyénítettség hiányában alakjai típussá sem nőhettek.

Siklósi kiállítása a 30-as évek munkáival kezdődik. A csendéletek síkokra tagoltságában, a képkivágások ismétlődésében még érződik a tudatos szerkesztés mérlegeltsége, túlzott racionalitása. (Nyitott ablak; Csendélet nyitott ablakkal; mindkettő: 1931.) Az áttekinthető szerkezeti váz mindvégig jellemző művészetére, de későbbi képein egyre spontánabban jelentkezik, óvatos-tudatos fegyelmének merevsége eltűnik.

Heil Olga művészettörténész, a kiállítás rendezője a válogatásnál a művész két fő témakörét: a munkásember és a magyar paraszt világa közül az utóbbi hangsúlyozásával nem csupán a siklósi érdeklődésre, a helyi jobbágyhagyományokra volt tekintettel. A budapesti gyűjteményes kiállításon sem szerepelt parasztábrázolások bemutatásával jól követhetjük a festő fejlődését, amelyben a legnagyobb értéket, tartalmi–érzelmi–formai összhangot az utóbbi tárgykörben festett képei jelentik.

A 30-as években tömör, elnagyolt formákkal, nehéz színekkel festi Dési Huber a szegényember alakját. „Pihenő szénbányász"-a (1933) szinte szervetlen anyagból formáltan kemény, tömzsi arányok jellemzik a figurát. Csaknem azonos beállítással, de kiérleltebb, átéltebb festői megfogalmazásban látjuk viszont a figurát az 1942-es „Teherhordó" című képen. A „Déli pihenő" (1934) a kerítés hűvösébe dűlő parasztasszonyt az álom meghitt perceiben ábrázolja, a környezet egyszerű rajzával, tompa színeivel vall a dolgozó ember életéről. A „Guberáló" (1934) lapátoló, magányos munkásfigurája nekikeseredett lendülettel birkózik a képteret – világát teljesen kitöltő, körülzáró barna, sötétvörös, sárga halmokkal. A szorongást, a világot nem értő szinte állati félelmet sugárzó merev tekintetű „Teréz" (1935) kidolgozott, durva kezű, nagykendős alakjában az egyéni jegyek megragadásán túl a szegény tejesasszony sorsáról is sokat mond a festő. Az általánostól a konkrét, az egyedi és általános együttes megragadásáig jutott el a festő.

Dési Huber István 1935-től kezdve egyre többször és hosszabb időre lakója a Budakeszi tüdőszanatóriumnak. Az erdős környezet, a szemlélődő életmód közelebb hozza a természethez. Ugyanebben az időben több festőnk munkásságában megfigyelhető a természetelvűség tért hódítása, s ez mindannyiuknál sajátosan gazdagította az életművet. Dési Hubernál a harmincas évek végén nem csupán képeinek tematiká-

jában látunk változást, gazdagodást, hanem ábrázolási módjában, festői előadásmódjában is, amely az expresszionizmus nyugtalanságával, feszültségével telítődik. „Az élet körülöttünk egyre szövődményesebb, tele gyulladással, fertőző gócokkal, gyanús elváltozásokkal..." írja egyik levelében – „...az ember önmaga felé menekül a világ őrültségei elől, de ez a menekülés csak akkor nyeri el létjogosultságát, ha az ember mindazt a szabadságot, amit magában érez, rettenetet, amit a világban lát, maradék nélkül kifejezi műveiben."

Gyógyulást, pihenést keresni utazik többször Désre, Bátorligetre, Hollókőre, kis falukat keres fel, s ezeken az utakon nemcsak a táj bűvöli el, hanem lakóival is kapcsolatot talál. Egyre növekvő érdeklődéssel és megértéssel fordul a paraszti világ felé, átérzett sorsuk tolmácsolójává lesz képein. Érzelmei azonban mindig markánsan fejeződnek ki. Egyre erőteljesebbé váló színeinek olykor disszonáns csengésével sikerül megéreztetnie ábrázoltjainak helyzetét, a kor nyomasztó légkörét. Széles ecsetjárása nyomott, sűrű atmoszférát teremt figurái köré, és tájképei fölött is vihar előérzetétől terhes a levegő. A „Péter és Pál után" (1938) című tájképen a vonalak és a gabonarakások mélybe vivő ritmusa adja a szerkezetet, az ég sötétjére csak a mély sárga halmokból villan néhány világosabb reflex, izgalmas feszültséggel telített minden. A magyar nóták virtusát és légkörét idéző „Keserves" (1937) erős érzelmi feszültségével kerüli el a zsáner buktatóját.

Gyakran visszatérő motívum képein a nyitott ablak. A korai csendéleteken csak kompozíciós érdekesség, ötlet. Később a szanatóriumok és betegágy bezárt világából elvágyódásnak, a festő lelkiállapotának, környezettágító vágyának tolmácsolójává lesz ez a motívum a Kisöreg (1937) és az 1939-ben festett Vándor az ablakban című képeken. Ez utóbbin messzevivő, kanyargós országútra nyílik kilátás, amelynek mélybeszívó hatása még az ablak előtti csendélet kis vándorfiguráját is csaknem az útra lendíti. Szelídebb fények, a betegszoba bágyadt reménytelensége szól a Kisöreg című képről. Az előtér asztalkáján rálátásban néhány szerény tárgy, a kép sarkában a kis kórházi ismerős, babáját szorongató kisfiú bánatos arcocskája, s a félszegen felnyitott ablakon a kilátást eltorlaszoló tetők a festő lelkiállapotának közvetítői.

Portréi közül Hollókői öregasszonya (1939) bensőséges hangjával kap meg. Dózsa népének utódjaiként néznek ránk a markáns építettségű, kucsmás parasztfejek.

Utolsó ihletői a Szamospart, szülővárosa, Dés, a falusi környezet élménye. A beteg szervezet utolsó fellobbanásai, a magára találó festő alkotni vágyó láza megsejti a természetben szunnyadó őserőt, s ezekre a képekre a tájban gyökerező, sorsukkal hozzá kötődő emberek teljes megértése jellemző. Színeiben ismét a komorabb, sötétebb tónusok kerülnek előtérbe. A természet elszabadult erőitől megriadt állatokat ábrázoló képeit még erős szenvedély fűti. A „Szamos-parti görbe fák" (1943); „Szamos a nyúlgátakkal" (1942); „Vízimalom a Szamoson" (1943) színvilága, nyugodtabb ecsetjárásával minden esetlegességtől letisztult, átérzett festői tolmácsolása az élménynek. Életének e néhány utolsó évében festett képeiről szólva a kortárs kritika is úgy vélekedett, hogy a művész látásmódja, „teljesen festőivé" vált. Atmoszféra teremtő erejét bivalyos képein is megfigyelhetjük. A folyóparti tocsogók párás, fénnyel átitatott világából ősi erővel és tunyasággal válnak ki a bivalyok barna tömegei (Bivalyok a Szamosban, 1942–43). Zöldes-aranyos párák oldják a komor színeket, finom hangulattal telítik a képet.

A kiállítás grafikai anyagát néhány korai rézkarc és számos szén- és tusrajz képviseli. A szén-technika erőteljes kifejezési lehetőségei miatt hosszú ideig adekvátabb eszköz volt Dési Huber kezében a színnél. Erős kontrasztok, kemény vonalvezetés, elsősorban a vonalak erejére bízott kifejezés jellemzi tanulmányrajzait, amelyeknek festményeihez hasonlóan a dolgozó ember a tárgya. A „Viharmadarak" két tanulmányrajza egyik festményét előkészítő, a téma legmegfelelőbb megoldását kutató változatok. Az erőteljes kontúrvonalakba tördelt, munkájukba görnyedt figurák mozdulatritmusa, a sovány parasztember vésztjósló felpillantása, a három figura együttesében ott érződik a „valami készül" feszültsége. Erdőrészlet tanulmányrajzai, a buda-

keszi szanatórium udvaráról, környékéről készült vázlatok, a Szamos-parti tollrajzok egyúttal tanúi az önmagát sem kímélő, rendszeres munkának.

Dési Huber István életműve – siklósi kiállítása is erről győz meg – etikai és művészi például szolgál. Ha képeinek többnyire hideg, taszító színekre épült világa, egyszerűsége nem is nyeri meg első látásra a szemlélőt, akkor koráról és magáról szóló őszinte hangjával kell megragadnia. Művei expresszív drámaiságú, valóságközeli alkotások, sajátos ízt jelentenek festészetünkben.

DÉSI HUBER ISTVÁN rajza

JELENKOR
Magyar Hirdető
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

KLANICZAY TIBOR

Szigetvár irodalmi öröksége*

A Zrínyi név és a könyv, Szigetvár és az irodalom elválaszthatatlanul összekapcsolódtak. Ez a találkozás nem egyszeri véletlennek köszönhető, nem csupán annak a következménye, hogy a Zrínyi-család egyik kiváló tagja zseniális költő volt, s hogy remekművének a tárgya éppen ősének Szigetvárban végrehajtott hőstette. Az idegen hódítók elleni élethalálharc és a magyar kultúra, irodalom nagy fellendülése, nemzeti művelődésünk alapjainak lerakása mélyebb történeti okok, összefüggések következtében kapcsolódott oly szoros egységbe.

A magyar irodalom a középkorban még csak kezdő lépéseit tette meg, kivirágzásának a feltételei csak az 1500 körüli évtizedekben, a reneszánsz idején alakultak ki. Mátyás Magyarországának vívmányai nyomán, a XVI. század első évtizedeiben tanúi is lehetünk a magyar irodalom fejlesztésére irányuló első tudatos kísérleteknek. De mielőtt az első eredmények beérhettek volna, megkezdődött a török hódítás, az ország állandó hadszíntérré változott, sorra pusztultak a kultúra otthonai, a békés alkotó munka lehetőségei.

Ennek ellenére az irodalom fejlődése nem állt meg, sőt éppen a legnehezebb időkben, a XVI. század közepétől a XVII. század derekáig bontakozott ki a magyar irodalom első virágzó korszaka. Ez az az időszak, amikor – máig ható érvénnyel – a költészet népe lett a magyar, amikor kialakult nálunk az irodalom, s különösen a vers vezető szerepe a kultúra, a művészet különböző ágazatai között. Az építészet, a képzőművészetek, a hangszeres zene, a színház számtalan tárgyi feltételhez vannak kötve. Verset lehetett írni a vitézek körében, a ló mellett fűbe heveredve, miként azt Balassi tette, sőt még nagy hősköltemény is létrejöhetett, noha íróját, a költő Zrínyit, – mint maga írja – „verscsinálásokrul harcra s viadalra" hívja minduntalan a kanizsai török támadása. De kastélyokat, székesegyházakat építeni, emlékműveket emelni hadszíntér közepén csak kivételes esetben lehetett. A művészi alkotó energia így túlnyomórészt az irodalom területére sűrűsödhetett, s a harcok közepette, azok ellenére írókkal, költőkkel népesült be az ország.

A klasszikus színvonalú, érett magyar költészet együtt született a magyar végvárak küzdelmeivel. Ez utóbbiak közül kettő emelkedett ki mind a kortársak, mind az utókor szemében: Eger és Szigetvár. Az előbbi a török–magyar várháború legnagyobb magyar diadalát jelentette, s lelkesítő példa volt évtizedeken át, katonáknak, költőknek, köztük az első nagy lírikusnak, Balassinak egyaránt. Eger elválaszthatatlanul összekapcsolódott a nagy magyar líra megszületésével.

Hírét csak Szigetváré szárnyalta túl, a bukásban is győztes, az eleste ellenére is diadalmasnak tartott várvédelem. A sok-sok, hősi küzdelemmel, önfeláldozással védett, de végül is elesett vár közül Szigetvár lett a fókusza, csomópontja annak a felfogásnak, hogy noha külön-külön e várak legyőzhetők, elfoglalhatók, együttesen mégis felőrlik a török támadó lendületét, megállítják a félhold előretörését. Szigetvár körül így egy mítosz alakult ki. Már nem sokkal az ostrom után megindult az írók

* *A Baranya Megyei Könyvtár Szigetváron rendezett Zrínyi könyvkiállításának megnyitóján hangzott el 1966. szeptember 10-én.*

megírta

Bálint Géza

fotó

Kuncles kódben

C. képe repr.-

Képzőművészek

1934. 67 l.

Riadó-tanyán

V

Bálint Géza,
Kecskeméti
festő

Műterem 33. VII
XVII. ker. Erdélyi Lat
(1938)
Zurmarás táj a
Normafánál, olaj

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Bálint Géza
festő

Nemzeti Szalon

Bálint Géza festő
Szív utca 20. Műcsarnok
kéziv.

1934. téli kiáll. 291. 511.

Kunclos téli kiadben
Téli estrémület 07.
Budan of.
1937 Nemzeti képzőm
kiáll

Zsámbéki völgy
a Normafánál

Jeger József, főgimn. tanár

IX. 46.

Bálint Géza

rajztanár

l. G.

Erődi-Bodnár

144. l.

rajz tanár-

jelölt 1925/26-

-ban

a Budapesti II. Ker.

reál-iskolában

60. kép. *Liezenmayer : Árpádházi Szent Erzsébet.*

KOMÁROMI KACZ ENDRE (szül. 1880)
Oláh parasztlány
Fa, olaj, 71×51 cm.
Lepold—Lippay 57. l.

KOSZTOLÁNYI KANN GYULA (szül. 1868)
Városvége
Vászon, olaj, 70×50 cm.
Csernoch prímás vásárolta.
Gerevich PA, 254 l.

KOVÁCS MIHÁLY (1819—1892)
Krisztus keresztelése
Vászon, olaj, 52×42 cm.
Gerevich PA, 252. l.

Bálint Géza

festő Pécsen

Műcs. kiáll. 1934-től

Pipics 109. l.

Bibliot. Ejea
Fondo

Bálint Géza técsői
pecsét

Műcs. kiáll. 1937-től
Pipics 109. l.

Bulletin Postal Tecnico

Mexico

Bálint Géza

festőművész

Téli Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Magyar Hirlap
1934.1.14.

Mayer Hirtzel
J.d.A.J.

Ein Kinderleben - Manchesterkaufmann Lebensweg erzählt.

Leseprüfung

técsői Bálint Géza MDK

Falusi udvar

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

MUK

MDK

técsői Bálint Géza

Kilátás a Normafától

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

MDK

Bálint Géza técsői

Művével résztvett a kiállitáson.

KmTárs. 1943. márc.-ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 23.lap

Bálint Géza

Művével szerepelt a székesfőváros tanitóművészeinek kiállitásán.

N.U.936.XII.15.

Bálint Géza

Köd a Normafánál

Műcsarnok 1939. téli tárlat

MDK

Bálint Géza

Ligeti részlet, of.

Munkácsy Céh 8.repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.

MDK

Bálint Géza

Őszi hangulat a ligetben. of.

Budai Szépm. Társ. karácsi kiáll. 1936. dec.

MDK

Bálint Géza rajztanár

Kinevezések a főv. isk.nál. Függetlenség, 1938. jun. 26. 8.1.

MDK

Bálint Géza r.tanitó

Tanügyi kinevezések a fővnál. Magyarság, 1938. jun. 26. 14. l.

MDK

Bálint Géza, festöm.

Ligeti részlet. Olf.

Nemz.Szal.- A Munkácsy Céh VIII. repr.kiáll.-a.
1935.márc.30.-ápr.14. Kat.

Bálint Géza MDK

Zuzmarás táj Normafánál, olf.

A Műterem XVI. Csoportkiáll. 1938. jan.

Bálint Géza

A Stúdió tája

A budapesti vegyipari gyárak képzőművészeti stúdiója
1953-1963. Bev. Vajtai Aurél Dp. 1963.
37 o.

Bálint Géza

Köd a Normafánál

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Bálint Géza
ip. ikv. igazgató

Iparrajzkiállítás - Országos Magyar Iparművészeti Múzeumban - a kiállításon művendégei szerepelnek.

Esti Kurir
1938.VI.11.

Bálint Géza

Iparrajzkiállítás - az Iparművészeti Múzeum nagytermében - a kiállításon növendékei szerepelnek.

Nemzeti Újság
1929.VI.11.

Bálint Géza MDK

Téli szürkület Budán, olf.

Műcsarnok 1934 téli kiállitás

MDK

Bálint Géza

Képzőművészet 1954. 38.l.

Ő Bálint Gábor

épitész

1886 körül Esztergomban

Kőnig László ép.

Esztergomi Esztergom

1887. 431. l.

-9. Országos Széchényi Könyvtár, Budapest. Minden jog fenntartva!
21 EDÉNYEK

Bálint Ferenc

bábromperi „életérő” foforagó nép-
művész.

„F. F.”: Ernst Kondítor heute Volks-
künstler: Neueste Nachrichten, Bu-
dapest, 1969. nov. 19

2 l.

Bálint Ferenc
faragó-

Apró bárányjelű eredeti pásztor
munkák.

G. Gy.: Pásztorfaragás
Vörösberény, 1968. szept. - 36 oldal

Bálint Ferenc iparművész

Nov. 19-én nyílik meg Nyíregyházán a Szabolcs-Szálló, melynek különtermét díszítő fafaragásait készítette.

Marik Sándor: Flórtűr nénában az új Hotel Szabolcsban.

Keletmagyarország, 1991. nov. 14.

Bálint Ferenc, [ ]

herepel a cikkben.

Vadas J.: Népi gyermeknevelés, antrop.- 11-12

Kritika, Bp. 1978 szept.

9.

01

Bálint Ferenc

A Fiatal Művész/ek Klubjában Gyimesi Julia grafikus kiállitása november 3.-ig,
a Helikon Galériában Lugossy Mária ötvösmüvész kiállitása november 13.-ig,
a Miskolci József Attila Könyvtár kiállitótermében Banga Ferenc grafikus kiállitása november 26.-ig,
a Rózsa Ferenc Kollégium Klubjában Bálint Ferenc festőmüvész uj fotómontázsainak kiállitása november 2.-től. /XI., Bercsényi u. 37./
a Mücsarnokban Mészáros Géza festőmüvész és Molnár Edit fotóművész kiállitása november 20.-ig tekinthető meg, közli a kulturális eseményeket ismertető rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. okt. 29. XXI. évf. 44. sz. 8. lap

Bálint Ferenc

— Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy **Bálint Ferenc** népi iparművész a Népművészet Mestere f. hó 5-én, váratlanul elhunyt. Temetése febr. 18-án, 13.30 órakor lesz a Farkasréti temetőben. Gyászolják, élettársa (Katu) leánya (Zsuzsa), veje, és unokái. ×

Magyar Nemzet 1986 II. 15.

BÁLINT Ferenc
Bánffyhunyad, 1960. február 4.
IA Képz. Főisk. Kvár, grafikus

Banner Erdély

liarskej kvalifikácii levočského maliara [illegible] vera.

Kromer Tomáš, murársky majster v Modre, pôvodom z Veľkých Levár, doložený prvý raz roku 1783, keď sa stal v Modre mešťanom. Zistiteľný roku 1792 pri stavebných prácach na červenokamenskom panstve.

Kubíček Ján, tesársky a mlynársky majster v Borskom Mikuláši, doložený v rokoch 1822—1846 ako staviteľ vodných a veterných mlynov, zariadení na čistenie obilia (tzv. rajtárov), mlynov na mletie soli a pod. V roku 1823 postavil v Borskom Mikuláši kombinovaný vodný a veterný mlyn, o ktorom správa šaštínskeho panstva uviedla, že je umeleckým dielom („diese Mühle ein kunsterliches Werk ist") a samotného staviteľa označila za vynikajúceho odborníka vo svojom remesle („Kubiček ein ausgezeichneter Naturalist in seiner Fach ist, gelehrter Müller und Mechaniker").[30]

Kučera (Kucsera) Ján, sochár a rezbár v Trnave („bürgerlicher Bildhauer in Tyrnau"), doložený roku 1820, keď robil rezbárske práce pre Alžbetu Erdődyovú (vyrezávanie nábytku a pod.) v kaštieli v Hlohovci za odmenu 50 zlatých.

Kučera Šimon, murársky majster, doložený v rokoch 1800—1809, keď pracoval trvale v službách Pálffyovcov na červenokamenskom panstve.

Kudliak Ivan, tesársky majster v Dolnej Lipnici na Orave, doložený roku 1751 v daňovom súpise Oravskej župy, kde je kvalifikovaný ako „architectus", a od profesie platil ročnú daň 2 zlaté.

Kunst František Jozef, maliar a pozlacovač v Trnave („Mahler und Vergolter in Dirnau"), doložený roku 1864, keď za pozlacovacie práce v kaštieli v Trenčianskych Bohuslaviciach dostal od Antona Erdődyho 16 kremnických dukátov.

Kurtz Ján, maliar v Bratislave, pôvodom z Tirolska, doložený roku 1735, keď sa stal v Bratislave mešťanom.

BÁLINT FERENC

Ferkai 1995, 181(333. sz.), 261(505. sz.)

Bálint Ferenc

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 2003
225.

Bálint Gábor építész

Tervezőnapközijének tervét díjazták
az alábbi ndlydrato /rajz, rajzok/

Kovács Ferenc: A tabdmi Rózsa gyógy-
fürdő tervpályázata, 1969

Magyar Építőművészet 1970/4 2old.

Bálint Ferenc

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Pécs

1969. december 16.

1021

Bálint Ferenc sepsiszentgyörgyi származású székely fafaragó népművész két év óta díjnyertese a Kapoli Antal pályázatnak faragott bútoraival. Népi bútorait, csanákjait, jellegzetes székely fatárgyait több nyugati országba exportálják. A népművész eredeti foglalkozása cukrászmester volt és csak betegsége miatt, orvosi tanácsra kezdett hozzá a fafaragáshoz

December 22-én kezdődik a téli szünidő

Az idei — (rendhagyóan hosszú —) téli szünidő az általános és a középiskolákban december 22-től 1970. január 14-ig tart. A szünet előtti utolsó tanítási nap december 20-a szombat, a szünet utáni első pedig január 15-e, csütörtök. (Ezúttal mint ismeretes, azért tart tovább a téli szünidő, mert a pedagógusok közül több mint ötvenezren bekapcsolódnak a népszámlálási munkába). A napközi otthonok — csak úgy, mint a korábbi években — a szünidő alatt is működnek, s az igazgatók mindenütt gondoskodnak a felügyelet ellátásáról, a napközis helyiségek folyamatos fűtéséről.

Az iskolákban a napközis gyerekek részére részletes, változatos programot állítottak össze. Helyet kaptak a programokban egyebek közt kirándulások, közös színház-, mozi-, múzeum- és tárlatlátogatások, különböző szakköri foglalkozások. A nap-

Bányász

Arcok

Egy biztos: a bányászok mindennek megadják a módját. A meszesi szálló valóságos kongresszusi palotává változott erre a napra: a nagyterem zászlódíszben, az asztalon hófehér terítő, reprezentatív blokkfüzetek, kristályvíz, s persze mikrofonok. — Az ajtóban egyenruhás ifjúgárdisták fogadják a vendégeket: a küldöttértekezletnek külsőségeiben is komolynak, ünnepélyesnek kell lennie. A meghívottak között ott van *Novics János*, a Megyei Pártbizottság titkára, *Stier József*, a Szénbányák pártbizottságának titkára, *Petőházi Szilveszter*, a KISZ Baranya megyei Bizottságának első titkára, *Garamvölgyi János*, a vállalat igazgatója és *Markwart Károly*, a szakszervezeti trösztbizottság vezetője. Eljöttek a barátok, munkatársak is. Köztük a megyénkben állomásozó szovjet katonai alakulat Komszomol-titkára, *Dóri István*, a munkásőrség bányász-zászlóaljának parancsnoka, Tö-

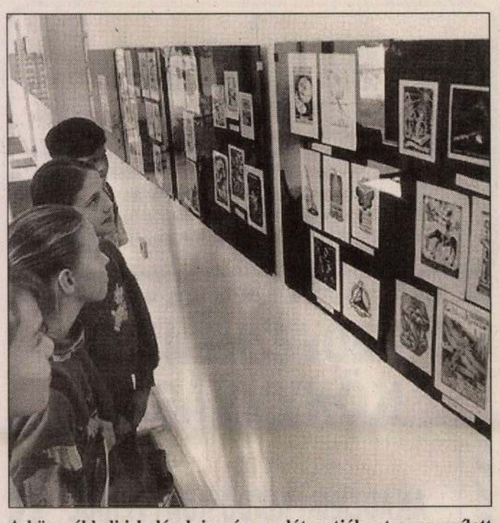

A környékbeli iskolások is szívesen látogatják a tegnap nyílott kisgrafikai kiállítást Fotó: Laufer László

Magyar–román kisgrafikai tárlat

Az Ex Libris értékét leginkább a gyűjtők mérik fel

Romániai, erdélyi témákat ábrázolnak azok a kisgrafikák, melyeket tegnap Pécsett, a Várkonyi Könyvtárban állítottak ki a szeptember 23-ig tartó magyar–román kulturális napok alkalmából. A kiállítás anyagának zöme *Bálint Ferenc* munkáiból áll. Az erdélyi grafikusművész 1989-ben települt át Magyarországra, azóta Komlón dolgozik.

A többi alkotást *Kovács József*, a Kisgrafikai Barátok Egyesülete pécsi csoportjának titkára bocsátotta a Magyar – Román Baráti Társaság rendelkezésére. A neves nyomdász, a Pécsi Szikra Nyomda egykori dolgozója, három évtizede gyűjt kisgrafikát, és körülbelül huszonötezer lapot őriz gyűjteménye. Elmondta, a Kisgrafikai Barátok Egyesülete igyekszik a Duna melletti országok grafikát szerető közönsége között kapcsolatot teremteni. Elsőként Pécsett, majd Pozsonyban és Linz-ben rendeztek kiállításokat. A tárlaton tizenegy magyar és román képzőművész grafikája és Ex Librise látható.

Az Ex Libris eredeti jelentése: Az én könyvem. Valamikor a könyvgyűjtők tették, ragasztották be könyveikbe ezeket az apró grafikákat, amelyeken szerepelnie kellet a tulajdonos nevének, valamint a latin nyelvű feliratnak. Bálint Ferenc szerint, az Ex Librisek mára ritkábban kerülnek a könyvtáblákra. Talán kevesebben engedhetik meg maguknak, hogy ilyet rendeljenek, talán nem akkora a könyv becsülete, de az is lehet, hogy azoknak nincs pénzük erre, akik vágynak rá. Pedig a grafikával foglalkozó szakemberek és gyűjtők igen nagyra tartják ezeket, hiszen az Ex Libris, ha jól van elkészítve, egy nagyobb grafika sűrítménye is lehet. A világon sok helyen rendeztek már kifejezetten Ex Libriseket bemutató kiállításokat. A legutóbbira Milánóban került sor.

Gergely László, a Magyar-Román Baráti Társaság alelnöke megnyitó beszédében kifejtette, céljuk az, hogy a magyar és román nép közeledjen egymáshoz. Szeretnék, ha az ezen az úton álló sorompók eltűnnének, és senki sem lelhetné örömét abban, hogy le-föl nyitogatja őket. Ez a kiállítás azt a célt szolgálja, hogy minél jobban megismerjük szomszédainkat, és bizalmatlanságunk megszűnjön velük szemben. **U. G.**

Kurzus cukorbetegeknek

Cukorbeteg Oktatás címmel intenzív tanfolyam keretében szervez kurzust a Baranya Megyei Diabétesz Egyesület azzal a céllal, hogy orvosi irányítás és felügyelet mellett ismertessék meg az érintetteket a betegséggel kapcsolatos alapfogalmakkal, a szövődmények megelőzésének módjaival és a diéta gyakorlati kérdéseivel. A szakorvosok 10 fős, 5 napos, október 31-étől kezdődő kurzusaira október 20-áig az Apáca utcai TESZ-székházban szerdán, csütörtökön és pénteken délelőtt várják a jelentkezőket, akiktől a szállásért és a napi háromszori étkezésért összesen 1000 forintot számítanak fel. A vidéken élő cukorbetegek a helyi klubokban kaphatnak tájékoztatást.

Távtanulási program képviselőknek

Elkészült a Képzett képviselők – hatékony önkormányzat című távoktatási programcsomag, amelyet tegnap mutattak be Pécsett a sajtó képviselőinek. A JPTE és az MTA Dunántúli Tudományos Intézetének munkatársai olyan tananyagot állítottak össze, amely fő célja, hogy felkészítse a leendő képviselőket és polgármestereket a hatékony önkormányzati munka végzésére.

A Fővárosi Oktatástechnológiai Központ megbízásából elkészült, tankönyvekből, jegyzetgyűjteményből, munkafüzetekből, hang- és videoanyagból álló programcsomagban foglaltak elsajátítását több, mint harminc tanácsadó is segíti.

Változó gyámügy

Budapesten tartotta évi rendes közgyűlését a héten a Gyámügyi Kamara. *Dr. Kovács Zsuzsa*, a kamara pécsi elnöke tegnap elmondta, hogy a tanácskozáson *dr. Bíró Boldizsár*, a Népjóléti Minisztérium helyettes államtitkára tájékoztatta az ország minden részéből érkezett szakembereket azokról a várható változásokról, amelyeket a szakma régóta sürget. Az elképzelések szerint a jelenlegi hivatalok feladatkörét a jövőben az árvaszékek tevékenységéhez hasonlító testületek vennék át. Így biztosítanák továbbra is a hatósági munka jogszerűségét és szakszerűségét.

Robbantás Balatonlellén

Egy sörétes kézigránáttal eddig ismeretlen tettes vagy tettesek felrobbantották a balatonlellei Y diszkó bejáratát, kedden a hajnali órákban. A rendőrség közleménye szerint a robbantás beszakította a már zárva tartó szórakozóhely faajtaját, de személyi sérülést nem okozott.

A búzatermesztés hazai helyzetéről, a tennivalókról tanácskoztak Pécsett

Kenyérgabona-sirató

A júniusi nagy meleg kedvezőtlenül meggyorsította az érést, s a tavasszal remélhetőnél (amikor többen is rekordtermés lehetőségéről beszéltek) kisebb terméstlaggal fizetett a búza hazánkban, ám a termés Baranyában még így is jónak értékelhető. Amit viszont komoly gondként értékelnek a szakemberek: a minőségi vizsgálatok alapján a szokásosnál jóval nagyobb lett a takarmánybúza aránya az étkezési kategóriához viszonyítva.

Többek között emiatt jöttek össze tanácskozásra a szakemberek szerdán a Baranya Megyei Mezőgazdasági Termelők Szövetségének pécsi székházában, ahol *dr. Oravecz Sándor*, a Földművelésügyi Minisztérium főosztályvezető helyettese a gabonatermesztés helyzetéről és a tennivalókról tartott előadást. A szakember kifejtette, hogy a búzatermelést mielőbb minőségi pályára kell állítani annak érdekében, hogy az össztermésnek legalább 80 százaléka elérhesse a B–1-es malmi minőséget a megszokott 70 százalékos arány helyett. Hangsúlyozta annak jelentőségét is, hogy a termelők mindenütt a termőhelyhez igazodó fajtapolitikát folytassanak.

Dr. Oravecz Sándor megjegyezte, hogy a fellendüléshez, a piacok biztosításához a minisztérium államközi egyezmények megteremtésével járulhat hozzá, többek között meg kell könnyíteni a nyugati piacokra való bejutás lehetőségét. Ez utóbbi feladat sajnos nemegyszer még minősítési gondokkal is együttjár. **Balog N.**

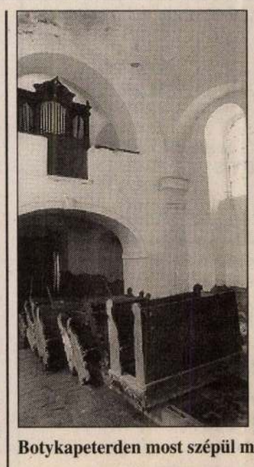

Botykapeterden most szépül meg a templom, a kispeterdit két éve újították fel Fotó: Laufer L.

Két falu egy nadrágban

Botykapeterdi és kispeterdi legelők, templomok, arcok

Mélyülő kis völgyet guggol körbe Botykapeterd és Kispeterd, Pécstől 30 km-re. A két község 1921-ben egyesült. Papíron, Botykapeterd néven szerepelnek a falvak, de a valóságban önállóak, külön templomuk van.

Napközben egy lélek sem járja a zöldellő tujáik övezte botykapeterdi utcákat. A két helység húsz gyerekét Nagypeterdre viszi a busz iskolába, óvodába. Az emberek Szigetvárron, Szentlőrincen dolgoznak.

Kis téren áll, frissen festett kerítéssel karolva a fehérre meszelt, felújított református templom a falu közepén. *Kis Bagoly Jánosné* a templommal szemben lakik, nyíló rózsáit metszette éppen. Az idős néni elmondta, hogy még folynak a renoválási munkák a templom falain belül. A postaváró dobozkák is tető alá kerültek a nyáron.

Keskeny út halad döcögve Botykapeterdről Kispeterdre. Az út mellett gombaszedők hajlonganak a föld felett, a pusztán női tehénpásztor tereli a marhákat a gémeskúthoz.

Kispeterden él férjével és három gyermekével *Csonka Péterné*:

– Kevés a fiatal, csak az öregek maradnak itt. A kultúrháznak közelében pedig sportpálya is készült a fiataloknak.

A bolt, az orvosi rendelő, a kultúrház egy épületben található, amelyet teljesen felújítanak. Kispeterdi sárga templomtornyát gömbvillám hasította ketté. A javítási munkák nemrég fejeződtek be. Két református templom is jut 300 botykai és kispeterdire, de a település lakosságának fele katolikus, a szigetvári miséket látogatják vasárnaponként.

Tóth Ernő, a tsz nyugdíjas dolgozója mesélt Botyka- és Kispeterd fellendült életéről. Megtisztítják az árkokat, hidakat emelnek föléjük, a kidőlt fákat, a letörött ágakat összegyűjtik. Füves utcák kúsznak a falu házai körül, park jellegű kisterek ácsorognak az itt-élőket várva. Munkások betonozzák a két kilométer hosszú járdát, Nagypeterd és Botykapeterd között. Ez évben kezdik építeni Kispeterd összekötőútját a 6-os úttal.

A helybéliek úgy tartják, hogy két falu húzott egy nadrágot, de Botykapeterd Botykapeterd, Kispeterd pedig Kispeterd marad mindig. **S. V.**

Pécs története képekben, könyvekben

Vissza a város múltjába

„Előadások Pécs történetéből" címmel szerdán a Városházán konferenciát tartott az 1992-ben bejegyzett Pécs Története Alapítvány.

Mivel számos más magyar várostól és községtől eltérően Pécs történetét mindmáig nem dolgozták fel teljes igényességel, *dr. Polányi Imre* vezetésével létrehozták az alapítványt. A tagok fő célkitűzése, hogy megjelentessenek egy, a város történetét feldolgozó tudományos nagymonográfiát.

Pécs múltjáról a közelmúltban jelent meg a „Pécs egykor és ma" című képekkel illusztrált könyv. A fotókat *Csonka Károly* készítette, a szerkesztők fő célja pedig az volt, hogy Pécs mai képe mellett bemutassák a város múltbéli arcát.

Az alapítvány céljai közé tartozik, hogy elkészítsék a város történetének legfontosabb dokumentumait közlő olvasókönyvet, és az idegenforgalmat szolgáló kismonográfiát. **Nemes A.**

Meghiúsult postarablás Pécsett, az Uránvárosban

A fegyveres férfitől nem ijedtek meg a hivatal női alkalmazottai – riasztottak . . .

A „fiúk" egész nap megfigyelés alatt tartották Pécsett az uránvárosi buszvégállomásnál lévő postahivatalt, majd a zárás pillanataiban lőfegyverrel toppant egyikük a pénztár ablaka elé. Ám hiába volt határozott a fellépése, durva a stílusa, a „postáskisasszonyok" nem ijedtek meg a fekete napszemüveges és dzsekis férfitől.

Mindez kedden délután, 16 óra körül történt. Az ügy részleteiről azonban a rendőrség csak a sikeres nyomozást követően, a szerdára virradó éjszakán adta ki az első információkat. Lapunkat *Tisza Miklós* őrnagy, a Pécsi Városi Rendőrkapitányság központi nyomozó-alosztályának vezetője tájékoztatta tegnap délután.

– A rablási kísérletben résztvevő fiatal férfiak a vizsgálat eddigi eredményei szerint előre megszervezték a bűncselekményt – mondotta az őrnagy.

Az akcióban három férfi vett részt, valamennyiüknek más-más szerep jutott. A 23 éves Cs. J. egy éles lőfegyverrel, 7,65-ös Browning pisztolyal felfegyverkezve lépett az éppen bevételt számláló pénztáros elé. Pisztolyát határozottan ráirányította, ám mielőtt bármit is szólhatott volna, észrevette, hogy az egyik alkalmazott gyanús mozdulatot tett. Ráüvöltött, ám a hölgy a drasztikus, durva szavak ellenére sem veszítette el lélekjelenlétét, és üzembe helyezte a riasztóberendezést.

Cs. J. azonnal menekülőre fogta a dolgot. A pánikot tapasztalva követte őt az ajtóban strázsáló 26 éves F. B. és a kint őrködő 18 éves B. F. is.

A kiértesített rendőrök nagy erőkkel vonultak a helyszínre, és a gyors tanúkihallgatásokat követően már a célirányos kutatást is megkezdhették. Eljutottak Cs. J. pécsi családi házához, ám a rablási kísérlettel gyanúsítható férfit nem találták otthon. A házat mindenesetre nem hagyták őrizetlenül, miközben az újabb tanúkihallgatások eredményeként már a feltételezett társak keresését is megkezdhették.

Cs. J. barátnőjének Széchenyi tér közelében lévő lakásán nem kis megelégedésükre éppen egy fekete dzsekis, fekete napszemüveges férfire (B. F.-re) bukkantak. Márpedig a napszemüveghez való ragaszkodás igencsak furcsa volt ezen a párás, esős napon. A rendőrök gyors házkutatása sem volt eredménytelen, a lakásban egy forgótáras jugoszláv gyártmányú riasztópisztolyt találtak.

A házkutatást követően rövidesen csapdába futott Cs. J. is, aki az első megszeppenésében bevallotta rablási kísérletüket, és azt is elárulta, hogy egymillió forint megszerzésében reménykedtek. (Alulbecsülték a lehetőségeket, ugyanis a pénztárban mintegy négymillió forint volt.) Cs. J. az akcióban használt pisztolyt, riasztópisztolyt és éleslőszert a háza közelében dobta el, a nyomozók meg is találták őket.

A harmadik személyt, F. B.-t lapzártánk idején még nem vették őrizetbe, ellene elfogatóparancs van érvényben. Ő és Cs. J. vagyon elleni bűncselekmények miatt már volt büntetve.

A postahivatal vezetője kérdésünkre elmondta, hogy náluk 1991-ben már volt egy rablási kísérlet, ám a rabló követelőzése, és fegyverhasználata ellenére akkor sem adták át a pénzt.

– Nem olyan lányok vagyunk mi, hogy egykönnyen megijedjünk – mondotta már megkönnyebbülve a hölgy, megjegyezve, hogy talán ki is írják a ház falára: *„Itt rabolni ne merjen!"* **Balog Nándor**

Polgári kör Komlón

A megyei „Polgári Kör Baranyáért" Egyesülettel együttműködve, tapasztalataira figyelve a napokban megalakult a Komlói Polgári Kör. A társadalmi szerveződés cégbírósági bejegyzésére várhatóan még ezen a héten sor kerül.

A komlóiak tizenegy alapító taggal a hét elején tartottak alakuló összejövetelt, megfogalmazták programjukat és *Kispál László*, *Marosán László* és *dr. Tánczos Frigyes* személyében három fős vezetőséget választottak.

Kedden este a komlói Juhász Gyula Klubban *Kurucsai Csabával*, a megyei közgyűlés alelnökével – „Polgári Kör Baranyáért" Egyesület elnökével – találkoztak a kör vezetői, hogy az együttműködéshez szükséges további lépésekről tárgyaljanak.

Magától értetődő, hogy a megyeiek mintájára a komlói kör sem pártalapokra, hanem helyi, polgári kezdeményezésre épül, céljai közt elsősorban a települési és kistérségi érdekek megjelenítése, önkormányzatokkal, intézményekkel, gazdálkodó szervezetekkel való kapcsolattartás, együttműködés szerepel.

Végsősoron a „citoyen" – a szabad, vállalkozó polgár – közéleti aktivitását, döntéshozó politikai térnyerését szeretné növelni. Mint a sajtó tájékoztatását is szolgáló találkozón elhangzott, ennek szemléleti alapja a szociális érzékenység, a liberális és tradicionális értékek és hagyományok vállalása. A stratégiai cél többek közt a pártoknak előnyt nyújtó jelenlegi választási rendszer ellensúlyozása, amit hiteles, önkormányzati képviselőségre alkalmas személyek jelölésével és támogatásával kíván a komlói polgári kör elérni. **B. R.**

AJÁNLÓ- ÉS VÉDJEGY A Baranya Megyei Munkaügyi Központ által munkaerőfelvételre ajánlott képzés

Pincér, szakács

intenzív szakmunkásképző tanfolyam indul munkanélküli érettségizettek számára

1994. október 4-én.

Felvilágosítás, jelentkezés: a Pécsi Kereskedelmi, Idegenforgalmi és Vendéglátóipari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Rét. u. 10. Gyergyák Zsuzsa tanfolyami nyilvántartónál hétköznapokon 8-16 óráig.

Jelentkezési határidő: 1994. szeptember 28.

A képzés költségeit a BMMK részben vagy egészben átvállalja. (2375)

A Baranya Megyei Pedagógiai Intézet pályázatot hirdet

1 fő pedagógiai munkatársi munkakör betöltésére

Főbb feladatok:

- pedagógiai programok, helyi tantervek elemzése, véleményezése, elkészítésének segítése, szaktanácsadás
- intézményi, önkormányzati szakmai megrendelések fogadása, teljesítésük megszervezése, elvégzése
- diákönkormányzatok, iskolaszékek, osztályfőnökök munkájának, etnikai kisebbségek oktatásának segítése.

Pályázati feltételek:

- szakirányú pedagógus felsőfokú (egyetemi) végzettség, a 10/1994. (V. 13.) MKM rend. szerint
- a szakterületen végzett kiemelkedő gyakorlati munka, elemző, szervezőkészség, önállóság
- büntetlen előélet.

Előnyt jelent: német nyelvismeret, számítástechnikai ismeret

Bérezés: a közalkalmazotti törvény szerint

A pályázat tartalmazza:

- a pályázó fényképpel ellátott szakmai önéletrajzát
- a végzettséget igazoló okiratokat, illetve azok hiteles másolatát
- erkölcsi bizonyítványt.

A pályázatok beküldésének határideje: a megjelenéstől számított két hét,

címe: Baranya Megyei Pedagógiai Intézet – 7601 Pécs, Pf. 84.

Az állás betölthető: 1994. október 15-től.

Bővebb információ az intézet igazgatójától kérhető.

(27803)

DAK

C+C & DISZKONT
Pécs, Nyírfa u. 2.
A Légszeszgyár utcai sorompónál
Tel./Fax: (72) 332-624

KERESSE A MASNIS PERSIL-t!

mert nálunk **100** Ft-tal **OLCSÓBB!**

PERSIL mosópor

	Akciós fogy. ár	Akciós váll. ár
2,4 kg	**589 Ft**	**542 Ft**
600 g	**149 Ft**	**137 Ft**
1,2 kg (SUPRA)	**569 Ft**	**523 Ft**

AMÍG A KÉSZLET TART!!!

szept. 22., 23., 24. Henkel termékek AKCIÓJA!

FA termékcsalád

desodorok	195 Ft helyett **176 Ft**
golyós desodorok	213 Ft helyett **192 Ft**
tusfürdő	180 Ft helyett **162 Ft**
testápoló	266 Ft helyett **240 Ft**
tusfürdő/testápoló	262 Ft helyett **236 Ft**
pumpás desodor	266 Ft helyett **240 Ft**
desodor stift	234 Ft helyett **211 Ft**
habfürdő	262 Ft helyett **235 Ft**
szappan	72 Ft helyett **64 Ft**

Pamutzoknik (gyermek, női, férfi) nagy választékban!

Reklámáron ajánljuk!

Zanussi-Lehel hűtő 160 lit. ***	**22.260 Ft**
Helkama üvegajtós hűtő 170 lit.	**33.380 Ft**
Gáztűzhelyek **már**	**25.030 Ft-tól**
Zanussi bojler 80 lit.	**13.930 Ft**
5 literes bojler **6.100 Ft-ért** 10 literes bojler	**7.790 Ft-ért**
Videoton színes TV, 51 cm, OSD, (TS-3361)	**40.000 Ft**
Samsung musiccenter	**40.670 Ft**

Nyitva tartás: h-p.: 8-17 óráig, sz.: 8-13 óráig

FELVÉTELRE KERESÜNK

- németül beszélő fiatal **ügyintézőt** külkereskedelmi ismeretekkel
- **könyvelőt** és bérszámfejtő – **SZTK ügyintézőt**

Jelentkezéseket telefonon vagy írásban kérjük

Tel.: 82/462-819 vagy 82/461-238

Levelezési cím:

MODULBAU KFT.
7602 Pécs 2., Pf.: 143.

(15032)

A

SISU

bejárja az országot

Bemutatókamionunk Pécsre érkezik szeptember 22-én a Pécsváradi úti Shell benzinkúthoz, ahol megismertetjük Önnel a SISU tehergépjárművek teljes típusválasztékát.

Minden érdeklődőt szeretettel vár az **INCO SF KFT.** Székesfehérvár, Börgöndi u. 14.
Tel./fax: 22-329-572, Tel.: 22-329-444, 22-315-100/194

(076065)

KEDVEZMÉNYES KÖNYVVÁSÁR

az AKADÉMIAI KIADÓ KÖNYVEIBŐL OKTÓBER 31-ig!

50%-os ENGEDMÉNY!

Nagy választék az igényes könyvek kedvelőinek az ország minden jelentős könyvesboltjában!

HA KERES, BIZTOSAN TALÁL!

1828

PkP

JÓ CÉLRA, BIZTOS KEZEKBE

helyezhetik pénzüket az **Inter-Európa Bank** *-nál.*

Közel másfél évtizede hatékonyan és nyereségesen működünk. Részvényeinket a hazai bankok közül elsőként vezették be a Budapesti Értéktőzsdére. Cégek, kis és nagybefektetők, valamint magánszemélyek egyaránt megtiszteltek a bizalmukkal.

Önt is várjuk.

Teljeskörű banki szolgáltatásainkat az Ön igényeihez igazítjuk.

A NÁLUNK ELHELYEZETT BETÉTEK KAMATAI:

Lekötési idő		*gazdálkodó szervezet*	*magánszemélyek***
1 HÉT*	évi	15,5 %	16,5 %
2 HÉT*	évi	17,5 %	18,5 %
1 HÓNAP	évi	20 %	21 %
3 HÓNAP	évi	21 %	22 %
6 HÓNAP	évi	22 %	23 %
9 HÓNAP	évi	22,5 %	23 %
12 HÓNAP	évi	22,5 %	23 %

25 millió forint felett egyedi megállapodás

**1 és 2 hétre a minimálisan lekötbető összeg 1.000.000,- Ft.*

*** A magánszemélyek által minimálisan lekötbető összeg minden futamidőre 500.000,- Ft.*

Speciális ajánlatok az összeg nagyságától függően!

	gazdálkodó szervezet	magánszemélyek
FOLYÓSZÁMLA	ÉVI 6-8%	NETTO 10%

A HAGYOMÁNY KÖTELEZ

Inter-Európa Bank Rt.

A SNPOLO CSOPORT TÁRSULT TAGJA

7624 Pécs, Ferencesek utcája 52. Telefon: (72) 415 344 Telefax: (72) 415 038

AZ ŐSSZEL EGYÜTT ÉRKEZTEK!

ELEGÁNS NŐI KABÁTOK

- a trapéztól a harang szabásúig
- a 3/4-estől a hosszú fazonúig
- a sálgallérostól a kapucnisig
- a földszínűektől a szürkéig
- ocelot és festett nemesprém díszítéssel
- olasz gyapjúkelméből
- a legújabb olasz divat szerint

17.820 Ft-tól

TÖRZSVÁSÁRLÓI KÁRTYÁVAL 5% ÁRENGEDMÉNY

SŐT

SORSJEGYÉVEL SZÍN- ÉS STÍLUSTANÁCSADÁSRA JOGOSÍTÓ BONT ÉS 10.000 Ft-os AJÁNDÉKUTALVÁNYT NYERHET!

PÉCS, KOSSUTH TÉR

KONZUM ÁRUHÁZ hmm!

Titokzatos magyar Egyiptomból

Pasztell- és olajképeit több ezer fontért veszik Európa-szerte, itthon magányosan érte negyven éve a halál

Bálint Gyula festőművészt halála után negyven évvel kezdik felfedezni honfitársai. Pécs városa díszsírhelyet állított tiszteletére, a pécsi Műhely Galériában pedig emléktárlaton mutatták be huszonhat festményét.

Gáspár Ferenc írása
a NÉPSZAVÁNAK

Bálint Gyula nevét Egyiptomban minden műkereskedő ismeri. Szépséges pasztellképeiért Európaszerte tíz-tizenötezer fontot is megfizetnek egy-egy aukción. Az Egyiptomban a legismertebb művészek között számon tartott festőről itthon hosszú ideig alig-alig tudtunk valamit.

Az erdélyi születésű festőművész az egyiptomi portréfestészet egyik megteremtője. Pályáját a volt egyiptomi kulturális attasé – jelenleg nagykövet –, *Juhász Ernő* kezdte kutatni, az első híradás is tőle származik a titokzatos magyar alkotóról: 1992-ben megrendezte Bálint Gyula első, 26 képből álló alexandriai kiállítását az Atelier galériában. Kutatásai nyomán derült fény egy különös életút szakaszaira. A festőművész 1926-tól 1948-ig élt Alexandriában, ott lett a tehetős középosztály rendkívül népszerű festője. Sikerét jellemzi, hogy még hazatérése után is küldött tizenhárom festményt egyiptomi megrendelőinek. Nem akárkiknek, az egyik címzett Faruk király volt, a küldemény: királyi portré.

Mi vonzotta vajon Bálintot Egyiptomba? Talán a XIX. századi magyar festőkben a varázslatos Kelet iránt élő nosztalgia. Lehet, hogy már korábbi párizsi tartózkodása során hallott az akkori Alexandria kozmopolita világáról, és ez vonzotta. Az biztos, hogy otthonából, Aradról magánügy kényszerítette távozásra. A magyar festő sikeresen illeszkedett be az idegen kultúrába, a helybéliek ma is félig-meddig egyiptominak tekintik őt. Termékenységét egy meglepő adat sejteti: egy műkereskedőtől tudható, hogy csak az ő kezén több száz Bálint-kép ment keresztül. Tény, hogy az Egyiptomban töltött huszonhárom esztendő volt Bálint Gyula életének legtermékenyebb időszaka.

A kérdésre, hogy vajon miért tért haza 1948-ban, *Bauer János* válaszol, aki 1950-től tanítványként dolgozott a mester mellett.

– Talán a koalíciós évek hírei ébresztettek benne reményt, hajthatta a honvágy is, és biztató lehetett az is, hogy itt élt a felesége egyik lánya. Reményeiben azonban csalódnia kellett. A Rákosi-korszakban mellőzték, s hiába küldözgette az Artexen keresztül külföldre a képeit, a volt szocialista kereskedelmi vállalat a pénz nagy részét zsebre vágta, s neki csak filléreket juttatott. Élete végén életjáradékos szerződést kényszerült kötni egy helybéli orvossal. Amikor 1956 novemberében rátaláltak a holttestére, senki sem tudta, vajon mikor állhatott be a halál? Feleségétől távol temették el.

Bálint Gyula életművéről egyre több tényt ismerhet meg a nyilvánosság, mindenekelőtt Juhász Ernő nagykövetnek köszönhetően, aki időközben Kairóban a második Bálint-kiállítást is megrendezte. S most a pécsi Műhely Galéria tárlatára is tódul a közönség.

– Szerény számítások szerint is legalább kétezer ember fordult meg a kiállításon egy hét alatt – mondja *Nőt Béla* galériavezető. – Öt éve működik a galériánk, azóta a *Gross Arnold*- és a *Szász Endre*-tárlatok mellett a mostani a harmadik nagy kiugrás.

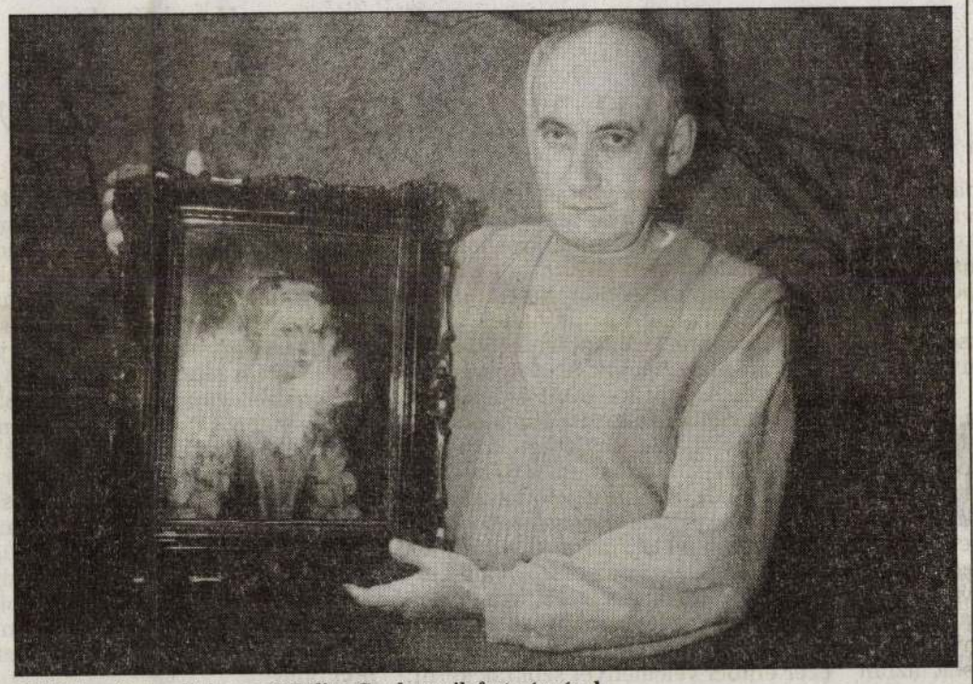

Nőt Béla pécsi galériavezető Bálint Gyula egyik festményével

Nőt Béla feleségével együtt kutatta fel a pécsi családoknál még fellelhető Bálint-műveket. Talált akotokat s több mint száz rajzot. Kiderítették azt is: a Nemzeti Galéria raktárában őriznek két Bálint-képet.

Kiderítették azt is, hogy 1911-ben iratkozott be a budapesti Képzőművészeti Főiskolára, ahol *Szinyei Merse Pál* is tanította, évfolyamtársai között pedig olyan művészeket is látunk, mint *Uitz Béla* vagy *Szolgyényi Endre*.

Nőt Béla ma már csak egy festményt őriz, egy ismeretlen hölgy mellképét. A külföldi aukciók tizenötezer fontos vételáraival ellentétben idehaza még nincs igazán ára Bálint Gyula műveinek. Egy budapesti kiállítás alighanem ismertebbé tenné nevét.

Nagycsaládos éneklés

Németh Zoltán írása
a NÉPSZAVÁNAK

A hazánkban is rendkívül népszerű Kelly Family most jelentette meg legújabb albumát Almost Heaven címmel. Az első sikert 1980-ban aratták családi együttesként. Dalaik felkerültek a holland és a belga slágerlistákra. Az igazán nagy, átütő sikert az utóbbi két év hozta meg a Kelly gyerekeknek. Előző lemezükből, az Over the Humpból (Túl a dombtetőn) összesen négymillió kelt el.

Így, tél elején a nyarat idézik fel új albumukon a latin-amerikai és spanyol ritmusok. A When the Boys Come into Town (Amikor a fiúk bejönnek a városba) és a mókás Hey Diddle Diddle lábbizsergető táncritmus, erősebb hangzásokkal dicsekedhet például a régi *John Travolta*-filmtől kölcsönzött című dal, a Staying Alive (Életben maradni). Az új album tökéletesen tükrözi az együttes érzelemvilágát, egyenes folytatása előző alkotásaiknak. A siker alighanem a jövő évben is hozzájuk segődik, s újabb koncertekkel növelik rajongótáborukat. Talán még Magyarországon is, ahová állítólag még ezen a télen ellátogatnak.

hirtelen sokkal „bűnösebbek", mint egy-két évtizeddel ezelőtt? A kutya a bűn és bűnhődés gazda-

Szabó Katalin,
a Közgazdasági Szemle főszerkesztője

Biztos, hogy beválnék pénzbehajtónak kérem tisztelettel. Tudja, azelőtt harminc éven át én szedtem a vállalat szakszervezeti tagdíjait.
Lehoczki Károly rajza

csak összetartó közösségekben érezhetjük valamelyest védettnek magunkat. Még akkor is, ha kézigránátokat hajigálnak, gyermekeket árulnak, vasúti vagonokat fosztogatnak, miközben rendőrtábornokok nagy felhajtással jönnek-mennek odakünn.

Hegyi Gyula

Egy választás Magyarországon

Az előző parlamenti ciklusban viszonylag gyakran került sor pótválasztásokra, s ezek igen pontos képet adtak arról, hogy valódi voksolás esetén milyen pártoknak van esélyük a győzelemre egyéni körzetekben. 1990–94 között kiderült, hogy az MSZP képes pótválasztásokat nyerni, egy-egy alkalommal az MDF-nek és az SZDSZ-nek is sikerült elhódítania egy körzetet, a Fidesz és a Kisgazdapárt viszont egyszer sem tudta konkrét szavazatokká fordítani a közvélemény-kutatásokban feltüntetett eredményeit. Az 1994-es országos választások aztán igazolták is ezeket a trendeket. Beigazolódott, hogy Magyarországon csak az nyerhet választásokat, aki képes egyéni körzetekben nyerni. (Tulajdonképpen már az 1989-es pótválasztások is előre jelezték az MDF egy esztendővel későbbi győzelmét.)

1994 óta mindeddig egyetlen pótválasztásra sem került sor, a nagyobbrészt szocialista egyéni képviselők „tartósabbnak" bizonyultak elődeiknél. Nem léptek át más pártokba, nem mondtak le mandátumaikról, s tragikus haláleset sem ritkította soraikat. Két és fél esztendőn keresztül így csak találgatások születhettek arról, hogy konkrét választási helyzetben hogyan alakulnának a pártok erőviszonyai. A politika iránt érdeklődők ezért fogadták fokozott érdeklődéssel a budapesti XV. kerületben kiírt polgármester-választást, amelyen valamennyi nagyobb párt jelöltet állított. A főváros palotai városrészében hetvenkétezer választásra jogosult állampolgár él, azaz az ország választóinak egy százaléka részt vehetett a vasárnapi voksoláson. Mivel a közvélemény-kutatások alkalmából csak ezer ember véleményét szokták kérni, érthető, hogy pártkülönbség nélkül komoly várakozás előzte meg a palotai eredményt. A demokrácia – noha ritkán beszélünk róla – nagyszerű játék is. Akármilyen hosszú az előjáték, az igazság pillanata mindig hirtelen, egy választást követő, kinek boldog, kinek boldogtalan éjszakán következik el.

A tét súlyát növelte, hogy a Független Kisgazdapárt „valódi Torgyánt", a pártelnök öccsét indította, a Fidesz, az MDF és a KDNP az 1998-as tervek szellemében közös jelölttel próbálkozott, a szocialista Hajdú László mellett pedig az egész pártvezetés felvonult. Maga Horn Gyula is kétszer utazott ki a XV. kerületbe, hogy a szívének oly kedves lakossági fórumokon buzdítson Hajdú László mellett. Tanulságos volt az is, hogy az MDNP önálló jelöltet állított, a Munkáspárt helyett itt a „magnak megmaradt" helyi MSZMP szállt ringbe, s függetlenként elindult egy helyi kisgazda is, akit azért zártak ki a Független Kisgazdapártból, mert tiltakozni merészelt a második Torgyán doktor központból megüzent jelölése ellen. Hetedikként pedig az SZDSZ azt a Czibik Tamást indította, aki 1994-ben megnyerte a polgármester-választást, idén azonban egy bírósági processzus során elvesztette hivatalát.

A választások eredményeit sokféleképp magyarázhatjuk, egyféle magyarázatot azonban egészen nyugodtan hazugságnak nevezhetünk. Mégpedig azt, amely szerint a palotai polgármesterválasztás eredményét nem is érdemes magyarázni, s annak semmi köze sincs a valóságos politikai erőviszonyokhoz. Ha a választási részvétel szerénynek is mondható, így is közel húszezer ember járult az urnákhoz. Mivel ők nagy valószínűséggel két esztendő múlva is elmennek szavazni, valódi voksaikat komolyabban kell venni a politikai elemzők mégoly tetszetős elemzéseinél.

Az MSZP jelöltje fölényesen győzött ott, ahol 1994-ben a szocialista jelölt még alulmaradt a szabad demokrata polgármesterrel szemben. Ez a tény jól jelzi, hogy az MSZP összeomlásáról, maradandó népszerűségvesztéséről szóló hírek nem a valóságból, hanem egyes politológusok vágyaiból erednek. Aki nem pártpropagandát folytat, hanem valódi politikai alternatívákban gondolkodik, annak érdemes felkészülni arra, hogy nagy valószínűséggel 1998 után is az MSZP lesz a parlament legnagyobb pártja, de feltehetően inkább relatív, mint abszolút többséggel. Figyelemre méltó eredményként értékelhető, hogy az SZDSZ jelöltje a párton belül divatozó válsághangulat ellenére jól szerepelt, s az MSZP-t leszámítva valamennyi pártot maga mögé utasította. Az SZDSZ-t leírni és démonizálni egyaránt butaság, a pártnak hosszú távon is jó esélye van a középpártként való megkapaszkodásra.

Dr. Torgyán névvel továbbra sem lehet választást nyerni Magyarországon. Az öblös hangú szónoklatok mögött nincs átütő erő, a pártlistán megválasztott Elnök Úr öccse sem volt képes valódi voksokká konvertálni a rituálisan megrendezett népgyűlések tapsait. A helyi kisgazdajelölt Torgyán általi kizáratása és a Torgyán öcs látványos bukása feltehetően megnöveli az FKGP-n belüli puccsisták összeesküvési kedvét, ami másfelől újabb belharcra kényszerítheti bátyámuramat is. A választási győzelemre készülő Fidesz–MDF–KDNP szövetség közös jelöltje a negyedik helyen végzett, s a hármas blokk a szavazatok 15 százalékát sem kapta meg. (Közös lista esetén minimum tizenöt százalék kell a parlamentbe kerüléshez!) Mivel az országgyűlési választások kétfordulósak maradnak, könnyen elképzelhető, hogy a helyi jelöltaspiránsokkal rendelkező pártok alaposan átgondolják a Fidesz által erőltetett, első fordulós szövetséget. A jobbközép pártoknak azzal a gondolattal is meg kell barátkozniuk, hogy aligha lesznek képesek egyszerre legyőzni az MSZP-t és az SZDSZ-t. Ha valóban kormányzati szerepre vágynak, akkor a totális győzelem helyett hasznosabb lenne a „kisebbik rossz" elvében gondolkodniuk. Hogy melyik a kisebbik rossz, ezt már valóban nekik kell eldönteniük.

Jó mulatság, férfimunka volt. Szó szerint is, mert a hét jelölt között egyetlen nő sem akadt. De talán a következő választáson felbukkan egy női Torgyán-rokon is.

Hegyi Gyula újságíró,
országgyűlési képviselő

A szervezők köszönetet mondanak:

Juhász Ernő úrnak, a Magyar Köztársaság kairói rendkívüli és meghatalmazott nagykövetének

a Képző- és Iparművészeti Lektorátusnak

a Művelődési és Közoktatási Minisztériumnak

Bölcs István úrnak, a Magyar Rádió szerkesztőjének

Pécs Város művészetszerető polgárainak, akik a tulajdonukban lévő műveket a kiállításra rendelkezésre bocsátották.

MŰHELYGALÉRIA
NŐT BÉLA
H-7624 Pécs, Szent István tér 1.
Nyitva Kedd-Péntek: 13-18 óráig, Szombat: 9-16 óráig
Telefon: 72/325-874

KÓDEX NYOMDA - Pécs

BÁLINT GYULA

festőművész

tisztelői meghívják Önt
a művész
síremlékavató ünnepségére
és
emlékkiállításának megnyitására.

A síremlék avatása
1996. november 12-én 11 órakor lesz a
PÉCSI KÖZPONTI TEMETŐBEN
(Siklósi út 97.)
a város által adományozott díszsírhelyen.

Ünnepi műsor keretében
avató beszédet mond
Dr. PÁVA ZSOLT
Pécs Megyei Jogú Város polgármestere.

A síremlék
KUTI LÁSZLÓ
szobrászművész alkotása.

Emlékkiállítását 12. 30 órakor a
PÉCSI MŰHELYGALÉRIÁBAN
(Szent István tér 1.)

SÜMEGI GYÖRGY
a Művelődési és Közoktatási Minisztérium
képzőművészeti osztályának vezetője
és
SOLTRA ELEMÉR
festőművész
nyitja meg.

A kiállítás megtekinthető:

1996. november 23-ig
keddtől-péntekig: 13-18 óráig
szombaton: 9-16 óráig.

MEGHÍVÓ

BÁLINT GYULA festőművész

1887 szeptember 10-én született Fáregyházán (Temes vm.)
Középiskoláit Aradon járta.

1911-15 között végezte el a Magyar Képzőművészeti Főiskola polgári iskolai tanárképző szakát. (Tanárai voltak: Szinyei Merse Pál igazgató - Edvi Illés Aladár - Révész Imre - Bosznay István - Nádler Róbert - Bory Jenő - Neográdi Antal.)
Növendék társai az ismertebbek közül:
Gábor Jenő, Uitz Béla.

1915-18 között segédszolgálatos katona volt Aradon és Karánsebesen - az I. világháború alatt.

1921- ben tíz hónapot töltött Párizsban tanulmányúton.

1922 tavaszán az Akvarel és Pasztell festők Kiállításán szerepelt képeivel a Budapesti Nemzeti Szalonban.

1924- ben Aradon az Áru-mintavásár alkalmából szerepelt képzőművészeti kiállításon. Az aradi „Toll és Tőr" című lap kritikusa „Erdély legelső pasztellfestője"-ként ünnepelte.

1924-48- ig Alexandriában élt. Ez idő alatt megbecsült és ünnepelt festő lett. Az európai ízlésű polgári körök főleg portré művészként foglalkoztatták. Divatossá lett egészen addig, hogy Bálint-jelenségről beszélhetünk.

1948- ban visszatért Magyarországra. Hirden telepedett le. Egy ideig kapcsolatai fennmaradtak az egyiptomi körökkel. Faruk király is rendelt tőle képet. Az adminisztratív ügyintézést az ARTEX vállalat bonyolította. E kapcsolatokat egyre nehezebben tudta fenntartani az erősen balra tolódó és radikálissá váló hazai politikai és kulturális viszonyok között. Majd el is sorvadtak összeköttetései.
- Hirdről is távoznia kellett, és ekkor költözött Pécsre egy Aranyhegyi kis házba. Felesége meghalt. Magára maradt. Mindvégig festett.
1956- ban szerepelt utoljára kiállításon. Novotarszky István szervezésében Pécsett, a Janus Pannonius Múzeum Rákóczi úti kiállító termében vett részt pár képével. A kirobbant forradalom elterelte a figyelmet erről a kiállításról.
1956. november 12-én találtak rá szomszédai. Ekkor már halott volt.

❀

Szándékán kívül személye és munkássága egy lélegzetnyi időre összekapcsolta a XX. századi Magyar és Egyiptomi Kultúra egy rétegét.
Hajtsunk fejet előtte.

Soltra Elemér

A szervezők köszönetet mondanak:
Juhász Ernő úrnak, a Magyar Köztársaság kairói rendkívüli
és meghatalmazott nagykövetének
a Képző- és Iparművészeti Lektorátusnak
a Művelődési és Közoktatási Minisztériumnak
Bölcs István úrnak, a Magyar Rádió szerkesztőjének
Pécs Város művészetszerető polgárainak, akik a tulajdonukban lévő
műveket a kiállításra rendelkezésre bocsátották.

PÉCSI
MŰHELYGALÉRIA
NŐT BÉLA
H-7624 Pécs, Szent István tér 1.
Nyitva Kedd-Péntek: 13-18 óráig, Szombat: 9-16 óráig
Telefon: 72/325-874

KÓDEX NYOMDA - Pécs

BÁLINT GYULA

festőművész

tisztelői meghívják Önt
a művész
síremlékavató ünnepségére
és
emlékkiállításának megnyitására.

A síremlék avatása
1996. november 12-én 11 órakor lesz a
PÉCSI KÖZPONTI TEMETŐBEN
(Siklósi út 97.)
a város által adományozott díszsírhelyen.

Ünnepi műsor keretében
avató beszédet mond
Dr. PÁVA ZSOLT
Pécs Megyei Jogú Város polgármestere.

A síremlék
KUTI LÁSZLÓ
szobrászművész alkotása.

Emlékkiállítását 12. 30 órakor a
PÉCSI MŰHELYGALÉRIÁBAN
(Szent István tér 1.)

SÜMEGI GYÖRGY
a Művelődési és Közoktatási Minisztérium
képzőművészeti osztályának vezetője
és
SOLTRA ELEMÉR
festőművész
nyitja meg.

A kiállítás megtekinthető:

1996. november 23-ig
keddtől-péntekig: 13-18 óráig
szombaton: 9-16 óráig.

MEGHÍVÓ

Egy elfelejtett festő?

Kiállítás lesz Bálint Gyula képeiből

Az Új Dunántúli Napló 1994. december 14-i számában Magányosan, elfeledve címmel dr. Takács Gyula cikke jelent meg Bálint Gyula festőművészről, aki a két világháború között Egyiptomban élt és dolgozott, élete utolsó éveit pedig Pécsett töltötte, és itt van eltemetve. A szerző ismerteti Bálint Gyula életét, s azt kérdezi: „úrrá lesze sírján a porladó idő", vagy Pécs megmenti az itthon ismeretlen festő még fellelhető műveit, és gondozza sírját.

Két hét múlva dr. Krippl Zoltán, a város korábbi polgármestere válaszolt: a művészt és feleségét a város által adományozott díszsírhelyre temetik. (Az ígéretet később dr. Páva Zsolt polgármester megerősítette.) Az idén szeptemberben lapunkban beszámoltunk az exhumálásról.

A 168 óra című hetilap már korábban, 1992. márciusában interjút közölt Juhász Ernővel, a kairói magyar nagykövetség kulturális tanácsosával. Elmondta – később pedig „Az egyiptomi Bálint-kultusz" című tanulmányában meg is írta –, hogy a művész 1884-ben született Aradon, majd 1911-ben iratkozott be a budapesti Képzőművészeti Főiskolára, ahol többek között Edvi Illés Aladár, Szinyei Merse Pál tanítványa volt. Bálint Gyula Aradon, Budapesten és Párizsban élt, majd 1926-ban feleségével együtt Alexandriába költözött, ahol 1948-ig dolgozott. Itt lett befutott művész, elsősorban portrékat festett, de pasztell tájképei is ismertek.

„Kalandos élet némi rejtélyel", fűzi hozzá a riporter, és a riport végén kéri az olvasók, rádióhallgatók információját a festőről és képeiről.

A riportra kér pécsi hallgató válaszolt: dr. Horváth Imréné és Péter Józsefné, akik emlékeztek Bálint Gyulára. A művésznek előbb Hirden, majd a pécsi Aranyhegyen volt háza, ott élte utolsó éveit feleségével. Bálint Gyula 1956 novemberében halt meg, sírját ismerősök, egykori barátok – köztük a levélíró dr. Horváth Imréné – gondozták.

A 168 óra ismét foglalkozott „az eltűnt festővel". Juhász Ernő kulturális attasé rekonstruálta Bálint Gyula életét, s erre annál inkább is szükség volt, mert időközben Alexandriában kiállítás nyílt Bálint műveiből. Kiderült, hogy Hirden lakva sem szakadtak meg egyiptomi kapcsolatai: 1952-ben például Faruk király megrendelésére készített és küldött ki festményt. Termékeny festő volt, az egyiptomi műkereskedők ma is jól ismerik a művész képeit.

Hogy milyen festő volt Bálint Gyula, majd eldönti az idő: a művészettörténészek és a tárlatlátogatók. Mindenesetre az ismerkedéshez és a mérlegeléshez jó alkalom kínálkozik: novemberben a pécsi Műhelygaléria kiállítást rendez Bálint Gyula műveiből: itt néhány olyan mű is szerepel, amely eddig magángyűjteményekben bújt meg, és most kerül először a közönség elé.

G. T.

Bálint Gyula: Akt (pasztell, 1930)

Új Dunántúli Napló – 1996. október 12.

rek, hallottam azt is, a pályázati pénzeket nem a területfejlesztési tanács, hanem a kincstár osztotta el. Hogyan is történt a pályázatok elbírálása?

– Úgy, hogy a kincstár megyei szervezete - amely egyébként finanszírozza az egész pályázati folyamatot – törvényi megfelelőségi és pénzügyi hátter vizsgálatot végzett, erről szakmai véleményt készített, amit a tanács rendelkezésére bocsátott. A testületünk azért figyelt jobban a kincstár álláspontjára – s ebben semmi diktátum nem volt –, mert az idei keretet nagyon rövid határidőn belül kell felhasználnunk. S ha ez a döntés nem október 1-én van, hanem március elején, akkor nem kellett volna ennyire ragaszkodnunk például ahhoz, hogy megköthető-e a finanszírozási szerződés, elindulhat a konkrét beruházási munka. (A múlt héten, amikor Pécsett járt a miniszterelnök úr, akkor fel-

Nyertesek az önkormányzatok

– Mostanság olyan vélemények is elhangzanak, hogy a területfejlesztési törvény legnagyobb vesztesei az önkormányzatok. Elfogadja ezt az álláspontot?

– Nem, mert szerintem sokkal inkább nyertesei: a legtöbbet az önkormányzatok kapták. Az azonban valóban továbbgondolásra érdemes, hogy egy megyei közgyűlés politikailag jobban számon kérhető döntéseiért, mint egy területfejlesztési tanács. Hozzáteszem azonban, hogy a tanácstól a megye is kapott pénzt – területfejlesztési koncepció kidolgozására, megyei PR-re, környezetvédelmi programra –, s hogy a kamarák a nem megfelelő pályázatokat semmilyen formában nem favorizálták, a pénzt inkább átadták az önkormányzatoknak.

– A pályázóknak és a döntéshozóknak is nagyon kevés idő állt a rendelkezésükre.

rületrendezési tervet, amelyet a területfejlesztési tanács figyelemmel kísér majd, hogy kompakt-e a területfejlesztési programmal: mert hiába akarunk mi utat építeni ott, ahol például erdőtelepítést terveznek.

– Jövőre jobb helyzetben lesz a területfejlesztési tanács, s ami talán még fontosabb, a megye?

– Nem rosszak a kilátások, annak ellenére, hogy az állami költségvetésben nem növekszik a kiegyenlítő támogatásra fordítható keret, mert a minisztériumok is felvállalnak koordináló szerepet – a földművelési tárca például a vidékfejlesztési pénzeinek a területfejlesztési tanácsokkal összehangolt felhasználását –, s hogy a közmunka tanácsok is igénylik, ne fussanak párhuzamos programok. Minden bizonnyal nem lesz több pénzünk jövőre, de az a keret, amire közvetve ráhatásunk lesz, várhatóan nő.

Roszprim Nándor

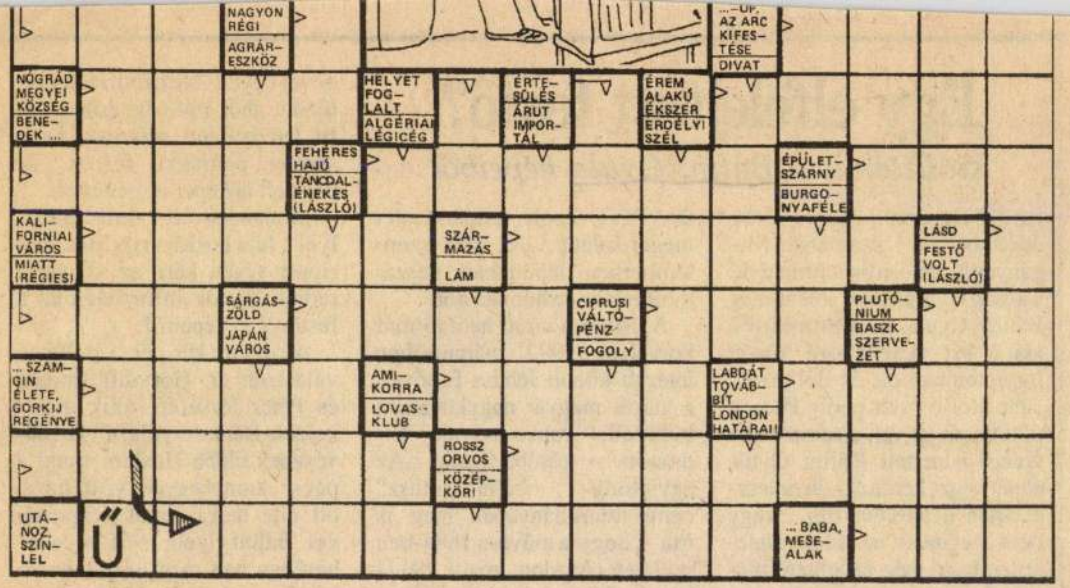

Beküldendő a helyes megfejtés **október 25-én** (péntek) déli 12 óráig beérkezőleg, LEVELEZŐLAPON 7601 Pf: 134. **ÚDN** Szerkesztősége, Pécs, Rákóczi u. 34. VIII. em.

Az **október 12-i** lapban közölt rejtvény helyes megfejtése: „Sajnálom uram, de meg kell büntetnem, mert itt tilos a parkolás."

Utalványt nyertek:

Fabriczy Dániel, 7304 Mánfa, Kaposvári u. 1/A., Gyenes Ervinné, 7639 Kökény, Kossuth u. 18., Straicher Erika, 7632 Pécs, Krisztina tér 20., Szabó Tiborné, 7626 Pécs, Zsolnai V. u. 35., Tóth Jánosné, 7100 Szekszárd, Pollach M. u. 26.

Az utalványokat postán küldjük el.

BÁLINT Gyula festő

Cseh klasszikusok

A Fesztiválzenekar nyári sorozata

„Ezt a két művet annyira szeretem, hogy mindig a kezem ügyében tartom...” – írta Wolfgang Amadeus *Mozart* édesapjának 1778 novemberében Mannheimből. A két mű, amely a dicséretekkel ugyancsak takarékosan bánó Mozart elismerését kiváltotta, a cseh Georg *Benda* két melodrámája, a *Médeia* és az *Ariadné Naxosban* volt.

Többek között ezt a két – prózai színészek által előadott, Magyarországon még soha nem játszott dráma és az azt illusztráló, a drámával egyenértékű funkciót betöltő zene összekapcsolására épülő – darabot is láthatja-hallhatja a közönség a *Budapesti Fesztiválzenekar* ma kezdődő és augusztus 24-ig tartó nyári fesztiválján a *Pesti Vármegyeháza* csodálatos hangulatú udvarán. A *Bach*-család, apa és fiai művészetét bemutató tavalyi sorozat után (amelyből nagy sikerű lemez is készült) *Fischer* Iván, a hét hangverseny karmestere ezúttal a XVIII. századi cseh zenét állította a fesztivál középpontjába. *Zelenka, Benda, Kozeluch, Myslivecek, Krommer* és *Vanhal* nálunk méltatlanul kevéssé ismert, de Európa-szerte reneszánszát élő zenéjét hallva hamar megérti a hallgató, miért nevezték Csehországot a XVIII. században „Európa konzervatóriumának”.

A fesztivál szólistái között találjuk a világhírű amerikai színes bőrű kontratenort, Derek *Lee Ragint*, Harry van der *Kamp* holland basszistát, és kitűnő szopránénekesünket, *Verebics* Ibolyát. A két Benda-melodráma rendezője *Jeles* András, a prózai szerepeket többek között *Udvaros* Dorottya, *Rátóti* Zoltán és *Kamondy* Ágnes alakítja. Bár a fesztivál hangversenyeire elővételben minden jegy elkelt, a rendezők a zeneszerető turistákra is gondolva minden napra hatvan jegyet visszatartottak, és azokat a 19.45-kor kezdődő koncertek előtt fél órával a helyszínen árusítják.

Menedzserek a zsámbéki katolikus főiskolán

Szeptember közepéig várják a jelentkezőket

A *Zsámbéki Katolikus Tanítóképző Főiskola* Közgazdaság-, pénzügy- és jogpedagógiai tanszéke négy féléves „közhasznú menedzser” felsőfokú szaktanfolyamot hirdet elsősorban diplomásoknak 1994. október elsejével kezdődően.

A tanfolyami tanúsítvány birtokában a végzettek közhasznú (non-profit) szervezetek, önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak, kölcsönös segélyegyletek, alapítványi szolgáltató szervezetek (kórházak, művelődési intézetek, kutató és tájékoztató központok), továbbá egyesületek és alapítványok, a társadalombiztosítás és közigazgatás szervezetében igazgatói, ügyvezetői és más önálló munkakör ellátására szereznek képesítést.

A jelentkezéshez csatolni kell: kézzel a írott önéletrajzot, felvételi kérelmet, érettségi bizonyítvány vagy diplomamásolatot, két, bélyeggel ellátott, saját névre megcímzett borítékot.

A jelentkezőket felvételi beszélgetésre hívják Zsámbékra, az időpontról értesítést küldenek. Jelentkezni szeptember 15-ig lehet a *Zsámbéki Katolikus Tanítóképző Főiskola* tanulmányi osztályán (2027 Zsámbék, Zichy tér 3. tel: 23-342-122, és 23-342-180). A résztvevők költséghozzájárulása tanévenként tízezer forint.

Magyar film sikere Taorminában

Az egyetlen európai díjazott, Reich Péter filmje

A taorminai nemzetközi filmfesztiválon nemrégiben harmadik díjat nyert *Reich* Péter *Rám csaj még nem volt ilyen hatással* című filmje. Az első filmes rendező Montrealban született, a New York-i filmfőiskolán tanult, és a rendszerváltozás után költözött Magyarországra. Azóta is itt él, barátságokat kötött, gyakran megfordul az alternatív szórakozóhelyeken, játszik az *I Love You* nevű zenekarban, amely filmjében is szerepel. A *Rám csaj még nem volt ilyen hatással* szereplői, helyszínei akár saját életének részei is lehetnének, mint ahogyan a film története is bármikor valóra válhatna...

– Nem azért készítünk filmet, hogy azt más filmekhez hasonlítgassuk, és egyik munkát a másikhoz viszonyítva döntsük el, hogy mi jó és mi nem – mondja Reich Péter. – A filmfesztiválokon is elsősorban az számít, hogy rátaláljunk arra a közönségre, amely értőn és szívesen fogadja a munkánkat. Nem árt, ha egy filmet sokan látnak, lehetőleg minél több országban.

– Hogyan jutottak el Szicíliába?

– A taorminai fesztivál egyik szervezője választotta ki munkánkat, amelyet a februári filmszemlén mutattak be. A fesztiválra menet harmincórás autóutunk kalandosra sikerült. Amikor Calabria felé kellett kanyarodnunk, már mindannyian nagyon fáradtak voltunk, az autónk lecsúszott az

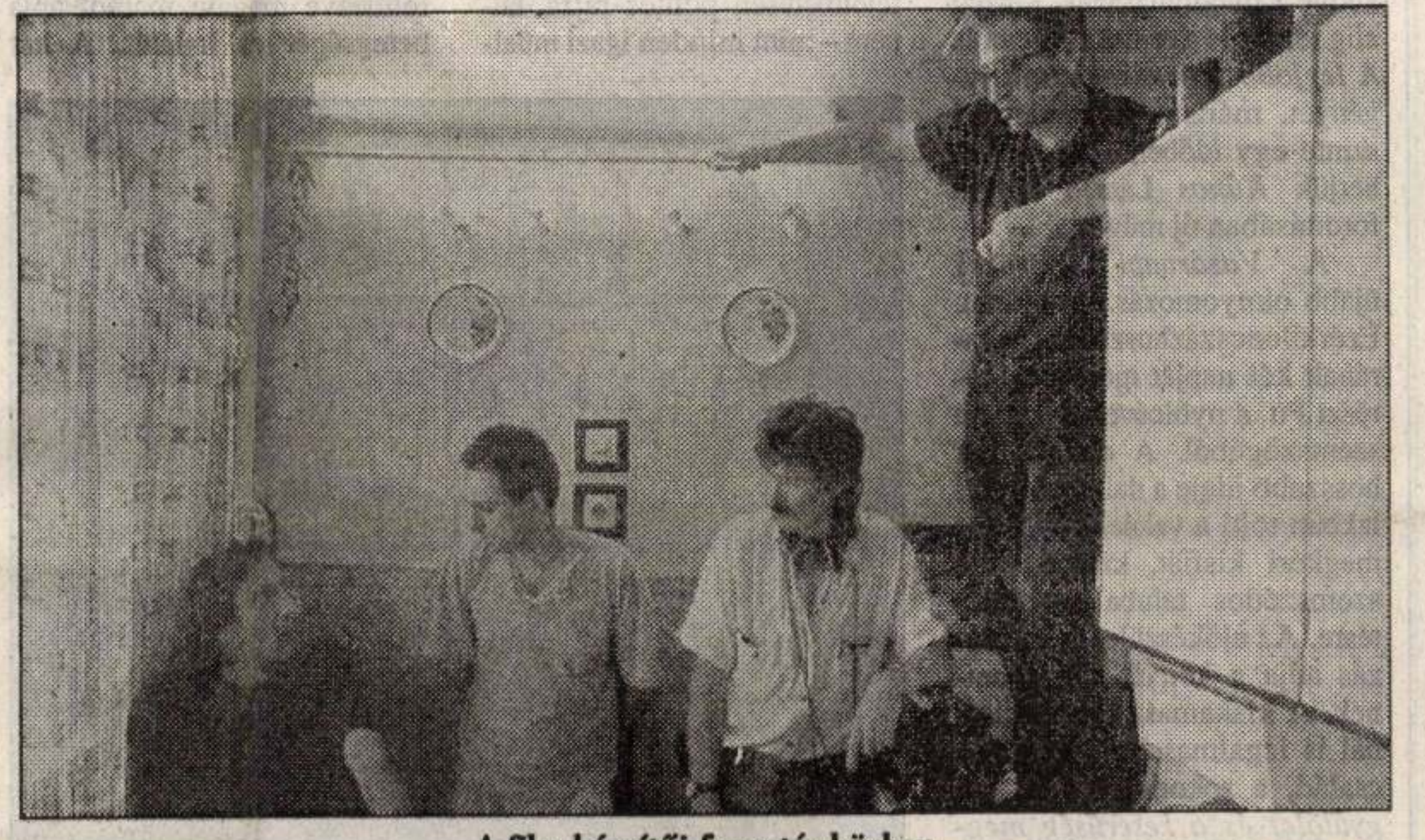

A film készítői forgatás közben

Pohárnok Gergely felvétele

útról, és kissé összetört... Szerencsére nekünk nem esett bajunk. Ráadásul a mi filmünket vetítették elsőnként, de ezt csak akkor tudtuk meg, amikor megérkeztünk Taorminába.

– Hogyan fogadták a magyar filmet?

– Először úgy éreztem, hogy az egész fesztivál nem érdekel senkit. Mintha a város tudomást sem vett volna arról, milyen eseménynek ad otthont. A nézőtér nem volt tele, és a bent ülők is jöttek-mentek a vetítés alatt. Ráadásul a mi filmünk humora gyakran a kényszerű, korlátozott helyzetekből fakad, amit csak a Magyarországon élők értenek igazán. Úgy éreztem, hogy ott, a tengerparton, a nyár kellős közepén mindez nem érvényesül igazán. A zsűri tagjainak is csak egy része hangolódott rá a filmre, a többieknek hiába próbálták elmagyarázni, mit találtak benne viccesnek. Attól tartottam, hogy senkinek sem tetszik a *Rám csaj még nem volt ilyen hatással.*

– Ehhez képest igen szép eredményt értek el.

– A mi filmünk volt az egyetlen olyan díjazott, amelyet nem Ázsiában készítettek. Azok a művek, amelyeket közvetlenül a mienk után vetítettek, szintén nagyon jók voltak, és azok is helyezést értek el. Lassacskán egyre több érdeklődő jött el a fesztiválra, végül már zsúfolásig megtelt a nézőtér. Bemutattak neves művészek közreműködésével készített filmeket is Amerikából, Franciaországból, Portugáliából és más országokból.

– Min dolgozik most?

– Már gyűjtjük azt ötleteket az újabb filmhez. Kitaláltam egy televízióműsort is, amelynek tervét most készülök benyújtani *Görgey* Gáborhoz – nem tudom, milyen eséllyel... Nagyon sok jó filmet mutatnak be ugyanis különböző filmfesztiválokon és filmszemléken világszerte, amelyek nagy része forgalmazó híján soha nem jut közönség elé. Úgy hiszem, nem lenne túlságosan nehéz és költséges megszerezni ezek egyszeri vetítési jogát, és késő este, tíz-tizenegy óra tájban műsorra tűzni a legjobbakat, feliratozva, így az eredeti színészi játék is jobban érvényesülhet. Talán még filmklub-jellegű beszélgetést is szervezhetnénk utána. Semmiképpen nem „lila”, művészieskedő filmekre gondoltunk, hanem élvezhető, nézhető mozira, amely ízelítőt adna napjaink filmművészetéből... Hátha másokat is érdekel ez az ötlet.

L. D.

Grafikusok, festők Gútán

Szlovákiai magyarok hagyományai

„Gutta, magyar mezőváros Komárom vármegyében, lapályos rónasággal a Pozsonynál kiszakadó csallóközt képező kis Duna partján, mely éppen a város alatt a Vágh vizével egyesül...” – olvashatjuk a *Magyarország geographiai szótára* című kiadványban.

A város a szlovákiai magyarság fókuszában van. Ezt a kedvező körülményt szeretnék kamatoztatni is lakói. Szeretnék, ha városuk a történelem során felhalmozott értékek közös és egyenrangú megőrzőjévé, gyarapítójává és továbbítójává válna, *Illyés* szavaival: az ötágú síp egyik szépen szóló ága lehetne.

Tavaly művésztelep alapköveit rakta le a város, a művészeti vezetőnek *Luzsicza* Lajos festőművészt választották. Az itt kialakított eszmeiségre építve augusztus 1-jétől kelt életre a művésztelep második évfolyama, *Krajcsirovics* Henrik grafikusművész irányításával.

Az ugyancsak most szerveződött gyerektábor szoros kapcsolatot tart a „nagyok” táborával – mozgósítva és lelkesítve a helyi művészeti alapiskola tanulóit.

A művésztelep alkotásaiból kiállítást rendeztek augusztus 12–14-e között. Ez a három nap egyben a nevezetes gútai búcsú időszaka volt. A mutatványosok, árusok sátrai mellett a művelődési központ előtti téren helyet kapott a kultúra „sátra” is.

A három nap délutánjain öt órától kezdve, az elmúlt évekhez hasonlóan, az idén is megrendezték a gútai folklórfesztivált. A műsorban tánccsoportok, zenekarok, előadók léptek fel, és kézművesek mutatták be mesterségük számtalan fortélyát, bizonyítva, hogy megőrzésre érdemes, gazdag hagyományaik vannak.

Czibulka Imre

C' est la vie

Nyelvtanulás otthon

A magyarországi *Francia Intézet* oktatócsomagot kínál a francia nyelv elsajátítására olyan kezdőknek, akik nem tudnak, vagy nincs idejük tanfolyamra járni.

A háromrészes oktatócsomag része a tizenöt leckét tartalmazó könyv (párbeszédek, nyelvtan, szószedet, írásbeli és szóbeli feladatok), két kilencvenperces hangkazetta a párbeszédek szövegével és szóbeli feladatokkal és egy harmincperces videokazetta a párbeszédes jelenetekkel.

A tanulásra vállalkozók tanárok segítségét is igénybe vehetik. Havonta egyszer kijavítják postán beküldött feladatcsomagjaikat, havonta egyszer, szombaton, konzultálhatnak a *Francia Intézetben* vagy az *Alliance française* vidéki helyszínein. Hat hónapon keresztül hetente egyszer este telefonügyeletet tartanak az intézetben, és megválaszolják az érdeklődők kérdéseit.

A könyv és a hangkazetták ára együtt 1000 Ft, a videokazetta 1000 Ft, a tanári szolgáltatás és a postaköltség 8000 Ft.

Az októberben kezdődő hathónapos program iránt érdeklődők további felvilágosítást a *Francia Intézet tanulmányi osztályán* kaphatnak a 202-1133-as telefonszámon vagy levélben (1011 Bp. Fő u.17.).

A TÉVÉ MŰSORÁRÓL

Gáz van, fiúk!

Álmosak a fiúk reggelente. Hétkor is, nyolckor is, kilenckor is. Összekeverik a *tegnapot*, a *mát* és a *holnapot*, kiesnek a fejükből nevek, címek, szavak és szófordulatok. (Olykor kiesik az egész kis magyar grammatika.) Nem csoda, ha fáradtak, sokat dolgoznak. Éjjel-nappal, szó szerint. A rádióban és a televízióban, a közszolgálatiban és a magánadókban. Ugyan ki bírna ekkora „melót”, így nyáridőben, világos fejjel, szabatosan és frissen, és ráadásul egyenletes színvonalon elvégezni? Senki sem. Harmincon innen és túl ez egyformán képtelenség.

Hurrá, nyaralunk!

Ezért azután nem is haragudhatunk rájuk, ha vasárnap reggel oly fölkészületlenül, oly ötlethiányos állapotban és oly fásultan ülnek be a sok sziporkát, nagyfokú tájékozottságot és pezsgő jókedvet, szolgálatkészséget igénylő műsorba (amelynek a címe is az életkedv maga: *Hurrá, nyaralunk!*), hogy a nézőnek az első tíz perc után síelni támad kedve. Vagy, ha síelni nem is, anyáskodva megsimogatni a két agyongyötört, feszengő és „égő” műsorvezető, *Győrffy* Miklós és *Dömsödi* Gábor fejét. Meg a *Magyar Televízióét* is, ha a fejetlenség káoszában lehet ilyenről beszélni egyáltalán...

Nincs szerencséje közszolgálati adónknak a vasárnap délelőttökkel. Hiába az előkelő (s a reklámcégek számára vonzó) műsoridő, amit vasárnap délelőttönként a fő-fő adón produkálnak – *Vasárnapi turmix* a címe az összeállításnak, vagy *Hálló vasárnap!*, egyre megy – az bizony sajnivaló. Itt van például a két régi-új műsorvezető, Győrffy és Dömsödi. Megkapták ezt a kitűnő adást, és már a második – vagy a harmadik? – alkalommal kiderül, nincs helyszín, amely vállalná őket, nincs nyilatkozó, stúdióberendező. Senki semmi nincs, csak az irdatlan műsoridő reggel fél kilenctől délelőtt tizenegyig – és azt, ha törik, ha szakad, ki kell valamivel tölteni. Hát kitöltik. Beszélgetéssel leginkább. Győrffy Miklós ragadja magához a szót – az idősebb, a tapasztaltabb jogán – és *Woodstock*-ról kezd el csevegni. Nem tudhatja szegény, hogy nem sokkal előtte az ifjúsági szórakoztató magazin, a *Hol-mi?* már mindent elmondott, ami csak elmondható arról a híres-neves rockfesztiválról, amely még *Déry* Tibort is írásra ösztökélte. Mindent elmondott, méghozzá úgy, hogy mérget vehetett rá a néző, *az a műsorkészítő stáb készült Woodstock-ból*. Győrffy azonban nem készült, így, mint egy túlkoros szigorlatozó, néhány bizonytalan mondat után ráébred, jobb e legendás ifjúsági találkozótól messzire, biztonságosabb vizekre evezni. Prágáról kezd el tehát csevegni, hol „az idő tájt”, '69-ben nagy esemény volt a *Tűz van, babám!* című film, mely korszakalkotó műről Dömsödi biztosan nem tudja, hogy ki rendezte... – fordul öreges, leckéztető modorban (nem is annyira ifjú) kollégájához. Dömsödi készségesen beismeri, tényleg nem tudja, ki rendezte a *Tűz van, babám!* című – tegyük hozzá: 1967-ben készült – alkotást. Várjuk, Győrffy „vágja” a rendező nevét. Kínos másodpercek után kiderül azonban, neki sincs fogalma arról, mely nevet kéne most *harsognia*, ha már szóba hozta az ügyet. Később, a kamerák mögül valaki odasúgja nekik a bűvös szót: Milos *Forman*; ám a kezdeti kudarcot senki és semmi nem képes feledtetni.

A további műsorpercek sem. A *Hurrá nyaralunk!* műsorvezetői nincsenek formában, ők maguk is tudják ezt önmagukról, időnként bocsánatkérően megkérdik – önmaguktól, beszélgetőtársaiktól, a nézőktől –: *„ha jól vagyok informálva?”* Kisvártatva kiderül, az egész műsor „nincs jól informálva”. Vagy olykor mégis...? De ez rajtunk, türelmes és együttérző nézőkön nem segít. Oda a vasárnap délelőttünk. Mit a délelőttünk? Az egész napunk, amelyről azt hittük, a közszolgálati televízió „elrendezi”, hová érdemes elmennünk, miről nem árt lemaradnunk.

Nap-kelte

No persze, ha csak a Hungaroringtől meg a legújabbkori strandszokásoktól zár el bennünket a közszolgálati televízió és az ő vasárnapi adása (meg telefonos játékainak krőzusi nyereményeitől, dinnyehegyektől, kombinált bérletektől, benzines hordóktól), azt még túléljük valahogy. De mi történik akkor, ha a közérdekű hírekről is lemaradunk?

A *Nap-kelte* című magántelevíziós vállalkozás tartalmát, formáját, stílusát, dinamikáját erősen megkínozta az a feladathalmaz, amit az utóbbi napokban-hetekben – kénytelenségből? mohóságból?, ki tudja – magára vállalt. Stábja nem csak a *Híradónak, A Hétnek* dolgozik (gebinben? státusban? – megannyi kérdőjel, ahová csak nézünk, amibe csak belegondolunk), de megpróbál helytállni reggelente is, a hajnali hírműsorban, az információs magazinban. Ily nekigyürkőzések közepette nem csoda, ha estéről másnap reggelre nem tudják kijavítani a *mát tegnapra*, s érthető, ha a földrajzi bakikat is bennhagyják szövegeikben. Így azután összekeverednek az országok és a fővárosok, a szigetek és a szigetországok, az arabok és az irániak, meg a szezon és a fazon. És legfőképp: a pontos, a szabatos információkra vágyó emberek gondolatai keverednek össze. Tudom, megesett efféle már máskor is a televízióban. (Meg is írtuk, sorra, rendre, függetlenül attól, hogyan hívták a főszerkesztőt.) De annyi tévesztést még nem látott-hallott az ország, mint most, az MTV előtt. Ideje volna hát egy korszakalkotóan tanulságos filmet rendezni – Milos *Formannak* vagy másnak –, mondjuk *Gáz van, fiúk!* címmel. Nagy sikere volna a nézők körében, annyi szent!

Lőcsei Gabriella

Harmadik egyházzenei fesztivál

Palestrinától Terényi Edéig

A *Budavári Zeneművészeti Alapítvány* szeptember 1–7. között idén harmadik alkalommal rendezi meg *egyházzenei fesztiválját* Budapesten, Nagyváradon és Debrecenben. Az egyházzenei fesztivállal Palestrina munkásságára is emlékeznek a kiváló komponista halálának négyszázadik évfordulója alkalmával.

A fesztivál művészeti fővédnöke *Farkas* Ferenc zeneszerző, fővédnökei *Fodor* Gábor művelődési és közoktatási miniszter, valamint *Mádl* Ferenc akadémikus. A rendezvény rangját mutatja, hogy védnökséget vállalt felette Angelo *Acerbi* apostoli nuncius, Jacques *Toubon* francia és Marin *Sorescu* román kulturális miniszter, *Tempfli* József nagyváradi és *Tőkés* László királyhágómelléki református püspök is. A fesztivál programját kedden ismertette a sajtó képviselőivel a *Budavári Palota Királypincéjében László V.* Gyula művészeti vezető.

A *Vízivárosi Kapucinus Templom* ad otthont szeptember elsején annak a hangversenynek, amelyet *Erdélyi* Miklós karnagy emlékére rendeznek. A műsoron *Bach, Eszterházy, Mozart, Liszt, Schubert, Verdi, Csajkovszkij, Franck, Fauré* és *Farkas* Ferenc egy-egy műve szerepel.

A szeptember 2-i *francia-magyar est* a *Zeneakadémián* lesz. Ezen a koncerten *Lajtha* László *Mise fríg hangnemben* és *Debussy–D'Annunzio Szent Sebestyén vértanúsága* című műve hangzik el, közreműködik a *Debreceni Kodály Kórus* és a *Szombathelyi Szimfonikus Zenekar*, vezényel *Kovács* János.

Különlegesnek ígérkezik a nagyváradi *Római Katolikus Bazilikában* szeptember 4-én rendezendő *román–magyar est* műsora. E hangversenyen *Mosonyi* Mihály *F-dúr miséje* mellett felcsendül *Terényi* Ede *Mise parafrázisok a XVII. századi Erdélyből, Missa Transylvanica* című műve is, amelyet a zeneszerző az alapítvány felkérésére 1992-ben komponált. A koncerten a *Debreceni Kodály Kórus* és a kolozsvári *Concordia Kamarazenekar* működik közre. *Virágh* Endre és *Kovács* Endre orgonaestjeinek – 3-án és 5-én – a budapesti *Karmelita Templom* ad otthont. A debreceni *Református Nagytemplomban* a *Debreceni Filharmonikus Zenekar* lép fel 7-én Robert *Houlihan* vezényletével. Az együttes *Mozart Exsultate, Jubilate* című motettáját (K.165.) és *Cherubini d-moll requimjét* játssza.

Az egyházzenei fesztivál záróhangversenyén, amely a Zeneakadémián lesz szeptember 7-én, *Beethoven C-dúr miséjét* és *Kodály Missa brevisét* tűzték műsorra ugyancsak a *Debreceni Kodály Kórus* és a *Magyar Szimfonikus Zenekar* tolmácsolásában, vezényel *Medveczky* Ádám.

(d. m.)

Grúzia Gyermek Táncegyüttese Budapesten

A *Városmajori Szabadtéri Színpadon* mutatkozik be augusztus 22–23-án este hat órakor (esőnap augusztus 24.) *Grúzia 1990-ben megalakult Gyermek Táncegyüttese.* A tehetségkiválasztás és a rendkívül magas színvonalú képzés eredményeként a tíz-tizennégy éves gyerekekből álló társulat egészen kivételes felkészültségről tesz tanúbizonyságot.

Kétrészes műsorukban jellegzetes grúz táncokat mutatnak be. Művészeti vezetőjük Gizo *Beradze* és Hasha *Zedashidze*, tanáraik Dab *Agamirov* és Ketino *Sikharulidze* vezető koreográfusuk Gogi *Chachava*, zenei vezető Gato *Nanukashvili* és Nana *Bakradze*.

8 17.

NAPLÓ

AZ ORSZÁGOS MINIÜVEG- ÉS KERÁMIATÁRLATON huszonöt magyar képzőművész másfél száz legújabb alkotása látható Pécsett, a Parti Galériában. A múzeumok pécsi utcájában, a Káptalan utcában lévő galéria szeptember közepéig mutatja be a magyar miniüvegek és kerámiák jól ismert és pályakezdő művészeinek legújabb munkáit. A kiállított tárgyakból a tárlat zárónapján, szeptember 15-én árverést tartanak.

A MÁRTÉLYI képzőművészeti szabadiskola hallgatóinak munkáiból rendezett kiállítás látható Hódmezővásárhelyen, a Tornyai János Múzeumban. Mártélyon az idén huszonkilencedik alkalommal találkoztak az ország minden részéből érkezett amatőr képzőművészek, hogy augusztus első két hetében művésztanárok irányításával készíthessék munkáikat. A kiállítás szeptember 12-ig látogatható.

A NÉPMŰVELŐK NAPJA alkalmából adták át Kicsiny Miklósnak, a bátonyterenyei Ady Endre Művelődési Ház igazgatójának a Népművelők gyöngye kitüntetést Salgótarjánban. Az elismerést három éve alapította a Magyar Népművelők Egyesülete azzal, hogy a hosszú évek óta nehéz körülmények között kimagasló szakmai teljesítményt nyújtó népművelőket jutalmazzák vele.

A KORTÁRS AMERIKAI művészek című kiállítás, a Hungarian Multicultural Center első magyarországi tárlata, augusztus 18-tól szeptember 18-ig tekinthető meg a Pesterzsébeti Múzeum Gaál Imre Galériában (Budapest XX., Kossuth Lajos u. 39.). A rendezők szeptember 16-án, pénteken délután öt órakor zárófogadást tartanak, amelyre minden érdeklődőt várnak.

NYROM bécsi festő- és szobrászművész kiállítása augusztus 18-án, délután hat órakor nyílik meg az aszódi Petőfi Múzeumban. A tárlatot dr. Hann Ferenc művészettörténész nyitja meg.

HALMY MIKLÓS festményeiből gyűjteményes kiállítás nyílik meg augusztus 19-én, délután hat órakor a Sárospataki Képtárban (Szent Erzsébet tér 4.). A tárlat a Rákóczi-várban és a Sárospataki Képtárban hétfő kivételével naponta 10-től 18-ig tekinthető meg.

ÉLŐ MŰVÉSZET címmel nyílik meg augusztus 19-én, délután öt órakor a szegedi megyeházán (Rákóczi tér) a T-ART Alapítvány Kortárs Gyűjteményét bemutató tárlat.

ÖRMÉNYKÚTON Szent István napján emlékeznek meg a kis békési falu első iskolájának százegyven évvel ezelőtti alapításáról. Az 1854-ben Velki Mátyás tanyáján megkezdődött tanítástól az új, belterületi iskola 1961-es átadásán és a tanyasi iskolák ezt követő, körzetesítésnek nevezett megszüntetésén át a máig terjedő majd másfél évszázad örménykúti iskoláira emlékeznek az évfordulón. A délelőtt kezdődő ünnepélyen az iskolatörténeti évfordulót méltatják, majd baráti összejövetelen találkoznak az iskola egykori és mai tanulói és tanítói, tanárai. Az intézmény múltját régi írásos és tárgyi emlékek, fényképek segítségével kiállításon mutatják be.

A KALOCSA–KECSKEMÉTI Római Katolikus Főegyházmegye egyhetes rendezvénysorozattal készül Szent István ünnepére. Kedd a családok napja volt, a szerda a történészeké. Az utóbbira neves tudósokat várnak. Csütörtökön ünneplik a szerzetesek, pénteken a főegyházmegye napját. Augusztus 20-án, szombaton szentmisével és koszorúzási ünnepséggel tisztelegnek államalapító királyunk emléke előtt. Az egyhetes programsorozatot a helyőrségi fúvószenekar vasárnap délben kezdődő hangversenye zárja.

KOPÓCSY JUDIT festményeiből augusztus 24-én, délután öt órakor nyílik meg kiállítás a Duna Galériában (Budapest XIII., Pannónia u. 95.). A tárlat szeptember 11-ig tekinthető meg.

Vasárnapi gyerekek

Ingmar Bergman új regénye

Ha szomorúan vettük tudomásul, hogy Ingmar *Bergman* hátat fordított a kamerának, a filmforgatás embert próbáló nyüzsgésének, most örülhetünk az író Bergman alkotói kedve megújulásának. Még alig tettük le a remekműgyanús *A legjobb szándékok* című regényét, máris – az eredetivel szinte egy időben – kézbe vehetjük *Kúnos* László kiváló fordításában új művét.

A *Vasárnapi gyerekek* újabb oknyomozás a múltban. Ezerkilencszázhuszonhat nyarának két napját meséli el, jórészt Pu, a nyolcéves Bergman szemszögéből. A család már hosszabb ideje a dalarnai nyári lakban tölti a vakációt. Az apa megkéri kisfiát, kísérje el a szomszédos faluba igehirdetésre. Az előkészület és az utazás adja a keretét a történetnek. A kiskamasz önreflexióinál is izgalmasabb a háttér, a család, a rokonság, ahol: *„A gyűlölet és a keserűség megmaradt, de a felszín alatt, láthatatlanul. Csak félszavakban vagy hirtelen elnémulásokban nyilvánult meg, vagy észrevehetetlen cselekedetekben és elmaradó vagy erőltetett mosolyokban. Minden nagyon kifinomult formát öltött, és egyetlen lépéssel sem tért le a keresztényi türelem szűk ösvényéről."*

Bergman múltnyomozásának kiindulópontja és végső következtetése: *„már a földi élet is része a pokolnak."* Az új regényben a figyelem az apa-fiú kapcsolatra irányul. A lelkész vigaszt és segítséget nyújt híveinek, sőt, a kis Pu szerint *„a királyné is szerelmes belé"*. De képtelen szeretni családját, pontosabban úgy szeretni, ahogy azt ők igénylik. Viselkedésében a dühkitörések és az ellágyulások kiszámíthatatlanul követik egymást, a meghitt pillanatokat a lelki és fizikai erőszak váltja fel, elviselhetetlenné téve maga körül a légkört. És legjobban az apa szenved mindettől, reménytelen küzdelmet folytat önmagával.

A *Vasárnapi gyerekek* nemcsak az emberi kapcsolatok és a bennünk rejlő infernó félelmetesen pontos rajza, hanem – mint minden igazi műalkotás – a *„mélypont ünnepélyének"* felemelő képe is. Mert az elesettség és kiszolgáltatottság nem csupán a reménytelenséget hordozza, de kegyelmi állapot is, a felemelkedés előhírnöke. Bergman szikár tőmondatai révén a viharban kisfiát magához ölelő, nedves kabátjával betakaró apa alakja katartikus hatású.

A regény címe jelképes értelmű. Arra utal, hogy a vasárnap született gyermekeknek kivételes képességeik lehetnek. Apa és fia egyaránt ezen a napon jött a világra. Sorsuk, bármennyire küzdenek is ellene, elválaszthatatlan. Az író néhányszor a jövőbe is kitekint, felidézve magára maradt apja betegségét és halálát. A két ember harca folytatódik, hiszen a megbocsátás képessége hiányzik belőlük. Aztán az apa titokban megáldja a fiát. Ez a néhány oldal az irodalom nagy pillanataival adományoz meg. Olyanokkal, melyek visszaadják a művészetbe vetett hitet és az olvasás gyönyörűségét.

(Ingmar Bergman: Vasárnapi gyerekek. Bp. Európa Könyvkiadó, 1994. Ára: 320 Ft.)

Szabolcs Imre

Drágább a tankönyv és a taneszköz

Idén nem lesz gond a tankönyv- és taneszközellátásban: a 2300-féle közismereti és 3360-féle szakmai tankönyv időben elkészül, de 30 százalékkal drágábban kerül a boltokba, mint tavaly. Az áremelkedést az infláció, az áfa és a papír árának növekedése okozta – nyilatkozta *Durst* Győző, a *Művelődési és Közoktatási Minisztérium* tankönyvekkel foglalkozó főosztályának vezetője az *MTI*-nek. A költségvetés májusban már adott segítséget a tankönyvvásárláshoz: az általános és középiskolás tanulók költségeihez fejenként 670 forinttal, a szakmunkásképzősök kiadásaihoz 335 forinttal járult hozzá. Szeptemberben ezt kiegészítik, egységesen 190 forinttal. A zeneiskolák külön támogatást kapnak kottavásárláshoz. Az átlagosnál nagyobb segítséget nyújtanak a nemzetiségi és fogyatékos gyerekeket oktató intézményeknek is, így az ott tanulók is ugyanannyiért vehetik meg könyvcsomagjaikat, mint a többi iskola diákjai.

A *Nemzeti Tankönyvkiadó* – amely a tankönyvek 70 százalékát készíti – 173 forintos átlagáron árulja termékeit. Ez kicsivel kevesebb, mint a többi kiadó átlagára, mert a *Nemzeti Tankönyvkiadó* papírszükségletének felét olcsóbban szerzi be – mondta *Ábrahám* István igazgató. Kiadványaik szeptember 15-től a XIV. kerületi Szobránc utcában nyíló, több mint ezer négyzetméter alapterületű boltjukban egész évben megvásárolhatók.

Füzetcsomagok 185 forinttól, iskolatáskák pedig 1750 forinttól kaphatók az Ápisz üzleteiben – mondta *Belső* Ferencné, a kereskedelmi cég marketing-előadója. A többi taneszköz is megtalálható boltjaikban, kivétel az általános iskola első osztályosainak egyik kiegészítő segédeszköze, a logikai játék. Idén először méretre vágott papír és polietilén füzetcsomagolót is árulnak.

Tankönyvek, kiegészítő kiadványok és taneszközök is vásárolhatók a *Tankönyvesek Országos Szövetsége* által augusztus 31.–szeptember 7. között rendezendő kedvezményes vásáron az *ELTE Tanárképző Főiskolai Karán* (V., Markó utca 29–31.).

Kispest polgármesteri hivatala is „iskolakezdési akciót" szervezett, augusztus 15-től szeptember 15-ig a kispesti Diszkont Áruházban. Tanszerek és papíráruk vásárlásához 40 százalékos kedvezményt adnak azoknak, akiknek a XIX. kerületi *Szociális Szolgáltató Iroda* vásárlásra jogosító igazolást ad.

A fődíj: ingyenes oktatás

Rajzpályázat a Budai Rajziskolában

A *Műterem Bt.-Budai Rajziskola* az idén is meghirdeti a *Keressük tehetséges tanítványainkat!* című rajzpályázatot.

A magániskolában tavaly januárban kezdődött a tanítás. Képző- és iparművészek, építészek oktatnak kis létszámú csoportokat választható időpontokban, felnőtteknek és gyerekeknek egyaránt. A meghirdetett rajzverseny nyertesei ingyenes képzésben részesülnek a rajziskolában, vagy térítésmentesen vehetnek részt az általuk választott kurzuson.

A pályázat témája: *Nyár '94 – Itthon*. Két darab, legfeljebb A3 méretű, (420x294 mm), bármilyen színes technikával készült képet kell beküldeniük a jelentkezőknek. A téma feldolgozható hangulati vagy dokumentatív módon, vagy akár képregényszerűen. A bírálók szívesen fogadják a szokatlan, egyéni megoldásokat. A képek hátoldalán fel kell tüntetni a pályázó nevét, életkorát, címét és telefonszámát. A pályamunkákat szeptember 16-ig lehet beküldeni a *Műterem Bt.-Budai Rajziskola* címére (1126 Bp., Márvány u. 23.).

A zsűri az iskola tanáraiból áll. A legjobb munkákat – amelyekből kiállítást is rendeznek a XII. kerületi polgármesteri hivatalban – minden korcsoportban külön díjazzák. A megnyitó és a díjátadási ünnepséget szeptember 23-án, délután ötkor tartják meg.

További információkat a *Budai Rajziskolában* lehet kérni a 155-0341 telefonszámon.

(l. d.)

Életre kel a Goszthonyi-kúria

Nemzetközi üvegszimpózium Bárdudvarnokon

Ajka és Pécs után minden valószínűség szerint a Somogy megyei Bárdudvarnok lesz a hazai és a szomszédos országbeli üvegművészek Mekkája. A legendás hírű *Goszthony* Mária kisnemesi kúriájában ugyanis ideális munkakörülmények között dolgozhatnak az alkotók.

Hétfőn este Bárdudvarnok polgármestere köszöntötte a IV. nemzetközi üvegszimpózium tizenhárom hazai és húsz külföldi alkotóját, valamint az európai üvegművészet csehországi központjából, a Novi Bor-i műhelyből érkezett olvasztómestereket és üvegfúvókat, akik már az ünnepi ceremónia után munkához is láttak.

A negyedik üvegszimpózium központi témája a kagyló, s így *Mendöl* Zsuzsa műtörténész nyitóelőadása is arra kereste a választ, hogy milyen jelentése van a kagylónak a művészetben.

A reggeltől estig tartó alkotómunka közben előadásokat és vitákat tartanak. Andrej *Bokotev* az ukrajnai üvegművészetről ad helyzetjelentést, Frantisek *Janák* pedig a szlovákiai iparművészet problémáival, az egyéni és az ipari üvegművesek tevékenységével foglalkozik.

A szimpóziummal egy időben a *Somogy Megyei Múzeumok Igazgatóságának* kamaratermében *Jegenyés* János murális alkotásaiból látható kiállítása. A *Ferenczy Noémi-díjas* alkotó egyébként a *Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége* üvegszakosztályának egyik vezetőjeként a szimpózium házigazdája is.

Az augusztus 20-án záruló alkotótáborban készült munkákból kiállítást rendeznek Bárdudvarnokon.

(gulyás)

Bálint Gyula és Charles Faltas egyiptomi műgyűjtő

Magyar festőművész Alexandriában

Charles *Faltas* egyiptomi műgyűjtő nemrégiben *Pro Cultura Hungarica* kitüntetést kapott Bálint Gyula, Magyarországon alig ismert festőművész emlékének ápolásáért, képeinek összegyűjtéséért és egybentartásáért. Az emlékplakettet *Juhász* Ernő magyar nagykövet adta át Kairóban, Mohamed *Ghoneim* kulturális miniszterhelyettes és több neves egyiptomi művész jelenlétében. A nagykövetet az elfeledett festőművészről és a Faltas-gyűjteményről kérdeztem.

– Bálint Gyula Aradon született 1884-ben. Az I. világháború előtt Budapesten elvégezte a *Képzőművészeti Főiskolát*, majd végigharcolta a világháborút. Az azt követő években Magyarországon, Romániában és Franciaországban próbált szerencsét, de sehol sem tudott gyökeret verni. Alexandriába 1926-ban érkezett. A Földközi-tenger menti egyiptomi nagyváros akkoriban élte virágkorát, az egyiptomi lakosság mellett százezrével laktak ott görögök, olaszok, franciák, örmények, zsidók, igazi multikulturális világ volt ez, amiről olyan izgalmasan számol be *Durrell* az *Alexandriai négyes* című regényében. Itt talált otthonra Bálint Gyula is, hamarosan festőiskolát nyitott, és mint festő is igen nagy népszerűségre tett szert. A két háború közötti Alexandria kulturális életének rangos magyar képviselője lett, hatott a festészetet kedvelő közönség ízlésére, és több, később híressé vált egyiptomi festőt indított el pályáján. Bálint Gyula szinte csak pasztellel festett, női portréi a legsikerültebbek, felülmúlhatatlan volt az aktfestészetben. Egyiptomban máig nagyon kedveltek valószínűleg magyarországi ihletésű erődrészletei és tájképei is. Charles Faltas mint fiatal, gazdag műgyűjtő a harmincas évek végén került kapcsolatba Bálint Gyulával, és segítette a sokszor nehéz körülmények között élő festőt. Kapcsolatuk azután is fennmaradt, hogy Bálint Gyula 1948-ban hazatelepedett, és Pécsett élt 1956-ban bekövetkezett haláláig.

– Hogy talált rá Charles Faltasra?

– A kérdést talán inkább úgy kellene feltenni, hogyan találtam rá Bálint Gyulára. A hetvenes évek közepén kultúrattaséként hallottam először nevét egyiptomiaktól. A nyolcvanas évek végén, amikor ismét kultúrattaséként tevékenykedtem Egyiptomban, már volt néhány támpontom, ismertem néhány olyan gyűjtőt, akiknek volt Bálint-képük, s az egyik gyűjtő hívta fel a figyelmemet Charles Faltasra. A Faltas-gyűjteményben mintegy harminc Bálint-képet ismerhettem meg, olyanokat is, amelyeket még Egyiptomban festett, s olyanokat is – s ez a gyűjtemény jobbik része –, amelyeket a Baranya megyei Hirdről, majd pedig Pécsről küldött Faltasnak. 1992 novemberében Alexandriában rendeztük meg az első gyűjteményes Bálint-kiállítást, az ott bemutatott képek túlnyomó részét Charles Faltas kölcsönözte, anélkül, hogy ezért bármilyen ellenszolgáltatást kért volna.

– Bálint Gyula életműve az egyetemes magyar kultúra része...

– Megítélésem szerint igen, annak ellenére, hogy ez a hányatott sorsú magyar festőművész szülőhazájában még felfedezésre vár. Neve lexikonokban alig szerepel, képeit az otthoni közgyűjtemények nem tartják nyilván. Tény, hogy nálunk többre becsülik azokat a festőket, akik olajjal dolgoztak, pedig a pasztellkezelés még az olajnál is bonyolultabb, és a pasztellnek is megvan a maga helye a festészet történetében. Segítene Bálint Gyula otthoni hírnevének megteremtésében, ha egyszer valaki felmérné, mely magángyűjteményekben is vannak a képei Magyarországon és Erdélyben, és természetesen az is, ha monográfia is születne az életéről, munkásságáról.

– Magyarországon mikor láthatjuk Bálint Gyula alkotásait?

– Egyiptomból nagyon nehéz megszervezni egy hazai Bálint Gyula-kiállítást. Tudom viszont, hogy otthoni gyűjtői, főleg Pécsett és környékén foglalkoznak egy ilyen gondolattal. Ami azonban talán még ennél is fontosabb lenne, az az, hogy meg kellene váltani és rendbe kellene hozni Bálint Gyula pécsi sírját, mivel azt 1956 óta senki sem gondozta. Pécs városának sokoldalú keleti kapcsolatai vannak, gondolok itt a Bulgáriával és Törökországgal meglevő kapcsolatokra. Talán ebbe a Kelettel való együttműködésbe beleillene az is, hogy egy Egyiptomban élt magyar festő pécsi sírja jelképezze az Egyiptomhoz fűződő kulturális kapcsolataink egyik korai szakaszát: azt a szakaszt, amikor Bálint Gyula az alexandriai festészet kiemelkedő művészeként tevékenykedett.

M. Szabó Imre

A Nemzeti Ifjúsági és Szabadidősport az Egészséges Életmódért Alapítvány National Youth and Leisure Sport for the Healthy Way of Life Fund 2890
Postacím/Postal address: H–1364 Budapest, Pf./P.O.B. 285. A Nemzeti Ifjúsági és Szabadidősport az Egészséges Életmódért Alapítvány

PÁLYÁZATOT

hirdet az ifjúsági és és szabadidősportcélok támogatására

1.) A pályázat célja: a tanórán kívüli ifjúsági és szabadidősportban résztvevők rendszeres sporttevékenységének támogatása és a tevékenységi feltételek javítása az egészség megőrzéséért, az ifjúság életesélyeinek javításáért.

2.) Pályázhatnak az 1994. december 1. és 1995. október 31. közötti sportprogramokra az ifjúsági testedzésében, a diák- és szabadidősportban konkrét és ellenőrizhető feladatot vállaló társadalmi szervezetek, intézmények, jogi személyek, kisközösségek, egyesületek, alapítványok.

3.) Támogatandó területek:
– szervezetek és közösségek sportot és testedzést elősegítő tevékenysége;
– diák- és iskolai sport kiegészítő támogatása;
– közösségek (munkahelyi és lakóközösségek is) természetjáró, szabadidősport és rekreációs tevékenységének támogatása;
– mozgássérültek, fogyatékosok különböző idült betegségben szenvedő csoportok szabadidősport tevékenységének támogatása;
– a sportolást az egészséges életmód egyéb elemeivel összekötő tevékenységet felvállaló kezdeményezések támogatása, az egészségmegőrzés és a gyógytestnevelés, a preventív gyógytorna feltételeinek javítása,
– óvodások és iskolások úszásoktatásának támogatása;
– a diák- és szabadidősport terén közvetlenül hasznosítható módszerek kidolgozásának támogatása;
– elsősorban szabadtéri, valamint feledésbe merült, játékos eszköz nélkül, vagy minimális eszközigényű sportok, játékok, vetélkedők terjesztése, szervezése. (Felszerelésbeszerzés támogatási igény esetén az alapítvány fenntartja magának a jogot arra, hogy a támogatás pénzbeli formája mellett országos hálózattal rendelkező sporteszköz-forgalmazó cég vásárlási utalványaival támogassa a pályázót.)

Egy jogi személytől (intézmény, iskola stb.) csak egy pályázat nyújtható be. Azonos jogi személytől érkező több pályázat esetén az elsőként megérkezett pályázat kerül értékelésre. Az eddigi tapasztalatok alapján a félreértések és csalódások elkerülése érdekében felhívjuk a figyelmet, hogy beruházási igényre pályázatot nem fogadunk (tornaterem, sportcsarnok, uszodaépítés), ilyen igényű pályázatot elbírálásba nem veszünk.

Vásárlás, létesítményfejlesztés célra kért kiegészítő támogatás kérés (sportudvar, sportpálya, költségesebb felszerelés) címek alá sorolható pályázatok korlátozott mértékben kerülhetnek elbírálásra. Értelemszerűen a kisebb összegű valós igények pozitív elbírálásának van nagyobb esélye.

Korlátozott számban lehetőség van a pályázat kiírója által lekötött táborozási helyek igénylésére az alábbi helyeken:
– Gyermekek Táborozásáért Alapítvány összes táborhelyén 1995 nyarán
– Magyar Síszövetség nagy-hideg-hegyi turistaházában 1994 decemberétől 1995 márciusáig
– Bánkúti Síklub bánkúti (Bükk) turistaházában 1994 decemberétől 1995 márciusáig
– Szép Jelen Alapítvány gánti „Fecskepalota" nevű, fogyatékos gyermekek üdülőjébe.

4.) A pályázat az alapítvány titkárságához írásban a 1364, Budapest pf. 285 címen, a pályázatnak megfelelő feltételek szerint nyújtható be az erre rendszeresített adatlapon, 1 példányban. A pályázatról, illetve annak értékeléséről a titkárság nem adhat tájékoztatást.

Az adatlap 1994. augusztus 15-től átvehető a megyei testnevelési és sporthivatalokban (volt sportigazgatóságok) és a Magyar Hitel Bank irodahálózatában.

A pályázat nevezési díja 800 Ft. A feladóvevény másolatát csatolni kell a pályázathoz. Ennek hiányában a pályázat érvénytelen. A befizető nevként a pályázó nevét kell feltüntetni.

Hiányosan megküldött vagy a pályázat beküldési határidő lejárta után benyújtott pályázatokat nem bírálunk el.

A korábbi években a Nemzeti Ifjúsági és Szabadidősport az Egészséges Életmódért Alapítványtól támogatásban részesült pályázótól csak a megadott határidőig beküldött elszámolás esetén bírálunk el pályázatot.

5.) A pályázatnak tartalmaznia kell:
– egyértelműen kitöltött adatlapot, nevezési díj befizetését igazoló feladóvevény másolatát,
– kettő darab felbélyegzett, saját címre kiállított, közepes méretű válaszborítékot.

6.) A pályázat postára adási határideje 1994. szeptember 30. 24.00 óra.
Az elbírálás és az elnyert összegek folyósítása 1994. december 1-jétől folyamatosan történik.

7.) Pályázók tájékoztatása:
Minden pályázónkat írásban értesítjük pályázata eredményéről. A támogatott pályázóink részét és támogatási összegét országos terjesztésű napilapban közzétesszük. Megyei terjesztésű napilapban a megyéből sikeresen pályázók adatait szintén közzétesszük.

Budapest, 1994. július 25.
Dr. Kulin Sándor s. k.,
az alapítvány kuratóriumának elnöke

ZS

Frontispice BALINT - Portrait d'une Femme Hongroise
Collection Charles Faltas - Cairo

لاتيليه جماعة الغنانين والكتاب

L'ATELIER, Groupement d'Artistes d'Ecrivains

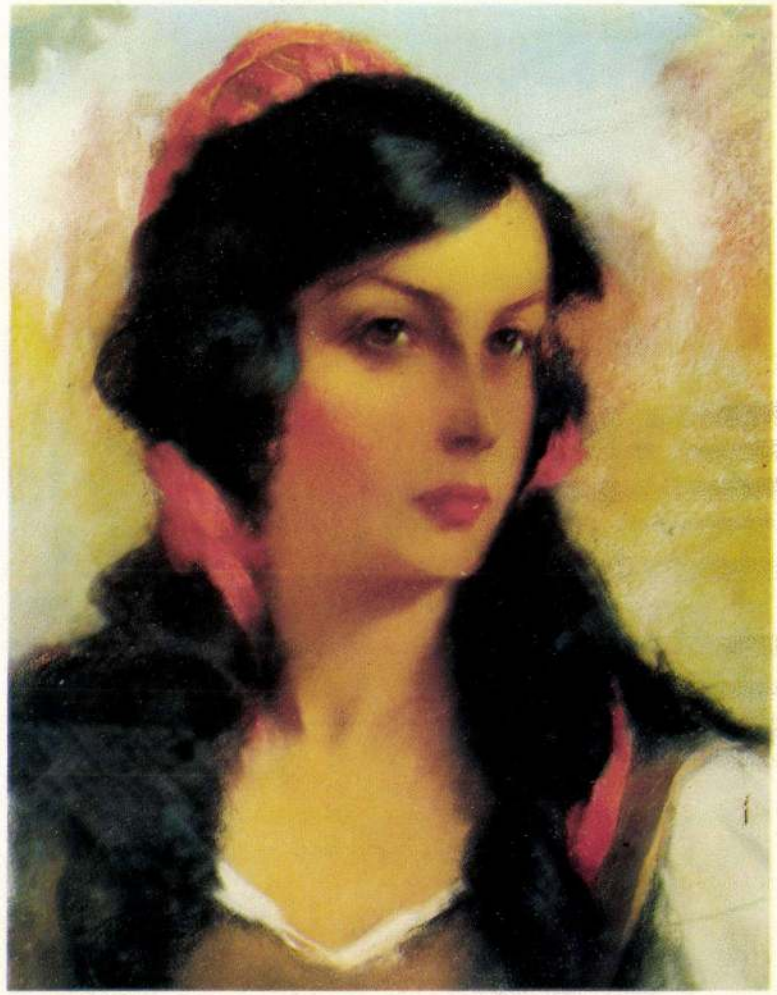

GYULA BÀLINT
1884 - 1956

L'ATELIER D'ALEXANDRIE ET L'AMBASSADE D'HONGRIE

ont l'honneur de vous inviter à
l'Inauguration de l'exposition

DU FAMEUX PEINTRE HONGROIS
GYULA BÁLINT
(Pastel)

Qui sera inaugurée par
Conseillé S. EL-GAWSAKI
Gouverneur d'Alexandrie

en Présence
S. E. ZOLTAN PERESZLÉNYI
Ambassadeur d'Hongrie

Le Jeudi 5 Novembre 1992 à 7 h. p.m. au Siege de L'Atelier

6, Rue Victor Bassili, Pharaana, Alexandria Tel : 4820526

أتيليـيـه الاسكندريـة و سفـارة جمهوريـة المجـر
يتشرفان بدعوة سيادتكم
لحضور حفل إفتتاح معرض أعمال الفنان المجرى الشهير

چـــولا بـالـيـنـــت

(باستيل)
والذى يتفضـل بإفتتـاحـه

السيد المستشار / السيد اسماعيل الجوسقى

محافظ الاسكنـدرية
بحضور

السيد زولطان برزلينى

سفير جمهورية المجر بالقاهرة

وذلك يوم الخميس الموافق ٥ نوفمبر الساعة السابعة مساء بقاعات الأتيلييه

٦ شارع ڤيكتور باسيلى ـ الفراعنة ـ اسكندرية ـ ت : ٤٨٢٠٥٢٦

1021

Bálint Ildikó grafikus

Alkotásai bensőségesek...

Néhány napja, hogy olvasóink szavazatai alapján az év legjobb Békés megyei sportolói és edzőik átvehették a díjakat. Amelyeket immár második éve Bálint Ildikó szentendrei grafikus készít. Képünkön bemutatjuk a művészt és az idei győztesek számára készített plakettjét.

Bálint Ildikó — aki mellesleg békéscsabai származású férjével, Lukoviczki Endre festőművésszel alkot — 1966-ban kapott diplomát az Iparművészeti Főiskolán. Egyik kritikusa, Molnár Zsolt, így jellemzi művészetét: „A cizellálás módja, amelyet ő alkalmaz, magában hordja az ember teljes érzelemskáláját. Alkotásai annyira bensőségesek, mint amennyire csak egy asszony lehet titokzatos. Tekintetét azonban nem rejti fátyol mögé, s ily módon általa is látjuk kissé a világot."

Számtalan kiállítása mellett arra a legbüszkébb Bálint Ildikó, hogy 1967. és 1977. között rendszeresen dolgozott a Demokratikus Ifjúsági Világszövetségnek is. A szervezetnek készült plakátjait külön kiállítás keretében mutatták be.

A Békés megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat békéscsabai körzeti üzeme középfokú végzettséggel rendelkező

anyag-könyvelőt,

raktárost,

valamint

gyors- és gépírót

keres felvételre

Szerdahe

FELVESZ

gépírni tudó adminisztrátort, villanyszerelőt, tmk-szerelőt és raktári munkást.

Utólagos vegyi falszigetelésre (szilikofob anhidro) a korlátozott anyagellátás miatt legalább 4 hónappal előre kössön szerződést, aki kő-, beton-, tégla- vagy földfalazatú épületét szigeteltetni szándékozik. Szigetelésekről az „Élet és Tudomány" 1982. nov. 5-i száma is felvilágosítást ad. Részletes tájékoz-

Bálint Aladár
grafikus

M.D.K

„Szerelet"

Élet és Irodalom, 1966. nov. 12. 7. lap

Bálint Ildikó

grafikával szerepelt a Fiatal Müvészek Studiójának téli kiállitásán az Ernst Muzeumban.

D.I. Képzőmüvészet
Vigilia 1972/2 138.old.

Bálint Ildikó

Mint díszítőfestő 1966-ban diplomázott az Iparművészeti Főiskolán. Diplomaterv kerámiafala óvoda számára készített dekoratív zománctáblasor/!/.

Ipari Művészet, 1966. 2-3. sz., 43. l.

Bálint Ildikó

Grafika (repr.)

Magvető-almanach 1967/2. 101-2. l.

Bálint Ildikó
MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
textil művész
NAPLÓ (VESZPRÉM)
1981 DEC 6
1024

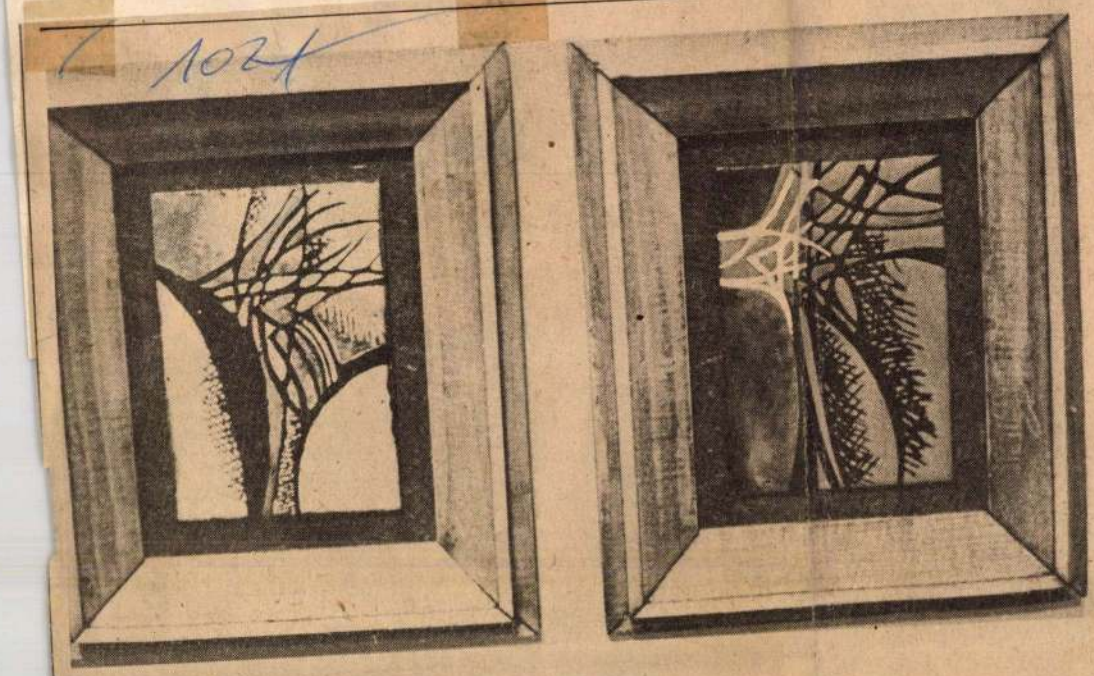

Tűzzománcok.

Textil- és zománcképek

Bálint Ildikó tárlata Tapolcán

„Két éve foglalkozom szövéssel. A technika újszerűsége, a fonal végtelensége, a kivitelezés lassúsága a felfedezés örömével hatott, korlátai megindították fantáziámat. Az itt bemutatott munkáimban hangulataimat, érzéseimet akartam elmondani Szentendréről, Nagymarosról, Visegrádról... Nekem ez megkötő táj, minden ideköt – öröm és küzdelem. Dombok és völgyek, sikok és hajlatok, ahol éjszakáim fényei születnek".

Bálint Ildikó festőművész vall így önmagáról tapolcai tárlatának katalógusában. Textil- és zománcképeiből s grafikáiból a Batsányi Művelődési Központ előcsarnokában rendeztek tetszetős válogatást.

Az intézmény kiállítássorozatának ez újabb eseményét iskolások ének- és zeneszava vezette be csütörtökön. Megnyitót *Vidosa Károly*, a városi pártbizottság első titkára mondott. Meleg hangon méltatta Bálint Ildikó szuverén alkotó egyéniségét és munkaszeretetét. Őszinte és tiszta művészetéből villanásnyit láthanak most az érdeklődők.

A tárlat december 21-ig tekinthető meg.

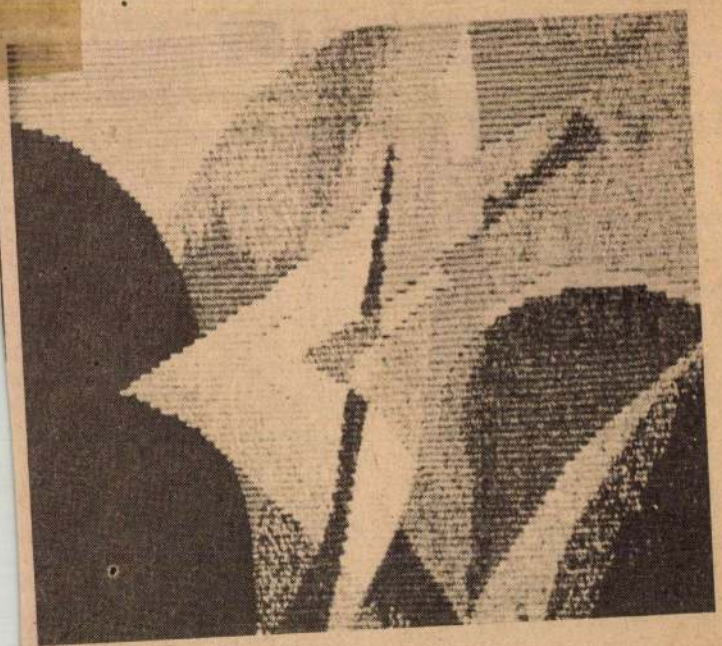

Egyik textilkép.

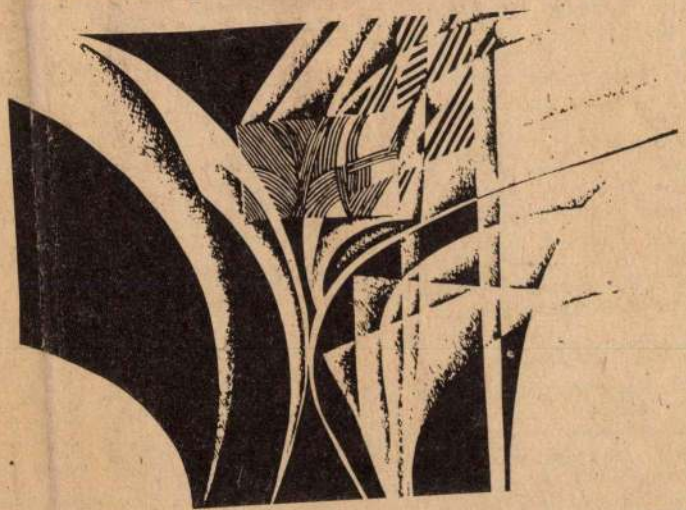

Nagymarosi grafika.

(Borbás János felvételei)

alatt.

A Veszprémi Állami Gazdaság azonnali belépéssel felvesz gépírónőt meghatározott időtartamra, napi 4-6 órás munkaidőben. Nyugdíjasok jelentkezését is várjuk. Jelentkezni lehet a gazdaság központjában.

A Balatonfüredi Kertészeti Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet állandó főfoglalkozású takarítónőket keres azonnali belépéssel. Jelentkezni személyesen az Intézet gondnokánál. Balatonfüred, Hősök tere 1. sz. alatt.

A Veszprémi Állami Gazdaság az építési beruházási munkáihoz a küngösi kerületébe felvesz kőműves szakmunkásokat és segédmunkásokat. A szabadságpusztai kerületébe ács-tetőfedő szakmunkásokat, valamint építőipari könnyűgépkezelőt, aki T-16 M eszközhordozó traktorvezetői jogosítvánnyal rendelkezik. Bérezés teljesítménybérben történik. Jelentkezni a kerületek építésvezetőinél lehet.

kúti u. 32.

Jól megépített komfortosítható házat vennék Pápa közelében. Ajánlatot: „Kétszázezer kp." jeligére a hirdetésfelvételhez Pápa, Jókai u. 8. kérem.

Alsóörsön körpanorámás zártkerti telek víz és villannyal családi okból sürgősen eladó. Özv. Bodor Imréné Balatonalmádi, Martinovics út 20.

Balatonfüreden kétszintes, kertes családi ház eladó. Levelet: „Arácsi út" jeligére a Magyar Hirdetőbe, Veszprém, Kossuth u. 6.

Balatonfüreden Arácsi útból nyíló nagyon szép fekvésű 258 négyszögöl telkem rajta lévő közművesített faházzal, eladnám, vagy elcserélném lakásért. Levelet: „Társas, vagy ikerlakás építhető" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz Veszprém, Szabadság tér 15.

Tapolcán 5 szobás, garázsos új családi ház eladó. Érdeklődni lehet: Tapolca, Volán büfé, Ughyné.

Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

Pápán lakótelepi, vagy tá sasházban 2 szobásig laká vennék. Válaszokat: „Háro százezer kp." jeligére a h detésfelvételhez Pápa, Jók u. 8. kérem.

120 000 forint kp. + OTP-h vállalással lakásmegoldást k resünk Pápán. Válaszoka „Másfélszobás összkomforta jeligére a hirdetésfelvételh Pápa, Jókai u. 8. kérem.

Tapolcán Dimitrov tér I. em. C számú 8 ajtó öré lakás kp. + OTP-átvállalással eladó. Érdeklődni a helyszínen, Sallangné.

Eladó egyszobás összkomfortos, távfűtéses első emeleti öröklakás Ajkán, készpénz + OTP. Püspöki Irén 1024 Budapest, Keleti Károly u. 18/b.

Eladó Várpalotán egyszoba, két félszoba + hallos 63 nm. alapterületű szövetkezeti lakás kp + OTP-átvállalással. Érdeklődni: Várpalota, Steinmetz K. u. 8. III/12.

rém, Haszkovó u. 25/D.

UO-s Trabant 1983. decemberig műszakizott eladó. Balatonfüred, Petőfi Sándor u. 6.

Skoda Octávia Super alkatrészek eladók. Érdeklődni: Pápa, Malom u. 11.

S 100-as motor 10 000 km-rel 6 000 forintért eladó. Fehér, Veszprém, Kistelek u. 21.

Haszkovó úti garázstelepen garázs eladó. Érdeklődni lehet: Veszprém, Dobi u. 19/C. 1/6.

u. 16.

Bőr-, velúr-, ir tisztítósa festéssel. vegytisztító mester. füred, Fürdő u. 10 gazdálkodás utcája) hétfő, szerda, p óráig.

Kifogástalan álla vő Orilux tv m díjas, kedvező ár Veszprém, Schönherz III. 3. Megtekinthető 16 óra után.

A rádió és a televíziók mai mű

KOSSUTH RÁDIÓ

7.23: Baráti körben 8.10: Öt kontinens hét napja 8.26: A Nyitnikék postája 8.59: Százszorszép Színház 10.08: Tölgyek alatt. 10.20: Brahms: B-dúr zongoraverseny 11.05: Élő történelem 12.10: Édes anyanyelvünk 12.15: Művészlemezek 13.00: Közösségi magány 13.10: Kodály: Két ének. 13.27: Érthetően. Pirityi Ottó jegyzete. 13.37: Népdalok. Ötvös Klára és Martin János énekel. 14.05: Gondolatjel 15.14: A szomszédok összeállnak. 15.24: Finn költők versei. 15.44: Claudio Abbado operafelvételeiből 16.16: Ördögök. III/2. rész 17.10: Rudolf Serkin zongorázik, Adolf Busch hegedül, Pablo Casals gordonkázik 17.45: Nyomozás egy dráma körül 18.50: Diákkönyvtár hangszalagon. 20.24: Örökzöld dallamok 21.22: Zentai Anna, Győri Szabó József és Solti Károly nótákat énekel 22.20: Purcell: A tündérkirálynő – drámai opera 0.10: Toronyzene

PETŐFI RÁDIÓ

6.00: Népszerű muzsika. 7.00: A református egyház félórája 7.30: Albert de Klerk Buxtehude-műveket orgonál 8.05: Mit hallunk? 8.30: Szívesen hallgattuk! 10.00: Szivárvány 12.00: Jó ebédhez szól a nóta 12.57: Tudósítás a VIDEOTON–Tatabánya bajnoki labdarúgó-mérkőzésről 13.04: Ville Valdemar és az Utazó Apacs. Asko Martinheimo rádiójátéka 14.05: Sanzonok 14.33: Táskarádió 15.30: Artéren 16.00: A vasárnap sportja. Totó 16.35: Bordalok 17.00: Slágerek 18.00: Ha még nem tudná 18.33: Az Állami Népi Együttes felvételeiből 19.10: Egy rádiós naplójából 20.05: A magyar helyesírás 150 éve 20.25: Kék parabolák vándora. 20.38: Társalgó 22.05: Operettest 23.20: A Benkó-dixieland hangversenye.

III. MŰSOR

7.00: A pécsi körzeti stúdió műsora. 7.30: A pécsi stúdió német nyelvű nemzetiségi műsora. 8.11: Don Pasquale. Részletek Donizetti operájából 9.12: Ella István (orgona) Bach-hangversenye a kőröshegyi templomban 9.55: Új Zenei Újság 10.45: Öt kontinens hét napja 11.10: Hangfelvételek felsőfokon. 12.05: Kis magyar néprajz 12.10: Pegazus istállója 13.05: Slágerlista 13.40: Zenekari muzsika 15.00: Schubert-művek 16.35: Olasz madrigálok 17.00: Balladáink világa 17.19: A magyar szépprózа századai 17.34: Felicia Weathers operaáriákat énekel. 18.02: A Bécsi Filharmonikus Zenekar hangversenye. 19.47: A Juilliard vonósnégyes lemezeiből 20.35: Frederica von Stade és Vlagyimir Atlantov operaáriákat éneke. 21.14: A Helsinki Rádió Szimfonikus Zenekara Sibelius-műveket játszik. 22.17: Világszínház.

MAGYAR TV

7.25: Idősebbek Tévétorna (színes Mindenki iskolá Nyomóerő, nyom Biológia – szapo lődés (ism.) 8.35 nyer! Matematikai rejtvényműsor nak – 4. forduló (ism.) 9.05: Ap Dél-Alföld (Balástya) – ugró, la friss csárdás (színes – ism.) 9.25: ért! Az Országos Egészségnevelé sora Makk Marciról 9.30: Fiúk – szélő szovjet játékfilm II/1. rész Hírek 10.45: Sportmozi. Séta a bu múzeumban 10.55: VIDEOTON–T nyász bajnoki labdarúgó-mérk kesfehérvárról (színes) A szüne 13.50: Szomszédolás Lengyelors film-összeállítás 1. Filutek a p 2. Négyes (színes) 3. Filutek, a s 14.10: Breki és a többiek – an – ism.) 14.35: Magyar rövidfilme 1. Karácsonyi meglepetés (színe szárazon (színes) 3. A pásztor é nes) 15.20: Vasárnapi muzsika. emlékezünk, születésének 100. é Televízió nyilvános felvétele a sits Árpád Művelődési Házában Reklám 16.20: A tavasz 17 pillan beszélő szovjet tévéfilmsorozat

Bálint Ildikó

Rajz (repr.)

Magvető-almanach 1967/1. 32. l.

Bálint Ildikó

metszete (repr.)

Valóság X. (1967) 5. sz. 128. l.

Bálint Tholiko, [festő] MOK

Munkái határozott egyéni stílustörekvéseket mutatnak.

P. J.: Vasutas-képzőművészek kiállítása
8. l

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. júl. 18.

Bálint Aladár grafikus

L. Lukovszky Endre.

Molnár Zsolt: Az épitő 67-73

Új Auróra, Békéscsaba, 1981. dec. 1981/3

Bálint István

Repülnek kiáltásától gyáló
vadak lábai Ezek Alkotásai!

Magyar Nemzet 1981. dec. 30.

Bálint Aladics

a Szentendrei Nyár keretében az idén Tápiószelén és Vácott vonul fel a szentendrei művészek, mesterek és új alkotók reprezentációjával. — A művész műve is szerepel a tárlatokon.

Losonci Miklós: a Szentendrei Nyár tárlatai
Pest Megyei Hírlap, 1978. júl. 12.

Bálint Ildikó

A szegedi Bartók Béla Művelődési Központban Eifert János fotókiállitása julius 28.-ig, a Balatonboglári Képolna Tárlaton Morvay Zsuzsa kerámia- és Stefániai Edit zománckiállitása augusztus 1.-ig,
a Studió Galériában Bálint Ildikó és Szunyoghy András grafikusok, valamint Pusztai Agoston szobrász kiállitása augusztus 7.-ig,
a Kulturális Kapcsolatok Intézezének Kiállitó termében Diskay Lenke grafikus kiállitása julius 27.-től,
Balatonfüreden Foky Ottó bábfilmtervező kiállitása julius 22.-től tart nyitva,-mint a kulturális eseményeket ismertető rovatában a lap közli.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. juli.23.
XXI. évf. 3o. sz. 8. lap.

Bálint Aladár

a stúdió Galériában Lóránt Kiadó művészi állította ki munkáit:
Pusztai Ágoston szobrait, Szunyoghy András grafikáit és Bálint Aladár
nyomatait és ónmeit.

Tükör, Budapest, 1977. aug. 7.

portalján.

— **Bálint Ildikó, Pusztai Ágoston és Szunyogh András** közös képzőművészeti kiállítása nyílt meg hétfőn, Dorogon, a Galériában. Munkáik november 3-áig láthatók.

Bálint Ildikó

Dorogon a Galériában
képzőművészeti kiállitása nyilt.

Népszava, 1977. november 18. /:Lásd: Pusztai Ágoston
Szunyogh András :/
4. oldal

Balogh Ildikó

1942 Miskamaroszpatot -

2000 Szentendre,
Lukács József utca 5-7.

1966-ban szerzi diplomáját az Iparművészeti Főiskolán.
1969 óta férjével, Lukovszky Endrével a szentendrei új művésztelepen dolgozik. 1966 óta tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. Ezidő óta vesz részt a hazai és külföldi tárlatokon, 1970-től a szentendrei és a Pest megyei tárlatokon. Önálló bemutatkozása 1967-ben a Fiatal Művészek Klubjában, 1971-ben a Fényes Klubban, 1974-ben a Stúdió Galériában, 1975-ben Nagykőrösön.

Kiállított művei:

Akvarell I. a-6 lap (grafikai lap) 180×200 mm
(Fotó) Akvarell II. a-6 lap -"- -"-
Festmény I. a-6 lap -"- -"-
Festmény II. a-6 lap -"- -"-

Szentendrei Művészet 1976 MNG 1976. május

Bálint Ildikó

1978 MÁR 3 1

/1021

Fiatal Képzőművészek Stúdiója

Manapság sikk leszólni a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállításait, mondván: a közömbösség, az elődként tisztelt mesterek kritikátlan utánzása nem enged rápillantást az új generáció arcélére. Ez a már sértően bántó megfogalmazás nem új keletű: hovatovább egy évtizede azonos a lemez, miközben többen éppen arról feledkeznek meg, hogy a fiatalok közül kikerült és hirtelen felfedezett festők, grafikusok és szobrászok nem is olyan régen még Stúdió-tagok voltak. A kérdőjeles vélemények mindössze egy kiállítás alapján formálódnak, s hogy a szinte kötelező (és egyedülállóan) vállalt feltárulkozás mögött milyen egyéb megnyilatkozások sorjáznak, az már kívülreked az ítészek látókörén.

Ha szemügyre vesszük a térképet, hol tartottak a fiatal képzőművészek kollektív és egyéni tárlatokat a fennállás óta eltelt húsz esztendőben, máris módosulhat a sommás vélemény. Az esetenkénti gyengébb bemutatkozásoktól eltekintve nemhogy másolásról, de még bezárkózásról sem beszélhetünk. Ma már éppen ennek az ellentétpárjáról kell elgondolkodnunk: vajon nem erejét felülmúló-e az a vállalkozási kedv, ahogy ez a harmincöt éven aluli korosztály jelen van képzőművészeti életünk kiállítási rendjében. Ugyanis statisztikák summázzák: a fiatalok jelentik a tárlatokon szereplők harminc-negyven százalékát, részvételük hovatovább meghatározója és értékmérője egy-egy bemutató sikerének. Salgótarjántól Győrig, Leninvárostól Zalaegerszegig, Nagybátonytól Makóig egyaránt találkozhatunk műveikkel: hol egy játszótér megformálásával, hol egy építészethez kapcsolódó téma körüljárásával vagy éppenséggel a műanyagokban rejlő lehetőségek kísérletezésével. Tevékenységük elválaszthatatlan az egész országban egyre nagyobb szerephez jutó vizuális neveléstől: egyaránt részt vállalnak az üzemi közművelődésben és a nyári táborokban meghonosodott képzőművészeti ismeretterjesztésben. S ha valóban a kákán is csomót akarunk keresni, ezeket a közhasznú és néha még a látványosságot sem megvető megnyilvánulásokat az sem semlegesíti, hogy ebben a szemléletformáló munkában mindössze a háromszáz fős tagság egyharmada vesz részt. De akik vállalják ezt a feladatot (értelmét, hatását egyre többen fedezik fel), a társadalmi tudatformálásról alkotott véleményük teljes meggyőződésével teszik. Valljak, hogy közönségüket nekik kell megtalálniuk; művészpályájuk további szakasza, fejlődésük érdekében nem szorítkozhatnak a találkozások véletlenszerűségére.

A vállalás tehát tudatos és menetrendszerű, amely azonban mit sem érne, ha egy kvalitásaiban megkérdőjelezhető korosztály manipulációjáról lenne szó. Egyáltalán: hagynának-e maradandó emlékképeket a befogadókban, ha — tételezzük tel — kiállítási bizonyítványukban csupán elégtelenek sorakoznának? Vagy egyértelmű és meggyőző lenne-e az a szemléletformáló tevékenység, amelyet a Stúdió tagjai az amatőrök körében fejtenek ki? A félrevezető és néha rosszindulatú ragozás helyett nem lenne-e teljesebb, ha azokat a vidékeket járnánk végig, ahol a fiatalok munkáiból szerveződött bemutatók jelentették és jelentik a kiállítást, másképpen elmondva: az ő országjáró munkásságuk teremti meg a kapcsolatot az élő magyar művészettel. S ez éppen olyan feltárulkozás, helykeresés, mint az év végi együttes szereplés, de nem az önmutogatás kényszerűségével, hanem az önként vállalt és keresett feltárulkozás szándékával.

Mi szükséges ennek a programnak a végrehajtásához? Mindenekelőtt olyan művek, amelyek üzenetet közvetítenek, másrészt olyan szervezők, akik átérzik ennek a folyamatnak a jelentőségét. S hogy a Stúdió vezetősége, munkabizottságai, pártcsoportja és KISZ-alapszervezete vállalja ezt a nem mindennapi feladatot, az részben annak az egyre jobban kialakuló műhelyszellemnek köszönhető, amely a nagy egészen belül is baráti közösségeket kovácsol, az elért eredményektől, hovatartozástól függetlenül. A tagság ma már nem magát művelí: kisugá elsősorban azokban a ben érhető tetten, szorosabb a kapcs együttműködés évről masabb és terebélyese merte el a KISZ-díj i eddigi tevékenységüke két is, s ösztönözve a újabb nemes tettekr nem egy művészt, har tívát tüntettek ki, az is fémjelzi, hogy a köz helyeknek egyre inká vekszik a szerepük. K zéseikkel nemcsak saj serkentik, hanem más gítik felismerni a m társadalom valós érté

BÁLINT ILDIKÓ:
Inguri (tusrajz)

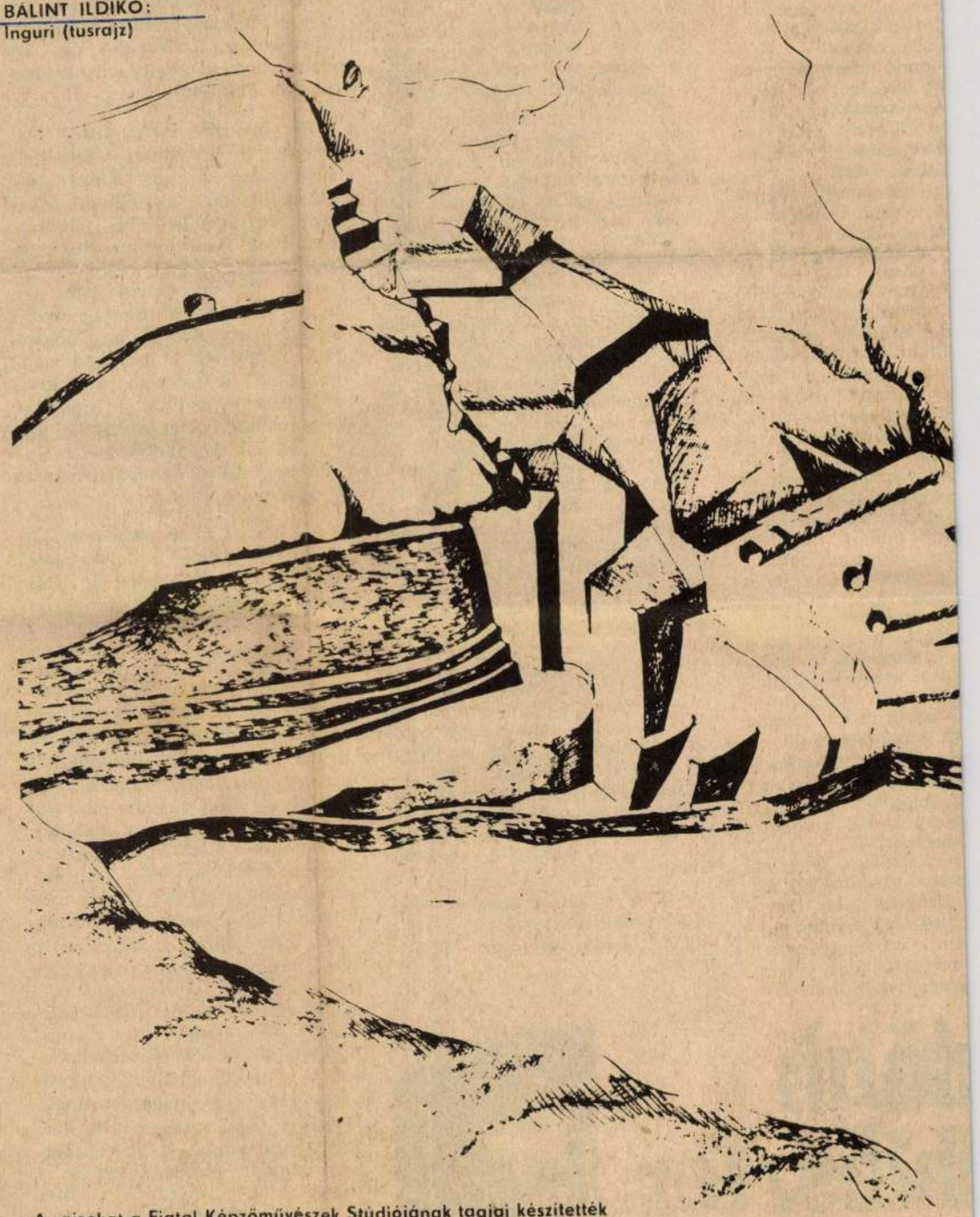

A rajzokat a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagjai készítették

a

ncsak saját
rző hatásuk
községek-
amelyekkel
latuk. Az
évre tartal-
ebb: ezt is-
s, értékelve
t, az elődö-
fiatalokat
e. S hogy
em kollek-
egyben azt
zösségi mű-
bb megnö-
ezdeménye-
át magukat
okban is se-
ai magyar
keit.

M. Zs.

ELLÉKLET **25**

nem eléggé értek!) ezért is maradtam meg a képesítésem mellett. Tudom, a lektori-szerkesztői munkámnak megvannak a veszélyei, hogy bezáródik az ember a kéziratokba és az úgynevezett valóságot vagy életet, amit különösen az íróknak szoktak ajánlgatni, a „nép közé menés", meg a „ki kell menni a valóságba", azt látszólag nem sikerül elérnem. Ám én úgy gondolom, ha azok a kéziratok, amik a kezem ügyébe kerülnek a valóságról szólnak, jól-rosszul, akkor én sem itészként, hanem befogadóként olvasom azokat, s akkor valamit-valamennyit azért a valóságból is megismerhetek, mint ahogyan a száz évvel ezelőtti történelembe sem tud visszamenni valóságért már senki, de hogyha jó művek születtek róla, akkor képesek vagyunk azt a világot is megérteni, azt a valóságot és folyamatot is, ami már elválaszt azoktól bennünket.

— Első köteted sikerét biztosította, hogy realista prózájának nézőpontja azé a gyermeké volt, aki még részese a hagyományos paraszti életformának. Második könyved a mitoszok világa, „passióértelmezés". Mivel foglalkozik a drámád, amit előbb említettél?

— Thébában játszódik, Oidipusz-, illetve Iokaszté-dráma. Nem határoztam el, hogy mitológiai parabolát írok, de adódott, valamitől ez és így akart megíródni bennem. Szeretném a konszolidáció, a nehéz béke árnyékaival, a homállyal és kuszasággal birkózó „szürke átlagemberek"-nek megmutatni, hogy ugyanazokkal a gondokkal küszködnek, amikkel a iokaszték és mások is küzdöttek. Nem egyenlősíteni, összemosni akarom így az embereket, hanem komolyan vettem Ady „minden ember fenség" intését. Hiszem, hogy közösség is csak akkor lesz belőlünk, ha tényleg önálló életet élő személyek alkotják, mert csak az adhat vissza valamit, amiből amaz majd épülni képes. Ebben a mi korunkban, amelyben soha nem volt civilizáltsággal virul a béke és vetül rá a háborúnak, méghozzá a nem is akármilyen háborúnak az árnyéka, képes az ember olyan egyedül-árván élni, ahogyan eddig még soha. Jó lenne hinnem, hogy önismerettel és öntudattal, azzal, hogy elhiszik önmagukról, hogy ők tényleg „csodái a teremtésnek", közösséget építhetnek az emberek, mert csak ilyen közösségek építhetik visszafelé az embert. Jó lenne, ha a tömegből közösség lehetne, lenne!

— Befejezésül olvasóid és olvasóink nevében gratulálok az eddigi munkádat jutalmazó KISZ-díjhoz.

K. I.

ter

Horgos Klára

Ahogy figyelem ennek a szőke, karcsú lánynak az okos fejtegetéseit, *Seneca* bölcsessége villan elő: semmilyen szél sem kedvező annak, aki nem tudja, milyen kikötőbe tart. *Horgos Klára* kikötője Kaposvár. Ott dolgozik a megyei módszertani központban. Népművelő a beosztása, kétszáznyolc klub tartozik hozzá. Pécsi születésű. Ezt azért is tartom fontosnak megjegyezni, mert bizonyára ott is talált volna magának megfelelő munkát. De ő úgy érezte, Kaposváron nagyobb szükség van rá. Vállalta az albérletet is, hogy azt csinálhassa, amihez tehetséget, kedvet érez. Ezt a lépését nem tartja érdemnek. Sőt! Eléggé meglepte, amikor beállítottam hozzá fotóriporterestül. Szabadkozott. Miért éppen őt? Legszívesebben elújságoltam volna: kitüntetést kap. De nem akartam megfosztani a meglepetés örömétől.

Receptekről, formulákról faggattam, de nyomban érzékelhettem, hogy Horgos Klára nem „modellekben" gondolkodik. Szerinte az ideális klub jelszava: tanuljunk társadalmiul. Részletesen is magyarázta, hogy ez mit jelent. Semmi esetre sem azt, hogy tartanak három gyönyörű előadást, meghívnak nagy neveket. Persze ez is egyfajta népművelés, de inkább kipipálási módszernek nevezhető. Tapasztalatból beszélt. Hét esztendőt töltött el már klubvezetéssel, s rájött, hogy tulajdonképpen nem is a program a döntő.

A klub az ő számára nem hetenként kétszer felkereshető oázis, ahol felüdülhetnek vagy elütik az időt: s ha kilépnek onnan, megszűnik minden. Vagyis úgy gondolja, ne éljünk másképpen az iskolában, üzemben, otthon vagy akár a boltban. Hazánkban a viselkedésformák különböző módozatai alakultak ki. S ma már szinte mindenkinek van egy viselkedési álarca. Nos, a klub — ahol társadalmiul tanulunk, a fiatalok — alkalmas az őszintébb életmód, a teljesebb személyiség alakítására. Ez eléggé nagy követelmény. A klubban a demokrácia jelenléte szinte természetes. Klára azonban arra szeretné megtanítani a fiatalokat, hogy ne csak panaszkodni járjanak be, hanem tegyenek is magukért. Még akkor is, ha ez nem mindenkinek a tetszésével találkozik. A mindennapokhoz keresett programot, nem pedig fordítva. Hogyan? Hát szerinte mi sem egyszerűbb ennél. A közéletiséghez például műsorra tűzték a *Rejtett hiba* című filmet. A film az üzemi demokrácia betegségeiről szól. Így kerültek messzire a személyeskedéstől. Nem Kiss János és Nagy Zoltán munkahelyi ügyeit boncolgatták, hanem a filmből mindenki magára ismerhetett.

Klára még 1972-ben ***elsőként kezdeményezte a megyei ifjúsági klubtanácsot.*** Jó ötlet! A megye klubtanácsának a tagjai: az ifjúságpolitikai titkár, a művelődési osztályvezető, a KISZ-titkár és a módszertani irányítás. Vagyis, amióta megalakult ez a testület, nem levelezgetnek, és nem küldözgetnek feljegyzéseket egymásnak, hanem sok mindent együttőben megbeszélhetnek.

Horgos Klára sem teljes, kész emberként kezdte a felnőttéletét. Hat évvel ezelőtt még azt tartotta, hogy az előadásaira neki kell mindent megtanulnia, amit egyáltalán a témával kapcsolatban tudni lehet. Jólesett a dicséret a srácoktól, a siker... Aztán úgy érezte, illúzió az egész. Tapasztalta, jóval kisebb hatású az efféle előadás, mint az, ahol együtt gondolkodnak, együtt ismernek fel valamit. Ma már nem abból indul ki, hogy ő a nagyokos, a mindentudó, hanem örül, élmény a számára, ha mások is véleményt mondanak. Ez is nagyszerű dolog! Ha még a formája régi is, de tartalmában újat kap az ember.

Sokéves gyakorlata meggyőzte: a fiatalokat nem kell örökké foglalkoztatni. Az is „klubmozgalom" a számára, ha „csak" beszélgetnek, együtt vannak a srácok. Tudja, hogy manapság mennyire nem divat a beszélgetés. Milyen jó, ha ismerjük egymás gondolatait. Ha arra gondolunk, hogy az energikus népművelő elképzelései sohasem ütköznek falba, bizony egysíkú képet rajzolunk. Egyik klubját feljelentették. Züllött társaságnak ki-

/1021

F

1978. FEBRUÁR

A MAGYAR IFJÚSÁG KULTURÁLIS MELLÉKLETE

A hónap portréja:
Bálint Ildikó

32–33. oldal

Véleménycsere a Fiatal Fotóművészek Stúdiójának tagjaival

Húszan a csapatban

„A Fiatal Fotóművészek Stúdiója létrejöttét — nem a fogalmazás hangzatosságáért — történelminek is nevezhetjük, hiszen olyan, mindmáig kellően el nem ismert művészeti ág nagykorúsította magát a fiatalok körében, amelynek mind a képzése, mind a szemléletformáló hatása tisztázatlan volt."

Az idestova fél esztendeje leírt szavak ma sem veszítették el érvényességüket. Bár a fiatal fotográfusok közösségének nyolchónapos tevékenységéről még nem készíthető statisztikai pontosságú mérleg, az máris megállapítható, hogy növekszik azoknak a tábora, akik lándzsát törnek mellette, működését nemcsak féltő gonddal, hanem tisztes igyekezettel irányítják, figyelik.

— Ez pedig nem más, mint annak a felismerése, hogy a fotó nem púder, amit azért lehet (kell) megvásárolni, hogy a látványt szebbé tegyék — mondja jókora éllel *Féner Tamás*, a stúdió tagjaival bábáskodó szakemberek egyike.

Értelmezve a mondatot, rögvest érezhetjük, hogy ingoványos területre léptünk. Nem mintha eddig hiányoztak volna azok a kiváló fotográfusok, akik *Escher Károlytól Reismann Jánosig, Székely Aladártól Pécsi Józsefen* át *Hemző Károlyig, Korniss Péterig* vagy *Féner Tamásig* (sorolhatnánk a neveket) reprezentálják a magyar fotóművészet fejlődését és rangját. Csak éppenséggel ők a saját maguk egyéni útját végigküzdve jutottak el a rangsorolásig. A képzés megoldatlansága, a tehetségek kiválasztódását elősegítő tudatos nevelői tevékenység hiánya, valamint az idősebbek elfáradását palástoló féltékenység bizonyos értelemben a művészet perifériájára száműzte a fotográfiát.

Hogyhogy — vethetné közbe bárki —, hiszen az országban tízezrek fényképeznek, s mégsem alakul ki tömegbázis? Vagy az amatőrökből nem nőhet ki egy új művésznemzedék? Megannyi kérdés következhetne, s valamennyire esetleges lenne a válasz. Ugyanis a kiránduláson készített fotó, a mosolyalbum vagy a családi összkép nem kíván olyan felkészültséget, mint a művészi fotográfia. Az elmélet feltérképezése és feldolgozása, a fotóművészet eszköztárát háromnégy évenként forradalmasító technikai változások nyomon követése már túlnő a vasárnapi amatőrködésen. S ha az oktatás — amely szakmát ugyan ad, de szemléletet, nézőpontot már kevésbé — megreked a felkészítés mechanikus részleteinél, akkor nem kell csodálkoznunk azon, hogy a fotóművészet csak jelenségszinten érvényesül, sokszor másodlagosan kezelt műfajok közé szorul vissza.

De nézzük a példákat. *Fejér Gábor* a képzőművészeti szakközépiskola fotószakán végzett. Megtanulta az éppen akkor érvényes technikát, s azt az örökérvényű alapigazságot, hogy embereket kell fotózni, nem csillogó vízcseppeket. És itt már megállt a tudománya: fotografálása ösztönös maradt. Képei fejezték ki a mondanivalóját, s nem a mondanivaló határozta meg a kép lényegét. *Montvai Attila* fizikus a Központi Fizikai Kutató Intézetben. A stúdió megalakulása előtt is érdeklődött a fotográfia elméleti kérdései iránt, de vizsgálódásai csupán személyes jellegűek voltak. *Apáti-Tóth Sándor Ceglédről* autodidaktaként képezte magát. *Kerekes Gábor* egy szál magányában a közösség visszajelzéseit hiányolta, azt a találkozást, amelyből fotográfia lesz.

Ez a társakat kereső, egyre jobban sűrűsödő igény vezetett el végül is a stúdió megalakulásához. Tagjait az ismeretségi körökből, valamint a kiállításlátogatói tapasztalatok alapján válogatták ki. Húsz fiatal került a csapatba. Azok, akik már letették névjegyüket.

— Azért csak húszan, mert ennyiük munkájához tudunk anyagi támogatást nyújtani — mondja Féner Tamás. *— Másrész kidolgoztunk egy olyan hároméves oktatási programot — az ideológiai képzéstől a látáskultúrát fejlesztő stúdiumokig —, amelyet nagyobb létszámmal alig valósíthatnánk meg. A közösség jövője szempontjából lényegesnek tartjuk az alkotói vitákat. Ezeken szinopszisokat fogadunk el, és megbeszéljük, értékeljük ,a már elkészített műveket.*

Mit jelent ez a gyakorlatban? *Montvai Attila* a fizikát próbálta lefotografálni képsorával.

— Négy órát vitatkoztunk a képeimről. Vélemények ütköztek, szemléletek csaptak össze. Úgy érzem, az ilyen találkozások csiszolják legjobban a tagságot. A beszélgetésekből és az opponensek elemzéseiből a közösség szellemi hatását érzem a legfontosabbnak.

Apáti-Tóth Sándor tízéves programot állított össze. *Etűdök* című sorozatában egy emberpárnak állított emléket. A *Jelekkel* a születés-szerelem-elmúlás gondolatkörét dolgozta fel. A *Gyermekkori emlékképek* témájában kívánja feleleveníteni azt a számára rendkívül izgalmas kort, amelyben felnőtt. Harminc éves. Ars poeticaként *Juhász Ferencet* idézi: „Az ember a Világegyetem lénye, s az ember e Földgolyó Tudat-létezője, s az ember egy nép, nemzet, ország népi múlt, országos-emlék, egy anyanyelv hordozója." Hozzáteszi:

— A közösség igényeit tartom lényegesnek. Azt a segítséget, amit a munkámhoz, a szellemi frisseség ébren tartásához nyújthatnak.

A stúdió vezetője *Urbán Tamás:*

— Az eddig beadott szinopszisok többsége valóságunkkal foglalkozott. A tématerveket a műfordítói tevékenységhez hasonlítanám, amit azonban ismét át kell alakítani, hogy a verbális közlés képekké váljon, sorozattá álljon össze. Ez is egyfajta kapaszkodót jelent, ki merre, milyen irányban mozogjon.

Kerekes Gábor az esztétikai kérdésekben kíván alaposabb jártasságot szerezni. Azt tartja: ahogy mások műveit nem lehet figyelmen kívül hagyni, úgy szeretne ő is hatni. *Fejér Gábor* ma még azt értékeli jobban, amit a középgeneráció fotográfusaitól kap. Nem rejti véka alá: a legpregnánsabb véleményeket ők fogalmazzák meg. Van hát mit tanulni tőlük.

Hetente szerveződik, alakul a műhely. A pártoló tagokkal, a meghívott előadókkal és a stúdió-utánpótlással együtt. Az eddig megtartott huszonöt előadással és a pezsgő vitákkal alakítják újjá önmagukat.

— Hasznos dolog találkozni olyan fiatalokkal, akik a fotózás funkciójáról másként gondolkodnak, mint az örökös küzdelembe belefáradt idősebb emberek — summázza *Féner Tamás. — Közöttük az intellektus kerül előtérbe, az a közfigyelmet érdemlő törekvés, hogy a fényképezéshez is éppen úgy fel kell készülni, mint az íráshoz, a festészethez. A fotográfia iránti hit élteti őket. A felelősség a magyar fotóművészet jövőéért. A stúdió alkotókként jegyzi a tagjait. S hogy nincsenek saját magukra utalva, talán nekik sikerül majd meghatározni a fotográfia helyét és szerepét a mai magyar társadalomban.*

Nem mindennapi program vállalása ez. Fél esztendeje azt írtuk: a stúdió remélhetőleg kiállja a próbáját. Nemcsak a kiállítások anyagában, hanem egymás megértésében és támogatásában is. Ezt azonban az elkövetkezendő hónapok, évek munkája dönti majd el. Addig is érdeklődéssel várjuk bemutatkozásukat — első nyilvános megméretésüket — szeptemberben, a Munkásmozgalmi Múzeum aulájában.

M. Zs.

Szárnyas istennő Szentendrén

A rhodosziak állította emlékművel tananyagként találkoztam először. Látványával Párizs ajándékozott meg: a hajóorról a Louvre egyik termébe ereszkedett alá. Araszolva jártam körül: egyszer az istennők is leszállnak a földre. Szárnyas repülésüket megőrzi a kő, életüket a szobrász vésője alakítja.

Harmadszor plakáton láttam a szamothrákéit. Kiterjesztett szárnyaiba, ruhájának lobogásába a béke betűi simultak. Kétezer-egyszázhetvenöt évvel a háta mögött és harminc esztendővel a második világháború befejezése után a győzelem napját köszöntötte.

A szamothrákéi Niké szobra ma is a győzelem drámai jelképe.

Szentendrén nézegetjük a plakátokat. Mint megannyi megrajzolt és megfestett epigramma, sallangmentes tömörségük visszhangossá növeli a műtermet. Egymás mellé terítve őket végighajózunk a glóbuszon: a francia, angol, spanyol és arab nyelvű feliratok a mi világunkról szólnak. A dimbes-dombos tájon zakatoló mozdony az Egy vonatot Vietnamnak akciót hirdeti. Két másik – a raszteres felbontású arcképeken Corvalán és Almeida portréjára ismerünk – a chilei politikai foglyok kiszabadításáért agitál. A földrészeket behálózó rádióhullámok a DIVSZ tizedik kongresszusát népszerűsítik. A cédrus Libanont jelképezi. De nem magányosan, mint Csontváry festményén. Sárga, zöld és piros színeivel plakáttengerként borítja Bejrút rommá lőtt házait.

Van lakás, ahol díszlet – ebben a műteremben hitvallás a plakát. Nem a kenyérkereset, nem a munka jogán. BÁLINT ILDIKÓ elkötelezettségből és meggyőződésből fakadó művészete teszi azzá.

Tizenkét esztendeje aligha gondolt arra, hogy plakátokat tervezzen. Murális szakon végzett az Iparművészeti Főiskolán. Mivel nem akadt feladata, s hogy napjai ne szálljanak el dologtalanul, egészséges kompromisszumot keresett. Részt vett egy pályázaton, és azóta a DIVSZ megbízásainak tesz eleget. Ma már grafikusként jegyzik a nevét. A jó politikai plakátok megalkotójaként tartják számon.

A puritánságról beszél. Arról a fegyelmet és egyszerűséget kívánó kifejezési módról, amelyet úgy kell művészi tökéllyé fejleszteni, hogy bárhol megértsék és hatni tudjon. Ha végigmenne egy képzeletbeli utcán, ahol azoknak az országoknak a lakói élnek, ahová a plakátjai eljutottak, soha nem érezné magát egyedül. Ott is mindenkivel beszélgetne, ahogy a falragaszai teszik. Mert ő együtt halad az eseményekkel, pörölve mondja el a véleményét a vajúdó kérdésekről.

– A politikai plakát más, mint egy kiárusítási reklám. Nem az éppen divatos stílusok – az op- vagy a pop-art – határozzák meg a lényegét. Mindenekelőtt tisztességesnek kell lennie, mozgósítónak és célratörőnek. Ennél a műfajnál elkerülhetetlen a szimbólumrendszerek ismerete. Nélküle csupán applikálásra képes az alkotó. A politikaiplakát-tervező akkor él, ha minden lélegzetvételéhez egy-egy információ is tapad.

A szamothrákéi Niké szobráról váltunk szót. Reménykedve fantáziálunk: mi történne, ha nyugalom szállná meg az emberiséget, s beköszöntene a mindig óhajtott teljes béke.

A derű, a bizakodás most sem hagyja el.

– Akkor egészen biztos nem lenne szükség a munkámra – mondja. – Örömmel vállalnám, de utoljára még egyszer telehinteném ezzel a szoborral a világot, kívánva ünnepet, boldogságot az emberiségnek.

Gyermekkorában, de még a főiskolán is, aszfaltléleknek tartotta magát. Budapest belvárosában nőtt fel. A négy évszak annyit jelentett számára, amit az ablakon kikönyökölve látott. A természet kimaradt az életéből. Most ismerkedik vele, Szentendrén. Ez is kaland és izgalom, de már nem a könyvekből, amelyek a felfedezés erejével hatottak rá. Talán ezért is akart mindjárt pályája elején dupla Axeleket ugrani. Később, ahogy rájött ennek a valószínűtlenségére, már lépésenként haladt előre. Megváltoztak a kapcsolatai, megtanulta, mit jelent a szépség, a szerelem, mit jelentenek az eltéphetetlen szálak hazához, anyához, világhoz.

Bálint Ildikó nem csak a plakátjaival beszéltet. Érmeket készít, grafikázik és szó. Izgatják az építészethez kötődő képzőművészeti feladatok.

– Kapkodásnak tűnik? – kérdezi mintegy magától, s máris kimondja a megnyugtató választ: – Egy anyagtól sem tudok elszakadni.

Belelendül, s ahogy egymást követik a sorok a gobelinen, úgy ömlenek a mondatai is.

– Mindig is azt vallottam, hogy egy képzőművésznek nevelnie, tanítani kell, esztétikai mércét adni. Egyfolytában keresni a lehetőségeket az anyagokban. Amikor két esztendeje hazajöttem Grúziából, megbabonázott az ötvösség. Azonnal egy éremsorozatot kellett készítenem, megörökíteni az inguri erőmű építését, Dzsvári, Batumi, Zugdidi, építészeti nevezetességeit. Grafikáim – az érmészet ösztönzésére – plasztikai igénnyel lépnek fel. A filmkészítés pedig a mozgásra hívta fel a figyelmemet. Hatos sorozatom ennek a hatására születtek. Így járom végig az átírtabb, hol naturálisabb, hol konstruktívabb ábrázolást. De azon túl, hogy valamit ábrázolok, számomra mindig is a tanulságok voltak a fontosak.

Rákérdezek ezekre.

– Egy huszadik századi ember gyakran szembe kerülhet az állításaival. Megannyi új probléma jelentkezik, megannyi új anyag kerül be a művészet tárházába. És mi ragaszkodunk a régiekhez, holott bizonyára új műfajok is születnek majd. Tanulságok? Hát az talán nem az, hogy a stílusburjánzások nem egymásfölöttiséget, hanem -mellettiséget jelentenek? Vagy minél távolabbra nyúlok vissza az időben, úgy kell egyre inkább rájönnöm, hogy a szín- és a formaprobléma csupán átmeneti gond; a művészet lényegét a morális kérdések jelentik? Hogy nem a bravúr, a manuális készség, a megélhetés, hanem a már sokat emlegetett tisztesség határozza meg mindenki értékét?!

Szünetet tart, felhörpinti a maradék teát. De nem enged megállást, sorjázza tovább a szavakat.

– A kazánkovács a fizikai erejével hat. A művész a tisztességével. Tanulság? Nem szabad megengedni, hogy alámossák a szó erkölcsi értelmét! Átláthatók legyenek a felállások és az összefüggések, s következetes legyen a munkaelosztás és a zsürizés is. Csak így tudok elfogadni bírálatot, értékítéletet. Hát ezért sem ártana, ha újból elő kellene vennem a szamothrákéi szobrot!

Ismét derűsebbek vagyunk. Körültekintünk a műteremlakásban, ahol képzőművész férjével él. Úgy érzi, megszűnt az a távolság Szentendre és közötte, ami ideköltözésükkor fogadta.

– Amikor évekkel ezelőtt megkerestek, hogy van-e kedvem társadalmi munkát végezni, azonnal igent mondtam. Abban bíztam, hogy szívesen fogadjuk egymást, s nem csak gyűlések megtartására futja az erőnkből. Azóta pályázatokat hirdettünk, olvasótáborokat szerveztünk. Most éppen játszótérrel akarjuk meglepni a lakótelepi gyerekeket.

Bálint Ildikó nem véletlenül lett lokálpatrióta Szentendrén. A művészek városában hét esztendeje a Hazafias Népfront kulturális elnökhelyettese. Mesélik, amikor Nagykőrösön volt kiállítása és megkérdezték tőle a megnyitó előtt, hogy kiket vár Szentendréről, ő kapásból rávágta: a népfrontosokat. A vendéglátók elhűltek magabiztosságától. S a csattanót a kocsival érkezett virágcsokor jelentette.

– A mi családunkban mindenki másutt született. Varsótól Bécsig, Gyulától Budapestig bárhol élhetnénk. De szentendreinek érzem magam, mert van hová tartoznom.

Szerencsére plakátjai nem „lokálpatrióták." Igaz, itthon alig látni belőlük. Érmeiből, grafikáiból annál több forog közkézen. Újabb munkái között egy szökőkút plasztikus tervei is megtalálhatók. A Fiatal Képzőművészek Stúdiója kísérleti műhelyének tagjaként Salgótarjánba szánja. A fém és zománcozott elemekből álló, összekapcsolható mechanikus játékot talán az északi iparváros új negyedében helyezik el. Ami mégis tanulságos volt számára ezen a fiktív pályázaton, az nem más, mint hogy megbecsültek egy kísérletet. S aki otthon érzi magát Szentendrén, Salgótarjánban, de a világ bármelyik városának az utcáin, az tudja értékelni a jó és nemes szándékot.

A szamothrákéi Niké szobra Párizsban található, a Louvre egyik termében. A rhodosziak állították, III. Antiokhosz szír királyon aratott győzelmük emlékére. Bárcsak mi is így tudnánk örülni az emberi erénynek és tisztességnek, ahogy Bálint Ildikó plakátján felragyog ez a földre szálló, kőbe faragott istennő!

Molnár Zsolt

1978 FEB 2 4

4/1

A hónap portréja

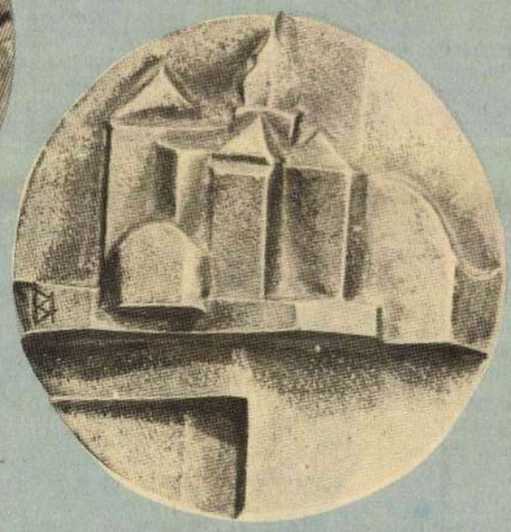

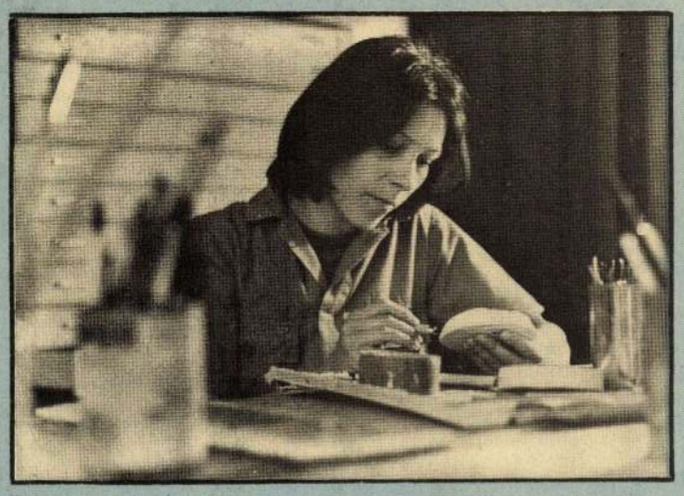

Fotó: Batha László

VALLOMÁSOK

Az üvegtervező

Itt minden fehér. Mert a fehér tágítja a falakat, kiemeli a tárgyakat. Álltam a kis széken és mázoltam. A könyvszekrénytől a radiátorig. Csodámra jártak, pedig csak a saját ízlésemnek megfelelő környezetet akartam. Műteremszobám teli van gipsszel. Élő modellről öntöm a gipsznegatívot, ebből pozitívot készítek, és ráhajlítom az üveget. Ez volt az első lépés. Egy évig tartó kísérletezésem eredménye a „fölfedezésem", amit úgy is hívnak: rogyasztás. Az üveg anyaga cseppfolyós állapotban mint a láva kiömlik és megdermed. Ha hevítem, megolvad és szétfolyik, mozogni kezd. A mozgástól a figura kinő az anyagból, és ez az, ami érdekel. Fölösleges volna megmintáznom az embert, abban az esetben magával a mintázásmóddal mondanám el, amit akarok. Ha egy mintázott figurát tennék át üvegbe: kettős áttétel, tehát zavaró lenne. Rektori engedélyt adtak *Mészáros Mari* névre, hogy továbbra is használhassam az Iparművészeti Főiskola kemencéjét. Becsúsztatom az üveget, és alig várom, mi lesz. Ha formálni kezdem, megszűnik az esetlegessége.

A múlt évben végeztem üvegszakon. Csináltam poharat, plasztikát, ólomüveget, ragasztott üveget, de semmi sem érdekelt annyira, mint az ember. Szűkebb értelemben az élet, tágabban a történelem. Első munkám tanácsterem világítása volt. Rögtön a főiskola befejezése után kaptam. Évek óta nem vizsgázott senki világításból, a tanárom örült, és nekem adta ezt a feladatot. Szép munka volt, de addigra már a világítással kapcsolatban rengeteg ellentmondást tapasztaltam. (Diplomadolgozatomban száz családról készítettem felmérést.) Például, hogy csak bizonyos értelmiségi pályán élők törődnek vele. A legtöbb helyen mellékes, nem fontos. A világítótestet bútordarabnak tekintik, s legfeljebb azt kívánják, hogy szép, nem hogy alkalmas legyen.

Igaz, a lámpa drága. Mert jó része külföldi importból származik. A magyar üvegipar termékeinek túlnyomó többsége viszont nyugati exportra készül, ami jövedelmezőbb, mint a hazai piac. És a valuta miatt népgazdasági érdek. Mit csináljon az iparművész? Az ízlés nevelése jegyében szálljon szembe a népgazdasági érdekkel? Nem tud. Nekem sincs állandó állásom. Nincs szükségük ránk a gyáraknak. Hát kis szériás, kézi készítésű termékeket csinálunk, amiket az Iparművészeti Vállalat értékesít. De így az árak olyan magasak, hogy tényleg csak szűk réteg vásárolhat belőlük. Ahol az igény és a magas jövedelem találkozik. Az ellentmondás ténnyé szelídül, és visszatér önmagába. Panaszkodom? Van rá ok. Mert nemcsak az üvegtervezőknél van így, hanem az iparművészet majd minden területén. A főiskolán csak azt halljuk, hogy mekkora szüksége van ránk az iparnak, s mire végzünk, nem kellünk sehol. Sokan feladják, más foglalkozást választanak. Én még bírom.

Kacskaringós volt az életem. Egyszerre jelentkeztem a bölcsészkarra és az iparművészetire. A bölcsészre vettek fel. Magyar—német szakos voltam. Jó társaság volt, mégis végig úgy éreztem: nem ezt akarom. Szigorlat után hagytam abba. Dolgozni mentem

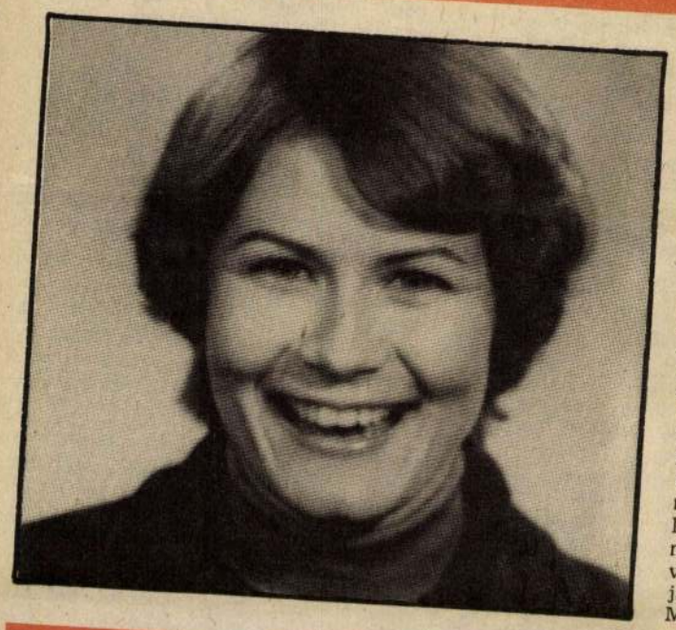

A musicalszínésznő

Kuruzsló vagyok. Százféle gyógyteát ismerek. Torokgyulladásra, fejfájásra, megfázásra, arcbőrre, szépségre. Egyikből többet, a másikból kevesebbet. Kaposvárott Tóth Évát is meggyógyítottam. A legjobb, ha másokon segíthetek. Ezért akartam orvos lenni. Talán ha nem vesznek fel rögtön a színiakadémiára, nem is jelentkezem többet. Egyáltalán nem éreztem az elhivatottságot, hogy én, *Szabados Zsuzsa* csakis színésznő lehetek, vagy különben meghalok. Gyermekkori játékaimban sem voltam exhibicionista, úgy játszottam, mint a többiek. Megelevenítettem valamit, és úgy fogtam fel, hogy él. Élt is. Családomban sincs színész. Apám a vasútnál dolgozott, míg le nem szalékolták, anyám a vendéglátóiparban. Kávéfőzőtől felszolgálóig volt minden. A bátyám gépkocsioktató, kishúgom elsős. Talán a Pinceszínház. Ha utána Kazán tanár úr nem visz. rögtön a Gyermekszínházba... De ezzel a „ha"-val nem érdemes játszadozni.

Hol kitűnően érzem magam, hol pocsékul. A színpadon is. Néha túlságosan „hibátlannak" látom a figuráimat, kellene valami slamposság, valami esendőség, amitől él a szerep. Régen kezdődött ez. Nyolc éven keresztül jobban szerettem, ha egyest kapok, mintha hármast. Mert ötöst akartam. Ha egyszer nem készültem, azt még meg tudtam valahogy magyarázni. De hogy közepesen feleljek? Később, a gimnáziumban felengedtem egy kicsit, már nem akartam minden erőmet megfeszítve kitűnő lenni. Csak valamiben nagyon jó. Hogy orvos lehessek, rámentem a biológiára. De hogy én nem hibázhatok, hogy nem lehetek hülye, hogy nem követhetek el mértéktelen ostobaságot: megmaradt. S ami rosszabb ha mégis elkövettem, ideológiát gyártottam hozzá. Ott van a

A zeneszerző

Mindig ilyen volt a hangom. Ilyen mély. Képzelheti. Operaénekes akartam lenni. Anyám elvitt gégészhez, aki azt tanácsolta, inkább ne. De én fáradhatatlanul áriáztam egész konzervatóriumi, főiskolai időszakom alatt, míg egyszer bele nem sültem. Felálltam, meghajoltam, bocsánat... Pedig milyen jó volt! Lógtak a bordásfalon, amikor játszottunk. Énekeltem Sarastrót és a Börtönáriát: átkomédiáztuk a tanulóéveket. Mégsem voltam fesztelen. Összeírtam mindenfélét, szimfóniát és operettet, kamaraművet és szonátát. Még általános iskolába jártam, amikor Mindentudó dongó címmel meseoperát komponáltam. Mégsem vettek fel zeneszerzésre. Pedig volt benne minden. Király, királynő, dongó. A többieket felvették, engem csak a karvezetésre. Később párhuzamosan elvégeztem ezt is, azt is, de addig egy sereg kisebbségi érzés kialakult bennem. Kételkedés a tudásomban, a pályában. Abban, hogy én, *Vajda János* valóban zeneszerző vagyok-e? Ha igen, milyen? A közös muzsikálásoknál volt kontroll: „Te öreg, ez hülyeség." Az íróasztalnál egyedül vagyok. Tapintható a magány. Néha lefirkálom a hangjegyeket, s mire másnap hozzákezdenék, hogy kidolgozzam, kiderül: kusza az egész. Hálás vagyok Petrovics Emilnek. Nagyszerű pedagógus és ember. Akadt évfolyamtársam, akivel alapvető politikai, művészeti kérdésekben nem értett egyet, de tehetséges volt, hát támogatta. Mint engem. És nemcsak azt tudta mondani valamire, hogy jó vagy nem jó, hanem azt is, hogy miért az. Lelassul a zene, vagy sok az ismétlés, vagy netán ellaposodik.

Tulajdonképpen nem segít semmi, csak a folyamatos munka. Különben a fantázia is kihagy, nem áll rá a kéz, a fül. Nekem talán a salzburgi díj volt az első lépés. A Barabásért kaptam, amit pályázatra komponáltam. A zene már megvolt, mikor a szövegkönyv még nem. Összeakadtam egy fiúval a Hungáriában, gondoltam, ez olyan íróféle. Telitalálat volt. Sárospataki Csabának hívták. Remekül dolgoztunk együtt, két és fél hónap alatt mindent megcsináltunk, amikor rájöttem: az operámban nincs nő. Írt hozzá.

Persze, nem olyan, mint a klasszikus operák, Verdi vagy Wagner, de ugyanazokra a jelrendszerekre épít, ugyanazok a gesztusok mozgatják, éltetik. Nincs rajta csavarás. Rövid, de évszázadok folyamán kialakult alakok szerepelnek benne: főszereplők, mellékfigurák, kórus. A tévében egyébként is más a fontos, mint a színpadon. A kamera órákig el tud időzni az arcon, a ráncon. Közvetíti a mosolyt, a szemöldökráncolást, az ajkbiggyesztést. A hangulatot. A Barabás hajlik a passiójáték felé, de azt hiszem, ez nem baj. Különben is, csak most, ebben a században vannak ilyen szűk és szoros zenei kategóriák. Régen nemcsak, hogy a tánczenét ugyanazok írták, mint a komoly zenét, de körülbelül együtt is haladt mindkettő. Nálunk alapvető baj, hogy a zenei nevelés nem tart lépést a zene történeti fejlődésével. A közönség egyszer csak azt látja, hogy a zongorát fölhasogatják. És nem érti. Persze, hogy nem érti, hiszen az európai zene négyszáz évet tart repertoáron, és ismételget. A

dagyár a VI. A

meg, ezért a tettedért lakolni foksz!

Meg is lakolt. Mohamed hazaérkezett. Szíves örömest vállalkozott a nemes versenyre.

Először át kellett lőnie nyilát a gyönyörűséges Tamilla, vagyis a fenséges Margarett gyűrűjén. Átlőtte.

A közönségen elismert morajlás haladt végig. Bakcsicsi azonban ferde tekintettel emelte poharát.

— Most következik a 2. próba — kiáltott nagyképűen. — Az áldomás.

Ámde a nagy puffancs már az első pohártól elnyúlt az asztal alatt, majd kipukkadt. Az ifjú ficsúr azonban elismerően fölsóhajtott:

— Ez jólesett — mondotta.

Ezzel be is fejeződött a lánykérés. Elvette Margarettet.

Ezért hívják e helyet a mai Pasarétnek."

Írta: Pál Ferenc, Meskó Gabriella és Gulyás Krisztina.

Pasaréti legenda. Második változat

„Élt egyszer, még az ős magyarok korában, H. Lajos király idejében, egy nagyon bátor legény. Ezt a legényt Pasa Péternek hívták. A magyarok nagyon becsülték. Szolgái nagyon éber szemmel várták parancsát! Naphosszat heverészett hímes sátorában. Csak akkor ment ki, amikor kellett és nagyon nagy bátorsággal verte az ellenséget.

Most is ott heverész, midőn a törökök már támadásra készülnek. Elindulnak az éjszaka leple alatt. Halálos csönd borul minden felé. Még a legyek énekét is tisztán lehet hallani. Egyszer csak így szól a bagoly:

— Hu hu.

Ez volt a jel.

Nagy robajjal bevágtat a hímzett sátorba egy paraszt jobbágy. Mondja Pasa Péternek:

— Most a legnagyobb ellenségünk tör a táborra. A török besenyő.

Pasa Péter (nagyon) kapkodja össze holmiját. De már késő. A besenyők vagyis a törökök legbátrabb vitéze, Koppány Ali ott áll dölyfösen a sátor ajtajában.

A merész Pasa úgy megzavarodott, hogy kardja is kiesett a kezéből.

— Vedd föl kardod és küzdj. Hurá! — ajánlotta a kutyafejű besenyő, furfangosan.

Péter fölkapja. Elkezd küzdeni. Már jó egy órája elkezdett, midőn Koppány egy csapással úgy megsértette, hogy belehalt. A magyarok birtokában már csak a Pasaréti Fellegvár maradt.

A kutyafejű gyaurok vezére, a kopasz Koppány Ali hiába próbálta megvesztegetni a vitézeket. Vezérük, a félszemű Battyányi János leköpte a borravalót. A törökök már-már feledték a reményt, midőn előjött a varga és megszólalt.

— Oh, törökök dicső fejedelme. A várat az én édes atyám, Kőmíves Kemelen építette. Egy helyen egy óra alatt nagyon le lehet rombolni. De én azt ingyen nem mondhatom meg, hogy hol. Mert sajnos a vár már az én tulajdonom.

A vezér így felelt:

— Oh! Annyi aranyat biztosítok, amennyi belefér a bőrödbe.

A gonosz varga az ígéret után megmutatta a helyét. Egy óra múlva a várnak már csak egy nagyon kis része látszott ki.

Midőn Battyányi János látta, hogy a várat már alig lehet látni, ajánlott levelet küldött a kopasz Alinak:

— Oh, török vezír! Itt küldöm két apródomat. Neveld föl őket tenmagad.

Koppány Pasa szívesen engedett a kérésnek. Midőn a vár hős védői mind elhullottak, Kőmíves Kemelen a jussát követelte. A török Koppány, midőn ránézett az árulóra, nagyon elszomorodott. Ezt ajánlotta becstelen szolgáinak:

— Oh! Végezzétek ki gyorsan az árulót. Kíváncsi lennék, mennyi arany fért a bőrébe.

Midőn eltávoztak a besenyők, a nép Pasához szaladt. Mikor látták, hogy (nagyon) meghalt, olyan sírást csaptak, hogy zengett a sátor.

Nagy sírás-rívással eltemetik Pasa Pétert. Egy márvány kőlapra ráírják hogy:

ITT NYUGSZIK AZ ŐS MAGYAROK LEGBÁTRABB VITÉZE PASA PÉTER; PÉKE PORAIRA ! ! !

A rétet H. Lajos királyunk elnevezte Pasarétnek. A rét most is fennáll. A márványkő sajnos elveszett. Emlékét kegyelettel őrzi a Márvány utca."

Írta: Benedek Katalin, Nagy Ágnes és Juhász Szilvia.

Farkasréti legenda. Első változat

„Réges régen, még U. László király idejében történt, hogy egy hatalmas rét volt elterülve e helyen. A hun népet (bor) nagy veszély kerülgette.

Az Alpok magasan fekvő síkságairól a farkasok a Dráva vizén átúszva a Duna mentén a csepeli kikötő felett megállapodtak. Éjjelente a mai Soroksári úton az éhségtől és a fáradozástól rekedten vonyítottak.

Ezek a farkasok elátkozott királyfik, grófok, bárók és hercegek voltak. Megátkozta őket a boszorkány, aki az Alpokban lakott. Avval, hogy addig nem változhatnak át, míg a hun király lánya, Tamara, férjhez nem megy hozzá a farkas király fiához feleségül.

No jó. U. László király elkezdte törni a fejét. Egyszerű fakupájából hörpingetett, hogy miként lehetne csabdába csalni a fenevadakat. Arra már az első korty után rájött, hogy csak csellel sikerülhet a csabda. Bölcsei megnézték a beleket és sok mindent javasoltak. De U. László le (tol) torkolta őket. Végül a legöregebb aggastyán botjára támaszkodék. Így szólt:

— Menjen hát ki a király lánya a rétre. Bújjon el a bokorba. A többit majd meglátja mi lesz.

Be is ment hát a király lánya a bokorba. Látja ám, hogy a farkasok hasából csodálatosan szép királyfik bújnak ki. Halálosan beléjük szeretett. Hazament és ágynak esett.

Édesanyjának elmesélte, mi volt. Az anyja az apjának könyörgött, hogy engedje még egyszer.

Tamara visszament a rétre és a bokor mögé búit. Mikor a bárok és hercegek éjfélkor táncolni kezdtek, a királylány tüzet csiholt. A bőrök lángra kaptak és elhamvadtak. A farkas legények fölkapták a lányt. Elrohantak földvárukba.

Akkor a várat a farkas királyfi megpöccintette és rubintos várat csinált belőle. A többi farkas is átváltozott. Fényes ruhában állottak a leány körül.

Mindjárt megesküdtek és szent koronát tettek egymás fejére. A király otthon kereste lányát de nem találta. Elindult torony iránt, neki az Alpok erdejének, a farkas király várába. Mikor látta a fiatalokat összeölelkezve, tüstént áldomását adta rájuk. A farkasbőröket elásták a réten és így keletkezett a farkasréti temető."

Írta: Aranyos Ágota, Györk Krisztina, Iszlai Eszter, Patay Gabriella és Szirmay Krisztina.

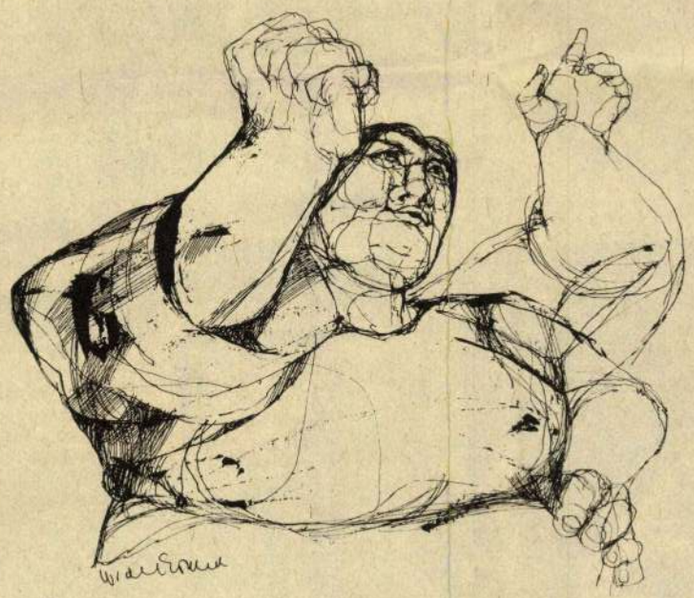

Wiederkomm Ervin rajza

Farkasréti legenda. Második változat

„Farkas rétről szeretnék írni. Mondát. Élt egy farkas. Élt egy basa is. A neve: Néró.

A basa versenyt szervezett. Sok férfi jelentkezett. Már csak 1 ember volt a versenyben. Elkezdett a farkasra lőni. Nem lőtte le. Ezért nem győzött a versenyen.

A győztes a királylány kezét nyerte volna el. A basa örült, hogy nem vették feleségül a lányát.

A farkas egyik nap odalopózott. A basa elé állított:

— Én öreg vagyok. Öljetek meg.

— Nem, nem ölünk.

Hálából elnevezték a rétet."

Írta: Lente Miklós, aki úgy látszik, jobban kedveli az antilegendákat.

M.D.K.

Bálint I., festőnövendék

10 képekkel szerepelt

a Jon Andreescu Intézet által rendezett Ifju

Müvészek Kiállitásán.

Igazság Kolozsvár, 1957, máj. 11.

+ Utunk Kolozsvár, 1957. máj. 13.

Bálint Ildikó grafikus:

kiállítása a Római Magyar Akadémiában

Népszabadság, 1984. XI. 23.

Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bálint Ildikó

ÉLET ÉS IRODALOM

1966 NOV 17

1021

Bálint Ildikó: Csendélet

Magyar Hírlető
SAJTÓFIGYELŐ

EÖRSI ISTVÁN:

BESZÉLGETÉS, 2.

RÁDIÓ

Okvetetlenkedő makacsságom, mely üdvös, ámde gyakran dögunalmas háborúságban tart az élet bögöly-tényeivel, sehogysem tudott belenyugodni abba, amit barátom mondott múltkori rádió-bírálatomra: „Hogy lehet bárkitől is számonkérni a nyílt és szókimondó eszmecserét? Ki vitázik manapság mikrofon előtt?"

Nem válaszoltam neki rögtön, hiszen magam is tudom, hány halvaszületett beszélgetés mozgó koporsói vagyunk, hány kérdőjel kampóján himbálózik szederjes nyelvvel kíváncsiságunk. Ámde azt is tudom, hogy ez a kíváncsiság gyakran nem orv merényletnek, hanem kislelkű öngyilkosságnak az áldozata, olyanok vagyunk, mint a vak ember, aki öt lépéssel a fal előtt megáll, mert attól tart, hogy beveri a fejét. Aztán, mintegy megrendelésre, segítségemre siettek a tények: igazi beszélgetést hallottam a rádióban.

Ráadásul nem valami irodalmi vagy kulturális kérdésről folyt a szó, nem elméleti részlet-problémákat feszegettek kiváló elmeéllel, és nem is a hétköznapi élet apró, ügyes-bajos dolgai kerültek szőnyegre — a két riporter, *Mester Ákos* és *Vértes Csaba*, társadalmi fejlődésünk leggörcsösebb akadályáról beszélgetett fiatal közgazdászokkal, és a kávéscsészék meghitt csörgése csak halk zenei aláfestközti összefüggések elemzésére nincs igény, sem mód. A KGM-üzemek vezetésének egy év alatt négyezer rendeletet kellett végrehajtania. A közgazdasági elemzés nagy részüket fölöslegessé tette volna. Az utasítások tömege azonban megsemmisíti az önálló közgazdasági munkát, elfojtja a közgazdasági szemléletet. Az idő adminisztrációval telik el. A túlzott centralizálás következtében a vállalatoknál hivatalnok-típusú vezetés virágzik, és a közgazdász iránt nincs markánsan körvonalazott társadalmi igény. Pedig — mondta az egyik vitázó — öt-tíz éven belül csak meg kell valósulnia a gazdasági reformnak, és akkor a vállalatok léte-nemléte az önállóan alkotó közgazdászgárdától függ majd.

Ehhez viszont — folytatták mások — meg kell reformálni a közgazdász-képzést. A jelenlegi egyetemi oktatás nem készít fel a gazdasági döntésekre. Nincs gyakorlati jellege. Nem specializál. „A gazdasági modellekkel való játékra volna szükség." Mivel nem tudják kellő képpen alkalmazni az egyetemen tanultakat és többnyire igény (é lehetőség) sem merül fel arra hogy továbbképezzék magukat, fiatal közgazdászok többsége b simul az adott keretekbe, nem lődik tovább. Ezen a ponton az parázs vita támadt, egyesek szeri ugyanis az igénynek belülről k fakadnia, mások azt állították

Bálint Idlikó 1

Részt vett a Magyar szovjet képző művészek kiállitásán a Mücsarnokban.

Magyar Hirlap 1979/27o/8

Wagner: Moszvka után Budapesten

Bálint Idikó 2

Közülük is *Bálint Ildikót*, akinek már máskor, máshol is látott bronz éremsorozatai ezúttal is meggyőznek szakmai felkészültségéről, művészi kvalitásairól egyaránt. Az *Annamuri*-ciklus ódon boltíveket mintáz, penészzöldesre patinázva, a *Dzsvári I—III.* épületalaprajzot, ornamentikai részleteket variál, míg az *Inguri erőmű* három remekbe sikerült darabja modern architekturális ritmusokat foglal körkompozícióba.

Magyar Hirlap 1979/27o/o

Wagner:Moszkva után Budapesten

Bálint Ildikó

művei szerepeltek a szentendrei uj művésztelep kiállitásán

Vác, Vak Bottyán Muzeum kiállitóterme
Görög templom, 1978. jul. 7-3o.

-katalógus a könyvtárban-

Bálint Ildikó

A Szovjet Kulturában állitott ki közös tárlaton, melyet Müvészbaratság cimmel rendeztek meg.

MIVEL NEM AKARUNK ismétlésekbe bocsátkozni, ezúttal csak tallózunk a Grúziát járt magyar művészek ottani útiélményekből ihletődött, közelmúltban készült alkotásai között. Az érmek vitrinében *Bálint Ildikó Inguri erőmű* sorozata részben orosz, részben magyar feliratokkal készült.

Magyar Hirlap 1981/1o/17/

Wagner: Müvészbarkátság

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG
Bálint Ildikó, szobrász
1979 NOV 23

vésővel

rikusság soha eddig nem volt talán ennyire fontos, mint napjainkban, amikor a tárgyak már-már uralmuk alá hajtják létrehozóikat. Igaz, változik arányuk, formájuk is, ki-ki merre járt. Legalábbis a magyaroknál érződik a léptékváltás: a monumentális Inguri Erőműtől *(Bálint Ildikó)* a saját szórakozásra kitalált meséig *(Koleszár Erzsébet)*, a grafikai emlékfoszlányoktól *(Szunyoghy András)* a visszafogottabb nőies líráig *(Havas Eszter)*. De fordítva is igaz mindez: a lett *Janisz Anmanisz* a Dunára emlékszik vissza a táj- és városképek, valamint barátai vonásainak felvillantásával. A moszkvai *Tatjana Cigal* grúz és magyar építészeti emlékeket hangol össze, hogy történelmet idézzen; a szibériai *Nyikolaj Lomasenko* tűkarca a budapesti kéményseprőket tréfálja meg; a grúz *Sota Sanyidze Varga Évát* festi le Budapesten; *Marina Talasenko* ugyanezt teszi, de már meseszerű faunába ágyazva, hogy mindenkor emlékezzen: a közös együttlétek, a találkozások csak akkor hatnak mélyenszántóan, ha van mire visszatekinteni, s a témák nem egy társasutazás rohanásait jelentik, hanem elmélyedést a tájakkal, a városokkal, megértést az emberekkel, azonosulást mindazzal, ami egy meghatározott időben bárkit is körülvesz.

Ezekhez a festményekhez, érmekhez, szobrokhoz, grafikákhoz nem kell írásos beszámolót mellékelni. A filmvetítés is elmaradhat ezúttal: a művek immár nemcsak felvillanások, hanem egy-egy művészpálya állomásai is. Jelentősek és meghatározók, mint *Bálint Ildikónál* az érmek, *Koleszár Erzsébetnél* a szinte miniatúra-érzékenységű akvarell-lapok, *Szunyoghy Andrásnál* a szálkás keménységgel hömpölygő linóleum elbeszélésmetszetek. Érdemes lenne persze azt is végignézni, hogy az épületek hányféle megfogalmazásban és megközelítésben jelennek meg a magyar és szovjet festők vásznain, eredetük bárhol is legyen: Nagymaroson, Inguriban vagy Moszkvában. Egy biztos: sehol és senkitől sem idegen a másik otthona, bárki bárhol is vendégeskedjen. Mert ahol szíves és szívélyes a marasztalás, ott megszülethetnek *Sota Sanyidze* lányportréi, ott a budapesti városrészletek is szenvedélyesebbek *Vladimir Golovanov* akvarelljein, s *Jurij Mezsirov* költőportréja sem csupán gesztus, hanem magán viseli és magában hordozza a párbeszéd igényét és fontosságát, a barátság, a kölcsönös érdeklődés elmélyülését.

A tizenegy magyar és a tíz szovjet művész azonban nemcsak tanul egymástól, hanem valahol mégis a saját országának a művészetét folytatja. Önnön gyakorlatától egyikőjük sem tud eltérni. De senki sem kívánja, hogy bárki is szakítson hagyományokkal, előzményekkel, felkészültséggel, jártassággal. A már eddig is emlegetett párbeszéd úgy válik teret ölelő gondolattá, hogy közben bármelyikük kezében is van az ecset, a véső és a metszőtű, mindegyikük csakis azt adja, amire szeme, értelme, adottsága képessé teszi. S ebben egyikőjüknél sem kell csalatkoznunk. A kvalitás ezt a tárlatot is éppúgy meghatározza, mint bármely más látnivaló a Műcsarnok egyéb kiállításait.

Fotó: Harmati János

Somogy megye 82 termelőszövetkezete között alig akad olyan, amelyik a kulturális alapját teljesen felhasználta volna. Átlagosan az összeg negyven százaléka megmaradt. Több mint hatmillió forintról van szó. Van olyan szövetkezet, amelyik hatvan-hetven százalékot is „megspórolt".

*

A nagyberkiek, úgy látom, minden tőlük telhetőt megtettek. A Kaposvölgye Tsz 1979-es közművelődési jelentéséből: „Különösen a nyelvtanfolyamokon részt vevők számát kívánjuk emelni, mert a dolgozók nyelvtudásának gyarapítása fokozott lehetőséget ad az NDK-beli és csehszlovákiai testvérszövetkezetekkel fennálló kapcsolatok kiteljesítésére..." — és így tovább.

A többit „papír nélkül" *Smidt Ervinnével*, a közművelődési előadóval.

— *Hányan jelentkeztek a nyelvtanfolyamra?*

— Eddig még csak hárman.

— *Fizikai dolgozók?*

— Azok nem nagyon érnek rá ilyesmire. A sertéstelepen megszakított műszakban dolgoznak: hattól tízig, és délután háromtól hatig. Nincs is rá igényük. A múltkorjában Sopronba szerveztünk kirándulást. Azt hiszi, hogy örömmel fogadták? Alig éltek a lehetőséggel.

Híre megy a jónak

A szüret javán már túljutottak. Leszedték a én életemben is. Most meg mindenhol itt a csempés fürdőszoba. Kevés az olyan család a falunkban, ahol nincsen autó. A Pallósnénak tudós a fia — mutat a mellette ülő asszonyra. — Fizikus. Szóval nem panaszkodhatunk. Habár dolgozni is kell, az szent. Az én fiam azt mondja, édes, minek nektek a tehén? Csak a munka van vele. De hát a friss termék is jól jön, nem igaz? Mi így szoktuk még. Tudom, a gyerekeim másképp csinálják majd. Ha még egyszer lesz kirándulás, én sem maradok le. Telebeszélik ezek az asszonyok a fejemet ezzel a Sopronnal.

Bob herceg és Elektra

Újból a tsz-irodán, a közművelődési előadóval.

— Hát igen — mondja. — Ha csak egy-két ember is elhinti közöttük... akkor talán mégis érdemes, talán mégsem kell feladni.

A jelentésben az is ott áll: „Dolgozóinknak a tanulás mellett biztosítjuk a művelődés, a szórakozás lehetőségét. Évente harminc színházbérletet vásárolunk, amelyet a dolgozóink rendelkezésére bocsátunk."

— De a színházba menést fölösleges tehernek érzik. „Minek adsz nekem éppen most bérletet — mondják —, befőzéskor, nagytakarításkor?" Az a véleményem, hogy elkényelmesedtünk — összegezi *Smidt Ervinné*.

A húszesztendős *Nagy Erzsike* már hazaérkezett

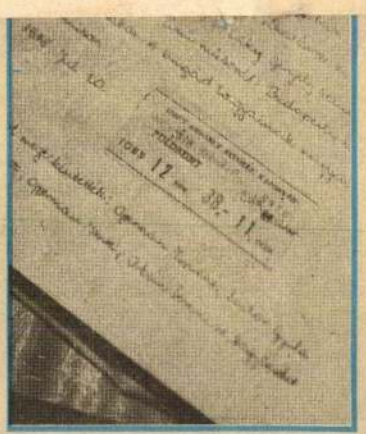

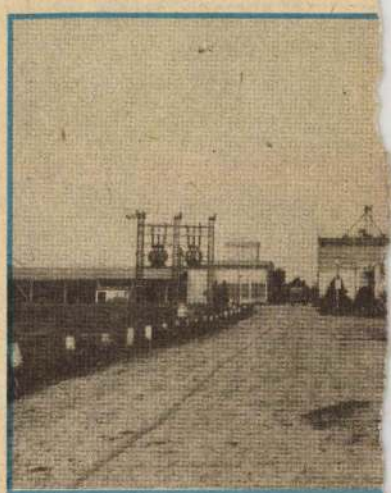

az estén a Csárdás show című előadás ment. Mindenki nagyszerűen mulatott, jól érezte magát. Aztán egy másik lapon szintén színházlátogatásról esik szó. Gogol: Esküvő. „Igen komoly darab volt. Mindenkinek tetszett."

1021

Párbeszéd — ecsettel,

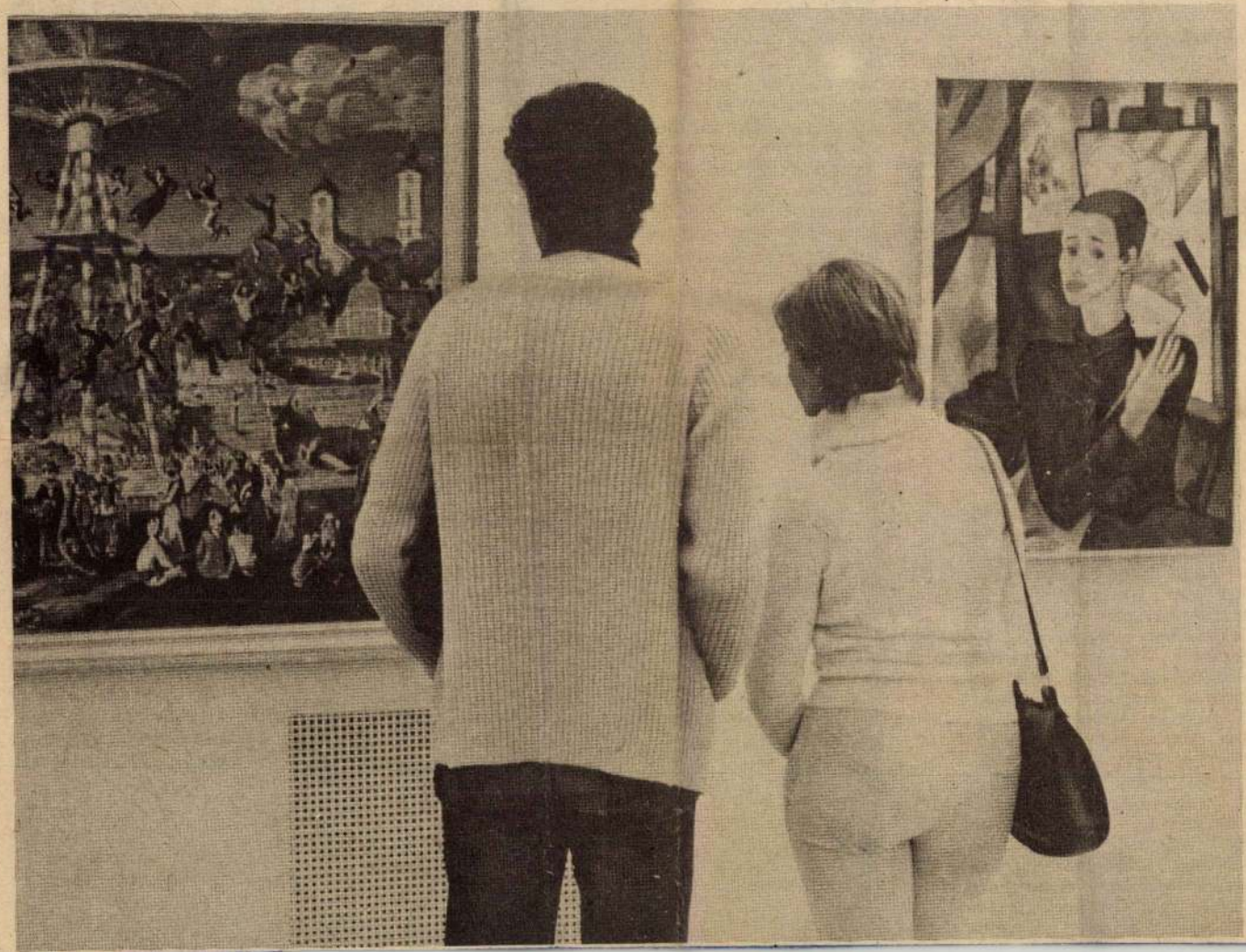

Tbiliszi és Moszkva, a Don-vidék és Szamarkand éppúgy jelen van a képeken, mint Nagymaros és Szentendre, az Egyesült Izzó üzemcsarnoka és az éjszakai Budapest. A képen azonban nem fényképeket jeleznek, hanem festményeket; bemutatkozási helyük a budapesti Műcsarnok. Alkotóik fiatal magyar és szovjet művészek: az utóbbi esztendőkben közös művésztelepeken ismerkedtek meg egymással, országaikkal, tárták fel egymás előtt mindazt, amit bemutatásra méltónak, népet, szokást megismerni szándékozónak különösen fontosnak tartottak.

Magyar—szovjet együttes kiállítások eddig is voltak, így hát a mostani alighanem egy a sok közül, de része annak a folyamatnak, amely összeköti és inspirálja a két ország fiatal alkotóit. Ezek a művek — legyen az akár szobor, grafika vagy sokat emlegetett táblakép — nem leckét mondanak fel, nem a topográfiát vallatják, nem a folyók színét és gazdagságát, hanem ami közös bennük és eltérő is egyben, ami látványként és érzelmileg egyaránt hasznos lehet mindannyiunk számára: az embert. Felesleges ennek a hangsúlyozása, ám meglehet: ez az embercent-

rom éves vagyok. De kezdő koromban egyáltalán nem húzódoztam a fizikai munkától sem. Azt mondom: az ember először a munkában legyen felnőtt... Utána beszélgethetünk.

— *Nehezebb lesz most Laci helyzete, hogy panaszkodott magára?*

— Miért lenne? Kisebb gondom is nagyobb annál, mint, hogy vele huzakodjak. Ez nekem nem ügy, elhiheti.

Laci: „Ennél rosszabb úgy sem lehet."

— Ami azt illeti, én is meg tudnám kritizálni Zoli munkáját — mondja Laci. — De talán az a legnagyobb baja, hogy nem tud az emberekkel bánni. Nem kér, csak utasít. Nagyon érezteti mindenkivel szemben, hogy ő a főnök.

— *De hát tényleg ő a főnök!*

— Igen. De az ember nemet is mondhat.

— *Azt mondja, nem szeretsz dolgozni.*

— Ez nem igaz. Az azonban igen, hogy nem szeretem, ha rángatnak. Az ember azt is elvégzi, ami nem a közvetlen feladata, ha kérik, és nem utasítják.

— *A fizikai munkára gondolsz?*

— Végül is, ha favágó akartam volna lenni, akkor nem tanulok középiskolában, és nem megyek el erdésznek kétezer-hétért, hanem megyek favágónak dupla pénzért.

— *Azt ugye tudod, hogy egy főnök nagyon kellemetlen lehet a beosztottjával, ha akar?*

— Mit csinálhat velem?

Az apa: „Mondom a fiamnak, húzd meg háromszor a füled..."

— Gyerek még — mondja az apa —, nem ismeri az életet. De azt is megértem, hogy bántja őt a dolog.

— *Nem próbált meg a „lelkére beszélni"?*

— Ő tudja, mit csinál, mi ebben csak segíthetünk neki. Mondom a fiamnak, húzd meg háromszor a füled, aztán gondolkozz, és csak azután mondj vagy csinálj valamit...

*

Húzd meg háromszor a füled... — így szól az apai jó tanács.

Inkább, mint hogy mások húzzák meg? — kérdezhetnénk. *Kalóczkai Laci* a maga tizenkilenc évének minden elkeseredésével, igazságkereső indulatával lapunkhoz fordult. Azt hisszük, nem egyszerű aránytévesztésről van ebben az esetben szó. És ezt a tények ismeretében talán még inkább megerősíthetjük, noha a beszélgetésekből kiderült: Laci ügye a maga tényszerű vonatkozásaiban „ügynek" is csak enyhe túlzással nevezhető. Mégis, egyféle modellhelyzet, hiszen a hozzá hasonló korú fiatalok ezreit érinti Laci prob-

Találékony tehetetlenség

— Nem is hinné rólam, hogy gólkirály voltam, hogy imádtam sportolni és kevesen futottak nálam jobban a városban.

Gallyas Pál hangja már régen nem keserű, megfakította az a tíz év, amióta egy súlyos baleset következményeként megbénult a bal keze és a bal lába. A baleset múlt időbe tette az élet vidámabb oldalát. Minden csak — volt.

— Ott álltam harmincévesen béna, rokkantan, magatehetetlenül. Ebbe nem lehet belenyugodni, legfeljebb elviselni és tudomásul venni. Széthullott a családom, vitrinbe tettem a jogosítványomat és hálás voltam, ha ügyesen forgattak az ágyban ide-oda! Aztán mint az őseink, megtanultam előbb négykézláb járni, majd lassan felállni...

...Nehézkesen feláll, elhárítja a segítséget, bottal kimegy a konyhába, de ott már én melegítem a kávét, én kotorászok idegen konyhaszekrényben a cukor után...

— *Ön írt nekünk...*

— Írtam, mert úgy gondoltam, elolvassa néhány sorstársam is a maga cikkét. Jó, ha tudnak arról, amit kitaláltam. Amikor újra megtanultam bottal járni, kaptam egy SZTK-rokkantkocsit. És itt kezdődik az én történetem. A rokkantkocsi csak annak jó, akinek mind a két keze ép. Egyikkel hajtja, másikkal kormányoz. Ez nekem nem ment. Továbbra is oda voltam kötve a szobámhoz és úgy éreztem, rám szakadnak és összenyomnak a falak... Elkezd-

— Ne várjon valami versenyautót, ez nyomorék, rokkant embereknek készült. Az alap egy hagyományos tolókocsi. Először is újrahegesztettük a vázát, hogy nagyobb terhet bírjon. Az ülés egy szóló Zsiguli ülés. Ez alá rejtve beépítettünk egy akkumulátort, amit 30 kilométer után kell újratölteni. A motor egy olajbefúvó motor, és egy Csepel önindító „házassága". A Wartburgoknál használt irányváltó készülék segíti a menetet. A kocsi kétsebességes, hogy a járdaszigeten képes legyen „felkapaszkodni" a benne ülővel. A kerekeket Babetta robogókerékre cseréltük, mert az eredeti súlyom alatt kifordult. Komplett fékberendezés és panorámás visszapillantó tükör egészíti ki a szerelést.

— *Szóval „kitalált" egy új rokkantkocsit csupa hazai alapanyagból.*

— Valami ilyesmi a lényege és még az, hogy mindössze huszonhétezer forintból ki lehet hozni.

— *Nem drága?*

— Nézze, ha az ember fiatalon béna, szobához van kötve, nem igaz, hogy nem kerít vagy kér ilyesmire pénzt. Hiszen a legnagyobb illúziót kapja vissza vele: a szabad ember szabadságérzetét.

— *Hogyan akarja ezt a találmányát — finoman fogalmazva — eladni?*

— Én nem tudok vele házalni, akiknek eddig felajánlottam — hi-

Bálint Aladár, grafikus

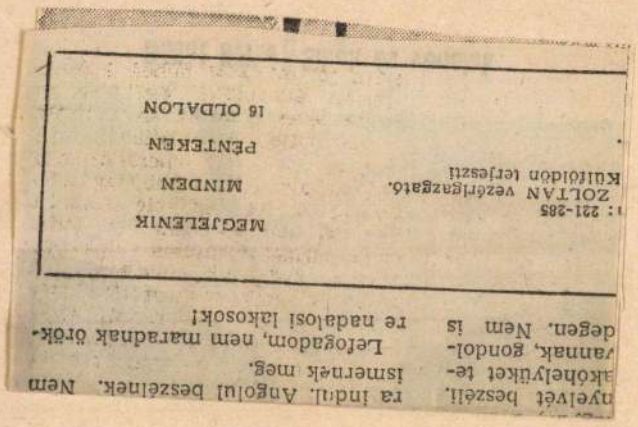

Bálint Aladár: Síkok és vonalak

15.

Élet és Irodalom Bp. 1984 máj. 18. XXVIII/20

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bálint Ildikó

VALÓSÁG

1967 MÁJ

1021

Bálint Ildikó
metszete

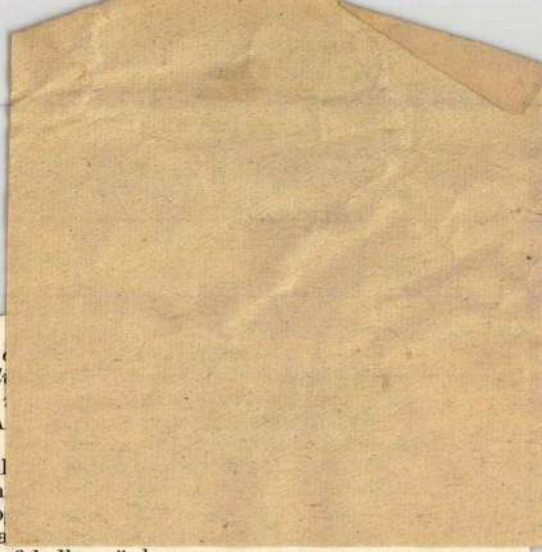

B.: Fokozott érdeklődés 1941 iránt... Erről beszélnek, de én nem látom a fokozott érdeklődést. Említette Szimonov regényét. Ezzel egyidejűleg sok más olyan könyv is megjelent, amely a hősiességről szól, de a háború későbbi szakaszaiban játszódik. Ha mindent összeszámolnánk, kiderülne, hogy nincs valamiféle különleges, fokozott érdeklődés, de hiszen az irodalomban nem a mennyiség dönti el a dolgokat. Az *Élők és holtak*nál sem annyira az időpontról, mint inkább a regény művészi meggyőző erejéről van szó.

1941 a legmagasabb fokú hősiesség éve volt. Emellett leckékkel, keserű leckékkel is szolgált. Ezekből pedig le kell vonni a megfelelő tanulságot. Az irodalomnak is szólnia kell erről.

A háborúról szóló könyvek egyúttal igen korszerűek is. Mit is értünk korszerűségen az irodalomban? Néha úgy értelmezik, hogy „ettől...eddig". Gondolom, ez a módszer itt semmiképpen sem alkalmazható. Az elmélyült művész okokat lát és mutat fel, a felszínes csak a következményt. Azt tükrözi, ami maga is tükröződés. Múlik az idő, és az ilyen könyv senkinek sem kell. Az igazi művész hosszú évekre korszerű művet alkot, mert az okok nem olyan rövid életűek, mint a következmények. A háborút ma már elég nagy idő választja el tőlünk, de a róla szóló komoly irodalom mégis korszerű.

K.: *Szeretnék még visszatérni az 1941-es év problémájára. A dolog lényege ez: hogyan írunk a háború első szakaszáról. A kudarcokon, a nehézségeken, a személyi kultusz okozta bonyodalmakon van-e a hangsúly, vagy azon, hogy a hihetetlenül nehéz körülmények*

c. rossz
háború
ezt prod
kellene,

B.: A
gény és
dalmunk
hogy m
juk, ho
akik ma
bad megfeledkeznünk.

Népünknek mindennél kevésbé volt szüksége arra, hogy eltitkolják előle a fenyegető eseményeket. Bebizonyosodott, hogy képes a legkeményebb igazság és a legsúlyosabb megpróbáltatások elviselésére. Az ifjúságot igazsággal kell nevelnünk. Ezzel kapcsolatban szeretném idézni A. V. Sznyezsnyevszkij orvostudós szavait. Nemrégen mondotta a *Litye*raturnaja gazeta tudósítójának: „Az ember számára mindennél súlyosabb a csalódás. Ezért nem kell félnünk attól, hogy az életről, annak problémáiról, konfliktusairól és ellentmondásairól beszéljünk. Fel kell készíteni az embert a konfliktusok és ellentmondások leküzdésére, meg kell tanítanunk gondolkodni, elmélkedni." Továbbá: „Az igazság által való nevelés — a legjobb nevelés. Mind az életben, mind a művészetben. Morálisan egészséges nemzedéket kell nevelnünk. Olyan nemzedéket, amelyet nem tölt el félelem, aggodalom, bizonytalanság a holnap miatt, amely nem ismeri a keserű kétségeket és csalódásokat." Én teljes mértékben osztom ezeket a gondolatokat.

K.: *Mostanában sok háborús memoár jelent meg, az olvasók nagy érdeklődéssel fogadják ezeket a könyveket. Vajon nem kerülnek-e a memoárok az irodalom élvonalába, nem*

/121

Bálint Miklós

1973. III. 1. Kossuth 13.40 LA-né /11/

Lokálpatrióták

Szentendre szerelmeseiről.

Tarnói Gizella riportja.

- Szentendre városa ma már nem csak hangulatos utcácskáiról, remek építészeti emlékeiről és művészetéről, vagyis képzőművészeiről ismert, hanem arról is, hogy az itt élő emberek között nagyon sok vérbeli lokálpatrióta akad, akik szívügyüknek tekintik a város multját, jelenét és jövőjét.

A Szentendréért tennivágyókat, a városi tanács mellett a Hazafias Népfront tömöriti egységbe. A Hazafias Népfront városi titkára, Bernáth Tibor elvtárs, aki egyben a Szentendrei Kéziszerszámgyár igazgatója.

- Sikerült olyan légkört teremteni, közösen a Tanáccsal és a Városi Pártbizottsággal, amiben Szentendre város polgárai szivesen dolgoznak.

Részt vettek az elmult évben több, mint 5 km járda épitésében, az 1. számu Óvóda bővitésében, ami kimondottan társadalmi munkában épül, és részt vettek igen sok olyan munkában, amelyek még az esővi társadalmi tevékenységet emeli.

- Milyen munkára vállalkoznak szivesebben? Ilyen manuális munkára, vagy pedig inkább szellemi munkára? Ugy értem, hogy szervezés, különböző kulturális vagy egyéb programok szervezésében munkálkodnak?

- Hát talán azt mondhatnám, hogy mindegyikre vállalkozunk, de természetesen nem egyedül.

Szivesen vállalkozunk operativ napi feladatoknál és természeto-

sen kulturális és sport programokban is. Bár sajnos, a sport-programban elég gyöngén állunk. Valamikor Szentendre városa elég híres volt vízi életéről, és az elmult időszakban bizony nem nagyon dicsekedhetünk jelentős sporteseménnyel, bár mi szeretnénk a régi postás-strandot, ami a HÉV-végállomásnál van, felujitani, hogy a Duna-kanyar parki láncolatnak ez az első szabad parkirozó helyem lenne, a másik a Papp-szigeti területen a város vállalatainak részvételével egy közös csónaktárolót szeretnénk megvalósitani, és köré telepitenénk a vállalatoknak a hétvégi pihenőit.

- Bernáth elvtárs nem szentendrei születésü. Mégis idenőtt Szentendréhez. Mi az, ami miatt mindenki megszereti ezt a várost, aki egy kicsit közeli kapcsolatba kerül vele?

- Hát igen. Kilenc éve lakom Szentendrén, és az elmult 9 év alatt ugy érzem, hogy ős-szentendreivé váltam. Nagyon szép kis város ez, vonzó, minden nehézségével együtt, egy nagyon jó szellemü polgárság lakja, azt hiszem, a kollektiva légköre is befolyásol engem a véleményemben.

A fölmerülő problémák közösek, és szivesen vesz részt az ember benne.

- Bálint Ildikó a szentendrei művésztelep egyik lakója, már 1969. óta.

- A városi Hazafias Népfront Bizottság elnöke vagyok, kulturális és közmüvelődési problémákkal foglalkozom.

Az első időszak meglehetősen sok problémát hozott, mert hát a Népfrontban hasonló funkciót betöltött emberek nem sok irásos és szóbeli dokumentumot hagytak hátra, ugy hogy teljesen tiszta papirról kezdhettem ezt a tevékenységet.

- Három év alatt, illetve hát lassan négy év alatt mennyire lehet megismerni Szentendrét úgy, hogy az ember tudja, hogy mi a dolga?

- Szentendrét nem 69-ben ismertem meg, már főiskolás koromban nagyon sokat kijártam, mint kirakatot, illetve mint dekorációt ismertem meg, mert sokat rajzoltam, sokat jártam ki, kiállításokat néztem meg. Ismertem egy pár embert, így amik a kulisszák mögött volt, azt tulajdonképpen 69-ben ismerkedtem meg. Bekerültem a Népfrontba és legelőször meg kellett határoznom, hogy mit szeretnék csinálni, vagy egyáltalán mi a feladata egy ilyen alelnöknek, aki különben nem egy szervezett szervezetnek a tagja, hanem egy szervezett mozgalomnak a tagja, tehát mindenféle szabályzók és szabályzatok nélkül kell, hogy tevékenykedjen, tehát csak a saját erkölcsi megítélésemre voltam utalva, hogy ez helyes vagy nem helyes. Azután a későbbiek folyamán itt sikerült a tanács művelődési osztályával egy igen jó kapcsolatot és a városi művelődési házzal egy olyan kapcsolatot kialakítanom, amely meghatározta a programoknak és a problémáknak a közös vitelét és hát ez a kapcsolat azóta tart.

- Eddig mit sikerült elérni, valami változást, valami pluszt, ami eddig nem volt?

- Például most szeretnénk létrehozni egy Népfront-fórumot. Ez annyit jelentene, hogy minden hónapban legalább egyszer szabad beszélgetés formájában összehívnánk a népfront-aktivákat és a tanácstagokat, akik egy kicsit jobban ismerik a város helyzetét és talán több az ambició bennük, hogy segíteni is akarnak és változtatni.

- Min kell változtatni?

- Hát például a passzivitás, sok esetben egy-egy jónak igérkező programon kevés ember vesz részt, de azt hiszem, hogy ez nem csak szentendrei jelenség.
Itt a televizió, a beszárkózottság, a Pesten való munkalehetőségek, annyira elszárják az embereket indokolatlanul, amit nagyon jó lenne felszabaditani és hát közelebb hozni egymáshoz.
Ezt a fórumot annak szánjuk, hogy az emberek megismerkedjenek részben egymással, részben pedig itt első kézbe olyan információt kapnának a város életéről, ami máskor csak beszélgetések, szépitések vagy pletyka utján terjednek, ugy hogy itten első kézből kapnának olyan dolgokról információt, ami nagyon fontos a város további életére.
- Ezelőtt 6 hónappal ezen a területen, ahol most vagyunk, gazos földrész volt. Elhatározták a tanács vezetői, hogy óvóda-bővitést készitenek. Feljöttek hozzánk a KIOSZ-ba, tudniillik én vagyok a KIOSZ-nak az elnöke.
Na mi igéretet tettünk ahhoz a társadalmi munkát végzünk. Ennek az épületnek az elvégzését kb. 80 %-át a kisiparosság csinálta, és a Szentendrén működő vállalatok.
- És most hogy áll? Körülbelül mikor adják át ezt a részt?
- Hát holnap már ide behurcolkodnak a gyerekek, amint tetszik is látni, már ezek be vannak rendezve, ugy hogy most már nagytakarítás folyik.
- Ez lesz a nappali kis játszóterem?
- Tessék /érthetetlen/
- Köszönöm szépen. Hányan dolgoztak itt, az óvóda épitkezésén?
- Kérem szépen, kb. 12-en. Nem is tudtunk volna többen, megmondom miért. Mert Nem volt munkaterület. Ugy hogy ugy volt be-

osztva. Ezt a tervet, amit itt tetszik látni, egy Beota nevezetű kőműves mester csinálta. Teljesen egyedül. Így lett beosztva.

- /érthetetlen/

- Na most magát, magát a vízrészt, azt kárman csináltuk, tehát, ahogy tetszik látni, innen két boylerről, teljesen ultra-modernül, kapják a melegvizet. Így néz ki például a mosdórész. Tehát ezt én és a fiam és egy másik iparos csináltuk. Például én kb. 600 órát dolgoztam ezen az épületen.

- S a tervezést ki készítette, azt a tanács?

- Nem, ezt mi.

- Maguk készítették a tervet is, mindent?

- Hát igen. Hát a tanácsnak a műszaki osztályával, az egész részt, a kisiparosságnak az elképzelése.

- Hát Borbély elvtárstól előzetesen csak annyit hallottam, hogy nem a szavak, hanem a tettek embere. Ennek az óvóda bizonyítja is.

- Dolgozunk.

- Mióta él itt Szentendrén?

- Lakni 5 éve lakok itten. De a műhelyem az már itt van rég.

- De úgy látszik, megszerette a várost.

- Megszerettem. Jobb szeretem, mint Pestet.

- Azért mert

- Tiszta levegője van, meg valahogy, tetszik tudni, hogy van, ott az után elmegy az ember, nem ismerik egymást. Itt megyek az után, mindenkinek köszönünk, mindenkivel beszélget, szóval más valahogy. Meg úgy érzem, hogy megbecsülnek.

Nehézségek még mindenhol vannak, dehát azt nem szabad szem előtt

tartani. Át kell hidalni, mert másként nem megy az élet.

- A szentendreiség fogalmáról sokat beszélgetünk a városban, éppen arról, hogy ki számít igazán szentendreinek? Mi úgy véljük, az, aki Szentendréért tesz és cselekszik. Nagyon sokan vannak, akik csupán kijárnak és igazi szentendreinek tekinthetők.

- Ez a kérdés Marosvölgyi elvtársat is közelről érinti, hiszen nem szentendrei születésű. Mégis a tanács elnöke.

- Igen.

Tizenöt éve dolgozom Szentendrén és úgy érzem, talán az előbbi kritériumok alapján szentendreinek tekinthető lennék.

Növekszik azoknak a száma, akik Szentendréért tesznek és cselekszenek, bármilyen formáját nézik is ennek.

- Ez a Szentendrei Tanács és a Szentendrei Népfront dolgát megkönnyíti vagy megnehezíti? A jószándék az mindenféleképpen könnyíti, de ez egyben az igényeket is növeli.

- Megkönnyíti. Ugyanakkor tudni kell felhasználni azokat az erőket, szándékokat, akaratokat, amelyek Szentendréért tenni kívánnak. Elsősorban a Hazafias Népfront foglalkozik ezzel, a Városi Tanács mellett.

- »Marosvölgyi elvtárs említette, hogy sokan vannak olyanok, akik csak kijárnak Szentendrére, és mégis szentendreinek mondhatók, mert sokat tesznek a városért.

Hogyan kerültek ezek Önökkel kapcsolatba?

- Sokan kiemelkedő áldozatokat hoznak. Szentendre művészeti életéhez hozzátartozik a Teátrum. A Teátrum létrehozásában éppen azoknak volt jelentős szerepe, akik csak kilátogattak Szentendrére, találkoztak ezzel a nagyon hangulatos, szép főtérrel, s azonnal beleálmodták ezt a teátrumi előadást is.

Ilyen volt Békés András, de sokan vannak, akik más vonatkozásban is támogatják Szentendrét, ezek közé tartozik például Vajda József elvtárs, az OVH vezérigazgatója, aki elnöke a Duna-kanyar Intéző Bizottság Szentendrei Tájbizottságának, amelyik nem régen, fél éve kezdte el a működését és rendkívül sokat tett már eddig is Szentendréért.

- Akikkel beszélgettem eddig, nagyon egészségesen lokálpatrióták mindegyik. Azt hiszem, hogy ahhoz, hogy a gyerekek is ilyenek legyenek, ezzel a szeretettel, ezzel a városszeretettel kell őket nevelni. Ez biztosan más feladatokat ró itt a tanácsi emberekre, nevelőkre, mint például egy fővárosi iskolában.

- Minden bizonnyal így van, hiszen egy szűkebb környezetet kell megismerniök. Ennek a megismerése látszólag könnyebb, de nem biztos, hogy ha ennek a kereteit nem biztosítjuk.

Az általános iskolákban működnek helyi ismereti körök, egyébként is tömegesen foglalkoznak osztályfőnöki órákon a város történetével, nevezetességeivel. Ugyanez, helyismereti kör tevékenykedik a középiskolában.

De ezen túl is tesznek a fiatalok Szentendréért, amely már a cselekvésükben segíti kibontakozni a lokálpatriótizmust. Például a városi KISZ-szervezet éppen ezekben a hetekben szervezi meg a "Nyolc órát Szentendréért" mozgalmát. Vállalnak 8 órás munkát, a munkabért Szentendre fejlesztéséért ajánlják fel, elsősorban az ifjúságpolitikai célkitűzések megvalósításáért.

- A főváros közelsége, nem tudom, csak én feltételezem, hogy bizonyos fokig gondot okoz, hogy az emberek inkább bemennek Pestre és szinte csak aludni járnak haza. Budapesten dolgoznak, utána Budapesten szórakoznak, és csak azután jönnek ide.

- Igen, ez feltétlenül jelentkezik Szentendrén. Kulturális téren okoz gondot elsősorban.

Viszont van pozitívuma is, mert nagyobb erőfeszítésre készteti mindazokat, akik dolgoznak, tartani kell a nívót, a színvonalat. A közéletben pedig azok, akik Szentendrét igazán szeretik, amellett, hogy pesti kötöttségeik vannak, azért van idejük arra, hogy tegyenek is Szentendréért.

Bálint Ildikó, grafikus

felvétel.

Irók, művészek béketanácskozása Szentendrén . 7.

Népszabadság, Bp. 1977. május 25.

Bálint Sándor

A szentendrei művésztelepen a
Das Ungarische Reportertalálkozó
Bálint Sándor grafikusai

—. Szentendrei idegen nyelvek.
: r. 1977. május 26 – 31. [illegible].

BÁLINT LUDVIK

Felelős kiadó: Pogány Gábor 77.282 — Képcsarnok V. nyomda

studio galéria

SZERETETTEL MEGHÍVJUK
1977. JÚLIUS 20-ÁN
SZERDÁN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRÁRA

BÁLINT ILDIKÓ
GRAFIKUS

PUSZTAI ÁGOSTON
SZOBRÁSZ

SZUNYOGHY ANDRÁS
GRAFIKUS

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA:
POGÁNY GÁBOR
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1977. JÚLIUS 20 – AUGUSZTUS 6.
HÉTKÖZNAP 9,30–18 ÓRÁIG
SZOMBATON 9–14 ÓRÁIG

STÚDIÓ GALÉRIA
BUDAPEST, V. BAJCSY-ZSILINSZKY ÚT 52.

Bálint Ildikó, grafikus

Fiatal művészek bemutatója a Stúdió Galériában

A *Fiatal Képzőművészek Stúdiója* három tagjának — *Bálint Ildikó* grafikusnak, *Pusztai Ágoston* szobrásznak és *Szunyoghy András* grafikusnak — műveiből nyílt kiállítás szerdán a Bajcsy-Zsilinszky úti *Stúdió Galériában*.

A három művész tagja volt annak a képzőművész alkotócsoportnak, amely fiatal szovjet képzőművészekkel együtt tavaly *Grúziában* járt egyhónapos alkotókörúton, az idén pedig ugyanazokkal a fiatal szovjet alkotóművészekkel az *Egyesült Izzóban* és a *nagymarosi alkotótáborban* dolgozott együtt, a magyar és a szovjet képzőművészek szövetsége között öt éve érvényben levő megállapodás alapján.

A kiállítás *augusztus 6-ig* tart nyitva.

–: Fiatal művészek bemutatója ... 6.

Népszabadság, Bp. 1977. júl. 21

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

197. MÁJ

Társadalmi Szemle

Bálint Ildikó
1977 MÁJ

1021

Bálint Ildikó: Inguri

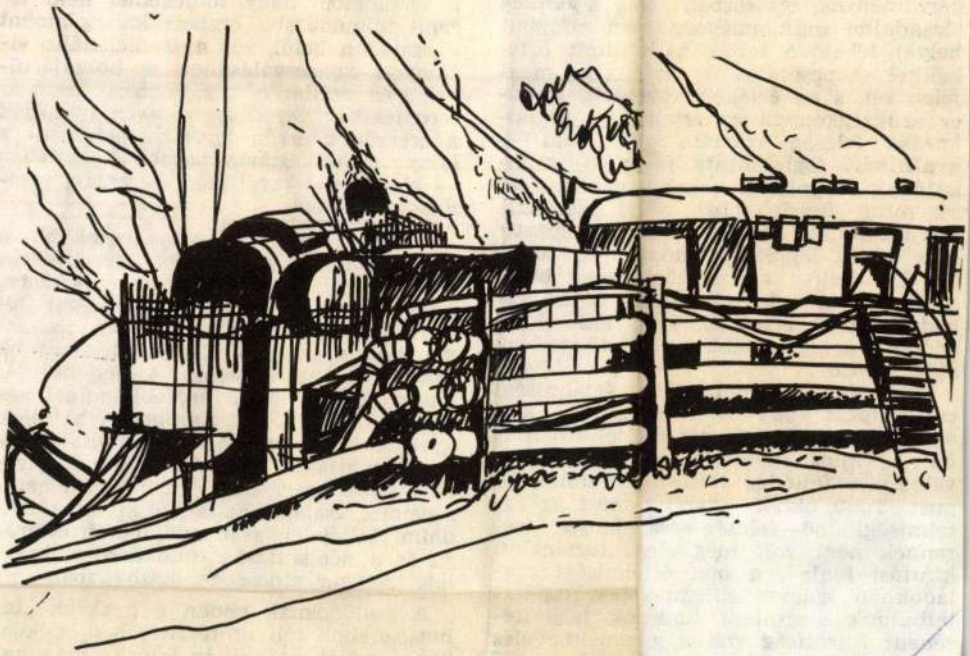

ládi kereteken belül. Leginkább azok a családok közelítenek ehhez az ideáltípushoz, amelyeknek számára a társadalmi feltételek (egyebek közt az anyagi életkörülmények, elsősorban pedig a feleség társadalmi munkamegosztásban elfoglalt helye) lehetővé tették az említett értékekkel kapcsolatos szükségletek megjelenését, s az értékek követését. Mindez szükségképpen az értelmiségi foglalkozású feleség számára adott, aki — kvalifikált foglalkozása révén — munkájának többoldalú társadalmi elismerését mind jövedelemben, mind presztízsben megkapja; akinek ismeretei, képzettsége révén leginkább módja van tudatos életvitelre; aki a női nemen belül a munkahelyi hierarchiában is a legkedvezőbb helyzetben van; aki ebből adódóan a legnagyobb családi függetlenséget élvezi.

Hiba lenne azonban az értelmiségi családtípust úgy értelmezni — ami egyébként a szerző szándékától távol is áll —, mint egyértelműen és egyedülvalóan a fejlődés irányába mutató típust. Több okból. Egyrészt mert az értelmiségi nő—feleség—családanya szerepnek nem volt még elég „történelmi kifutási ideje"; a mai értelmiségi családokban számos ellentmondást tapasztalhatunk a családi funkciók teljesítésében: feszültség van a gyermeknevelés és a szülőket fokozottan igénybe vevő

illeti őket
is visszal
gyermekel
kezhet be
a társada
remt hum
a családo
szonyok

hat", és ezáltal a nők többszörös megterheléséhez vezet. Beszédesen igazolják a szerzőnek ezt a következtetését — a könyv egyik legtartalmasabb fejezetében — a női munkavállalás és otthonmaradás motívumai.

Az új típusú igények leginkább a gyermekekkel kapcsolatos törekvésekben érhetők tetten. Annak érdekében, hogy minél kedvezőbb lehetőséget teremtsenek gyermekük számára az érvényesüléshez, a szülők a legnagyobb erőfeszítésekre képesek. A feljebbjutás vágya sokszor annál erősebb, minél kevesebb a szülők valóságos lehetősége gyermekük magasabb társadalmi státuszba juttatásához. A szülői státuszaspirációk és a gyermekek mobilitási lehetőségeinek családi, családon kívüli társadalmi feltételei, a megye iparstruktúrája és a népgazdaság munkaerő-szükségletei sokszor nincsenek összhangban.

A családoknak ebben a gyakran „tehetségükön" túli erőfeszítésében, miközben a szülők nemritkán felőrlik magukat

Bálint Endikó

A Képcsarnokban július 20-án nyílt Bálint Endikó festőművész kiállítása.

------:Hírek.

Művészet, 1977. július - 48.oldal.

Bálint Ildikó, grafikus

□ BÁLINT ILDIKÓ grafikus, Pusztai Ágoston szobrász és Szunyogh András grafikus közös kiállítása ma délután fél 6-kor nyílik a Bajcsy-Zsilinszky úti Stúdió Galériában. Megnyitja: Pogány Gábor művészettörténész.

□ –: Bálint Ildikó ... 2.

Esti Hírlap, Bp. 1977. júl. 20

Bálint Ildikó

A Stúdió galériában együtt állított ki Bálint Ildikó, Szunyogh András és Pusztai András fiatal művészek.

Szőke Ottó: Három fiatal művész kiállítása. Vidéki, 1977. augusztus 7. – 3 oldal.

Bálint Ildikó, grafikus

A Stúdió Galériában volt kiállítása.

Miklós Pál: Képzőművészeti krónika
542-54 o.

XVII.
6.

JELENKOR, Pécs, 1974. június

OTP Bank Rt. – Házinyomda
Felelős vezető Kassai Rudolf

BA'LINT Ildikó

OTP BANK

GALÉRIA

Meghívó

Az OTP Bank Galéria
(Budapest V., Nádor utca 15.)
tisztelettel meghívja Önt
1996. február 22-én 16 órára

BÁLINT ILDIKÓ
festőművész

JAKOVITS JÓZSEF
szobrászművész

LUKOVICZKY ENDRE
festőművész

kiállításának megnyitására

A kiállítást megnyitja:
Nagy Ildikó
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető:
1996. február 22-től március 6-ig
(szombat, vasárnap, ünnepnap is)
10 és 18 óra között

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VALÓSÁG

1969 ... 2

1021.

Bálint Ildikó

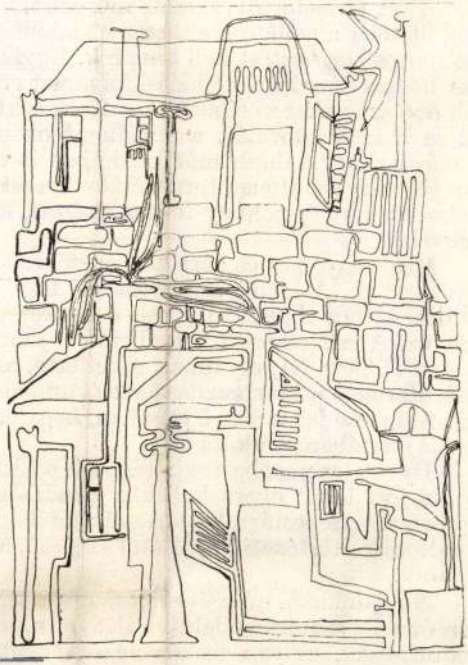

Bálint Ildikó rajza

Ma már — történelmi távlatból nézve — teljesen világos
daság kollektivizálásának koncepciója a tényleges történe
módosításokkal valósult meg. Ezt természetesen egyáltal
darcnak (csak a dogmatizmus kudarcának), ellenkezőleg,
mint egy szocialista intézmény rendkívüli fejlődőképességé

A mi termelőszövetkezeti mozgalmunknak indulásko
lom, illetőleg a kolhozok akkorra kialakult szervezete volt a
két fontos kiegészítést kell tennünk. Egyik, hogy a szovjet
már hosszú és érdekes fejlődési folyamat eredményeként ál
nák és a szövetkezeti típusú társulások sokféle változatai kö
nelem a kolhoz-formát, a gépállomások szerepe fokozato
A másik, hogy nálunk már kezdetben is elég sok eltérés v
(Az alacsonyabb típusú termelőszövetkezetek nagyobb szerepe, a háztáji gazdaságok szélesebb köre és néhány fontos eltérése, az egy falu — egy szövetkezet elv megtörése stb.)

Mégis egységes és zárt koncepció volt az, amit mi az induláskor megvalósítani igyekeztünk. A lenini „szövetkezeti terv" volt ennek elméleti megfogalmazása; a sztálini kolhoz-alapszabály volt a gyakorlati mintája. Sajátságos szövetkezeti modell volt ez. A szövetkezeti utat Lenin a szocialista nagyüzemi mezőgazdaság „kerülő útjának" fogta fel; olyannak tekintette, ami hosszú és küzdelmes pályán vezet el a kisárutermelő parasztgazdaságoktól a modern szocialista mezőgazdasági nagyüzemekig. Alapvető jelentőségű azonban, hogy ezt a kibontakozást következetesen szövetkezeti formában gondolta el.

Ily módon azonban sajátságos és a történelemben addig nem ismert szövetkezeti forma jött létre: olyan kollektív gazdaság, amelynek a tagok a tulajdonosai, akik egyben tulajdonostársak és nagyüzemi dolgozók. Ennek a szövetkezeti intézménynek a változatos történeti pályájáról van szó, amikor a falu szocialista átalakulásáról beszélünk.

Napjainkban, húsz évvel a magyar termelőszövetkezetek indulása után és negyven évvel a szovjet kollektivizálás után, már elegendő tapasztalatunk van, hogy áttekinthessük, milyen messzemenő társadalmi folyamatokat indított el az induló

Bálint Aladár grafikus

a Kisgaléria áprilisi kiállításán látott grafikáit a művész munkái, melyeket magamban csinált, vagy lenagyított mikroszkópi preparátumokról készített. (emlitve)

Mihály Pál: Képzőművészeti krónika.
Jelenkor, Pécs, 1944. 6. 548. old.

Bálint Aladár festőművész

Festőnek Lukovicznki Endrének Szent-
endrén, az új művésztelepen él.

Mengyhért László: Lukovicznki Endre a
geometrikusság művésze.

Pesti Napi Hírlap, 1945. márc. 9.

Balint Aladár grafikus

Fiatal plakátművészek kiállítása a Fészek Klubban

A Melodia lemezek a szovjet
tenek.
kent átlag 1200 új felvételt készí
54 millió a sztereofelvétel. Even
mezt gyártanak, s ebből mintegy
időn az év végéig 190 millió le
ról, hogy a Szovjetunióban a
lezárató-helyzetisse beszámolt ar
Hanglemezgyártó Vállalat vezér

— : fiatal plakátművészek kiállítása
NÉPSZABADSÁG,
Bp. 1975. nov. 6.

Bálint Endre

1. Versenyen I. méret 31,5 × 31,5

2. — 4 — II. — 4 — — 4 —

Studio '73 Ernst Múzeum Bp.

Bálint Ildikó grafikusművésznő a Stúdió Galériában rendezték meg szintetikus művészi alkotásainak kiállítását.

Losonci Miklós: Távoli változatok a távlatokon.
Petőfi Népe, 1974. ápr. 7.

Bálint Gladiké

A vasutas képzőművész-körökben volt tagja és fejlődött művésszé.

Losonci Miklós: Országos vasutas képző-művészeti kiállítás.

Testvegyes Hírlap, 1944. jál. 11.

Bálint Sladiké

Vastózsa I. linómetszet

31.5 × 31.5 cm

Vastózsa II. linómetszet

31.5 × 31.5 cm

Nagyalföldi képző- és iparművészek

kiáll. Miskolcon 1974

Bálint Ildikó

Ötesztendős a szentendrei művésztelep c. kiállításon szerepelt Asszonyi Tamás, Bálint Ildikó, Diem Pál, Hajdu László, Jávor Piroska, Kisfalusi Márta, Kocsis Imre, Kóka Ferenc, Ligeti Erika, Lukoviczky Endre, Gy. Molnár István, Papachristos Andreas, Pirk János, Rajki László, Rózsa Péter.

Magyar Hirlap 1974/146 6.old.

Bálint Aladár, festő

A fények klubban

↓

–: fiatal művének bemutatkozása 8.

Népszabadság, Bp. 1974. febr. 8.

Bálint Aladár
Részek nyílt a budapesti művészeti hetek keretében rendezett bemutatón.

Bozai Imre: Pest megyei művészek bemutatója

Magyar Hírlap 1971/270 6 old.

Bálint Tibiké, grafikus

Politikai plakátokat állított
ki a Fények klubban.

— : Hh

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. ápr. 7.

Bálint Ildikó grafikus

„Fiatal művészek pódiuma" cimmel a Fészek Klubban harminc-negyven éves költőket, irókat, zeneszerzőket és képzőművészeket mutatnak be negyedévenként. Az 1973. decemberi esten rendezett müsoron szerepelt ~~szerepelt~~ a művész és Lukovitzki Endre grafikus.
A "Tájékozódás" c. rovat közleménye: "A Fészek Klub müsorai" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. márc. 16.
XVIII. évf. 11. sz. 6. lap.

Bálint Ildikó

"Változatok egy ujitásra" cimmel, több kiállitást ismertet Vadas József. A Studió Galériában rendezett tárlaton szereplő müveivel kapcsolatban a kritika hivatkozik a müvész egy korábbi bemutatkozására a Fészek Klubban: itt "még csak törekedett a dekorativitásra, most már saját motivumain mutatkozik be." Ezt a faj ta grafikát tetszetősnek tartja ugyan a kritika, de nem többnek, mint látványos szin és formakutarásnak. Végül igy fejezi be: "A szemnek tetszik, de hogy a grafika müszaki rajz legyen?"

Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 6. XVIII. évf 14.sz. 12. lap.

Bálint Ildikó
1021

PEST MEGYEI Hírlap

Utcabál a barokk téren

Kialudtak a színpad fényei

Évadzárás a Szentendrei Teátrumban

Szerencsés éghajlat köszöntött az idén a Szentendrei Teátrumra. Az éghajlat szót ezúttal a szó szoros értelmében foghatjuk fel, amennyiben mind a tizennégy előadás kedvező időben zajlott le, egyetlenegyszer sem zavarta meg az eső az ősi város főterén rendezett, sajátos hangulatú előadásokat.

Az idén az elmúlt négy esztendő műsora szerepelt váltott előadásokban a programon, és vasárnap este tartották a búcsúelőadást. Ez alkalommal a két év előtti bemutató szerepelt színen: a *Comico-Tragoedia* XVII. századbeli ismeretlen magyar szerző műve, valamint *Pikko hertzeg és Jutka Perzsi* kétfelvonásos — mint egykor írták — szomorú vigoperája, Szalkay Antal 1793. évben írott műve. Mindkettő mai színpadra alkalmazása Békés István írói munkásságát dicséri, a zene pedig Vujicsics Tihamér ötletgazdag, stílusérzékének köszönhető.

Bár vasárnap este is szinte lógott az eső lába, mégis nemcsak a nézőtér fából ácsolt tribünje telt meg közönséggel, hanem olyan óriási volt az érdeklődés (amely egyben jellemző a Teátrum egész időszakára), hogy pótszékekkel is alig győzték a nyári színház szervezői, de még ezenkívül is a fiatalok érdeklődő tömegei ott álltak, ültek, ahol csak látni lehetett valamit az előadásból.

Az előadás előtt Szentendre város Tanácsa a székházban fogadást adott e határkő alkalmából, hogy befejeződött a Teátrumnak nemcsak idei előadássorozata, hanem egyben az egységes szakaszt jelentő négy esztendő műsora.

A fogadáson — amelyen megjelent *dr. Maróti László*, a Pest megyei párt-végrehajtóbizottság tagja, Szentendre város pártbizottságának titkára és *dr. Csicsay Iván*, a Pest megyei Tanács elnökhelyettese is — *Hidas Pál*, a szentendrei városi tanács elnöke köszöntötte a megjelenteket: az elmúlt évadok és az idei szezon négy darabjának szereplőit, a Teátrum vezetőit, valamint a megjelent szentendrei képzőművészeket. Elmondotta, hogy a négy évvel ezelőtt alakult színház beváltotta a hozzáfűzött reményeket, a barokk hangulatú környezetben *sajátos, újszínű játékok* lehetőségét teremtették meg.

A városi tanácselnök szavai végén a Szentendrei Nyár emlékérmet nyújtotta át a játékok kiemelkedő művészeinek: *Oberfrank Géza* karmesternek, *Básti Lajosnak, Psota Irénnek, Basilides Zoltánnak, Konrád Antalnak, Mádi-Szabó Gábornak, Szabó Gyulának, Sztankay Istvánnak*, valamint *Ligeti Máriának, Székely Piroskának, Forray Gábornak* és a zeneszerző *Vujicsics Tihamérnak*. Az előadásokon négy éve közreműködő színművészeti főiskolások KISZ-szervezetének a szentendrei *Bálint Ildikó* készítette emlékplakettet nyújtotta át a tanácselnök, az ugyancsak közreműködő műszaki egyetemi KISZ-istáknak pedig *Hegyi György* emlékkerámiáját.

A Teátrum művészeti vezetője, az Operaház rendezője, *Békés András* szólt ezután a megjelentekhez és felidézte az elmúlt négy évad eseményeit, majd terveikről, az ország szabadtéri színpadai között különleges helyet elfoglaló Teátrum feladatairól beszélt. Hangsúlyozta, hogy ez a művészeti vállalkozás *továbbra is hű marad terveihez* és a bemutatásra kerülő új darabokat ismét a magyar drámai hagyatékból merítik.

Beszédét követően igen kedves és mondhatni szimbolikus jelenetnek voltak tanúi a fogadás résztvevői. Bejelentette Békés András, hogy a Szentendrén alkotó, a Szentendréhez kötődő képzőművészek elismerésük jeléül egy-egy alkotásukat ajánlották fel a nyaranta e Duna menti városban fellépő színművészeknek. Ezzel is kifejezésre akarják juttatni rokonszenvüket Pest megyének e nagy múltra visszatekintő, gazdag művészeti hagyományokkal rendelkező és napjainkban is kiemelkedő szerepet betöltő városa iránt. Elsőként *Barcsay Jenő* festőművész és *Básti Lajos* színművész fogtak kezet egymással, s a magyar színjátszás kiemelkedő egyénisége köszönettel vette át az idős, de frissen alkotó képzőművész grafikáját. A szentendrei játékok másik kiemelkedő művésze, *Psota Irén* a jelenlevők meleg ünneplésétől kísérve *Czóbel Béla* grafikáját kapta. Az előadások többi művésze — *Szabó Gyula, Sztankay István, Basilides Zoltán, Mádi Szabó Gábor* és mások — hasonló ünneplés kíséretében vették kézbe a szentendrei művészek — *Jávor Piroska, Borsodi László, Lukovitzki Endre, Deim Pál, Urbán Teréz, Kocsis Imre* és mások — alkotásait. Meleg ünneplés közepette vette át a kedves emléket *Békés István*, a játékok „háziszerzője" is.

A záróelőadás e baráti találkozót követően zajlott le, amelynek hangulata, sikere még az elmúlt 14 előadás rendkívül nagy érdeklődését is messze fölülmúlta. Színes rakéták, röppentyűk szökkentek a magasba a nyári estében a *Pikkó hertzeg és Jutka Perzsi* történetének boldog befejezése után, majd a szentendrei fiatalság és az egybegyűlt vendégek éjfélbe nyúló utcabállal szórakoztak, táncoltak együtt e hagyományokra épülő friss, modern, új művészeti esemény zárónapja alkalmával.

BÉKÉS ANDRÁS ÉS HIDAS PÁL A FOGADÁSON

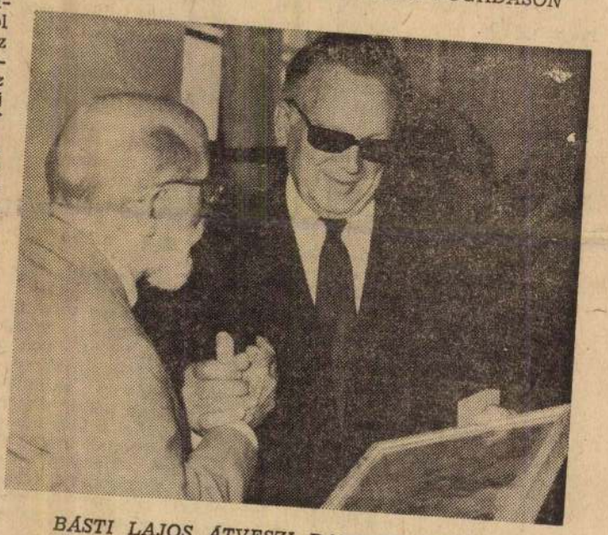

BÁSTI LAJOS ÁTVESZI BARCSAY JENŐTŐL GRAFIKÁJÁT

A TEÁTRUM ZÁRÁSÁN MÉG A NÉZŐK IS TÁNCRAPERDÜLTEK A SZÍNÉSZEKKEL

(Keleti Éva és Dozvald János felv.)

PEST MEGYEI Hírlap

piacra (2.)

árrés – sok a közvetítő

edelem csatornái és buktatói

nem csupán egy van: a felvásárló, vagyis a nagykereskedelem részben továbbadja a termékeket, s a kiskereskedelem ugyancsak ráteszi a maga hasznát, vagyis egy újabb, többnyire az előzővel azonos nagyságú „rést".

vetlen értékesítés

keigényes közvetlen értékesítésre. Mégis, a tsz-elnökök jórésze úgy vélekedik: minek bajlódjam ilyesmivel, vigye el a földről a MÉK. Ismeretes, hogy jó egy esztendeje átszervezték ezeket a megyei vállalatokat, ma már lényegében a *termelői érdekeltség* dominál működésükben. Ennek megfelelően kissé meghosszabbodott az elnevezésük is, íme a bennünket érdeklő pontos neve: *Pest megyei Mezőgazdasági Termékeket Értékesítő Szövetkezeti Közös Vállalat.*

Horváth Mihály igazgató azzal fogad, hogy szigorúan csak számokat kíván mondani. Lássuk hát őket, jóllehet tudom, hogy ez a módszer kissé megfárasztja az olvasót.

— Most zártuk le az első félévet, eszerint a MÉK árbevétele 197 millió forint volt — szemben a tavalyi első félév 176 millió forintjával. S mégis, *az árrés csökkent:* 41,5 millió forint volt 1971 első hat hónapjában, s 37,3 millió a mostani félévben. Vagyis 4 millióval *kisebb* árréssel 25 millió forinttal *nagyobb* forgalmat bonyolítottunk le! Igyekeztünk úgy gazdálkodni, kereskedni, hogy *kevesebb legyen a költség.* Ez sikerült is, hiszen míg a tavalyi kisebb forgalomra 46,7 millió forint költség merült fel, a mostani nagyobbra 43,5 millió forint...

— *Tehát veszteséggel zárták volna az első félévet?*

— Igen, ám ez így volt tavaly is, jóllehet az év végén már 3,1 millió forint volt a tiszta, vagyis felosztható nyereségünk. Tehát az esztendő második felében kellett akkor, s most is pótolni a kieséseket. Általános gyakorlat, hogy az első félévben magasabbak a költségek: a második félévben ugyan *az árrés nem nő, de tömege, vagyis a forgalom igencsak megemelkedik.*

— *Igennel* felelhetek, a szerződések ezt bizonyítják. 1972-re 800 vagonnal több zöldséget és gyümölcsöt kötöttünk le a gazdaságokkal, mint 1971-ben. Persze, az áruk zöme ezután jön: a 6500 vagonnyi előirányzatból csak 1400 vagonnyit vásároltunk meg az első félévben, tehát 5000 vagonra való zöldség a második félévben kerül piacra.

— *Ez nyilván annyit tesz, hogy az árak is csökkennek...*

A válasz kissé diplomatikus, érthetően óvatos:

— Az első félévi árakhoz képest mindenképpen jelentős a csökkenés, de hogy a tavalyi árak alatt maradunk-e majd, az még nem bizonyos, jóllehet *a kilátások kedvezők:* a gyakoribb eső valósággal „húzza" a zöldségnövényt.

Egy július végi nap árai

Magammal hoztam a MÉK igazgatójától a július 27-én érvényes fogyasztói árak jegyzékét. (A magán-kiskereskedők árai kívül esnek ezen a körön.) Eszerint igen sok zöldség *alacsonyabb* áron került már piacra ezen a napon, mint tavaly: úgy látszik, *végre megtört az előző hónapok makacsul magas árszínvonala.* Talózzunk tehát ebben a jegyzékben! Eszerint fejes káposztáért most 2 forintot — tavaly 4,40-et kértek; a zöldbab kilója 4,40 volt ezen a napon — 1971 azonos napján 4,60—4,80; a zöldpaprika most 6,20 — tavaly 7,60; a salátának való uborka 1 — tavaly 1,80; *magasabb* ára volt viszont a paradicsomnak e július végi napon: a tavalyi 3 forinttal szemben most 4 forint volt a fogyasztói ára.

...Hogy mi lesz jövőre, s azután? Újból csak ezt mondhatjuk: a gépesítés, a termelésbeli erőfeszítések a zöldségellátás *meghatározói.* Amennyiben ez a közvetlen értékesítés *bővítéssel,* egyszersmind a mai kereskedelmi helyzetkép *racionalizálásával,* így a költségek további *csökkentésével* jár együtt *(egyesek például azt javasolják, hogy a MÉK ne váljék tulajdonosává az árunak, végezze munkáját jutalékért, akár a TÁSZI),* úgy nem illuzórikus optimizmussal szólni a zöldségtermesztés holnapjáról.

Keresztényi Nándor

A MÉK első féléve

Akad persze Pest megyei tsz — mint például a *kiskunlacházi Petőfi, s mások* —, amely berendezkedett a valóban tőkének ellenszerekent ösztönzi a kormányzat immár évek óta a *közvetlen értékesítés* módszerét, vagyis azt, hogy a termelők — szabadpiaci áruról lévén szó — iktassák ki a közvetítőket. Sajnos, ez a — szakszóval — „csatorna" nem hozta meg a hozzáfűzött reményeket, sőt az utóbbi egy-két évben nemhogy növekedne az így eladott zöldség, inkább fogyatkozik.

A közvetlen értékesítést összefogó, 1967-ben megalakult TÁSZI (Termelőszövetkezetek Áruértékesítését Szervező Iroda) igazgatója, *Allé Pál* számokkal bizonyítja:

— Tagszövetkezeteink 1971 január elsején Budapesten és környékén 202 elárusítóhelyet tartottak fenn. Másfél év alatt 54 árudát *szüntettek meg,* s csak 18-at nyitottak. A csökkenés tehát: 36 áruda. Az itt eladott árumennyiség is *megcsappant.*

A magyarázat? Egy reprezentatív vizsgálat szerint az árudák 32 százalékában — amelyekben a havi forgalom százezer forint alatt járt — 0,3 százalékos volt az átlagos *veszteség.* És a ráfizetés oka? Budapesten ma már — anélkül, hogy a tsz megszerezné a tulajdonjogot — egy új árudához *négyzetméterenként* *'5—7 ezer forintot* kell lefizetni. Az elárusítóhelyekért folytatott versenytárgyalásokon az anyagilag erős kereskedelmi vállalatok vannak *jobb* pozícióban. A tanácsok *nem* tartják fontosnak a közvetlen értékesítést, ezt tükrözik távlati terveik, amelyek alig számolnak ezzel a „csatornával".

Újabb árrések...

A MÉK, amely a termelőtől megveszi a zöldséget, azt csak részben adja el boltjaiban saját maga: az áru nagyobb tömegét más megyék azonos vállalatainak, illetve ÁFÉSZ-eknek, s a Zöldértnek adja el, adja tovább.

— Ezek a cégek milyen árrést raknak még a MÉK értékesítési árára?

— Általában 18—19 százalékot...

Igy aztán valóban elképzelhető, hogy mire a mezőről a boltba kerül, megduplázódik a zöldség ára.

Horváth Mihály pontos adataiból kiderül, hogy a termelőszövetkezetektől megvett zöldségnek mindössze 14 százaléka jutott a MÉK saját boltjaiba, ahol viszont a tavalyihoz képest *csökkentek* az árak. Igaz, ennek legfőbb ma*vel jobban emelkedett, miként a felvásárlási ár.*

— Voltaképpen ki határozza meg a felvásárlási árat?

— Sajnos, korántsem mi — hangsúlyozza Horváth Mihály. — A Zöldért, más megyei MÉK-ek, a konzervipar jelzi, hogy mennyiért mit tud megvásárolni. Az ár aztán ennek megfelelően gyűrűzik tovább a földekig.

Dabasról Sopronba

— Hallhatnánk egy példát a menetrendre?

— Tessék: dabasi kirendeltségünk az egyik nap felvásárolt 60 mázsa zöldpaprikát, kilóját 4,50 forintért. Erre volt 40 mázsa rendelése a megyén belül, de 20 mázsát Sopronba szállított. Az úgynevezett „kötési ár" Sopronban ez volt: az első osztályú paprikáért 6, a második osztályúért csak 4

Két világv konfe

Garamvölgyi Józs

A Könyvtárosegyesületek Nemzetközi Szövetsége (IFLA) és a Nemzetközi Dokumentációs Szövetség (FID) *budapesti konferenciáiról,* az idei nemzetközi könyvév *világszerte legkiemelkedőbb* szakmai rendezvényeiről tájékoztatta a sajtó munkatársait tegnap délelőtt a Művelődésügyi Minisztériumban *Garamvölgyi József* miniszterhelyettes.

Előljáróban az IFLA augusztus 26 és szeptember 2 között a Magyar Tudományos Akadémia székházában *„Olvasás a változó világban"* címmel tartandó konferenciájáról szólt. Az UNESCO megfelelő szervezeteivel együttműködő IFLA-szövetségben 53 ország — közöttük a szocialista országok — könyvtárosegyesületei társultak, s hozzájuk 260 más ország könyvtárosszervezete csatlakozott. A Könyvtárosegyesületek Nemzetközi Szövetsége budapesti konferenciájának szakmai célja:

számotvetni az olvasás szerepével, a közművelődési könyvtárak helyzetével, és a művelődéspolitikai teendőkkel korunkban.

Az IFLA-tanácskozások témájának időszerűségét a könyvévre 1971-ben kiadott UNESCO-kiáltvány adja meg: ez kinyilvánítja az olvasók *jogait* a művelődésre és tájékozódásra. Ismeretes az is, hogy egyes polgári ideológusok az egyéb új tömegtájékoztatási eszközökre hivatkozva, a könyv válságáról szólnak. — Cáfolatul elég arra hivatkozni, hogy a szocialista országokban a kiadott művek száma 1938 óta a három és félszeresére, példányszámuk az ötszörösére emelkedett — mondta a konferencia kérdéseivel, a könyv körüli valódi és vélt gondokkal kapcsolatban Garamvölgyi József, majd ismertette a konferencia előadóit és előadásait. A hazai előadók közül nyomatékkal szólt *dr. Mátrai László* filozófusról, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnökéről, és *Darvas József* íróról, a Magyar Írók Szövetsége elnökéről.

25 éve

A három

1947. AUGUSZTUS 1-ÉN a C
ban gyűlést tartottak, melynek
kapavágással indították meg
üzem újjáépítését. Ezzel az ak
ezelőtt, megkezdődött hazánkb
terv végrehajtása.

A hároméves terv pontosan
rint születése után kezdődött.
a Magyar Kommunista Párt I
kezdeményezte: *„Iparunk, kö
mezőgazdaságunk újjáépítésér
re hároméves állami tervet kel*

A terv nehéz politikai harc
hiszen egyeztetni kellett a kö
elképzeléseit, céljait a kormán
vő koalíciós partnerekkel, s ne
még a szélesebb körű államosí

Bálint Endre

Nagy Gábor, Bálint Endre és Mikáty Gábor közös tervéért nyertek II. díjat a szalkai Ütőhangszeres felvonulásiterem lesvő díszruhában mellvédjén elhelyezendő kompozíciójuk kiírt pályázatban.

----:Köztéri munkák.

Művészet, 1976.augusztus - 48.oldal.

Bálint Endréhez

. grafikus

1971 óta rendszeres résztvevője a Stúdió kiállításainak, a Pest megyei Táblakarok és a szentendrei kollektív bemutatóknak.

—: Kiállításai naptára
Művészet, 1974. március - 48 oldal.

Bálint Zsófia
grafikus

Második önálló kiállítását rendezte
a Studió Galériában Bálint Zsófia
grafikus. Első önálló tárlata 1971-ben
volt a Fészek Klubban.

—: Kiállítási kroniká
Művészet, 1974. március – 48 oldal.

Bálint Endre
grafikus

Bálint Endre Stúdió Galéria-beli tárlatáról körülbelül negyedszázados színes gépnyomatott munkákat be,

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1974. március – 48 oldal.

Bálint Aldikó grafikus

Befejeződött a Szentendrei nyár rendezvénysorozata. A városi tanács elnöke emlékérmeket adott át a kiemelkedő színvonalú munkával részt vevő alkotóknak. A grafikus művész emlékérmet kapott.

Pest Megyei Hírlap, 1973. júl. 26.

Bálint Ildikó

Bálint Ildikó ornies és vonalas grafikái, valamint arcmás-plasztikája a grúziai élményeket tükrözi.

Szilvay András: Három fiatal művész kiállítása Tükör, 1977. aug. 7-3 oldal.

Bálint Endre

Bálint Endre alkotása.
(vegyes)

Szikely András: Három fiatal művész kiállítása
Tükör, 1977. aug. 7 - 3 oldal.

Bálint Endre

Megbízták Bálint Endrét, hogy a
bőrszőnyi Ütőerő város részére
bronz emléktáblát készítsen.

-----:Köztéri munkák.
Művészet, 1976. december - 48.oldal.

BÁLINT. I.
ÉS
1988
XI. 11.

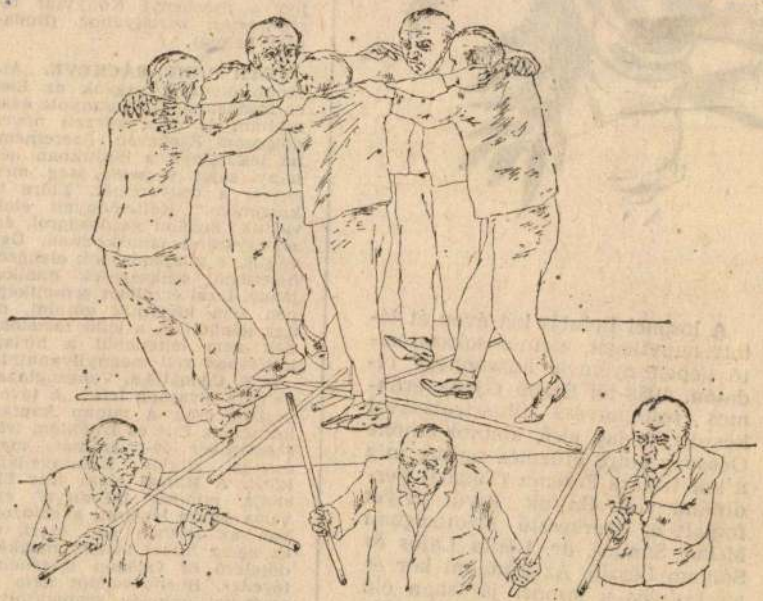

Bálint István rajza

ás

A losonci Indulás két éven át látott napvilágot, eleinte sokszorosító gépen nyomva, huszonnégy oldalon. 1958-tól Szabó Gyula érdemes festőművész illusztrálásával készült. A lap első, alapító elnöke Ocsovay Imre érdemes tanító, míg a kör titkára Ferencz (Tugári) Ferdinánd volt. Rajtuk kívül helyet foglalt a szerkesztő bizottságban Mikus Sándor, dr. Lóska Lajos és Sólyom László. Az irodalmi kör és az *Indulás* a losonci járásban élő tehetséges, kallódó magyar fiatalokat támogatta.

Itt jegyzem meg, hogy nem ők

ti, ha egészen pontos választ óhajt kapni, javasoljuk, forduljon a Széchényi Könyvtár tájékoztatási osztályához (Budavári Palota).

TOTH JUDIT, RÁCKEVE. „Állandó olvasója vagyok az Élet és Irodalomnak. Tizennyolc éves múltam és mint körzeti nővér dolgozom Ráckevén. Szeretném, ha leközölnék a lapjukban néhány saját versem. Meg még egyet, a testvéremét. Előre is köszönöm." Költeményeit elolvastuk: érzelmi gazdaságról, érzékenységről tanúskodnak. Úgy véljük, e tulajdonságok elengedhetetlenül szükségesek munkájához. Lírai érzületét semmiképpen sem kívánjuk gátolni, de úgy gondoljuk, a lelki tartalomnak nem feltétlenül a hírlapi közlésben kell megnyilvánulnia.

L. R. CARACAS. Venezuelában dolgozó olvasónk írja: „E távolságban csak a minap kaptam kézhez az Élet és Irodalom 1988. szeptember 30-i számát, mely Jancsó Miklós filmnovelláját közli. A **Hajnal** című írás Elishája minden bizonnyal élő, valós figura lehetett, akad azonban az írásban egy kicsi, de az egész sztori hitelét megkérdőjelező és valóban történelmi tévedés. Buchenwaldot nem az amerikai katonák szabadították fel, hanem maguk a foglyok. A titokban felfegyverkező häftlingek egyik, legendás hírű parancsnoka magyar kommunista,

Bálint Aladár

a Fiatal Művészek Klubja 30-40 végi törzstagjaid korta ápra működését, — melynek tagja volt

Marafkó László: Egyénisége és klubja.
Magyar Nyugat, 1946. márc. 5.

Bálint Ildikó
grafikusművész

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

PEST MEGYEI HIRLAP

1983 JAN 15

Inguri 1021

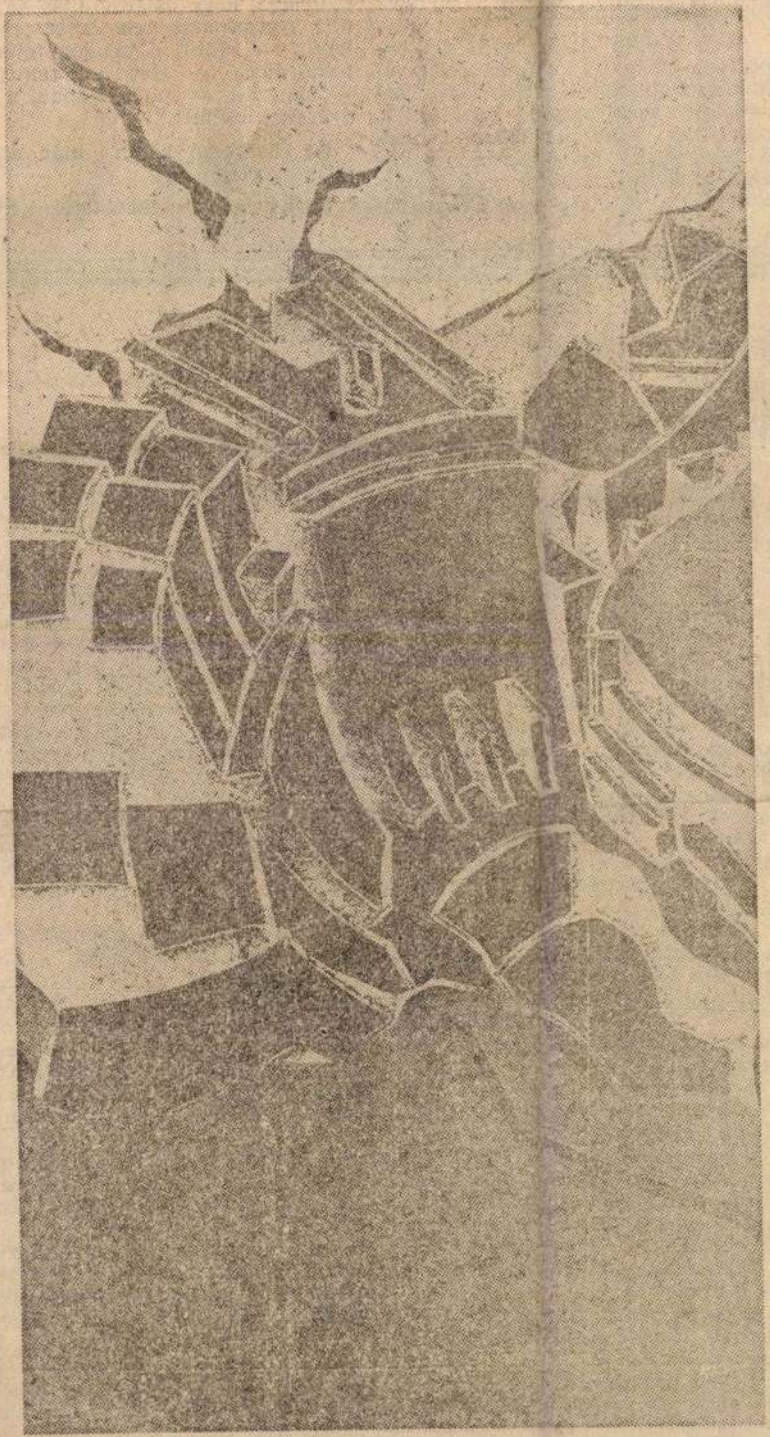

Bálint Ildikó grafikája

Mindenki csodálta a
A vakok olyan kabin
kedtek be, ahová más
volna. Ujjaikkal érezté
got, következtettek, pil
mérték fel a lehetőség

Sven Nahlin ekkor s
pott az UNESCO-tól: n
kok és süketnémák okt
sadalmi szervezetet
amelynek több ország
érdekeltségei. Svédországban eddig
százznál többen tanultak meg búvárkodni, de oktatott San Franciscó-
gyakoroltak.

Pergett a film, történetek kering

Szakonyi Károly:

Dixieland

Lemez lehet vagy kazettás magnó. Pozán, dob. Dobok. Éles trombitafutamok. Zongora.

Mikor is? Hol is?

Ritmus. Ritmus, ritmus. A bendzsó meg a zongora. A klarinét. És megint a trombita, élesen. De mire a hang kiér ide a teraszra, már elcsendesül.

Mégis. *Hol és mikor is?*

A platánok törzséről hámlik a szürke kéreglap. Meg a levelek. Ázottan, de harsogó sárgán hullanak a sétányra, útra, asztalokra. Az üres székekre. Színesen, de halálosan.

Mint egy néptelen város. A kihalt presszó meg a terasz.

A folyó színtelen. Párába oldódik a túlpart.

Az a nő ott csak körmöl, körmöl a pléhasztal lapján. Még csak újságot sem tett a levélpapír alá. Fut a golyóstolla; fel sem pillant az írásból. Ül feketén; fekete ballonban, fekete csizmában és szétázott, fekete hajjal.

Milyen sápadt.

A pozán. Meg a dobon a seprő.

Hol? Milyen teremben?

Nincs vendég rajtunk kívül. Csak a nő meg én. Odabenn, a bolthajtásos kis presszóban a kávéfőzőnő meg a pincérlány. Támasztják a pultot, diskurálnak.

Már mentem volna, de megszólalt ez a zene.

A part néma. A teraszon ködtől nedves, kopott pléhasztalok. Rácsos székek. Falevelek.

Lehet, hogy esni fog.

Terem, drapériákkal. A zenekar a színpadon. Szálkás padló. Vörö függönyök az ablakokon. Tél. Vagy késő ősz.

Piszton meg szakszofon. A szak szofon mélabús altja. Meg a dob.

Megbillen a székem, csendül a pohár a hamutartónak ütődve. A sötét bolthajtás alól előjön a pincérlány. Van az arcában valami közönséges, már amikor beültem ide, megfigyeltem. És erős a hasa meg a combja. A szűk szoknyában. De a feszes pulóver meg a kis, fehér kötény mégis izgat. A fényesre kopott szövetszoknya meg a harisnyás láb. Minden pincérlány kívánatos. De ha záróra után végig kellene mennem vele a parti fák alatt. Ha jönne velem vára kozva a sötétben?

Fűizű csókja volt! A fogak. A szá puha melege. És az a fűiz!

— Parancsol?

— Hogyan? Ja... egy konyakot még. Hozzon. — Elmosolyodom, hogy szövetséget kössünk. De nem veszi a lapot. Fázósan megdörgöli a karját odabenn meleg volt. Indul vissza. El megy a nő mellett, lassít, közönnyel nézi.

A nő nem tekint fel. A haja eltakarja az arcát, amint előredőlve ír

Újabb szám a kazettáról. Ének Yes Sir, that's my Baby...

Autó közelít az úton. Megáll a fa alatt. Ketten kiszállnak. Két férfi. Öltönyben. Az egyik visszahajol a kocsiba, beszél valakihez. Nevetés. Távol vannak, nem értem őket. Ne vetés. A férfi ellép a kocsitól, kiszál egy szőke lány. Hosszú combok. Fe hér bunda, fehér csizma. Hatalmas szőke haj. Kocsiajtó csapódik, jön nek. A lány hangosan nevetgél, sie a férfiak loholnak mellette. Bemen nek a bolthajtásos helyiségbe.

© Szakonyi Károly elbeszélése a Központi Sajtószolgálat 1982. évi novella- és tárcapályázatán novellakategóriában II. díjat nyert.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR TÁVIRATI IRODA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 I E B

Statisztikai Szemle

Bálint Ildikó
1021

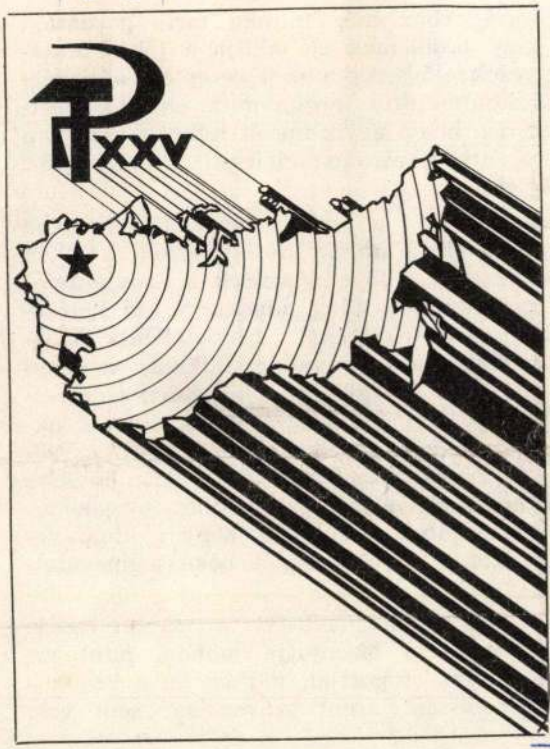

Bálint Ildikó grafikája

lása, egyeztetése. A szocialis
két- és többoldalú együttmű
önös Gazdasági Segítség Tan
tereik nélkülözhetetlen feltéte
repével tisztában vannak, és

yzetet a tőkés országokban
és elhúzódása nagy problém
lyát. Ilyenkor egyesek előveszik a régi receptet: a nehéz-
sta országokra, a kommunista mozgalomra akarják hári-
. Előfordulhat az is, hogy egyik-másik tőkés országban
ot hajtanak végre, amely azután felélesztí a nemzetközi
ra irányuló törekvéseket.

csoportja az imperializmus, a reakció egyik legfontosabb
tunió és a többi szocialista ország törekvéseivel szemben
harcban. A kínai vezetők a fő ellenségnek a Szovjetuniót
örekszenek, hogy politikáját a világ minden részén keresz-
ghiúsítsák. Területi követeléseikkel, szovjetellenes lépé-
rű aknamunkával, rágalmazó propagandájukkal, az eny-
kezére játszanak. A kínai vezetők ma már ennél is mesz-
yíltan a Szovjetunió elleni fellépésre, szovjetellenes há-
tőkés országokat, és ennek jegyében félreérthetetlen szö-
t tesznek nekik. A legreakciósabb, a legszovjetellenesebb
nak a szocialista országok ellen, az enyhülés megakadá-
semmi más, ez egymagában bizonyítja, hogy a kínai ve-
süllyedtek a szocializmus, a haladás, a béke legmegátal-
geivel.

országok, a szocializmusért, a haladásért, a békéért küzdő
elemformáló erejét mi sem bizonyítja jobban, mint az,
i monopoltőke szélsőséges csoportjai, a reakció, a szovjet-
unista erők és a maoisták „szent szövetsége" sem volt

Bálint Aladár

Szentendrén ma megnyitja Aladár
Béla új festőtárlatának kiállítását.

Pest Megyei Hírlap, 1946. febr. 4.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX. ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Statisztikai Szemle

Bálint Ildikó

1021

Bálint Ildikó montázsa

TÁRSADALMI SZEMLE

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
ELMÉLETI ÉS POLITIKAI FOLYÓIRATA

2

XXXI. ÉVFOLYAM, 1976 FEBRUÁR

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 10

Társadalmi Szemle

Bálint Ildikó

1021

Bálint Ildikó műve

6,– forint

BÁLINT ILDIKÓ

GRAFIKUS, LUKOVITZKY ENDRE FESTŐMŰVÉSZ FELESÉGE.

TAMÁS ERVIN: RANGON FELÜL

PEST MEGYEI HÍRLAP, 1970. OKT. 13.

Bálint Endréné
festő

Szekovicska Endre festő felesége, aki
az Iparművészeti Főiskolán végzett
a diszitő-festő szakon. A DIVSZ meg
birásokat kelfejezte.

Kovács Gyula: Az uj művésztelep lakói Szentendrén.
MŰVÉSZET, 1 970.október - 23.lap

Bálint Endre
festő.

A DIVSZ megbízások teljesítése mellett keramikával is foglalkozik. Ujabban térkonstrukciókat készít alumínium lemezekből.

Kovács Gyula: Az uj művésztelep lakói Szentendrén.
MŰVÉSZET, 1970. október - 23. lap

Bálint Endre
festő.

Nagy hatással volt rá Kassák
Lajossal való megismerkedése és
a konstruktivista művészet.

Kovács Gyula: Az uj művésztelep lakói Szentendrén.
MŰVÉSZET, 1970.október - 23.lap

Bálint Aladár 1905

A Fészek) klubban

Találkozás anyával

Találkozás Kalocsáéknál

Találkozás Mátyásföldön 1971 VI.

Bálint Ildikó

Rajz (repró)

Valóság, 1969. 2. sz. 73. l.

Bálint Aladár gratulációját

és üdvözletét

Pestmegyei 1970 október 13
Hiteles
V. old.

Bálint Aladár

Képei szerepelnek a "Pest megyei

tárlaton " a Nemzeti Galériában

Pestmegyei Hirlap 1971 szeptember 30

4.old.

Balint Gyula

„Kompozíció 70"
(vegyes)

Kovács Gyula: Az uj müvésztelep lakói Szentendrén.
MÜVÉSZET, 1970.október - 23.lap

Vilmos Tolnai

Legismertebb művei:

„Konstrukció", I. metszet, 39 x 31 cm.

Rozványi Márta: Stúdió 1971.

Budapest, 1971

Bálint Ildikó

Konstrukció I. méretek 39x31cm

Studio 71

Bálint Ildikó,

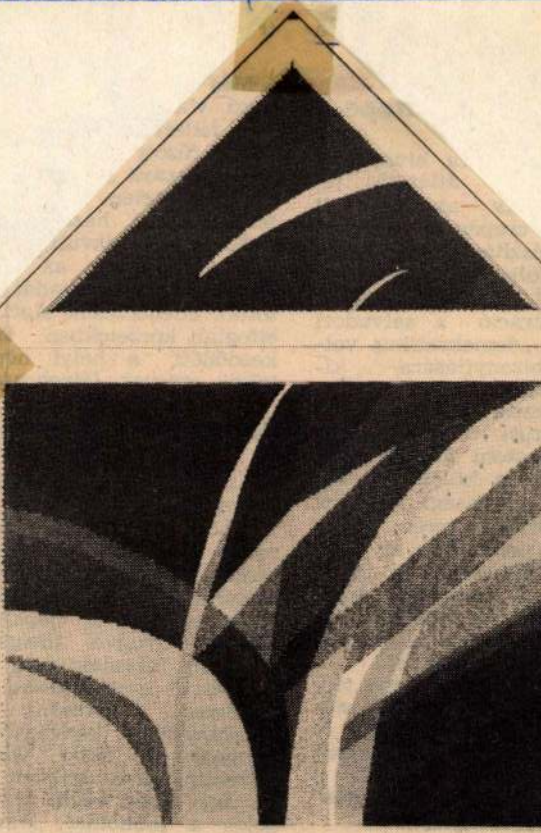

Bálint Ildikó: Textilkép

Népújság (Pécs), 1984. március, 24.

Bálint Ildikó

Bálint Ildikó festményeiből és Karl Halt Trossbach szobraiból kiállítás nyílik meg szeptember 11-én, délután öt órakor a szentendrei Műhely Galériában.

Magyar Nemzet 1986. IX. 10.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Bálint Ildikó, szobrász-
művész

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

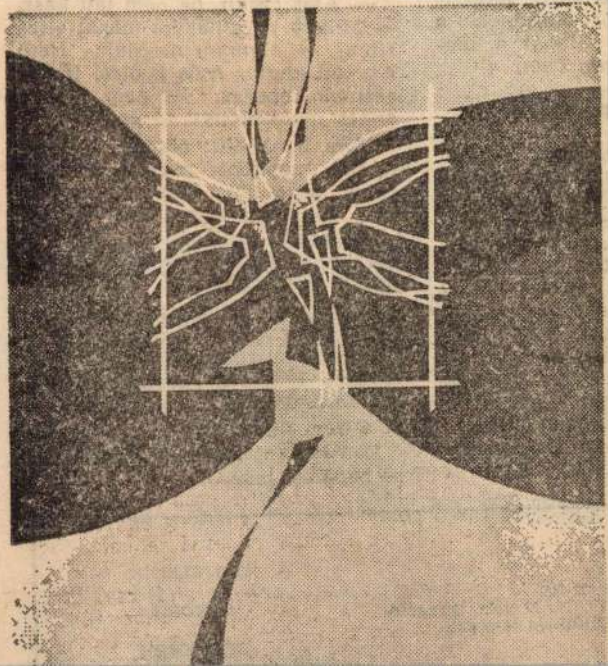

a. Ezek valószí-
engednek a
faluból a me-
rja őket.

nedéke

az átjárófaluban
. Egyre többel
ban. Többnyire
rálódni hajlan-
astárssal érkez-
ötörten. Bakhá-
magyar fiatal-
et férjét „csábí-
sre. Mondják,
ak. Somogydö-
agyar; a fiatal
nyelvét beszéli.
akóhelyüket te-
vannak, gondol-
degen. Nem is

„bejáratott" oldalnál. A lóto ő
ábrázolja huszonévesen, playboy-
nyuszi jelmezben.

Mindig ez jut eszembe róla, ha találkozom velük Kaposváron, ahová beautóbuszozik fájrontidőre, és Kovács Lászlóval bevásárlókörútra indul. Angolul beszélnek. Nem ismernek meg.

Lefogadom, nem maradnak örök-

1984. MÁJUS 18.

Bálint Mátyás: Sikok és vonalak

Bálint Zoltán.

Alföldi Tájkat Békéscsabán

Sz. Szeresét.
1987. IX. 12.

CA-GALERIE IN TZ
Julius Tandler Platz 3. 1090. Wien

BILDER

von

Balint

Ausstellung: 03. Febr. – 21. Febr. 1992
Eröffnung: 03. Febr. 17 – 19 Uhr

"Ohne Titel" 25 x 25 cm Tusche

Balint Kenyeres

Bálint Ynre
építész

Gyurcsek Ferenc VIT pályaműnek
kápolnáját építészeti részét Bálint
Ynre végezte.

Gábor Eszter: A VIT emlékmű
Művészet,1973.november - 35.oldal

megírva

Bálint Imre

építész Békéscsaba

1.

Vállalat

448 l.

Az „intelligens ház”

Szép, ám nem könnyű feladatra vállalkozott *Bálint* Imre, aki a Király utca és a Paulay Ede utca közötti területen, tehát a pesti oldal egyik igencsak frekventált helyén épít a Magyar Külkereskedelmi Bank Rt. és az Országos Kereskedelmi és Hitelbank Rt. részére székházat és Business Centert. Különleges tervezői leleményt követel az is, hogy *két, műemlékileg védett épület közé kell hogy kerüljenek.* A Király utcai oldal homlokzatának, párkánymagasságának illeszkednie kell a szomszédsághoz: innét nézve csak *háromemeletes,* a Bajcsy-Zsilinszky úti oldal magasabb beépítéséhez igazodva már *nyolcemeletes* lesz az együttes.

Fő attrakciója az épületen végigvonuló, hétszintes, üvegezett, galériás, íves passzázs, *a fákkal, csobogókkal hangulatossá varázsolt fedett utca,* ahol exkluzív üzleteket, kisebb bárokat, étkezőhelyeket, kávézókat alakítanak ki. A tömb csatlakozik a metróaluljáróhoz, valamint további átjárókkal, passzázsokkal a környező épületekhez, így például az Anker-házhoz is.

Igazi szenzációt jelentenek az „intelligens ház” elnevezéssel ézékeltethető, legkorszerűbb épületgépészeti-műszaki megoldások. Hűtését-fűtését, szellőzését és még ki tudja felsorolni, mi mindent, *komputer vezérli.* Gázkazántól a napkollektorokig, az izotópos füstérzékelőkig mindent alkalmaznak, amit ma az építészetben alkalmazni lehet. Emellett a ház *„környezetbarát”*: még az épület alatti talajvizet is hasznosítja. Négyszintes pincéjében – három szinten – *hatszáz gépkocsi parkolhat,* a szervizszinten – a többi között – a svájci biztonságtechnika legmodernebb vívmányai rejtik-védik a bankok széfjeit, trezorjait.

– Ha február végére megérkezik az engedély, jövő év közepén kezdünk – reméli Bálint Imre, aki mindazt, amit leírtunk és amit a későbbiekben még részletesen is ismertetünk, egy szuszra mondta el. – *Új, nem akármilyen érték születik, amelyet bizonyára a lakosság is szívébe fogad.* S ebben az értékben a pályázatot megnyerő, legnagyobb osztrák tervezőiroda, az ABC Wien és személy szerint Josef *Moser,* a társtervező tehetsége is felragyog.

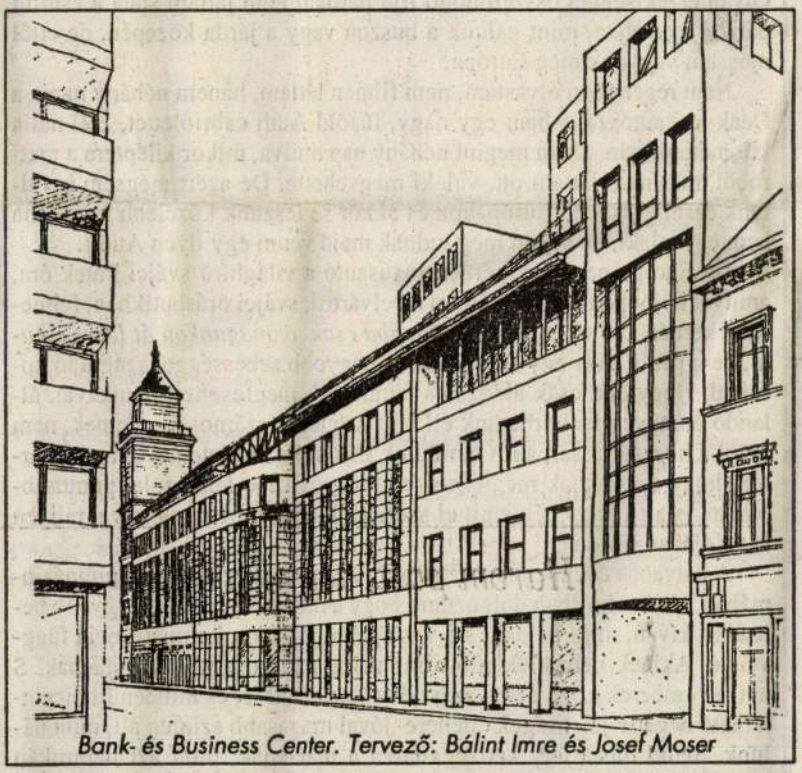

Bank- és Business Center. Tervező: Bálint Imre és Josef Moser

BÁLINT IMRE építész

MNemzet, 1991.dec.24.

szóban és írásban ismételnünk, főként azoknak a fennkölt eszményeknek a bizonyítására, melyektől a legjobban eltávolodtunk), és nem mintha nem éreznénk a lemaradás súlyos következményeit azon világ mögött, mely néhány kilométerre ide, a nyugati határszélen kezdődik már.

És itt az első szörnyű tévhit. Utánozni akarjuk Európát, méghozzá külsőségeiben, *akár identitásunk elvesztésével is*, mindannak a feladásával, mely értéke a magyarnak, az eredetiségét adja. Nem tudjuk, hogy a Nyugat megmosolyogja, nem becsüli sokra azt az idegent, aki csak majmolja, aki pontosan olyan akar lenni, mint ő, vagy sok esetben még olyanabb. Épp hogy a másságot szereti benne, mint mi is az idegenben. A világháború idején, mikor Genfben *Nagy* Péter és a francia André *Prudhommaux* lefordítja *Tamási* áron „Ábel a rengetegben" című regényét és elviszik a fordítást C. F. *Ramuznnak*, a francia–svájci parasztság nagy írójának, hogy írja át azt a Vaud-i kanton tájszólására, melynek székhelye Lausanne, hogy élvezetes legyen olvasni a helybélieknek, Ramuz azt feleli, hogy nem szabad a írást megfosztani az eredetiségtől, megmásítani az író képi fantáziját, írásművészetének sajátosságait. Hiszen a francia–svájci olvasó épp azt élvezi majd benne, ami elüt a másságával. És csak kevés javítást eszközöl rajta, azt is a francia átültetéssel kapcsolatosan.

Ezekre a filmekből, regényekből ellesett külsődleges jegyekre, amint az lenni szokott, ha utánzunk valamit, igyekszünk még rájátszani is. Olyan érzékiséggel összefonódó ifjú párokat nem láttam soha a zsúfolt párizsi metróban, mint nálunk a buszon vagy a járda közepén, de ettől mégsem vagyunk még Európa.

Nem regényben olvastam, nem filmen láttam, hanem néhány napja a Deák téri autószalonban: egy nagy, fűzöld Audi cabriolettet, 260-nal a kilométeróráján, aztán megint néhány nap múlva, mikor kiléptem a metróból, már nem láttam ott, valaki megvehette. De azért mégsem kerültünk ezzel közelebb Európához és akkor se leszünk közelebb hozzá, ha nem egyvalaki, de sokan meg tudnak majd venni egy ilyen Audit.

Ha Európa nem egyszerűen luxusautó a világhírű svájci Patek óra, amilyet különben nemrég láttam a belvárosi, svájci órásbutikban, felmerül a kérdés, tudjuk-e, hogy *Európába csak önmagunkon át lehet eljutni*, nem pedig akár egy kétszáznál is nagyobb sebességgel száguldó kocsival. Hogy oda csak áldozatos tanulással, megfeszített munkával, állandó önműveléssel érhetünk el! És tisztelet a számos kivételnek, nem azzal a hozzáállással, amit tanultunk különféle területen. Mert attól tartok, hogy sokunknak meglehetősen hiányos képe lehet róla, pontosabban mi is az a nagy cél, amit el szerenénk érni, jobban mondva, milyen is valójában Európa.

A hatvanas években tapasztaltam Párizs egyik tekintélyes gimnáziumában, ahol akkoriban dolgoztam, hogy a munka ott sokkal nagyobb beleadást kíván, mint nálunk, s a vastagabb boríték a kompeteancia függvénye. Akinek nem kielégítő a munkája, azon udvariasan túladnak. S ami az emberek közti érintkezést illeti, ez az ott is, és mindenütt megtalálható negatív jelenségek ellenére jóval magasabb szinten áll, mint nálunk. Senki nincs úgy kiszolgáltatva a másiknak, mint azt nemritkán éreznünk kell idehaza az utcán, az üzletben, a közúti járműveken, de a családban is. A különböző helyzetekben folytatott vitákra, az ellentétes vélemények ütközésére ott nem jellemzők olyan kísérőjelenségek, melyeknek nincs is köze a vitákhoz és csak mérgezik a légkört. Vizsgálni kéne, nem is a sajtóban, a rádióban, a különböző fórumokon, hanem *önmagunkban*, a jelenségek, attitűdök, hogy nevezzem? okát. Mert az evangéliumi szellem, melyre oly sűrűn hivatkozunk, nem erre inspirál.

A politikai kultúrára sem ez jellemző.

És Európára sem.

Európa, melyet most utol kell érnünk, ha nem akarunk valamiféle

Bálint Imre, építész /KÖZTI/.
Magyar Építőművészet, 1986. 1. 7-okt.

7

7. Az egykori óbudai Selyemgombolyítóban kialakított szabadidőközpont belső udvara (Bálint Imre, Fodor László, Gergely Zsolt, KÖZTI). Fotó: Szathmáry Zoltán

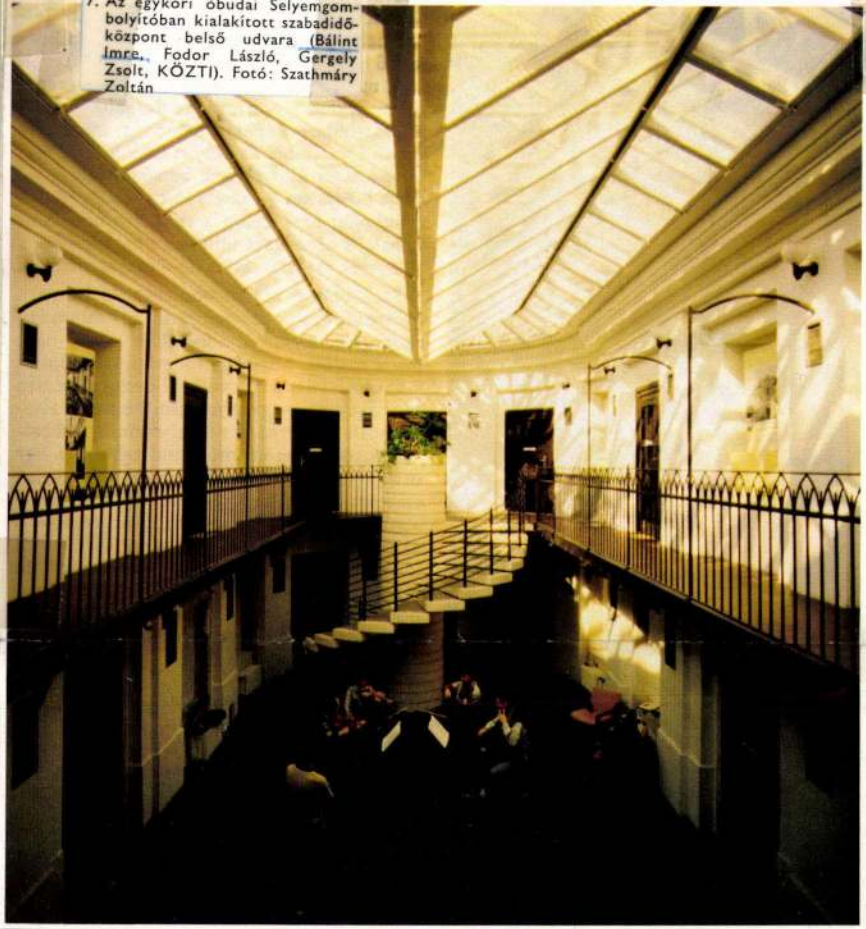

8

8. Az egykori Óbudai Selyemgombolyító helyreállított főhomlokzata. Fotó: Szathmáry Zoltán

·1·

·1·

ket. Ezt mutatják az óbudai nyári játékok, a Váci utcai könyvhetek, a Kamermayer Károly téri nyári kiállítás derűs életképei, a Naphegy oldalában otthonosan napozó családközösségek. És még mennyi lehetőség! Népliget, Tabán, belső kerületi tömbrekonstrukciók — felsorolni is nehéz — mind olyan területek, amelyekhez ezernyi szállal kötődünk, csak „pirosbetűs" funkciókat is kell a hétköznapi építési gondok közé iktatni — az érdekeltek megkérdezésével.

Török Ferenc

Kettős dinamizmus

A Magyar Külkereskedelmi Bank irodaháza, Budapest

Szokatlanul dinamikus hatású irodaház áll Budapest 13. kerületében, a Kassák és a Lőportár utca sarkán. A Magyar Kereskedelmi Bank épületét Bálint Imre és munkatársai tervezték, s a 2000-2001-ben indult beruházás második ütemét képezi. A négy éve elkészült, jóval kisebb méretű irodaház – melyet ugyanezek az építészek jegyeznek – az új épület szomszédságában, a Lőportár utcában helyezkedik el, s az új épülettel könnyed üveghíd köti össze (erről lásd: Kapy Jenő: Egy ÉN-tudatos épület c. cikkét lapunk 2001/4-es számában). A mintegy 600 ember munkahelyeként szolgáló, hatszintes ház a környék elszürkült ipari hangulatában, építészeti zűrzavarában élesen fénylő zárvány, egy jel, mely talán a területen megkezdődő változásokat, a jövőbeni fellendülést előlegezi.

VEZETŐ ÉPÍTÉSZ TERVEZŐ / LEADING ARCHITECT
BÁLINT IMRE

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK / FELLOW ARCHITECTS
ANTAL MIKLÓS, CSÁK SZILÁRD, LELKES IBOLYA, LIGETI GIZELLA, NÉMETH FERENC, TÓTH ANDRÁS

STATIKA / STRUCTURE
UNGI LAJOS, UNGI BALÁZS, KEREKES ZOLTÁN

ÉPÜLETGÉPÉSZET / PLUMBING&HVAC
BIHARY ZSOLT

ELEKTROMOS TERVEZÉS / ELECTRICAL PLANNING
DORGAI KÁROLY

KÖRNYEZETVÉDELEM / ENVIRONMENTAL PROTECTION
STEINER FERENC, HÁROMSZÉKI ATTILÁNÉ, SINKÓ GYÖRGY

ELSŐ PILLANTÁSRA leginkább az irodaház összképének különös feszültsége kelti fel a figyelmet. A feszes, töretlen síkok, a szigorúan egyenletes ablaksorok hirtelen sodró erejű ívekbe lendülő formákkal, szinte rapszódikus szenvedéllyel megkomponált homlokzatrészekkel ütköznek. A kompozíció gyújtópontjait merész aszimmetriák hangsúlyozzák. Noha a tervezők a részletek, a homlokzattagolás egyes fogásai, patronjai és az anyaghasználat tekintetében az első ütem megoldásait követték, maga a műegész attól jelentős mértékben különböző építészeti gondolkodást tükröz. Az első irodaház látványa lényegében egyetlen kontraszton alapul, mely az ék alakú tömegformát csúcsban lekerekítő és messze kiugró párkánnyal lezáró – vagyis egyfajta „vasalóházat" idéző – formai-építészettörténeti gesztus és a főhomlokzat képletszerű, szinte meditatív geometriája között feszül. Az új épület kompozícióját azonban ennél több fókuszpont, illetve az egyes részek közötti összetettebb viszonyrendszer határozza meg (nyilván nem függetlenül a nagyobb méretekből következő szükségszerűségektől). A sarok megformálásának itt is különös jelentősége van – mondhatni a főhomlokzatot alkotja, szemben a bejáratokat magába foglaló „tényleges" főhomlokzattal. Ebben az értelemben a vasalóház példáját folytatja: a két homlokzat lépcsőzetesen felmagasodva sávablakokkal hangsúlyozott ívben találkozik. A látvány toronyszerűségét tovább erősíti a gépészeti blokk tetőzetének éppen ide „felcsapódó" hullámvonala, illetve annak egyik nyúlánk hasábot formázó része. A két ellentétes karakterű tömeg találkozása az ívben előretoluló sarok egyfajta negatívját képezi. Meghökkentő, „manierista" részlet ez; a tekintetet felfelé húzó erővonalak hirtelen megtörnek, s oldalirányban folytatódnak – ahogy ezt a legfelső sávablakot közrefogó, horizontálisan elnyúló fémburkolat is nyomatékosítja. A „saroktorony" két oldala ellentétpárok vagy épp „páratlanságok", formai megfeleltetések egész sorát hordozza: ezeket nemcsak megtervezni, de megkeresni is izgalmas vizuális játék. Egyértelműen l'art pour l'art részletek ezek – s olyan szabad, önálló művet alkotnak, melyet az építészek szinte tüntetőleg fel is vállaltak éppen azáltal, hogy azt a ház legérzékenyebb pontjára helyezték.

A Kassák utcai homlokzat, illetve annak verzója – a hátsó, udvari oldal – homlokegyenest eltérő épí-

FOTÓK • PICTURES • ZSITVA TIBOR

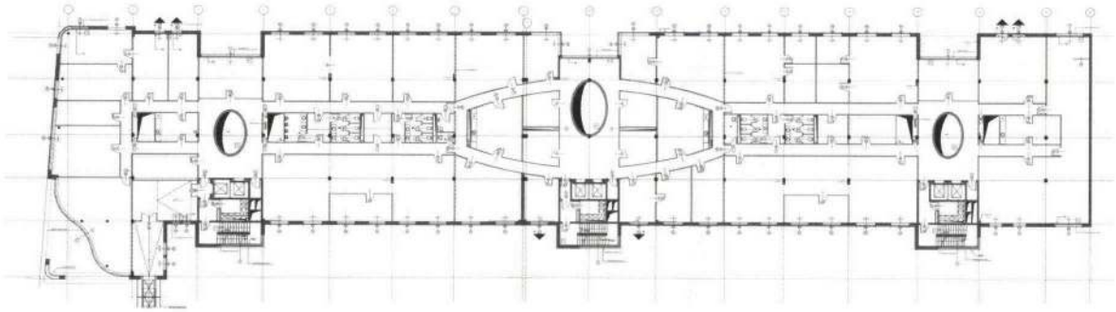

tészeti magatartást deklarál. Szigorúan a belső funkcionális rendszeréhez kötődik, minden ízében annak pontos vetületét adja. A kőburkolatos, rasztertagolású szakaszok magukat az irodaegységeket jelölik, a közöttük elhelyezkedő, kissé visszamélyedő üvegfalak mögött a közlekedőterek kaptak helyet. A sarok szertelensége csak a nagy előadótermet és az éttermet rejtő tetőszintet lefedő hullámvonalú szerkezetben tér vissza. A két formálásbeli magatartás merész ütköztetése itt – éppen mert tudatos – önmagában is erővel tölti meg az összképet.

A Lőportár utcai rövidebb homlokzaton ismét a sarok szemléletmódjából eredő kompozícióval találkozunk. A homlokzat lezárása – mintegy a sarok már említett felső részének visszaidézéseként – szintén negatív forma: mintha a vasalóház csúcsa éket ütött volna belé, s otthagyta volna önnön negatív lenyomatát. Az épület egyszeriben elasztikussá válik, s kettős ívben felgyűrődik. A hatás erejét azonban megtöri az a pillér, melyet nyilván statikai okokból kellett odaállítani. A tervezők ezzel a formai eszközzel, ezzel a különös „párbeszéddel" igyekeztek kapcsolatot teremteni a két épület között. Ám talán ezt a reflexiót önmagában nem érezték elég erős köteléknek, s igyekezetükben, hogy a viszonyt erősítsék, a régebbi épület legfelső emelete előtt futó oszlopsort az újra is ráillesztették. Ezzel az épület valóban élő, jó érzékkel megalkotott dinamikáját – legalábbis ezen a részen – kissé kifárasztották, kibillentették egyensúlyából. Az eredmény inkább taszítja, semmint közelíti egymáshoz a két művet. Izgalmas, látványos, a ház legjobban kidolgozott részleteihez méltó viszont az a kecses, ufós hangulatú üvegcső, mely a mozgalmasság kedvéért kissé megtörve, illetve kettős pengepillérrel alátámasztva vezet át a vasalóházba.

A külső kompozíciójának említett részein (sarok és rövidebb oldalhomlokzat, tetőemelet) Bálint Imre és munkatársai lényegében a 20. századi modernizmusnak ahhoz a hagyományához kapcsolódnak, mely nem elégedett meg a hűvös tárgyiassággal, a puszta funkciókövetéssel, hanem azt valamiféle érzelemkeltő formálásmóddal akarta gazdagítani, s a dinamikus hatást emelte ideáljává (elsősorban Erich Mendelsohn és még néhány német építész 20-as évekbeli építészete indította el ezt a törekvést). Az épület maga mindemellett bátran kinyilvánítja, hogy „dinamizáló" szándékú formáinak javarésze független a belső funkciótól.

A tisztán, jól áttekinthetően tagolt belső térrendszert mind a négy irodaszinten egy központi nagyobb, és két oldalsó kisebb közlekedőtér osztja négy egységre. Magukat az irodablokkokat hosszirányban a vizes helyiségek és a kisebb közösségi terek folyosókkal övezett szalagjai tagolják. A közle-

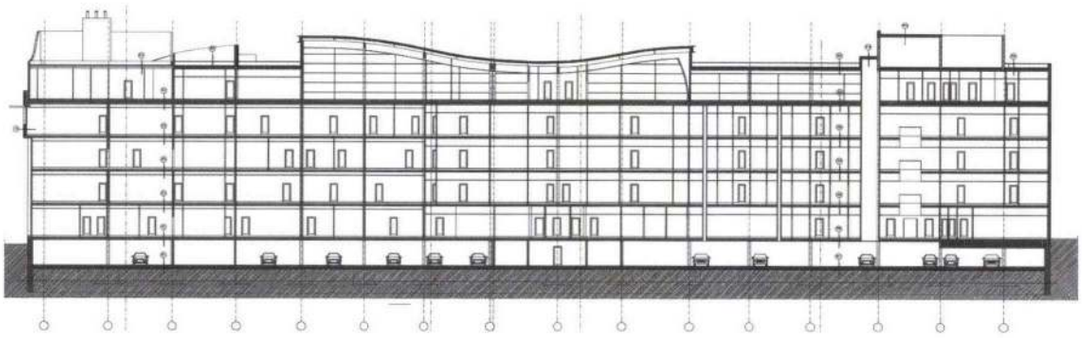

kedőterek a födémekben kialakított ovális nyílások révén egyetlen közös légtérben egyesülnek. A központi részen ezek két oldalán helyezkednek az üvegfalú vezetői irodák, melyek együttesen egy hosszanti irányú oválisba íródnak.

Az ovális nyílásokat a födémek vastagságában speciális fólia mögé rejtett világítótestek övezik, sajátosan anyagtalan, szinte éteri hangulatot adva az irodaházat csaknem teljes magasságában átfogó tereknek. A légies, felfelé szívó térhatást fokozza, hogy a falakat szintenként felfelé egyre telítettebb sárgára festették (kivétel a központi rész, ahol faburkolatot találunk). Ez a térkezelési mód a klasszikus modern építészetben szintén nem ritka: a rejtett neoncsövekkel bevilágított, ezáltal spirituális karakterűvé átlényegített terekre Magyarországon is találunk néhány példát (főként mozikban: pl. Simplon mozi, Preisich Gábor, Vadász Mihály, Révész Zoltán, 1934; Átrium mozi, Kozma Lajos, 1935-36; Broadway mozi, Domány Ferenc, 1938.) Ez a megoldás ugyanakkor a külső dinamikájának egyfajta belsőbe átforduló verzióját adja: az egymást átható terek, az ívelő élek, a változó fény- és színintenzitások a „történések" változatos sorát eredményezik. Ez a tetőszinten elhelyezkedő előadóteremben teljesedik ki, ahol a hullámzó tető mellett a különleges akusztikai berendezések hajladozó formái is mozgalmassá teszik a látványt. Ebben az értelemben a belső dinamizáló formái és megoldásai szervesebb kapcsolatban vannak az épület életével, egész struktúrájával, mint a külső többnyire inkább csak applikatív elemei. Ugyanakkor magában a dinamikus formáknak e kettős (külső és belső) rendszerében finom harmónia, erős egység alakult ki.

Haba Péter

BÁLINT IMRE

„Vasaló-ház” a Lőportár utcában

Bálint Imre felszabadultan írja felül azt az építészeti környezetet, amelyben az általa tervezett irodaház létrejött

Még napjaink Váci úti irodaház-beruházási „gőzhengere” ellenére is ritkán fordul elő, hogy egyetlen – két épületből álló – tömbbeépítés olyan eltérő esztétikai minőséget jelenítsen meg, mint ahogyan az a Váci út és Lőportár utca sarkán történt.

Miközben ezt a mondatot leírtam, véglegesen kitisztult bennem a kép: a háztömb Váci úti frontja nem építészszakmai dilettantizmus, hozzá nem értés, esztétikai hiba miatt vált olyanná, amilyen. Hanem mert ilyennek „lett” szánva! A hagyományos építészet értelmében azonosítható vörös, klinkertéglával burkolt épületrészek (bejárat, emeletek, ablakok, tető stb.) csak amolyan, álcázó „húsosodásai”, piárfelületei a földszinti üzemanyagtöltő állomásnak. Átverés, antiépítészet ez. Csak apropóként használja fel az építészetet ahhoz, hogy a lakóövezetek védelmében megalkotott korlátozások ellenére is benzinkúttal ajándékozzon meg minket, miközben a hatósági engedélyek beadványain a „többfunkciós irodaház” fedőnevet lehet feltüntetni.

Wittgenstein ír valahol arról, hogy a nyelv olyan, mint egy régi város, amelynek határai egyre kijjebb tolódnak. Hozzá elővárosok, külvárosok tapadnak, belsejét utak, parkok, kereszteződések szabdalják. Már régóta foglalkoztat az, hogy vajon visszafelé is működik-e a hasonlat. Budapest körútjaink építészeti arculatát fölfoghatjuk-e egy-egy mellérendelésekkel bőven megterhelt retorikus körmondatként? Modalitását tekintve óhajtó mondat-e a Bimbó út a Rózsadombon? És van-e hasonlóság egy külső nyolcadik kerületi, ecetfás foghíj és mondjuk valamelyik Móricz-novella hosszas „elhallgatása” között?

A „mellébeszélős” benzinkútépület mögött, a Lőportár utca 22–24. szám alatt található Bálint Imre építész tervezte irodaház felszabadult, autonóm módon írja felül azt az építészeti környezetet – „nyelvi kontextust” –, amelyben létrejött. Arra az „idézettechnikára” talál rá, ami talán az egyik legjobban megfogható stílusjegyévé vált a különféle posztmodern alkotói eljárásmódoknak. Forrásának azt a chicagói iskolás szerkesztésű New York-i százhuszonnégy méter magas prototoronyházat választja (építész: Daniel Burnham, 1902), amelyet a zsargon csak „Vasaló-háznak” nevez, és amellyel tulajdonképpen a felhőkarcolók korszaka, illetve enyhe túlzással: a modern építészet elkezdődött.

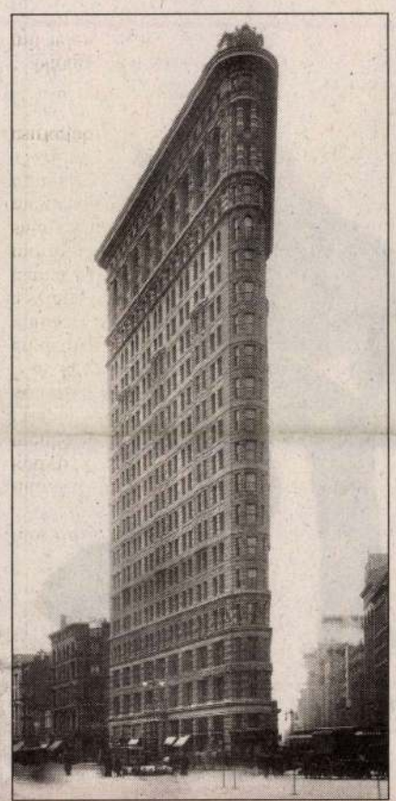

Az előkép: New York-i Fuller-torony
FORRÁS: A XX. SZÁZAD ÉPÍTÉSZETE

Az „idézet”: Lőportár utca 22–24. A hatásos formaelem jóvoltából a szemlélődő egyszer csak azon kapja magát: ennek az épületnek valóságos fizikai paraméterei ellenére mégiscsak van valami köze a fellegekhez FOTÓ: SOPRONYI GYULA

Az épület jellegzetes alaprajzi elrendezésének kiindulópontját az a hatvanas években felhúzott háromszintes szerelőcsarnok alkotta, amelynek karakteres, 6x12 méteres raszterekből álló alapszisztémája egészülhetett ki a hegyesszögben záródó épületrészekkel, valamint egy kétszintes emeletráépítéssel. Ez a „csúcsosodó” épületrész úgy fordítja egymásba az alaprajz hosszabb befogóját, illetve átfogóját alkotó főhomlokzati síkokat, hogy azok egyetlen lendületes, tiszta ívvé állnak össze. Lendületüket a felületükbe dolgozott ablakok, indusztriális hatású épület-világítótestek sem törik meg. Ezt a dinamikus egységet erősítik a finom gesztusokkal összehozott, különböző anyagú homlokzati burkolóanyagok is.

No de álljunk csak meg egy pillanatra! Az azért mégiscsak vicc – gondolhatja az olvasó –, hogy egy alig ötszintes épületet pusztán a sarokmegoldás szembetűnő formai hasonlósága miatt egy majd hatszorta magasabbal, gyökeresen eltérő léptékűvel feleltet meg a kritikus. Főképp ha az „idézett” mű műfaji megnevezései – mármint a *felhőkarcoló, toronyház* szavak – pontosan utalnak bizonyos magassági tényezőre. A „törpe felhőkarcoló” rossz tréfa, netán végzetes félreértés. Vagy makett.

Bálint Imre épülete frappánsan oldja fel ezt az ellentmondást. A legfelső, tetőszint alá olyan virtuóz párkánymegoldást kanyarít, amely tudatos túlrajzoltságával, gigantikusságával hat. Ezzel az erős gesztussal, hatásos formaelemmel gazdagítja az épületet úgy, hogy a szemlélődő egyszer csak azon kapja magát: már nem tud szabadulni attól a gondolattól, hogy ennek az épületnek, valóságos fizikai paraméterei ellenére mégiscsak van valami köze a fellegekhez.

Ezek után már azon sem lepődtem meg, amikor az épület előtt ácsorogva egyszer csak az az abszurd gondolat fordult meg a fejemben: vajon azok a lyukak, amelyek optikailag lazítják, statikailag könnyítik a párkányt, nem arra szolgálnak-e mégis, hogy valamiképpen, ügyesen (nagy csavarok, alátétek, valamint anyák segítségével) ez a Lőportár utcai kicsiny irodaház rögzítve legyen az égbolthoz?

Martinkó József
az OCTOGON Építészetkritikai Műhely tagja

Átalakítják a Kegyeleti Múzeumot

MUNKATÁRSUNKTÓL

Pénteken bezárják, majd felújítják, és áprilisban újranyitják a Fiumei úti Kegyeleti Múzeumot – értesültünk az intézmény gazdájától, a Budapesti Temetkezési Intézet Rt.-től. A gyűjtemény gondozói a kiállítási anyagot is felfrissítik.

A múzeum újdonsága lesz a Budapest nagy temetési menetei a XX. században című, hetvenhét darabból álló fényképgyűjtemény. A fotókon – mások mellett – olyan híresség utolsó útját örökítették meg, mint gróf Apponyi Albert, gróf Teleki Pál vagy Sinkovits Imre. A megújuló gyűjtemény legérdekesebb darabja azonban kétségkívül az a gyászhintó lesz, amelyet gróf Apponyi Albert temetésén használtak először. A remekbe szabott, nemes fából készült jármű a főváros megrendelésére négyévi kézimunkával készült a Missura Kocsigyárban,. A hintó öt és fél méter hosszú, négy és fél méter magas, és több mint három tonnát nyom. A második világháború idején a kimenekítettek raktárába került, a múzeum évekig tartó tárgyalássorozat eredményeképpen állíthatja ki.

TranzDanz és Trilógia

Az 1987-ben alakult TranzDanz társulat az utóbbi évek munkáját foglalja össze Trilógia című produkciójában, ezt csütörtöktől szombatig adják elő a MU Színházban.

A táncos-koreográfus *Kovács Gerzson Péter* akkor alapította meg a sajátos stílusban alkotó társulatot, amikor úgy érezte, a néptánc már formálissá vált, és nem tud azon belül továbblépni. Az együttes, a TranzDanz nyelve nem bonyolult, igaz, igen „koncentrált forma". Az alkotók röviden műfajok érdekes keverékeként jellemzik: alapnak megmaradt a magyar néptánc, amelyet kortárs tánctechnikával és improvizált mozdulatokkal kevernek. Az embert talán még inkább összezavarja az az információ, hogy ezt az egészet még dzsesszel és videoinstallációkkal is kiegészítik. Ez a művészi koncepció úgy válik igazán érdekessé, hogy a társulat a Trilógia megalkotása során eljutott az egy helyben előadott, szinte minden eszközt nélkülöző japán buthotáncig.

A közönség három este találkozhat a TranzDanz világával. Holnap a Cult, pénteken a Co Ax, szombat este pedig a Trilógia utolsó darabjával, a Coda-val. Az első két produkció zenéjét *Árvai György* szerezte, a befejező darabét *Dresch Dudás Mihály* komponálta.

Cs. G.

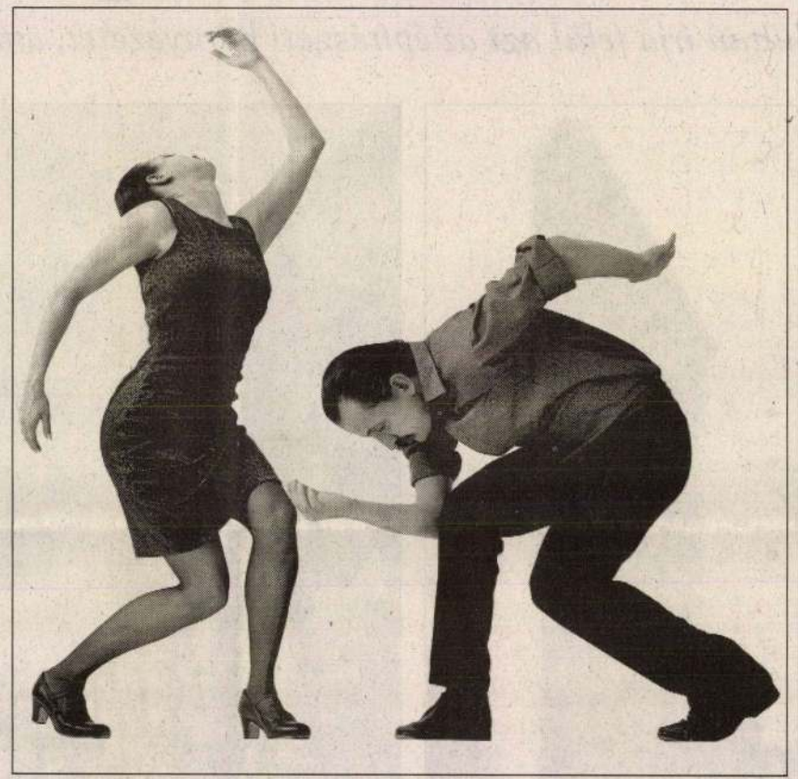

Három estén találkozhat velük a közönség

PALETTA

OLAJOS GYÖRGY Munkácsy-díjas képzőművész Rongybabák című kiállítása ma nyílik az Újpalotai Közösségi Házban (XV., Zsókavár utca 15.).

A TITOKFEJTŐ VHK KÖR holnapi vendége Varga Csaba animációs filmrendező, festő lesz a Benczúr Házban (VI., Benczúr utca 27.). Az este hét órakor kezdődő beszélgetés házigazdája: Grandpierre Attila.

NYÍRŐ JÓZSEF ÉBRESZTÉSE címmel dr. Medvigy Endre tart előadást holnap délután negyed hattól a Néppel a nemzetért szellemi mozgalom előadás-sorozata keretében. A rendezvény helyszíne: XII., Böszörményi út 20. I. em. 27.).

A KOZMA IMRE Nemzetközi Művészképző Kollégium hangversenye holnap este hét órától hallható a Pesti Vigadóban (V., Vörösmarty tér 1.).

FÉL-TÉR címmel nyílt meg Csörgő Attila kiállítása, és február 14-ig tekinthető meg a Budapest Galéria Kiállítóházában (III., Lajos utca 158.).

ÍR ÉS BRETON táncházat szerveznek holnap este hét órától az Akácos Udvarban (VII., Akácfa utca 61.). A rendezvényen részt vesz a Bran együttes és Závory Andrea színművésznő, aki Derek Mahon verseit adja elő.

A természet csodái filmen

Kígyók, békák, krokodilok és más különleges kedvencek fogadják mától vasárnapig az Újpesti Gyermek- és Ifjúsági Házba (IV., István út 17–19.) látogatókat. Ami pedig élőben nem látható, az megtekinthető az immár tizenkettedik alkalommal megrendezett Természetfilmek Fesztiválján.

Csaknem négyszáz négyzetméteren kínál látnivalókat A természet csodái című kiállítás az újpesti ifjúsági házban. A hüllők és a kétéltűek mellett pókok, bogarak, lepkék, vadászati trófeák, kövek, ásványok és különböző virágok szemlélhetők meg közelebbről.

zálva), általában negyvenöt perces alkotások izgalmas kalandozást ígérnek a természet titokzatos világában.

Hétköznapokon reggel tíztől délután négyig főként az óvodásoknak, az általános és középiskolás csoportoknak állítottak össze programokat. A naponta látható művek között van az Élő bolygó és az Élet a jégen.

Hétvégére a családokra gondolva válogattak a természetfilmek terméséből. Szombaton a legendás Gyöngyvirágtól lombhullásig című, nagy sikerű Homoki-Nagy István-filmet láthatják. Megelevenedik a vásznon a Fekete István

BRICOStore
Alkoss szabadon!
www.bricostore.hu
1290 Ft BOMBA ÁR /m²
Laminatboden
egyrétegű, keményforgácslap alapú laminált padlóburkoló, IP 5000-es kopásállóságú,
6,5 mm vastag, 2,51 m²/csomag,
8990 Ft BOMBA ÁR /db
18 990 Ft BOMBA ÁR /db

BÁLINT Anne mein.

Gulyás I. 1233. h.

Kettős dinamizmus

A Magyar Külkereskedelmi Bank irodaháza, Budapest

Szokatlanul dinamikus hatású irodaház áll Budapest 13. kerületében, a Kassák és a Lőportár utca sarkán. A Magyar Kereskedelmi Bank épületét Bálint Imre és munkatársai tervezték, s a 2000-2001-ben indult beruházás második ütemét képezi. A négy éve elkészült, jóval kisebb méretű irodaház – melyet ugyanezek az építészek jegyeznek – az új épület szomszédságában, a Lőportár utcában helyezkedik el, s az új épülettel könnyed üveghíd köti össze (erről lásd: Kapy Jenő: Egy ÉN-tudatos épület c. cikkét lapunk 2001/4-es számában). A mintegy 600 ember munkahelyeként szolgáló, hatszintes ház a környék elszürkült ipari hangulatában, építészeti zűrzavarában élesen fénylő zárvány, egy jel, mely talán a területen megkezdődő változásokat, a jövőbeni fellendülést előlegezi.

VEZETŐ ÉPÍTÉSZ TERVEZŐ / LEADING ARCHITECT
BÁLINT IMRE

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK / FELLOW ARCHITECTS
ANTAL MIKLÓS, CSÁK SZILÁRD, LELKES IBOLYA, LIGETI GIZELLA, NÉMETH FERENC, TÓTH ANDRÁS

STATIKA / STRUCTURE
UNGI LAJOS, UNGI BALÁZS, KEREKES ZOLTÁN

ÉPÜLETGÉPÉSZET / PLUMBING&HVAC
BIHARY ZSOLT

ELEKTROMOS TERVEZÉS / ELECTRICAL PLANNING
DORGAI KÁROLY

KÖRNYEZETVÉDELEM / ENVIRONMENTAL PROTECTION
STEINER FERENC, HÁROMSZÉKI ATTILÁNÉ, SINKÓ GYÖRGY

ELSŐ PILLANTÁSRA leginkább az irodaház összképének különös feszültsége kelti fel a figyelmet. A feszes, töretlen síkok, a szigorúan egyenletes ablaksorok hirtelen sodró erejű ívekbe lendülő formákkal, szinte rapszódikus szenvedéllyel megkomponált homlokzatrészekkel ütköznek. A kompozíció gyújtópontjait merész aszimmetriák hangsúlyozzák. Noha a tervezők a részletek, a homlokzattagolás egyes fogásai, patronjai és az anyaghasználat tekintetében az első ütem megoldásait követték, maga a műegész attól jelentős mértékben különböző építészeti gondolkodást tükröz. Az első irodaház látványa lényegében egyetlen kontraszton alapul, mely az ék alakú tömegformát csúcsban lekerekítő és messze kiugró párkánnyal lezáró – vagyis egyfajta „vasalóházat" idéző – formai-építészettörténeti gesztus és a főhomlokzat képletszerű, szinte meditatív geometriája között feszül. Az új épület kompozícióját azonban ennél több fókuszpont, illetve az egyes részek közötti összetettebb viszonyrendszer határozza meg (nyilván nem függetlenül a nagyobb méretekből következő szükségszerűségektől). A sarok megformálásának itt is különös jelentősége van – mondhatni a főhomlokzatot alkotja, szemben a bejáratokat magába foglaló „tényleges" főhomlokzattal. Ebben az értelemben a vasalóház példáját folytatja: a két homlokzat lépcsőzetesen felmagasodva sávablakokkal hangsúlyozott ívben találkozik. A látvány toronyszerűségét tovább erősíti a gépészeti blokk tetőzetének éppen ide „felcsapódó" hullámvonala, illetve annak egyik nyúlánk hasábot formázó része. A két ellentétes karakterű tömeg találkozása az ívben előretoluló sarok egyfajta negatívját képezi. Meghökkentő, „manierista" részlet ez: a tekintetet felfelé húzó erővonalak hirtelen megtörnek, s oldalirányban folytatódnak – ahogy ezt a legfelső sávablakot közrefogó, horizontálisan elnyúló fémburkolat is nyomatékosítja. A „saroktorony" két oldala ellentétpárok vagy épp „páratlanságok", formai megfeleltetések egész sorát hordozza: ezeket nemcsak megtervezni, de megkeresni is izgalmas vizuális játék. Egyértelműen l'art pour l'art részletek ezek – s olyan szabad, önálló művet alkotnak, melyet az építészek szinte tüntetőleg fel is vállaltak éppen azáltal, hogy azt a ház legérzékenyebb pontjára helyezték.

A Kassák utcai homlokzat, illetve annak verzója – a hátsó, udvari oldal – homlokegyenest eltérő épí-

FOTÓK • PICTURES • ZSITVA TIBOR

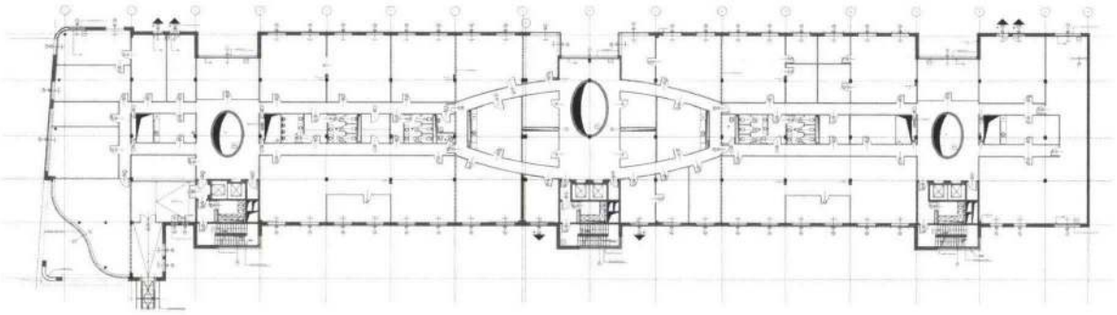

tészeti magatartást deklarál. Szigorúan a belső funkcionális rendszeréhez kötődik, minden ízében annak pontos vetületét adja. A kőburkolatos, rasztertagolású szakaszok magukat az irodaegységeket jelölik, a közöttük elhelyezkedő, kissé visszamélyedő üvegfalak mögött a közlekedőterek kaptak helyet. A sarok szertelensége csak a nagy előadótermet és az éttermet rejtő tetőszintet lefedő hullámvonalú szerkezetben tér vissza. A két formálásbeli magatartás merész ütköztetése itt – éppen mert tudatos – önmagában is erővel tölti meg az összképet.

A Lőportár utcai rövidebb homlokzaton ismét a sarok szemléletmódjából eredő kompozícióval találkozunk. A homlokzat lezárása – mintegy a sarok már említett felső részének visszaidézéseként – szintén negatív forma: mintha a vasalóház csúcsa éket ütött volna belé, s otthagyta volna önnön negatív lenyomatát. Az épület egyszeriben elasztikussá válik, s kettős ívben felgyűrődik. A hatás erejét azonban megtöri az a pillér, melyet nyilván statikai okokból kellett odaállítani. A tervezők ezzel a formai eszközzel, ezzel a különös „párbeszéddel" igyekeztek kapcsolatot teremteni a két épület között. Ám talán ezt a reflexiót önmagában nem érezték elég erős köteléknek, s igyekezetükben, hogy a viszonyt erősítsék, a régebbi épület legfelső emelete előtt futó oszlopsort az újra is ráillesztették. Ezzel az épület valóban élő, jó érzékkel megalkotott dinamikáját – legalábbis ezen a részen – kissé kifárasztották, kibillentették egyensúlyából. Az eredmény inkább taszítja, semmint közelíti egymáshoz a két művet. Izgalmas, látványos, a ház legjobban kidolgozott részleteihez méltó viszont az a kecses, ufós hangulatú üvegcső, mely a mozgalmasság kedvéért kissé megtörve, illetve kettős pengegipillérrel alátámasztva vezet át a vasalóházba.

A külső kompozíciójának említett részein (sarok és rövidebb oldalhomlokzat, tetőemelet) Bálint Imre és munkatársai lényegében a 20. századi modernizmusnak ahhoz a hagyományához kapcsolódnak, mely nem elégedett meg a hűvös tárgyiassággal, a puszta funkciókövetéssel, hanem azt valamiféle érzelemkeltő formálásmóddal akarta gazdagítani, s a dinamikus hatást emelte ideáljává (elsősorban Erich Mendelsohn és még néhány német építész 20-as évekbeli építészete indította el ezt a törekvést). Az épület maga mindemellett bátran kinyilvánítja, hogy „dinamizáló" szándékú formáinak javarésze független a belső funkciótól.

A tisztán, jól áttekinthetően tagolt belső térrendszert mind a négy irodaszinten egy központi nagyobb, és két oldalsó kisebb közlekedőtér osztja négy egységre. Magukat az irodablokkokat hosszirányban a vizes helyiségek és a kisebb közösségi terek folyosókkal övezett szalagjai tagolják. A közle-

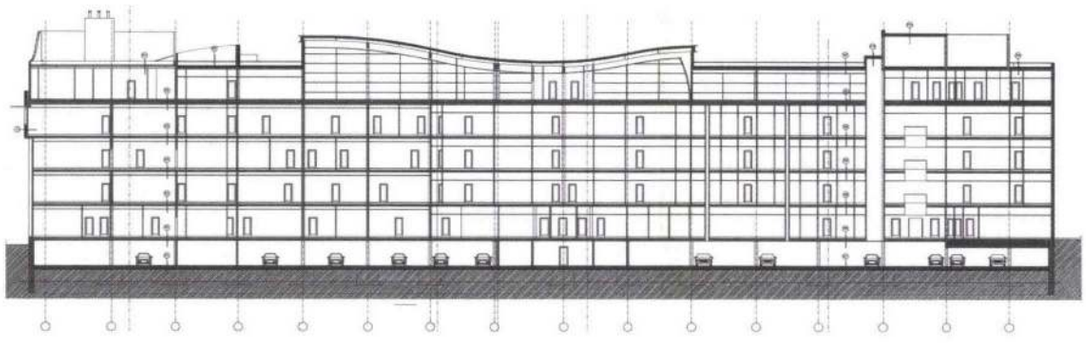

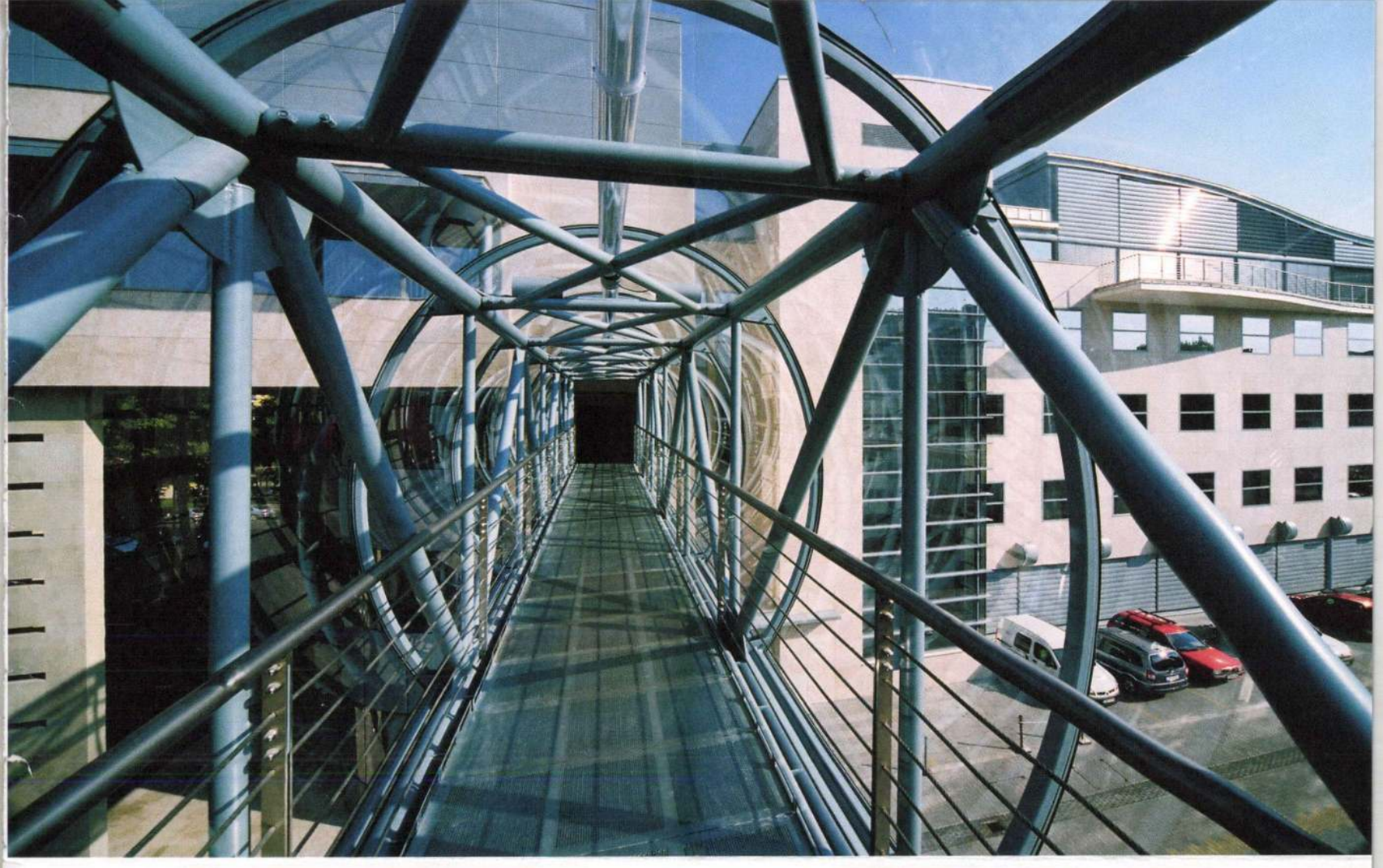

kedőterek a födémekben kialakított ovális nyílások révén egyetlen közös légtérben egyesülnek. A központi részen ezek két oldalán helyezkednek az üvegfalú vezetői irodák, melyek együttesen egy hosszanti irányú oválisba íródnak.

Az ovális nyílásokat a födémek vastagságában speciális fólia mögé rejtett világítótestek övezik, sajátosan anyagtalan, szinte éteri hangulatot adva az irodaházat csaknem teljes magasságában átfogó tereknek. A légies, felfelé szívó térhatást fokozza, hogy a falakat szintenként felfelé egyre telítettebb sárgára festették (kivétel a központi rész, ahol faburkolatot találunk). Ez a térkezelési mód a klasszikus modern építészetben szintén nem ritka: a rejtett neoncsövekkel bevilágított, ezáltal spirituális karakterűvé átlényegített terekre Magyarországon is találunk néhány példát (főként mozikban: pl. Simplon mozi, Preisich Gábor, Vadász Mihály, Révész Zoltán, 1934; Átrium mozi, Kozma Lajos, 1935-36; Broadway mozi, Domány Ferenc, 1938.) Ez a megoldás ugyanakkor a külső dinamikájának egyfajta belsőbe átforduló verzióját adja: az egymást átható terek, az ívelő élek, a változó fény- és színintenzitások a „történések" változatos sorát eredményezik. Ez a tetőszinten elhelyezkedő előadóteremben teljesedik ki, ahol a hullámzó tető mellett a különleges akusztikai berendezések hajladozó formái is mozgalmassá teszik a látványt. Ebben az értelemben a belső dinamizáló formái és megoldásai szervesebb kapcsolatban vannak az épület életével, egész struktúrájával, mint a külső többnyire inkább csak applikatív elemei. Ugyanakkor magában a dinamikus formáknak e kettős (külső és belső) rendszerében finom harmónia, erős egység alakult ki.

Haba Péter

A téma várhatóan Bős—Nagymaros

MTI

Várhatóan Bős—Nagymaros lesz a szlovák kormányfő szerdai budapesti tárgyalásain a középponti téma, ám emellett feltehetően hasonló súllyal vetődik majd fel a nemzeti kisebbségek ügye, valamint a gazdasági kapcsolatok kérdése — mondotta Rudolf Chelm, a Cseh és Szlovák Köztársaság budapesti nagykövete a Meciar-látogatást megelőző keddi tájékoztatón. A nagykövet utalt arra, hogy a bősi erőművel kapcsolatos probléma évek óta terheli a magyar —szlovák kapcsolatokat, és reményét fejezte ki: a kérdés rendezésére sikerül megtalálni a kompromisszumos megoldást. A diplomata nem tartotta valószínűnek, hogy Vladimír Meciar szerdai budapesti látogatása során a magyar politikusokkal folytatott tárgyalásain sikerülne véglegesen rendezni a problémát, ám fontosnak tartotta a folyamatos dialógust e vitás kérdéskörről, valamint azt, hogy mindkét fél őrizze meg a tárgyalásra és a megegyezésre való készségét. Rudolf Chmel mindezt azért is lényegesnek tartotta kiemelni, mert — mint kifejtette — megítélése szerint a kérdést a két érdekelt félnek kell rendeznie egymással, és nem várható döntés vagy megoldás a nemzetközi szervezetektől vagy akár a nemzetközi bíróságtól.

A két országban élő kisebbségek problémájáról szólva a nagykövet úgy vélekedett, hogy e tekintetben hasonló álláspontot képvisel mind a szlovák, mind a magyar vezetés, jóllehet némi felfogásbeli különbség tettenérhető egyes kérdések megítélésében. Rudolf Chmel úgy látta: míg a szlovák kormány a nemzetközi okmányoknak és gyakorlatnak megfelelően kívánja kezelni a kisebbségek ügyét, addig a magyar fél szeretné ezt kétoldalú kérdéssé tenni, esetleg kétoldalú megállapodások, charták formájában rendezni. A diplomata ugyanakkor rávilágított, hogy a szlovák kormány a nemzetiségikérdést belső ügynek tekinti. Márpedig ez különbözik attól a felfogástól, amelyet a magyar kormányfő a magyarok világtalálkozóján kifejtett, és amely szerint a kisebbségikérdés nem tekinthető egyetlen ország belügyének sem — állapította meg Rudolf Chmel, hozzátéve: a nemzetiségikérdést számos történelmi feszültség, sőt irracionális mítosz is terheli. Éppen ezért — mint mondotta — különösen fontos, hogy a magyar és a szlovák politikusok egyaránt tárgyilagosan, a realitásoknak megfelelően viszonyuljanak ehhez a problémakörhöz.

Gyűlöletkeltés helyett párbeszéd

Nemzetiségiek — a nemzetiségitörvényről

Talán soha nem volt időszerűbb az elmúlt évtizedekben egy kisebbségikonferencia megszervezése, mint napjainkban, és éppen Győr-Moson-Sopron megyében, az önállóságot mind magabiztosabban hangoztató Szlovákia szomszédságában, ahol a magyar képviselők nemrégiben tüntetőleg kivonultak a parlamentből, mivel egyetlen módosítójavaslatukat sem fogadták el az új szlovák alkotmány megszavazásakor. A kisebbségigondoktól nem mentes ez a térség sem. Győr-Moson-Sopron megyében például 14 ezer cigány él, s közülük kerül ki a munkanélküliek hetven százaléka. Mint azt Szentkuti Károly, a Győr-Moson-Sopron megyei közgyűlés elnöke elmondta: az októberre tervezett kisebbségikonferenciára elsősorban nemzetiségi származású képviselőket hívnak, nemzetiségi származású honatyákat, Szlovákiából magyar, illetve szlovák képviselőket, míg Ausztriából egy horvát származású képviselőt várnak. És várják az érdekvédelmi szövetségek vezetőit is. Fontos ez az eszmecsere azért is, mert míg Bős—Nagymaros ügyébe politikai felhangok keverednek a szakmai kérdésekbe, a határmenti települések között nagyon jók a kapcsolatok. Szeretnék a nemzetiségitörvény tervezetét is ily módon megtárgyalni, s talán az sem lesz haszontalan, hogy a szlovák, illetve az osztrák alkotmány kisebbségekre vonatkozó részeit összevetik ezen a konferencián. Ezzel az eszmecserével elkezdődhet a tisztázó párbeszéd, és abban is bíznak, hogy a képviselők között erősödnek a személyes kapcsolatok.

A térség, de talán az egész ország egyik aggasztó gondja a cigányság helyzete. Ebben Szentkuti Károly a legnagyobb gondnak azt tartja, hogy a cigányságnak még nincs értelmiségi bázisa, amely összefogná, és megfelelő módon képviselné őket. Ennek elősegítésére létrehoztak egymillió forinttal egy alapítványt, amely a cigány származású gyerekek továbbtanulását segítené. A tanácskozáson számítanak arra, hogy a hasonló helyzetben levő Vas-, illetve Komárom-Esztergom megye vezetői részt vesznek, valamint a kisebbségibizottságok tagjait várják az eszmecserére.

Bartók Lászlóné a Vas megyei közgyűlés nemzetiségi és etnikai ügyek bizottságának tanácsosa kérdésünkre elmondta: örömmel vennének részt egy ilyen konferencián. A nemzetiségitörvényről egyébként Vas megyében is tartanak tanácskozást, az itt élő németek kezdeményezésére.

• F. S. /Graffiti

Meciar először a magyarországi szlovákokkal találkozik

A kisebbségek ügye ne...

Új épületben a szlovák iskola

Utolsó simítások az átadás előtt

FOTÓ: SZIGETI TAMÁS

Meciar szlovák miniszterelnök magyarországi látogatásával egy időben elkészült Budapest legújabb oktatási intézménye Angyalföldön, a Lomb utcában a 12 évfolyamos szlovák tannyelvű óvoda, iskola és diákotthon. A 760 millió forintba kerülő létesítmény kizárólag állami költségvetési forrásokból épült. A háromszintes, hófehér épületet Bálint Imre és a Lakóterv tervezte, a kivitelezési munkákat a Középületépítő Rt. végezte. Mata Mihály, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium nemzetiségi osztályának szlovák referense elmondta: a jelentős állami beruházást a mai forráshiányos helyzetben az iskola korábbi épületének rossz állapota indokolta. Több mint 20 éve napirenden volt egy új szlovák tannyelvű iskola létesítése.

Petró László, az intézmény igazgatója elmondta, hogy az első évben viszonylag alacsony diáklétszámmal, összesen 230 tanulóval kezdik a tanévet, ami azt jelenti, hogy a többi iskolához képest irigylésre méltóan alacsony, 17-18 fős osztálylétszámokat indíthatnak. A későbbiekben megfelelő propagandával kívánják a diáklétszámot bővíteni, hiszen akár kétszer ennyi diákot is fogadni tud az iskola. A tanítás, amennyiben a műszaki átadás rendben megtörténik, szeptember 14-én kezdődhet az ország egyik legszebb — és legdrágább — iskolájában.

A tetszetős, belső udvarokkal, zsibongókkal tagolt oktatási intézménybe elsősorban az ország északi, szlovákok lakta vidékeiről és a fővárosból várnak diákokat. A felvételhez megfelelő szlovák nyelvtudás szükséges.

• Sz. A. J.

Antall József levele

MTI

„A magyar kormány külképviseletein keresztül eljuttatta Antall József miniszterelnök 1992. augusztus 18-án kelt, Jan Strásky csehszlovák kormányfőhöz írott levelének fordítását az EBEÉ prágai titkársága, az Európai Közösségek, az Európa Tanács és a Duna Bizottság képviselői-

Sidó Zoltán: az új szlovák alkotmány a parlamentet a kormány mögé helyezi

Rövid interjúra kértük a Csemadok főtitkárát, Sidó Zoltánt, aki a következőképpen kommentálta a magyar képviselők kivonulását a szlovák alkotmány szavazási aktu-

kompetenciáját a kormány mögé helyezi. Az alkotmány továbbá számunkra azért elfogadhatatlan, mert szellemisége szemben áll a koppenhágai egyezménnyel, ame-

helyzetétől. Köztudott: Szlovákia népe a gazdasági helyzet romlása elé néz 1993-ban. Ami ezen belül a nemzetiségek helyzetét illeti, feltételezhetően a szűkösebb helyzet-

Bálint Imre építész

Colt 1800 GTi

AUTOFER, 6725 Szeged, Vásárhelyi, Pál u. 4. Tel. 62/23-322 · AUTOFER CENTRUM Kft., 8900 Zalaegerszeg, Zrínyi u. 93. Tel. 92/14-539 · AUTOFER Kft., 9023 Győr, Vágóhíd u. 2. Tel. 96/19-764 · UGRICS és TÁRSA, 8000 Székesfehérvár, Zsámoly u. 50. Tel. 22/20-386 ·

Új Magyar Építőművészet | 2001.6
Hungarian Architecture Today

ÚJ MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET
A Magyar Építészek Szövetségének kulturális folyóirata
2001. 6. szám

Megjelenik kéthavonta
ISSN 1417 – 9288
Kiadja: © Gyorsjelentés Kiadó Kft.
Felelős kiadó: Dr. Máté Jánosné

Szerkesztőbizottság és kiadóhivatal:
1075 Budapest, Rumbach Sebestyén u. 14.
Te./Fax: 344-5147, Tel: 341-5500/265
Új Magyar Építőművészet:
www. magyarepitomuveszet.hu,
e-mail: epiac@axelero.hu
Szerkesztőségi napok: hétfő, szerda, péntek

Szerkesztőbizottság elnöke
Kerényi József
Főszerkesztő
Szegő György
Olvasószerkesztő
Götz Eszter
Szerkesztő
Haba Péter

Vendégszerkesztők
Kerényi József
Medgyasszay Péter
Meggyesi Tamás
Tatai Mária

Internetes megjelenés
A-NM, Borbás Andrea

Munkatárs
Apáti-Nagy Mariann
Makádi Lászlóné
Polovitzer Edina
Tukarcs Jánosné

Fordítás
Seleanu Magdaléna
Németh Anikó

Lapterv és nyomdai előkészítés
Kálmán Tünde / Dupla Studio

Nyomtatás
Publicitás Print Kft., Budapest (200-7329)
Terjesztés
Benyó Kft., Budaörs, tel./fax: 06-23-420-477
Előfizethető a szerkesztőségben vagy átutalással a Gyorsjelentés Kiadó Kft. Budapest Bank 10102244-05983206-00000003 számú egyszámlájára, továbbá a hírlapkézbesítőknél és a Hírlap-előfizetési és Elektronikus Posta Igazgatóság (1089 Budapest VIII., Orczy tér 1.,
Levélcím: 1900 Budapest, Orczy tér 1.), ezenkívül Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatósága (Postabank Rt. 219-98636 MP-HI telepi számla: 021-42795) kerületi ügyfélszolgálati irodáiban, vidéken a postahivatalokban.

Egyes példányok beszerezhetők
a Magyar Építészek Szövetségében
(1088 Budapest, Ötpacsirta utca 2., tel.: 318-24-44, fax: 318-46-99), a nagyobb könyvesboltokban és az Új Magyar Építőművészet szerkesztőségében.

Előfizetési díj egy évre (ÁFÁ-val): 5.874,–
• **Külföldre:** 13.400 vagy 100 DM
Fél évre (ÁFÁ-val): 2.937,–
• **Külföldre:** 6.700 vagy 50 DM
Egy példány ára: 979,–

OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.
1084 Budapest, VIII. ker. Auróra u. 11.
Tel.: 303-4718 • Fax: 303-4744
http://www.observer.hu

Az Új Magyar Építőművészet alapítói:
Magyar Építészek Szövetsége
Építési Vállalkozók Országos Szakszövetsége
„Az Építés Fejlődéséért" Alapítvány
A folyóirat megjelenését támogatja:
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM

Támogatta a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

1 Az Új Magyar Építőművészet 2001/6. száma elé
Editorial Preface

kilátó | view

páholy | lodge

4 Egy ÉN-tudatos épület. MKB irodaház. Építész: Bálint Imre | Kapy Jenő
An EGO-conscious building. MKB Office Building, arch. Imre Bálint | Jenő Kapy
8 Nyitott ház. Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központi épülete. Építész: Hegedűs Péter | Götz Eszter
Open House. Municipal Ervin Szabó Library, arch. Péter Hegedűs | Eszter Götz
11 FSZEK, A-Z-ig | Szegő György
Ervin Szabó Library, A-Z | György Szegő
15 Adolf Loos formatervezési díj, 2001 | Haba Péter
Adolf Loos Design prize, 2001 | Péter Haba
16 Ipari Formatervezési Nívódíj, 2001 | Haba Péter
Industrial Design Standard Prize, 2001 | Péter Haba

história | history

18 Visegrádi palotarekonstrukció | Tatai Mária
Reconstruction of Visegrád Royal Palace | Mária Tatai
20 Rom, műrom vagy épület | Deák Zoltán
Ruin, monument or building | Zoltán Deák
22 Visegrádon a mozaikból összeáll a múlt | N. Kósa Judit
Visegrád: From puzzles to build the past | Judit N. Kósa
23 Pálmaház | Petrik Adrien
Palm House, Budapest Zoo | Adrien Petrik
26 Permanens historizmus | Baliga Kornél
Permanent historism | Kornél Baliga

csarnok | hall

27 Profimunka. MOM Park, Budapest | utokor@freemail.hu
Well-done. MOM Park, Budapest | utokor@freemail.hu
30 Krisztinavárosi gesztus | Tatai Mária
A gesture in Krisztinatown | Mária Tatai
33 Rock Temple, Seattle, Frank Gehry | Götz Eszter
34 Karikaturmuseum, Krems | Szegő György
36 Összefonódó tengelyek. Ausztrál Nemzeti Múzeum, Canberra | Rodé Katalin
Axes interweaved. Australian National Museum. Canberra | Katalin Rodé
38 Színház, nem vitrin. Nyíregyházi megújulás | Vargha Mihály
Theatre, instead of glass-case. Renewal in Nyíregyháza | Mihály Vargha

öko-tár | eco-store

40 Öko-logikus villa. Solymári ház | Kuba Gellért
An eco-logical villa | Gellért Kuba
42 A szelíd ház | Mezei Sándor
Tender house | Sándor Mezei

profil | profile

44 Hely és jelenlét. Vázlat Ferencz Istvánról | Sulyok Miklós
Place and presence. A sketch on István Ferencz | Miklós Sulyok
46 Lovak horkannak, vitézek robognak... Ferencz István egyházi együttese, Miskolc | Kovács Ágnes
Church complex of István Ferencz | Ágnes Kovács

passzázs | passage

48 Emerging architecture | ANM
49 „A semmi nem pusztán semmi". What is Architecture? | Haba Péter
Nothing is not merely nothing. What is Architecture? | Péter Haba
50 Tadeusz Kantor: Lehetetlen | G. E.
Tadeusz Kantor: Impossible | E. G.
51 Digitális testek – virtuális látványosságok | G. E.
Digitized bodies – virtual sights | E. G.
52 A színpad varázslója. Oláh Gusztáv emlékkiállítás | Wellmann Nóra
Magic of the stage. Gusztáv Oláh memorial exhibition | Nóra Wellmann
53 A századforduló világa. A lélek mélységei | G. E.
Turn of the century. Depths of the soul | E. G.
54 Wunderkammer. Városkapu. Bodor Ferenc válogatott írásai | Haba Péter
Wunderkammer. Ferenc Bodor's writings | Péter Haba
54 Fényfolt. Maurer Dóra: Fényelvtan – a fotogramról | Haba Péter
Spotlight. Dóra Maurer's book on photogram | Péter Haba
55 Védőbeszéd. Ráday Mihály: Új városvédő beszédek | G. E.
Pleading. About Mihály Ráday's book | E. G.
55 Az eltűnt idő nyomában. Kunkovács László: Kece, milling, marázsa | ANM
Searching the past time. László Kunkovács's book | ANM
56 Malevics bécsi kiállítása | Szegő György
Malewitsch exhibition in Vienna | György Szegő
56 Három Mattis-Teutsch kiállítás | Sz. Gy.
Three exhibitions of Mattis-Teutsch | Gy. Sz.
57 A naivok. Stuttgart – Kunsthaus Wien | Szegő György
The Naive. Stuttgart – Kunsthaus Wien | György Szegő
57 Messzi tájakról. Művészet a Selyemúton | G. E.
From the off-lands. Art in the Silk Road | E. G.
58 Teatro. 16-19.századi felső-itáliai színházak | Szegő György
Teatro. Italian theatres in 16-19th centureies
59 Érzelmes utazás. Jan Saudek világa | G. E.
A sensitive journey. Jan Saudek | E. G.

hídfő | bridge-head

62 Biohigh-tech. Medence Csoport | Készman József
Biohigh-tech. Medence Group | József Készman
63 Építészeti Alkotóhét, BME Középülettervezési Tanszék
Architectural workshop on Technical University, Budapest

A BORÍTÓN: Az MKB irodaháza Építész: Bálint Imre Fotó: Häider Andrea

Helyreigazítás

Az Új Magyar Építőművészet 2001/1. számában Vargha Mihálynak az egri Gárdonyi Géza Színház átépítéséről írott recenziójában Szutor János neve hibásan szerepelt (Mányoki Lszló technikus munkatársa, aki a terek feldolgozását végezte), és nem volt említve Mózer Pál belsőépítész közreműködése az előző átépítés kapcsán. Olvasóinktól és az érintettektől elnézést kérünk.

A szerző és a szerkesztő

Kapy Jenő

Egy ÉN-tudatos épület

Magyar Kereskedelmi Bank Irodaháza

Építész: Bálint Imre

Fotók: Häider Andrea

Minden az emberből fakad, de nem úgy általánosságban, hanem szubjektíve, az emberből, aki nem csak ésszel: a lényével válaszol.

„Mindennek külső és belső íve –
melyik a visszája, melyik a színe?
Van-e harmadik ív: árny nélküli fény?"
Weöres S.

A fő homlokzat az az ívben találkozó él, amely nem is homlokzat: átfordulás (átvitt értelemben is használható fogalom), minden fotó, amit Bálint Imre új MKB irodaépületéről kaptam, erről szól. A rögtől az égig hatol, a párkány perforációin át, mint egy óriási I betű.

Az euritmiában az IOA – világot értelmezni képes – alapképlet első tagja az ÉN-t jelenti, ill. egyben Jézus nevét. „Én, és bennem Jézus" mag-ima a mindenható ént hangsúlyozza, azt, hogy korunkra megváltozott az egyes ember szerepe, (felelőssége), képes VILÁGOT befolyásoló tetteket végrehajtani, visszahatni a kozmoszra. Teremt, és pusztít, félisten lehet ma a génsebész XY, és a terrorista.

Az I azt jelenti: ÉN (itt a szanszkrit „atman" fogalomnak megfelelő értelmezésben használom a szót), az O azt, hogy begyűjtöm a tudást (a tapasztalásban), az Á pedig azt, hogy visszaadom a kozmosznak. A Krisztus előtti idők filozófiájában, pl. a jógában a képlet for-

DYD-055

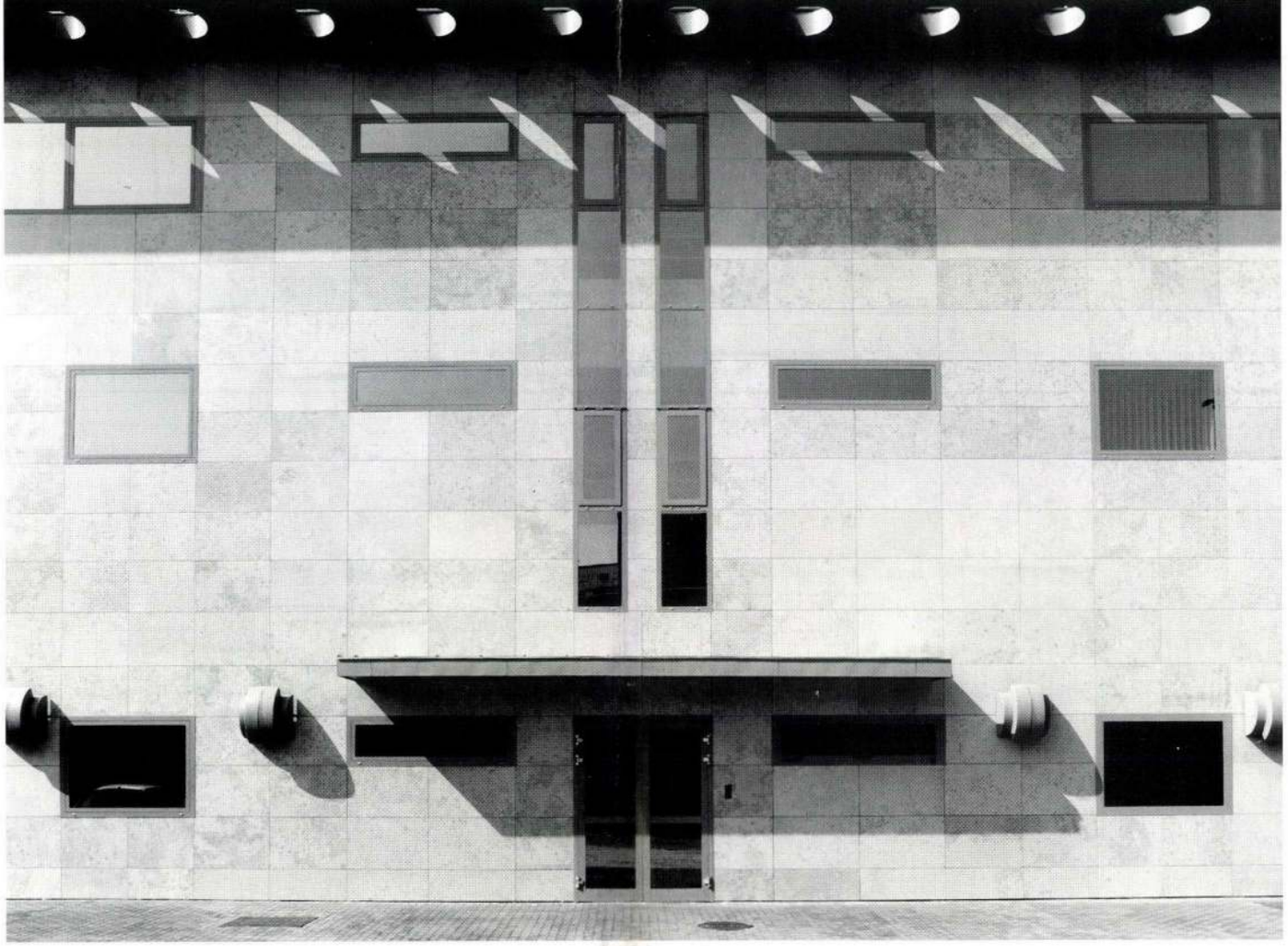

Bálint Imre

dított, vagyis: ÁOI, ott az ember a kozmoszra figyel valamely felkent közvetítő által.

Az emelt fejjel, egyenesen álló ember: analógia tehát. Figyeljük meg: nyolc részre van osztva az említett homlokzatmagasság, ez jelentheti az ember fejmérete és testmagassága közötti arányrendszert, de akár a nyolc csakrát is, és ez nem belemagyarázás. Hasonló elemzéseket lehetne elvégezni például a Molnár-Sylvester-Vajai tervezte Hungária körúti ismert irodaház ugyanígy élben végződő homlokzatán, vagy említhetném saját, a szakirodalomban Ibuszbanknak nevezett épületem főhomlokzatát is. Még külföldi példák jutnak eszembe: Hans Hollein frankfurti, Sören Lund koppenhágai múzeumépülete, vagy Portzamparc New York-i LVMH-toronyház terve.

Az épület homlokzata mögött a Hatalom van jelen, amely mintegy étertest sugárzik át a falakon. A hosszú, zárt utcai homlokzat egyébként hideg, mint a kő és az üveg, amiből van, távolságot tart, és ez nem is baj, ennek így kell lennie. A homlokzat kitüntetett információhordozó közeg, sűrítmény, korunk magas technológiájának szintjén megjelenő produktivista mű, amely még értékesebb attól, hogy voltaképpen egy belül megmaradó ipari szerkezetet vesz körül, egy volt ipari homlokzat helyén, talán visszaidézve valamit a 30-as évek Mendelsohn-, vagy akár Wright-épületeiből.

Számomra az épület asztrálteste is érdekes, amely az építész által bevitt tudatosságot jelenti: azt, hogy van, hogy létrejött és hat. Hogy mire? – az építészeti lényegiséget képviselő Én-képre, amennyiben az minden időben és térben megfogalmazza önmagát. Az építész szubjektumát jelentő Én eggyé válik ezzel az Én-nel a maga tudatosságában, nem szerénykedik, vannak kötődései, de ezek nem jelentenek függőséget, nem szolga, nem alárendelt, hanem képviseli a beavatkozni tudó, teremtő embert.

Végül néhány szót még az előzményekről: a tervezett épület szerkezeti magja a 60-as évek egy itt maradt ipari csarnoka. Az újrahasznosítás során rengeteg állékonysági, és szerkezeti problémát kellett megoldani. A tervezők elmondták, hogy az utcai „recegéseket" kiegyenlítették, és a meglévő szerkezetre egy teljes szintet, egy tetőszintet, ill. egy gépészeti szintet sikerült rápakolniuk a meglévő 6x12 m-es pillérosztások és a hozzátartozó pi-paneles födémszerkezet megtartásával. Az utcai homlokzat kővel burkolt részei a régi kontúrt takarják, az „orr" és az utca felőli rátét jelentik az új részeket. Ezek magas technológiákat képviselő üvegszerkezetek.

Az épület elsősorban városképi szempontból jelentős, amely Bálint Imre már ismert tehetségét dicséri; a 260 munkahelyet biztosító belső kialakítást illetően használó a meghatározó szerepet fenntartotta magának.

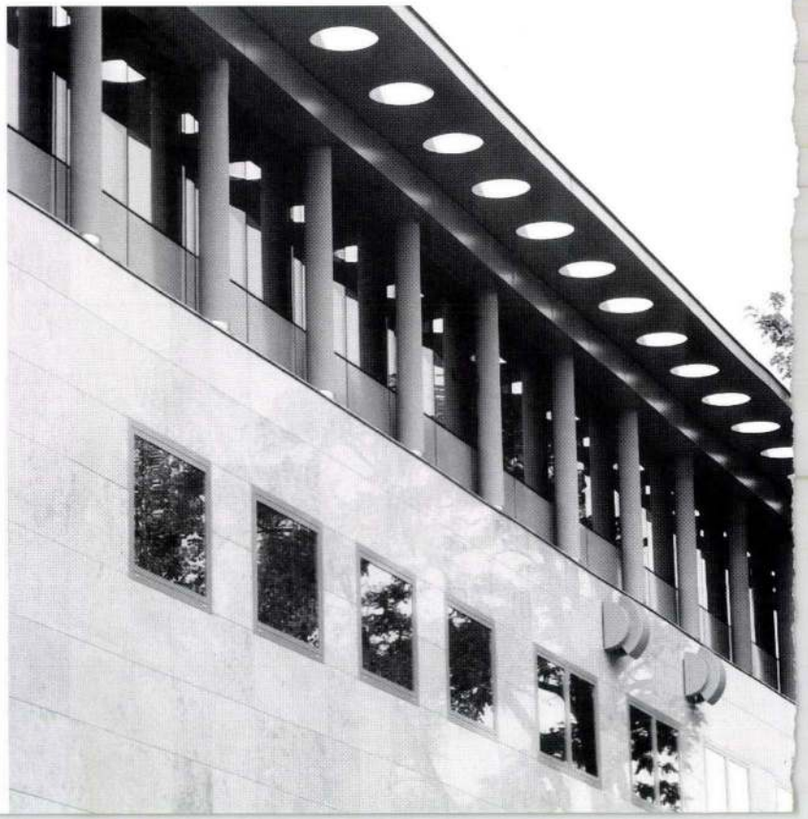

Átalakítják a Kegyeleti Múzeumot

MUNKATÁRSUNKTÓL

Pénteken bezárják, majd felújítják, és áprilisban újranyitják a Fiumei úti Kegyeleti Múzeumot – értesültünk az intézmény gazdájától, a Budapesti Temetkezési Intézet Rt.-től. A gyűjtemény gondozói a kiállítási anyagot is felfrissítik.

A múzeum újdonsága lesz a Budapest nagy temetési menetei a XX. században című, hetvenhét darabból álló fényképgyűjtemény. A fotókon – mások mellett – olyan híresség utolsó útját örökítették meg, mint gróf Apponyi Albert, gróf Teleki Pál vagy Sinkovits Imre. A megújuló gyűjtemény legérdekesebb darabja azonban kétségkívül az a gyászhintó lesz, amelyet gróf Apponyi Albert temetésén használtak először. A remekbe szabott, nemes fából készült jármű a főváros megrendelésére négyévi kézimunkával készült a Missura Kocsigyárban,. A hintó öt és fél méter hosszú, négy és fél méter magas, és több mint három tonnát nyom. A második világháború idején a kimenekítettek raktárába került, a múzeum évekig tartó tárgyalássorozat eredményeképpen állíthatja ki.

TranzDanz és Trilógia

Az 1987-ben alakult TranzDanz társulat az utóbbi évek munkáját foglalja össze Trilógia című produkciójában, ezt csütörtöktől szombatig adják elő a MU Színházban.

A táncos-koreográfus *Kovács Gerzson Péter* akkor alapította meg a sajátos stílusban alkotó társulatot, amikor úgy érezte, a néptánc már formálissá vált, és nem tud azon belül továbblépni. Az együttes, a TranzDanz nyelve nem bonyolult, igaz, igen „koncentrált forma". Az alkotók röviden műfajok érdekes keverékeként jellemzik: alapnak megmaradt a magyar néptánc, amelyet kortárs tánctechnikával és improvizált mozdulatokkal kevernek. Az embert talán még inkább összezavarja az az információ, hogy ezt az egészet még dzsesszel és videoinstallációkkal is kiegészítik. Ez a művészi koncepció úgy válik igazán érdekessé, hogy a társulat a Trilógia megalkotása során eljutott az egy helyben előadott, szinte minden eszközt nélkülöző japán buthotáncig.

A közönség három este találkozhat a TranzDanz világával. Holnap a Cult, pénteken a Co Ax, szombat este pedig a Trilógia utolsó darabjával, a Coda-val. Az első két produkció zenéjét *Árvai György* szerezte, a befejező darabét *Dresch Dudás Mihály* komponálta.

Cs. G.

Három estén találkozhat velük a közönség

PALETTA

OLAJOS GYÖRGY Munkácsy-díjas képzőművész Rongybabák című kiállítása ma nyílik az Újpalotai Közösségi Házban (XV., Zsókavár utca 15.).

A TITOKFEJTŐ VHK KÖR holnapi vendége Varga Csaba animációs filmrendező, festő lesz a Benczúr Házban (VI., Benczúr utca 27.). Az este hét órakor kezdődő beszélgetés házigazdája: Grandpierre Attila.

NYÍRŐ JÓZSEF ÉBRESZTÉSE címmel dr. Medvigy Endre tart előadást holnap délután negyed hattól a Néppel a nemzetért szellemi mozgalom előadás-sorozata keretében. A rendezvény helyszíne: XII., Böszörményi út 20. I. em. 27.).

A KOZMA IMRE Nemzetközi Művészképző Kollégium hangversenye holnap este hét órától hallható a Pesti Vigadóban (V., Vörösmarty tér 1.).

FÉL-TÉR címmel nyílt meg Csörgő Attila kiállítása, és február 14-ig tekinthető meg a Budapest Galéria Kiállítóházában (III., Lajos utca 158.).

ÍR ÉS BRETON táncházat szerveznek holnap este hét órától az Akácos Udvarban (VII., Akácfa utca 61.). A rendezvényen részt vesz a Bran együttes és Závory Andrea színművésznő, aki Derek Mahon verseit adja elő.

A természet csodái filmen

Kígyók, békák, krokodilok és más különleges kedvencek fogadják mától vasárnapig az Újpesti Gyermek- és Ifjúsági Házba (IV., István út 17–19.) látogatókat. Ami pedig élőben nem látható, az megtekinthető az immár tizenkettedik alkalommal megrendezett Természetfilmek Fesztiválján.

Csaknem négyszáz négyzetméteren kínál látnivalókat A természet csodái című kiállítás az újpesti ifjúsági házban. A hüllők és a kétéltűek mellett pókok, bogarak, lepkék, vadászati trófeák, kövek, ásványok és különböző virágok zálva), általában negyvenöt perces alkotások izgalmas kalandozást ígérnek a természet titokzatos világában.

Hétköznapokon reggel tíztől délután négyig főként az óvodásoknak, az általános és középiskolás csoportoknak állítottak össze programokat. A naponta látható művek között van az Élő bolygó és az Élet a jégen.

Hétvégére a családokra gondolva válogattak a természetfilmek terméséből. Szombaton a legendás Gyöngyvirágtól lombhullásig című, nagy sikerű Homoki-Nagy

„Vasaló-ház” a Lőportár utcában

Bálint Imre felszabadultan írja felül azt az építészeti környezetet, amelyben az általa tervezett irodaház létrejött

Még napjaink Váci úti irodaház-beruházási „gőzhengere” ellenére is ritkán fordul elő, hogy egyetlen – két épületből álló – tömbbeépítés olyan eltérő esztétikai minőséget jelenítsen meg, mint ahogyan az a Váci út és Lőportár utca sarkán történt.

Miközben ezt a mondatot leírtam, véglegesen kitisztult bennem a kép: a háztömb Váci úti frontja nem építészszakmai dilettantizmus, hozzá nem értés, esztétikai hiba miatt vált olyanná, amilyen. Hanem mert ilyennek „lett” szánva! A hagyományos építészet értelmében azonosítható vörös, klinkertéglával burkolt épületrészek (bejárat, emeletek, ablakok, tető stb.) csak amolyan, álcázó „húsosodásai”, píárfelületei a földszinti üzemanyagtöltő állomásnak. Átverés, antiépítészet ez. Csak apropóként használja fel az építészetet ahhoz, hogy a lakóövezetek védelmében megalkotott korlátozások ellenére is benzinkúttal ajándékozzon meg minket, miközben a hatósági engedélyek beadványain a „többfunkciós irodaház” fedőnevet lehet feltüntetni.

Wittgenstein ír valahol arról, hogy a nyelv olyan, mint egy régi város, amelynek határai egyre kijjebb tolódnak. Hozzá elővárosok, külvárosok tapadnak, belsejét utak, parkok, kereszteződések szabdalják. Már régóta foglalkoztat az, hogy vajon visszafelé is működik-e a hasonlat. Budapest körútjaink építészeti arculatát fölfoghatjuk-e egy-egy mellérendelésekkel bőven megterhelt retorikus körmondatként? Modalitását tekintve óhajtó mondat-e a Bimbó út a Rózsadombon? És van-e hasonlóság egy külső nyolcadik kerületi, ecetfás foghíj és mondjuk valamelyik Móricz-novella hosszas „elhallgatása” között?

A „mellébeszélős” benzinkútépület mögött, a Lőportár utca 22–24. szám alatt található Bálint Imre építész tervezte irodaház felszabadult, autonóm módon írja felül azt az építészeti környezetet – „nyelvi kontextust” –, amelyben létrejött. Arra az „idézettechnikára” talál rá, ami talán az egyik legjobban megfogható stí-

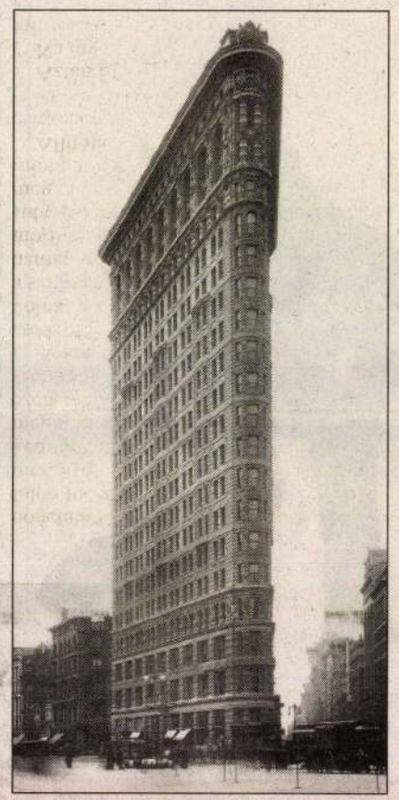

Az előkép: New York-i Fuller-torony
FORRÁS: A XX. SZÁZAD ÉPÍTÉSZETE

Az „idézet”: Lőportár utca 22–24. A hatásos formaelem jóvoltából a szemlélődő egyszer csak azon kapja magát: ennek az épületnek valóságos fizikai paraméterei ellenére mégiscsak van valami köze a fellegekhez FOTÓ: SOPRONYI GYULA

York-i százhuszonnégy méter magas prototoronyházat választja (építész: Daniel Burnham, 1902), amelyet a zsargon csak „Vasaló-háznak” nevez, és amellyel tulajdonképpen a felhőkarcolók korszaka, illetve enyhe túlzással: a modern építészet elkezdődött.

Az épület jellegzetes alaprajzi elrendezésének kiindulópontját az a hatvanas években felhúzott háromszintes szerelőcsarnok alkotta, amelynek karakteres, 6x12 méteres raszterekből álló alapszisztémája egészülhetett ki a hegyesszögben

másba az alaprajz hosszabb befogóját, illetve átfogóját alkotó főhomlokzati síkokat, hogy azok egyetlen lendületes, tiszta ívvé állnak össze. Lendületüket a felületükbe dolgozott ablakok, indusztriális hatású épület-világítótestek sem törik meg. Ezt a dinamikus egységet erősítik a finom gesztusokkal összehozott, különböző anyagú homlokzati burkolóanyagok is.

No de álljunk csak meg egy pillanatra! Az azért mégiscsak vicc – gondolhatja az

léptékűvel feleltet meg a kritikus. Főképp ha az „idézett” mű műfaji megnevezései – mármint a *felhőkarcoló, toronyház* szavak – pontosan utalnak bizonyos magassági tényezőre. A „törpe felhőkarcoló” rossz tréfa, netán végzetes félreértés. Vagy makett.

Bálint Imre épülete frappánsan oldja fel ezt az ellentmondást. A legfelső, tetőszint alá olyan virtuóz párkánymegoldást kanyarít, amely tudatos túlrajzoltságával, gigantikusságával hat. Ezzel az erős

ennek az épületnek, valóságos fizikai paraméterei ellenére mégiscsak van valami köze a fellegekhez.

Ezek után már azon sem lepődtem meg, amikor az épület előtt ácsorogva egyszer csak az az abszurd gondolat fordult meg a fejemben: vajon azok a lyukak, amelyek optikailag lazítják, statikailag könnyítik a párkányt, nem arra szolgálnak-e mégis, hogy valamiképpen, ügyesen (nagy csavarok, alátétek, valamint anyák segítségével) ez a Lőportár

Bálint István grafikus

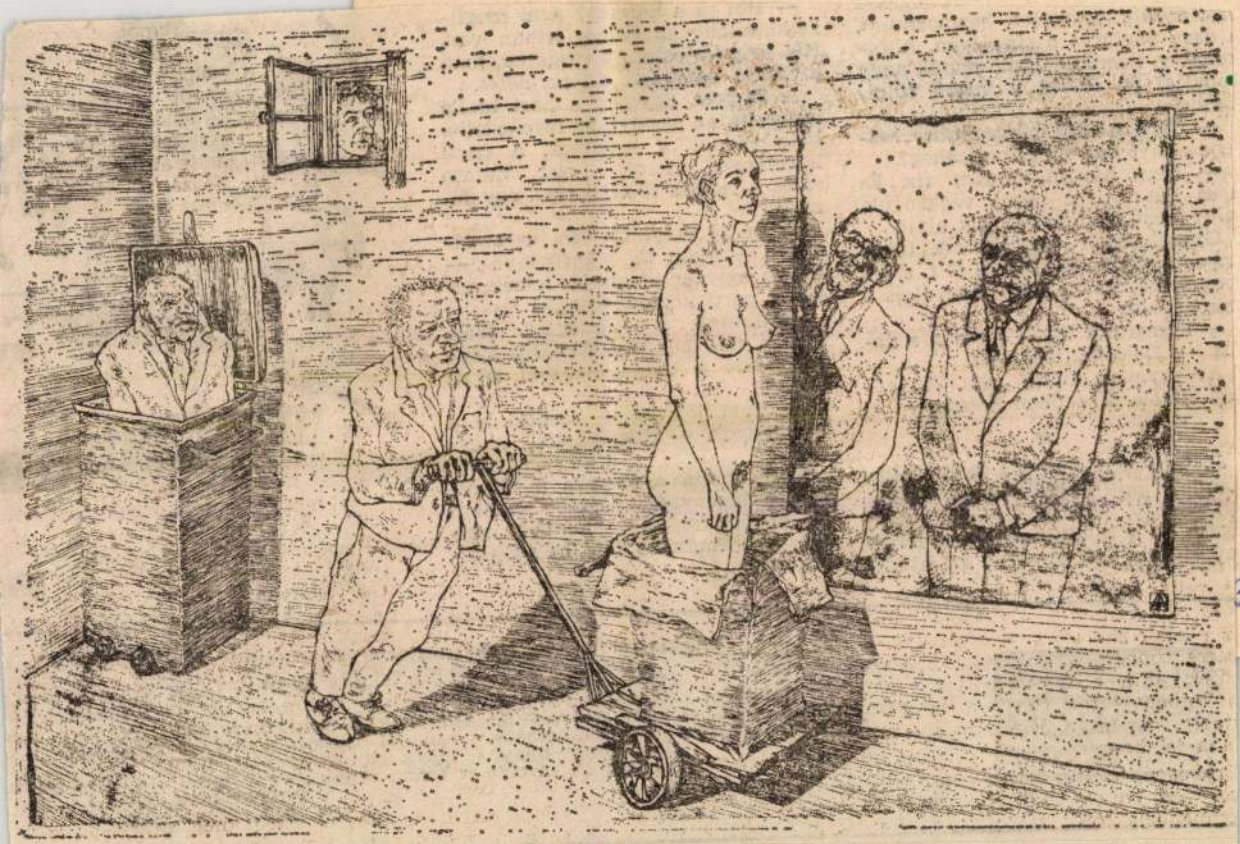

Bálint István: Próba

15

30. XXVIII/48

Mik

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Szerkesztőség: Budapest, Széchenyi utca 1. 1054 Telefon: 533-122, 53
KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜL
Kiadja: LAPKIADÓ VÁLLALAT, Budapest, VII., Lenin krt. 9—11 Levélcím: 190
Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT vezérigazgató. 84—5915. Szikra Lapnyomda, Budapest. Fel
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető: a helyi (Budapesten a kerületi) kézbesítőhivatalo
a „Kulfúra" Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, H — 1389 Bu
Előfizetési díj havonta 24 forint, negyedévre 72 forint, fé évre 144 fo
INDEX: 25 244
HU ISSN 0424—8848

Bálint István

Rajzok:

A pillanatot kívánja megörökíteni, egyszerű hagyományos eszközökkel

Gy. Symposion 1974. XI. 11-5

UTUNK KOLOZSVÁR

146

FIATALOK KIÁLLÍTÁSÁN

Művésznövendékekkel találkoztam mostanában, de nem a megszokott, napi tanár-tanítvány találkozón, hanem azon a kiállításon, amelyet a Ion Andreescu Képzőművészeti Intézet diákszövetsége a világifjúsági találkozó tiszteletére rendezett a Művelődés Házában.

Öröm volt látni, hogy a kiállított festmények, szobrok, grafikák, falkárpitok tárgyukban, tartalmukban gazdagabbak, mint az elmúlt évek hasonló munkái. A kiállítás anyaga azt bizonyította, hogy az ifjak mind több szeretettel, több megértéssel igyekeznek közeledni a valóság felé. Természetes, hogy ez leginkább a grafikában, a képzőművészetnek a legmozgékonyabb ágában érzékelhető. Pillanatok az üzemek munkájáról, történelmi események, arcképtanulmányok, bensőséges tájrészletek — ezek Cristea V., Bălău M., Pop-Hornung Gertrud, Bálint I., Eraclide Xenia, Biró G. témái. A festményekkel szereplők közül leginkább Solomon E., Mayer R., Tóth L., Podoleanu A. művein fedeztünk fel merészebb, erőteljesebb hangot.

Szép eredményt hozott az intézetnek az a törekvése, hogy pályázataival hozzájáruljon a fiatalok alkotó fantáziájának fejlesztéséhez. A Hunyadi János pályázat díjazottjai, Hunyadi L. és Bálint K. lovasszobraikkal, a textilszak növendékei, Fülöp Irma, Nicolae Voichița, Bodor Mária szép rajzú színes falkárpitjaikkal, Deák F., Pop-Silaghy V., Egri L. grafikai munkáikkal tanúsították, hogy a pályázat elmélyültebb ismeretszerzésre és az élményanyag igényes művészi forma keresésére serkentette őket.

A művésznövendékek eszményeinek, elképzeléseinek formábaöntéséről, különböző törekvéseikről nyújtott villanásnyi képet ez a kiállítás. Arról beszélt, hogy a főiskola az eljövendő képzőművészek pályafutásának csupán egyik állomása. A mesterségbeli tudás elsajátítása nehéz, de mégis egyszerűbb, könnyebb része feladatuknak. A kiállítók láthatóan arra törekedtek, hogy főiskolai tanulmányaik során megszerezzék a kellő szakértelmet. A művészi mondanivaló megfogalmazása azonban már sokkal több elhivatottságot és kifejező erőt igényel. A tartalom adekvát, hatásos képzőművészeti nyelven történő visszaadása érett alkotó számára is szüntelen vajudást, állandó erőpróbát jelent. Természetes, hogy a fiataloknak is az élet bonyolult összefüggéseit és ellentmondásait feltárni szándékozó művek megalkotása terén támadnak a legnagyobb nehézségeik. Azonban munkáikból már kitűnik, hogy ha nem is mindig elég elmélyülten, de már tudatosan a valóság gazdag élményforrásából merítenek.

PODOLEANU ADRIAN

Kisleány

BÁLINT ISTVÁN

Munkatelepen

Örültem annak, hogy a fiatalok munkáit láthattam, de örömömbe egy kis üröm is vegyült. Véleményem szerint több szeretettel, szebben rendezhették volna meg ezt a kiállítást. A festmény vagy szobor megszületésével nem szűnhet meg a művész munkája iránti felelőssége. Alkotásaiknak méltóbb keretbe való helyezésével is kifejezésre kellett volna juttatniok a Ion Andreescu Intézet növendékeinek a közönség és saját munkájuk iránti megbecsülésüket, tiszteletüket.

ANDRÁSY EDIT

SZABAD IFJÚS
LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 221—651.

...vers, mint a Munkás szere-
...dja (1906) a proletariátus hősies-
...gének hódol. És a fájdalomtól
...egszabadult, új világért vívandó
...rcra ösztönző férfiaszengésű ver-
...inek erőteljes visszhangja sose
...úlhat el a nagy költő olvasóinak
...ívéből.

Az ég alatt dal és virág,
— Fel, munka proletárjai!

**G. Bacovia a kor baloldali lapjai-
...ak a munkatársa volt. A népi de-
...okratikus rendszer győzelme után
...azánkban a következő nagyjelentő-
...gű sorokat írta:**

„Beváltak
politikai proféciáim...
Boldog vagyok..."

**A költő megérte érdemei megbe-
...ülését. 1946-ban nemzeti költészeti
...jban részesült, 75. születésnapján
...dig, 1956-ban, a Román Népköztár-
...ság kormánya elsőosztályú Munka-
...demrenddel tüntette ki.**

**G. Bacovia halálával annak az el-
...vozását gyászoljuk, aki a román
...dalom egyik legtehetségesebb köl-
...e, egyik legeredetibb alkotója volt.**

**AZ RNK IRÓSZÖVETSÉGE
AZ OKTATÁS- ÉS MŰVELŐDÉS-
ÜGYI MINISZTÉRIUM**

szervezet szellemével. Ez bizal-
...ná teszi a fiatalokat, nem tu-
...dönteni, kinek higgyenek és s...
...ben az eredmény az, hogy ins...
...bizonytalan, tájékozatlan ifjakk...

A felvetett probléma mi...
...sokrétű, és mégis jelenleg s...
...sabbnak nem a családi nev...
...sadalmi nevelés közötti el...

A szovjet iro... plé...

A napokban ért véget a Szovjet Írók Szövetsége vezetőségének III. plenáris ülése, amelyen a szovjet irodalom fejlődésének néhány aktuális kérdését vitatták meg.

Bevezetőjében Alekszej Szurkov, a Szovjet Írók Szövetségének első titkára a következőket mondotta: A párt XX. kongresszusa óta eltelt időszakban irodalmunk újabb eredményeket ért el. A vitaszellem fellendülésének következtében újságjaink és folyóirataink mind több, az alkotómunka szempontjából fontos problémát vetnek fel. Új, eddig nem ismert fiatal írók jelentkeztek műveikkel; értékes kritikai cikkek is napvilágot láttak. Ugyanakkor nem haladhatunk el szó nélkül irodalmunk néhány negatív jelensége mellett sem. Reméljük, a plenáris ülésen elhangzó felszólalások hozzásegítenek bennünket ahhoz, hogy irodalmunk a jövőben még eredményesebben teljesíthesse feladatát.

Alekszej Szurkov megnyitója után a titkárság előterjesztette beszámolóját.

A beszámoló első része (A párt és az irodalom) hangsúlyozza, hogy a párt XX. kongresszusa határozottan elvetette a személyi kultuszt és megteremtette annak a lehetőségét, hogy a szovjet írók sokkal egészségesebb körülmények között alkothassanak, mint néhány évvel ezelőtt. A személyi kultusz elleni harc jelszavával azonban nem szabad visszaélni. Egyes külföldi irodalmi körökben olyan nézetek terjedtek el, mintha a szovjet irodalom fejlődésének utolsó két évtizede hanyatlást jelentett volna az előző húsz évhez képest. Ez nem igaz. Olyan művek, mint Solohov Csendes Donja és Tvardovszkij Vaszilij Tyorkinja, vagy Alexej Tolsztoj I. Pétere és Fegyin regényei — hogy csak a legjelentősebb műveket említsük meg — a bizonyítékai a szovjet irodalom további gazdagodásának.

A XX. kongreszus után eltelt időszakban — sikereink ellenére — több eszmeileg hibás megnyilvánulásra is sor került. Az Irószövetség vezetősége még mindig nem tudta felszámolni az irányító és nevelő munkában megmutatkozó hiányosságokat. Az irodalmi folyóiratokban még mindig kevés, az alkotás kérdéseit tárgyaló tanulmány, vitacikk jelenik meg. Sőt mi több, Szimonov és Kron jegyzetei (*Novij Mir*, 1956. XII, illetve *Lityeraturnaja Moszkva*, II. kötet) csak zavart idéztek elő.

A beszámoló a továbbiakban Lenin *Pártszervezet és pártirodalom* című cikkének jelentőségével foglalkozik és a Lenin által Gorkijnak nyújtott hatalmas erkölcsi segítséggel, majd így folytatja: A múltnak ez a felidézése azért vált szükségessé, mert egyes népi demokráciákban (Lengyelország, Magyarország, Jugoszlávia) akadtak írók, akik a *Pártszervezet és pártirodalom* című cikket múzeumba szeretnék helyezni.

A pártvezetés szükségességének elvét a szovjet írók döntő többsége elismeri és helyesli. Azonban akadtak elvtársak (mint pl. Szimonov, Berggolc, Nazarov, Gridnyeva, Sztrocskov), akik revízió alá veték a pártnak az irodalommal és művészettel kapcsolatos 1946—48-as határozatait. E párthatározatok lényege — hangsúlyozza a beszámoló — ma is érvényes.

A beszámoló második része (Együtt haladni az élettel) megemlíti, hogy a XX. kongresszus óta eltelt időszakban a napjaink problémáival foglalkozó művek alkották a soknemzetiségű szovjet irodalom javarészét. Az irodalom központi kérdésévé a szovjet társadalom további fejlődésének problémái váltak és ez több mélyenszántó alkotást eredményezett. Társadalmunk alapkonfliktusát — a milliós tömegeknek a bürokraták, karrieristák ellen vívott harcát a szocialista demokrácia további kiteljesedéséért folytatott mozgalmát — sok író örökítette meg: Ovecskin, Tyendrja-

KRÓNIKA

...HALADÓ FILM DIADALA

...egyidejűleg két helyen mérte össze erejét az ...t hetekben a világ filmművészete: Cannesban ...n. Mindkét találkozót a szocialista országok ... a haladó film jelentős előretörése jellemzi. ...sban kiosztott díjak közül nem kevesebbet mint ... el a szocialista országok filmművészei. A díj- ...között szerepel *A negyvenegyedik* című szovjet ...rsói felkelésről szóló *Csatorna* című lengyel ...*pid történet* című román rajzfilm, mely a rö- ...Arany Pálma-díjat nyerte el, *A béke völgye* ...zláv film, amelynek néger főszereplője John ... a legjobb férfialakítás díját nyerte, a *Bölcsők* ...ar rövid film, valamint a *Déli tengerek vadá-* ...rövid szovjet film, amely dicsérő elismerésben ...Az Arany Pálma díjat a legjobb játékfilmért a ...*győzés* című haladó tartalmú amerikai film- ... oda. Ezenkívül díjjal jutalmazták a *Hetedik* ...ű svéd, a francia ellenállási mozgalom egyik ...felelevenítő *Egy halálraitélt megszökött* című ...net, a *Cabiriai éjszakák* című olasz film főszе- ... Giulietta Masinát, a legjobb női alakításért, ... Grönlandról szóló dán, és a japán hegyekről ...n dokumentumfilmet. További két francia játék- ...gy német dokumentumfilm dicsérő elismerést

...ományos filmek római nemzetközi fesztiválján a ...mesek két aranyérmet szereztek, több román ...mfilmet pedig ezüst éremmel tüntettek ki. ...szik, az idei nemzetközi fesztiválokon résztvett ...nagyrészének megállapítása helytálló: egyre ne- ...adásellenes filmmel kiállni a világ elé.

...ban ezévben több ... folyóirat jelent ... közül a *Költé-* ...folyóirat a vers- ...k szenteli egész ... A lap kínai ...ei mellett vers- ...t, verselméleti ... cikkeket közöl.

...*ikában is felfi-* ...*hel Lilian Vou-* ... *írónő* Bögöly ...*uyének a Szov-* ... *és a népi de-* ...*an aratott nagy* ...*z Amerikában* ... *írónő 1897-ben* ...*egényét, melyet* ...*nár teljesen el-* ... *Newyorkban* ... *kiadták. Az*

amerikai kritikusok elragadtatott hangon írnak a könyvről és „felfedezéséért" megdicsérik a kiadót.

△ Kölnben nemrég jelent meg Erich Maria Remarque új regénye, a *Der schwarze Obelisk* (A fekete obeliszk). A regény cselekménye 1923-ban játszik Németországban, hőse egy fiatal német költő, aki a háborúból való hazatérése után írásból nem tud megélni és kénytelen egy sírkővállalat ügynökévé felcsapni.

△ *Az MNK-ban Nagykörösön rendezték meg az első Arany János jubileumi ünnepségeket, ahol Arany 9 évig tanároskodott. Az ünnepségekre dr. Petru Groza, az RNK nagy nemzetgyűlése elnökségének elnöke meleghangú táviratot küldött.*

△ Genfben kiadták Voltaire hátrahagyott leveleinek 24-ik kötetét. A becslések szerint Voltaire negyvenezer levelet hagyott hátra, melyeket összesen 80 kötetben szándékoznak közreadni. A genfi kiadónak azonban mindössze 300 előfizetőt sikerült szereznie az értékes kiadvány számára.

△ *Az UNESCO titkársága statisztikát állított össze a világ legnagyobb könyvtárairól. A kimutatásban az első helyet a moszkvai Állami Könyvtár foglalja el 15 millió kötettel. Második helyen a leningrádi és a washingtoni könyvtár áll 10—10 millióval. A párizsi és a newyorki 6—6 millió könyvvel rendelkezik, a tokiói három és fél, a brüsszeli pedig 2 millióval.*

△ Erich Kästner ismert német író új darabja *A diktátor iskolája* hatalmas sikert ért el a müncheni kamaraszínházbna. Az író új darabjában a nácizmust pellengérezi ki.

△ *Gergely Sándor egész estét betöltő kétfelvonásos színművön dolgozik. A darab első fele 1944 októberében, második fele 1956 októberében játszik Budapesten.*

△ A négyszáz éves szatmári kollégium a jubileumi évfordulón új nevet vett fel, a Kölcsey Ferencét. Az ünnepségen dr. Jancsó Elemér, a kolozsvári Bolyai Tudományegyetem előadótanára beszélt Kölcsey életművéről.

...izetni lehet a Sajtóelosztó Központ fiókjainál. A SZERKESZTŐSÉG címe: MARCIUS 6 utca 3. Telefon 24—20

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1976 DEC 18

ÉLET ÉS IRODALOM

Budapest

Bálint István

1021

Bálint István: Lány

„[illegible] a hatvanas-hetvenes évek szovjet irodalmi életének legjellegzetesebb vonása? — s a válasznak egyetlen szóra kellene szorítkoznia — nem lehetne másként felelni, mint így: *a vita.*" Magáról a kritikáról is vitáznak. Teszik ezt azért, mert csupán világosan tisztázott ideológiai és szakmai nézőpont alapján lehet termékeny, alkotó kritikusi gyakorlatot folytatni, „jó oroszlánként" egyszerre szolgálni és segítve vezetni az irodalmi életet — alkotókat, olvasókat egyaránt.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 FEB 19

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Bálint György

1021

majtényt, Világost — ha más vezető réteg, más struktúra, más szomszédság adódott volna... Ha Magyarország, a XV. századi kereskedelmi útvonalakkal együtt valahová az atlanti partokra tolódott volna.

A várvédelemnek tehát van egy céhentúli, nemzeti értelme és érde-

Bálint István rajza

lott ő valamit harangozni a valuták kereskedelmi árfolyamáról. Feltehetőleg ezt a szorzószámot alkalmazták a skót whisky árának megállapításánál, amíg lehetett skót whiskyt kapni, meg például a Max Factor rúzsoknál. Ez is áru, az is áru. A könyv is áru.

- szi -

ÉVFORDULÓSDI

Szeretünk ünnepelni. Az idén a mohácsi vész négyszázötvenedik évfordulójának örültünk, a Magyarok Világszövetsége jövő évi programján pedig — mint ezt egy napilaptudósításban olvasom — Ady Endre és Kossuth Lajos születési évfordulóin kívül „szerepel... József Attila halála 40. évfordulójának megünneplése" is. Eltűnődöm: hogyan megy majd végbe ez az ünneplés? Fellobogózzák a szárszói vasútállomást?

E.

együtt mielőbbi gyógyulást kívánunk neki.

Bálint István L. E.

Bálint István: Lány

ÉLET ÉS IRODALOM Bp.
1976. dec. 18. XX. évf.
51. sz. 8. lap.

tít persze. Mert a szovjet kritika és az irodalom függ ugyan egymástól, de ez korántsem jelenti, hogy e viszonyon belül a kritikáé a vezető szerep.

Nem véletlen azonban, hogy *A hetvenes évek* című válogatásban két írás is helyet kapott, amely a kritika „természetével", jelenlegi állapotával és perspektívájával — nem utolsó sorban pedig kötelességeivel foglalkozik. (*J. Szurovcev:* A kritika mint tudományos publicisztika és *V. Ognyev:* A kritika költészete.) Mint *E. Fehér Pál*, a kötet válogatója előszavában írja: „...egy ilyen kérdésre: vajon mi a hatvanas-hetvenes évek szovjet irodalmi életének legjellegzetesebb vonása? — s a válasznak egyetlen szóra kellene szorítkoznia — nem lehetne másként felelni, mint így: *a vita.*" Magáról a kritikáról is vitáznak. Teszik ezt azért, mert csupán világosan tisztázott ideológiai és szakmai nézőpont alapján lehet termékeny, alkotó kritikusi gyakorlatot folytatni, „jó oroszlánként" egyszerre szolgálni és segítve vezetni az irodalmi életet — alkotókat, olvasókat egyaránt.

értelmével és -elemzésével kapcsolatos (lezáratlan) kérdésekhez. *F. Kuznyecov* tanulmánya, a Korunk esze, becsülete és lelkiismerete az irodalmi hőssel, ebből kiindulva a valóság megismerésével, a valóság és az alkotó kapcsolatával, s az elkötelezettséggel foglalkozik. Közben mintegy „mellékesen" tisztázza, hogy mit jelent az szovjet irodalomban a termelési téma, amely a regény után az újabb időkben a drámát is meghódította. (Elegendő, ha csupán *A. Gelman* Egy ülés jegyzőkönyve című drámájára utalunk, amelyet a tévéváltozat után a Nemzeti Színház és a magyar mozik is bemutattak ebben az évadban.)

Az *Arcképvázlatok* és az *Eleven hagyomány* fejezeteiben találkozunk a jól ismert nevekkel, például Solohov és Trifonov, Suksin és Jevtusenko, Bulgakov és Tvardovszkij nevével, de olyanokéval is, akiket kevésbé ismer a magyar olvasó, mint F. Abramovot, a kitűnő prózaírót, vagy Ovecskint, a sajátos szovjet irodalmi szociográfia és publicisztika kiváló alakját. Nevük együvé kerülése nem csupán azt jelzi, hogy néhány évforduló — így a Majakovszkij- és

lehangolóan hat ez a soro-
Vigasztalásul azonban most
elent régi irodalmunk egy
remeke: Heltai Gáspár 1573-
kiadott Poncianusa, Nemes-
István gondozásában. Nem a
eladatunk e szép könyv mél-
a, ünneplése. Örüljünk, hogy
e megjelenhetett, s méginkább
ünk annak, hogy nem a bé-
ugyancsak 1573-ból származó
ianust adták ki újra. Ennek a
ve elavult, már a maga korá-
is meghaladott volt. (Néhány
ezelőtt átrágtam magam a
Poncianus 1698-ban megje-
betűhív kiadásán, s most a
ai Ponciánusát olvasva, mint-
kriptából napfényre léptem
a szépprózánk hajnalának
zakába.)
eltai és Nemeskürty fecskéje
mégis hoz nyarat. Régi iro-
unk kincsei, ezt már sokan
naszolták, még hozzáférhetet-
k. S nemegyszer, mint most
néregdrágán érdektelen holmi-
kapunk. A Cserei és a Verter
joggal retteghetünk, hogy ha-
san kiadják a Szigvártot, s a
tigámot, vagy Versegi néme-
kölcsönzött románjait. Ketán
aludy Sándor nemesházi rajzo-
t. A választék óriási: a múlt
is sok rossz író és sok rossz
ka volt.

méljenek meg minket. Ezekről va-
lószínűleg még Gönez Árpád sem
tudna lelkendezni.

Kalemen János

Bálint István

Bálint István rajza

lye. Aki azt hiszi
piász győzőit akar
ta. Derék férfiak
megtették azt, a
Ha kormányelnö
gyar kultuszminis
megveregetném a
nék nekik egy pár
öregatyát (Altvate
lya Mirjám cigar
nék tőlük. Ezzel a
intézve, s már az
jem: hogyan tehe
krumplit, vagy mi
szerzői törvény, r
munkásoknak biz
gyümölcseit."

Ezek a sorok n
szólnak. S a köve
kor az állam legfő
kultúra hivatalos
élet diktátorai, a s
tos, a pusztító, a
így odasúrítenek
gást, himnuszt és
rúgásra, öklözésre
pálózásra, mikor ő
ban, hogy elvonjá
szellem nagy erőfe
mészetesen, hogy
rei nem a könyvh
—Kodály bemutat
gyar lélek mély r
hoz: a gondolat é
hoz csődülnek,

nem elégséges
örténész tudat-
nységének, hogy
nyos elmélyülés
il egyenes arány-
ysággal. A tör-
többi értelmiségi
n és módján fele-
tudatformálásá-
népe és kora ha-
n nélkülözheti te-
eszközöket és mű-
m mondhat le a
ivetlen meggyőzé-
ztikáról. Márpedig
nevében hordja a
„közöset": a köz-
lekűséget, közért-

r

körében mutatko-
os elsáncolás kész-
Vilmost a történeti
yzetének a „vár-
rvédők" metaforá-
nzésére. A törté-
stvái közé, írja,
az ostromlók —
helyi apostolok,
agukkal ragadnak
ég-zsákmányt, az
észek pedig ki-ki-
visszaszerezzék az
rzott zsákmányt,
óresre tanítsák a

licisták is közreműködnek, együtt rombolják a légvárakat, együtt rakják az új vár alapjait.

És ekkor jönnek a mezei hadak: az „amatőrök". (Nem ritkán szakmabéli is akad közöttük.)

Nem elragadnak, hanem feltalálnak egy-egy új bizonyítékot, a sumér—magyar rokonságra vagy egy császári orvlövészre. Netán egy receptet arra, hogy miként lehetett volna elkerülni Mohácsot, Nagymajtényt, Világost — ha más vezető réteg, más struktúra, más szomszédság adódott volna... Ha Magyarország, a XV. századi kereskedelmi útvonalakkal együtt valahová az atlanti partokra tolódott volna.

A várvédelemnek tehát van egy céhentúli, nemzeti értelme és érdeke: a történészek védik, védenék, a nemzeti önbecsülés-önismeret valósághű képét, legalább a valóságigényt. És tisztítják, tisztogatnák a köztudatot a rárakódott illúzióktól, mítoszoktól. E „műemlékvédelem" során ütköznek össze, össze kell ütközniök azokkal az ostromlókkal, azokkal az „amatőrökkel", akik számára a *volt* egybeesik a *volnával*, a *van* a *legyennel:* a hűség a szubjektivitással.

A szaktörténész más szakmabeli kollégájától, írástudó társától nem

De vegyük csak közel szemügyre az ostromlókat! kintve néhány árva, kóbor lo akikért önmagában kard se dulna, rögvest kiderül, hogy zei hadak többsége is várla egy rokonszakma, ki egy sze tőség tagja, vagy az frószöv várkezelőség valamelyik rés nek bajvívója. Tudományos életünk panorámáján végigt ve, vajon nem találóbb-e *inte ciplináris erődrendszerről* b ni?

Ez a helyzet különös felelő hárít a vitafórumokra, a szer tőségekre. Nemcsak pontos t ráfiai ismereteket és nagy tap tot kíván tőlük, hanem biz szakmai gondosságot is. Az pasztalatom, hogy a szerkesz gek aránytalanul nagyobb g fordítanak a politikai-ideol gyomlálásra, mint a szakszer és pontosság ellenőrzésére. A mai pontatlanság, a félreértés csánatos hiba, olykor még a p vitaszellem serkentője is Csakhogy százszor bebizonyos már, hogy a szakszerűtlenség tor vállalásából és mérges kor ciójából sohasem született szí nalas tudományos public'sz Elég baj az, hogy a szakpubli

(Folytatás a 4. olda

,50 Ft

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

Magyar Szó
1976 AUG 15

Bálint István

/ 1021

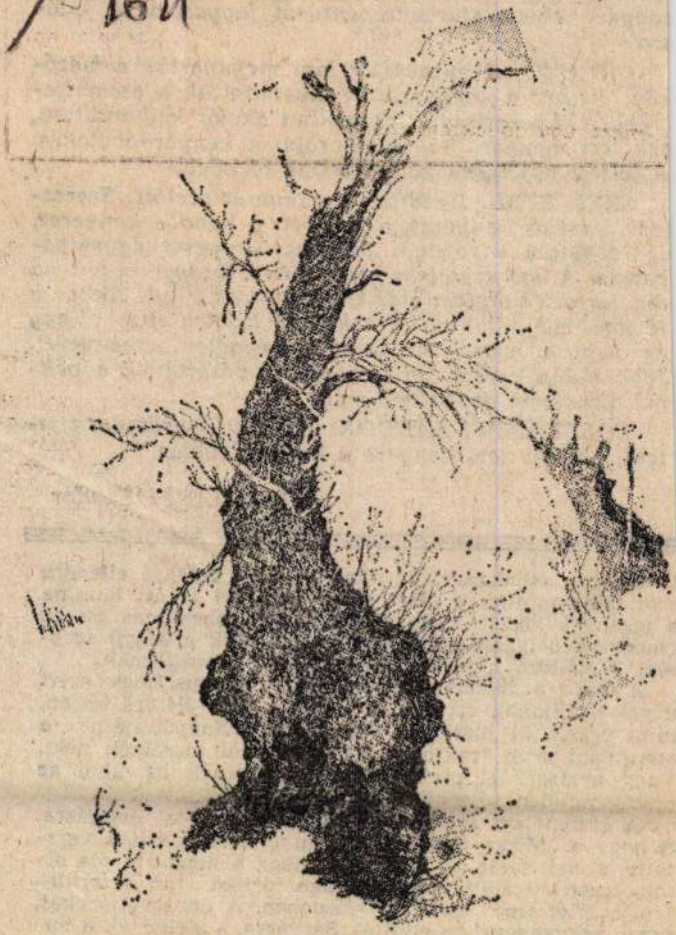

Bálint István rajza

gész kenyérkészletüket, a
cenyér helyett száraz teh
szám.

CIP ÓZÓ: A búzacsatá
cön, viszont a kenyércsatá
lepeken. Énszerintem társ
erkölcsi nyomást kell gya
A jelszó: aki téged kenyér

SZEL ETEL: Imádtam
tem a zsíros kenyeret, a p
de levágtam a ropogós fr[illegible] *kenyeret egymagában is. A vad szerelem köztem és a kenyér között addig tartott, mígnem elértem a mázsás súlyt. Akkor a férjem megpillantva a tokámat kijelentette: „Vagy én, vagy a vekni!" Azóta én is hajigálom a kenyeret. Jobb volna persze, ha kevesebbet vásárolnék a péknél. Erre nem gondoltam még.*

FOSZLÁNYFI SÁNDOR: Azt a felebarátodat tiszteld, akinek nem kenyere a kenyérdobálás.

BOGDÁNFI Sándor

---

jó utak, a villaházak, az olimpiai úszómedence ellenére sem. Még mintha a „Két cipó" csárdája is ott lapulna a jegenyék között. Csak a kor lett merőben más. És az ember az ő igazságával. Mert nincs örök érvényű igazság. A változó korokkal az igazságok is változnak.

A harc a földért már maga anakronizmus. Hogy ezért népek szálljanak szembe, s a fiú az apa életére törjön, mint régen, ki hiszi ezt ma már el? Nagyot nézne a szentiváni sváb traktoros, ha ilyesmiről mesélnék neki. Vagy nemzetiségi problémákat feszegetnék itt, ahol az ország minden részéből vannak népek...

A történelem se mindig alkalmas téma a megírásra. S hogy a „Miska öreg béres", mint novella színét vesztette, annak talán az is az oka, hogy a megírása óta eltelt ötven év alatt annyi minden történt ezen a területen, a „Két cipó" csárdája közelében. A dobrovoljácokat, ugye, negyvenegyben elvitték Sárvárra, s idehozták a bukovinai csángókat, akiknek ugyancsak megvan már a költőjük, aki népének végtelen vándorlását a balladák székely nyelvén írta meg, nem kevesebb [illegible]

M.D.K.

Bálint István

Négy divatrajzát bemutatja a lap

Szinház és Divat, Bp. 1918. dec. 8. III. évf. 48. sz. 2o-21. lap

bAX BÁLINT ISTVÁN

említve + repr. "Nézd ott lent ..."

Dvorszky Hedvig: Studió '83. Kiállitás az Ernst Muzeumban

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.36.sz.28.o.

Bálint István

munkával részesül a

Műszaki Egyetem Hess András téri

diákotthonában rendezett kiállításon

Képzőművészet

Lipták 1969 június

Arnold

Bálint Zoltán

1885—

Érmiskt 1930.81.l.

SZÉ

E

HE

Bálint István

alt. tanf. I. é.

Ferk'pzomfoisk'vk

1935-36. 69. l

Bötheni Ferenc vilkoromd
1) Ottes Istenicsét s alfalmas
Kerülésse szerint Gergetesiv
2 példányban e jegyzék
2) Bötheni Ferenc minden
27-ig e jegyzékre nézve
van-e vele a vál-jegy
24 óra alatt bélyegen felü
3) a fenti határidőn túl
a felszólalás
4) Ezután az esetl. felülvi
jelentőség tekintetben fel van

Bálint István

II. évés jeol.-gazd. rendk. hallg.

Képzm. Földt. Evk.

1936/37. 731.

Ferk.pzomfoiskvk

Bálint István

1937/38. III. éves

fest.-szak. rendkív. hallg.

I-II. féler.

Ferkpzomfoiskévk

1937/39. 150. l.

m. kir. dohány kistőzsdés TURA Piac-tér

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bálint István

1938/39. IV. éves
fest. nak.
rendkív. hallg.

I. félév

Ferenczy Károly Képzőművészeti Főiskola
1937/39.
157. l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1979 JÚN . 2
ÉLET ÉS IRODALOM

Bálint István

grafikusművész

1021

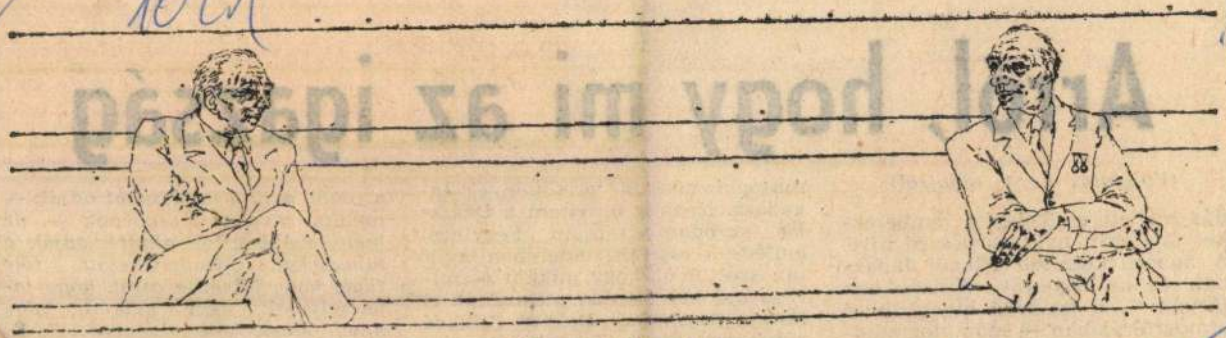

Bálint István rajza

Arról, hogy m

(Folytatás az I. oldalról)

dás mellett elkötelezett emberekkel folytatott nyílt párbeszéd híve. A háború után közvetlenül Japánban és az Egyesült Államokban járván — a kezdődő hidegháború atmoszférájában — már megtanulhatta e nem egyszerű mesterséget, amely sok türelmet és sok érvet kíván. Hiszen a párbeszéd csak

mazochizmusa, az eredmények tagadása. Nemrég olvastam a *Druzsba narodov* hasábjain Fegyinről emlékező esszéjét, amelyben nyíltan szól arról, hogy miként és milyen indokok alapján utasították el *Borisz Paszternak Doktor Zsivagó* című regényének közzétételét, mint a *Novij Mir* akkori szerkesztői. A legfontosabb ok az volt, hogy ez a

azoktól, akik a tanácsokat adják — meditál tovább a tábornok —, *de még inkább attól, akinek adják a tanácsokat. Mindenekelőtt tőle függ, hogy félnek-e attól, hogy tanácsoljanak neki valamit, vagy nem félnek tőle ilyenkor...*" És ekkor nagyon is önkritikusra fordul Ivan Alekszejevics gondolatmenete: *Vajon nem túlságosan sol*

Bálint István

- II -

Bálint István: Mint fönt

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juli. 21

XXIII. évf. 29. sz. 9. lap.

prózai műveiből (Magvető, 493 és 464 old.)

Heltai Gáspárt, a magyar nyelvű szépirodalom születésénél bábáskodó nyomdászt, írót és reformátort nem kell bemutatni a nagyközönségnek. De a *Kőszeghy Péter* gondozta új válogatáshoz csatolt bibliográfiából, melyet *Stauder Mária* állított össze, kiderült, hogy az eddigi Heltai-kiadások, melyeket mai helyesírásra írtak át, többségükben nemcsak hangalakjukban, de szövegükben is jócskán eltértek az eredetitől. Kőszeghy — helyesen — úgy véli, hogy a mai közönségnek nincsen szüksége „kigazított" és átírt Heltaira — megáll ő, mégpedig szilárdan, a maga lábán is —; így változtatás nélkül közli a XVI. századi szövegeket. Ám, amíg egyik szeme Heltain, a másik az olvasón: kimerítő, szinte tökéletesnek mondható szómagyarázatokkal és jegyzetapparátussal látja el a kiadványt. Mert bőven akadhatnak az író nyelvében ízes, jellegzetes, de a mai fül számára szokatlan és jelentésüket vesztett szavak, szólásmondások, ma már elavult szerkezetek. Bizonnyal kevesen tudják, hogy a *hengér* hóhért, a *pakocsa* tréfát, a *kabala* pedig kívánhedt kancát jelent.

Az eligazodást segíti Kőszeghy Péter kimerítő tanulmánya is, mely feltárja a Heltai-életmű belső összefüggéseit, részletesen tárgyalja az írónak forrásaihoz való viszonyát, és közvetíti mindazokat a fontos eredményeket, amelyeket a szaktudomány eleddig a Heltai-filológiában elért és amelyeknek ismerete a könyv olvasásakor nélkülözhetetlen.

Háló — ezt a címet viseli a kötet, hiszen elsőként közli népszerű kiadásban, teljes terjedelmében Heltainak azonos című munkáját. A saját szerzésű bevezetővel és „Végező beszéddel" ellátott, egyébként Gonsalvius Reginaldustól fordított inkvizíciótörténetet végigolvasva meggyőződhetünk róla, mennyire lehetetlen a régiségben „tiszta" szépirodalomról és „tiszta" vallásos literatúráról beszélni. A Háló — ez a szó az „együgyű keresztyének", azaz a protestánsok megfogására font hálót, vagyis az inkvizíciót jelenti — mintapéldája annak a régi iro-

[redacted]

deá
P

írói lexikonát, a Magyar Athén lapozgatta, igen megütközött az hogy a derék protestáns literá csak ímmel-ámmal emlegeti, költött neveknek mondja Fa s Dorellt", azaz álnévnek v *Faludi Ferenc* nevet, s Wil Darrellről sem hallott, ak... műveit Faludi fordította. Rájnis azonmód verset kanyarított szeretett iskolaigazgatója védelmére (Faludi Ferenchez, 1773), akit a magyar poéták „csudájának" tartott, s alaposan megleckéztette a — természetesen általunk nagyra becsült — tudóst, „ama szaporaszavú, kevés-savú Pétert".

Végigolvasva a *Téli éjszakák* című, *Szörényi László* szerkesztette új válogatást Faludi prózai műveiből, eszünkbe ötlik, vajon mennyi kevés-savúnak éppen nem mondható Péter található manapság, aki, ha álnévnek nem is gondolja a Faludi nevet, azonkívül, hogy „Fortuna szekerén okosan ülly", bizony nem sok jut eszébe róla, az író prózai munkáiról pedig éppenséggel nem tud. Talán nem tévedtünk, ha úgy gondoljuk, hogy — voltaképpen önhibájukon kívül — sokan vannak e Péterek.

Faludi írásai javarészt oktató moralizálások, melyeknek érdekessége (és talán korabeli népszerűségének titka) az, hogy bennük az író az, erkölcsi tanítást mindig illemtani tanácsokkal kapcsolja össze. A Darrell-fordítást lapozgatván mi is örömünket lelhetjük abban, ahogy a bölcs Eusebius az ifjú Neandert az „udvariságra", a helyes viselkedésre oktatja, hiszen eközben bepillanthatunk egy rokokó dáma budoárjába vagy egy pompás táncterembe, ahol „gyönyörűség látni: mikor egy szépen termett úrfi... helyesen szedi s rakja teljes inait, kellő tetsző móddal viseli jól övedzett karcsú derekát, kezeit, egész testét ezer mesterséggel forgatja".

Eusebius a „közép út" moráljára tanít. Egyrészt e világnak „buborék mulandóságáról" az igaz boldogságra tereli Neander figyelmét, mely „nem egyéb, hanem némely jól töltött időcskének jutalma".

Szörényi László alapos utószavának felismerése, hogy az író (szintén Graciánból fordított) Criticón-válogatásában, melyet Darrell művéhez illesztett, hallatja

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 AUG 25

ÉLET ÉS IRODALOM

Bálint István
grafikusművész

1021

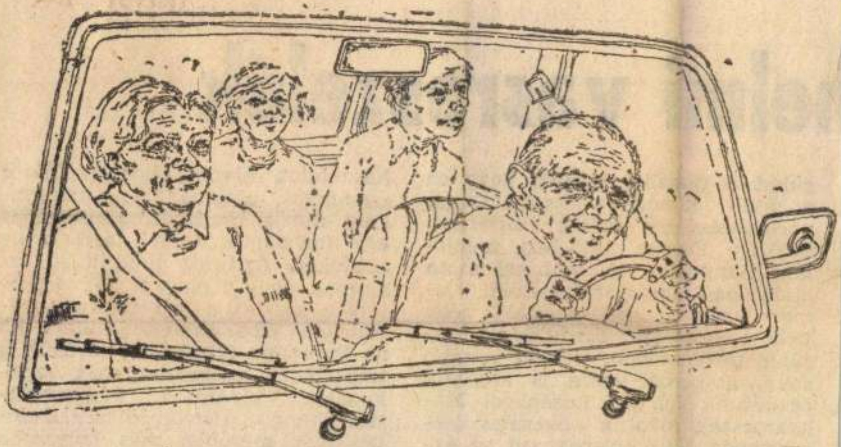

Bálint István: Hétvége

nelmi vasreszelék

gukat a témába, tudják, hogy ez a tétel kimondva-kimondatlanul pörlekedés egy másik történész, Szakály Ferenc 1975-ben megjelent könyvével. A mohácsi csata elsősorban agrártörténészként ismert szerzője azt ecseteli, hogy 1526 korántsem fordulópont hazánk történetében, hanem inkább sokk, amelyből máig is alig-alig ocsúdtunk fel. A középkori Magyarország jóval a nevezetes összecsapás előtt belerokkant az évtizedek óta erején felül viselt hadikiadásokba. Már csak azért is, mert a Balkán felől előretörő tö-

hasonlatot, hiszen koncepciójáról ugyancsak elmondható: mágnesként rántja magához, átrendezi és egy (másik) irányba fordítja az adatokat. Az meg több mint izgalmas, hogy a magam laikus észjárása szerint a két fölfogás korántsem kibékíthetetlen. Mert ha az Európába felszivárgó törökök a tizenötödik században még lopakodásra, kivárásra kényszerültek, akkor a következő század elején már merőben más helyzetbe kerülhettek, elvégre megvetették a lábukat, sőt, a francia királyok személyében hatalmas európai szö-

sa

„... *nem*
", már
höz szól-
anem a
hoz, a
m csak:
ltani egy

solygott,
azt hi-
m, most
t, várjon
s közben
hozzá-
, a kis
ban, és
ott áll-
nál, ahol
a pénzt,
ábblépett
neg, már
á válni,
az útat.
csúnya,
akit ki-
telen tá-
ől, akire
az első
– nyitott
jtva ne-
darabot,
zsebéből
ását se

láttam nála, tehát a másik nő váratlanul kellemes, tiszta hangon megszólalt:

— Nekem van két egyforintosom, ha tőlem is elfogadja.

És nem volt gúny vagy élcelődés a hangsúlyában, csak a tényt rögzítő értelem. Elvettem a két egyforintost, elfordultam tőle, becsobbantam az automatába, sodort a tömeg, a lépcsőn hátrafordultam, közönyösen düllesztettük hasukat, a mozgólépcső lefelé haladt.

A másik kezemben meg ottmaradt a kétforintos és félek, sose tudom visszaadni, pedig szeretném, de hát nem értem: miért nem szólt, hogy csak elvettem, és elfelejtettem cserébe adni. Szólnia kellett volna, mert a meleg, a tömeg, meg a sietés... Szólnia kellett volna!

Bálint István

Bálint István: Söpörtem eleget

ÉLET ÉS IRODALOM Bp.
1979. nov. lo. XXII. évf.
45. sz. 9. lap.

A tuloldalon lásd: Drégely László rajzát

lyi Magyarországra, adó- és vámbérletet vállaltak. Három zsinagógájuk volt.

Szeptember 2-án a Bécsi kapun át betörtek a császáriak, s mindjárt a zsidó (a mai Táncsics) utcában találták magukat. Lakói tudták, hogy ez gyülekezetüknek és legtöbbjük életének is végét jelenti. Vagy százan a nagy zsinagógába menekültek, ahol lemészárolták őket. Másnap a felgyújtott gettóban hamvadtak el tetemeik. Négyszázat fogolyként hajón szállítottak el. Kiváltásukban Oppenheimer Sámuel bécsi hadseregszállító segédkezett. Az ő támogatásával Alexander Tauszk, prágai zsidó fiú, 264 hittestvérét terelte egybe a romok között, és 21 000 forintnyi váltságdíjukat összekoldulta európai hitközségektől. Takács Tibor 1970-ben megjelent regényének, a *Dervistáncnak*, egyik szereplője Tauszk. A dicsőségre vágyó ifjú áldozatos fáradozásának nem remélt jutalma, hogy tettét három évszázad után egy magyar író örökítette meg.

Ennek a tragikus eseménynek szemtanúja és egyik szenvedő alanya volt az egykori tudós budai rabbi, Kóhén Efrájim veje, *Schulhof Izsák*. Prágából került Budára, itt nősült s lett tekintélyes, módos ember. Túlélte az ostromot. Feleségét elszakították tőle; fiát Simsont a kezéből tépték ki, Győrig hurcolták, ahol befejezte rövid életét. Schulhof Izsák az ostrom után előbb Nikolsburgban, majd szülővárosában talált menedéket. 1733-ban halt meg. Két gyászdalban é

latokkal megszólaló *Budai krónika* gyakorlott tollforgatóra vall. Néhány mondattal meg tudja ragadni a lényeget. Egyetlen személyén belőle. A zsinagógába menekülnek. „Ott az volt a szokás, hogy a hitszónok, amikor a bibliát magyarázza a gyülekezetnek, nem a tóraszékrény előtt áll — amilyen a mi

leségemmel és fiammal, imént szóltam, fölmena kiugróra. Miközben a nagy zurzavar közepett összeszedtem őket, nagyon sok katona rontott be hozzánk, gyalogosok, kezükben tartva pusztító eszközeiket, a lőfegyvereiket, csupasz kardjukat, valamint magyar huszárok is, ők görbe kardjukat fogták a kezükben. És az istenházában vágóáldozatot áldoztak: Izrael fiainak ártatlan vérét ontották."

Drégely László

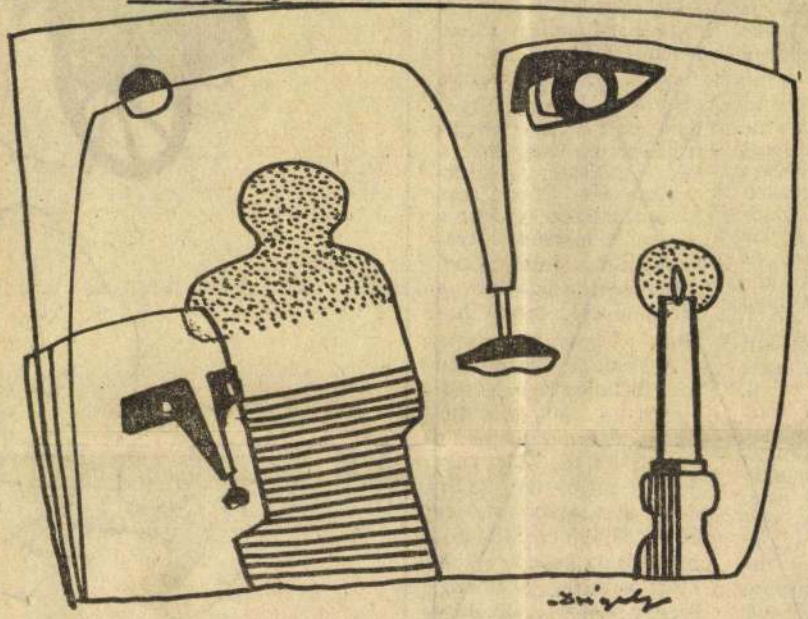

Drégely László rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1979. nov. 10.

XXIII. évf. 45. sz. 10. lap.

Bálint István

Élet és Irodalom, Bp. 1979. okt. 20.
XXIII. évf. 42. sz. 15. lap.

Bálint István rajza

MEGYESI GUSZTÁV RIPORTJA:

GALAM

Rétkuti (Ruth) Károly nyolcvannégy esztendős, pihenni vágyó óbudai lakosnál megjelent két szimpatikus ember, hogy egy gyári brigád nevében patronálni akarják. — Meszelünk, festünk, bevásárolunk — mondta az egyik szimpatikus, a társa hozzátette: — Fölhordjuk a tüzelőt, adaptert szerelünk a televíziókészülékbe, elbeszélgetünk. Jó lesz, Károly bátyám, meglátja.

Rétkuti (Ruth) Károly akkoriban már nehezen szedte a levegőt, de úgy kizavarta a házból a két szimpatikus embert, hogy a közeli Filatori-gátnál lelassítottak a HÉV-szerelvények.

A húgommal könyököltünk az ablakban, mulattunk egy keveset.

Ez volt hétfőn.

Pénteken négy markos legény érkezett, ugyanannyi lány. Szimpatikusak és elszánt arcúak. Rétkuti (Ruth) Károly éppen a folyosón tartózkodott, nagy metszőollóval a leánderek léggyökereit csipegette.

— Ruth bácsinak tetszik lenni, a veteránnak? — lépett előre az idegenek bizonytalanságával a legszimpatikusabb és a legelszántabb arcú, de már röpült is a metszőolló.

A házban sorra nyíltak az udvari ablakok. — Kik ezek? — ágaskodtak a lakók a párkányok mögött; senki se tudta a választ.

✦

Az emberek igen hálátlanok.

Aquincumban él egy ember, úgy hívják, Skvarek Rudolf. Hiányzik a két lába, még a háború előtt a vicinális kerekei alá esett. Ez az ember műlábakon jár, meleg nyári napokon lecsatolja és a hétvégi telkek gyerekei közé araszol. — Beállhatok? — kérdezi, a gyerekek megkövülten nézik, nagy lassan bólintanak. Fejelőmeccs következik, két-két tégla a kapu, Skvarek Rudolf a kapus, veszélyes helyzetekben a hosszú sarkot védi. A mecscsek végén két mélyedés marad a gólvonal előtt, a combcsonkok körtett segítőszándékunk, most már csak alany kellett, akin segíteni lehet. Óbudán rengeteg öregember élt, de még több általános iskolás. A mi osztályunkban négy őrs is működött, nekünk már nem jutott öregember.

Akkor jutott eszembe Aquincum. Magam köré gyűjtöttem hat társamat, fölszálltunk a HÉV-re, Skvarek Rudolf házánál megálltunk. Majd amikor árny jelent meg a verandán, s a léptek kopogása erősödött, elszaladtunk.

Ez a történet egy nem létező poénnal él bennem: Skvarek Rudolf megkérdezte, minek jöttünk. Azt feleltük, segíteni. De milyen elhatározásból jöttetek segíteni? Olyan elhatározásból, hogy segítenünk kell. No, akkor takarodjatok. Gyertek majd vissza akkor, ha előbb én jutok az eszetekbe, s csak aztán a segítség.

De a történet nem így végződött. Skvarek Rudolfnak nem telt ilyen szép és tanulságos befejezésre. Skvarek Rudolf megneszelte ólálkodásunkat, és veszettül ordítani kezdett: — Tolvajok! Mindig tudtam, hogy ki akarnak rabolni.

Kis, féloldalas háza volt az ösvény végében, abba csak vinni lehetett, hozni belőle nemigen. Él bennem a gyanú, hogy a nyomorék embernek mégis jót tettünk: boldog volt, hogy valaki *tőle* akart lopni.

✦

— A mamának odakünn volna a legjobb — mondja Aranka, s ujjaival távoli temető felé mutat.

A város közepén állunk. Menynyit gondolkodhatott már a mama lehetőségein, ha ennyire pontos, határozott az irányzéka.

Kérem elérzékenyülni.

Aranka harmincnyolc éves asszony. A férje elhagyta, most egyedül neveli kislányát. Nem a kislánnyal van baj, hanem a mamával. Mama drága jó asszony, de két éve agyvérzést kapott, a fél testére megbénult. Aranka árukiadóban

Bálint István

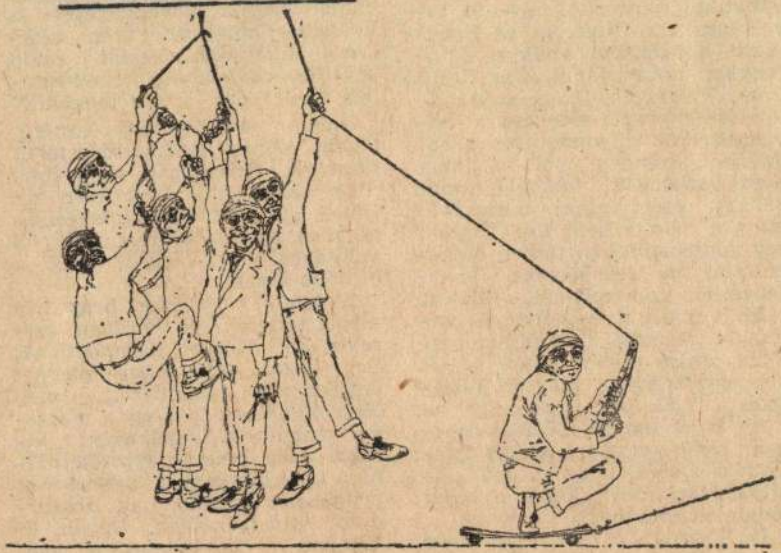

Bálint István: De jó!

Élet és Irodalom. Bp. 1979. okt. 13.

legkedvesebb rokona a legbrutá-

bántalmazások következtében a közösülés befejezése után sokkszerű állapotba került, majd agy- és szívbénulás következtében 12—13 óra között meghalt."

Amikor az esemény történt, Csányi éppen Goethe-idézeteket másolt ki Eckermann könyvéből.

De az az ütés képletesen az írót is „fejbe vágta". Íráskészsége sokkszerű állapotba jutott. S valósággal megélénkült ettől a brutális élménytől.

Elhiszem Gorkijnak, hogy író alapélményét ifjú korában szerezte be, Móricz Zsigmondnak, hogy egész művészete ptrügyi emlékeiből táplálkozott, még Kosztolányinak is, hogy a csecsemő tízpercces rácsodálkozása a világra elég lehetne egy életműhöz. De ezek csak a nyersanyag

lotta, hogy a lét értelmének matematikai fókuszától egyenlő távolságra van Amerika és Szekszárd, a legkisebb szellemi őrtoronyban hiánytalanul elfér Kant, Piero Valeriano, Einstein, Arisztotelész eupraxia-elmélete, a szabadság örök dilemmája és a relativitás, minden, amit a „meg nem ismerhető" világból tudni vélünk, ezért nincs fontosabb, mint a „die Pflicht des Tages", egy gombostűfejnyi térben összezsúfolni a teendőinket, lévén „egyetlen szép mondat, ihletett jelző a maga valóságában és valóságot teremtő titkával a legtöbb, amire ember viheti, a siker egyébként is gyakran félreértés..." Ez igaz. Csakhogy az ilyen bölcs tokájú nyilatkozatokban rendszerint mentséget gyanítunk. Lehet, hogy az író „vi-

XXIII. évf. 41. sz. 9. lap.

Bálint István

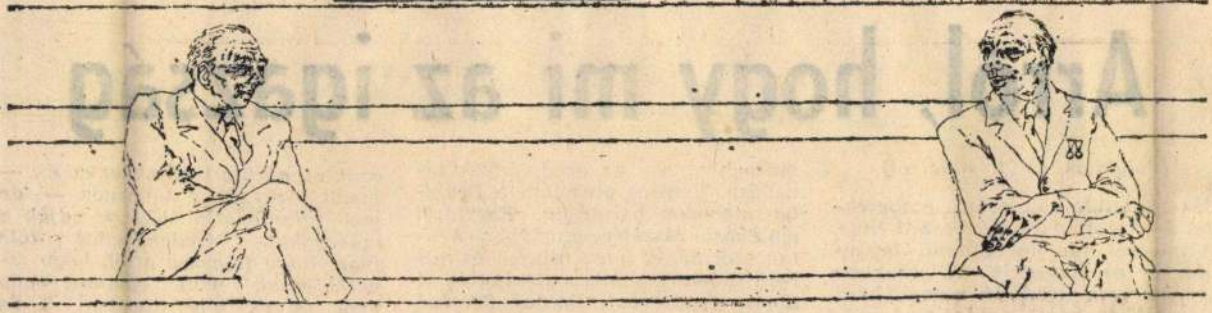

Bálint István rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juni. 2.

ESZÁNAZ GYÖRGY FOVATARA

XXIII. évf. 22. sz. 3. lap.

NAPTÁR

et gyarmatait... Ennek ellenére 1973-ban még 25 gyarmata, illetve függő területe volt... kb. 100 000 km², lakosság 10 300 000 fő."

MAGYAR NEMZET, 1979. IV. 24.: „Málta történetében új fejezet kezdődött... Az egykori koronagyarmatot elhagyták az angol csapatok, és így véglegesen lezárult a 179 éves brit uralom"

Arról, hogy mi az igazság

(Folytatás az 1. oldalról)

dás mellett elkötelezett emberekkel folytatott nyílt párbeszéd híve. A háború után közvetlenül Japánban és az Egyesült Államokban járván — a kezdődő hidegháború atmoszférájában — már megtanulhatta e nem egyszerű mesterséget, amely sok türelmet és sok érvet kíván. Hiszen a párbeszéd azzal jár, hogy a kényes kérdéseket sem kerülhetjük meg, a rágalmakra az igazsággal kell válaszolni, szükséges szembenéznünk önnön fogyatékosságainkkal, s közben nem sérthetjük meg partnereinket, ismernünk kell az ő gondolkozásukat, az ő érvrendszerüket. Hiszen meggyőzni akarunk és nem ledorongolni. Azt szeretnénk tudatosítani, hogy a nézeteltérés, az ideológiai

mazochizmusa, az eredmények tagadása. Nemrég olvastam a *Druzsba narodov* hasábjain Fegyinről emlékező esszéjét, amelyben nyíltan szól arról, hogy miként és milyen indokok alapján utasították el *Borisz Paszternak Doktor Zsivagó* című regényének közzétételét, mint a *Novij Mir* akkori szerkesztői. A legfontosabb ok az volt, hogy ez a kitűnő költő, Paszternak, alig-alig ismerte a szovjet valóságot, s ezért regényében — nemegyszer önnön költészetét is cáfolva — torzítva ábrázolta. A forradalom *előtti* értelmiség álláspontjáról. Egy *elvont* humanizmus jogait kísérelvén meg érvényesíteni, tökéletesen elfeledkezvén a forradalom jogairól. A forradalomban csupán a vért vette észre és nem céljait, illetve eredményeit.

azoktól, akik a tanácsokat adják — meditál tovább a tábornok —, *de még inkább attól, akinek adják a tanácsokat. Mindenekelőtt tőle függ, hogy félnek-e attól, hogy tanácsoljanak neki valamit, vagy nem félnek tőle ilyenkor...*" És ekkor nagyon is önkritikusra fordul Ivan Alekszejevics gondolatmenete: „*Vajon nem túlságosan sok időt pazarolt-e életének különböző szakaszaiban arra, hogy megértsen és igazoljon olyan dolgokat, amelyekben a nagyság és a jó már túlságosan messze álltak egymástól...*"

Ez a két momentum — a teljes igazság kimondásának feltétele Önnél. Ez a kor krónikásának a felelőssége. Akkor is, amikor a pillanatot örökíti meg és akkor is, amikor távolabbra lát, amikor már az

Bálint · István

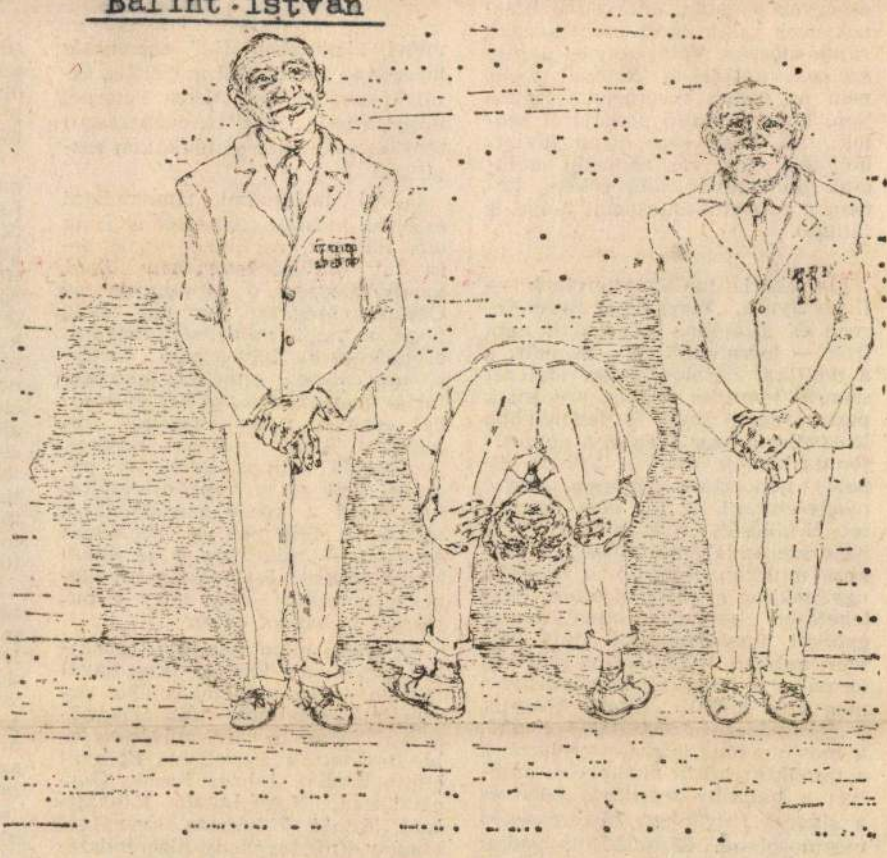

Bálint István: Nézőpont

9

ÉLET ÉS IRODALOM Bp.

1979. ápr. 28.
XXIII. évf. 17. sz. 9. lap.

Az érzékenys

Sándor munkájának nyelvi kifejezőerejét, képszerűségében is bámulatosan célbataláló pontosságát és egyéb széptani erényeit méltassák azok, akik most csodálkoznak rájuk először. Válogatott és új eszszéinek kötete, a *Nomád napló* nem az elsőül megragadott alkalom, hogy a költő prózájáról szólok; illő, hogy már olyan távlatból tekintsek rá, ahonnan nemcsak önmagában álló értéke, hanem a művelődéstörténeti helye is látható.

●

Fiatalkori tanítómestereinek — Illyés Gyula, Veres Péter, Erdei Ferenc és általában a balodali népi írók — forradalmi célja ez volt: a a politikai hatalom teljes jogú részesévé tenni és földhöz juttatni a parasztságot, majd e legnagyobb lélekszámú, ezer éven át a nemzetfönntartásnak csak a terheit cipelő néposztály mozgósításával megteremteni az új, népi nemzetet. Erkölcsük „a szegények rejtő, halk szeretete", puritánság, a kétkezi munkán alapuló tisztesség, ugyanakkor a kisemmizettek meglehetősen „kereszténytelen", dózsagyörgyi jusskövetelése, amit legmerészebben Illyés öntött művészi formába a Hősökről beszélek-ben s még sok helyütt. Éltető közegük a nélkülözésben összetartó család, a mostohaként is szeretett haza, s a tájankint közös anyanyelv, amelyet a halvány segédfogalmazó és a slágert fütyörésző fűszeressegéd megmosolvog. Esztétikájuk pedig: az értelem magasra emelt lámpásának felvilágosító fénye. Amellett: Illyésnél a gyakorlatias népmesei „legkisebb fiú" szerencsés házassága az európai műveltség királykisasszonyával. Veres Péternél tárgyilagos, „rideg" (ridegparaszti) tényközlés, szinte esztétikátlan esztétika.

Csoóri történelmi tapasztalatai egészen másféle föladatokat írtak elő. Rátalált, rá kellett lelnie arra a művelődéstörténeti Érre, amely mentén ő is eljuthat az Óceánig. Még szó sem volt arról, hogy a népi műveltség mágikus erőtartalékait felhasználó kortársi művészetek elméleti összefoglalója legyen, amikor két évtizeddel ezelőtti riportkönyvében följegyezte, hogy milyen lidérces, „szürreális" álmok gyötörték parasztszüleit a terménybeszolgáltatás, majd a közös gazdálkodásra átállás, a félelmek és aggódások évadján — miközben ő az állam kegyeltjeként, ösztöndíjasként képezhette magát arra, hogy e bajoknak is hangot adjon.

Az efféle ellentmondásos tapasztalatok — az 1956-os tragédiával tetézve — az ambivalenciákat érzékeltető, értelmen túli látomásokkal áldott és vert művészek felé fordították figyelmét. Fölnyílt előtte Éluard, Juhász Ferenc, García Lorca, Nagy László láthatatlant láttató költészete, személyes élményektől fogékony idegrendszerét Camus és Sartre egzisztencializmusa borzolgatta meg, s a picassói, bartóki művek egyetemességét me
ami mod
dök tört
felelő, t
föltáró r

Tájéko
pasztalat
fénylik
dern; az
gomolyg
súvá, am
rű. Meg
tétikai,
ket, ame
termelte
nek „a
ciák".
alapvető
csak az
terméke
tisztábba
mesi és
tott nép
tők.

Sokka
medret
mint va
lentős –
dául a
méleti s
tó mozg
amelyet
szorosab
ben és
tek orsz
alább k
nyi és
folytatás
zők vál

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1970 MÁR 10

ÉLET ÉS IRODALOM

Bálint István

ÉLJEN

1021

Bálint István: Egyhangúlag

unkanélküli tizenévesek
ortja alkotta. Így gond
bár az ige nem nagyon j
a a világgal nem lehet m
i, kezdjünk valamit ma
az embernek például mi
lelkezésére áll a teste. A
rrcimpát, esetleg az arco
het szúrni biztosítótűvel,
oválható és kifesthető. Le
kedni, s ki lehet provoká
az embert megverjék. Őrültség, ag-
resszivitás, nihilizmus minden fron-
ton.

S míg Rod Stewart a pletykaro-
vatokban főszerepel, sorra alakul-
nak az unalomból fogant zenekarok, a gitáros három akkordot tud, az énekes következetesen kerüli a tiszta hangokat, a szövegíró néhány alaptémát variál: gyűlölet, üresség, kétségbeesés, rombolás, értelmetlenség. S mindennek több köze van a rockhoz, mint a királyi ház tagjaival hetyegő egykori rebelliseknek. Bár a színvonalhoz nincs köze.

De a zenei establishment megingott. A punk-rock egy év alatt leszerepelt, ám közben tehetségek garmadája bukkant föl s érvényesült. Elszaporodtak a kicsi, független lemezcégek, amelyek néhány tízezres példányszámban a valóságról szóló, meglepő és meg nem unható dalokat adtak ki. Punkról már senki nem beszél. A bevett terminus az új hullám (new wave). Képviselői vagy korán leváltak a punkról, vagy soha nem is tartoztak hozzá. A bélyeg azonban rajtuk maradt.

Ezért zeng a rádióból éjjel-nappal a monoton álmuzsika, tizenöt éves slágerek disco-feldolgozásai, imitált orgazmussal elegyítve, a háttérzene minden változata. A két tragikus Vicious-botrány megint csak nem tett jót az új hullám hír-

őszinteségét, mely a külföl
vendégek egy részére revelá
cióként hatott. Gábor Pál ket
tős csavarral alkalmazza
legjobb hollywoodi stílust,
a hollywoodi mitológiát. Íg
a film egyidejűleg idé
Sinclair Lewis Ann Vickersé
nek korát s a történet időszá
kának magyar moziját, mel
éppen Hollywood másolásáv
rajzolta meg az ellentmondá
sok nélkülinek ábrázo
„kommunizmust".

A mai filmekben viszo
éppen a jelen egyéni konfli
tusainak és a társadalom m
meglevő elentmondásainak fe
tárása a legrokonszenveseb
Kósa Ferenc, Elek Judit
Szemes Mariann dokume
tumfilmjeit említi a cikk
és a Balázs Béla Stúdió
lentős alkotásait ismerteti, k
tük Vitézy László *Leleplez*
ét és a *Vannak változások*-
a Gulyás fivérek film-szoc
gráfiáját. Ember Juditot,
Fagyöngyök rendezőjét is
hez az irányzathoz sorol
Különösen jellemzőnek tar
személyes vonzalmát film
nek szereplői iránt. S nála
li a legtisztábban tetten é
a magyar filmesek, akár
cióban, akár a dokumentu
műfajban fejezik ki magu
összeforrott, széttéphete
kapcsolatban állnak a mag
társadalommal, az ember
kel, a közösség életével.

(zil)

tót kért fel, akik a délel

Bálint István

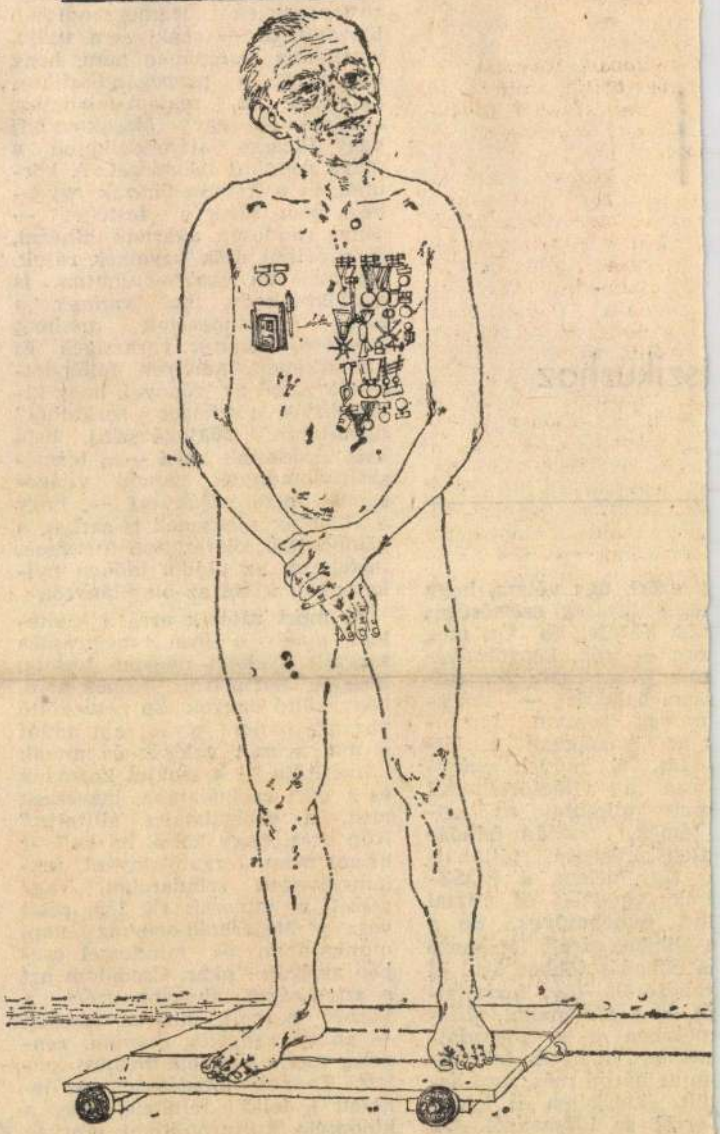

Bálint István rajzai

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juli.28.

szikushoz

g ezért, úgy vélem, hogy
géges igazság szélsőséges
tást követel, és Ön meg
öre — írók, képzőművé-
mesek és színházi em-
zseni-bandája — mara-
művek sorával igazol-
az igazságnak a lét-
ságát. E művek arany-
az a világtörténelmi
mely túlmutat az agi-
témák, reklám-felada-
tlenszerűségén, pillanat-
. Úgy vélem, a ROSZ-
kok versikéi és rajzai
nd remekművek, de a
-ablakok ezreit létrehozó
s odaadás többet árul el
mberéről — a forradal-
ól és a történelmi pilla-
melyben ez a forradal-
otthont talált és feloldó-
mint bármi más, ami az-
ült, kiérlelten és lehig-
erről az időszakról. Ön
bszolutizálta és minden-

hatna arra a középületre. Ma azonban — és ez az Ön időszerűtlenségének legmegrendítőbb bizonyítéka — senki sem tudja, legalábbis Európában nem, hogy mik azok a propagandisztikus, agitációs és reklám-feladatok, amelyeknek egy Majakovszkij vagy Picasso alárendelhetné a maga roppant tehetségét. A körutak és a képviselőházak egyébként sem tűrik a festéket — mind rendesen akarnak kinézni, és e célból őrök ügyelnek rájuk. De még ha elszabadulhatna is az alkotókedv, hol vannak a nagy általánosságok unalmát megtörő, konkrét varázsigék és varázsképek, amelyek felléphetnének azzal az igénnyel, hogy kimozdítják a világot sarkaiból? Egyáltalán, Majakovszkij, bele kell törődnünk abba — a természettudományok napnál világosabban bizonyítják ezt —, hogy a világnak nincsenek is sarkai, a gömbcsukék olajozottan forognak, legfeljebb az utóbbi időben nyikorognak kissé az olajhiánytól.

És most rátérek arra a kitételére, amely e levél megírására sarkallt. Nekem tetszik, hogy le merte írni: „Köpök arra, hogy költő vagyok. Én nem költő vagyok, hanem olyan, aki tollát a ma, a mai valóság és annak közvetítője — a szovjet kormány és a párt szolgálatába, jegyezzék meg, a szolgálatába állította." Köp arra, hogy költő, ha kell, ír bármi mást, forgatókönyvet, reklámszöveget, színdarabot, vagy rajzol, a kamerák elé lép, részt vesz a Mejerhold-színház napi munkájában, és mindezzel csupán szolgálni akar. Csodálom azt a szívósságot, ahogyan ezért a jogáért harcolt, minden terepen — ehhez rengeteg energia, rengeteg forradalmi optimizmus kellett. Továbbműködésének az lehetett a lelki feltétele, hogy a különféle kulturpolitikai szervek egybehangoltság nélkül is egybe-

szava a kulturában és a
szetben, ha a kulturális
vészeti dolgozónak még
kozási joga sincs a kö
ben?" Az ilyen kérdés
optimista alkatának meg
a legcsalókább vígaszba
külte: „A vezetőségek me
a művészet marad." Nem
ez nem volna igaz; csal
művészek is mennek —
elment —, és a vezetőse
maradnak. Rendkívül tar
ahogy e könyvben o
harckészséggel halad, üt
ütközetre töretlenül, a to
reség felé. Ez nyilván ak
vetkezett be, amikor a k
szervek döntései és a h
újságírók ítéletei ellen n
lebbezhetett már a mun
lektívákhoz és nem szám
többé a lakosság spontán
gatására. Érdekes — és t
bámulom Önben a leg
számomra ez a legvará
Majakovszkij-rejtély —,
öngyilkossága sem optimi
toszának cáfolata, hanem
csattanós megnyilatkozás:
az élet és a mű végső eg
tette fel a koronát. A de
nálódás kanalaként beada
vanyú levese helyett, mel
gyon nem az Ön ízlése
kotyvasztottak a történel
szorkánykonyhájában, e
puskaport evett inkább. I
tibus. Én vonzódom az íz
de nem hallgathatom el: e
lasztása sem túl időszerű
kell törődnie abba, hogy
rűtlenségéért csodáljuk. M
csodálja. Mert még a cs
sem időszerű. Ön éppen
minősíti korunkat: tö
másságával. És ezért a
gáért üdvözli

ne haragudjon, de: *tisz*

Eörsi István

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-743, 349-726
1979 JUL 21

ÉLET ÉS IRODALOM

Bálint István grafikusművész

1021

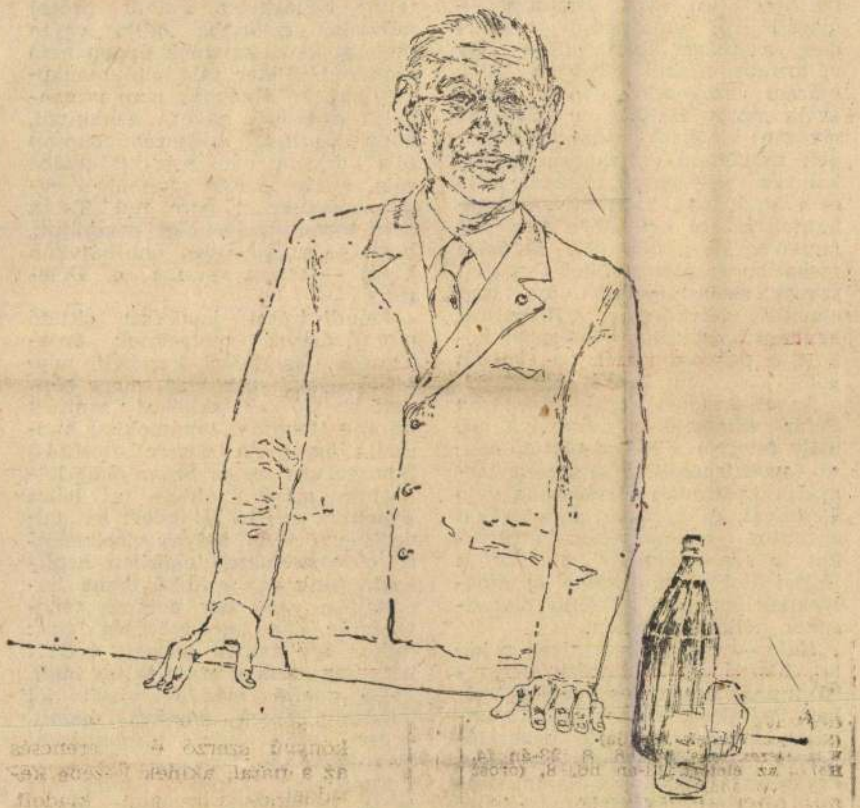

Bálint István: Mint fönt

Stauder Mária állított össze
derült, hogy az eddigi
kiadások, melyeket mai h
írásra írtak át, többség
nemcsak hangalakjukban, de
vegükben is jócskán eltérte
eredetitől. Kőszeghy — he
— úgy véli, hogy a mai
ségnek nincsen szüksége
igazított" és átírt Heltaira —
megáll ő, mégpedig szilárdan, a maga lábán is —; így változtatás nélkül közli a XVI. századi szövegeket. Ám, amíg egyik szeme Heltain, a másik az olvasón: kimerítő, szinte tökéletesnek mondható szómagyarázatokkal és jegyzetapparátussal látja el a kiadványt. Mert bőven akadhatnak az író nyelvében ízes, jellegzetes, de a mai fül számára szokatlan és jelentésüket vesztett szavak, szólásmondások, ma már elavult szerkezetek. Bizonnyal kevesen tudják, hogy a *hengér* hóhért, a *pakocsa* tréfát, a *kabala* pedig kivénhedt kancát jelent.

Az eligazodást segíti Kőszeghy Péter kimerítő tanulmánya is, mely feltárja a Heltai-életmű belső összefüggéseit, részletesen tárgyalja az írónak forrásaihoz való viszonyát, és közvetíti mindazokat a fontos eredményeket, amelyeket a szaktudomány eleddig a Heltai-filológiában elért és amelyeknek ismerete a könyv olvasásakor nélkülözhetetlen.

Háló — ezt a címet viseli a kötet, hiszen elsőként közli népszerű kiadásban, teljes terjedelmében Heltainak azonos című munkáját. A saját szerzésű bevezetővel és „Végező beszéddel" ellátott, egyébként Gonsalvius Reginaldustól fordított inkvizíciótörténetet végigolvasva meggyőződhetünk róla, mennyire lehetetlen a régiségben „tiszta" szépirodalomról és „tiszta" vallásos literatúráról beszélni. Heltai is egyaránt használja fel a Bibliát és a mesekönyveket, a szentek életét és a tréfás történeteket, a prédikációt és a mulatságos példázatokat. Ezért is nehéz feladat elé állítja a kiadót, hogy válogasson Heltai prózai műveiből, hogy kiválassza azokat a részeket, amelyek a mai olvasó számára is érdekesek lehetnek. Ezt a nehéz feladatot Kőszeghy Péter oldotta meg, aki a kötet utószavában részletesen indokolja is, hogy miért éppen azokat a részeket közli, amelyeket.

Heltai prózai műveiből, eszünkbe ötlik, vajon mennyi kevés-savúnak éppen nem mondható Péter található manapság, aki, ha álnévnek nem is gondolja a Faludi nevet, azonkívül, hogy „Fortuna szekerén okosan üllyy", bizony nem sok jut eszébe róla, az író prózai munkáiról pedig éppenséggel nem tud. Talán nem tévedtünk, ha úgy gondoljuk, hogy — voltaképpen önhibájukon kívül — sokan vannak e Péterek.

Faludi írásai javarészt oktató moralizálások, melyeknek érdekessége (és talán korabeli népszerűségének titka) az, hogy bennük az író az erkölcsi tanítást mindig illemtani tanácsokkal kapcsolja össze. A Darrell-fordítást lapozgatván mi is örömünket lelhetjük abban, ahogy a bölcs Eusebius az ifjú Neandert az „udvariságra", a helyes viselkedésre oktatja, hiszen eközben bepillanthatunk egy rokokó dáma budoárjába vagy egy pompás táncterembe, ahol „gyönyörűség látni: mikor egy szépen termett úrfi... helyesen szedi s rakja teljes inait, kellő tetsző móddal viseli jól övedzett karcsú derekát, kezeit, egész testét ezer mesterséggel forgatja".

Eusebius a „közép út" moráljára tanít. Egyrészt e világnak „buborék mulandóságáról" az igaz boldogságra tereli Neander figyelmét, mely „nem egyéb, hanem némely jól töltött időcskének jutalma".

Bálint István

Bálint István: Hétvége

Élet és Irodalom, Bp. 1970. aug.25.

XXIII. évf. 34. sz. 12. lap.

Ringo gyűrűje

...nelmi vasreszelék

Mohács
1 old.)

napú köa műy szát alól
deklőasókat
ohácscsiság.
termi-
azt

gukat a témába, tudják, hogy ez a tétel kimondva-kimondatlanul pörlekedés egy másik történész, Szakály Ferenc 1975-ben megjelent könyvével. A mohácsi csata elsősorban agrártörténészként ismert szerzője azt ecseteli, hogy 1526 korántsem fordulópont hazánk történetében, hanem inkább sokk, amelyből máig is alig-alig ocsúdtunk fel. A középkori Magyarország jóval a nevezetes összecsapás előtt belerokkant az évtizedek óta erején felül viselt hadikiadásokba. Már csak azért is, mert a Balkán felől előretörő "tö-

hasonlatot, hiszen koncepciójáról ugyancsak elmondható: mágnesként rántja magához, átrendezi és egy (másik) irányba fordítja az adatokat. Az meg több mint izgalmas, hogy a magam laikus észjárása szerint a két fölfogás korántsem kibékíthetetlen. Mert ha az Európába felszivárgó törökök a tizenötödik században még lopakodásra, kivárásra kényszerültek, akkor a következő század elején már merőben más helyzetbe kerülhettek, elvégre megvetették a lábukat, sőt, a francia királyok

Egy korszak szellemétől, han-
gulatáról sokat elárulnak népsze-
kozódik. (Ennek a modern bur-
lezéknek a legrégebbi darabja
selmet, a teljes abszurditásig fo-

Bálint István

A kulturális eseményeket ismertető rovat közli:
Haász István a Fészek Művészklubban február 13.-tól,
Róna Emmy grafikus a Magyar Nemzeti Galéria Műhely-sorozatában február 14.-től,
Kelemen Károly a Studió Galériában febr.14.-től
Varga Gyula grafikus a Csók Galériában február 15.-től,
Bálint István a Fiatal Művészek Klubjában február 15.-ig mutatja be műveit a fenti kiállító termekben.
Kanyák Zsófia emlékkiállítása a zalaegerszegi Ifjusági Házban február 14.-től,
Timár Péter fotókiállítása a Fiatal Művészek Klubjában megtekinthető február 15.-ig.
Élet és Irodalom, Bp. 1979. febr. 10. XXIII. évf. 6. sz. 8. lap.

Bálint István

ÉLJEN

Bálint István: Egyhangúlag

Élet és Irodalom, Bp. 1979. márc. 10.
XXIII. évf. 10. sz. 5. lap.

(bár az ige itt ...

ha a világgal nem lehet mit kezdeni, kezdjünk valamit magunkkal. Az embernek például mindig rendelkezésére áll a teste. A fület, az orrcimpát, esetleg az arcot is át lehet szúrni biztosítótűvel, a bőr tetoválható és kifesthető. Lehet verekedni, s ki lehet provokálni, hogy az embert megverjék. Őrültség, agresszivitás, nihilizmus minden fronton.

S míg Rod Stewart a pletykarovatokban főszerepel, sorra alakulnak az unalomból fogant zenekarok, a gitáros három akkordot tud, az énekes következetesen kerüli a tiszta hangokat, a szövegíró néhány alaptémát variál: gyűlölet, üresség, kétségbeesés, rombolás, értelmetlenség. S mindennek több köze van a rockhoz, mint a királyi ház tagjaival hetyegő egykori rebelliseknek. Bár a színvonalhoz nincs köze.

De a zenei establishment megingott. A punk-rock egy év alatt leszerepelt, ám közben tehetségek garmadája bukkant föl s érvényesült. Elszaporodtak a kicsi, független lemezcégek, amelyek néhány tízezres példányszámban a valóságról szóló, meglepő és meg nem unható dalokat adtak ki. Punkról már senki nem beszél. A bevett terminus az új hullám (new wave). Képviselői vagy korán leváltak a punkról, vagy soha nem is tartoztak hozzá. A bélyeg azonban rajtuk maradt.

Ezért zeng a rádióból éjjel-nappal a monoton álmuzsika, tizenöt éves slágerek disco-feldolgozásai, imitált orgazmussal elegyítve, a háttérzene minden változata. A két tragikus Vicious-botrány megint csak nem tett jót az új hullám hírnevének.

kritikus. (Megjegyzi, hogy Jancsó Miklós trilógiájának első két részéről azért nem ír, mert az idei Cannes-i fesztiválon is láthatja majd.)

Hosszan és elismerően foglalkozik az *Angi Verá*-val. (A francia cím: *Vera neveltetése.)* Dicséri a témaválasztást, Vészi Endre történetének őszinteségét, mely a külföldi vendégek egy részére reveláció ként hatott. Gábor Pál kettős csavarral alkalmazza a legjobb hollywoodi stílust, s a hollywoodi mitológiát. Így a film egyidejűleg idézi Sinclair Lewis Ann Vickersének korát s a történet időszakának magyar moziját, mely éppen Hollywood másolásával rajzolta meg az ellentmondások nélkülinek ábrázolt „kommunizmust".

A mai filmekben viszont éppen a jelen egyéni konfliktusainak és a társadalom még meglevő elentmondásainak feltárása a legrokonszenvesebb. Kósa Ferenc, Elek Judit és Szemes Mariann dokumentumfilmjeit említi a cikkíró és a Balázs Béla Stúdió jelentős alkotásait ismerteti, köztük Vitézy László *Leleplezés*-ét és a *Vannak változások*-at, a Gulyás fivérek film-szociográfiáját. Ember Juditot, a *Fagyöngyök* rendezőjét is ehhez az irányzathoz sorolja. Különösen jellemzőnek tartja személyes vonzalmát filmjének szereplői iránt. S nála véli a legtisztábban tetten érni: a magyar filmesek, akár fikcióban, akár a dokumentumműfajban fejezik ki magukat, összeforrott, széttéphetetlen kapcsolatban állnak a magyar társadalommal, az emberekkel, a közösség életével.

Bálint István

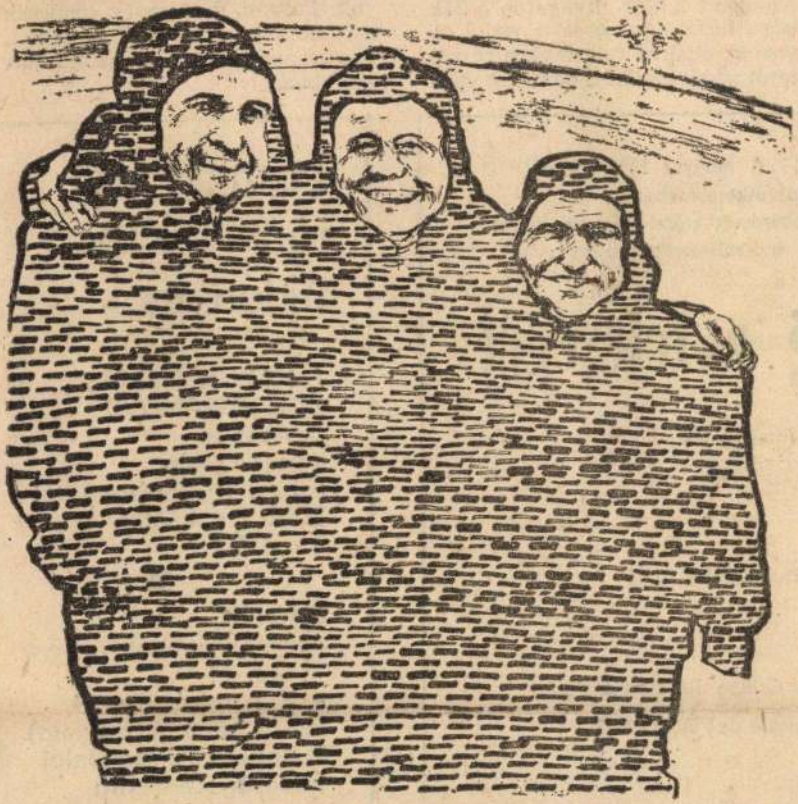

Bálint István: Egy űrhajós naplójából

Élet és Irodalom, Bp. 1977. szept. 3.

XXI. évf. 36. sz. 7. lap.

sétálóknak, ha sétálnának itt, a csónakosoknak, ha kikötnének.)

Valami mégis szembetűnik a vad, civilizálatlan parton. Egy elhagyott hajlék hívogatón a fák közt, néhány méterre a víztől. A vastag, elfekvő fatörzsekre rőzsetetőt ácsolt egy kéz, bent két szal-

mán is élhet jól és modernül az ember, olykor jobban és modernebbül, mint egy zsúfolt és elegáns motelben. Főként, ha tudjuk, hogy a modernség nemcsak az, ami ott körülvesz bennünket, hanem az is, amit odaviszünk magunkban.

„A magyar filmvígjáték mai útkeresésében határozott előrelépés és ígéret ez a honismereti szatíra...”

ördög a feleségét

Színes magyar filmvígjáték

●

c, Beremányi Géza, Kertész Ákos

S FERENC

Műsoron: Vörös Csillag du., Bartók du.,
Május 1. du., Puskin de., Dózsa 5–7.,
Kölcsey 1–4.

Hungaroton művészlemez-újdonságok

J. HAYDN ÖSSZES ZONGORAMŰVE II. ALBUM
Kocsis Zoltán,
Lantos István (zongora)
SLPX 11618/22
ára 350 Ft

●

CHOPIN
– f-moll zongoraverseny Op. 21
– Krakowiak Op. 14
Falvai Sándor (zongora)
Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara

csak
zak-
ereké

gondolkodó embe-
k előtt meghajlók,
-tanulás kudarcai-
nillók elméletileg
ahhoz, hogy az
nyelvi problémák
essék. Zamenhof,
egalkotója, évtize-
és alkotómunka
ben az emberiség-
a a megoldás kul-
) év bebizonyította,
közi nyelv megfe-
et a soknyelvű em-
a. De bebizonyoso-
y csak részvekre
a lehet általánossá
ladatát csak akkor
nost már nagy fon-
tközi lépések kö-

az „elméleti alap-
ég jobban megis-
etékes szervekkel.
Az ÉS szeptember
megjelent *Az em-*
című interjút, ilyen
nagyon hasznos-
Szerdahelyi István
ranto és az inter-
kirodalmát gazda-
ztosítékot jelente-
az illetékesek a
bban ismerő szak-
ózójának.
a matematika ma
n a matematikusok
gondoljunk az al-
matikára —, a nyel-
a szakembereké

Bálint István

Bálint István rajza

hatja alább: lelkében végleges szállásra lelt a Mindenség szerelme és a Szerelem mindensége, mindenhatósága.

Vallja magát „a halál rokoná"-nak, de alkut nem ismerve perli, vádolja, tagadja a halált. Követeli, hogy az ember „Kapjon új s új lovat": minden kozmikus közlekedési eszköznél hatalmasabb — s nem csak költők számára fenntartott — Pegazust, táltosát — halálunk tudatában is — a legyőzhetetlen élni-akarásnak.

Amit Ady anyanyelvén — anyanyelvünkön — *mond*, azt igazán csak mi, magyarok, s némiképp még közvetlen szomszédaink értik. De amit Ady *akar*, s amit fenoménje számunkra *jelent*, azt objektíve, tehát létükkel, *érzik* — ha nem is tudnak még róla — a mindenkori fiatalok és fiatalszívűek, a bátrak és mindig-újatakarók, a megszokás és a szellemi restség ellen felkelők, a haladás útkövezői és az emberség konok hitvallói; mindazok, akik a realitással szükségképp számot vetnek, s ha kell, farkasszemet néznek vele; akik osztoznak egy világméretű felelősségben, mégis, a kozmikus arányú fenyegetés láttán se roskadnak le a felelősség súlya alatt, s mégis, ezernyi kudarc után is, hisznek a törékeny emberi szó megtartó erejében.

Mi mindannyian, tehát. S Önök mindannyian, akiket most — időszerű, közös gondjainktól töprengeni — Ady Endre szigorú és szíves szavával invitálunk asztalunkhoz.

Garai Gábor

fátyolod szatír-fogó
ördöglepke hálója tán
szajna s körös cárnője
kit nagy zsoltárral
ér partjáról
hódítni jött
zsakettes raszputyin.

nőstény-Heraklész, tisztító csodádat
augias-gerincen átvezetted
kiütvén érzék öt patics-falát
szabad ömlést a rengő sejtelemnek!

„aranyszobor". lám furcsa alkimisták
cselekszenek most épp a fordítottján
hol fém-fenség zeng, inkább bőr pihéd
aranyból vér s csont légyen lombikokb

örök forgás
a rög elcsábítja nődet, férjedet
hol vénre, hol gyerekre támad kedve
örök forgás
te meg, holt-áhító halandó
mohó sápadtja vagy nekrofil rögöknek
Irígye vagy már minden sírgödörnek
hisz nincs vénség, se ifjúság, se meglett
ki több s szebb fiút, lányt ölelt, mint
élveteg porai e földnek.

sötét szatír e földgolyó, miközben
örökkön ringó, buja nimfa is tán

hermafrodita itt a rög, por — a sarak

s jössz újra te: pügmalión, szobrász
test s lélek támad sárból és aranyból
saját bálvány. szemöldököd — talapzat.
áldott légy, szobrász, áldott — asszony-
s ó léda vére — bíbor katedrális —
le nem omolsz poloska-trombitákra.

Ím elporlik körüled mind
Maradsz: hab-dalok ölelte
Mágnes-sziget: zörejből gy

ÁRA: 2,50 Ft

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 OKT 8

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Bálint Gátvay

/1021

Bálint István rajza

e és a Szerelem
indenhatósága.
Vallja magát „a 1
ık, de alkut nem
vádolja, tagadja
eteli, hogy az en
s új lovat": min
özlekedési eszköz
ıbb — s nem csak
fenntartott — P
it — halálunk tud
egyőzhetetlen élni-akarásnak.

Amit Ady anyanyelvén — anyanyelvünkön — *mond*, azt igazán sak mi, magyarok, s némiképp ıég közvetlen szomszédaink ér-ik. De amit Ady *akar*, s amit feloménje számunkra *jelent*, azt bjektíve, tehát létükkel, *érzik* — ha nem is tudnak még róla — mindenkori fiatalok és fiatalzívűek, a bátrak és mindig-újatakarók, a megszokás és a szellemi estség ellen felkelők, a haladás útkövezői és az emberség konok nitvallói; mindazok, akik a reaitással szükségképp számot vetnek, s ha kell, farkasszemet néznek vele; akik osztoznak egy világméretű felelősségben, mégis, a kozmikus arányú fenyegetés láttán se roskadnak le a felelősség súlya alatt, s mégis, ezernyi kudarc után is, hisznek a törékeny emberi szó megtartó erejében.

Mi mindannyian, tehát. S Önök mindannyian, akiket most — időszerű, közös gondjainktól töprengeni — Ady Endre szigorú és szíves szavával invitálunk asztalunkhoz.

„aranyszobor". lám
cselekszenek most é
hol fém-fenség zeng
aranyból vér s csont

örök forgás
a rög elcsábítja nőde
hol vénre, hol gyere
örök forgás
te meg, holt-áhító h
mohó sápadtja vagy
Irígye vagy már mi
hisz nincs vénség, se
ki több s szebb fiút,
élveteg porai e földi

sötét szatír e földgol
örökkön ringó, buja

hermafrodita itt a r

s jössz újra te: pügn
test s lélek támad sá
saját bálvány. szemé
áldott légy, szobrász
s ó léda vére — bíbo
le nem omolsz polo

Ím el

Bálint István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Gyáfi Mihályné

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 OKT 13.

- laji

- nos

/1021

enni, amit a Kegye
llamminiszteri rang
melynek dicséretéb
enség is vegyül. Csá
otta, hogy a lét érte
ematikai fókuszától
olságra van Ameri
zárd, a legkisebb sz
nyban hiánytalanul
iero Valeriano, Ein
telész eupraxia-elm
adság örök dilemm
tivitás, minden, a
em ismerhető" vil
élünk, ezért nincs
int a „die Pflicht des Tages",
gy gombostűfejnyi térben össze-
úfolni a teendőinket, lévén
egyetlen szép mondat, ihletett
lző a maga valóságában és va-
ge sokkszerű állapotba jutott. S
valósággal megélénkült ettől a
brutális élménytől.

Elhiszem Gorkijnak, hogy írói
alapélményét ifjú korában sze-

Bálint István: De jó!

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Bálint István

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 MÁR 11

grafikusművész

7021

Bálint István rajza

tényét. Kiss
tes. N
támad
an is
előz
ndolok
zott,
kívüli bosegére
zerző biztos ér-
mozgósít. Mégis
csolatban rövid
ár csak azért is,
ntörténeti mun-
hatunk hasonló
n szólva: a fel-
néhol „elnyom-
ást, melynek il-
gyarázatául elő-
bőségében kissé
ti mag, s az ol-

teti a repedéseket a regénykompo-
zíciókban, s jó érzékkel figyelmez-
tet Kosztolányi prózájának arra a
sajátságára, hogy a rosszat keve-
sebb elhitető erővel ábrázolja, mint
a jót, vagy a részvétre érdemeset.
(Részvétének forrásait egyébként
másutt keresném, mint a szerző:
Kosztolányira alighanem az ex-
presszionista részvét-líra gyakorolt
befolyást.) De ezek a regények
mégis remekművek! Hatásuk pedig
nemcsak az olvasók körében nagy,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Bálint István, grafikus

1979 OKT. 20

1021

Bálint István rajza

MEGYESI GUSZTÁV RIPORTJA:

GALAM

Rétkuti (Ruth) Károly nyolcvan-
égy esztendős, pihenni vágyó óbu-
lai lakosnál megjelent két szimpa-
ikus ember, hogy egy gyári brigád
evében patronálni akarják. —
Meszelünk, festünk, bevásárolunk
— mondta az egyik szimpatikus, a
ársa hozzátette: — Fölhordjuk a
üzelőt, adaptert szerelünk a tele-
íziókészülékbe, elbeszélgetünk. Jó
esz, Károly bátyám, meglátja.

Rétkuti (Ruth) Károly akkoriban
már nehezen szedte a levegőt, de
igy kizavarta a házból a két szim-
patikus embert, hogy a közeli Fila-
ori-gátnál lelassítottak a HÉV-sze-
elvények.

A húgommal könyököltünk az
ablakban, mulattunk egy keveset.

Ez volt hétfőn.

Pénteken négy markos legény ér-
ezett, ugyanannyi lány. Szimpati-
kusak és elszánt arcúak. Rétkuti
(Ruth) Károly éppen a folyosón
artózkodott, nagy metszőollóval a
eánderek léggyökereit csipegette.

— Ruth bácsinak tetszik lenni, a
eteránnak? — lépett előre az ide-
genek bizonytalanságával a leg-
szimpatikusabb és a legelszántabb
arcú, de már röpült is a metszőolló.

A házban sorra nyíltak az udvari
ablakok. — Kik ezek? — ágaskod-
tak a lakók a párkányok mögött;
senki se tudta a választ.

✦

Az emberek igen hálátlanok.

Aquincumban él egy ember, úgy
hívják, Skvarek Rudolf. Hiányzik
a két lába, még a háború előtt a
vicinális kerekei alá esett. Ez az
ember műlábakon jár, meleg nyári
napokon lecsatolja és a hétvégi
elkek gyerekei közé araszol. —
Beállhatok? — kérdezi, a gyerekek
megkövülten nézik, nagy lassan bó-
intanak. Fejelőmeccs következik,
két-két tégla a kapu, Skvarek Ru-
dolf a kapus, veszélyes helyzetek-
ben a hosszú sarkot védi. A meccs

tett segítőszándékunk, most — má
csak alany kellett, akin segíten
lehet. Óbudán rengeteg öregembe
élt, de még több általános iskolás
A mi osztályunkban négy őrs i
működött, nekünk már nem jutot
öregember.

Akkor jutott eszembe Aquincum
Magam köré gyűjtöttem hat társa
mat, fölszálltunk a HÉV-re, Skva
rek Rudolf házánál megálltunk
Majd amikor árny jelent meg
verandán, s a léptek kopogása erő
södött, elszaladtunk.

Ez a történet egy nem létező
poénnal él bennem: Skvarek Ru
dolf megkérdezte, minek jöttünk
Azt feleltük, segíteni. De milyer
elhatározásból jöttetek segíteni
Olyan elhatározásból, hogy segíte
nünk kell. No, akkor takarodjatok
Gyertek majd vissza akkor, ha
előbb én jutok az eszetekbe, s csal
aztán a segítség.

De a történet nem így végződött
Skvarek Rudolfnak nem telt ilyer
szép és tanulságos befejezésre
Skvarek Rudolf megneszelte ólál
kodásunkat, és veszettül ordítan
kezdett: — Tolvajok! Mindig tud
tam, hogy ki akarnak rabolni.

Kis, féloldalas háza volt az ös
vény végében, abba csak vinni le
hetett, hozni belőle nemigen. É
bennem a gyanú, hogy a nyomoré
embernek mégis jót tettünk: bol
dog volt, hogy valaki *tőle* akar
lopni.

✦

— A mamának odakünn volna
legjobb — mondja Aranka, s ujjai
val távoli temető felé mutat.

A város közepén állunk. Meny
nyit gondolkodhatott már a mam
lehetőségein, ha ennyire ponto
határozott az irányzéka.

Kérem elérzékenyülni.

Aranka harmincnyolc éves as
szony. A férje elhagyta, most egy
dül neveli kislányát. Nem a ki
lánnyal van baj, hanem a mam
val. Mama drága jó asszony, de k

SAJTÓFIGYELŐ
HAGYMÁR HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Bálint István

1979 NOV 10

grafikus

1021

Bálint István: Söpörtem eleget

kis boltjuk lehetett,
kerülő árukat közvet
lyi Magyarországra,
bérletet vállaltak. H
gájuk volt.

Szeptember 2-án
át betörtek a császár
a zsidó (a mai Táncsics) utcában találták magukat. Lakói tudták, hogy ez gyülekezetüknek és legtöbbjük életének is végét jelenti. Vagy százan a nagy zsinagógába menekültek, ahol lemészárolták őket. Másnap a felgyújtott gettóban hamvadtak el tetemeik. Négyszázat fogolyként hajón szállítottak el. Kiváltásukban Oppenheimer Sámuel bécsi hadseregszállító segédkezett. Az ő támogatásával Alexander Tauszk, prágai zsidó fiú, 264 hittestvérét terelte egybe a romok között, és 21 000 forintnyi váltságdíjukat összekoldulta európai hitközségektől. Takács Tibor 1970-ben megjelent regényének, a *Dervistánc*nak, egyik szereplője Tauszk. A dicsőségre vágyó ifjú áldozatos fáradozásának nem remélt jutalma, hogy tettét három évszázad után egy magyar író örökítette meg.

Ennek a tragikus eseménynek szemtanúja és egyik szenvedő alanya volt az egykori tudós budai rabbi, Kóhén Efrájim veje, *Schulhof Izsák*. Prágából került Budára, itt nősült s lett tekintélyes, módos ember. Túlélte az ostromot. Feleségét elszakították tőle; fiát, Simsont a kezéből tépték ki, Győrig hurcolták, ahol befejezte rövid életét. Schulhof Izsák az ostrom után előbb Nikolsburgban, majd szülővárosában talált menedéket. 1733-ban halt meg. Két gyászdalban és

belole. A zsinagógába menek
„Ott az volt a szokás, hogy
szónok, amikor a bibliát mag
za a gyülekezetnek, nem a
szekrény előtt áll — amilyen

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1980 AUG 2

ÉLET ÉS IRODALOM

Bálint István, grafikusművész

1021

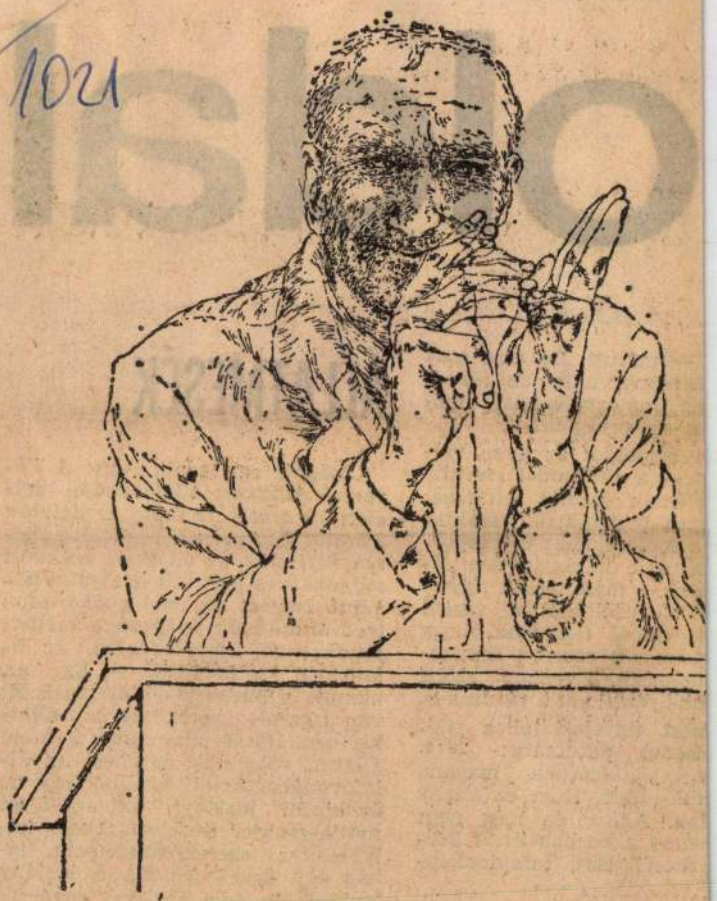

Bálint István: Az előadó

tt. De erre csak akik az alkotó gvalósítást több- agiaknál.

ás az ilyen vál- ersonnel szerint? iszinte feltárása; chiátriai szakta- knek; c) csopor- ázastárs segítsé- ost tessék figyel- lhető: a vezető fakadnak, hogy szerinti munka- Ilyenkor szóba , sőt a távozás is.

relek fel a cikk átumára: 1974. sztalom magam, ő. Rám ez aligha cor én még nem korban és a kör- Hát, tulajdonkép-

yan vettem célzá- elküldtem egy Az ismert szakor- és osztályvezető)

ÁLLATMESÉK

Újsághír egy napilapban: *A Fővárosi Állatkert állatóvodája délelőtt 10 órától 12 óráig és délután 2 órától 5-ig várja a vakációzó gyerekeket, akik az állatkert szakköri tagjainak és a Péceli Szakmunkásképző Intézet szakmai gyakorlaton levő tanulóinak felügyelete mellett játszhatnak, ismerkedhetnek az állatóvoda kis lakóival.* — Ez az, mondja a buzgó szülő, és máris ott van izgatott gyerekével az állatkertben. Rá se pillantanak a többi állatra, rohannak egyenest az állatóvodába. És ott találnak egy tíz év körüli kislányt, aki az ajtót nyitja-csukja. Kezében fekete kölyökkutya szerencsétlenkedik, lábán egy másik fekszik. A kislány kedves, de nem nagyon sugárzik róla a szakmai gyakorlat. Belül aztán van egy fekete meg egy fehér kiskecske és egy kisbárány. Ezeket

A MUTATVÁNYOSOK

BÁLINT ISTVÁN RAJZA

Fiatal magyar irodalom

Fiatal magyar költők, 1969-1978
Fiatal magyar prózaírók, 1965-1978

Kritikákról kritikát írni háromszoros közvetítés, a valóság harmadlagos tükrözése és torzítása, hiszen már a műalkotás is csak közvetett képet ad a valóságról, hogyne tenné hát ugyanezt a műalkotás kritikája, s végül a kritika kritikája? Ezért tehát, mikor az alábbiakban a Kortársaink sorozat bemutató köteteiről szólunk, csak egyet tehetünk, magukat a szövegeket vizsgáljuk, a kritikai tevékenység eredményeit, a kritikákat és tanulmányokat, s nem a műalkotásokat, a szövegek tárgyát, s különösen nem azt a valóságot, melyből a műalkotás, a próza és a vers fakad.

Legszívesebben hát a „Fiatal magyar kritikusok" címét adnám e kritikámnak, annál is inkább, mert mind a két kötet szerzői fiatal emberek, a bemutatott alkotókkal azonos korosztály képviselői. A két kötet szerkesztőjének, *Vasy Gézának* és *Kulin Ferencnek* célja és módszere azonos. Céljuk bemutatni a hatvanas évek közepén-végén indult költők és írók legjelesebbjeit. E célból a tabló és a portré eszközeivel élnek.

A prózakötet hat tanulmányban igyekszik egységes képet adni a nemzedékről. Így *Szkárosi Endre* a fiatal novellairodalom szemléleti változásait, *Kulcsár Szabó Ernő* az új regények epikus szerkezetét, *Szilágyi Ákos* az epika fokozatos elhatalmasodását, *Csaplár Vilmos* és *Tarján Tamás* pedig a regényhősök személyiségét vizsgálja, végül *Kulin Ferenc* pedig „Mérlegpróbát" igyekszik adni. E tablók bizony meglehetősen tudálékosak, elméletieskedők. Szkárosi műfajelméleti áttekintése például felesleges, s nem különösen gyümölcsöző a tudat és a létforma prózánkban mutatkozó kettősségének felismerése sem, hiszen, ha jobban meggondoljuk, e kettősség par excellence az irodalom alapja, konfliktusaiból születik a mű. Az elméleti alapvetés azonban lehet hasznos is, Kulcsár Szabó például a fiatal magyar regény külső formájának teljes tipológiáját adja. A kibontakozó kép — bár ezt ő explicite nem fogalmazza meg — lényegében a hagyományos regényszerkezet továbbélését mutatja, ő legalábbis avantgarde regényszenzációkat nem mutat ki. Szilágyi azt a váltást értelmezi, amely a közelmúltban a lírától az epikáig történt. Magyarázata okos, pontos, de rendkívül rövidrezárt. Alaposan dokumentált gondolatmenetét leegyszerűsítve úgy vé-

li, hogy a próza mennyiségi eluralkodásának oka pusztán a politikai konszolidáció. Közvetlen összefüggések feltételezése napi politika, irodalompolitika és a műalkotások között nemcsak Szilágyira, de szinte minden fiatal kritikusra jellemző. Kétségtelen, a hatvanas évek irodalompolitikai nyitása tette egyáltalán lehetővé a fiatal magyar irodalom létét. A lehetőségek hirtelen megnövekedése látványos dömpinget teremtett, először a líra dömpingjét, hiszen ehhez — különösen az esztétikai normák zuhanásával egyidejűleg — kevesebb idő kellett. A líra naprakészebb, gyorsabban elégítheti ki az irodalompolitikai igényeket. A prózához azonban több idő és tapasztalat kell, így természetes, hogy a lehetőségekkel a lírához képest csak megkésve élt. Az epika térhódítása tehát nem feltétlenül a politikai stabilizáció eredménye, hiszen egyrészt a politikai stabilizáció ténye maga is kétséges — Szilágyi sem bizonyítja —, másrészt az epika virágzása történetileg sem köthető egyértelműen a politikai szélcsendhez, sokkal inkább belső, poétikai feltételekhez.

A politikai, szociológiai szféra túlhangsúlyozása általában is jellemző kritikusainkra. Csaplár és Tarján egyaránt a fiktív jellemek nyomába szegődik, s kallódó, felesleges hősöket talál, egy új nemzedék karakterológiáját alkotva meg. Kétségtelen, sokunknak rossz volt a közérzete a hatvanas években, közöttünk voltak íróink is, amikor tehát lehetőséget kaptak, életünket írták meg, mert ez volt az ő életük is. A fiatal írók körülményei meghatározták tudatukat, ehhez nem kellett még az esztétikai átlényegítés eszközeihez nyúlniuk. Ne higyjük, hogy ez már a realizmus, az objektív valóság totalitása, nem volt több ez még, mint élménylíra, prózai napló. Rossz a közérzete sokunknak ma is, íróink azonban sikereikkel párhuzamosan kiszakadnak közülünk, félő hát, hogy új hőseik változatlanul önmagukra hasonlítva, ránk hasonlítani már nem fognak. A lézengő hős a prózából így bizonyára eltűnik majd, de eltűnik ezzel társadalmunkból is? S végül a „Mérlegpróba", Kulin becsületes kísérlete egy aktuálisan használható esztétikai norma megteremtésére. Kulin sokunk dilemmáival összhangban, a realizmus fogalmát tágítja, módosítja, hogy az az új törekvések mércéje is lehessen: a realista módszer lényege, hogy a világot a múltból a jelenbe, a jelenből a jövőbe való kibontakozásában ragadja meg" — írja. A történetiség szférájában gondolkodik tehát ő is, mérlegén így — az egyes portrék kritikusaihoz hasonlóan — az esztétikai, pszichológiai értékek háttérbe szorulnak.

Mert a portrék lehangolóan azonos kaptafára készültek, alapelemük a leírás és a személyiségrajz, a szociológiai háttér elemzése. Mind a tizenhat prózaíró pályája, világa azonos forgatókönyv szerint tárul fel. Az indulás és a fogadtatás poentírozott, dramatizált bemutatása után a hősök és a cselekmény magyarázó ismertetése következik, esetleges esztétikai vállveregetésekkel, vagy óvatos nehezítésekkel. Végül a bemutatást a sztereotíp kitekintés, néhány mondatos jövőkép zárja. E sémából messze kiemelkedik Szörényi László Nádas-tanulmánya, amely valóban kísérlet egy sajátos alkotói világ belső problematikájának, struktúrájának feltárására. S ha megállapítja, hogy Nádas: „a térbe és időbe zárt ember legalapvetőbb létfeltételeit boncolgatja" — akkor így kulcsot ad egyúttal a történetiség aspektusainak is.

A köteteket olvasva egy alapvető paradoxonnal állunk szemben, az aktualitás és az irodalomtörténetiség paradoxonával. Bár e két kötet portréiban és tablóiban a legfiatalabb magyar irodalomról igyekszik számot adni, éppen hangsúlyozott aktualitásuk miatt lesznek e kötetek már megjelenésükkor elavultak, ugyanakkor — irodalomtörténeti mértékkel mérve — bizonytalanok. Ez írások nagy része öt-tíz évvel ezelőtt született, napi kritikai igényeket elégítettek ki. Céljuk akkor a figyelemfelkeltés, a jelenség gyors rögzítése volt. Ezért történhetett aztán az meg, hogy így egymás mellett sorjázva, e korabeli kritikák a mai olvasó értékkereső, tájékozódni kívánó igényeit már alig elégítik ki. Egyszerűbben fogalmazva: e portrék nem alkalmasak az összehasonlításra, már a válogatás korlátozott szempontjai, de a különböző szerzők elsősorban leíró aspektusai miatt sem. Nádas, Beremányi, Esterházy messze kiemelkedik az átlagból, munkásságuk már most irodalomtörténetünk része, e ma már vitathatatlan tény azonban még sem a kötetek tablóiban, sem portréiban nem kaphatott hangot. Különösen akkor nem, ha a nyomdai átfutás és a szerkesztői koncepció okából így az érték-orientálás, az egységes szemlélet végigvitele eleve lehetetlenné vált. E hátrányokat részben elkerüli a lírai kötet, melynek portréit, tanulmányait nagyrészt azonos szerzők írták. Így e kötet *Görömbei Andrásnak* kilenc, *Vasy Gézának* és *Tarján Tamásnak* hét-hét, *Szakolczay Lajosnak* négy, *Borbély Sándornak* és *Rózsa Endrének* három-három írását tartalmazza. Rajtuk kívül egy-egy tanulmánnyal szerepel *Szentmihályi Szabó Péter, Mezey Katalin, Varga Lajos Márton* és *Alföldy Jenő* is. Míg tehát az előbbi kötet általában tükrözte a fiatal kritikusok munkáját, addig ez már módot ad az egyes kritikusi egyéniségek megkülönböztetésére is.

A környező szocialista országok magyar nyelvű lírájáról egy-egy áttekintésben Görömbei András számol be. Nehezen ellenőrizhető voltuk ellenére is e tablók jól tájékozottnak, pontosan orientálónak tűnnek. Ugyanilyen áttekintést találunk a prózai kötetben is, kár, hogy a nem szocialista országok magyar nyelvű irodalmáról nem olvashatunk. Görömbei portréiban elsősorban a költői személyiségre figyel. Felfogásában Aczél Géza „halk, meditatív alkatú költő, de a külső szelídség, nagy belső harcokat takar", ugyanígy „Kovács István jellegzetesen kelet-közép-európai költő. Művészetének egyetemes értékei, elkötelezett humanizmusa is kelet-közép-európai világélményből fakadnak". A forma kevésbé érdekli, talán csak Utassy esetében tesz kivételt, akinél kitér a mitikus látásmód képi sajátságaira is.

Mint ahogy Szörényi az előző kötetből, úgy emelkednek ki Tarján írásai ebből a válogatásból. Ritka erényük a frappáns, tömör fogalmazás, az elegáns, szellemes vonalvezetés, mely gyakran egy-egy axiomatikus megfigyelésben csúcsosodik ki. A recenzens, s valószínűleg az olvasó sem ismer minden fiatal költőt, így hát hálás az ilyen fogódzókért, amelyek világosan, érthetően orientálják. Örömmel jegyzi meg s fogadja el Tarján megfigyeléseit. Megjegyzi, hogy: „Baka István versvilágában a történelem és a mindennapok is beleégnek a tájba, belenőnek erdőbe-mezőbe", hogy Béres Attila „valamennyi versét az ötlet és a szatirikus elem élteti". Tarján segítségével felfigyel Dobai Péter „gondolati agresszivitására", Döbrentei „képíró" tehetségére. Veresnek a „lírai személyességet" jogaiba visszaállító erőfeszítésére is.

A bevezető tanulmányon kívül Vasy Géza hat költőről írt. Tanulmányában a „hatvankilences" nemzedék indulásának, próbálkozásainak történeti áttekintését adja, művészetüket szociológiai, ideológiai szempontokból tipizál-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728
1980 AUG
Bálint István

Napjaink

olyan üdülőterületei, mint Tapolca, vagy nevezetesen az, hog

1021

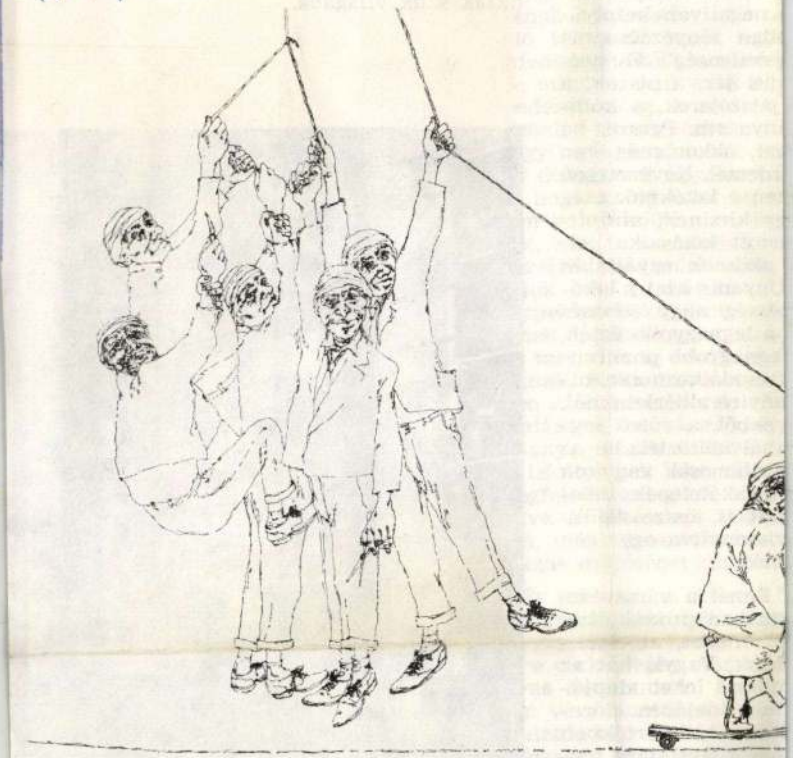

EGYENSÚLYBAN

...z az emberek nagy több-

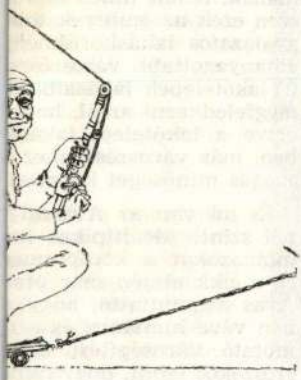

BÁLINT ISTVÁN RAJZA

...olc, Belvárosi lakótelep ...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1980 AUG

Napjaink

Bálint István

1021

ÉLJEN

AZ EGYETÉRTŐ

BÁLINT ISTVÁN RAJZA

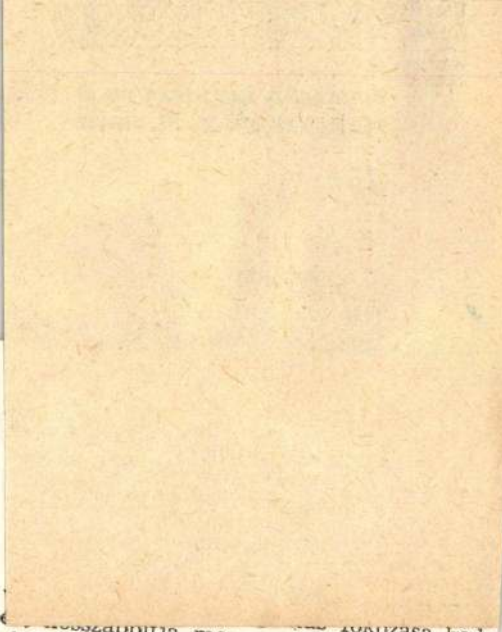

...fosszabbítja meg szereplését az irodalm... alapműhöz képest a filmszalagon. András F... rencet dicséri, hogy ismeretlen arcokat f... deztet föl velünk: erdélyi színészeket játsz... főszerepekben. Borbáth Ottília bemutatkoz... sa mindenképpen nyereség: pontos és fegye... mezett alakítás, vonzó megjelenés, szép han... — és végre: hibátlan magyar beszéd.

A veszprémi szemlén arról is folyt vita Zappe László vezette eszmecsere során, hog... készítsünk-e krimifilmeket. A kérdést eldön... teni látszik a gyakorlat, s legújabban nyugat... eredetű novellák elektronikus és filmváltoza... taival találkozunk, s az eredmény — ha e... eredmény egyáltalán — néha már odamérhe... tő a vásárolt filmek színvonalához. Némiképp... kivételszámba megy az olyan típusú vállalko... zás, mint a Kern Andrásé (ezúttal mint ren... dező jelentkezett a sokoldalú művész), aki a... Fiatal Művészek Stúdiójában készített filmet... Marguerite Duras novellájából *Oroszlánszáj* címmel. Nem a gyilkosság, a bűnügy a lé... nyeges itt, hanem a lélekrajz. És Kern — némi tempótlanság leküzdése után — érdekes portrékat is ad, s ebben pompásan kiválasz... tott színészek vannak a segítségére. Mindenek... előtt Törőcsik Mari és Kállai Ferenc, de az ...újabban végzetes apátiába süllyedt...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1980 AUG

Bálint István

Napjaink

1021

AZ ÍRÓ

BÁLINT ISTVÁN RAJZA

(Ma
179
K
tevé
amb
való
foga
Vilá
szolg
A
közö
első
vegr
mai

jes terjedelmében közöljük. A második levél történelmi forrásnak is kiváló: hű képet nyújt 1790 első hónapjainak vidéki hangulatáról: a megpezsdült közéletről, az események gyors változásáról, a fokozott reményekről, de a bíztató fejlemények mögött felvillanó kételyekről.

ENYEDI SÁNDOR

VÁLYI ANDRÁS LEVELE
ARANKA GYÖRGYHÖZ

Édes Barátom!

Miskoltz 5 dik Mártz. 790.

Amelly nap szerentsém van kedves leveled kézhez vételéhez, azon válaszolok; valóban nagyon meg-nyugodtam, hogy a' kéttséges alkalmatosság Darabjaimat kezedhez szolgáltatta, nem kevésbé örülök azon is, hogy az „Érdemes volt Professor Pater Szuhányi Ferentz ez által esmérettségedhez jut. De tsekély feleletemre lépek" *A sejpelő kívánságot* jegyezted meg fordításomban, nagyon hellyesen, én meg-vallom sietve keresgettem, de ha nem akadtam, és így a' környűálláshoz képest nem felelhetek:

Sejpelő kívánság ugyan magában nem szokás; de meg-jegyzem 1) *sejpelő, sejpitő* nállunk egyaránt érthető, sőt kedvesebb a' tsinosabb Nemnél az első. *Sejpelő kívánság*, ámbár közönséges szóllásban nem szokás, de azért minthogy a' nagy kívánságtól fel-hevült ember, tsak dadog, félen hullatja a' szót, vagyis sejpel, minthogy a sejpelés felhasználása nyájasabb a' dadogásnál, és a' Német Szó stylussához is hasonlít alkalmatosabbnak találtam a' dadogásnál vagy más egyéb szónál. Illyenek a' Poëtikumokban gyakort találtat-

Napjaink

Bálint István

1021

BÁLINT ISTVÁN RAJZA

kérdésre kell felelni a sárosdiaknak a rájuk váró komoly vizsgák során. Mindjárt az elején jogi és könyvelési akadályokba ütköznek, ugyanis a rendeletek logikája szerint nem feltétlenül szabályos az, ami jó. A gordiuszi csomót — egyelőre elvi síkon — Vera oldja meg. „... ha mi mindig ülünk nyugodtan, és ahhoz ragaszkodunk, mi van leírva, ebben a világban soha új dolgok nem születtek volna" — mondja, pörölve a paragrafusok bénító szellemével az élet igazsága nevében.

(Ellenfél születik) Minden változtatásra irányuló kísérlet kihívás. Válaszul megszűnik a nyugalmi állapot, mozgásba, lendülnek és polarizálódnak a különböző érdekcsoportok. Ahogy Tóthné oldalán felsorakoznak a segítők, sereglik az opponensek (ártók) tábora is. Történik pedig, hogy az egyik téesz elnökének, Halápinak szemet szúr a sárosdiak számbeli fölénye a részvénytársaság intéző bizottságában. Hogy befolyása erősödjék, fondorlatos telefonmanőverrel próbálja rászedni Szabó Kálmánékat arra, hogy a szomszéd járáshoz tartozó, de szövetkezetével közös vállalkozásban álló köröshegyi termelőszövetkezet is tagja lehessen a vállalkozásnak.

Mialatt „lent" Gubiczáékat különféle pénzügyi és számlázási gondok gyötrik, a megyei tanács monumentális vállalkozásba kezd; a Zsigmond-völgyi bányatelepülésből szándékoznak szociális otthont létesíteni. Vessük csak össze a kétféle kezdetet. Sárosdon munkával indul az akció, itt parádés csinnadratta harangozza be a jeles eseményt. Míg a megyeiek ünnepsége munkától különvált, *önálló esemény*, Sárosdon az ünnep funkcióját betöltő mulatság a *munka része* (közös sörözés, nótázás a gödörben).

(Károkozás) A Zsigmond-völgyi görögtűztől elvakult megyei tisztségviselők szóba se állnak a járásiakkal. Vadas osztályvezető csaknem kihajítja szobájából a felvilágosítást kérő főorvosnőt, mondván, hogy „ezzel a kérdéssel (mármint a járási szociális otthonnal) a jövőben ne is foglalkozzanak, csak amenyyiben véletlenül önerőből, de akkor se támogatjuk, és vegye úgy, mintha én nem is hallottam volna." Felgyorsulnak az események, támadásba lendül az ellenlábasok serege. Sárosdra váratlanul ellenőrök érkeznek, Tóthnét pedig elmozdítják állásából. Tanulságos felidézni az ellenőrzést közvetle-

következ

(A hó
Gubiczá
meglepi
szerint
elkezde
sait ha
hetőség
kélő fe
nemet
dul, aki ugyan emberileg megérti
helyzetét, de mégsem adhat könnyű szívvel
áldást távozására.

Mit tehet Tóthné? Folytatja Kálmánnal a harcot, hiúságát félredobva egy ízben még Halápitól is segítséget kér.

(Váratlan fordulat) Időközben kiderül, a Zsigmond-völgyi építkezésen komoly mulasztások történtek, semmi esély arra, hogy ott a tervezett időpontban, augusztus 20-án avatni lehessen. Pedig a ceremóniára érkező filmesek már a kertek alatt vannak, s isten őrizz, hogy ország-világ előtt kelljen pironkodniuk az illetékeseknek. A botrányt elkerülendő, a megyei tanács a járási ház fel-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725
1980 AUG
Napjaink
Bálint István

1021

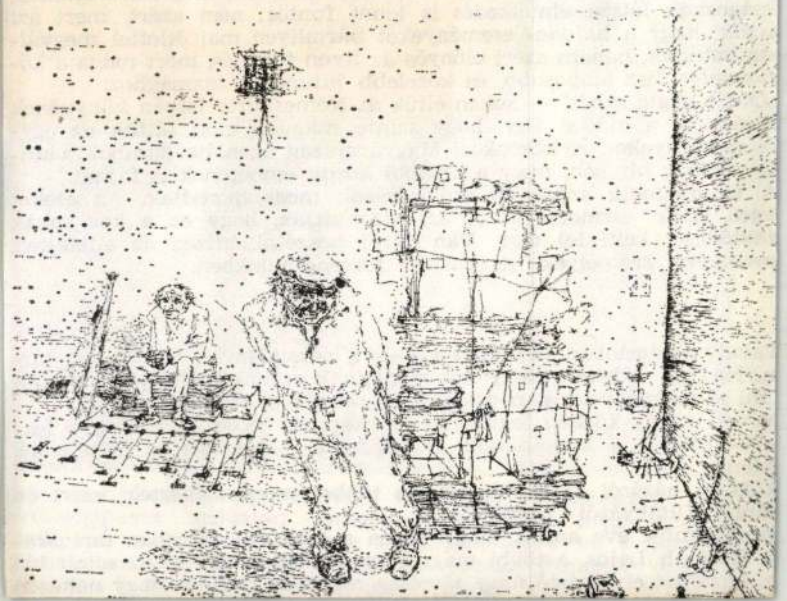

gondoskodásáról. Úgy
nak; így döbbenten
en furcsa szövevén
a végleges, hogy az
, ha úgy sejti, kár
ppen történhetett v
örvénylik, és rájö
osnak látszó elmél
k, hogy a hajdani e
atnánk, hanem azé
tetés lesz alaposabb
fia vágta sebét" — s

sakor a múltat úgy, hogy szinte magunk előtt láttuk az egy-
seményeket. A középkori Magyarország agóniája, darabokra hul-
alóban oly seb, mely a későbbi korok emberének is fájhat.
izenhatodik századról szóló írások megszaporodtak. Az ezeket
viták, eszmecserék is azt bizonyítják, hogy ez a kor sokak
ődését kelti fel újra. Van miről beszélni, hiszen az elfelejtett
nyek, személyek gyakoriak történelmünkben.

*

ly Rodostóban, Isztambulban és Kisázsia távoli városaiban jár-
agyon érdekelt, hogy mit mondanak rólunk a törökök. Jó tud-
a véleménye más népek fiainak rólunk és történelmünkről.
el utazás közben leginkább az ezerarcú jelen kavargása a leg-
etűnőbb, a kapcsolatok mozaikszerű felidézését is a jelennel
n.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÁJÉKOZTATÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1980 AUG
Napjaink
Bálint Pathy

1021

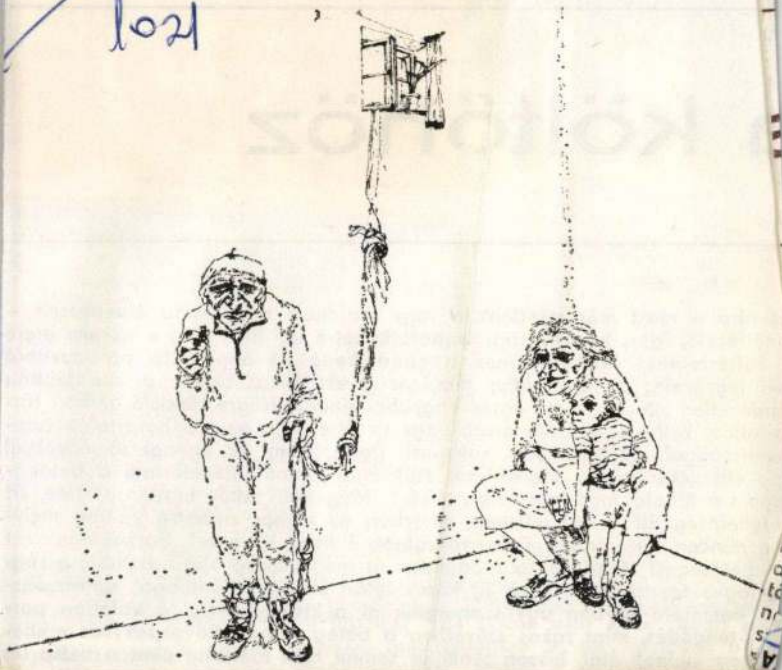

a költő

ott újra – most már mindenkire vagy majdnem mindenkire érvényesen – a fölfénylő, igaz, kristály-szép Ember! Lehet-e így irni? Van-e ekkora ereje a költészetnek? Hiszen ehhez a gondolkodó lét önpusztító paradoxonát kell legyőznie: az entropikus mindenség ektropikus agyát, a mindjobban rendezetlen világegyetem egyre nagyobb rendezettségre törekvő emberi társadalmát kell meggyőznie arról, hogy az élet célja nem a határtalan alkalmazkodó, sokszintű halál; hogy az anyagi törvényekkel épp ellentétes irányú törvényeket szükséglő társadalom elérheti a boldogságot, a lehető legértelmesebb életet. Meg kell ekkor mutatnia: ime, itt a lehetőség, itt a szocializmus, melyben az ember emberré válhat, melyben minden igaz ember Emberré válhat, s hogy ki is kell használnunk ezt a lehetőséget! Hiszen ez a csodálatos út még mindig alig-használt; a régtől fogva fosztogatott, s az új korra talán kifosztott, önmagát univerzálisnak hemesélő én-ben úgy szaporodik el a kispolgáriság, a valóban por-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725
1980 AUG
Napjaink

Bálint István

1021

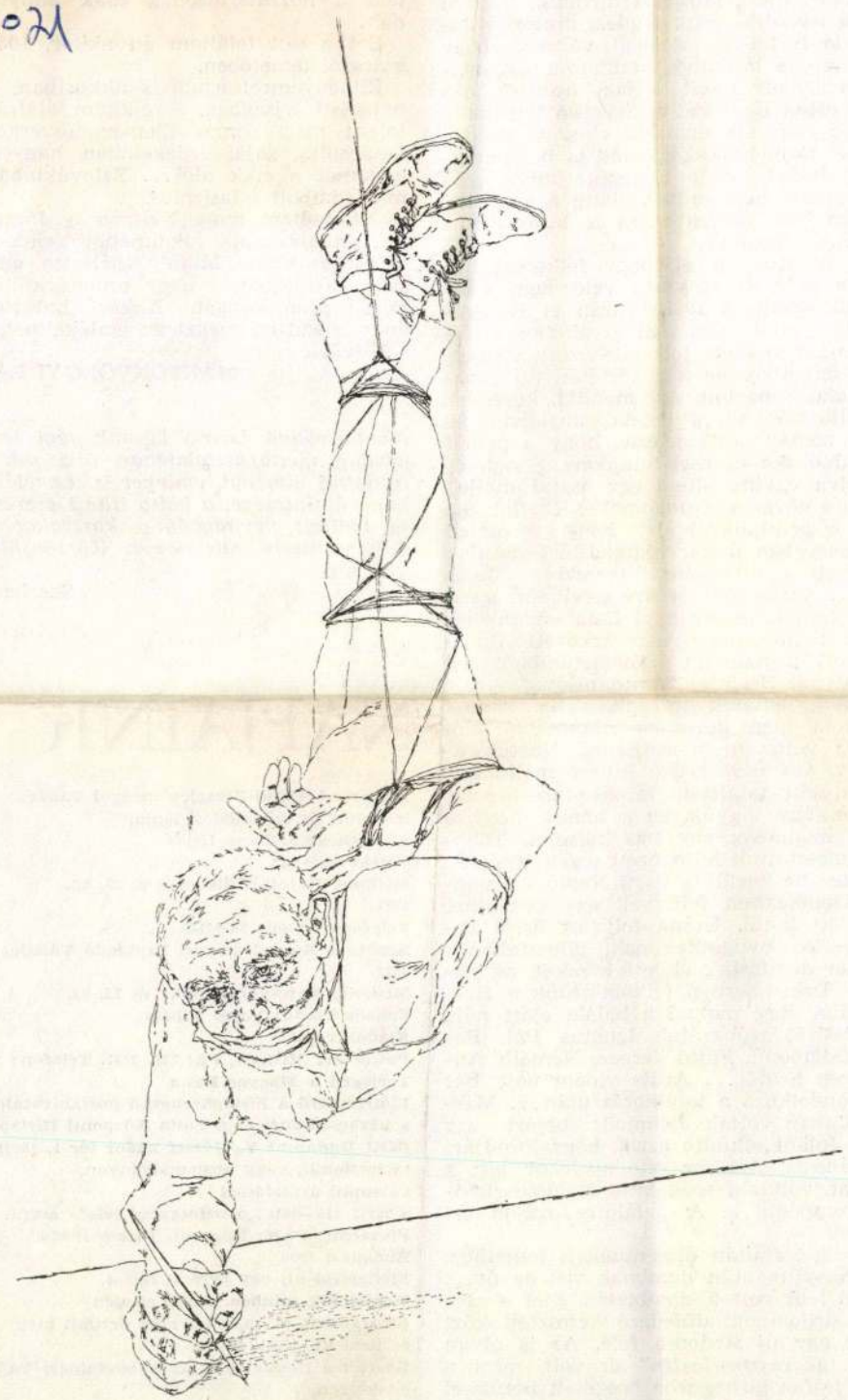

ifjúság haladó gondolkodású zömére... Igen, versei a szívünkben égtek. 1937-ben, Prágában jártam; utcai falragasz hirdette, hogy a Szép Szó irodalmi estet rendez, amelyen József Attila is fellép. Boldog voltam, hogy személyesen is láthatom, hallhatom azt, akinek a versei oly közel álltak hozzám. Az irodalmi esten Kéri Pál és Szvatkó Pál mellé szólt a jegyem. Ők mondták először, majd a pódiumról Remenyik Zsigmond is bejelentette, hogy József Attila betegsége miatt nem jöhetett velük, nem tudta vállalni a fellépést.

S aztán jött decemberben a lesújtó hír: József Attila meghalt.

Akkor határoztam el, hogy felkeresem a sírját, ha már személyesen vele nem sikerült találkoznom. S 1938 nyarán el is utaztam a Balatonhoz. Szárszón az állomáson érdeklődtem: a vasutas jól emlékezett az esetre, ilyen öngyilkosság nem történik túl gyakran a Balaton-parton. Azt mondta, keressem fel a költő nővéreit a Palota panzióban. Az épületen zománctábla jelezte, hogy a penzió dr. Makainé, József Etel tulajdona. S néhány perc múlva együtt ültem egy asztal mellett a költő két nővérével, Jolánnal és Etellel. Szó esett az ő gondjaikról is: hogy a panzió adósságtengerben úszik, végrehajtási zár alatt állnak, hogy a szobalányi teendőket Jolán látja el... Aztán a fivérükre terelődött a szó.

Etel, a csinos, fekete hajú fiatalasszony így emlékezett: november 4-én érkezett Budapestről; ott a Szieszta szanatóriumban volt ideje, Hatvani Bertalan támogatásával. Aztán úgy döntött, leutazik hozzánk, a Balatonhoz. Tudtuk róla, hogy beteg, de állapotának előrehaladott voltát nem ismertük. Vártuk az állomáson, ám egyszerűen eltűnt mellőlünk. A panzió előtt találtunk rá, ázottan-sárosan. Azt kérte, úgy vigyük be a házba, hogy a gyerekek ne lássák siralmas külsejét. Többször is tapasztaltuk felfokozott érzékenységét; egyszer kezébe került a Pseti Napló s a szerkesztői üzenetekben felfigyelt egy verscímre — A halott költő. Utána folyvást erről beszélt. Később nyugodtabbnak, pihentebbnek véltük, bár dugdostuk előle a késeket, zsilettpengéket. Decemberben felkölköztünk a Horváth-villába. Egy nappal a halála előtt nála jártak Pestről íróbarátai, Ignotus Pál, Remenyik Zsigmond, Fejtő Ferenc, Németh Andor, a Szép Szótól... Attila vidám volt, bár kissé elgondolkozó a találkozás után... Másnap a faluban voltak Jolánnal; betért egy trafikba, Jolánt elküdte azzal, hogy mindjárt megy utána... Amikor este nyolckor jött a tehervonat, volt aki még látta őt támaszkodni a sorompónál... A halálhíre otthon ért bennünket.

A beszélgetés után elmentünk a temetőbe. A Horváth-villa után dombnak vitt az út... A temető fent volt a dombtetőn. Etel a szegényes sírdombok, düledező keresztek közt kalauzolt egy új sírdomb felé. Az is olyan szerény „fakeresztes-fejfás" sír volt, mint a többi. A fejfán girbegurba beégetett betűkkel állt a felirat: Itt nyugszik József Attila. Élt 32 évet. A koszorúk elhervadtak már. Nem is

Ott voltam most Nyitrán a József Attila 75. születésnapja alkalmából rendezett emlékesten; Czine Mihály méltatta emelkedett szép előadásban a nagy proletárköltő halhatatlan munkásságát. Akkor határoztam el, hogy megírom ezeket az emlékeimet.

Üdvözlettel:

MÁRTONVÖLGYI LÁSZLÓ
Nyitra

Mártonvölgyi László lapunk régi levelezője; gazdag élettapasztalatában őriz sok érdekes irodalmi élményt, emléket is. Levelének megkapó őszintesége, a költő iránti szeretet hangja mellett megragadó a korszakot jellemző dokumentatív hitelessége. Köszönjük jelentkezését.

Szerkesztőség

NAPJAINK

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tanács irodalmi és művelődési lapja.
Főszerkesztő: Papp Lajos
Szerkesztőség:
Miskolc, Bajcsy-Zsilinszky út 15. sz.
3527
Telefonközpont: 38-941-6
Kiadja a Borsod megyei Lapkiadó Vállalat
3527
Miskolc, Bajcsy-Zsilinszky út 15. sz.
Felelős kiadó: Veres Mihály
Kiadóhivatal:
Postacím: Miskolc, Pf.: 178. 3051. Telefon: 36-131
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest V., József nádor tér 1. 1909) közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Postacím: Posta Központi Hírlap Iroda Budapest 1900
Előfizetési díj egy évre 84 forint.
Megjelenik minden hónap elsején
Kéziratokat és rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza
Készült a Borsod megyei Nyomdaipari Vállalatnál Miskolcon
Felelős vezető: Kilián Béla
Index: 25913 — ISSN 0547 — 2075

És mindez változatlan színvonalon, a mesterség rég megszerzett méltóságával. Ami, ha erőteljesen átsugárzik a képmásra, döbbenetes erejű. Mint *Gábor* címzésű portréja esetében, amely egy 17. századi flamand piktor ecsetjével megörökített pesti „vállalkozó" lehetne a 20. század végéről. Korszerűtlenség, anakronizmus? Hiszen erre csak a *ma* festője képes. Egyébként — számomra — ez a legjobb kép a tárlaton.

Balog János

BÁLINT ISTVÁN RAJZAI
Lágymányosi Galéria

A kiállítóról azon kívül, hogy időnként az Élet és Irodalomban megjelennek a rajzai, nem tudok semmit. Alakjai — melyek egyetlen kopaszodó, egyenöltöny-nyakkendős típus megsokszorozódásai — annál ismerősebbek.

Jól ismerjük őt.

Ő ül az elfüggönyözött, fekete Volgában, dönt a párnázott íróasztal mögött, ő a terület ura Kafka Kastélyában. Hogy hogyan került felelős beosztásba, az ma már rejtély hovatovább azok számára is, akik odarakták. Régi jó káder, a mi kutyánk kölyke, aki többször is megbukhat (felfelé), képtelen eltűnni a hatalom színpadáról, hol itt, hol ott bukkanva fel „érdemei elismerése mellett... más fontos megbízatásban". Bankettek, vadászatok és *odatelefonálások* hőse, akiről nem tudni, hogy ki áll mögötte, és ő ki mögött áll. Az önvédelem mestere, a megelőző csapás híve, kisstílű betiltások és eltussolások bajnoka: mert legjobb, ha nem történik semmi, abból nem származhat baj.

Mostanában mintha megfogyatkozott volna a Bálint-modellek tábora, s gyarapodik a „másként gondolkodók" száma (az ugyanúgy gondolkodó az, aki ezt a megbélyegző kategóriát kitalálta, elfelejtve, hogy minden önálló gondolkodás eleve „másként" gondolkodás). Fordul a világ, s benne a Bálint-figurák egyre kényszeredettebben folytatják tovább erőgyakorlataikat. **Boros Géza**

Film

TUTI DOLOG
Amerikai film

Gib és Alison elsőéves egyetemisták, akiket a sors éppen egymásnak teremtett. Csupán az a bökkenő, hogy — tűz és víz lévén — ki nem állhatják egymást. A kamaszkorból alighogy kinőtt fiú — akárcsak kortársainak többsége — szeretne lezser, nőfaló bohémnak látszani. Olyannak, akinek nincsenek kétségei önmaga ellenállhatatlansága felől. A praktikus életszemléletű, idejét, energiáit és érdeklődését percnyi pontossággal beosztó, saját magát pedig szünet nélkül kontrolláló lánytól viszont mi sem áll távolabb, mint a meggondolatlanság, a rögtönzés. Rob Reiner jó humorú, tempós vígjátéka azokról a kalandokról mesél, amelyek során ez a két fiatal végül is egymásra talál.

Jelenet az amerikai filmből

A *Tuti dolog* így arról is szól, hogy érdemes bízni a csodákban, mert néha a legképtelenebb dolgok is megtörténhetnek. Ebben a filmben minden a szexualitás körül forog, hősei mégis meglepően szemérmesek és tartózkodóak. A rendezőnek — és ez nem csekély eredmény — sikerült elkerülnie a témában rejlő veszélyes buktatókat. Ízlés- és mértéktartás jellemzi Reiner munkáját, amelyben remek epizódok segítségével — két rokonszenves tagja révén — közelebb kerülhetünk a húszon innen, tizenötön túl generációhoz. Érteni véljük különcségeiket és dacos különbözni akarásukat, főleg pedig drukkolunk sikereikért.

A *Tuti dolog* végre ízig-vérig mai, ugyanakkor összetéveszthetetlenül amerikai történet egy kaliforniai utazás keretébe ágyazva. Korhatár nélkül élvezhető mozi kortárs fiatalokról, de nem csak ifjaknak. A hozzám hasonlóan középkorú, valaha volt egyetemi gólyáknak például páros családi nosztalgiázáshoz ajánlom ezt az üdítően friss, szellemes vígjátékot.

Gáti Péter

KAMASZOK A HÁBORÚBAN
NDK-beli film

Talán új nemzedékek kellenek ahhoz, hogy a második világháború feldolgozhatatlanul maradt történelmi görcseiről a korábbiakénál elfogulatlanabbul tudjanak szólni, saját koruk és szellemi környezetük kliséit azonban olykor a tehetségeseknek sem sikerül átlépni. E két, nem túlságosan eredeti szentencia között csordogál előre Michael Kann filmje, hol az egyik, hol a másik megállapítást bizonyítva jobban. Számomra például végig rejtély maradt, hogy egy 1950-ben született fiatalember miért a negyvenes évekbe helyezi első önálló játékfilmjének történetét, de valljuk meg, hitelesen (persze honnan tudhatnám én ugyanúgy ezt — maradjunk abban, hihetően) idézi meg a kort, amikor egy gyerek számára emberidegen ideológiák és nagyon is emberi magatartások tették kiszámíthatatlanná a világot. Heinz is tehetetlenül hányódik, biztosnak tűnő Hitlerjugend-jelenéből a keleti fronton elesett apjának zsidó származása miatt penderítik ki, majd maradék múltjából kibombázzák, és kaleidoszkópszerűen kezd keringeni különböző árvaházak, illetve munkatáborok között. Mindez lehetőséget teremt a rendezőnek, hogy korábbról már jól ismert jeleneteket rendezhessen újra, és a film végén természetesen nem marad el az ilyenkor szokásos eszmei kapaszkodó sem. Michael Kann tagadhatatlan erénye, hogy a szokottnál jóval árnyaltabb figurákat állít elénk, és olykor ironizálni is mer, története végén még-

is ott csoválja magát a vörös farok: hőst — még ha botcsinálta hőst is — faragni az addig átlagos fiúból egyenlőnek bizonyul az intimitásból felhalmozott hitelesség szétfoszlásával. A film (és a háború) végén Heinz kiszabadulva a hadifogolytáborból, futni kezd jövője felé. Engem az így kezdődő film jobban érdekelt volna.

Torma Tamás

ELAKADÁS
Csehszlovák film

Vera Chytilová egész eddigi életművére — középpontjában változatlanul a zseniális *Százszorszépekkel* — a kíméletlen irónia jellemző. Az ***Elakadás*** sem jelent kivételt. A film jóképű főhőse, aki félbehagyva a főiskolát, beáll mozdonyvezetőnek, különös fiatalember. Egyszerűen képtelen szerelem nélkül szeretkezni, s a fő gondja az, hogyan éljen értelmes életet. Tiszta naivitással mindent szó szerint vesz, és így akaratlanul is leleplezi az életben lépten-nyomon érvényesülő szólamokat. Szelíd konoksággal utasítja el a szavak és fogalmak meghamisítását, lejáratását, kiforgatását. Nyílt, jóhiszemű magatartása eléggé meggyőző ahhoz, hogy sajátos humor forrása legyen.

Chytilová ezúttal is ragyogóan él leghatásosabb fegyverével, a nevettetéssel. A valóságot elfogulatlanul, humorosan láttatja. Komédiájában a hitelesség, az emberek iránti bizalom szükségességéről beszél, és arról, hogy embertársaink útkeresése, igyekvése, kiszolgáltatottsága együttérzés után kiált. Saját valóságunkat csakis autentikusan érdemes élni — mondja. Meg kell értenünk és el kell fogadnunk: ez a valóság mindannyiunké, és nem volna szabad közömbösen, lekicsinylően, hamisan bánnunk vele. Bár a történet vége felé a film valóban „elakad", az addig látott önfeledt és játékos komédia ezért kárpótlást nyújt. Nagy érdeme van ebben a főszerepet alakító Boleslav Polívkának. A népszerű brnói „Színház a madzagon" társulat egyik alapító tagja (vendégjátékát 1986-ban láthattuk a Katona József Színházban), nemcsak kitűnő pantomimes és koreográfus, hanem színésznek is nagyszerű.

Chytilová filmje nem oktat ki, nem ítélkezik, csak éppen a látszólag komoly, ám valójában elítélendő dolgokból űz gúnyt. A bürokráciát, az üres frázisokat, a mellébeszélést, a felületes szerelmi kapcsolatokat, a fantázia és az emberség hiányát ítéli el. Mindazt, ami sajnos mindennapjaink nagyon is megszokott velejárója.

Hollós László

SZTRÁJKTÓL MEGBÉNÍTVA
Ausztrál film

Ausztrália messzire van. A földrésznyi ország történelméről, közelmúltjáról és jelenéről keveset tudunk. Ilyen körülmények között méltán kísér őszinte érdeklődés minden híradást, mely egy ismeretlen világba kalauzolja el a nézőt. Richard Lowenstein alkotása a harmincas évek Ausztráliájának munkásmozgalmi eseményeit térképezi fel. A hősies kezdeteket, amikor is szénbányászok kezdtek harcot munkaadóikkal a méltányosabb bérekért, az emberibb munkakörülményekért. Az eredeti dokumentumokat is felhasználó, azokat játékfilmes dramaturgiával csoportosító munka egy sikeres sztrájkharc krónikája. Lowenstein múltidéző filmje egyébként magabiztosan kerüli el a témában rejlő buktatókat: hősei nem válnak szobor merevségű aktivistákká, hanem megőrzik emberi dimenzióikat.

A *Sztrájktól megbénítva* című ausztrál alkotásban feldolgozott események valódiságában és hitelességében nincs okunk kételkedni. Mégis, a kelet-európai illetőségű és e földrajzi térség munkásmozgalmának viharos történetében minden bizonnyal jártasabb nézőnek rögtön szemet szúr egy különös mozzanat: a törvényes játékszabályok betartása a szemben álló felek részéről. Európának erről a tájékáról nézve az ausztrál munkások harca jogos követeléseik érvényesítéséért más színben tűnik fel, sőt talán igazságtalan következtetésekre csábít. A „hiba" azonban valószínűleg nem Richard Lowenstein jó szándékú munkájában, hanem a mi fájdalmas történelmi tapasztalatainkban keresendő.

Gáti Péter

HOZZÁ

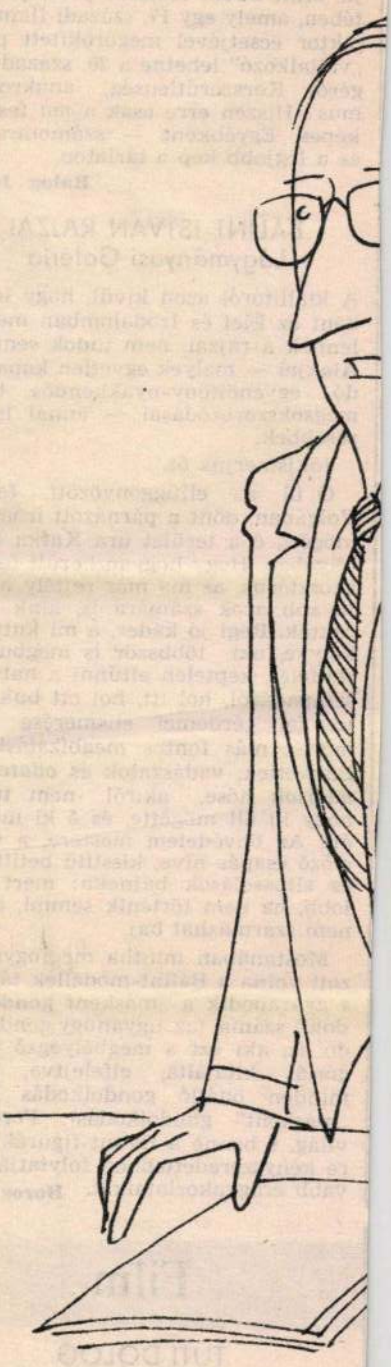

– Sajtószabadság akkor van, amikor badság!

Bálint István

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Arahi Zsuzsa

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 ÁPR 25

1021

Bálint István rajza

kegyelet csarnoka nemegyszer naftalinszagú múzeum. Az *Utas és holdvilág* meg a *Pendragon legenda* regényírójánál azonban

fog felelni a legvégső és örökre megválaszolatlan kérdésekre... Túlságosan ártatlan volt ahhoz, hogy tudja: az emberek a végső

meg kell érte *szeretni*. Akar Krúdyt, akit — jól vette észre egy másik korabeli nekrológusa, *Jékely Zoltán* — újraértékelt. Egy műfajban maradt meg a kísérleteknél, a lírában, noha pályáját a Nyugatban ezzel kezdte és ezzel is végezte a balfi tábor alvilágában, 1944. december 16-án szonettjébe idézte Orpheust, a pokolraszállt dalnokot, ki kedvesével már soha nem találkozhat. Nem kellett hozzá látnoknak lennie.

Még életében megjelent utolsó könyve is verseket tartalmaz. Válogatást a világköltészetből. S igazsága van a szerbantali életmű monográfusának, *Poszler Györgynek*: akarva akaratlan a művész utolsó önarcképe a *Száz vers*. A ki nem teljesült lírikus önarcképe — közelebbről. Költőé, akinek kezében a vers és az irodalom még általános emberi, európai ügy. „Írd tele a kapcsos albumot és tedd el, vidd magaddal" — fordul az olvasóhoz az antológia híres utószavában. „Ki tudja, mit tudsz megmenteni ifjúságodból, amely nem kevésbé rohamos tempóban szokott elnyargalni, mint a rohanó idők. De ha kedves verseid veled lesznek, nem maradsz üres kézzel, üres ég alatt."

Ahol ma Szerb Antalnak leng a thyrsus.

Iszlai Zoltán

erős
szerűség"

dig a helyszínt s a háttérként felvonuló társadalmi mozgást illeti: a falu életének áldozatokat is követelő átalakulását, a falusi lakosság átrétegeződését, jó néhány kortársunk megírta már. Ebben pedig még az sem jelenthet nagy eltérést, hogy ez a történet egy vegyes lakosságú, magyarok, németek, horvátok lakta faluban játszódik.

Hanem ez a tény mégis csak közelebb visz a megnyugváshoz. Mert kezdek rájönni, hogy ez az ismerős „idegenszerűség" miből adódik. Mintha egy jugoszláviai vagy szlovákiai magyar író könyvét olvasnám, ahol az író maga is a nemzeti kisebbség tagja. Belülről ismeri hát a nemzetiségi lét minden rezdülését. — Csakhogy László Lajos Magyarországon élő magyar író, aki ebből a pozícióból rajzol pontos képet a hazai nemzetiségiek és a velük együtt élő magyarok életéről. Ez pedig lehet, hogy szokatlan, de mindenképpen becsülendő teljesítmény.

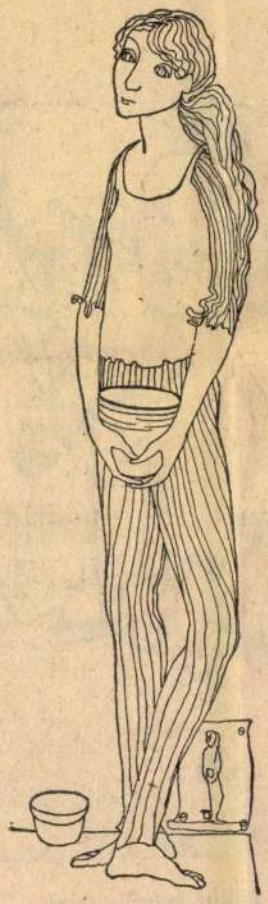

Csáky Ida rajza

Bálint István, grafikus

Az Országos Képzőművészeti Kiállítás április 2.-án nyílt meg. — Bálint István két színesnyomású rézkarca, amely talán egyszer az eredeti bütokrata mesei sorozat két epizódja lesz. Az Albutokratát a mindenből jóllakó, mindenben szituációban a saját fontosságát kinyilatkoztató hivatalnokot kapja a kaktusz végére Bálint István. Tucatnyi fejet, alakot, mozdulatot dobott egy-egy lapon, de minden egyes ember s minden mozdulat az önimádat narcisztikus megnyilvánulása. /sulitve/.

P. Szabó Ernő: Visszanézni a csillagokra.
Magyar Ifjúság 1982. máj. 22. 34. old.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Bálint István, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM
1982 NOV 26.

1021

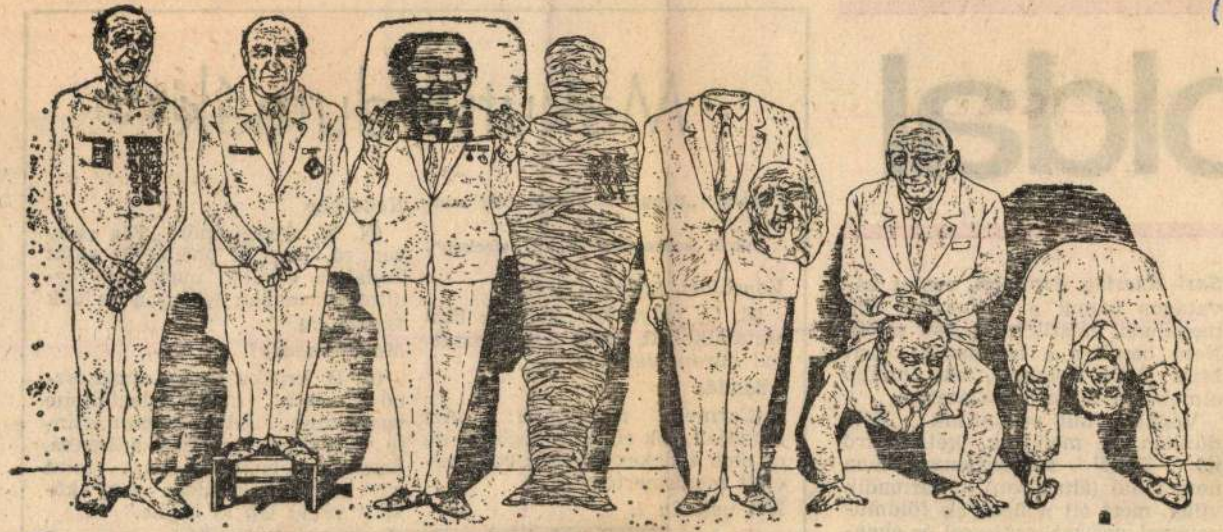

Bálint István: Tornasor

oldal

Sari Kaarina Aspholm, amint bávatagon bámul a kamerába, épp megaludni látszik szájában a tej. Nem beszélve a harmadik, brit Miss *Della Dolan*ról, aki inkább elmehetne diótörő-reklámnak.

Végül is mit várhatunk? Földünkön él, mondjuk, kétmilliárd nő. Ebből szépségversenyeken nem indul (általában) a harmadik világ, mert ott a hölgyek földműveléssel, gyermekszüléssel és éhenhalással vannak elfoglalva. Nem indul továbbá a szocialista ország-

Makutyi Gumak

Mottó: „Reggel öt órakor már minden jó".
„Nicht schrauben — nur stecken".

Vonzalom, kis testi hibával

(Z. O. pályázó): „Szemük összetalálkozott, mint a keresztútnál három vándor."

Odaadás

(Carmela filmhősnő): „Azt mondják, sok embert megöltél, de ez nem érdekes. Azelőtt volt, mielőtt megismertelek."

Női veszély 1.

(L. J. újságíró): „A bérgazdálkodási előírások merevsége még nem tette lehetővé Pannika dif-

Hendikep

(N. W. újságírónő): „Kis esély van rá, hogy a poéta, kit saját irodalma elfelejt, magyarra fordított formában lobogjon az idők végezetéig."

Madár-madár?

(C. B. kritikus): „Ez a színésznő... nem »sirály«, legfeljebb vadgalamb... Olyan éretten, szinte túléretten lép be a drámába, hogy nem is csoda, ha... mint egy gyászoló kurtizán vagy kókadt varjú lép ki belőle."

Gyomor kell hozzája

(V. L. kutató): „Damling és

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-743, 340-726

Bálint István
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 OKT 18

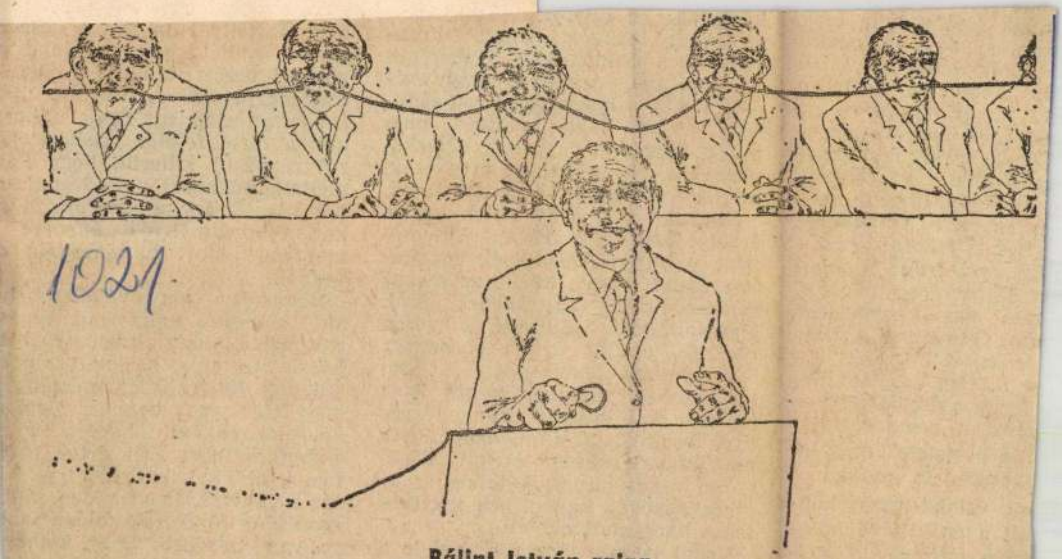

1021

Bálint István rajza

nnak idején nem csak
em egyenest *támogatta*
„Bánk bán"-jának a
t: „A *Borisz Godunov*
1. január 31-én — az
m alatt íródott, megje-
csak annak a szemé-
gatásnak köszönheti,
uralkodó engem mél-
n *annak a szabadság-*
elyet Őfelsége bőven
az orosz írónak, olyan
n körülmények között,
den más kormányzat
olna elnyomni, bilin-
a sajtót." (Az én ki-
– K. Cs.) „Olyan idő-
örülmények között" —
gi rend restaurációjá-
t Szövetséget megala-
lkodásának éveiben ...
ját, valahányszor kap-
ült a politikával, min-
kben, nem pedig rend-
ondolkodva politizált.

közléssel: az olvasó
is őrködni szeretett
totta el a dolgot. A
ugyanis, amelynek e
dott, olyan példaképe
sége, akiket maga
pedig, akiket — legy
tétikailag, emberileg
mint Jane Fonda —
Nagyobb baj, hogy
érvelni sem tud ig
nyét publicisztikai
jára támaszkodva közli; az olvasó
fülében pedig az ötvenes évek
gigantomániás sajtónyelve visszhangzik, amikor ilyen mondatok
képzavarával küszködik: „A film
torokszorító hűséggel rántja le a
leplet a kapitalista dzsungeltörvények brutalitásáról." *Gömöri Péter*
fordításával szöveg- és stílushűségében nincs okunk kételkedni; az
eredeti szöveg ugyanilyen kacifántosan hangozhat németül.

Végül is saját írása leplezi le a
szerzőt: könyve íróasztal mellett,

Bizonyára nem véletlen, h
ahol a szerző megfordul, rend
rint valami fontos történik. Ró
László ugyanis született ripo
aki úgy hitelesíti az eseményé
hogy részt vesz bennük. Nem
kelő idegenként, hanem mi
emberközelben, szót értve mi
terrel, diákkal, katonával és á
zár árusaival. Eredendően kitá
kozó lény lévén, állandóan szü
ge van másokra, hogy komm
kálni, azaz — nála ez ugyanaz

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-7484, 340-726

Bálint István, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 AUG 1

1021

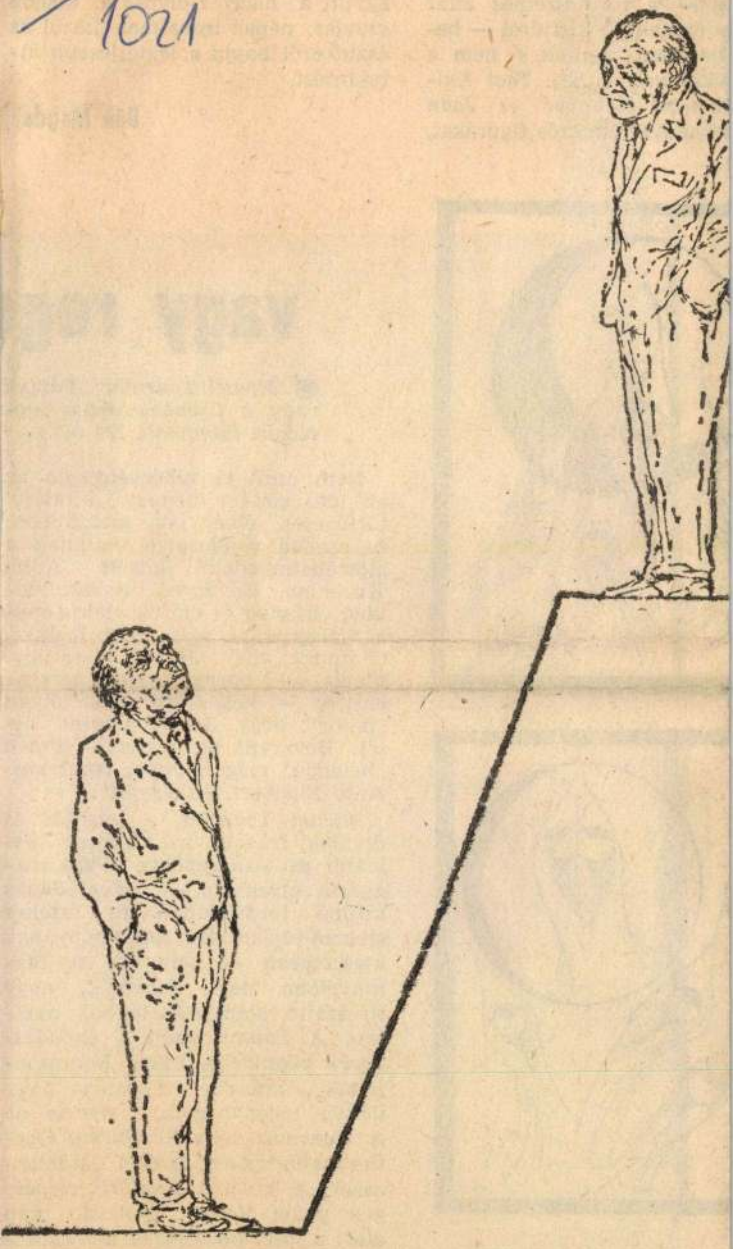

Bálint István rajza

vagy rege

■ *Michel Tournier: Péntek vagy a Csendes-óceán végvidéke (Magvető, 324 old.)*

Nem múlt el végérvényesen az az idő, amikor némely „kitalált" történetek elhagyják szerzőjüket, és szabad vándorútra indulnak a „történetmondók" között. Anna Karenina, Bovaryné, Raszkolnyikov, Orlando és mások alakja éppoly alapvetővé vált, mint Elektra, Oidipusz vagy József históriája. Mégis — bármennyire szeretné esetleg — kevés író lehet olyan „bátor", hogy „kedve szerint" átírja Bovaryné történetét — illetve „beleírja" még mindazt, amit szerinte Flaubert „kihagyott".

Michel Tournier, a jelentős és divatos francia író, akinek legalább az első regénye végre magyarul olvasható — *Szávai János* kitűnő fordításában és értékes elemző-tájékoztató tanulmányának kíséretében —, sem itt, se más műveiben nem tétovázik, hogy ilyesfajta alaptörténetekhez nyúljon. A *Péntek vagy a Csendes-óceán végvidéke*, Defoe Robinsonjának „átírása" — a francia Akadémia regénynagydíját nyerte el. A Goncourt-díjas *Rémkirály* Goethe balladájának prózai „átdolgozása". A későbbi *Légköri jelenségek* pedig Verne Nyolcvan nap alatt a Föld körüljének elbeszélésémáját „veszi át".

dit: Mag és termés

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Bálint Istvány
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 AUG 15

1021

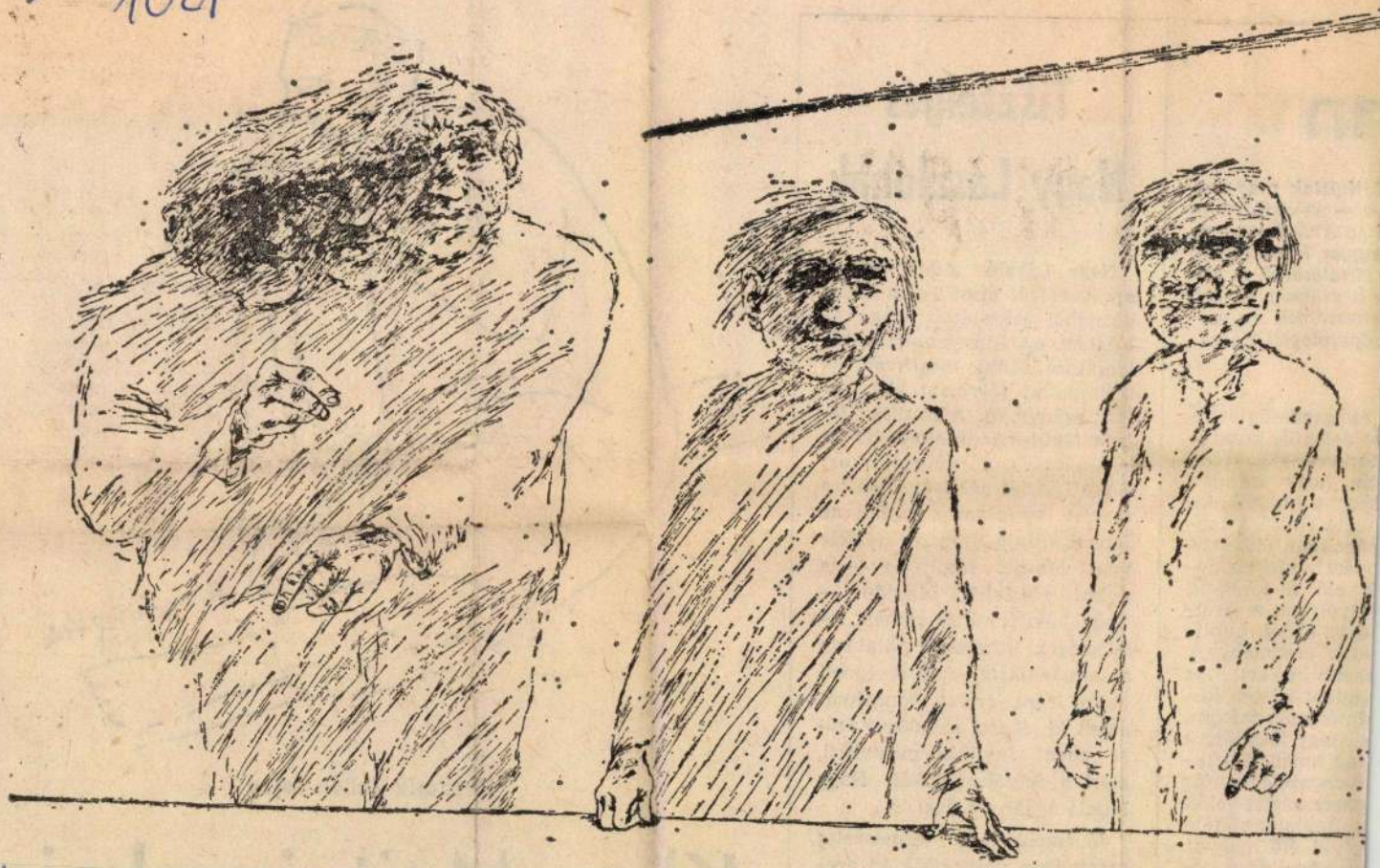

Bálint István rajza

Tisztelgés Nagy Lászlónak

Nagy László *Adok nektek aranyvesszőt* című posztumusz kötetéből jelentetett meg válogatást az Inosztrannaja Lityeratura című moszkvai világirodalmi folyóirat idei, júliusi számában. A fordítás *Jelena Malihina* munkája. Ő írt bevezetőt is a válogatáshoz: Nagy Lászlót jól ismerhetik a szovjet lap olvasói, hiszen az Inosztrannaja többször közölte már verseit. Malihina — a prózai részletek alapján — Nagy László költői-emberi felelősségét, kötelességvállalását s *mindenfajta* mesterségbeli tudás iránt érzett vonzalmát emeli ki. S ezt az előszó írója annál inkább megteheti, mert a folyóirat közli Nagy László néhány rajzát is.

Jó érzékkel és természetes sorrendben válogatták ki azokat a részleteket, amelyek önéletrajzi jellegűek: amelyek

Huszárik Zoltán rajza

Klara Maitvinszkaja

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748/ 344-726

Bálint István grafikus-művész

1981 JAN 24
ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Bálint István rajza

VADAS JÓZSEF:

Képző

Happening falun

Már a bemutatással zavarban vagyok: nem tudom megmondani, hány éves *Bukta Imre*. Nem tudom azt sem közölni, hol és milyen iskolát járt, kik voltak a mesterei. Csupán hozzávetőleges adataim vannak. Láttam munkáit a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tárlatán és láttam fényképeit a saját munkáin. Innen gondolom: körülbelül harmincéves lehet.

Egy róla megjelent korábbi írás azt közli: falun született és falun él. Ezt tanúsítják a művei is: a színterükkel. E ritka gondról valló rajzok felkészült művészt mutatnak. Bukta, láthatóan, sokat dolgozik, mégis az a gyanúm: nem végragók, Samu Géza munkái a paraszti környezet mindennapi tárgyait idézik; ők tehát a hiteles népi kultúrához visszanyúlva teremtenek hiteles jelenkori szobrászatot. Bukta Imre ennek épp az ellenkezőjét teszi: a legmaibb művészet legmaibb módszereit honosítja meg a régi falun, happeninget rendez és *akciót* készít a szénakazlak között.

Leggyakoribb motívuma a *gabonatábla*. Sok kis függőleges vonalból álló, hullámzó kompozíció jelzi e gyermekkori élmény meghatározó szerepét. De ne gondoljunk idillikus tájképekre! Bukta nem

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Bálint István

ÉLET ÉS IRODALOM

Grafikus

1981 AUG 2 21

1021

Bálint István: Tapéta

ALFÖLDY JENŐ:

Babits-monográfia

■ *Rába György: Babits Mihály költészete 1903—1920 (Szépirodalmi, 667 old.)*

Az irodalomtörténeti monográfiaírásban a szerző szeretete a munka tárgya iránt nem más, mint a minél alaposabb ismeret. Hűsége: pontosság, megbízhatósága: tárgyilagosság. Elfogult rajongását csupán egyetlen mozzanat, a tárgyválasztás ténye jelzi. Attól fogva évekig, évtizedekig, esetleg élethossziglan ismerkedik, együtt él a sorsává lett életművel; tudós jogászként pörlekedik vele és érette.

Egy vérbeli monográfus mono-

mi életébe, minden új és haladó eszme képviseletében. Babits — saját személyét mintegy mellékesnek tüntetve föl — magának az eszmének tör kaput: Baudelaire-i kihívásként lobogtatja meg a halálra ítélt álerkölcsök ellenében a felforgató „bűn" zászlóját, s veti meg alapjait az újfajta erénynek. Vajon mikor ér el iskoláinkba a monográfiának ez a Babitshoz méltó szelleme? Meddig tanítják még a korai Babits-versek legavasabbját, a „Spanyolhon. Tarka hímű rét" kezdetűt? Mikor lesz kötelező antológiadarab *A világosság udvara*, ez a csodálnivalóan modern költemény, mely a „lichthof" szemetiének tüntetően érzék-

len versenytársa kollégáinak, főleg, ha a klasszikus (görög-római) versidom, vagy a nyugat-európai verselés szabályai szerint íródott a vers. A „magyaros" verselésről való felfogása vitatható: eltér más, közfelfogásként elfogadott verselméletektől, például Németh László „tagoló" versolvasásától. Úgy látom, magának Babitsnak a nézete is ez irányba mutat Adyról írott tanulmányában: elutasítja Földessy Gyula szótagszámláló módszerét, s ezzel megnyitja az utat afelé a ritmuselképzelés felé, mely nemcsak megengedi, hanem egyenesen kívánatossá teszi a sorokon belüli cezúra (á la Zrínyi) ide-oda helyezgetését, sőt a szótagszám csök-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Bálint István
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM
1981 SEP 16

1021

Bálint István rajza

mellett, időben is korlátot emelt a beláthatatlan mennyiségű anyag kötetekbe-áramlása elé: a magyar kötet 1848-tól, a világirodalmi 1800-tól történt események elbeszéléseit foglalja magában 1945-ig.

Hogy Tabák mennyire tudatosan kerülte a mechanikus rutinmunka veszélyeit, s miként alkalmazkodott a várható olvasói követelményekhez, azt a két kötet válogatásánál követett különböző „szigorúsági szempontjait" igazolják. A világ 19—20. századi katonanovelláit szinte erőszakos szigorúsággal rostálta meg. Mindvégig érezzük: makacsul elhárította magától a könnyű megoldásokra, a felszínes áttekintésre csábító kísértéseket. A magyaroknál valamivel kevésbé volt rigorózus. Itt azonban — ha nem talált vitathatatlanul kiemel-

a NC
és gy

Erny
verseid súlyos igazával
végérvényessé fogalmazod
világegyetemünk szigorú törvényeit

Versről-versre kiküzdöd az Angyaltól
gyémántragyogású szólnitudásod
isteni malasztját

Beteljesedik az Írás:

ÖRÖKKÉVALÓSÁGOD A TÉT

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-720

Bálint István
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 JAN 1

1021

Bálint István rajza

SOS BÁCSI

hányzok — dugja ki fejét az ajtónyíláson egy selyemkötösbe bagyulált férfi. A következő szavával mégis behív.

— Unatkozok — mondja szégyenlősen.

szem észre, hogy a férj haja festve van, s festéktől fekete orra alatt a Jávor-bajusz is.

Otthon — otthon nélkül

togat. Akkor ami csak az autóba fér, mindent visz, a baromfitól kezdve a borig és pálinkáig... Egyszer azt mondta, költözzek hozzá Pestre. Teherautó vitte föl a krumplit, zsírt, kolbászt, szalonnát, több hordó bort. Vittem negyvenegyezer forintot is. Azt rögtön befizették új autóra. Én meg egész nap, mint egy elítélt, otthon ültem és vártam, mikor jönnek haza és kapcsolják be a tévét, hogy beszélgetni se kelljen... Négy hónap múlva vissza is jöttem, mert nem akartam elfonnyadni a távfűtéses rabságban..."

Egy szekszárdi néni soraiból:

„Mi hatvanan, a Felsővárosi Olvasó Asszonyok Klubjában függét mutatunk az öregségnek. Hogyne! Majd besavanyodjunk! Tíz éve járunk össze. Volt már nálunk pogácsasütő-verseny, töltöttkáposztafőző-verseny, énekeltünk, még koccintgattunk is szekszárdi

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 237-744, 340-726
Bálint István grafikus
1982 5-3
ÉLET ÉS IRODALOM 6
1021

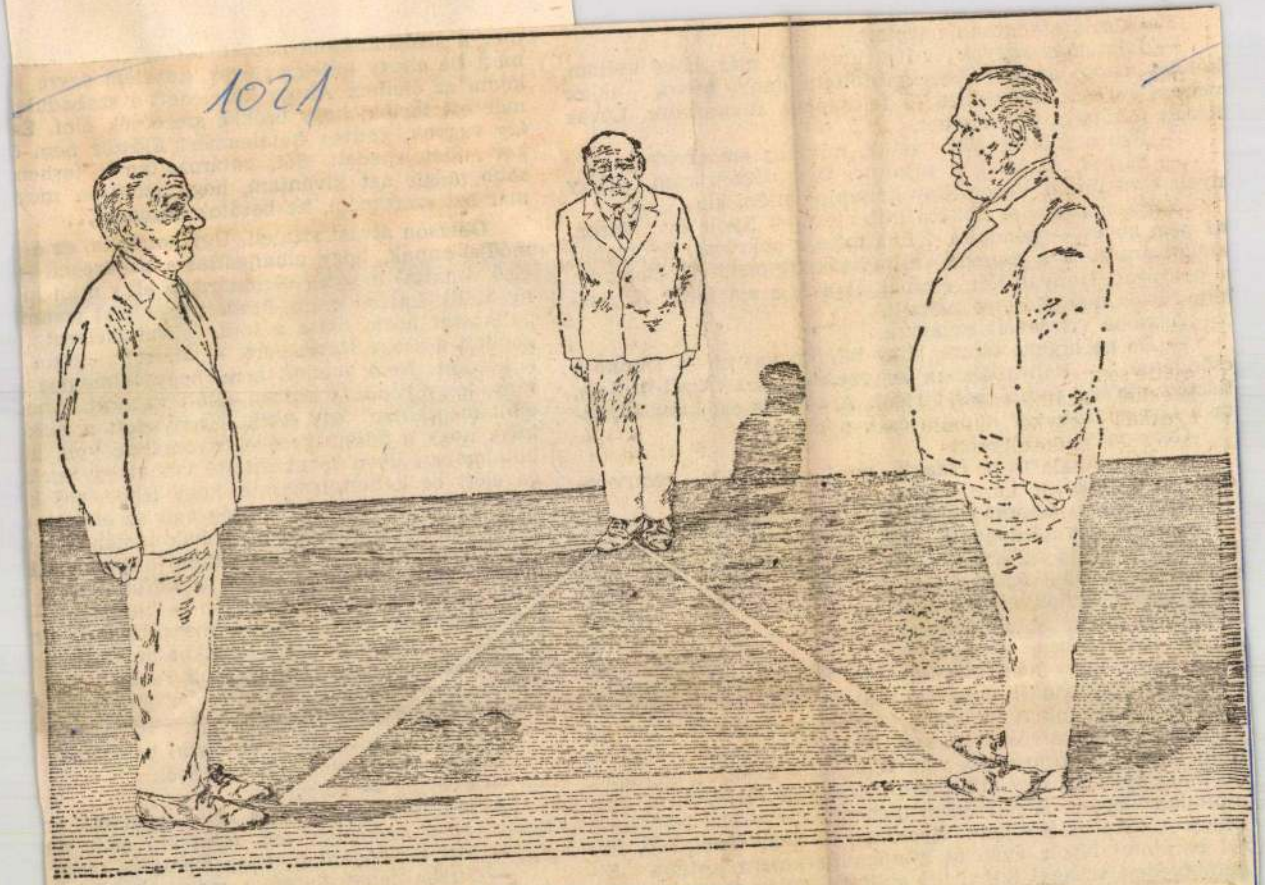

Bálint István rajza

Halkan, furfangosan nevetett.

— Lómániás vagyok... Ifjú koromtól már zsoké voltar később aztán, amikor összegyűjtöttem annyi pénzt, akk vettem két pár muraközit, és felcsaptam fuvarosnak. Lov között töltöttem az életemet.

— Biztos jobban járt velük, mint az emberekkel.

— Sajnos, azokból is kijutott. Úgy nézzen rám, ho nyolc évet ültem Vácon. Egy hónapja jöttem ki.

Gerzson lopva a zsokéra pillantott. — Nyolc év Vác az nem kevés — gondolta. Felhajtotta a pokrócot, de gyanús szagot árasztott a csupasz szalmazsák. Gyorsan visszacsapta a pokrócot. Hanyattdőlt, csomagját a feje alá tette. A piszkos, füstös mennyezetre bámult.

A zsoké visszadőlt az ágyra.

— De ne higgye rólam, hogy bűnöző vagyok — mondta csöndesen. — Politizálásban se vettem részt. Amit tettem, tisztán erkölcsi indítékból történt. A védő is ezt hangsúlyozta a tárgyaláson, így kaptam csak nyolc évet.

Gerzson a falat nézte.

— Kár, hogy nem érdekli, amit mondok — szomorodott el a zsoké.

Gerzsonban undort keltettek a szétnyomott poloskák.

— Csak azt ne gondolja, hogy a nyakába akarok akaszkodni — mondta az öreg. — Azt nem szeretném. Most már szabad ember vagyok, nyolc évvel a hátam mögött. Senkinek se tartozom semmivel, mindent lekvitteltem. Nincs tartozásom, nem furdal a lelkiismeret. Pénzem is van. Lakhatnék rendes szállodában, elhiheti nekem. A tárcámban is van annyi pénz, hogy nem szorulok ide, tartalékban pedig annyi, hogy álmában se gondolja. Látom, hogy mit gondol rólam. Azt, hogy nincs ki a négy kerekem. Pedig se több, se kevesebb. Csak arról van szó, hogy bár szabad vagyok, mint mondtam, pénzem is van, újrakezdhetném az életemet, de nincs senkim. Úgy állok, mint az ujjam, és egyedül gyámoltalan vagyok. A feleségem meghalt, gyerekem, testvérem nincs. A barátok lekoptak. Nyolc év, az nagyon sok idő, fiatal barátom! Nyolc éven át minden parancsra történt. Elgémberedett az agy! Ennyi idő alatt az ember leszokik arról,

[illegible] első vonattal megyek — határozta el, [illegible] nyebbült. Lassan múlni kezdett az a lelki traum gyilkossal hozta össze a sors, és valamelyest gondolt a zsoké történetére. — Miért? - tette a kérdést. Nem gondolt arra, hogy fölmentse tény, hogy tűnődés közben talált valamit. Aho előtt megcsillan egy érték. Iszonyodott a zsok ként, hogy a puszta kezével, nyomasztó volt, h hatalmában ilyen fékevesztetté válhat egy emb ga előtt be kellett ismernie, hogy lehetséges k miféle lelki rokonság. Örültség volt az effajta vajon ő, Freytág Gerzson, annak idején, ha helyzet, nem tett volna meg valami hasonlót Mi éppen ezt?... Mert az ember a körülmények mek! — játékszereként könnyen — önzésből! — értékek sorrendjét. Ilyenkor megszűnik az ön törvény, az isten. Képes-e ilyenkor az ember e hogy erkölcsileg mi a magasabb rendű? Egy vagy egy másiknak az élete?...

A zsoké hangja riasztotta fel.

— Hogy is hívják magát, fiatal barátom?

Gerzson veszített az éberségéből.

— Freytág — válaszolta.

A bemutatkozásnál más nevet mondott, er kezett, de a zsoké úgy tett, mint aki nem vet

— Mit szólna ahhoz, hogy Szabó és társa,

— [illegible]ében lehetnék én a maga társa? — Gerzson.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Bálint István, grafikus
ÉLET ÉS IRODALOM
1982 MÁR 5

1021.

Bálint István: Lufi

Így volt, mintegy
Kosztolányi Dezső
talabb unokaöccse
alias Brenner Józse
szabadkai irodalom
kat köszönhetünk a
nok pályakezdése,
jókori művei
Ikercsillagok címen most kötetbe
gyűjtötte évtizedes kutatómunkája
eredményeit. Könyve ugyan két
részből, a Kosztolányi Dezső és a
Csáth Géza neve köré csoportosí-
tott tanulmányciklusokból áll, de
írásai többségében mindkét „iker-
csillag" felbukkan; egymás fényét,
tehetségét, sorsát magyarázva-erő-
sítve.

Együtt indulnak a szabadkai fő-
gimnázium önképzőkörében — ek-
kor még Csáth is (gyenge) verse-
ket ír, s Kosztolányi több levélben
figyelmezteti tévedéseire. Koszto-
lányi az 1901/1902-es tanévben, he-
tedikes gimnazistaként lett az ön-
képzőkör tagja. A pályadíjaknak
több mint a felét elnyerte; gyana-
kodhatnánk, hogy a *Tanár az én
apám* költője családi kapcsolatai-
nak is része van ebben: a költő
édesapja, Kosztolányi Árpád igaz-
gató volt az önképzőkör tiszteletbe-
li elnöke. Ám ez sem akadályoz-
hatta meg, hogy az ifjú költőt —
épp az önképzőkör tanárelnökével
való szembeszegüléséért — a tanév
végén kicsapják a gimnáziumból.

Szenzáció a Dér Zoltán által meg-
talált 1901-es szabadkai diáklap, az
Előre első száma; benne az irodal-
omtörténész két ismeretlen Koszto-
lányi-verset és egy Csáth Géza
által írt regénytöredéket vél felfe-
dezni. Külön érdekessége a lapnak,
hogy valamennyi írását Csáth Gé-
za másolta le litográf tintával —
pályakezdése éveiben három mű-
zsának is hódolt: írónak, grafikus-
nak, zeneszerzőnek készült. A sors
iróniája (bár kezdődő betegsége
közrejátszhatott), hogy végül ideg-
orvos lett a polgári foglalkozása.

A kötet legérdekesebb része:
Kosztolányi negyvenhét ismeretlen
levele Csáth Gézához és annak öcs-
cséhez; beszámoló pesti és bécsi
egyetemi éveiről, párizsi útjáról.

ban van a kései olvasó. Mintha e
magánlevelet bontana fel s téved
sére csak a levél átfutása után e
mélne...

S mit szóljunk egy későbbi le
olvasásakor, melyben Kosztolán
medikus rokonától — óvszert ké
1906. március 3-án beszámol Csá
nak bordélyházi látogatásairól.
riportszerűen részletes tudósí
után meglepetéssel olvassuk az *E
leányról* című versét, melyben „
pári" élményét a költészet szfé
jába emeli. (Véleményem szer
ez az élmény dereng későbbi, m
vészibb *Rózsa* című költeményéb
is.) Az Egy leányról még anny
naiv dadogás az érzéki szerelem
hogy — bár a *Négy fal között* v
sei közé is bekerült — Ady Enc
hiteltelennek vélte nevezetes bí
latában: „A szerelme is halá
álom s fogadok bármi pénzbe, h
hús-vér asszony nincs egyetlen v
se mögött sem." Dér Zoltán kö
véből megtudtuk, hogy Ady elv
tette volna a „fogadást". Minc
esetre életreszólóan elveszt
Kosztolányi becsülését. Az igaz
hoz tartozik — mint a Babits—
hász—Kosztolányi levelezése ci
Belia György-összeállította kö
ből tudjuk —, hogy Kosztolányi
lenszenve megelőzi Ady 1907-es
rálatát! Vajon milyen érzéssel
vasta 1910-ben — Ady-ellenes
kialakulása után — Csáth
idézett sorait irodalmunk „iker
lagairól", Babitsról és — Ad
Lehet: szívesebben vette volna
Ady helyett Kosztolányit ír
rokona!

Dér könyve bebizonyítja, hc
novellista és a regényíró Kosz
nyi művészi párja nem Babits
nem maga Csáth. Az az író,
novellái, *Éjszakai esztétiz*
mintegy tíz éve elfoglalták
helyüket irodalmunkban, nem
sósorban a magyarországi kia

Bálint István

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 DEC 22
ÉLET ÉS IRODALOM

1021

szerelmes férfi birtok-
— Ez a hiány kapcsolatos a válóperemmel?

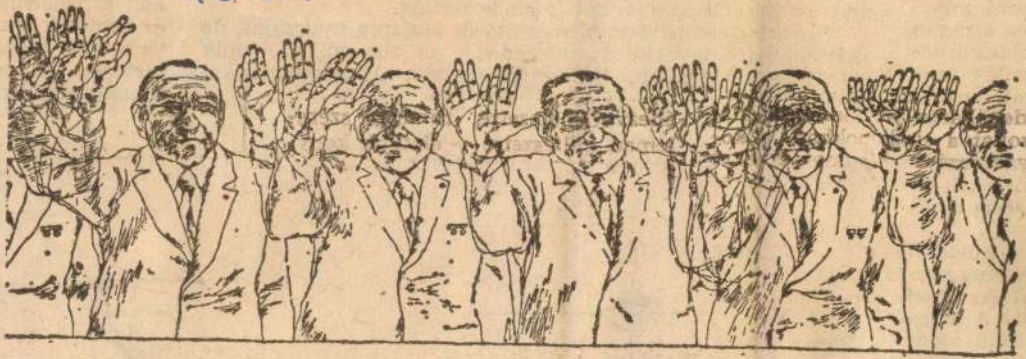

Bálint István rajza

neg valakit!
tripla köny-
a az ügyet,
beszél, mint-
i és Gramm
atási korha-
ecsülés, ami,
szeleburdiak
zhelyes elő-
égekhez.
atról, szinte
értékeit és
nában mon-
l.
jba küldeni!
természete-
ra! Az ilyen
mi! A mun-
rthető mon-
éve a köny-
n hibát sem
igazgató, aki
tlen volt, és
a meg, egy-

pontját, az étkezéseket, szétka
ügynek, intézte a nyugdíját: mi
„Az ember minden körülmény
jék." „A hivatal nem az élet te
gató sem más, mint egy nyug
ilyen és hasonló gondolatok fo

Szóval, Gramm Bernát má
akármennyire igyekszik, elide
után eddig vágyódott. Hiába. Uj szakasz, uj pszichológiai [illegible]
törvényekkel.

munka után épp

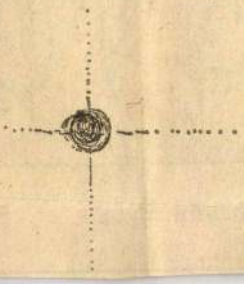

Bálint István

Heller László: Harcok és álcsaták

Nyíregyháza, 1983. május 1.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1981 AUG 29
ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Bálint István rajza

os vanília

képlet. Ámde akkor is jellegtelen marad, amikor lassacskán kibontakozik valamiféle — természetesen idézőjelbe tett — cselekmény, amikor kevésbé passzív, kevésbé képletszerű alakok is színre lépnek, amikor tehát már szüksége volna némi jellegre. S akkor bizonyos kételyeink támadnak: az író láthatóan fölénnyel kezeli Médiász Ádámot; de tudná-e másképp is kezelni?

A sokoldalú fiatal szerző első regényében számos bölcs elmefuttatást olvashatunk a telefonról, a dohányzásról, a női lélek rejtelmeiről, a pesti délutánokról és hasonló mindennapos témákról. Annak idején kiválóan meg is állták a helyüket egy tárcaregény részeiként a Magyar Nemzetben. Bizonyítják: a talentum megvan, de szerény feladatokkal is beéri. Bár ha jól meggondoljuk, a tehetségbe az is beletartozik, hogy az író — bármilyen fiatal — tudja, mit érdemes megírnia egy adott műfajban, és mit nem.

régit disszimilál, és persze ingerlékeny.

A *Jézus menyasszonyának* szerzője, *Hajnóczy Péter* e lehetséges polémiában meg nem engedett argumentumhoz jutott: míg frissen megjelent könyvét olvastam, meghalt. A vitázó hang riadt kiáltássá csuklik a számon, a gesztikulálva felemelt kéz rémülten kap az elhanyatló után, és a tekintet értetlenül keresi azt a Valakit, aki orvul, a polémiában meg nem engedhető eszközökkel elhallgattatta őt.

Ez nem fair!

Ez nincsen benne a játékszabályokban.

Ez... ezzel az egész... ettől az összes többi...

És mindezekkel szemben: ami meg van írva, az már megvan. S ugyan mi mással kell, kellene, kellett volna egyébként is számolnia a bírálónak, mint azzal, ami művé lett? Így igaz. És mégis... Zavaros indulatokkal olvasom újra ezt az elbeszéléskötetet. Próbálok objektív lenni. Azt próbáltam az első olvasatkor is. De nem szabadulhatok a cserben hagyott ember sértettségétől, a Megnevezhetetlen, a Százneve egyetlentől. És az sem lelkesít, hogy ez a mindent igazoló „utolsó dobása" még egy bírálónak is meglehet.

Tegyünk úgy — az objektivitás látszatáért —, mint ha mi sem történt volna?

[illegible] igért következményei elől, s vagy egy magára erőltetett tárgyilagosság, érdektelenné szürkítő hűvösség távolában vész el — itt a *Temetés* című elbeszélés példázza ezt —, vagy a képeket halmozó képtelenség hangulatában, amilyen épp a címadó novella.

Mondatai ilyenkor is sallangtalanul elegánsak; föl-fölvillanó játékkedvvel utalnak jellemre, a fölvett szerep én-jének azokra a vonásaira, melyek megkülönböztetik a szerzői én-től — amilyen a preparáció leírása is —, de már túltengenek az iszonytató részletek, de már belecsúszik a keresett morbiditásba és már az elbeszélés kezdetének ritmusát félredobva siet a poénos befejezés felé. Mintha a fogalmazás sodrában, az írás kívánta összeszedettség közepett elérné mindannak az alkoholmennyiségnek a hatása, amit szereplőivel, a sejthetőleg alteregójaként ábrázolt Fiúval megitatott.

Amikor — kivált epika esetében — az olvasó reá hagyatkozik a leírt szövegre, akkor elfogad egy, az expozícióban körvonalazott viszonyt az íróval. Bizalmasunk, szemünk és észjárásunk rezdülésének felelőse lesz az író. Ezt persze megbonthatja humorával és keserűségével, epatírozó kedvével és túlságra vitt didaxizmusával, vagy egyszerűen az-

[illegible] az írók a befogadó mozgósítás-
nak ilyen formájú kiváltására! Miért ne lehetne ez a Hajnóczytól gyakorolt megoldás a hatáskeltés módja? Miért ne lehetne egy lélek mozgásának dokumentuma a mindenkori műalkotás végeredménye: önismeretünk elmélyítése? S bárhogy válaszoljak is igennel, megengedőn a magam föltette kérdésekre, mindújra föltámad a „de". Mert igaz ugyan, hogy minden író abból építkezik, amit megélt, megtapasztalt. Nincsen hát olyan szemérmes alkat, amiből az íróélet intimitása kihüvelyezhető ne volna. Az is igaz, hogy fikcióktól eliszonyodott korszakunkban megnőtt a dokumentumok becsülete. S ha valaki lelki mozgásának adja dokumentumát, annak vonzása csak nagyobb. Mégis: Hajnóczy lélekdokumentum-elbeszélései nem vagy csak ritkán fordítanak önmagunk felé. Ő erősebben arra késztet, hogy a reá jellemző mozzanatokba avatkozzunk bele: kivegyük kezéből a poharat, eltántorítsuk méltatlan kapcsolatoktól, az ő igazát védjük magánossága óráiban.

Önzés. Igen, azért olvasunk, hogy magunknak szerezzünk gyönyörűséget, magunknak oly gyötrelmet, amiből tisztultabb [illegible]

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

B

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 MÁR 11

Bálint István

1021

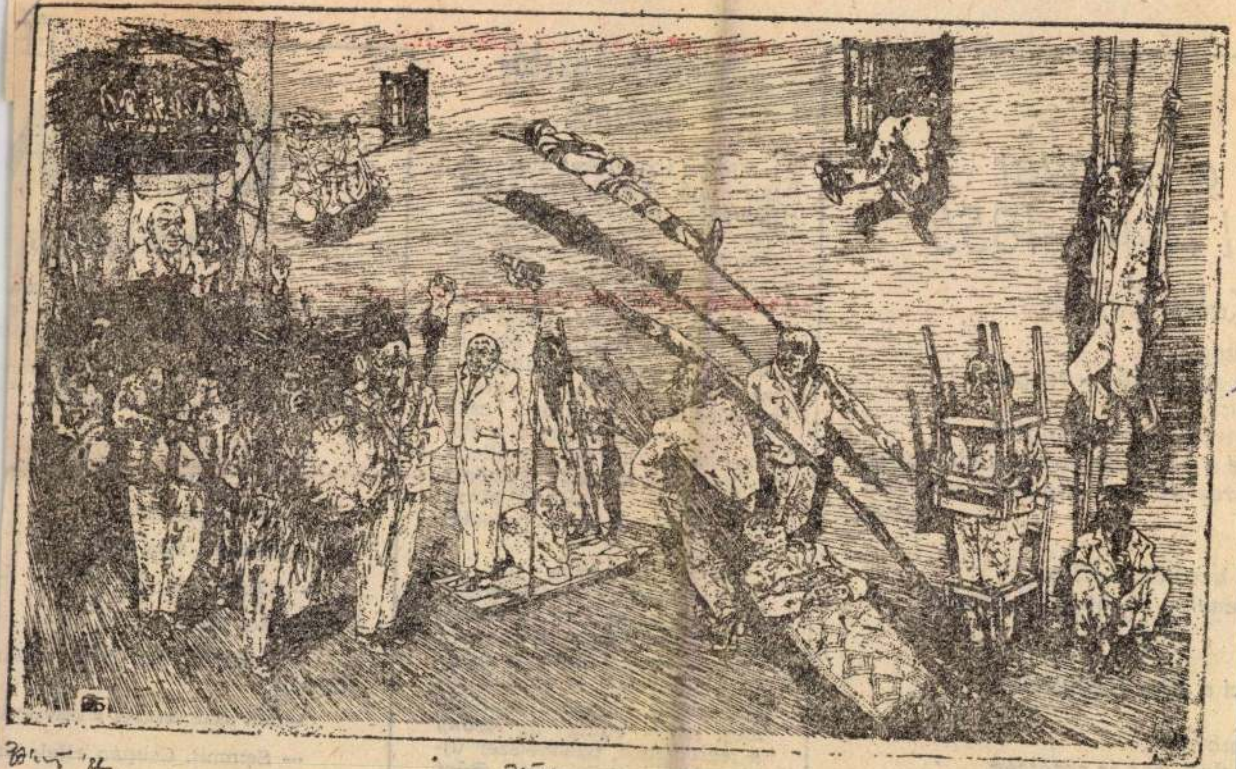

Bálint István: Hozzák és viszik

k a magyar
ól 1848–1855

Kelet, Észak

rang,
verítékező — zengés.
ek:
yírva Nap-korongról.
ez a nap nem a megadás napja,
üres itatónál a gazdát veszített
birkák

kardtalan álljon,
enek a begöngyölt zászlók,

ci a sűrű Keletnek,

nban.
alatt, zaj és sötétség
a nappalok fényboltja alatt.
imatolva, mi vár ránk lakott
helyen.

Németh Lás
mutató

Mind a tíz ujjukat megnyalták volna *Németh László* életművének régi és új értékelői, Vekerdi László, Kocsis Rózsa, Sándor Iván, Lackó Miklós, Grezsa Ferenc és sokan mások, ha munkájuk közben már kezükbe kerül *Hartyányi István* összeállítása, a *Mutató Németh László munkáihoz*. Ez az eddig nélkülözött kutatói segédeszköz azonban csak 1983-ra készült el; mint a Péter László irányította szellemi műhely, a szegedi Somogyi Könyvtár kiadványainak újabb (1967-től huszonhatodik) kötete.

Aki a birtokába jut, az mindenekelőtt felsorolást kap — a művek megjelenésének időrendjében — modern klasszikusunk *önállóan* megjelent műveiről és ezek újrakiadásairól. Innen állapítható meg, hogy eddig az *Iszony* a legtöbbször, tizenkétszer újranyomott műve. A Bűnt „csak" tízszer adták ki — ha nem számítjuk az életműsorozatot, melyben e két „bestsel-

El-e N

Beszélgetés

A költő Angyalföldön lakik, teával kínál. A könyvespolcon le valahonnan. A tiszteletpéldányoi

— A terjedelmes Marx-poémában dett Szavak Birodalma. Javaslom, lé szunk. Mondjon egy elfeledett szót.

— Csak egyet?

— Csak egyet.

— Munkásosztály.

— Mondjon még egyet.

— Osztályöntudat.

— Még egyet.

— Akár többet is. Proletá nizmus.

— Mit akar ezekkel a szavakka

— Semmit. Csupán elfeledet

— Netán hiányérzetének adott

— A szavak egyáltalán nen amit kifejeznek. Tulajdonképpe

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 DEC 10

Bálint István

1021.

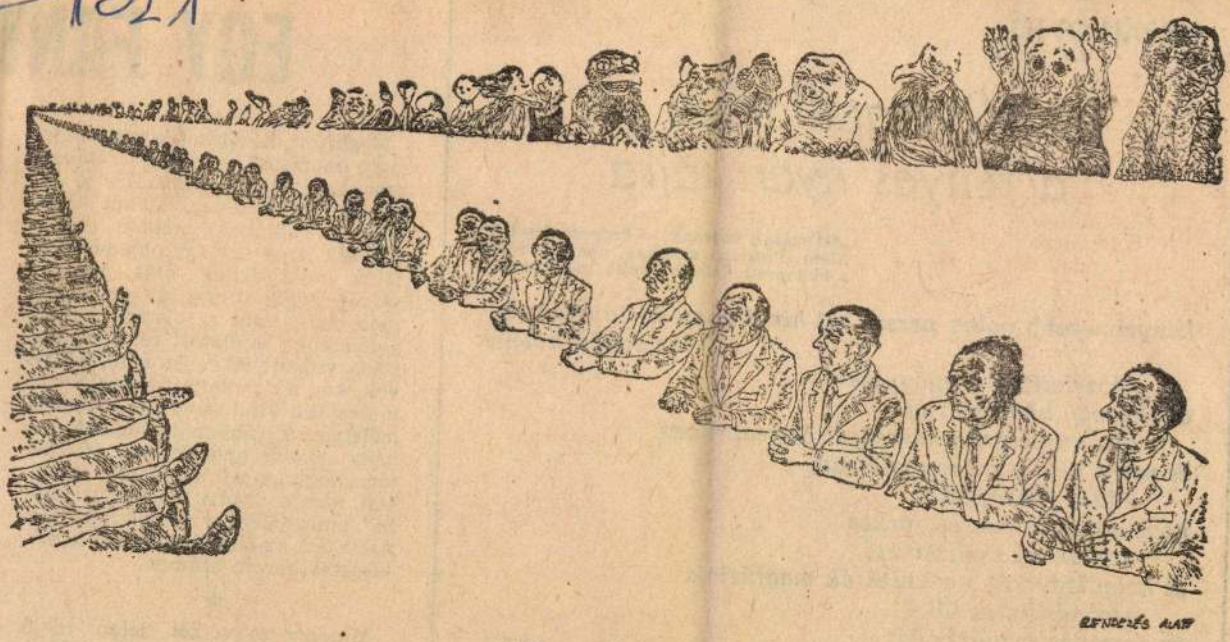

Bálint István rajza

ORBÁN OTTÓ:

Visszapillantva a fényes nyári tájra

„Mi mások volnánk — öregedő beatek"
Allen Ginsberg, zakósan, nyakkendősen a budapesti Astoria szálló halljában.

kényelmesebb volna persze azt hinni hogy az egyetemes
nyavalyatörésnek
képzeletünk a gyógyszere
és elég egy kínai írásjelet
egy reneszánsz herceggel összeaprítani
és máris kész a zenés csalamádé
költői filozófiánk
hogy a vasbetonképű farkas
szavakkal szelidíthető
és hogy leginkább a kultúrák magfúziója
szabadíthatja föl
az ösztönös madárfiókát
kinek torkából angyalok álombeszéde árad
és fiatal-költő korom

EGY FAN

Megbízott, hivatásos közönségként „régi motoros", színházszeretőként azonban neofita vagyok. Már jó ideje írtam színházi jegyzeteket (akkoriban a rádiónak), amikor rádöbbentem, hogy egy-egy előadás lehet több, minőségileg más, mint a szöveg *egyik* illusztrált olvasata; több, más, mint az olvasás közben a fejemben lejátszott rengeteg variáns valamelyike. Ez a fölfedezés volt, ami a dramaturgia Saulusából a szcenika Paulusává tett. Noha elméletben korábban is tudtam, néhány előadás nyomán meg is éreztem, hogy „a színház önálló művészet, nem a dráma cselédlánya többé", amint Czimer József fogalmaz. Azóta ezt az önállóságot, ezt a művészetet kérem számon.

★

Minden művészet jelen idejű. Csak aktualitása által lehet hatékony, tehát játszó-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-648, 340-726

B

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 AUG 2

Bálint István

1021

Bálint István rajza

NAGY KÁZMÉR:

PEREGRINUS

A hatodik emeletről a Stephans dóm tornya látszik. Megvilágítva. Légvonalban ötszáz méterre van. Betekint a szobába, ahol a fénye valószínűtlen derengésbe burkolja „az anyagot": angol, német, francia, olasz és főleg magyar nyelvű könyveket, iratokat.

Ebben a négyszer-öt méteres bécsi szobában és a négyszobás lakás minden falán polcok, zárt fali szekrények, ládák, karton dobozok őrzik egy haragos és megértő, egy türelmetlen és aprólékos gonddal dolgozó 86 éves ember hetven év alatt gyűjtött „anyagát".

1945 után az egyik koalíciós hetilapban írt nagy feltűnést keltő cikket: „Ne bántsuk Amerikát!" — címmel. Kifogásolta sok akkori sajtótermék útszéli és tényeket nélkülöző stílusát. Szinte bebörtönözték. De nem lehetett, mert a Népbíróságok Országos Tanácsának sajtófőnöke volt. Tényeket gyűjtött, véleményt adott a háborús bűnösök perei előtt.

1947-ben — mint mondani szokták — „egy nyugati útjáról nem tért vissza". Csak húsz év múlva. Közben élt Olaszországban, de legtó túlnyomóan konzervatív, vagy éppen — a több milliós példányszámú napilapok — elv nélküli, szenzációt hajhászó »sárga«, csupán profitra éhes üzleti vállalat; ezek most rárohannak a Falklandháborúra és náci stílusban uszítamuvá, porrá, pernyévé átalakulva lenséget (amelynek gyilkos diktatúráját nemrég igen szimpatikusnak találták). A gazdasági bajokkal küszködő olvasók nem vizsgálják az álláspont helyességét, mérgüket most már nemcsak a Szovjetunióra, hanem Argentínára is kiönthetik. Így van ez sok más or-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 OKT 1 0

1021

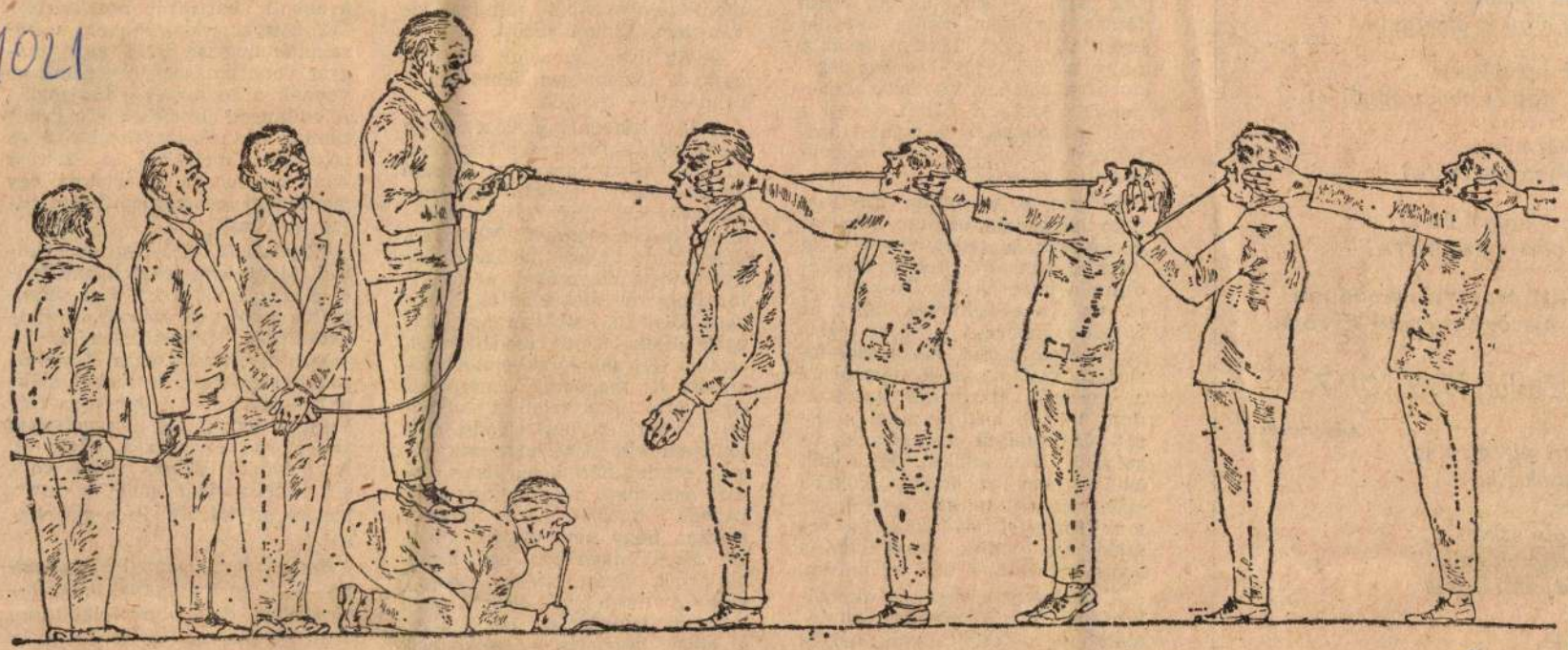

Bálint István rajza

Bálint István

...ma második, Uram,
...lső, úgy és ahogyan!

...sok természet
...y, úgy és ahogy egy!

...két név,
...ább névtelenség!

...sz világgal várni,
...ą várt volna bármi!

...yhitt, szófogadó szobában.
...n mezővé az avató társban.

... Zadar, 1979. XII. 7.

Anyámnak!

...eri pieta volna,
...imok fölé
...et,
...zóló szkúner
...elynek emléke
...ál, ami belőle
...:
...ge,
...et feszülete,

lám, Isten angyalai le és feljártak rajta". — Én csak egy olyan létrát szerettem volna, ami az eresz alját eléri. Történt ugyanis, hogy a téli vihar két éve lesodorta a kémény tetejéről a szélkakast. Azóta a füstöt beveri a szél a szobába, s a januári borfejtések idején alig lehet megmaradni a présházban.

Eleinte a harmadik szomszédom létrájában bíztam, már egy kőmívessel is megegyeztem féligmeddig kémény ügyben, de addigra a létra eltűnt. Örökölt létra volt, s a testvérek közül az idősebb fiú, akit a létra leginkább illetett, csak háromezer forintért volt hajlandó lemondani a jussáról. Harmadik szomszédom inkább hagyta vinni a létrát. Ott maradt az egész szomszédság létra nélkül. Híre kelt aztán, hogy az örökös kölcsön adja a létrát, de csak két-háromszáz forintért. — Jobb, ha veszek egy létrát, gondoltam, s azóta színesebbé vált az életem.

A Balaton környékén próbálkoztam. Fából készült, középalacsony ketteslétrát sok helyen lehetett kapni, közönséges ABC-áruházakban is. De ilyen falközépig, meggyfa alsó ágáig érő létránk már volt. Magasabbra vágytunk, az ereszig, vagy ha

Láttam az arcán, hogy megmentettem a napját, mindent jóvátettem. Elmosolyodott.

— Az ilyen bonyolult létrákat csak a központban lehet megrendelni — mondta.

A létraközpontban előzékenyen és nagyon barátságosan fogadtak. Már a kafkai hangulatot árasztó lépcsőházban megkérdezte egy esernyős úr, hogy hová igyekszem, miben segíthet? Mondtam, hogy létra ügyben jövök. Elmagyarázta a folyosókat, s az ajtószámot is megmondta. Zuhogott. Bent a szobában szép hölgyek ültek. Kicsit csodálkoztak, amikor létraelképzeléseimet előadtam, de megbocsátó mosolyuk enyhítette a helyzetet. A legmosolygósabb létraügyi előadó segítőkészen elmondta, hogy csak három, esetleg háromnegyvenes létrát adhatnak nekem, ha nem vagyok közület. Jól látszott rajtam, hogy nem vagyok közület. Ezek magukban egy kicsit mulattak. Szép, szőke asszony volt a létraügyi előadó, így őszintén bevallottam neki, hogy a vihar lesodorta a szélkakast, s legalább ötméteres létrára lenne szükségem, hogy felmásszak a tetőre. Esetleg egy összecsúsztatható létra is jó lenne, ami csak hárommméteres, de széthúz-

madzaggal, egyszerűen összeránt-ják a zoknit.

„Zseniális" újítás. A lábat feltöri, járni nem lehet benne. Ipari civilizációnk szintjéhez viszonyítva nyolcvan százalékos visszafejlődés. Gyerekkoromból ismerek ilyen madzaggal összehúzott harisnyákat, de azokat zsáknak használtuk. A harisnya-zsákokban agyag- és üveggolyókat tartottunk, és nem a lábunkat. A golyózás akkor sport volt, s a harisnyákat nem a gyár, hanem mi húztuk össze madzaggal.

Nem tudom, mennyi újítási díjat vett fel a zokni-tönkretevő ember, de ha már elköltötte, arra kérem, ne szívóskodjék, s engedélyezze, hogy újra a régi módon gyártsák a zoknikat (tehát jól), mert fáj a lábunk, s amúgy is elegünk van az ilyen újításokból.

ÁRA: 6,– Ft

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 SEP 12

Bálint István

1021

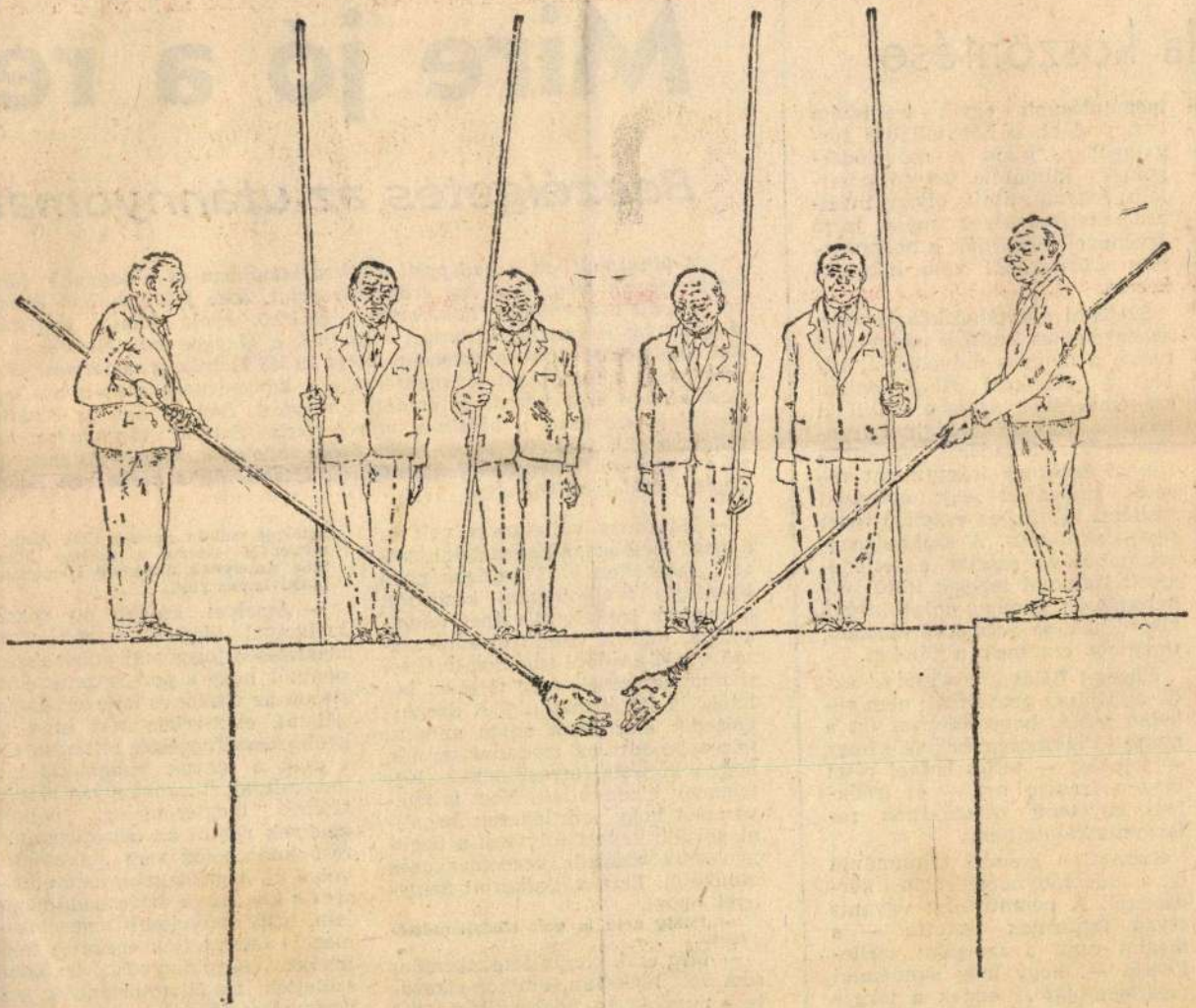

Bálint István: Peca

éla köszöntése

megújulásunk egyik irányítója lett, s előbb a könyvkiadás forgatagában, majd a művelődéspolitika különféle vezető posztjain foganatosított olyan intézkedéseket, amelyek máig tartó érvénnyel szolgálják a dogmatizmus szorításából való kibontakozást.

Szellemi alkatából következően az egyetemes kultúra mércéjével mérte a magyar művelődést. Így vált a jelenkori világirodalom szakemberévé, s azon belül a modern francia irodalom professzorává. Előadásai, szemináriumai érzékeny iránytűként vezetik hallgatóit egy évszázad szellemi tájain, az eszmetörténet terepalakulatain. A szakdolgozatok tanúsága szerint a felfedezések izgalmai lebegik körül útmutatásait; éppúgy, mint kitűnő könyvének, az *Eszme, történelem, irodalom* címűnek a tételeit.

Köpeczi Bélát különösen érdeklik az ifjúság problémái; nem véletlen tehát, hogy könyvet írt a nyugati diákmozgalmakról, s hogy — jelenleg — teljes erővel részt vesz a francia nyelv- és irodalom egyetemi oktatásának reformmunkálataiban.

Számtalan elemző tanulmányt írt a tudománynépszerűsítés kérdéseiről. A népművelést ugyanis olyan fontosnak tartotta — s megint csak a szolgálat szellemében —, hogy még akadémiai székfoglalóját is ennek a tárgykörnek szentelte. Ezért vállalt részt egy időben a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat vezetéséből is, s nyilván ezért irányít-

Mire jó a rep

Beszélgetés az utánnyomat-

A közelmúltban a budapesti antikváriumokban és a nagyobb könyvesboltokban megjelent egy érdekes reprint, azaz fototechnikai eljárással készült utánnyomat. Pontosabban: az első nyolc könyv egy tizennégykötetes sorozatból, Szinnyei Józsefnek a Magyar írók élete és munkái című adattárából. A tizennégy kötet 29 553 életrajzot tartalmaz. Eddig csak kevés helyen lehetett hozzáférni, s a könyvárveréseken szinte megfizethetetlen árat kértek az eredeti sorozatért. Bár az Élet és Irodalom hasábjain szó esett a hatalmas műről (Iszlai Zoltán: Könyvhétre: harmincezer író, 1981. 22. szám), jelentősége indokolja, hogy visszatérjünk rá, s a hasonló kiadások fontosságáról, értelméről is kérdezzük Bodnár György irodalomtörténészt.

— Hatalmas vállalkozás volt ez a maga idejében. Megismételni szinte lehetetlen. Tulajdonképpen ilyenfajta lexikonokkal kezdődött a magyar irodalomtörténet feldolgozása, már a tizennyolcadik században. A későbbi irodalomtörténeti rendszerezések meg is éltek belőlük, jó fél évszázadig. A tizenkilencedik században aztán annyira felszaporodott az irodalmi termés, hogy a korábbi forrásmunkák elégtelennek bizonyultak. Nem is szólva arról, hogy nem lehetett megállni, tovább kellett folytatni a tizennyolcadik századi kezdeményezők munkáját. Erre vállalkozott Szinnyei József.

— Pedig nem is volt irodalomtörténész.

— Még csak könyvtári szakember sem volt 1860-ban, amikor elkezdte a munkát, az adatgyűjtést. 1848 őszén Komáromban honvédnek állt, részt vett a vár védelmében, főhadnagyi rangig vitte. Majd ügyvéd lett, utána pedig biztosítási

amelyet méltán nevezhetünk élete fő művének. Abban a korban alkott meg, amelynek uralkodó szemlélete pozitivizmus volt.

— Amelyet később oly sokszor kritikával illettek. A bírálat természetesen jogos volt abból a szempontból, hogy a pozitivizmus elutasította az általános kategóriák vizsgálatát, elvszerűen tért ki a nagyobb összefüggések feltárása elől s csak a tények vizsgálatát látta indokoltnak. Viszont olyan alapfeltételek megteremtését vállalta, amelyek nélkül az összefüggést kereső koncepciók sem alakulhattak volna ki. A gazdagabb nemzetek — arra a korszakra értve hadd mondjam, hogy műveltebb nemzetek — meg is teremtették ezeket a feltételeket. Alapkönyvek, lexikonok születtek, irodalomtörténetek, szövegkritikai kiadások jelentek meg. A magyar pozitivizmus, sajnos, a kezdeti eredmények után megállt. Amikor a magyar irodalomtörténet,

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 FEB 21

1021

Bálint István rajza

1981. FEBRUÁR 21.

Bálint István

Válasz. Karel Čapek: Bu[illegible]

„Velence..., Mi nem tetszett? Mindenekelőtt Cse[illegible] mert vámhivatalnokai elszedték az olasz bankra szóló u[illegible] udvariasan választásomra bízva visszatérhetésemet, avag[illegible] utazásomat Olaszországba — pénz nélkül."

★

Kivonat A. V. Bp. lev.-ből. N° 270/81.

A Petőfi című tévéfilmet azért kritizálták Önök — és más lapok is —, mert az író ragaszkodott a tényekhez, a dokumentálható eseményekhez. Miért baj ez? Jobb lett volna, ha Szabó György kitalál egy másik Petőfit?

Válasz. Mikszáth Kálmán: Levél Görgey Albertnak, Horpács 1909. augusztus 15.

„...A megtörténhetés illúzióját fenn kell tartani. Ez az egyetlen törvény, mely az írót kötelezi... Jósika élve hagyta Zách Klárát, Shakespeare nagy történelmi drámáiban nevetséges volna a történelmet keresni. Nem úgy történt az. De azért becsesebbek azok az emberiségnek, mint a legzamatosabb történelmi tények. Szóval, valódi tényállást még a történelem se követel."

[illegible]mában veszi át, ahogyan a tulaj[illegible] donosa használta, s a latinbetű[illegible] nyelvek nemzetközileg elfogadot[illegible] szabálya szerint névátírásoknál a illető nemzet fonetikáját fogadjá[illegible] el. Így írjuk mi Masaryk (nem Maszarik), Havliček, Novomesky Tiso nevét a cseh és a szlovák he[illegible] lyesírás szerint, és így kívánjuk ez[illegible] a magunk neveinél is. Mi Leoš Ja[illegible] náček-et írunk, és a legkevésbé ser[illegible] tapsolnánk, ha szomszédaink Voj[illegible] tech Bartokról, Andrej Adyról, Šte[illegible] fan Sečianskyról, a *Kredit* című an[illegible] tifeudális mű szerzőjéről emlékez[illegible] nének meg.

A szerkesztő átírási módja ner[illegible] is következetes. A Čáki, a Dörf[illegible] mellett Herbenstein-t, Morgentha[illegible] ler-t, Rosswurm-ot, Pitschhoffer[illegible] ír. Miért nem Pichofer és miér[illegible] Bafán? Diszkrimináció vagy kebel[illegible] barátság?

DÉLI HÍRLAP
Bálint István
1981 DEC - 8

/ 1021

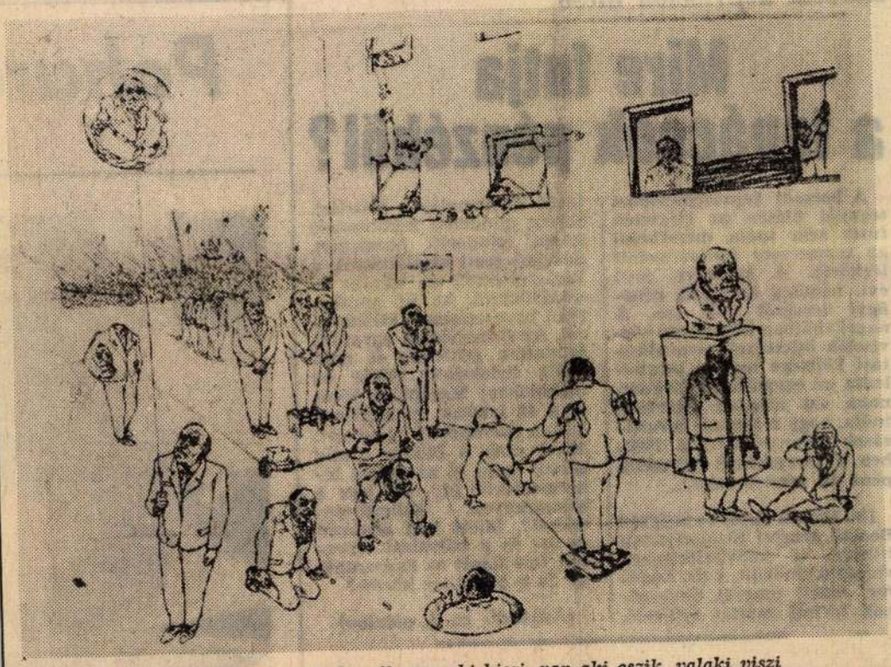

* *Egy hosszú című rajz: Valaki beszél, van aki hiszi, van aki eszik, valaki viszi*

Ma is alszunk, ma is eszünk, ma is leszünk

Bálint István grafikái

Sajátos világot teremtett — vagy inkább sajátos nézőpontból figyeli világunkat — *Bálint István*. A fiatal (harmincegy éves) grafikusművész 1980-tól állít ki, Miskolcon már szerepeltek művei, a Nehézipari Műszaki Egyetemen. Most a Kossuth utcai Mini Galéria ad otthont rajzainak, metszeteinek, és először szerepel közös kiállításon is, ugyancsak városunkban, az országos grafikai biennálén. Rajzait jól ismerik az Élet és Irodalom olvasói.

Mi a sajátos Bálint István világában? Könnyen érthető, jól áttekinthető rajzait „poénra" hegyezi ki. Figurái nem éppen rokonszenves arcvonású, ötven év körüli férfiak. Az alakokat és a szituációkat karikaturisztikus túlzással állítja elénk a művész, mulatságos-keserű dolgok történnek a rajzokon.

Már a címek is sokat sejtetnek. Ma is alszunk; Ma is azt tesszük; Ma is eszünk; Ma is megyünk; Ma is leszünk; Ma is kelünk... Ez a látszólagos fantáziátlanság, monotonitás játékos, abszurd ötletekben jeleníti meg életünk visszatérő gondjait, bajait, az apróbb-nagyobb „kitolásokat", igazságtalanságokat, a luftballonfejűek, vagy éppen a fej nélküliek manipulációit. A mikroközösségek személyi kultusza irritálja a rajzolót, éppúgy, mint valamennyiünket. Sámlira állva, kis kézikocsiban csücsülve, a másik nyakában éppúgy lehet semmit mondani — a rajzokon, mint íróasztal mögött, vagy szónoki emelvényen — a valóságban.

Sz—

Borsodi képviselők ülése

Mire futja a tanácsok pénzéből?

A borsodi képviselőcsoport tegnapi ülésén az elégtelen fűtés sem tudta mérsékelni az eszmecsere felforrósodott légkörét. A tanácsok jövő évi, némileg korrigált pénzügyi tervéről volt szó. A nagykabátban hozzászóló képviselők ötleteinek megvalósítási költsége messze meghaladta az egymilliárd forintot, noha azt minden jelenlevő tudta, hogy a tanácsi beruházások finanszírozására 1982-ben a tervezettnél kevesebb pénz áll rendelkezésre.

Dr. Havasi Béla, az MSZMP Borsod megyei Bizottságának titkára, a képviselőcsoport vezetője elnökölt, s *dr. Ladányi József* megyei tanácselnök tartott múltat értékelő, jövőt körvonalazó előadást. Szinte mindenki kérdezett és szinte mindenki hozzászólt. Sok szó esett vízellátásról, a lakásépítésről, az iskola- és óvodaügyről, az új munkarend bevezetésének kilátásairól, Az észrevételek egyaránt érintettek generális és parciális érdekeket. Példa az utóbbiakra: Megépül-e jövőre a 42 lakásos, nyugdíjasok háza a Szentpéteri kapuban?, Miért csak a Miklós utcáig készül majd el az északi tehermentesítő út?, Mi lesz a bükkaranyosi Kulcsár-patakkal?, Miért kell elodázni az út- és a pályatest tervezett felújítását az Eszperantó tér és a Marx tér között?

(Folytatás az 5. oldalon)

Pohár

● Megkezdődött Garadnán a
vakba és patakokba, ahonnan

Tra

Földrengés után

Megkezdődött a helyreállítási munka Azerbajdzsán földrengés sújtotta körzeteiben, bár a szakértők szerint, még kisebb utórengésekre lehet számítani.

A Kaukázusnak a Kaspi-tenger felé nyúló körzete földrengésveszélyes körzet, és a múlt héten itt több alkalommal is erőteljes, egyes körzetekben a Richter-skála szerint nyolcadik fokozatú rengések voltak.

ndenütt járha

Bálint István

Heller László: Harcok és álcsaták

Művészet, 1983. május

Bálint István

Bakos Katalin: A II. Nürnbergi Nemzetközi Ifjúsági Rajzbiennáléról

Művészet, 1983. február

Bálint Tibor, [Lesti]

l: Samu Géza

Vadas J.: Panoptikum 12

Élet és Irodalom Bp. 1983. okt. 14. XXVII/41

Bálint Tihón, [grafikus]

L: Keri Ádám

Láncz S: Képzőműv. krónika 715-718

Jelenkor, Pécs, 1982. júl-aug. XXV/7-8

fránya garabonciás!" — Az ocogtatta a palást gyémánthomlokát. Bevált. A kétely yogásban.

elvonszolta magát. Szánták-bánták, mi lett a palásttal. De a gyűlölt páncél, az arctakaró rostély, mégis...! Azt ugyan le nem hántotta ukk-mukk-fukk a gyarló emberfia. A kétségbeesés ritkán szül vád nélkül bűntudatot.

— Urunk, feljebbvalónk... védj meg minket! Öltsd fel a ruhád! — A könyörgés ütemessé vadult.

— Új ruhát... új ruhát... új ruhát...

Mankók és botok verték a ritmust, a csecsemők taktusra ríttak, sikított a női hisztéria, duhaj hímek fenyegettek, masszát gyúrt a félelem. Egyenlővé süllyedt, ami egyenlővé emelkedni csak látszatra tudott.

Az uralkodó meghúzódott az erkély szegletében. A rekedt garabonciást unszolta, alázatos beszéddel. Ott lapult az is a torony tövén.

— Add a köpenyed. Nem hazudtál, sajna: add hát!

megőrizni, vagy széles körök számára kívánták hozzáférhetővé tenni? Mit jelentett a nép fogalma általában a XVIII. században, és mit konkrétan az egyes íróknál? És ez a kérdéskör már a felvilágosodás „árnyait" idézi: kevesen bíznak a nép érettségében, és sokan hitték, hogy a népet be kell csapni, akár a haladás érdekében is...

Mortier tanulmánykötete *Bene Ede* kitűnő válogatásában és *Fázsy Anikó*, illetve *Kormányos József* fordításában a korszerű felvilágosodáskutatás fontos eredménye. Tanít, ösztönöz, egyetértésre és továbbgondolásra, vitára késztet.

Ferenczi László

vallomása a he
Magyarországon,
kesztőségi-írói be
meretlen úgy gor
utóbb döntenie
ságot, világnéze
zatot illetően, de
akár az egyik, a
ton'" letanyáznia
volna. A Duna
komphajóból áts
szeretne, vagy
nyelvünk titka –
ba, s a két par
magát. Minthogy
mozza ki a vallon
be kell érnünk a
érzet ábrázolásá
igen kismérvű

Bálint István, grafikus

Bálint István: Talán mozdul

2.

28. XXVIII/39

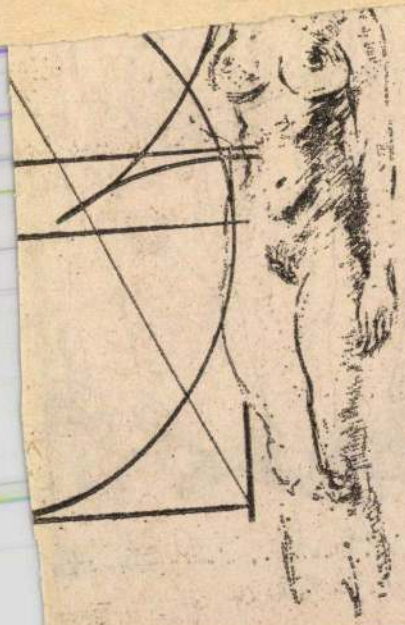

...hely

...hetett rá kíváncsi talán. S...
...ima is elszáradt a memóriá...
...n, zöldell helyette a tizene...
...lyű „személyi szám". Amel...
...s bejelentésére (saját érd...
...nben) sorjában szólítanak ...
...léces levelek, hiszen nélkü...
...dául ezért a jegyzetért s...
...na utalható a honorárium;...
...elyet már-már megszerete...
...t lassan az egyetlen dol...
...n-földön, ami egyesegyed...
...em jelent. Most odaboríto...
...sztalra csuklón-lógázható p...
...kis táskám. Borul itt kife...
...den. Fekete vasúti igazo...
...y („hogy jegyet válthassak"...
...sítvány, forgalmi engedél...
...könyvi kivonat („hog...
...mekemet iskolába íratha...
...), havi bérlet, különfél...
...igaimat bizonyító könyvecs...
kék, leporellók, kartonok. Igazol...
vány, hogy jogosult vagyok v...
selni valamit, ami úgyszinté...
igazol ...

...lett legyen, hogy „... a tulajdonos például vasúti jegyet válthasson ... vagy gyermekét iskolába írathassa". Nem a papírsárkány egy főre jutó galacsinjai végett volt hát a közismert gombos zubbony, azzal az irdatlan sok zsebével — okmányoknak kellett ott a hely; de jó, hogy ezt is tudjuk végre. És ha lesz, aki esetleg csak jövőre rúccan „kínaiba", bizonyos lehet benne, ha mosolytalan kinait lát, hogy az illető nem azért bánatos, mert nincsen személyi igazolványa.

Valami sületlen reflex bennem, hogy különféle messzi hírek olvastán (láttán) a tudatomba vetett információs kavics megfordított jelenséget vált ki. A hullámok kintről befelé terjednek, gyűrűjük a közép felé szűkül, és már itthon is vagyok. Most is a magam (immár harmadik) személyi igazolványát néze-

Vagy egy évtizede világese...
ményről tudósítottam valahon...
nét. Mint egy muszáj-hippi: nya...
kamban mindenféle színű zsinc...
ron átlátszótasakos, fényképe...
kártyák hintáztak és gabalyod...
tak untalan össze — belépő ...
televízió épületébe, külön másik...
a stúdióba az épületben; belép...
a szállodába, külön másik ama...
emeletre, ahol laktam; belép...
oda, ahol a belépőket osztják.
Az a főváros a mienkénél kics...
vel közelébb áll Európa közepe...
hez, vannak hát még szuperciv...
lizálódásban távlataink. A hely...
zet máris biztató. Akár ki is fe...
ledhetem a leltárból azokat a...
alkalmi dokumenteket (katona...
könyv, az egyik — a magán-kél...
— útlevél, egészségügyi könyv...

Bálint István, grafikus

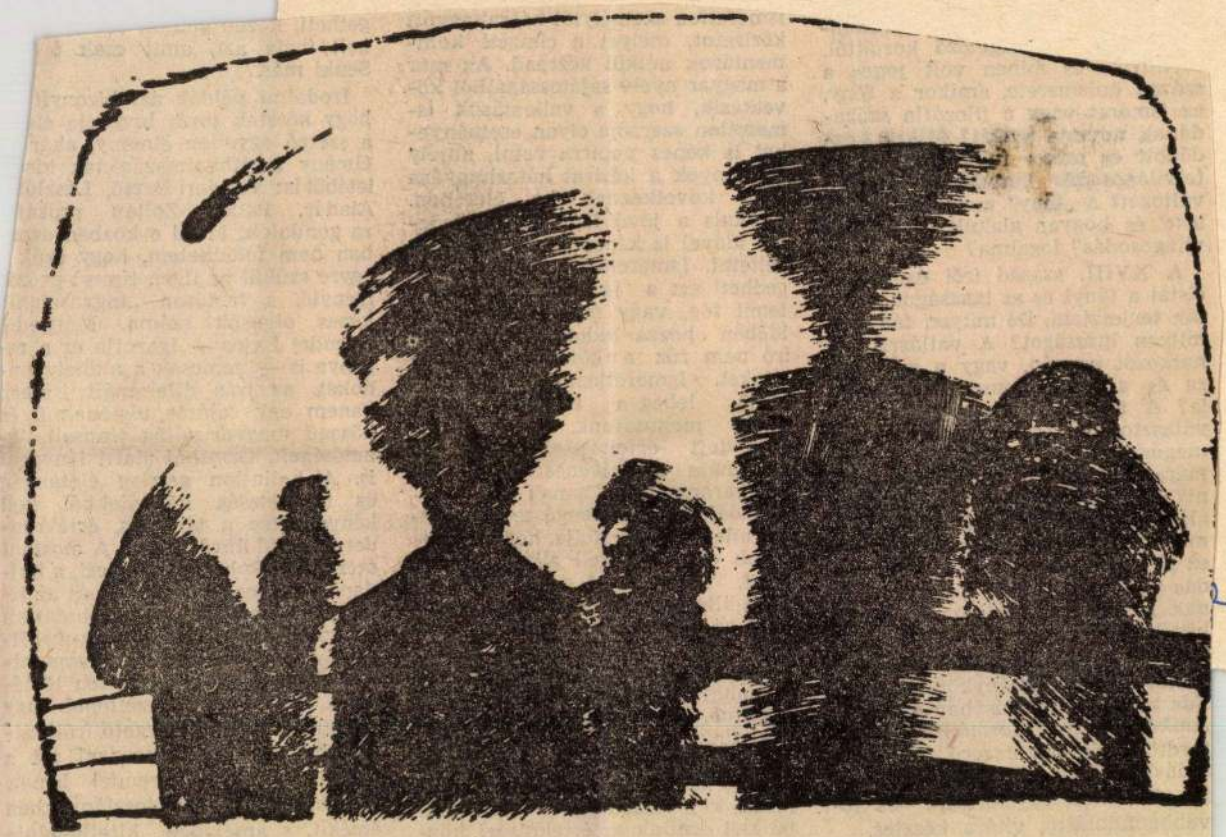

Bálint István: Zavart adás

12

XXVII/16

Mortier tanulmánykötete *Bene Ede* kitűnő válogatásában és *Fázsy Anikó*, illetve *Kormányos József* fordításában a korszerű felvilágosodáskutatás fontos eredménye. Tanít, ösztönöz, egyetértésre és továbbgondolásra, vitára késztet.

Ferenczi László

komphajóból átszáll tehát — vagy szeretne, vagy át fog szállni?, nyelvünk titka — a mentőcsónakba, s a két part közt sodortatja magát. Minthogy az író nem nyomozza ki a vallomástévő személyét, be kell érnünk az értelmiségi közérzet ábrázolásával. De. . .de itt igen kismérvű az ábrázolás. A

a azt, amit csak ő
is.

ni példák azt bizonyít
etek sorát hívhatja él
egyetlen élmény, akár
negfogalmazásának kís
Tandori Dezső, László
Panek Zoltán prózáj
lok. Mind e közben azo
feledhetem, hogy szűk
kül az ilyen típusú prózá
s tartósan „fogyasztani
vasók száma. Márpedi
Lajos — igazolja ez a re
— nemcsak a műhelygon
írás dilemmáit ismeri
gy sajátos történelmű és
agyar világ típusait, le
csonthéj alatti lényegét
latlan gazdag életanyag
szség közérdekből kell
se a tárgyias, értékren
tő ábrázolásra. A mostani
Bohuniczky bácsi, a haj
irosi notabilitás, és az if
llengései, végeláthatatlan
ásai és önéletrajz-mesél
mcsak epikai szempont
ból s itt adnak befejezetlen történetet, hanem befejezetlenek úgy is, mint folytatást sürgető írói vállalkozás: egésszé kéne írni azt a világot, amelyet Grendel ismer, füstlibegésű történetfoszlányokban érzékít, s amelyben kiteljesednie emberként, művészként kényszerű lehetősége.

Bálint István, makó. festő

Az orosházi múzeumban jó érzéssel először bemutatkozók alkotóit kiállításait láthatjuk. — Többségükben mai is rajzuk fiatal, nem hivatásosak, mégis akadnak azok között, akiket már lehet többjük már lehet többjük már lehet többjük

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Bálint István, grafikus

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

1984 JÚN --

1021

Bálint István: Tájkép csata helyett

Z hiradója

Nyíregyházi zenei események: március 11-én az állami zeneiskola tanárai koncertet adtak a Vasvári gimnáziumban. Műsorukon klasszikus, romantikus és modern szerzők kamaradarabjai szerepeltek. Az előadás bevételét a Nemzeti Színház javára ajánlották fel. — Az Ifjúsági Fúvószenekar Babka József zongoraművész, az állami zeneiskola igazgatójának közreműködésével és Tonte László karnagy vezényletével lépett föl. Mendelssohn, Wagner, Grieg műveit adták elő. — A Bessenyei György tanárképző főiskolán III. 29-én Bárdos-estet tartottak. A műsorban felléptek a 4. sz. általános iskola kórusai, a főiskola női kara, az ifjú zenebarátok kórusa, a Nyíregyházi Vegyeskar és a Vásárosnaményi Vegyeskar.

Az Országos Zenepedagógus Szakosztály harmonika tagozata növendékhangversenyt rendezett március 25-én a fővárosi Szabó Ferenc állami zeneiskola hangversenytermében.

Március 20-án a hajdúböszörményi állami zeneiskolában a debreceni ütőhangszeres együttes japán műsorát adta elő.

A Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola Kodály termében III. 21-én ifj. Fasang Árpád zongoraművész francia zeneszerzők műveiből adott műsort.

A komlói Erkel Ferenc zeneiskolában III. 11-én improvizációs versenyt rendeztek. A versenyen harmincnégy tanuló, tizennégy csoportban vett részt.

Április ötödikén Székesfehérváron a Bartók Béla Zeneművészeti Főiskola végzős hallgatói mutatkoztak be. A fiatalok különféle dzsesszzenekari formációkban léptek a közönség elé.

dezték meg a Hajdú-Bihar megyei kórusok találkozóját. A rendezvényen 19 kórus lépett a közönség elé.

Március 20-án Szegeden a Collegium Artum zenetudományi Szekciója Schumann muhelyéből címmel adott műsort. Közreműködött Kovács Beatrix zeneakadémiai hallgató és Bódás Péter főiskolai tanár.

Brahms születésének 150. évfordulója alkalmából rendeztek hangversenyt a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola szegedi tagozatának művésztanárai III. 26-án. Közreműködött Delley József, Bódás Péter, Kerek Ferenc, Bán Sándor, Szecsődi Ferenc valamint a főiskola vegyeskara, Delleyné Halama Piroska vezényletével.

A Liszt Ferenc állami zeneiskola április negyedike tiszteletére adott koncertet Győrött. A veszprémi és győri zeneiskolák vonószenekarait Dóczi Péter és Bánki Péter vezényelte.

A leninvárosi Vándor Sándor állami zeneiskola március 29-én megyei gordonkaversenyt tartott. A versenyen nyolc zeneiskola növendékei vettek részt.

Budapesten, az I. kerületi tanács művelődési házában az I. kerületi állami zeneiskola növendékhangversenyére került sor III. 19-én.

A sárospataki állami zeneiskola tanárai III. 18-án tartottak hangversenyt. Műsorukon Vivaldi, Mozart, Beethoven, Weber, Brahms, Schubert, Debussy művei szerepeltek.

A ceglédi Erkel Ferenc állami zeneiskola hangversenytermében Varsányi László zongoraművész tartott előadást III. 19-én.

A sátoraljaújhelyi állami zeneiskola nagytermében III. 26-án került sor a növendékek második hangversenyére.

Március 23-án Balassagyarmaton

Bálint István, grafikus

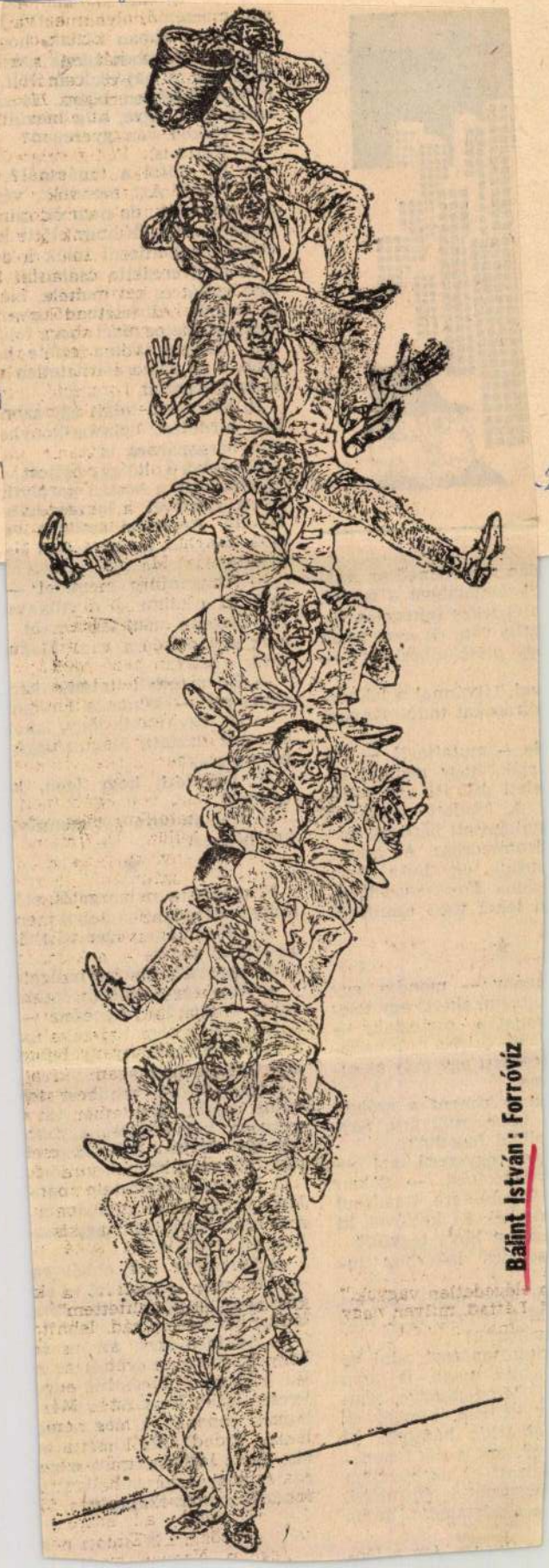

Bálint István: Forróvíz

Bálint Istvá

Erel is

15

2. XXVII/35.

…len megvenned az „inf-
…". Legalábbis a lakást.
…n érdekes fejtegetés, le-
…y is van, de nem tudsz
…gy olcsó albérletet? —

…val, Istvánnal a lakbér-
…őírásokat tanulmányoz-

…le — mutatta N. — Vi-
…rják, hogy mennyi le-
…rleti díj. Itt van fehé-
A kiadott lakásrész
…gállapított bérének ma-
…áromszorosa. Az annyi,
…ndjuk, egy húsz négy-
…szoba fürdőszoba-hasz-
…n lehet több ezerötnél.

★

…mény — mondta egy
…atársa, akivel egy tele-
…vonalán osztoztak. —
…ogta suttogóra a hang-
…esedett egy hely az al-
…an.
…nap kiment a szóban
lakásosztályára. Saj-
…ollyal fogadták.
…yan egyszerű az! —
…világosítást. — Sokan
lehetőségre. Ráadásul
…rekkel. Ki kettővel, ki
…azokat hová tegyük?
…sőzetes lakáshoz ju-

…y most nincs meg az
Meg persze se a má-
…armadik!
…dott tanácsot adni az
hisz maga is arra
. Mindenesetre, gon-
…r itt van, kimegy és
…albérlők házában. El
…veszteni, a sok tízeme-
…között ez az egyetlen
…égyszintes építmény.
…e a postaládát, hátha

…t ilyenre, így a lép-

…értette.

— Átmenetileg megteszi — tatta ki a hölgy. — A villanys lát közösen fizetjük majd. csak egy mérőóra van. Magu zetik a felét.

— És mennyit tetszik kér szobáért? — kérdezte halkan

— Itt egy fiatal lány lako kétezret fizetett. Maguk ugye ten vannak?

N. bólintott, hogy igen, k vannak.

— Hát az ugye két személy. kor négyezer.

★

N. megleste az igazgatót, elő milyen reménytelen helyzetben

— Lakás kéne végre valahá nyögte ki végül.

Az igazgató tünődve hallgat

— Van egy tetőtér-beépítés cionk — mondta révetegen. — dálom, hogy nem tud róla. Sz a szociális osztályon és felve a listára.

Aznap N.-nel madarat le volna fogatni. Úgy vélte, túl nehezén, hiszen a legnagyobb feszítés ahhoz kell, hogy egyáltalán a listára kerüljön.

A részleteket másnap tudta Manzárd lakás félmillióért, a ár tizenöt százalékát egy össz kell majd kifizetni.

— És mikor lesz ebből va — kérdezte izgatottan a szo osztályon. — Mikor lesz kész lakás? Mikor költözhetünk?

— Az idén meg jövőre se képpen. Talán majd két év r Ha kapunk a tanácstól enge Persze lehet, hogy öt év lesz logból, mert az efféle enge lassan jönnek. És kicsi a k tás, tudja milyen kevés a sz ros, és hogyan használják ki a rendelő szorult helyzetét.

★

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 327-7 340-726

Bálint István, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 JUL 16

1021

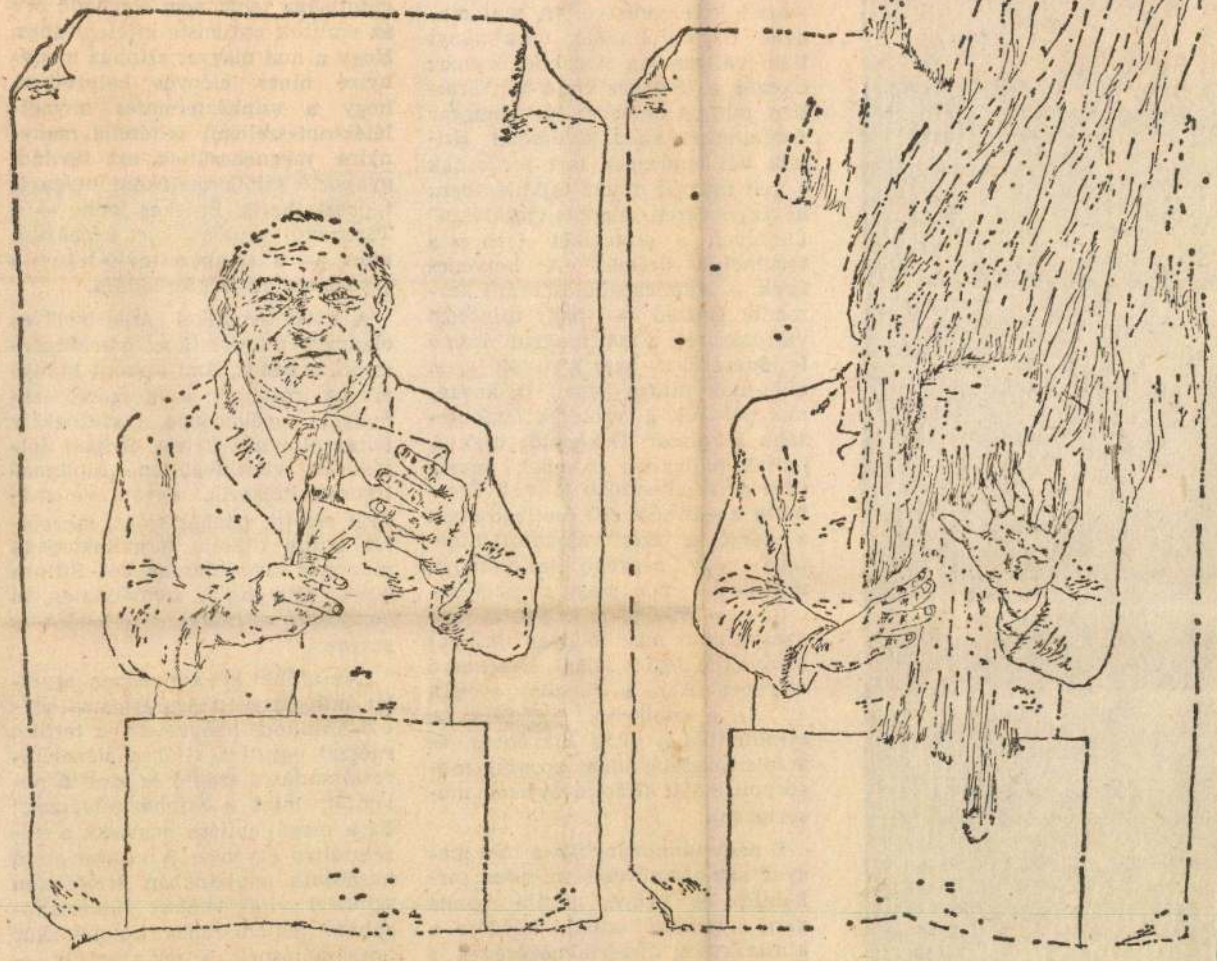

Bálint István rajza

r kiállításáról

venes évek első felében megjelent színházkritikákat tartalmazza. A válogatás szempontjai bevallottan kritikusi feladatvállalást jeleznek: kizárólag magyar drámákról szóló írásokat vonultat fel. Ez a szerző egyik visszatérő, kedvenc témája, vállalt kötelezettsége. (A mai magyar drámáról szóló tanulmányt több változatban olvashattuk már: először a Színház című folyóiratban, majd A hetvenes évek magyar irodalmáról szóló kötetben.) Szilá di két tendenciát tart fontosnak a mai magyar dráma fejlődésében: az úgynevezett „álarcos vígjátékot" (amelyen a groteszket érti) és a történelmi drámát. A hetvenes évek — a felszabadulás utáni harmadik évtized — nagy minőségi változásáról: a mai magyar dráma fejlődéséről a napi kritikák nem adhatnak átfogó képet. (Hiányzanak például a groteszk legfontosabb alkotásai: Örkénytől csak A holtak hallgatása szerepel, amely nem a legjellemzőbb műve!) Érezhette e szükségszerű esetlegességet a szerző is, ezért válogatott kötetébe négy nagyobb tanulmányt, amelyek a mai magyar színházművészet általános helyzetét tárgyalják: a mai magyar drámát (Szavakba fogott világ), a rendező szerepét (Aki a függöny mögött áll...), a színikritika helyzetét (A színikritika a viták tükrében), és a felszabadulás utáni korszak műsorpolitikáját (Három évtized műsortervei).

E négy tanulmányban a mai magyar színházművészet minden sarkalatos és kényes pontja benne van: a rendezői színház kérdése, a klasszikusok újraértelmezésének s a kortárs magyar dráma útrabocsátásának felelőssége, a rendező-színész kapcsolat, a közönség igénye, a színikritika hatása. E vitágyakorló színigazgatóként maga is tapasztalhatta. Érdekes lenne — a Tapsrend *színikritikusi* aspektusa után — a színházcsináló-irányító tapasztalatait is közreadnia.

A kötet tematikai „átfedései" az elemzett művészeti ág összefüggéseiből erednek. Ami viszont hiányzik az írásokból: az a szerző személyes véleménye, szubjektív (akár elfogult) ítélete. Szilá di túlságosan visszafogottan, diplomatikusan ítélkezik, egyéni véleményét elrejti, színház iránti szeretetét szinte titkolja, tárgyilagossága már-már kívülállásnak hat. Stílusa ezért túlságosan személytelen, és gondosan csiszoltsága ellenére is száraz.

„Az utóbbi két évtizedben egyetlen művészeti ág sem ért meg annyi általános hangvételű, a terület egészét egyetlen vitában védelemre-támadásra szólító és szorító polémiát, mint a színházművészet." Ez a megállapítása nemcsak a közelmúltra érvényes. A magyar sajtó hasábjain napjainkban ismételten színházi viták vannak kibontakozóban. Szilá di János kötetét akár hozzászólásnak is tekinthetjük — egy felelősségteljes színházi ember részéről.

Ézsiás Erzsébet

Bálint István, grafikus

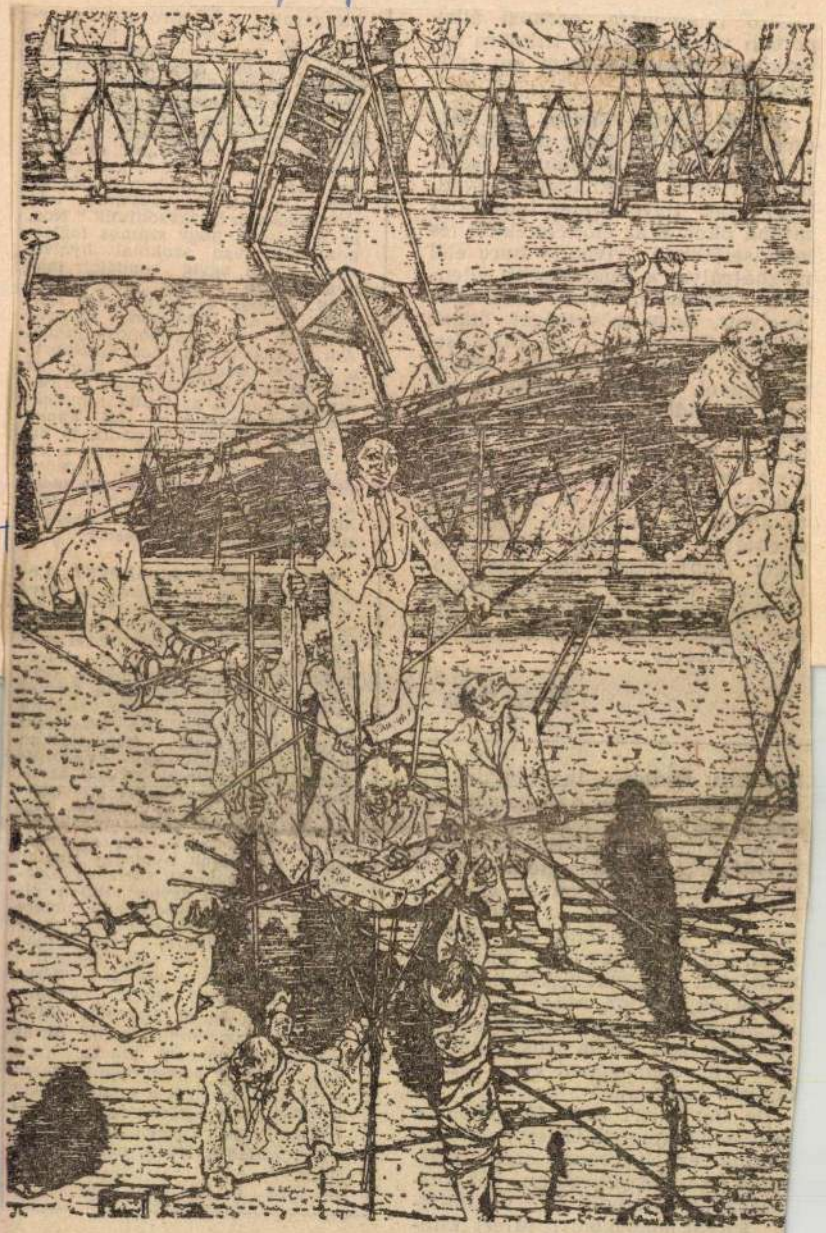

Bálint István rézkarca (részlet)

Bálint
Élet

1.

XXVIII/4

Földes Anna

kollektív büntetés. Igazságtalanság és igazságtalanság. Kalapemelés és kalapemelés.

Jól tudom, az igazságtalanság, az aljasság nagysága nem mérhető az áldozatok számával. És ez a két igazságtalanság, ez a két bűn mégsem számítolható le egymás által. Mint ahogy egy dinnyéből nem lehet egy almát kivonni. Nincs közük egymáshoz, nincs olyan kalapemelés, amely egy kalap alá terelhetné őket. Pedig Nuszbaum úrnak alighanem éppen ez a „szimbolikus funkciója".

De hát miért nem jó nekem a békesség? Amelyik Örley Dénes tábornok és Nuszbaum sarki zöldséges gesztusváltásában, sőt kézfogásában fejeződik ki? Valamiféle sorsazonosságban? Miért kifogásolom az új közhely divatossá válását a színpadon, ha természetesen a régi (a színpadokról szeren-

mésről, az ottani gondokról, [illegible] mákról. Utóbb viszont, a termés betakarítása után nem tértünk vissza a témára. Az időnkénti kampány-jelleggel kapcsolatban némi bűnbánatot kell gyakorolnunk, mentségünkre szolgál azonban — különösen ebben az esetben —, hogy nem vagyunk gazdasági szaklap, nem feladatunk az, hogy kifejezetten ilyen kérdéseket kövessünk nyomon időtlen időkig. Ha egy-egy szerzőnk bizonyos gazdasági problémákban általánosítható, közérdekű dolgot lát, megírja. Ha a probléma megoldásának későbbi szakaszában ilyesmit már nem talál, nem írja meg. Végezetül, olvasónk kérdése: „Most olvastam, hogy Nyugat-Európában és az Egyesült Államokban bordömping van, neves márkákat dobnak piacra jóval áron alul. E versenyben miként állja meg a helyét a tokaji aszu?" Bizonyára nem könnyebben, mint eddig. Ennél kimerítőbb választ, tájékozatlanok lévén, nem tudunk adni.

Bálint István, grafikus

FRÖJA

Bálint István: Hozzák és viszik

HOZZÁK ÉS VISZIK

—KE

e M

lgetés

földön laki
yvespolcon
eletpéldány

Marx-poémáb
a. Javaslom,
lfeledett szót.

ály.
egyet.
dat.

et is. Proleta

— Semmit. Csupán elfeledet
— Netán hiányérzetének adott

meg, hogy eddig az *Iszony* a legtöbbször, tizenkétszer újranyomott műve. A Bűnt „csak" tízszer adták ki — ha nem számítjuk az életműsoro-

an.
tt, zaj és sötétség
a nappalok fényboltja alatt.

Bálint István, apapilus

Bálint István rajza

12.

4 XXIX/1

még vitatkozni sem érdemes.
n jó az persze, ha a publicisz-

gokba és kapcsolatok-
yújtanak betekintést,
k helyzeteket idéznek
nellett látszólag csak
gyesztve szerepelnek
leírások, például egy
eletkezéséről vagy hét-
i élményekről — „je-
való.igos kalandtör-
", véli Hoffmann. Külö-
élvezetes számára a
mok könnyed össze-
lása, s az, hogy megőr-
a feljegyzések esszéisz-
jellege, amelyben az
ota éppúgy jelen van,
filozófiai eszmefuttatás.

virtuóz művészi alko-
ól írott cikkében Fritz
ann így összegzi véleme-
a könyv „a memoáriro-
egyik csúcsteljesítmé-

vözi, így vizsgálja fejlődése döntő szakaszait. Tudjuk, Déry 1967. augusztus 16-án kezdte írni visszaemlékezé-

lán és mások. „A könyvben megrajzolt, szellemes-ironikus portrévázlatok a könyv gyémántdarabjai." Irodalmi

nye".

— eszéki —

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Bálint István

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 JAN 27

XXVIII. ÉVFOLYAM, 4. SZÁM

1021

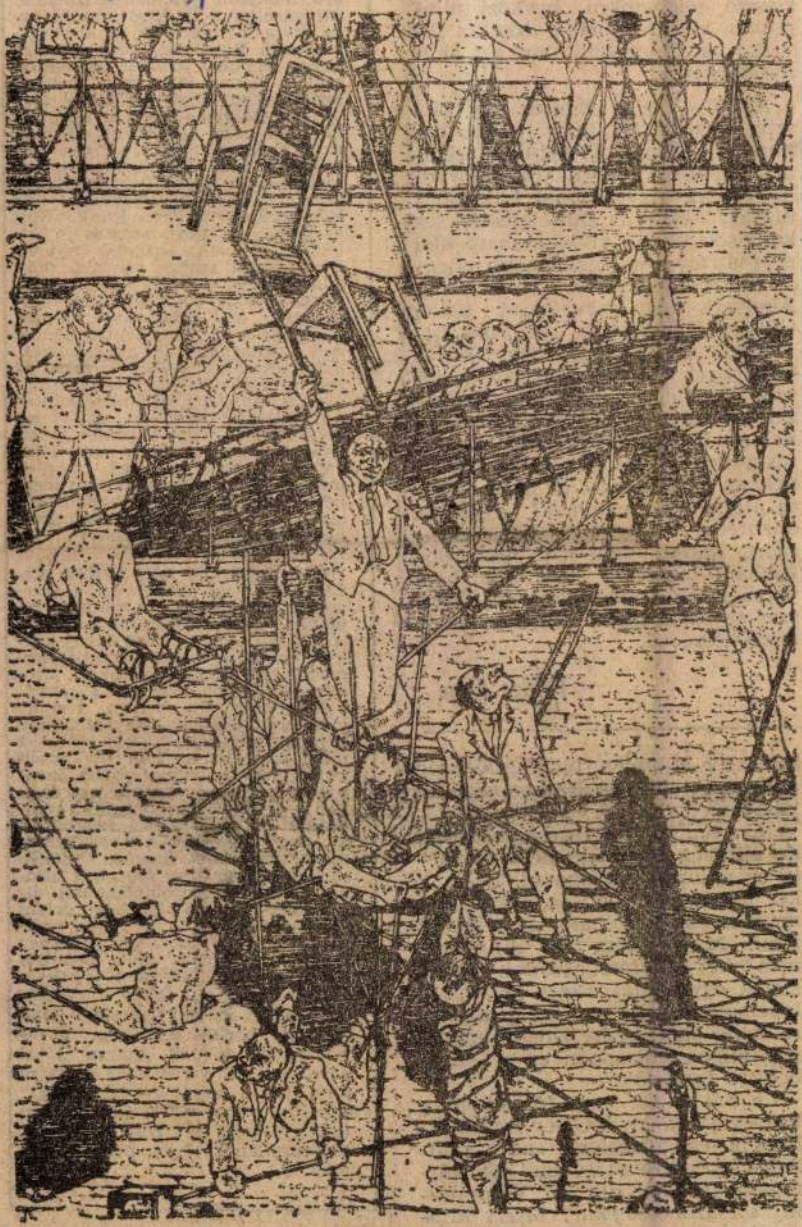

Bálint István rézkarca (részlet)

hallgatással, hanem a megtévesztetteket felvilágosító, ha kell, irritáló igazságokkal lehet csak legyőzni, kiirtani. Nem hiszem, hogy rémeket látnék. Sajnos, fenyegető névtelen levelekre, hol ízetlen, hol riasztó telefonokra, borközi állapotban világgá kürtölt titkokra hivatkozva bizonyíthatnám azt, amit mindenki tud.

Amitől Varjas Endre, úgy látszik, annyira fél, hogy inkább behunyja a szemét. És behunyt szemmel kerülgeti az aknákat, ahelyett, hogy éber figyelemmel hatástalanítaná őket. S az előítéletekkel (és képviselőikkel) vívandó harc elől meghátrálva, a leggyengébb ellenféllel, Nuszbaum úrral hadakozik. Ahelyett, hogy szövetséget kötne Görgey Gáborral — de Bibó Istvánnal, Illyés Gyulával, Száraz Györggyel, Szabó Magdával, sőt még az üldözötteket mentő (képzelt és valóságos) Örley tábornokkal is. Mindazokkal, akik humanista és demokrata módon küzdenek az emberséggel és a szocialista állam alkotmányával egyaránt ellentétes előítéletek felszámolásáért. Napjainkban már nem röpiratban, nemcsak tanulmányban, versben, de a színpadon is. Egyszer-egyszer éppen Nuszbaum úr közvetítésével...

Földes Anna

---

kollektív büntetés. Igazságtalanság és igazságtalanság. Kalapemelés és kalapemelés.

Jól tudom, az igazságtalanság, az aljasság nagysága nem mérhető az áldozatok számával. És ez a két igazságtalanság, ez a két bűn mégsem számítolható le egymás által. Mint ahogy egy dinnyéből nem lehet egy almát kivonni. Nincs közük egymáshoz, nincs olyan kalapemelés, amely egy kalap alá terelhetné őket. Pedig Nuszbaum úrnak alighanem éppen ez a „szimbolikus funkciója".

De hát miért nem jó nekem a békesség? Amelyik Örley Dénes tábornok és Nuszbaum sarki zöldséges gesztusváltásában, sőt kézfogásában fejeződik ki? Valamiféle sorsazonosságban? Miért kifogásolom az új közhely divatossá válását a színpadon, ha természetesen a régi (a színpadokról szeren-

tartalmuknál jelentőségüknél fogva egyértelműen fedik a megjeleníteni kívánt fogalmat". Ezután azt javasolja, hogy „ott nyelvőrködjünk, ahol feltétlen szükséges, továbbá, ha valamilyen szakterületen járatlanok vagyunk, írás előtt legalább tájékozódjunk." Nos, az a helyzet, hogy számos foglalkozásnak van szakmai nyelve, ezek egytől egyig rondák, magyartalanok, s csak imádkozhatunk, nehogy e „kifejezések, szóképek" az általános magyar nyelvben is meghonosodjanak. Ám „váltsanak ki" az építészek, a tanácsi tisztviselők — nem ez lesz az első tükörfordított germanizmus, amivel nyelvünk romlásához hozzájárultak —, mi éppen olvasónk leveléből kaptunk jó ötletet. Azt írja ugyanis, hogy a kiváltás jelentése (többek között) mentesítés. Nagyon óvatosan megkérdezzük tehát: nem lehetne legalább a köznyelvben mentesítésnek mondani a kiváltást?!

PÉK LÁSZLÓ, BUDAPEST. Levélírónk némi malíciával a szemünkre veti, hogy bizonyos témákkal kampányszerűen foglalkozunk. Így például késő ősszel sokszor írtunk a Tokaj-hegyaljai termésről, az ottani gondokról, örömökről. Utóbb viszont, a termés betakarítása után nem tértünk vissza a témára. Az időnkénti kampány-jelleggel kapcsolatban némi bűnbánatot kell gyakorolnunk, mentségünkre szolgál azonban — különösen ebben az esetben —, hogy nem vagyunk gazdasági szaklap, nem feladatunk az, hogy kifejezetten ilyen kérdéseket kövessünk nyomon időtlen időkig. Ha egy-egy szerzőnk bizonyos gazdasági problémákban általánosítható, közérdekű dolgot lát, megírja. Ha a probléma megoldásának későbbi szakaszában ilyesmit már nem talál, nem írja meg. Végezetül olvasónk kérdése: „Most olvastam, hogy Nyugat-Európában és az Egyesült Államokban bordómping van, neves márkákat dobnak piacra jóval áron alul. E versenyben miként állja meg a helyét a tokaji aszu?" Bizonyára nem könnyebben, mint eddig. Ennél kimerítőbb választ, tájékozatlanok lévén, nem tudunk adni.

Egyedül?

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Bálint István
grafikus
ÉLET ÉS IRODALOM
1983 ÁPR 22

1021

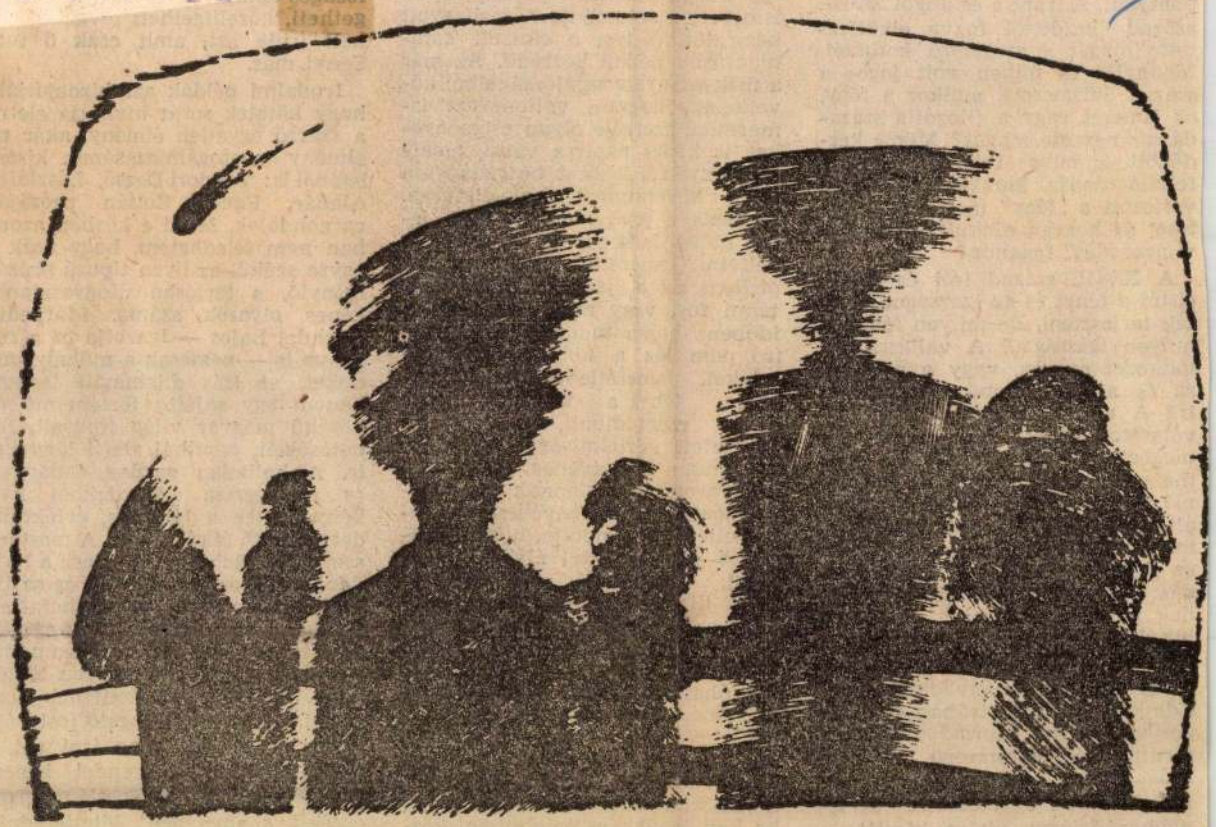

Bálint István: Zavart adás

pontokat. A francia és angol XVIII. század kezdettől fogva elkülönítette magát a megelőző koroktól. Mennyire és miben volt jogos a század önismerete, amikor a fény, az ismeret vagy a filozófia századának nevezte magát? Mikor kezdődött és mikor fejeződött be a felvilágosodás korszaka? Hogyan változott a „fény" metaféra jelentése' és hogyan alakult ki a „felvilágosodás" fogalma?

A XVIII. század írói és publicistái a fényt és az igazságot akarták terjeszteni. De milyen fényt és milyen igazságot? A vallásra vonatkozót csupán, vagy a politikára és a társadalomra vonatkozót is? A megtalált igazságot a kiválasztottak számára akarták-e megőrizni, vagy széles körök számára kívánták hozzáférhetővé tenni? Mit jelentett a nép fogalma általában a XVIII. században, és mit konkrétan az egyes íróknál? És ez a kérdéskör már a felvilágosodás „árnyait" idézi: kevesen bíznak a nép érettségében, és sokan hitték, hogy a népet be kell csapni, akár a haladás érdekében is...

Mortier tanulmánykötete *Bene Ede* kitűnő válogatásában és *Fázsy Anikó*, illetve *Kormányos József* fordításában a korszerű felvilágosodáskutatás fontos eredménye. Tanít, ösztönöz, egyetértésre és továbbgondolásra, vitára késztet.

Ferenczi László

egy buzgó tisztviselő juttatja el az ismeretlen személytől hátrahagyott kéziratot, melyet a címzett kommentárok nélkül közread. Az már a magyar nyelv sajátosságaiból következik, hogy a vallomások ismeretlen szerzője olyan eseményeket is képes papírra vetni, amely események a kézirat hátrahagyása után következnek be életében. Ugyanis a jövő időt egyszerű jelen idővel is képes nyelvünk érzékeltetni. Ismeretlen tehát megengedheti azt a játékot, hogy amit tenni fog, vagy majd tehet, jelen időben hozza tudomásunkra. Az író nem fűz a kötethez észrevételeket. Ismeretlent nem agnoszkálja, lebeg a történet vége. Amit megtudtunk, az egy céljavesztett értelmiségi önelemző vallomása a hetvenes évek végi Magyarországon, annak is szerkesztőségi-írói beltenyészetében. Ismeretlen úgy gondolja, hogy előbbutóbb döntenie kell állást, házasságot, világnézetet, életmagyarázatot illetően, de nem hiszi, hogy akár az egyik, akár a másik „parton" letanyáznia valóban érdemes volna. A Duna közepén átkelő komphajóból átszáll tehát — vagy szeretne, vagy át fog szállni?, nyelvünk titka — a mentőcsónakba, s a két part közt sodortatja magát. Minthogy az író nem nyomozza ki a vallomástévő személyét, be kell érnünk az értelmiségi közérzet ábrázolásával. De. . .de itt igen kismérvű az ábrázolás. A

[illegible] dokat, az írás dilemmáit ismerí, hanem egy sajátos történelmű és közegű magyar világ típusait, lehetőségeit, csonthéj alatti lényegét is. A hallatlan gazdag életanyag és íráskészség közérdekből kell kényszerítse a tárgyias, értékrendet teremtő ábrázolásra. A mostani szereplők, Bohuniczky bácsi, a hajdani kisvárosi notabilitás, és az ifjú EL csellengései, végeláthatatlan anekdotázásai és önéletrajz-mesélgetései nemcsak epikai szempontból s itt adnak befejezetlen történetet, hanem befejezetlenek úgy is, mint folytatást sürgető írói vállalkozás: egésszé kéne írni azt a világot, amelyet Grendel ismer, füstlibegésű történetfoszlányokban érzékít, s amelyben kiteljesednie emberként, művészként kényszerű lehetősége.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1983 SFP 0 21

ÉLET ÉS IRODALOM

Bálint István, grafikus

1021

Bálint István: Forróvíz

megvenned az „inf-
Legalábbis a lakást.
rdekes fejtegetés, le-
is van, de nem tudsz
olcsó albérletet? —

, Istvánnal a lakbér-
ásokat tanulmányoz-

— mutatta N. — Vi-
ik, hogy mennyi le-
ti díj. Itt van fehé-
A kiadott lakásrész
lapított bérének ma-
mszorosa. Az annyi,
juk, egy húsz négy-
ba fürdőszoba-hasz-
lehet több ezerötnél.

★

ény — mondta egy
társa, akivel egy tele-
nalán osztoztak. —
gta suttogóra a hang-
sedett egy hely az al-
n.

ap kiment a szóban
lakásosztályára. Saj-
llyal fogadták.

an egyszerű az! —
llágosítást. — Sokan
lehetőségre. Ráadásul
ekkel. Ki kettővel, ki
okat hová tegyük?
őzetes lakáshoz ju-

most nincs meg az
leg persze se a má-
rmadik!

ott tanácsot adni az
hisz maga is arra
Mindenesetre, gon-
itt van, kimegy és
lbérlők házában. El
eszteni, a sok tízeme-
özött ez az egyetlen
égyszintes építmény.
a postaládát, hátha

is. Sokan abban bíztak, hogy így majd könnyebben adnak nekik igazi lakást. A baj csak az volt, hogy mindenki ebben bízott. Eloszthatót lakás meg, ugye, alig készült.

— Neked van gyereked?

— Kettő is.

— És voltál a tanácsnál?

— Naná. Azt mondták, végtelenül sajnálják, de nem ők csinálták a gyerekeket. És hogy előtte kellett volna megkérdezni tőlük a dolgot.

N. megveregette újdonsült ismerőse vállát és azt mondta, még így is irigyli. Albérletben ugyan, de legalább biztos fedél van a fejük fölött. Bárcsak volna efféle házból több, s ne volna elérhetetlen vágyálom bekerülni.

N. Kispesten talált egy szimpatikus hirdetést: „Szoba-konyha kiadó, házaspárnak is".

Középkorú hölgy nyitott ajtót. Megmutatta a hosszú parasztházat, intett a fejével, a lakrész hátul található. Aprócska szobába vezette N.-t, konyhán a fűthetetlen előteret értette.

— Átmenetileg megteszi — oktatta ki a hölgy. — A villanyszámlát közösen fizetjük majd, mert csak egy mérőóra van. Maguk fizetik a felét.

— És mennyit tetszik kérni a szobáért? — kérdezte halkan.

— Itt egy fiatal lány lakott. Ő kétezret fizetett. Maguk ugye ketten vannak?

N. bólintott, hogy igen, ketten vannak.

— Hát az ugye két személy. Akkor négyezer.

★

N. megleste az igazgatót, előadta, milyen reménytelen helyzetben van.

— Lakás kéne végre valahára — nyögte ki végül.

Az igazgató tünődve hallgatott.

— Van egy tetőtér-beépítési akciónk — mondta révetegen. — Csodálom, hogy nem tud róla. Szóljon a szociális osztályon és felvesszük a listára.

Aznap N.-nel madarat lehetett volna fogatni. Úgy vélte, túl van a nehezén, hiszen a legnagyobb erőfeszítés ahhoz kell, hogy valaki egyáltalán a listára kerüljön.

A részleteket másnap tudta meg. Manzárd lakás félmillióért, a vételár tizenöt százalékát egy összegben kell majd kifizetni.

— És mikor lesz ebből valami? — kérdezte izgatottan a szociális osztályon. — Mikor lesz kész az a lakás? Mikor költözhetünk?

— Az idén meg jövőre semmiképpen. Talán majd két év múlva. Ha kapunk a tanácstól engedélyt. Persze lehet, hogy öt év lesz a dologból, mert az efféle engedélyek lassan jönnek. És kicsi a kapacitás, tudja milyen kevés a szakipáros, és hogyan használják ki a megrendelő szorult helyzetét.

Bálint István

Humoros rajzát hozza a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Püspöky István rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. dec. 22. XXIII. évf. 51-52. sz. 24. lap.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091. BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Bálint István, grafikusművész
ÉLET ÉS IRODALOM
1984-11-30
1021

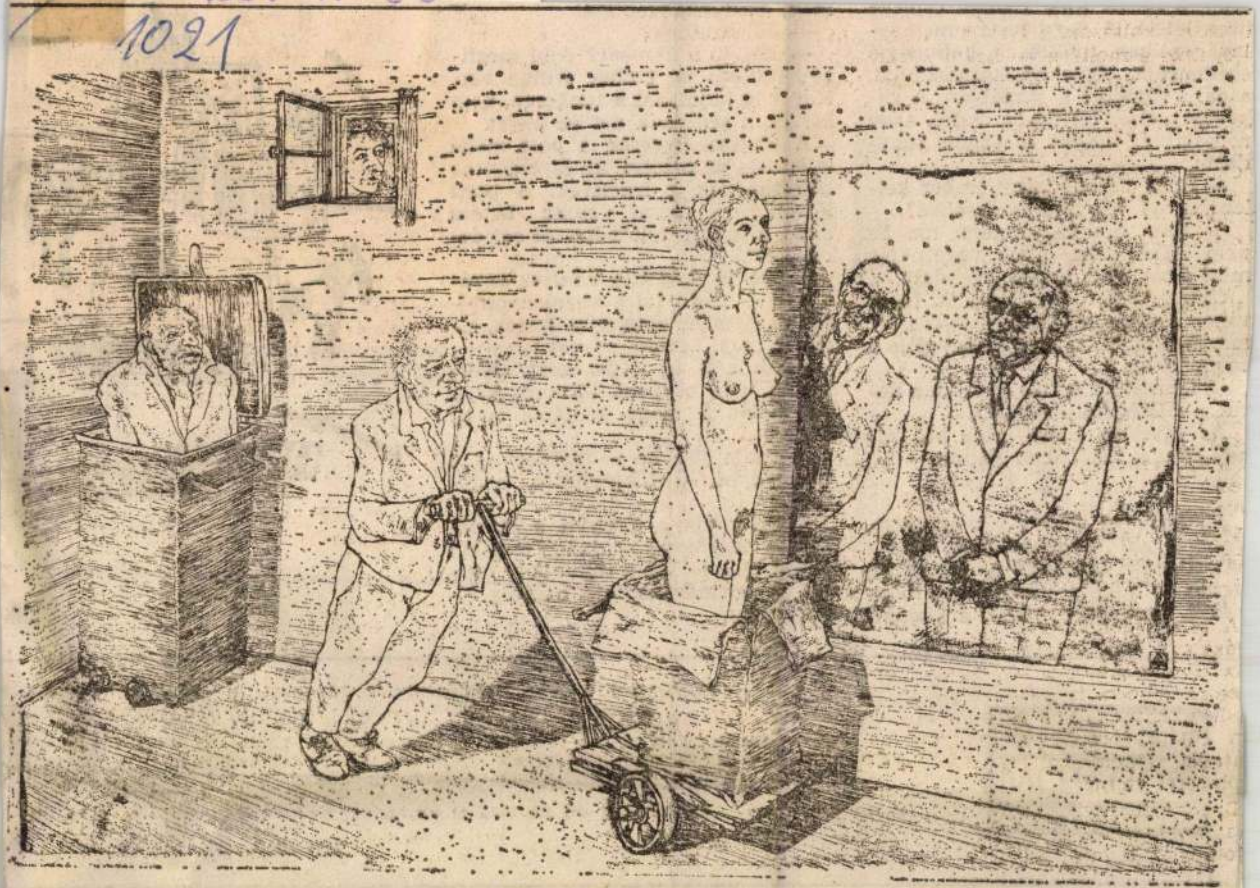

Bálint István: Próba

üzen lefelé. A daru testén megszaladó szélben üvöltésük suttogássá erőtlenedik. Egyetlen karmozdulat, a daru végigfut a sínpályán. A rakomány, tizenkét tonna metál, nagy robajjal ér földet a vagon túloldalán.

— Daru nélkül hány ember kellene ennyi vas megemeléséhez?

— Nem három, hanem tíz. És nem húsz perc alatt végeznénk, mint most, hanem egy hét alatt.

Gyerekember kapaszkodik föl a vagon oldalán. Kannából tölt, a víz meg-megcsurran, ahogy átnyújtja a rakodóknak.

— Kisegítő a fiú — mondja a daru. — Dokkmunkás lesz.

Az egyetlen fiatal, akit két hónap alatt a kikötőben láttam.

★

Jó tanáccsal dugig a tarisznyám. Vannak, akik sajnálkoznak, mások bátorítanak: forradalmi időszakban épem át a kikötő küszöbét. Részvevők, buzdítók egyként azt ajánlrenc, békülékenyebben.

— Jól fizetnek?

— Hol jó a kereset? Am zethetetlen: az ember itt Hét évig hajóztam a tenge kívánom senkinek azt az

A Zagyva ügyesen a pa igazgatja az uszályt, az igy beleizzadnak a legények. kormányos, némi szesz alatt, a fejünk fölött kaszá reglyével.

— De jó dolgotok van, tokat! — üvölt föl a korm Ha én egyszer idegbajos l jövök parti kormányosnak:

Fordulunk a Kőszegért. Méla uszály, tele búzával. Motoros hajó, bejöhetne a maga erejéből is az öbölbe.

— Nem jön be — szögezi le a kormányos. — Megtehetik, nagyurak!

Tolja-vonja a Zagyva a Kőszeget, a legénység pajzán tréfákat ereszt meg felénk a rakomány mellől. A kormányos feje búbjáig elvörösödik.

Mik

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Főszerkesztő: BATA IMRE; helyettes főszerkesztő: FARAGÓ VILMOS é
Szerkesztőség: Budapest, Széchenyi utca 1. 1054 Telefon: 533-122, 53
KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜL
Kiadja: LAPKIADÓ VÁLLALAT, Budapest, VII., Lenin krt. 9—11 Levélcím: 19
Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT vezérigazgató, 84—5915. Szikra Lapnyomda, Budapest. Fel
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető: a helyi (Budapesten a kerületi) kézbesítőhivatalo
a „Kultúra" Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállala. H — 1389 B
Előfizetési díj havonta 24 forint, negyedévre 72 forint, fél évre 144 f
INDEX: 25 244
HU ISSN 0424—8848

Harcok és álcsaták

Bálint István: Tájkép csata helyett

A Stúdió '82 kiállítást végignézve tulajdonképpen csak egyetlen műtárgy ragadott meg igazán mélyen: egy jókora méretű rézkarc. A tárlat közepe táján volt elásva, abban a dzsungelben, melynek anyaga a kezdő és a befejező terem térpazarló rendezői koncepciójából következően a rövidebbet húzta. Ki kellett nyitnia a szemét és észnél kellett lennie az embernek, ha ebben a zsúfolt együttesben valamit kellően méltányolni akart.

Szakmai erényeivel tűnt ki számomra a szóban forgó rézkarc. Valami olyanféle grafikusi alázat derengett elő a zöldesszürkés színnel nyomott lap sok rétegű vonalhálójából, amilyennel kortárs művész munkájában jó tíz éve alig találkoztam, utoljára *Kondor Béla* karcai szóltak hozzám hasonló, visszafogottságukban is rendíthetetlen erővel.

Legalább ötszöri maratással alakult ki a térmélységnek az a lépcsőzete, mely a vonalak vastagságával és tónusfokozatával idézi elénk az összetett cselekmény helyszínét. Az alig jelzettől a legenergikusabbig a távolság nem annyi, mint a skála két szélső pólusáé, mert a legerősebbekben is van egy kis visszafogottság; aki ezt rajzolta, annak nem volt szüksége rá, hogy hangját teljes erővel kieressze. Pontok, vonalkák, hosszú vonalak, érintetlen felületek és pókhálószerű szövedékkel borítottak váltakoznak energikus szakaszokkal és árnyékokat és teret jelölő kisebb-nagyobb foltokkal. A legsötétebb részek is levegősek, a legvilágosabbak sem csak a papírt mutatják, a lap minden pontja él és kifejező. A sok emberalak, a figurák különös szövevénye is izgalomba hozott mindjárt, az első rápillantáskor, egyformaságuk szinte idegesített.

Valami régi bérház körfolyosós zárt udvarán zajlik a furcsa esemény, sok szereplővel – ez volt az első benyomásom. Miféle esemény? Nem könnyű megállapítanom, mert tekintetemet százféle motívum ragadja meg formájával és a figurák helyzetének, cselekedetének sokféleségével, különösségével. Hosszas vizsgálódás után úgy tetszik, hogy az alsó régióból kell kiindulnom. Ezt sugallja az egész kompozíció perspektivikus térrendszere is, melynek iránypontja a lap közepétől kissé alább és balra található, egy törökülésben ülő, meglehetősen magábaroskadt férfi fedezhető fel ezen a helyen.

A térség padozatán emberek állnak, cipekednek, fekszenek, egymás fülét fogják be (vagy tépik?), van, aki a falba dugja a fejét, másik üvegkalitkában áll mint kiállítási tárgy. Többüknek a kezében hosszú bot, pózna, dióverő celőke. A földön is egyenesek futnak mindenkitől mindenkihez, de ezek árnyékoknak vagy festett csíkoknak tetszenek, mindenesetre különös és rejtélyes geometrikus hálóval vonják be a terepet. Tekintetünket a fölfelé törő egyenesek mentén vezetve, meglepetések sora ér bennünket. A hozzánk közelebbi, nekünk háttal álló férfi baljában lévő boton fenn egy megkötözött ember leledzik. Középtájon, de a fal mellett elnyűtt unterman erőlködik póznát tartva. Görnyedése nem csoda: a botra egész egyensúlyozó csoport nehezedik, alsó részén a már említett Buddha-szerű meditálóval, följebb a székeket egyensúlyozóval, de még a székeken is áll valaki, aki éppen felolvas a kezében tartott hosszú bot végén égő gyertya világánál. Jobbra egy másik erőlködő, vízszintesen tartott botján pedig újabb ember, aki viszont az udvar bal fölső sarka felé irányítja dióverőjét. Még furcsább a balróli belső figura. Ő valami tekerővel hoz mozgásba egy libikókát, az azon rajt' ülők további csigaszerkezettel forgatják a fölöttük lévő négyszemélyes „óriáskereket", mint valami mókuskereplőt. Ezt a motívumot látva villant fel bennem: itt valami ördögi művelettel, kicsinált rendszerrel találkoztam. Olyasfélével, amilyenről Spiró György beszél a *Valahogy* című versében: „Valahogy ház mellett ház van, / lázrózsa bimbóz lichthófban, kertben, / Valami készül, valami gáz van / valami marhára nincsen rendben."

Ezen meditálva a szemem visszavezetődik a földszintre, ahonnét az események kiindulnak. Tévedtem? Kiindulnak innét a nagy erőfeszítések, egyszersmind itt következnek be a megrokkanások, erre a rétegre épülnek a nagy mutatványok – de a kiút? Kiút nincs. Egyetlen ajtót, ablakot sem látok, amelyik ide nyílna, innen elvezetne. S akik akár a legmagasabbra törtek-emelkedtek is, az emeleteken zajló élettől elkülönülnek. Az a sok egyenes széttéphetetlen hálónak hat. Előkéredzkedik egy régi képemlékem is: Van Gogh börtönudvart ábrázoló képe a sétáló rabokkal, melyet Doré rajza után festett, vele kötődik össze a Bálint által megjelenített helyzet, holott a karcon lévők látszólag szabadok.

Nézzük most az emeletek tolongó népét! A függőfolyosók sem vezetnek sehová? Az első emelet erkélynyi folyosóján csak átmennek az egymást kötélen vezetők, de az ajtóból egy vigyorgó pofa néz utánuk, az egyetlen alak a sokból, aki velem, a nézővel kötődik össze, aki engem is bevon a fura szituációba, azzal, hogy a különvéleményét a tudomásomra hozza. A második emeleten nem kevésbé küzdelmes az élet, mint a földszinten, csak kevésbé tisztázottak a viszonyok, sugdosás, tanácstalankodás, sodródás, cipekedés vagy értelmetlen ordítozás az ottlévők tennivalója. A harmadik emelet láthatóan más világ, itt a reprezentáció zajlik. Szereplői tisztelgők és megtiszteltek, középpontban az egymást ölelgetőkkel. S sorfalban hárman keretben mutatják önmaguk képét, jobbról pedig harsonások zengik a dicséretet. Harsonások? Jobban megnézve látom, hogy a harsonáknak vélt hosszú valamik is botok, de emberkézben végződnek. Ezek a kezek hívó, figyelmeztető, tiltó, fenyegető, ítélkező jeleket mutatnak. És nem elég, hogy az egyik legemberibb megnyilatkozási formánkat, a kéz mimikáját teszik élettelenné, mechanisztikussá, embertelenné – semmire sem jók, ilyen zsúfolt térben a hosszú bot csak akadály. Vagy a cselekvési lehetőségeink művi megnövelését jelzik, a hosszú kezek hatalmát?

És egy megdöbbentő motívum a jobb fölső sarok táján, egy kiakolbólított figura tehetetlenül zuhan alá. Tőle jobbra egy másik is szűk szerelemben van, amint a folyosó rácsába kapaszkodik, de le fog

Négyszemközt a művel

hullani ő is ... És a legfelső szint, a tetőé, ahol a sok egyforma, egyenesen álló férfi díszeleg a tisztelgő fegyverként tartott botokkal. Formai szerepük, mint a régi épületek pártázatáé, az udvar és a folyosók népére pedig ők a ráadás. Kompozíciós szerepük is fontos: erős alálátásban mutatkozó oszlopszerű alakjaik mintegy beszegik a képfelületet, ellenpontjai a képmezőben zajló kavargásnak.

Nem értem még a vizsgálódás végére, még sok más figyelemre érdemes motívum található Bálint István rézkarcán, a társadalmi valóság iránt érdeklődő embert leköti a *Tájkép csata helyett*. Sokáig kell néznünk, s ezalatt elgondolkodhatunk sorsunkról, életünkről. Irodalmi hatású mű? Nem a XIX. század elbeszélő és életképi irodalmisága az, ami benne sűrűsödik, hanem a mai irodalom groteszkre, persziflázsra hajló ágának a rokona, valóságfelfogása és stílusa testvér a mai fiatal írók egyik részének megnyilatkozásaival, Beréményi, Esterházy, Spiró és mások munkáival. Ahogy ők hisznek a szó erejében, úgy hisz Bálint a rajzában: ha pontosan megformáljuk alakjainkat, az kifejez valamit. Amit kifejez, az riasztó.

Mi ez a riasztó?

Az, amire a kép címe világít rá: csata nincs, de munka, értelmes cselekvés sem. Látszattevékenység van, attrakció, akrobatamutatványok. Semmirevaló szerkezeteket hozunk létre és tartunk működésben sokszor erőnkön fölül, és fontoskodva csináljuk az értelmetlenséget. De a legnagyobb, a legképtelenebb attrakció sem érdekel senkit, az ügynek sem együttérző, sem ellenző közönsége nincs, mindenkit a saját produkciója köt le. És ezeknek a mutatványoknak áldozatai vannak ...

Álom és realitás szövődik össze Bálint munkáján. Nagyon valóságos a tér, a helyszín, még a tömegvonzásnak fittyet hányó helyzeteket is megteremthetőnek érezzük. Lebegő alátámasztást alig élvező csoportjai és emberei az életbeli valóságos viszonyokra vezethetők vissza. Itt is állhat a semmin valaki, és fennmarad. Társadalmi és személyes fonákságok, rendellenességek megtestesítői ők, produkciójuk nem több, mint létük igazolása. Valami hivatalnokféléknek gyanítom a rengeteg szereplőt, kik egy szálig férfiak. (Tévedtem, egy nő is van a képen, azaz csak a feje, az is fejen állva, a földszint egyik embere tartja a hóna alatt valami dobozban.) Érvényességi körük azonban túlterjed a hivatalokén, ahogy a társadalmi ellentmondások is nem csupán osztályokban vagy rétegekben, de egyes emberekben is megmutatkozhatnak, így Bálint mondandója nagy körre érvényes.

Az a társadalmi szerepűnek szánt megnyilatkozás, melyet Bálint szóban forgó karca (és jó néhány más munkája) mutat, tizenöt-húsz évvel ezelőtt Kondor Béla karcolótűje nyomán romantikus szimbólumokban, parabolákban öltött testet, Nagy László költeményeiben a szó mágiájának pátosztól tüzelt erejével nyilatkozott meg. „S míg parola / és csók hatványra kórt emel" – mondja Nagy László a *Műtét anyánk szemén* című költeménye nyitó versszakában a fölismert álságról, és hite megutálásáig jutott el, mondván: „íme, az egzakt aszály / hite sincs, mégis örök / itt meg csupa zsoltár a száj / szép tavasz jövel, jövel." *(Egzakt aszály)* Ami a mai középkorúak – Nagy László és Kondor Béla nemzedéke – számára még hit és becsület dolga volt, s művészi megnyilatkozásaikban a nagy dolgokról való beszéd emelt hanghordozását jelentette, az a mai fiatal művésznemzedék kezén akár az újfrivolizmus formáiban ölthet testet nem kisebb erővel és nem kisebb szereppel.

Ez a nemzedék éles kritikával nézi és elemzi az előttejárók cselekedeteit. Márpedig a Bálint karcán gürcölő vagy alakoskodó sokadalom mi vagyunk. Mi – és ebbe a „mi"-be e sorok írója is beletartozik –, akik ezt a mai világunkat létrehoztuk. És az utánunk következő generáció csupán ál- és pótcselekvések hőseinek lát bennünket. Bálint ábrázolatán kiút nincs, hierarchiája viszont van az egész „közösségi" építménynek. Valóságos kapcsolatok nincsenek benne, csak „együtt van", aki ott van, bár mozgása szinte koreografált. És zárt világ ez a szellemében is: „Aki tudja, ugyanazt tudja. / Aki nem tudja, nem tud semmit. / Aki tudja, mind beledöglik. / Aki nem tudja, nem is élt semmit" – mondja Spiró György az *Aki tudja* című négysorosában, és ennél pontosabban nem tudom megfogalmazni a Bálint karcából kiolvasottakat.

Miért tartom fontosnak szólni minderről? Két okát is említhetem. Az egyik Bálint karcának elöljáróban már említett mesterségbeli rangja és a továbbiakban bemutatott társadalmi szerepű eszmeisége. A hagyományos eszközök vonzók és erőteljesek az ő kezén, s ezt az erőt közösségi szerepű közlendők szolgálatába állítja. Ugyanerről a tőről fakad a másik ok is: művészünk alapállása és megnyilatkozása ma fehér holló. A művészi értékkeresés manapság egyéni, következményeként a társadalmivá növekvő észjárásnak, mely az értékeket egyre inkább csak tárgyiasult formájában és magára az egyénre vonatkoztatva ismeri fel és ismeri el. „A fiatal, hogy művésznek hihesse magát, újat, mást akar produkálni, s ehhez sokszor csak a spekulatív önfaggatás, kapcsolatok nélküli életidegenség ad élményt" – írja a Stúdió '82 kiállítás katalógusában Bereczky Loránd, és hozzáteszi: „Napjainkra ráadásul már elveszett az újító szándék körülményekkel feleselő etikai glóriája." Ez a valóság, ám a Stúdió '82 jobbára mégis a saját levében fővő és álcsatákat vívó társaságnak a megnyilatkozása volt.

A körülmények nem a Bálint-féle, a közösségi eszmei és erkölcsi gondokat vizsgáló-elemző és megjelenítő, világos beszédű vállalkozásoknak kedveznek. A Stúdió-kiállítás kritikusai vagy a lovak közé dobták a gyeplőt, mondván: tietek az országút (a Kállai Ernő-féle hithű kritikus harcostárs ma már alig létezik), vagy kibicként lovalták a fiatal művészeket: már csak öt év a lemaradásunk a divatokbani naprakészségtől, jövőre talán már csak három lesz ... És a hivatali környezet? Bálint István kiemelkedően alapos és tartalmas műve nem kapott díjat, nem vették meg, a katalógusban sem reprodukálták, a kritikusok egyike sem vette észre, vagyis tökéletes a visszhangtalansága. Így aztán érthető a művész mostanában körvonalazódó új álláspontja, melyet az e sorok írójához írt levelében fogalmazott meg: „Egyébként utolsó próbálkozásomat szemlélhetted, hogy a hagyomány eszköztárával keresgélem a kapcsolatfelvétel lehetőségeit. Jelenleg fontosabbnak tartom elutasítani a jelenségeket, mint tükrözni azokat."

E sorokat olvasva elém idéződik Antonioni ifjú fotós hőse a *Nagyítás*ban, aki hiába fedezi fel az élet tragikus mivoltát, felismerésével semmit sem tud kezdeni, s mást nem tehetvén – a film végének teniszezési pantomimjában – „veszi a labdát", és beáll az áljátékot játszók közé.

Bálintra is ez a sors vár? Ott még nem tart. Még fontosnak tartja a felfedezését, még megfogalmazza, még mondja, még jelenti a magáét, mint Spiró György a már idézett *Valahogy*ban:

„Nincsen igazság, de beletrafáltam,
nincsen kinek, de megjelentem:
valami készül, valami gáz van,
valami marhára nincsen rendben."

Heitler László

Bálint István: Tájkép csata helyett, rézkarc, papír, 39,8x29,8 cm, 1982 (fotó Somfai)

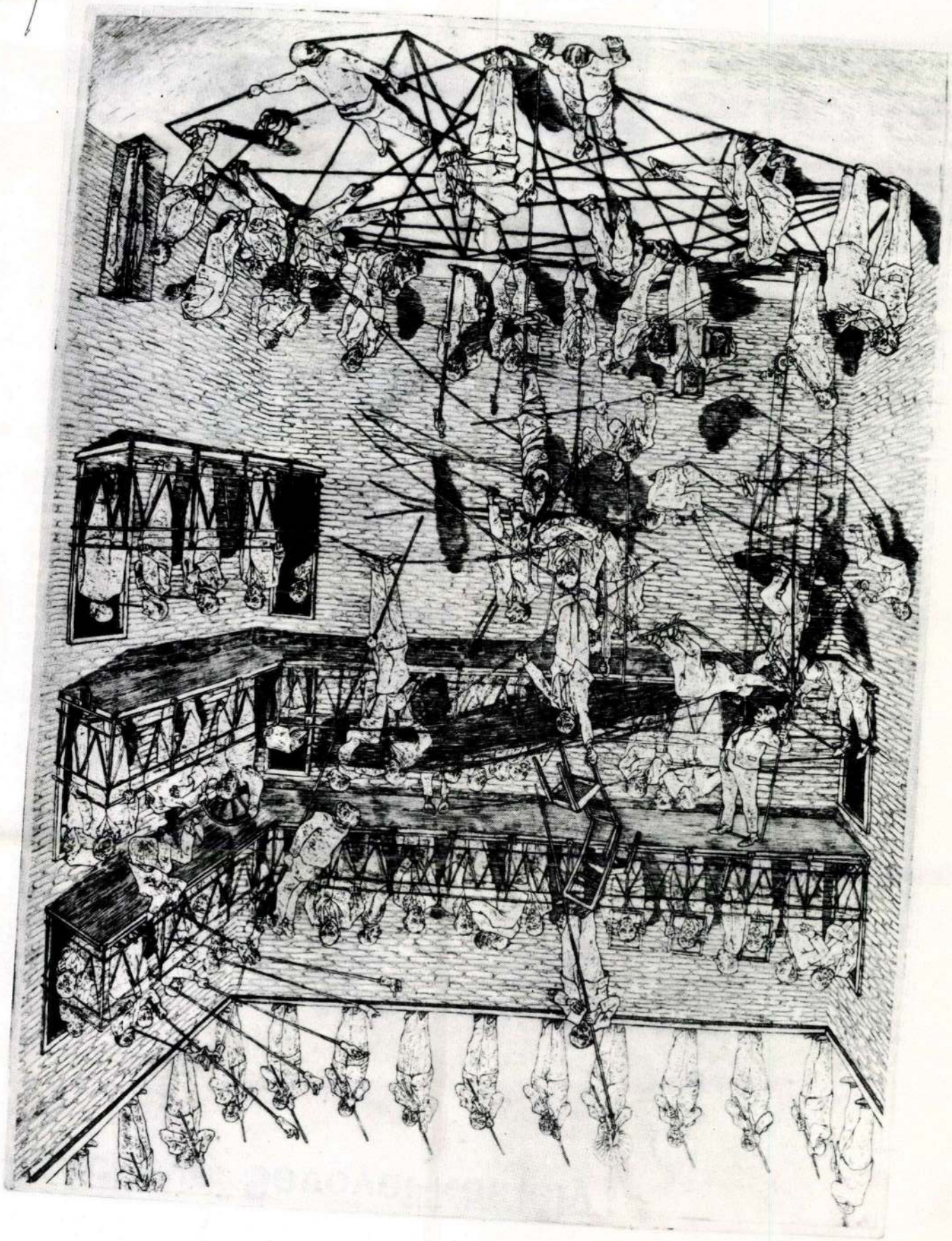

A ráckevei Savoyai-kastély

Új sorozattal bővül folyóiratunk, amelyben a legfrissebb és a jelentősebb műemléki helyreállításokról számol be. A sorozat-cím, úgy vélem, program is: múltunk értékeinek jövőbeli sorsa mindenekelőtt rajtunk áll, ennek révén a legszorosabban kötődik mai művészeti életünkhöz. A műemlékek helyreállítása kétségtelenül művészeti kérdés, de azonnal hozzá kell tennem, alázatot is követel, mellyel a mai alkotóknak kell megőrizniük elődeik alkotásait.

Nemcsak a laikusok által is észlelt díszek visszaállításáról, az épülettömeg és az eredeti struktúra megőrzéséről van itt szó, hanem arról, hogyan lehet ezt az örökséget a mai igényeinkhez alakítani. Múltunk értékeinek csak akkor lehet jövőjük, ha mai céljainkat is ki tudják elégíteni, miközben megőrizzük mindazt, ami az eredeti alkotásban érték: az eredeti tömeget, annak tagolását, szerkezeti struktúráját és természetesen felületképzését is. Ha valaki ezek után úgy gondolja, ez a feladat összekötött lábakkal való táncolás, alighanem igaza van. Nem merem ide írni, mert triviális végkövetkeztetés: ezért is művészet megoldani.

Jelen példánk a fentebb vázolt szempontokból jellegzetesnek mondható. Ritka történelmi és művészi értékű épület, melyet nemcsak a hazai, de a nemzetközi szakirodalom is számon tart. Sajnos tipikus a sorsa is: felhasználásának története, melynek végpontján már magtárrá és nyomorlakásokká züllesztették.

A hazánk török uralom alóli felszabadításában oly döntő szerepet játszó Savoyai Jenő herceg részt vett Buda felszabadításában is, de sorsdöntő csatáit Zentán, Péterváradon vívta, teljesen kiűzve Magyarországról a törököt. Savoyai Jenő Heissler Donát császári tábornoktól megvásárolta a Csepel-szigetet és uradalma középpontjában, Ráckevén kastélyt építtetett Johann Lucas von Hildebrandttal. Ritka, de az osztrák birodalomban jellegzetes történeti pillanat: a francia–olasz származású hadvezér az ugyancsak olasz (hisz a Genovában született és Carlo Fontanától tanult), akkor ismeretlen építészt szemeli ki kastélya tervezőjének. Benne ma a legnagyobb osztrák építészek egyikét tisztelhetjük. (Aki művészetét meg akarja ismerni, nézze meg a herceg bécsi alsó és felső Belvedere kastélyát, mely jelenleg múzeumként szolgál. Néhány részletében a ráckevei kastélyra ismer.)

Az sem gyakori a magyarországi művészettörténetben, hogy a kastély építéstörténetét Ybl Ervin kutatásai nyomán elég jól ismerjük. A mantovai levéltár megőrizte Hildebrandt Savoyai Jenőhöz írt olasz nyelvű levelezésének egy részét. Ebből kitűnik, hogy a ráckevei kastély terveit már 1701-ben, a szárnyépületekét 1702-ben elkészítette. A középrészt pedig az utóbbi évben be is akarta fejezni. A kastély tehát e nagy építész első ismert hiteles műve, egyben a magyarországi barokk építészet korai alkotása.

A Csepel-szigetből a herceg halála után koronauradalom lett, melynek kezelője, Albert herceg a XVIII. sz. végén még a kastélyban is tartózkodott. Később azonban a kastély az uradalom gazdasági épületévé vált, leégett kupoláját a XIX. század elején klasszicista ízlésben átépítették és belső terét fafödémekkel megosztva „stílszerűen" magtárként használták.

A felszabadulás után a helyzet még tovább romlott. Meg kell vallanom, örültünk annak, hogy az erdészet is beköltözött, mert ez mentette meg a kastélyt attól, hogy széthordják. Később magkutató állomást és raktárt helyeztek el benne, majd ide költözött a járásbíróság, a mentőállomás, és 16 szükséglakást is kialakítottak az önkényes beköltözők.

Az újjászervezett magyar műemlékvédelem tisztában volt a kastély értékével, de szinte leküzdhetetlennek látszó nehézségekkel kellett megbirkóznia. Ezek nem annyira a helyreállítás elvi és gyakorlati problémáiban, mint inkább a rendeltetés kérdésében jelentkeztek.

A hatvanas évek elején Rados Jenő professzor kapott megbízást a helyreállítás terveinek elkészítésére. Akkor még olyan urak voltunk, hogy hosszabb időt (több mint egy hetet) tölthetett Ausztriában, nemcsak azért, hogy J. L. Hildebrandt alkotásait ismét tanulmányozza, hanem azért is, hogy elképzeléseiről, helyreállítási terveiről Grimschitz Brúnót, a nagy osztrák építész monográfusát is konzultálja. Ha nem csal az emlékezetem, ez a tervegyeztetés a legnagyobb elismeréssel végződött. Erről jegyzőkönyv is szól.

A helyreállítási munka azonban csak korlátozott mértékben indulhatott meg, hiszen a kastély lakott volt. Így a központi – korábban magtárnak használt – részre korlátozódott, visszaállítva a belső teret és az aláhajtót. Változatlanul probléma volt, milyen célra állítsák helyre a kastélyt. Szóba került idegenforgalmi szálló, Vasarely-múzeum, sőt még a TV számára való helyreállítás is.

Időközben a felszabadult helyiségek néhányában a Csepel-szigeti múzeum is helyet kapott. Megértem a helyiek vágyát, hogy erre a célra szerették volna helyreállítani az egész épületet. Mindenki tudja azonban, hogy az ilyen kulturális célra rendelkezésre álló hitelek sem a bentlakók,

1

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 237-748, 345-736
Bálint István
1984 SEP 2 8
ÉLET ÉS IRODALOM

Bálint István: Talán mozdul

öppentek
zrózsák
illat
ében
csillagok

a Nyár —
mély szerint nyaram?

a többé
ödhetsz
alszol
n
hetetlen

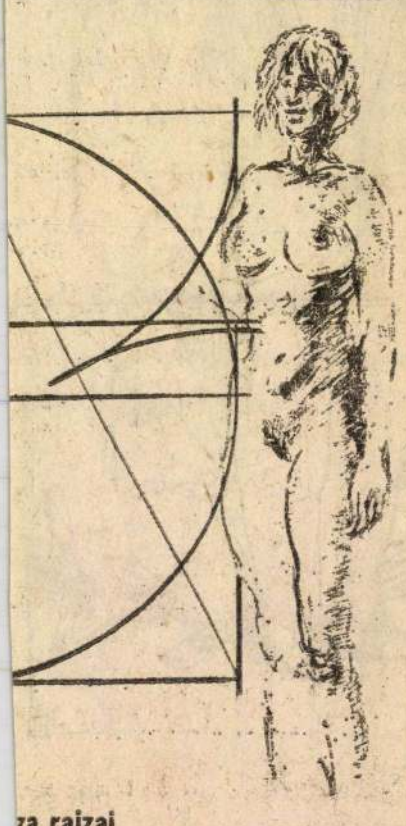

za rajzai

Lám, szolgál ez
világ kedves hírrel
lapunk jelenti —
Zsenmin Zsipao
hogy „személyi
kapnak a kínaiak
Megköszönik-e maj
akitől kapják — t
szerzünk majd tu
künk, SzIG-ügyben
európaizált magyaroknak váljék azonban mindenképpen öntudatunkra az a tény, hogy újabb valamiben előzünk évtizedekkel egy több ezer esztendős, nagy kultúrbirodalmat. Nem tudom, mit jelent kínaiul, hogy „számtalan". Merthogy a vívmány, az állampolgári identitás e kis könyvecske-forma szimbóluma „helyettesíti ezután azt a számtalan iratot...", amely kéznél kellett legyen, hogy „... a tulajdonos például vasúti jegyet válthasson... vagy gyermekét iskolába írathassa". Nem a papírsárkány egy főre jutó galacsinjai végett volt hát a közismert gombos zubbony, azzal az írdatlan sok zsebével — okmányoknak kellett ott a hely; de jó, hogy ezt is tudjuk végre. És ha lesz, aki esetleg csak jövőre ruccan „kínaiba", bizonyos lehet benne, ha mosolytalan kínait lát, hogy az illető nem azért bánatos, mert nincsen személyi igazolványa.

Valami sületlen reflex bennem, hogy különféle messzi hírek olvastán (láttán) a tudatomba vetett információs kavics megfordított jelenséget vált ki. A hullámok kintről befelé terjednek, gyűrűjük a közép felé szűkül, és már itthon is vagyok. Most is a magam (immár harmadik) személyi igazolványát nézegetem, és nem emlékszem, mikor használtam utoljára. Rendőr mert lassan az egyetlen dol égen-földön, ami egyesegyed engem jelent. Most odaboríto az asztalra csuklón-lógázható p fók kis táskám. Borul itt kife minden. Fekete vasúti igazo vány („hogy jegyet válthassak" jogosítvány, forgalmi engedél anyakönyvi kivonat („hog gyermekemet iskolába íratha sam"), havi bérlet, különfé tagságaimat bizonyító könyvec kék, leporellók, kartonok. Igazo vány, hogy jogosult vagyok v selni valamit, ami úgyszint igazol...

Vagy egy évtizede világes ményről tudósítottam valaho nét. Mint egy muszáj-hippi: ny kamban mindenféle színű zsin ron átlátszótasakos, fényképe kártyák hintáztak és gabalyo tak untalan össze — belépő televízió épületébe, külön másí a stúdióba az épületben; belép a szállodába, külön másik ama emeletre, ahol laktam; belép oda, ahol a belépőket osztják. Az a főváros a mienkénél kics vel közelébb áll Európa közep hez, vannak hát még szuperciv lizálódásban távlataink. A hely zet máris biztató. Akár ki is f ledhetem a leltárból azokat alkalmi dokumenteket (katon könyv, az egyik — a magán-k — útlevél, egészségügyi kön vecske, miegymás), amelyekn

Vojtek cséphadarója

Rádi Péter, le akarván számolni saját múltjával, azt, mint egy rossz ruhát, másokra aggatja. *(A kommunistaság hübrisze*, ÉS, 1990. május 18.) Harmincévesen kell megtudnom: nem tehetem meg, hogy kommunistaként ne közismert tömeggyilkosok és nemzetvesztők, hanem mások örökségét vállaljam. „1990-re lényegében leheteleníné vált kommunistának lenni". Félek ettől az erkölcsi ítélettől, mert egyre inkább érezhető, mint válik belőle jogi normatíva.

Rádi Péter levetette kommunistaságát, mert az ellehetetlenült. Ez az ő magánügye. De amikor másokat is saját példájával kíván ellehetetleníteni, kiderül, hogy hübrisze megmaradt, mert az — úgy látszik — állandóbb, mint a kommunistasága. Amúgy egyértelműen fogalmaz, mégsem veszi észre, hogy még mindig Sztálinnal ért egyet, amikor *őt* kommunistának tekinti. Sztálin követői valóban 1917-et jelölik meg a kommunistaság kezdeteként, amikor Joe bácsi megnyerte az októberi forradalmat.

Persze az is magánügy, hogy ki kitől tanulja a kommunistaságot. Aki az alapokat mondjuk Kautskytól sajátítja el, az az őskeresztényeket, a valdenseket, a beghardokat, a taboritákat, Münzer parasztjait egyaránt elődjének vallhatja. Mi több, Windisch-Grätz 1849. március 11.-i budai hadparancsa alapján a magyar forradalom és szabadságharc honvédeit is, hiszen azok „... nyíltan a felforgatást és a kommunizmust képviselik... szabadságot egyenlőséget, testvériséget hirdetnek..."

Rádi Péterrel ellentétben Raffay Ernő képviselő a kommunisták meghagyásával képzeli el a kommunizmus megsemmisítését (v. ő.: a demokrácia megszüntetése a demokraták meghagyásával, a keresztény megszüntetése a keresztények meghagyásával).

Így hát nekem sem maradt más, mint a *magánkommunizmus:* demokrácia és gondolatszabadság lévén, magánügyként. Egyszer majd arra is érdemes lehet sort keríteni, hogy — érdeklődőknek — erről részletesen beszéljek. Most azonban egyelőre sokkal nagyobbak a zavarok a kommunistaság fogalmával kapcsolatban, úgy általában.

Mert hát mi is az, hogy „kommunista"?

Abban a közepesen szerencsés helyzetben vagyunk, hogy egy nem különösebben kóros fogalmat vizsgálhatunk, a jelentés boncolgatása mégis bizonytalan végeredménnyel kecsegtet. De sebaj! Úgy tűnik, a rendszerváltás véglegessé tette a jelentésváltást: a kommunista legáltalánosabban használt értelmében hatalomőrült, állampárti, világmegváltó hübriszű, országrontó, satöbbi. Mivel pedig mindez láthatóan éppen ellentéte az eredeti jelentésnek, eljött az ideje, hogy — ha máshol nem, az ÉS hasábjain — *hivatalosan bejelentsük:* meghalt a régi jelentés, éljen az új jelentés!

Olyan parányi szemantikai problémákkal ne is törődjünk, hogy azt a kommunizmust, amit derűsen és ironikusan utópiának becéznek a politikai tollforgatók, sosem-volt állapota mellett miképpen tudta mégis felszámolni — mondjuk — (nyilatkozatában) Torgyán József, vagy miképpen foghat hozzá e feladathoz (nyilatkozatában) Raffay Ernő. (Ezek szerint Torgyánnak mégse sikerült...)

No most: vagy nem a kommunizmust számolják fel az említett nyelvőrök és társaik, s így csöppnyi felületességgel használják a fogalmat, vagy mégis azt teszik, és akkor kommunizmus alatt azt kell érteni, ami a magyar rendszerváltást megelőzte. Arra meg sok mindent lehet mondani, de hogy kommunizmus lett volna?

Tegyük mégis időlegesen magunkévá a kommunistaság leggyakrabban használt attributumait. Átmeneti bajba kerülünk, mert például akár a birodalmi logikában gondolkodó, forradalomleverő, monolit gondolkodású I. Ferenc József is minden további nélkül lekommunistázható. A közismert kriptomarxista uralkodó (hiszen Ludassy Máriától tudjuk, hogy a marxizmus politikai filozófiája kimerült a szabadságjogok tagadásában) egyáltalán nem forog a sírjában, mert tudja: annyira volt ő kommunista, mint mondjuk a szentesi rendőrgyilkosok, vagy az a néhány százezer ex-MSZMP-s.

Avval se törődjünk, hogy miképpen lehet egy kalapba — természetesen a „kommunista" mindent elnyelő varázscilinderében — belegyömöszölni teljesen ellentétes tartalmakat: a tanult Rádi Pétert a tanulatlan, de párttag pályafelvigyázó segédtiszttel, Rákosit és Sztálint kérlelhetetlen ellenfeleikkel, köztük mondjuk Lengyel Józseffel, *hóhérokat és áldozataikat egyaránt.* Ne nyugtasson meg minket Koestler *hamis paradoxona,* amely a Rubasov-effektuson keresztül az áldozat potenciális bűnös mivoltát mutatja ki, s így hoz egy lapra gazembereket, hibázókat és vétleneket egyaránt. A döntésközelben levők egy részére érvényes lehet a koestleri felismerés: csakhogy azoknak a száma, akik kizárólag áldozatok voltak, összehasonlíthatatlanul magasabb! (És akkor még ott sorakoznak azok, akiket se ide, se oda nem lehet sorolni.)

Mindez persze siratófalra hányt borsó. Nincs mit tenni, bele kell törődni a megváltoztathatatlanba: jelentse hát a kommunista azt, amit közhelyszerűen értenek alatta. Számomra így csak a magánkommunistaság marad. Ez mégiscsak új szó. Nem kell szégyellnem. Vagy mégis?

★

Ha ilyen lenne a stílusa, és éppen erre gondolt volna, akár Ancsel Éva is írhatta volna a következő eszmefuttatást:

„Vojtek! — szólítottam meg a lipanyi csata forgatagából 1434 májusában véres fejjel menekülő cseh parasztot — beállítál volna-e Ziskához, harcolni az urak ellen, ha előre tudod, mi lesz a vége, s ráadásul felkeléstek objektíve a feudális erők megerősödését segíti elő?

— Állt volna a vitkov-hegyi hóhér! — így amaz —, de hát ki látta előre a jövőt 15 évvel ezelőtt? Ki tudta, hogy mi lesz ebből? És — már megbocsásson — az akkori fejemmel ma is beállnék, százszor is! Mi több, ha valaki akkor akar lebeszélni, Vencelre, őt vágom először kupán! Akkor én két dolog között választhattam: minden a régiben marad, vagy elő a cséphadaróval, mert még az is jobb!

— És most, a mai fejeddel hogyan vélekedsz a dologról? Szégyelled-e magad?

— Szégyellni akkor kellene magam, ha olyasmit tettem volna, ami a számomra éppen adott szituációkban megnyíló mérlegelési lehetősége birtokában hozott rossz döntés következménye lett volna. Annak a felelősségét is vállalnám. De ilyen nem volt! S ez nem jelenti azt, hogy nem volt rossz döntésem — csak azt, hogy olyankor nem választhattam mást. No, de a többit hagyjuk a praxeológiára — s evvel a szemmel láthatóan művelt paraszt elsietett."

Nagy sajnálatomra, mert a legfontosabbat — hogy hát mi van, ha győznek? — nem tudtam megkérdezni. Igaz, talán nem is tőle kellene, hiszen valószínűleg egyetlen esetben fordult elő a világtörténelemben, hogy az alullévők elkeseredett felkelését végül is nem verték le: 1917 Oroszországában. E *tényt* magát még az új hatalom közismert minősége sem kérdőjelezi meg. Az *értelmét* viszont igen! Csakhogy ott és akkor nem deutscheri—medvegyevi—krauszi elemzéseken iskolázott filoszok, hanem javarészt végletekig elkeseredett parasztok kerültek döntéshelyzetbe. A legdrágábbal: életükkel szavaztak valami mellett, ami aztán persze más lett, s ha a rideg tárgyilagosság magát az Ügyet vakvágánynak is minősíti, van-e morális alapja az egyének meg- és elítélésének?

De a Rádi-féle hübrisz-Titanicon a legnagyobb léket mégis az üti, hogy a toborzási plakátot betűzgető muzsik-vöröskatona attitűdje egyszerűen nem vethető össze az 1880-as években Engelst olvasgató frankfurti asztalos, az ötvenes években Zsdanovot silabizáló arctalan bürokrata, vagy a vélhetőleg már hitehagyása előtt is görög tragédiákat búvó Rádi Péter attitűdjével. Ha bármelyik köznémet büszke lehet Hitler árnyékában is Thomas Mannra, Goethére vagy a berlini antifasisztákra, miért ne lehetne például egy magánkommunista Sztálin árnyékában is büszke Brechtre, József Attilára, a francia kommunista partizánokra? Ez hübrisz volna? Csak az önostorozásnak van létjogosultsága? Miért volna vétek érintkezésbe kerülni avval a gondolatrendszerrel, amely ugyan történetileg diktatórikus és embertelen hatalmi képletekkel *is* összefonódott, de ugyanakkor a kultúrtörténet legnemesebb eszméivel *is* rokon?

És végül: mit tagadjon meg a magánkommunista, aki sohasem vallotta magáénak a diktatórikus oldalt, aki nem részese — már csak koránál fogva sem — bűnök elkövetésének, s cselekedetein nem mutatható ki a közösség-ellenesség és az ártó szándék?

Lezárásként íme egy nyílt levél helyetti nyílt bekezdés a tolerancia és az elfogulatlan higgadtság mind határozottabb hangú megszólaltatójához, az ismert damaszkuszi útvizsgálóhoz, Esterházy Péterhez: a sok párt, felekezet és gyülekezet mellett szerinte van-e helyük a nap alatt a magánkommunistáknak? Más: ő vajon megfogta volna-e Vojtek helyében a cséphadarót? (És a kérdés nem ízetlen, mégha arisztokrata-vérhez szól is: E. P.-nek sincs ugyanis semmi oka rá, hogy ne úgy járjon el arisztokrata származásával, ahogy az — most már — a legtermészetesebb. Megtartva mindazt, ami érték, elvetve mindazt, amit a történelem elvetésre ítélt. És *ez sem* lesz hübrisz.)

Karvalemmer László

Pályázati felhívás!

A Művelődési Minisztérium pályázatot hirdet a Magyar Cirkusz és Varieté (Maciva) Vállalat igazgatói állására.

A Maciva igazgatójának alkalmasnak kell lennie: a változó gazdasági környezethez igazodó vállalati stratégia kialakítására, a hatékony gazdálkodás feltételeinek továbbfejlesztésére, a meglevő nemzetközi kapcsolatok megtartására és bővítésére, a magyar cirkusz- és varietémúvészet fejlesztésére.

A munkakör betöltésének feltétele: felsőfokú végzettség, legalább ötéves vezetői gyakorlat, legfeljebb 50 éves életkor, idegen nyelv tudása előnyös.

A munkakör 1990. augusztus 1-je után tölthető be. A kinevezés meghatározott időre (3 év) szól, bérezés megállapodás szerint.

A pályázatok tartalmazzák: a pályázó munkahelyét, beosztását, havi (és éves) jövedelmét, eddigi munkaköreit és tevékenységének ismertetését.

A pályázó mellékeljen részletes önéletrajzot, szakképzettséget igazoló okirat hiteles másolatát, érvényes hatósági erkölcsi bizonyítványt.

A pályázatokat a megjelenéstől számított egy hónapon belül kell benyújtani a Művelődési Minisztérium közművelődési és koordinációs főosztályához, ahol az érdeklődők a pályázattal kapcsolatosan részletesebb információt is kaphatnak.

Cím: Budapest, Szalay u. 10—14. III. em. 1055.

Megfosztott fiatalságunk

Fertályéve sincs, hogy látástól (szín)vakulásig vallottak a mosztanra honapókákká, honanyókká és honifjakká előlépett Ladies and Gentlemen, s utólag a kihívó precedensen felbuzdulva — Ady-i késettségem őszinte tudatában — én is szeretném vallomásomat tenni.

Alig pottyant le popónkról repedezett tojáshéjunk, csipánkat épphogy kidörzsöltük szemünkből, s máris a maga premier plan teljességében mutatkozott előttünk keleti szomorú tájékunk gyengéden magába-visszaforgatódzó live show-ja, a vágyak felszabadultan heves örömcoitálása.

Szó mi vallomás: meglepő volt, mert mi nem így tanultuk, nem így hallottuk, s bár vajmi keveset tudtunk — de azt sem így. Vegyesen vad, válogatottan káprázatos tételeken — tönkretételeken — hízott-neveltetett zsenge agyunk eleinte igencsak zavarodni látszott, majd a krízisen túljutva mi is felszívtuk s megemésztettük a kitágult-feltárult világ üzeneteit. Mi: a pangás kori pszeudoszocializmus gyermekeinek csemetéi (durván tizenöttől huszonötig — én tizenkilencből kifelé) a megtörténelmesült (közel)múltat eszméletve megélt nemzedék — a hasonszőrű nemzedékek közül az utolsó. Gyerekek, kik a hetvenes, nyolcvanas években tartós sérüléseket már aligha szenvedhettek, kiket nem törökkel, nem labanccal, hanem a piros nyakkendő elvételével — mint rettenetes szégyennel — ijesztgettek. Üttörők, akiknek a rajgyűlés elmaradását indokló alibigyártásban merült ki mozgalmi tevékenységük az államvallás korszöveghű, dinamikus zsoltárait fújó, zengőtorkú iskolások.

Unalmas gyerekkor, mondhatnánk, az atyánkét és az ő atyjáét is ismerve. Kezdődő élet a döglődő, s már bomlásnak is indult oroszlán árnyékában.

Rügyes-ragyás arcunk a rezsimmel együtt tisztult ki, s mint a rondaságok arcunkról: tegnapi, határozott járású pásztoraink az ingoványos terepről rozzantan kapálódzva tűntek el. Egyedülállóan átmeneti állapot a változásokkal párhuzamosan emberesedni, rögtön érezve a történelem kínálta, olykor halálos kalandok — a helyzet lágy jellegéből adódó — hiányát. Mert nekünk nem mondhatta 1953 hűvös tavaszán nagyapánk: „kifingott a vén piszok", nem dideregtünk a hidegháború forró éveiben, faterunkat nem hurcolták el, nem ébresztettek gyengéd vesénrúgásokkal a hajnali háztűznézőkor, minket nem telepítettek ki, s a fekete autó nekünk csupán a BNW és Ford kocsicsodákat jelenti. Nem védhettük magunkat fegyverrel az októberi forradalom pesti—győri—miskolci utcán (viszont sokoldalúan kellett bizonyítanunk elképzelésünket az eseményeket illetően, amit ildomos volt az ellenforradalom fogalmának bűvös hazugságában összegeznünk), továbbá nekünk nem kötötték fel haverjainkat sem.

A jelenen mélázva veszem észre, hogy a népi-urbánus permanens köpködés sem gúzstalanította még el megfelelően köz(élet)érzetünket, tehát kérnénk a látványos folytatást, addig legalább, míg minket, a fiakat, unokákat nem sikerül remekül megfertőzni.

Közös mocsokra, gyalázatra, iszonyatra és égigzokogó fájdalmakra gondolok — a múltra, amelytől megkímélt minket a sors, amelyben nem élhettünk —, s arcomra képzelem nem létező koravénségünk megspórolt ráncait.

Örök-stigma nélkül a közelítő évezredben hogyan legyünk mi így a kor tanúi: XX. századi emberek?

Meg nem alázva, alig megszomorítva.

Zimonyi Péter

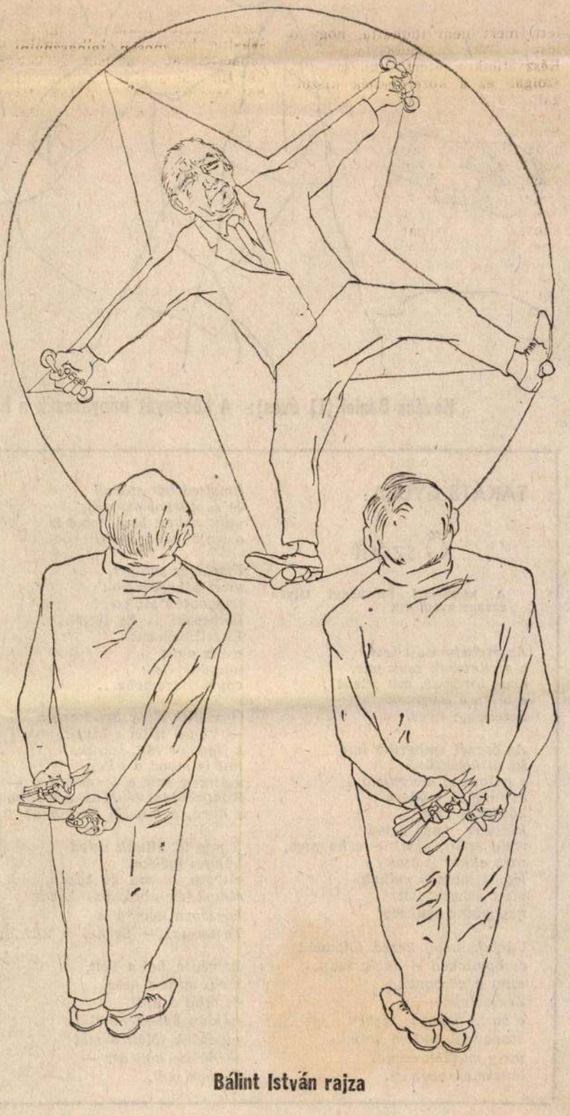

Bálint István rajza

BÁLINT ISTVÁN

FÜRDŐ

A minta — szociológiai szempontból — nem éppen reprezentatív: először csupa férfi, másodszor sok a nyugdíjas. De azért vannak jócskán nyugdíj alattiak is. Sőt, tinédzserek is, de ők nem vesznek részt a diskurzusban. Egymás közt beszélnek, halkan, valami egészen másról, és vihognak. Ők más kaszt. Más törzs.

— Kabino súúúúúr!

Kabinos kis asztalkája mellett kajál hazulról hozott uzsonnát: két szelet kenyér között párizsi. Katonákat vagdos keskeny pengéjű késsel, fogazata hiányait pótlandó.

— Parancsoljon a kedves vendég, amelyiken nincs kereszt, az üres. Alsó, vagy felső... van választék. Az príma, kérem, két fogas is van benne.

Csönd. Kabinos folytatja a kajálást, majd megszólal tele szájjal és némi szemrehányással a hangjában.

— Senki sem mond valami szépet a tegnapi meccsről?

— Szép meccs volt. Szép magyar foci. Igaz magyar foci.

— Szépen lefeküdtünk.

— Most nem az oroszoknak, most az osztrákoknak.

— És mit kapunk mi ezért?

— Hogy az oroszoktól mit kaptunk, azt legalább tudtuk.

— És az osztrákoktól mit kapunk?

— Idegbajt.

— Hohó, uraim, és a lottó? Az osztrák lottó?

— Azt nem mi kapjuk, azt ők kapják. Mármint a mi dohányunkat. Mi csak a mézesmadzagot kapjuk.

— Mert amikor a németeknek lefeküdtünk, azért kaptunk valamit.

— Ja. Fölvidéket, Erdélyt, Délvidéket.

— Azt megkaptuk. Ma is arról koldulunk!

— Miért? Országgyarapító Kormányzó Urunk legalább olyan apánk volt, mint a Rákosi.

— Csak nem volt kopasz, és lovastengerész volt.

— Azért az más!

— Nem arról beszélek, uraim, nem az őskorról! Hanem amikor a világbajnokságon lefeküdtünk a németeknek, ötvennégyben.

— Magának az még mindig nem fér a bögyibe?

— Nekem nem is fog, amíg élek.

— És akkor mit kaptunk azért?

— Mit, uram? Mercédeszeket. A Csajka helyett a Rákosiék valaga alá.

— Mi már csak ilyenek vagyunk. Ilyen lefekvős nép.

— Kinek is feküdtünk le?

— Aki csak erre járt. Tatárnak, töröknek, osztráknak, németnek, szovjetnek... ki járt még erre?

— A besenyők.

— Na látja! Azoknak nem feküdtünk le.

— De az még a régi dicsőség idején volt.

— Mi mindig az első vagyunk. A seggnyalásban.

— Meg a túlteljesítésben.

— Meg amikor segíteni kellett. Mi voltunk a buzgó mócsingok, míg a többiek a páholyból pofáztak.

— Ja. A románoknak. Majd a nyakunkat törtük, úgy rohantunk segíteni. Aztán megkaptuk.

— Meg Marosvásárhelyt. A bunkót meg a biciglilláncot, meg a lófaszt a szemünk alá.

— Mit alá... bele a szemünkbe! Mint annak a szerencsétlen írónak, hogy is hívják?

— Sütő. Sütő András.

— Ja. Figyeljék meg, a Tőkés László sem ússza meg. Az is elviszi egyszer a balhét.

— Úgy, ahogy mondja. Kabino súúúúúr! Be lehet zárni.

— Kellemes fürdést, kellemes szaunázást!

Így ni. Megvitattuk a világ sorát.

Kerék Tóth Pál

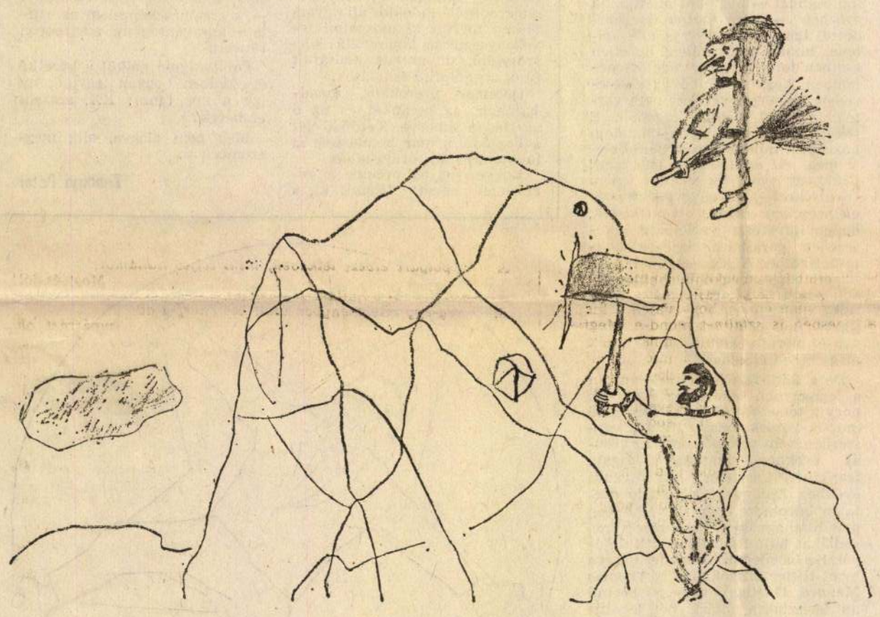

Kovács Dániel (11 éves): A kőbányát bányásszák a bányászok a kőbányában

TAKÁTS GYULA:

Ő szólít

A kaposvári Széchenyi István szobor avatására

Az ércbeformált test
a szellemnek csak jele,
hogy hirdesse, mit jelent
e téren a hazának
Széchenyi neve.

Az ércnél emberibb íme
itt ül közöttünk
e halovány szecesszió
és félig se modern
között és vele,
köztünk, maga a mű,
mely szólít, akit! — s ha nem,
még akkor is csak
légy s maradj velünk,
mert sohase volt
nagyobb a szükség!

Várjuk, hogy kezed fölemeld
és homlokod — mely szült,
mint a görögnek
Zeusz feje, —
e barna magyar térben
szavaddal emelje kezed,
mely minden ércnél
hatalmasabbat írt.

Emeljed hát szavad
és suhintsad ostorod,
mint akkor, hogy most is
a legjobbat tegyed!

Emeld és suhints,
mert sohasem volt
nagyobb a szükség!
Emberek!... És tettek...
És lelkiismeret
e kéz alatt
nézzünk csak
egymás szemébe...

Ő szólít! Újra Széchenyi:
— Van-e Hitel s kinek
s figyelve rád, lessük,
mit is mond a Világ
s áttéve, mit a Stádium? —
Könyveiddel léptünk e tovább
s hová, e mindig Parlagon?

S míg itt állunk veled
hangos igékkel
vitázva sorson és hazán,
álmok és ábrándok között
harsogva némán is
Te szólsz: — És hol a Mű?...

És végre, hol a Tett,
mely mint a lánc
és mint a híd
hajdan Pestet—Budát,
pusztánk fölött a mát
jövőnkbe köti át? —
Jövőbe mát,
mert széles a mocsár
és nagy a sár,
a nádi zaj és csácsogás!
Szólítsd hát újra Te
Dunánkhoz a hazát.

Szólítsd okos huszár,
kinek lova minél
messzebbre járt,
annál emberibb
és magyarabb lett
itt e táj...

Mint volt a görögnek ott,
ihlető tett legyen
a magyarnak itt
kezed és homlokod.
Segíts erős kovács!
Sorompók, inasok
és vaskapuk között
legyél a formaöntő
mester és apa!
És minden ár előtt
legyél velünk a gát.
Úton kerék, s a gép.
Betűk, törvények közt
a szép, a jó,
habon hajó.
mocsár helyén a föld,
a közjót hordozó.
Titkok, csontok között
mint okos jövőt, építsd
testünkbe eszméidet,
hogy homlokod körül
eszméid szobra legyen a nemzet
s e tépett táj ország helyett
végre haza...

NEMERE ISTVÁN:

KELL-E AZ ÍRÓKNAK SZÖVETSÉG?

Június elején én is ott voltam az óbudai *Vasmacskában* és *én sem* léptem be az új, független, más néven (Végh) Anti-Írószövetségbe. Három és fél óra hosszat figyeltem a vitát és a „vitát", sok értékes és rengeteg ostoba gondolatot kellett végighallgatnom. Egy rejtélyes szövegű és aláírás nélküli táviratot hívott oda, „nagyon fontos okra" hivatkozva. Ne értsék félre, ez a cikk nem denunciálás céljával íródott.

Ezért nem is közlök neveket; nem említem, kik érkeztek oda már kataton-részegen és kik voltak azok, akik csak ott ittak túl sokat, avagy éppenséggel végig megőrizték józanságukat (a szó mindkét értelmében). Nem számít, kik veszekedtek és kisháján ölre mentek egymással — mert nem ez a lényeg. A második írószövetség alapítói sok fontos dolgot mondtak el az *elsőről*. Nekem, örök kívülállónak a lélegzetem is elállt, hisz mivel soha nem tartoztam az elsőhöz sem (nyolc éven át adták írásba: tevékenységem a tagságot nem indokolja), így nem tudtam, mik történnek ott. Nem tudtam a „péterek" aknamunkájáról, a szervezet hivatalos tevékenységéről, a mostani vezető megválasztásának enyhén szólva is furcsa körülményeiről. Tanúja vagyok annak is, hogy a Vasmacskában jelenlevők többsége — bármennyire is egyetértett a MISZ bírálatával —, nem lelkesedett túlságosan az újabb írószövetség létrehozásáért.

Meggyőződésem, hogy sok találó vád érte az eddigi írószövetséget. Klikkek vannak benne, elherdálja az államtól kapott pénzt, ő akarja eldönteni, ki az író Magyarországon és ki nem, és így tovább.

Az is igaz, ami a Vasmacskában sokszor elhangzott: nincs Magyarországon hétszáz író, „még száz sem", ahogyan kórusban kiáltottuk. Véleményünket minden könyvtáros és könyvkereskedő megerősítheti: ötvennél több, kelendő és folyamatosan publikáló író nevét közülük senki sem tudná felsorolni. És az is biztos, hogy a Bajza utcaiak közül számosan a nevüket nyomtatásban eddig csak egyetlen helyen: a budapesti telefonkönyvben olvashatják. Akkor ők mitől írók? Attól, hogy különböző politikai helyzetekben és korokban a Bajza utcában (és nemcsak ott) úgy látták jónak: fel kell venni őket. Most ismét több mint százat vettek be; azok közül, akik azt hitték, a MISZ-nek van valamilyen presztízse bárhol is. Biztosan tévedtek.

De az óbudai kiskocsma nagy hangú vendégei között is vannak ilyen tévelygők, úgy vélem. Szívesen elmondtam volna nekik, de mire a vita idáig jutott, többen hazamentek, mások pedig az időközben elfogyasztott alkoholtól nem voltak olyan állapotban, hogy ezt felfogják. Persze, mások ellenérveit sem értették.

Elmondtam volna, hogy nincs biztosíték. Az általuk most kreált második szövetség miben fog különbözni az előzőtől? Hamar ráfogják majd a kívülállók, hogy ez is csak egy klikk; és ha most nem az, hát taglétszámát növelve (vajh' milyen kritériumok alapján fogják most meg ők eldönteni, ki író, és ki nem?) úgyis klikkekre fog bomlani, és klikként tevékenykedni. Nekik is lesz egyszer titkárságuk, fizetett alkalmazottaik és üdülőjük, bármennyire is tiltakoznának most ez ellen. És a még fiatalabbak, a magukat még inkább kirekeszteteknek hívők, őket is irodalmi kommandónak fogják titulálni? Létrehozzák majd a harmadik, a Még Függetlenebb Írók Szövetségét? Hogy ezek a félelmek jogosak-e vagy sem, majd kiderül. Ez a mostani „második csapat" is igyekezni fog majd embereket és pozíciókat nyerni a kritikusok között, rádiókban és tévékben, és féltékenyen számolgatják majd ujjaikon: „nekik" annyi emberük ván, „nekünk" meg csak ennyi...? A harc szervezetteb lesz és kettős golyózáporba kerülnek azok, akik e két szövetség közül egyikbe sem tartoznak majd.

A másik dolog, amit elmondtam volna, egy meglepő kérdéssel kezdődne: egyáltalán, kell-e nekünk írószövetség? A válaszom, ismétlem, csak az enyém: nem kettő vagy egy, hanem — egy sem! Hiszen a normálisnak nevezett országokban bizony ilyenek nincsenek. Csak nálunk volt szokás az elmúlt évtizedekben, hogy az állam kézbentartás, ellenőrzés és irányítás céljából az egyazon szakmabelieket mindig csak egyetlen példányban létező szervezetbe tömörítette. Ez ugyan néha, mindig csak részben, és rövid időre a visszájára is fordulhatott (lásd a MISZ vitáját a kormánnyal pár évvel ezelőtt, amikor a szövetség valóságos szabad parlamentként működött), de nem ez volt a jellemző. Az egyetlen logikus és valóban hasznos tere az efféle szövetségeknek csak gazdasági téren nyilvánulhat meg: vagyis a szakszervezeti tevékenységhez hasonlatos *érdekszövetség* okából és céljából. Másfélét nem tudok elképzelni.

Az írók különben is olyan emberek, akiknek elsősorban írniok kellene, nem szövetkezni. Tudom, ma még eretnek gondolatok ezek az írók kicsiny „társadalmában". Tevékenységünk individuális, közösen nem végezhető. Igaz persze, hogy Európának ezen a vidékén az íróktól mindig többet vártak el, mint más égtájakon; ezt bizonyítják most az államelnökké avanzsált (?) pályatársak és korábban a politikai üldözöttek névsorai.

De mindez még nem bizonyítja, hogy az íróknak Magyarországon szövetség(ek)re lenne szükségük. Védjék meg érdekeiket közösen, de véleményük úgyis eltérő lesz (sohasem egyezett még három író politikai véleménye sem, nemhogy százaké!), azt írják meg így vagy úgy, a nekik leginkább tetsző formában. A szövetkezés önmagában senkinek sem ad tekintélyt, ezt csak tévesen hiszik sokan. Valaha én is hittem, de kívülállóként átgondoltam mindent és meg vagyok győződve igazamról.

Még nagyon bennünk élnek az elmúlt évtizedek tüskéi. Pedig *ez* a kormány nem *az* a kormány, *ez* a minisztérium nem *az* a minisztérium. Miért is tartanának fenn tízmilliókért egy szövetséget, miért dotálnának kettőt vagy hármat? Egy *igazán* szabad és demokratikus országban az asztalos nem készít szebb asztalokat attól, hogy tagja a MASZ-nak (Magyar Asztalosok Szövetsége), de a festő sem fest szebben, zsebében egy ehhez hasonló szövetségi igazolvánnyal. Végre meg kellene érteni: elmúlott a tagkönyvek ideje.

Írni, és csak írni kell. Így is lehet valaki közíró, kiállhat a rászorulók védelmében, tudathatja véleményét a társadalommal a társadalomról. Vállalja mindenki a maga felelősségét, és csak azt. Úgy vélem, éppen elég teher az is.

Milyen vagy, Európa?

Az European House — Budapest és a The Prince's Trust (Károly herceg alapítványa) felhívással fordul a magyar és angol pályakezdő írókhoz: 18—26 év közötti írók jelentkezhetnek verssel és rövid prózával, maximum egy flekk terjedelemben. Az írásoknak a változó, átalakuló Európát kell tükrözniük. A beérkezett pályaműveket szakmai zsűri bírálja el. A kiválasztott művek kétnyelvű, angol—magyar antológiában jelennek meg, korlátozott példányszámban, exkluzív kivitelezésben, Angliában és Magyarországon. Az angliai alapítvány hasonló felhívással fordul Nagy-Britannia pályakezdő íróihoz.

Beküldési határidő: 1990. július 30. A borítékra kérjük ráírni: „Milyen vagy, Európa?"

Cím: Pesti Szalon Könyvkiadó, Budapest, Székely Mihály u. 8. 1061. Telefon: 122-2258, hétfő és szerda.

Kovárik Ján, murársky majster v Trenčíne, pôvodom z Malenovíc na Morave, doložený prvý raz roku 1775, keď sa stal v Trenčíne mešťanom. Zistiteľný roku 1780, keď opravoval mestské kasárne a platil od remesla mesačnú daň 40 denárov.

Kovárik Ján, maliar v Skalici, doložený roku 1783 keď ho tu ako miestneho rodáka prijali za mešťana.

Kozák Ján, kamenár v Levoči, doložený roku 1729 keď sa ako miestny rodák stal levočským mešťanom.

Köbling Ján, sochár a rezbár v Levoči, doložený prvý raz roku 1730, keď sa tu ako miestny rodák stal mešťanom. Zistiteľný v rokoch 1737—1741, keď na základe zmluvy so spišským prepoštom Jánom Poltzom robil oltár vo farskom kostole vo Fričovciach (okr. Prešov).

Köbling Samuel, maliar v Levoči, doložený roku 1770, keď ho tu ako miestneho rodáka prijali za mešťana.

König Pavel, stolársky majster v Novom Meste nad Váhom, doložený v rokoch 1760—1762, keď robil v službách Antona Erdődyho stolárske práce (okenné rámy salla tereny, rámy na obrazy a pod.) v kaštieli v Trenčianskych Bohuslaviciach.

Kramer Dávid, maliar v Prešove, pôvodom z Levoče, doložený roku 1760, keď sa stal v Prešove mešťanom. Pravdepodobne totožný s levočským maliarom Dávidom Kramerom, ktorý sa stal ako miestny rodák levočským mešťanom už roku 1757.

Kramer Gottlieb, maliar v Levoči, doložený prvý raz roku 1725 (Gottlieb Kramer Bürger und Mahler allhier"), keď levočský mestský notár podal písomnú správu o jeho majetkových záležitostiach. Zistiteľný roku 1727, keď podľa vlastného svedectva robil maliarske práce v divadle jezuitského kláštora v Levoči („in Comedien-Haus das Theatrum gemahlet"). Nedá sa zatiaľ s istotou zistiť, či je totožný s maliarom Jonášom Gottliebom Kramerom, s ktorým sa stretáme roku 1745 v Prešove.

Kramer Jonáš Gottlieb, maliar v Prešove, doložený roku 1746, keď vydal výučný list pre svojho maliarskeho žiaka Daniela Kramera z Levoče. Zistiteľný ešte roku 1743, keď robil maliarske práce v artikulárnom evanjelickom kostole v Kežmarku.[27]

Kramer Samuel, maliar („Kustmahler") v Prešove

BÁLINT István *86, 148*
Hétfalu, 1929. augusztus 19.
IA Képz. Főisk. Kvár, grafikus és festő

Banner Erdély

megrendelő neve.

– Mit kell ilyenkor egy vérbeli magyar vállalkozónak tenni?

A szabad magyar polgár jogán szólt

Lackó Mihály Széchenyi politikai jelentőségéről

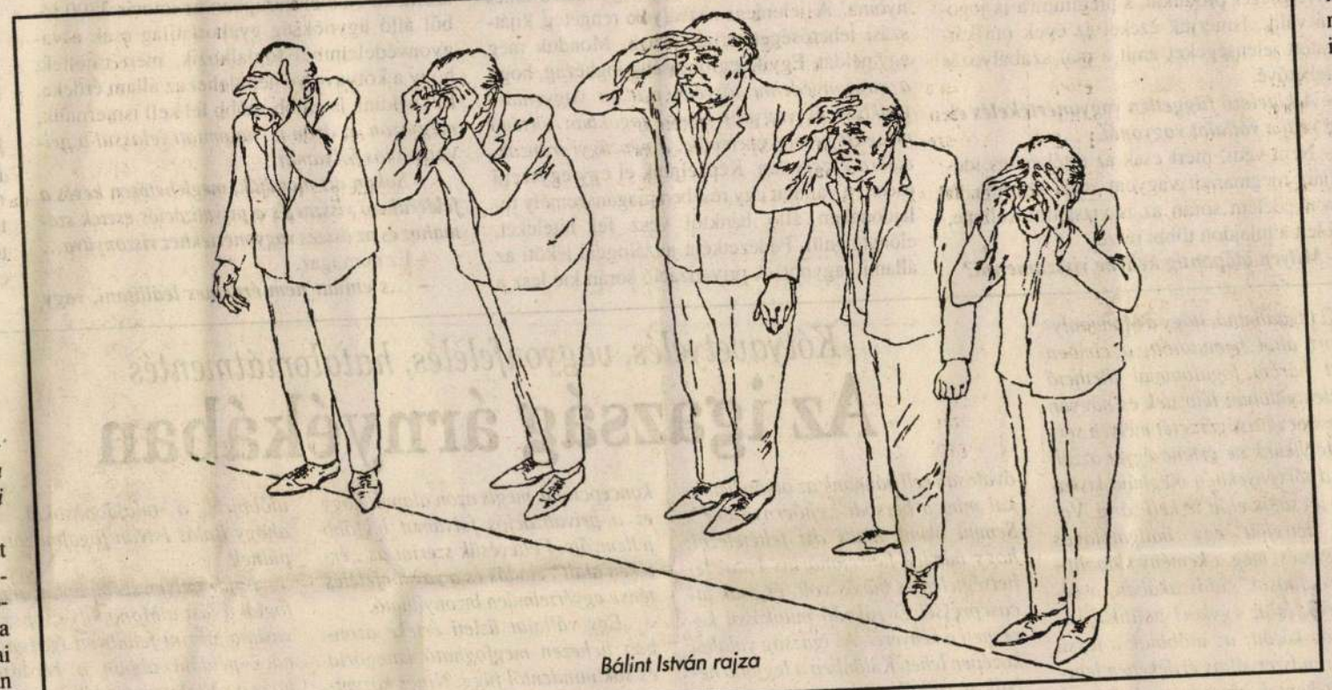

Bálint István rajza

Széchenyi István életművét születésének kétszázadik évfordulóján sok oldalról körüljárták már. Számos kísérletet tettek arra is, hogy valamilyen kérdés kapcsán aktualizálják véleményét. Mint minden, a nemzet ügyéért valamit is tevő történelmi személyiséget, őt is utolérte azonban a halhatatlanok „végzete": sokan etalonként, példaképként kívánják használni tetteik igazolására, és indoklásul mások cselekedeteinek elvetéséhez. Beszélgetőtársam *Lackó* Mihály történész.

Egy új beszédmód

– Különösen divatos napjainkban politikai kultúráról beszélni, s ennek kapcsán különböző korszakokat elővenni, összevetni a mával. Mit lehet mondani erről Széchenyi kapcsán?

– Akkor szokták ezt a fogalmat emlegetni, amikor nincs meg az az intézményhálózat, amely különösebb hókuszpókusz nélkül, a maga normális medrében, a maga eszközeivel bonyolíthatná a politikai vélemények megjelenését. Önmagában ugyanis nincs „politikai kultúra", politikai intézmények vannak – ha vannak –, melyeket így vagy úgy lehet működtetni. Persze, ennek a szónak van egy másik jelentése is. Széchenyi korai műveiben, a *Hitel*ben, a *Világ*ban, a *Stádium*ban sokat ír arról, hogyan politizáltak a nemesek. Idegenkedett attól, hogy őket minden lelkesíti, hogy köpködnek, hogy egy „hangos szótól a szívük olvadozik", s „ha a hazát hallják emlegetni, rögtön felforr a vérük". Ismerte tehát ezeket a mentális szokásokat, de azt is tudta, hogy ezeken csak új intézményekkel lehet változtatni. Széchenyi az én szememben nem példakép a politikai kultúrát illetően, hiszen *végtelenül intoleráns volt* a politikai vitákban. Nemcsak Kossuthtal szemben. Világ című munkájában *Dessewffy* Józsefet olyan magánéleti vádakkal támadta, amelyek a modern politikai érvek között már nem szerepelhetnének. Mint vitapartner, mint politizáló személyiség tehát egyáltalán nem tekinthető követendő példának.

– Hajlamos volt a kamarillapolitikára is: „sündörögött" *Metternich* körül, beadványokkal bombázta a nagy hatalmú herceget. Persze, élete utolsó évtizedeiben, 1849 után olyan határozott civilkurázsiról tett tanúbizonyságot, hogy példa lehet a későbbi korok számára is. A politikai szamizdatosok egyik előfutára volt. Meghatározó szerepét azonban másban látom. Széchenyi előtt a magyar közéletben csak kétfajta politikai beszédmód létezett. Az egyik testületi volt (ez jellemezte az országgyűléseket): az alsótáblán a megyei követek politizáltak, a felsőtáblán pedig a mágnások, mint a mágnási rend képviselői. A politizáló másik típusa Széchenyi előtt a kamarillához közelálló tanácsadó, akinek a javaslatait felhasználták ugyan, de – az előző típushoz hasonlóan – nem jelent meg mint személyiség. Tehát egyik sem individuális politizáló. Széchenyi jelentősége az a magyar politika megújulása szempontjából, hogy *megteremtett egy új beszédmódot*. Egy olyan beszédmódot, amely nem testületi vagy tanácsadói véleményről szól, hanem egy individuális és szabad befogadói, politizáló közeget feltételezett.

Független fórumok

– Mennyiben azonos ez a „személyiség" megjelenésével?

– Széchenyi előtt *a politikai szónoklat jellege* határozta meg a politikusi egyéniség értékelését. Széchenyi azonban elég rossz szónok volt: persze nem emiatt kívánta a régi intézményeket átalakítani. Szabad, a rendi korlátoktól független fórumokat hozott létre, beszélgetésre, „eszmesurlódásra". A kaszinók a Széchenyi utáni generáció politikájának meghatározó helyszínei voltak. S itt elvileg összejöhetett a mágnás és a viszonylag szabad, nem nemes értelmiségi, ami másutt nem valósulhatott volna meg.

– Hogyan közelíthető meg Kossuth és Széchenyi vitája a politikai kultúra és a politikai viselkedésmód szempontjából?

– A szabad magyar polgár jogán való szólás Széchenyi fontos újítása volt. De éppen ez rendítette meg legjobban a Kossuthtal való szembetalálkozáskor: rájött, valaki az ő beszédmódját használja másféle reformok érdekében.

– Milyen volt Széchenyi kapcsolata az udvarral?

– Széchenyi minden olyan finom húzást kipróbált, amit mágnásként megtehetett. Mint író és alkotó megformálta ugyan a szabadon politizáló független magyart, de mint vitapartner sokszor másképpen viselkedett. Például mikor Kossuth ellen írta a *Kelet Népé*t, hetente együtt vacsorázott a *Pesti Hírlap* cenzorával, és tanácsokat adott neki: Kossuth melyik, általa szélsőségesnek tartott cikkét engedje vagy ne engedje át. Ezt sokszor attól tette függővé, hogyan haladt munkájával. Megvoltak tehát benne a felsőbb körökben mozgó politikai intrikus tulajdonságai is. De nem ez volt a meghatározó, hiszen az udvarnál nem tartották igazán használhatónak, nem igazán vették komolyan.

Az idézet torzíthat

– Fontos vagy inkább érdekes és jellemző része a későbbi korok úgynevezett politikai kultúrájának, hogy mikor mit idéztek és mit nem idéztek Széchenyitől.

– Úgy hiszem, nem mondok újat azzal, hogy minden korszak, minden rendszer megtalálta a maga számára kedves és hasznos idézeteket. Ezen nem szabad csodálkozni. Széchenyit azonban igen nehéz idézni, hiszen többnyire rendkívül hosszú, bonyolult mondatokat használt: az idézetek egy része éppen emiatt nem egyszerűen kiragadás, hanem összevonás. Amit ma a Széchenyitől citált idézetekben látni vélek, tulajdonképpen nem más, mint a demokratikus politika elleni passzusok előtérbe kerülése. Előjönnek a pártharcokat ostorozó idézetek, mintha a pártok eleve valami természetüknél fogva rossz dolgot képviselnének. Mintha a pártok felett állás valami különös erény lenne. Mintha az „alkotás" elszakítható volna a politikától. Mintha azt akarnák ezekkel az idézetekkel az emberekbe sulykolni, hogy ne beszéljenek annyit, hanem szépen alkalmazkodjanak, amennyire kell, a többi pedig nem az ő dolguk. Ezekért az idézetekért persze Széchenyi is felelős: kétségtelenül elutasította a politika mindenféle demokratikus megjelenését. Az ilyen gondolatok idézgetése nem hamisítás: de hiba, mert egy dolgot ragad ki, és elfelejt egy fontos másikat. Azt tudniillik, hogy Széchenyi nem szűk politikai okokból, érdekekből volt a demokrácia ellen, hanem azért, mert *feltette a kérdést, mi köze a politikának, a nyilvános véleménynek, a reformterveknek, az országgyűlési beszédeknek az egyes emberek boldogításához*. A modern politika egyik legfontosabb ellentmondása ez, s ma is érvényes. Ha azonban aktuálpolitikai igényeknek megfelelően politikai válasszá formálják, torzítanak, s nemcsak Széchenyit hamisítják meg, hanem ártanak a mai liberális közvéleménynek is.

Sipos Balázs

...e adása.

AZ ÁLLAMI SZEKTORBÓL A MAGÁNSZEKTORBA átkerülni a felmérések szerint továbbra is jó üzlet Angliában. A tavaly december óta magánkézbe adott 16 volt állami áramtermelő és -elosztó cégnél az elnökök és vezérigazgatók fizetése évi átlagos 62 ezer fontról (mintegy 100 ezer dollár) 150 ezer fontra (körülbelül 250 ezer dollár) nőtt. A korábbi fizetés alacsonyabb volt egy minisztériumi osztályvezető bérénél. Az emelést a magánszektor versenyével, a jól képzett vezetők iránti nagy kereslettel magyarázzák.

A NÉMET VAGYONÜGYNÖKSÉG a 4 ezer főt foglalkoztató Pneumant keletnémet gumiabroncsgyár bezárása mellett döntött, miután nem talált rá nyugati vevőt. A Vagyonügynökség nem lát esélyt a vállalat túlélésére, mivel a gumiabroncs világpiacán túlkínálat mutatkozik. A nyugatnémet Continental konszern eleinte érdeklődést tanúsított a vétel iránt, de elállt szándékától, mert 100 millió márkát kellett volna befektetnie a fürstenwaldei gyárba. A keletnémet vállalat pedig bízott a jövőjében: a két héttel ezelőtti Frankfurti Autószalonon még bemutatta új termékét és novemberre már nyereséget várt. A Vagyonügynökség azonban a gumiabroncspiacon uralkodó bizonytalanság miatt nem hajlandó befektetni a cégbe.

AZ ÁLLAMI VAGYONÜGYNÖKSÉG IGAZGATÓTANÁCSA e heti ülésén többek között az alábbi átalakulásokról döntött: Az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium, illetve a fővárosi önkormányzat javaslatai alapján egyetértett abban, hogy a Közért Vállalatok átalakulási kérelmeinek jóváhagyását megelőzően teret enged a befektetői kezdeményezéseknek is. Az Igazgatótanács vállalati kezdeményezés alapján hozzájárul ahhoz, hogy a Délalföldi Tégla- és Cserépipari Vállalat HUNGARIA–STEETLEY Cserép- és Téglaipari Rt. néven külföldi befektető bevonásával gazdasági társaságot alapítson. Az igazgatótanács hozzájárult ahhoz, hogy a PALLAS Lap- és Könyvkiadó Vállalat új pályázati feltételekkel kísérelje meg a New York-palota értékesítését. Az igazgatótanács a Művelődési és Közoktatási Minisztérium kezdeményezésére egyetértett azzal, hogy az Állami Könyvterjesztő Vállalat 15, míg a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat 2 boltjának privatizációjára a szakmai-kultúrpolitikai érdekeknek megfelelően kerüljön sor.

...daul az állami vállalatok társaságokba bevitt vagyonát bizonyos értékhatárok alatt (20-30-50 millió forint) a vagyonvédelmi törvény kivette az ÁVÜ ellenőrzési hatásköréből. Ezek jelentős nagyságok, s ilyenformán le lehet csupaszítani, ki lehet fosztani egy vállalatot, mire az értékesítés ideje eljön. S hogy mikor jön el ez az idő, a spontán privatizáció esetében ugyancsak *a vállalatvezetés dönti el*, mint ahogy gyakorlatilag azt is, ki lesz az új tulajdonos. Ha úgy tetszik neki, lerontja a vállalat értékét, miközben a vagyon felélésével vagy értékesítésével látszólag nyereséget produkál, s prémiumra is jogosulttá válik. Ismerjük ezeket az évek óta kárhoztatott jelenségeket amit a mai szabályozás tett lehetővé.

– A kötelező független vagyonértékelés elvileg védi a vállalat vagyonát.

– Nem védi, mert csak az értékesítés időpontjáig megmaradt vagyont veszi számba. A vagyonvédelem során az is vizsgálni kellene, hová lett a tulajdon többi része.

– Milyen időpontig kellene visszamenni?

...ul a Btk. jelenlegi hűtlen illetve hanyag kezelésre vonatkozó szabályai alapján is fel lehet deríteni.

– Ez ügyészségi feladat?

– Nem feltétlenül. Lehet az ÁVÜ, az APEH, a PM vagy például a Vám- és Pénzügyőrség feladata is, ha nekik adjuk ki.

– S ki végezheti el objektíven a vagyonértékelést?

– Nehéz kérdés. De itt arról van szó, hogy vagyonok tűnhetnek el úgy, hogy annak nincs nyoma. A jelenlegi szabályok rengeteg kijátszási lehetőséget tartalmaznak. Mondok még egy példát. Egyik legfontosabb joghézag, hogy *a vagyonvédelmi törvény csak a vagyontárgyakban és vagyoni értékű jogokban történő mozgást veszi figyelembe, a pénzügyi tranzakciókra érzéketlen.* Képzeljünk el egy egyszerű esetet: a vállalat egy részben magánszemély tulajdonában álló banktól vesz fel hiteleket, előnytelenül. Fedezetként jelzáloggal leköti az állami vagyont. A privatizáció során kié lesz a

veknek kötelességük az állami vagyon sérelmére elkövetett visszaélésekről értesíteni a bűnüldöző hatóságokat. Ezt ma nem teljesítik. Az ÁVÜ valószínűleg azért, mert nem ismeri fel a fosztogató cselekményeket. A törvény alapján szervezete a privatizáció lebonyolítására épült ki, s *a vagyonvédelem körében majdhogynem látszattevékenységet folytat.* A körülbelül száz érdemi ügyintéző 90 százaléka privatizációval foglalkozik. Ezzel szemben Németországban az immár 2300 főből álló ügynökség gyakorlatilag csak a vagyonvédelemmel foglalkozik, mert rájöttek, hogy a kótyavetye nem lehet az állam érdeke. Ezt nekünk is előbb-utóbb fel kell ismernünk, *még azon az áron is, ha emiatt lelassul a privatizációs folyamat.*

– Sokan azt mondják, meglehetősen kevés a felderíthető visszaélés a privatizációs esetek számához és az összes vagyonértékhez viszonyítva...

– Ez nem igaz.

– ...s emiatt nem érdemes leállítani, vagy

...ellátni. Az ...ban a vagyonügynökséget létrehozták, *az lehetett a cél, hogy a vagyonvédelem ne intéződjék megfelelő színvonalon.* Amikor az ÁVÜ tizenegy tagú igazgatótanácsa anélkül határoz egy-egy gyár sorsáról, hogy életükben láttak volna olyat, akkor a döntés nem döntési helyzetben születik meg. Ez pedig nagyon veszélyes és kockázatos játék, s *nem folyhat tovább!*

– Mit gondol, kiknek az érdekei alapján alakult így a folyamat?

– Az eredményből vissza lehet következtetni. A vállalati vezetésnek volt ez az érdeke, pontosabban azoknak, akik éppen akkor kerültek közéjük. Másfél-két évvel ezelőtt a sajtó tele volt az ejtőernyősökről szóló hírekkel.

– Van-e arra statisztika, milyen arányban történt ejtőernyőzés a vállaltoknál?

– Ezt a számítást a Statisztikai Hivatal helyett más nem tudja elvégezni. De például most jelent meg a sajtóban a Borsod megyei ejtőernyősök listája. Bemutatnak 30-40 volt pártvezetőt: többségük valamelyik kft. élén verézigazgató. S én mint borsodi képviselő tudom, hogy ez csak icipici töredéke az ottani valóságnak.

L. T.

Kótyavetyélés, vagyonfelélés, hatalomátmentés

Az igazság árnyékában

Ki tagadhatná, hogy a Monopoly-csoport által bemutatott, a címben jelzett három fogalommal illethető ügyletek valóban léteznek és nagyon sok ember igazságérzetét mélyen sértik. Melyikünk ne értene egyet azzal, hogy a törvényekben megbújó kiskapukat a csalók előtt le kell zárni. Valóban létrejött egy hallgatólagos megegyezés, még a kemény külpolitikai „realitások" időszakában, a reformerők és az egykori politikai káderréteg között: az utóbbiak a lassú békés rendszerváltás érdekében lehetőséget kaptak arra, hogy áttérjenek gazdasági pályákra.

Elfogadhatónak látszott egy ilyen történelmi kompromisszum, hiszen a káderek többségét már nem terhelték politikai bűnök, legfeljebb a szolgalelkűség és karrierizmus „vétke". Sokan egyszerűen a gazdasági érdekkijárás bevett eszközének tekintették a politikai funkciót és ne feledkezzünk meg azokról sem, akik az utolsó években valóban a közösség bizalma alapján vállaltak párttisztséget, nehogy valamelyik feltörekvő talpnyaló foglalja el a helyet.

Legtöbbjüknek a pályakorrekció is könnyen ment, hiszen – ezt alapos szociológiai vizsgálatok is megerősítették – a pártfunkciók a hetvenes évek óta a gazdasági alku láncszemeivé váltak, s a legtöbb kádernek számos lekötelezettje volt a vállalatvezetők között. Az elmondottak miatt tehát óvatosan kell bánnunk az olyan listákkal mint a borsodi „ejtőernyősöké". Semmi okunk nincs azt feltételezni, hogy minden funkcionárius buta, tehetségtelen és bűnös volt, és csak utcasepréssel és rakodó munkával keresheti a kenyerét. Az igazság valahol középen lehet. Különben a legjobb helyük a vállalkozásban van, mert ott hosszabb távon – reméljük – csak a saját teljesítményükre számíthatnak.

A „kiskapuzás" pedig nem varrható a régi politikai elit nyakába. A kerülő utaknak és a kijárásnak mélyen élő hagyományai vannak a társadalom minden rétegében. Vajon igazságtévő kampányokkal kiűzhető-e az erre való hajlam az emberekből?

Még fontosabb kérdés, hogy számos visszaélés vélelme elegendő-e ahhoz, hogy a privatizációt a vagyonvédelem érdekében centralizáljuk. Amennyiben belátjuk: minden privatizációs stratégiának van pozitív és negatív hozatéka, az összehasonlító mérlegelést nem kerülhetjük meg.

Felmerül milyen mértékben terjedtek el a visszaélések a vállalatoknál. A Monopoly-csoportnak még hozzávetőleges becslései sincsenek, koncepciójuk mégis azon alapul, hogy ez a privatizációs folyamat legfőbb jellemzője. Feltevésük szerint az „értéken aluli" eladás és a vagyonfelélés ténye egyértelműen bizonyítható.

Egy vállalat üzleti értéke azonban nehezen megfogható kategória és sok mindentől függ. Nincs közvetlen kapcsolatban a cég eszközeinek értékével. Gyakran előfordul, hogy az eszközök egy részének eladása és a munkaerő-elbocsátások növelik a vállalat üzleti értékét, mivel csökkentik a termelési költségeket. A vagyon egy részének bevitele társaságokba ugyancsak növelheti az üzleti értéket, mert ezáltal például új piacokhoz, vagy jobb minőséget produkáló beszállítókhoz juthat a vállalat.

A vezetők természetesen mindenképpen a helyükön szeretnének maradni, s ebből következően – a Monopoly-csoport logikája szerint – minden gyanús amit tesznek. Vajon bizonyítható-e egyértelműen, hogy egy vagyontárgy eladása prémiumfizetés céljából végrehajtott vagyonfelélés volt-e, vagy szükséges üzletpolitikai lépés, mivel összeszűkült a termékek piaca és vissza kellett fogni a termelést. Piaci viszonyok között vagy meg tudják győzni a menedzserek az utóbbiról a tulajdonosokat, vagy ahogy Balás István fogalmazott: repülnek.

Ámde milyen szempontok alapján foglal állást a Monopoly-csoport javaslata szerint felállított igazgatótanács például abban a kérdésben, hogy a vállalat egy vidéki gyáregységét állítson-e le, vagy csökkentse a városi központ létszámát. A tulajdonosok mindenekelőtt számolnának és üzleti terveket vetnének össze. A „közmegbízottak" és minisztériumi tisztségviselők viszont a múlthoz hasonlóan szociális, politikai és egyéb érdekszempontokat kevernének a döntésbe.

S az vajon egyértelműen eldönthető-e, hogy a vállalat azért fogadta el a feltételezett üzleti értékénél alacsonyabb árat önmagáért, mert a túléléshez (például a magas kamatok miatt) csak így tudott forráshoz jutni; esetleg meg akart fogni egy kapós partnert, akitől hosszú távon a legnagyobb felfutást reméli; vagy úgy kívánta a pozícióját megtartani, hogy leértékelte a céget.

A magyar vállalatok üzleti értéke abban az esetben is erősen csökkent az elmúlt időszakban, ha nem élték fel vagyonukat. Óriási volt a keleti piacvesztés, gyorsult az infláció, ami növelte a befektetések kockázatát, fokozódott az importverseny, s az adók elvonták az eszközök pótlására szolgáló amortizáció jelentős hányadát. Az egy-két évvel ezelőtti és a jelenlegi potenciális állami bevételek összevetése tehát lehetetlen feladat!

A múltra vonatkozó igazságtévő program ezért aligha járna sikerrel, és nem kompenzálná azt az össznemzeti kárt, ami a privatizációs lassítások miatt keletkezne, s amit a bizonytalanság légkörének feltámasztása okozna.

S vajon mi lenne a következménye a visszaállamosító és bürokratikus kontroll alá helyezett privatizációnak? Hatalmas a veszélye annak – amit a kormánypárti képviselők érthetően kevésbé érzékelnek –, hogy egy hatalmi klientúra ülne be a vállalatok igazgatótanácsaiba. Újra átszövődne a döntési rendszer politikai szempontokkal és konzerválódna a gazdaság monopolszerveződése. Ezt pedig egy monopóliumok felszámolása érdekében létrejött képviselőcsoport nyílván nem kívánja.

A privatizáció ellentmondásait piaci eszközökkel is korlátok közé lehet szorítani. A minisztériumok szakértői pedig eddig is részt vettek a vagyonügynökség döntéseinek előkészítésében, s erre – bármilyen stratégia esetén – továbbra is módjuk lesz.

Légrádi Tibor

BÁLINT István

M. Nemzet, 1991. szept. 14.

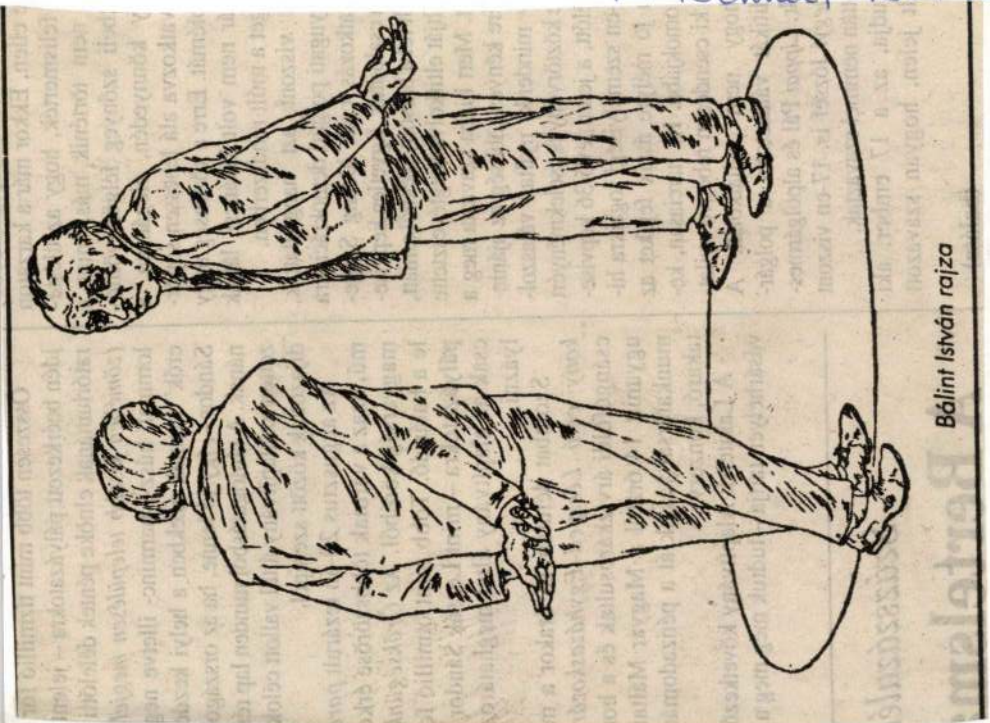

Bálint István rajza

mait. Ált. naturalisztikus, aprólékos módon dolgoztak, de néhányan új megoldásokat kerestek a napfény ábrázolására *(plein-air)*. A ~*i iskola* fő képviselői: G. *Courbet*, J. B. C. *Corot*, Th. *Rousseau*, J. F. *Millet*, J. *Dupré*, Ch.-F. *Daubigny*, C. *Troyon*. ~ban dolgozott *Paál* László is. Hasonló iskolát alapítottak belga követőik a soignies-i erdőben, ill. az ajai iskolában tömörülő holland festők.

Szerző Neve

Bartlett, Sir Frederick (Stow-on-the-Wold, Gloucestershire, 1886. okt. 20.—Cambridge, 1969. szept. 30.): angol pszichológus, az emlékezés egészlegesebb, sémaközpontú felfogásának kidolgozója.
M.m. *Az emlékezés* (1932).

Szerző Neve

Beatles, The: brit beategyüttes. 1960 k. Liverpoolban alakult, megjelenése nyomán alakult ki a →*beat* stílus. Tagjai: John *Lennon* (1940—1980; ritmusgitár, billentyűs hangszerek, ének), Paul *McCartney* (1942— ; basszusgitár, billentyűsök, ének), George *Harrison* (1943— ; szólógitár, szitár, zongora, ének), Ringo *Starr* (ered. Richard Starkey, 1940— ; dobok, ének). Dalaik java részét Lennon és McCartney írta. Az együttes 1970-ben feloszlott, tagjai önállóan folytatták pályafutásukat.
Jelentős lemezalbumok: *Please, Please Me* (1963), *A Hard Day's Night* (1964), *Help!* (1965), *Rubber Soul* (1966), *Revolver* (1966), *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band* (1967), *Yellow Submarine* (1969), *Abbay Road* (1969), *Let it be* (1970). Ismert filmjei: *Egy nehéz nap éjszakája* (1964); *Segítség!* (1965); *Sárga tengeralattjáró* (rajzfilm, 1968); *Hadd legyen* (1970).

Szerző Neve

Beethoven, Ludwig van (Bonn, 1770. dec. 16.—Bécs, 1827. márc. 26.): német zeneszerző. Johann van ~

„Sors", op. 67, 1804—08; VI., F-dúr, op. 68, *„Pastorale"*, 1807—08; VII., A-dúr, op. 92, 1811—12; VIII., F-dúr, op. 93, 1811—12; IX., d-moll, op. 125, Schiller Örömódájára írott zárókórussal, 1822—24); *Prometheus teremtményei* (balettzene, op. 43, 1800—01); *Wellington győzelme*, op. 91 (1813); nyitányok: I—III. *Leonóra-nyitány* (1805—06), *Coriolan*, op. 62 (1807), *Névnapi nyitány*, op. 115 (1814—15), *Házavatás*, op. 124 (1822). *Versenyművek:* D-dúr hegedűverseny, op. 61 (1806), öt zongoraverseny (I., C-dúr, op. 15, 1795—98; II., B-dúr, op. 19, 1794—1801; III., c-moll, op. 37, 1800; IV., G-dúr, op. 58, 1805—06; V., Esz-dúr, op. 73, 1809), C-dúr hármasverseny, op. 56 (1803—04). *Kamarazene*. 16 vonósnégyes (op. 18, No.1—6, 1798—1800; op. 59, No. 1—3, „Rasumowsky-kvartettek", 1805—06; Esz-dúr, op. 74, 1809; f-moll, op. 95, 1810; Esz-dúr, op. 127, 1822—25; B-dúr, op. 130, 1825—26; cisz-moll, op. 131, 1826; Nagy fúga, op. 132, 1825, hat zongoratrió, 10 hegedű-zongora szonáta, öt gordonka-zongora szonáta. *Zongoraművek:* 32 szonáta; Bagatellek, op. 33, op. 119; variációk (*Diabelli-változatok*, op. 120, 1819—23). Vokális művek: *C-dúr mise*, op. 86 (1807); *Missa Somemnis*, D-dúr, op. 123 (1819—23); *Krisztus az Olajfák hegyén* (oratórium, op. 85, 1803); *Egmont* (kísérőzene, op. 84, 1809—10); *Fidelio* (opera, ered. *Leonora*, op. 72, 1804—05, átdolg.: 1806, 1814); dalok, népdalfeldolgozások. — Összkiadás: L. v. B. *Werke* (1961-től); L. v. B. *Sämtliche Briefen und Aufzeichnungen* 1—5., 1907—11). — *Ir.* Szabolcsi B.: *B.* (1943, 1976[3]); Bartha D.: *B. kilenc szimfóniája* (1956, 1975[2]); *B.* (Grove-monográfiák, 1988).

Szerző Neve

behaviourizmus, *behaviorizmus* [biheivjə-]: Amerikából kiindult pszichológiai irányzat, mely a viselkedés objektív tanulmányozását állította a pszichológia középpontjába és a kísérleti pszichológia vezértémájává a tanulás vizsgálatát tette. Az irányzat elindítója 1913-ban John Broadus *Watson* (1878—1958), aki az évszázadok óta meglévő objektivista hagyományra épített. Programja szerint a pszichológia egyedüli tárgya a viselkedés legyen, kizárólagos módszere pedig az objektív kísérletezés. A behavioristák megpróbál-

BÁLINT ISTVÁN

M. Nemet, 1991. okt 2.

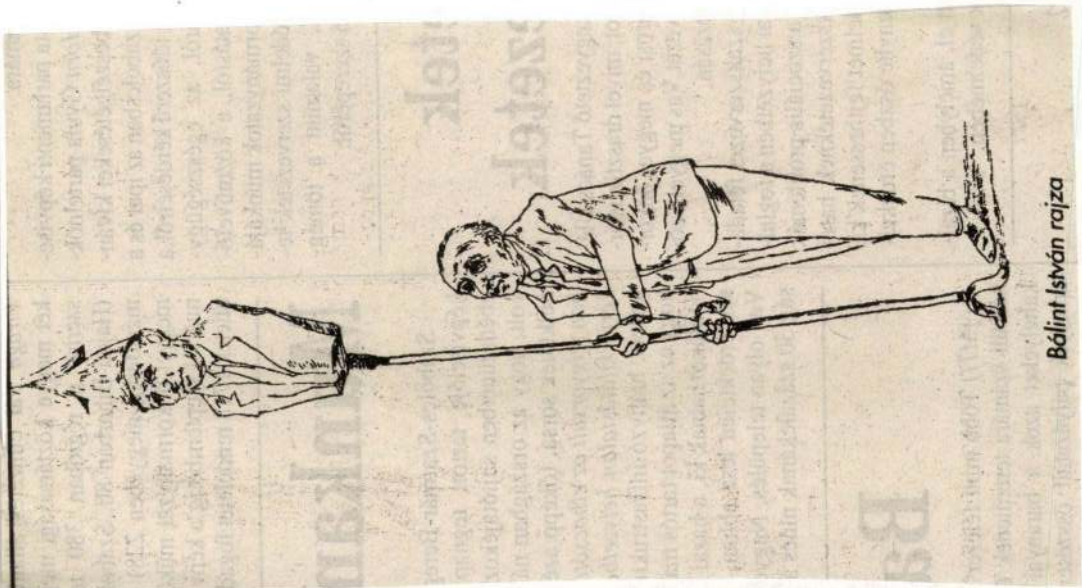

Bálint István rajza

ségét, hogy predicatumát elhagyhatná?

Uj irodalmi vállalat! — E héten jelent meg a *Röszler Ágnes* pesti nyilv. leánynevelönö és *Oroszhegyi Jósa* által készített: „**HONLEÁNYOK KÖNYVE**“ czimü munka első füzete. — E közhasznu ismeretek gyüjteménye különösen honunk növendék leányai számára adatik ki, magában foglalván a női hivatás körét illető minden nemü természettani, népismereti, történeti, földirati, gazdasági, házi működés, nevezetesen női munkákra utmutató képekkel diszített, s az életbeli vezérelveket elöterjesztö értekezéseket; továbbá érzetnemesitö költeményeket, regéket, beszélyeket, kedélyderitö elmefuttatásokat, és korunk nevezetesb ujdonságait. Ezekhez időnként a szöveg felvilágositására szolgáló diszmetszetü rajzokat, jeles honleányok, hazafiak képeit, s más mümellékleteket hozand. — A gyöngéd nem hasznosan mulattatásán kivül e munka czélja az, hogy minden füzet egy egy későbben is használható kézikönyvvé váljék növekvő hölgyeink gyüjteményében. — E jelen korunkban szükséges vállalatra különösen figyelmesekké tétetnek a leánynevelő intézetek tulajdonosi, tisztelt családok, s a nőképzés minden rendü pártolói. — Előfizetési ára 6 lehető diszszel kiállított füzetnek 4 ft. p., külön egy füzeté 50 kr. p. — Szólunk róla legközelebb.

— A dramabiráló választmány legujabban ily czimü vigjátékot fogadott el Degré Alajostól: Falusi imádó. — Frankenburg megy Bécsbe.

Szerkeszti **Erdélyi.** — Nyomtatja **Beimel.**

BÁLINT István

Citromsziget

A kanizsai diadalív – árnyékában

Van úgy, hogy az ember egyszer csak megtorpan egy épület előtt. Megbámulja az ablakokat, a díszítéseket, arcát a kerítéshez nyomja. S bár tudja, régről tudja, minden háznak egyformán ronda a lelke, mégis vágyakozni kezd.

– Ha nem fél, jöjjön! – kiabálta a kertből egy asszony, s a rózsaszínűre festett diadalkapura bökött. – Ez itt a Citromsziget, más néven a Dózsa György út 75. – mondta, s ahogy a kezével körbemutatott, a kert hirtelen parkká terebélyesedett, hatalmas, kietlen, elvadult parkká. Fűbe taposott kanyargós utakon mentünk.

– Mi most – állt meg az asszony, és belökte az egyik zöldre festett ajtót – egy régi kaszárnyában vagyunk. A diadalíven olvashatta a fölírást, épület 1902-ben. De harmincöt-negyven évvel ezelőtt, amikor elfogytak belőle a katonák, a kaszárnyát civil népek foglalták el. Beszaladtak egy-egy szobába, és azt mondták nagy örömmel: ez az én lakásom.

Kaszárnyaregény

– Csakhogy mostanra – folytatta az asszony – rossz híre lett a laktanyának, Citromszigetnek kezdték csúfolni, s ha elhaladtak mellette, patkányokról suttogtak, meg rossz emberekről. Hát, kérem – mondta az asszony –, tessék bejönni hozzám. Nálam még egy látogató sem borzongott el, és idáig még egy patkányunk sem volt. Nem tagadom, az udvarban előfordult. Jöttem egyszer haza, s látom, a vízakna körül ott futkároznak a kispatkányok. Az egyik szomszéd, a *Gergelyné* meg azt mesélte, hogy egy délután az unokája különös rágcsálásra lett figyelmes. Biztosan egy egér, gondolták, és rálegyintettek. Aztán mit láttak másnap? A patkány fölrágta a padlót, s kidugta a fejét. Na, akkor egy kicsit mindannyian megijedtünk, de olyan nagyon azért nem csodálkoztunk. Mert errefelé az emberek egy része a szemetet nem kukába dobja, hanem a pincébe hordja vagy a padlásfeljáróba.

– *Miért tennék ezt?*

– Nem hisz nekem? Hát tessék velem jönni. Átmegyünk a közös részbe, ahol a lakások általában egy picike szobából állnak, és közös a folyosó, a vécé és a falikút, meg a szemét. Ugye, hogy igazat mondok. Mégis-

dig nekem itt nem köll még egy szoba. Ne csináljanak belőlem bolondot, hogy a két drága gyermekemet itt neveljem föl. Na, megvan. A hatósági osztály küldte. A tisztelt cím, az én vagyok. Csak azt nem tudom, mit jelent a 7/1991. számú határozat. Azt írják itten, hogy *„az alábbi lakásellátási formába vettek föl: bérlakás kiutalásra, ezen belül tartalékra"*. Hát mi ez? Nem értem.

– *Hadd olvassam tovább, jó? „Amennyiben a Dózsa György út 75-ben másik lakást elfogad..."*

– Itt? Hát akkor inkább rájuk borítom az asztalt. Hiszen itt még vécére sem lehet menni!

– A vécét – kukkantott be *Fitosné* –, azt majd én mutatom meg.

– Hát hogy foglalnék lakást? Ebben a szárnyban nincsen nagyobb. Vagy külön lenne két szoba-lakásom? Egyik itt, a földszinten, a másik meg az emeleten? A sógornőm kinn lakik a Béke úton. Van ott neki szoba, konyha, folyosó, fürdőszoba, aztán mégiscsak 610 forintot fizet, én meg ezért 390-et. Na? Hát hun vagyok?

– Különös ház ez – sóhajtotta Kovácsné – és megállított az egyik ablaknál. – Látja, ebből az ablakból esett ki M.-né. A kutyával együtt át akart mászni – egy másik lakásba. Abba. Illetve csak a kutyát akrata átteni. Tessék elképzelni, lezuhant, de valahogyan a jó isten megsegítette, mert semmi baja nem történt. Hogy miért nem a folyosót használta?!

– Angyalom, nézzen be hozzán is – mondta *Harmadosné*. – Jöjjön, bemutatom az édesanyámat. Nyolcvanéves.

– Nyolcvanegy vagyok már, lányom!

– Szegény mama – sóhajtotta *Harmadosné* –, mikor nem vagyok itthon, ki sem mer mozdulni. Amúgy jól megférünk. Mert minket nem a „bent" zavar, hanem az a rettenetes kinti világ. A közös vécé, a közös csap. Mink állandóan hasmenést kapunk, a torkunk meg fáj. Lehet, hogy már sosem múlik el belőlünk – ez a fertőzés?

– *És ha beszereltetnék a lakásba a vizet?*

– Huszonnyolc évvel ezelőtt, amikor idejöttünk, volt egy csapunk – lefolyó nélkül. Vödröt kellett alája tenni. De mert az egyik lakó leáztatta az alatta levőt, mindenünnen elvették a lefolyó nélküli vizet. Szegény anyám!

már várja a vécével. Ugye, látja, valaki megint az ajtónk elé köpött?!

– Az a baj – állította határozottan a rekedt hangú *Fitosné* –, hogy egy suttyó sánta gyerek terrorizál bennünket a bandájával. Még az ilyen öregeket is képes pofon csapdosni. A vécét meg feltörik (az egyikből már kizártak!), a lakatokat lelopják, a kilincset bosszúból összetördelik.

– A kaszárnya – magyarázta *Kovácsné* – három szárnyból áll. Az egyik épületben irodák voltak, a másikban a tisztek laktak, az udvar hátsó részében levő szárnyban pedig a közkatonák. Az „irodás" lakók a laktanya túlfelére sosem mennek, ezért, ha megharagszik is, de oda nem kísérjük el. Mert az már egy külön társaság. Az alkoholistáké, a csöveseké, a kukásoké, a vásározóké... Majd megvárjuk itten. Csak aztán vigyázzon magára, és az orrát mindig fogja be!

Fogjuk be – az orrunkat!

– Hogy az „irodások", az utca felőliek mit nem képzelnek rólunk! Hiszen nem bántunk mi közülük senkit! Mit mondtak magának rólunk? – jajongott s kíváncsiskodott *Horváthné*.

– *Azt, hogy ha ideérek, fogjam be az orrom.*

– Hát azt lehet.

– *Mi folyik ott?*

– Szarlé. Tudja, a közös vécék mindegyre eldugulnak. A lé már a bokáig ér. Egyszer a szerelőket is kihívták, de mivel a vécéket nem tudták teljesen megjavítani, kiütöttek egy téglát a falból. A lé most azon folyik le.

– *Hová?*

– Hát le, az udvarba. A házmester mégsem tesz semmit. Pedig már ablakot sem kell pucolnia, merthogy mind ki van törve. Amíg fölérünk az emeletre – ott lakunk –, fogja be az orrát. Megérkeztünk. Tizennyolc négyzetméteren lakunk a nyolc gyerekkel.

– *Miért nem foglalnak el még egy szobát?*

– Mit nyernénk vel? Az üresen álló lakásokban omlik a vakolat, az ajtók-ablakok kiesnek a tokjukból meg a falból. Dehogy szabadna ide még embereket telepíteni! Se cigányt, se románt, se magyart. A házban jó néhá-

Igor visszajött szabira

Bekötött szemmel egymásra tüzeltünk

Amikor az utolsó szovjet katona is elhagyta a szegedi laktanyát, *Silov* tábornagy, a déli hadseregcsoport parancsnoka sajtókonferenciát tartott. Tőle szerettem volna megtudni, Szeged milyen szerepet játszott a birodalom katonapolitikájában, hiszen az elmúlt év alatt annyi pletyka keringett a Tisza-parti helyőrségről. A hírhedt kommandóegységtől az atomcsapást mérő különleges alakulatig mindenféle lehetőség, egység szóba jött. A tábornagy udvariasan megkerülte a választ, de a történelmi tisztázás mégsem maradt el. *Kotov* Igor Vlagyimirovics, a szegedi akalkulat egykori főhadnagya civilként visszajött Szegedre *szabadságát eltölteni*. Igor nem az utolsó transzporttal távozott, ő korábban tért vissza a Szovjetunióba, de mint hivatásos felderítő tiszt öt évet szolgált a Tisza-partján. Tolmács segítségével készségesen vállalkozott egy izgalmas beszélgetésre.

Kölcsönös kegyetlenkedés

– *Árulja el, milyen stratégiai szerepe volt a szegedi alakulatnak a szovjet katonapolitikában?*

– Háború esetén a délről érkező támadást nekünk kellett volna három napig fenntartani, együtt a magyar egységekkel. Mi lettünk volna *az első védővonal* egy elképzelt német és olasz betöréssel szemben. Fegyverzetünk alkalmas volt a védekezésre és támadásra is. A kiskunhaladsi–kiskunmajsai térségben helyezkedő alakulatok képezték a második védővonalat. Kecskeméten a 112. hadosztály biztosította volna az utánpótlást. Magyarországon az egyik legfontosabb stratégiai szerep nekünk jutott, minket tartottak a kelet-európai birodalom legdélibb tűhegyének. Katonai arzenálunkban a vegyi fegyver elhárításától kezdve a legmodernebb tankokig mindenféle haditechnikát meg lehetett találni.

– *Fegyverzetük fejlettebb volt, mint a magyar egységeké?*

– A magyar katonák az elavult, kiselejtezett felszerelést kapták. Csak T–55-ös vagy T–64 A-s tankokkal rendelkeztek, nekünk pedig ott volt a leg[illegible]der-

– *Tartottak a bajtársi támadástól?*

– Katonai vezetőink nem felejtették el 1956-ot. Minden eshetőségre felkészültünk annak ellenére, hogy szövetségesek voltunk. De végül is nekünk Magyarország a béke szigetét jelentette, különösen olyan tisztnek, mint nekem, aki az afganisztáni hadszíntérről jött ide 1982-ben. *Áthelyezésem jutalomnak számított*, mert Afganisztán maga volt a borzalom s pokol. Szerencsésen élve megúsztam.

– *Sokan haltak meg a katonatársai közül?*

– A 66-os különleges brigádnál szolgáltam, amely Lenin-rendet kapott. A II. világháború után csak ez az egység részesült a legmagasabb kitüntetésben. Képzelje el, mit kellett ezért az elismerésért tenni.

– *Mit?*

– Afganisztánban egy 78 aknavetős egységnél parancsnokként szolgáltam. Amikor eljöttem, a 70 katonából már csak 10 volt életben. Hat tiszttársam közül három esett el, aki megúszta, az egyik elmebeteg, a másik nyomorék lett. *Kölcsönösen kegyetlenkedtünk egymással*, s ha közülünk valaki az afgán partizánok fogságába esett, levágták a karját, lábát, átlőtték a fülét. Aki élve maradt valahogy, az már nem volt ember. Igaz, mi is megkínoztuk az ellenséget.

– *Hogy történt mindez?*

– Az egyik politikai tiszt például azzal dicsekedett, hogy finn tőrével 200 afgánt ölt meg. Én ezt nem hittem el. De azt már a saját szememmel láttam, amikor áramot vezettek a fogoly lábaihoz és nyakához, és addig kapta a 35-40 voltos feszültséget, amíg nem beszélt „oroszul". Ezt a kínzást csak egy fogoly bírta ki. Lámpásnak hívták az ilyen vallatást. Más esetben pedig a partizán kezét tették a tankra és szétverték kalapáccsal. De magunkat sem kíméltük.

– *Egymást is kínozták?*

– No nem, de a rendkívüli feszültség hatására és levezetésére kitaláltuk a *kuku* nevű játékot. *Bekötöttük a szemünket, és egy bizonyos távolságon belül a kuku szóra egymásra tüzeltünk*. Súlyos sebesülések történtek, de addig, amíg én ott voltam, ebben a játékban senki nem halt meg.

a magyar áldozat munkahelyére ingyen dolgozni. A pénzt, amit kerestünk, sokszor egymillió forintot, a szerencsétlen ember családja kapta meg. Gázolásért nem volt semmiféle felelősségre vonás, csak abban az esetben állították bíróság elé a szovjet katonát, ha szándékosan megölt valakit.

– *Ugorjunk egyet időben. Hogyan illeszkednek a leszerelő katonák a szovjet társadalomba?*

– Ez egy borzalmas dolog. Tiszttársaim egy része leszerelt, de nem tudom, mi van velük. Az én történetem bizonyára jól példázza az orosz katona sorsát. A civil életet Távol-Keleten kezdtem egy aranybányában. A nehéz munkát meguntam, és elmentem kazánfűtőnek egy fürdőbe, 12-15 rubelt kerestem óránként. Nem bírtam a szibériai hideget – egyébként én odesszai születésű orosz vagyok –, és elmentem Belogorszkba, egy étteremben pincérkedtem, majd igazgatója lettem. Állandóan jött a rendőrség és a pártszervezet ellenőrizni, meguntam, aztán visszamentem pincérnek. Nem sokáig maradtam ebben a városban, mert elköltöztem Novovoronyezsbe, ahol egy modern tánccsoport álneve alatt karatét tanítottam. Onnan az utam egy atomerőműhöz vezetett, ahol első osztályú festőként alkalmaztak. Igazából Tbiliziben akartam letelepedni, ahol az apám élt, de nem kaptam lakhatási engedélyt. Éreztem a russzofóbiát, tudni kell, hogy Grúziában utálják az oroszokat. Egy ideig a grúz kataresszövetség elnöki tisztét láttam el, majd Moszkvába utaztam. Most ott élek, egy afganisztáni bajtársamnál lakom, havi 1500 rubelt keresek, amiből nem tudok megélni. A legnagyobb baj, hogy nincs lakhatási engedélyem. Ezt a világ nyolcadik csodájának nevezik, és enélkül az ember nem ember. Nem kaphat munkahelyet, nem jogosult az orvosi ellátásra, nem vásárolhat az üzletben jegyre olcsón élelmiszert. Én mindent a feketepiacon veszek meg, hatalmas pénzért.

Sebzett kutyaként

A közép-európai pályaudvaron

X bohóc kérdezi Y-tól: „akkor mi az, ami van?" Aztán X gyorsan sorolni kezdi: „Köztes Európa. A szürkeség birodalma. Fapados Európa. A szabadság laboratóriuma. Némi fintorgások és hosszabb szünetek után Y maga válaszol a saját kérdésére, hogy „mi a remény?" „Hát hogy múlik az idő."

Esterházy Péter bohóctréfája nagyjából így végződik, s a fanyarul szellemes és szellemesen tömör tréfában ott lebeg térségünk minden komolysága. Ami tárgya és gondolati anyaga az Európai utas című, negyedévenként megjelenő folyóirat idei harmadik számának. Mikor lenne időszerűbb térségünk szellemi és politikai mélyáramlatairól, történelmi csapdáiról értekezni, mint manapság, amikor az Elbától az Urálig, s még azon túl is, szinte „kicserélődik" a történelem?!

Nagyon is érthető tehát, hogy több nívós hazai folyóiratunk helyezi szellemi készültségének a középpontjába Mittel-Európát, s így tesz a *Módos* Péter főszerkesztésében megjelenő Európai utas is.A válogatás teljes és mindenoldalú nyitottságot tükröz – a szerkesztőbizottság két elnöke a magyar értelmiségi közélet két kimagasló személyisége: *Cseres* Tibor és *Vásárhelyi* Miklós –, s olyan választékos ízlést,amelynek egyedüli mércéje a minőség. Igy aztán az olvasó a bőség zavarával küszködik, mit is lapozzon föl előbb? Talán a *Jászi*-dokumentum közlését, amelyben a magyar polgári radikalizmus atyja egyetemi éveit idézi föl? Jászi arra emlékszik vissza, hogy „tehetséges és önálló gondolkozású keresztény és zsidó fiatalemberek jó barátságban és összhangban tudtak együttműködni",a Jászi munkásságát elemző *Litván* György pedig arról ír, hogy a többszörös emigrációba kényszerített politikus a sok csalódás ellenére sem bánta meg soha azokat az erőfeszítéseket, amelyeket a baráti kapcsolatok kialakításáért tett a szomszédos országok demokratáival. S bár valóra válnék *Vezér* Erzsébet „erős hite": Európában...

Vagy vegyük előbbre *Németh* László idézését, s mellé *Kiss Gy.* Csaba „válasz-féléjét" századunk egyik magyar szellemóriásának? Kiss Gy. egyik legpusztítóbb közép-európai bajunkra mutat rá, arról írván, „döbbenetes, hogy mennyire nem ismerjük egymás múltját. Még a legnagyobb nemzeti hősökről sem tudunk általában semmit." Nincs fogalmunk arról, mit jelent a szlovákoknak *Stúr*,a szerbeknek *Miletic*, a horvátoknak *Mazuranic*, a .románoknak *Murgu*: megmaradt egymásról a kölcsönös tudatlanság és tájékozatlanság.

Tovább kísért a bőség zavara: olvassuk előbb az első világháborús összeállítást, benne *Ormos* Mária kitűnő tanulmányával? Vagy *Matvejevic* zágrábi professzor mediterrán breviáriumát, amely a „földközi-tengeriség" szellemi szenzációt ígérő esszéje? A részletből ítélve a hercegovinai születésű professzor könyve jóval több mint útirajz: a „szigetmániát",a tenger és az ima kapcsolatát, az olajfa-kultusz eszmetörténetét elemzi a többi között ez a széles sodrású, szépírói ihletésű tanulmányfolyam.Vagy vegyük előbbre *Göncz* Árpád és *Konrád* György vallomását? Esetleg a magát „fattyú írónak"nevező Danilo *Kis* cikkét, aki „talán Közép-Európa írója,amennyiben ez bármit is jelent"? Nem felejtkezhet el az olvasó *Kiss* Endre szellemes elmélkedéséről sem, amelyben a filozófus azt boncolgatja,hogy a mai közép-európai pályaudvar várakozói szabadnak érzik magukat, de egyelőre még föl sem ködlöttek az ígéret földjének körvonalai. Kitűnő olvasmány *Hamburger* Klára *Mozart*-elemzése is, bár a Mozart-jubileum évében a szerző talán kissé ráerőlteti a középeurópaiságot a bécsi zeneóriásra.

Nem kell eldönteni, hogy mit olvassunk először; a fontos az lenne, hogy elmélyedjünk az Európai utas igényes, szép kiállítású számában, amelynek 139 forintos ára, sajnos, ijesztően magas. Ez már azonban a kultúra botránya című egyre vastagodó és ugyancsak tipikusan közép-európai dosszié lapjaira kívánkozik.

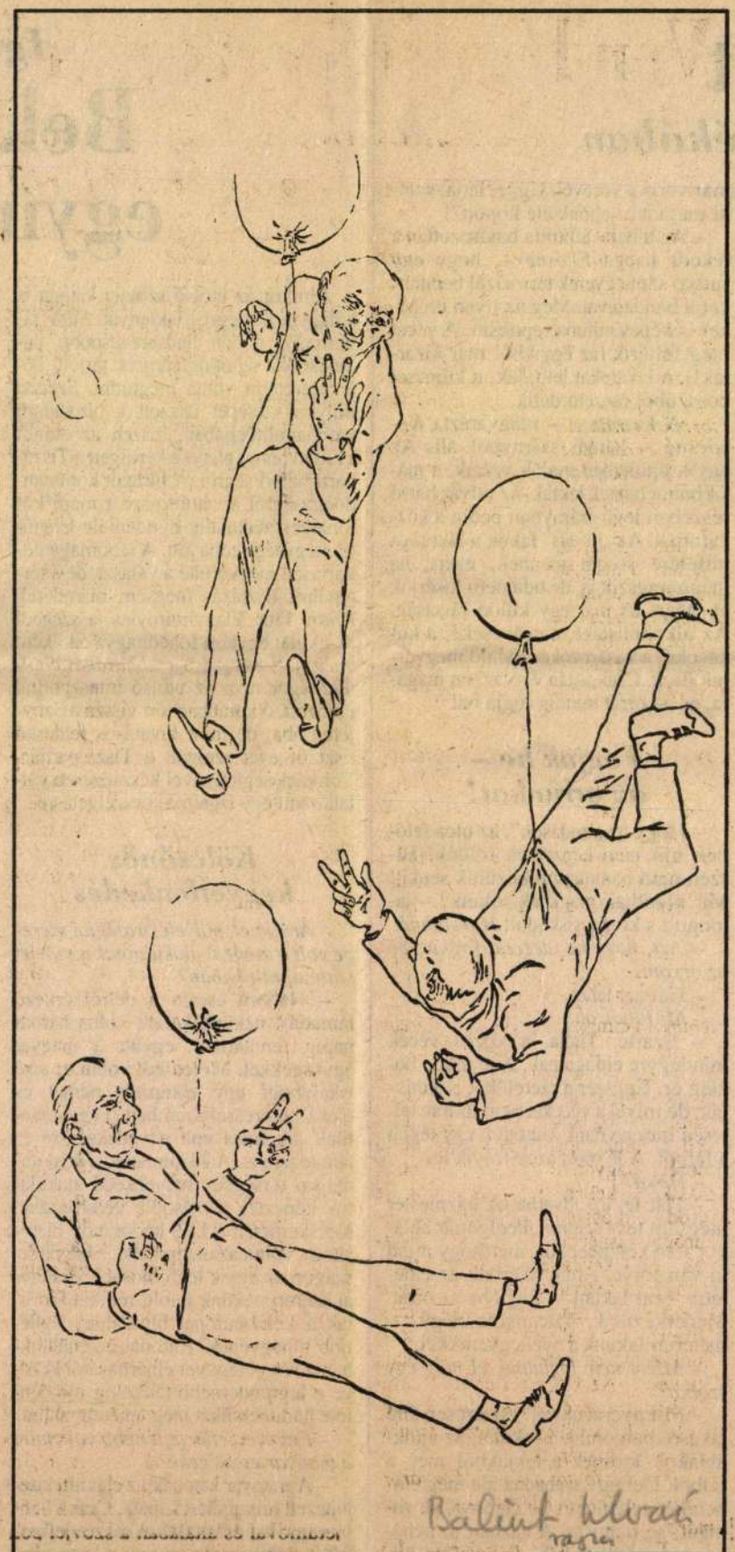

Minden másképp van

TÖRTÉNELMI SZÉLVIHAROKTÓL sodorva, leterítve, feltápászkodva az ember megkapaszkodna. Megoldási sémákat keres. Ám rádöbben, hogy azok nem alkalmazhatók. Nemcsak a szocialistának mondott módozatok használhatatlanok, hanem az általános érvényűek is. E tekintetben a történelem, mint az élet tanítómestere, leszerepelt.

A rendszerváltás szabálytalanul zajlik. A győztesek láthatatlan nyaktilója vértelenül metszi le a fejeket. A túlméretezett állam ellen túlméretezett államot építenek; a kontraszelekciót kontraszelekcióval gyógyítják, a régi és az új értelmiség megkülönböztetését a régi és az új értelmiség megkülönböztetésével szüntetik meg. Azt mondják: más az állam, a hatalom más társadalmi csoportoknak kedvez, és más a régi és az új mint volt. Ez igaz. Éppen azért követelne az új rendszer más eljárásokat, működési technikákat, mint a régi.

Az ellenzék is rendhagyóan viselkedik: Az SZDSZ önerőből – a kormánnyal kötött paktum révén – lefegyverzi önmagát. A parlamenti háborúban lehetséges, eseti szövetségeseit elszigeteli, illetőleg azok határolják el magukat tőle. Ily módon a parlament balszárnya hathatósan hozzájárul ahhoz, hogy a munkavállalók érdekképviselet nélkül maradjanak. Némelyek mossák a kezüket, úgymond életképtelen vállalatok munkahelyei nem védhetők. A munkahelyek nem, de az emberek igen. Aktív munkaerő-politikával, szociálpolitikával és szolidaritással. Az államot nem „jóléti" mivoltában kell visszaszorítani.

Kivételes az ellenzék a tekintetben is, hogy ódzkodik a kormány megbuktatásától. Vigye csak el a balhét! S a kormány ezt világon is. Veretes demokraták ámuldoznak azon, hogy egy junta már puccsot szervezni sem tud. Mellőzi az előzetes letartóztatásokat, nem szállja meg a legfontosabb középületeket és úgy mozgatja a hadsereget, mintha díszfelvonulást vezényelne a Vörös téren. Nem csoda, hogy az államcsíny hamvába holt. És még egy meglepetés: a marsallok is másként halnak meg. Egyikük, a puccs titkos résztvevője vagy eszmei támogatója felkötötte magát, holott ha a katonai törvényszék elé kerül, az is golyó általi halálra ítéli. S amin elámul a világ: a puccsisták Gorbacsovot, mint a bolsevizmus ellenfelét tartóztatták le, de túszként is felhasználhatták volna, a nyugati hatalmak követelésére szabadon engedték. Visszatérhetett Moszkvába, hogy betetőzhesse életművét. Kevésbé patetikusan szólva: minthogy Á-t mondott, mondjon B-t is. Lehet, hogy az Egyesült Államok elnöke s a nyugati demokráciák vezető politikusai maguk is meglepődtek követelésük teljesítésén? Talán most eszméltek rá, hogy milyen sikeres a politikájuk, és végre: minden másképp van! (Az USA nemrég egy villámháború győzteseként is szokatlanul viselkedett. A vesztes diktátor sorsát annak alattvalóira bízta.)

A NEMRÉG BEFEJEZŐDÖTT tévéháborúhoz csatlakozott egy tévé-puccs és egy tévéforradalom. Moszkvában az 1991-es augusztusi polgári forradalmat a nép vívta, tudatosan tette kockára az életét a demokráciáért. Holott feltételezték róla, hogy nem konyít hozzá. Mindez a világ szeme láttára történt. Immár nem lehet megmásítani és kidekorálni a históriát, nincs szükség utólagos heroizálásra.

Úgy tetszik, átmenetileg megzavarta a nyugati politikusokat,

Beszélgetés Bálint István grafikusművésszel

a Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány lemondott kurátorával

— A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete július 7-ei választmányi ülésén lemondtál kurátori tisztségedről. Miért?

— Lemondásomnak lényegében két oka volt. Az egyik, hogy a továbbiaknak nem kívánok egyedüli ellenszavazóként viseltetni a kuratórium döntési helyzeteiben, a másik ok pedig Wolf Péternek, a kuratórium elnökének lemondásával kapcsolatos. Mivel úgy érzem, hogy én személyesítettem meg a kuratóriumon belül a vele ellenkező álláspontot, ezért azt tartottam tisztességesnek, hogy ezt a nézetet is ki kell vonni a kuratórium munkájából. Az már a választmányon múlik, hogy lemondásomat hogyan ítéli meg, mivel én nekik, illetve mindenkori választóimnak, vagyis a képgrafikai szakosztály tagjainak tartozom felelősséggel.

— Sokan kései lépésnek tartják Kóka Tamás vagyonigazgató menesztését a vagyonigazgatóság éléről.

— Kóka Tamást egy évvel ezelőtt vettük fel az alapítvány menedzserigazgatóságának az élére. Én azt hiszem, hogy ennyi idő mindenkinek a viszonyába beleillik. Az, hogy ez a helyzet mostanra hiteleződött, ez nagyon nehéz kérdés, mert többen már valóban régebben borítékoltuk álláspontunkat, ennek ellenére azt mondom, hogy ez mostanra született meg. Amit nem kis mértékben a külső nyomás, a tagság egyre nagyobb mérvű elégedetlensége is motivált, de hát ez benne van a pakliban. Ez a magyar demokrácia lényege. És ez azt is jelenti, hogy egy csomó dologgal mostanra tudtunk leszámolni. Leszámoltunk a banki megoldással, hiszen Kóka Tamást bankárnak vettük ide. A magam részéről lényegesnek tartottam a bankalapítást, de most már szerintem az idő túlhaladt rajta. Viszont már a kezdeti banki megoldások is olyan típusú helyzetekben működtek — a kuratóriumi tagok részleges tudta nélkül —, amelyek szerintem közalapítványban nem kezelhetőek. Közalapítványban nem lehetnek titkos információk, nem lehetnek titkos vagyoni és gazdasági ügyek. Ha ezek az adatok titkosak, akkor a közalapítvány működésképtelen. Ebben a kérdésben nekem folyamatosan ellentéteim voltak mindenkivel. Nem tudom, nem érzékelem azt, hogy a vagyonigazgató számára fontos volt-e, hogy az alapítvány bizonyos dolgokban rosszul, vagy legalábbis komoly terhekkel működik. Egy bankár számára a titkos információ mindig jó információ, hiszen ő akkor bármilyen irányba léphet, és az információkat nem kell nyilvánosságra hoznia. Én ez ellen vagyok. Meggyőződésem, hogy közalapítvány csak nyilvánosan kezelhet bármit. Márpedig az alapítvány munkatársainak egy része, köztük a menedzserigazgató is, magánalapítványként akarta működtetni ezt a struktúrát, annak ellenére, hogy amikor megalakult a Magyar Alkotóművészeti Alapítvány, tulajdonképpen közalapítványi szándékkal alakult meg.

— A kuratórium viszont elszakadt a tagságtól. Az első hibát akkor követte el Kóka Tamással együtt, amikor elfelejtették közölni a tagsággal a tényeket. Kóka Tamás például elfelejtett bemutatkozni a tulajdonosoknak, hogy ki, ő, honnan jött, mit csinált eddig, milyen feltételekkel vállalta a vagyon kezelését és mennyiért, és talán az sem ártott volna, ha közérthetően leírja, milyen elképzelésekkel kívánja működtetni azt. Ezt megtehette volna akár egy körlevélben, és akkor talán nem indulnak el találgatások a fizetését és a múltját illetően, hogy az egyéb dolgokról már ne is beszéljünk. De a kuratórium sokak szerint hibát követett el akkor is, amikor akkora jövedelmet biztosított Kóka Tamásnak és csapatának, mintha egy jó nevű, nyereséges banknál dolgoztak volna.

— Én magam Kóka Tamás szerződésének körülményeit, illetve magát a szerződést csak tavaly novemberben láttam először. A szerződésben olyan típusú kitételek voltak, amelyekkel én már nem tudtam mit kezdeni. Ezeket a szerződéseket a minisztérium, a felügyelő bizottság, a kuratórium elnöke és két alelnöke kötötte. Tulajdonképpen olyan emberek kötötték, akik potentát helyzetben voltak. Tehát nemcsak a kuratóriumra lehet bólintani ebben a dologban. A kuratórium abban volt hibás, hogy még soha ilyen típusú munkát nem végzett, ezért nem tudta önmagát megszervezni. Pontosabban lassan szervezte meg önmagát, miközben olyan terhek, tartozások nehezedtek az alapítványra, amit nekünk kellett felfedezni, kezelni. Ezeknek a terheknek egy részét a vagyonpótlás miatt titokban kellett tartani, ami nonszensz dolog volt. Ezeket az információkat azért tartottuk vissza, hogy a négyszázmillió forintos vagyonpótlást megkapjuk. A vagyonpótlás tényét tulajdonképpen még az akkori ellenzék elől is eltagadta a kormány. Tehát parlamenti körökben sem működött a dolog. A kormány úgy adott egy alapítványt a művészek kezébe, hogy maga se tudta, hogy mi van ebben az alapítványban, milyen típusú adóságai vannak. Számvevőszéki vizsgálat és vagyonfelmérés nélkül kaptuk meg a vagyont. Mindezt, akkor, 92-ben banki struktúrával lehetett volna kezelni. A probléma viszont az volt, hogy az alapítványnak pénzügyi alapjai az átadáskor alig voltak. Kóka Tamás, amikor átvette az alapítványt, napi likviditási helyzettel küzdött. Volt olyan pillanat, amikor száz, kétszázezer forintos összegek sem voltak az alapívány számláján. Napi fizetési gondjai voltak, óriási méretű adósságállománnyal a háta mögött. Mindezt másképpen mint titkosan kezelni sem lehetett. Nem volt mit a tagság számára közölni, amikor mi sem tudtuk pontosan, hogy mekkora az az összeg, amivel folyamatosan likviditási problémáink vannak.

— A tagság viszont e nagy titoktartás közepette azt látta, hogy Kóka úr a több milliós építkezésbe kezd, márkás gépkocsikat lizingel, és növeli a vagyonigazgatóság munkaszervezetének a létszámát, zsíros jövedelmeket és luxuskörülményeket biztosítva munkatársainak. Ez a két dolog mintha kicsit ellentmondana egymásnak.

— Ebben teljesen igazad van. Ezekben a dolgokban én is hibáztam. Ez tény és való. Mindenkinek a lemondásában benne vannak a saját hibái is, és benne vannak a külső problémák is. Ezeknek a dolgoknak nem volt módomban utána nézni. A munkaszerződésében szereplő összegekről, mint már mondtam, november táján szereztem tudomást.

— Miért nem korábban? Mondjuk a kezdet kezdetén?

— Mert nem közölték velünk, noha folyamatosan kértük. Igaz, rengeteg olyan problémával foglalkozott az alapítvány, amelyek között, megmondom neked őszintén, másod-, harmadrendű kérdés volt valakinek a fizetése, vagy a munkaszervezet nagysága. Sokkal nagyobb pénzösszegek között kellett kutatni, ahol nem az volt a lényeg, hogy aki éppen kutatja, annak mennyi a fizetése. Nem voltak még beszabályozva az alapítványban azok a viszonyok, amelyek rentábilissá, hétköznapivá tették volna a működését.

— De a kuratóirumnak ezzel a mentalitásával végül is Kóka úr azt csinált, amit akart. Pedig tudomásom szerint a kuratóriumnak kellett volna Kóka úr minden lépését ellenőrizni, amibe a „harmadrangú" dolgok is beletartoznak.

— Voltak és vannak létező határozatok, amelyek nagyon szigorún „megfogták" Kóka Tamás kezét.

— Például?

— Határozatot hoztunk abban a kérdésben, hogy mit adhat el, mit váltat át az alapvítvány vagyonából, neki viszont nagyon pontos tervezeteket kellett benyújtania minden kérdésben. A probléma inkább az volt, hogy a kuratórium elfogadott Kóka Tamástól egy tervsorozatot, amely tervezetsorozatot ő folyamatosan megpróbált megvalósítani, (ennek jó része kétségtelenül titkos volt, hiszen voltak olyan típusú gazdasági egységek, amelyek mögött jelentős méretű terhek és behajtatlan számlák álltak, s ezeket nem lehetett nyitottan kezelni), ám ezt a koncepciót a Pénzügyminisztérium nem fogadta el. Ennek ellenére Kóka Tamás eredményesen működött, hiszen az alapítvány működésképtelen volt, amikor a kezébe került. Az alapítvány viszont most el tudja tartani magát. A napi likviditási gondok helyett most már heti, havi, vagy legalábbis fél évre menő gondjai vannak az alapítványnak. Az viszont, hogy a művészetmenedzselés nem úgy történt, ahogy történnie kellett volna, már egy másik probléma. Egyrészt nem volt rá pénz, másrészt nem volt úgy kezelve.

— Ha már itt tartunk: a nyugdíjpénztár a mai napig nem alakult meg, valamint az alkotóházak működtetésével kapcsolatban sem történt elfogadható, minden részletében kidolgozott koncepció.

— Az alapítvány képtelen önmagát gazdaságilag fenntartani. Az alapítványt úgy kaptuk a kezünkbe, hogy itt van nektek papíron 1,2 milliárd forint, ami valójában a papíron is csupán 800 millió, mert ennyi volt a kettő közötti hiány. Tényleges értékben pedig itt van 5 milliárd, de ez az összeg mindössze évi 40-60 milliót tud kitermelni, ezt is nagyrészt önmaga eladásából. Ugyanakkor évi 250 millió forint kifizetéssel kell számolnunk, amit folyamatosan finanszírozni kell. Tehát a közte levő 190 milliót valahogy elő kell teremteni. Ezt az összeget jelenleg az alapítvány az önmaga eladásából teremti elő. Ebben van a Kóka Tamás féle munkaszervezet költsége, benne van az egyesületi támogatás, benne van az alkotóházak fenntartási költsége és az egyéb kiadások. Az egész alapítványnak az a legnagyobb problémája, hogy a szocális helyzeteit a gazdasági helyzetei nem tudják eltartani. Ha nem alakul ki egy olyan költségvetési háttér, amely az alapítvány szociális hátterét biztosítja, a gazdasági helyzete önmagában nem fogja tudni eltartani az alapítványt.

— A kuratóriumnak június 30-án kellett megkapnia Kóka Tamástól a vagyonigazgatóság és munkaszervezetének éves mérlegét, amelyben a legapróbb részletekig, az utolsó fillérig el kellett számolnia munkaszervezetének költségeiről, vagyis hogy mire mit költött és miért. Ez megtörtént?

— Nem történt meg. Annak, hogy Kóka Tamásnak felmondtunk, ez is az okozója volt. Ő ugyan benyújtott egy tervezetet, de azt a kuratórium nem fogadta el. Az a probléma, hogy a mai napig nincs a kuratórium asztalán a vagyonigazgató által kötött munkaszerződéseknek a sora. Annak ellenére, hogy Kóka Tamás munkaszerződésében az áll, hogy ő alkalmazza a saját munkaszervezetét, de a kuratórium hagyja azt jóvá. Nos, a munkaszervezet jóváhagyása a mai napig nem történt meg. Nem tudjuk, hogy kivel milyen típusú szerződést kötött, nem tudjuk követni hogy kinek mekkora a jövedelme, s ebből mennyi a munkabére és mennyi a költségtérítése. Nincsen a munkaszervezet ellenőrzésére semmiféle rendszere az alapítványnak. Nekem folyamatos ellentéteim voltak ebben a kérdésben a kuratórium elnökével is, és a munkaszervezettel is. Azt viszont tényleg nem tudom megmondani, hogy a kuratórium ezért mondott-e fel Kóka Tamásnak, vagy a kuratórium és Kóka Tamás kölcsönös megegyezés alapján bontotta fel a szerződést. Lehetséges, hogy tegnapi kuratóriumi ülésen mindezt közölték a kurátorokkal, de én már azon nem vettem részt.

— Látsz-e esélyt Kóka Tamás négymillió forintos végkielégítésének visszatartására?

— Nem. Kóka Tamás eredeti szerződése olyan kauciókkal lett megkötve, amely kauciókban benne van az is, hogy Kóka Tamás felmondhat a kuratóriumnak akkor, ha a pénzintézeti koncepció nem jön létre. Ez ütőkártya a kezében.

— Tudomásom szerint rövidesen a számvevőszék elé kerül az alapítvány, illetve Kóka Tamás egy éves működésének az ügye. Szerinted milyen eredmény várható?

— Nem tudom. Én nem tudok erről a számvevőszéki ügyről. De örülök neki, mert legalább én is tiszta képet fogok kapni.

Szikszai Károly

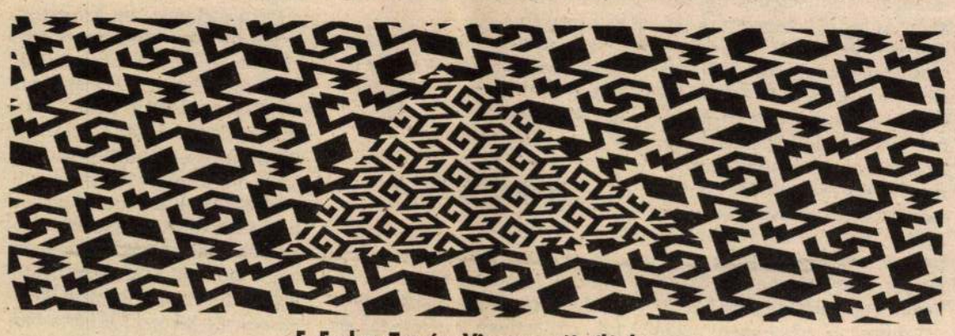

F. Farkas Tamás: Vissza az új világba

SÜKÖSD MIHÁLY:

VASKOR III.

Azt kérdezi tőlem e tűnődések fiatal olvasója: végül is Dante földi pokla volt a budapesti bölcsészkar az ötvenes években?

Negyven év távlatából úgy képzelem: igen és nem. Pokolivá alakította a kinti világ, amelynek szükségképp tükörképe lett. Mégsem volt pokol, csupa ördögi szereplővel, mivel az emberi személyiség — tanárként, tanítványként — ott és akkor is belsőleg szabad lehetett. Ha akart, szabadon választhatott.

BÓKA TANÁR ÚR

Négy irodalomtörténész professzorom közül róla a legnehezebb végső véleményt alkotni. Személyisége és életműve egymást szinte kizáró ellentmondásokat hordozott.

Végzésem után, 1956 őszén első munkahelyem a Műszaki Egyetem Könyvtára lett. Itt Bóka volt az elődöm, valamikor a harmincas években. Némely katalóguscédulákon, régi könyvtári iratokon felismertem jellegzetes kézírását. Amikor ezt a tényt megemlítettem, kapásból rávágta: „Sok jó könyvet loptam el onnan!" Magam is, feleltem, híven az igazsághoz.

Első látásra-hallásra a legcinikusabb értelmiségiek egyikének tűnt, kiket pályám során megismerhettem. Látszatra, mivel a világot megvető gonoszsága — mint bonyolultabb lelkek esetében oly gyakorta — bájjal, kedvességgel, sőt érzelmességgel keveredett.

Vitriolos gúnnyal fogalmazott, nemcsak magántársaságban, de sokszor a nyilvánosság előtt is. „Az a görényspermával nemzett homunkulusz, aki a keresztségben az X, Y, nevet kapta": ilyen rögtönzéseket lehetett tanulni tőle.

Ennél maradandóbb tételeket is. Évfolyamunkat a negyedik évben, tehát 55-56-ban tanította: addigra már túljutott rövid, de elrémisztő sztálinista korszakán. Mindvégig Adyt magyarázta, ragyogó verselemzésekkel. Holott — természetesen — a modern formalista-strukturalista iskolák magyarországi megjelenése előtt vagyunk. Bóka hagyományos eszközökkel értekezett: előbb felolvasta a verset, majd letette a kötetet és mindvégig fejből beszélt. Rétegeire bontotta, majd újból egységbe illesztette az Ady-verset, hibátlan mondatokban.

Sokat ígérő költőként és esszéistaként kezdte pályafutását a harmincas évek közepén. Mindenki — maga a beteg Babits is — kedvelte okosságát, műveltségét, férfibáját. Verseiről most és a továbbiakban ne essék szó, nem értek hozzá. Korai tanulmányai a *Nyugat*ban, a *Magyar Csillag*ban, a *Szép Szó*ban jelentek meg. Színvonalukon túl egy minden ízében antifasiszta érzelmű, baloldali gondolkodású értelmiségit jeleznek, aki meglehetős ellenszenvvel olvassa a népi írókat, Németh Lászlót is beleértve. Végre egy demokrata goj a rabbi-ivadékok között, mondotta volt állítólag maga Zsolt Béla.

1945 után néhány évig nincs baj Bókával. (Illés Endre egyik későbbi vitairatának lesz a címe: *Baj Bókával*.) Tisztességes szociáldemokrata államtitkár az akkori kulturális minisztériumban. Történelmi távlatból nézve elképesztően hat akkori tiltakozása, hogy Szabó Lőrinc az új magyar írószövetség tagja legyen. Történelmi testközelből azonban érthető: Szabó Lőrinc, századunk egyik legnagyobb magyar költője írásban szerencsére nem, de szóban és magatartásban elég sok csúfságot nyilvánított ki a német-magyar hitleráj időszakában.

Nincs rendjén azonban, hogy az úgynevezett fordulat éve körül Bóka László mondhatni egyik napról a másikra világnézetet vált, és néhány évre csontkemény sztálinista lesz. Akkori tanulmányait felejtenénk, ha ő nem látta volna szükségét kötetben is megjelentetni. Elijesztő írások Petőfiről és Adyról, a legrosszabb korparancs megrendelésére. Az *Egri csillagok* gyönyörű ifjúsági regényből a magyar hazaszeretet eposzává stilizálódik át, Bornemissza Gergely realista hősfigura. Nem felejthető továbbá, hogy amikor Németh László drámája, a *Petőfi Mezőberényben* megjelent — *nota bene*: egy eldugott folyóiratban —, Bóka azonnal nekirontott és csaknem minősíthetetlen hangon támadta. A szintén vitairatot szerző Horváth Márton méltó partnereként.

1956 ősze Bóka professzor életében döntő fordulatot hozott. Hogy miként tisztázta önmagával korábbi pálfordulásait: az ő titka marad, írásban erről nem vallott. Nem véletlen azonban, hogy azok a hallgatói, akiket csakis 1956 után tanított — köztük számos egyetemi oktató a világ öt földrészén — ma is kórusban emlegetik a nevét.

Ehhez egy biológiai tény ismerete szükségeltetik Bóka László életéből. Régtől tudta, hogy súlyos szívbeteg, baját csak kezelni és elhúzni lehet, gyógyítani nem. Évek óta együtt élt a korai halál szükségszerű tudatával, s ennek következményeivel. Miként József Attila felejthetetlen kétsorosa hirdeti: *„Miért legyek én tisztességes? / Kiterítenek úgyis! / Miért ne legyek tisztességes! / Kiterítenek úgyis."*

Mindennek jegyében maradék életét műveire szánta. Előbb közreadott egy tudatosan skizofrénnek ható tanulmánykötetet, *Arcképvázlatok és tanulmányok* címen. Ennek második fele nem túl maradandó akadémikus tanulmányokat tartalmaz. Első fele azonban, az *Arcképvázlatok* Szerb Antal óta a legjobb magyar irodalomtörténet vázlata és töredéke.

Tanított az egyetemen, aztán hazament és regényeit írta, vagy a korábbi fogalmazványokat véglegesítette. Közülük az *Alázatosan jelentem* igen jó, mára méltatlanul elfeledett regény: hitelesebbet a Horthy-korszak hadseregéről, s annak szellemiségéről tudomásom szerint nem írt senki. A *Karfiol Tamás*ban már a kelleténél több a fiktív stilizáció: az egyetemi tanár igyekszik itt beleélni magát tanítványai bőrébe. A legnagyobb igényű *Nandut* pedig megrontja, hogy a bizonyos halál közelségében a szerzőnek nem maradt ideje a kézirat alaposabb megmunkálására és rövidítésére.

Cinikus és érzelmes volt, jeleztem fentebb. Elbűvölően kedves és hűvösen távolságtartó, teszem hozzá. Magánéletének rejtelmeit nálam sokszorta jobban ismerik kedvenc tanítványai, például Sík Csaba, barátom és hajdani évfolyamtársam. Egyszer jártam csupán Bóka professzor lakásán: az élmény lenyűgözött és elborzasztott. Szép bútorokra emlékszem, de a tárgyak zilálságára, sőt, meglehetős mennyiségű pormacskára is. Hajdani tanárom könyvtára a legnagyobbak közé tartozott, amelyeket budapesti magánlakásban láthattam. Rendezetlennek látszott, de Bóka azt állította, bármikor bármilyen kötetet megtalál. Egy távolibb szobában a rejtélyes betegségekkel küszködő felesége pihent vagy aludt, láthatatlanul, hangtalanul.

Tanárom borral kínált, szokásosan szellemes történeteit adta elő, írásaimat dicsérte, de főként bírálta. Arca püffedt, arcszíne szürke, mint a szívbajosoké általában. Így írta le önmagát utolsó könyvében, az *Őszi napló*ban: ahogy reggelente belenéz a borotválkozó tükörbe, s kedve lenne a nyakát elvágni.

Személyisége ellentmondások kereszteződési pontja, ahogy Nicolaus Cusanus fogalmazta valaha. Máig példa és ellenpélda.

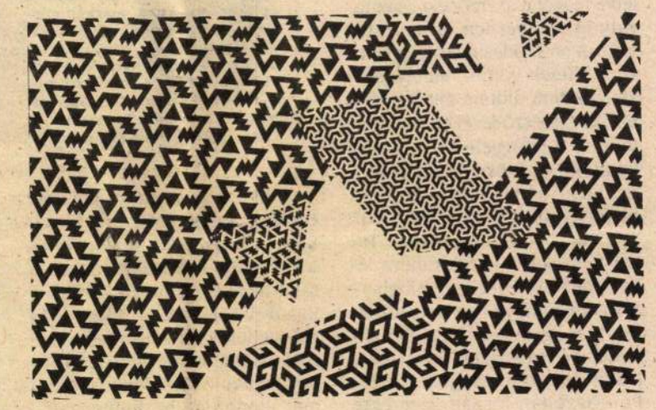

F. Farkas Tamás: Magyar N.-2.

BERCI BÁCSI

Persze csak a háta mögött hívtuk így. A Rákosi-korszak bölcsészkarán, eszmei megszállottak, gátlástalan karrieristák és közönséges hülyék gyülekezetében, a *holt lelkek* tanári karában egy tündér is tevékenykedett: Gyergyai Albert. Hímnemű tündér, kopasz és hajlott hátú, akkor már öregedőben, túl a hatvanadik életévén.

A Rákosi-korszak a gyöngébb jellemekből a személyiség legrosszabb vonásait hozta elő és nagyította fel. Szóban is, írásban is. Sokan alig győzték újraírni műveiket a hatvanas-hetvenes években. Volt tanáraim közül alighanem Gyergyai Albert az egyetlen, aki az ötvenes évekből is vállalhatta minden leírt sorát.

Világirodalmat tanított, vegyes hallgatóira való tekintettel alkatánál is szelídebb pedagógiával. Ha Chateaubriand került említésre, a nevet krétával, nagy betűkkel felírta a táblára és tapintatosan megismételte a helyes kiejtést. A módszert olykor túlzásba vitte, mivel Balzac nem túl nehéz nevével ugyanezt cselekedte.

Kiváló órákat tartott, de leginkább szemináriumaival lett felejthetetlen. Mire tanári szobája előtt gyülekeztünk, a folyosón feltűnt Berci bácsi hajlott alakja. Kezében cekker (hasonló ronda szatyorral pár év múlva majd Bibó István jár bevásárolni a piacra), benne cukrászsütemény, terjedelmes kéziratok, s a kisasszonyoknak.

Szemináriumain is végtelen türelmet tanúsított, mint hosszú élete során feltehetően mindig. A XIX. század híres regényeinek elemzése volt a feladatunk, minden órán másvalaki szerepelt. Kiváló évfolyamtársam, a minap elhunyt Fehér Ferenc már akkor félfejjel a többiek fölé emelkedett. Stendhal regényét, a *Vörös és fehér*et elemezte, akkori marxista-lukácsista világnézetének jegyében, a rá mindhalálig jellemző elmeéllel és magabiztossággal. Berci bácsi csendben bólogatott, csupán a végén kérdezte meg halkan. „Bizonyos benne, Fehér úr, hogy egy francia szépasszony szerelmét kizárólag a férje pénzügyei határozzák meg?"

Ezt a csipetnyi, ám félreérthetetlen iróniát, s benne a tanári kritikát — „bizonyos benne, Sükösd úr, hogy...?" — magam is megkaptam, amikor Emily Brontë remekművéről, az *Üvöltő szelek*ről igyekeztem minél hatásosabban értekezni. Tanáraink közül némelyek tegezték, mások magázták vagy elvtársozták kedveltebb hallgatóikat, csakis Berci bácsi mondott urat. Nem bátorságból tette, még kevésbé kihívásból. Ez lakozott a Párizsban és az Eötvös Collégiumban kialakított tudatában. Önműködően használta a *monsieur* magyar megfelelőjét, nem tudta leharapni a nyelvét.

Nem könnyen érthető, hogy a sokszoros boszorkányüldözések időszakában miként maradhatott meg mindvégig a Rákosi-korszak egyetemén. Lojalitása és szaktudása ehhez nem lett volna elegendő. Úgy képzelem, amolyan díszfigurának tekintették, a „haladó hagyományok" eleven példájának, miként a nyelvész Pais Dezsőt, a turkológus Németh Gyulát: lám, a népi demokrácia becsüli a haladó polgári értékeket. Végül is Gyergyai Albert egyrészt a francia becsületrend lovagja volt, másrészt hajszállal sem zavarta az új rendszert, s annak képviselőit. A politikát távolról szemlélte, halkan megvetette.

Nem volt szellemtörténész, nem lett marxista. Az irodalomban az abszolút szépséget áhítozta, a szövegek filozófiai közlése nemigen érdekelte. 1937-ben remek könyvet írt a modern francia regényről, kritikái sűrűn jelentek meg a *Nyugat*ban, Babits közismerten kedvelte. A hatvanas évek végétől adhatta közre tanulmányköteteit: francia klasszikusokról és modernekről, a *Nyugat* nagy nemzedékéről. Barátaimmal — pályakezdő esszéisták akkoriban — sokat tanultunk tőle, bár ízlésünknek olykor kicsit sok volt Gyergyai tanár úr dolgozataiban az áhítatos magasztalás és kicsikét kevés az önérvényű gondolat. Nem véletlen, hogy nemzedékemből senki sem lett közvetlen műfaji tanítványa. Mindezek érzékeltetésére egyetlen szövegrészlet a Horváth Jánosra emlékeztető esszéből: „Egy reggel megálltam Horváth úr ajtajánál, s mindegyik fénymázas cipőjébe egy-egy hosszú szárú rózsát ejtettem, hogy aztán mindjárt rohanjak tovább, nehogy még meglásson valaki, ijedten, boldogan, reszketegen s üdvözülten mosolyogva a búcsúzás e légies, finom és költői formáján." Ez a jelenet, ez a fogalmazásmód csakis Gyergyai Albert esetében hiteles.

Már a harmincas években francia költőket fordított magyarra, de önálló verset nem jelentetett meg. Egyszer kíváncsian rákérdeztem: mi ez a rejtőzködés? Berci bácsi szemérmesen pislogott, aztán szeretettel válaszolt, mondatában a szokásos, mérgezett tüskével: „Maga már megint valami perverzet kérdezett, Sükösd úr..."

Hosszú életének alkonyán aztán feltárulkozott. Előbb írt egy tündérszép önéletrajzféleséget: *Anyám meg a falum*. Később közreadta ötven éven át szemérmesen rejtegetett verseit is. „Úgy törtél be a forró Afrikából / mint idegen és végig az maradtál". Így hódol Camus-nek, kinek első regényét, a *Közönyt*, kivételes beleérzéssel fordította magyarra.

Utoljára a Városmajorban láttam, padon ült egy nála harminc évvel fiatalabb, még mindig mutatós lektorhölggyel. Egymás kezét fogták, egymás tekintetében mélyedtek el. Úgy meghatódtam, hogy azonnal hátat fordítottam és elkullogtam. És máig csodálom tanárom, Berci bácsi boldog harmóniáját.

SZABAD KIKÖTŐ

KÖZÉP-EURÓPAI KÖRKÉP SZERKESZTI: REIMAN JUDIT

A boszniai háború és Európa jövője

Európa jövője apokaliptikus

Interjú Tomaz Mastnakkal

Tomaz Mastnak a Szlovén Tudományos és Művészeti Akadémia Filozófiai intézetének főmunkatársa. Az utóbbi években főként külföldön, elsősorban Nagy-Britanniában él és dolgozik.
Mastnak az egyik kulcsfigurája a hetvenes és nyolcvanas évek Szlovéniában lezajlott demokratizálódási folyamatainak.
A Boszniában zajló tragikus események már évekkel ezelőtt arra indították, hogy a konfliktus mélyebb történelmi hátterével kezdjen foglalkozni. Ennek során olyan meglepő következtetésekre jutott, amelyek lényeges dolgokban módosíthatják Európa (ön)megértésének optikáját.
Felfedezéseinek egy részét The Birth Of War Out Of The Spirit Of Peace címmel tette közzé a ljubljanai Filozofski vestnik Questioning Europe című tematikus számában (1993/2).

— Az európai béke, a kontinens egyik alapköve, gondolatként és gyakorlati kérdésként is problematikus. A mostani „békecsinálásnak" hosszú hagyománya van...

— A béke gondolatának története természetesen nem a tizenegyedik századdal kezdődik, amellyel a cikkemet kezdtem. Ami a tizenegyedik században történik, nem más, mint szakítás az akkori tradícióval és a békéről való gondolkodásmóddal. Olyan hagyomány kezd formálódni, ami véleményem szerint a mai napig nem halt ki, és napjainkig nyúlik. Talán meglepő, hogy még mindig abban a világban élünk, amely lényegében ezer évvel ezelőtt alakult ki. Ez annál inkább meglepő, mivel hozzászoktunk, hogy higgyünk minden lehetséges történelmi fordulatban, a reneszánszban, a felvilágosodásban és a francia forradalomban, illetve mostanság az úgynevezett posztmodernben. Nem állítom, hogy a történelem végig hozzászoktat a gondolathoz, hogy ezek a fordulatok nem voltak olyan tradíciók, mint azt általában gondoljuk, és hogy léteznek olyan tradíciók, amelyek nagyon hosszú ideje alakultak ki, igen életerősek, túléltek más fordulatokat és még mindig hatnak. Ezen hagyományok egyike az európai béke hagyománya.

— Említett cikkének a címe: Háború a béke szelleméből.

— Írásomat azzal kezdtem, hogy rámutattam arra a békemozgalomra, amely a mai Franciaország területén indult el, a tizedik század végén, és a tizenegyedik században fejlődött ki. A keresztes háborúk sorozata ennek a békemozgalomnak a közvetlen folytatása, következménye. Ez a mozgalom az „isteni békéért" folyt, és a szent háború, azaz az Isten nevében folytatott háború közvetlen folytatása volt a szent békének, annak a békének, amit Isten nevében állítottak helyre. Akkoriban Európában — bár ez akkor nem Európa volt, hanem a keresztény világ, pontosabban a nyugati kereszténység vagy keresztény köztársaság, ahogy akkoriban szintén nevezték — azért törekedtek a békére, hogy aztán együtt indulhassanak háborúba a muzulmánok ellen.

— Ez volt a szent háború...

— Igen, a szent háború. És az európai történelem egyik nagy fordulata, a szent háború fogalmának és gyakorlatának megszületése — olyasvalami, ami Európában a tizenegyedik században jelenik meg. A magyarázatok természetesen különbözőek. Egy népszerű magyarázat szerint a keresztes hadjáratok — és általában az európai háborúk — a dzsihádra, az iszlám szent háborújára adott válaszként kezdődtek, ez azonban nem állja meg a helyét.

— Hogyan folytak a keresztes háborúk, ki harcolt ki ellen?

— Nos, a keresztes háborúk történetét itt természetesen nem ismételhetem el. Az a lényeg, hogy a XI. század végén, az 1095-ös clermonti zsinaton kezdődnek. Az akkori pápa, II. Orbán, békére szólította a keresztény világot, békét parancsolt, és útjukra indította a keresztes katonákat a Szentföld meghódítására és a muzulmánok elleni harcra.

— Miért gondolták a keresztények, hogy az az ő szent földjük?

— Az egyik oldalról erre nem volt semmiféle magyarázat. Másrészt azonban a keresztes háborúk tervezői igen ügyesen kihasználták az emberi érzéseket és érzékenységet, amikor a Szentföldet úgy mutatták be, mint a kereszténység történelmi bölcsőjét, amelyet megszentelt az Úr, mert ott született, élt és ontotta vérét. És ezt a földet, ahogy mondták, jogtalanul elvették a keresztényektől, és a muzulmánok nap mint nap megszentségtelenítik a szent sírt, beszennyezik azt, ami minden kereszténynek a legszentebb. Nos, meg kell mondani, hogy a keresztények akkoriban a Közel-Keleten vallásszabadságot élveztek és lényegében senki sem üldözte őket.

— Mondhatnánk, hogy vallási pluralizmus volt?

— Vallási pluralizmus és tolerancia, amennyiben persze ezeket a modern fogalmakat arra az időre alkalmazhatjuk. Keleten a keresztényeknek a keresztes háborúk idején lényegesen rosszabb dolguk volt, mint a muzulmán hatalom alatt. Egyrészt maguk a keresztesek kezdtek rosszul bánni velük, mert ugye (az ő mércéjük szerint) nem voltak eléggé igazhitűek. Másrészt meg a muzulmánok az első vereség, azaz Jeruzsálem XI. század végén bekövetkezett eleste után maguk is szervezkedni kezdtek, és háborúba indultak a keresztények ellen. És mert a muzulmánok szervezkedtek, hogy válaszoljanak a Nyugat agressziójára, az uralmuk alatt élő keresztényeknek természetesen rosszabbra fordult a soruk, mint amilyen a háború előtt volt. Nőtt a bizalmatlanság és elsősorban a nehézségek, amiket a háború hozott, és amelyek érintették az egész lakosságot — természetesen a keresztényeket is.

— Hogyan nevezhette magát ez a háború békemozgalomnak?

— Abban az értelemben, hogy azt hitték és hirdették, hogy csakis úgy lehet helyreállítani a békét Európában, a keresztény világban, ha az agressziót és az erőszakot Európán kívülre viszik. Az adott esetben a muzulmánok ellen Észak-Afrikába és a Közel-Keletre. Az alapvető logikai formula a következő volt: a keresztény világban béke lesz, ha a hadakozási vágyat Európán kívülre helyezik, illetve: a keresztény világban békének kell lennie, hogy a keresztények háborúba mehessenek a hitetlenek ellen. A háború „ideológiai megalapozásaként" fogható fel az egyik zsinat törvényerejű döntése, az a kánon, amely kinyilvánította, hogy a keresztény (tehát nem bármilyen) vér ontása megengedhetetlen, mert aki keresztény vért ont, Krisztus vérét ontja, ami nem engedhető meg. Bármilyen másfajta vér folyhatott.

— Természetesen a barbárok és a hitetlenek voltak azok, akiket meg kellett támadni. Ebben az esetben ez az egész iszlám világ volt.

— Nemcsak az iszlám világról van szó. Arról a világról is szó van, amelyik a nyugati kereszténység és az iszlám világ között feküdt, az úgynevezett keleti kereszténységről. És a keleti keresztények talán szintén a keresztes hadjáratok miatt voltak szerencsétlenek. A keresztes háborúk egyik hatása a keleti keresztény birodalom megsemmisülése volt, aminek fővárosa a mai Isztambul, az akkori Konstantinápoly volt.

— Úgyhogy végül három ellenség áll egymással szemben: a nyugati kereszténység, a keleti kereszténység és a muzulmánok.

— Attól fogva nőtt az ellenségeskedés a nyugati és a keleti kereszténység között, és azt hiszem, hogy ez a keresztes háborúk azon következményei közé tartozik, amelyeket még máig sem győztünk le. Azonban a keresztény világon belüli szembenállás ellenére sokkal nagyobb ellentét feszült az egész kereszténység és az iszlám között.

— Hogyan fejlődött tovább ez az eszme? Először mindenféle vérontást elítéltek. Azután sor került arra, hogy bizonyos háborúk lehetnek jogosak is.

— Az igazságos háború elméletét Szent Ágoston alapozta meg, és ez az elmélet szigorúan meghatározta azokat a mércéket, amelyek szerint a háború jogos volt. Ahhoz, hogy egy háború jogos legyen, megfelelő indok kellett hozzá, és még akkor is csak a végső esetben volt megoldás, ha már minden más eszközt kimerítettek. Igazságos háborút csak legitim hatalom viselhetett. Abban az időben a keresztény világban zajló háborúk többségét azonban feudális urak vívták, nem a király vagy a császár, hanem bárki, aki katonákat tudott gyűjteni maga köré. Ezek nem a legitim hatalom jogos háborúi voltak, hanem jogtalan magánháborúk. Továbbá a jogos háborúhoz jogos cél kellett, és ez a cél a béke volt. Harcolni csak megengedhető módon lehetett, szükségtelen durvaságok nélkül. Tudták, hogyan szabad bánni a foglyokkal: a lakosság jelentős részét kivonták a háborúból, és védelmet élveztek a nők, gyerekek... Nem volt szabad megsemmisíteni a szántóföldeket, a szőlőket, nem volt szabad a vízforrásokat megmérgezni, stb. Röviden, léteztek szabályok, a háború törvényei és törvénynyek a háborúban. Az uralkodók természetesen hivatkoztak erre a tanításra, megpróbálták bebizonyítani, hogy jogos háborút vívnak, és a hadakozás szabályait legalább bizonyos mértékben tiszteletben tartották. A hitetlenek elleni háborúban ezek a korlátozások nem voltak érvényesek. A szent háborúban minden megengedett volt. Mindenféle fegyvert használhattak, olyanokat is, amelyek túlságosan pusztító hatásúak voltak ahhoz, hogy keresztények közötti háborúban használhatók legyenek. A szent háborúk katonái egyrészt jóval nagyobb anyagi haszonra tehettek szert, mint bármely más háborúban, másrészt pedig a részvételért bűnbocsánatot, de legalábbis penitenciát és megváltást ígértek nekik. A szent háborúban a halál megnyitotta a mennyek kapuit. És pont ebben áll az egyik nagy fordulat a tizenegyedik században: megváltozik a kereszténység nézőpontja a háborúról és a katonai hivatásról. A XI. század közepén hozott nagy pápai reformokkal a katonai hivatás nemcsak elfogadott, de tiszteletreméltó is lesz. Ezeket a katonákat már nem fizetik, nem olyan piszkos munkával foglalkoznak, amelyekhez tisztességes ember hozzá nem nyúlna, nehogy vérrel szennyezze be magát, hanem Krisztus katonái lesznek. Amíg mondjuk egy évszázaddal előbb Krisztus katonái szerzetesek és papok voltak, a lelkészi hivatásnak élő emberek, akik nem vehettek fegyvert a kezükbe, most a hadászati szakma emberei válnak Krisztus katonáivá — és Krisztus nevében Krisztusért harcolnak az Európán kívüli hitetlenek ellen (nem sokkal később pedig a keresztény világon belüli hitetlenek ellen is).

— Hogyan határozták meg az európaiak az ellenséghez való viszonyt?

— Az egyik szint vallási. Itt az iszlám az Antikrisztus hiteként lépett fel, nemcsak mint hitetlenség, hanem mint a legrosszabb hitetlenség, mint olyasvalami, ami mögött maga a Sátán áll. A toleráns hangok, azok hangjai, akiket az iszlám legalább bizonyos mértékig érdekelt, nagyon-nagyon ritkák voltak. És ezekre nem hallgattak. A másik politikai szint. Ezen a szinten arról van szó, hogy az európaiaknak, nagyon egyszerűen és leegyszerűsítve, kisebbségi komplexusuk volt. Jogosan. A Boszporusz túloldalán modern államhatalommal, politikai és katonai szervezettel szembesültek, ami Európa számára sok mindenben olyasvalami volt, amit csak később ért el. Az európaiak között különben voltak bölcsek, abban látták a „törökök elnyomás" lényegét, hogy az Ottomán Birodalomnak rendezett adózási rendszere volt. Ezt az iszlám uralkodók kapzsiságának bizonyítékaként fogták fel. Aztán itt van a kulturális szint is. Ezen a szinten a muzulmánokat alacsonyabbrendűeknek, barbároknak tüntették fel (fellép tehát az ellentét a civilizáció és a barbárság között), ami meglepő szemrehányás, tekintettel arra, hogy sok mindenben éppen a nyugatiak voltak barbárok. Az európai kultúra nagy része Keletről jött: filozófia, csillagászat, matematika, stb. A Közel-Kelet civilizációja fejlettebb volt az akkori európai civilizációnál. Kulturális szinten különösen fontos elem volt — ami segített kialakítani az európai identitást —, hogy milyen elképzeléseik voltak a nyugatiaknak a törökök és az arabok nemi életéről: poligámia, szeráj, perverzitás, erős érzékiség és vágy... Abból, amit az európaiak valószínűleg maguk is kívántak, sok mindent csak úgy tudtak összegyeztetni a lelkiismeretükkel, hogy rávetítették a muzulmánokra, különösen a muzulmán uralkodókra. Ez igen erős motívum volt az európai képzetvilágban...

— Ma, amikor az egyesült Európa ismét valamiképpen intézményesül, mondhatják-e a politikusok, akik ezt az ügyet lényegében vezetik, hogy végre megvalósult az európaiak ezeréves álma az egyesüléről?

— Igen. És ugyanúgy egyesülnek, mint ahogy mindig is tették. Amikor csak a nyugati keresztények, azaz az európaiak egyesültek, háború volt. Most ismét háború van. A háború általában a muzulmánok ellen irányult; ez alkalommal a bosnyákokból csinálták muzulmánokat, hogy harcolhassanak egy európai muzulmán állam ellen. Boszniában megvalósul az európaiak ezeréves álma. Amikor pedig Európa mostani egyesítéséről van szó, figyelembe kell vennünk, hogy egyetlen európai politikus sem gondolkozik túl sokat. (És ez lényegében az értelmiségre is vonatkozik.) A történelmi lelkiismeretet elnyomták. Ebben van egy nagyon érdekes különbség a második világháborút követő két évtized és a mai helyzet között. Akkor sok érdekes tanulmány jelent meg Európa, illetve az európai eszme történetéről. A mai egyesülésből ez hiányzik: ez az egyesülés az európai történelemre való utalások nélkül zajlik.

Minden, amire hivatkoznak, mindössze a kulturális fölény érzése, egyfajta finomított rasszizmus. Itt a történelemre való hivatkozás egyrészt szükségtelen, másrészt kellemetlen is. Ha az ember európaiakkal beszélget, természetesen mindegyik határozottan tagadni fogja, hogy a boszniai háborúnak bármilyen köze lenne ahhoz, hogy a bosnyákokból muzulmánokat csináltak. És mindegyik elkeseredetten visszautasít mindenféle összefüggést Európa mai egyesítése és Európa ezeréves egyesülési tradíciója között, amely az Európán kívüliek, elsősorban a muzulmánok elleni háborúk története. De ez az igen beszédes tagadások közé tartozik.

— Ön azt mondja, hogy Bosznia-Hercegovinát illetően az alapvető probléma nem a háború, hanem a béke — az egyik olyan fogalom, ami végigvonul az egész történelmen, és amit ma bőségesen használnak a befolyásos médiumokban, amikor a boszniai háborúról beszélnek. Béketerveket is jelentős mennyiségben gyártanak. Ön szerint nem a háború, hanem a béke az alapvető probléma, az a béke, amely a boszniai kormány számára lehetetlenné teszi az önvédelmet, az a béke, amely törvényesíti és jogossá teszi a tömegmészárlást, és megsemmisíti az európai jog alapelveinek egész sorát, amit pedig ugyanez az Európa állított fel. Röviden, ismét egy sor ellentét, amelyek valahogy működnek, miközben egy nép eltűnik. Közben pedig Európa építi saját identitását.

— A probléma mindig az, ha legelőször megint történetileg nézem a dolgot, hogy a béke végig megvalósíthatatlan eszme volt, és most is az. Valamilyen módon minden jónak, szépnek és kívánatosnak a kvintesszenciáját képviselte. És a béke mindig meglehetősen homályos, ködös eszme volt. Ezt az eszmét mindig felhasználták a „piszkos" politikában, azaz segített a legkülönbözőbb gaztettek elkövetésében. Másrészt a háborúról mindig komolyan gondolkoztak. A háború intézmény volt, és ennek az intézménynek megvoltak a saját törvényei, szabályai, amelyek alapján kibontakozott, Szent Ágostontól kezdve az egész középkoron át. Utána megint olyasvalami lett, amit a nemzetközi jog akkori teoretikusai megpróbáltak szabályozni, korlátozni és szabályokba foglalni (bár akkor még nem nemzetközi jogról, hanem jus gentiumról van szó). Lényegében a nemzetközi jog pontosan azon alapszik, hogy megpróbálják megszelidíteni, illetve korlátozni a háborút és legmegsemmisítőbb következményeit (azok az emberek még eléggé realisták voltak ahhoz, hogy tudják: a háborút nem lehet megszüntetni). Az egyik alapelv, amelyre az európai biztonság épült, az önvédelemre való jog volt. E jog alapján volt lehetséges — ahogy ezt tradícionálisan hívták — a jogos háború. És pontosan ezt az alapvető biztonsági elvet tagadják meg a boszniai háborúval, ahol a boszniai kormánynak, a boszniai államnak nem engedik meg az önvédelmet. Ebben látom az európai biztonság modern időben kialakult teljes rendszerének szétesését, illetve szétesésének kezdetét.

— Milyen akkor a jövő? Egy ilyen erős entitást, mint Európa, egy ilyen erős ideológiát és gazdaságot ez lényegesen nyilván nem érint. Azok, akiket ez érinteni fog, illetve már érint, a muzulmánok. Vajon végleg leszámolnak az európaiak az ellenséggel?

— A muzulmánok egyelőre még elég sokan vannak, és a Közel-Kelet sincs olyan messze. Ebből a szempontból nem kell aggódnunk az európai identitás jövőjéért. Európa jövőjét illetően az egyik probléma szerintem az, hogy a kontinens gazdaságilag gyengélkedik, és egyre inkább a perifériára szorul, ahogy a világgazdaság súlypontja az Atlanti-óceánról a Csendes-óceánra helyeződik át. Európa egyszerűen elveszíti gazdasági nagyhatalmi helyzetét. Emellett politikailag hanyatlik. Semmilyen politikát nem képes már végig vinni, nemhogy definiálni, semmilyen olyan politikát, amelytől reménykedhetnénk, hogy visszakapja tekintélyét. Európa szégyenletes boszniai politikájának eredményei — nem a sikertelenség politikájáról van szó, nagyon is sikeres ez a politika — már kezdenek bumerángként visszarepülni Európába. Emellett Európában, amennyire meg tudom ítélni, szellemi és intellektuális szempontból rendkívül aggasztó a helyzet. És ez az egyik ok, ami miatt nem várhatjuk, hogy Európának nagy jövője legyen. Európa azonban még mindig elég erős ahhoz, hogy — bár szakadékba csúszik — még maga után rántson rengeteg embert, népet, és

Bálint István

SIPOS PÁL, a Művelődési Stúdió vezetője. A stúdióhoz tartoznak az oktató, a tudományos és az ismeretterjesztő műsorok. A stúdió heti ezer műsorpercet állít elő, éves költségvetése 400 millió forint. Egy egyórás műsor költsége náluk átlagosan félmillió forint.

— Mikor Czégé Zsuzsáék először megjelentek nálam, elhatároztam, megpróbálom függetleníteni magam mindattól, amit róla és vele kapcsolatban előzetesen hallottam. Ez egyébként sem volt túl sok, mert mi nem vagyunk bent a Házban, itt, a Nádor utcában dolgozunk, ahova nehezebben jutnak el a hírek. Egy ősrégi televíziós kolléga javasolta, hogy hallgassam meg őket. Meg kell mondjam, maga a téma, az ötlet, vagyis az ***Úrgammák,*** *szerintem hiányzik a tévéből. Ez egy gyerekeknek szóló, az ő gondolkodásmódjuknak megfelelő, az ő világukat leképező szórakoztató műsor, amely ráadásul a hátán elviszi az általános iskola 6-7-8. osztályos természettudományos tárgyainak tananyagát. Közöltem tehát velük, hogy a téma szimpatikus, de se pénzem, se műsoridőm. A mi műsoraink többsége fillérekből készül, míg ennek a sorozatnak egy darabja is milliós nagyságrendű összegekbe kerül. A délután három órás műsorhelyet én javasoltam mint lehetőséget, mert a* **Repeta** *előtt ez most kihasználatlan idő. Kétségtelen, hogy szponzorálásra szinte teljesen alkalmatlan, ide műsorköltséget előteremteni halált megvető bátorságot és elkötelezettséget igényel. Engem már csak arról értesítettek, hogy elkészült a szerződés. A Félix film olyan kockázatot vállalt, amely első megközelítésben öngyilkosság, és valamiféle nagyon komoly bizonyossággal kell bírnia, hogy összejön a több száz millió forint. Hogy jelenleg hol tartanak, arról a mai napig nincs információm. Azt tudom, hogy becsületesen dolgoznak, elkészült a díszlet, láttam 4 darab forgatókönyvet is, mert a szerződés szerint az én feladatom a forgatókönyvek szakmai elbírálása.*

— Egy külső vállalkozásban készülő műsor esetében a studióvezető szerepe ennyire korlátozott?

— Önvédelmi szempontból ezt nem is nagyon bánom. Itt, akkora pénzekről van szó, amelyek jóval meghaladják az én éves keretemet.

— Mi a véleménye a külső produkciós rendszer jelenlegi gyakorlatáról?

— A legnagyobb gond, hogy jelenleg nincs igazi piac, tehát vannak produkciós cégek, de nincsenek televíziók. A produkciós cégek az eredeti tőkefelhalmozás korában vannak, ami csak az MTV fosztogatásával, sarcolásával megy. Ma ugyanis csak a Magyar Televízióban van pénz, nincs más piaci vevő fél. Filmgyár nincs, a Duna TV a saját klientúrájától vásárol, illetve az MTV archívumából szemelget. Tehát a tévé maradt mint vér- és pénzszívási lehetőség. A történet a kliensrendszerről, a háttérben mozgó politikai erőkről és háttérben működő pénzekről szól. Egy külső vállalkozásban készülő produkció a megrendelőnek jóval többe kerül, mint amibe kerülnie kellene, mert a produkciós cégek minél több pénzt akarnak kaszálni. Végtelenül tisztátalan az egész. Nem látom például, hogy hol lehet elszámoltatni egy céget. Van egy keretszerződés és van egy átlagár, de hogy azon belül ki mit csinál, ellenőrizhetetlen. Ugyanakkor az igazsághoz hozzátartozik az is, hogy sok minden szól a külső gyártás mellett. Igazából nincs vele gond, és bizony, a Magyar Televízió oda jutott, hogy néhány nagyobb műsort ma már képtelen lenne kiszolgálni a belső gyártásra vonatkozó bonyolult pénzügyi és munkavégzési előírások miatt.

— Véleménye szerint mitől függ az, hogy a Magyar Televízió kivel és milyen feltételekkel köt szerződést?

— Ez az a része a jelenlegi televíziónak, ahol én a legbizonytalanabbul mozgok. Ezek bizalmas ügyek, az ember folyosói mendemondákat hall, egy részüket nem is szeretné elhinni, más részüket pedig szeretné nem is meghallani. A dolgok mögött olyan személyi összefonódások, személyi érdekeltségek vannak, amivel én nem tudok mit kezdeni, és nem is óhajtok benne lenni. De azért az is nagyon jellemző, hogy egy nappal az ***Úrgammák*** *szerződésének aláírása után a munkatársaim nevetve mesélték, a Házban az a hír járja, hogy engem súlyosan korrumpáltak.*

— Kik döntenek ma a Televízióban arról, hogy ki és milyen feltételekkel kap műsoridőt és pénzt?

— Van egy alelnök, aki a műsoridő felett rendelkezik, és van egy alelnök, aki a gyártásért és a pénzügyekért felel. Természetesen a stúdióvezetők és a főszerkesztők a felelősek, az alelnökök jóváhagyása és a velük való egyeztetés azonban elengedhetetlen.

— A stúdióvezetők és a főszerkesztők a felelősek, miközben a kompetenciájuk annyi, mint az Öné az *Úrgammák* esetében?

— Körülbelül. Nem sokkal több.

— Az *Úrgammák*ra végül is megkötötték Önnel a szerződést. Ahogy elnézem, valóban nagyon kemények a feltételek. A gyártási összegen túl gyakorlatilag még egyszer ugyanannyi pénzt kell a televízió számára kitermelnie ahhoz, hogy a műsoridőt megkapja: a sorozat körülbelül hatszázmillióba kerül, amihez egymilliárdot kell összeszednie és a televíziónak befizetnie.

— Igen, ha beadok száz egységet, abból csak ötvenet fordíthatok a műsor gyártására. Ha nem hozok be ennyit, akkor elbuktam. Akkor 12 adás után bejelentem, hogy nem tudom tovább finanszírozni a sorozatot. Az én kockázatom, ha nem jön össze elég szponzor. Szerencsére a PR- és marketingmunkában olyan tekintélyes és profi segítőim vannak, mint például dr. Takács Ildikó.

— A sorozat hétfőn és szerdán délután 15 órakor megy, s erről a műsoridőről egy civil is sejti, nem igazán vonzza a reklámoztatókat. Ilyen bizonytalan pénzügyi háttér láttán szoktak pénzek tisztára mosására gyanakodni.

— Milyen pénzeket lehet egy oktatófilm-sorozattal tisztára mosni? Rágalom ellen nincs gyógyszer, de szívesen megnézem az erre vonatkozó bizonyítékokat. Ha belebukunk, belebukunk, de legalább megpróbáltuk. Én nyugodtan alszom. Elég szomorú, hogy egy ilyen műsort ilyen kemény feltételekkel kell elkészíteni, de úgy gondolom, hogy az ötlet jó, és a gyerekek a legjobb reklámhordozók. Ők még befolyásolhatóak fogyasztói szokásaikban, és sok cég célcsoportja a 18 év alatti korosztály. Nagyon nagy az érdeklődés például a nevek megvásárlására. Lehet, hogy lesz *Úrgammák* nevű üdítőital, csokoládé, összerakható Űrgamma-űrhajó. Ezeket a reklámhordozókat nagy luxus nem kihasználni.

— Mi a garancia arra, hogy a sorozat jó lesz? Egyik korábbi munkatársa George Sandhoz hasonlította Önt, aki keresi a maga Chopinjét, de csak gyenge utánzatokat talál. Úgy látom van ön körül egy készséges slepp, de a csapa-tából hiányoznak a szuverén alkotók, akik stílust és minőséget vinnének a produkcióiba. Beszélgettem Gárdos Péter filmrendezővel, akinek igencsak nagy pénzeket ajánlott a *mmmMámor* rendezéséért. S neki valamiért nem volt hozzá gusztusa, hogy beálljon önhöz dolgozni. A vele való beszélgetés során úgy éreztem, nem szerette az ön munkamódszereit és eszközeit.

— Annak idején több céggel együtt mi is beadtunk egy pályázatot éjszakai erotikus műsorra. Rózsa Gyuri javasolta, hogy van itt még egy másik használható csapat, találkozzunk, dolgozunk együtt. Ez volt Gárdos Péter, akinek szintén volt egy saját cége. A forgatókönyv és a költségvetés, amit beadtak, nagyon igényes volt. Egy televíziós műsor nem lehet ennyire drága, reklámból ez nem tud bejönni, ő viszont ragaszkodott a koncepciójához.

— Ezzel együtt Ön ajánlatot tett neki, amit nem fogadott el. Úgy tűnik, még ma is vannak olyanok, akiket nem lehet megvásárolni.

— Gárdos Péter soha nem mondta el, mi a kifogása velem kapcsolatban. Nekem az volt a gondom vele, hogy televíziós körülmények között az elképzeléseit kivitelezhetetlennek tartottam. Egyébként arra, hogy egy alkotás jó lesze, vagy sem, nem nagyon vannak garanciák. Amerikában sem tudják előre, siker lesz-e egy film, vagy megbukik, pedig benne van mondjuk 80 millió dollár. Csak az első három vetítési nap után lehet tudni, megtérül-e a pénz. Én magamban látom a garanciát, abban, hogy mindenhol ott vagyok, és csak azt veszem át, ami jó. Most először érzem, hogy van körülöttem csapat, hogy a többiek is hisznek abban, amit csinálnak. Nem tudom miért, de most senkit nem kell noszogatni, nem kell terrorizálni, nem kell veszekedni, nem kell kiabálni, ezt a produkciót mindenki a sajátjának érzi. Egy producer hiába akar valamit, ha nem tudja a többieket motiválni, akkor a dolog reménytelen. Lehet, hogy mostanra sikerült valamit megtanulnom az emberi kapcsolatokról.

— Mennyire lehet egy produkció színvonalas, miközben rengeteg szponzor igényét kell figyelembe vennie? És mennyire lehet szabad ilyen körülmények között egy rendező, egy író vagy egy operatőr?

— A műsorkészítés ipar, nem művészet. Túl sokba kerül ahhoz, hogy egy ember ízlése határozza meg. Ez csapatmunka, ahol egymásra is, a szponzorra is, a megrendelőre is figyelemmel kell lenni. Mindenki addig szabad, ameddig azt csinálja, amiben előzőleg közösen megállapodtunk.

— Ön egyszer, valamikor, filmrendező szeretne lenni. Meg lesz elégedve ekkora szabadsággal?

— Ha annyi szabadságot fogok kapni, amennyit én adok másoknak, elégedett leszek.

— Mit gondol, honnan ez a valóságos mitológiai méreteket öltő, mindenféle mende-monda önnel kapcsolatban itt, a Szabadság téren?

— Valószínűleg sokakat zavarok. Engem is zavarnak emberek, de próbálok ezzel nem foglalkozni. Én nem vagyok benne a brancsban. Más generációhoz tartozom, és a most hatalmon lévő generáció nem tudja lenyelni a békát, hogy nekem már nem kell minden egyes lépcsőfokot megtennem ahhoz, hogy célba jussak. Az én generációmnak már jobbak az esélyei, és látom, aki közülünk akar valamit, az el is éri. Aki diszkóba akar járni, az alkalmazott lesz, de aki többre vágyik, az saját vállalkozást indít. Csak akarni kell. Bulldog módjára rajta lenni a témán. Az is elképzelhető, hogy valamit rosszul csinálok, és ezért ez a nagy ellenszenv. Még nem jöttem rá, miért irritálok ennyi embert, ha tudnám, akkor talán ki tudnám védeni. Lehet, hogy vissza kéne festenem a hajam barnára?

A fenti összeállítás heteken át készült. A legfrissebb híresztelés Czégé Zsuzsával kapcsolatban, hogy ismét gyakran látni a harmadik emeleten, az egyik alelnök háza táján. Kedvezőbb műsoridőt szeretne, és mindenre kész, csak hogy elnyerje a televízió vezetésének jóindulatát. Etc, etc...

Miután Horváth Ádám elzárkózott attól, hogy nyilatkozzon, a külső vállalkozókkal kötött szerződésekről szeretem volna megkérdezni Szalacsi T. Albertet, a Magyar Televízió gazdasági főigazgatóját is. Érdeklődésemre munkatársától, Jánoska Józseftől azt a választ kaptam, hogy mivel ez a téma üzleti titok, Szalacsi úr nem kíván nyilatkozni. Székely Ferenc alelnököt is hiába keresem hetek óta.

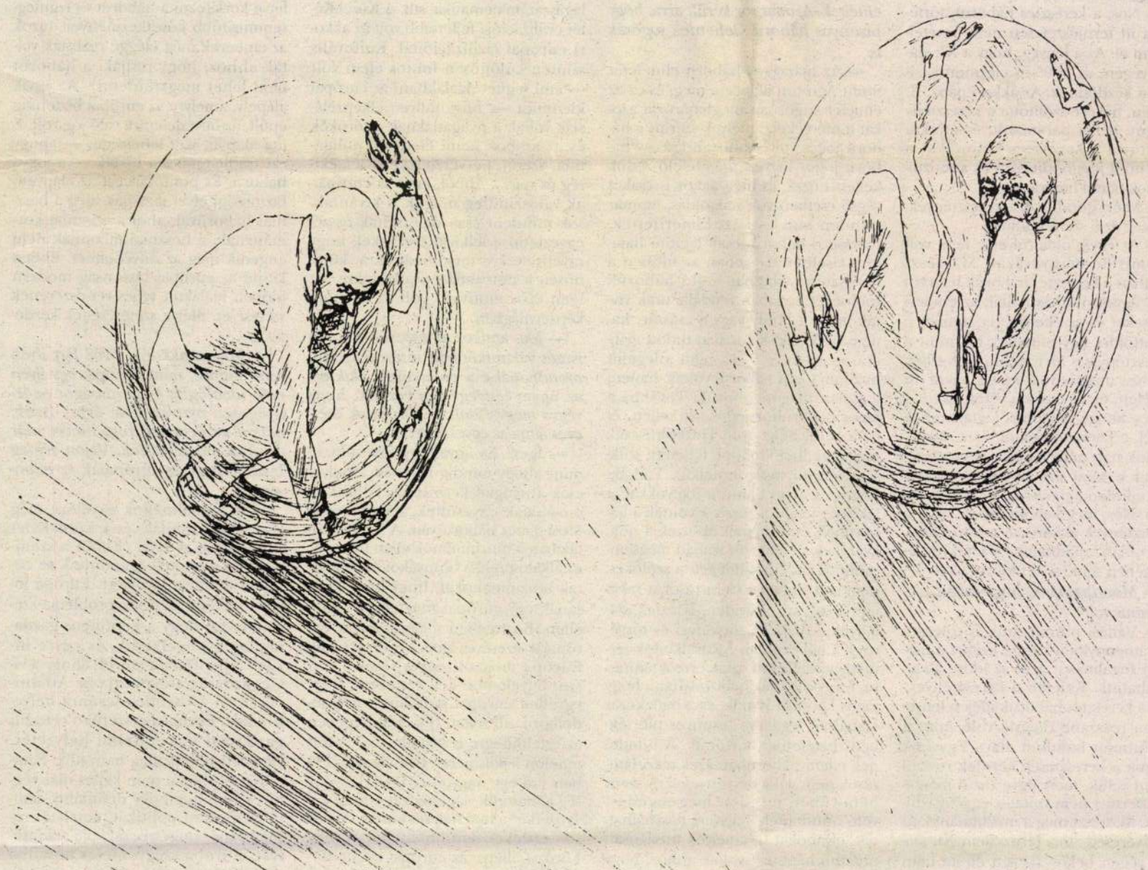

Bálint István rajza

BÁLINT István
ÉS 1991. dec. 30.

Bálint István rajza

LÁSZLÓ GYÖRGY:

Levélféle Sze

Kedves Kati!

Olvasom az „ÉS"-ben Spíró Györgynek címzett levelét. Írja: „... bőgtem, mint egy kisgyerek". Sürgősen megkerestem az előző heti számot és olvasom a „párbeszéd" indítását.

Spíró nem tett mást csak felmondta — némileg szimplifikálva — Illyés Gyula „Egy mondat a zsarnokságról" című versét, a televízióra, a televíziósokra szűkítve. Kifelejtette a filmeseket, a színházrendezőket, a festőket, a szobrászokat, az újságírókat, Budait, Kocsist, Hidegkutit, Puskást, Czibort, hogy csupán az értelmiségi foglalkozást üzőket soroljam fel a hiányos leltárból.

Ja, és az írókat. Nemrég újból bele-

amikor a tévékam
hazudva, mutatták
sávos lobogóval le
amelyben a „fiúkat
Egyesült Államokba
Vietnamból. Egyébk
zunk — végül is leb
ról a bőgésről. Sp
nem éri meg. Az ál
letesség, a részigaz
való átrendezése és
ságtalan négyszögé
gondolattá nem, csu
összeálló mondatai n
mondatokra — a Csi
legfeljebb csodálkoz
(remélhetően nem m
géseket keresni. A
Persze. Olykor álomg
hamisított valóság s
e nemes műfaj törté

BA'LINT ISTVA'N

Magyar Ip. műv. 2003/4.

12-dd.

Káinnak, nálunk a család szelleme
11
am egyebet sem olvas, mint a falu-
12
em meg Rézler Imre könyvén keresz-
ásával, s máris érzi azt a felelős-
át nem is lehet végezni. De be kell
amelyben leéltem ezeket az éveket,
amit tettem. A lelkiismeretem
áldozatot hoztam. Ha végrehajtot-
iót, amelyet folyton halogattam,
ékben hajtottam volna végre, amely-
ma gazdag ember volnék, aki meg-
félrevonuljon egyidőre, és páholy-
st is folyton ölöm bele a pénzt,

Bálint János
Bálint Julius

MDk

Bálint János, építész

A SZIM vezető tervező műhelyének vezetője. Ő készítette az Uránia mozi tervét.

Bálint munkája 16 alkalommal nyert jelentős műdíjat.

Rövid kérdés: Milyen legyen a korszerű lakótelep? 5.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1967. jan. 22.

Bálint János épitész M.É.K.

Pécsi T.V.

Ybl Miklós-dijjal kitüntetve

Kiosztották az idei Ybl Miklós-dijakat

Magyar Nemzet 1965. április 4. 11. 1.

M.D.K.

Bálint János

/ Ém Pécsi T.V./

Ybl Miklós -dij II fokozatával kitüntetve a Baranya megyei ipari régió épitészeti kulturájának másfél évtizedes fejlesztéséért

Magyar Épitömüvészet 1965/3. 9.l.

M.D.K.

Bálint János

MÉSZ - emlékéremmel kitüntetve

Magyar Épitömüvészet 1964/1. 60. l.

.

Bálint János épitész M.D.K.

Újonnan épitendő pályaudvar III. dij 15 000 Ft

Társtervező: Erdély Zoltán, Szőke Gyula

Döntöttek a miskolci belváros rendezésének tervpályázatáról

Magyar Épitőművészet 1963. április 27. 5.l.

[illegible]

M.D.K

BALINT János építész

6.000 forinttal díjazott terv

taisteroeso": Dénesi Ödön

Döntött a Zsuti Vártalalá fejlesz-

tési pályázatáról

Magyar Nemzet 1961. aug. 30. 6. l.

M. D. K.

BÁLINT Jolán építész
(Pécsi Terező V.)

díjazott tervező (Pest.)
Társtervező: Benedekfi Tibor, Dénesi Ödön, Kopóné Dénes

Szabadságharcos „Római Tábor" nevű terület-
ének rendezésére kiírt tervpályázatot

Magyar Építőművészet 1960. 6. sz. 10. l.

Bálint János MDK

A Magyar Épitőművészek Szövetség Elnöksége az 1963 évi jó munkájáért - uj emlékplakettjével tüntette ki.

--: MÉSZ-~~xxxx~~-emlékérem.
Magyar Épitőművészet 1964. 1. szám.

M. D. K.

BÁLINT János —
Máté Pál (Pécsi Tervező Iroda)

Pécs: Messzei terület részletes rendezési terve (Repr.)

Gyárfás Iván: A városrendezési gyakorlata
Magyar Építőművészet 1926. (V.) 3. sz.
43. l.

Bálint János épitész M.D.K.

Résztvett a pályázaton

6 000 Ft -os megvétel / sorolás nélkül /

Társtervező: Dénesi Ödön

Kathy Imre: Várpalotai tervpályázat

Magyar Épitőművészet 1962 /1. 49.1.

Bálint János, [elnök:]

MDK

A Pécsi Tervező-Vállalat igazgatója.

Nyilatkozata.

lsz. l.: Lakótelep tervek az MDK-nak egymillió rubelért 13.

Népszabadság, Bp. 1953. júl. 20.

Bálint János, építész MDA

A díj II. f.-t kapta.

– : Ki; Ybl Miklós-díjasok 19.t.

NÉPSZABADSÁG, szn. 1965. ápr. v. 4.

Bálint János

Bálint János - Szoyka Pál: Az épitészeti tervezés komplexitásáról. - Müszaki Tervezés, 1967. 12.sz. 1. 1.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. /Művtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7.1./

72. 1.

MDk

Bálint János, építész

III/c

Másodmagával 11000 Ft-os III/c. díjat nyert Kapos Csaba városépítész rendezésére kiírt tervpályázaton.

-: Kihirdették a kaposvári városrendezési tervpályázat eredményeit

14.l

Népszabadság. Bp. 1960. júl. 3. [Violéki]

MDK

Bálint János épitész

részvétel a pályázaton

Tilla Ernő:Pécs déli városrész rendezési tervpályázata Magyar Épitőművészet 1956.V.évf.1.sz.4.l.

M. D. K.

BÁLINT János építész

Szeged, északi városrész rendezése

III. díj

Társtervező: Dénesi O.

Szerepelt a következő
munkával: Építőművészet 1960. 4. sz. 62. l.

le. P. U.

BÁLINT Gyula építészet

Beszterce a Rákóczi-felkelés korában. Dózsa György tér és környéke rendezésére kiírt tervpályázaton

Társtervező: Dénesi Tibor

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 64. l.

Bálint Tibor, epikai

MDK

Bálint Tibor s Déneri Gábor
objektivált pályaterve. Repr.

Vincze Lajos: Shakespeare rendezői terve

Nyugat, Sz. 1909. nov. 10. [Vidéki]

7.(

Bálint János
életére

Ybl díjas

Tóth Zoltán: Dél-Dunántúli építészeti kiáll. - 1969
Sz. Lukács, Pécs 1969 XI. 384.

BALINT JANOS, kőmüves

1740-ben Miskolcon a város új "serházának" épitésénél szerepelt. 1741-ben szintén dolgozott /kőrakásért/.
33.old.

MARJALAKI KISS LAJOS: Ujabb adatok Miskolc 18.századi épitkezéseihez 38.old

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MUZEUM KÖZLEMÉNYEI, 1955. dec. Miskolc

BÁLINT JÁNOS, kőműves

1732-ben már miskolci lakós, adófizető. 1726-ban ő végzett kőművesmunkákat a város régi sörház épületénél. 34.old.

MARJALAKI KISS LAJOS: Ujabb adatok Miskolc 18. századi épitkezéseihez 38.old

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MUZEUM KÖZLEMÉNYEI, 1955. dec. Miskolc

M.D.K.

Bálint János. kőműves
1732-ben már miskolci adófizető lakos

1740-ben az „új Serház" építésében részt vett Miskolcon.
1726 a régi Serház építésén végez kőműves munkákat.

A Miskolci Hermann Ottó Múzeum Közleményei 1955 decemberben. 33.l.

Nyomtatva

Bálint János

Jeste

-reit volt a Zemplén-
megyei művészeknek
1947. ben a sáros-
pataki Rákóczi-vár-
ban rendezett kiállí-
tásair

Szabad Művészet
1947. 256 l.

Bálint János

Bálint János
ács
1713. Tekerőpatakán
Baldal 128. l

Magyar Bálint István

Utánai faragó

Kálychacsempe munkája

1870-ből.

Kalmagyarország I

214 l.

citrullus vulgaris

görögdinnye

megírva

Bálint János

asztalos Pálfalván

Korondi hár(ladvar-
hely vm.) Imre János
és neje csinálatta
1888 ban.
Galambducos rácsos
kapuval.

Huszékelyhán

XXXI. tábla

vonatkozó letéti elismervényt

.....ho .....n.

.....

vállalkozó

Bálint János

asztalos Pálfalvá-

ról.

1888. Korond.

Balthel 133 l.

60. l.

l. Thuróczy Gy.

A nőrab hűsége

Bp. 1895.

megírva

Jairus

Bálint ~~József~~

csipkekészítő és
hímzőanyagok

Nagyenyed

l

Milano 1906

75. l.

Tekintetes

Szelényi József

igazgató tanító úrnak

Kőröshegy

[illegible]meye

f. évi július hó 15-én

kelt levelező lapjára vá-

laszolva csatolva megkül-

dem a kért fürt 2 pél-

dányát.

Pápa, 1939. júl. 18.

Kt.

[illegible]

9. VII. 19.

Bálint Sámo

1713 (?) Tekerőjárásra

l. Bal Hel 62. l.

Lásd Szabó: Erdélyi

mesterkedők.

Bálint János
ács
1713. Tekerőpatakra
Balközel 128. l

megírva

Bálint János

építőmester

1880-tól Esztergomban működött. Fáj torony és templomépítő, saját szervei szerint is vállalt magának tartozó munkát.

Kőrösy László dr.

Esztergom - Esztergom

1887, Hídegyesek 1. l.

63.

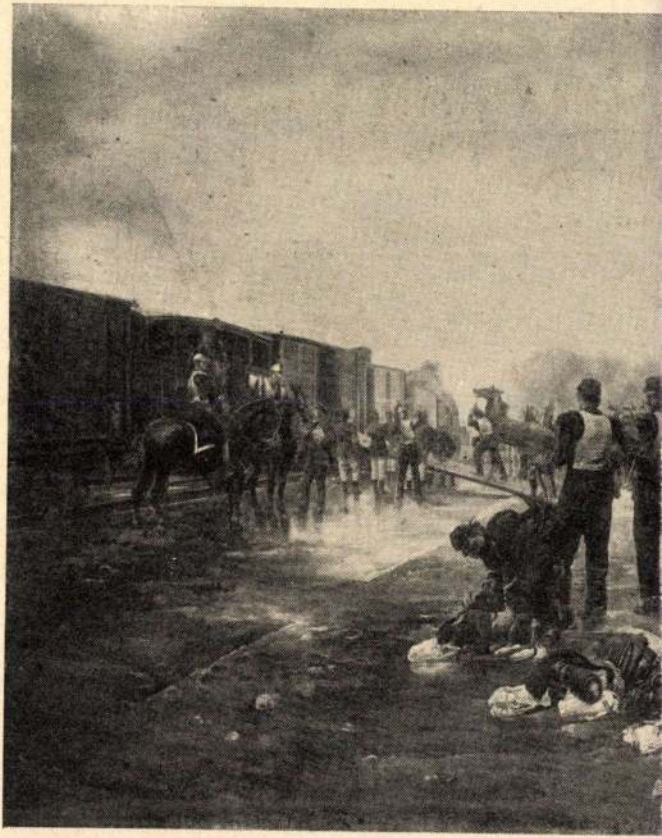

25.

Bálint János

esztergomi épitész

1885-ben restaurálta

az esztergomi ferences

ok templomát.

Thain Érsekujv

16.l.

Bálint János MDK

Ijjász, gipsz

Golyódobó, gipsz

Mücsarnok 1919. Hadviselt müvészek kiáll.

MDK

Bálint János

Ijjász, gipsz

Golyódobó, "

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. márc.

27 l.

Bálint János MDK

Libatolvaj, akttanulmány, szobor

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Bálint János, szobrászm.

Libatolvaj, akttanulmány. Szobormü.

KMT.- 1913. Tavaszi kiáll. Kat. 58.1.

Bálint János

Libatolvaj, gipsz

Műcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

MDK

Bálint János

Libatolvaj, gipsz

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

30 l.

Bálint János MDK

Öregember, gipsz

Műcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

MDK

Bálint János

Öregember, gipsz

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

27 l.

Bálint János

Bálint, Johann, Bildhauer, geb. am 7. Nov. 1885 in Gyimesbükk, war in Marosvásárhely Schlosserlehrling, kam dann zu einem Bausteinmetz in die Lehre und erhielt als Gehilfe ein bescheidenes Stipendium, das ihm den Besuch der Kunstgewerbeschule ermöglichte. Der unwiderstehliche Drang nach dem Berufe eines bildenden Künstlers veranlasste den jungen Steinmetz, die Bildhauermeisterschule zu besuchen, wo er alsbald zu den talentiertesten Zöglingen gezählt wurde. Von seinen Werken ist bemerkenswert sein *Brunnenentwurf* (Eigentum der Kunstgewerbeschule); seine Studien: *Gänsedieb*, *Widderkopf* lenkten die Aufmerksamkeit der Kunstkritik auf den jungen, vielversprechenden Künstler, dessen jüngste Schöpfung: *Kegelspiel-Akt* von seiner Begabung Zeugnis ablegt.

Bálint, Julius, Übersetzer, geb. 1824, gest. 1894, machte seinen Namen durch Übersetzungen Schillers, Horazs, Aesops, Dantes und Tassos bekannt.

megerősítve

BÁLINT JÁNOS. Egy székely ezred, a 24. honvédgyalogezred katonája volt Bálint János szobrászművész, s még a mult év őszén, október 15-én halt hősi halált a Magiera-hegy véres ostrománál. A hír csak nemrég talált hiteles megerősítésre.

A mindössze huszonhatéves művésszel (született Csik-Gyimesbükkön 1885.) egy rendkívül erőteljes, jóformán autodidakta úton fejlődött szobrásztehetség pihen a Magiera-hegy aljában lévő közös sirban. Bálint János Csikvármegyéből származott el, ahol szülei egyszerű földmívelők. Korántsem indult úgy, mint aki húsz és nehány éves korában be akar és be fog kerülni a szobrász-mesteriskolába. Eleinte maga is tanyai munkát végzett, béres volt. Iskolai képzettsége nem volt több az elemi iskolánál. Minden egyebet, amit megtanult, ő az önképzés útján sajátított el. A benne rejtőző művészi, mintázó tehetség nem hagyta nyugton. Eleinte persze primitiv dolgokat faragott, közben sokat olvasott, ahol csak tehette, mohón kapott a művészettel való megismerkedésen. A fővárosba kerülve nyilt erre leginkább alkalom s jutott egy-egy erősebb lökés-

Művészet 1915. 283 l.

sel, bár a self made man-emberek nehéz vajudásán át, közelebb a céljához. Eleinte különféle kőszobrász munkákat végzett, napestig tartó műhelymunkában, a primitivitást egyre több készség váltotta fel, s végre sikerült bejutnia a Strobl-féle szobrászati mesteriskolába.

Rövidesen aztán mindjárt első próbálkozásánál megnyiltak számára a Műcsarnok kapui is. 1912-ben a «Libatolvaj» című szobrát állítja ki, majd a «Kuglizó akt»-ot. Egy szobrát, a «Furulyázó pásztort», amelyet teljesen elkészített, ami azonban később, úgy látszik, még sem állta meg szigorú önkritikáját: sajátkezűleg törte össze. Erre a sorsra jutott életnagyságú, mozgó férfi-aktja is, amikor epreskerti műtermét a háború elején kórház-célra rendezték be, s a szobor, a munkások vigyázatlansága következtében, lezuhant az állványról. Egyébb munkái, amelyekről tudunk, a «Fésülködő nő», egy dombormű, amely guzsalyt kezelő csángó nőket ábrázol, s a «Haldokló Nagy Sándor», amit legutóbb készített el márványba faragva a Strobl-mesteriskola számára.

a fővárosban építészi irodát nyitott, itt fölötte mostoha viszonyok uralkodtak az építési munkaalkalmak világában. Részben ennek következtében vállalt lekötött állást is, tanára lett a felső építőipari iskolának.

Schmidt Gyula jómódú fővárosi polgárcsalád sarja volt, Budapesten született 1879-ben (nov. 4.). Elvégezve a műegyetemet, csakhamar tanujelét adta életre valóságának, amikor egy csomó rajzával fölszerelve, egyenest az uj világ szivébe, New-Yorkba hajózott, s az amerikai építészeti irodák ajtaján kopogtatott. Próbálkozása nem maradt eredmény nékül. Majdnem két évi amerikai tartózkodása alatt, több neves építész irodájában fordult meg s mindig volt munkája. Ezidőtájt tartózkodott Amerikában a tragikus végű, korán elhunyt magyar építőművész, Horti Pál is. Schmidt és Horti együtt vették útjukat az ujvilág még kevésbbé felkutatott, európaiaktól kevésbbé ismert pontjai felé. Előbb Mexikóban, aztán Dél-Amerikában jártak, mindenütt nemcsak az utazó, hanem a művész-nemével is tanulmányozva az eléjük táruló ekzotikus világot. Hortit tudvalevőleg a magyar eredet távolba vessző misztikuma is izgatta és érdekelte, erre szeretett volna valaminő nyomokat

«találat»-ának leírását. A háborús kíváncsiságot kielégítik, a háborús művészet címén azonban bajosan szerepelhetnek, mert e minőségben a rangjuk bizony alig több a káplárinál. Amit nem Goltz miatt jegyzünk meg, aki bizonyára tisztában van azzal, hogy a Szalon mi miatt fogadta szivesen képeit, hanem oly nézők miatt, akik esetleg abban az illusióban sétáltak végig a kiállításon, hogy az a rendes rajztanári készség, aminek a vezérkar hasznát veheti, mint «háborús művészet» is gyümölcsöztethető. Goltzról egyébként helyénvalónak tartjuk itt annak a megemlítését, hogy 1857-ben Püspökladányon született, ahol szülei ekkor (az apja vasútépítő mérnök volt) tartózkodtak. Később, ifjú korában néhány évet ismét Magyarországon töltött, s Budapesten kezdte művészeti pályáját, Székely Bertalan mellett. Innen elkerülve aztán Bécs lett festői kialakulásának és működésének szintere, ahol előnyösen ismert neve van főleg arcképei révén.

Pick Morino Münchenből való. Ha valaki nem tudná róla ezt, a képei azok, amelyek meg-

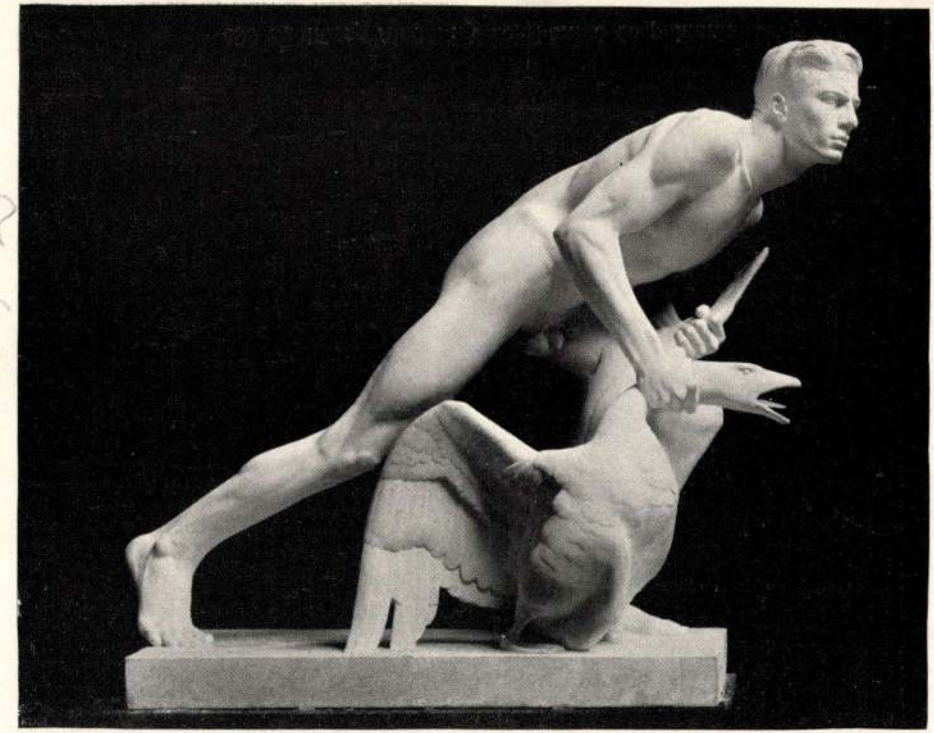

311 Bálint Lajos: Libatolvaj.

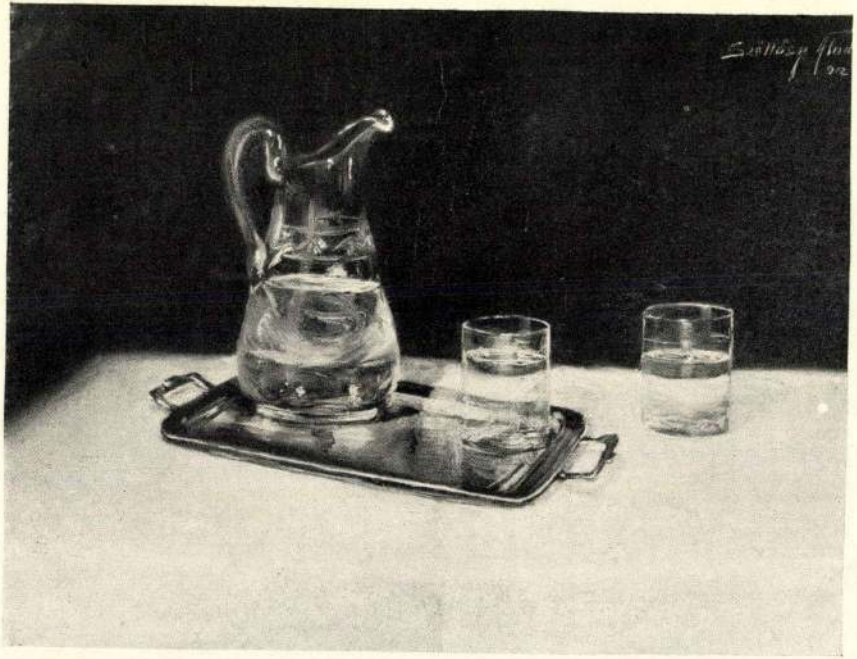

490 Szőllőssy Aladár: Vizes kancsó és poharak.

Bálint János, szobrász; szül. 1885 nov. 7-én Gyimes-Bükkön (Csík megye). Tanulmányait Mátrai Lajos, Maróti Géza és Simay Imre vezetése alatt 1910-ben a budapesti iparművészeti iskolában végezte. Ezután a Strobl-féle szobrászati mesteriskola tagja lett. Művészeti tanulmányai alatt négy évig Csík megye ösztöndíját élvezte, majd két ízben a Ferenczy-ösztöndíjat kapta meg. Libatolvaj cz. művével a Műcsarnok 1913. évi tavaszi kiállításán szerepelt először. Említésreméltó művei: Péterfy Tamás író mellszobra, Czéllövő, akt (1912), Tanulmányfej (1913), Kuglizó, akt (1913).

Önéletr. adatok.

143. l.

Bálint Sámi, Gjinesbiblioteka

Művészet 1914 216
—1915. 283

Celebes Briget VIII. 177

Bálint János, Gyimesbükk

Libatolvaj c. novel-
lácska, rajz-
Művedres 1914. 2 lap.

Bálint János

Műszaki akadémia

1914 tav. Érdl 242

~~1918~~ 1919. hadviselt műv. Érdl.
505, 508, 509. 5?
karácsony volgalt,
megkalt.

Szász Károly III. 52, 53, 55, 169.

Bálint

B. 3. *János*, szobrász, * Gyimesbükk (Csík vm.) 1885 nov 7., a világháborúban harctéri szolgálata közben eltűnt; állítólag meghalt. A bpesti iparművészeti iskolában s azután Strobl mesteriskolájában végezte tanulmányait. Jelentékenyebb munkái: Céllövő (akt), (1912), Kuglizó, (akt), Libatolvaj (1913), Péterffy Tamás mellszobra stb.

E. gy. I. 67. l

✓

a) Az Esterházy-Képtárban. 1812: III. 13. *C. le Brun:* Der sterbende Christus am Kreuze, die Todten erstehen aus ihren Gräbern. — 1815: I. 1. *C. le Brun:* Der sterbende Christus am Kreuze stb. — 1835: V. 30. *C. le Brun:* Der sterbende Heiland am Kreuze stb. — 1844: V. 29. *C. le Brun:* Der sterbende Heiland am Kreuze. — 1865, 1866, 1867, 1869: II. 2. *Ch. le Brun:* Krisztus a kereszten haldoklik.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: II. 2. *Ch. le Brun:* Krisztus a kereszten haldoklik, a halottak sirjaikból kikelnek. — 1873: II. 2. *Schulcopie nach Ch. le Brun:* Der sterbende Heiland am Kreuze, die Todten erstehen aus ihren Gräbern. — 1876, 1878, 1879: XIII. 459. *Ch. le Brun után:* A haldokló Üdvözítő a kereszten, a halottak feltámadnak sírjaikból. — 1881: 553. *Ch. le Brun modora:* Keresztrefeszítés. — 1888: XX. 706. *Ch. le Brun utánzója:* A keresztrefeszítés. — 1896, 1897: XX. 706. *Ch. le Brun utánzója:* A keresztrefeszítés. — 1897: XX. 706. *In der Art des Ch. le Brun:* Die Kreuzigung. — 1898: XX. 706. *Ch. le Brun* (manière de-): La crucifixion. — 1901, 1904: XX. 706. *Ch. le Brun utánzója:* A keresztrefeszítés.

Bálint János

1911/12 - 1914/15 I.

Fels. kép. mf. növ. tanár

46. l.

520

III

Bálint János

szobász

Szül. Csík-Gyimesbükk
1885, † a Magyera-
hegy ostrománál 1914
okt. 15.

Revai XXI. 119. l.

Bálint János

díszítő szobrászatban

II. díj

Értesítés 1910/11. 13 l.

T. 2077. III.

a mely térrajzban szemlélhető, a SAU
adi hajó és egy csolnak látható, mig
H WEISSENBURG látképe van előtte két
l a diszes keretben:

ECA,
us fluvius Danubio
munitissima est, et hinc cla-
latur,
.M. Geogr. Augustae Vind.
Geogr. in Augsp.
Riss befindlichen Buchstaben-nek kez-
ung és befejezése: e. Teutsche Juden ho Hof.
od GRIEHISCH WEISSENB. ist die Hauptsatt
tztere erst Ao 1735. vō neuē auferbaut

49.7 : 57.7 cm.

Bálint János

Csíkmegyei magánjavak
igazgatósági tagja 40 K.

Értesítők 1908/9.

14. l.

Budapesti Könyvtári Egyesület

IV. 262

Bálint János

Maróti Géza Zobrák
tót 60 k.

Értesítés 1910/11.
/6. l.

Veszbr. pl. edm.

M.O.

Páris III. 146.

Bálint János

a kolozsvári ipartanonc-
vától 100 K

Értesítsük 1910/11. 15. l.

Veszprémi Kaszinóépület, régi

VI. 201

Bálint János

100 K államsegély

Érsekújvár 1910/11.

15. l.

VIII

Ibenélgető

1377. Anger működött a XVIII. sz. máso

1377/1 Tengeri tájkép.

A kissé hullámzó tengeren s
lákkal, ágyúkkal, nagyszám
kával a vitorla-rudjan két
lobogót von fel. Jobbra a par
ző számá kétszer tizenkilencz.
dik. A tenger sziklás partján bali
rony köti le figyelmünket. Az előt
kissé idább pedig, a parton
kodnak, mig a hetedik zsákkal
madarak röpködnek. Az égbolt felhő

dülöen.

Anger 1753.

325 : 44.3

Fa, méretei 32.8 : 44.3 cm.
Vétetett I. Grünbergtől 189
Elszámoltatott 1895: X. 24-
Az elszámolásra nézve l. az

QD4 : IV. 25 -

Bálint János

100 K államsegély

Érkezett 1909/10. 8. l.

Budapesti Gyógyszerészi Múzeum

állami felügyelet alá helyezése

VII. 76.

Bálint János

100 K államsegély

Kőbánya 1908/9. 13. l.

Mohács.

Az előtért a GRAN PALVDE
térrajzban feltüntetett MOHA
a strada che uiene da Essek-
megnevezett és hadi rendbe á
di S.A.E. di Baviera-t és di
a háttér pedig sik vidék. Fe
rülvett keretben:

L´ACCAMP
DEL DI 6 FI
AGOSTO.

fölül jobbra: 12.

Rm., mér. a rl. 31.1:4

198

Bálint János

szobrász segéd

2 1/2 hónap, jeles

Tanár Vasadi Ferenc

Iparrajziskola 1905

LAK

Vár

Acsády Ignácz: Végvárainak és költségeik a XVI. és XVII. században. Hadtörténelmi közlemények, I–1888, 72 és 250 l.

Bálint János

Hobraut

1906–1910

Kéziratok 1930. 81. l.

SZÉ

E

HE

Bálint János

elesett a világháború

Írások 1914–15.

75 l.

Bálint János

hősi halált halt

Érmiskt 1915/16. 3. 1.

Bálint János

Bálint *János*, szobrász, *1885, hősi halált halt 1914. Életkép-szobrokat állított ki (Csángó nők, Libatolvaj).

Uj Idők lex.
III. k. 687. l.

Bálint János

Robusz, Strobl tanítvány
a kapcsán elmond

Hadviselt művészek
kiállítása a Szabadpuszta
Tárgyunkban
Bpest. 1919.

Frakmói Vilmos IV. 258.

Bálint János

Szül. Gyimesbükkön 1885 nov. 7.

1914/15. I. segédtanítói vizsgát tett Stróbl Alajos

Oravica-babája h. n. V. 305.

Bálint János

rokon

Strobl Alajos szobrászművész. Elsőnek alkotott világtárgyban.

Hadirokkant művészek kiállítása

1919.

Beregszászban

7% **kamatot fizetek,** a kölcsö

Tudomásul veszem, hogy a kar

hónapon át havi 23 **ar**

ezt a havi részletet az 193 4 év

a hivatali járandóságaim folyósitására

hivatali járandóságaimból le fogja vonn

zeti Központ pénztárába beszolgált

Tudomásul veszem, hogy minde

a hivatkozott törvény és az azt kiegészi

Különösen abban az esetben,

távoznám (ha nyugdíjamat megváltanám),

követelése erejéig a végkielégités (a meg

P. K. 402. Kötetező. 934. V. — 30000 — 9500 Palatinus, Budapest

Bálint János

1911/12 I. – első ontálybel-
mesterinövendék
Strobl Alajosnál
1911/12. II. elsőéves u. o.
1912/13 I. másodéves u. o.
1912/13. II. " "
1913/14 I. harmadéves u. o.
1913/14. II. " "

Löcse VI. 166.

Bálint János

"Pici és Morzsa" kutyát etető kisleánykát ábrázol a kép.
Repr.

ÉLET, Bp. 1910. aug. 28. II. évf. 34. sz. 275. lap.

Bálint János

"Jön a Parseval!" cimmel felhők között repülő léghajóz ábrázol a kép.

A Parseval a Rákosi-repülőtéren, töltés közben. Bálint János felvételei.

"Katonai léghajónk, a Parseval Rákos mez ején Balázs Ernő felvétele.

Repr.-ók. ---

ÉLET, Bp. 191o. okt. 3o. II. évf. 42. sz. 571, 573, 572. lapokon.

Bálint János

"Mosás közben" c. kép Dénes János munkája

"Rákosi Viktor" /Sipulusz/ íróról készitett képeket Bálint János.

Felvételek repr.-ói.

ÉLET, Bp. 1912. szept. 1. IV. évf. 35. sz. 1115. lap és " " 8. " " 36. " 1129, 1130, 1131, 1132. lap.

Bálint János

Arcképe "Móricz Zsigmond"-ról és "Móricz Zsigmond és kisleánya" cimmel. Felvételek. Repr.

ÉLET, Bp. 1912. nov. 24. IV. évf. 47. sz. 1481, 1482. lap.

Bálint János

"A Dunapartról az árusokat kiöntötte az árviz." "Elárvult bolgár bódék", "Bolgár kertészek elpusztult sátrai", "A magára maradt vén bolgár".
"Pusztuló Tabán" cimmel két kép: egyik tabáni lépcsős utcarészlet, a másik régi, tabáni házak.
Valamennyi "Müvészi felvétel". Repr.-ók.

Élet, Bp. 1912. szept. 29. IV. évf. 39. sz. 1247. lap

Élet, Bp. 1912. okt. 20. IV. évf. 42. sz 1325, 1326, 1327, 1332, 1333. lap.

Bálint János

"Noé bárkája" c. képe régi hajóból készült ház-szerü épitmény a Lágymányoson.
Repr. Felvétel.

ÉLET, Bp. 1911. juli. 30. III. évf. 3o. sz. 893. lap.

Bálint János

"Téli hangulat a Városligetben" c.
"A városligeti korcsolyapálya" c.
"Köd és zuzmara a Liget fái között" c.
"müvészi felvételek"
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1913. jan. 19. V. évf. 3. sz.
7o, 71, 73. lap.

Bálint János

"Ada-Kálé látképe",
"Ada-Kálé-i török iskolás fiuk",
"Ada-Kálé első parancsnokának siremléke a sán con",
"Ada-Kálé-i bazárok",
" " mecset",
" " kazamata-lakások",
" " várfalak kazamatákkal".
Repr.-ók. "Művészi felvételek".

ÉLET, Bp. 1913. juli. 27. V. évf.
30. sz. 959, 965. lap.

Bálint János

"A Délvidéki árviz" cimmel a lap hozza a müvész képeit:
"A lugosi Temes-part",
"Sinek a viz alatt",
"Pusztulás után" "müvészi felvételek"

"Az Örkényi emlékmü, a katonai szerencsétlenségek emlékére",
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1913. juli. 13. V. évf.
28. sz. 906-907. lap.
ÉLET, 1913. juli. 20. V. évf. 29. sz.
919. lap.

Bálint János

"Az aradi választásról" cimmel a lap bemutatja a müvész felvételeit: "Fölvonulás paraplé alatt", "Hogy állnak a szavazatok", "Áznak a katonák", "A Városház-tér.

"Teleki téri hangulat", "Lóvásár".

ÉLET, Bp. 1913. juli. 6. V. évf. 27. sz. 854,855, 863, 867. lap.

Bálint János

A "Mozgó képek" c. rovatban "Szent Márton hazajött" cimmel közli a lap, hogy Franciaország ajándékozta meg Magyarországot a hazai szenttel, aki toursi püspök volt. Több, mint másfélezer esztendő után került hazájába vissza.
A müvész képei: "A Szent Márton ereklyének költözködése Szombathelyre". "A hamvakat vivő diszkocsi". Gr. Mikes János szombathelyi püspök és kisérete". Tábori mise a szabad ég alatt. Müvészi felvételek.
Repr.-ók. ÉLET, Bp. 1913.juni.22. V.évf. 25. sz. 810, 811, 812. lap.

Bálint János

"Dunába fagyott bárkák" c.

"A leégett koporsógyár"

"Honvéd Menház" 104 katona aggastyán otthona.
"Öreg honvédek csoportja"
" " sütkéreznek a napon"
Repr.-ók "müvészi" felvételek.

ÉLET, Bp. 1913. febr. 9. V. évf. 6. sz.
" " " " 23. " " 8. "
" " " márc. 9. " " 10. sz.
181, 249, 298-3ol. lap.

Bálint János

"Áprilisi hóorkán a fővárosban" c. havas, városi tájkép.

"Orosz üstfoltozó cigányok Szerencsen" c. Két kép a családról és a családfőről munka közben.

"Az óbudai mészcseppkőbarlangkonyha 75 méter mélységben a föld alatt" c.

Az óbudai /Szépvölgyi ut/ mészcseppkőbarlang rádiumürege 115 méter mélyen a föld alatt, 125 méterre a bejárattól."

Repr.-ók --- "Művészi felvételek"
ÉLET, Bp. 1913. ápr. 2o. V.évf. 15. sz. 523. lap
" " " május 11." " 19. " 598.
6oo. lap.

Bálint Jenő
rajzai

M.D.K.

Ferencsy Bélával együttesen alkotott
"Élő mű" c. diorámáját a Fiastyúk
utcai lakótelepen helyezik el.

Kiállításai: — 39 lap.
Műterület, 1960. augusztus.

Bálint Jenő

Kiskemeten élt Katona József Lobra, a régi elnevezett párban, Kiss Tamás és Bálint Jenő alkotása. Nem horaikus párban, hanem amint főpisbálói hivatalba mentek megejtsenek illdágelve vándorlás meg az ivót. | emlitve |.

Borsodi: Szobrok a hivás vándorban.
Testi Műsor, 1974. jan. 5.

BÁLINT JENŐ művészeti író

Benedék Péter festő felfedezője

ld. róla bővebben

A magyar Rousseau? Benedek Péter. Kecskemét, 1990

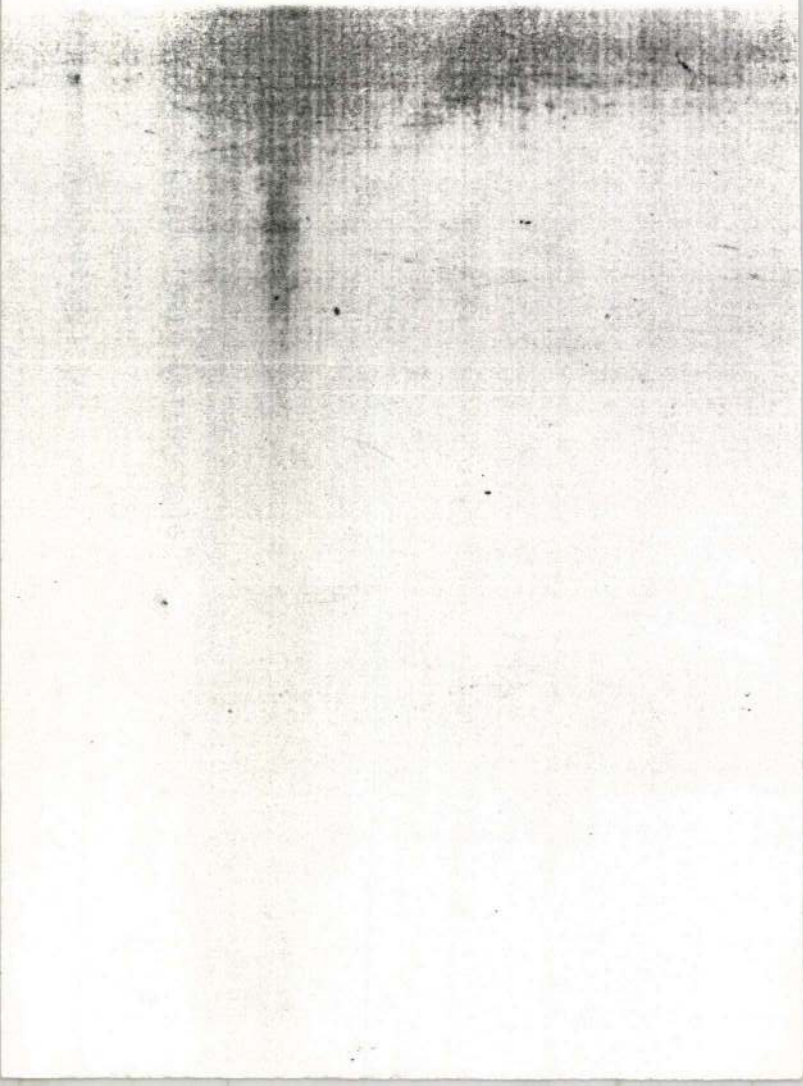

Bálint Jenő

műgyűjteménye

l.

E. gy. I 67. p

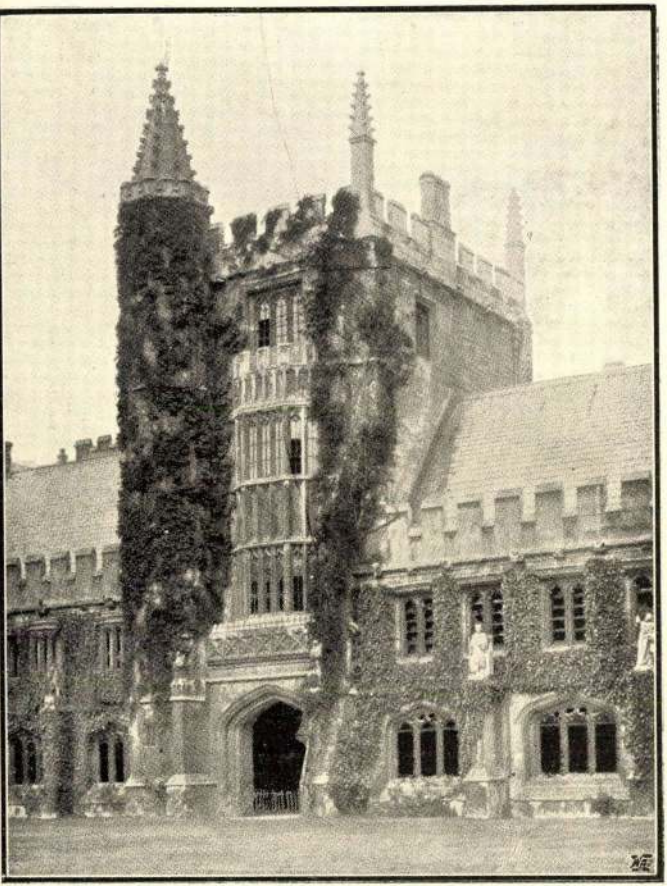

A „Magdalen College“ kaputornya Oxfordban.

ott VII. nemzetközi építészkongresszus.

Bálint Jenő

műveszéti író

Lásd

Ujv M Zs L

80. l.

Bálint Jenő

Bálint *Jenő*, művészeti író, *1889. Monografiákat írt jeles magyar festőkről (Vaszary, Nagy-Balog, stb.); parasztművészek tanulmányozásával foglalkozik: ú. n. „őstehetségek"-et kutat fel és műveiket megismerteti a nagyközönséggel.

Új Idők lex.
III. K. 687. l.

Keresztény

(7

ón é

Bálint Jenő.

Helikon név alatt kiállitó helyiséget nyit a müvészeknek; melynek ő volt a vezetője. 1922-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Bálint Jenő.

"Alkotás" cimen kiállitó helyiséget nyitott 1923-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Bálint Jenő

világviszonylatban és jó helyen fek-
szünk a nemzeti művészetében)

A „Mult és Jövő" helyiségében „Erdélyi Ka-
rikatura" címen kiállítást rendezett B. J.

(S. F.): Két kiállítás.
Est, 931. XI. 15.

Bálint Jenő, művészeti író, kritikus

Kecskeméten van a Magyar Naiv Művészek Múzeuma. Századunk 20-as éveihez köthető a magyar naiv művészet első virágkora. Benedek Péternek rendezték először 1923-ban önálló kiállítást Pesten. – Bálint Jenő volt a felfedezt.

Dömötör János: Naiv művészek múzeuma.
Vas Népe, Szombathely, 1979. ápr. 8.

Bálint Jenő, művészeti író, kritikus.

Századunk 20-as éveihez kötheto a magyar naiv művészet első virágkora. Renedek Péterék rendezték először 1923-ban önálló kiállítását Budapesten. A felfedező Bálint Jenő az első sikereken felbuzdulva folytatta az "ösztönösségek" felkutatását és a későbbi években rendszeresen bemutatta őket.

D.Gy.: Magyar Naiv Művészek Múzeuma.
Napló (Veszprém), 1979. jan. 20.

Bálint Jenő, művészeti író és kritikus.

Kecskeméten működik a Magyar Naiv Művészek Múzeuma. Századunk 20-as éveiben látható a magyar naiv művészet első virágkora. Benedek Péternek rendezték először 1923-ban önálló kiállítást Budapesten. A felfedező Bálint Jenő az első években felbuzdulva folytatta az "ösztönösök" felkutatását.

Dömötör János: Magyar Naiv Művészek Múzeuma.
Nógrád, 1979. jan. 17.

Bálint Jenőné építész

MDK

24.sz.terv repr.

Bonta János:Négytantermes alsótagozatu általános iskola tervpályázata Magyar Építőművészet 1955. IV.évf.7-8.sz. 223.l.

MDK

Bálint Jenö,festö

Nagybányai utcarészlet. Jelzett. Ol.

Árverési Közlöny. Festm.majzok. 1936 okt.4. rk.sz.
25.l.

Bálint Jenő épitész

MDK

Böszörményi-ut 30-32.sz.lakóház tervrajzai repr.

Lakástervezésünk néhány kérdése Magyar Épitőművészet 1954.4-6.sz.118.1.

Bálint Jenő építész MDK

24.sz.terv repr.

Bonta János:Négytantermes alsótagozatu általános iskola tervpályázata Magyar Építőművészet 1955. IV.évf.7-8.sz. 223.l.

Bálint Jenő

az alábbi tervpályázaton kiemelt megvételt nyert
egyik terv egyik szerzője.

dr. Reischl Antal: A budapesti Népliget rendezésének
tervpályázata, 1970. - Magyar Ép.müv. 1971.4.sz.2-4.l.

Bálint Jenő

Fővárosi Közegészségügyi és Járványügyi Állomás Laboratóriuma, Bp, XIII. Váci út. /Jánossy György, Bálint Jenő, Hrecska József építészek./ - Magyar Építőművészet. ~~1968~~ 1968.3.sz. 2-3. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182.l.

Dr. Bálint Jenő

Tájékoz. Olf.

III. Portatab. anlk.

1921 - jan. - febr.

n a Magyar Földmívelésügyi Miniszter Címnek

negyében .....

..... tulajdonát képező

Bizottsága nyilvántartásában mint fenntartandó

szerencsém felhívni Címet az alábbiakra :

/1946. F. M. sz. rendelete (megjelent a Magyar

nak (2) bekezdése értelmében : „A juttatásban

egyéb vagyontárgyak műemlékszerű fenntartásáról

z 1929 : XI. törvénycikben foglalt rendelkezések

a műemlékvédelmi törvény melynek utasítása

Bálint János építész

MDK

A tudományegyetem Puskin utcai új előadó termét tervezte.

— : Hír

4

ESTI HÍRLAP, bp. 1965. jún. 8.

Bálint Jenő épitész M.D.K.

Dijazva a pályázaton / I. dij

Társtervező: Jánossy György- 30 ooo Ft

Galamb Erzsébet-Szuhai Géza II. dij

20ooo Ft

Épitkészetileg igényes, korszerü és gazdaságos tervek érkeztek az óvoda-bölcsöde pályázatra

Magyar Nemzet 1965. dec. 9. 9. 1.

Magyar Nemzeti Bank
Pénzügyi Szolgálat
Budapest, V. Szabadság tér 9.

Tárgy: Jegyzés

Tisztelt Ügyfelünk!

Értesítjük, hogy a Magyar Nemzeti Bank Pénzügyi Szolgálat
részvényeiből 30 000 Ft névértékű részvényt jegyzésre
bocsátott ki.

Jegyzési ár: 1. Ft

Jegyzés módja: Személyesen a Pénzügyi Szolgálat
Budapest, V. Szabadság tér 9. I. emelet 1. ajtó
alatti pénztárában.

Jegyzési határidő: 1. Ft

Jegyzési feltételek: A részvények névértéken kerülnek
kibocsátásra.

Pénzügyi Szolgálat

M.D.K.

M.D.K.

Bálint J enő épitész

Madarász Viktor festő siremlékének épitészeti munkái

szobrász: Vigh Tamás

Napló

Magyar Nemzet 1967. jan. 10. 4.1.

Bálint Jenő

írt a karikatura történetét megvilágító
nekrológ bevezetést az „Új Szalon" első
kiállításának katalogusához.

Ezer karikatura.
P. N. 931. XI. 15.

Bálint Jenő

M.D.Z.

Az Orsz. Testnevelési és Sportegészségügyi Intézet uj épületének tervpályázatán díjazva.

20000 Ft-os megvétel

Társtervező: Jánossy György- Galamb Erzsébet-Balázs László- Tell Mária- Szuhai Géza- Vély Róbert-Szőke Lajos,

Magyar Építőművészet 1965/4. 2-7. l.

M.D.k.

Bálint Jenő épitész

A 60 férőhelyes bölcsőde, 100 férőhelyes ovóda tervpályázaton dijazva

II. dij / 20ooo Ft /

Társtervező: Jánossy György, Galamba Erzsébet
Szuhai Géza

Magyar Épitőművészet 1966/1. 2-6. l.

M.D.K.

Bálint Jenő épitész

A 60 férőhelyes bölcsőde, 100 férőhelyes óvoda tervpályázaton dijazva

I. dij / 30ooo Ft /

Társtervező: Jánossy György, Galamb Erzsébet, Szuhai Géza

Magyar Épitőmüvészet 1966/1. 2-6. l.

.

M.D.K.

Bálint Jenö épitész

BUVÁTI

Fövárosi Közegészségügyi és Járványügyi Állomás Laboratóriuma, Bp. XIII. Váci ut.

Társtervezö: Jánossy György, Hrecska József

Magyar Épitömüv szet 1968/4. 2-3 l.

Bálint Jenő

építész készítette a Madách
színmű- oldalnyíló.

Magyar Nemzet, 1967. III. 1. 4. o.

M.D.

Bálint János építész

A tíszadobi emlékmű domborját Vígh Tamással Bálint Jánossal együtt tervezte.

Traub János: Vígh Tamásnál
Művelt Nép, 1967. okt. 28 – 8 lap

Bálint János építész MDh

Madarász Viktor síremlékének
építész-alkotója. (Kerepesi temető)

-: felavatták Madarász Viktor
síremlékét 8.

NÉPSZABADSÁG, dn.: 1967. március 1.

Bekötőfürdő
építése

M.D.K.

A Tisza-szabályozás kezdete
építésze.

Rozgonyi Iván: Három harcosról és négy hűtlenről
Műemlékek, 1968. május - 27 lap.

M.D.K.

Bálint Jenő

A budapesti Orvostudományi Egyetem Bőrgyógyászati Klinika uj tömbeje épitésvezetője
Épitész: Kiss E. László

Magyar Épitőművészet 1963/6. 12. l.

Bálint Jenő [építész !]

Díjnyertes színház-terv
egyik készítője.

— : autóparkoló

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. dec. 15.

M. D. K.

BÁLINT György épületei

Medencefelső Ferenczy Béni élő nő

c. mobrálos (Hlohovác - Levél)

Magyar Nemzet 1961. (XVII.) jún. 27. 4. o.

BÁLINT Jenő műtörténeti író

Gulyás I. 1236-1237. coll.

1974 SEP 25
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Magyar Nemzet
Bálint József írásával

Egy nagy tanárnemzedék

Kiállítás Sárospatakon

1021

Vidéki múzeumaink és gyűjteményeink egyre gyakrabban és mind több hozzáértéssel lépnek ki a „tárolóhely" egyoldalú szerepköréből, s válnak sokoldalú ösztönzéseket sugárzó közművelődési intézménnyé. Kitűnő példája ennek a hasznos, korszerű törekvésnek a sárospataki Tudományos Gyűjtemények szinte már hagyományossá váló kiállítássorozata. Minden eddigi rendezés megérdemelte volna a szélesebb körű és elmélyültebb figyelmet, de most csak arra az utolsóra hívjuk fel a figyelmet, amelyet a gyűjtemények munkatársai olyan nagy hozzáértéssel rendeztek meg a sárospataki örökdiákok nagytalálkozójára. Sárospatak sok egyéb látnivalója mellett ez a kiállítás megérdemli azt, hogy az oktatás- és nevelésügy hivatásos gondozói megnézzék és beépítsék munkatervükbe az általa minden bizonnyal felébresztett gondolatokat.

A kiállítás rendezői azt a nagy pataki tanári kart akarták bemutatni, amelynek kezealól került ki a mostani öregdiákok nagy többsége. Magam is azok közé tartozom, akiket személyes élmények fűznek a kiállításon bemutatott valamennyi — szám szerint — 28 — nagy tanárhoz.

A kiállítás anyagának összegyűjtése közben hamarosan kiderült, hogy századunk első négy évtizedének kimagasló tanárai olyan gazdag munkásságot fejtettek ki, amely egyetlen kiállításon még ízelítőül sem mutatható be. Úgy döntöttek tehát, hogy kettéosztják az anyagot, s hogy először csak a tanárok *tudományos, irodalmi és művészeti* munkásságáról adnak keresztmetszetet, s majd egy másik kiállításon mutatják be ugyanennek a nagy tanárnemzedéknek közéleti, társadalmi, mai kifejezéssel: iskolán kívüli tevékenységét. Ennek a szektornak a bemutatása sem marad el majd jelentőségében a most látható mögött.

A kiállításra lépőt *Bálint József* festőként is kiváló rajztanárnak a nagybányai stílusban festett meleg táblaképei szomszédságában az alábbi tájékoztató szöveg fogadja:

„A XX. század első évtizedeiben virágzó tudományos, irodalmi és művészeti munkásság tűzhelye volt mind a sárospataki Főiskola, mind a Tanítóképezde. A város és az iskola kérdéseire éberen figyelve is mentes volt ez a munkásság a provincializmustól: országos igény jellemezte. Kibontakozását elősegítette a helyi sajtó és a Főiskola nyomdája, melynek egyik feladata volt, hogy megkönnyítse a tanárok tudományos és irodalmi műveinek publikálását.

A jogprofesszorok rendkívül gazdag tudományos munkásságát magyarázta a jogi oktatás akkori rendje is, amely lehetővé tette, hogy az Akadémia a jogtudományok kutató műhelyévé fejlődjék.

A Theológiai Akadémia szabadelvű légkörében erősen érvényesült a sokszor éles tudományos vitákat szült kritikai szellem.

A Gimnáziumi Szék tanárai főleg az irodalom, néprajz és a művészetek vonalán alkottak jelentőset. A Tanítóképző Intézetben viszont országos szükségletet tartva szem előtt, születtek az új népiskolai tankönyvek és a tanítói munkához nélkülözhetetlen segédkönyvek."

Tizenöt tárló meglepően változatos tematikájú anyaga igazolja az idézett szöveget, s e helyen még csak kísérletet sem tehetünk arra, hogy a kultúratörténeti és iskolatörténeti szempontból egyaránt igen jelentős anyagról beszámoljunk. Az egyes szakterületek ismerői úgy is pontosan tudják, hogy milyen jelentőségű munkásság áll e rövidített névsor nevei mögött: Buza László, Finkey Ferenc, Gulyás József, id. Harsányi István, Karádi György, Lázár Károly, Mátyás Ernő, Nagy Barna, Novák Sándor, Rácz Lajos, Radácsy György, Tóth Mihály, Trócsányi József, Zoványi Jenő.

Különös figyelmet érdemel, hogy a gimnáziumi tanári kar akkor „melléktantárgynak" nevezett ágazatokban dolgozó tanárai, Kun Zoltán iskolaorvos, Bathó János énektanár, a már említett Bálint József rajztanár is magas szintű teljesítményekkel szerepel a kiállítás anyagában. Elgondolkoztató, hogy a másik rajztanár, a múlt évben külön kiállításon bemutatott Deák Geyza akkor kimaradt anyaga, mintegy 30 karikatúra, milyen érett kritikával és mennyire szellemesen mutatja be az akkori sárospataki kulturális, pedagógiai, politikai életet. Érthető, hogy a Borsszem Jankó is szívesen közölte rajzait.

Ha jó iskolát akartok: mindenekelőtt legyenek jó tanáraitok. Ezt az általános érvényű elvet a sárospataki iskolák időnként példamutatóan alkalmazták.

A szeptember végéig nyitva levő kiállítás sokat tehet annak érdekében, hogy nemes hagyományokban gyökerező, új, korszerű eszményekkel táplált elhatározások születsenek meg Sárospatak iskolaváros új reneszánszának biztosítása érdekében.

Harsányi István

agrár
fennt
alapj
nyuga
ki a
jét és
az ár
a sta
tartás
ságpo
gatné
franci
hoz,
nagyo
ni te
sükön
mányzat
magát, mint Párizs a francia gazdák panaszain. Az NSZK-ban a mezőgazdák kevesebben vannak, kisebb a súlyuk.

Az általános drágulás miatt a termelők — érthetően — igyekeznek ragaszkodni a nagyobb bevételekhez. Ezért is kértek rendkívüli áremelést, néhány héttel ezelőtt. Elégedetlenkedésük, amelyet a mostani kompromisszum aligha szüntet meg, *általános irányzatot* is tükröz. A fejlett ipari államokban a mezőgazdaság fokozatosan háttérbe szorul; a tízmillió nyugat-európai gazda nemcsak életnívója megőrzéséért küzd, hanem az iparosítás folytán a számára kedvezőtlennek ígérkező távlatok ellen is.

A „ZÖLD EURÓPA" mai formájában *megőrizte* a régi ellentmondásokat. A Közös Piac megalakulása idején a francia mezőgazdaság és a nyugatnémet nagyipar kompromisszuma adta az integráció magját. Az utóbbi években az NSZK gyárai olyannyira megizmosodtak, hogy az egykori egyezség alól fokozatosan *kicsúszik* a talaj. Ugyanilyen irányba hatott az angol belépés, mivel a szigetországnak egyáltalán nem érdeke, hogy túlzottan szorosan kapcsolódjék a csődökkel küszködő kontinentális mezőgazdasági rendszerhez. Nagy-Britanniában az állami költségvetésből *közvetlenül* támogatják a mezőgazdákat, nem pedig az árakkal — a közös piaci módon. Noha, a szakminiszterek múlt heti találkozója előtt a reform elgondolásokat minden korábbinál hangosabban vetették fel egyes fővárosokban, kivált Bonnban, az agrárminiszterek végül is *a régi gyakorlat* mellett maradtak. Meghagyták a *túltermeléshez* vezető rendszert, amely legutóbb a marhahúskészleteket duzzasztotta föl olyannyira, hogy a Közös Piac a kívülállókat sújtó *behozatali korlátozásokat* rendelt el.

„Indokolt a kérdés, van-e ésszerű európai agrárpolitika" — foglalta össze véleményét *Schmidt* kancellár, a kilencek

fővárosba, abba az államba, amely a Közös Piac-szervezetek mindenkori elnökét adja. A régi gond azonban megmaradt: mi legyen a titkárság feladata, csupán a sűrűsödő kormányközi találkozók előkészítése, netán szóljon bele a brüsszeli testületek munkájába is? Az eurokrata központ a belga fővárosban alighanem *háttérbe* szorulna, ha a titkárság terve megvalósul és az állam- és kormányfők rendszeresen tanácskoznak, „munkavacsoráznak". Vajon megszünteti-e ez a nemzetekfölöttiséget, eddig előretörni látszó irányzatát?

A válasz csak *rendkívül árnyalt* lehet. A tőke nemzetközi ziesedése napjainkban objektív folyamat, s a nyugat-európai nagyvállalkozásokat — keresztül-kasul lépve az államhatárokat — számos érdek egymás felé tereli. A párizsi „kötetlen csúcson" az is szóba került, hogy az Európai Gazdasági Közösségben föloldják a vétójogot, amelyet a 1966-os válság óta tartanak érvényben. A francia államfő már *sokkal fogékonyabb* a többségi döntések iránt, míg *Wilson* brit kormányfő igencsak *tartózkodónak* mutatkozott. Az angol miniszterelnök védte *„az üres szék politikáját"*, tehát azt a lehetőséget, hogy valamelyik tagország ne vegyen részt a neki nem tetsző döntés hozatalában.

AZ INTEGRÁCIÓ gyakorlata arra utal, hogy egyfajta korlátozott közös politizálás megvalósulófélben van. A kilencek a biztonsági értekezleten vagy Ciprus ügyében azonos álláspontra tudtak jutni és sokkal egyöntetűbben ítélik meg az Egyesült Államokhoz fűződő kapcsolatrendszert, mint egykét évvel ezelőtt. A jövő év elejétől már minden országgal, így a KGST tagállamaival is a brüsszeli testületek kötnek kereskedelmi szerződéseket. Az integrációs együttműködés *új formákat* keres, miközben a vezérszólamot továbbra is *Bonn és Párizs viszi*, egyetértve a gyakorlatias politizálásban. A fizetési mérleg-nehézségekkel és árdrágulással küszködő Franciaország elsősorban a pénzügyi együttműködést, a közös kölcsönt sürgeti; a stabilitás politikáját, az árak szilárdságát védő NSZK 30 milliárd márkás többlettel fizetési mérlegében, egyre erőteljesebben követeli az agrárreformot, a politikai kooperációt. Új kompromisszumok körvonalai sejlenek fel a változó nyugat-európai látóhatáron.

Martin József

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 MÁR 8

Budapester Rundschau

Bálint József

1021

Bálint, Józsa: Raumplastik aus Chromstahl, Szeged

Österreich:
Globus
Vertrieb aus-
ländischer Z
Höchstädtpla
A-1200 Wien
Morawa u. C
Wollzeile 11
A-1011 WIEN

Schweden:
ALMQVIST
Subscription
26, Gamla Br
S-101 20 STOCKHOLM 1
Wennergren-
Williams A B
Nordenflychtsvägen 70
D 104 25
STOCKHOLM 30

Schweiz:
AZED AG.
Dornacher Strasse 60-62
4000 Basel
PINKUS ET CO.
Froschaugasse 7
8001 ZÜRICH 1

Bulgarien, Deutsche Demokratische Republik, Polen, Rumänien und Tschechoslowakei:
Bestellungsannahme bei allen Postämtern

mehr als 5500 Forint, das Kindergeld mitinbegriffen. Da wir keinerlei Nebeneinkünfte beziehen, müssen wir diesen Betrag so einteilen, daß jeder auf seine Rechnung kommt. Die vernünftige Verwendung des monatlichen Einkommens erfolgt gewöhnlich nach einem Haushaltsplan. Freilich dürfen Sie nicht denken, solche Pläne werden alle Monate sorgfältig zu Papier gebracht, vielmehr erhält jeder Forint seinen Platz aufgrund der praktischen Erfahrungen zugewiesen."

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 JUI

Daily News

Bálint; Jósa

1021

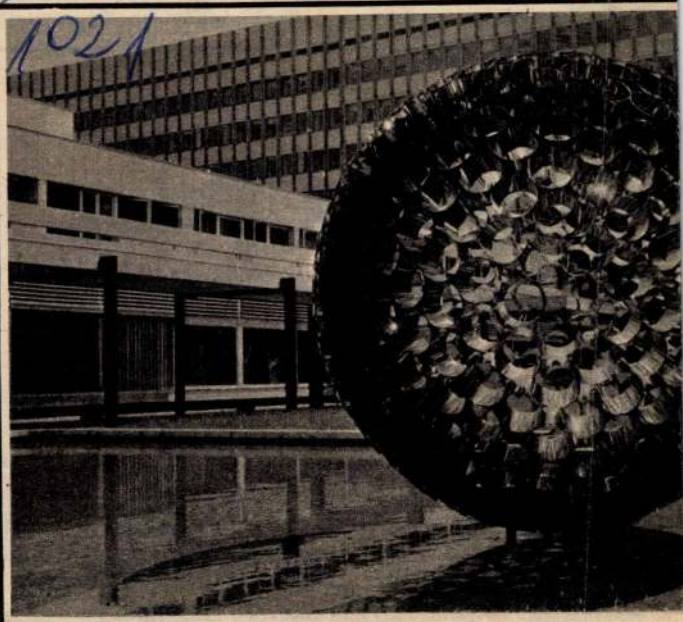

**Den Vorplatz des Biologischen Forschungsinstituts in
Raumelement — eine sehenswerte Schöpfung des Kü**

FOTO MTI — B. TÓTH

Szeged schmückt ein neues
nstlers Bálint Józsa.

gegen die Entspannung".
idung sei eine flagrante
iermächte-Abkommens von
rin ausdrücklich festgehal-
stberlin nicht ein Teil der
st und eine gesetzwidrige
westdeutschen Präsenz in
ibt das SED-Zentralorgan.
des Umweltschutzamtes
om Bundesrat beschlossen
vom Westberliner Senat
tzung bestätigt worden.

Bálint József, festő

a hortobágyi festőkolónia 50 éve alapult, 1927-ben, nagy tagsággal Boromisza Tibor – Kádár Miklós, – Harsányi György, – Bálint József társaságával. A nyíregyházi városparkban rajztanár volt.

Szabó Sándor Gyula: Az első hortobágyi festőkolóniáról.

Hajdú-Bihari Napló, 1996. jún. 26.

M.D.K.

Bálint József /1886-

11. Ház. Olajf. 21x30
12. Festő a szabadban. Olajf. 28x22

Elvesztek. /Somogymegyei Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet. 1. l.
MUMOK. Bp. 1952.

M.D.K.

Bálint József /1886-

537. Ölelkezés. Tusrajz 18x15 papir.

Elveszett. /Somogymegyei Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
36. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Bálint József
rajzművendék

Plakát pályázat.
A londoni magy. Királylás plakát pályázaton
50 K-ás díjat nyert.

Vegyesek: A londoni magy. királylás plakátja
Orsz. Iparkai Szemle 1908. 1 sz. 14 o.

Bálint József

Szabad Művészet, 1948

II. évf. 5. sz. 200.o. - Szabadművészet
körkérdései. - Sátoraljaújhelyi
csop.

Művészi díj: Londoni magyar kiállítás plakátpályázata 1908.
Bálint József

Művészet VII. évf. 1908. 64. l.

M.D.K.

Bélint József (?)

Terve 800 K-ás megvétel-
ben készült a Kerepesi-uti
temetőben felépítendő krema-
tórium pályáralain.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1916. XXXVII. évf.
márc. 29.sz. 7. old.

Bálint József mintarajzisk. növ. MDK

londoni m.kiáll. plakátjára pályázat.

50 koronás díjat kapta

Kitüntetések 1908. 64 l.

MDK

Bálint Jóska

Oláh Gy: Új művésztelep Sárospatakon. Magyarság, 1924. okt. 19. 9.l.

Bálint József

Sárospatakon dolgozott.

Északmagyarország 1959. aug. 22. 6l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Bálint József
DÉLMAGYARORSZÁG
1965 SZEP 12

ását

Szegedi

1021

A VÁSÁRHELYEN RENDEZI DIÁK KÉPZŐMŰVÉSZETI K

Tegnap, szombaton délelőtt Vásárhelyen, a KISZ KB kulturális és iskolai ügyekkel foglalkozó osztályai, a KISZ megyei bizottsága, a Művelődésügyi és a Munkaügyi Minisztérium, a vásárhelyi Tornyai János Múzeum és a helyi Bethlen Gábor Gimnázium rendezésében került sor az I. Országos Diák Képzőművészeti Kiállítás ünnepélyes megnyitójára, melyen többek között megjelent *Karpáti Sándor*, a KISZ Központi Bizottságának titkára, *Bíró Lajos*, a KISZ megyei bizottságának első titkára, a Művelődésügyi és a Munkaügyi Minisztérium képviselői, valamint *Annus József*, Szeged m. j. városi tanács vb művelődésügyi osztályának h. vezetője is.

Dr. Grezsa Ferencnek, a Bethlen Gimnázium igazgatójának üdvözlő szavai után *Orosz* László, a KISZ KB kulturális osztályának vezetője nyitotta meg a kiállítást, felhívta a megjelentek figyelmét az ízlésformálás és a művészeti nevelés nagy jelentőségére. Elmondotta, hogy a zsűri a nyáron rendezett Diáknapokon bemutatott alkotások legjobbjaiból válogatta össze e kiállítás anyagát, mely *méltón reprezentálja középiskolás és tanulóifjúságunk diákjaink tehetségét, alkotó készségét.* A továbbiakban arra kérte a képzőművészettel aktívan foglalkozó diákokat, igyekezzenek társaikkal is megszerettetni a művészetet, a művészi alkotások szépségeit, mert *e mozgalom csak ezzel válhat igazán társadalmi méretűvé és jelentőségűvé.* Ezután ismertette a zsűri döntését és húsz díjazott diáknak, illetve iskolai kollektívának adott át értékes jutalmakat. A díjak egynegyedét megyénk fiataljai nyerték el. *Közülük négyen szegediek — és valamennyien a Tömörkény Gimnázium tanulói.*

Bálint József „*Macska*" című szobra méltán érdemelte ki a kiállítás első díját. Alkotója meglepő kompozíciós érzékről tesz tanúbizonyságot, jól használja ki az anyag tömbszerűségét a formák hatásosan leegyszerűsített kifejezésére.

Csemán Ilona második díjas *Edények* című kerámia faliképe is a kiállítás legjobb darabjai közé tartozik.

sikerek

**ETT I. ORSZÁGOS
IÁLLÍTÁSON**

erény színeivel, konstruk-
v szerkesztésével: *modern
hatásos.*

Kalmár Márton *Lófej*-e
lán többet is érdemelt
olna a III. díjnál. Ötletes
egoldásával minden néző
gyelmét ma
a jelzéssze
s úgy tűni
em egész
László
adik
tollrajz
ajzkés
nűvét
idő
ális
lr

Len a vásárhelyi kiállítás premier után Szegeden is bemutatni.

P. Z.

ok
ek
at
e-
ii-
özi
hosszú
znak a
al —
de
nére
ka
naté-
*óta a
éle ter-
gánlásokat.*
féle termék
neg. Ezek kö-
nelyet, kizárólag
k. A ránk szako-
szer ngépek, híradás- és
termékek stb. Mindezek ará-
n még igen alacsony gépipari
ben.

helyzetből kiindulva tettük
javaslatot — amit a KGST
zaka határozattá is emelt —,
k össze egy széles körű nem-
osítási konferenciát. A konfe-
azt a feladatot állítottuk: ele-
y mik az okai a szakosítás
tő előrehaladásának és tegyen
a kibontakozás útjaira.
KGST-ben és valamennyi tag-
olyik a konferencia előkészí-
nek megtartására előreláthа-
az idén sor kerül.
zta azonban, hogy hazánk
nemcsak a szocialista ország-
lnek, hanem van fejlődés a
sta államokkal is.

ja igazi arcát

közül is. *Az USA szövetségesei
bírálatok érik ezt a külpoliti-*
nt az egyik kanadai lap így
Mint egy texasi, valószínűleg
vadnyugati elvet vallja, hogy
i, aztán kérdezni". A francia
y Johnson taktikáját árvízhez
ngéshez hasonló természeti
tekinti. A továbbiakban Apró
rs részletesen foglalkozott a
érdésekkel, a vietnami nép ne-
al és hangsúlyozta szolidaritá-
ért az indiai—pakisztáni konf-
algériai eseményekre és a
i helyzetre. Foglalkozott az
ágának kérdéseivel is.
ül Apró Antal elvtárs pártunk
Bizottságának, a többi kommu-
unkáspártjaival folytatott két-
yalásairól és ezek eredményei-
tájékoztatást, végül *pártunk
Bizottsága, Kádár János elvtárs
ány nevében a Csongrád me-
saknak sok sikert és jó egész-
nt az elkövetkezendő időszak
z.*

MDK.

Bálint József

A hódmezővásárhelyi diák képzőművészeti kiállitáson dijat nyert

Csongrádmegyei Hirlap 1965 szept.12.

SAJTOF...
Budapest V., Petőfi Sándor u. ...
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Bálint József

1965 JUN 22

1021

Diákalkotások között

Már hagyománnyá vált, hogy évzárás után megrendezik a szegedi Tömörkény István Ipari Szakközépiskola kiállítását. Néhány évvel ezelőtt — 1962-ben — a múzeumban került sor a kéziszedő, kerámikus, szobrász és díszítőművész diákok legszebb munkáinak bemutatására. Azután ahogy elkészült a modern Tisza-parti iskola — igen okosan —, ide, a tulajdonképpeni alkotó műhelybe helyezték át a kiállítást is. Most, *június 19-én* is itt hangzottak el *Kovács* Józsefnek, a szegedi városi tanács vb művelődésügyi osztály vezetőjének megnyitó szavai.

Sokan látogatták meg a kellemesen rendezett kis kiállítást, amely nemcsak a szülőknek, növendékeknek, hanem egyre inkább a *megyei közvéleménynek* is készül. Az iskola falai között ugyanis nemcsak szegediek, hanem Csongrád megyei, sőt Bács-Kiskun, Békés, Somogy és Nógrád megyei diákok is tanulnak. A kiállítási tárgyak sorában ott láthatjuk a makói *Hajdú* Zsuzsa és *Szilágyi* Irén kéziszedők munkáit, a hódmezővásárhelyi *Bálint* József kiemelkedően szép aranyérmes macska szobrát, valamint az ugyancsak vásárhelyi *Pánczél* Ilona és *Farkas* Sándor szobrát, illetve márvány- és homokkőfaragását.

KIÁLLÍTÁS

Jó látni, hogy a rendezők nemcsak néhány kiemelkedő tehetségű tanuló reprezentatív anyagát állították az érdeklődők elé, hanem ezúttal a mindennapi műhelymunkából is ízelítőt adva és szinte minden növendéket szóhoz juttatva az előrehaladás lépcsőfokait is érzékeltették. Természetesen a sokoldalú — grafikát, rézdomborítást, márvány- és homokkő megmunkálást, fafaragást, kerámiákat, linóleummetszeteket, ízléses szedésterveket felsorakoztató — kiállítás legimponálóbb darabjai mégis a külön csoportosításban bemutatott, a gyulai Erkel diáknépségeken díjat nyert pályaművek.

Külön öröm a diákok ügyes munkái mellett az őket oktató szaktanárok neveit olvasni, hiszen Szeged (*Kopasz* Márta, *dr. Huszák* Istvánné, *Tápai* Antal, *Tóth* Sándor, *Palotás* Géza, *Léber* István) és Hódmezővásárhely (*Lukács* Ferenc, *Samu* Katalin, *Szalay* Ferenc, *Szabó* Sándor, *Varsányi* Péter) ismert nevű képző- és iparművészei garantálják a növendékek tehetségének kibontakoztatását.

VARGA ÁKOS

Június 28:

ÚJ—SZÍN

Új—Szín, azaz Újságírók—Színészek. Az idén is sor kerül Szegeden a hagyományos újságíró—színész sportkabaréra a SZEAC-pályán. Újdonság lesz, hogy az idén először nemcsak férfi, hanem női labdarúgó-csapatok is mérkőznek egymással. A fellépő művészek két szinpadon adnak majd műsort. Új szint jelent majd az „Új—Szín"-en a Csongrád megyei MHS motoros akrobatáinak bemutatkozása is. S mi lesz még? Erről később, pontosan június 28-án, hétfőn délután fél 5 órakor a SZEAC-stadionban.

Az Újságírók—Színészek sportkabaréra elővételben lehet jegyeket venni Szegeden, a Sajtóház hirdetésfelvételi helyiségében (M. Tanácsköztársaság útja 10.), továbbá a színház elővételi és esti jegypénztárában, valamint a SZEAC-sportirodán, a Klauzál téren.

Tavaszi utolsó a SZEAC

Ózd—Szeged 2:1 (0:1)

Ózd, 8000 néző, vezette: Horváth L. Az egyetemisták Korányi — Várhelyi, Kürtösi dr., Arató — Dezsőfi, Pataki — Szekeres, Csömör, Nemes, Reményik dr., Gilicz felállításban léptek pályára. Amilyen váratlan volt a szegedi vezető gól megszerzése, olyan kellemetlen meglepetést hozott a második félidőben az ózdiak két gólja. Már az 5. percben vezetett a SZEAC Gilicz góljával, aztán hiába rohamoztak az utolsó helyen álló csapat játékosai, nem sikerült újabb gólt lőniök. Szünet után az ózdiak nagy iramot diktáltak, ami már sok volt a szegedieknek, nem bírta védelmük a nagy hazai nyomást. Előbb Halápi kiegyenlített, majd Pintér megszerezte a győzelmet jelentő gólt is. Utána megint szegedi percek következtek, de hát ezek a „percek" kevésnek bizonyultak. Mert 90 percet kellene bírni egy csapatnak, nem csak egy-egy tízperces rohamot.

Az ózdi találkozó elvesztésével a SZEAC lett a tavaszi utolsó az NB I-ben.

Ez történt az NB II-ben

SPORT

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 138-290, 138-307

Bálint József

DÉL-MAGYARORSZÁG

Szegedi diákok sikere

Május 20-án kezdődnek Gyulán az Erkel diákünnepek nevű ünnepségsorozat, melyet az öt déli megye középiskolás diákságának kulturális szemléjeként rendeznek meg. De a diákünnepek képzőművészeti pályázatának 23 díját már odaítélte a zsüri, s ebből tizenkettőt a szegedi Tömörkény Gimnázium és ipari szakközépiskola tanulói nyertek meg. A kiosztásra kerülő 5 aranyérem közül hármat a szakközépiskola tanulóinak ítéltek oda: *Bálint* József IV. éves köszobrász-tagozatos diák macskát ábrázoló szobráért, *Csonka* János IV. éves köszobrász-tagozatos rajzkompozíciójáért, *Kalmár* Márton IV. éves köszobrász-tagozatos szegedi középiskolás pedig tanulmányrajzáért kapott aranyérmet.

A kioszthető kilenc ezüstéremből hatot hoznak Szegedre. *Csonka* János IV. éves tanuló kovácsolt gyertyatartójáért és táljáért, *Kiss* István IV. éves vaslemezből készített Dózsa-fejéért, *Kovács* József IV. éves intarziájáért, *László* Anna IV. éves fát ábrázoló tollrajzáért, *Minya* Mária IV. éves fejeket ábrázoló kerámiájáért és *Urbán* László III. éves „Ex-Libris" linóleummetszetéért érdemelte meg az ezüstérmet.

Bronzérmet kapott *Kalmár* Márton és *Szigeti* Magda IV. éves, valamint *Kalocsai* Mária III. éves tanuló s a válogatás után a Tömörkény gimnázium 56 beküldött pályaműve közül 50-et ítéltek alkalmasnak a képzőművészeti kiállításon való részvételre. A gimnázium 135 tagú küldöttséggel vesz részt a kulturális szemlén.

tunk, *a konven*
térő, érdekes

ak f

végző szerelő
s gépkocsihasz

— A lakáson belüli hibákat nem csinálják meg a „sötét címek" szerelői?

— Nem, mert akkor nem jutna idő a többi lakásra, ahol már a külső vezetékben van a hiba. A lakosság körében elterjedt egy téves hiedelem. Az, hogy amikor az oszlopon kell kicserélni a biztosítékot, akkor nem kell munkadíjat fizetniük, hiszen az már a DÁV-hoz tartozik. Így is van, de csak akkor, ha a hibát nem a fogyasztó belső berendezése okozta.

— Hogyan lehet megállapítani, hogy a fogyasztó hibája-e az oszlopon levő biztosíték kiolvadása?

— Legtöbben „patkolják" a biztosítékokat. A megengedettnél vastagabb drótot t[illegible]ek a szabványos biztosíték helyére. Ez nem olvad [illegible] külső biztosíték [illegible] az áramfogyasz-

szabványos [illegible]
egy kis színes korong van. Ha a lakáson belül van a hiba, ez a kis korong leesik, mert elég a vékony biztosító huzal. Ilyenkor ki kell cserélni a biztosítékot, miután kikapcsolták azt a fogyasztót — villanykörtét, vasalót, melegítőt stb. — amelynek bekapcsolásakor elaludt a villany. Ekkor valószínűleg az a fogyasztó

MDK.

Bálint József

Macska szobrának reprója

Köznevelés 1965 okt.

MDK

Bálint József festő

Uj müv.telep Sárospatakon. Nemzeti Ujság, 1924, nov. 1. 9.l.

Bálint József és Bódy Endre képkiállítása. Nagyértékű kiállítás zárult le ma Sárospatakon a Kollégium tanácstermében. Két fiatal magyar festő, ki a viszonyok mostohasága folytán vidéken kényszerül dolgozni, állitották ki műveiket. Az idősebb kiállitóról, *Bálint* Józsefről már többször megemlékeztünk e lap hasábjain, többször foglalkoztunk már csodálatosan friss, pompás, nagy összefogó erővel készült bodrogparti tájképeiről. Bálint József hosszabb időt töltött olasz fogságban és ez alatt az idő alatt, nagy átalakuláson ment át művészete. Rippl Rónaiék és a husz év előtti párisi könnyed finoman stilizált, sokszor szinte karikaturára hajló impresszionizmusnak hatása alatt indult el festői pályájára, az orosz fogságban aztán magárahagyatva, nyerte meg tulajdonképpeni egyéniségét. Ma is van benne stilizáló hajlam, ez azonban már teljesen egyéni, az ő impresszionizmusa ma már független minden irányitól. Kár, hogy ez a fiatal művész a fővárosi kiállitásokon sohasem szerepel és sohasem került nagy kritika szemei elé. Másik kiállitó *Bódy* Endre, Rudnaynak volt egyik kiváló tanitványa, az ő hatása alatt festette meg az első barna tónusu s fölvilágló hátterü tájképeit és Goya-stilusában megkomponált portréit. Magárahagyatottságában most ő is szárnyra kap lassan. Egyénisége, amint a kiállitás képei mutatják, mind erősebben alakul, neki is meg kell jelenni előbb-utóbb a főváros kiállitó termeiben.

Postkarte

Adresse:

Bálint József

festő

M.D.K.

537.) Ölelkezés.
(Somogym Muz.)

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.
Budapest, 1952.

36l

M.Dk

Bálint József
festő

Ház
Festő a szabadban
(Somogymegyei Múzeum)

Egyéb köztulajdonból elvesztett műtárgyak jegyzéke
Budapest, 1952.

4p, 11-12oz.

MDK

Bálint József

Favágók, rajz

Vladivistoki erődök között, vf.

Párás nyári délután Vladivostokban, vf.

M. Akv. és Pasat.festők Egyes. 9. kiáll. N.Szal.
1922. ápr. 8 l.

Bálint József

Favágók, rajz
Vladivostoki erődök között, vizf.
Párás nyári délután Vladivostokban, vizf.

A magyar akvarell s pasztellfestők egyesülete IX. kiállítása, 1922. Nemzeti Szalon katalogusa.

Bálint József

A 2 USA-ban élő festő. Képe van dr. Ligeti Kálmán (Sárospatak) tulajdonában.

Varsányi Gyula: Százados kincse-gondos kezében; Műgyűjtő, 1970. 1. sz. 18. l.

Bálint László festő

emlék kiállítása nyílt

Sárospatakon

Észak-Magyarország 1971 május 29
4. old.

Bálint József

1021

1971. május 29., szombat

Egy elkallódott festő képei

Bálint József emlékkiállítás Patakon

TISZTELETRE méltó az a módszeres buzgalom, amellyel Sárospatak minél többet igyekszik feltárni múltjának értékeiből. Patak a XX. század fordulóján, városi rangjától megfosztottan sem süllyedt szellemi restségbe — bár kétségtelen, hogy épp e század első évtizedei, súlyosbítva a világháború hatásával, nagyon megnehezítették itt az igényes alkotó munkát. Ezért különösen becses helytörténeti dokumentum minden művészeti alkotás, amely ebből az időszakból felkutatható.

A pataki református Tudományos Gyűjtemények és a városi tanács művelődésügyi osztályának közös rendezésében most olyan képzőművészeti kiállításra került sor, a kamarajellegű rendezvényekre kiválóan alkalmas Gutenberg-teremben, amely jellemző vonásokkal egészíti ki Patak és Zemplén századeleji arculatát.

Bálint József festőművész szorosan a zempléni tájhoz kötődött. Zádorfalván született 1886-ban. Patakon nevelkedett, ide tért vissza a képzőművészeti főiskola elvégzése, a nagybányai festőiskolán folytatott stúdiumok, s nyugat-európai tanulmányútja után. Külföldön is hazai élményei foglalkoztatták elsősorban, erre vall egy Münchenben keltezett korai, bravúros tusrajza, a „Szombat délutáni hangulat Sárospatakon".

Hazatérve a jellegzetes nagybányai impresszionista stílusban festi pataki témájú képeit. Legérettebbek az 1910-es évek első felében készített művek, mint például a vár és környékének párás légkörű, gyöngyházas színekkel festett képe, egy Bodrog-parti városrészlet, s néhány, városszéli tájkép. Az első világháború, s a hosszú hadifogság szorongató atmoszféráját kis méretű, karakteres rajzokkal érzékelteti. Ezeken a képein, s a hazatérést követő időszak alakos kompozícióin szembetűnő a Rippl-Rónai József stílusához való hasonlóság. Ő maga mindig tiltakozott, ha a korabeli műkritikusok ezt közvetlen hatásként értelmezték. A stílusrokonságot a közös iskola magyarázza: Bálint József ugyanattól a szecessziós irányzattól kapta az ösztönzést, amelynek Rippl-Rónai — erősebb tehetsége és szerencsésebb alkotó körülményei folytán — európai rangú reprezentánsává fejlődött.

A Krúdy-regények kisvárosi, kallódó hőseihez hasonló Bálint József azonban az 1920-as évek végén — amikor családja unszolására tanári foglalkozást vállal — leteszi a festőecsetet. Példás odaadással neveli a diákokat a művészet szeretetére, de ő maga nem alkot több képet.

— A biztatóan indult tehetség zsákutcába került — jellemezte találóan a kiállítás megnyitójában Néray Katalin művészettörténész. — Életműve így is figyelemre méltó.

A PATAKI kiállítást hamarosan nyomon követi a debreceni, majd pedig a Pesten rendezendő gyűjteményes bemutató.

Berecz József

1971. május 29., szombat

A termelőszö
újszerű támo

A kedvezőtlen adottságú termelőszövetkezetek állami támogatásának módját újabban a 48/1970. számú PM—MÉM-rendelet szabályozza. E rendelet törvényes előírásainak megfelelően a megyei tanács végrehajtó bizottsága döntött róla, hogy megyénkben mely termelőszövetkezetekre alkalmazzák ezt a támogatási formát — természetesen a rendelkezésre álló anyagi források, lehetőségek határáig.

Néhány szót azonban az előző 20/B-s rendeletről, melyet megyénkben éveken át alkalmaztak a kedvezőtlen adottságú termelőszövetkezetek gazdálkodásának megsegítésére, kiegyensúlyozására. Más szóval végtermék-dotációnak is nevezték, mivel

a rendelet értelmében a támogatásba bevont termelőszövetkezetek egyes gazdálkodási területeit segítette anyagilag az állam;

dotálta a végterméket — mondjuk a szarvasmarhahízlalást, illetve hústermelést, vagy egyes növénytermelési ágazatokat elsősorban azokon a vidékeken, ahol az éghajlati, földrajzi adottságok kedvezőtlenek.

Ez a támogatási forma azonban — éppen azért, mogatásban. Az új re értelmében 121 terme vetkezet kap valamivel bet, mint 108 milliót, te támogatásba bevont tsz-ek száma több, de az összeg kevesebb. Indokolt volt tehát a jövedelemkiegészítéshez a kategóriákat felállítani többek között azért is, mert az adottságok, a körülmények nem mindenütt egyformák. A megkülönböztetett támogatásban érdekelt üzemek körének kialakítása egyébként széles körű járási párt- és tanácsi, valamint termelőszövetkezeti érdekképviseleti szervek véleményén alapul. A támogatott üzemek számának — a támogatás formáinak és összetételének javaslat szerinti alkalmazásánál, valamint a támogatás üzemenkénti összegszerűségénél abból az alapelvből indultak ki, hogy

valamennyi üzem részére biztosítsák a korábbi támogatási rendszerben elért színvonalat.

Emiatt valamennyi — kedvezőbb elbírálást igénylő — kérelmet, javaslatot nem tudtak maradéktalanul érvényesíteni.

Cikkünk megírása előtt többször beszélgettünk az illetékesekkel. Egy nagyon lényeges álláspontot szeret-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKERESŐ BUDAPEST, IX., ULLÓI ÚT 81
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726
ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

...mely tsz-eket besoroljanak át az egyik kategóriából a másikba, stb. A támogatást kérő, de kimaradt 7 termelőszövetkezet (többek között a mezőzombori Kölcsey Tsz, a sátoraljaújhelyi Új Erő Tsz, az olaszliszkai Gazdász Tsz) esetében is megejtették a mérlegelést, de az alapelvek szerint a hét tsz besorolására nem nyílt lehetőség, jóllehet a kategóriahatárt súrolták. De más szempontra is felhívták figyelmünket. Nevezetesen: ez a támogatási forma — mint mondtuk — összhangban van a gazdasági szabályozók szigorításával, ugyanakkor az új rendelet pozitívuma, hogy

ez a támogatás az árbevétel után automatikusan jár.

Nem kevésbé fontos azonban, hogy a termelőszövetkezetek és szövetségeik

ne csak a szigorítást lássák ebben, hanem azt a finomítást is, melyet az alapelvek tükröznek, ahogyan ez a támogatási forma közelebb került a valós helyzethez, az élethez.

Onodvári Miklós

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bálint József

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1977 MÁJ 22

BALINT JÓZSEF EMLÉKKIÁLLITÁS

A Sárospataki Tudományos Gyűjtemények a városi tanács művelődésügyi osztályával közösen emlékkiállítást rendez Bálint József festőművész hagyatékából. A kiállítást május 23-án, vasárnap délelőtt nyitja meg Méray Katalin művészettörténész.

AKTIVA ÉRTEKEZLET

torna. 16.00: [illegible] 19.25: zinja. 19.00: Tv-híradó. Időszerű nemzetközi kérdések. 19.35: Amiről beszélnek. 19.50: Emberek az útkereszteződésben. Tv-játék 3. rész. 21.10: Cel[illegible] Prága. Esztrádműsor. 22.30: Tv-híradó. 22.45: Lányháború. Mikrokomédia.

Bálint József

Festménye van Újszászi Kálmán (Sárospatak) gyűjteményében.

Veress Gy.: Százados hímzés... Műgyűjtő, 1970. I. sz. 18. l.

Bölöni L.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1908

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

MDK

Bálint József

Ház, o.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

Bálint József

(Szeged)

Macska.

mairány 15 Reprod.

Ifjúsági diák képzőművészeti kiállítás. Kődomborítás. 1965.

kat. ker. Orosz László

8.

MDK

Bálint József

Festő a szabadban, o.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

Bálint József MDK

Ölelkezés, tus

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

Bálint József

Méltatás

Méry Ottó: Borsmiszottbor akvarelljei,
Művészet, 1981. május – 51. oldal.

Ö Bálint József

grafikus

1930–34

1. [Iparm.Isk.Évk.]

1930–34. 45. l.

BALINT József asztalos, id.

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 140.p. 145.p.

Az Egyetemi Templom teljes butorzatát készítette 1930-as években, ill. ő butorozta be a Történelmi Szemináriumot

Bálint József

Ref., olajf. 400 k

Ropalotafalu 24. l.

Frecskay Endre	Márf
Ferenczy Valér	Medr
Fejérváry Erzsi	Meze
Glatz Oszkár	Majo
Gara Arnold	Nagy
Gombos Lilly	Neme
Huzella Pál	Olgy
Harlequin	Papp
Hindi Szabó Kata	Pap
Jaschik Álmos	Prott
Kosztolányi-Kann Gyula	Pecha
Kornai József	

SZ

Kara Mihály	Kolo
Körmendi-Frimm Jenő	Medg
K. Strobl Zsigr	

Bálint József

1907. dec. kiáll. Nemzeti Szalonban

Erdőrészlet Pócsról,

olajf. 120 k.

Dániel Constantin festő

19. sz.

VII. 299.

Bálint József

1922. ápr. - M Akv Pf Egy
ki II. Nemzeti Szalonban

Favágó, rajz 6000.-
Vladivostoki erődök közül,
vízf. 20000.-
Párás nyári délután Vladivos-
tokban, vízf. 20.000.-

Zamoyszki-család V. 6.

Bálint József

Nemzeti Szalon

B á l i n t J ó z s e f .

1907. Tavaszi kiáll.

Sárospataki cigánysor, olaj

1907. karácsonyi kiáll.

Erdőrészlet Pécelnél, olaj

1922. Aquar és Paszt. festők kiáll.

Favágók, vizf.
Vladivostoli erdők között, vizf.
Párás délután Vladivostolban, vizf.

Bálint József, festő és rajztanár; szül. 1886 június 18-án Zádorfalván.

megjavva

// Bálint József, festő

B. 4. *József*, festő, * Zádorfalva 1886 jún. 18. Budapesten és Nagybanyán tanult, azután Nagyváradon működött, ahol 1913. gyűjt. kiállítást rendezett. A világháborúban hadifogságba esett, melyből hazakerülve, többnyire akvarell-tájképekkel szerepel budapesti kiállításokon.

E. gy. I. 67. 1

✓

Grablegung Christi. — 1835: V. 40. *N. Poussin:* Die Grablegung Christi. — 1844: V. 39. *N. Poussin:* Die Grablegung Christi. — 1865, 1866, 1867, 1869: II. 1. *N. Poussin:* Krisztus temetése.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: II. 1. *N. Poussin:* Krisztus temetése. — 1873: II. 1. *Nach N. Poussin:* Die Grablegung Christi. — 1876, 1878, 1879: XIII. 465. *N. Poussin után:* Krisztus sirbahelyezése. — 1888: XX. 705. *N. Poussin után:* Krisztus siratása. — 1896, 1897: XX. 705. *N. Poussin után:* Krisztus siratása. — 1897: XX. 705. *Nach N. Poussin:* Die Beweinung Christi. — 1898: XX. 705. *N. Poussin* (d'après): Le Christ pleuré. — 1901, 1904: XX. 705. *N. Poussin után:* Krisztus siratása.

Bálint József

1904/I— 1907/8

Tanköteles munkásiskola

66. l.

Bálint ~~János~~ Zoltán, festő.

1947. részt vett a zempléni magyar képzőművészek a sárospataki Rákóczi-várban rendezett képzőművészeti kiállításán.

Szabad Művészet.

1947. 256. l.

Bálint Tóth

festette Medrányi András arcképét, mely a sárospataki ref. főiskola tanítótestületének nagytermében van.

Harsányi István

Sárospataki Kalauz-
Sárospatak, 1928. 89. l.

Sárospatakon él, ahol évenként kiállításokat rendez.

M. O. 107. l.

A m. kir. vallás- és közo

15003 szám.

A Műemlékek Orsz.

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Bálint József, festő és rajztanár. A budapesti képzőművészeti főiskolán és Nagybányán végezte tanulmányait. Jelenleg rajztanár Nagyváradon. 1913-ban Pozsonyi Jenővel (l. o.) Nagyváradon kollektiv kiállítást rendezett. Jelentékenyebb művei: A sá-

folyt páros old.

Bálint Julis, népművelés

- kalocsai kísérő nő

Dénes Gizella: Asztrik apát városában
Vigília, 1971. aug. 552.l.

Gyóni Károly

Kobrák

Absolut kifejező ábrázolás
keresése értelmes formában nyelv
kifejezést

Tél

1975 I. 31 1-5-6. oldal

M.D.K.

Bálint K., szobrászművészhallgató

egy díjnyertes lovas pályaművével szerepelt a Jon Andreescu Intézet által rendezett Ifju Művészek Kiállitásán.

Igazság - Kolozsvár, 1957. máj. 11.

+ Utunk - Kolozsvár, 1957. máj. 13

Pollini M., ortsfein mitwunder?

Der Schwarze Adler
Terra Publikumsverlag Stuttgart
a Tom Jefferson Jordan first publicity Trip
Reviews Publicity.

Typosk - Schwarz, 1957. adj. Il.

+ Schwarz - Weberbauer, 1957. Proj. 13

Jókai Károly szobrára.

Pesti vett a magyarsága-
belyi tárlaton.

Kovács Iván kritikája.
Igaz Szó 66/2 281.o.

Bölcsi Károly

Réka ott a mamával
téli táborban.

Kovács Ivánt Erikájo,

Ipoly Sző 67/3 432.0.

Bálint Károly (Lőrincfalva,Maros m.,1935.ápr.29. --): szobrász. -- Sz:Bálint Károly vasutas,Fekete Etelka htb. -- 1949/53:a marosvásárhelyi művészeti középiskolában tanult. 1953/6o: a Kv-i Ion Andreescu Képzőmv. Főisk. szobrászati szakán szerzett okl. 196o-tól rajztanár marosvásárhelyi iskolákban. Egyéni kiállításai: 198o:Csíkszereda,1981:Marosvásárhely.Realisztikus szemléletű szobrainak és domborműveinek témái:portrék,aktok, az anyaság motívuma.Márványban,fában,terrakottában és hegesztett fémben dolgozik. Köztéri alkotásai: Napozó (marosvásárhelyi strand;hegesztett fémlemez,1965), Anyaság (dicsőszentmártoni park;márvány,1975),Női akt (Gyergyószárhegy;márvány,1982). 1977/82: a gyergyószárhegyi alkotótáborban dolgozott.

Ç.Ro. -- 4300 Tîrgu Mureş,Str.Victoriei Nr.23.,ap.6. T.954/36-497.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 MÁR 5

NAPLÓ /VESZPRÉM/

Bálint Károly

/ 1021

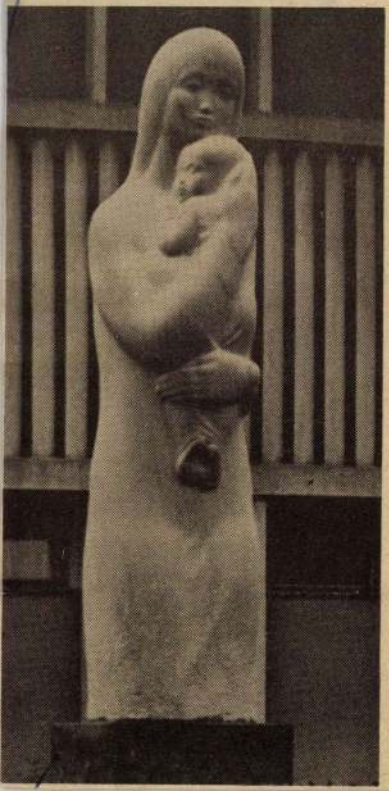

Bálint Károly:

Anyaság

(márvány)

léklete

ÉNET

etlenséggel. Sem az olyan-féle újítással, hogy amit a szavakból nem érthetünk meg, hát a mozgás nyelvéből megtudjuk. A mozgás ábécéjében ezúttal tanító meg tanítvány egyaránt analfabéta.)

Ha élne, ma lenne ötvenéves *Révész István*...

Révész István... Csak a vele kapcsolatos hivatalos okiratokon olvastam így a nevét. Életében talán soha senki sem szólította, azóta sem említette senki így. Hiszen csak gyerekként élt. Tizennyolc éves volt, amikor — harminckét évvel ezelőtt — annak is évfordulója lesz e hónap végén), megölték.

— *Nem írhatod le, hogy gyerekként halt meg. Egész emberi életet élt. Igaz, egyidősek voltunk, de hamar „kinőtt" közülünk. Elsősorban politikailag. De másképpen is.*

— *Amikor még köztünk élt Pápán, vagy később, amikor Pestről lejárt, de a börtönben is, amíg együtt voltunk, tanított, nevelt.*

Akik most szemben ülnek

Bálint Károly

Anya gyermekével, mikró, 215
Portré, -"-, 50

Képzőművészeti kiállítás
Ötven éve a Román Komm. Párt.

Tédium Bach Notárius.

Részt vett az idei
marosvásárhelyi találkozón
Kovács Iván kritikája

1902 Szé 67/1 117. o.

Bálint Károly grafikus

(1935 Lövétefalva -)

Középiskolai tanár Marosvásárhelyen. A Bolyai Tudományegyetem képzőművészeti főiskolán végzett (1960-ban).

Igaz Szó 1972 november

775. old.

Bálint Károly

2

Első nyilvános szereplése

1960 - Marosvásárhely. Több
versét a marosvásárhelyi Művészeti
Múzeumban ővzte.

Igaz Szó 1972 november
775. old.

Bálint Károly festőművész

„Akt"

– rézkarc

Igaz Szó 1974/2

MDK

Bálint Károly

Az "Uj Idők" családi ház tervp.-án I.dijat nyert Bálint Károly és Sándori Pál.

Magy.Épitőművészet, 1930. 10-11.sz. 32.1. műszaki rajzokkal.

MDK

Bálint Károly épitészmérnök

MM és ÉE Közl. 1929, nov. 24. 304 l.
A Kamara uj tagjai.

Bálint Károly

építész

Tér és Forma.

1937. 324, 325. l.

(Bérvilla Budapesten, képekkel és alaprajzokkal.)

Terverte fantá-

Sándorfi Pál építő
volt a társa, a cé-
dulákat pedig oda
tették át.

Bálint Károly

Bálint Károly okl. építészmérnök,
V. Katona József-u. 9/II 327-051

Tel 115-530

Bpest 1940. sept.
u 1942 jan.

ሰላም ለእናንተ ይሁን።

ሰላም ለእናንተ ይሁን።

BÁLINT KÁROLY

Ferkai 1995, 74(93.sz), 46(31.sz), 153(268.sz), 156-7 (281-2.sz) 189(346.sz), 215(412.sz), 229(449.sz), 249(485.sz.)

megírta

Bálint Károly építész

Berendája regé-

nyéhez Kokusai Kendiken

1939. jan.

Ő ma egyéb cédulák

Sándori Pálnál.

akit építész társa

volt.

II.

METSZETEK

BÁLINT K. életéből

19. n. végén rendőrök az elnökjavai
francia tanyabirtok

HK 2. 97. 9.

-

lhatunk arra, hogy az
hasonló alapelvre épülő
./ is rejt magában ilyen

nodell és az INTERCONCEPT
i társadalomtudományi ter-
yek meghatározott szak-
omon követik a szakkifeje-
san bevonják a terminoló-
a rendszerek tehát képe-
kövessék az adott szakte-

azért, hogy jogos szabadalommá válását megakadályozzák és az általuk zavart zavarosban halászhassanak. *Ha például valaki feltalálná a szabad szárnyakkal való repülést,* mint abszolút praktikus légi közlekedést, az ebben rejlő gazdasági és üzleti kihasználás joga *vitán felül őt illetné* és jogtalan volna, hogy egy többpénzű, élelmes üzleti vállalkozó *a repülés kísérleteire vonatkozó gyakorlatilag használhatatlan régi nyomtatványokra hivatkozhatnék* felszólalásában anteriorításként és ezzel kikerülhetné a zárlatot a vitán felül jogtalanul forgalomba hozott szárnyakra.

Miután azonban az ipari és kereskedelmi életben nem ezek a pionírtalálmányok játszanak nagy szerepet, sok esetben *több védelmi eszközre van szükség a szabadalmi bejelentők, mint a bitorlók ellen.* Különösen az utóbbi időkben látunk nagyon sok példát arra, hogy *strómanok jelentenek be jogtalanul közismert és régen forgalomban levő ipari cikkeket* és a bejelentés által biztosított jogtalan helyzetben az alatt az egy év alatt, amíg a felszólalási eljárás le nem zajlik, *a zárlat s az alaptalan feljelentések tömegével rémítik el a tisztességes ipart és kereskedelmet.* A stróman ezt nyugodtan teheti, mert hiszen kártérítést, ha a szabadalom megadását utóbb a felszólalások folytán megtagadják, rajta behajtani nem lehet.

Az alaptalan bejelentések elleni védekezésre a Btk. 227. §-a nyújt módot: »Hamis vádat követ el az, aki mást valamely hatóság előtt, bűncselekmény elkövetésével tudva hamisan vádol vagy ellene tudva hamis bűnjeleket vagy bizonyítékokat kohol vagy állít elő.«

A szabadalomlobitorlás bűncselekmény. Ha tehát valaki tudja vagy tudomást szerez utóbb arról, hogy az általa szabadalmilag védeni kívánt konstrukció vagy eljárás az ő eszmei tulajdona jogosan nem lehet, *az bűncselekményt követ el a feljelentéssel* a Btk. 227. §-a szerint.

A gyakorlat eddig ezt nem igen vette figyelembe, nem lehet azonban kétséges, hogy *a szabadalmi »gengszterizmussal«,* mint az ipar és a kereskedelem javainak egészséges megoszlását károsító tényezővel szemben *ez a védelmi mód hamarosan érvényesülni fog.*

A lényeges ezekből a védelmi szempontokból is ugyanaz, ami a jogos szabadalmi támadások eredményessége szempontjából: hogy a büntetőbíróságon is, épúgy mint a szabadalmi bíróságon, a törvény reformjáig is *megfelelő szakbírák kezében legyenek az ügyek.*

Dr. Dán György
ügyvéd

⊙ **Találmányok országos kiállítása.** A Magyar Találmányok Országos Kiállítása *Bornemisza* Géza iparügyi miniszter díszelnöklésével *december 1-én* nyílik meg a *MOVE* termeiben.

Védjük meg az új Budapest városképét!

Az „ollózott formák" és az ucca harmóniája
Érdekes javaslat a szigorú építési szabályzat megszigorítására

Budapesten az utóbbi években határozott fellendülést tapasztalunk a bérházépítés terén. Így épül fel *az új Lipótváros, a Horthy Miklós út, a Margit körút környéke* stb. Az új városrészek *új tereket, főútvonalakat, gócpontokat* alkotnak, melyek helyzeti adottságuknál fogva is magukra vonják a közfigyelmet. Sorra épülnek a hatalmas és fényűző kivitelű bérházak, ezek állandóan növekvő száma bizonyos mértékben *befolyásolja a városképet.*

Újabban — nagyon helyesen — *minden telekre külön előírják, milyen magas lehet a főpárkány-vonala,* hogy ezáltal a házsorok egységes vízszintes záróvonalát biztosítsák. Egyes helyeken a Közmunkák Tanácsa még továbbment: előre megterveztette és *előírta például az új Lipótváros dunaparti épületsorának, a nyíltandó Madách-sugárút betorkolásának homlokzatát.*

Sok eredeti elgondolás, gyökeres esztétikum, vonalvezetés és modern szellemtől átitatott épület emelkedett az utóbbi években, közöttük azonban helyet kapott a nagy szürkeség, ötlet-szegénység is: olyan munkák, melyek alkotóinak nem volt semmi mondanivalója. Az épületek egyhangúak, sablonok, de nem ízléstelenek. Eddig még nem volna baj; utóvégre a hatóság nem osztályozhatja az építészeket kvalitás szempontjából és nem írhatja elő az építtetőnek, melyik építészt bízza meg.

A nagy hiba csak akkor mutatkozik, mikor a mű határozottan ízléstelennek, sőt bántónak mondható. Látunk az elmult történelmi stílusok emlőin táplálkozó munkákat, melyekbe szolgalelkűen átvették az esetleg szép és helyes formákat anélkül, hogy tisztában lettek volna azzal, hogy azok hova kívánkoznak, milyen anyagból, milyen arányokban; látunk viszont olyanokat, melyeknek korszerűségét úgy akarják kihangsúlyozni, hogy mindenáron aszimmetrikusak, teletűzik az épületet sarokablakokkal, hasas erkélyekkel, az ablakokat szépen befásnizzák, lehetőleg vadzöld vagy piros színűre festik a homlokzatot és kész a »modern« homlokzat. *Formákat ollóznak* minden szükségszerűség és értelem nélkül.

Ezen a téren olyan szörnyűségekkel találkoztunk úton-útfélen hogy *gyakran egy egész útvonal összbenyomását bunkózza le egy-egy korszerűtlen vagy álmodern épület.* A legkellemetlenebb pedig az, hogy *a legízléstelenebb házak mindig a legnagyobbak és a legexponáltabb helyeken hivalkodnak.* Így olyan súlyos esztétikai mérvletek származnak, melyek helyrehozása csaknem lehetetlen.

Ha már annyi megkötés van az építési engedélyek körül, ha már építési szabályzatunk a lehető legszilgorúbb, ha már annyira beleszólnak az alaprajzi megoldásokba, védik a lakók higiéniai érdekeit: *védjék meg az ucca harmóniáját is!* Írják elő, hogy olyan objektumoknál, melyek a város fontosabb pontjain emelkednek, *a beadványi tervek mellett nyujtsanak be legalább 1:100 (a hely fontossága szerint esetleg nagyobb) léptékű modellt is.* Ez minden részében és színben is egyezzék meg azzal, amit az illető építeni szándékozik. (Egy ilyen modell elkészítése az építtetőre nem ró nagy anyagi megterhelést: például egy 2—300.000 pengős épületnél nem haladja meg a 100 pengőt.) A hatóság pedig *lekicsinyített szemléltető mását kapja az építendő háznak;* plasztikai értéket kapnak a kiés beugrások, erkélyek és balkónok, melyeket egy színtelen ortogonális homlokzati rajz nem tüntet fel. *Városkép szempontjából csak így lehet a tervet helyesen elbírálni.*

Bálint Károly,
építész.

⊙ **Dr. Gróh Gyula: Atómrombolás, elemátalakítás.** A Természettudományi Társulat »*A természettudományok elemei*« sorozatában jelent meg *Gróh* Gyula tanulmánya *az atómfizika legújabb eredményeiről.* Az értékes és érdekes kis tanulmány a művelt laikus számára megbecsülhetetlen informátor: a legmodernebb tudományág legújabb, a laikus számára is felfogható, megdöbbentő eredményeiről és megállapításairól tudósít. Az anyag és energia végső törvényszerűségeit kutató tudomány legmeghökkentőbben érdekes eredményei ezek: a kíváncsi intellektuel számára a legérdekfeszítőbb olvasmány. Kár, hogy *Gróh* Gyula, a szakember, belecsik abba a hibába, amelyet legritkábban kerül el a szakember: túlbecsüli a »művelt olvasó« felkészültségét. A kitűnő tanulmányt dr. *Gombás* Pál »*Az atómmag energiája*« című ugyancsak végtelenül érdekes, kitűnő kis tanulmánya egészíti ki.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. nyomása. Nyomdaigazgató: Wőzner L.

NÉPSZERŰ TUDOMÁNYOS ÉS TECHNIKAI NAPLÓ

A PESTI NAPLÓ MELLÉKLETE

RÖNTGEN

negyven évvel ezelőtt, 1895 novemberében fedezte fel világhírű, csodálatos X-sugarait. 1901-ben megkapta a Nobel-díjat s így körülbelül őt kell a századforduló, illetve a mi századunk első tudományos varázslójának tekintenünk. Ötvenéves volt éppen Wilhelm Konrad Röntgen világraszóló felfedezése idején s a würzburgi professzornak már akkor is tisztes tudósi multvolt háta megett. Meghatározta a gázok kétféle fajmelegének viszonyát, vizsgálta a rugalmasság, a kapillaritás jelenségeit, — s csak mindezek után, ötvenéves korában ragyogott fel előtte a csodálatos X-sugár, melynek titokzatos fényében halhatatlanná lett. S így, mint halhatatlan, élt meg békében és munkában, immár a müncheni egyetemen még további huszonnyolc évet. 1923 március 27-én halt meg Münchenben Röntgen; alig tegnap tehát, holott ma már oly távol van tőlünk, oly magasan, halandó emberektől, mint némely klasszikus szobor s a titkos X-sugár legbelső, misztikus értelme. A titok, az egyéniség, az ember titka, hogy hogyan költözik be a rejtélyes, túlvilági sugár egyetlen földi ember agyába, hogy onnét sisteregve kipattanjon — a titok titok marad előttünk s e hódoló jubileumon együgyű elismerésként makogja csak a szánk: nagy ember volt, az egész atómfizikának, talán az egész exakt tudománynak jövőjének apja volt... És még valami: a személynevek rendszerint köznapi szavakból születtek. Ritka ember érte meg, hogy vele fordítva essék: szó legyen a névből. Nagybetűs Röntgenből kisbetűs röntgen. Ez az ő legnagyobb eredménye — hogy szó lett belőle. Szó és áldás. Áldás, mert sugár.

Röntgen-sugarak a technikában

A „lágy" és a „kemény" Röntgen-sugarak

A „kemény" sugarak több centiméter vastagságú fémrétegen is áthatolnak és elárulják a belső hibákat
Kristályok Röntgen-képe

A Röntgen-sugaraknak az a tulajdonsága, hogy az emberi testet átvilágítják s így számos bajt és betegséget lehet felismerni és meggyógyítani, hatalmas lendületet adott az orvostudománynak. A sugarak gyakorlati alkalmazásával együtt fejlődtek azok a technikai berendezések is, amelyekkel a Röntgen-sugarakat előállítják. Manapság ezek a berendezések már olyan tökéletesek, hogy a Röntgen-lámpákból jövő Röntgensugárzást akár mennyiség, akár minőség tekintetében mindig a kívánt célnak megfelelően *különkülön szabályozni lehet.*

A Röntgen-sugarak között ugyanis *nagy minőségbeli különbségek* is vannak. Ahogy a fénysugarak színben különböznek egymástól, a Röntgen-sugarak közt is vannak ilyen minőségbeli különbségek, de mivel ezek láthatatlanok, itt nem beszélhetünk színekről, hanem ehelyett *különféle »keménységű« Röntgen-sugarakat különböztetünk meg.* Minél nagyobb feszültségű villamosárammal állítják elő a Röntgen-sugarakat, annál keményebb a sugárzás. A keményebb sugaraknak nagyobb az áthatoló képességük, mint a »lágyabb« sugaraknak.

A legelső kutatók tökéletlenebb eszközeikkel *csak lágy sugarakat tudtak előállítani.* Ezek alkalmasak voltak például a kéz, vagy a láb átvilágítására, de *már néhány centiméter vastagságú fémréteg a sugarakat teljesen elnyelte,* nem bocsátotta át. Később, amikor a technika kifejlődött és nem okozott többé nehézséget a keményebb fajtájú sugarak előállítása, fellendült a vizsgálatoknak egy újabb alkalmazási köre: *a technikai Röntgen anyagvizsgálat.*

Kemény Röntgen-sugarakkal *több centiméter vastagságú vas-, réz- és egyéb fémtárgyakat lehet átvilágítani és megvizsgálni, hogy belsejük teljesen kifogástalan-e?* Számos olyan fémből készült ipari termék van, amelyeknek kívülről nem látható belső részei olyan tökéletlenségeket rejthetnek magukban, amelyek sokszor komoly veszedelmek okozóivá válhatnak. Így például *repülőgépek motortengelyében, légcsavarában, vasúti kocsik tengelyében, sínekben, gránáthüvelyekben levő öntési hibák, hegesztési tökéletlenségek, beszorult salakrészletek, légbuborékok, üregek, repedések* és egyéb hibák olykor nagy bajokat okozhatnak.

Mivel a fémtárgyaknak ilyen belső hibáit Röntgen-sugarak nélkül csak úgy vehetjük észre, ha az illető tárgyat szétfürészelve vagy szétdarabolva örökre használhatatlanná tesszük, könnyen belátható, hogy nem sokat ért az a régifajta vizsgálati módszer, amikor — mondjuk — 100 darab egyformán gyártott ipari tárgy közül találomra kiválasztottak egy úgynevezett próbadarabot és azt sok helyen szétfürészelve, gondosan megvizsgálták.

A Röntgen-sugarakkal való anyagvizsgálatot az angolok és a németek *már a világháború alatt kezdték alkalmazni,* mégis, még ma sem terjedt el olyan mértékben, mint ahogyan megérdemelné.

Ennek oka egyrészt az, hogy a Röntgen-anyagvizsgálat berendezése *elégségé költséges*, mert általában *nagyobb feszültségű áramot kell használni, mint az orvosi kezelésre szánt készülékekben.* Másrészt a több centiméter vastagságú fémrétegek a Röntgen-sugarakat oly nagy mértékben nyelik el, hogy a fémtárgy alá helyezett fluoreszkáló ernyőn (a Röntgen-fény hatására felvillanó anyaggal bevont üveglap) már alig látunk valamit. Igy le kell mondani arról a nagy előnyről, amit a fluoreszkáló ernyő a Röntgen-árnyékképek gyors előállítása és áttekintése terén nyujtott. A Röntgen-anyagvizsgálatnál *egy érzékenyebb eljárásra* vagyunk utalva. Ez az érzékenyebb eljárás *a fényképezés.*

A Röntgen-sugaraknak egyik legjellemzőbb sajátsága, hogy a fényképezőlemezt *épúgy megfeketítik, mint a közönséges fénysugarak.* Ha a fényérzékeny lemezt fekete papirosba burkolják, a közönséges fénysugarak nem hatnak rá, mert azok elől el van zárva, a Röntgen-sugarak azonban kifejtik hatásukat, mert olyan könnyen áthatolnak a fekete papíron, mintha átlátszó volna. Ilyen beburkolt fényképezőlemezt vagy még inkább filmet helyeznek a Röntgen-sugarakkal átvilágított tárgyak elé és rövid pár perc alatt az előhívott fényérzékeny filmen megkapják a kérdéses tárgy Röntgen-árnyékképét. Az átvilágított tárgy vastagabb részein kevesebb Röntgen-sugár halad át, ott a film kevésbé feketedik meg, viszont mindenütt, ahol a tárgy vékonyabb vagy belsejében üregek, repedések vannak, ott kevesebb fém áll a Röntgen-sugarak útjában, azok akadálytalanabbul haladnak át e helyeken és a filmet ott jobban megfeketítik. Igy válnak láthatókká a megvizsgált test belső hibái, melyek *a filmen sötét foltok alakjában árulják el magukat.*

A Röntgen-sugaraknak *egyéb fontos alkalmazási lehetőségét is felismerték.*

Ismeretes, hogy a legtöbb szilárd anyag, még a fémek is *kristályos szerkezetűek*, azaz parányi kristályok sűrű szövevényéből állanak. Ezek a kristályok akkor keletkeznek, amikor a megolvasztott fém lehűtve, a folyékony állapotból a szilárd állapotba megy át és ezeknek az apró kristályoknak az alakja, nagysága, egymásbaszövődése szabja meg az illető fém technikai tulajdonságait: szilárdságát, rugalmasságát, nyujthatóságát, teherbíróképességét stb. Ha vékony Röntgen-sugárnyaláb útjába ilyen kristályos szerkezetű rudacskát állítunk, a Röntgen-sugarak a kristálykákon *szabályos elhajlásokat szenvednek* és a rudacska mögé helyezett fényérzékeny filmen *sajátszerű gyűrűk keletkeznek.* Számuk, elrendeződésük és átmérőjük az illető anyag kristályos szerkezetére annyira jellemző, hogy *a gyűrűk adataiból a kristályok tulajdonságai is kiszámíthatók.* Ezeket a gyűrűket *Debye-Scherrer-féle gyűrűknek* nevezik és ezek új vizsgálati módszert adtak a kutatók kezébe, akik ilymódon ellenőrizhetik, hogy a különféle módon megmunkált anyagok *mikor és milyen megmunkálás után kerülnek a technikai alkalmazásra legelőnyösebb állapotba.*

A *Debye-Scherrer*-féle gyűrűk tüneménye egészen hasonló természetű, *mint a Hold-udvar jelensége*, amikor a Holdról jövő fénysugárnyaláb a Földünk felsőbb légrétegeiben lebegő parányi jégtükörkristályok sűrű felhőjén áthatolva, elhajlást szenved és a Hold körül szép szivárványszerű gyűrű mutatkozik.

Ha egyetlen szép, kifejlett kristályon halad át egy keskeny Röntgen-sugárnyaláb, akkor a fényérzékeny filmen *nem gyűrűk, hanem meglepő szabályossággal elrendezett fekete pontok* keletkeznek. Ezeknek szabályos elhelyezkedéséből a hozzáértők ki tudják számítani az anyag legkisebb részecskéinek, *a molekuláknak és atómoknak elhelyezkedését a szóbanforgó kristály belsejében.* Az ilyen úgynevezett *Laue-féle fénykép* tehát az anyag belsejének olyan finom részleteit tárja fel, amiket a legerősebb nagyítóüvegekkel sem lehetne soha meglátni.

Annyi mindenképpen bizonyos, hogy ama csodás ismereteknek, amelyeket a tudomány az utolsó évized alatt az anyagok belső szerkezetéről szerzett, legtöbbjét a Röntgen-sugaraknak köszönhetjük.

Vajda Pál R.

Házaspárok a Nobel-díj fényében

1903—1935: a Curie-házaspár Nobel-díjától a Joliot—Curie-házaspár Nobel-díjáig

A Joliot—Curie-házaspár kémiai Nobel-díjával a Curie-családot most harmadízben éri a legnagyobb nemzetközi tudományos kitüntetés. Elsőízben — 1903-ban — Pierre Curie és felesége, a lengyel származású Mária Sklodowska együttesen nyerte el a fizikai Nobel-díjat a radioaktivitásra vonatkozó felfedezésekért. 1911-ben Curiené egymaga kapta meg a kémiai Nobel-díjat a rádiumkutatás terén elért új eredményeiért.

*

Joliot professzor — Irène Curie férje — mint fiatal mérnök került később anyósa, Curiené laboratóriumába. Nagy anyagi nehézségek között, részben magánórák adásával tartotta fenn magát. 1930-ban hivatalos támogatás lehetővé tette, hogy sikeresen befejezhesse feleségével együtt megkezdett nagyfontosságú kutatásait. Először felfedezték a »neutron«-t, majd a fény anyagi elemeit alkotó »photon«-ok tulajdonságaira vetettek világot, végül pedig felfedezték a tudomány számára mérhetetlen szemhatárokat megnyiló mesterséges radioaktivitást. Joliot felesége főleg ezen a téren segítette elő nagy mértékben férje kutatásait. 1925-ben tette közzé a polónium nevű radioaktiv elem alfasugárzására vonatkozó, feltűnést keltő doktori értekezését s ettől kezdve kutatásai a rádium-sugárzás mesterséges előállítására irányultak. A házaspár közösen tovább folytatott munkájának eredménye az volt, hogy sikerült közömbös anyagok atómjait mesterségesen, alfa-sugároztatás révén, radioaktivakká tenniök. Ez a felfedezés — amelyről tavaly a londoni nemzetközi fizikai kongresszuson számoltak be — hozta meg számukra az idei kémiai Nobel-díjat.

Chadwick cambridgei egyetemi tanár, az idei fizikai Nobel-díj nyertese, szintén a radioaktiv sugárzásokkal foglalkozik és felfedezései szoros összefüggésben vannak a Joliot—Curie-házaspár kutatásaival.

*

Az idei kémiai Nobel-díj, a Joliot—Curie-házaspár Nobel-díja e század egyik legkülönösebb csodájára világít. Csöndes csoda, alig hallat magáról, de aki figyel rá, csak ámulhat s ismét csak ámulhat rajta. Kérdezhet és kíváncsiskodhatik — de feleletet soha, semmire sem fog kapni. Curieék csodája ez, két egymásra következő Curie-házaspáré, kik két ember egyesülésében csodákat nemzenek s csodákat szülnek. Hogy ez mitől van, mennyi része van benne a házastársi viszony fluidumának, parthenogenezis-e vagy bámulatos célú érzékiség, átöröklési csoda — nem lehet kinyomozni soha. Lett volna-e Madame Curie Monsieur Curie nélkül vagy fordítva, Monsieur Joliot Madame Joliot-Curie nélkül avagy mindketten Monsieur és Madame Curie nélkül — találgathatod, felelőtlenül és reménytelenül, míg meg nem adod magad. Csak egy nem igaz: hogy e századnak ne volnának mítoszánál mítoszibb meséi. S csak egy igaz: hogy különb ez a kettős házastársi csillag, mint a Filemon és Baucis klasszikus meséje s bármi más klasszikus mese.

Ragaszkodjunk minden kitvány erőnkkel e közénkcsöppent kettős meséhez — ha már felfújni úgysem tudjuk, legalább mellékes hivatását töltse be pozitív eredményei mellett: győzzön meg e csúf napokban az ember valódi, méltóságos rangjáról, arról, hogy Adám és Éva, az izmos és a nagyhajú őspár egykor valóban a teremtés isteni koronájának s közös indulattal e világ igazítására küldetett ...

KIÉ A SZABADALOM?

Technikai és jogi érvek harca a szabadalombitorlási vitában

Utmutató a szabadalombitorlás útvesztőiben

A Népszerű Tudományos és Technikai Napló kitünő szolgálatot tett az érdekelt technikustársadalomnak, mikor a szabadalombitorlási eljárás témáját, amely minden technikusra nézve váratlanul is aktuálissá válhatik, napirendre tüzte.

Dr. *Dán* György a *Népszerű Tudományos és Technikai Napló* legutóbbi számában úgy véli, hogy a szabadalombitorlási eljárás lassú ritmusának oka szabadalomjogi rendszerünk ama sajátosságában van, melynél fogva *a hivatalból való újdonságvizsgálatot mellőzi.* Vagyis, ha a szabadalom megadása hivatalból való újdonságvizsgálattal volna kapcsolatban, a szabadalombitorlási eljárás is gyorsabb menetü lehetne, mert akkor (nyilván így gondolja a cikkíró) a panaszlott *nem védekezhetnék azzal, hogy a bitorolt szabadalom nem új és ennélfogva megsemmisitendő.* Igen ám, csakhogy a hivatalból megállapított újdonság *nem zárja ki a későbbi időpontban magánindítványra megállapítható ellenkezőt* oly államokban sem, ahol a szabadalom megadása hivatalból történő újdonságvizsgálattal kapcsolatos. Ezenfelül nálunk a panaszlott ama joga, hogy a sértett szabadalomtulajdonos ellen megvonási vagy megsemmisítési keresetet indítson, az 1895. évi 37. tc. 54. §-án alapszik és itt *nem csupán újsághiányról, hanem egyéb jogalapokról is lehet szó*, melyek mind *a bitorlás vádjának nullifikálására* alkalmasak. Nyilvánvaló tehát, hogy a hivatalból történő újságvizsgálat bevezetése *nem szüntetné meg* a cikkíró által ártalmasnak és sérelmesnek talált helyzetet. A panaszlott másik joga pedig, hogy a sértett szabadalmát megsemmisítési perrel támadhassa meg, erős biztosítéka annak, hogy *bitorlási pert csak az olyan szabadalomtulajdonos indítson, akinek szabadalma a tüzetes vizsgálatot és kritikát kibírja.*

A másik panasz, mellyel dr. *Dán* szabadalmi jogszabályainkat és gyakorlatunkat illeti, a bitorlási perben alkalmazható *zárlat*, vagyis a panaszlott birtokában levő utánkészítések s a bitorlás végrehajtására szolgáló eszközök *lefoglalása körüli eljárás ellen* irányul. A cikkíró ebben főleg »kellemetlenkedések« forrását látja, holott e zárlat *éppen biztositéka annak, hogy a szabadalmi védelem nem csupán holt betü.* »Egy bizonyos, — írja *Dán* dr. — hogy feloldani a bitorlás útján előállított tárgyakat biztosíték ellenében sem lehet addig, amíg azok akár biztosítékkal, akár anélkül jogerősen lefoglalva nincsenek. Miután pedig a büntető eljárás felfüggesztése a foganatosított zárlat elrendelésére nem hat ki, így gyakran előfordul, *hogy a zárlat fennmarad a megsemmisítési kereset jogerős eldöntéig is.*« A törvény szövege *egyértelmü és világos* a zárlat és feloldása tekintetében és nem tartalmaz olyasmit, amire a fenti idézet ráillenék.

A panaszlott joga, hogy megsemmisítési keresettel támadhassa meg a sértett szabadalmát, egyik biztosítéka annak, *hogy bitorlással alaptalanul senki vádolható ne legyen*, vagy ha igen, a következményekért a vádló magára vessen; a sértett zárolási joga viszont egyik biztosítéka annak, *hogy más szellemi tulajdonát könnyelműen senki ne bitorolhassa.* Ezek az intézkedések, mint a mérleg két egyformán terhelt serpenyője, *egyensúlyt tartanak.*

A harmadik kifogás a törvény 50. §-án alapuló gyakorlat ellen irányul, amely szerint, amennyiben a szabadalom leírásának értelmezése körül vita támad, a bíróság, ha szakértők kihallgatását találja szükségesnek, a szabadalmi bíróság véleményét köteles kikérni. A kialakult gyakorlat pedig az, hogy a szabadalmi bíróság az e tárgyban esetleg kihallgatott szakértők véleményét — a törvény határozott rendelkezésénél fogva — nem is veszi figyelembe. Ezzel szemben a cikk azt javasolja, hogy a bírói gyakorlat e tekintetben változzék meg s a büntetőbíróság *hites törvényszéki szakértőkkel vizsgáltassa meg és hasonlíttassa össze az újságrontó anterioritást a sértett szabadalom leírásával* s a bitorlás valószínüségét vagy ennek hiányát *ezen az alapon* állapítsa meg. Eltekintve attól, hogy — mint fentebb kimutattam — az újdonságok hiánya *csak együtt*e a megsemmisítési jogalapoknak, a javasolt eljárásnak az idézett törvényhely olyan akadálya, melyen bírói gyakorlat magát túl nem teheti. De fölösleges is volna túltennie magát rajta, mert ez egyike szabadalmi judikaturánk legegészségesebb és legigazságosabb intézkedéseinek.

Az a helyzet sem »furcsa anomália«, hogy a törvény 21. §-ával, mely *a szabadalmak megsemmisítéséről* intézkedik, »a büntetőbíróság nem tud semmihez sem kezdeni, *mert a szabadalom újvoltával kapcsolatos kérdések a szabadalmi bírósághoz tartoznak*; inkább azt a nyilván óhajtott helyzetet lehetne anomáliának tartani, ha a szabadalom újdonságának elbírálása nem a szabadalmi, hanem a büntetőbíróság kompetenciája alá tartoznék.

Dr. Stein Frigyes
hites szabadalmi ügyvivő.

Hamis vád a szabadalombitorlásban

Az egészséges ipari és kereskedelmi fejlődés egyik legfontosabb tényezője a fejlett szabadalmi jogrendszer, de egyes visszásságaiban éppen úgy lehet a fejlődés és a szabad verseny kerékkötője, a tisztességtelen kereskedelmi versenyzés egyik regraffináltabb eszköze, amint a paragrafusok beretvaélén táncol.

Szabadalmi törvényünk értelmében a szabadalmi bíróság minden bejelentést megvizsgál, hogy a törvényes alakszerű kellékeknek megfelel-e és amennyiben igen, a bejelentésnek a »*Szabadalmi Közlöny*«-ben való közzétételét rendeli el. A közzétételtől fogva *ideiglenes oltalom* illeti a találmányt, sőt *még el is tiltható*, aki ideiglenes oltalomban részesülő találmányt utánoz. Bár a büntetőbíróságok ezt az egyébként homályos törvényi rendelkezést nagyobb jogbiztonság érdekében úgy értelmezik, hogy csak mikor a bejelentésből szabadalom lett, alkalmazzák a büntető rendelkezéseket, mégsem tudják az anomáliákat a zárlat és ideiglenes biztonsági intézkedések szempontjából kiküszöbölni. A zárlatot el kell rendelni, ha a bitorlás valószínüsége fennforog.

Ez nagyon helyes abban az esetben, ha *egy pionir szabadalmi bejelentés ellen* a gazdasági érdekeltségek alaptalan felszólalásokkal élnek, csak

MDK

Bálint Károly épitészmérnök

Az Uj Idők családi villájának tervp.-án az első dij nyertesei: Bálint Károly és Sándori Pál épitészmérnökök.
A rózsadombi villa. Repr.

Cikk: Az Uj Idők családi villájának tervp.

Uj Idők, 1930. XXXVI. 45.sz. 567, 568.lap alaprajzokkal.

Bálint Károly,ép.

a közgyülés megejtett választása alapján 2 évre a tisztikar tagja lett, mint a tanulmányi és kirándulási bizottság előadója, Sándor Móric,ügyvezető mester mellett.

A M.E.Sz. tisztujitó közgyülése. 1934 máj.29.
Vállalkozók Lapja. Bp.1934 jun.6. LV.évf. 45-46.sz.
4.1.

BÁLINT Károly *111, 112, 129*
Lőrinczfalva, 1935. április 29.
IA Képz. Főisk. Kvár,
szobrász

Banner Erdély

1702, keď spolu s iným levočským sochárom a rezbárom Jánom Jurajom Streciom podal levočskej mestskej rade sťažnosť na levočského stolárskeho majstra Jakuba Schneidera. V sťažnosti obaja uviedli, že menovaný stolár zadal rezbársku prácu, ktorá patrí im, neodborníkovi stolárovi Leonardovi Strosserovi, hoci platí všeobecná zásada, že tak ako rezbári nemajú vykonávať stolársku prácu, ani stolári sa nemajú podujímať na prácu rezbárov („Bildhauer keine Tischlerarbeit, die Tischler aber auch keine Bildhauerarbeit sich zu machen annehmen"). Obaja rezbári žiadali levočskú mestskú radu, aby chránila ich umenie a nedala ho takýmto spôsobom znevažovať. Z toho istého roku (1702) pochádza aj správa, podľa ktorej Kristián Kischgal na žiadosť jágerského biskupa Štefana Telekessyho robil oltár a iné sochárske práce v biskupskej katedrále v Jágri. Ani jeho nepriateľstvo so stolárom Jakubom Schneiderom netrvalo zrejme dlho, pretože už roku 1703 stavali spolu pre Jána Okoličániho nový oltár pre kostol v Okoličnom (okr. Liptovský Mikuláš). Posledná správa o Kristiánovi Kischgalovi je z roku 1708, keď robil v tzv. uhorskom kostole v Rožňave náhrobný epitaf pre Štefana Töröka za odmenu 60 zlatých.

K i r n e r Ján, murársky majster v Kežmarku, doložený prvý raz roku 1782, keď sa tu ako miestny rodák stal mešťanom. Zistiteľný v rokoch 1784—1787, keď viedol murárske práce pri stavbe ev. tolerančného kostola v Revúcej.[24]

K i t z l i n g (Kitzing) Ján Juraj, murársky majster („architekt") v Košiciach, pôvodom z Čiech, doložený prvý raz roku 1789, keď sa stal v Košiciach mešťanom. Zistiteľný aj roku 1792, keď ho uhorská komora poverila opraviť požiarom poškodený kláštor v Jasove. Podľa plánov J. J. Kitzlinga postavili v rokoch 1804—1806 aj evanjelický kostol v Košiciach.[25]

K l e i m a n n Ján, maliar v Levoči, doložený roku 1721, keď sa naňho levočskej mestskej rade písomne sťažoval levočský maliar Jozef Alauda, že mu preberá prácu a oberá ho tak o zárobok a živobytie.

K l e i n Samuel, maliar v Bratislave, doložený roku 1753, keď robil maliarske práce v kabinete grófky Terézie Erdődyovej (maľovanie okien a pod.) v Bratislave.

M.D.K.

Bálint Kató tervező és divatrajzoló

Fényképét közli a lap "Éjjel artistanők..." cimmel megjelent közl. illusztrálására.
/A lap hiányos, igy nem lehet megállapitani, hogy a közlemény mit ir a müvészről./

Szinházi Élet. Bp. 1932. nov. 27-dec. 3. XXII. évf. 49. sz. 46. lap.

TUKÓR
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PORTRÉK, EMLÉKEZÉSEK REFLEXIÓK

Bálint Lajos: KARZAT ÉS PÁHOLY

A hetvenedik esztendős Bálint Lajos színházi életünk utolsó félévszázadának egyik legvonzóbb alakja. 1904-től, a Thália társaság alapításától napjainkig mindig ott látjuk, ahol a magyar dráma és színjátszás ügyét szolgálhatja. Emlékeinek újabb kötetét is plasztikus jellemrajz, modern látásmód és élvezetes előadás jellemzi.

A szerző 1917-es portréja, Rippl-Rónai rajza

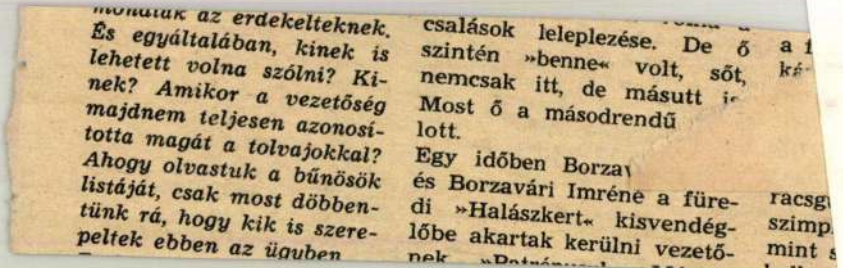

mondtak az erdekelteknek. És egyáltalában, kinek is lehetett volna szólni? Kinek? Amikor a vezetőség majdnem teljesen azonosította magát a tolvajokkal? Ahogy olvastuk a bűnösök listáját, csak most döbbentünk rá, hogy kik is szerepeltek ebben az ügyben

csalások leleplezése. De ő a t
szintén »benne« volt, sőt, ké
nemcsak itt, de másutt is
Most ő a másodrendű
lott.
Egy időben Borzav
és Borzavári Imréné a füredi »Halászkert« kisvendéglőbe akartak kerülni vezető-
nek »Patrónus

racsg
szimp
mint s
kalkul

MDK

Bálint Lajos

Szocialista képzőm.csop.kiáll. 1934-44.
N.Gal. 1964.

M.D.K.

Bálint Lajos

Szerepel a Müvészházban rendezendő "Szinház müvészeti" kiállitáson, ahol diszlet- és jelmeztervek kerülnek bemutatásra.

Halló mi ujság c. rovat
Szinházi Élet. Bp. 1913. nov. 2-9. II. évf.
36. sz. 17. l.

Bálint Lajos MDK

Libatolvaj, repr.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Bálint Lajos

Libatolvaj, repr.

KMT 1913. tav. kiáll. kat.

MDK

Bálint Lajos.

A Művészet könyvjegy pályázatára beérkezett
többszáz rajz közül megvettér fenti rajzát.

Hazai krónika.
Művészet.1908. 271.l.

MDK

Bálint Lajos

Bálint L.: Szőnyi István kiállítása. Képzőművészet 1929. 17. sz.

Bálint Lajos
festő

Bálint, Korniss és Vajda a 30-as
évek végén megkísérelték a népi mo-
tívumok begyűjtését és korszerű feldol-
gozását.

Perneczky Géza: Korniss Dezső kiállitása.
Művészet, 1974.november - 8.oldal

Bálint Lajos Revü.

A Nemzeti Szalon csoport-kiállításán művei szerepelnek.

Pesti Napló, 1928. márc. 18.

Bálint Rezsö festö.

Népszava.1923.MM. X.21. 6.l.

Bálint Rezső.

Szórakozás.

1928. III. 18., 4.

(:Den.:)

Műhelyek, XX.sz. 1900-1919.

Budapesti Műhely

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
233.
"Balint Rezső képei"

1900-1919.

Festészet, XX.sz. - Önálló tablakép

Bálint Rezső:
Otthon/pasztell/

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
234.

1900-1919.

Festészet, XX.sz.- Önálló tablakép

Balint Rezső képkiallitasa

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
232.
"Bálint Rezső képei"
illusztraci-k:
234-, 235-

Müvészek, XX.sz.

B á l i n t R e z s ő
festőmüvész
1885 –

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
233.
"Bálint Rezső képei".
illusztrációk:
234,,235.

1900-1919.

Grafika, XX.sz. - Pásztell

Bálint Rezső kiallitasa

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
233.
"Bálint Rezső képei"
illusztracio:
234.,235.

1900-1919.

Grafika, XX.sz.- Pásztell

B a l i n t R e z s ő :
Otthon

- illusztracio -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
234.
Cikk:"Bálint Rezső képei,233.

1900-1919.

Grafika, XX.sz. - Pasztell.

B á l i n t R e z s ő :
Olvaso.

- illusztracio -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
235.
Cikk: "Balint Rezső képei".

Kiallitasok, XX.sz. 1900-1919.

Budapesti Mühely, 1914.
Balint Rezső kiáll.

M Ű V E S Z E T
XIII.évf.1914.
233.
"Balint Rezső képei"
illusztraciok:
234., 235.

Kiállitások, XX.sz. 1900-1919.

Balint Rezső képei 1914.
/Budapesti Mühely/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
233.
"Balint Rezső képei"
illusztrációk:
234.,235.

B u d a p e s t .

Budapesti Mühely.

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
233-234.
"Bálint Rezső képei".

építész

Házak, Bpest, Rózsadomb

Tér és Forma, 1934 VII. 258

Bálint épitész

Bp. bérházak

Tér és Forma, 1936 IX. 34

Bálint Lóndon — épitén

Tér és Forma, 1932

U. ánt. 239-248.o.
Dr. Bierbauer Virgil: A toronyó éré-
lóz és a családi lán.

Bálint László épület

Tér & Forma 1942. 11-15.

Bálint

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Bálint Sándor képlap

Tér és Forma 1940. 101.

Bémilla

Bálint Lajos Rezső.

A Nemzeti Szalonban vasárnap megnyíló kiállításon művei szerepelni fognak.

Nemzeti Újság, 1928. márc. 18.

BÁLINT LÁSZLÓ, takácsmester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.Ők mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old
/ 1,2./ V. takács. 266.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.Században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Bálint Lajos

Méltatás.

aki Gábor: Vali Dezső kiállítása.
vészet, 1981. május – 56. lap.

Bálint Lajos műveszeti író

A. G.

Száz éve született Bálint Lajos

Magyar Nemzet, 1986. sept. 26. 4.

Az aktualitás
nem analítikus, hanem szintetikus,, nem absztrakt, hanem képzeleti.
Az elemek
nem absztraktak, hanem mesterségesen autonómok, formai és asszociatív tisztaságot követelnek, szigorú formaművészetet. Funkcionális helyértékük van, és az idő által meghatározottak.
A szerkezetek
nem természetesek, hanem matematikaiak.
A vonatkoztatási rendszerek
tér-időbeliek.
A koncepció
visszafordíthatatlan.

Korunk a szintézis kora. Az a véleményem, hogy az embernek a művészetben, hasonlóképp ahhoz, ami más kutatási területen történik, segítségül kell hívnia a matematikát, az egzakt módszert. Korábbi analíziseim tárgyai a különböző állapotok voltak. Most sikerült az elemzéseket a változásokra, az átalakulásokra kiterjesztenem. Ezzel párhuzamosan a képtér sajátos karakterisztikáját vizsgálom. Szigorúan különbséget teszek forma és szabály között. A szabályok alakító használata megakadályoz mindenfajta tetszőlegességet, és biztosítja a vizualitás és a forma pontosságát. Az átalakuló plaszticitás létrehozása tehát alkotóan struktúrateremtő művelet. Az ennek eredményeképp létrejövő minőségek alkotójuk képzelőerejétől függnek és tisztán módszertanilag nem érthetők meg.

Balint Lajos

Nobrás 1907

Ernuk 1930. 81. l.

SZÉ

E

HE

Bálint Lázár

Ált. Gyümesbükk 1888 jan.

24 RK 6 elemi.

1919/20 I. elvéves Radnai Béla.

Homo aurignaciensis IV. 216, 217.
(– heidelbergiensis IV. 218.)
(= mousteriensis IV. 218, 219.)
(= neandertaliensis IV. 216, 217

Bálint Lázár

szül. Csíkgyimesbükkön
1888 jan. 24. Rkath.
1911/12. I. elsőéves bölcsészhallgató, művészettörténet Radnai Béla[illegible] asztalán.

Vexillum V. 250

Bálint Lázár

1919/20 I., 1911/12 I.

Farkaspásmfőőrhöz

66. l.

Bálint Marianne

műnövel vettem a
Miskolci Egyetem Hess András téri
diáklottóban rendezett sorsolásom

Kép és műveket

Vigília 1969 január
422. old.

Bálint Lukács

áv.

1713. Tűzérőrnaka

Balhel 128. l.

Teh

Europa

lapterjesztő és könyvkiadó

R.T.

Budapest

V Rökhermere u. 12. III 2

Bálint Mihály

és

(71/3.(2.) Tekerőpatakra

l. Balról 62. l

lásd

Szabó: Erdélyi

mesterkedők

Bálint

(Balind) Miklós

asztalosmester

1843 évtől egyb. újvárosi polgár

Jerney 257. l.

Összesen . . .

" . . .

" . . .

Azaz egy korona 40 fillér.

Tolyomban 1900

A felszámított árak a városi árakkal egyezők.

Tolyomban 900

Láttam! és a munka pontos és kifogástalan teljesítését igazolom.

Tolyom 1900 június hó 24-én

Salamonferencz

városi mérnök.

BÁLINT PÉTERNÉ, népi iparművész

A szaszvári Bálint Péterné a moldvai hagyományos anyagot dolgozta fel hitelesen/aranyérem birtokosa Házi festésü gyapjafonalból szőtt faliszőnyege dekorativan különleges darabja volt a kiallitasnak 89.old

MURAKÖZI ÁGOTA: Országos népművészeti kiállitas, 197[illegible]. 86.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973, VIII. 4.sz.

Özv. Bálint Péterné Kondor Anna, szül.

L.: Pósa Margit

– : Megszédültek.....

4.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975 aug. 19.

Bálint Lajosné,
Óbudai pincesor, Bpest, Építészek: Tihanyi Judit és Halmos György/ÁÉTV.

Statikus: Nagy András.
Művészi, kertépítési és környezetrendező: Nagy András,
Nagy Edit, Killer István, Bálint Lajosné,
G. Lőrincz Ilona.

Magyar Építőművészet, 1986. 1., 24 old.

Bálint Rózó

A Blair 1911

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ: BÁLINT REZSŐ KÉPEI

Bálint Rezsőről — nagyon régen, még a békében —, mikor képeit kiállította, többek közt ezeket írtam:

„A képein harmónia ömlik el. Valaki a csend piktorának is nevezhetné. Csendes képeket látunk itt, melyek többnyire interieuröket ábrázolnak és interieurök falára kívánkoznak. Olvasó és heverő asszonyai arcán végtelen csend reszket, puhán beleágyalva a csend végtelenségében ülnek, a szobákon pedig szinte egy óra ütése, egy régi üvegpohár csendülése hallik. Egy taglejtéssel érezteti a nyugalmat, mely határtalan. Képeit erő tartja össze, a leheletnyi könnyűségek nem könnyelműségből, a gyengédségek nem gyengeségből származtak, hanem az erő feleslegéből. Az az érzésem, hogy a szem, mely ezeket látta, valaha belenézett egy szobába az utcáról és az éjszaka, ahonnan nézett s a lámpa, ahova nézett — a zimankós aranyfény — megbabonázta s ez megmaradt benne, nem mint hangulat, de mint nyugtalanító, alkotásra serkentő indítóok. Mert képeit nem szabad pusztán hangulatképeknek tekinteni. A hangulat csak közlőforma, mellyel a dolgok mélyén rejlő tartalmat érzékeltetjük, egy hangulatban és történésben, minden hangulatot és történést, az örökkévalót."

R. Bálint, Maler Bálint Rezső, festőművész

A „csend piktora" belekerült a világháborúba. Írjuk le, hogy művészi hitvallása ma sem változott. Ezek a képek, rajzok és pasztelek mind arról tanuskodnak, hogy annak az örök „impresszionizmus"-nak a sugallata alatt áll, melyet maga szerzett meg, a maga számára, egyéni viaskodások árán és melyet semmiféle jelző vagy új dívat nem járat le. Hozzátehetjük, hogy impresszionizmusa azóta elmélyült. Bálint Rezső mindig ama festők közé tartozott, kik gondolkodtak a művészetük mivoltáról és céljáról, a körülöttük habzó és kavargó élet jelentőségéről. E képek alkotója minden vonásával a világ és az egyénisége viszonyát jelezte. És mert igazi művész, nem használati tárgyakat gyártott: különvéleményt jelentett be. Most a lírája még tartalmasabb. Ezekben az években sok tapasztalást szerzett. A koraifjúság lírája ködös és színes, de határ nélkül szétfolyó. Csak a férfikor hozza meg a tapasztalást, mely — egy nagyon nagy költő szerint — maga az igazi líra. Ez a kereső is egyben arányosan-összhangos festő egyre jobban farkasszemet mer nézni a valósággal, mélyebben érdeklődik a csontrendszer, az izom, az anatómia iránt és mindez nemcsak a rajza pontosságának válik javára, hanem a mondanivalójának, a lírájának is. Tekintsék meg egyik itt közölt rajzát, az alvó női arcot, mely néhány lenge és biztos vonallal, játékos-egyszerűséggel állítja meg számunkra az időt. Képe egyúttal megérzékelteti azt is, hogy általában hol tart fejlődésében.

Mit rajzol meg ez a festő a háborúból? A szenvedést, a lelket, az embereket. Azokat sem egészen. Szinte jellemzőnek kell tartanom, hogy képein teljes alakban alig látjuk a katonát, csak a fejet és a vállat a mellig, mindenekelőtt a szemet, melyben az értelem és a bánat székel. Valahogy az egyént akarja hangsúlyozni, ő, ki a huszadik század gyermeke s még emlékszik e század tanítására meg a régebbi képeire, melyek egytől egyig boldog egyéni hajlamból keletkeztek. Emberei nem is szakadtak el végkép meghitt környezetükből, a lámpafényes szobából, a napsütéses kertből, csak eltávolodtak tőle és rajtuk — valami tiszta mélabú alakjában — látni még a nyugalom visszfényét, a reménység és a vágy csillámait. Mindaz a csend, ami egykor interieurjei fülkéjében, vagy tájain húzódott meg, most ez egyszerű, jó katona-arcokra menekült. Itten él tovább az arcokon és a szemek mélyén. Nem rajzol tömegeket. Számunkra, kik ma élünk, a háborút egy arckép jelenti, egy katona portréja, kinek előrehajló, gondolkozó fejét szigorú vonallal zárja le a föléje boruló katonasipka. Mennyi tiszta, férfias lélek van a portréiban, a német katona, vagy a szakállas mohamedán bosnyák arcán és mennyi megfigyelés, kegyetlen és éles bírálat az orosz fogoly felfogásában, ki a valóság minden bütykével és bibircsójával jelenik meg, egy hústorony, mely — egy egyénen keresztül — az ellenséget is jelképezi, a testet, a tömeget, a kolosszust.

Sokat írtak arról, hogy ennek a háborúnak nincs művészete. Ez igaz is, meg nem is igaz. Politikai művészete semmiesetre nincs. Némák az összes lantok és színtelenek az összes ecsetek. Egyetlen művészet történetében sem jelez határt a háború, mindegyik halad azon az ösvényen, melyet még a békében lelt meg. Nincsenek ódák és háborús körképek. De az is bizonyos, hogy a háborús emberi reflexeit sohase fogták még fel ilyen öntudatosan-nyílt szemmel, mint most és a könnyeknek ma is van költészete, a színeknek ma is van festészete. Bálint Rezső egy hadi szabóműhelyt mutat nekünk s — lárma és ál-szenvedély nélkül — megérezteti korát. Ki merte volna hinni, egy századdal ezelőtt, hogy a hadi szabóműhely valaha csatakép lesz?

Múlt és Jövő

1916. sept. 17.

Azután a vidéki élet otthonos vonatkozásairól esett szó és a búcsúzáskor Révész őszintén mondta:
— Köszönöm megtisztelő látogatásodat.

III.

Néhány nap mulva a rajzó kérdések és elsiklott válaszok beteg hangulatában levelet kapott. Grün közlöte benne, hogy sikerült egy ismerős vállalatnál titkári állást szerezni számára. A jövő szimfoniája zendült fel és békés örömök ígéretes színfoltjai csillogtak soraiban.

Révész átgondolta sorjában a változatokat, miket az új élet erőpróbául állithat eléje, a csekély áldozatot, mire kényszerült és az eredményt, melynek biztató titokzatossága hevitően ingerelte. Önérzetes köszönettel válaszolt és értesitette Grünt, hogy a határnaphoz kötött állást elfogadja.

A váratlan eseményekből kiindulva, a mult emlékeiben pákószkodván új és új vonásokra bukkant, amelyek Grün egyéniségét szembetünően kiemelték. Hangos imádkozások, elmélyedések, mélyen markoló mondatai egy befelé izzó lélek érdekes vetületeiről tanuskodtak.

Multak a napok és az utazás előestéjén a jövő biztosságának érzetével sietett az utcára. Különös

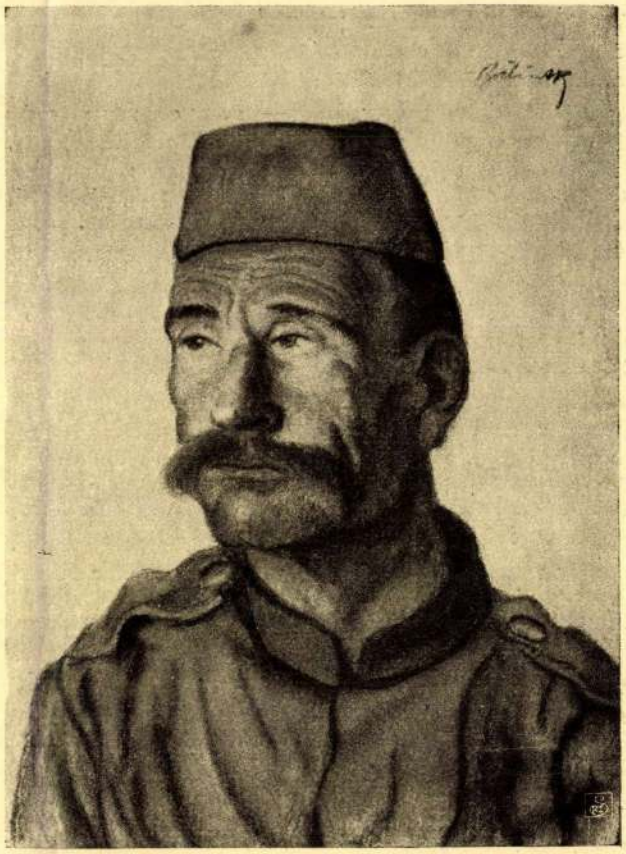

R. Bálint: Ein Bosniake — Bálint Rezső: Bosnyák

R. Bálint: Deutscher Soldat — Bálint Rezső: Német katona

fény derüjében összefüggőbbnek vélte az életet és alakithatóbbnak a sorsot. Újraszületö szándékok fuvalmát érezte és a régi muzsika édes zugalma a világot, mintha új hangon szólaltatná meg benne. Amint az utcákon kódorgott, önkénytelenül felpillantva, a törzskávéház előtt találta magát. Kissé elmosolyodott és a ki nem dolgozott ötlet első lökésének engedve, benyitott. A kompánia ma fölötte vidám, zajgó hangulatban volt; a jókedv hangos megnyilatkozásával fogadták Révészt, kit homályos benső tiltakozások távozásra serkentettek, de végül közébük telepedett.

Már a hajnal álmos sugarai permetezték az utcákat, midőn a vegyes társaság összebújt csoportokban búcsúzkodott.

Alvadt mámor viaszfénye sápadt Révész arcán, ki feszitő érzésektől támolyogva ért haza. Az éjszaka, az emészthetetlen ostobaságok fülledtsége kavargott lelkében.

— Új élet — szisszegte vad öngúnnyal és szavai belül sebezve csikordultak.

Úgy érezte, céltalanok a buzdulások: partot látott elmerülni reményei teremtettségeivel... Az örök holnapok mindiglen friss martalékát szánta önmagában és Grünre gondolt, ki akaratlan új bánatot ojtott életébe... Vigasztalanul érezte, hogy egy nyitott ajtó orra előtt becsapódott...

R. Bálint: Russischer Gefangener — Bálint Rezső: Orosz fogoly

Révész kelletlenül felhúzta szemöldökeit. „Mily jogon" berzenkedett agyában az első gondolat. Távolságok hómezőit érezte.

— Ha épp tudni óhajtod — jegyezte meg finom hangsúllyal —, úgynevezett repülő-újságíró vagyok. A pillanat érdekeinek fölesküdtje — egy névtelen pennás.

— Tehetségesnek ismertelek — szólt elgondolkozva Grün —, azonban nem szabad beérned aprócseprő cikkecskék megszerkesztésével. Nem. Mélyen, megrázóan kell önmagadba nyúlnod: az élet célja a fejlődés, aki ezt nem érti át, saját visszavető rövidlátásának áldozata.

Révész jóindulatot érzett; hűs borogatást titkos s legsajgóbb sebére.

— És te? — szólt röviddel — mit értél el.

— Én — válaszolt Grün, hosszú ujjait végighúzva magas homlokán — kereskedő vagyok. Csodálkozol, úgyebár, tudván, hogy papnak készültem. Ám nem éreztem a rendíthetetlen erőt, mely úgyszólván a kozmoszból meríti forrásait, nem éreztem az alkonynélküli napot a szenvedélyek hullámai fölött. Hisz voltaképen mindegy a pálya, a főfeltétel: töltsd be híven és jól.

Révész további kérdezgetéseire szíves frisseséggel beszélt a szerényen indult üzlet szemmelláthatónak bekövetkezéséről és tapasztalatokról, melyek az üzletfelekkel való érintkezés nyomán sarjadtak.

Révész azon vette magát észre, hogy kilépett zárkózottságából és igaz figyelem bátorító melegségével csügg barátja szavain. Azonban elborult a meghitt érdeklődésre, mely terveit és jövőjét kívánta megpillantani.

Komolyan érezte válasza jelentőségét, midőn így szólt:

— Én haszontalan ember vagyok. Reményeken nem kotlok és az éjszakákba ereszkedem, nem mintha serkentő szerelmem volna, hanem a megszokás bárgyúságából... A vágyak egyetemes pusztulásának tudatával csillapítom magamat...

Grün átható pillantással tekintett szemébe és halkan magyarázta:

— Nincs igazad. Az Isten fizikumot és lelket adott neked, mondván: világom lényegéből adom a masszát, faragj belőle remeket. Miért porzod a drága anyagot éjszakák terméketlenségébe? Ki kell lépned az „úgyis mindegy" ketrecéből, indulnod kell; a célkeresőt ezer út örvendezteti...

— Az utóbbi a baj — legyintett Révész.

— Nohát én ígérem — hangsúlyozta Grün —, hogy segítségedre leszek a kivezető út felfedésében...

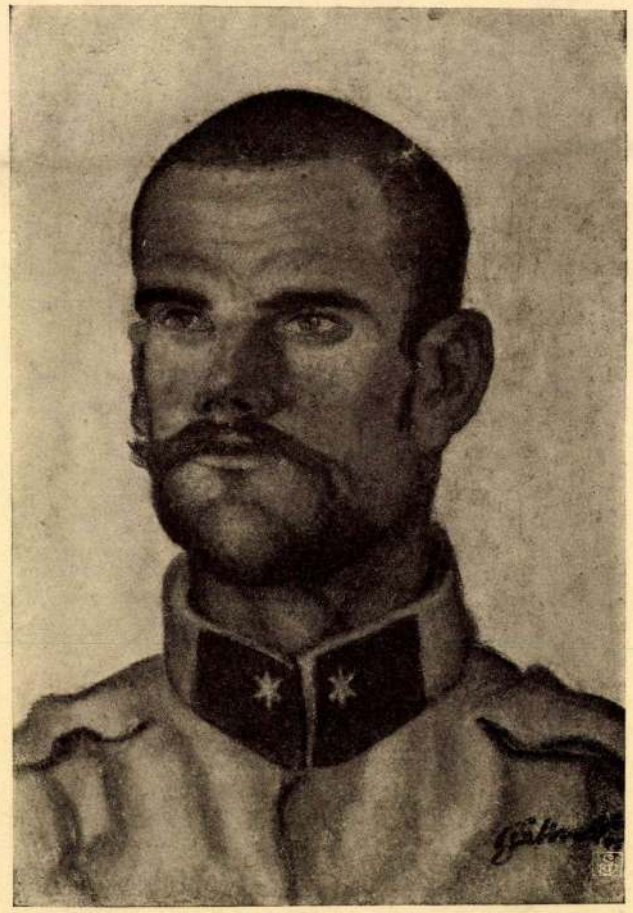

R. Bálint: Infanterist — Bálint Rezső: Baka

R. Bálint: Kriegsschusterei

Bálint Rezső: Hadi cipészműhely

SZILÁGYI SÁNDOR: A HOLNAPOK MARTALÉKA

I.

Ez nap este keserű érzésektől békétlenítve ment a kávéházba. Világosan vetődött makacs öntudatába a megrovó ítélet, hogy élete megalkuvó és alacsony síkon mozog. Nem örült a bejelentett látogatásnak. Sőt félt tőle: hátha valami új kinzó képzeletcsoportot fordít lelkébe, mely még hullámosabban felszítja vívódásait... Kedvetlenül benyitott. A megszokott, elmaradhatatlan ábrázatok víg rajza és az elvető gesztusok hetyke nyomatéka ötlött mindjárt a szemébe. Köszöntés nélkül, szinte hivatalosan foglalta el helyét. Hangok pattogtak, merültek el: tervek, ötletek, forradalmos dagály. Most érezte mélységesen az alkotó erők elvonultságának tiszta, drága örömét, gondolatok átszitáltságának fakasztó enyhét, sejtelmek inkarnációját, amikben leverhetetlenül hitt.

Hirtelen derűs arcot vágott. A nője, hihetetlen fortélyok megaláztató fillérjein támogatott nője mellé telepedett. Bágyadtan figyelt a nő szapora kérdéseire, ki a vallató biró találékonyságával puhatolózott kedvetlensége oka iránt. Vannak pillanatok, melyekben a felnyugtalanított lélek szerénysége messzi dolgokat ér el és máskor közömbös kapcsolatokon élesen átvilágít. Így látta ő meg hirtelen az életét, mely hazugságok narkotikumán hasztalan izgult és melyre sokan, sokféleképen hatottak.

Valaki épp egy élc csattanóját oldotta el: dacos határozottsággal intett a pincérnek és szinte menekülve nekivágott a körútnak, melyen az ősz finom melankoliája osont.

II.

Késő volt, mire hazacipelkedett. Megfeledkezett a levélben jelzett látogatásról, a törzsasztalról, nőkről: zsibbadt csömör súlya alázta meg. Gépiesen lépdelt a kifogyhatatlannak tünő lépcsőkön, végre keze egy kilincsen állapodott meg. A kissé kinyílt ajtó gyér világánál sebten felismerte Grünt, régi barátját és iskolatársát.

Első érzete holmi bizonytalan szorongás volt. Valahányszor emberekkel találkozott, kik mellől a mult hullámverése elragadta: lemaradottság és idegenség fájt benne. Grün meleg nyugodtsággal felejtette rajta szemeit és nosztalgiával szólt:

— Bizony rég nem láttalak, kedves Révész barátom.

— Az igaz, — válaszolt Révész és rögtön eszébe ötlött, hogy lapos és szenvtelen a fogadtatás.

— Hát miként rendezkedtél itt be? Boldogan szőtt terveid legalább részben megvalósultak?

R. Bálint: Kriegsschneiderei

Bálint Rezső: Hadi szabóműhely

gem sem köteles meghallgatni. Behunyhatja a szemeit, hogy egy betűt sem lásson. Bedughatja a füleit mogyorós butonjaival, hogy a gyémántok egy hangot sem eresszenek át. Mégis elmondom a mondandómat, mert az Ön zsidógyűlölete nem egyéni vonás, hanem, sajnos, tipikus valami, amit meg kell világítani, járványos betegség, amelyet meg kell gyógyítani és legalább is nem szabad engednünk a fertőzést terjeszteni.

*

Mint úgynevezett „jó házból való és modern nevelésben részesült" leány valószínűleg nem ismerhette meg a zsidóság problémáit a jelenben, sem a zsidóság történetét a multban. A zsidó élettől, a zsidó ismeretektől távol állva nem volt semmi, ami a fajához való hozzátartozandóságát erősítette vagy dokumentálta volna, de annál sűrűbben hallotta mindenfelé a zsidóházakban is divatossá vált zsidószidást. Az első — és talán egyben utolsó — kapcsolata a zsidósággal a „kötelező tantárgyként államilag reátukmált" héber olvasástanulás volt, amikor bizony nagyon kellett törnie szegény kis fejecskéjét az ó-kaldeus betűk szemelgetésén és összeolvasásán. Hogy haragudhatott ezekre a furcsa betűkre, amelyek annyi kedves játékórától fosztották meg. Arról természetesen sejtelme sem lehetett, hogy ezek a jobbról balra összeákombákomozott betűk mit jelentenek. És még kevésbbé lehetett sejtelme arról, hogy ezekben a rómainál és görögnél jóval régibb betűkben egy sokévezredes nagy kultúra örökéletű és örökértékű kincsei vannak felhalmozva, az elme és fantázia gyönyörű gyümölcsei, melyeknek minden magvából százados terebélyes fák emelkedtek a magasba. Ezek a betűk civilizációt, prófétai emelkedettséget, tiszta szívet és tiszta lelket, szeretetet és igazságot, szabadságot és világosságot hirdettek, amikor még más mai „kultúrnépek" ősállati korszakukat élték sötét barlangjaikban. Ezek az ó-kaldeus betűk vitték szét az egész földkerekségnek az erkölcsi törvényt, amely az embert emberré szentelte. Fagyos téli hajnalokon vitték a zsidó apák rongyokba bugyolált kis gyermekeiket a szűk „szobákba", a chéderekbe, hogy ezeket a betűket tanulják és melódiájuk szárnyán szebb világba emelkedjenek a gettó fojtó levegőjéből. Ezeknek a betűknek köszönhetjük, hogy a társadalomból kitaszítva, üldözve és sanyargatva nem züllöttünk kóbor cigányokká. Mert velünk volt a betű, a szellem, a tanítás, mely népek arisztokratájává avatta az üldözött zsidót. A test meggörnyedt a hosszú évszázadok alatt, de a szellem elevenen fejlődött. Az elnyomás útjain dalok fakadtak, amik új tavaszra vártak. És alighogy meglegyintette a zsidót az új szabadság szellője, szétröpködtek a nép fiai mint a kalitkából kiszabadult madarak és megtelt dalukkal a föld...

Igenis, Nagyságos Asszonyom, a héber betűknek köszönhetjük, hogy más betűket is gyorsabban tudtunk megtanulni. A mi prófétáinknak köszönhetjük, hogy lelkünk könnyebben fogadja be a világosság eszméit. A mi szentírásunknak köszönhetjük, hogy mint felszabadult elnyomottak nem váltunk parvenükké, hanem Marxokat és Lassallekat adtunk a világnak, hogy minden proletár a felszabadulás útjára terelődjék. És ha Ön *szereti* ma Ady Endrét, Wilde Oszkárt és a „modern irodalmat" általában, ezt annak a „Ceena Ureena" nevű héberbetűs zsidó könyvnek köszönheti, amelyből nagyanyja, — ó mindnyájunk nagyanyja! — gyönyörű bibliai legendákat, poétikus történeteket és éleselméjű talmudi fejtegetéseket szokott olvasni... A zsidó nő évezredek óta olvas.

Nem kívánom, persze, hogy nemes Nagyságos Asszonyom is elővegye a Ceena Ureenát és olvasgassa a gyermekeinek. De legalább is ne oltson gyűlöletet gyermekei lelkébe a zsidóság iránt, amelyet nem ismer. Ne szoktassa őket abba a csunya madárfajtába, amely bepiszkítja a saját fészkét. És ne mondja előttük, ha tót parasztok énekét hallja, hogy „ilyet csak zsidó templomban lehet hallani". Mert először is lehet, hogy a tót parasztok éneke szép annak, aki a melódiát érti, akinek gyermekkori emlékeket és ifjúkori álmot csengetyűz a fülébe. Másodszor Ön nem ismeri a zsidó templomot sem és így nem tudhatja, milyen az éneke. Amintahogy nem tudja pl. azt sem, hogy a katholikus templomoknak — amelyekért Ön bizonyára rajong — minden éneke, zsolozsmája, zsoltára, ritusa, dallama a zsinagógából van átvéve. Aminthogy

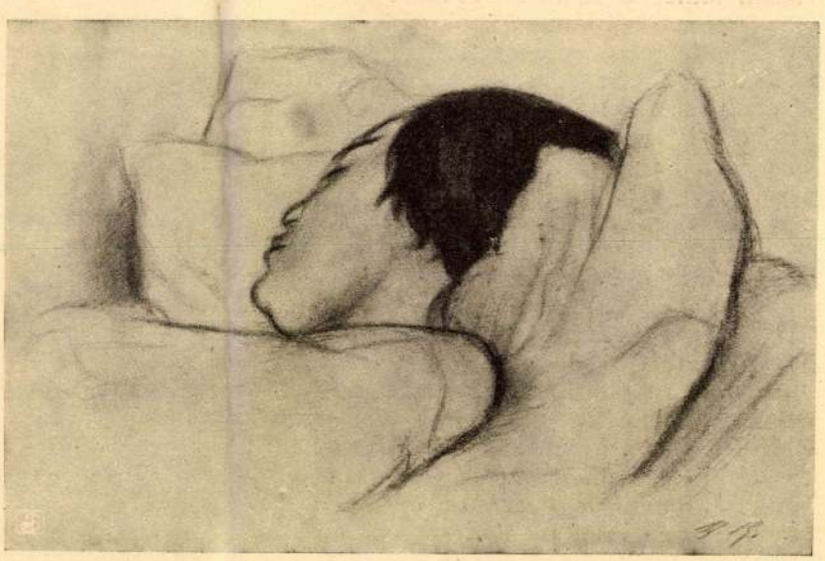

R. Bálint: Studie

Bálint Rezső: Tanulmány

Kosztolányi Dezső

Cikke

a zsidóságból vette át a kereszténység nemcsak ünnepeit és ceremoniáit, hanem minden erkölcsi tanítását, minden etikai törvényét is.

Nem akarom itt a zsidóság történeti hivatását, kulturájának jelentőségét kifejteni. Ha levelem érdeklődést kelt Önben a zsidóság iránt, egész könyvtár áll rendelkezésére, amely a zsidóság multjával és lényegével foglalkozik. De egyre mégis ki kell terjeszkednem, hogy mit köszönhet a zsidóságnak a zsidó nő? Hát azt lehet mondani, hogy mindent. A nőt a zsidóság emancipálta. Mikor még mindenütt árú- és cseretárgy volt, a zsidó törvény gondoskodott a családi tűzhelynek és a női becsületnek legmesszebbmenő védelméről. Még a háborúban fogságba ejtett nőt sem volt szabad törvényes házasság nélkül megközelíteni. A nő szociális helyzetét a legliberálisabban szabályozza a biblia. Az első zsidó köztársaság idejében egy nő ült az „elnöki", vagy bírói székben és csatákat vezetett és törzsek engedelmeskedtek neki. Nem volt Jeanne d'Arc-féle csodaszűz, hanem egyszerű hús és vérből való asszony és anya Izraelben. Szónokok és próféták támadtak Izrael leányaiból, jeléül annak, hogy olyan nevelésben részesültek, amely egyéniségük teljes kifejlődését tette lehetővé. Királyok és költők gyönyörű énekekben, Énekek Énekeiben zengték a nő himnuszát és amikor római és görög költők egyforma érzékiséggel írnak „szép fiú"-ról és szép leányról, Judában az egyetlen Sulamitról dalolnak és az örök hűségről. „Viselj engem mint pecsétet a szíveden, mint pecsétet a karjaidon, mert erősebb a halálnál a szerelem". A nő becézése, amely a zsidóságnál tradicionálissá vált, annyira túlzásba ment, hogy olykor-olykor kihívta maga ellen a próféták kritikáját is. A talmud — ó ne tessék ettől a szótól megijedni — tele van a nő himnuszaival, a nő iránt való gyengédséggel. Az asszony a ház, a birtok, minden. (Jóma 2.) Akinek nincs felesége, nem ember. (Jebamoth 63. 1.) Akinek nincs felesége, öröm nélkül, áldás nélkül, boldogság nélkül él. (U. o.) Kicsoda gazdag? Akinek jó felesége van. (Sabbat 25.) Aki hozzáillő nőt vesz feleségül, azt Isten is szereti. Aki egy nőt csak a pénzéért vesz el, annak sikerületlen gyermekei lesznek és a pénze is elúszik. (Kidusin 70.) Aki magához nem illő asszonyt vesz el, ötféle bűnt követ el. Aki a leányát idős emberhez adja nőül, annak az Isten sohasem tud megbocsájtani. Aki a leányát durvalelkű emberhez adja, olyan, mintha oroszlán karmai közé dobná. (Peszachim 49.) Nagyon tisztelje az ember a feleségét, mert az áldás csak az asszony miatt jön a házba. (B. M. 59.) Aki szereti feleségét jobban mint önmagát és aki tiszteli jobban mint önmagát, arról mondja az Írás: Boldogság a te hajlékod. (Jeb. 62.) Ha kicsiny a feleséged, hajolj le hozzá és súgj a fülébe. (B. M. 59.) Izrael leányai mind szépek, csak némelyeket elcsúfít a szegénység. (Kid. 66.) Aki elválik feleségétől, azt az oltár is megkönnyezi. (Gittin 90.) Akinek meghal első felesége, olyan, mintha a szentély pusztult volna el napjaiban. Mindennek lehet pótlása, csak az első feleségnek nem. (Szinhedrin 22.)

Így gondolkodik asszonyról, szerelemről, házasságról a Talmud, amelyet Nagyságos Asszonyom szintén nem ismerhet, de ennek a szellemnek köszönheti, ha kedves férje ura oldalán kivételes helyzetet élvezhet ma is. Ennek a szellemnek, amelyben a középkorban, míg másutt arról vitatkoztak az egyházi scholasztikusok, hogy van-e a nőnek lelke, vagy csak „asszonyi állat", zsidó misztikusok azt a gyönyörűen fantasztikus tant hirdették, hogy maga az Isten is férfi és női principiumból áll, mert csak így lehet igazán *Egy*, minthogy férfi nő nélkül csak fél és csak együtt alkotnak valóban egész egységet...

Nagyságos Asszonyom! A zsidó nő oly végtelenül sokat köszönhet a zsidóságnak, — hálából (és saját érdekében is) kell hogy megójva a jövendő számára a zsidóság poézisét, azt az erőforrást, amelyből népe annyi életerőt, szépséget és naggyátevő energiát merített. A nagyság és szépség glóriájában látja a zsidóságot az, aki foglalkozik vele, az aki ismeri. És ha szépségek iránt fogékony lelke van, meg kell azt nyitnia saját népének, saját fajának szépségei előtt is. A honleány mindig szent fogalom volt a költők előtt. És a zsidóságnak, amely Deborákat, Judítokat és Esztereket adott a történelemnek, ne volnának honleányai, akik megértik népük küzdelmeit és szenvedéseit, akiknek szíve meg tud telni fajuk fájdalmaival és örömeivel, akiknek lelke át tud ittasodni a multnak és a jövőnek szépségeivel? „A szépség, a művészet az az út – mondotta Herzl —, amelyen a zsidóságnak újra be kell vonulnia elidegenedett leányai szívébe." De egy kis fáradság kell az út megtalálásához is. És bűnt követ el az anya, aki ezt az utat elzárja a gyermekei elől. Mert kincset zár el előle, mely táplálja az önérzetet és megóvja a lelket a meghasonlástól. Mert elérkezik az idő, amikor a zsidó érzi, mert éreztetik vele nyiltan vagy titokban, hogy zsidó, és szeretne visszatérni, visszamenekülni önmagához. És akkor átok neki ez a szó „zsidó", ha puszta sivatagnak érzi, de áldás, ha termő talajnak tudja, melynek évezredes cédrusai az egekbe nyúlnak...

A zsidóságnak nincsen semmi oka reá, hogy önmagát lesajnálja. A zsidóság többet adott a világnak, mint amennyit kapott. Erejének, bölcsességének és szépségének dús forrásai sohasem apadtak ki. Csak le kell hajolnunk hozzájuk, hogy felemelve érezzük magunkat. És ha tendenciózus beszédek és írások mindenféle ostobaságot hordanak össze a zsidóság értékének lebecsmérlésére, legalább mi magunk ne álljunk be a becsmérlők hangos kórusába. Elvégzik ezt helyettünk mások. Nekünk pedig kötelességünk önmagunk és fajunk iránt, hogy fürkésszük multunkban és ápoljuk magunkban azt, ami érték és adjuk át sértetlenül és csillogóbban a gyermekeinknek.

Toll-hegyről

DR. PATAI JÓZSEF: LEVÉL EGY ZSIDÓGYŰLÖLŐ ZSIDÓ ASSZONYHOZ

Nemes Nagyságos Asszonyom!

Nyár elején szíves volt ismeretlenül hozzám fordulni, hogy ajánljak nevelőt tízéves kis fia mellé. Előkelő modorú, gyakorolt pedagogus legyen — mondotta a telefonba —, mert a birtokon, ahol a nyarat töltik, előkelő urak fordulnak meg; tudjon németül, angolul és franciául és lehetőleg vívást és zenét is, mert valamit a nyáron is kell gyakorolni, hogy mindent el ne felejtsen, főképen pedig tudjon szépen, úriasan lovagolni, mert a kis fiú nagyon szereti a lovaglást és messze túrákat egyedül még sem tehet; no meg a szolgabíró úr fia, aki a házban gyakori vendég, huszárhadnagy, aki a lovaglást igen éles kritikusi szemmel bírálja meg. (Apropos! Most jut eszembe, tulajdonképen miért is van a szolgabíró úr fia, aki huszárhadnagy és a lovaglás mestere, még a háború harmadik esztendejében idehaza? De ez nem tartozik most az ügyre!) Egyszóval ezermester legyen az a szegény nevelő, aki mint szép nippekkel tele vitrin illeszkedjék bele az Önök tanyai szalonjának stílusába.

Nehéz feladat volt, Nagyságos Asszonyom; mert elvégre a zsidó milliomosok fiai, akik saját telivér lovaikon nyargalnak végig naponta a Stefánia-úti lovaglókorzón, a legékesszólóbb rábeszélésemre sem hajlandók a nyáron át reggeltől estig az Ön kedves fiát nevelni, tanítani, lovagoltatni és szórakoztatni havi 100, mondd egyszáz koronáért. (Nem is szólva arról, hogyha egy brichesset koptat el, már oda van a mai drágaság mellett az egész nyári gázsija.) Keresnem kellett tehát ezt a csodalényt azokból az osztályokból, ahol nem kergetik a gyermekeket az asztal körül lóháton, ahol keservesen küzködve, gyalogszerrel iparkodnak előre és sokszor, igen sokszor, messzebbre és magasabbra jutnak el, mint némely auto vagy aeroplán boldog tulajdonosának elkényeztetett gyermekei. „Heuréka" — kiáltottam fel, amikor véletlenül betoppant hozzám egy előttem rég ismert derék egyetemi hallgató, aki a harctéren súlyosan megsebesülve, épp felülvizsgálatról érkezett haza Prágából, ahol néhány havi üdülési szabadságot kapott. De a szabadsághoz kenyér is kellett. Gyakorolt pedagogus volt, aki ajánlatomra már több előkelő házban nevelősködött és ebből tartotta fenn magát, sőt segélyezte szüleit is. Mint makkabeista bátor, egyenes fellépést sajátított el, mint a Vívó és Atlétikai Club tagja megtanult vívni, sportolni, az Omike-menza tanfolyamain privát szorgalomból idegen nyelveket is hallgatott és — majdnem elfelejtettem! — mint soronkívül előléptetett tiszt a harctéren megtanult szépen lovagolni is. De még egyet kihagytam: a németen, francián és angolon kívül még egy nyelvet tudott: *héberül*, amit mint hajdani talmudista sajátított el. Ez nem szerepelt az Ön feltételei között, Nagyságos Asszonyom, sőt éppen ez volt a bökkenő. Az ütközőpont. Mert a fiatalember a héber tudással együtt magával vitte zsidó érzését, végtelen rajongását és szeretetét a zsidó kultúra iránt, valamit, amit Ön, Nagyságos Asszonyom nem ismert és amit nem is volt hajlandó kímélni. És minthogy az önérzetes zsidó fiatalember nem tudta szó nélkül tűrni azokat a leszólásokat és gyalázásokat, amelyekkel Ön a zsidóságot oly gyakran illette, disputációkra került a dolog. Illetőleg nem is került a sor szóváltásra. Mert Ön, Nagyságos Asszonyom, egyszerűen és igen kedves logikával megvonta a fiatalembertől a szót, kijelentvén előtte, hogy az ő feladata csak az, hogy az Ön fiát nevelje és ne Önt.

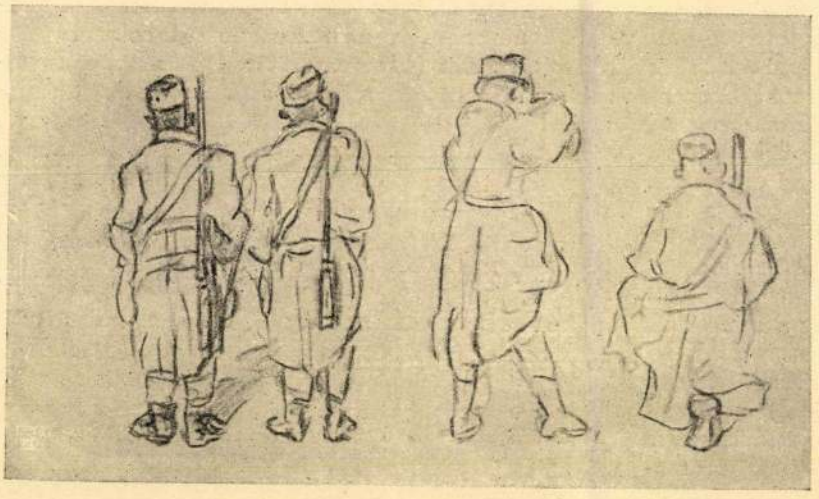

R. Bálint: Studie

Bálint Rezső: Tanulmány

A fiatalember, aki zsidó érzésében és önérzetében megsértve, egy havi nevelés és lovaglás után kikérte obsitját, ilyenformán nem fejthette ki az Ön antiszemita velleitásaival szemben a zsidóságra és kultúrértékeire vonatkozó nézeteit, nem adhatott kifejezést az ő legszentebb meggyőződésének, amelyen Ön, Nagyságos Asszonyom, finom csizmacipős lábaival végigtiport. Engedje meg tehát, hogy helyette én mondjak el egyet-mást ezen az úton. Er-

1916

is, vidéken is a kultúra — keletkeztek leánynevelő-intézetek is, főleg a vidéki jobb családbeli leányok számára; pl. a Naschitz-féle, a Treuerné é (ennek leánya a Palotayak anyja) és több más. Azonban jártak fel a megnyíló vasutakon apák és leányos mamák is nevelőt vagy nevelőnőt fogadni. Az Orczy kávéházon kívül is (ez volt a fő) támadtak nevelőt elhelyező intézetek („Heute Nachmittag kommt eine ganze Schiffsladung von Stuhlweissenburg" mondta egy ízben a merész geografinájú elhelyező) és a nevelőnőket elhelyezők is. Amikor gyorsan ment a megtollasodás (annyira gyorsan, mint e szomorú két év óta, még sem), fordultak elő komikus jelenetek is. A hotelben bemutatott nevelőnő erősítette, hogy tud franciául, azonban a gyanakodó vidéki zsidó ténsasszony rárivallt: „Sagen Sie ka Lugen! Ich seh Ihnen vom *Ponem*, dass Sie kennen ka Franzeesisch!" Hát így is terjedt a kultúra.

A zsidó fényűzés igen nagy lett a kiegyezést követő és a hetvenharmadiki krachot megelőző esztendőkben. Gyorsan, akkor is egészségtelen tempóban gazdagodtak meg az emberek, a termések jók voltak, a tőzsdespekulációk még jobbak, és amiben Bécs vezetett, abban Budapest sem akart elmaradni. A férfiak nemcsak a nyilvános, politikai és városi közéletben kezdtek résztvenni, hanem a kártyázásban is; az asszonyok meg 2—4 méteres uszályú „sleppes" ruhákban és magasra tornyozott „chignon"-okkal prémeskedtek a Margitsziget kavicsos utain, meg Balatonfüreden. (Az álhaj — enélkül zsidó asszony nem járt — a vagyonosoknál drágán fizetett emberi haj volt; ú. n. Einlage; a szerényebb sorsúaknál lószőr, de „nec"-cel lefogva annál több; és mindkettőbe nagyon gyakran beleesett a moly! Az asszonybolondság kimérithetetlen!) Még szerencse, hogy jött a „Krach"!

Ez pedig volt egy osztrák-magyar földrengés, világösszeomlás! Egy elmaradtan gazdálkodó, tőkeszegény és fejlődni alig kezdő országban, mint Magyarország, meg a játékban vezető Bécs: egyszerre megsemmisül 1600 millió forintot érő értékpapír, mert ennyi volt a nonvaleur. Félszáz évvel ezelőtt — elgondolni is borzasztó! Szerencsére nálunk meglehetősen szűk körre szorítkozott, a valami kispénzzel bíró városiakra, főleg a zsidókra, nem volt minek tönkremenni és elúszni. Rengeteg sok kótya-vetye volt azért ezen a kis Pesten és licitálták el az újonnan beszerzett „góth" székeket meg a ripsz-garnitúrákat. Egész Közép-Európában a gúnyképek egész áradata zúdult a luxusba szédült és aztán hirtelen letört zsidó alakokra; zeneművek zengték meg a nagy fölbolulást — és miután a bankok vállalkozó kedve 1878-ig (jó termés), meg 1882-ig (detto) meg volt bénulva, terjedt az uzsora, amely a zsidókat sem kímélte. Zsidó gazdálkodók jöttek Pestre bizományosokhoz, és ha „hochprimák" voltak, fizettek csekély 10—14 százalék kamatot. De, hála a jó

Titelblatt — Kottacímlap a nagy Krach idejéből

Istennek és a saját szorgalmuknak, még ebből is kievickéltek.

A hatvanas években került haza Budapestre a magyar literatúrának egyik legsokoldalúbb és legértékesebb alakja, a most 80 éves *Agai Adolf dr.* Most már volt Pestnek páratlan jelességű hivatásos krónikőrje, aki mintegy centralizálva vezette a pesti humort. Politika, kongresszus, közgazdaság, művészet, irodalom: az mind helyet talál az ő jegyzőkönyvében és a krónikásnak csak az ő írásait, az ő „Borsszem Jankó"-ját kell forgatni, hogy a régebbi pesti zsidóságot, ha torzított tükörben is, de lényegben hűen lássa. Mint általában a magyar közéletet, úgy a pesti zsidóságot is hol élesen, hol enyhén, de mindig szeretettel szerkeszti ki. Ő mondatja Seifensteiner Salamonnal az újonnan megnyílt Andrássy-út bejárata előtt a zsoltárverset (Ma tovu...): „Mily szépek sátraid, oh Jákob, és mily ékesek hajlékid, oh Izrael"!

Aki előfizetési, illetve tagsági díját egész évre kiegyenlíti, *díjtalanul kapja* az Omike és a Magyar Zsidó Hadi Archivum hatalmas album-alakú **Háborús Almanachját,** amely mindenütt nagy feltünést keltett és amelyet az egész sajtó mint irodalmi és művészi eseményt méltatott. A gyönyörü kötet, amelyet legelső íróink írtak és több mint száz szebbnél szebb illusztráció díszit, a háború maradandó értékü emlékműve.

— Semmi, mamám.

És megint a tanító úr jelent meg előtte; nádipálca suhogott a kezében és dörgő hangon magyarázta, hogy becsületesnek, jónak kell lenni.

Kis teste fürdött a verítékben.

Alig várta, hogy elaludjon az anyja.

Akkor lemászott az ágyról, egy széket a szekrényhez vonszolt, lassan, vigyázva, feltápászkodott rá és leemelte a spórdisznót. Visszafelé mentében megreccsent a padló. Megrezzent, mert mozgást hallott az ágyak felől, de szerencsére nem ébredt fel senki. Egy hajtűvel piszkálta a spórdisznót, nagy fáradtsággal kipotyogtatott negyvenöt krajcárt. Csaknem kiürült a disznó hasa, alig csörgött benne pár pénzdarab. A negyvenöt krajcárt bekötözte a kendője csücskébe és a spórdisznót a vánkos alá bujtatta. Azután lázasan fölrántotta a harisnyáját, belehorgolódott a körme, hogy végighasadt, de nem bánta. A cipőpertlit csomóra kötötte, hogy gyorsabban elkészüljön, a máslival sokat kell bíbelődni. Hideg volt, didergett; a kályha megvakult, parázs sem fénylett benne.

Az ajtóból még visszaküldte a szívét az anyjához.

— Gyógyulj meg, drága mamám.

A konyhában szegen lógott a nagy rozsdás kapukulcs, fel kellett ágaskodnia, hogy leakaszthassa.

Sötét volt. A falat tapogatva botorkált ki. Az égen maszatos felhők vonaglottak. A hold oly soványra fogyott, mint egy kifli és bujócskát játszott a felhők között. Nagynehezen meglelte a kulcslyukat, óvatosan tárta ki a kapút és kis résre, éppen hogy kisurranhasson rajta. A szél hideget fujt a blúzába, a sürgönydrót ijesztően karattyolt, de ő nem érzett félelmet, gyorsan szedegette a lábait végig az Iskola-közön, mintha versenyt akarna futni a széllel. Az utolsó ház előtt zihálva megállt és dörömbölt a kapun. Kutya ugatott válaszul, dühösen morgott hozzá, karmolta, kaparta a deszkát és a hasadékon érzett a meleg vizes orra. A gyerek tovább zörgött, míg feltárult az ablak és kihajolt rajt egy asszonyi fej, az álom bambaságával az arcon, a fejkötő szorítása alól kimaradt zilált hajakkal.

— Jé! Az Árpádka! Mit keresel itt sötét éjszaka? szent atyám ez a gyerek!...

Árpádka vinnyogott, mint egy kölyökkutya, aztán kibuggyant belőle a sírás és a könnyei patakja, mint két giliszta vonaglott lefelé az arcán.

— Nyisd már a szád, gyerek, mi baj?... Egész megijeszted az embert...

A gyerek beszédbe kezdett, de alig volt érthető mit mond, mert a szavak felét visszaszippantotta a sírással.

— Török néni... kérem szépen, Török néni... tessék vissza negyvenöt krajcár... a pántlika árából jár vissza Török néni... — hebegte és csomózta ki a fogával a kendője csücskét. Ne tessen... ne tessen haragudni... a papa kilenc rőföt mért tíz rőf helyet...

Az asszony nézte a vergődő gyereket, ámulva csodálta és lassan megértette.

— Csak véletlenül történt, Török néni... tévedésből történt... igazán... — zokogta hevesen Árpádka és kis sovány karjával nyujtogatta fel az ablakba a marék pénzt.

Az asszony szive megmozdult, áradt fel a melegség a fejébe és csaknem könnyet szorított ki a szeméből.

— Nincs semmi baj, kisfiam, rakd el a pénzedet... megvan mind a tíz rőf, itthon is utána mértem, nincs egy ujjnyi hijja se...

A gyerek mintha nem értette volna, bambán meredt fel.

— Igazán? — dadogta.

— Hát persze... No de most eredj haza, mert megfázol.

Árpádka boldogan elhitte, ámuló szemekkel, naiv gyerekhittel.

— Biztos, én olvastam rosszul — nyugtatta meg magát. És most meg fog gyógyulni a mamám — ujjongott. Drága mamám, megsegít a jó Isten.

Nyakába húzta a paplant és egy-kettőre elaludt.

És másnap már boldogan golyózott az udvarban a pajtásokkal.

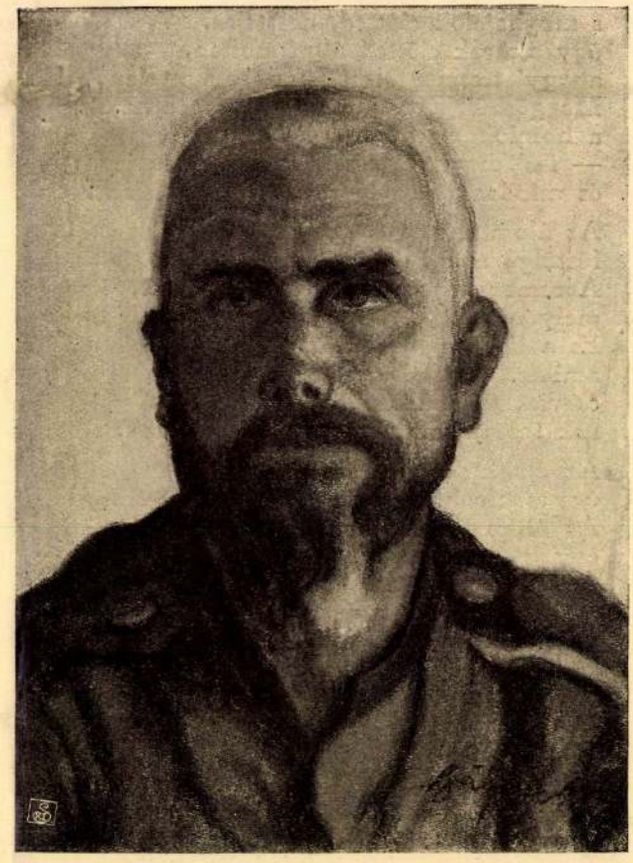

R. Bálint: Studie

Bálint Rezső: Tanulmány

J. Zabota: Momentaufnahmen vom warschauer jüdischen Schauspieler I. Lewy

J. Zabota: Pillanatfelvételek I. Lewy varsói zsidó színész szerepeiből

SOMLYÓ ZOLTÁN: A TÉKOZLÓ FIÚ

Az élet bíborpalástját lerántom
s meghajolok előtted, nesztelen,
úgy akarok előtted állni mostan,
ahogy' teremtettél: tisztán... meztelen.. !
Meggörbült hátam még mélyebbre hajlik,
a homlokom a por felé konyul; —
— ím' megérkeztem Hozzád, visszatérek:
és mindent, mi enyém volt, visszakérek.

Az álomtalan, bús gondolkozásnak
füstölgő mérgét, sűrű mákonyát.
A reménységnek halvány derengését,
mely napként tör a kerti fákon át.
És a haragnak áldott, meleg szóit,
amikkel egykor szívem vérezéd; —
és visszakérem reszkető kezednek
sok intését, mik még ma is vezetnek.

Az éjnek sűrű leple alatt, kúszva,
úgy sompolyogtam Hozzád vissza, én.
Az öröm tüskéitől koszoruzva,
egy dicső pálya mérges nyílhegyén.
Az ablakodba sokszor bekopogtam,
mint az erőtlen tavaszi szelek, —
oly fáradt vagyok s könnyekig riadva:
félek, nem ismersz bennem már fiadra...

Én vagyok az, kiért a munka szentelt
vércseppjét sokáig hullatád;
amíg fulánkja az önmardosásnak
szívedbe fújta a bú íllatát.
És én vagyok, ki véred örököltem,
a vért, mely forró lázzal hömpölyög; —
tenvéred űzött engem messze, messze,
az életem jajokkal fűszerezve!

...Ki hitte volna, amikor az első
útamra mentem, őszi reggelen:
hogy oly kemény sors vár szegény fiadra,
oly vak sötétség, oly reménytelen...
Mikor két áldó kezedet fejemre
emelted, mint a tisztes, ősz papok.
És jevorechehót zokogva, halkan,
úgy álltunk ott szoborként, mozdulatlan...

Ó, jó atyám, manap már más világ van,
atyai áldás, — már az sem segít.
Ha jő az élet halálostorával
és osztogatja átoksebeit.
Nem használ akkor semmi drága emlék,
el kell feküdni éles kínpadon; —
S a leghidegebb szélt hozza az orkán
és könnyek folynak le az ember torkán...

Igaz, hogy sokat s könnyen tékozoltam,
de enyém volt s szabad volt, mint a szél.
És csábított sok égi s földi szépség
s a dicsőség is, amely oly kacér...
Nevem parányi jelét én bevéstem
az emlékezet érces kapuján; —
a tékozlásnak immár vége, vége...
Legyen velünk a hűség és a béke!

Hogy nem nőttem nagyobbra, mint a többi,
ne fájjon néked,... énnekem se fáj.
Én visszajöttem Hozzád, megpihenni,
mint őszi fény, hol rom a táj.
A csöndbe hullni, szavakba fürödni,
míket csak atya mondhat,... csöndesen...
A fa árnyékában üdítni a lelkem,
Ki nyugalmat soha seholse leltem...

PAJZS ELEMÉR: ÁRPÁDKA

I.

König az ablak mellett állt és imát mormolt egy kis kövér könyvből. Az ajkai közül olyanféle hangtöredékek csuklottak ki, mint ahogy a nádas mordul, mikor megfésüli a szél. A kis könyv, melyet habzsolt, kopott volt már és a sarkai szennyesek a gyakori forgatástól. Hajlongott buzgón, áhítattal töltötték el az ódon szavak s csak időnként rebbent aggódón a szeme az ágy irányába.

— Elrontod, fiam, a szemed — mondotta szelíden a felesége.

König letette az imakönyvet az ablakpárkányra s a zsebeit veregette, melyikben csörög a gyufa.

— Ejnye, megint elhagytam valahol — dohogott.

— Eredj csak, Árpádka, hozd be a gyufát a konyhából, ott lesz a stelázsin...

Nem igen akaródzott lámpát gyujtani, húzta az időt, míg csak lehetett, bár jól látta az ablakból, hogy szemben a fűszeresnél már jó negyedórája felgyujtották, éppen mikor ő az imába kezdett. Bizony spórolni kell, drága a petróleum és a jövedelem gyéren csurran.

König templomszolga volt és rövidárús. Újholdkor, haláleset alkalmával gyűjteni járt a perselyel. Szentegyleti, hitközségi, iskolaszéki gyülések előtt nyakába vette a kisvárost, hordozta az ivet, hogy aláírják. Vásárokra járt a kis portékájával a környékbeli helységekbe. Órákig utazott zsilligos éjszakán zörgő szekereken és nem egyszer komppal úszott át a Dunán. Csütörtökön kordén a hetivásárra cipekedett és egy földre teritett ponyván szalagot, cipőzsinórt, zsebkendőt és más hasonló holmit árult és kartonokat, pargetokat rőfszámra. Ha megbízták, kiment az állomáshoz pár vaggon kokszot átvenni, krumplit, kukoricát felrakni, így is került némi mellékes jövedelem.

Most fészket rakott szívében a szomorúság, a jókedv messzi költözött tőle. Az asszony ágyban terül napok óta, az arca bíborosra gyulladt, mint az érett málna. „Tüdőgyulladás" — mondta a doktor. A rémes szó ott gurrogott a fülében, mint nagy fekete galamb.

Most Árpádkának megint várni kell az új cipőre, pedig már a meztelen lábát fürdeti a sár, oly lyukas a talpa. Kell a pénz csíbehúsra, doktorra, patikára.

Harmadik elemibe járt az Árpádka és ámuló csodálattal világosodott a szeme a föld sok csodájára. Már tapogatózott a gondolatok csápjával és felértett ésszel egyetmást. Most az ágy tövénél kuporodott egy törpe zsámolyon, kis verébagyát alaktalan ijedelmek rémisztették és tekintete aggódva esett az ágyra, az anyjára, aki — jaj — oly forró és szótalan.

— Hogy vagy mama — kérdezte Árpádka és a párnákat igazgatta az anyja feje alatt.

R. Bálint: Im Zug nach der Schule Bálint R.: A zugban iskola után

Königné rámosolygott a gyerekre.

— Ne bánsd a mamát — intette König és gyors léptekkel szántotta fel-alá a szobát.

— Akarsz kis limonádét, mama? — és máris ment az ablakhoz. Ott állt a pohár, hogy hidegen maradjon.

Az éjjeliszekrényen kanalak, porok, medicinás üvegek sorakoztak.

— Megírom a nyelvtani leckét — mondta Árpádka és kikészítette a vonalas irkát és a tollszárat a tolltartóból.

II.

Délelőtt tizenegykor végződött a tanitás. Jött a gyerek az iskolából, hátán a táska; egy spárgán szivacs lógott ki belőle, ami a palatábla letörléséhez kellett. A fején ellenzős sipka, csillaggal a közepén, mint a Mandlék Józsijának, aki gimnáziumba jár és ilyenben tornázik. Zsebkendőjét a tengerészblúz begyében tartotta, itt a leghozzáférhetőbb és nem is vész el egykönnyen. Bizony nem volt már új a ruhája; a vörös horgonydisz megfakult, a térdeknél, könyököknél jókora javítások éktelenkedtek és a foltok világosabb árnyalata nagyon is előtört az eredeti kelmétől.

Már az iskola kapuja előtt párokba rendeződ-

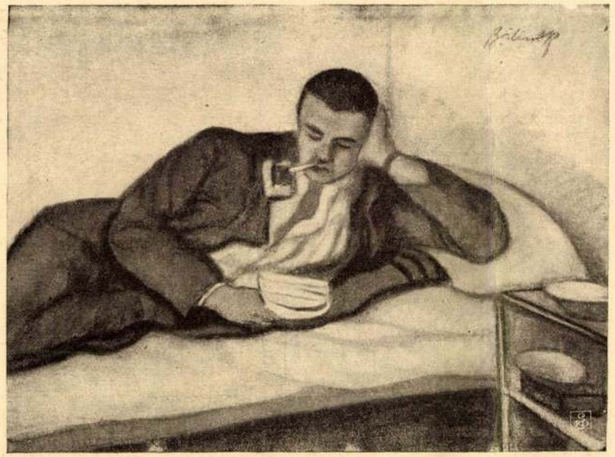

R. Bálint: Ruhe Bálint Rezső: Pihenés

tek. Annak a tiz-tizenkét gyereknek, akik a Deák-utcában laktak, ő volt a vigyázója. De ma csütörtök lévén, már a Piac-téren elmaradt tőlük, hogy az apjához menjen.

— Te Dönci, vigyázz most te... de rend legyen... mondta öregesen.

A hetipiacon még nagy volt a nyüzsgés.

Az apja ponyvája a mézesbábosok sátrai mellett terült. A legközelebbi sátor sarkán nagy törökméz szikla tornyosodott, melyet görbe késsel szabdalt egy fezes ember. Fájt a szive, a nyála is csordult a nyalánkság után, mégsem mert krajcárt kérni. A könyveit lerakta a „boltba", járkált a piacon, megbámulta a látnivalókat, mégis újság volt, kilendülés a megszokottságból. Elment a fazekasok földreraktt edényei mellett. „Ni, ettől vettem tavaly a spórkasszát!" — jutott eszébe. Csakugyan egész csorda lyukashátú cserépdisznószorongott ott a köveken, épp oly rózsaszinüek, mint az övé. A képeslap és a kalendáriumárús énekelve csábitotta a közönséget vásárlásra. Nagy gumó dagadt ki a nyakából, a gyerek csodálkozva és ijedten tipegett közötte, ilyet még soha nem látott. A gyümölcsös kofák kincses kosaraira irigykedve sandított, garmadában aranylott a narancs s ő még nem is evett az idén, pedig a Kertész József mindennap hoz egyet tizóraira. A szűcs báránybőrsüvegeket árult egy asztalkán, belélegzette a furcsa szagot, amit árasztottak. A csizmadiák sorba rakosgatták a csizmákat, mintha sok-sok ember állna katonás glédában.

Mikor betelt a látnivalókkal, visszament az apjához. Egy ismerős néni, a Törökné alkudozott a lányok hajába való rózsás pántlikán.

— Nem adhatom alább lelkecském, ne kivánja a veszteségem — erősködött König.

Végre megegyeztek és Törökné földretette a kosarát, hogy foghassa a métert.

— Jól mérje ám — mondta.

— Ha én megmérek valamit, a községházán is utána mérethetí.

König olvasta: egy, kettő, három, négy, öt, hat, hét... és a gyerek rémülten látta, hogy a „hetet" éppen csak kimondta a hat után, de mintha nem mért volna rá semmit.

Törökné kiolvasta a pénzt a bugyellárisából és továbbment.

Árpádka szive összehúzódott, mint egy harmonika. Hamisan mér az apja... egy egész röffel kevesebbet adott... semmi kétség... nagyon jól látta...

— Isten vele, Törökné asszony, máskor is legyen szerencsém, ha lesz szüksége valamire — kiáltotta utána König.

— Jól van, jól, ne féljen, nem mék én máshová.

Árpádka remegő ujjakkal csatolta fel a táskáját és megcsókolta az apját, de szája alighogy hozzá ért, sehogyse vonzódott a máskor oly kedves archoz.

— Miért sietsz, Árpádka?

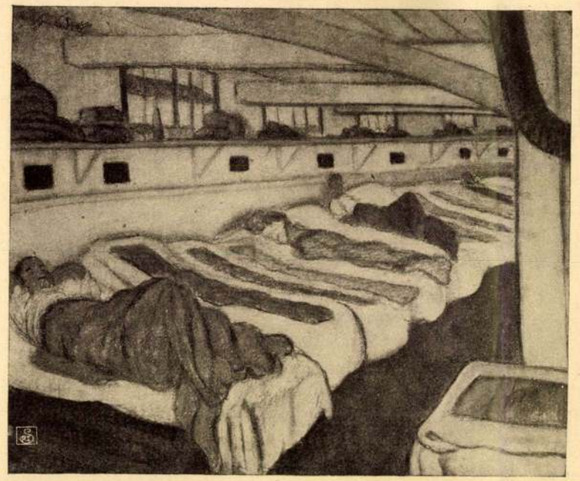

R. Bálint: Am Spitalsschiffe Bálint Rezső: A kórházhajón

— Megtanulom délutánra a földrajzot, papa.

Lassan, támolyogva császkált hazafelé, súlyos gondolatokkal terhesen. Fájdalom lapította a szívét. Hátra-hátrapillantott, még látta az apját, amint fürgéskedik a kuncsaftok körül, derült, mosolygott, de ő most álnok ráncot látott bele az arcába.

Két házzal elhagyta a kapujukat, úgy belesüppedt a gondolatok mocsarába.

Delet harangoztak, mikor hazaért az apja. Szokása szerint megcsókolt mindenkit és kezét dörzsölve kérdezte: „Mi lesz jó ebéd?"

Betti néni főzött, Árpádka nagynénje, mert Königné nem tudott felkelni a betegágyból. Fatálcán vitték neki az ebédet: kis sült fehérhúst (mást nem szabad ennie — mondta a doktor) és dunsztot és félpohár cukros bort.

— Gyere, Árpádka, kóstold meg, milyen jó...

Asztalhoz telepedtek. Árpádka nyakába gyűrte a pirosrojtos szalvétát, de nehezen csúsztak a falatok, nem ízlett az ebéd, pedig párolt hús volt és káposztáskocka, kedvenc étele.

— Miért nem eszel, Árpádka?

— Nem vagyok éhes.

— Hiszen csak egy kiflit vittél tízóraira.

— Jól laktam.

— Te nem eszel káposztáscvekkerlit? No ezt felírjuk a kéménybe — mondta König.

III.

A délután csak lepergett valahogy, de este, a zöldhálós vaságyban kisebesedett a fájdalma. Az ágy falára pingált szárnyas angyalok most nem legyeztek álmot a pilláira.

Az estéli imádságot háromszor is elújrázta vékony cérnahangján, de békességet ez se költöztetett beléje.

Künn dudált a koratavaszi szél, egy-egy nekirugaszkodásnál megcsörgött az ablaküveg és ördögi nótát fuvolázott a kályhakürtő.

Az éjjeliszekrényen gyertya lengett sovány, sötétes nyelvvel és amint hánykódott az ágyon, nagyranőtt árnyéka ott hintált a tulsó falon. Nem volt nyugta a kisfiúnak. Görcsös szeretettel ragadt a tegnapi apjához és a mai, aki egy egész röföt lecsípett a mértékből messzire esett tőle, mint a kavics, melyet a gummipuskából kirepít.

(König pedig békén aludt és mélyen, félig nyitott szájjal, olykor horkolva és a jóizű álomtól fény vonódott az arcára.)

A gyerek rugdalta le a takarót lázas kis testéről és untalan forgatta feje alatt a vánkost, perc alatt forró lett.

A beteg Königné felneszelt:

— Miért nem alszol Árpádka? Nem érzed jól magad?

A gyerek rettenve bújt a takaró alá, nem mert, nem akart felelni.

— Ezért nem gyógyul meg a mama — született agyában az ijesztő gondolat. És most minden rajongásával az anyjához melegedett és ezerszeresen elítélte az apját: hogy is merhet az ég ellen cselekedni, mikor anyácska nehéz betegen fekszik?

— Fáj valamid, Árpádka? — kérdezte az asszony.

Papucsba bújt, a vaságyhoz csoszogott és kezét a gyerek homlokára tette, szorongatta a csuklóját, megcsókolta az ajkát, nem parázslik-e?

— Lázad van?

— Dehogy.

— Nem fáj, ha nyelsz?

— Nem, nem, nincs semmi bajom.

— Ha a tanító úr megtudná — rémitette magát. Megjelent a köpcös tanító, a dereshajú, deresbajuszú, kövér ujján vörösköves gyűrűvel, a

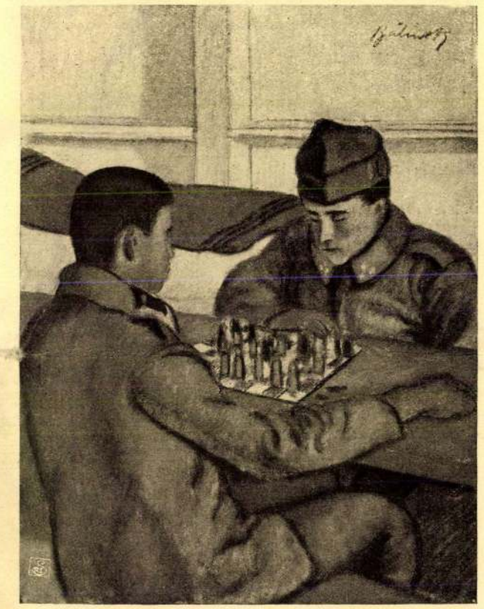

R. Bálint: Schachspiel — Bálint Rezső: Sakkjáték

nyakkendőjébe szúrt szerecsenfejjel és a szerecsen egy bukfenccel kiugrott a nyakravalóból, csattogtatta a fehér fogait és motyogott valamit szerecsen nyelven, de ő csodálatosképen megértette. Ezt mondta: „egy, kettő, három, négy, öt, hat, nyolc... hol van a hetes, Árpádka?" O vinnyogott, nyöszörgött, várta, hogy a szerecsen átharapja a nyakát, már érezte is hogy fölébehajlik, a lehellete az arcába lengett. Csak nagysokára merte felvetni a pilláját és csodálkozva látta, hogy nem a szerecsen, aki az ágya mellett áll, hanem az anyja.

— Mi bajod, kis fiam? Olyan nyugtalanul alszol...

hódítani akar és nem az oroszokról, akiket meghódoltatott.

Aztán egy látogatás a repülőknél, ott van Forbáth zászlós, két kitüntetése van, szeretik, becsülik és büszkén jelenti ki, hogy „antiszemitizmus nincs, mi meghódítottuk hazánk becsülését is. Új nemesek vagyunk, a vér nemesei!" És ez a pör szép volt és megható. Az önérzetnek az a hangja csendült ki, amit minden katona érez, hogyha szembenézett az ellenséggel és körülötte halálos veszély fenyegetett. Az otthoniakra gondoltam, akik „leszámolni" akarnak a zsidókkal a háború befejeztével.

Kis tábori zsinagógát látogatok meg. Szombat van és a front mögöttiek imádkozni jöttek. A legérdekesebb volt, ami a hadsereg hangulatát a legjobban jellemzi, hogy nemcsak zsidók voltak, hanem azoknak pajtásai is: keresztények, akik a maguk Istenéhez imádkoztak gyönyörű egyetértéssel.

Zsidó katonát temetnek. Katonai pompa, katonai gyász. A front mögötti keresztény temetőbe földelik el. Itt nincs zsidó temető. Gombos fejfát kap és a gyászolóknak megírják, hogy hol fekszik az, akit odahaza megható kitartással várnak és akit zokogó siratással fognak gyászolni.

Aki Galícia harcmezein járt, aki a halottak százezreinek fejfáját látta, tudja, hogy gyűlöl-

R. Bálint: Russischer Gefangener — Bálint Rezső: Orosz fogoly

R. Bálint: Ein kranker Soldat — Bálint Rezső: Beteg népfelkelő

ködésnek meg kell szünni, mindenkinek éreznie kell az együvétartozás érzését. Zsidó testvéreim, akik Galícia földjében nyugszanak, akik hősi bátorsággal küzdenek öldöklő, gyilkos harci tűzben és akik idehaza vannak, egy hatalmas univerzális eszme szolgálatában állanak. A szabadságért küzdöttek, azért készek a halálra és a szabadságért *kell* odahaza is harcolni.

SZÉKELY BÉLA: EGY ELESETT BAJTÁRS EMLÉKÉNEK

Mert folyton égtél szobánknak bús homályán,
s hangos harcokat vívtál a béna csenddel,
mert nem törődtél soha, hogy sorsod merre rendel
és magad útján mentél, ha értetlen, ha árván:

lettél szent, verselő hősködések boldog halottja
s eljutottál a végtelen, néma falaknak kapujáig,
mely dacos szavadra magától kettéválik
s lábad elé legyűrt sorsod magát odadobja.

Némább lesz most hodályunk némasága,
szűkebbek a falai és a világ tágabb
s a négy sarokba hiába sejtjük a négy világtájat,

ki magában hordott ujjongást és könnyet,
poklok dacos mélységét, a kék ég enyheségét,
elérte, mit magába zárni nem tudott: *a békét.*

szenvedőink jönnek, a mi lelkeink, a mi szentjeink... És megrohantuk őket és megöleltük, igen, uram, tisztességes zsidó asszony a nevem, de aki itt rosszra gondol, az nem érdemli meg, hogy a mi katonánk szóba álljon vele! A kezüket csókoltuk, uram, a piszkos, kemény, fáradt és áldott kezüket csókoltuk. Sárosak voltak? Piszkosak voltak? Uram, a sár illatos volt rajtuk. És mindegyikük olyan volt, uram, mintha a bibliából érkezett volna... Istenem, az a kedves megjelenés, az a mozdulat! És az a rongyos ruha csak úgy dalolt rajta. Ahogy az mosolyog, ahogy az nevet, ahogy az megsimogatja az embert! Az a sapka fején, ahogy az áll rajta, az a gomb a mántlián, ha még olyan piszkos is — ragyog; az a bakancs a lábán... És ha kinyitja a száját, uram: az csupa méz, tiszta, édes, folyó méz... nem értem, mit mond és tudom, hogy tréfálkozik, csúfol bennünket, de vegighallgatnám akár egész életemen keresztül... Ahogy az kimondja, hogy csues zsidó és ahogy kiejti azt a szót, hogy sábesz és pájesz, istenem, úgy hangzik az, mintha a tizenhárom hónapos kis gyermekem gagyogná, aki most tanul beszélni. Csúfol? Hadd csúfoljon, csakhogy jó kedve van, csakhogy itt van, csakhogy él és nevet!... Hát lehet ezeknek nem odaadni a legutolsó falatot?! Mindent odaadtunk nekik, mindent és az utolsó font lisztünkből sütött

R. Bálint: Ein „roter Teufel" Bálint Rezső: Egy „vörös ördög"

R. Bálint: Studie Bálint Rezső: Tanulmány

kalácsunk a legkevesebb volt, amit adhattunk nekik! Hát a menyasszonyi kelengyémet nem odaadnám nekik, ha a kozákok el nem vitték volna! Hiszen az életünket hozták vissza magukkal. Nem fogja elhinni, uram, hát nem bánom, nevessen a buta zsidó asszonyon, de mikor visszatértünk este a házunkba, hát csoda történt... nem hiszi? ne higyje, de a szombati gyertyák már égtek, gyönyörű rózsaszínű lánggal lobogtak... Ma se tudjuk, ki gyujtotta meg. Hisz én, csakis én szoktam azokat meggyujtani! De most nem kellett őket meggyujtani... Ha Ön nem hiszi ezt, uram, akkor én hiába mesélek Önnek a mi örömünkről és a mi katonáinkról! Pedig Ön is magyar katona, hogy az én jóságos jó istenem tartsa kitárva két kezét a feje fölött!...

— Hát ezért nevezték el a mi kis városunkat a „fehér kalácsos városnak"? Hát mondja, jó uram, hát nem érdemlik meg, hogy a „szentelt kenyeret" vegyük le az oltárról és odaadjuk nekik?! De nincsen, uram, nincsen, semmink nincsen, mindent adnék nekik, hogy nevessenek, hogy daloljanak, hogy táncoljanak mindig és folyton, de nincsen; olyanok vagyunk, uram, mint akit a jégeső elvert, mint aki az árvízből menekült meg... és sokszor jönnek hozzám, hogy adjak nekik egy kis kalácsot, egy kis édességet, hát van? Hát miből adjak? Hát van egy kis kenyér a háznál, amit adnék valakinek, aki a fiamat egy kis talmudra tanítsa?!... Mi lesz velünk, uram, mi lesz velünk?... És Chave Lea bőbeszédű, olvadó öröme keserves zokogásba fult...

el, uram, nem is tehetnek ők arról, hogy ilyenek, hogy rablók és kegyetlen állatok. Amilyen a gazda, olyan a szolgája, mondja a közmondás. Szegény, éhes, fogvicsorgó állatok azok, akik egész életükön keresztül csak ezt tanulták. Más: tudományt tanul; az én Chajemkém, a jó Isten tartsa, tórát tanul és azt, hogy hogyan kell kezet csókolni az idősebb, a tanultabb embernek — ők pedig rabolni tanulnak... Én csak sajnálom őket. Sajnálom és a szívem megreped, ha elvadult arcukat nézem... Chanuka közepe táján volt éppen, este, mikor a kis Chájemkém bejön és azt mondja: Anyám, a mieink „sokan" mennek vissza... Sokan? mondom, akkor jaj nekünk! És már sejtettem, hogy a vidám Chanuka-gyertyák fénye homályosodik... Kimegyek — hát a fejem fájni kezd. Egyszerűen fájni, mint aki valami halálhírt hall. Csakugyan a mieink jöttek, gyorsan, sietve, rendetlenül és némán. Némán uram, némán. Oh, jaj nekünk, ha a mieink némán, hallgatva mennek. A német katona, uram, az nevet; hangosan, áldott széles kedvvel menetel. De a magyar katona? Azt csak a leviták szent kórusa tudná túlénekelni! Az úgy megy, mintha búcsújárásra menne a Szentföldre... Hát mondom, jöttek sokan, ahogy a kis fiam mondja, és nem énekeltek. Odasietek hozzájuk az útra, mi ez? kérdem, miért sietnek és miért nem énekelnek? — Nem értettem, mit feleltek, de már láttam, hogy jön az átok. Ilyen csendes, szomorú menetelés nyomában átok jön... És alig, hogy elhagyták kis városunkat — jöttek ők... Mit meséljek önnek, uram? Ön jobban ismeri Jeremiás siralmait, mint én, az jött velük; Jeremiás próféta átkos siralma jött ránk... Visszasietek a házamba, este volt, hát — a Chanuka-gyertyák nem égnek... Ki oltotta el? Senki, uram, senki, maguktól aludtak el... maguktól. Ön nem hisz a csodákban? Hát ne higyjen, uram, de ki meri a chanuka-gyertyákat eloltani?... És ehhez hasonló csoda történt akkor is, mikor a mieink visszajöttek... Oh be sokáig vártuk, uram, jó uram, be sokáig vártuk. Higyje el, uram, nem a szenvedésért, nem azért, mert bántottak, csúfoltak bennünket. Hiszen mi csak szánalmat éreztünk irántuk, a szerencsétlen, állatlelkű, torzszívű emberek iránt. De féltünk tőlük, uram, nem a kezüktől, nem a karmuktól, de attól a levegőtől, amit magukkal hoztak. A gyermekeinket féltettük, hogy megfertőzi őket az a rohadt, embertelen és bűntenyésztő levegő, ami belőlük árad... Uram, a szájuk leheletére ki kellett nyitni az ajtót. Fojtó, uram, fojtó és elviselhetetlen... Már a kis fiam is kerülni kezdte a könyvet és már egyszer vissza is feleselt az apjának!... A romlott levegő, uram, az kezdett ölni bennünket... De a jó isten kegyelme olyan, mint a tavasz, annak el kell jönnie egyszer... És meg is jött...

Elhallgatott és a szemeit törölte. Aztán folytatta:

— Szégyellem magam, uram, de az ember akkor is sír, ha örül, akkor is fáj valami... Péntek

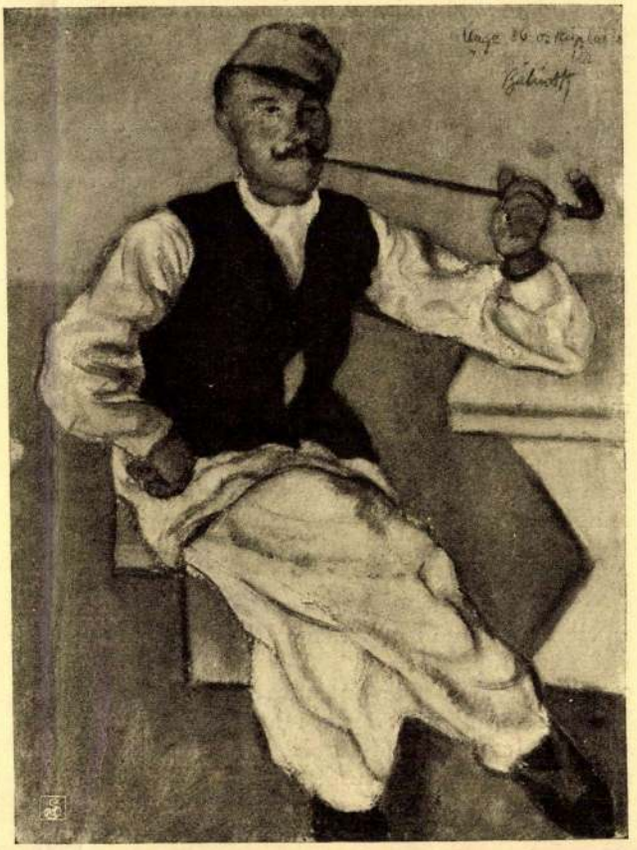

K. ... : Herr Corporal Ürge Bálint Rezső : Ürge káplár úr

délután volt. Már a kozákok, mindnyájan titkos örömére, kitakarodtak, egyszer bejön a kis fiam és azt mondja: anyám, jönnek a mieink! Én éppen sütöttem, főztem szombatra, de nem bírtam magammal, otthagytam az egészet és kifutok, hát látom: az utca ünnepel... Ezt az örömet, uram, ezt az örömet nem lehet elmondani! És ha Ön, uram, olyan költő volna, mint Dávid király maga, akkor se tudná azt leírni! Jöttek, uram, jöttek, mint a jó hír angyalai, mint a Messiás előhírnökei... Mit? Mint a fényesarcú Messiás maga. Fáradtak voltak, szegénykék, az eső esett, a sár derékig fröccsent rájuk... és mi tejfürdőt szerettünk volna készíteni számukra. Beszaladtam a házba, hát a kalácsok, a szombati kalácsok meg voltak sütve... Tudom, uram, hogy ön nem hisz a csodákban, de nem bánom, akár hiszi, akár nem, senki a kalácsokhoz nem nyúlt; máskor, ha magára hagyom a sütést egy percre, hát szénné ég s most anélkül, hogy valaki törődött volna vele, a kalácsok olyan szép, viasz-rózsaszínre sültek és olyan illatosak voltak, mintha a lányom lakodalmára készültek volna... Fogtam hát, kivittem mind és szétosztottam közöttük. Hogy holnap szombat lesz? Hogy nem lesz egy kis fehér kalács az asztalon? Hát ne legyen! Törődöm is vele! Ez nagyobb ünnep! Igen, a szombatnál is nagyobb, A mieink jönnek! A mi drága édeslelkű, fáradt

Bálint Rezső

KRÓNIKA

BÁLINT REZSŐ KÉPEI. Hetvenhat képét és rajzát aggatta Bálint Rezső a Budapesti Műhely előkelő szobáiba, ahol azok kiváló harmóniába csendülnek Kozma Lajos pompás butoraival. Az előszóban, amelyet e kiállítás katalogusába írt Kosztolányi Dezső, Bálintot a csend piktorának nevezi s nagyon találón. Távol van e képektől a cselekvés, a mozgalom, a szinház. Tompa világítású interieurökben egy-egy alak mélázgat valami különös szenvtelenségben. Ezek az interieur-képek, pasztellek, nézetünk szerint Bálint legjava alkotásai, mert a legközvetlenebben látszanak fogantatva lenni s így a legközvetlenebben hatnak. Kettőt közülük e számban mutatunk be. Bensőség dolgában mindjárt melléjük sorolható néhány utcakép, csöndes, elhagyatott utcácskák, színes, szerény házacskákkal, vagy pár kopársága által monumentálisba dagadó pesti tűzfal, amely a háztengerből oly szikáran mered elé, mint egy élére állított sivatag. Ilyfajta műveit véltük a legművésziesebbeknek s oeuvrejének ez az érzéssel teli része rejti magában a még fiatal festő jövőjét.

Nyugat 1914, 233. p.

nyek formái nobilisak, hatásuk legfontosabb eleme mégis a szín s e részben valóban meglepő, hányféle s mily mélytűzű változatot tudtak aránylag szerény eszközökkel elérni. A kísérlet feltétlenül egészséges s ha a társaságban akad kereskedelmi érzékű ember is, úgy sajátos hangulatú «magyar specialitás» válhatik ebből a kezdeményezésből, amelynek Budapesten kívül Berlinben, Londonban nem volna nehéz piacot szerezni. A kiállított tárgyak művészi mintái a telep közreműködő tagjaitól valók, ezek névsora a következő: Medgyesy Ferenc, Oláh Gábor, Kmetty János, Endre Béláné, Maksa Mária, Patóc Mária, Kovács István, Kovács Károly; művezető Cseszkó Máté.

A CÉHBELIEK. Április 12-én volt a Céhbeliek új művészegyesület bemutató kiállítása a Nemzeti Szalonban, amelyet ebből az alkalomból nagyon izlésesen alakított át a Céhbeliek két tagja, Moiret Ödön és Nagy Sándor. A kiállítás az új milieuban kellemes és harmónikus

Bálint

B. 5. *Rezső*, festő, * Budapest 1885 okt. 14. A betűszedést tanulta, azután Vesztróczy Manónál rajzolgatott hónapokig. Nagybányai kirándulásai után 1906-tól Szablya Frischauf Ferenc iskoláját látogatta, majd 1909. Párizsba ment, hol a Grande Chaumière-ben gyakorolta magát az aktrajzolásban. Amadeo Modigliani-, Freegrove-Winzer- és Archipenko-val kiállítást rendezett a francia fővárosban, ahonnan 1911. a kecskeméti művésztelepre ment. 1914. a Budapesti Műhelyben, 1916. mint katona a Könyves Kálmán szalonjában, 1923. az Alkotás-Művészházban, 1927. a kecskeméti Kereskedelmi Kaszinóban, 1928. a Nemzeti Szalonban rendezett kollektív kiállítást. Egy ideig Cézanne hatása alatt állott, alapjában azonban impresszionista. Édesanyám és Kórházhajó c. képei a Szépművészeti Múzeum tulajdonában vannak. (Elek A.: B. kiállítása a Könyves Kálmán szalonjában. Budapest, 1916 -- Bálint Jenő: B. gyüjt. kiállítása. Alkotás-Művészház. Budapest, 1923.)

R. G. I. 67 l

708.

I
327.

708. Claude Gellée Lorrain.

Sz. Chamagneban 1600 körül. † Rómában 1682-ben.

Villa a római Campagnában.

A középtérbeli dombnak tetején két lapos tetejű torony bontakozik ki a villák közül, a melyek felé egy férfi siet. A bolthajtásos hidon innen a patakon ketten csónakáznak és az előtérben egy pásztor teheneket meg kecskéket hajt jobbfelé. A pásztort, kinek kezében vessző van, a melylyel a tehenek egyikére üt, kutya követi. Kabátja térdig ér és köpenyegje kék. Középütt facsoport díszlik, melytől jobbra két férfi közeledik. Az egyik botját tette vállára és a másik baljával mutat előre. A háttér hegyes vidék és az égbolt felhős.

Vászon, méretei 69·5 : 91 cm. — Mündler: II. 15.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1812: IV. 3. *Cl. G. Lorrain:* Eine Landschaft, im Mittelgrund Gebäude, vorn eine Gruppe von Bäumen und ein Hirt, der Kühe und Ziegen durch ein Wasser führt. — 1815: I. 8. *Cl. G. Lorrain:* Eine Landschaft, im Mittelgrund stb. — 1835: XIV. 39. *Cl. G. Lorrain:* Abend-

Bálint Rezső

A Budapesti Mühely helyiségeiben rendezett kiállitásáról a Müvészet c. rovatban X. sign.-val, "Bálint Rezső képei" cimmel közli kritikáját a lap. Müveit Kozma Lajos artisztikus interieurjeivel hasonlitja össze. Pedig,-mint mondja,- „egy évvel ezelőtt még a "Vadak" közé számitott, s még Cézanne-on függött a tekintete." Most már más uton halad, most is érdeklik a festői értékek, de nem a rajz rovására. Képeinek szinbeli összehangoltságát tartja a müvész főerejének.
A HÉT, Bp. 1914. márc. 29. XXV. évf. 13.sz. 2o6. lap.

A spirituális művészek kiállítása. Harmadéve annak, hogy a fentebbi jelszó alatt tiszteletreméltó komolysággal és fanatikus hittel, csoportba tömörült néhány festő és szobrász, mint a Lélek, az Élet, a Szellem uralmának előhirnökei: Mostani kiállításukról azzal a benyomással távozhatott a látogató, hogy e csoport tagjait csakugyan valami mélyebb értelem keresése, valamely az ábrázolások mögött felbukkanó vagy kisejthető szimbólikus eszme, módok különbsége azután nagyon is szembeötlő. Egy teremben függnek például a higgadt naturalista hűséggel ábrázoló *Muszély* Ágostnak és a nyugtalanul vibráló, színfoltokkal dolgozó, nagyon tehetséges *Náray* Aurélnak képei. Ez utóbbi művész egy fejjel kiválik a csoportból a Munkácsy-vázlatokra emlékeztető, jól összefogott kompozícióival és finom fejeivel, köztük a legbefejezettebb Gyászruhás nőjével. A két *Remsey* testvér is eltérő csa-

IFJ. GAÁR VILMOS: MANGHOF I.
A Nemzeti Szalon Tárlatáról

témaválasztásukban pedig a könyvek könyvének, a bibliának, különösen az új testámentomnak inspirációja kovácsolta össze. Emelkedett felfogás, akár író, akár művészember vallja magáénak! Ám művészetről lévén szó, ott lebeg az a veszedelem, hogy az eszme itt fölébe kerekedhetik a formának. Pedig a képzőművészetben mégis csak a formanyelv a lényeges, melynek rovására nem léphet előtérbe a tartalom. A piktúra és a plasztika nem merülhet egy — még oly magasztos — eszmének vagy eseménynek alárendelt illusztrálásában.

Megnyugvással előrebocsátjuk, hogy e tekintetben a spirituális művészeket általában nem érheti gáncs, bár egyikük sem teljesen ment ettől a hibától. A kifejezési pásokon halad. Jenő dekoratív hatású, bibliai tárgyú alkotásain éli ki magát, míg Sándor borongós hangulatú, mély tónusú téjképein mutatja meg erejét, melyeknek melancholikus liráját még teljesebbé teszi egy-egy magányos alak beállítása. Jenőt inkább az ember, Sándort a táj lelke érdekli. Remsey Jenő hatása észrevehető *Zsótér* Ákosnak a formákat kihangsúlyozó figurális tanulmányain is. *Alberth* Ferenc mélyen érzett, szimbolikus képei egyelőre küzdenek a kifejezés eszközeivel. Túlfűtött lélek, s még nem kész, de sokat ígérő piktor. *Mészáros* Dezső kompozícióit fantasztikus viziók ékesítik. Ugyancsak mély érzésű, lírai természet szólal meg *Pálesch* Pál sejtelmes képein is. Erőteljes koloristát ismerünk

den képét festői tartalom és lírai hangulat jellemzi. Ez a gyűjteménye nagyon tehetséges tájképfestőnek és igen szimpatikus művészi egyéniségnek dokumentálja. Ifj. *Gaár* Vilmos képeinek kvalitása szintén a természetben való feloldvadás. De míg Pogány a hangulatokat űzi, addig ifj. Gaár Vilmos a természet színesen razett el a kiérettség nyugalmi helyzetébe, *Bornemissza* Tibor. Tehetséges piktor, akin korlátlanul uralkodik temperamentuma. Minden impresszióra érzékeny és reagálásában a brutalitásig őszinte. Érdekes piktor, aki mindig újabb mondanivalókat nemcsak keres, de talál is. Kár, hogy nincs kialakult formanyelve, mely segítsé-

BÁLINT REZSŐ: NŐI FEJ

A Nemzeti Szalon Tárlatáról

gyogó effektusait, piktort elbűvölő nagyszerű színjátékait keresi. Minden érdekli, szín és mozgás. Őszinte gyönyörűséggel veti magát a plein-air naptűzéses, levegőfényes csodái élvezetébe és a tömegmozgás bódító ritmusába. Úgy tudjuk, ez az első nagyobb szereplése. Ez után már számon kell tartani nevét. A csoport legnagyobb multú festője, aki azonban még ma sem érkegére lehetne a kifejezés megkönnyítésében. Így az a helyzet, hogy érdekes piktori egyéniségéből sok tartalom marad az ecsetjében és még több jön ki félszegen. Néhány tájképe így is ízelítőt ad eredeti egyéniségéből és nem közönséges talentumából.

A csoport másik három tagjának tudása még gyermekcipőben topog.

Képzőművészet
1928. 8-9. sz.

BENKHARD ÁGOST
SZÜRKE IDŐ

Bálint Rezső
Neve II. kerület 1909

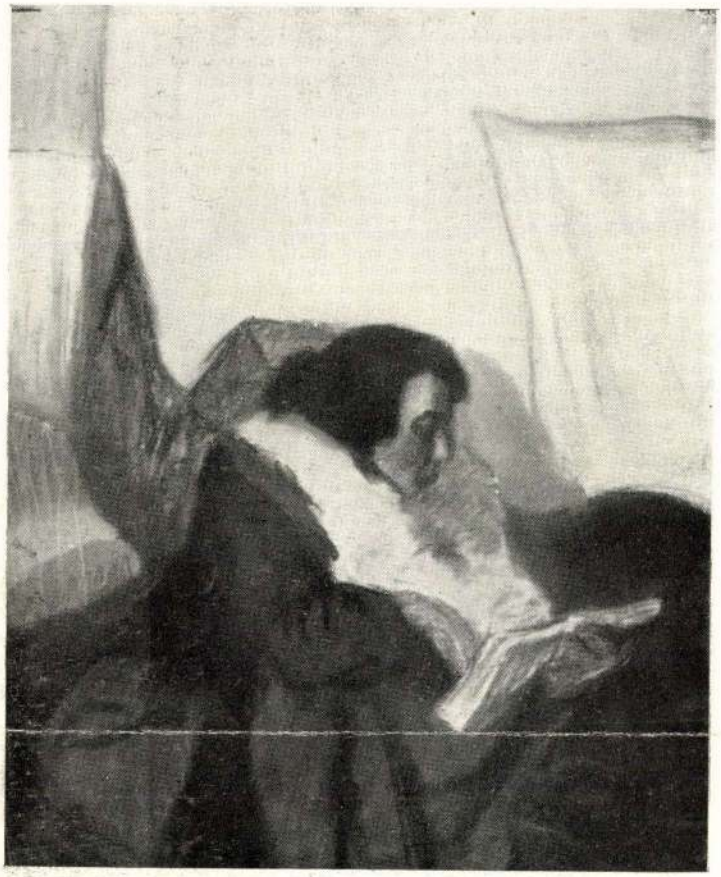

BÁLINT REZSŐ
PAMLAGON ÜLŐ NŐ

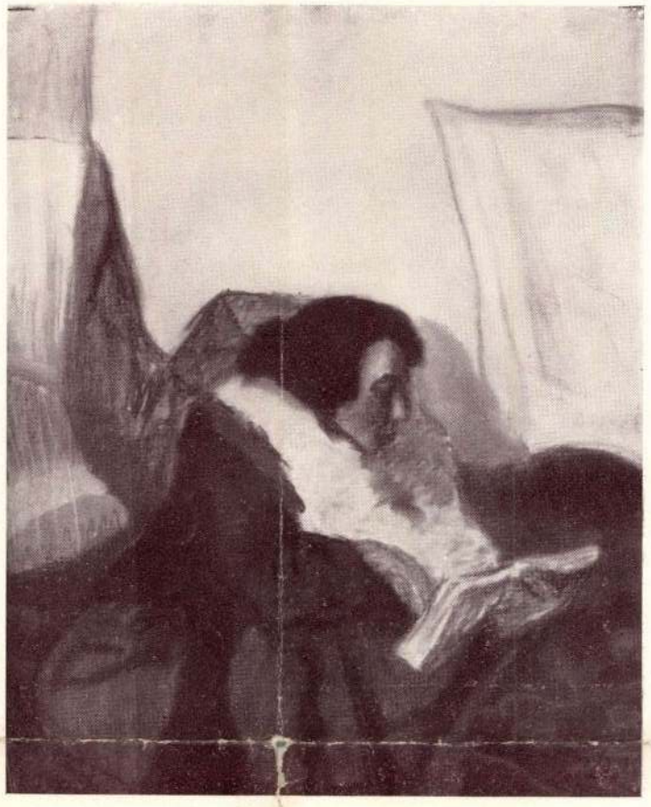

PAMLAGON ÜLŐ NŐ

BÁLINT REZSŐ

 1909. II. 8 sz.

fordítsa

A Kéve második kiállítása.

ANYÁM ARCKÉPE BÁLINT REZSŐ

Fürdető gyermek u. o. 44. 772. l.

Kicsi, olcsó mütyürök

Könnyű, de nem túl elegáns dolog volna a szuvenírek kapcsán valamiféle fröccsöntött puli kontra herendi porcelán szembenállásról beszélni, hisz ha van is ilyen szembenállás, arról sem a népművészek, sem a bóvlisták nem tehetnek, csak az élet, mely kegyetlen, mint mindig.

Mitbringselnek, azaz magunkkal hozott biszbasznak nevezik a németek azokat a tárgyakat, melyek távoli vidékekről kerülnek a nagy képernyős Grundig tévék tetejére, hogy aztán felidézzék egy-egy nyaralás felejthetetlen pillanatait. Ne legyünk azonban rögtön igazságtalanok: nem csupán a németek hurcolnak haza különféle dolgokat, de az idők kezdete óta szinte mindenki. A példák számosak a zarándokhelyeken vásárolt szentképektől a miniatűr Eiffel-tornyocskákon át egészen a francia íróig, André Malraux-ig, aki a kambodzsai Angkorból próbált elvinni kőszobrokat, a szabin nők elrablását azonban most nem sorolnánk ide. A lényeg, hogy a szuvenír mindig valami olyan megfogható, tárgyiasult emlék, mely a meglátogatott helyre jellemző, és képes a turistából később előhívni a látogatás élményét.

– Nincs értelme velencei gondolát vásárolni Szingapúrban – mond egy átélhető példát *Wilhelm Gábor*, a Néprajzi Múzeum munkatársa, bár a Velencében árult gondolák egy része talán éppen Szingapúrból kerül Olaszországba. – Elméletileg persze egy darab kavicstól egy képeslapig bármi felidézhet egy utazást, mégis legtöbbször a lokalitásból válik emlék.

És valóban: az utazók eleinte az autentikus tárgyakat keresték, ám ezek hamar elfogytak. A helyiek ezért elkezdték ugyanezeket a tárgyakat sokszorosítani, megjelentek az utánzatok, a kimondottan kereskedelmi célra, de még mindig legtöbbször kézzel készített termékek. Mondhatnánk ez volt a hőskor, melynek két dolog tett be végképp: a vonat és a műanyag. A XIX. század közepétől fellendülő turizmus ugyanis a vasút, majd a repülőgépek révén a XX. század derekára vált tömegessé, és a fokozatosan kialakuló, ipari méretű termeléssel jelentős áttörést hozott a szuvenírfronton. Az emléktárgyak ettől kezdve kicsik, könnyűek és olcsók voltak, mint az a miniatűr futball-labda, melyet az imént megszólaló Wilhelm Gábor lánya hozott angliai utazásáról.

– A szuvenírrel mindig az adott ország üzen magáról valamit – árnyalja a képet *Ifju György*, aki évekig vezette a Budapesti Turisztikai Hivatalt, és mostanában épp az emléktárgyakról tart rendszeresen előadásokat. – Ezért nem helyes, ha bóvlit, giccset, esetleg silány minőségű terméket adunk a külföldieknek.

> A Váci utca népművészeti termékekre szakosodott boltjában például ukrán és szlovák népviseletű figurák mellett árulják a magyar hagyományokba kissé nehezen illeszthető matrjoskababákat.

Ifju György a maga részéről hadat üzent mindennek a silányságnak, amikor csak tehette. A fővárosi vásárokra helyfoglalási engedélyt például évekig csak az igazán értékes vagy legalábbis vállalható tárgyakat kínáló árusoknak adott, amiért sokszor és sok helyen feljelentették. A háborgás persze érthető: létezhet-e ízléskommandó, megmondhatja-e bárki, mi a szép, a fontos, és főleg, lehet-e korlátozni a piacot? A határon innen van-e a fröccsöntött, pirospaprikás kulcstartó vagy a lemenő nap fényében fürdő Lánchíd, esetleg épp az az alumíniumból préselt kávéskanál, nyelében a Parlament képével, melyet Ifju úr elrettentő példaként hosszú évek óta őriz? Vagy nem úgy van-e, mint azt sokan állítják, hogy kialakult egy önálló iparág, mely az úgynevezett turistaművészetet szolgálja, és autentikus tárgyakat készít, kizárólag a turisták igényeinek kielégítésére?

– Egy komolyzenei koncerttel nem lehetne megtölteni a Sportcsarnokot, *Balázs Palival* viszont igen – említ egy hasonlatot a porcelánedények gyártását húsz évvel ezelőtt autodidakta módon elkezdő *Beiler József*. – Én ma negyvenféle mintával készítek tárgyakat, a turisták mégis ugyanazt a három-négyfélét veszik.

Ne gondoljunk persze e minták kapcsán valami rafinált dologra: mostanában leginkább az osztott mezős edényeket keresik a külföldiek a Lánchíd, a Gellért-hegy, a Halászbástya, a Parlament képével. Beiler úr szerint egyébként az emléktárgybiznisz a rendszerváltás előtt volt a csúcson, amikor előfordult, hogy húszmilliót keresett egy évben. Akkoriban a Szűz Mária-s bögréket vitték, mint a cukrot, később a hazai vevőkre gondolva a négyfajta címert nyomták a tányérokra, a vadászjelenetek és a virágminták viszont nem mentek.

A 90-es évek elején aztán a bóvlisták vették át a piac feletti uralmat. A porcelán helyett kerámiákat kezdtek árulni, a kézi díszítést egyre inkább felváltotta a gyorsan lepergő matrica, megjelentek a kínaiak is, ráadásul Csehországban működni kezdett az a szuvenírgyár, mely szinte egész Európát ellátja olcsó emléktárgyakkal. A globalizáció azonban másképp is elérte Magyarországot. A budapesti Váci utca népművészeti termékekre szakosodott boltjában például ukrán és szlovák népviseletű figurák mellett árulják a magyar hagyományokba kissé nehezen illeszthető matrjoskababákat.

– Az ilyen tendenciák ellen sajnos képtelenség védekezni, mint ahogy a giccset sem lehet hatósági eszközökkel visszaszorítani – vallja be józanul a Népi Iparművészeti Tanács elnöke, *Füzes Endre*, aki egy időben rendszeresen részt vett a népművészeti termékek zsűrizésén. – Az igazán értékes munkákra természetesen rákerül az ezt igazoló pávaembléma, de el kell ismernem, hogy a külföldieknek ez az egész semmit sem mond.

FOTÓ: DEZSŐ TAMÁS

A szuvenírrel mindig az adott ország üzen magáról

Azaz változott a világ: a hajdan autentikus tárgyakat vásárló utazók mára egyszerű emléktárgyvadászokká váltak, akiknek szinte mindegy, mit visznek haza egy országból. Talán ez az egyik oka annak, hogy egy-egy népművészeti vásáron szinte alig látni negyven év alatti eladót. Miért lenne persze vonzó egy szakma, melynek művelői saját bevallásuk szerint 50-80 ezer forintot keresnek meg egy hónapban? Míg a finneknél, a svédeknél, a portugáloknál, az íreknél, de még a szlovákoknál is különböző formákban támogatja az állam a népművészeket, addig nálunk még csak ígéreteket sem tesznek erre. Önkényesen kiragadott, ám jellemző eset a dömsödi *Kohl Jánosé*. Az ötvenéves férfi a népművészet mestere, kétszeres Kapoli-díjas, a felesége fizetése nélkül, csupán a faragásaiból azonban nem tudná eltartani a családját.

– Legutóbb két éve akartam abbahagyni a munkát, de hát csak ehhez értek – meséli. – Magyar vásárlóim elszegényedtek, a külföldiek inkább a gagyit választják, de még csak a fröccsöntőket sem okolhatom a sorsomért: nekik is élni kell valamiből.

Szomorú szavak ezek, melyek igazolásához elég, ha az ember kilátogat a budapesti Vámház körútra. A Nagycsarnokkal szembeni terecskét árusok lepik el, a standjukon bögrék, öngyújtók, kulcstartók, mindazok a kicsi, olcsó biszbaszok, melyeket olyan könnyű hazavinni egy hátizsákban. Puli vagy Lánchíd?, tűnődik egy strandpapucsos férfi az egyik asztalnál, és most olyan, mint valami tétova Stohl Buci. Puli vagy Lánchíd? Lánchíd vagy puli? Végül a pulit választja, és az ember szinte már látja, amint rostocki otthonában a szekrényre teszi, és valahányszor csak ránéz, Magyarország jut eszébe, ez a távoli, különös vidék, ahol cigányzene hangja száll a levegőben, gulyást kanalaz a sarki rendőr, és esténként látni a port, melyet a Hősök terén őrzött marhacsorda patája ver fel.

FALUSY ZSIGMOND

HIRDETÉS

Közlemény

T··Mobile···

Dallamcsengő szolgáltatás

A T-Mobile Magyarország Távközlési Részvénytársaság ezúton értesíti ügyfeleit, hogy 2004. szeptember 1-től Dallamcsengő néven új szolgáltatást kínál. A szolgáltatással rendelkező előfizetők adott hívószámokról érkező hívások esetén egyedi csengetési visszhangot (zenéket, köszöntőket, effekteket) állíthatnak be.
A Dallamcsengő szolgáltatás előfizetéses és Domino kártyás ügyfelek számára 2004. szeptember 1-től érvényes díjait és a bennük foglalt szolgáltatásokat az alábbi táblázat tartalmazza.

A Dallamcsengő szolgáltatás díjai	
Havidíj	Tranzakciós díj
300 forint	300 forint

- A szolgáltatás a bevezetést követően 2004.október 31-ig havidíjmentes.
- További információt a T-Mobile magyarországi hálózatából éjjel-nappal díjmentesen hívható 1230-as telefonszámon, illetve a www.t-mobile.hu oldalon tudhat meg.
- A táblázatban feltüntetett díjak a távközlési szolgáltatásokra érvényes áfát tartalmazzák.

Koktél*Mini*, Koktél*Maxi* csomagok

A T-Mobile Magyarország Távközlési Részvénytársaság ezúton értesíti ügyfeleit, hogy 2004. szeptember 1-től Koktél néven új, kedvező multimédiás csomagokat kínál ügyfeleinek.

- A Koktél csomagok előfizetéses ügyfelek esetén az SMS-csomag 25, az SMS-csomag 80, illetve Domino kártyások esetén az SMS-csomag 15 szolgáltatásokkal együtt is használhatók. A havidíjmentes GPRS WAP Start és a havidíjas GPRS WAP szolgáltatások (GPRS WAP, GPRS WAP Plusz) azonban a Koktél csomagok bármelyikével egyidejűleg nem vehetők igénybe.
- A Koktél*Mini* és Koktél*Maxi* csomagok előfizetéses és Domino kártyás ügyfelek számára 2004. szeptember 1-től érvényes díjait és a bennük foglalt szolgáltatásokat az alábbi táblázat tartalmazza.

Koktél csomagok díjai és a csomagban foglalt szolgáltatások előfizetéses (1.) / Domino (2.) ügyfelek esetén

1.	Koktél*Mini*	Koktél*Maxi*
Belföldi előfizetőknek külön díjazás nélkül küldhető SMS mennyisége	15 db	30 db
Belföldi előfizetőknek, e-mail címre külön díjazás nélkül küldhető MMS mennyisége (mobiltelefonról vagy Multimédia Albumból)	10 db*	20 db*
WAP használatára leforgalmazható GPRS adatmennyiség	1.5 Mbyte	3 Mbyte
WAP forgalmi díj a csomagban foglalt adatmennyiség felhasználását követően	WAP Start díjcsomag szerint	
1 db infoSMS kedvezmény (269 forint értékben)		
1 db infoMMS kedvezmény (869 forint értékben)		
t-email postafiók	5 Mbyte tárhely	10 Mbyte tárhely
Ingyenesen felhasználható e-mail értesítő SMS	50 db	100 db
Kedvezmény a hangposta lehallgatására (belföldről)	100 %	100 %
Havidíj	1 500 Ft	2 500 Ft

2.	Domino Koktél*Mini*	Domino Koktél*Maxi*
Belföldi előfizetőknek külön díjazás nélkül küldhető SMS mennyisége	15 db	30 db
Belföldi előfizetőknek, e-mail címre külön díjazás nélkül küldhető MMS mennyisége (mobiltelefonról vagy Multimédia Albumból)	10 db*	20 db*
WAP használatára leforgalmazható GPRS adatmennyiség	1.5 Mbyte	3 Mbyte
WAP forgalmi díj a csomagban foglalt adatmennyiség felhasználását követően	WAP Start díjcsomag szerint	
t-email postafiók	5 Mbyte tárhely	10 Mbyte tárhely
Ingyenesen felhasználható e-mail értesítő SMS	50 db	100 db
Kedvezmény a hangposta lehallgatására (belföldről)	100 %	100 %
Havidíj	1 100 Ft	2 000 Ft

* A csomagban foglalt MMS-ek MMS képeslap küldésére nem használhatók fel.

- További információ a T-Mobile magyarországi hálózatából éjjel-nappal díjmentesen hívható 1230-as telefonszámon, illetve a www.t-mobile.hu oldalon
- A táblázatban feltüntetett díjak a távközlési szolgáltatásokra érvényes áfát tartalmazzák.

„Szeged hírét messzire viszi”

Száz éve született Bálint Sándor néprajztudós

A modern kori tudósok legtöbbje csak saját diszciplínája keretein belül érdekes, ha érdekes; személyisége minden más összefüggésben közömbös. Csak kevesek, nagyon kevesek érdemelnek ki szélesebb körű figyelmet. Az 1904. augusztus 1-jén született, s közel negyedszázada, 1980 óta halott Bálint Sándor e kevesek egyike.

Híre-neve nem médianépszerűség eredménye (ez rövid időre bármelyik szélhámosnak kijár), s nem is statisztikai adatokkal mérhető „ismertség”. Szegeden született, egyetlen évnyi budapesti egyetemi tanulmányt leszámítva egész élete Szegeden telt el (csak meghalni utazott föl a fővárosba), igazán „ismert” tehát Magyarországon eleve nem lehetett. De szűk körben, csöndben leélt élete mégis szakmája, a néprajztudomány keretein kívüli jelentőséggel töltődött föl: emberi integritása naggyá tette.

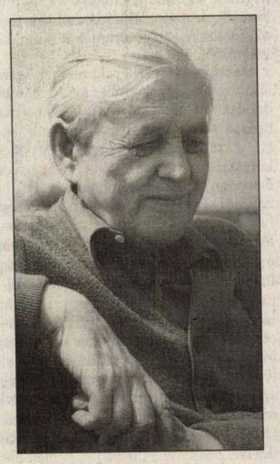

Bálint Sándor

Híveinek egyik, politikai konjunktúrák iránt is fogékony része a magyar kereszténydemokrácia üldözött képviselőjét, megfigyelt, lehallgatott, bíróság elé citált s elítélt közéleti szereplőjét láttatja benne. S tény, 1945 után, az úgynevezett koalíciós években kisgazda, majd kereszténydemokrata néppárti színekben politikai szerepet vállalt, országgyűlési képviselő volt. S az is tény, nyíltan vállalt katolicizmusa miatt az ötvenes években szilenciummal sújtották, megvonták egyetemi előadói jogát, majd visszanyert professzori katedrájáról egy mondvacsinált politikai perrel már 1966-ban nyugdíjba kényszerítették. Ám mindez nem annyira őt, mint a korszak rendőri technikáit jellemzi: „megfigyelni”, tudjuk, bárkit lehetett. Az igazán érdekes mindebben az, ahogy ő a represszióra reagált. Aki ismerte, tudja, nem a szokványos magyar politizáló értelmiségi típusa volt. Sem az „elvszerű” hőzöngés, sem a „pragmatikus” behódolás nem jellemezte. Magatartásában valami olyasféle szelíd határozottság volt, mint ami a másik nagy „szegedi”, Bibó Istvánéban. Szelídség és ugyanakkor határozott distanciálódás mindattól, ami morálisan elfogadhatatlan: ez, tudjuk, Magyarországon nem a „politikusok” jellemzője — ám éppen ez tekinthető Bálint Sándor legjellemzőbb vonásának.

S a közösség dolgaira való érzékeny figyelem nála egy szilárd értelmiségi szakszerűség bázisán sarjadt ki. Elsősorban mindenkor néprajztudós volt: a Szegedtudomány sok tudásterületét egyetlen nagy cél érdekében integráló kutatója, olyan alapművek megalkotója, mint a Szegedi szótár (1957) vagy a háromkötetes, monumentális Szögedi nemzet. S ettől elválaszthatatlanul, ezt betetőzve a szakrális néprajz nemzetközi rangú tudósa is volt. Halálakor joggal írta róla barátja, a szavait mindig gondosan megválogató tudós főrabbi, Scheiber Sándor: „A szakrális néprajznak nemcsak Magyarországon, hanem egész Európában egyik legalaposabb szakembere volt”, művei világnyelveken való kiadásért kiáltanak.

Bálint Sándor mégis, úgy vélem, nem pusztán tudósként, még csak nem is politizáló értelmiségiként, hanem a maga emberi teljességében igazán fontos. Szilárdan benne állott egy nagy tradícióban, s európai horizontját nem szűkítette le a hely, ahol s amelynek megnemesítéséért élt. Az egyik ráállított, Gábor Áron fedőnéven jelentő ügynök 1961-ben azt írta róla: „Sajátságos kevereke a vidéki és az európai embernek. Egyaránt rajong a legmodernebb művészeti, tudományos, technikai stb. eredményekért és a parasztság kultúrájának hagyományos, sokszor idejétmúlt elemeiért.” „A maga környezetében ezen az elvi alapon alkotott meg egy sajátos szintézist, amelyben egymás mellé kerülnek a népművészet és a modern kerámia, a falusi ponyvafüzetek és a mai irodalomtörténet és a néprajz.” Ez az ügynöki jelentés, egy tudóstárs jellemzése, nem kétséges, valami igazán lényegeset mond ki róla. Önmagában azonban mégis kevés ez, teljessé a portrét csak a már idézett Scheiber Sándor szavai teszik: „E könyvtárnyi irodalom szerzője szegény, szerény – több: alázatos ember volt. A másik érdemeit felnagyító, a magáéit háttérbe szorító. Érző, érzékeny lélek. A legtisztább ember, akit sok évtizedes barátságunk folyamán megismerhettem.”

Korunk meghatározó értelmiségi típusa, a biznisz értelmiségi, persze minderre alighanem legyint, vagy Bálint Sándor nevét ürügyként használva pályázatot nyer. De ez nem számít. Az igazi teljesítmény, mint a most százéves szegedi professzoré is, rejtve, elhallgatva is alakítja az életet.

Legalább művei és emberi magatartását továbbvivő tanítványai által.

LENGYEL ANDRÁS

Csillagnéző

FOTÓ: EGYED UFÓ ZOLTÁN

Illyés Kinga Széchenyi-díjas színművészt, előadóművészt, színészpedagógust ma temetik katolikus szertartás szerint a marosvásárhelyi református temetőben. Hosszan tartó súlyos betegség után, 64 évesen érte a halál

Sose jutott az ember eszébe, hogy akit hall, lát: színésznő. Csak az, hogy ő Illyés Kinga.

Azt mondta egyszer, kamaszkora végén kapott szemüveget – Kézdivásárhelyen talán –, és akkor ott, az esti tornácon állva rájött, hogy azok a homályos foltok odafent: csillagok. Örvendett, hogy lát, és meg is rémült a látványtól. Túl nagy lett neki egyszeriben a világ. De olyan paraszti esze volt, hektárra kimérte a mindenséget. Azt mondta a végtelenre, felfogható emberi léptékig földre hozva: nagy. De azt is hihette: képes kiméri.

Kitalálta a műfaját, a pályáját, és végig is járta ezen a földi téren.

Ha van erő fűben, fában: benne volt! De annyi, hogy boldogítani, sérteni is volt képes. Szelídségre is telt belőle, sőt áldozatra.

Megvolt magának, ahogy a hegyikristály.

Egy Harag György rendezte drámában cseléd volt, és énekelt. Olyan széki népdalt fújt, babakocsit tologatva a háttérben, amilyen akkor még nem jött divatba az elzárt anyaországban. Elszorult torokból, talán falsul és igazan tört fel a dal. Ahogyan történni szokott az azóta elfelejtett valóságban. Csak úgy! Ahogy aztán a fülünkben marad emberöltő múltán.

Ugyanazon a héten kifinomult, tornyos-parókás hölgyként kelt át a színen. Volt valami humor az elegáns vonulásban. Valami mögöttes értelem tehát. Azonosulás és felülemelkedés.

Kifinomult úriasszonynak láttam legutóbb is, parókásan. Csakhogy a vendéghaj nem a színésznőt rejtette-szépítette, hanem a beteget. Eljátszotta akkor is hirtelen, kapásból a nagyasszonyt, talán olyannak, amilyennek látni akarta önmagát. Mindegy lett hirtelen, hogy Marosvásárhely az, vagy Hollywood. Helyben voltunk, tudva, hogy itt is, ott is, az egész világban bohócok vagyunk, de ezt embertársaink többségével szemben legalább komolyan vesszük. Erre azért megtaníthatta a színinövendékeit, két kezelés vagy fellépés között.

Egy színjátszón természetes az álhaj, egy civil maródin álca. Jó lett volna tudni hát, ki ő éppen akkor. Mit játszik? Belehal? Azonosult-e a szerepével, önmagával? És mindvégig? Vagyis, hogy mi a jelen idő.

Szilágyi Domokosról nyilatkozott. Mit mondhatott volna a kedvenc költőjéről? Csak azt, hogy szereti. Szívből beszélt, nem torokból. Több száz esten és hanglemezen szavalta ezeket a verseket világszerte, de előbb csak erdélyi kultúrotthonokban, „önköltségen”, még abban az átmenetinek sem hitt korban, amikor a magyar megszólalás veszélyes hivatás volt, és a falnak is füle nőtt. Aztán egy budai könyvesboltban olyan izgatottan topogott mégis a minap, kezében az amúgy betéve tudott szöveggel, mintha most kezdené a pályát. A tapsra viszont nagyasszonyult megint. Illyés Kinga volt. Valamelyik. Akkor ott éppen az, akit ismernek, szeretnek. Amelyik látszik. Amilyennek mi látszunk a hegyikristály tükrében.

Kislány volt mégis, a csillagra csodálkozó. És talpig asszony. Sokáig fognak pletykálni róla, remélem. Fele sem lesz igaz.

Feljött hozzánk egyszer, éjféltájt, végvidéki szülővárosomban, hogy elvigye a román állambiztonság, a szeku elől az idegosztályra menekült hódolója öltönyét. Kisöktette a kórházból, elvitte, elvette, majd elhagyta a férfit, aki kamaszkora óta verseket írt hozzá. Csülkig sáros volt, és keveset beszélt. Éppen csak tudta, mi a dolga. Akkor éppen az: elvinni, elvenni. Aztán az: elhagyni, útjára engedni. Zsigeri bölcsesség volt ez, így mondta a verseket is. Mint egy székely menyecske francia delnőbe oltva.

Nem mindig értettem, miért éppen ott emeli fel a hangját, ahol csendnek kellene lenni, és miért hallgat el az alexandrinus közepén. De el kellett fogadni végül a ritmusát, mert belénk diktálta: ez az ő dolga, műve. Így akarja.

Így volt kedves is, kegyetlenül. Önmaga egyetlen hű társaként.

De mondja meg valaki, hogyan lehetett volna másként élni magyarként ott, az önfeladás vagy az önámítás borzalma nélkül?

Olyan volt hát, aki egy célra törve, mint a nyílvessző, csak az általa, a tollaitól kavart széltől hagyja becézni magát. De ki tudja?

A gyöngéd érintés művésze lett volna ő mégis, akár a színpadon? A kemény szavaké, ugyanott?

Sokan vagyunk, sokfélék, vidékiek. Már az is szép tett, és önmegsemmisítésig menő erőre vall, hogy valaki közülünk hagyja nézetni magát, amint egyedül áll a fényben, csak magára és a szavakra hagyatkozva, ahogyan ő.

Ne próbáljunk százfelől közelíteni hozzá: Illyés Kinga volt ő, egyetlenegy, a páratlanok közül. Örvendjünk, hogy élt.

Tamási Áron tudná csak illendőképpen búcsúztatni. Vagy a másik végről származott névrokona, Illyés.

Valaki, aki nincs.

CSIKI LÁSZLÓ

Jön a filmszalag nélküli mozi

A tetemes kópiaköltségeket megtakarítva voltaképpen fillérekért lehetne egyszerre sok hazai vetítőhelyen bemutatni értékes filmalkotásokat, ha a filmszakma elfogadja azt a magyar fejlesztésű berendezést, amelyet a héten Egerben mutattak be a 30. Filmművészeti Nyári Egyetemen.

Az elektronikus képtovábbító mozi megvalósításán már évek óta buzgólkodnak Amerikában, Japánban és Franciaországban is a szakemberek. Az a vetítőberendezés, amelyet *Puszt Tibor* filmrendező, a Cívis Film vezetője és a számítógépkereskedéssel és -fejlesztéssel egyaránt foglalkozó budapesti SigmaLine közösen hozott létre, tavaly működött először a pécsi nosztalgiafilm-ünnepen, meglepetést keltve. Puszt nem állítja, hogy gépük korszakalkotó újdonságokat tartalmaz, hiszen a már ismert technikai részeredményekre épít. Ugyanakkor két újdonsága is van: üzemszerű mozizásra alkalmas, sorozatban gyártható eszköz, amely – mint ígéri – kiküszöböli az alkotások illetéktelen másolását, lopását, eleget téve akár a nemzetközi bankbiztonsági követelményeknek is.

– Ez egy sajátos számítógép, amely nem haladja meg a legkisebb asztali készülékek nagyságát, és merevlemeze finomabb képfelbontásra képes a Beta-szalagnál vagy a DVD-lemeznél – mondja a rendező. – Képminősége így szinte a celluloidszalagéval azonos, ez persze függ a berendezéshez kapcsolódó vetítő (projektor) képességeitől. A számítógépes vezérléssel akár egy egész heti vetítési programot előre be lehet állítani rajta, a mozigépésznek nincs más dolga, csak a gép működését kell ellenőriznie.

Az egri bemutatót elsősorban mozis szakemberek látták. A Mozisok Országos Szövetségének elnöke, *Petróczi Sándor* fontosnak tartja, hogy a hagyományos celluloidszalag mellett más, elektronikus hordozóeszközt alkalmazzanak. Egy-egy filmalkotás csupán egyetlen vetítési kópiára másolása ugyanis 600-800 ezer forintba kerül. A tetemes költség miatt különösen a művészfilmek és a magyar művek többsége kerül hátrányos helyzetbe, mert kevés kópiával kevés moziba jut el. Az említett vetítési eljárással viszont mindössze 30-50 ezerbe kerülne egy-egy lemezre készülő filmmásolat. – Több tízezerrel, akár több százezerrel nőhetne a nézők száma nemcsak a mozikban, hanem a művelődési, oktatási intézményekben is – érvel az elnök.

Ezt a technikai megoldást a hagyományos kópiák vetítése mellett tartja célszerűnek bevezetni *Kozma Ilona*, a Budapest Film forgalmazási igazgatója. Szerinte a magyar fejlesztők által most ajánlott HD-hordozó (HD = High Definition = nagy képfelbontás) még nem elégíti ki teljes mértékben a tökéletes kép- és hangminőség iránti igényeket – nem véletlen, hogy a fejlesztésben élenjáró, gazdag országokban még nem jutottak el a hasonló eljárások tömeges alkalmazásához. Ez azonban nem zárja ki, hogy Magyarországon már használják. Ehhez a szakember nélkülözhetetlennek tartja, hogy a filmgyártók és -alkotók támogassák az alternatív megoldást.

FOTÓ: BANHALMI JÁNOS

Puszt Tibor

Kulcskérdés, hogy az állami kultúratámogatás hajlandó-e finanszírozni – első lépésként – az országban jelenleg működő 40 művészmozi felszerelését HD-berendezéssel és jó minőségű projektorral. Kozma Ilona számításai szerint a beruházás mintegy 240 milliót kerül. – Gondolkodunk azon, hogy már az ősszel kísérletképpen ezzel a technikával is bemutatunk egy új magyar filmet – mondja a forgalmazási igazgató.

VARSÁNYI GYULA

HIRDETÉS

A Magyar Cetelem Bank bemutatja

BUDAPESTI TÉR-FILM-ZENE FESZTIVÁL

ÓRIÁSKIVETÍTŐKÖN

A fesztivál látogatása ingyenes!

2004. július 16. - augusztus 1. KOSSUTH TÉR

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Bálint Róbert Pál
karikaturista
UTUNK
(Csíkszereda).

1981 AUG 7

1021

A meghökkentés művészete — humorgrafika 1981

A marosvásárhelyi humorgrafika-tárlat ebben az évben a Rózsák téri múzeumépületben nyílt meg. Úgy tűnik, most már rangos, hagyományos rendezvénnyé nőtte ki magát, hiszen ötödik ízben rendezik már meg. És öt év a karikatúra, a rajzi humor esetében nagy idő. Számokban kifejezve összesen 259 kiállító (persze a nevek évről évre ismétlődtek) 569 munkát állított ki az öt év alatt. Hihetetlen nagy számnak tűnik, de összesen 66 (hatvanhat) karikaturista jelentkezett első ízben (debüt) munkákkal ezekben az években. Sajnos szinte fél kezemen megszámolhatom, a sajtóban hányan közölnek tőlük munkákat. Pedig jócskán van közöttük figyelemre méltó egyéniség is, akiket még díjaztak is ezekben az években (Mircea Bîtca — Déva, Timotei Nădăşan — Régen, Ioan Cozacu és Mircea Vidrean — Kolozsvár, Bálint Róbert Pál — Csíkszereda, Ion Barbu — Petrila stb.). Az idén a verseny első díját Pavel Botezatu, második díját Vincze László és Mariana Şerban, harmadik díját Gyarmathy János szobrász, Septimiu Cioloboc és Nagy György Ferenc nyerte el. Szabó Zoltán kiállított tárgyaiért és grafikáiért különdíjat kapott. Bár a díjakat szinte kizárólag marosvásárhelyiek nyerték, a kiállítás sikeréhez, magas művészi színvonalához hozzájárultak azok, akik nem nyertek vagy akik versenyen kívül szerepeltek: Octavian Bour, Chiril, A. Poch, Ando, N. Viziteu, Rudi Schmückle, Boros stb.

Egy pár éve még divatnak tűnt, hogy főleg az avantgarde Punct group-ban szereplő karikaturisták (jórészt mind főiskolát végzett képzőművészek) önkifejezésként filozófiai humorral kezdtek foglalkozni. Ezt mindig szöveg nélkül és rendkívül igényesen rajzolták meg. A rajzi minőség első ízben volt fontos, legalább annyira fontosnak tartották, mint magát a csattanót. Azóta már egyik fontos elvárás a jó rajz a sajtókarikatúra esetében is, és a rendkívül gyakorivá vált belföldi (Suceava, Brăila, Petroşani, Costineşti, Bukarest, Ploieşti, Temesvár, Kolozsvár, Marosvásárhely) és külföldi humorszalonokon kiállított munkák is betartják a művészi grafika iránt támasztott igényeket.

Persze ez a többlet, ami a művészi minőségben jelentkezik, nem felejteti el, hogy a képi üzenet, ötlet megjelenítése mindig vagy legalábbis legtöbbször csattanós, meghökkentő meglepetésen kell alapuljon. Ez a meghökkentés a rajzolási módból ered, és nem ritkán még a harmadik szereplőt, a viccekben jól ismert áldozatot is kizárja. A hahotáztató, nyers humor eltűnik, gyakran ijesztőek, abszurdak és groteszkek a munkák, irónia és öngúny keveredik bennük. Sok a fekete humor: tükör gyászszalaggal ellátva, hogy megnézhessük magunkat, hogyan is nézünk ki miután..., koporsó alakú persely piros babokkal, kétméteres csontváz röhögő maszkkal, izomember faágon, öngyilkosjelölt a nyakára kötött kővel a pódium harmadik helyén, és még sok más munka, új látásmódban tárgyalva ezeket a rajzilag eléggé lejáratott témákat, korunk legkomolyabb sorskérdéseit tárgyalva, kissé prófétikusan, de mindig őszinte emberi hozzáállással. Ha a jó rajzi megoldások és az őszinteség nem hiányzik, a bátorság az idén mintha megcsappant volna. Bár ez nem művészi kategória, a túlzott öncenzúra, az önkritika nem segít, inkább árt a bátor, szókimondó, ha kell véresszájú karikatúra, gúnyrajz esetében.

A karikatúra furcsa publicisztikai műfaj. A sajtóval együtt naponként meghal és újjászületik. A humorgrafika már szinte múzeumi időtállóságra, maradandóságra törekszik a humorszalonokon. Olyasmire, amit a jövő évi kiállításig vagy még tovább sem felejt az ember, hatásmechanizmusában a sokkolás, a meghökkentés, a tartalom, a kifejezés mellett való bátor kiállás, elutasítás vagy tiltakozás, de mindig olyan, amit jobb egyszer látni, mint százszor olvasni.

MOLNÁR DÉNES

…*ti Főiskola* …ei évadjáról, és magyar tagozat előadásaira

…n a sepsiszentgyörgyi *Megyei* …ában Cseh Gusztáv állította ki *Arcképcsarnoka 60 főember*-…ai sorozatát, a *Képtár*ban pe… Nagy Pál festményeiből és posztumusz tár…at.

…*n Rundschau* július 10-i szá…nc *Was ist „alte Musik"?* cí…zli.

…július 23-i számának első ol…nos *Lucrul bine făcut* című …tó.

…július 19-i számában Bálint …tja a nemrég elhunyt Kormos

● A szlovákiai *Új Szó* 28-as számában Zágoni Attila *Szurkolósors* és *Parolázunk szobrainkkal* című humoreszkjei olvashatók.

● Az *Inosztrannaja Lityeratura* 7-es számában Nagy László költészeti vallomásait olvashatjuk Jelena Malihina fordításában. A szám közli a költő néhány rajzát is. Ugyanebben a lapszámban olvashatók Mircea Dinescu versei Lev Berinszkij tolmácsolásában.

● Az *Élet és Irodalom* 29-es számában Deák Tamás *A régi kép* című karcolata olvasható.

● A Gyulai Várszínházban bemutatott Filadelfi Mihály-drámában, a *Torzó Messiás*ban főszerephez jutott Héjja Sándor, Sinka Károly és Vadász Zoltán is.

● Stockholmban 21 ország 250 képviselőjének jelenlétében rendezték meg a bűnügyi re-

…monográfiáját …mel. A könyv… …művét az em… *(Eine unglück*… …korszakon át … *Das Treibhaus*… …regények fémjeleznek — a jelenben íródó önéletrajzának első — *Jugend* című — kötetéig, s a szerző kimutatja, hogy Koeppen regényei valójában sosem hatoltak be a köztudatba, bár e jelenségre nem képes kielégítő magyarázatot találni.

VILÁG

…zején...)

Rubídium vegyjele. 11. Nagyokat mond. 12. A nőstény oroszlán Joy Adamson Oroszlánhűség című kötetének címszereplője. 13. Fordítva fűszerez! 14. Angol folytatásos tévéfilm. **15. Az idézet második sora** (zárt betű: S). 19. Svájci város lakosai. 22. Még nincs ott, ahol lennie kellene. 23. Pénztári, lel-

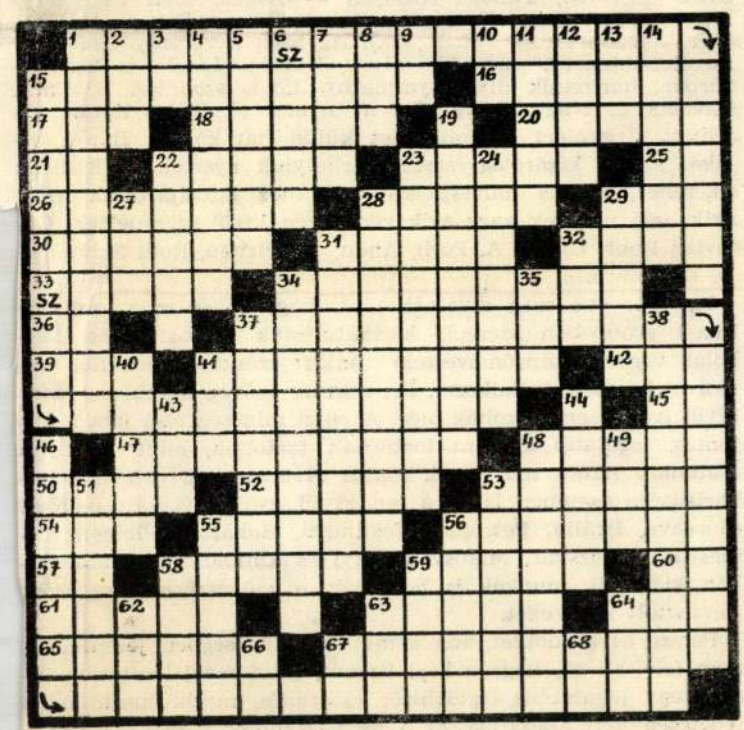

Külföldi olvasóink a következő címen fizethetnek elő:
ILEXIM, departamentul export-import presă;
P.O. Box 136—137. Telex: 1 12 26 Bucureşti,
Str. 13 Decembrie nr. 8.

40 440

Bálint S.E. MDK

Szobabelső, szines rajz

Műcsarnok 1941-42 téli kiállitás

BÁLINT SÁNDOR

szobrát Szegeden állitották fel,
Kalmár Márton müve

Honismeret 1990.1.sz. 59.p. + kép

Dobó Árpád: Die Verwaltung der römischen Provinz Pannonien von Augustus bis Diocletianus. Die provinziale Verwaltung. (Übers. János Pusztai.) Bp. - (Amsterdam), 1968, Akad. K. - (Hakkert) 201 p. 24 cm.

Egységár: 100.-Ft

48/137

DOBROLJUBOV, N[ikoláj] A[lekszandrovics]: Orosz realizmus. Goncsárov [Iván Alekszandrovics], Turgényev [Iván Szergejevics], Osztrovszkij [Alekszandr Nikolájevics]. /Ford. Lukácsné Jánosi Gertrud., Sz. A. Rejszev előszavával./ 2. kiad. Bp. 1950, Szikra. Franklin ny. 284 p. 19 cm.

Egységár: 20.-Ft

tartja feldolgozni és méltó helyen a nagyközönségnek bemutatni.

Fontosnak tartom megemlíteni, hogy 2003-ban megkezdtük az egyes tárgyi emlékek múzeumi leírókartonjainak és a hozzá csatlakozó mutatókartonok elkészítését.

Ezzel a munkával reményeink szerint sikerül biztosítani a teljes átjárhatóságot egy kis gyűjtemény és a nagy múzeumok nyilvántartása között. Emellett mi magunk is rengeteg információ birtokába jutunk a feldolgozó munka során.

Nem csak nekünk, hanem sok hozzánk hasonló kis gyűjteménynek jelentene igen nagy segítséget, ha akár írott anyagban, akár a gyakorlatban módszertani segítséget kaphatnánk a gyűjteménybe kerülő tárgyak szakszerű tisztításához, a fából készült tárgyak kártevő-mentesítéséhez, illetve a preventív konzerváláshoz.

Végezetül köszönetet mondok a szakmai segítségért, amit az elmúlt időszakban dr. Holló Szilvia Andreától, a NKÖM szakfelügyelőjétől, Juhász Jánostól, a KÖH vezető tanácsosától, Horváth Edinától, szintén a KÖH dolgozójától, a Néprajzi Múzeumtól, a Hadtörténeti Intézet és Múzeumtól, a Dreher Sörmúzeumtól, dr. Mándics Mihálytól, a Csávolyi Helytörténeti Gyűjtemény vezetőjétől és dr. Schmidt Jánosnétól, a XVIII. Kerületi Pedagógiai Intézet és Helytörténeti Gyűjtemény gyűjteményvezetőjétől kaptunk.

* * *

A Pestszentimrei Önálló Néprajzi-, Ipar- és Helytörténeti Gyűjtemény címe:
1188 Budapest, Póth Irén u. 20/a.
Telefonszáma: 290-7351.
Látogatható: előzetes telefonos bejelentkezést követően.

Emléktábla avatás Debrecenben

ANGYAL LÁSZLÓ ANDRÁS

Hölgyeim és Uraim!
Tisztelt Ünneplő Vendégeink!

Megyénk történelmének e jeles napján, a közel fél évszázada a műemlékek és kulturális örökségünk szolgálatában álló Műemléki Albizottság nevében tisztelettel és nagyrabecsüléssel köszöntöm a Megyeháza falán elhelyezett kőtábla avatása alkalmával kedves vendégeinket.

Ezer éve, hogy I. István királyunk megalkotta a közigazgatás megyei rendszerét, amely sok hánykódás közepette is megmaradt, szolgálta a megye érdekét, lakosait védte, gazdálkodását, művelődését segítette. István király kőtáblán elhelyezett portréjával adózunk hálával és köszönettel bátor tetteiért.

A Megyeháza falán elhelyezett kőtábla a ház legjelentősebb értékéről ad kitörölhetetlen ismeretet eleink tehetségéről, művészi alkotásuk szépségéről, de ad gondolatokat is a ma élő örökösöknek az érték tovább gazdagítására, fejlesztésére, sajátosságunk megőrzésére, az örökölt értékek gondos ápolására.

A kulturális örökség, benne a műemlékek megyénk történetének tárgyi bizonyítékai, múltunk tanúi. Épp ezért megtartani, ápolni az utókornak szent kötelessége. Mert aki a múltját nem becsüli, az a jövőt sem érdemli. Ezen a helyen büszkeséggel vallom: hajdú elődeink elvitathatatlan érdeme, hogy ma van magyar hazánk, van magyar nemzetünk. Az Álmosd-diószegi győztes csata vérbe áztatott magja kikelt, nemes hajtást hozott és eltiporhatatlan élő fává terebélyesedett. Jövőre lesz a csata 400. évfordulója.

Az emberi bölcselet nemes cselekedetet alkotott, épített értéket, műemléket, amely „...védi a bölcsőt", „ide hozza mindazt, ami érdemes" – valljuk együtt

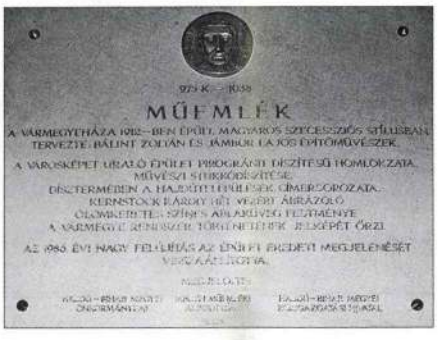

Sinka Istvánnal és Veres Péterrel. Megyénkben Debrecennel együtt közel 200 műemlék védelme a ma és a holnap kiemelt feladatai közé tartozik, az EU-ba való belépés idején különösen.

Engedjék meg, hogy a közel két évtizede műemléki rangot kapott Megyeháza épületéről emlékezzem tömören e jeles napon. A Hajdú-vármegyeháza az egyik legszebb magyar szecessziós stílusú épület, amely 91 évvel ezelőtt, 1912-ben épült. Az épületet Bálint Zoltán és Jámbor Lajos építőművészek tervezték. A műszaki tervek alapján a kivitelezést Tóth Zoltán építőmester végezte, akinek unokája ma a Műszaki Főiskolán mérnök-tanár.

A Megyeháza telkén 1688 óta 224 éven át a Fehér Ló Szálló állott, amelynek udvarán a kocsiszín adott helyet a kolozsvári színészeknek. 1789-től magyar nyelvű előadásokat tartottak és másodikként itt játszották el a Hamletet. 1811-ben a tűzvész elpusztított mindent. A szállót újjáépítették, majd 14 év után, 1863-ban emeletet építettek rá.

127 éve, 1876-ban e napon a Hajdúkerületből és a perem-megyék településeiből alakult meg Hajdú Vármegye. A szálló épülete rövidesen szűknek bizonyult, így helyén épült fel a jelenlegi Vármegyeháza.

A II. világháború után a Piac u. 42–48. szám alatti új épületben székelt a megye irányító testülete, majd 1986-ban, a nagy felújítást követően ismét a patinás műemlék adott otthont a megyei közigazgatás központjának.

A műemléki épületet a pécsi Zsolnay-gyár pirogránit díszítő elemei, virágfüzérek, négy fegyveres hajdú szobra teszik egyedivé. A tető közepén, a huszártorony csúcsán Árpád fejedelem bronzszobra áll. A megye címerképe, a lépcsőkorlátok és zászlótartók kovácsoltvas remekei mellett a 274 m^2 alapterületű, 8 méter magas Árpád-terem az épület ékszere gipszstukkóival, réz csillárjaival, a hajdú települések címerkép-sorozatával, Kernstock Károly hét vezért ábrázoló ólomkeretes, színes üvegképeivel és Tamás Ervin nagy színes üvegablakaival pótolhatatlan értéket képviselnek.

Az 1986-ban befejeződött nagy felújítás tervét Gellér Ferenc műemléki szakmérnök készítette és ennek nyomán a Megyei Tanács Építőipari Vállalata (a HUNÉP elődje) szakavatott mesterei kivitelezték, kiváló minőségben.

A zártsorban épített Megyeháza megjelenése uralja az utca- és városképet. Egyben jelképét is jelenti a közigazgatás vármegye-rendszerének. A műemléki kőtábla a Megyeháza falán azt is jelenti, hogy a vezetés fejet hajt eleink előtt. Egyben fogadalmat is jelképez, amely szerint a megye kulturális értékeit, műemlékeit továbbra is védelembe vonja, segíti, lehetőség szerint kiemelten támogatja. Emellett az önzetlen támogatást, öntevékenységű munkát továbbra is kéri és igényli.

Hirdesse ez a reményt, hitet sugárzó, az első „Megye-nap"-on avatott emléktábla megyénknek a műemlékek és az emberi elme, akarat, alkotás iránti tiszteletét. Ennek jegyében leplezzük le és helyezzük el hálakoszorúnkat.

(Elhangzott 2003. november 22-én Debrecenben, a Megyeháza falán elhelyezett emléktábla avatásán.)

HÍREK, BESZÁMOLÓK

A hivatali műtárgyvédelem eredményei 2003-ban

DR. BUZINKAY PÉTER

Számot vetve az elmúlt esztendő eseményeivel, eredményeivel, valamint a feladatokkal és a lehetőségekkel, meg kell állapítanunk, hogy erőfeszítéseink – a megvalósulatlan tervek, álmok mellett – számos eredményt is hoztak. Érdemes ezeket végiggondolni, papírra vetni, nemcsak mások számára, hanem saját magunknak is. Sokszor ugyanis hosszú, fáradságos munkánknak csak hetek, hónapok múltán érezhettük az eredményét, így utólag, együtt látva pedig a jövőre is erőt meríthetünk belőle.

Folyamatos ügyintézés, működés. A Hivatal műtárgyfelügyeletén dolgozó munkatársak létszáma az elmúlt évben sem gyarapodott, továbbra is öt felügyelővel dolgoztunk, bár nagy segítséget jelentett az adminisztratív és egyéb, nem szorosan vett szakmai munkába ideiglenesen bekapcsolódó polgári szolgálatos munkatárs. Az említett létszámmal azonban így is csak a munkatársak lelkesedésén és többletteljesítményén múlt, hogy az ügyintézés általában folyamatos és zökkenőmentes maradhatott – némi elmaradás mellett.

Az újonnan keletkező ügyek nagyobbik hányada tavaly is a védetté nyilvánítással, védettség megszüntetésével kapcsolatos volt, összességében 250-nél több ilyen határozatot készítettünk el. Emellett a restaurálások engedélyezése, valamint a védett műtárgyakkal kapcsolatos egyéb ügyek jóval kisebb számot tettek ki. Az ideiglenes és végleges kiviteli engedélyezések száma, bár némi csökkenést mutatott, így is elérte az ezres nagyságrendet.

Nagyobb műtárgycsoportok feldolgozása. Az év folyamán ismét szembesülnünk kellett a nagyobb gyűjtemények, tárgyegyüttesek feldolgozásának gondjaival. Ezek nyilvántartásba vétele a védési eljárás során igen jelentős anyagi terheket jelent a Hivatal számára. Addig ugyanis, míg az előző évben erre gyakorlatilag nem költött a Hivatal, újabb ilyen jellegű feladatokkal kerültünk szembe. Miközben a MAHIR plakátarchívumának a korábbi évekről áthúzódó feldolgozása kényszerűen szünetelt, további tíz kisebb-nagyobb, de általában az ezres tételszámot túllépő gyűjtemény, illetve tárgyegyüttes is megjelent (kelet-magyarországi román és görög ortodox templomok berendezési tárgyai, budapesti örmény gyűjtemény, magyarországi történeti harangok és orgonák, BUVÁTI tervtár anyaga, Dreher családi gyűjtemény, Kovács Dezső gyűjteménye, tolnai textilgyár gyűjteménye, Berényi-féle jelvénygyűjtemény). Ezek esetében általában az első adminisztratív lépések után a feldolgozáshoz szükséges anyagi fedezet hiányában elakadt a munka, és csak abban bízhatunk, hogy 2004-ben erre sikerült keretet biztosítani.

Állami elővásárlás. Eredményként könyvelhettük el, hogy a korábbi évek gyakorlatától eltérően 2003-ban a védett műtárgyak állami elővásárlására elkülönített keret a NKÖM-ből közvetlenül a Hivatalhoz került. Ennek a 2002. év végétől felhasználható 10 millió forintos keretnek a révén összesen 7 múzeum, könyvtár és levéltár gyűjteménye, 14 alkalommal, 28 darab egyedileg védett műtárggyal és 4 gyűjteménnyel, illetve tárgyegyüttessel (33 db+ 16 db+kb. 1000 db+150 db műtárgy) gyarapodott.

Külön is meg kell említeni, hogy az így megvásárolt műtárgyak egy részét a magyar kultúra napja alkalmából – jelentős sajtóvisszhangot keltve – a Hivatal tanácstermében államtitkárok adták át az illetékes közgyűjtemények vezetőinek. Sőt a többségük (könyvek, fényképek, indián-gyűjtemény, erdélyi ágytextilia-gyűjtemény, korabeli Grassalkovich-portré, XIX. századi öntöttvas tárgyak stb.) az Örökség Galériában az év végén megnyílt és az örökségvédelem 2003. évi eredményeit bemutató *Mustra 2003* című kiállításon is megtekinthető volt.

Védett műtárgyak tulajdonosainak támogatása. A 2003-ban erre elkülönített keret a NKÖM-ben volt, ott a Hivatal egyetértése mellett két esetben (összesen 0,5 millió Ft értékben) ítéltek meg támogatást, míg a megmaradt keretet (4,5 millió Ft) az év decemberében átadták a Hivatalnak, felhasználási határidejét pedig hat hónappal, 2004 nyaráig meghosszabbították. A keret átadását jelentős eredményként könyvelhetjük el, hiszen így az – többszöri kezdeményezésünk után – végre oda került, ahol hivatali munkánk révén a kedvezményezettekkel napi kapcsolatban vagyunk.

Lopott műtárgyakkal kapcsolatos feladatok. Szintén eredményként könyvelhettük el, hogy az év folyamán sikerült kidolgozni és a hivatalvezetéssel elfogadtatni a lopott műtárgyakkal kapcsolatos hivatali szerepvállalás alapelveit. Ennek lényege, hogy a Hivatal e feladat ellátása során a lopott műtárgyak közül csupán a – bármilyen kulturális örökségvédelmi jogszabály alapján – védettnek minősülő tárgyak körére szorítkozik, és azokról kíván hatósági nyilvántartást vezetni. (Ennek jogszabályi és gyakorlati előkészítése már meg is kezdődött.)

A lopott műtárgyakkal kapcsolatban (szerény) eredményként könyvelhetjük el azt is, hogy a Hivatalhoz eljutott vagy beszerzett (de sajnos nem teljes körű) adatokat internetes honlapunkon – fényképpel együtt – külön táblázatban a széles nyilvánosság számára is hozzáférhetővé tettük.

Nyilvántartási ügyek. A Hivatalnak a jogszabályok szerint nyilvántartást kell vezetnie nemcsak a védetté nyilvánított műtárgyakról, gyűjteményekről és tárgyegyüttesekről, hanem a kiviteli engedélyekről is. A folyamatos hatósági tevékenység során keletkező döntések (határozatok, engedélyek) nyilvántartásba vételét többé-kevésbé naprakészen vezették a Nyilvántartási Osztály munkatársai, sőt emellett két, illetve három fő a korábban védetté nyilvánított műtárgyak számítógépes adatrögzítését is végezte (iparművészeti és néprajzi tárgyak, levéltári iratok), így az év során összesen majdnem 5 ezer műtárgy adatát rögzítették. 2003-ban folytattuk a korábban védetté nyilvánított műtárgyak nyilvántartási adatainak közgyűjteményektől történő átvételét, illetve annak előkészítését, de lezárt eredményt az év végig csak a természettudományi anyag esetében könyvelhettünk el.

A hivatali nyilvántartási rendszer szélesebb körben való ismertté tételében is léptünk előre: június folyamán a közgyűjteményi munkatársak számára tartottunk zárt körű bemutatót, az év végére pedig, még ha nem is végleges formájában, de a védett műtárgyak nyilván-

BALINT Sándor műut.

Meghívó Csíksomlyóra

Közeledik Pünkösd ünnepe. Hosszú idő után másodszor gyűlhetnek egybe a római katolikus székelyek, gyimesi és moldvai csángók Csíksomlyón, hogy kifejezzék a Szűzanya iránti tiszteletüket és hálájukat. Ide zarándokolnak azonban a távolabbi vidékek keresztény — és hovatovább egyre többen — keresztyén magyarjai is.

Szívesen látott vendég Csíksomlyón minden jó szándékú ember — azok is, akik más nyelven vagy másképpen imádkoznak Istenhez, köszöntik a Szent Szüzet — Krisztus Édesanyját.

Kedves protestáns barátom mesélte, hogy a múlt évben — pusztán kíváncsiságból — ő is elment, életében az első szabad somlyói búcsúra. Amikor hallottam, hogy éneklik elnyújtva, le-lemaradozva, mégis egyszerre ezrek és tízezrek az Angyaloknak királynéját, elsírtam magam. A Boldogasszony Anyánkat pedig végigzokogtam.

Igen: ezerszám jönnek Pünkösdkor Somlyóra protestáns testvéreink is, talán hogy fejet hajtsanak a székelyeket össze- és megtartó Somlyói Mária előtt, talán csak hogy lássák, milyen mérhetetlenül és megszámlálhatatlanul sokan tudunk lenni. Vagy csupán azért, hogy a tengernyi tömegben elveszve istenigazából kisírják magukat.

Már az elmúlt évben örvendetesen sokan jöttek Csíksomlyóra Magyarországról is. Idén is várjuk őket. Nem annyira kedves magyarországi vendégeink, mint inkább az otthoni túlbuzgók figyelmét szeretnők azonban felhívni valamire: Csíksomlyó pünkösdi búcsúja nem nemzeti ünnep. A búcsúsok templomi zászlókkal és nem nemzeti lobogóval érkeznek Somlyóra. Miért tartom ezt fontosnak?

Egy magyarországi ifjúsági lap szerkesztője az elmúlt őszön megkeresett bennünket, a Kolozsvárott megjelenő Keresztény Szó szerkesztőségét, kérve, hogy segítsünk neki a lapterjesztésben Erdélyben. Mutatványképpen jó néhány számot küldött nekünk abból, amelyikben csíksomlyói búcsúról is készült beszámoló. A címlapon — gyimesi csángók — feszülettel. A megfeszített Krisztus lába pedig széles, piros-fehér-zöld szalaggal volt átkötve. Ízléstelen az ilyesfajta „hitbuzgalom". A lapot — terjesztésre — természetesen — nem vállalhattuk. Az agresszív vagy csíricsáré román nacionalizmus bánt bennünket — a magyar azonban fáj. A nemzeti színeket és a vallásos gyakorlatot fölösleges és nem is szerencsés összeházasítani. Noha a nemzeti érzés és a vallásos gyakorlat nem különíthetők el egymástól: mind nemzeti hovatartozásunkat, mind pedig hitünket Istentől kaptuk. Erdélyben a vasárnapi nagymisén — a liturgiába iktatva — rendszeresen elénekeljük a magyarok nemzeti imáját, a Himnuszt. Ritka alkalmakkor — amilyen például Szent István napja — a Szózatot is. De az ejtőernyős-indulót nem.

Várjuk magyarországi testvéreinket, nagy szeretettel várjuk a csíksomlyói búcsúra. Várjuk, hogy együtt imádkozzunk — énekeljünk velük, hogy érezzük kezük melegét. A csíksomlyói búcsút azonban nem hagyjuk politikai tüntetéssé züllleszteni, kiváltképpen nem, mert ilyen rágalmak rosszakaróinktól már elhangzottak.

„Pünkösdi búcsú"-nak is mondják a római katolikus székelységnek ezt a nagyszerű seregszemlét. Aki azonban szó szerint értelmezi az elnevezést és Pünkösd vasárnapján érkezik meg a kegyhelyre, lekési a búcsút, annak fénypontját: a körmenetet. A templom udvaráról elinduló, a Somlyó hegyét szinte megkerülő körmenet — amelynek az eleje már visszaérkezett a templom udvarára, amikor a vége még nem indult el. Pünkösd szombatján délben kezdődik. Az egyes falvak népe templomi zászlai alatt (ezek rendszerint piros, esetenkint kék színűek — a gyimesi csángóké zöldek) hagyományos rendben sorakoznak fel: legelöl mennek a gyergyófalviak, hiszen az ő papjuk, István volt az, aki fegyverbe szólította Gyergyó, Csík és Kézdi székek falvait 1559-ben János Zsigmond hittérítő szándékú „munkálatogatása" ellen. Az utolsó — a gyimesi — keresztaljak késő délután érkeznek vissza a templom udvarára, ahonnan már haza is indultak időközben a közelebbi falvak búcsúsai. A moldvai csángók egyénileg, kisebb-nagyobb csoportokban érkeznek — de templomi zászlók nélkül. Ők a különböző falvak keresztaljaihoz csatlakozva kerülik meg a hegyet.

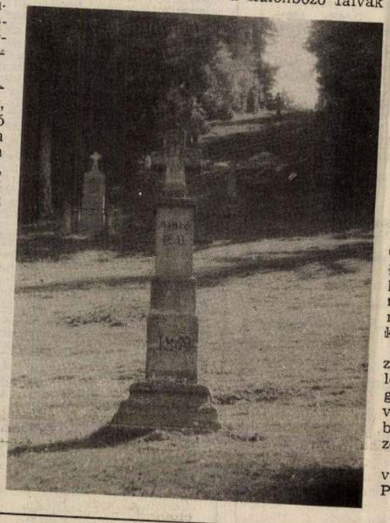

Vasárnap este már alig vannak „búcsúsok" Csíksomlyón, hétfőre pedig teljesen kiürülnek az utcák, elárvul a templomudvar.

A csíksomlyói zarándoklat igen fontos mozzanata a „pap nélküli búcsú".

Pünkösd vasárnap hajnalán — távolabbi vidékek lakói (csíksomlyóiak, közvetlen közeli falvak lakói véletlenül sem), köztük igen sok moldvai csángó — a szombati körmenet után ismét kizarándokolnak Somlyó hegyének tetejére, hogy onnan köszöntsék a felkelő napot. Útjukra legfennebb kántoraik kísérik el őket, papjaik nem. Innen a „pap nélküli búcsú" elnevezés.

A hagyomány, amint említettük, úgy tartja, hogy a búcsú valójában hálaadás a Szűzanya közbenjárásáért, amellyel győzelemre segítette a hitükhöz ragaszkodó székelyeket János Zsigmond ellen. Igen ám, de . . .

. . . akkor honnan a moldvai csángók idézönlése? Hiszen ők nem vettek részt az emlékezetes Tolvajos-tetői harcban (ne vitassuk most, hogy valójában megütköztek-e a szembenállók vagy János Zsigmond — nem akarván vért ontani — megfordult a seregével). Nos ebben az ütközetben moldvai csángók nem voltak, őket különben se fenyegették a Fejedelem hittérítői.

A ferences hagyomány és írott dokumentumok szerint, hajdanán Sarlós Boldogasszony napján gyűltek össze a székelyek Csíksomlyón. A győzelem emlékezetére hozódott előbbre az időpont. És Sarlós Boldogasszonykor? Akkor, amikor a csíksomlyói templom ékessége a 16. század első feléből származó csodálatos Mária szobor (hársfából faragták) még ott se volt?

Valószínű, hogy a Somlyó hegye még a pogánykor kultikus helye volt, ide gyülekezhettek a magyarok törvényt ülni, tanácskozni, és nyilvánosan imádkoztak ilyenkor a felkelő naphoz. A római katolikus egyház — igen bölcsen — nem kívánta felszámolni a „pogány" kultikus helyeket — ahová az emberek elzarándokoltak — hanem átformálta ezeket. Így került a Somlyó hegye az Árpád-kori kis szentély, így épültek oda a kápolnák. A napköszöntők pedig manapság már a Szűzanyát, a Kisdedet, a szent keresztet vagy a Szentlelket látják — galamb képében — a felkelő napban.

A napköszöntés után, a hegyről mindenki zöld ággal ereszkedik alá. Itt meg lehet különböztetni a székelyeket a moldvai csángóktól. A székelyek ugyanis csak nyírfaágat vágnak, a moldvai csángók bármiféle lomzbot-ágat-virágot. Az okot kideríteni néprajzosok és történészek dolga.

Érdemes hát eljönni Csíksomlyóra, részt venni a szombati körmeneten és korán kelni Pünkösd vasárnapján.

Fodor Sándor

Válaszol:

TRIANON. Korábbi számunkban (Ú. E. április 14.) „Hogyan tovább — Trianon helyett" címmel írtam cikket, melyben arról elmélkedtem — anélkül, hogy az igazság tudójának képzeltem volna magam —, hogy manapság, amikor Európának ez a térsége alapvetően átalakul, van-e esély arra, és ha igen, miféle, hogy az itt élő népek ne legyenek kénytelenek még egyszer olyan tragikus, megosztó, saját érdekeiken kívül álló politika eszközeként élni, mint történt ez Trianon idejében. Természetesen a képlet — tudom — nem ilyen egyszerű.

A gondolatsort újra lehetne kezdeni, s nyilván magam is másként fogalmaznék. Nem a lényeget illetően, hanem a részletekben. Abban ugyanis bizonyos vagyok, hogy az 1990-es esztendőkre a nemzeti érzés- és gondolatvilágnak olyan megnyilatkozásai, melyek „kapára, kaszára" kelés hangulatát ébresztik, idejét múltak.

Gyorsan hozzá kell tennem valamit, nehogy a ma oly gyakori tévedés megessék. Sokan ugyanis a nemzeti gondolatot a kozmopolitizmussal állítják szembe, s csak ennek a kettőnek a szorításában tudnak gondolkodni. Aki nem nemzeti, mondják ezek, az csak elvtelen kozmopolita lehet (régebben internacionalizmust emlegettek), aki pedig nemzeti — így a másik oldal — az nacionalista, soviniszta, irredenta . . .

Mint írtam, az eddig használt fogalmi rendszer, tehát a most elmondottak is alkalmatlanok a közép-európai népek föl-föl-buggyanó — és mint látnivaló, gyakorta elementáris erővel kitörő — gondjainak a megoldására. Kérdésemet, tűnődésemet tehát megismétlem: van-e, lehet-e találni olyan fogalmi rendszert — s ezen keresztül gondolati, cselekvési formát — mely a napjainkban önmaguknak és egymásnak feszülő népeket, nemzeteket, cseheket, szlovákokat, magyarokat, románokat, szászokat, szerbeket . . . elvezethetik egy újfajta együtténéshez, amelyben a nemzeti jelző nem nacionalizmus, nem is kozmopolitizmus (internacionalizmus), a másság, hanem a nagyobb közösség életéhez hozzáadott érték.

Miért kaptam bele az egyszer már elmondottakba? Mert a cikk megjelenése után igen sok elmaraszaló véleményt kaptam. Ezek késztettek újabb gondolkodásra. Volt, aki azt fejtegette, hogy Trianon olyan mély sebe a magyarságnak, amit én ne akarjak elfeledtetni. Erről szó sincs! Ami megtörtént — olvasható az irodalomban —, örökre elkövetkezett. Trianon tehát volt, van és lesz — tényként, történésként! Ám nem élhet egy nép, egy nemzet, egy embercsoport a végtelenségig múlt idők sajgó jelenlétében. Minden sebnek természetes velejárója a hegedés. A seb megmarad, de élni enged.

Más vélemények szerint a románokkal soha nem lehet kibékülni, a románokat erőszakkal kell „kezelni". A szerbek pedig „mit keresnek Szabadkán"? Egykorú újságokból, családom ismerőseitől sokat tudok az 1920 táján s később megélt Hányattatásokról, tragédiákról. Édesapám is a Délvidéken született, a Tisza partján, s én mint „külföldi" járhattam csak ott. Nem a tények nem ismerete kérdezteti meg velem: élhet-e minden ember emberi életet ott, ahová született? Olyan világban, melyben nem a határvonal a szabadság és emberi méltóság meghatározója, még kevésbé a nyelv, a vallás, bármiféle megkülönböztető sajátosság. Hiszem, hogy élhet. Mi módon? Ez az a kérdés, melyre sajnos nem tudok választ adni. Elismerem, a gyakorlati megvalósítás sokkal nehezebb, mint az elméleti okfejtés. De legalább gondolataink forduljanak olyan irányba, mely Közép-Európa gazdasági, politikai, társadalmi átalakulásának nem csak a „ki kit győz le" lehetőségét mutatja.

KERESZTÉNYSÉG. Több levélben olvastam efféle kérdést: vajon mi különbözteti meg egymástól a hívőt, a katolikust, a keresztényt. Ugyanazt jelenti a három fogalom, vagy van köztük lényegi különbség?

Anélkül, hogy teológiai vitába bocsátkoznék — erre fölkészültségem sem jogosít — a kereszténységgel kapcsolatban magam is többször föltettem a kérdést: mi is a kereszténység? Ezt hallottam gimnazistáktól is. Elmondták, hogy nem járnak minden vasárnap misére, többen közülük még csak elsőáldozók sem voltak, mégis kereszténynek érzik magukat.

A kereszténység kultúrkörhöz tartozást is jelent. Ebben az esetben az is hangsúlyozása lényeges. Ez a kultúrkör nagyjából egyezik a mai Európa kulturális hagyományaival; s jelenével is. Tehát a kereszténység gondolkodásmódot, erkölcsi magatartást, életstílust is körülír. Nyilván a fiatalok és levéliróink is érzik ezt a közös értéket, amikor keresztény voltukat hangsúlyozzák. Azáltal, hogy Magyarország elszigeteltsége a külvilágtól megszűnt, a felnövekvő generációk kiléphetnek a nyelvi izoláltságból is, az információk szabadon áramolhatnak, a kereszténység — az előbbi értelemben véve — az egész társadalom természetes közegévé válik. Hívőnek, vallásosnak lenni? . . . — nem tudok mit válaszolni erre, mert a hit az a tartomány, mely túlesik az értelmi okoskodáson. A ki-nem-mondható lényeg.

Lehet-e boldog a „legszögedibb szögedi"?

(Fohász Bálint Sándorért)

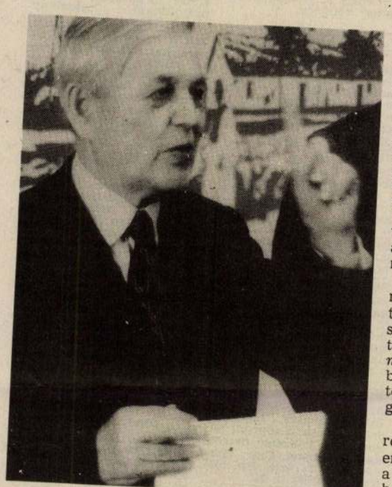

Bálint Sándor Dugonics András után talán legnagyobb szülötte szeretett városának, Szegednek. Élete fényló jel marad nemcsak nekünk: tanítványoknak és tisztelőknek, hanem mindazok számára is, akik előadásait bárhol hallhatták, vele akár csak egyszer szót váltottak. Hűséges fia volt Szegednek, annak a városnak, amely életében nem fogadta őt kegyeibe, csak halála után válhatott szögedi röggé, az alsóvárosi temető hantjaiban, ahol immáron tizenegy éve nyugszik.

A szeged-alsóvárosi nemzet „Sanyikája" 1904-ben, alsóvárosi búcsú fiaként született Kónya Szaka Anna egyetlen gyermekeként. Édesapját nem ismerhette, mivel egyéves volt, amikor az meghalt. Édesanyja és környezete vallásos nevelésben részesítette. Bizgón végezte a katolikus vallás minden gyakorlatát: élte mindennapjaiban, mindet. Iskoláit Szegeden végezte. A piaristáknál érettségizett. „Az egyetem valósággal a helyembe jött" — írja egyik önéletírásában. 1922-ben iratkozott be. Az otthoni tisztes neveléssel párosultak az iskolai évek során vallásos, egyre tudatosabban vállalt ismeretei. Az egyetem elvégzése után díjtalan gyakornok Solymossy mestere mellett. „Kenyerem nem volt, mégis kalaccsal táplálkoztam." Édesanyja támaszát élvezhette. Majd az 1930-as években a tanítóképzőben kezdett tanítani.

Itt indulhatott arra az útra, amelynek során diákok százait nevelte katedrán és önképzőköri foglalkozásokon a haza szeretetére, a hithez való feltétlen hűségre, a munka szeretetére, az emberek tiszteletére, megbecsülésére.

1934-ben egyetemi magántanár lett, továbbra is legfontosabb munkájának tartotta a jelöltek szülőföld-szeretetének erősítését, melyet néprajzi szemináriumain hirdetett.

Főként a parasztság, illetve a vidéki kézművesek gyermekeire figyelt. Rajtuk keresztül építette kapcsolatait a városból kirajzott szögedi nemzetekkel. Tanítás közben gyűjteni járt, ahogyan ő fogalmazta: a *szögedi nagytájra*, addig, ameddig az *ö-ző* nyelvet beszélték. Művei elsősorban ezekből a gyűjtésekből, illetőleg hűséges tanítványai adatgyűjtéseiből születtek.

Egytől egyig a szegedi nagytáj népéletéről: hétköznapjaikról, ünnepi szokásaikról, az emberi élet fordulóiról, a kézműves iparról, a reneszánszkori műveltségről szólnak a halhatatlan művek, melyeknek ékes koronái a *Karácsony, húsvét, pünkösd*, a *Szegedi Szótár* és a *Szögedi nemzet* három vaskos kötete.

Bálint Sándort elsősorban a népi hitélet érdekelte, az a buzgó és tisztes hitvilág, amelyben maga is élt. „Ez mintha anyai jussom lenne." A *Szeged-Alsóváros* című, a Havas Boldogasszony templomot és az alsóvárosi nép vallásos életét megörökítő könyve ebből a tisztes, vallásos életből született meg. Egyúttal mintegy összegzése az évtizedek során folyóiratokban megjelent apróbb, népének ezt a hagyományosan vallásos életet bemutató cikkeinek.

A balsors nem kerülte el őt sem. Koholt vádak miatt eltávolították az egyetemről. Házi rabsága talán egy vonatkozásban nekünk „dolgozott". Elkeseredett, de azt nekünk se nagyon mutatta. Hozzálátott gyűjtött anyagának rendszerezéséhez. Ekkor születtek folyamatosan főbb művei, amelyek nélkül már nem lehet se Szögedöt, se a szögedi nagytájat kutatni.

Halála, ki tudja ma még, talán jelképes. Budapesten egy száguldó autó elé lépett, ercsen nagyothallott már ekkor. 1980. május 10-ét írtunk. Pár napos eszméletlenség után indult el a Nagy Útra, Urunkhoz. Nyugalommal, mivel a szentségekkel megerősítetett.

Temetésén ezrek voltak jelen az alsóvárosi ferences templomban, ott, ahol hajdan megkeresztelték. Most innen indulhatott utolsó útjára.

Halála után a város igyekezett pótolni mulasztását. Ma egyetemi folklóregyüttes, utcanév, művelődési ház, Tápén általános iskola, illetve a Mátyás téren szobor őrzi emlékét, vigyázza mindennapjainkat.

Bálint Sándor mélyen vallásos volt emberként, tudósként egyaránt. Számára a hit, melyben élt, egy volt a mindenséggel, az imádságokkal, a krisztusi alázatossággal, s mindennel, amelyek az emberekért, az életért vannak. Ezt élte, ezt oktatta, ezt írta és mondotta, valahányszor alkalma nyílott rá. Kristálytiszta emberi jelleme, az ökumenikus gondolkodásmód, a minden jót és hasznosat elfogadó bölcs tolerancia, a legfénylőbb jelei voltak. Emberszeretete mindenben rossz és gonosz embertársát lenyűgözte. Bálint Sándor egyszerűen nem tudott haragudni senkire. Még az őt olykor „bemocskolókra" sem! Hűtlenné lett feleségét visszafogadta. Úgy temette el, mint egy megbotlott isteni teremtményt, saját alsóvárosi sírkertjükbe. Megbocsátott neki. Más talán szóba se állt volna vele. Ő mégis megtette, mint Isten alázatos szolgálója, mint az emberek mindenektől elvonatkoztatott lelke. „Bálint Sándor már életében is szent volt!" — írja egyik volt tanítványa, hozzám küldött levelében. Hasonlóan írt nekem az a közel száz »megszólított«, akiktől azt kérdeztem: Lehet-e boldog Bálint Sándor? Leveleim (nem sokszorosított levelek!) és a válaszok *Gyulay* Endre szeged-csanádi püspök úrnál vannak. Mindegyik megerősít hitemben, munkámban, amely Bálint Sándorért történik. Hogy is lehetne ez másképpen, hiszen bennem (is) él, és én benne élek.

Az utóbbi hónapokban sokaktól kapok levelet. Kérik, hogy ők is írhassanak visszaemlékezést Bálint Sándorról. Boldogan fogadom mindet! Remélem mind többen lesznek, s olyan fényképekkel is megajándékoznak, amelyeket még nem ismerek. Akkor sem, ha érkezett már levél Kanadából, Rómából, Finnországból, Ausztráliából és természetesen kis honunk minden zugából.

Nagy tiszteletttel várom tehát a leveleket, a szent cél érdekében.

ifj. Lele József
néprajzkutató
6720 Szeged, Móra F. Múzeum.

A hét liturgiája

Krisztus mennybemenetele nem jelenti a világ iránti „elkötelezettségének" a végét, hanem inkább elmélyülését. (Alfred Laeple) Május 12. Húsvét 7. vasárnapja. URUNK MENNYBEMENETELÉNEK ÜNNEPE. (Pongrác, Néerusz, Achilleusz, Domitilla, Gemma.) **Igeliturgia:** I.: Jézus az apostolok szeme láttára felemelkedett a mennybe. (ApCsel 1, 1—11.) — II.: Az Atya jobbján foglal széket. (Ef 1, 17—23.) — Evangélium: Fölment a mennybe. (Mk 16, 15—20.) — Fehér, saját mise, Dicsőség, Hitvallás, prefáció a mennybemenetelről. — **Énekrend:** I.: 146. — 562. — 563. — 561. — 118. — 564, 171. — 187. — II.: 94 vagy 96. — OK 59. — 94/kör. — 159, 141. — 95, 99. — **Szolozsma:** 3. zsoltárhét.

Május 13. Hétfő. (Szervác, Imelda.) — ApCsel 19, 1—8.; Jn 16, 29—33.

Május 14. Kedd. (Bonifác, Bónis, Aglája, Gyöngyi.) — ApCsel 20, 17—27.; Jn 17, 1—11a.

Május 15. Szerda. (Zsófia, Szonja.) — ApCsel 20, 28—38.; Jn 17, 11b—19.

Május 16. Csütörtök. Nepomuki Szent János áldozópap, vértanú. (Mózes, Botond.) — ApCsel 22,30; 23, 6—11.; Jn 17, 20—26.

Május 17. Péntek. (Baylon Szent Paszkál, Ditmár, Rezeda.) — ApCsel 25, 13—21.; Jn 21, 15—19.

Május 18. Szombat. Szent I. János pápa, vértanú. (Erik, Alexandra.) — ApCsel 28, 16—20. 30—31.; Jn 21, 20—25. — Esti mise pünkösd vigiliájáról: Ter 11, 1—9.; Róm 8, 22—27.; Jn 7, 37—39.

Május 19. PÜNKÖSDVASÁRNAP. (Pircs.) **Igeliturgia:** I.: ApCsel 2, 1—11. — II.: 1 Kor 12, 3b—7. 12—13. — Evangélium: Jn 20, 19—23

Énekrend: I.: 127. 567. — 568. — 561. — 126. — 570, 124. — 200. — II.: 98. — OK 64 vagy HO 421-422. — Szekvencia HO 97.—98/kör. — 122, 152/f. — 102.

Halálozás

Budavári József püspöki tanácsos, nyugalmazott plébános életének 74., papságának 50. évében, április 21-én, a tápiószőlősi plébánián elhunyt. Április 30-án, az abonyi nagytemetőben szülei sírjába temették.

Bresziyenszki Róza Jópásztor nővér életének 77. évében, április 22-én elhunyt. Temetése május 7-én volt.

Horváth Gizella Mária Celine szatmári irgalmas nővér április 19-én, Budapesten elhunyt.

Kővári Magdolna Eucharista keresztes nővér 77 éves korában, április 23-án a jászberényi szociális otthonban elhunyt.

Kécskei Margit M. Johanna Miasszonynyunkról nevezett szegény iskolanővér életének 87., szent hivatásának 65. évében, betegségének türelmes viselése után, április 22-én Csákváron elhunyt. Ugyanott temették.

Korcsog Veronika M. Leticia Miasszonynyunkról nevezett szegény iskolanővér életének 65., szerzetesi fogadalmának 43. évében, április 19-én váratlanul befejezte földi szolgálatát. Temetése május 3-án volt az Úr Köztemetőben.

Rihter Mária Katalin irgalmas nővér életének 78., szent hivatásának 59. évében, április 14-én, Vácott elhunyt. Április 29-én, Pécelen temették.

M. Gemma Peter Isteni Szeretet Leánya nővér életének 79. évében, április 3-án az USA-ban elhunyt.

M. Vilanela Hahdlia Isteni Szeretet Leánya nővér életének 74. évében, február 22-én Jugoszláviában elhunyt.

Tóth M. Vitalina IML. nővér életének 71. évében, február 9-én, Vrickón (Szlovákia) elhunyt. Ugyanott temették.

Dr. Kovács József gyógymintálnoknás állatorvos életének 84. évében, április 24-én, Orosházán elhunyt. Szemlyében dr. Kovács László szeged—szentmihálytelki plébános édesapját gyászolja.

Kiss Ernőné Simon Olga ny. tanítónő, dunakeszi lakos életének 75. évében súlyos betegségben április 11-én elhunyt. Április 18-án Kunszentmártonban temették.

UTÓLAGOS FALSZÁRÍTÁS
Nedvesek, vizesek értékes régi épületei falai?
Van megoldás!
„Töltéskompenzációs falszárítás."
Német technológia.
Megrendelhető: Tervezéssel, kivitelezéssel: Heves megyei TANEP. Eger, Sas u. 94. 3301.

Referenciák: Karancskeszi, Cinkota, Füzesabony templomok, Eger, Törökfürdő és számos műemléképület.

Catholica 2000

KATOLIKUS UTAZÁSI IRODA
Zarándoklatok 1991

Róma: június 29.—július 5; október 5—11.
Szentföld: június 14—18; szeptember 10—17; november 5—12; december 20—27.
Lourdes: május 22—28; szeptember 4—10.
Fatima: október 11—16.
Santiago de Compostela (München, Macon, Ars, Nimes Lourdes, San Sebastian, Loyola Vitória, Burgos, Leon, Santiago Salamanca, Segovia, Avila, Zaragosa, Barcelona, Monserrat, Marseille, Aries, Padova, Graz) június 15—29.
Altötting—Passau: június 17—20; szeptember 16—19.
Mariazell: május 31.—június 1; június 15—16.
Medjugorje: május 24—27; június 7—10; szeptember 13—16.
Medjugorje és a dalmát tengerpart: június 28.—július 2.
Einsiedeln—Vaduz: június 7—11.
Körmend—Güssing: június 15.
Részletes felvilágosítás és jelentkezés irodánkban (Bp., II., Árpád fejed. u. 8. — Komjádi uszoda — Tel.: 115-8497). Egyéb ajánlatainkkal is várjuk kedves utasainkat. Kívánság szerint szervezünk zarándokutakat plébániák és egyházközségek részére.

ZARÁNDOKLAT, BÚCSÚJÁRÁS
MEGHITT PERCEK BOLDOG ÖZSÉB, a magyar pálos rend alapítójának **„sírjánál" (Klastrompuszta!)**
május 11-én Szentkereszti búcsú. Ünnepi nagymisét mond: Szabó Géza, Szent István bazilika kanonok plébánosa, de. 11 órakor. május 18-án: Boldog Özséb emlékmise. Szentmisét mond: Árva Vince, pálos atya, de. 11 órakor. Részvételi díj: 130,— Ft/fő.
További szentmisék Klastrompusztán, várjuk teljes egyházközségek jelentkezését.
Róma—Assisi—Cascia: (pápai audiencia, Szent Ferenc, Szent Rita)
május 19—24.: 5400,— Ft + 145 DM (forintban is fizethető)
Mariazell:
június 22. 1150,— Ft
május 26—27. 1950,— Ft
július 12—13. 1950,— Ft
ZARÁNDOKUTAK IRODÁJA
1091 Budapest, Üllői út 11—13. Tel.: 118-3636, Tlx.: 22-3800. Fax: 117-5307
MAKROVILÁG

EGY NEMZETI ALAPKÖNYV,
amely helyet kér
minden magyar család könyvespolcán!

A MAGYAR NYELV KÖNYVE

Főszerkesztő: A. Jászó Anna. Lektor: Rácz Endre
Közel ötven esztendeje először jelent meg a művelt nagyközönség számára a teljesség igényével készült könyv anyanyelvünkről.
Megbízható útikalauz a magyar nyelv mérhetetlenül gazdag kincsestárában, s tartalmazza mindazt, amit művelt embernek az anyanyelvéről tudnia illik és tudnia kell!
Ára kötve: 760,—Ft
606 oldal, 24 cm

FIGYELMÉBE AJÁNLJUK MÉG:

Bárczi Géza: MAGYAR SZÓFEJTŐ SZÓTÁR
Közel 4000 magyar szó eredetét mutatja be a művelt nagyközönség számára készült jól áttekinthető, könyen kezelhető kötet.
Ára kötve, védőborítóval: 580,—Ft
XXIII+348 oldal, 24 cm

Révay József: MEGTANULOK LATINUL
Ára: 165,—Ft
324 oldal, 21 cm

FIGYELEM! A fenti kötetek könyvesbolti terjesztése akadozik, de *biztosan* megtalálja őket a
Szent István Társulat Könyvesboltjában Budapest V., Kossuth L. u. 1.
Postai szállításra megrendelhető (telefonon is):
TREZOR KIADÓ
Budapest, Egressy köz 6. 1149
Telefon: 163-0276

Egyházi zene

Május 12.

Budavári Nagyboldogasszony- (Mátyás-) templom, de. 10. ó. Liszt: Koronás mise. **Belvárosi Főplébánia-templom de. 10. ó.** Lisznyai Sz. Gábor: Missa simplex, Ascendit Deus. Szent István bazilika **de. 10. ó.** Bárdos: Missa I., Liszt: Ave Maria. **Bp. Tabáni plébániatemplomban de. háromnegyed 11 ó.** orgonahangverseny lesz. Orgonál: Dumbaridisz Imre. Előtte, 10 órakor, szentmise. **Csepeli Jézus Szíve-templom (Béke tér) de. 9 ó.** Kereszty Jenő: B-dúr mise, Liszt: Tu es Petrus, Franck: Panis angelicus, Schubert: Sanctus, Anonym: Alta Trinita, Gebhardt: Glória-kánon, Werner: Te Dum. Orgonál: Gergely Ferenc orgonaművész. **Balassagyarmat Főplébánia-templom de. 10. ó.** elsőáldozási énekek.

Józsefvárosi plébániatemplom 9. ó Palestrina, Eszterházy Pál, Liszt- és Kodály-művek. (Vez.: Bánkúti Gábor.) A templom Szent József Kórusa ez alkalommal ünnepli fennállásának ötéves évfordulóját. A szentmise után egyházzenei áhítat. Közreműködik a holland AD NOVUM Kórus.

KIS BIBLIAI ATLASZ

Az olasz PIEMME Kiadó nagy sikert aratott Bibliai Atlasza második folyamán magyar nyelven is megjelenik. A KAIROSZ Katolikus Kiadványterjesztő Egyesület kiadásában, közreműködik a Szent Jeromos Bibliatársulat és a Pannonhalmi Főapátság Könyvszolgálata. 21×29 cm iskolai atlasz formátumban, 64 oldalon, 187 színes illusztrációval, rajzzal, fényképekkel, térképekkel és történeti adatokkal. A Kis Bibliai Atlasz hiánytalan segédlet, bérmálási ajándék.

Ára: 248,— Ft.

Kapható: KAIROSZ 1126 Budapest, Nagy J. u. 5.

Szent Jeromos Bibliatársulat 1084 Budapest, Déri Miksa u. 6. Pannonhalmi Főapátság, Könyvszolgálat 9090.

Új Ember

KATOLIKUS HETILAP
Főszerkesztő: Rónay László
Főszerkesztő-helyettes: Kipke Tamás
Tervezőszerkesztő: Marsall Ágnes
Szerkesztőség: Bókay László, Elmer István, Feszler Magdolna, Giczy György, Tóth Sándor
Felelős szerkesztő és kiadó: Lukács László
Készült a Szikra Lapnyomdában rotációs ofszet eljárással.
91—4483.
Felelős vezető: dr. Csönde Zoltán vezérigazgató
Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest V., Kossuth L. u. 1., I. 1. 1053
Postacím: 1364 Budapest, Pf. 111.
Telefon:
Szerkesztőségi ügyek: 117-3438
Előfizetés, terjesztés: 117-3661
Egyéb kiadóhivatali ügyek: 117-3933
Csekkszámla:
OTP VII. 218-98316 512-016820-3. sz.
Templomi árusítás és előfizetés az Új Ember Kiadóhivatal útján
Előfizetési díjak negyedévre 200 forint, fél évre 390 forint, egész évre 780 forint.
ISSN: 0133—1205

Ötven év után újra Magyarországon, az egyház szolgálatában! A toronyóra-építés területén 150 éves hagyományokkal rendelkező bécsi Schauer cég a pécsi Gulácsi Elektromechanikával közösen kínálja a következő termékeket beépítéssel együtt:
toronyóra-vezérléshez mikroprocesszor-vezérlésű főórák, mellékórák, ütőművek, harangozóművek, harangok
óráink rádióhullám-vezérlésűek (DCF) automatikus téli—nyári időátállítással.
Schauer Centrale 1193 Wien Flotowgasse 3. T.: 0-043-222 3-633-990
Magyarországi képviselete: IZOBAU Kft. 1450 Budapest, Pf. 125. Tel/fax: (061) 1376-878

SZENTKÉPAKCIÓ A SZENT GELLÉRTNÉL!
KAPHATÓ MA ÉRTÉK 1 FORINTÉRT?

Igen. 1 Ft-ért kapható szentkép a Szent Gellért Egyházi Kiadó új akciójának keretében. **Plébánosoknak, hitoktatóknak, visszonteladóknak** soha vissza nem térő alkalom — amíg a készlet tart. A legkisebb rendelhető tétel 1000 darab, 100-as csomagokban, 10-féle képpel, 10 000 darabos rendelésnél 100-féle változat. Postán kért szállításnál saját belátásunk szerint válogatunk, és postakölteget felszámolunk. Aki személyesen jön be a boltba, maga válogathatja össze a csomagot. Várjuk Önt, és várjuk rendelését. Tudja mit? Nyisson be hozzánk. Megéri!
Szent Gellért Könyvesboltok:
6720, Szeged, Aradi vértanúk tere 2. Telefon: (62) 13-598.
1082. Budapest, Üllői út 82. („Üzletek Háza", Nagyvárad tér, kitűnő parkolási lehetőség)

SZOLGÁLTATÁS

SZOBAFESTŐ kisiparos festést, mázolást, tapétázást bútormozgatással, és fóliatakarással, takarítást is vállal, rövid határidőre, szolid áron, megbízható jó minőségben. Tel.: 113-4378.

GÁZBEVEZETÉS házba, lakásba, tervezéssel, cirkogejzír-, központifűtésszerelés, készülékbeszerzéssel is. Rózsa Péter, Székely Bertalan u. 5. 1062. Tel.: 112-7759.

MŰVÉSZI templomablak készítése és javítása saját és hozott tervek alapján. Mohay Attila üvegfestő restaurátor, Budapest, Lévai u. 7. 1222.

EMELŐKOSARAS gépkocsi bérelhető (21 m-es emelőmagasság) kisebb külső javításokhoz. Olcsóbb, mint az állványozás. Megrendelhető: Tarpataki Péter: 114-6069.

ARANYOZÁS: templomok, sírkövek aranyozását, vésését vállalom, viszonteladóknak is. Grafikus-aranyozó: Bp. VIII., József krt. 66. T.: 134-5422. 17—19-ig.

TEMPLOMGYERTYÁK minden méretben. 150 Ft/kg + áfa. Ceruzagyertyák, díszgyertyák és mécsesek. **MINIKÉMIA,** Gyertya- és Mécseskészítő Szakcsoport, 1096. Budapest, Thaly K. u. 56. Tel.: 1331-318, 8—13 óráig.

ELEKTRONIKUS vezérlésű toronyórák készítése, harangvillamosítás, villámhárítók szerelése, 5 év garancia. Konkoly József, Bp., Állomás u. 21. 1102.

MEGBÍZHATÓ parkettás munkát vállal, anyagbeszerzéssel is. 142-9668.

TEMPLOMPESTÉST, oltárók, szobrok restaurálását, aranyozását vállalom. 6 év garancia. Állványkészletem van. Lengyel Ottó, Balassagyarmat, Rákóczi u. 75.

VERITAS kegytárgybolt (Bp. I., Corvin tér 3. — a Fő utcánál). T.: 201-4795. Lengyel kegytárgyak, olcsó ezüst láncok, feszületek, könyvek nagy választékban.

NYUGDÍJASOK, figyelem! Könnyítsenek anyagi helyzetükön: életjáradéki és eltartási szerződéseket közvetítünk korrekt partnerekkel. Bp. VI., Zichy J. u. 19., félem. 3. 112-5336, 138-0957.

BURGENLANDBAN Borostyánkőn a Páczelt panzióban (A-7434/Bernstein, Hauptstrasse 2/a., t.: 00-43-335-4374; V. 22-től: 043-3354-6674) személyenként, naponta 100 schillingért összkomfortos szobák, programszervezés, tolmácsolás, bevásárlásnál segítség, a hétvégeken zenés nosztalgia estek. Csoportok vezetőinek kedvezmény.

SZÖNYEG és bútorkárpit tisztítása. Megbízható, korrekt munka, napi áron! T.: 186-1382.

ADÁS-VÉTEL

GYERMEKÉT váró kismama jelképes összegért köszönettel fogadna csecsemőholmit, babakocsit. 155-8593.

TÉRDEPLŐT és írópultot **jutányos** áron elfogadnék **Érdemiségi 512"**

TRABANT Limuzin újszerű állapotban eladó. Rendszáma: PT. 36 ezer km-t futott. T.: 183-7430.

ELADÓ olajfestmény portré 55×45-ös, Karácsony János, 1932, reprezentatív keretben. Arajánlatot kérek „Székely ember kucsmával" jelligére.

FELESLEGESSÉ vált, de javítható bútorokat keres tó egyedülálló, kisnyugdíjas: írósztalt, kerevetet (185 cm), kisméretű könyv-szekrény-állványt és 2-3 közepes, könnyű széket, bármilyen típusú kis tételt, jutányos áron. Ajánlatot a következő címre kérek: Dé Tóth István Bp. VIII., Üllői út 58., fszt. 6. 1082.

RÉGISÉG

BÁTRAN hívjon, biztosar. megegyezünk! Vásárolok antik bútorokat, festmények, szőnyegeket, csillárokat, szobrokat, állóórákat, és faliórákat, asztali és komplett hagyatékot, teljes lomtalanítással. 158-8680.

REÁLIS áron veszek készpénzért hagyatékot, mindenféle régiséget. Tel.: 141-0444. 10—17 óráig. Bp. VII., Wesselényi u. 39.

KFT. képzpénzért vásárol régi bútort, festményt, műtárgyat. **Szolgáltatásunk:** ingyenes értékbecslés. **Megbízható és szakértelem.** Hívjon! **Tel.: 175-7290.**

NAGY András vesz bútort, képet, porcelánt (hibásat is). Szerdahelyi u. 11. 1086. Tel.: 118-7716.

RÉGISÉGBOLT vásárolna bútort, festményt, miniatűr, dísztárgyakat, valamint teljes hagyatékot, lomtalanítással is. T.: 113-4019.

HAGYATÉKOT, antik bútorokat, festményeket, bronzszobrokat, ezüsttárgyakat, porcelánokat, kerámiákat, szőnyegeket vásárolok. T.: 134-3642.

KORREKT kereskedő vásárol antik bútort, régi festményeket, szőnyegeket, hagyatékot, mindennemű régiséget. 142-8767.

LEGMAGASABB áron vásárolok mindenféle antik bútort, csillárt, porcelánfajú babát, perzsaszőnyeget, porcelán dísztárgyrat, faliórákat és díszórát, hagyatékot és mindenfajta apróságot. 148-5845.

ÁLLÁS

KEDVES, jólelkű családnál takarítást, teljes körű házimunkát (főzés nélkül), szükség esetén idős csadáltagra való ügyeléssel vállalna leinformálható, ötvenes nő. „Akár egy családtag" jelligére.

KALIFORNIÁBAN élő magyar házaspár 8—12 éves gyermekei mellé tanítónőt keres, aki a háztartási munkákat is ellátja. Középfokú angol nyelvtudás szükséges. Zetanár előnyben. Kizáróag vidám, kiegyensúlyozott, gyermekszerető személy jelentkezését várjuk. Munkakezdés júniustól. Fizetés havi 200 dollár + repülőjegy és teljes ellátás. Minimum egy éves időtartamra. Róza Bálint, 965 S. Fair Oaks. AV. D-308, Sunnyvale CA 94086 USA. T.: 408-773-8711.

FIATAL pár elhelyezkedne vidéken katolikus egyházközségnél sekrestyés és házvezetőnőként, műszaki végzettséggel rendelkező férfi és zenei pályán dolgozó nő személyében. Jogosítványnyal és gyógyzenával rendelkezünk. „Együtt 517" jelligére.

FÉRFI kántort keres az újszegedi plébánia. június 1-jei belépéssel. Érdeklődni: 6726 Szeged, Toronai tér 6.

AZ ECCLESIA Szövetkezet érettségizett bolti eladót keres. Kereskedelmi szakképzettséggel rendelkezők előnyben! Jelentkezés személyesen a szombat és hétfő kivételével — az üzletigazgatónál. Cím: 1053 Budapest, Ferenciek tere 4—8.

LATIN szövegű, főleg zenei témi, kis részben szó szerinti fordításhoz segítőt keresek. Otthon végezhető munka, gépelt nyomtatott szövegből. „Családtörténet" jelligére.

SEGÍTSÉGET keresek, aki házi kisztot hozna, és bevásárolna János kórház környékén lakó egyedülállónak. T.: 156-6263.

KATOLIKUS könyvkiadó irodalmi tájékozottsággal és műszaki szerkesztőt keres. Írásbeli jelentkezést kérünk „Sürgős 546" jelligére.

A SOTE Radiológiai Klinika felvesz 1 fő 8 órás tanárkántort, délelőtti elfoglaltságra, érettségivel és gépelt röntgen-asszisztenst és szakképzett röntgenasszisztenst. Egy szintes, valamint 1 fő műtősegédet. Az állással kapcsolatban előzetes információval állunk rendelkezésre. Jelentkezés: a SOTE Radiológiai Klinikán (Bp. VIII., Üllői út 78/a.) a gazdasági vezetőnél és a vezető röntgenasszisztensnél.

EGYETEMI város főtemploma **kántor** orgonistát keres. Több éves gyakorlat, jó hang szükséges. Orgonaszakot végzettek előnyben „Cantantibus organis" jelligére.

LAKÁS

RUDAS László utcában lévő, 80 nm-es, telefonos tanácsi lakásért kérek kb. 40 nm-es telefonosat az I.—XI. ker. előnyben. T.: 132-7802, esti órákban.

BUDAPEST-Vízafogó lakótelepen (XIII. ker.) teljesen új, két szobás lakás 1 évre kiadó — elfogadható áron. Érdeklődni a 251-5416-os telefonon lehet — egész nap.

BELBUDA centrumában lakrész kiadó. T.: 201-7917.

EGÉSZSÉGÜGYI nyugdíjas, értelmiségi nő idős házaspár, vagy egyedülálló személy gondozását, ellátását vállalja — átfelépülési szándékkal — civilizált életkörülmények biztosítása ellenében. „Katolikus 527" jelligére.

ELCSERÉLEM budai, 42 nm-es, komfortos, tehermentes és ádőmentes, telefonos öröklakásomat soproni hasonlóra. Többféle megoldás is érdekel. Cím: Pókné, Paré Terézia Bp. 1034 Nagyszombat u. 25.

EGY SZOBÁS tanácsi lakást saját rendelkezésű nagyobbra cserélnénk. Üzenet: 252-9621-es szám.

SÜRGŐSEN elcseréln6m II. kerületi öröklakásomat (37 nm, tetőtér, zöldövezet, telefon) I. kerületi telefonos tanácsira. „Napfény 806" jelligére

VALLÁSOS nyugdíjas nő belterületi, összkomfortos, külön bejáratú, bútorozott szobáját leinformálná, jólelkű nőnek jutó niustól kiadná. „Emberséges odafigyelés idős nőre" jelligére.

CSERÉLÜNK: kisméretű, másfél szobás, komfortos tanácsira, nagyméretű (belső magasság 4,2 m — galériázható), Rákóczi úti, tanácstól megvásárolható, komfortos, két és fél szobás, I. emeleti, világos, csendes, udvari, gázkonvektoros parabolaantennás lakást. „Csak budai, emeleten 538" jelligére.

HATVANTÓL 10 km-re, azonnal beköltözhető, két szobás ház, telekkel, megegyezés esetén több évre is kiadó. „Segítsünk egymásnak 544" jelligére.

ELCSERÉLNÉM I. ker. 32 nm-es, tehermentes öröklakásom hasonlóra. „Május" jelligére.

12 SZEMÉLYES ezüst étkészlet kifogástalan állapotban elcserélhető kis budai lakásért. „Megegyezés 566" jelligére.

FELSŐGÖDÖN, katolikus templom közelében 4 és fél szobás, komfortos házrész eladó. T.: 121-4220, egész nap, 183-3817, este. „Betegség miatt 525" jelligére.

KNÉZICH utcai meglévő és épülő katolikus gimnázium közvetlen közelében 111 nm-es, 3 szobás öröklakás eladó. „Tanárnak vagy tanulónak" jelligére.

ELTARTÁS

65 ÉVES özvegyasszony eltartást vállalna. „Megbízható 539" jelligére.

24 ÉVES leányom részére eltartási szerződést kötnék ottlakással, gondozással, vagy ezek nélkül, lehetőleg zöldövezetben. Klein István, fogtechnikus, Nagykovácsi, Park u. 18.

FIATALEMBER eltartási szerződést kötne Budapesten, idős személlyel, megegyezés szerint ottlakással vagy anélkül. Bármilyen megoldás érdekel. „Szeretet 557" jelligére.

ÉLETJÁRADÉK

EGYEDÜL élő, szeretetet, gondoskodást igénylő idős személlyel életjáradéki — örökösödési szerződést kötne megbízható, jólelkű házaspár. Pest vagy környéke érdekel. Levélcím: 1042 Bp. Árpád út 8—12. Erdődi Anna.

MACSKÁT kedvelő idős férfival — aki erdő közelében, régi házban lakik, életjáradéki szerződést kötnék, ÚT nyaralnék 528" jelligére.

ÉLETJÁRADÉKOT fizetne budapesti lakásért vállalásos gyógyszerész egyetemi hallgató leány. „Ottlakás nélkül 21" jelligére.

ÉLETJÁRADÉKOT fizetünk majdani lakásért unokánk részére, lehetőleg Budán. „Régi budai család."

HÁZASSÁG

25/170, lakással rendelkező, káros szenvedélyektől mentes, igényes becsületes fiú várja hasonló adottságú, vagy ilyen igényű leány fényképes bemutatkozó levelét szentségi házasság céljából. „Hűség 556" jelligére.

ANGLIÁBAN élő, 167 cm magas, nőtlen ember vagyok. Eddig nem találtam igényeimnek megfelelő társat. Házasság céljából megismerkednék szolid, csinos, magas, jó alakú, vallását gyakorló leánynyal 35—42 éves korig. Egész alakos, fényképes levelet várok. Cím: Lajos Guzmits, 16 Wheatley Crescent Telford TF 1 4 PZ Salop, Anglia.

34/154, diplomás nő vagyok. Keresem hozzám illő, róm. kat. férfi ismerősét házasság céljából. Harmonikus, tartalmas életre törekszem. „Lakás 529" jelligére.

32/172, szőke, szemüveges, róm. kat. vallását gyakorló, minden káros szenvedélytől mentes szövetkezési dolgozó fiatalember házasság céljából megismerkedne róm. kat., egyszerű, vallásos lánnyal, 26—31 éves korig. Bízzál bennem 523" jelligére.

60 ÉVES, vallásos, katolikus, gyermektelen, egyedül élő özvegyasszony vagyok, nyugdíjjal, összkomfortos, kertes, családi házzal. Józan nő, vallásos férjet keresek. „Hűség, szeretet 522" jelligére.

EGYÉB

EGYHÁZI felügyelet mellett, teljes ellátással összkomfortos társas otthont szervezünk budai kertes házban. Jelentkezést „Idő seknek Pasaréten" jelligére várunk.

BUDAKESZIN lévő 300 n.-öles, közművesített telek, termő gyümölcsfákkal, gondozásra kiadó. T.: [illegible]-6347.

KISKERT bérbeadó kertészkedés-üdülés céljára a XI., Kelenvölgy megállónál. T.: 166-2619.

TISZÁNTÚLI róm. kat. matematikus-hittantanár házaspár négy kisgyermekkel ezúton keresi azon Balaton környéki címet, ahol egy-két hetet eltölthetne. Alacsony ár és tisztálkodási lehetőség szükséges. Ajánlatot „Madarandó élmény" jelligére várunk.

GYAKORLÓ katolikus férfi zarándokúthoz útitársakat keres, 133-8291, héttőn, vasy „Plébániai kisegítő" jelligére.

INTENZÍV kiscsoportos nyelvoktatás anyanyelvi tanárral, relaxációs segítséggel. Jelentkezés egész nap: 169-7106/24.

CSALÁDTAGNAK fogadnánk vallásos, egyedülálló, egyszerű, finomlelkű, középkorú nőt, aki egészséges, idős állapotban van. Teljes ellátást és ottlakást biztosítunk a részére. „Gyümölcs házajra 536" jelligére.

NYUGDÍJAS, értelmiségi, vidám természetű, vallásos hölgyeket keresek 65 éves korig, szabadidő kellemes eltöltéséhez. „Barátság 526" jelligére.

BÁLINT Sándor

LELE József: Lehet-e boldog a "legszögedibb szögedi"? : Fohász Bálint Sándorért. = Uj Ember XLVII.évf. 19.sz. 1991 május 12. 7.p.

11 A témavezető jelenleg milyen kutatásokra vagy egyéb külső forrásból:

11.1 Külső forrás megnevezése: OTKA

11.2 Téma címe: A magyar müvészettörtén
története

11.3 Támogatás összege (ezer Ft-ban) 2 34o

11.4 A támogatás időtartama: 1987-1989 /199o-
áthuzódó fedezet

Irgalom — országhatárok nélkül

Harminc éves a Populorum progressio

Állandó téma a médiumokban az emberiség nagy részének rendkívüli szegénysége, kiszolgáltatott nincstelensége, az elfelejtett és „leírt" emberek nyomora, a mészárlások és a fájdalom jelenléte mindenfelé — miközben a gazdag és szegény népek közötti különbség egyre növekszik.

Látszólag alig eredményesek a segítő szervezetek folyamatos akciói: a statisztikai adatok szerint ma évente több millió ember hal éhen, és milliárdnál is több az éhezők száma.

Harminc éve annak, hogy VI. Pál pápa 1967-ben kiadta *Populorum progressio* kezdetű körlevelét a világ népeinek fejlődéséről. Újból és újból olvasnunk és a közvélemény elé kell tárnunk ezt a drámai hangú felhívást, mely ma időszerűbb, mint valaha. Sajnos, nem eszméltünk rá azóta sem az írás merőben új hangjára, amely a fejlődő országok fájdalmas problémáját az irgalom és a szeretet szempontjai szerint ajánlja megközelíteni, s csak ezután következhet minden további fejlesztés.

Időszerűségét fokozza az a folyamat, hogy a mi világrészünkről egyre többen vállalnak munkát a különböző ENSZ szervezetek megbízásából. Egy részük éppen azokon a területeken, ahol a legnagyobb az igény a segítésre, de ahol többnyire nehezek az életkörülmények, nyomasztó a klíma, rossz a közbiztonság, fenyegetőek a betegségek. Mégis sokan vállalkoznak, ki-ki a maga indítéka szerint. Vannak, akik elindulnak hogy embereket gyógyítsanak, ápoljanak, tanítsanak, vigaszt aljanak. Ha egy-egy ilyen történetről kapunk hírt, örül a szívünk s azt mondjuk: létezik még irgalom, születnek még emberek, akik hordozzák a fényt, hogy a másik rátaláljon az útra, hogy megsebzett lábát ne törje a göröngy.

Ez az új hang szól most hozzánk, majd 30 év távlatából, hogy áttörje megkérgesedett szívünket és megértésre ösztönözze elménket. Nézzük a körlevél néhány gondolatát, amelyekből kiemelkedik a forrás: az irgalom és a szeretet.

— *Drámai kiáltás száll a bőségben élő népek felé, az éhező népeké. Az egyház elborzad e szorongó hang hallatán, és külön-külön arra szólít fel mindenkit, ha van benne szeretet, legalább nyissa fel fülét testvére segélykiáltására.*

— A fejlődés folyamatához nem csak mind több műszaki szakemberre van szükség, hanem még sokkal inkább érzékeny gondolkodású bölcsekre, akik a humanizmus új útjait kutatják.

— Ma már senki sem hunyhat szemet a tény fölött, hogy egész kontinensek vannak, ahol számtalan férfi és nő éhezik, számtalan gyermek betegszik meg az alultápláltság miatt, s ezért sokan közülük elpusztulnak életük virágában. A többiek testi, szellemi fejlődését is veszély fenyegeti: ezek a körülmények egész régiók lakosságát károztatják reménytelenségre.

— Egyetlen nemzet sem veheti a bátorságot, hogy a maga kizárólagos hasznára rakja félre kincseit. Amikor a gyengén fejlett régiókban növekszik a nyomor, akkor természetes dolog, hogy a gazdag országok megtermelt javaik egy részét átengedjék az előbbiek szükségleteinek kielégítésére.

— Amikor annyi nép éhezik, amikor oly sok család tengődik a nyomorban, amikor annyi ember vegetál mélységes tudatlanságban, amikor olyan sok iskolára, kórházra, emberhez méltó lakásra volna szükség, akkor minden közösségi vagy egyéni pazarlás botrányos, tűrhetetlen, gyalázat.

— Egyre növekszik azoknak a szakértőknek a száma, akiket azért küldenek külföldre, hogy a fejlődő országok felemelkedését segítsék. Nem azért, hogy zsarnokoskodjanak, hanem hogy segítőtársak, munkatársak legyenek. Mert a nép rögtön észreveszi, hogy akik segíteni jöttek, lelkesedéssel teszik-e a dolgukat, vagy sem, hogy a technika újdonságát hozták-e csupán, vagy az emberi méltóságot is szolgálni szeretnék. Nem kétséges, hogy a nép nem fog kérni belőlük és üzenetükből, ha nem érzi meg rajtuk a testvéri szeretetet.

— Akit az igazi szeretet vezet, mindenkinél nagyobb biztonsággal bukkan rá a nyomorúság gyökereire, és megtalálja azokat a módszereket is, melyekkel küzdhet ellenük.

Mi itthon csak figyelői vagyunk a fejlődő népek drámai helyzetének. De vajon megrekedhetünk-e a passzív szerepnél, vagy kivehetjük a részünket mi is — legalább egy kis részt — a segítésből? Talán szűkében vagyunk itthon az elfelejtett és „leírt" embereknek? Beszélünk gyermekeinknek az éhező emberről? Lágyítjuk a szívüket, hogy ha majd felnőnek, érzékenyek legyenek az emberi szenvedésre?

Mindenkinek van legalább egy „embere" hozzátartozója, ismerőse, vagy egy szomszédja, aki felé odafordulhat, akinek valamit odaadhat. S ha végül már semmije sem maradt, még mindig adható az irgalom és a szeretet — határok nélkül!

Dombai Mária

Egy nagy szentíráskutató emlékezete

Jakob Aleksic

Bár az egykori jugoszláv tagköztársaság, Szlovénia szomszédunk, igen keveset tudunk e kétmilliós államról. Több ismert tudósa és professzora volt a szlovén népnek, akikről itthon keveset hallhattunk. Száz éve született például az egyik legismertebb ószövetségi levél-kutató, a ljubljanai teológiai kar professzora, számtalan publikáció szerzője, dr. *Jakob Aleksic*. A tudósra a szlovén folyóirat, az Ognjisce emlékezett.

Aleksic 1980. októberi halála után ekként jellemezte egykori tanítványa, *Joze Krasovec*, a ljubljanai egyetem teológiai karának tanára: „Tiszta szívből, nagy lelkesedéssel tett eleget papi küldetésének, elkötelezett szlovén volt, s nála kevesen ismerhették jobban a szent iratokat".

Jakob Aleksic 1897. május 20-án született Obrezben, egy aprócska Dráva-melletti faluban. Itt járt népiskolába, tanulmányai mellett azonban dolgoznia is kellett. Így gondolt vissza erre az időre: „Emlékszem, könyvvel a kezemben mentem a mezőre. Ha volt egy pillanatnyi időm, rögtön olvasni kezdtem". Egy nap nagyanyja Bibliával ajándékozta meg. Senki sem gondolta volna, hogy ez fordulópontot jelent az életében. „Különösen az apostoli levelek ragadták meg a fantáziámat"— írta évekkel később.

A 20-as évek elején szentelték pappá, s 1924-ben Isten ifjú szolgájaként nevezték ki Gornji Grad káplánjának. Eközben a ljubljanai egyetem teológiai karán végezte tanulmányait. Később a Kamnik-hegységben található Crnivecbe költözött.

1928-ban doktorált az apostoli levelekből. Ekkoriban már a mariborí szemináriumban adott elő az Ószövetségről. A II. világháború folyamán néhány hónapig német fogságban volt, később pedig Horvátországba száműzték. Hazatérése után Zgornja Kungota plébánosa lett, majd a ljubljanai egyetem teológiai karán adott elő Pál apostol leveleiről, egészen haláláig.

Nemzetközi hírű professzor volt, szinte páratlan tudásanyagot halmozott fel élete folyamán. Már a 20-as évek végétől több helyen — Németországban, Franciaországban és Olaszországban — végezte tanulmányait. Később a neves francia bibliai iskolában tanult bibliai archeológiát, amely nagy segítséget jelentett számára a levelek eredetének meghatározásában. Ez volt az úgynevezett „iskola a természetben": a professzorok és a diákok ugyanis a Biblia keletkezésének környezetében, Jeruzsálemben vizsgálhatták a Könyvek könyvét. A Biblia tanulmányozásához sok nyelv ismerete szükséges. „Ahhoz, hogy valaki a szent levelekről adhasson elő, nyolc-tíz nyelvet kell elsajátítania. Az anyanyelvemen, a szlovénon, valamint a horváton, latinon és görögön kívül ezért négy világnyelvet **kellett megtanulnom**: a németet, az angolt, a franciát és az olaszt. A Biblia olvasásához azonban tudnom kellett héberül és arámul is. A héber nyelvi előadások elején mindig héberül kellett elmondanunk a Miatyánkot".

E nyelvből fordította 1958-tól 61-ig a szent leveleket. A gyűjteményt Mariborban adta ki. Több írást jelentetett meg a teológiát tanulók számára, melyekkel igyekezett megkönnyíteni a Biblia olvasását. (Bevezetés az Ószövetségbe, Bibliai archeológia).

1963-73 között a Druzina című katolikus lap munkatársa volt. Publikációiban népszerű stílusban foglalkozott az apostoli levelekkel. Cikkeinek egy részét könyvbe gyűjtötték „Fogság falak nélkül" címmel. A 17 éve elhunyt Jakob Aleksicet sok szlovén katolikus **tartja mesterének** és példaképének.

(s.b.)

Magyarok szétszórtságban

Magyar kiállítás a Niagara Egyetemen

Eredetörténet, ősi mondák, hitek, nyelvfilozófia, családfák, vagy stratégák és politikusok, netán határrendezők és diktátorok? Mi alakítja ki az emberben a nemzeti hovatartozást szerte a földön? Az Egyesült Államokban járva sokszor találkoztam emberekkel, akik megtudván, hogy magyar vagyok, megörültek, gondolva, hogy én magyarázatot tudok adni, vajon az ő nevük magyar eredetű-e.

Ki-ki keresi a gyökereit, bár ahogy én tapasztaltam, kevés kivételtől eltekintve a nemzeti hovatartozás általában külsőségekben merül ki, nem személyiségformáló, meghatározó erő, nem a jövő útja, hanem a múlté. Az érvényesülésért, pénzért, hírnévért amerikanizált fegyverzetben kell harcba szállni. Mégis vannak azonban, akiknek nem csupán fegyvert, hanem lelket is jelent. A szétszórtságban egyre kevesebben maradnak erősek, egyre kevesebben adják tovább hitüket, nyelvüket, kultúrájukat, egyre többeket temet maga alá a még többet, még magasabbra és ezzel együtt a még arctalanabbul, még egyformábban, még jellegtelenebbül szelleme. Ez bizony az Isten adta értékek tudatos elvetésével jár, ami nem is kis vétek, még a szelídebb polgári mérték szerint is illetlenség.

Üde színfolt a konzum-Amerikában egy magyar kiállítás, mely április 27-től augusztus 31-ig tart nyitva a Buffalo melletti Niagara Egyetemen. Az egyetemnek egy amerikai magyar orvos által létrehozott alapítvány jóvoltából immár másodszor van tehetséges magyar diákja. *Göbel Réka* gondolt egy merészet és a honfoglalás 1100. évfordulójára egyetemére egy magyar kiállítás megrendezését javasolta. A terv a millecentenárium évében nem sikerült, de az egyetem vincés pap-elnöke, *Paul M. Golden* lelkes támogatásával a Castellani Művészeti Múzeumban méltó helyet kapott ez év közepén. Magyar hangulatot sugárzó tárgyak mellett a Képzőművészeti Főiskola hallgatói hozták el képeiket, Csendes Csaba készített videofilmet Magyarországról. A megnyitón összegyűlt legalább 300 látogató igazi ünneppé tette a találkozást. Egy kis, gazdag múltú nép a messzi Újvilágban. Megérezhettük, a nagyságot nem mérföldben, pénzben, katonában mérik, hanem múlt évszázadok — esetünkben 11 — szívekben lakó örökségében. Valóban ez a mienk, s eltékozolni felelőtlenség. Egy kiállítás erőt adhat, ugyanakkor elgondolkodásra kell, hogy késztessen ott az óceán túlpartján: múzeumba szorultan vagy az egész nemzetért gondolkodva és cselekedve éljen lelkében magyarul a magyar. A kiállításra meghívott hazai művészek, a XX. századvégi Magyarországról szóló film is felszólítás ott messze, hogy az anyaország felé építendő híd, az összetartozás egy tizenötmilliós nép fennmaradásának egyetlen esélye, és természetesen a megtört, de tán hamvaiból támadó anyaország sem tagadhatja meg figyelmét, gondoskodását és tápláló szeretetét távol élő gyermekeitől.

Kiss Antal

HÍREK

Olaszország. A hatvanéves *Giacomo Binit* választották meg a ferences rend új generálisának. Az olasz szerzetes a német *Hans-Hermann Scharlück*öt váltotta fel, aki 1991 óta vezette a rendet. Bini 1956 óta a kongregáció tagja. 1983-tól Afrikában — Kenyában és Madagaszkáron — folytatott missziós tevékenységet. Hat évre választották a rend generálisának.

Olaszország. Az istenhit segíti a gyógyulást — derült ki a világi és egyházi tudósok Rómában rendezett egészségügyi konferenciáján. A hit befolyásolja az emberi test fiziológiáját, illetve a gyógyulást — vélekedtek a tudósok.

Indonézia. A püspökök felszólították az ország lakosságát, ne vegyenek részt a nemsokára sorra kerülő parlamenti választásokon. A kormány hívei ezért attól tartanak, hogy a bojkottra való felszólítás új táptalajt adhat az emberi jogi szervezetek és diákok által szervezett, demokráciát követelő megmozdulásoknak. A hír azért meglepő, mert a püspökök 1971 óta mindig a választásokon való részvételre szólítottak fel, s e lépésükkel valószínűleg konfliktusba kerülnek Szuharto elnökkel. A sors fintora, hogy sok muzulmán szervezet is támogatta a választási bojkottot. Indonéziában a lakosság 87 %-a muzulmán, 10 %-a pedig katolikus.

Argentína. Valószínűleg a Vatikán közvetít majd az Argentína és Chile közötti területi konfliktusban. Mindkét ország az Antarktiszhoz tartozó, természeti kincsekben igen gazdag terület megszerzésére törekszik.

Zimbabwe. A katolikus püspöki konferencia szerint az országban rendszeresen megsértik az emberi jogokat. A jelentésben nyilvánosságra hozzák a hadsereg túlkapásait. 1981-87 között például hétezer alkalommal sértették meg súlyosan az emberi jogokat. Zimbabwében minden tizedik ember vallja magát katolikusnak.

Németország. A két nagy egyház 1996-ban kevesebb bevételt könyvelhetett el az egyházi adókból, mint egy évvel korábban. A püspöki konferencia közlése szerint tavaly 8,4 milliárd márka folyt be az egyházi adókból. Ez 3 %-os visszaesést jelent.

Libanon. Néhány nappal a pápa libanoni látogatása után hozták nyilvánosságra, hogy egy mindmáig ismeretlen szervezet merényletet tervezett II. János Pál ellen. A merénylet tervéről a kanadai és az olasz titkosszolgálat tájékoztatta a libanoni hatóságokat, s csak Hrawi elnök, Hariri miniszterelnök és a hadsereg főparancsnoka tudott róla. A merényletet valószínűleg valamelyik szélsőséges muzulmán szervezet, a Hamasz, vagy a Dzsihad akarta végrehajtani. A Vatikán nem kommentálta a hírt. A pápalátogatás folyamán húszezer libanoni katona biztosította a Szentatya védelmét.

Imatalálkozó Bálint Sándor sírjánál

Két idős emberpár állott a sírkert előtt. Csöndesen, magukban mondott imákkal elmélkedtek. Nem mentem közelebb. A legközelebbi kútnál álltam meg. Azzal szemben van egy régi, barakk jellegű síremlék. Rajta: „Itt nyugszik Katona Antal. Gyászolja bús özvegye Kónya Anna." Nem más nyugszik ott, mint Bálint Sándor kedvesanyjának első, vízimolnár férje. Korai halálát követően ment Annuska Bálint Sándorhoz. Házasságuk nemes gyümölcseként született a kis „Sanyika", nem sokkal a szögedi *Nagyvíz* után. 1904. augusztus 1-jén a Havibúcsú nyolcadában, Vasas Szent Pétör napján.

A Bálint-sírkerthez újabb tisztelők érkeztek. Fiatal házaspár és két kisgyermek. A gyerekek virágot helyeztek a sírkereszt mellé. A kislány egy, bádogdarabbal kapargatta az amúgy mindég tiszta sírhalmot, a fiúcska pedig egy Fanta flakonnal vízért ment, azaz jött, oda, ahol magam is álltam. Illőn köszönt — pedig nem ismertük egymást! —, és miután edényét vízzel merítette, visszasietett, hogy a síron lévő élő virágokat megöntözze. Szüleik kívül maradtak, biztosan imádkoztak. Alig telt el öt perc, két fiatalasszony érkezett. A régebben ott imádkozókat ismerhették, mert köszöntötték egymást, majd a fiatalabbak felé is bólintottak. Itt ugyanis minden Bálint Sándor-tisztelő rokonként viselkedik. Közös a gondolatuk. Valaki a nevemen szólított. Megrebbentem. Régi ismerősöm volt. Feleségével és az édesanyjával, illetve három megyérési fiatallal — gyermekeikkel — igyekeztek Bálint Sándorhoz. Vagy, ahogyan a barátom mondotta: Sanyi bátyánkhoz. Velük mentem a sírkerthez én is. Sőt, egy másik úton éppen akkor érkezett egy idős, és egy fiatal házaspár is. Odaérve az idős asszony és a másik úton éppen akkor érkezett egy idős, és egy fiatal házaspár is. Odaérve az idős asszony és a másik úton érkező fiatal férj is virágokat tett a kereszt tövébe, sőt a sírra is. Aztán csöndben imádkoztunk. Az egyik fiatalember, amint imáinkat befejeztük, így szólt: „Kedves Bálint Sándor tisztelők. Kérem, hallgassák meg azt a két imát, amelyet Gyulay Endre megyéspüspök úr írt Bálint Sándort idézve." Olvasni kezdte. Majdnem mindegyikünknek van sokszorosított példányunk az imákról, így aztán vele együtt, hangosan mondtuk az imákat. Csodálatos pillanatok voltak. Bemutatkoztunk. Mintha a szívünk is együtt dobbant volna. Közben újabb és újabb Bálint Sándor-tisztelők érkeztek, mindenki virággal. Pedig messziről: Miskolcról, Zalaegerszegről is jöttek Urunk mennybemenetelének vigíliáján, Bálint Sándor szentéletű szögedi tudósunk halálának évfordulóján. A spontán imatalálkozó délutántól estéig tartott. Igazi, Bálint Sándort felidéző barátságok köttettek. Csak róla, a nagy magyar katolikusról beszélgettünk. Legfőképpen hősi erényeiről, de szó esett azokról a későbbi híressé lett emberekről, akiken — olykor élete kockáztatásával, mégis, fönntartások és hála-várások nélkül, teljes önzetlenséggel és emberszeretettel segített.

Még indig érkeztek. Ismerősök, ismeretlenek. Ám itt, Sándor bácsinál, mind ismerősök, rokonok lettünk. Esteledett. Az imakedményező fiatalember javallatára elénekeltük a Szózatot, majd egy aszszony énekhangját követve a régi magyar Himnuszt. Lélekben megújultan, együtt indultunk a kijárat felé. Sokan kocsival érkeztek. Jutott bennük hely nekünk is, akik gyalogszerrel zarándokoltunk el Sándor bácsi sírjához.

Istenem, milyen csodálatos is tud lenni a szeretet, az együtt lélegzés, amikor valaki segít együtt gondolkodni. Ez a valaki Bálint Sándor volt; Szegednek, a magyar katolikus közösségnek — minden bizonnyal leendő — égi patrónusa. Azzal váltunk el, hogy: „jövőre, ilyenkor újra találkozzunk! Hiszen hív, vár bennünket.

ifj. Lele József

„Gyermek lettem újra"

„A gyermekség olyan ajándék, amely boldoggá teszi az egyént és a emberiséget." (Albert Schweitzer)

Furcsa álmom volt. A téren álltunk. Őszelő lehetett, sütött a nap, peregtek a falevelek. Kövek jelezték a kapufákat, épp a két csapat tagjait sorsoltuk.

Az arcokra is emlékszem. Legtöbbjüket elveszítettem a szemem elől, de az arcukat, a hangjukat megőriztem, s viszem magammal egész életem során. Hányan maradtunk? Nem tudom. Hárman biztos. János Brüsszelből szokott hazajárni, nemrégiben köszöntöttük Laciéknál a 60. születésnapján. Kikről beszéltünk? A többiekről. Akikről semmit sem tudunk, de akikre mindhárman emlékezünk. Bármerre járok a Rózsadombon, eszembe jutnak. A térnél Pisti, s az a fojtogató hajnal, amikor kitelepítették őket. Az Alsó-Törökvész úton Feri, a későbbi válogatott röplabdázó. A Köröndön az öttusabajnok. A Cimbalom utcában Tibi. Felpakolta a családját és külföldre ment. Édesanyja minden nap kiállt a kertkapu elé télen-nyáron. A messzeségbe révedve várta haza őket. Nem jöttek. A Bogár utcában a világítóan szőke Kócsög. Nála ismertem meg a Fradi régi legendás kapusát, Henni Gézát, aki mindig keresztet rajzolt a kapuvonalra, és Csanádi Árpádot, a híres sportvezetőt, kinek síremléke mindig utamba esik a Farkasréti temetőben. Kócsög egyébként nemzetközi joggal foglalkozik Németországban. Hol? Nem tudom. Én a vékonycsontú szőke fiúra emlékszem, aki egyszercsak eltűnt. De ez így nem pontos. Nem tűnt el egészen, hiszen emlékeinkben megmaradt. Felidézzük tűnődve, a gyerek-Kócsögöt. Az igazit.

Lacinak megvannak a füzetei. A legendás FRSE eredményeit rendszerezte. Fényképek is vannak. Nemrégiben járt nálam egy helytörénész. Azt kérdezte, mit tudok a csapatról. Azt válaszoltam, erre nem lehet így válaszolni. Az FRSE másnak négy betű. Holt betűk. Nekünk az ifjúságunk. A nagy legenda. A feleségeink sem értik. Amikor azt kérdezzük egymástól: emlékszel?, csak legyintenek, összemosolyognak: már megint nosztalgiáznak.

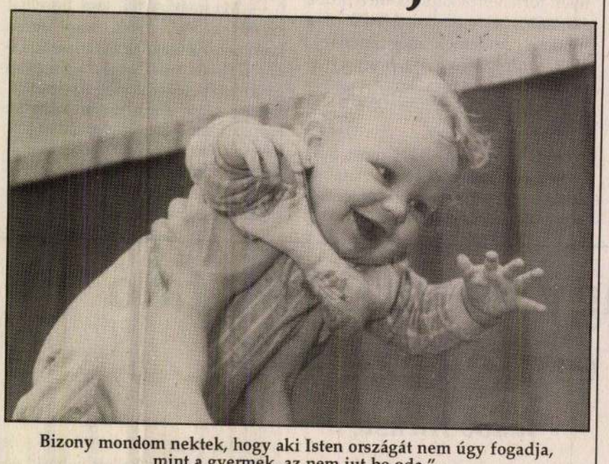

Bizony mondom nektek, hogy aki Isten országát nem úgy fogadja, mint a gyermek, az nem jut be oda."

Megyek a téren. Döng a labda. Behunyom a szemem, megfeszülnek az izmaim, rohanok utána, szélvészsebesen. Lövés! Gól! A botjára támaszkodó öregúr elismerően csettint. Hát igen, ennek a fiúnak nagy csapatban volna a helye. Csiszolatlan gyémánt.

Kicsit fáj a derekam mostanában. Ha csúszós az út, mintha galambtojáson közlekednék. Akkor — és ez az „akkor" is csodaszép legenda — hóban is játszottunk. Szakadt a hó, s mi rohantunk a labda után, hatalmas diadalüvöltéseket hallatva, amikor áthaladt a hóval lepett, képzeletbeli kapufák között.

Nagy Béla. Hová lett Nagy Béla? Mózes. A feketehajú, ördöngős Mózes. Mi lett vele?

Bejczy. Az édesapja cipőket javított reggeltől alkonyatig. Aztán levették a cégtáblát. Bejczyéket nem láttuk többé!

Veér Balázs. Válogatott kézilabdázó volt. Kióregedett, nem tudok róla.

Lacinak fantasztikus sport-könyv gyűjteménye volt. A fiamnak adta. Új polcokat csináltattunk. Most mi lakunk együtt Sárosi Gyurkával és a többiekkel. Sárosi... A kerítés mellett álltunk, amikor a svéd bajnokcsapat ellen hátrahúzva belőtte a búcsú gólját. Hetekig gyakoroltuk a téren, szüleink elszörnyedve szemlélték kék-zöld foltjainkat. Lacinak egyszer sikerült. Az az arckifejezés...

János akadémikus. De ma is büszkébb arra, hogy ő volt köztünk a legintelligensebb játékos. Laci volt a leggyorsabb. „Igazi tank — mondta az öregúr —, az új Deák." Nem lett Deák. Üzletkötő. Ő változott a legkevesebbet.

Bejött apám szobájába. Apám nem kedvelte, ha munka közben zavarják. Lacit viszont ez egyáltalán nem zavarta. Rendezni kezdte a könyveket. Nagyság szerint. Néztük, hang nem jött ki a szánkon. Mikor végzett, elégedetten szemlélte a művét. „Most jó."

„Mit tudsz Molnárról?" „Meghalt."

Én tudom, hogy nem halt meg. Itt él bennem.

Üvegeket cserélek a boltban. Ketten békésen sörözgetnek a sarokban. Összesúgnak. Egyikük rámköszön. Méltóságos ábrázattal viszonzom. „Arról beszéltünk, ti voltatok a menők. Emlékszel arra a gólra? A felső sarokba, a vinklibe lőtted!"

Kihúzom magam. Csak ne fájna úgy a derekam... Mindegy, a gól megmarad. És a csodálatos gyermekévek is. Azokat senki sem perelheti el tőlünk.

Rónay László

LELKISÉGI KÖNYVEK

Lehoczky Gyula Donát: Hogy életük legyen

A Dallasban élő és munkálkodó ciszter szerzetes elmélkedései jó értelemben vett személyességgel, szemléletes példákkal világítják meg az evangéliumi elbeszélések időszerűségét. Az egyházi év legjelentősebb eseményeiből kiindulva a keresztény élet minden fontos összetevőjéről szól. Különösen fontosak könyvének azok a fejezetei, amelyek a szentségekről és az imádságról szólnak. Néhol költői szépséggel ír felelősségünkről, a szeretetről, a csendről és a szavakról. Lehoczky Donát elmélkedéseit Szabó Ferenc ajánlja az olvasók figyelmébe előszavában. (Szent István Társulat)

Heinrich Schlier: Jézus Krisztus feltámadása

„A Biblia világa" sorozat új kötete hitünk alapját és legnagyobb eseményét világítja meg felnőtt, gondolkodó keresztények számára. Az evangéliumoknak a feltámadásról szóló közlései alapján világítja meg, hogyan növekedett az egyház, melyek voltak azok a lelki támaszai, amelyek megmaradását segítették és erőt, kitartást adtak számára, hogy teljesítse küldetését, s hogyan kell itt és most megélnünk Krisztus feltámadásának örömhírét. (Kerényi Dénes fordítása) (Jel Kiadó)

„Én vagyok a jó pásztor" (Süle István gondolatmorzsái)

Valóban „gondolatmorzsák" a Jó Pásztorról, az egyházi év kiemelkedő ünnepeiről, a szentségekről és a Szűzanyáról, ne feledjük azonban, hogy egy szép, találó gondolat olykor többet ad, mint taulmányok sora, s e könyvben nagyon sok mély, ösztönző felismerés olvasható...

Roger Testvér: Taizé forrásai

A kecskeméti Taizé-találkozóra meglepetésként érkezett az a kis könyv, amely a taizéi közösség legfontosabb gondolatait tartalmazza. Roger testvér évtizedek óta érleli felismerésiet Istenről, az Ő mindent átjáró kegyelmő, az üdvösség titokzatos útjairól, a Lélek rejtelmeiről. A „taizéi levelek" egyetlen, folyamatos, hosszú elmélkedési hagyománynak egyre érettebb gyümölcsei. Ahogyan egy kristály születéséhez hosszú idő kell, úgy Roger testvér mondatai is évtizedek alatt érlelődtek egyre mélyebbé, súlyosabbá, tömörebbé.

Hogyan is lehetne pontosabban kifejezni imádságos szavaink párbeszédét az életünk eseményein keresztül hozzánk szóló Krisztussal:

„Ha szavakkal imádkozol, szavaid néha szegényesek és ügyetlenek. Elmondod neki örömeidet, csalódásaidat, mindent... Krisztus az eseményeken keresztül szól hozzád. Megsejtet valamit, ami gyökeret ereszt benned, és formálni kezd. Ha csupán egyetlen szóra emlékszel is, ez a szó utat nyithat előtted."

A „szív bizalma" szólal meg ezekben a sorokban. Utat mutathat mindazoknak, akik közelebb szeretnének jutni Krisztus szeretetének titkához. *(Vigilia Kiadó)*

KÖZLEMÉNYEK

A BLT Nyelvstúdió ismét megszervezi üdülésel egybekötött nyári, beszédcentrikus, többszintű angol, német, magyar nyelvtanfolyamait 10—20 éveseknek Balatonföldváron június 22-től 12 napos turnusokban. Tájékoztató kérhető: BLT Kompasz Nyelviskola, 1144 Budapest, Tihany u. 42—44., B épület. Tel.: és üzenetrögzítő: (H—Cs.: 8—17-ig. P.: 8—16-ig: 383-4938, illetve 133-3082, 251-0795.

Gregorián tanfolyam Pannonhalmán kezdőknek és középhaladóknak június 23—27-ig. Előadók: Béres György, Ament Ferenc Lukács O.S.B. és Nádassy Alfonz O.S.B. Részvételi díj: 2000,—Ft (diákoknak és nyugdíjasoknak 1000,—Ft). Jelentkezés: június 10-ig: Ament F. Lukács O.S.B. 9090 Pannonhalma, Vár u. 1.

Angol nyelvi, keresztény szellemű nyári társalgási diáktábor indul Keszthelyen amerikai egyetemisták vezetésével. Jelentkezés a 228-0682-es telefonszámon Cziják Lottinál. Szelekted Kft. 1026 Bp., Hargita u. 5.

Kérjük mindazokat, akik a **Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Kar Nappali Tagozatán** 1947-ben doktori diplomát szereztek, névvel és levelezési címmel levélben jelentkezzenek a Dékáni Hivatalban (ha tudják egymás címét, azt is közöljék). Jelezzék, hogy részt tudnak-e venni az június 25-i doktoravatáson, melyen az aranydiplomákat is kiosztjuk. Akik nem tudnak eljönni, azoknak postán küldjük el. PPKE Hittud. Kar Dékáni Hivatala

Balatonfüreden a Prohászka Üdülő május 1-től szeptember végéig fogad apartmanjaiban vendégeket egy- és kéthetes turnusokban. Csendes környezet, közel a Balaton és a vasútállomás. Diákcsoportoknak kedvezmény. Napi üdülőíj étkezés nélkül, személyenként 800,—Ft. Írásbeli jelentkezés válaszborítékkal: Gondnokság, 8230 Balatonfüred, Csók u. 24. Tel.: 87/341-453.

Gregorián tanfolyam Kecskeméten — haladóknak az Angolkisasszonyok Ward Mária Leánygimnáziumában (6000 Kecskemét, Czollner tér 5.) Vezeti: Béres György, előadó. Nádassy Alfonz O.S.B. A tanfolyam július 7-én, hétfőn 11 órakor kezdődik és július 11-én, pénteken 12 órakor zárul. Részvételi díj: 2000,—Ft (diákoknak, nyugdíjasoknak 100,0,—Ft) Jelentkezés június 23-ig a fenti címen.

Együtt-gondolkodás munkanélkülieknek, krízishelyzetben lévőkkel. kilátástalanságukat egyedül nehezen viselőkkel a Rezső téri templomban minden hó **utolsó vasárnapján** 17 órakor. Mindenkit szeretettel vár a Betánia! Tel.: 133-6303.

Plébániák, egyházi kollégiumok, iskolák! A Klotildligeti Ward Mária Általános Iskola és Gimnázium (2081 Piliscsaba, Béla király útja 72. Tel/fax: 26/375-322) az MKPK Titkárság Oktatási Osztályával szeretné összeállítani a csoportok fogadására alkalmas plébániák, egyházi kollégiumok és iskolák jegyzékét, hogy ezzel is segítsék az egyházi iskolák, hittancsoportok kirándulásait, táborozásait szervező munkatársakat. Ezért kérik, hogy azok a plébániák, ahol erre alkalmas helyiségek vannak, jelentkezzenek az iskola címén. Írják meg, hány személynek, milyen körülmények között, hány forintért tudnak szállást biztosítani, ki az a személy, aki ez ügyben kereshető és milyen címen, telefonon lehet értesíteni.

Ausztriában, Mariazellben magyar zarándokszállás működik — A Jézus Szíve Társasága fenntartásában. A ház május 1-től november 30-ig van nyitva. Cím: Korda Pilgerheim, 8630 Mariazell, Morzing 2. Austria. Tel./fax: 00-43-3882-3828.

Imacsoport-vezetői tanfolyam a Szent Jeromos Bibliatársulat szervezésében. Költsége kb. 4500,-Ft. Jelentkezés mielőbb: Horváth Dénes, 1111, Bp., Bartók Béla út 14. III. 24/c.

MEGHÍVÓ

A Szent Benedek-harang szentelése lesz Celldömölkön június 7-én, szombaton 10 órakor.

IV. Ökumenikus ifjúsági tábor Mátraházán a református lelkészüdülőben augusztus 11—15-ig katolikus, református, evangélikus, baptista, metodista és ortodox fiatalok részére. Részvételi díj: 3500,- Ft. Jelentkezés: Ökumenikus Tanács, 1026 Bp., Bimbó u. 127. Tel.: 176-4847.

Nemzetközi ifjúsági vándortábor a keresztény hazafiság szellemében 18—26 éveseknek. Útvonal: Sopron-Bécs, Győr, Oroszlány-Majk, Budapest, Gödöllő, Máriabesnyő. Időpontja: július 8—16-ig. Részvételi díj: 20 000,- Ft. Jelentkezési határidő: május 31. Cím: Római Katolikus Plébánia, 2840 Oroszlány, Harasztheygyi út 11. Tel.: 06-34-362-606.

Misszió és tudományos konferencia a csend óvására. A Misszió és Környezetügyi Központ — a Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend „A csend védelmében" címmel konferenciát szervez. Szeretnénk felhívni a figyelmet azokra a szenvedésekre, amelyeket a nagy, sok esetben már elviselhetetlen zaj okoz. Különösképpen azokra gondolunk, akiknek hallása maradandóan károsodik és ezért megromlanak szociális kapcsolataik, életük szegényebb lesz a muzsika és a beszéd hallgatása, illetve megértése terén. A konferencia helye a Ráday Kollégium (1098 Bp., Ráday u. 28.), időpontja: május 30-án 14,30 órától ,május 31-én 16 óráig. Tájékoztatás: Zsigmondy Árpád: 36/1-388-1315.

PÁLYÁZAT

A Faludi Ferenc Akadémia videópályázatot hirdet „Istenképek" címmel. Célja, hogy fiatal alkotókat ösztönözzön a modern ember Istenről alkotott képének filmes eszközökkel való megjelenítésére. További információk és jelentkezési lap kérhető a Faludi Akadémián; tel.: 200-9476.

A Makói Szent István Egyházi Általános Iskola és Gimnázium, Szent Gellért Diákotthon 1997. szeptember 1-i belépéssel felvételt hirdet *középiskolai angol, latin, magyar* szakos tanári állásokra.

A pályázóval szemben támasztott feltételek: megfelelő végzett, diploma másolat, katolikus elkötelezettség, rendezett családi élet. Címünk: Szent István Egyházi Általános Iskola és Gimnázium, Szent Gellért Diákotthon, 6900 Makó, Szent István tér 14-16. Tel.: 06-62-213-052

SZOLGÁLAT

A Bárka Közösség segítőket keres — A Bárka olyan, keresztény értékeken alapuló közösség, melyben segítők és értelmi fogyatékos emberek osztják meg mindennapi életüket. Közösségünk azoknak a jelentkezését várja, akik otthonunkban legalább egy évig elkötelezetten együtt tudnának élni hat sérült emberrel és más segítőkkel. Bővebb információért fordulj bizalommal hozzánk: **Bárka** Közösség, 2330 Dunaharaszti, Arany János u. 45. Tel.: 24/461-837.

A Caritas telefonos lelkisegély-szolgálat várja életvezetési és lelki problémákra vonatkozó hívásaikat a 343-7762-es számon kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnap 18-06 óráig. A hívás ingyenes.

Önkéntes véradás lesz június 7-én, szombaton 7—12 óráig a Péterfy Sándor u. 8—20. sz. alatti Vérellátó Állomáson.

TALÁLKOZÓK

A Budapesti Angolkisasszonyok Öregdiákjai Pro Alma Mater Alapítvány köre szeretettel meghívja az Intézet iskolájába járt társait május 31-én, szombaton 10 órakor tartandó összejövetelére az V., Irányi u. 3. sz. alatt lévő Hitoktatási Bizottság helyiségébe.

A Bencés Diákszövetség hagyományos ünnepi találkozója május 31-én, szombaton Pannonhalmán 11 órakor főapáti szentmisével kezdődik.

A Gödöllői Premontrei Rend és az Öregdiák Egyesület Szent Norbert-napi ünnepi találkozója június 7-én, szombaton lesz, Gödöllőn. Program: 10 órakor ünnepi szentmise a Fácán-sori kápolnában. (Parkolás gépkocsival a gimnáziumnál. 14.30-kor a volt kápolna termében ünnepi műsor és közgyűlés.

Van Zeeland visszavonul a politikától

Párizs, szeptember 18.

A *Jour* brüsszeli jelentése szerint *Van Zeeland*, akit a rágalomhadjáratok teljesen elkedvetlenítettek, *végérvényesen visszavonul a politikai szerepléstől*. A miniszterelnök azonban megvárja a Barmat-fivérek ellen indított eljárás végét. A Barmat-fivérek 1932-ben 36 millió frankkal károsították meg a Nemzeti Bankot. Ebben az időben Van Zeeland volt a bank kormányzója és jóllehet Van Zeelandot személyes felelősség nem terheli, a miniszterelnök *nem akarja azt a látszatot kelteni, hogy meghátrált az ítélet meghozatala előtt*. A tárgyalás október 14-én kezdődik. Valószínű tehát, hogy a miniszterelnök november elején mond le. A lap értesülése szerint szó van arról, hogy Van Zeelandnak *felajánlják a Nemzetközi Fizetések Bankjának elnöki tisztét*. Van Zeeland utóda előreláthatólag *Janson* volt igazságügyminiszter, a szabadelvű párt vezére, lesz.

Elfogták a hindu ültetvényes ékszertolvaját

(Saját tudósítónktól.) Hetek óta tartó nyomozás után sikerült a rendőrségnek egy nagyarányú ékszerlopás tettését kikutatni. Néhány héttel ezelőtt történt, — mint jelentettük — hogy az Operapenzióban A. B. *Nahnabhay* dúsgazdag bombayi bananültetvényestől és családjától ismeretlen tettes körülbelül *20.000 pengő értékű ékszert lopott el*. A gazdag hindu urnak magyar felesége van, *Csorba* Klári színésznő nővére és Nahnabhay ezért tölt jó napokat a magyar fővárosban. Amikor a húszezerpengős ékszerlopást felfedezték, a rendőrség megállapította, hogy a penzióból aznap tűnt el *Magyar* Elek háziszolga.

Magyar — mint a penzió személyzete elmondotta a rendőrségen — egy nap látta a hindu család ékszereit és ekkor már mondotta, hogyha ekkora vagyona lenne, sohasem szolgálna. A lopással Magyar Eleket gyanusították, akiről megállapították, hogy a főváros alvilágában azokon a helyeken szokott megfordulni, ahol a beteges hajlamú férfiak mulatnak. Ebben a társaságban a szolgát álnéven ismerik. Hetekig tartó kutatás után egy józsefvárosi hónapos szobában sikerült megtalálni a háziszolgát, aki *beismerő vallomást tett és elmondotta, hogy az ellopott ékszereket elzálogosította és egy részüket eladta*. A tolvaj háziszolgát letartóztatta a rendőrség.

Hivatalos jelentés a Tompa uccai verekedés nyomozásáról

(Saját tudósítónktól.) A főkapitányság politikai osztályán dr. *Hetényi* Imre főkapitányhelyettes vezetésével szombaton is folyt a vizsgálat, hogy kideríthessék a csütörtök esti Tompa uccai verekedés hátterét és megállapítsák, hogy *kik voltak a felbujtók*. Közben megállapították: az a hiedelem, amely *Széll József* belügyminiszter pénteki nyilatkozatában is szerepelt, hogy állítólag *teherautón* érkeztek volna a szociáldemokraták, *alaptalan*. A nyomozásról egyébként a rendőrség a következő *hivatalos jelentést* adta ki:

»Az egyesült nemzeti szocialista párt Tompa ucca 14. számú házban levő helyiségében megtartott és a *rendőrségen be nem jelentett gyűléssel* kapcsolatban szeptember 16-án este féltíz óra tájban lezajlott és sérülésekkel végződött *verekedés* ügyében a főkapitányság politikai osztálya részben *bizalmas értesülések*, részben az ezek alapján bevezetett *puhatolások* alapján megállapította, hogy a verekedés a Dob ucca 90. számú házban levő VII. kerületi szociáldemokrata ifjúsági központból indult ki. A nyomozás nagyjában tisztázta már azt, miként került a kérdéses tömeg a verekedés színhelyére, mily előkészületi cselekményeket foganatosítottak e tárgyban. Ezidőszerint annak megállapítása van folyamatban, hogy a szeptember 17-én este a Dob ucca 90. számú házból előállított egyének közül előző este *kik vettek részt a verekedésben. 123 előállítás történt. Az előállítottak között a rendőrség megtalálta azt, aki a verekedőket a helyszínre irányította.* Ezenkívül megállapítást nyert, hogy az előállítottak között van *egy* másik ember is, akire rábizonyították, hogy *részt vett a verekedésben és abban vezetőszerepet vitt*. A nyomozás folyamatban van.«

88 toloncházba utalás, 6 őrizetbevétel

A 123 előállított fiatalember közül egyébként *88-at a rendőrség toloncházba kísértek*. A rendőrségen tisztázták, hogy semmi közük nem volt a csütörtöki uccai csatához, a toloncházra tartozik most elbírálni, hogy van-e foglalkozásuk és jövedelmük. Ellenük *tiltott gyűlésen való részvétel* miatt indítanak eljárást.

Az előállítottak közül *hat fiatalembert őrizetbe vett a rendőrség*, mert a gyanú az, hogy ők valóban résztvettek a verekedésben, illetőleg az előkészítésben. Vasárnap átkerülnek a bűnügyi osztályra, ahol döntenek sorsukról.

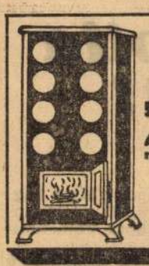

Fatüzelés terén vezet a közkedvelt „ZEPHIR“ folytonégő kályha. Átlag 10 kg fával fűt egy normál szobát 24 órán át. Ára 60 P-től. Tekintse meg mintaraktáramat! Árjegyzéket ingyen küld: Címre ügyelni!

HÉSER-tűzhely kitűnően süt-főz

Hazai szenekre legideálisabb a 2-aknás „REKORD“ folytonégő kályha! Ára 60 P-től. Kokszfűtésre 1-aknás REKORD Ára 40 P-től

HÉBER kályha- és tűzhelygyára Vilmos császár út 39 (Hajós ucca sarok) Tel. 124-610, 124-747

Erélyes német diplomáciai lépés a svájci kormánynál a Negrin-beszéd miatt

Motta köztársasági elnök sajnálkozásának adott kifejezést a berni német követ előtt

Genf, szeptember 18.

(A Pesti Napló kiküldött munkatársának telefonjelentése.)

A *Magyarország* péntek esti számában jelentettük elsőnek az egész világsajtóban, hogy a genfi Népszövetségnél akkreditált külföldi ujságírók szövetségének szokásos évi bankettjén *Negrin*, a valenciai kormány miniszterelnöke pohárköszöntőt tartott, amelynek folyamán *Mussolinit és Hitlert élesen támadta* és különösen *Hitlerrel szemben rendkívül súlyos kifejezéseket alkalmazott*.

Már ebben a híradásban jelentettük, hogy Negrin felszólalása — bár az teljesen magánkörben történt — nagy jelentőséget nyert azáltal, hogy a valenciai kormány miniszterelnöke ezt a beszédet *kinyomatta* és a Népszövetség palotájában az ott egybegyűlt nemzetközi ujságíróseregtagjai között *szétosztotta*. Ezzel a ténnyel a tulajdonképpen magánkörben elhangzott beszéd *a Népszövetség ügyévé vált*. Súlyosbította a helyzetet az a körülmény, hogy a Népszövetségnél akkreditált külföldi ujságírók egyesületének ebédje — genfi hagyomány szerint — *a legkiválóbb európai államférfiak jelenlétében folyt le* és az ebéden részt vett többek között *Eden* angol és *Delbos* francia külügyminiszter is. Eden angol külügyminiszter, mint a résztvevők utólag beszélik, Negrin kirohanásait Mussolini és különösen Hitler ellen *igen feszengve fogadta* és a valenciai kormány miniszterelnökének beszéde után közvetlenül, *félbehagyva az ebédet, rögtön eltávozott*.

A *Magyarország* péntek esti számában jelentettük, hogy ennek az incidensnek *komolyabb következményei is lesznek*. Ezek a következmények már be is álltak. Mint feltétlenül hiteles helyről értesülünk, *a német birodalmi kormány a mai nap folyamán Németország berni követe útján erélyes lépéseket kezdeményezett a svájci kormánynál azon a címen, hogy a német birodalmi kancellárt súlyosan érintő kijelentések svájci területen hangzottak el. Motta*, a svájci köztársaság elnöke, aki ezidőszerint egyszersmind a svájci külügyek vezetője is, a berni német követ előtt *sajnálkozásának adott kifejezést* és különösen sajnálkozását fejezte ki afelett, hogy a német birodalmi kancellár ellen elhangzott súlyos kijelentések *svájci területen* hangzottak el és hogy ez a beszéd egyáltalában elhangozhatott. **Ruttkay György.**

Angol hadihajót bombázott északspanyol vizeken egy repülőgép

London, szeptember 18.

(A Pesti Napló tudósítójának telefonjelentése.)

Az angol tengernagyi hivatal megerősíti azt a hírt, hogy a Fearless angol torpedórombolóra az északspanyolországi tengerpart mentén végzett járőrszolgálata közben pénteken déltájban egy repülőgép hat súlyos bombát dobott. A bombák nem találták el a hadihajót. A repülőgép Gijon irányában távozott.

Eddig nem érkeztek Londonba olyan értesülések, amelyekből biztosan lehetne következtetni arra, hogy *milyen nemzetiségű* volt a támadó repülőgép.

Mindenesetre ebben a támadásban annak tanujelét látják angol körökben, hogy a nyoni egyezmény megkötése korántsem volt hasztalan. Remélik, hogy a repülőőrjáratok kiküldése, valamint az angol és a francia hajóhad együttműködése lehetővé teszi, hogy *idejében megakadályozzák az ilyen támadásokat*, vagy legalább is azt, hogy a támadó hajót vagy repülőgépet felkutassák és megbüntessék. A Fearless elleni támadás *már a nyolcadik*, amely az utóbbi időben angol hajót ért.

Franco kormánya jelenti: Valencia angol hajó elsüllyesztésére készül

San Sebastian, szeptember 18.

Spanyol nemzeti körökből származó értesülés szerint a spanyol nemzeti kormány megbízható híreket kapott arról, hogy a valenciai kormány utasításának engedelmeskedő elemek legközelebb megkísérlik majd, hogy *angol nemzetiségű hajót elsüllyesszenek* s így *nemzetközi bonyodalmat idézzenek elő*, amely a mostani körülmények között elősegítené a valenciai kormány terveinek megvalósítását.

Lord Astor feltűnő cikke a békeszerződések tarthatatlanságáról

London, szeptember 18.

A *Times* lord Astor nyílt levelét közli a népszövetségi alapokmány kérdésében. A levél mindenekelőtt megállapítja, hogy *Angliát a békeszerződések nem köthetik örök időkre*.

Manapság Nagy-Britannia népe már komolyan latolgatja, *igazságos-e a mostani politikai, földrajzi és gazdasági status quo és igazolt lenne-e harcbaszállás annak védelmében*, ha a nemzetek — beleértve Anglia népét is — önként nem lennének hajlandók a változtatásra és nem tennék meg ennek érdekében *önként* a magukét.

Anglia belekeveredése az olyan háborúba, amely a status quo minden rendelkezésének megvédésére irányulna, *szétszakítaná az országot és megrendítené az angol birodalmat* — akár »együttes biztonság«, akár »kölcsönös segélynyujtás« lenne a neve ennek a háborúnak.

Nagy szerencsétlenség, hogy az alapokmány és a jelenlegi Népszövetség nem tud végrehajtani olyan politikai, földrajzi és gazdasági változtatásokat, amilyeneket pártatlan harmadik fél megítélése *szükségesnek tartana*. Amíg hathatós gépezet nem hoz létre *békés felülvizsgálást*, az alapokmányban tett fogadalom csak korlátlan terjedelmű vállalkozás arra, hogy háborút viseljenek teljes egészében való fenntartásáért annak a status quonak, amelyet most már csak kevesen tekintenek igazságosnak vagy a tartós béke alapjának.

— *Tegyük jóvá a békeparancsok tévedését* — folytatja *lord Astor* — és vizsgáljuk felül háború utáni magatartásunkat, amíg nem késő.

A fűtés új, tökéletes megoldása az EXPRESS HEATING kályha. Világszabadalom. Prospektust küld: FERROMETALL, Budapest, VI., Andrássy út 19. — Telefonszám: 111—144.

Szent István parkra és a Dunára néző egy-két-három-négyszoba hallos, teljes komfortú ÖRÖKLAKÁSOK 1938. január 1-i beköltözhetőséggel. Érdeklődni a helyszínen: V., Szent István park 22., tel.: 291-573 és a tervező irodában, V., Szent István körút 3. IV. 3. Tel.: 111-196. Vasárnap is!

Független Belső-Mongolia — japán vezetés alatt!

Az északkínai harcok célja

Tokió, szeptember 18.

Japán katonai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak a Kalgan és Szuijuan közti vasútvonal mentén fekvő *Fengsen* elfoglalásának, mert Fengsen a Szuijuan felé előrenyomuló japán hadsereg számára fontos hadászati támaszpontot jelent. Fengsen elfoglalásával újabb lendületet kapott az a japán törekvés, amely *japán vezetés alatt álló független Belső-Mongolországot akar teremteni.*

Peping, szeptember 18.

A japán hadsereg folytatja a Liangsziang és Csocsau közt elszigetelt 150.000 főből álló kínai sereg bekerítését. A japán repülők jelentették, hogy Paotingfuból kiindulva erős kínai sereg menetel gyors ütemben észak felé, hogy a bekerített csapatok segítségére siessen. *A segédcsapatok már csak 30 kilométernyire vannak* tőlük.

Csocsau közelében a kínai csapatok körüli gyűrű mindjobban összehúzódik és már csak *kevés visszavonulási lehetőség van nyitva a kínai csapatok számára.* A japán csapatok jobbszárnya Csocsaunál gyorsan nyomul előre déli irányban. A japán csapatok ma délelőtt megszállták *Pejsánglót.* A japánok mindenütt nyomukban vannak a visszavonuló kínai csapatoknak. Egy másik japán osztag elérte *Hszincsaut*, amely mintegy *száz kilométerre délre van Pepingtől* és tovább folytatja előrenyomulását. A Tiencien—Tangsau vasúti vonal mentén a kínaiak csapatokat vontak össze és *megkísérlik a japánok előrenyomulását megakadályozni.*

A japánok az ellenségeskedések kezdete óta most alapították meg *az első »bábkormányt« Paosanban.* Az új kormányzat, amelynek hivatalos elnevezése »béke fenntartó tanács« négy tagból áll, egy kínai orvos elnöklése alatt. Paosannak mindössze 500 kínai polgári lakosa volt, amidőn a japánok elfoglalták.

A kínaiak Pepingtől délnyugatra *átvágták a csatornák gátjait és árvízzel borították el a környező területeket*, hogy így körülzárják a japán csapatokat.

Csangkaisek tábornagy felesége Nankingból gépkocsin három fegyveres testőr kíséretében Sanghájba érkezett. Személyazonosságának megállapítása után engedélyt kapott, hogy átvonulhasson a nemzetközi negyeden. A tábornagy felesége gépkocsin a *sangháji harctérre folytatta útját.*

A sanszi kínai csapatok parancsnokát letartóztatták

Sanghái, szeptember 18.

Mint Tajuanból jelentik, a kínai katonai hatóságok letartóztatták *Lifujin* tábornokot, a 61. kínai hadsereg parancsnokát. Lifujin tábornok volt a *Sanszi tartomány védelmére vezényelt kínai csapatok parancsnoka.* Most azzal vádolják, hogy nem tanusított kellő fegyelmet és ez okozta azt, hogy Tatungot és több más, hadászatilag fontos helységet elfoglalták a japánok.

Trebitsch Lincoln Pekingben

Párizs, szeptember 18.

A Matin londoni jelentése szerint Pekingbe érkezett *Trebitsch Lincoln*, a magyar származású volt angol képviselő, aki egy idő óta a csao-kungi buddhista monostorban él.

Eladó a csodaszekreter egy finom tölgyfakoporsó miatt

Fáradt ember tünődése az őszi verőfényben hat évtized gondjairól, adófizetéséről, örömeiről és arról a húsz évről, ami még hátra van

(Fekete ünneplőben, mellényükön vastag arany óralánccal álltak a tisztes ipar mesterei standjuk előtt a kézművesipari kiállítás megnyitásán. Mindegyikük mintákat hozott munkájából, a legszebb darabokat, a műhelyek remekbekészült büszkeségeit.

Egy szikártermetű, galambősz mester akadt csak, akinek nem volt aranyláncа. Fekete ruhája kopottnak látszott és idegen standon helyezte el a maga egyetlen kiállítási darabját: a szekreterét. Ennek, a finom rózsafával bélelt, veretekkel díszített különös bútordarabnak naponként csodájára járt a közönség. Titkos rekeszek vannak rajta; mind a tizenhárom fiókja tehetséget és művészetet hirdet. Olyan az egész, mintha nem a mai világban készült volna, hanem rég elmúlt idők iparosremekeinek idetévedt utolsó tanusága lenne.

A szekretert Bálint Sándor készítette, a legidősebb magyar asztalosmester. Most az újpesti iparosok menházának lakója. Négy évig dolgozott rajta, hat évtized munkájában megfáradt két kezével.)

(Saját tudósítónktól.) Újpesten a zakatológépű bútorgyárak uccájában van az iparosok menhelye. Az ucca majd minden házában szünet nélkül robotolnak a gépek, kilószámra kunkorodik a friss faforgács.

Csak a menhely napfoltos, szép kertjében van csend. A kapu mellett, egy kaptár körül méhek zúgnak. Szinte elhallatszik a kert másik végébe, ahol törődött, fáradt öregemberek ülnek az őszi verőfényben. Maguk elé néznek, van, aki pipázik és naphosszat nem szólnak egyetlen szót. *Némelyikük néha odamegy a gyalupadhoz, kopácsol kicsit.* De még a kalapácsütések is fáradtan, rendszertelenül kopognak. Talán kevés bennük az erő és a meggyőződés.

Bálint bácsit, a szekreter-csoda készítőjét könnyű megtalálni. Ő az egyetlen, aki alig mozdul a gyalupad mellől. Mindig mesterkedik valamiben. Hol remekművű szivarosdobozt készít, hol valami komplikált famunkát, *amire más iparos már nem vállalkozik.* Nincs rá ideje, se türelme.

— Nehéz volna kiszámolni, — állapítja meg csendesen — hogy mikor kezdtem a munkát. Arra jól emlékszem, párhetes asztalosinas lehettem, amikor *a német színháznál felkavaszkodtam egy lámpára és onnan néztem Deák Ferenc temetését.* Gyönyörűszép volt.

— A mesterem *hét forintot* fizetett akkor hetenként, mert jókezű gyereknek bizonyultam. Később, mikor Bécsbe kerültem, *kétszerakkora üzembe, mint a Thék Endréé*, akkor is többet kerestem, mint mások. Igaz, meg lehetett ismerni *száz közül is az én kezem munkáját.*

(Bálint bácsi még ma is, 1937-ben, forinttal méri a pénzt. Thék Endrével a bútoripart és kézimunkával a teljesítményt.)

Munka, munka, munka

— Sokáig volt Bécsben?

— Jó pár évig. Mint katona is ott szolgáltam, a Molinári-bakáknál. Aztán hazakerültem, Sátoraljaujhelyre. *Én csináltam a Majláth grófék új kastélyának lovagszobáját.*

Tovább tünődik:

— Vidéken azért nem éreztem elég jól magam. Pestre jöttem újra és megnősültem. Három gyerekem született, *három szép fiú. Az egyik a háborúban maradt, fejlövéssel.* A másik, a testvére mellette volt akkor. Neki meg a lábát lőtték át. O hazajött, de azóta is sajog a lába, pedig már negyvenesztendős is elmúlt.

— Sok munkába került, hogy fenntartsam a családomat. Meg aztán atyámat szintén segíteni kellett.

— *Ő is mesterember volt?*

— Keveset tudok róla. Azt hallottam, hogy nagyapám egyszer a szőlőben nyakonteremtette. Fiatal legény volt apám akkor és se szó, se beszéd, felpattant egy lóra, elment katonának. *Tizennyolc évig senki nem hallott róla hírt.* Akkor hazajött, 1848-ban. Megtizedelték a németek a huszárezredet, ahol szolgált. *Ő éppen kilencedik volt a sorban, de a legjobb barátját kilőtték mellőle.* Később börtönőr lett az apám. Legkedvesebb emberei közé tartozott Thaisz kapitánynak.

Ujra a családra terelődik a szó. Bálint bácsi fiai szépen növekedtek, tiszta ruhában járták az iskolát. Az apjuk akkor még csak segéd volt és az is maradt 35 éves koráig. *A legnagyobb budapesti műhelyek szinte versenyeztek, hogy náluk dolgozzék.*

De a három gyerek neveltetésére ép hogy elég volt a segédi fizetés. Ezért Bálint bácsi gyalupadot vett magának, amit a konyhában állított fel. Mikor este 7-re hazament a műhelymunkából, amit reggel 7-kor kezdett, megcsókolta a feleségét, evett valami vacsorát, aztán *odaállt a gyalupad mellé és éjfélig dolgozott privátrendeléseken.*

(Amiről az életéről beszél, nincs más mondanivalója, mint az, hogy dolgozott. Talán ő az egyetlen ember Magyarországon, aki csak azért feküdt az ágyba, hogy aludjék. Soha, egyetlen napig nem volt beteg. És soha nem volt olyan nap, amikor ne dolgozott volna. Hatvan évig, megszakítás nélkül állt a munka mellett.)

„Majd leesett a szoknya az asszonyról"

— Lehettem már vagy harmincötéves, — meséli, amikor behívtak az ipartestületbe. »Egy rendelés volna itt magának, mondta az elnök. 800 forintot kap, ha csinál egy szép ebédlőt.« Megköszöntem a megtiszteltetést, de kitértem azzal, hogy nincs miből anyagot venni. »Nem baj az Bálint, mondta az elnök, a rendelő adott 500 forint előleget, látatlanba, a maga munkájára.« *És leszámoltak a kezemhez ötszáz forintot.*

— Nagy volt az öröm otthon?

— A feleségem azzal fogadott, hogy sürgősen kellene két forint. Nesze, mondtam, és odaadtam neki egy ötvenest. Aztán egyenként húztam elő még kilenc darab ötvenforintost. *Szegényről a szoknya majd leesett ijedtében.* Még a gyerekeket is kiküldte a szobából.

— Az ebédlő árából önállósította magát?

— Igen. Elkeszitettem, aztán berendeztem egy kis műhelyt magamnak. *Az első inas, akit alkalmaztam, a tulajdon fiam volt.* Szerettem volna, ha református papot nevelhetek belőle, de neki megtetszett az apja mestersége. Gondoltam, csinálja hát azt, amihez kedve van.

Bálint bácsi egész belepirul az emlékezésbe.

— Nagyszerűen ment a műhely. *Volt olyan idő, hogy harminc segéd dolgozott nálam.* Egyszer 7000 forinot adtak egy ebédlőmért. Valóságos vagyon. *Házat vettem belőle.*

Oda a műhely, a ház, minden

Végigjáratja fátyolos szemét a menhely udvarának bokrain.

— *Most, látja, mégis itt üldögélek.*

— Mi volt a baj? Közterhek? Gazdasági válság? Könnyelműség?

— *Én azt hiszem, egyik se. Valahogy kifogyott a talaj alólam.* A háború után még tartottam magam. Hiszen ha másból nem, a híremből is megélhettem volna. De aztán megjelentek pár műhelyben a gépek. *Azokra haragszom a legjobban.* Megölték az igazi, régimódi asztalosmesterséget.

— A házával mi történt?

— *Elárverezték. Azt sem tudom pontosan, melyik évben.*

— A műhely?

— *Elsorvadt lassan.* Nem bírtam a versenyt a kommercárukkal. Mindig kevesebb lett a segédem, több a bajom. Dolgoztam én ugyanannyit, mint azelőtt. Talán többet is. *De nem ért az semmit már.*

— Mikor vette észre először, hogy baj van?

— Amikor *évről évre csökkent az adóm.* Azt szerettem fizetni legjobban, és mégis mindig kevesebbet fizettem. Furcsa dolog, bolondos dolog, de hát öregember vagyok. Nevetnek is rajtam, mikor mondom, hogy *milyen nagyon szerettem fizetni az adót.*

Megint körülnéz.

— *Oda a műhely, a ház, minden.* De azért belenyugodtam. *Nem mondom becsületemre, hogy belenyugodtam, mert nem volna igaz.* De azért jó dolgom van itt. Nem bánt senki. Nincsenek gondok. Dolgozgatok.

(Néha ékszerdobozt készit. Hetekig tart, de vár rá a rendelő, mert tudja, hogy remek munkát kap. Fizetnek is érte. Pénzben, vagy természetben. Bálint bácsi élelmiszert is elfogad. Mert a menhelyen megvan ugyan a jó kosztja, de azért nagyon szereti a »külön falatot«. Egy kis kolbászt, vagy édességet.)

Egy jó koporsó megvárja az embert

— *És mi lesz a szekreterrel? Ugy-e megtartja magának?*

— Szeretném eladni. A teljes árát úgysem kaphatom meg, sem a négyévi munkám értékét, ami benne fekszik. *De mindenáron kell, hogy vevő akadjon rá.*

Titokzatosan súgja:

— *Pénzre van szükségem!*

— De Bálint bácsi, hiszen mindene megvan. Maga mondta. Koszt, édességre való. Meg aztán a napi dinadohány.

— *Valami hiányzik* — válaszolja.

És újra súgva hozzáteszi:

— *Egy jó koporsó. Tudja, ezek a mai koporsók olyanok, hogy amint ráengedik a földet, mingyárt beszakad. Hát egy magamfajta asztalosmester hogy viselhetné el az effajta gondolatot? Tölgyfakoporsó kell nekem.* Azért van szükségem pénzre, hogy megvehessem a hozzávalót.

*

— *Négyszáz pengő elég is volna* — állapítja meg. — *Hüszéves szerződésem van még a jó Istennel, addig hagy itt élni a földön.* Akkorra biztosan elkészítem a koporsót. *Remekművet akarok csinálni.* Aztán felteszem a padlásra.

Maga elé mondja:

— *Megvár az ott engem.*

*

Búcsúzáskor mégegyszer suttogóra válik a hangja:

— Mert kérem, *a tölgyfa az olyan, hogy semmi földtehertől be nem szakad. Háromszáz év mulva is csak tölgyfa marad az. Fekete lesz a földben és olyan kemény, mint az acél!*

*

Ezt már hangosan mondja, csillogó szemmel. És összekulcsolja azt a két kérges, bütykös kezét, amelyek hatodik évtizede, megállás nélkül szorítják a gyalut.

Konkoly Kálmán

Agyvérlödulás, szívszorongás, nehéz légzés, félelemérzet, álmatlanság a rendkívül enyhén ható természetes »Ferenc József« keserűvíz használata által — reggelenként éhgyomorra egy pohárral — igen sokszor gyorsan megszuntethetők. Kérdezze meg orvosát.

3-4-5 szobás modern P 1200—1900
V., Kresz Géza ucca 24, Lipót körútnál.

A Bárány menyegzőjén

Bálint Sándor emléke

A nagy szögedi: Bálint Sándor az egyházi év időszakait vizsgálva mindig túllépett a szigorúan tudományos zsargonon. Tulajdonképpen nem is ismerte ezt a nyelvet. Magyar volt gondolatai mélyén, így kifejező eszközei sem térhettek el Juhász Gyula egykori városának zengő nyelvezetétől. Két nagy terület, a misztérium két szélső pontja foglalkoztatta: Jézus születése és feltámadása. Mindez az apostoli kor tükrében, amelyben összesimul a passió és a megdicsőülés hajnali órája.

Húsvét jelképekben gazdag ünnep. Egy alkalommal e sorok írójának éppen magyarázta, hogy mit jelent a Szent Grál, mi az eredete a nagyszombati tűzszentelésnek, mi az a Júdás-szén a székelyeknél, s hogy mennyire elfelejtettük azt a gyönyörű húsvéti misztériumjátékot, amely valóságos gregorián kisopera. S persze szóba jött a Tárkányi Béla (Petőfi barátja) egri papköltő által írt zsoltárfordítás is. S máris együtt dudorásztuk a dallamát, amely – az ugyancsak elhanyagolt Jeremiás-siralmak lélekbe mardosó dallama: „Istenem, te megvizsgáltál és jól ismersz engemet..."

Nekem mégis legjobban a Jézus-keresés színes története maradt meg, az „őzős" mondatok szép kavalkádjában. Előkerült a régi határjárás pogány emléke, amikor a litkei palócok egészen húsvétvirradatig ájtatoskodnak, a templomban vannak, hogy aztán a hajnali Úrangyalát elmondják és hazafelé induljanak... De ez már a vége – szóltam közbe, mire mosolyogva, bő zsebkendőjével megtörölve arcát Sándor bácsi annyit mondott: – Hát gondoltam, az elejét ösmered. Ingattam a fejem, és ez meggyőzte: amit anyámtól a határjárásról, „Krisztuska-keresésről" hallottam, bizony hiányosan maradt meg az emlékezetemben. De még az iméntit „bevégezte" azzal, hogy megkérdezze: van-e nálunk patak, amelynek húsvétra aranyná válik a vize? Szóval ami az elejét illeti, így van megírva: – Nagyszombat éjszakáján, éjfélt megelőzően a templomnál gyülekeznek az emberek: felnőttek, gyerekek egyaránt. Fontos, hogy mindenki ott legyen. Aki hiányzik, éppúgy megszólják, amint azokat, akik a bőjtben nem gyónnak. Az előimádkozó elkezdi a Jézus szenvedéséről, a kenetvivő asszonyokról és a feltámadásról szóló bevezető imádságot. Együtt könyörögnek a bűnösökért, aztán az éjszakában, gyertyával, lámpással, elindulnak a határban lévő keresztekhez. Minden keresztnél imádságot mondanak, az utolsónál pedig meglelik az ott előre elrejtett, feltámadt Krisztust ábrázoló szobrot. Miközben lobognak a gyertyák és a mécsesek, az emberek ujjongásba kezdenek. Aztán bekanyarodnak a temetőbe, s ott mindenki letelepszik hozzátartozója sírjánál. Megviszik Krisztus győzedelmes örömét a holtaknak, akik mégis élnek, odaát, ahol bizonnyal körülveszik a halálból Életrekeltet.

Kicsit elérzékenyült a történetbe magát teljesen beleélő Sándor bácsi. Feleségére gondolhatott, szüleire, s ki mindenkire, akit szeretett. Aztán megkérdezte: hallottam-e, hogy a budaörsiek úgy tudják, hogy a feltámadás reggelén a Nap „háromszor ugrik, s megjelenik benne a Bárány"? Piliscsabán – folytatta – a Kálváriára mennek ilyenkor és a húsvéti hajnalban Jézus sebei tiszteletére Miatyánkot, Hiszekegyet végeznek... De hogy ki ne maradjon a testvéregyház, hozzáfűzte: Abán a református magyarság is kiment a saját temetőjébe, és ott a tiszteletes áldást mondott.

Sorjázódott még a magyar táj szokásokkal, „szép titkokkal", – mint Bálint Sándor mondta – s persze nem hagyta ki Szegedet sem, a szülővárosát, ahol élt, ahol annyit megtudott a húsvét népi gyakorlatáról. Nem maradt el a görög katolikusok pászkája, a kosárban tartogatott sonka, tojás, túró, bárány, amit a pap a templomban vagy a templomkertben áldott meg. „Valósággal menekül vele haza a nép" – fűzte hozzá. Természetesen ő is evett ebből a húsvéti kosárból. Majd elmesélte, hogy miközben az ópályi lányok a fejük fölé emelték a pászkát, azt mondták: „híres legyek, mint a pászka".

Már az órára pillantva jegyezte meg: lenne még miről beszélgetni, te meg, látom, úgy elhallgatnád. Majd máskor – szóltam, s elindultunk az autóbuszhoz. A folytatás – egyszer talán – odaát lesz, a közös asztalnál, ahol Sándor bácsi bizonnyal megkóstolja az idei húsvétkor is a pászkát, s a tőle megszokott szeretettel tekint a Bárányra.

TÓTH SÁNDOR

NAPI MAGYARORSZÁG 1998. IV. 11.

Ritka alkalom, hogy a Margit-szigeten sétálhatok. A minap arra járván döbbenten láttam a szoborparkban: lefűrészelték *József Attila* fejét. Beleborzadtam. Annak a költőnek az emlékét gyalázták meg, aki egész életét népe szolgálatának szentelte. Aki utolsó előtti versében azt írta: „Talán eltűnök hirtelen, / akár az erdőben a vadnyom. / Elpazaroltam mindenem, / amiről számot kéne adnom."

És az emlékezete? Hovatovább azt is hasonló sors fenyegeti.

Megengedhetjük-e, hogy olyan költőóriás, mint József Attila, szétroncsolt testével még a sírjában is forogjon e szégyen miatt. Bizonyos vagyok benne, nem a rajta esett gyalázatért szomorkodna, hanem, hogy ilyen állapotok uralkodnak az országban.

BANOS JÁNOS

Költők az új éve

A Költészet Napján hazai irodalmi lapok és folyóiratok szerkesztőitől kérdeztük meg, hogyan látják a magyar poézis jövőjét, milyen a most jelentkező legifjabb költőgeneráció, illetve lapjuk milyen részt vállal a kezdő és a már publikáló ifjú költők felkarolásában.

Pintér Lajos, a kecskeméti Forrás szerkesztője: – A mi pályakezdésünk egészen más volt a hatvanas-hetvenes években, mint a mai fiataloké. Mi kerestük a kapcsolatot a vezető folyóiratokkal, az általunk tisztelt szerzőkkel, *Nagy Lászlóval, Vas Istvánnal, Kormos Istvánnal, Weöres Sándorral.* Az ő ajánlásuk garanciája volt a költői tehetségnek. A mai fiatalok ezt a „beilleszkedést" nem favorizálják. Mivel módjuk van rá (ha ügyesek), inkább elindítanak egy nemzedéki folyóiratot, könyvkiadót, melyben a maguk körének esztétikai nézetei szerinti műveket teszik közzé. Az élő mesterekkel és a reprezentatív folyóiratokkal nemigen keresik a kapcsolatot. Ezt respektáljuk, ám mégis elmondhatom, a Forrásban is szerepel azért – szinte minden számban – egy-egy fiatal költő, novellista, és megjelenik az Írottkő Stúdió című melléklet, és ebben a még kötet nélküli ifjú költők (és novellisták) írásai. Sokan küldenek be kéziratot, nem csak szombathelyiek és vasiak. Legutóbbi számunkban több verssel szerepel *Pajor András*. Munkái sokoldalúak: egyrészt szereti a gegre épülő verset, másrészt a megmunkált verset is. A hangja fanyar. Az Életünk igyekszik a legifjabbaknak lehetőséget nyújtani a műhelymunkára, a találkozókra. Úgy látom, a mai versíró fiatalok érdeklődése kissé egyoldalú: a szabadverset mértéktelenül favorizálják. Verskultúrájuk nem elég színes, nem elég összetett. A szabadvers létjogosultságát nem vitatom, de ha mindent elönt, unalmassá válhat.

Olasz Sándor, a szegedi Tiszatáj szerkesztője: – Sok ifjú

Bálint Sándor

TEMESI FERENC

A kristályember

Száz éve született az az ember, aki körülbelül mindent tudott Szegedről. Vasas Szent Péter napja, augusztus elseje két évszázadon át volt a Városnak (*Bálint Sándor* csak így írta le Szeged városa nevét) fogadalmi napja. A pestisjárvány azon a napon szűnt meg, ezért egészen 1938-ig a legnagyobb ájtatossággal ünnepelték.

Már megint okoskodom, tudálékoskodom, pedig mindenki jobban ösmerte nálam, többet tud róla, mint én – miként ez ki fog derülni. Én csak három évig udvaroltam a szomszéd házba (akkor már a Tisza partján lakott, nem az alsóvárosi Pálfy utcában, amely *Ördögh Szilveszter*t is dajkálta). A három év alatt egyszer éreztem késztetést, hogy fölkeressem: első szerelmem, Titi mostohatestvére vitt el hozzá. Sovány mentség, hogy engem a saját szülővárosom egyáltalán nem érdekelt akkoriban.

Egy ősz kisfúval találkoztam ott, egy könyvekkel, kéziratokkal, népművészeti tárgyakkal telezsúfolt lakásban, ahol az volt az érzése az embernek, mindjárt ráadól a polcrendszer; akár a tápai születésű *Ilia Mihály* szobájában, ott szintúgy mozdulni nem lehetett a nyomtatványoktól és kéziratoktól. Magától értetődően ö-zött, mint minden igazi szellemi ember Szegeden. Mit tudtam én akkor a Porról? Mit tudtam én arról, hogy ez a két ember lesz a mentorom, támaszom, vigaszom a három és egynegyed évig tartó sivatagi menetelésben, amely az első nagyregényem volt.

A korán félárvaságra jutott gyermek ott végzett, ahol Szeged más nagyjai, a piaristáknál. A Kolozsvárról Szegedre menekült egyetemre járt, majd ott lett díjtalan gyakornok. '31-től '45-ig a tanítóképzőben is tanított: „művelt, korszerű, népben gyökerező magyarságélményt" adott a tanítványainak. „Minden tudománynak kettős feladata van – írta. – Az első: az igazságnak önzetlen megismerése; a megismert igazságnak célszerű alkalmazása a nemzet és az emberiség számára."

1945-ben rábeszélték ezt az áldott jó szívű, már-már gyermekien naiv embert, hogy legyen a Demokrata Néppárt országgyűlési képviselője. A politikát nem ennek az őszinte, hazugságra már vallási okokból is képtelen, egyenes magyar embernek találták ki. '48-ban vissza is vonult tőle, de azt nem úszta meg, hogy a köztársaság elleni összeesküvés elnevezésű, a legteljesebb mértékig koncepciós és kiagyalt kirakatperbe ne keveredjen bele. Kihallgatója az a *Kardos György* őrnagy volt, akinek később, már túl az ezredesi rangon, a Magvető könyvkiadó igazgatójaként a szeme nem rebbent, amikor a Por második oldalán ezt az ajánlást látta: „A boldog emlékezetű Bálint Sándornak, az utolsó *szögedinek* ajánlom."

Az egyetemről nem ismerhettem, minket már nem taníthatott. Egy mihaszna, akit ő vett maga mellé, följelentette. Sanyi bácsi akkoriban jött meg NSZK-beli tanulmányi útjáról. Hozott néhány magyar nyelvű könyvet is, melyeket nem tekinthetett politikailag jelentősnek, hiszen az íróasztalán tartotta őket. A Város megfizetett fiának, aki fölemelte az égbe: hat hónapot kapott három évre felfüggesztve, állami ellenes izgatásért. Az az ember volt az ügyvédje, akinek besúgói jelentései alapján elítélték. Azonnal nyugdíjazták. Komócsin elvtársék elégedettek voltak, de Sanyi bácsi is, akinek így újabb gyűjtői korszaka kezdődött, és alapművei megírására is ideje lett. *Tombácz Jánost*, a legnagyobb szegedi mesemondót-írót is ekkor fedezte föl, és adta ki. Az a senkiházi, aki följelentette, nem kapta meg a tanszéket, és öngyilkos lett.

Szólhatnék balul sikerült házasságáról (a nászéjszakáján föltett egy Bartók-lemezt, aztán lefeküdtek aludni), felesége szökéséről egy katonatiszttel, a visszafogadásáról, a tiszttől született fiú adoptálásáról; arról, hogy édesanyja halála után a tápai *Lele* család Sanyi bácsit fogadta örökbe. Pletykázhatnék, de minek. Mindennél többet mond egy részlet a Porból, a gyűjtőt mutatja be:

Sanyika

Pünkösd szombatja volt, a Szentlélek eljövetelének vigíliája, és amolyan kavargó muszkaszél fújt nyugatról. Minden tápai tudta, hogy ez háborút jelent, de hisz a legények eleje oda is volt a fronton. Mégpedig éppen a Don mellett, melyet a régi, vándorló magyarok Atelnak (Etelnek) hívtak volt. Szebb lett volna a széltől, ha délről fú, mert mindjárt tudták volna a faluban, hogy pusztulást hoz. De a szelet, amely köztudomásúlag a Szentlélek szájából jön, ajánlatos békén hagyni, mert különben még szélütés éri az embert.

Két vékonyka, alacsony fiatalember közeledett a Kosárfonó utca felől; a Nagyembör Kata házához. A hatóság előtt csak Nagy Józsefné született Terhes Katalin volt a neve, de minthogy az apja szálas, nagydarab ember volt, s ennek folytán Nagyembör Antalnak hívták a nem túl termetes tápaiak, az apjáról a lányra is rászállott a ragadványnév. Még a férjét (Isten nyugosztalja szegényt) se hívták másképpen, mint „a Nagyembör Kata férje". Ebben azért már része lehetett Kata néninek is; mégpedig ama tulajdonságának, hogy nem ismert lakatot a száján, vagy ha képtelenségig fokoznánk a képet: mindig a más szájából vette ki a szót. Most is ott ült a ház előtti kispadon beszélgetőtársra, pontosabban, hallgatóságra várva. Vagyis hízlalta a szömit. De hát éppen ezért keresték őt a jövevények.

Dicsértessék a Jézus, adjon Isten jó napot, Kata néne, köszöntötték illendően.

Mindörökké ammen, adjon Isten nektök is, magzattyaim. Huva möntök?

Mink csak ide gyüttünk a Kata néné höz egy kicsit beszélgetni a régi időkrű', mondta az egyik. Elhoztam a…

Bálint Sándor vagyok, mutatkozott be a másik, akit egész Alsóváros csak a „Szaka Panna fia, a ~" néven ismert. A tanítványai is csak „~" -nak hívták egymás közt a néprajztudóst, Porlód mindönösét, aki játszi mosollyal törődött bele a névadásba. Szelíd, engedelmes, jóságos gyerekarca, korosodván mindjobban női lélekre vallott. Utoljára csak Rúzsa Sándort tisztelték errefelé „Sándor bácsinak". De azt még az idősebbek is így szólították.

Të is tanító vagy, fijam?, kérdezte Nagyembör Kata a fiatalembert, mert a kísérőjéről, a Lele Jóskáról ? miként a többi falubéliről ? tudott ő mindent. A negyven felé járó tudós mosolyogva nyugtázta, hogy a tanítványával egyívásúnak nézik. Pedig már gyülekeztek hajában az ősz szálak. Csak éppen megbújtak, mint az igaz érdem.

A'vagyok, Kata néni.

Bálint Sándor (jobbra) néprajzi gyűjtőúton Nagy Bence Pálnál – Tápé, 1977

Akkó' jó van, nyílt ki az öregasszony. Më tudod fijam, én nem szeretöm az úriemböröket. Azok mindég csak a pézé' nyúzik a szögényembör lányát. A tanítókat szeretöm, me azok jóra tanítik a gyerököket. Én is jó déják vótam. Még máma is áldom a vak kisasszont, aki tanított. Most úgy olvasok, mint a vízfolyás, csak mán az ablakok nagyon homályossak, nemügön látom a bötűt.

A vak kisasszonnak szömüvege vót, súgta a tanára fülébe a Leléék egyszálbél fia, aki azért lehetett tanító, ha már nem akart papnak menni, mert nem bírta volna el a kaszát.

Akkó' gyertök be, fijajim, a házba.

Odabenn elébb a hogylétéről faggatták Kata nénit.

Tuggyátok, fijajim, nehéz ez a nyócvannégy esztendő. Amikó' még nyócvan vótam, járt erre az utcán az eladó zsidó. Azt kiabálta: Mi van eladóóó? Utána szótam, gyűjjön csak vissza. Vissza is gyütt. Mondok: Halli-ë! Nyócvan éves vagyok, eladnék belűle hatvanat, mögvönné-ë? Még áldott szöröncse, hogy elértötte a tréfát!

Amikor a fiatalkorára terelődött a szó, Nagyembör Katát már senki ember fia meg nem állíthatta többé.

Tuggyátok, az én emböröm mög a Rozá ura të tudod, Józsi, a Super Rozájé ëgy testvérök vótak. Ëccőre vótunk fiatalasszonyok, csak nem ëgy napon esküttünk, më abbú' nagy baj löhetött vóna. Ott van a Pista bátyád is, Kata néni megint a Lele fiúhoz intézte szavait. Ëccőrre esküttek Ambruzs bátyáddá, aztán a Szilva Tëca belehalt a gyerökszülésbe. Mög a Töpe Tóni is most halt mög, më az is ëccőre esküdött a Sanyijukká. Szögény Szél Vëca nagyon hamá özvegységre jutott. Nohát mondom, mint mönyecskék a napaméknál laktunk mind a ketten. Olyanok vótunk, mint a gyerökök. Még bugyëllázni is lëültünk.

~, akit meglehet, *Bartók Béla* 1925-ös porlódi koncertjének köszönhet szülővárosa (ott jött rá, hogy a legmagasabb a legmélyebből táplálkozik), folyamatosan jegyzetelt. Most fölnézett, és kántáló, kicsit nőies, kicsit papos, de morzsás hangján azt mondta:

A dudëllázásrú' beszél, néném? Egész Porlód így hívta azt a bicskával való ügyességi játékot, melyben a figurák sorrendje kötött volt, és persze főként fiúk büszkélkedtek vele. De hát Tápé nem volt Porlód, hanem mióta a világ világ, Tápé volt. Még a nóta is azt mondja, hogy: „…Porlód hírös város, Tápévä határos, ott lakik a babám kivë löszök páros."

Arrú' hát, felelte rá türelmetlenül az öregasszony. De a néprajzkutató, Kata néni nagy megelégedésére, nem kérdezett többet. Csak a keze járt, mint a néni nyelve.

Ëccő' lëvittük a kimosott ruhát a Tiszára, az öbligetőre. Ëgy olyan cserépvájlingba. Aszongya az a bolondos Roza: hallod-ë, Kata, hintáltassuk mög a vájlingot, majd azután kiöblíccsük a ruhát. Hát ahogy lóbáltuk, lëszakatt a vájling füle, a ruha mög bele a Tiszába. Dërékig érő vízbű' szöttük ki, amit ë nem vitt a víz. Nemcsak a szoknyánk, még a bulúzunk is ëgyatta víz lött… No, most mit mondjunk otthon? Roza nagyon beröccsentött, de én azt mondtam neki, hogy ű csak në szójon otthon ëgy szót së, majd én helyt-állok.

(A néprajztudós a megfelelő fonetikai jeleket, ë, a, e stb. használta, azért hát Szótáríró is követi őt ebben a szócikkben.)

Úgy is vót. Mikó csatakosan hazaértünk a mögmentött ruhákkä a hónunk alatt, ipam aki épp az udvaron vót összecsapta a kezit, aztán mögkérdözte, hogy mi lelt bennünket. Nekőm helyin vót az eszöm. Mondok, jaj, apám, alig hogy lëértünk az öbligetőre, gyütt a gőzös. Olyan nagy hullámokat vetött, hogy beleestünk a Tiszába. Csak az Isten őrzött bennünket, hogy bele nem vesztünk. Napam is kigyütt mán akkorára, aztán kápolódott (a tudós ezt a szót aláhúzta), hogy ilyen mög olyan bófintosok (ezt is) vagyunk. Biztosan most is a játékon vót az eszünk. Ipam szögény áldja mög az Isten haló porába is csitította a napamat, örült, hogy az Isten mögőrizött bennünket. Roza csak merögette a szömit, hogy milyen nagy hazugságot fundáltam ki.

Alkonyodott, a vendégek elbúcsúztak. A kapuban Kata néni megállt.

Az anyja csibogását ennek a szélnek, mondta. Iparkoggyatok, magzattyaim, hazafelé, më ennek is eső a komája! Amikor már a kerítés végénél jártak, utánaszólt a két férfinak:

A Super Rozát okvetlen mögkeressétök! Az tud ám sok szép régi nótát mög istóriát. Nem olyan rëzsdás a hangja, mint nekőm. Aztán még hozzátette: Ű vót valamikó' a dalolós mönyecske, én mög a hazudós.

A két férfi végigballagott a falun. Lele József egész a villamosmegállóig kísérte tanárát. Mielőtt felszállt volna az üresen várakozó kocsiba, a tudós, akit csak ~-nak hívtak, azt mondta:

Ez a Nagyembör Kata ëgy kincsösbánya.

Bálint Sándor életműve az igazi tárháza a kincseknek. Szegeden mindenki szerette, a hatalmasokat kivéve. Az emberek tudták róla, hogy nagyot hall: karon fogták, és átkísérték az úttesten. Budán, ahol a felesége dolgában tett látogatást, nem ismerte senki. A Széna téren ütötte el egy autó. A bíboros és hat püspök temette. Én boldog embernek ismertem meg. Tiszta volt, mint a kristály. Talán az Anyaszentegyház is boldognak ismeri el egyszer.

TÓTH ERZSÉBET

Tigrisek aranya

A cím a nagy argentintól, *Jorge Luis Borges-től* való, sietek leszögezni. Borges nagy tigrisszakértő. Ezen a nyáron, amikor Magyarország éghajlata lassan mérséklet-ről mediterránra válik, s már nem sok embert izgat a Mecsekben kóborló tigris, bátran veszem kölcsön a költő gyönyörű címét.

Holott én nem is erről a tigrisről szeretnék írni, hanem másikról. Pontosabban A másik tigrisről, mely egy másik Borges-vers címe, azt hiszem, ebben ragadja meg legjobban a tigris – na nem a grabancát – lényegét.

Azt álmodtam, hogy ülök a fürdőkádban, és hallgatom az idei irodalmi érettségi tételeket: Első: Jorge Louis Borges tigrisélménye és a tigrismetafora költészetében. Kettő: Jorge Luis Borges Az első magyar költőhöz című versének elemzése.

Az álom többi részére nem volt időm, föl kellett kelnem. Majd ma éjjel folytatom.

Míg ébren vagyok, csak elmélkedhetek, hogy is van ez a dolog a tigrisekkel.

„Egy tigrisre gondolok" – kezdi Borges a verset, a legnagyobbak egyszerűségével. A folytatás: *„Félhomályban, / szinte ekszták-tikusban nyüzsög a Könyvtár, / és úgy tűnik távolodnak a polcok, / erős lesz, ártatlan, vérmocskos és új, / saját reggelén saját erdejében / otthagyja majd nyomát az általa / névről nem ismert folyópart sarában. / (Az ő világában nincs név, se múlt, / se jövő, csak egy biztos pillanat.) / Barbár távolságokat jár be majd, / s a szagok fonott labirintusában / a pirkadat szagát megszimatolja / és elbódul a szarvas illatától; / a bambuszszálak közt kivehetőek / a csíkok, csontozatát is megérzem / a ragyogó, vibráló bőr alatt. / Hiába hát a konvex tengerek / s a bolygó minden sivataga köztünk; / e házból, egy dél-amerikai, / félreeső kikötőből követlek / és álmodlak, oh, Gangesz-parti tigris. / Nő lelkemben a délután, s azon / tűnődöm, hogy versbéli tigrisem / csupán árnyéktigris, szimbolikus, / irodalmi képek sorozata, / lexikonok reminiszenciája, / nem a végzetes remekmű, a tigris, / mely Szumátra vagy Bengália napja / vagy változó holdja alatt betölti / henyélés-, szerelem-, s halál-rutinját. / A jelképessel szembeállítottam / a valódi, a melegvérű tigrist, / a bőlénycsordákat tizedelőt, / és ma, 59 augusztusában / kimért árnyék nyúlik el a mezőn, / de már puszta megnevezése és / körülményei feltételezése / száműzi a fikció terepére / az e földi, hús-vér lények közül. // A harmadik tigrist keressük. Ez, / akár a másik kettő, testet öltött / álmom, emberi szavak rendszere, / nem a gerinces, mitológiákon / túli, földi tigris. Mindezt tudom jól, / de valami rám kényszeríti ezt az / értelmetlen, meghatározhatatlan, / ősi kalandot, s állhatatosan / kutatom a délután idejében / a másikat, a nem versbéli tigrist."* Imreh András, a vers nagyszerű fordítója is talán erre gondolhatott a magyar tigris felbukkanásakor, ő vajon melyik tigrist keresi?

És melyiket látta a hatéves szöszi kislány, aki szépen le is rajzolta nekünk, nehogy azt higgyük, kitalálta az egészet. És ha csak álmodta, az talán nem valóság? Néha az az érzésem, nagyon ráfizethetnek azok, akik figyelmen kívül hagyják az álmaikat.

A tigristuristákra nem is kéne szót vesztegetni, ők csak amolyan bámész népség, „vérszagra gyűl az éji vad", ahogy *Arany János* mondta. De azért a bámészkodóknak is megvan a hasznuk. De a haszon csak a tigrisé lehet, hiszen zsigereiben és évezredek által kifinomított ösztöneiben érzi, innen menekülni kell. Vagy elég lesz csupán óvatosan elvonulni, hogy mancsai ne mélyedjenek túlságosan a talajba. Ha a tigris különbséget tud tenni a megiramodás és a lopakodás között, akkor van tapasztalata. S akkor van időérzéke is. Plusz valamennyi esze.

A tigris nem oly gyanútlan állat, mint az a medve, aki egyszerűen besétált az első útjába eső áruházba, ahol azonnal lelőtték. Arra sem volt ideje, hogy rendesen körülnézzen. S bár elismerem, hogy *„a vereségnek olyan méltósága van, amit a zajos győzelem ritkán mondhat magáénak"*, én mégis élve szeretném látni a méltóságot. A tigrisét is, a medvéét is.

Persze a tigrisnek szurkolok. Ha megszökött fogvatartójától, akkor kalandos utat kívánok neki, jusson vissza oda, ahonnan származik, a szavannára, az övéi közé. Ha csak eltévedt, akkor is jusson vissza. Csak emberek elé ne kerüljön, mert az nagy veszedelmet jelent rá nézve. Noha az emberek félnek tőle, mégis ő húzza majd a rövidebbet. Jó esetben ismét fogságba (állatkertbe) kerül, ott aztán unatkozhat végeláthatatlanul.

„Magyarországon fölzeng az első csalogány" – írja Borges a Himnusz című versében, melyben visszapörget az emberiség múltját, és a magyarországi csalogány dala ott van Vergilius és Jézus egy kiragadott pillanata közt.

„Vergilius lassúdan / selymet simogat, / melyet karavánok és hajók hoztak a / Sárga Császár birodalmából. / Magyarországon fölzeng az első csalogány. / Jézus Caesar profilját nézi a pénzen."

S mindez miért? *„Mert egy asszony megcsókolt"* – ennyi kell a költőnek, hogy himnuszt írjon az időről, s hogy visszaforgassa az időt.

„Minden először történik, de minden mindörökre" – olvasom a Boldogság című Borges-versben. A tigrisek aranya pedig nem más, mint kedvesének haja színe, bizonyos fényben.

A tigris lélegzetvisszafojtva figyel a hűvösben, és az általa évszázadok óta ismert és rettegett fémen meglátja a napfény csillanását.

A vadász leereszti a puskáját. Nem először és nem utoljára.

A tigris megmenekült. Nem először, de lehet, hogy utoljára.

A tigris nem ismeri a boldogságot.

Alkonyi László a játszva tanulásról, a butuló piacról és arról, hogy csak abba érdemes belefogni, ami lehetetlen

Aszú és lőre

Tökéletes ellentéte mindannak, amit korunk hőse képvisel. Csöndes és szerény. Van bátorsága ahhoz, hogy a maga útját járja. Többször váltott, míg – úgy tűnik – végleg lehorgonyzott. Folyóirata, az 1996-ban alapított Borbarát mára komoly szakmai tekintélyt szerzett. A valódi minőséget akarja megismertetni makacsul. Az árral szemben. Pénzt, paripát, fegyvert nem kíván. Elmélyült gondolkodást és tisztességes életvitelt annál inkább.

FOTÓ: NAGY BÉLA

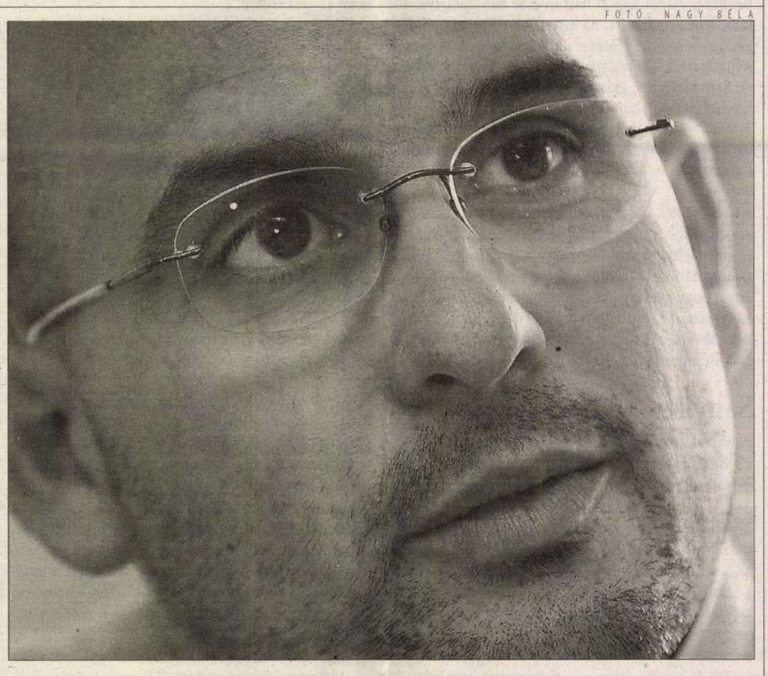

FERCH MAGDA

Mióta fogyasztókra van szükség, egyre primitívebben kódolt üzenetekkel vonzanak magukhoz a tárgyak és az élvezetek. Az »élj a mának!« felhívása harsog a hullámhosszokon, és a varázslat sikerül. (…) A mának élés igéje napjainkban a semmittevők filozófiájából táplálkozik. Aki habzsolással kezdi, nem ismeri fel a ma lehetőségeit. Aki a holnapra figyel, élvezni fogja a jelenkor hasznát – olvassuk Tokajról szóló új könyvében, amelynek a Dűlőmitológia címet adta. Kemény szavak egy közgazdásztól, aki a tőzsdét cserélte fel mai hivatásával, a borkultúra terjesztésével. Sokáig keresgélt, míg ide eljutott. Miért?

– A korlátaimból adódóan. Ha valami nem érdekelt, nem tudtam kitartani mellette. Magyart és történelmet tanultam az ELTE-n, de rájöttem, hogy nem lesz belőlem jó magyartanár, pedig érdekel az irodalom, és különösen a történelem. Otthagytam, és belekezdtem a szociológiába, de úgy éreztem, hogy azt sem csinálnám jól. Végül elvégeztem a Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetemet, de közben sok időt töltöttem a tőzsdén. A kilencvenes évek legelején láttam, hogy van egy épület, ahol papírokat tologatnak, és abból pénz lesz. Megpróbáltam megérteni a működését. Más volt elméletben tanulni a gazdaságról, és végigélni, hogy sokszor középszerű vagy annak sem mondható emberek egyik pillanatról a másikra meggazdagodnak, tehetséges emberek meg egyre gyakrabban tönkremennek. Szembesülés volt ez olyan kérdésekkel, hogy van-e az újságírásnak jövője? Lehet-e úgy írni, hogy az írás hivatás maradjon, és leírhatunk-e mindent, amit gondolunk? Lesz-e jövője a társadalomnak, ha mindent gazdasági alapokra akar helyezni? Fenntarthatók-e így az értékeink?

– Hallom az ellenvetéseket: nagy szavak, szépelgés…

– Igen, nagy szavak, de ha tőzsdézik az ember, és naponta látja, miből lehet jól élni, illetve mekkora tudással lehet tönkremenni, akkor ez elég erős kontraszt ahhoz, hogy föltegyük ezeket a kérdéseket. Számomra az egész problémakör a borban összpontosult. Ha a bornak van jövője Magyarországon, akkor az országnak is van jövője. Ha nincs, az országnak sincs. Ha ilyen lehetőségből nem tudunk értéket teremteni, akkor miből tudunk?

– Ez adta az indíttatást arra, hogy megalakítsa a Borbarát című folyóiratot?

– Az otthagyott történelem és szociológia, a hajlam a gasztronómia iránt, együtt. A bor természet, történelem, hagyomány és gazdaságpolitika. A vele való foglalkozás értelmet ad az ember életének. Fontos pillanat volt számomra, amikor *Szepsy Istvánnal* találkoztam Tokaj-Hegyalján. Ő sem elsősorban haszonban gondolkodott. Egyszer azt mondta: azt kell csinálni, amiben hisz az ember. A tőzsdét ettől kezdve lehetőségként fogtam fel, hogy lapot hozzak létre, amelyen keresztül megragadható a jövőnk is. Lélektani fejlődési folyamat eredménye volt a lapalapítás, nem üzleti vállalkozás.

– Tanult valamikor a bortermelésről?

– Nem. De ha valaki valamiért rajong, játszva tanulja meg, sosem érzi munkának. Amikor már nem hittem a tőzsdében, elkezdtem borral foglalkozni. Megtanultam tisztelni az embert. Azt tiszteltem, akiben értéket láttam, és aki következetes maradt. Észre sem vettem, és konfliktusok tömegét vettem a nyakamba. Nem könnyű szembemenni nagy gazdasági erőkkel, és azt állítani egy borról: nem jó, vállalva, hogy esetleg öt év múlva fogadják el: igaza volt. Éreztük, és egyre pontosabban tudtuk, hogy bizonyos problémával hamarabb szembesülünk, mint mások.

– Egy ismert borász nemrég úgy nyilatkozott: ő kérte, hogy ne teszteljék a borait, mert nem hirdet az ön lapjában. Mintha volna ebben valami gyanúsítás féle.

– Bíztam benne, hogy ha éveken keresztül következetesek vagyunk, és az értékítéletünket nem kötjük összege a fizetett hirdetéssel, a borászok is rájönnek, hogy itt nincs gazdasági alku. De nyolc–tíz év elteltével rá kellett jönnöm, hogy ha fenntartom magamnak a véleményformálás jogát, minden kritikával szerzek egy barátot és tíz ellenséget. De ezzel meg kell tanulni együtt élni. Fel kell nőnünk a világ nagy borstílusaihoz, meg kell szereznünk azt a képességet, hogy megtaláljuk az értéket a borban. Ez elég nehéz feladatnak látszik, de egyszer valaki azt mondta nekem: olyasmibe nem érdemes belefogni, ami nem lehetetlen. Ha valaki elkezd nagy bort készíteni, rájön, hogy szétválik a siker és a minőség. A borkóstolás számomra abban a pillanatban átalakul egy piaci termék minősítéséből tökéletességkeresésbe. A borász, aki egész évben jól dolgozik, és az utolsó héten tönkremegy a termése, de ezt is természetesen fogadja, sokkal nagyobb alázattal közelít a termékhez, amelyet tökéletesíteni akar. Amikor a bor tökéletesen vissza tudja adni azt, ami a szőlőben megvan, a borász háttérbe húzódik. De ezt a folyamatot csak kevesen élik meg.

– Azt mondják, a bor minőségéhez a szőlő adja az ötven százalékot, a többit a borász teszi hozzá. Így van?

– Én azt hiszem, hogy a szőlő adja a száz százalékot. A borász csak elvehet belőle. Az igazán nagy borászok így gondolkodnak. Az ő boraikat kóstolva nincs értelme 95 vagy 97 pontról beszélni. Ez már hit, istenkeresés. Nem hiszek abban, hogy valaki leül, és megbírálja a világ borait. Aki megbízhatóan bírál, az egy-egy borvidékre összpontosít. Ott él egy ideig, ismeri a dűlőket, a borászokat, a munkájukat. Már nem az a dolga, hogy valamilyen jól érthető, divatos bort közvetítsen, hanem az, hogy megértse annak a borásznak az egyediségét, azt a képességét, hogyan tudja kibontani a tökéletességet a létező dolgokból. Burgundiában, ahol a ciszterciták kezdték a bortermelést, úgy tartják, ami a borban jó, az Isten tökéletessége, ami rossz, azt az ember rontotta el.

– Ma még Tokaj-Hegyalján is lehet bornak nem nevezhető lőrét találni. A borhamisítás továbbra is virágzó üzletág az országban. Az állam nem a legmagasabb minőséget támogatja, és nyomasztó terhet rak azoknak a vállára, akik tisztességesen dolgoznak. Hogyan lehetne kijutni ebből a bűvös körből?

– A borkészítés nem gazdasági kérdés. Mindennek megvan persze a szakmai vetülete, de a tőzsdén sem közgazdászok vetették fel a nagy kérdéseket, hanem történészek, akik tudták, hogy a gazdaság csak nyelv, s a mögötte rejlő folyamatokat nagyon is emberi tényezők határozzák meg. A bort sem lehet csak gazdaságilag megközelíteni, ahogy a társadalmat sem. Ha a világpiac felől közelítjük meg, azt mondják, fejlődik a piac, én meg azt hiszem, butul. Egyre drágább poharakból iszszuk a bort egyre drágább éttermekben, de ez nem azt jelenti, hogy értjük is. Az a fő kérdés, milyen helyet talál magának Magyarország ezen a butuló piacon. Abba a 90-95 százalékba tartozik-e majd, amely árral fog versenyezni, és uniformizált borstílust kényszerít ki? Vagy abba az öt százalékba, ahol kevés értő és fizetőképes kereslet koncentrálódik, amely a bortermelő és a bor egyediségére kíváncsi? Nem várhatjuk el, hogy a politikusok ezt megértsék. Itt már politika fölötti szintről beszélünk, arról, hogy milyen társadalmat akarunk. Olyan embereket, akiknek az önmegvalósítás azt jelenti, hogy minél több chipset esznek minél olcsóbban? Vagy olyanokat, akiknek értelmes céljaik vannak? Nem ötszáz asztalos menzát akarunk, hanem négyasztalos éttermet, ahol a szakács életforma szerűen alkot. Aki az utóbbit választja, soha nem fog nagy autóval járni, de a tökéletességet keresheti. Ez a bor eredeti értelme, ha nem erre törekszünk, kiiktatunk belőle mindent, amitől más, mint a sör vagy a kommersz égetett szesz.

– Kinek a dolga, hogy elérjük ezt a szemléletváltozást?

– A civil szférának kell rákényszerítenie a politikát, hogy értékeket keressen. Az értelmiséginek – és most a földjét művelő parasztembert is ide értem – az a dolga, hogy értékhez, kultúrához ragaszkodjon, nem az, hogy a politikát keresse. Találja meg őt a politika és képviselje.

Alkonyi László 1966-ban született Budapesten. A Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetemen szerzett diplomát. 1991-től a Pesti Hírlap, majd a Magyar Nemzet gazdasági rovatának újságírója, később a Magyar Hírlap tőzsdeoldalát készítette. 1994-től a Világgazdaság főmunkatársaként értékpapírokkal foglalkozott. 1995-től – a napilapok közül elsőként – a Világgazdaságban indított meg és szerkesztett boroldalt. 1996-ban az év tőzsdei újságírója címmel tüntette ki a Budapesti Értéktőzsde. Ebben az évben önálló lapot alapított Borbarát címmel, azóta ennek a főszerkesztője. Tokaj. A szabadság bora című könyvét 2002 októberében a világ tíz legjobb borkönyve közé sorolta *Michael Broadbent*, Európa legbefolyásosabb borszakértője.

Lehet közelíteni az egysejtűek anyagcseréjéhez, amely nagyon hatékony, de a kultúra, a civilizáció épp a napi létfenntartásból való kiemelkedést jelenti. A minap beszélgettem egy bankárral, aki azt mondta: akkor lehet majd foglalkozni ezekkel a dolgokkal, ha jobban élünk. Én meg azt mondom: nem fogunk jobban élni, ha nem foglalkozunk velük. Franciaországban szombat délben bezárják a bevásárlóközpontokat, és csak hétfőn nyitnak ki. Meghagyják a kiskereskedelemből élő családoknak az egészséges élet lehetőségét. Ha erre nincs módjuk, nem lesz, aki közvetítse azokat az egyedi értékeket, amelyektől egy hús, sajt jó. Aki kiesik az alkotás folyamatából, könnyen elveszetté válik. Olyan teret kell létrehozni, amelyben az emberek nem csak gazdasági alapon termelnek. Mint Tokaj-Hegyalján, ahol sokan azért művelik a szőlőt, mert örülnek, hogy ott élnek. Van egy-két hektárjuk, azon dolgoznak, hogy a boruk jobb legyen, mint a szomszédé, de minden évben le tudnak vele ülni megbeszélni, hogy melyiküké a jobb és miért.

– De éppen az az egyik probléma, hogy a többségben lévő kisbirtokok kerülnek hátrányba…

– Mit nevezünk kisbirtoknak? Burgundiában is kisbirtokok vannak, az emberek ott életformaként élik meg, hogy értéket hoznak létre. Ha mindent beterelünk a gazdaságba, kilúgozódik a valódi tartalom. Hol esszük a legjobb szalámit? Annál, aki magának csinálja.

– De ahhoz, hogy megmaradjon az értékkeresés, és meg is lehessen élni belőle, mégiscsak a politikának kellene olyan rendeleteket hoznia, amelyekkel ezt segíti.

– Tisztába kellene tenni a dolgokat. Repülőgépet nem lehet céhes alapon összeszerelni. De ha körbenézünk, hogy mi minden kell a mindennapi élethez: kenyér, innivaló, sajt, cipő, ruha, nem igaz, hogy ezeknek a csúcsminőségeit nem a háziipar állítja elő. A falusi pék nem egyszerűen gazdagszik, hanem meghatározott helyet tölt be a társadalomban. Közösségben létező ember tud igazán egyéniséggé válni, tehát a közösségeket kell segíteni. Nem adóalanyként kellene kezelni az embereket, hanem azt nézni, hogy sokkal hasznosabb a társadalomnak is, ha ezek az emberek boldogan élnek, egészséges gyerekeket nevelnek, jó termékeket hoznak létre.

– Mi kellene ahhoz, hogy több jó bort termelhessenek?

– Nagyon sok minden, de némely feltételt könnyen meg lehetne teremteni. Például azt kellene mondani, hogy tízezer palackig minden birtok elszámolhatja kóstolási mintának a termését. Ez bevallva-bevallatlanul adómentes jövedelem. De miért baj, ha egy kéthektáros birtok meg tud kapaszkodni, és jó bort tud termelni? És persze csökkenteni kellene az adminisztráció óriási terheit. Hatalmas különbség, hogy az adminisztráció azért jön-e létre, mint Franciaországban, hogy regisztrálja az értékeket, leírja az apró munkafolyamatokat, és ezzel a mindennapi gyakorlatban segítse az érték érvényesülését. Vagy azért, mint Magyarországon, hogy önmaga létfeltételeit adóztatással meg kötözködéssel igazolja.

– Maradjunk Tokaj-Hegyaljánál. Ha ez a tájegység kerül szóba, mindenkinek az aszú jut eszébe, holott ez csak a kisebb hányad. Miért van ez így?

– Mint minden nagy bor genezise, a tokajié is a XVII. századra tehető. A tokaji édes bor akkor lett világhírű, amikor a cukor még méregdrága luxuscikk volt, és az aszúszem kiszedése adómentessé vált. Tokaj egyik fő gondja az, hogy nem tudott rugalmasan reagálni azokra a kihívásokra, amelyeket az a helyzet okozott, hogy a cukor luxuscikkből kommersz fogyasztási cikké vált. A törvénykezés ezt hamar felismerte , 1908-ban már megtiltották, hogy alkohollal erősítsék a borokat, de a későbbi változások olyan sokkokat okoztak, hogy Tokaj megmaradt archaikus állapotában. De ahogy 1990 után megint tér nyílt az alkotásra, lassan újra visszatalál ahhoz az értékhez, amely előremutató lehet a mai világban. Ez pedig a dűlők egyedisége, a száraz bor.

– Új könyvében azt írja, csak a száraz tokajik alapján lehet minősíteni az aszút is. Miért?

– A cukor drasztikus ízképző, ezért kevesen tudnak elvonatkoztatni a borok cukortartalmától, amikor aszút minősítenek. Pedig két nagyon magas cukortartalmú bor minősége között fényévnyi különbség lehet. Az uniformizáló elvárásokkal szemben ezért rendkívül nehéz aszúborral egyéniséget megfogalmazni és elfogadtatni. Száraz borokkal sokkal tisztábban lehet megvalósítani ezt a célt, mert azok érthetően és izgalmasan fogalmazzák meg az egyediség legbelső magját, a termőhelyet. A termőhely felemelése újraértelmezheti az aszúkort is.

– Van remény rá, hogy Tokaj erre menjen?

– Ahol akkora érték van, mint Hegyalján, ahol olyan mély a hagyomány, olyan egyedi természeti adottságok, borstílusok vannak, másfelé nem érdemes.

– Itt-ott újra megjelennek a palackokon a dűlők nevei. Miért szorultak sokáig háttérbe?

– A száraz borral együtt a dűlők is elkezdenek önálló életet élni, hiszen éppen a származási hely adja az egyediséget, a különlegességet. De ahhoz, hogy ezt felismerjük, le kellett gyűrni azokat a berögződéseket, amelyek a történelmi viszontagságok és a tévedések miatt alakultak ki bennünk. 1991-től újra megkezdődött a természetes borok készítése, de nehéz kitörölni az agyakból az alkoholos erősítéssel készült aszúkor képét. De ahogy sokasoknak azok, akik alkotni akarnak, természetesen minden helyre fog rázódni.

– Élnek még a a füvekben, fákban, folyókban és tavakban lakó tündérek, „a szőlődűlők őshonos őrei", akikről új könyvében ír?

– Élnek. A kérdés az, hogy vannak-e még emberek és hányan, akik a „mának élés" zajában meghallják és meglátják őket.

Betkowski tanár úr 1920-ban Pancsováról jött Szolnokra a Verseghy gimnáziumba, 1948-ig volt az iskola tantestületének tagja. Hatvanévesen, testi és szellemi ereje teljében az akkor már feléledő „szempontok" alapján nyugdíjazták, de „kisegítőnek" gyakran visszahívták a magyar-latin-francia szakos nagyszerű tanárt. 1972-ben halt meg.

Hihetetlenül széles körű műveltségén, mély emberségén nevelkedett tanítványainak sokasága mindhalálig emlékezik a tudós-tanárra, a kivételes szellemi erejű nevelőre. Az említett rádióműsorban ezt tette most Pusztai Péter is, aki 1946-ban érettségizett a Verseghy gimnáziumban. A jeles színésznek sikerült elkerülnie a szokványemlékezések útvesztőit, azt mondta el, amit megélt, és ahogyan megélte. Ez a megközelítés emelte a kivételes értékű fél órát, jóval az átlagműsorok fölé, pedig csak emléktöredékeket hallhattunk. Kicsendül Pusztai látható erejű megjelenítéséből, hogy osztályuk méltó volt tanáruk tudásához, emberségéhez. Nem csupán a tudományok bebiflázásán nevelkedtek, ezernyi dal volt a lelkükben, ehhez méltóan énekelték azokat, két gitárosuk, Berki Géza és Szathmáry György kísérésével. Egyikük sem él már, de a Pancsoló kislány őrzi Berki emlékét, ahogy Szathmáryét a versei.

Betkowski tanár úr nagy hazafi volt, az osztálya is azzá lett. Amikor 1944 márciusában a németek Szolnokot is megszállták, és a gimnázium előtti parkban táboroztak, Pusztaiék az iskola ablakában énekelték: „Bécs várában sír a német..."

— Nemzeti szalagot tűztünk az egyensapkánkra, elindultunk a városba tüntetni — emlékezik az öregdiák. Két nap múlva fenyegetést kapott az igazgató a német városparancsnoktól: ha a diákok tüntetése folytatódik, letartóztatják a tanári kart. Pusztaiék hajthatatlanok maradtak.

Betkowski Jenő lányával az 1930-as évek közepén (Az archív fotót az egykori tanítvány, dr. Kürthy László Betkowski Jenő élete és munkássága című, saját kiadásában megjelent tanulmányából közöljük)

Betkowski tanár úr bölcsességére azonban hallgattak: mondjátok, mikor tűzi ki a magyar ember a nemzeti kokárdát, kérdezte. Hát nemzeti ünnepen, válaszolták Pusztaiék. Betkowski tanár úr újra csak kérdezett: mondjátok, nektek ez a megszállás ünnep? A diákok levették sapkájukról a szalagot, de a néma ellenállást nem hagyták abba.

Pusztai Péter és volt diáktársai megőrizték Betkowski Jenő tanár úr hozzájuk intézett utolsó üzenetét: „Talán megéreztétek, hogy a kötelességérzeten kívül más is volt bennem irántatok. Szeretet. S ez talán erősebb volt, mint tanár és tanítvány között rendszeresen szokott lenni. Szerettem bennetek a vidámságot, a tűzön-vízen, szekundákon át ragyogó jókedvet, ötletességet, csirkefogóságot és főként azt az igaz, mély barátságot, ami titeket akkor összekötött. Tehetséges osztály voltatok és kedves, szimpatikus gyülekezet. Ha emlékezetem végignyargal a hosszú pályámon, nálatok pihen meg a legszívesebben."

AKINEK A SZELLEMÉT NEM TUDTÁK NYUGDÍJAZNI

Bibliográfiákba tömörített művészpályák

A Szolnoki Művésztelep alkotóinak pályáját alighanem senki sem ismeri jobban, mint *Bálintné Hegyesi Júlia*, nyugalmazott könyvtáros, bibliográfus, aki több alkotó munkásságát dolgozta fel, s ma is folytatja a kutatásait.

TÁL GIZELLA

Bálintné Hegyesi Júlia az a fajta könyvtáros volt aktív korában is, aki nem elégedett meg csupán az olvasók, illetve a zenebarátok kiszolgálásával, hanem többféle módon is igyekezett felkelteni az igényt az értékek iránt. Pályája elején karcagi könyvtárosként irodalmi esteket, olvasómozgalmat szervezett, első találkozásunk idején, a hetvenes évek közepén pedig, amikor a megyei könyvtár zenei részlegét vezette, zenei klubot indított, ahol többek között *Pernye Andrással, Szokolay Sándorral, Lehotka Gáborral, Czidra Lászlóval* találkozhattunk, beszélgethettünk.

A szépen ívelő, igazi népművelői pályát ugyan megszakította egy csúnya betegség, amely azonban csak törékeny testén győzedelmeskedett, szellemét, alkotókedvét nem törte meg. Sőt ma már úgy érzi éppen a betegség alakított benne ki egyfajta dacolást, hogy bebizonyítsa, hiába nyugdíjazták, s még csak rövidített munkaidőben sem alkalmazták, tud hasznosat alkotni.

Idestova húsz éve írja a Szolnoki Művésztelep alkotóinak bibliográfiáját. Az előzményekhez tartozik, hogy még aktív korában, a hetvenes években elkészítette Szolnok kétkötetes helyismereti bibliográfiáját, ezt követően *Püski Anikóval*, a Jászkunság című folyóirat, majd egyedül a Múzeumi levelek című kiadvány repertoárját. Az első művész, akinek pályáját, munkásságát feldolgozta, megjelentette *Chiovini Ferenc* volt. Az anyaggyűjtés közben sokszor megfordult a Munkácsy-díjas festő műtermében, s még ma is szívesen emlékszik a művésszel folytatott beszélgetésekre. A bibliográfiának az adott apropót 1977-ben, hogy a mester akkor ünnepelte a művésztelepen töltött ötvenedik esztendőt.

S aztán folytatódott a művészbibliográfiák hosszú sora, az érdeklődők, kutatók rendelkezésére áll ma már *Baranyó Sándor, Bokros László, Simon Ferenc, Bényi László, Fazekas Magdolna, Gecse Árpád, Fényes Adolf, Nagy István, Meggyes László* bibliográfiája. Nyomdában van *Szabó László* bibliográfiája, s elkészült kéziratban *Pólya Tiboré* is.

Bálintné Hegyesi Júlia hiánytpótló, értékteremtő munkát végez aprólékos, hallatlan precíz kutatásaival. Időt, fáradtságot nem kímélve átnézi, cédulázza előbb a helyi újságokban, kiadványokban megjelent írásokat, kiállítási katalógusokat, majd ugyanilyen aprólékossággal átböngészi Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatócsoportjánál fellelhető dokumentumokat,

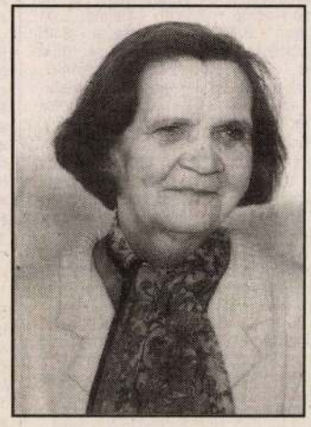

Bálintné Hegyesi Júlia alkotókedvét nem törte meg a testi betegség

FOTÓ: HABON KRISZTINA

s végül áttanulmányozza a Magyar Nemzeti Galéria könyvtárában lévő forrásanyagokat is.

S hogy honnan az alkotás iránti vonzalom? Bálintné Hegyesi Júlia annak idején a híres békéstarhosi iskola növendéke volt, itt azonban csak fokozódott az otthonról hozott érdeklődés. Édesapja, a Nemzeti Parasztpárt képviselője és tisztségviselője oltotta bele az irodalom, az olvasás szeretetét, a nyitottságot, az érdeklődést a világ iránt.

— Gyermekkoromban éjjel gyakran világosságra ébredtem. A petróleumlámpa fényénél az édesapám írt, vagy olvasott — emlékezik vissza. Akkor még nem tudtam, hogy a munkája közben megfogalmazódott, versbe szedett gondolatait veti papírra.

Mióta az eszem tudom könyvek vettek körül, később aztán ugyancsak édesapám réven találkozhattam Sinka Istvánnal, Erdélyi Józseffel, Darvas Józseffel, Szabó Pállal, Veres Péterrel személyesen is. Veres Péter Gyepsor című novelláskötete életem első, mélyen megragadó olvasmányélménye volt, s mondhatom meghatározó is a munkához, a közösséghez fűződő érzéseimben. De ennél többet is köszönhetek Veres Péternek: ő tanított meg gondolkodni.

Bálintné Hegyesi Júlia szeretné kiadatni édesapja bibliográfiáját is. A szép kort megért költő, politikus, Hegyesi János jövőre lenne százesztendős. Élete, pályája a század története is egyben. A bibliográfia, önálló köteteit, a nemzetgyűlésben, majd az Országgyűlésben elmondott beszédeit, a róla szóló írások listáját tartalmazná. S emellett Bibó István, Sinka István, Illyés Gyula, Erdélyi József, Keresztury Dezső, Szűcs Sándor, dr. Kocsis Elemér, Czine Mihály, Gunda Béla stb, hozzá írt levelei, s sok dokumentum értékű történelmi kép is helyet kapna benne. Reméljük akad rá kiadó!

S ezzel egyidejűleg folytatódik a művészbibliográfiák sora is *Berényi Ferencével*, s *Gácsi Mihályéval*.

legfontosabb események - Krónika - 8.00: BBC-világhíradó - 8.10: Zenés kalendárium - 8.30: Rétegműsorok - 9.00—10.00: Calypso műsora - 10.00–12.00: Magazin - 12.00: Déli krónika - 12.45: Alföldi Krónika - 13.00–15.00: Zenés műsor - 15.00–18.00: Alföldi magazin - Benne: 17.05: Szóváltás - aktuális párbeszéd - 17.30: Beszédtéma - 17.45: Alföldi Krónika - 18.00: Esti krónika - 18.30–22.00: Nemzetiségi műsorok

Rétegműsorok (8.30–9.00):

Hétfő: Városkép

Kedd: Hadszíntér

Szerda: Jó barát

Csütörtök: Egészségére!

Péntek: Ötletbörze

Szombat

5.55–7.20: Jó reggelt, Alföld! - Benne: 6.00: Kossuth krónika - Naptár - Programajánló - 6.30: Alföldi krónika - 6.45: Napló - 7.00: Kossuth krónika - 7.20: Agrárváltó - 8.05: Érintés - 8.30: Mi bosszantja? - 9.30: Mit szól hozzá? - 10.30: Kabaré - 12.00: Déli krónika - 12.45: Alföldi krónika - 13.00: Mindent bele! - 15.00: Szerkesztik a hallgatók - zenés kívánságműsor - 16.00–18.00: Szabad szombat - Benne: 17.45: Alföldi krónika - 18.00: Esti krónika - 18.30–22.00: Nemzetiségi műsorok - közben: 21.00–21.30: Sport és muzsika

Vasárnap

5.55–8.00: Jó reggelt, Alföld! - Benne: 6.00: Hírek - útinform - naptár - 6.30: Hangos újság - 6.45: Biztonságunkért - 7.00: Hírek - programajánló - sportelőzetes - 7.30: Hangos újság - 7.45: Palackposta - 8.05: Zenés kalendárium - 8.30: A szeretet leleménye - 9.00: Az én rádiom - 10.00: Felelet - 11.00: Zenés kívánságműsor - 12.00: Déli krónika - 12.30: Hangos újság - 13.00: Magyarországról jövök... - 15.00: Big time - 16.00–18.00: A 7 vége - zenés, szórakoztató magazin - Benne: 17.45: Hangos újság - 18.00: Esti krónika - 18.30–22.00: Nemzetiségi műsorok, közben: 21.00–21.30: Sport és muzsika - Felelős szerkesztő: Szőke György

RÁDIÓ 2000

Az FM 92,2 MHz-en és a 107,6 MHz-es kábelfrekvencián! Tel./fax: 56/426-400, 56/414-321

Hétfő

5.00–12.00: A Rádió 2000 és a Rádió 21 közös műsora - 5.00: Kávé helyett - zene koránkelőknek, ébredezőknek - 6.00: Ébresztő - reggeli zenés műsor - Benne: 6.00, 6.30, 7.00: Hírek, időjárás - 7.30: BBC-világhíradó - 7.45: Helyi információk - 8.00: Napról napra - zenés, információs magazin - Benne: 8.01: Ajánló - 8.30: Guruló világ - 9.30: Hírek, időjárás - 10.00: Filmes Party - közben: 10.30: A nap menüajánlata - 11.45: Időjárási és közlekedési információk - 12.00: Műsorzárás

Kedd

5.00–12.00: A Rádió 2000 és a Rádió 21 közös műsora - 5.00: Kávé helyett - 6.00: Ébresztő - reggeli zenés műsor - Benne: 6.00, 6.30, 7.00: Hírek, időjárás - 7.30: BBC-világhíradó - 7.45: Helyi információk - 8.00: Napról napra - zenés, információs magazin - Benne: 8.01: Ajánló - 8.30: A nap interjúja - 8.45: Sportösszefoglaló - 10.00: Kívánságműsor (élő, telefonos) - közben: 10.30: A nap menüajánlata - 11.45: Időjárási és közlekedési információk - 12.00: Műsorzárás

Csütörtök

5.00–12.00: A Rádió 2000 és a Rádió 21 közös műsora - 5.00: Kávé helyett - 6.00: Ébresztő - reggeli zenés műsor - Benne: 6.00, 6.30, 7.00: Hírek, időjárás - 7.30: BBC-világhíradó - 7.45: Helyi információk - 8.00: Napról napra - zenés, információs magazin - Benne: 8.01: Ajánló - 8.30: A nap interjúja - 8.45: Sportösszefoglaló - 9.30: Hírek, időjárás - 10.00: Múltidéző/Albumajánló - közben: 10.30: A nap menüajánlata - 11.45: Időjárási és közlekedési információk - 12.00: Műsorzárás

Péntek

5.00–12.00: A Rádió 2000 és a Rádió 21 közös műsora - 5.00: Kávé helyett - zene koránkelőknek, ébredezőknek - 6.00: Ébresztő - reggeli zenés műsor - Benne: 6.00, 6.30, 7.00: Hírek, időjárás - 7.30: BBC-világhíradó - 7.45: Helyi információk - 8.00: Napról napra - zenés, információs magazin - Benne: 8.01: Ajánló - 8.30: Ha hiszi... (ha nem) - 9.30: Hírek, időjárás - 9.45: Nehéz szülőnek lenni! (Válaszol a rádió háziorvosa) - 10.30: A nap menüajánlata - 10.45: Programkóstoló - 11.45: Időjárási és közlekedési információk - 12.00: Műsorzárás

Szombat

5.00–12.00: A Rádió 2000 és a Rádió 21 közös műsora - 5.00: Kávé helyett - zene koránkelőknek, ébredezőknek - 6.00: Ébresztő - reggeli zenés műsor - Benne: 6.00, 6.30, 7.00: Hírek, időjárás - 7.30: BBC-világhíradó - 7.45: Helyi információk - 8.00: Napról napra - zenés, információs magazin - Benne: 8.01: Ajánló - 8.30: A nap interjúja - 8.45: Sportösszefoglaló - 9.30: Hírek, időjárás - 9.35: DJ. Service ajánlóműsor - 11.45: Időjárási és közlekedési információk - 12.00: Műsorzárás

Vasárnap

5.00–12.00: A Rádió 2000 és a Rádió 21 közös műsora - 5.00: Kávé helyett - zene koránkelőknek, ébredezőknek - 7.00: Ébresztő - reggeli zenés műsor - Benne: 7.00: Hírek, időjárás - 7.30: BBC-világhíradó - 7.45: Helyi információk - 8.00: Napról napra - Benne: 8.01: Ajánló - 8.05: DL félóra - 9.00: Tőlem, Neked (kívánságműsor) - 12.00: Műsorzárás

RÁDIÓ 21

Az FM 90,4 MHz-en, valamint a 101,45 MHz-es kábelfrekvencián! Tel.: 60/458- 081, tel./fax: 56/414-321

Hétfő

6.00–12.00: A Rádió 21 és a Rádió 2000 közös műsora - 16.00–22.00: A '70-'80- '90-es évek slágerei - 16.00 órától félóránként hírek, információk

Kedd

6.00–12.00: A Rádió 21 és a Rádió 2000 közös műsora - 16.00–22.00: A '70-'80- '90-es évek slágerei - 16.00 órától félóránként hírek, információk

Szerda

6.00–12.00: A Rádió 21 és a Rádió 2000 közös műsora - 16.00–22.00: A '70-'80- '90-es évek slágerei - 16.00 órától félóránként hírek, információk

Csütörtök

6.00–12.00: A Rádió 21 és a Rádió 2000 közös műsora - 16.00–22.00: A '70-'80- '90-es évek slágerei - 16.00 órától félóránként hírek, információk

Szombat

6.00–12.00: A Rádió 21 és a Rádió 2000 közös műsora - 16.00–22.00: A '70-'80- '90-es évek slágerei - 16.00 órától félóránként hírek, információk

Vasárnap

6.00–12.00: A Rádió 21 és a Rádió 2000 közös műsora - 16.00–22.00: A '70-'80- '90-es évek slágerei - 16.00 órától félóránként hírek, információk

AKTÍV RÁDIÓ

Az FM 92,2 MHz-en, a szolnoki kábelhálózaton a 107,6 MHz-es frekvencián és Cegléden a 102,1 MHz-en!

Reklámok készítése, sugárzása... hatásosan! Hirdetésfelvétel: Szolnok, Kossuth Lajos út 2. Telefon és fax: 56/414-922 vagy 412-922!

Hétfő

12.00–13.00: Délutáni mix - 13.00–14.00: Nagy slágerek - 14.00: Piaci körkép - 14.05: Sportpercek - 14.15–14.30: Egyből három - 14.30–16.00: Bazár - benne riportok, játékok, érdekességek - 16.00–18.00: Mahasz Top 40 slágerlista - 18.00–18.30: Fél óra nosztalgia - 18.30–19.00: Záróhírek, lapszemle, műsorajánlat, esti mese - 19.00–20.00: Lemezbörze plusz

Kedd

12.00–13.00: Délutáni mix - 13.00–14.00: Nagy slágerek - 14.00: Piaci körkép - 14.05: Sportpercek - 14.15–14.30: Egyből három - 14.35–16.00: Hétköznapjaink - 16.00–18.00: Szív küldi - kívánságműsor - 18.00–18.30: Környezetünkről, környezetünknek - 18.30–19.00: Záróhírek, lapszemle, műsorajánlat, esti mese - 19.00–20.00: Napzárta

Szerda

12.00–13.00: Délutáni mix - 13.00–14.00: Nagy slágerek - 14.00: Piaci körkép - 14.05: Sportpercek - 14.15–14.30: Egyből három - 14.35–15.00: Játsszon velünk! - 15.00–16.00: Topless - 16.00–17.00: Bazár - 17.00–18.00: Matróz Jam - 18.00–18.30: Ami kimaradt - 18.30–19.00: Záróhírek, lapszemle, műsorajánlat - Esti mese - 19.00–20.00: Kvízözön

Csütörtök

12.00–13.00: Délutáni mix - 13.00–14.00: Nagy slágerek - 14.00: Piaci körkép - 14.05: Sportpercek - 14.15–14.30: Egyből három - 14.30–16.00: Csütörtök délután - 16.00–18.00: Szilencium - 18.00–18.30: Fél óra nosztalgia - 18.30–19.00: Záróhírek, lapszemle, műsorajánlat - Esti mese - 19.00–20.00: Csütörtököt mondunk

Péntek

12.00–13.00: Délutáni mix - 13.00–14.00: Nagy slágerek - 14.00: Piaci körkép - 14.05: Sportpercek – 14.15–14.30: Egyből három - 14.35–16.00: Aktív péntek - 16.00–18.00: Tini kívánságműsor - 18.00–18.30: Magnósok, figyelem! - 18.50–19.00: Esti mese - fényképe - 19.00–19.30: Sportszelet - 19.30–20.00: Univerzális élet

RÁDIÓ JÁSZBERÉNY

Rádió Jászberény a 97,7 MHz-en - Telefon: játék: 57/412-416, 404-404, szerk.: 57/404-504

Hétfő

6.00–8.00: Vekker! - Benne: BBC-világhíradó, vásárlási tájékoztató, névnapköszöntő, eseménynaptár, útinform, hírek, lapszemle - 16.00: Műsorkezdés - 16.05: DL-stúdió műsora - 16.30: BBC-világhíradó és helyi hírek - 16.35: Zenebona - 17.30: Hírek - 17.35: Zenebona folytatása - 18.00: Számítástechnikai oktatás - 18.30: Hírek - 18.35: Rockkerék - 19.00: Műsorzárás

Kedd

6.30–8.00: Vekker! - Benne: BBC-világhíradó, piaci körkép (FM- és Berénykom- támogatás), névnapköszöntő, eseménynaptár, útinform, hírek, lapszemle - 16.00: Műsorkezdés - 16.05: Kertészkedés - 16.30: BBC-világhíradó és helyi hírek - 16.35: IS Ifjúsági Sáv - Benne: Jász Top 20 - 17.30: Hírek - 17.35: IS folytatása - 18.30: Hírek - 18.35: Újdonságok - 19.00: Műsorzárás

Szerda

6.30–8.00: Vekker! - Benne: BBC-világhíradó, névnapköszöntő, eseménynaptár, útinform, hírek, lapszemle - 16.00: Műsorkezdés - 16.05: Nosztalgia-összeállítás - 16.30: BBC-világhíradó és helyi hírek - 16.35: Játszóra - 17.30: Hírek - 17.35: Játszóra folytatása - 18.00: Hírmagazin - 19.00: Műsorzárás

Csütörtök

6.30–8.00: Vekker - Benne: BBC-világhíradó, piaci körkép (FM-támogatás), névnapköszöntő, eseménynaptár, útinform, hírek, lapszemle - 16.00: Műsorkezdés - 16.05: Lemezajánló - 16.30: Hírek - 16.35: DJ Service - 17.00: Mezőgazdasági magazin - 17.30: Hírek - 17.35: Popmix - 18.00: Popméter - 19.00: Műsorzárás

Péntek

6.30–8.00: Vekker! - Benne: BBC-világhíradó, piaci körkép (FM- és Berénykom- támogatás), névnapköszöntő, eseménynaptár, útinform, hírek, lapszemle - 16.00: Műsorkezdés - 16.05: Music Box - 16.30: BBC-világhíradó és helyi hírek - 16.35: Hagyományaink - 17.00: Nonstop pop-rock - 17.30: Hírek - 17.35: Nonstop pop-rock - 18.30: Hírek - 18.35: Nonstop pop-rock - 19.00: Műsorzárás

Szombat

6.30: Műsorkezdés - 6.40: Kulcs a szívekhez - 7.00: Barangolás a klasszikus zenében - 7.30: BBC-világhíradó és helyi hírek - 7.35: DL stúdió műsora - 8.00: Jó reggelt! - 8.30: Hírek - 8.35: Jó reggelt! - 9.00: Kívánságműsor - 9.30: Hírek - 9.35: Kívánságműsor - 10.30: Hírek - 10.35: Kívánságműsor - 11.00: Műsorzárás

Vasárnap

6.30: Műsorkezdés - 6.35: DL stúdió műsora - 7.05: Jó reggelt! - 7.30: BBC-világhíradó és helyi hírek - 7.35: Jó reggelt! - 8.00: Egészségről másképp - 9.00: Könnyűzenei válogatás - 10.20: DL stúdió műsora - 11.00: Sztárzene - 12.00: Délelőtti műsorzárás - 17.00: Műsorkezdés - 17.30: BBC- hírek - 18.20: Sportmagazin - 19.00: BBC-hírek - 19.50: Esti mese - 20.00: Újdonság magnósoknak - 22.00: Műsorzárás

Kedd

6.00: Jó reggelt, Törökszentmiklós! - napindító zenés, információs műsor - 10.20: Zenés nosztalgiaműsor - 11.00: Sztárzene - 12.00: Délelőtti műsorzárás - 17.00: Műsorkezdés - 17.30: BBC-hírek - 17.35: Gyerekszáj (gyermekműsor) - 19.00: BBC-hírek - 19.50: Esti mese - 20.00: Rock az óra körül - a dallamos zene kedvelőinek - 22.00: Műsorzárás

Szerda

6.00: Jó reggelt, Törökszentmiklós! - napindító zenés, információs műsor - 8.20: Újdonság magnósoknak - 10.20: Rocklegenda - Rock-archív - 11.00: Sztárzene - 12.00: Délelőtti műsorzárás - 17.00: Műsorkezdés - 17.30: BBC- hírek - 17.35: Lemezbörze - 18.20: Hasznos tanácsok - 19.00: BBC-hírek - 19.50: Esti mese - 20.00: Slágerparádé - 22.00: Műsorzárás

Csütörtök

6.00: Jó reggelt, Törökszentmiklós! - napindító zenés, információs műsor - 8.20: Rock az óra körül - 10.20: Zenés nosztalgiaműsor - 11.00: Sztárzene - 12.00: Délelőtti műsorzárás - 17.00: Műsorkezdés - 17.30: BBC-hírek - 17.35: Filmzene - Aranyóra - 18.20: Gazdasági magazin - 19.00: BBC-hírek - 19.50: Esti mese - 20.00: Kívánságműsor - 22.00: Műsorzárás

Péntek

6.00: Jó reggelt, Törökszentmiklós! - napindító zenés, információs műsor - 9.20: DL Stúdió műsora - 11.00: Sztárzene - 12.00: Délelőtti műsorzárás - 17.00: Műsorkezdés - 17.30: BBC-hírek - 17.35: DL Stúdió műsora - 18.20: Önkormányzati fórum - 19.00: BBC-hírek - 19.50: Esti mese - 20.00: Zenés lapozgató - 22.00: Műsorzárás

Szombat

6.00: Jó reggelt, Törökszentmiklós! - napindító zenés, információs műsor - 8.20: Zenés lapozgató - 9.30: Diszkózene - Dens-parti - 10.30: Operettgála - 11.00: Sztárzene - 12.00: Délelőtti műsorzárás - 17.00: Műsorkezdés - 17.35: Zenés nosztalgiaműsor - 19.00: BBC-hírek - 19.50: Esti mese - 20.00: Könnyűzenei koktél - Telefonos játék - 22.00: Műsorzárás

Vasárnap

7.00: Jó reggelt, Törökszentmiklós! - napindító zenés, információs műsor - 9.00: Szív küldi - 11.00: Hangfalfestő (BBC műsora) - 12.30: Magyar nóták - 13.00: Vasárnapi sziesztа - 14.00: Szív küldi - 18.20: Rádiós jegyzet - 19.00: BBC-hírek - 19.50: Esti mese - 20.00: Slágerlista - 22.00: Műsorzárás - Tel.: 56/390-676

SZOLNOKI TV

Hétfő

15.00: Képes Képújság - 15.15: Hangszólít - 18.45: Hírmagazin - 19.00: Aktuális - 19.15: Telefonos játék - 20.15: Aktuális (ism.) - 20.30: Megtört győzelem (színes, szinkr., am. sci-fi) - kb. 22.00: Aktuális (ism.)

Péntek

15.00: Képes Képújság - 18.15: Cinemania - 18.45: Hírmagazin - 19.00: Aktuális - 19.15: Zenegép - 20.15: Aktuális (ism.) - 20.30: Egy gazdag lány (színes, szinkr., am. film) - kb. 22.00: Aktuális (ism.)

Szombat

15.00: Képes Képújság - 17.30: A természet világa (50' - ism.) - 18.25: Celeste - (argentin filmsorozat, 37-38. rész - ism.) - 20.00: Átkozott (színes, szinkr. am. film - ism.)

Vasárnap

15.00: Képes Képújság - Vasárnapi mozi: 16.00: Gyilkos féltékenység (színes, szinkr., am., bűnügyi film) - 17.30: A természet világa (50') - 18.25: Celeste (argentin filmsorozat, 39-40. rész - 88') - 20.00: Hollywoodi üzlet (színes, szinkr., am. bűnügyi film)

Hírek, információk az 56/426-244-es telefonszámon közölhetők.

MARTFŰ VÁROSI TV

A kábel 05-ön

Hétfő

A csütörtöki adás ismétlése!

17.35: Örökzöld gőzvasút - mese - 18.00: Hír-7 - első kiadás - 18.15: Líra - tánciház - 18.25: Ez + Az - Hogy készül a kenyér? - 18.30: Parlamenti napló - 19.00: Hír-7 - második kiadás - 19.15: Celeste (argentin filmsorozat, 172/49)

Kedd

17.35: A fortélyos fivérek - mese - 18.00: Hír-7 - első kiadás - 18.15: Programajánló - 18.20: Aktuális beszélgetés, vendég: Kozma Imre polgármester - élő műsor - hívható adásidő alatt a 450-765-ös telefonszámon - 19.00: Hír-7 - második kiadás - 19.15: Celeste (argentin filmsorozat, 172/50. rész)

Szerda

A keddi adás ismétlése!

17.35: A fortélyos fivérek - mese - 18.00: Hír-7 - első kiadás - 18.15: Programajánló - 18.20: Aktuális beszélgetés, vendég: Kozma Imre polgármester - élő műsor - hívható adásidő alatt a 450-765-ös telefonszámon - 19.00: Hír-7 - második kiadás - 19.15: Celeste (argentin filmsor., 172/50. rész)

Csütörtök

17.35: Hajsza a díjért - mese - 18.00: Hír-7 - első kiadás - 18.15: Telememo játék és kívánságműsor - élő műsor - hívható adásidő alatt a 450-765-ös telefonszám - 19.00: Hír-7 - második kiadás - 19.15: Telememo és kívánságműsor folytatása - 19.45: Celeste (argentin filmsorozat, 172/51. rész)

Budapest, 192 9. augusztus 6.

VIII., Kender-utca 41.

ttságának,. B u d a p e s t.

gukhoz képest csatoltan van szerencsénk
rb. fényképet tisztelettel átszármaz-

kiváló tisztelettel

BÁVID JÁNOS és TIA
ÉPITŐMESTEREK

Dr Bálint Sándor

Szobrai

l.

Iparm. tük. ért

1910-11.

6-tábla

Bálint Sándor

Papok és lelkészek a közoktatásban

Kötelező vallásoktatás — Romániában

Az új romániai oktatási törvény ellen országos tiltakozó hullám bontakozik ki Erdélyben: nemcsak a magyarság, de az épp ennyire becsapott német lakosság körében is. Vannak azonban a törvénynek ígéretes elemei is.

Ez a törvény elfogadhatatlan módon csorbítja a Romániában élő nemzeti közösségek nyelvhasználatát az oktatásban. Végső soron a nemzetiségek beolvadását vagy kiűzését készíti elő. Ezért tartanak szerte Erdélyben néma tüntetéseket, felvonulásokat, országos tiltakozó nagygyűlést, ezért küldenek beadványokat, leveleket, kérelmeket és tiltakozásokat romániai és külföldi szervezeteknek. Kétmillió magyar kétségbeesett jajkiáltása hangzott és hangzik fel. Magyar fiatalok kerékpáros stafétája viszi az Európai Tanácshoz a tiltakozást, amiért a Kárpátok koszorúzta tájon megsértették a demokráciát, megcsúfolták Európát.

Kimaradhatna-e a tiltakozásokból az egyház: a római katolikusok, reformátusok, unitáriusok, evangélikusok erdélyi közössége, ha a hívek, a legszélesebb néptömegek jogait lábbal tiporják? A román sajtó ezekre az egyházi tiltakozásokra válaszol a legingerültebben, mintha — felfogása szerint — az egyházaknak némáknak kellene maradniuk (akárcsak a diktatúra idején), mikor híveik, népük kétségbeesett küzdelmet folytat nyelvéért, hagyományaiért, jövőjéért.

Csíksomlyón templomi könyörgést tartottak a magyar nyelv életéért. A bukaresti román sajtó azonal támadta a csíki székelyeket és a somlyói kegytemplomot. Figyeljük csak a támadás hangnemét. A hajdani központi pártalap utódja, az *Adevarul* (Igazság) így háborgott: „Nem maga az esemény késztet arra, hogy írjunk róla, hanem főleg a felhívásból kirajzolódó apokaliptikus kép. Ezt a felhívást a szervezők bocsátották ki, *Bartók Albert* atya és *Borbély Ernő*, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség csíki fiókjának vezetője. Az áll e meghívóban, hogy elvárják a szentmisére mindazokat, akiknek szívügye drága anyanyelvünk, a magyar gyermekek megmaradása és sorsa". Az utóbbi félmondatot a lap a felhívás legfőbb bűnéül rója fel, mivel az — úgymond — egybecseng az RMDSZ kiáltványaival, irányvonalával.

Ott nincsen Dabas-Sári...

Ugyanez a bukaresti román sajtó ugyanakkor — a magyar nyelv és önvédelem elleni támadásokkal együtt — bő részletességgel foglalkozik az új romániai oktatási törvény vallási vonatkozásaival. Vagyis a kötelező hitoktatás újbóli bevezetésével az elemi iskolákban. Ötven esztendős sérelmet orvosol az új intézkedés, amely szerint az elemi oktatás szintjén a hittan kötelező tantárgy lett Romániában, a felsőbb tagozatokon pedig választható (vagy hittan vagy polgári erkölcstan), illetve a líceumokban fakultatív tárgy.

Míg a tanügyi törvény parlamenti és sajtóvitáját éles szóváltások, összecsapások jellemezték igen sok vonatkozásban — elsősorban a kisebbségek nyelvhasználatát illetően — a vallásoktatás kötelezővé tételét lényegében nem kérdőjelezte meg senki. Ötven esztendő keserves tapasztalata meggyőzte a szülőket, a tanárokat és a törvényhozókat, hogy a hittan kiiktatása az oktatásból félszeggé tett egész nemzedékeket lelkileg, erkölcsileg, és kihatott az egész nép magatartására. A hittan kötelezővé tételében a román társadalom olyan érettségről tett bizonyságot, amelyet csak irigyelhetnek némely szomszédságban, egyebek között nálunk, Magyarországon. Romániában nem volt Dabas-Sári!

Pap is lehet osztályfőnök...

Az egész közvélemény érdeklődéssel kíséri a hittan újbóli oktatásának bevezetését. A legnagyobb példányszámú bukaresti napilap, az *Evenimentul Zilei* részletekkel is szolgált. A hittan tanárait felszentelt papok vagy teológiai végzettségű civilek szükség esetén teológiai hallgatók — közül választják ki. A feltétel: szakmai és erkölcsi alkalmasság. Az ortodox egyház ajánlja hitoktató papjainak, hogy kapcsolódjanak be az iskolán kívüli nevelő tevékenységbe is. A törvény értelmében a hitoktató papok tanári beosztásba kerülnek, teljes jogú tagjai a tantestületnek, osztályfőnökök lehetnek és betölthetik az iskolaigazgatói posztot is (állami iskolában is). Iskolai munkájuk mellett tovább folytathatják addigi lelkipásztori tevékenységüket is. Az iskolaigazgató egyetértésével az osztálytermekben kifüggeszthetik a keresztet. A vallásóra a Miatyánkkal kezdődik és azzal fejeződik be.

Az újság híradása szerint, Bukarestben jelenleg 380 ortodox vallástanár tevékenykedik, a bukaresti érsekség területén pedig 900. A törvény szerint valamennyi bevett romániai felekezetnek joga van ugyanolyan hittan-tanítást bevezetni az iskolákban, mint az ortodoxoknak. A más felekezetű diákok — az ortodoxok hittan órája idején — külön csoportokban tanulják saját vallásuk tantételeit, az illető egyházak hagyományai szerint, a számukra megjelentetett tankönyvek alapján.

Lesz-e ereje a példabeszédnek?

Felhőtlenül örülhetnénk ezeknek az intézkedéseknek, amelyek az erdélyi magyar diákok számára is biztosítják a hitoktatást, római katolikus, református, unitárius és evangélikus hagyományok szerint, anyanyelvükön, ha a törvény más tantárgyakat illetően nem lenne elfogadhatatlanul kirekesztő, nyelvpusztító. Vajon miként magyarázza majd meg az ortodox hittanár a maga román diákjainak, hogy míg a vallást magyar társaik is anyanyelvükön, a maguk hite szerint tanulhatják, a következő órán már *tilos* számukra anyanyelvükön elsajátítani a reáliákat, a szakmai ismereteket, a gyakorlati tárgyakat? Lesz-e így ereje a példabeszédnek, hogy „amit nem akarod, hogy veled tegyenek mások, te se tedd azt másokkal"?

Úgy mondják — bár erről a román sajtó elfelejt tudósítani —, hogy Erdélyben nem egy helyen az ortodox papok is felismerik ezt az erkölcsi féloldalasságot, és lélekben legalábbis, odaállnak a tiltakozó magyar papok, Bartók Albert csíksomlyói ferences atya és társai mellé.

Beke György

Kérdőjelek Szlovákiában

A boldogok sorába kerülhet-e Tiso?

Josef Tiso — katolikus pap a második világháború idején az önálló Szlovákia államfője — hazájában némelyek számára ma a szabadság és függetlenség jelképe. Sokan szívesen látnák őt a boldogok sorában. Mások számára azonban az ő neve az elnyomást és a diktatúrát jelenti.

Az első független Szlovák Köztársaság megalapítója, Tiso 1887-ben született a Felvidéken, ahol a múlt század végén a szlovák nyelvű névtáblák helyett még csak magyarok voltak, ahol megmagyarosították a szlovák családneveket, s ahol a szlovák nemzetiségű gyerekek magyarul tanultak.

Josef Tisót a nyitrai püspök küldte Bécsbe teológiát tanulni. A bécsi egyetemen a katolikus szociális-tanítás három ismert professzora, *Franz Martin Schindler, Ignaz Seipel* és *Theodor Innitzer* volt rá nagy hatással. Tiso azonban egyvalamiben eltért tanításuktól. Szerinte ugyanis Isten az emberrel együtt megteremtette a nemzetet is, azáltal, hogy nemzeti érzést oltott belé. Ennek segítségével lehet az ember önálló és független. „A nép szeretete isteni parancs — mondta 1939-ben —. Aki nem szereti a népét, az Isten negyedik parancsát szegi meg."

Már káplánként iskolát építtetett, majd a szeminárium vezetőjeként, teológiai professzoraként és nyitrai püspöki titkárként egyre több politikai témájú cikket írt. Kezdetben a Monarchián belüli autonóm államot szeretett volna létrehozni, az első világháború, majd Trianon azonban új perspektívákat nyitott meg előtte. Immáron nyíltan hirdette Szlovákia függetlenségét, s bizott Csehország segítségében. Elképzelései csak félig valósultak meg. Szlovákia ugyanis egyesült Csehországgal, s az új államban minden fontos tisztet a csehek töltöttek be. Az elnyomottság érzése tovább erősítette a szlovák nacionalizmust.

A cseh befolyás ellen többször emelte fel hangját az elsősorban katolikus papok alkotta „Hlinka Szlovák Néppártja", melynek Tiso egyik legbefolyásosabb embere lett.. Alig negyven évesen a prágai parlament képviselője, 1927-29 között pedig egészségügyi és sportminiszter. A baloldali mozgalmak ellenfeleként kész volt belépni a polgári koalícióba, amelynek sikerült megakadályoznia a „Szabadkőműves Csehszlovák Állam" szakítását Rómával.

1938-ban az események drámai fordulatot vettek. Hitler elfoglalta Ausztriát és a Szudéta-vidéket. A Müncheni Egyezmény után a trianoni békediktátum által elszakított területek egy része visszakerült Magyarországhoz. A csehek — Benes elnök lemondása után — készek voltak a szlovákokkal való együttműködésére, s lehetővé tették, hogy Szlovákiának saját kormánya legyen, melyet Tiso vezetett. Az ország történetében először regionális választásokat írtak ki. A kommunisták nem indíthattak jelölteket, pedig a zsidók csak különleges felügyelet mellett szavazhattak. Hlinka Néppártja 98 százalékos óriási többséggel nyert. A csehszlovák államelnök, *Emil Hácha* azonban nem bízott meg Tisóban: felmentette miniszterelnöki tisztéből.

Tiso március 13-án még pártvezérként Bécsből Berlinbe repült — a legnagyobb titoktartás közepette. A német fővárosban Hitlerrel tárgyalt, aki a következő lehetőségeket ajánlotta fel neki: vagy feldarabolják az országot Magyarország, Lengyelország és Németország között, vagy Szlovákia függetlenné válik. Tiso hajnali négykor repült vissza Bécsbe — 12 óra 7 perckor kikiáltották a független Szlovákiát.

A függetlenség persze csak látszólagos volt. Az ország mindvégig a harmadik birodalom kiszolgálója, vazallusa maradt. Történelmileg bizonyított tény: Tiso nem tartotta sokra a nemzeti szocializmust, mégis mindent megtett azért, hogy Szlovákia elnöke maradhasson. Ez hetvenezer zsidó életébe került...

Az 1944-es szlovák népfelkelést Tiso Hitler segítségével verte le. Ezzel honfitársai jelentős részének rokonszenvét is elveszítette. Hol voltak már a tegnap szólamai a „független" és „szabad" népről... A szovjet csapatok eközben egyre közelebb kerültek Szlovákiához, mígnem május 8-án az ország kapitulált. A közben elmenekült elnököt az amerikaiak adták ki Csehszlovákiának. Halálra ítélték, és 1947. április 18-án kivégezték. Nem a Hitlerrel való együttműködéséért, nem a hetvenezer zsidó halálba küldéséért. A fő vád az volt ellene, hogy nagy része volt Csehszlovákia feldarabolásában...

Tisót a katolikus szlovák állam megteremtésének ideája túlzottan elvakította, s tervének megvalósításáért mindenre hajlandó volt. Szellemisége még ma is él Szlovákiában. Erősebben mint valaha. Követői közt igen befolyásos személyiségek is akadnak, például *Jan Korec* bíboros, nyitrai püspök, vagy a kereszténydemokrata politikus, *Jan Carnogursky*. Ők szentként is szívesen tisztelnék Josef Tisót. Lesz rá lehetőségük...?

(sarkady)

Világkonferencia a nők helyzetéről Pekingben

(Folytatás az 1. oldalról)

vándorlás súlyos problémáinak lekűzdésében.

A konferencia nem lesz képes feladata teljesítésére — mutatott rá a szóvivő —, ha arra törekszik, hogy a fejlődő országokra ráerőszakolja a nyugati gondolkodás leszűkítő társadalomfilozófiáját, amely egyébként nem képviseli még a fejlett országokban élő nők nagyrészének elvárásait, szükségleteit sem.

A vatikáni küldöttség élére a pápa az 56 éves, háromgyermekes amerikai családanyát, Mary Ann Glendont nevezte ki, aki a rangos Harward egyetem jogprofesszora. A Pápai Tudományos Akadémia tagja, az Életvédő Nők Katolikus Ligájának alapítója, s az amerikai Vallási és polgári jogok katolikus ligájának tanácsadója. Az amerikai sajtóban a tavalyi kairói konferencia idején nagy vita folyt. Glendon asszony ekkor élesen szembeszállt a Clinton elnök által képviselt, katolikus ellenes hivatalos amerikai állásponttal. A pekingi tanácskozás már csak azért is érdekes lesz, mert az amerikai küldöttséget a kínai fővárosban nem más, mint az elnök felesége, *Hilary Clinton* fogja vezetni.

Szuchy Gábor

HÍREK

Van remény

II. János Pál pápa a Castelgandolfóban fogadta *Jasszer Arafatot*, a Palesztin Felszabadítási Szervezet elnökét. A Vatikáni Sajtóterem nyilatkozata hangsúlyozza: Arafat elnök, úgyanúgy, mint a korábbi, 1982-es, 1988-as és 1990-es találkozókon, ezúttal is kifejezte a pápának személyes köszönetét és a palesztin nép háláját azért a támaszért, amelyet a Szentszék a palesztin kérdésben mindig nyújtott. A PFSZ vezetője tákékoztatta a pápát a békefolyamat legújabb fejleményeiről, különös tekintettel a palesztin-izraeli tárgyalásokra. Elmondta, hogy van remény a megegyezésre, mert mindkét fél erre törekszik. II. János Pál megerősítette, hogy szívén viseli valamennyi palesztin sorsát. Örömét és elismerését fejezte ki, hogy mindkét fél eltökélten és bátran törekszik a problémá megoldására. Kifejezte reményét, hogy a palesztinok és izraeliek erőfeszítése nem lesz hiábavaló, és a két nép rövid időn belül kölcsönös bizalomban és békességben élhet egymás mellett. A találkozó végén II. János Pál a Szentföld és az egész Közel-Kelet népeire az egy Isten áldását kérte, Akihez zsidók, keresztények és muzulmánok egyaránt bizalommal fordulhatnak. MK

Vatikáni könyvek képernyőn

1450 óta működik nyilvánosan a Vatikán könyvtára. A több, mint ötszáz évvel ezelőtti nyitást a humanista szemlélet diadalának tartják. *Boyle* bencés atya, a Vatikáni Apostoli Könyvtár főigazhatója szerint a könyvtárban ma is a humanizmus levegője érezhető. Azt tervezik ugyanis, hogy a Vatikán könyvtárát számítógép-hálózatra kapcsolják, s így a jövő évezredben a nemzetközi hálózat előfizetői a képernyőt nézve „lapozgathatnak" a két évezred értékeit őrző könyvritkaságokban. A terv, amely jelenleg megvalósulásának kezdetén tart, felülmúlja a Louvre és más múzeumok modernizációs törekvéseit is. Az új megoldás lehetővé teszi, hogy a nyilvánosság elől eddig — pótolhatatlan értékük miatt — elzárt művek is elérhetőek elegyenek a kutatók és a közönség számára. Hatvan könyv anyaga máris készenlétben áll arra, hogy rövid határidőn belül, egyelőre csak néhány tudományos intézmény számára elérhető rendszerbe kerüljön, további hatvan előkészítésén pedig dolgoznak a számítógépes szakemberek. Ez a kezdet, de a Szentatya által kezdeményezett terv alapján a harmadik évezredben már a Vatikáni Könyvtár mind a százötvenezer könye olvasható lesz, a hálózatba bekepcsoltak számára, képernyőn.

Erkölcsi kötelesség

„Tizenkétezer ember életét követelő, három esztendeig tartó megszállás után Szarajevó lakosságában ismét felcsillant a reménység sugara." — ezt nyilatkozta *Pero Sugar* szarajevói segédpüspök az Avvenire című olasz katolikus napilapnak azt követően, hogy a NATO megtorló légi csapásokat mért a Szarajevót, Tuzlát és Gorazdét körülvevő boszniai szerb erőkre. Mint mondta, három éve vártak erre a beavatkozásra. A város lakói nyitott ablakokból hallgatták a bombázások zaját, nem törődve a veszélyekkel. Sudar püspök rámutatott: Szarajevó népe reménykedik, de nem lehetnek boldogok, amikor mások szenvednek. Ugyanakkor méltatlan volt, hogy továbbra is azok szenvedjenek, akik szeretetből itt maradtak. Ezért erkölcsi kötelessége volt a NATO-nak, hogy közbelépjen azok védelmében, akiket ok nélkül megtámadtak, és akiknek az életét kioltották. MK

Bálint Sándor „boldogságáért"

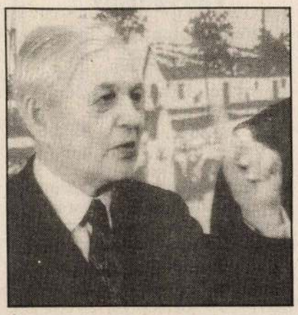

Az európai hírű, szentéletű szegedi tudós temetésén határoztam el, hogy mielőbb kezdeményezem boldoggá avatását. Mindenek előtt alaposan átgondoltam, mit tehetek én. Közben esztendők teltek. A hagyaték kezelőjeként már egészen biztos voltam abban, hogy sokoldalú levelezést kell folytatnom. Akkor 1989-et írtunk.

Először is *Gyulay Endre* püspök úrtól kérdeztem: belevághatok-e. Biztató és reményt adó válasza után, szinte azon a napon megírtam első leveleimet. Tanítványokat, kortársakat szólítottam meg először a kérdéssel: Lehet-e boldog Bálint Sándor? Meglepett, milyen gyorsan, mennyire kimerítő levélben válaszoltak, méginkább az, hogy sok további nevet és címet is kaptam tőlük, akiket leveleimmel ugyancsak fölkereshettem. Pár esztendőn belül több száz levelemre érkezett válasz: mindegyikből az igen, „lehet" sugárzott.

A nagyon fontos dokumentumokat 1994-ben adtam át Gyulay püspök úrnak. Fél esztendő múltán a főpásztor úgy nyilatkozott: „Kellene adni az emberek kezébe egy Bálint Sándor-könyvet. Képekkel és egy imával, hogy ezáltal megindulhassanak az imameghallgatások."

1995 június derekára készültem el e kézirattal. De ki fogja kiadni, honnan lesz rá pénz? Hamarjában hét helyre menesztettem támogatást kérő levelet, és szinte azonos időben kopogtattam (telefonon) három kiadónál. Amint az várható volt: kiadó már volna, de ráváló nincs. Támogatóként csak a Szegedért Alapítvány jelentkezett eddig.

A további hat — lehetséges és felkért — támogató jelölt eleddig nem reagált a kérésre; persze tudjuk, nem megy az ilyen ügy manapság egyik napról a másikra. Ezért (is) folyamodom egyfajta „közhírré tételt"-hez: kéréssel a Tisztelt Olvasókhoz, Bálint Sándor kortársaihoz, tanítványaihoz és tisztelőihez: teremtsük elő ehgyütt a kiadásra való pénzösszeget.

A nyomdai és egyéb költségek ma már igen magasak, de nem egységesek. Éppen ezért nyilván arra a műhelyre gondolunk majd, amelyik olcsóbban állítaná elő könyvünket, ám megfelelő színvonalon. A három megkeresett kiadó — például 5 000 példány esetén 300—500000 forint közötti összeget emleget. Sok is, elfogadható is. De Bálint Sándorért semennyi sem sok! Kérem, akiknek módjuk és lehetőségük van rá: levélben, vagy telefonon jelezzék szándékukat Gyulay Endre püspök úrnál (6720, Szeged Aradi Vértanúk tere 1. Telefon: (62) 311-932 számon), vagy e sorok írójánál 6720 Szeged, Móra Ferenc Múzeum, Roosevelt tér 1-3. Telefon: (62)470-370. Megértő segítségadásukra várva, Bálint Sándorért:

Ifj. Lele József néprajzkutató
a Bálint Sándor hagyaték kezelője

A társalkodás művészete II.

A második szabály: „Soha ne szakítsd félbe azt, akivel társalkodol."

Ez bizony néha türelmet igényel. Vannak bőbeszédű emberek, akikből szinte ömlik a szó, ilyenkor hasznos, ha a beszélgetés elején jelezzük, mennyi idő áll rendelkezésünkre. Egy nyilvános vitában a vitavezető ezt előre jelzi mindenkinek. A vitavezető kötelessége, hogy figyelmeztesse azt, aki nem alkalmazkodik a szabályhoz, hogy lejárt az ideje.

A vita azonban nem társalkodás. Igazi barátok között vitának tulajdonképpen nincs is helye. Hogyan értessük meg egy baráttal, hogy egy bizonyos határon túl már fizikailag sem tudunk odafigyelni? Egy bőbeszédű ismerősömnek beszélgetésünk másnapján levelet írtam. *„Barátom, én veled ellentétben nem tudok egyszerre olyan sok gondolatot feldolgozni, taníts meg, hogyan csináld..."*

Legközelebb ő kezdte ugyan a beszélgetést, de rövid volt. Elnézést kért: „tudod, otthon a feleségem soha nem hallgat végig". Hát ez volt a háttér: örült, hogy legalább egyszer valaki végighallgatta.

Jézus az evangéliumok tanúsága szerint soha senkit nem szakított félbe. Vajon miért? Félbeszakítani nem csak annyit jelent, hogy „valaminek a folytatását ideiglenesen megakadályozzuk". (Értelmező szótár) Valójában, különösen ha félszeg az illető, ha nagyon nehéz vagy kényes a mondanivalója, sokszor véglegesen beléfojtjuk a szót.

Olyan egyszerű! Amit én akarok elmondani neki, azt úgyis tudom. Mondanivalóm nem vész el, ha nem mondom el azonnal. Nem egyszerűbb, ha ő kéri a véleményemet? Lehet, hogy amit nem mondhatott el, valójában az én életemnek adott volna döntő fordulatot.

Édesapám nem sokkal halála előtt leültetett és beszélni kezdett. Ha nem tudtam volna, hogy életéből csak pár napja van hátra, akkor talán félbeszakítottam volna: *„Papa, térj rá a lényegre".* Apám szinte átmenet nélkül „tért rá a lényegre." Hirtelen megkérdezte, gondoltam-e már arra, hogy jezsuita legyek. Hallgattam. Évek óta bujkált bennem a gondolat, de nem mertem elé állni a gondolattal. Mi késztette a kérdésre, ma sem tudom. Talán, *mert szeretett, odafigyelt a ki nem mondottakra is.* Most, mint pap, arra gondolok: mi lett volna, ha akkor félbeszakítom?

Kiss Ulrich SJ

Az élet egysége a Biblia fényében

Fiatal szakemberek nemzetközi tanácskozása

Az idén Ausztria adott otthont — Csehszlovákia, Magyarország és Románia után — öt ország fiatal műszaki, mezőgazdasági és közgazdász szakemberei találkozójának. Ez volt a SIIAEC, (Katolikus Mérnökök, Mezőgazdászok és Közgazdászok Nemzetközi Titkársága) által rendezett negyedik nyári tanácskozás azzal a céllal, hogy a mindennapi hitélet és a szakmai gyakorlat összeegyeztetéséből adódó problémákat, tapasztalatokat a résztvevők megosszák egymással.

A SIIAEC által szervezett találkozók céljai között kezdettől fogva szerepel az, hogy a volt keleti tömb országait is bevonják a tapasztalatcserébe, a közös elmélkedésbe. Ezért is sajnálatos, hogy a két évvel ezelőtt Dobogókőn megrendezett találkozón a keleti országok közül csak Magyarország képviseltette magát; az idén Ausztriában, a házigazdák, a főszervező franciák és az olaszok mellett pedig mindössze egy magyarországi és egy romániai küldött vett részt az összejövetelen.

A négynapos tanácskozás során a résztvevők a saját országuk adottságai és a hivatásuk szempontjainak figyelembe vételével közelítették meg az élet egységének kérdését. Sokak számára már az is meglepő volt, hogy ilyen kérdés egyáltalán felmerül, meglehet, ők közelebb vannak az egységhez. Mások vonzóan fogalmazták meg az egység keresésének útját, melyet az emberszeretteben („charity") gondolnak megtalálni. Megint mások a tanúságtétel példájával álltak a hitről és szakmai problémákról tanácskozó társaik elé. A napi program közös imával kezdődött, amelyet naponta másik ország képviselői vezettek. A négy nap alatt többször szentmisén vettek részt a küldöttek.

A négynapos együttlét a tapasztalatok összegzésével végződött. Ennek során a résztvevők megegyeztek a találkozások folytatásának szükségességében és elhatározták, hogy legközelebb, 1996-ban ismét Magyarországon rendezik meg a SIIAEC összejövetelét. Megállapították, hogy az egységes, de nem uniformizált Európa záloga éppen az, hogy az emberek találkozzanak, megosszák egymással a hitük, életük és hivatásuk tapasztalatait. Ennek során nemcsak maguk gazdagodnak, de arra is alkalom kínálkozik, hogy segítsenek a másikon.

Verdes Sándor

A téma iránt érdeklődők jelentkezését várják a KÉSZ titkárságon, 1118 Bp. Előpatak u. 35. tel.: 182-0794, vagy a VS Stúdiónál, 1539 Bp. Pf.: 669.

Családtalálkozó

A Tapolca és Keszthely környékén élő katolikus családok számára találkozó lesz Lesencefalun, a kultúrházban, szeptember 15-én 15 órától. A találkozó célja: a családpasztoráció kiszélesítése. A délután programjában előadás, tanúságtevés, beszélgetés szerepel. Szeretettel várják a családokat a Veszprémi Főegyházmegye családreferensei.

Hírek hirdetések

PÁLYÁZAT

A keszthelyi Kármelita bazilika pályázatot hirdet 1995. szeptember 1-től megüresedett kántori állás betöltésére. Megfelelő képesítéssel rendelkezők jelentkezését a következő címen várják: Kis Szent Teréz Plébánia, 8361 Keszthely, Tapolcai u. 1.

Kál község katolikus egyházközsége pályázatot hirdet a megüresedett **kántori állásra**. A jelentkezőknek plébánosi ajánlást kell bemutatniuk, a hívek előtt ünnepi szentmisén kell bizonyítaniuk rátermettségüket, kántori, énekvezetői talentumukat, egyházhűségükről, egyházias beállítottságukról pedig a legutóbbi munkahelyükről, vagy ha kezdők, oktatóiktól kell ajánlást hozniuk. Fizetés megállapodás szerint. Lakás esetleg megoldható. Cím: Rk. plébánia 3350 Kál, Fő út alsó 4.

TALÁLKOZÓ

A Magyar Katolikus Orvosok Szent Lukács Egyesülete szeptember 11-én tartja szokásos összejövetelét a Jézus Szíve templomban (VIII., Mária u. 25.), az esti fél 6 órai szentmiséhez kapcsolódóan, a hittanteremben. Dr. Solti Gyöngyi: „Betegség és bűn" címmel tart előadást.

ELŐADÁSOK

A Keresztény Értelmiségiek Szövetségének meghívására **Josef Seifert**, a liechtensteini egyetemi intézet rektora előadást tart „Az élet védelmében" címmel szeptember 14-én, csütörtökön 18 órakor az Adalbertinumban (Bp., XI. Előpatak u. 35), szinkrontolmácsolással.

Dr. Rózsa Huba a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának professzora szeptember 19-től **megkezdi bibliamagyarázatait az Egyetemi Templomban** „Jézus az Isten Fia. A bibliai hagyomány a Názáreti Jézus életének és kilétének hiteles tanúja" címmel. A bibliaórák keddi napokon — kivéve minden hónap második keddjét — fél 7-kor kezdődnek. Előtte 6 órakor szentmise.

Szeptember 4-től az Újlaki plébánia hittantermében tart előadásokat **Kovács Gábor atya a Katolikus Egyház Katekizmusa** alapján. Felnőtteknek kedden esténként 7 órakor „Szent seregek ura" címmel, az ifjúságnak hétfőn esténként 7 órakor „Menj be urad örömébe" címmel. Helyszín: Bp. II. Bécsi út 32.

MEGEMLÉKEZÉS

Volt cinkotai növendékek! Tanáraink szentmisét mondatunk a budapesti Szikratemplomban, szeptember 27-én, szerdán, du. 5 órakor.

ALAPÍTVÁNYOK

Az egyházaskozári épülő csángó templom „Gaudium Nostrum" alapítványának számlaszáma: Budapest Bank RT. 244-12230.

Örömmel értesítjük a lap olvasóit, minden korábbi szíves adományozónkat, hogy **Százhalombattán május 30-án** megtörtént az új katolikus templom **alapkőletétele** és augusztus 21-én elkezdődött az építkezés. Szeretnénk elérni, hogy jövő év Szent István napjára a templom álljon. Sajnos még nem rendelkezünk az elegendő összeggel, ezért kérjük áldozatkész segítségüket. Az adomány az adóalapból levonható. Csekkszám: 219-98045 782-9538 „Dominus Vobiscum" Alapítvány 2440 Százhalombatta, Szent László u. 59.

A tapolcai 4. számú, keresztény szellemiségű óvoda „Remélj az Úrban, és tedd a jót" Alapítványa azért jött létre, hogy az intézmény működtetéséhez szükséges pénzforrásokat megteremtsük. A legkisebb adományt is hálás köszönettel fogadjuk a TÁPOLCA OTP Bank Rt. 489-98062/868-0/2 számla javára. Kérésre csekket küldünk. Az adomány az adóalapból leírható. Szanyi Margit 4. sz. Óvoda. 8300 Tapolca Alkotmány u. 9.

MEGHÍVÓ

Az Aquinói Szent Tamás Társulás szeretettel vár minden érdeklődőt alaptagalmakat tisztázni szándékozó **vitaestjére**. Címe: „A toleranciától tartózkodó szabadság liberális gyakorlata". A beszélgetés kiindulópontja Szennay András: „Valásszabadság és tolerancia" (Vigilia, 1995. 8. 577-87.) című tanulmánya. Korreferátumot tart Rásztai Tibor. A vitaest helye: Kosztolányi Kulturális Központ (IX. Török Pál u. 3. — II. Klub), időpont: szeptember 18. du. 6 óra.

A Szent István Társulat 1995. szeptember 18-án 17 órára hirdeti meg az évi rendes közgyűlését régi székházának dísztermében (Budapest VIII., Szentkirályi u. 28. Franklin Nyomda). A közgyűlés határozatképességéhez legalább a taglétszám felének jelenléte szükséges. Minthogy ez már csak a vidéki tagok miatt sem remélhető, a közgyűlést másodszorra szeptember 25-ére, hétfő 17 órára túzi ki, amikor a megjelent tagok létszámára való tekintet nélkül a közgyűlés határozatképes. A közgyűlés tárgysorozata: Dr. Paskai László bíboros, primás érseknek a Szent István Társulat fővédőjének előadása, Az „élet kultúrája — gondolatok az Evangélium Vitae pápai enciklika kapcsán" címmel. Alelnöke beszámol a Társulat 1994. évi működéséről; a Számvizsgáló Bizottság tagjainak kiküldése a következő évre, alapszabályszerűen benyújtott esetleges indítványok.

MEGJELENT

Megjelent Kisfalusi János: A fallóskúti (hasznosi) Mária-kápolna című könyve. A könyv beszerezhető Fallóskúton a sekrestyében, a budapesti Ecclesiaban és a Pannonhalmi könyvesboltban (V. Ferenciek tere 7). Miskolcon a Glóriában és a Szent Anna kegytárgy üzletben, valamint Szegeden a Szent Gellért könyvesboltban (Aradi vértanúk tere 2). Megrendelhető a kiadónál is: Kisfalusi János 3825 Viszló, Fő u. 34. A könyv ára 200 Ft.

TOMORI PÁL vitéz várkapitány esküvője Putnoki Sárikával Sajóvelezden az 1520. évben Írta: Erős István, illusztrálta; Kónya István. A könyvecske ára: 150 Ft. Kapható: Rk. Plébánia, 3652 Sajónémeti, Petőfi u. 12.

SZOLGÁLAT

CARITAS telefonos lelkisegély-szolgálat várja életvezetési és lelki problémákra vonatkozó hívásaikat a 142-77-62-es telefonszámon kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnap du. 6 órától reggel 6 óráig. A hívás ingyenes.

„Együtt a rák ellen" telefonos lelkisegély szolgálat száma 212-2631. A hívás ingyenes, hívható minden nap 9-21 óráig.

Keresse fel az Új Ember Könyvesboltot! Tanévkezdésre ajánljuk:

RÓNAY LÁSZLÓ: ERKÖLCS ÉS IRODALOM
A magyar irodalom rövid története a kezdetektől napjainkig.
(Középiskolások számára ajánlott tankönyv.)
Ára 380,— Ft

ELMER ISTVÁN: A TÖRTÉNELEM ORGONÁJÁN ISTEN JÁTSZIK
Az Új Ember hetilap fél évszázados történetének krónikája, sajtótörténeti dokumentumokkal és gazdag irodalmi válogatással Pilinszky János, Sík Sándor, Rónay György, Illés Endre, Berda József, Tamási Áron és mások műveiből.
Ára: 560,— Ft

Szeptemberi akciónk:
A szerzők — ha az alábbi megrendelőn ezt Ön jelzi — kérésére névre szólóan dedikálják könyveiket.

Ez a lehetőség szeptember 30-ig érvényes!
A megrendelőlapot nyílt levelezőlapra ragasztva az alábbi címre küldje:
Új Ember Könyvesbolt: 1053 Budapest, Ferenciek tere 7—8. (Kárpátia-udvar)
Tel.: 117-3933

MEGRENDELŐLAP
Megrendelem postai szállítással az alábbi könyveket:

..... pld. **Rónay László: Erkölcs és irodalom** (380,— Ft/db)
..... pld. **Elmer István: A történelem orgonáján Isten játszik** (560,— Ft/db)

Kedvezmény! Legalább 10 példány vásárlása esetén
10% engedményt adunk a könyvek árából!

Név: .....
Cím: .....
.....

A könyvet dedikálva kérem: IGEN — NEM (a nem kívánt rész törlendő)

ELSŐ, EGYETLEN SZERELEM

1.

Hát szerettem én is egyszer,
— Halljátok, ti jó barátok! —
Szőke asszonyt, büszkét, szépet,
Kárhozatos angyalképet.
— Most is éget, mint az átok.

Hogy szerettem, hogy öleltem!
Mért is kellett tőle válnom?
Én fenyőfa, ő a pálma,
Lelkem első, legszebb álma,
Ki megölte minden álmom.

2.

Markom érdes, szívem kérges,
Mint a posztó, nyers, goromba,
Furcsa vágyak szállnak rajta.
Ilyen édes asszony-fajta
Nem való az én karomba.

Utca rongya kell énnékem,
Azt csókoljam, azt becézzem;
Boros flaskó, durva nóta . . .
Hogy van az hát, hogy azóta
Mégse lehet másra néznem?

3.

Szeretett-é? — Nézzetek rám:
Nem szerethet senki éngem.
Vágyam szívét meg se szállta,
Csak épen hogy megsajnálta
Asszony-éhes szegénységem.

Olyan áldott volt a szíve
S oly szánandó ám az ínség,
A nyomor, mely némán vádol.
— És a csókok koldusától
Elrabólta végső kincsét.

BÁLINT REZSŐ
TANULMÁNY

Bálint Sándor

Lud Lauber és Napsi

Sí

Bihar az Erdélyi
utcában, tervezték
festették

Repr.

Gyöngyösi magyar II.

90. l.

Bálint Sándor
építész

Lechner Kamilló Ödön

dr. Rados Jenő

Schall József, Welter János

Tóbiás Árpád

Zotter Tibor

építészek

A XIII. ker. Gyöngyösi és Rainer-utcai elemi iskola tervpályázatain 1941-ben pályaműveik megvételre javasolva

Halász Körép 1941

130-l.

Bálint Sándor
gyűjtő

l.

Tér és Forma
1936. 95. l.

Bálint Sándor

Tér és Forma.

1940. 101, l.

(Bér-villa Budapesten a Bernáth Géza-utcában, képekkel.)

Terverte fenti.

unbekannt war.

Das dem Werke zugrunde liegende Abbildungsmaterial wurde in einigen Städten in besonderen Ausstellungen gezeigt. Die Presse berichtet darüber:

Hier ist es gelungen, den Beweis dafür zu erbringen, daß das Kunstschaffen in den Zipser Städten auf deutschen Ursprung zurückgeht und daß die Kirchen, Rathäuser, Burgen und Schlösser mit ihren Gemälden und Plastiken ausnahmslos deutscher Herkunft sind. Deutsche Allgemeine Zeitung, Berlin.

. . . ergreifende, holzgeschnitzte Madonnen, steinerne Bildwerke, erfüllt von der Strenge und dem inneren Leben des Mittelalters, große Kirchenschiffe eigenartiger baulicher Konstruktion, mittelalterliche Rathäuser und bürgerliche Wohnbauten hohen Alters entführen die Phantasie in eine ferne Zeit. Für den empfindlichen auf Kunstwerke reagierenden Betrach-

Eine zusam
begrün

ist schon
Anliegen
nicht we
Methode
wiederun
Einführ
Gesamtb
war unn
sich denn
gefunden
art und

Das
Sein Wesen

Festschrift zur Fe

Bálint Sándor

vrá

Tél és Tóma

1892. 14. l.

(Családi ~~kor~~ház
a Csendőr-utca
9. sz. alatt, kéjelkel.)

Tervezte fenti.

Széll Kálmán (nekr.) IX. 184.

Bálint Sándor

építési

Villa Budán a

Hékás utcában

Teverte fenti

Rep. -

Tér és Forma

1943. I. f. 18. l. -

inkább úgy érzem, hogy nem is a fizika volt számomra fontos, hanem az emberek, akik körülvettek.

1965-66 kora ősze lehetett. Sándor Gyurka humoralista országjárása során több vidéki egyetemi színjátszó körrel jó kapcsolatot épített ki. A szegedieket egy alkalommal azzal a kijelentéssel lepte meg, hogy Pilinszky verseiből készít szó-kollázst, és Jancsit is lehozza. Négyen mentünk le Trabanttal, a negyedik Jancsi nővére, Erika volt. Indulás előtt néhány perccel Jancsi még pizsamában cigarettázgatott az ágyban. Amikor elszívta, frissességét jóga fejállással bizonyította, és zuhogó esőben indultunk Szegedre.

A műsor: 1. Petőfi rock (Paál István rendezte)

2. Sándor György vers-kollázsa

3. Pilinszky; KZ-oratórium (Az egyetem diákjainak előadása, Paál István rendezte)

4. Beszélgetés a szerzővel, előadókkal, diákokkal

Jancsi megkért, hívjam át az előadásra Bálint Sándor bácsit. Az időben országszerte „fortélyos félelem igazgat"-ott és buzgó porkolábok. Bálint Sándort az egyetemről menesztették. „Egyetlen óriás ütés". Fertőzött. Nem tudtam, hol lakik. Az egyetemisták közül kértek jelentkezőt, kísérjen át. Aki a lakáscímét tudta, az színt vallott. Talán már fertőzött is. — Jelentkezett.

Sándor bácsit a látogatás váratlanul érte. Meghurcoltatása után az egyetemisták meghívása régi egyetemére, Pilinszky darabjára: „Fények egy elfelejtett arcon". Néhány percet kért és utánunk jött. Az első sorban kapott helyet. Itt készült róla a fotó.

Az előadások közötti szünetekben a hallgatóság a Vigiliával ismerkedett. Sokak számára ismeretlen volt a folyóirat. Felemelték, lapozgatták. Visszatették. Nem látszott rajtuk fertőzés nyoma.

A KZ oratóriumnak 10 óra felé lett vége. A klubhelyiség fala nyers, vörös tégla. Fehér ruhában, egy-egy gyertyával a kezükben az Öregasszony, a Kisfiú, RM Varsóból. Aztán már az egész kórus gyertyája égett. „A lényeget továbbadták."

Utána szabad beszélgetés volt az

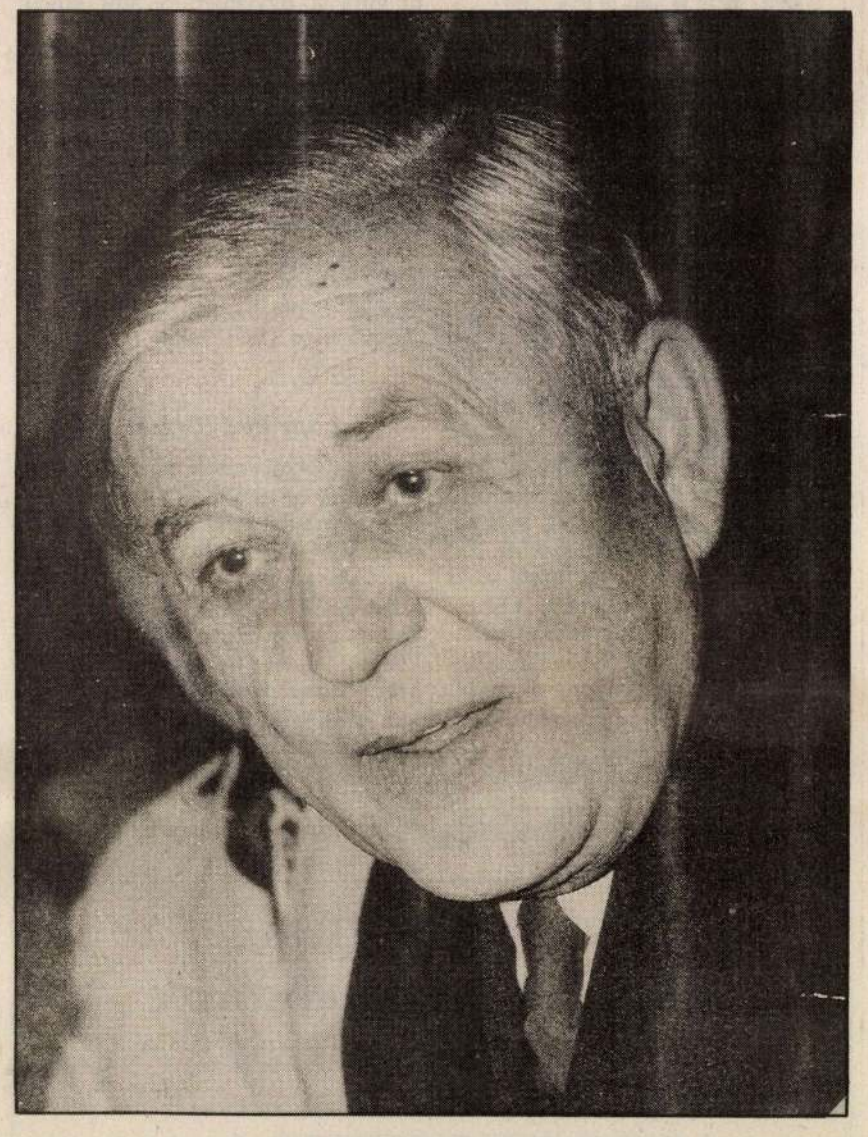

egyetemistákkal. Feszélyezte őket, hogy marxista egyetemen, tanáraik és elbocsátott professzoruk jelenlétében hogyan szóljanak egy katolikus költőhöz. Kerülgették a lágereket, az Új Embert. Hosszú csend után egyikük megkérdezte:

— És mi a véleménye az elkötelezett költészetről? — Jancsi néhány másodpercet gondolkozott:

— Egyik kedvelt képem Van Goghtól a Bakancsok. És nem tudom, ki volt akkor a miniszter.

A levegőt vágni lehetett. Majd kitörő nevetés, dörgő taps.

A beszélgetés hajnali 5 óráig tartott. Végül már arra kellett hivatkozni, hogy aznap jövünk vissza Pestre, és még Bálint Sándorék is meghívtak ebédre.

„Who dreamed that beauty passes like a dream". (Yeats) Ki álmodhatta, hogy a szépség úgy távozik mint egy álom. Mint a folyó. És ez kijelentő mondat, nem kérdés. Maradéka a part, és omlik az oldal.

Vattay Elemér

Egy Bálint Sándor fotó rövid története

Heisenberg, élete vége felé egyik barátjával beszélgetve ezt mondta: Most már egyre

pességünket is megfertőzték volna, olykor hajlamosak vagyunk már költészetünk és prózairodalmunk jövőjét is sötéten látni, s hanyatlást, sorvadást gyanítani ott is és akkor is, ahol és amikor ezt az ég világon semmi sem indokolja. Sőt, épp ellenkezőleg, csak biztató, örvendetes jelekről számolhatunk be, ha igazán odafigyelünk az újonnan jelentkezők eredményeire.

A Littera Nova Kiadó 1995 februárjában irodalmi pályázatot hirdetett meg önálló kötettel még nem rendelkező alkotók számára, vers és próza kategóriában. A pályázatra ezernél több szerző jelentkezett, közülük sokan több művel, s egyharmaduk verssel és prózával egyaránt. A beérkezett pályaműveket mindkét kategóriában ismert szerzőkből álló zsűri bírálta és értékelte. A nyertesek munkáiból vers-, illetve prózaantológiát jelentetett meg a kiadó.

A prózaantológiában szereplő tizenöt szerző, lett légyen határainkon belül vagy kívül élő, férfi vagy napibb és valóságosabb problémákat ábrázolnak és boncolgatnak, s így aztán olvasmányosabbak is. Töretlen fejlődést, sikeres továbblépést és elmélyülést kívánunk mindannyiuknak, köztük Domokos Gábornak, akinek tárcáival rendszeresen találkozhatnak az olvasók lapunk hasábjain. *(Littera Nova Kiadó, 1995)*

(p.j.)

Ezer éve történt...

Múlt év októberében Esztergomban mutatták be annak a nagyszabású, A magyarság 1100 éve Európában című filmsorozat első darabját. Varga György rendezte Koditek Pál szöveg- és forgatókönyve alapján. Tavaly augusztusban emlékeztek Esztergomban Boldog Gizella és Szent István király házasságkötésének 1000. évfordulójára. A film készítője a házaspár egykori látogatását és az ünnepi évfordulós eseményeket elegyítette, ily módon érzékeltetve a múlt és jelen egymásra épülését, azt

tásáról, Kada Lajos címzetes érsek, madridi nuncius a magyarság összefogásának szükségességéről szólnak.

A szép és tanulságos alkotás videokazettán 1 890,- Ft-ért vásárolható meg a Szent István Társulat könyvesboltjában, a Bencés könyvesboltban, a Szentendrei Papírgyár Rt Budapesti Képviseleténél (1071 Budapest, Damjanich u. 47. I/a.) és a Gran Tours Esztergom Város Utazási Irodájában (2500 Esztergom, Széchenyi tér 25.)

g.s.

Németh István Péter:
Újesztendei naplósorok a soliloquiumról

Ónos eső zuhog 1995 szilveszterének
éjszakáján. Micsoda pocsék útviszonyok
perceken belül egy dunántúli kisvárosban!
Azért Wim Wenders filmje (Az égbolt Berlin fölött)
láttán mégis arra gondolok, ha nehány
vagy egyetlen, árva angyal ama erősebb létezésből
pont' erre volna kíváncsi, mit hajtogatok
magamban, azt hallaná, hogy most minden ima
helyett folyvást egyvalakihez beszélek,
aki éppen ember és nő és nincs velem.
Ezek a szavaim aztán bele-belefonódnak
jóvátehetetlenül elalváselőtti fohászom
szövetébe.
Hogy' van ez, Istenem, hogy így is kedves
lehet előtted valaki rebegése?

Pannónia he

— A 85 éves Takáts G

Ha napjainkban is rendeznének helikoni ünnepségeket a keszthelyi Festetich-portán, minden bizonnyal *Takáts Gyula* lenne ott a pannon szellem és az európai magyarság szintézist teremtő, ünnepelt poétája. Az a tekintélyes literátor, aki a fővárostól távol eső régióban is megbecsült, makulátlan alakja a század irodalmának. Aki verseivel, prózai alkotásaival és ízlésnemesítő irodalmi szervezőmunkájával egyaránt beírta nevét kultúránk aranykönyvébe.

Első verseiben már — amelyek több, mint hatvan esztendővel ezelőtt keletkeztek — sikerül megteremtenie egy olyan egyedülálló, sajátos életérzést és lírát, amelyek az ember és a világ legszélesebb ívű befogadásáról vallanak. Páratlan természetlátása, nem lankadó, aktív humanitása és meg-megújuló költői ereje révén az eleven, ifjúi folyamatosságot képviseli irodalmunkban. Nem „őszikék" születtek az elmúlt évtizedek során költői húrjain, hanem olyan életfilozófiát és hiteles gyakorlati életrendet, etikus tartást sugalló összegzések, melyek megerősítik az embert az igaz és nemes dolgok vállalásában, szeretetében.

BÁLINT Sándor

Új Ember 1996 febr. 4.

BÁLINT Sándor
Vigília 1984/9

élet rendezésére. El kell jutnunk odáig, ahová Jézus hívogat, hogy ahol szükség van rá, ne csak egyenlő mértékkel mérjünk, hanem „túlcsordulóval" (Lk 6, 38).

Ma újra ki merjük mondani, hogy vannak, s míg a világ világ, lesznek is közöttünk különös fájdalomtól sújtott emberek. Ezek láttán jutott el Camus addig a *lázadásig*, amelyet – Descartes mondatát átalakítva – az emberhez méltó lét alapmagatartásának tekintett: „Lázadok, tehát vagyok". Ez a Camus-i lázadás nem valamilyen rossz vagy tökéletlen társadalmi rend, hanem a képtelennek vallott világrend ellen irányul, amelyben az ártatlannak (legalább némely ártatlannak) szenvednie kell.

Camus lázadásához képest nyilvánvalóan olcsó „megoldás" beletörődni a mások bajába, hallatlanra venni azt, amin segíteni talán nem tudunk. Önáltatás azt mondanunk: majd eljön az ideje annak, hogy az effajta bajok megszűnjenek. De ha a nyárspolgári közöny, vagy a naív haladáshit *kevesebb* annál, amit Camus hirdet, az evangéliumi irgalmasság – több. Akár az irgalmas szamaritánusé, aki végül tudott segíteni, és segített ott, ahol mások érzéketlennek bizonyultak. Akár Máriáé, aki segíteni nem tudott a Fián, de ott állt a keresztje alatt, s legalább osztozott fájdalmában.

Az igazságosabb (vagy gazdagabb) társadalomért vívott küzdelem hősei mellett ma újra számon tartjuk és nagyra becsüljük az irgalmasság hőseit: Albert Schweitzert, Teréz anyát s még néhány nagyszerű kortársunkat. Amikor ezek a részvételről s az irgalmasság cselekedeteiről írnak, szavaikból a tapasztalat hitelessége sugárzik. Hadd idézzek közülük egy kevésbé ismertet, Jean Vanier-t, aki húsz éve alapította Bárkáját lelki sérültek befogadására, s akinek közösségéből azóta ötvenöt másik támadt!

„Nem részvét az, ha csak azért adok, hogy rossz lelkiismeretemet megnyugtassam. A részvét: lényege szerint két szív találkozása. Nem az a fontos, hogy adok, hanem hogy hogyan adok, a pillantásom minősége, az odahallgatásom minősége, a mozdulatomon átfénylő szeretet. Ha valóban a szeretet vezet, figyelni fogunk annak minőségére, amit adunk. Ha éhezővel találkozunk, jó kenyeret kell adnunk neki. De gyöngéden és tisztelettel."

„A részvét nem azt jelenti, hogy megszüntetjük a másik szenvedését, inkább, hogy együtt hordozzuk vele. Ha egy anya gyermekét temette el, nem tudjuk eloszlatni a gyászát. De együtt bandukolhatunk vele, együtt sírhatunk és imádkozhatunk vele. Bátoríthatjuk és megerősíthetjük. Legnagyobb segítség, ha megérzi, hogy barátra lelt bennünk, aki megérti őt, nincs a bajában egyedül."

Aki próbálta, tudja: ehhez az irgalmassághoz türelem kell, alázatosság, megilletődött tisztelet – és igaz húsvéti hit. Mint minden nagyszerű dolognak, ennek is megvannak a félresiklatói: a rutin, a fölényesség. Még a hit is milyen könnyen válhatik ilyenkor bántóvá ahelyett, hogy vigasztaló volna! Megint Vanier-t idézem: „Ha nem élem át mélyen, komolyan egyfelől saját nyomorúságomat, másfelől Isten irgalmasságát, akkor jótékonykodó gazdagként fordulok a szegényhez. Az talán hálás is lesz tanácsaimért, a segítségért, amelyet nyújtok neki, de nem fogja érezni, hogy igazi megértésre talált." Erre mondta József Attila: „Szívére veszi terhünk, gondunk. Vállára venni nem bolond . . ."

Az irgalmasság ilyenformán nem a gazdagok kiváltsága, pedig nekik volna a legtöbb adni valójuk. Inkább azoké, akik maguk is ismerik a szenvedést, s ha adnak, a kevesükből adnak. Itt is igaz a szegény asszony evangéliumi példázata!

A kereszténységre ma az irgalmasság cselekedeteinek sok-sok alkalma vár. Baj volna, ha sértődöttségből vagy kishitűségből elutasítanánk ezeket az alkalmakat. Vagy ha ügyetlenül, nem igazán evangéliumi lélekkel vállalnánk őket!

In memoriam

Bálint Sándor

(1904–1980)

5 évvel ezelőtti fényképeket nézegetek, majd mozgófilmet vetítek: Bálint Sándort látom az 1979. augusztus eleji alsóvárosi búcsún. Barátaival áll a templomajtóban, öregeivel beszélget a fák alatt, fiatalok veszik körül s magyaráz nekik. Csupa derű, jókedv, megelégedettség. Jól érzi magát Alsóváros szívében, a nyári búcsú áhitatában és zsibongásában. Jól érzi magát a Máriát, Havi Boldogasszonyt köszöntő s Istennek az új kenyeret köszönőezrek éneklő-imádkozó nyári forgatagában. S mi is jól éreztük magunkat vele, mi, akik láthattuk örömét, oldott jókedvét, és részt vehettünk azon a vacsora utáni együttléten, amelynek ezúttal ő volt egyik főszereplője, múltközvetítő adatközlője. Az örökké kérdező folklorista hirtelen kérdezett alsóvárosi parasztpolgár lett. Az elhangzottakat jórészt magnószalagom őrzi. Ugyanígy őrzi Hamvas István prépost, alsóvárosi plébános Bálint Sándorral kapcsolatos történeteit. Ezek önmagukban is műfajt képviselnek. A nagy tudós és ember portréját jellemző vonásokkal egészítik ki. Bálint Sándor azon a napon és estén boldog volt. Magafeledten boldog. Örömét csak fokozta 75. születésnapjának másnapi megünneplése. Ez a vasárnap délelőtti ünnepi szentmisét követő ebéden történt, amikor is püspöke jelenlétében köszöntötte őt Alsóváros képviselete, majd barátai, élükön Hamvas Istvánnal, szép, igaz szavakkal, énekkel. Annyira meghatódott, hogy szólni sem tudott, csak könnyezve köszönni: barátságot, ragaszkodást, és elnézést kérni, amiért érzései úrrá lettek rajta s nem engedték, hogy „illően" viszonozza a szívből jövő megnyilatkozásokat. S e mély megindultságot épp úgy rögzítette gépem, mint az előző napon elhangzottakat: ízes beszédét, minden szavában megmutatkozó emberszeretetét.

Ezen az 5 év előtti verőfényes Havi Boldogasszony-búcsún az ünneplők közül senki sem gondolta volna, hogy ez alkalommal utoljára üdvözölhették őt születésnapi jókívánságaikkal. Búcsúzás lett a búcsú szép eseményéből. Ki sejthette volna ezt, látva kiegyensúlyozott lényét, jó erőnlétét, szellemi frisseségét? Mi, barátai úgy oszlottunk szét, hogy már az 5 év múlva esedékes 80. születésnap ünneplési módozatain dolgoztunk.

Alig 9 hónap múlva aztán ismét összegyűltünk az Alsóváros gyönyörű templomában, immár végső búcsúvételre. Eljött az ország legtávolabbi részeiből mindenki, akit a szeretet és a tisztességtevés elhozott, hogy elkísérje utolsó útjára a magyar néprajztudomány egyik legnagyobb egyéniségét, egyidejűleg a franciskánus szellemiség kései, igaz megjelenítőjét. Eljött a magyar katolikus egyház feje, Lékai László bíboros úr és a magyar néprajztudomány vezető személyisége, Tálasi István akadémikus is. Az Udvardy József püspök celebrálta gyászmisén Alsóváros népe nevében Hamvas István búcsúzott Bálint Sándortól, míg a temetőbéli Rókus kápolnánál Tálasi István vett elsőnek végbúcsút tőle a MTA és a szaktudomány nevében. Magnószalagom őrzi annak a Tálasi Istvánnak hangját is, aki pályáját ugyancsak egy alföldi városban, Hódmezővásárhelyen kezdte s így már korán kapcsolatba kerülhetett Bálint Sándorral, s maradt vele igaz barátságban valóban a sírig.Még fülemben csengenek veretes gyászbeszédének részletei s záró szavai: Vale anima candida, terra tibi levis sit! S most kiegészítve mi is megismételhetjük: Vale anima

candida, terra *etiam* tibi levis sit!, mert Tálasi István sincs már közöttünk. Ez év május 9-én ugyanolyan megrendülten vettük körül urnáját a Farkasréti temetőben, mint 1980. május 20-án Bálint Sándor koporsóját az alsóvárosi templomban, illetve a Rókus-kápolna előtt.

Nagy a magyar néprajz veszteséglistája: Ortutay Gyula 6 év előtti halála után a sor folytatódott Bálint Sándor, az idén Tálasi István távozásával. S brutálisan ragadta el tőlünk a sors Mezey Lászlót is. Jóllehet, az ő kutatásait nem a néprajz könyveli el, a vallásos néphagyománnyal foglalkozó folklorista mégis bőven hasznosítja eredményeit, hiszen a magyar középkor klerikus-deákos kultúrájának vizsgálatával azt a területet járta be, amely a vallásos néphagyomány hátterében lépten-nyomon kirajzolódik. Fejetlen seregge vált a magyar néprajz művelőinek csapata, mi, akik Bálint Sándorhoz, Tálasi Istvánhoz, adott esetben Mezey Lászlóhoz is fordulhattunk tanácsért, hatalmas tudásukat kamatoztathattuk. Soha sem éreztük, hogy bármikor is terhükre lennénk. A szó nemes értelmében magisterek voltak, akik fő feladatuknak a tanítást tekintették, fölhalmozott ismereteik átadását.

1979-ben az alsóvárosi búcsún örömmel és szeretettel gondoltunk az eljövendő 80. születésnap méltó megünneplésére. Elmúlt 5 esztendő. Eljött a 80. évforduló, de sajnos, már csak az *emlékezés* ünnepeként jöhetett el. Az idei havi búcsú alkalmával már csak azt a napot köszönthetjük, amelyen Bálint Sándor – Alsóváros egyik házában nagyon várt kései gyerekként – világra jött, szülei örömére és a magyar vallási néprajz nagy hasznára. Jól tudjuk, hogy szakmai tevékenységét nem szoríthatjuk csak a vallási néphagyomány vizsgálatára. Szétágazó munkásságának jelentős részét a „világi" néprajz és számtalan érintkező tudományághoz tartozó kutatás (nyelvészet, művelődés- és irodalomtörténet stb.) adja, mindamellett azt is tudjuk, hogy nélküle a magyar szakrális néprajz szakágazata sokkal szegényebb lenne.

Bálint Sándor utolsó, immár posztumusz művét „Szeged-Alsóváros" címmel a Szent István Társulat jelentette meg 1984 tavaszán. A tisztelgés szándékával nyitotta meg azon ünnepi megemlékezések sorát, amelyek rendjében ez esztendőben nemcsak az egyház, hanem az egész magyar néprajztudomány és Szeged városa is idézi Bálint Sándor alakját és méltatja polihisztori tevékenységét, amely annyi egyedülálló értékkel gazdagította a hazai szakkutatást, különösképpen a szegedi nagytájnak és népének minden vonatkozásra kiterjedő történeti rajzával és életformája hiteles bemutatásával.

Erdélyi Zsuzsanna

Pedagógia

Comenius tanúsága

A pedagógiatörténet legnagyobbjának, Johannes Amos Comeniusnak egyik alapvető munkáját vehette kezébe a közelmúltban a magyar nyelvű olvasó. A nagy cseh humanista tudós „A világ útvesztője és a szív paradicsoma" című keresztény erkölcstani könyvével 1623-ban megvetette a csehirodalmi nyelv alapjait. A könyv azonban csak jóval később, 1631-ben jelenhetett meg nyomtatásban, mert a harmincéves háború idején Comeniusnak, a huszita eredetű Cseh Testvérek egyház utolsó püspökének menekülnie kellett. Szülőföldjére többé nem térhetett vissza. Ezt a művét élete utolsó éveiben átdolgozta és 1663-ban Amszterdamban ismét kiadta. Azóta ez a második kiadás képezi minden újabb kiadás alapját, így a mostani Madách és Európa által közösen kiadott magyar fordítását is.*

* *Johannes Amos Comenius:* A világ útvesztője és a szív paradicsoma. (Madách) Európa, Pozsony 1982.

A könyv két egymással szervesen összefüggő részből áll: a világ útvesztőjéből, mely a harmincéves háború zűrzavaros korának visszásságairól és erkölcsi buktatóiról ad hű képet és a szív paradicsomából, ahol az Istenben élő ember hite segítségével megnyugvást talál. A bűnöket feltáró őszinte igazmondás és az Istenben való odaadó bizakodás ma is megkapja az olvasót. A mű mondanivalója egyúttal Comenius világszemlélete is: hit Istenben és az emberi haladásban. Ez jellemzi a pedagógus tevékenységét is, mert a nevelésben Isten a cél, a módszereknek is erre kell irányulni. A könyv minden lapján kifejezésre jut a jóba vetett hit. Azt vizsgálja, hogyan lenne elérhető a legfőbb jó és ezért bejárja az egész világot. E világjárást sajátos módon oldja meg: allegorikus módon felépített művét egy képzeletbeli városban játszatja, melyben a világ minden létezője megtalálható. Ebben a városban – a világ útvesztőjében – indul el mint tapasztalatlan, jóhiszemű ifjú, aki azért nem annyira naív, hogy a vak szerencsére bízza magát. Comenius a reneszánsz kor jó hagyományára építve meghatározó jelentőségűnek ítéli a tapasztalatot, de csak úgy, ha az a Valóságra, Istenre irányul. „Amit a világban tapasztaltál, nekem szenteld és felém fordítsd. ... amíg ezt nem cselekszed, addig nem találod meg lelked békéjét, hiszen a világban minden változik" – közli Comenius Isten hozzá intézett szavait.

A világban vándorolva – a képzeletbeli várossal ismerkedve – bemutatja a társadalom minden rétegét, valamennyi foglalkozását, a politikát, a tudományt és a vallás helyzetét. A vándor találkozik a Halállal is, mellyel az önző és hatalomra törő emberek elvakultságuk miatt nem tudnak szembenézni. Úgy élnek, mintha másoktól szerzett pozíciójuk örök lenne, pedig éppen ezzel okozzák saját halálukat. Igazából csak az hal meg, aki nem mer a halállal szembenézni. Aki a halálon túlra néz, az örökké él. Comenius emelkedettségére jellemző, ahogyan a keresztény vallást (vallásokat) tanulmányozza. Itt sem elégszik meg a felszínes értékekkel. A huszita Comenius nem rekeszt ki egy felekezetet sem a jóra törekvők táborából, hiszen jól tudja, hogy Istent nem lehet megosztani. Kíméletlenül bírálja a világi értékeket hajhászó egyháziakat, ugyanakkor magasztalja az Istennek és a rábízott embereknek élő lelkipásztorokat, bármely felekezethez tartozzanak is. Éppen a keresztény egység hiánya az, ami elfogadhatatlanná teszi a reformáció túlzó tételét Comenius előtt: azt, hogy kizárólag a hittől függ az üdvözülés és a cselekedetek nem számítanak. Ez nem lehet így, hiszen az emberiség felekezetekre oszlott és az üdvözülést egyetlen felekezet sem sajátíthatja ki. Bírálja az eluralkodott szeretetlen mentalitást, mert az akkor szerveződő új felekezetek szabályokat adnak ki, hogy miként különbözzenek a többiektől. Az igaz keresztények azonban nem szítanak széthúzást, hanem Istenről elmélkednek. Úgy tűnik, hogy Comenius már három és fél évszázada tudta azt, amit csak korunkban kezdünk felfedezni: hogy Istenben egyek lehetünk, ha nem egymás ellen, hanem egy cél felé törekszünk.

A vándor a világot bejárva látja, hogy mi az eredmény, ha ember igazgatja Isten helyett. Ennek következménye csak az isteni világterv megcsúfolása lehet. Igazság helyett igazságtalanság, szentség helyett förtelmesség, okosság helyett ügyeskedés, kedvesség helyett hízelgés, bátorság helyett vakmerőség, hit helyett pedig álszenteskedés fog érvényesülni. Ilyen tapasztalatokkal hagyja el a vándor a világ útvesztőjét és tér meg Istenhez – a szív paradicsomába. Ekkor tudja meg, hogy addig is Krisztus irányította a jóhiszeműségében. A megtért ifjút Krisztus felszólítja, hogy „a te vallásod az legyen, hogy csendben szolgálsz engem és nem kötöd meg magad ceremóniákkal", mert az csak széthúzást okoz. Aki Istent teljes szívből szereti, annak nem sok előírás kell, mert maga a szeretet mutatja meg neki, hogyan viselkedjék. „Az igaz kereszténynek teljes az egysége, egyenlősége, mindnyájuknak egymáshoz való hasonlatossága..." A keresztények egysége Isten egységének bizonyítéka és előképe az örökkévalóságnak – fejezi be ökumenikus tanúságát Comenius, mert az igaz kereszténység nem felekezetekhez, hanem a szeretethez kötődik.

Virt László

MDK

Bálint Sándor

Bérház az Irányi-utcában, tervezték: Lauber, Nyiri és Bálint Sándor. Repr.

Györgyiujmagyép II. 90.lap

MDK

Bálint Sándor

Bálint Sándor, Lauber, Nyiry: Bérház az Irányi-utcában. Repr.

Györgyiújmagyép, II. 90.1.

BÁLINT SÁNDOR

-ról, Tóth Sándor érme

UJ TÜKÖR 1980/XVII/42.sz.43.o.

Kisfaludi Károly és a magyar müvé-
lása
die Entstehung der Romantik in

knay, Magyar reneszánsz könyvköté-

ndkunst im Zeitalter der Renaissance/

Bálint Sándor halálára

UJ TÜKÖR 1980/XVII/21.sz.

A történettudományban újabban egyre többször esik szó a művelődéstörténetről. Hogy tulajdonképpen micsoda is, hogy hogyan kellene művelni, és milyen kevesen művelik. Most eggyel kevesebben lettek. Eltávozott közülük Szeged tudósa, a Juhász-kutató Péter László szavaival a dél-magyarországi városnak „Juhász Gyula óta a legnagyobb szülöttje", Bálint Sándor néprajzkutató.

Tavaly nyáron még találkozhattak vele a tévénézők, amikor 75. születésnapja alkalmából beszélgetett a Móra Ferenc Múzeum igazgatójával. Móra Ferenc — óhatatlanul az ő szelíd vonású arcát, ősz haját, szép szavajárását idézte a nézők emlékezetébe. Csak éppen ő fiatalabb volt egy nemzedékkel. Maradtak fenn olyan amatőr fényképek, amelyek Mórát József Attila, Bálint Sándort pedig Radnóti társaságában ábrázolják — ez is jelzi a generációnyi különbséget. Meg aztán Móra, a csodásan szerencsés kezű régész, a regényíró és a pompás tudománynépszerűsítő publicista sohasem volt igazi, a szó szoros értelmében vett tudós. Bálint Sándor azonban valódi kutató volt, egyetemi tanár és hallatlan munkabírású gyűjtő — csupán a széles körű érdeklődés társítja a mindent olvasó, mindenről író Mórával. S ez a rendkívüli érdeklődés tette őt az alföldi magyarság néprajzának ifjú oktatójából a Halastól Pancsováig húzódó „szegedi nagytáj" művelődéstörténészévé.

Gyűjtőúton 1973-ban baranyai délszláv asszonyok között

Tudósi hírnevét egy irodalomtörténeti tanulmány alapozta meg (*Szilády Áron pályája*, 1926), és fél évszázadra rá egy általánosan művelődéstörténettel foglalkozó koronázta (*Szeged reneszánsz kori műveltsége*, 1975). A leginkább azonban a nép — az alföldi nép — életmódja, hit- és gondolatvilága, leíratlan irodalma érdekelte, ezt kutatta minden részletében: a tanyák népét, a parasztélet rendjét, a lakodalmi vagy a búcsújárási szokásokat. Elkészítette Szeged tájnyelvének szótárát. A *Szegedi példabeszédek és jeles mondások* (1972) ősi irodalmi műfajt újít fel; *Tombácz János meséinek* kiadása (1975) a legmodernebb folklorisztika terméke, amelyben a mesemondó egyénisége is szerepet kap. De túllépett a hagyományos magyar „szellemi néprajz" határain, hiszen kutatási körében helyet kapott *A szegedi paprika* (1962) is, és a vallásos ünnepekről szóló kétkötetes monográfiája (1977) középeurópai példákból válogat.

Tág ívű, mégis befejezetlen tudósi pálya zárult le Bálint Sándor halálával. Alkotóként ment el, utolsó nagy munkája, *A szögedi nemzet* csak nemrég került teljességgel sajtó alá. És bizonyára talált volna még magának témát a Halastól Pancsováig, az alsóvárosi gótikától a Tisza partján járó Móricz Zsigmondig terjedő „szegedi nagytájon".

SZÉKELY ANDRAS

valójában a keramikusság máig legnevezetesebb seregszemléje ez. Általában 30-40 országból küldenek ide több ezer művet. A faenzai kiállításra bejutni – ez a keramikus-szakmában elismerést, rangot és nemzetközi kapcsolatokat jelent.

A cél kifejezetten a legújabb alkotások iránti érdeklődés felkeltése. Ezt a találkozót a műgyűjtők éppúgy figyelemmel kísérik, mint a gyárak művészeti vezetői.

A kiállítás több szekcióra tagolódik – az egyikben egyéni

felhekény összegekkel díjazzák.

A magyar keramikusok közül elsőnek Schrammel Imre nyert itt díjat. Munkáinak egyéni felfogása a többi magyar keramikus iránt is felkeltette az érdeklődést: a 70-es évek elején Benkő Ilona, Horváth László, Ortutay Tamás kapott egy-egy elismerő diplomát Faenzában.

1974-ben Schrammel Imre volt a nagydíjas, de 1975-ben edényterveivel elismerést nyert Szontagh Éva is, a Finomkerámiaipari Művek tervezője. 1977-től minden évben akadtak valamelyik kategóriában díjazott

nem tévesztheto művészi értékét az agyag formálásától a kiégetésig vezető mesterségbeli folyamat szigorú szakmai követelményei szabják meg. Faenzában a keramikust művészi invenciója mellett mesterségének ismerete alapján ítélik meg.

Az idei kiállításra részben már ismert fiatal keramikusok alkotásait küldi a Kulturális Kapcsolatok Intézete. Sokszínűségükkel és szakmai tájékozottságukkal a derűt és könnyedséget képviselik Faenza kiállítói között.

DVORSZKY HEDVIG

WAHR JÁNOS FELVÉTELEI

Bálint Sándor

Laubek László és Nyíki István együttesen épített 1937/40 évben a Gp-i Sirályi utcai bérházat.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

861

M.D.K.

Bálint Sándor, építész

terve megvételében részesült a fővárosi Gőzfürdő utca—Rákóczi út sarkán építendő iskolájának műszaki tervei pályázatában

Vállalkozók Lapja, Bp. 1941. LXII. évf. apr. 3. sz. 5. old.

Bálint Sándor, professzor

a szegedi Dóm tetőtől és a Fogadalmi templomról szóló adáson beszélgető partnerek Stampai János, megalkotott épí-tészmérnök és Bálint Sándor professzor.

A szegedi dóm.

1979. I. 19. Televízió 17.40 [Gné.]

1972 ... 4.
NLP. ÜVEL. ES

Bálint Sándor

/ 1021

A hatvani képzőművészeti stúdió hármas vándorkiállítást rendezett. Bálint Sándor, Paksi Gyula és Poczok József műveit Hatvanban, Nagykökényesen és Boldogon is bemutatták.

SALTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRADÓ

BUDAPEST, IX., Üllői út 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1984.VIII.1. TV.2. 21,3o/Z

1021

TV-Hiradó 2.

Bálint Sándor néprajztudós.

- Ma elbúcsúztak Esztergomtól a Duna-kanyar művészeti nyári egyetem XX.studiumának hallgatói. Huszonhárom országból 143 zenepadagógus,és főiskolás foglalkozott 2 héten át a magyar zeneoktatással, a Kodály-módszerrel.Egy hetes olaszországi vendégszereplésre utazott a Magyar Állami Hangverseny zenekar. Holnap Bolognában adnak koncertet, Fischer Iván vezényletével.

- Bezárt a XXI.Hajdúböszörményi nemzetközi művésztelep is. A magyar és külföldi alkotók munkáiból kiállitás nyilt a Hajdusági Muzeumban.

- Szegeden Bálint Sándor néprajztudósra emlékeztek szülőházánál tisztelői. A jeles tudósra a háromkötetes, A Szögedi nemzet és a kétkötetes Szegedi szótár szerzőjére.

/Sporthirek/.

A müsorban elhangzott többi hir megegyezik a Hiradó 1-es müsorban elhangzottakkal.

--- ooo ---

Bálint Sándor

A hatvani képzőművészeti stúdió
harmas vándorkiállítást rendezett.
Bálint Sándor, Pákai Gyula és
Pécsek József műveit Hatvanban
Nagykőrösön és Baldogan is
bemutatták.

Népművelés 1972/4 44 old.

Építészet - világi

Családi házak (Bp.) - Terv: Kovács Frigyes, Székely Kovács Ferenc - Koffka Péter - Bálint Sándor, Steiner József - Jaunky és Svirsky - Lovász Géza Raksányi Gyula - Müller Pál -

Tér és Forma, 1932

V. évf. 239-248. o.
Dr. Bierbauer Virgil: A Terveriő épí-
tész és a családi ház.

Bálint Sándor
épitész
l.
MMÉEÉvk
1934.191.l.

UDAPEST. VII. Jlka útca 21 sz.

PALÓCZI AN
oo XIII
ÁRA
Megrendelések kíz
ján, a pénz előleges

lyépítő r. t.

y és Gaertner E. Bpest

let:
26. Telefon 69-41.
:
ca 13. Telefon 98

vetések készítése, mű-
s, épitések kivitele.
igyi épitkezések.
tisztitó és szürőtele-

átak, zsilipek, tur-
tfalak.

onból, vasbetonból és kü-
ndszer szerint.

nindennemü alapozás, gép-
k.

pillérek és falak beton-
saját, mint „Monier",
led metal", „Rabitz"

st keres

it végzett **kömives**
kal, mint **másod-**
itkezést önállóan
ázásban volt.
Szorgalom" cimen
k.

bővitésére nyilvános pályázat hirde
Terv a Casino helyiségében bár
megtekinthető, ugyanott a költség
ivek is beszerezhetők. Határidő
április 18. délelőtt 10 óra, amidő
eredmény kihirdettetik a pályázók
létében. A Casino nem köti ma
legolcsóbb ajánlathoz és fenntartja n
nak a szabad választási jogot
A költségvetési összeg **10%-a** óvadé
a Casino pénztárába helyezendő e

Az Elnö

1—2

„Épület-fát

minden minőségben és méret szer
valamint **tüzifát és kőszer**
legolcsóbban szállitok bárho
Állomás megjelölés után, árajánla
szolgálok. Cim:

Roger Pál faterme
BUDAPEST,
V., Lipót-körut 23. szá

Kováts Béla

Bálint Sándor

építész

tervezte az alábbi

villát.

Tér és Forma

1943. 2. sz. 28. l.

(Villa a Szarvas Gábor

utcában, képekkel.)

391569

BA'LINT SA'NDOR

Ferkai 1995, 220 (421. sz.), 227 (442. sz.)

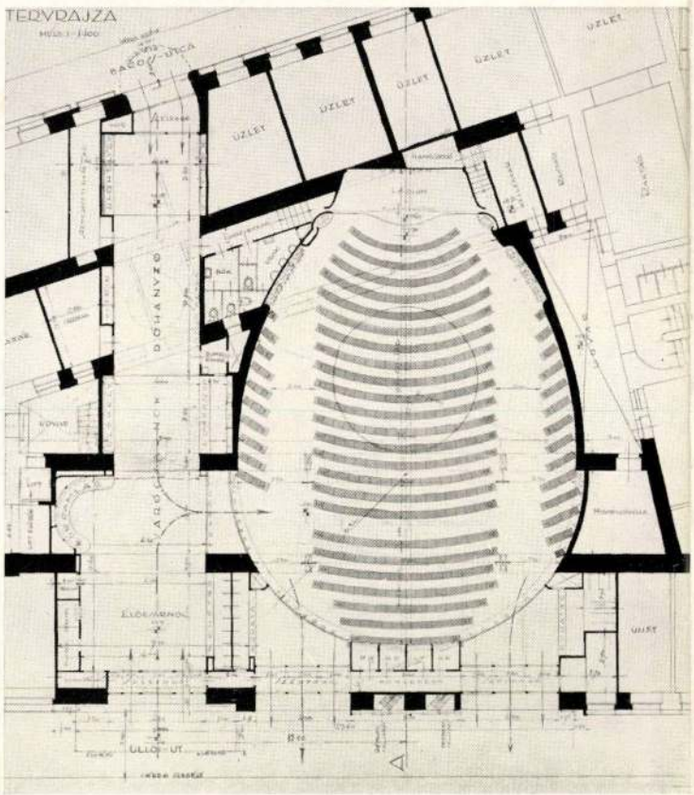

ASZTALOS BÉLA: SAVOY FILMSZÍNHÁZ
RÉGI BÉRHÁZBA BEÉPÍTETT NÉZŐTERE

B. ASZTALOS: ZUSCHAUERRAUM DES LICHT-SPIELHAUSES SAVOY — LA SALLE DU CINÉMA SAVOY — THE „SAVOY" CINEMA: INTERIOR

2 9. l

Grörgjimagyép II.

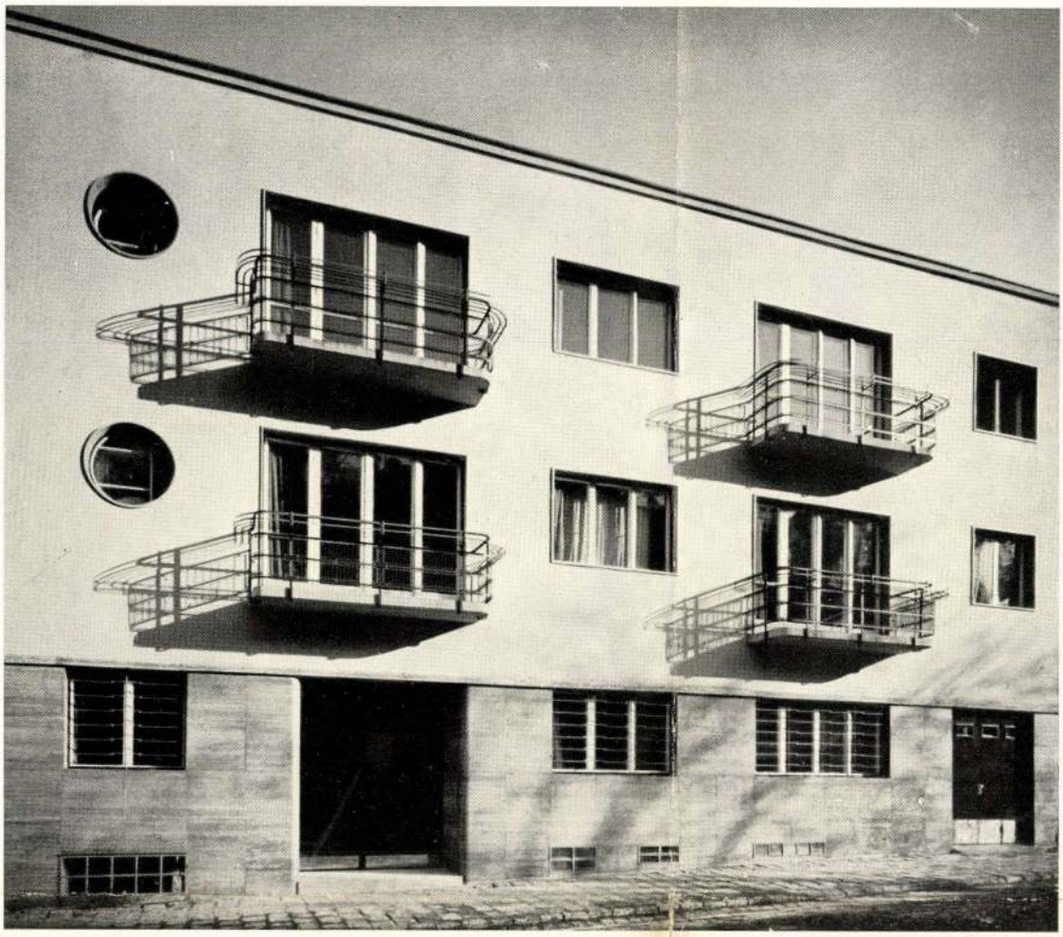

BÁLINT SÁNDOR: BÉRHÁZ AZ ILONA-UTCÁBAN
S. BÁLINT: MIETHAUS — MAISON DE RAPPORT —
BLOCK OF FLATS

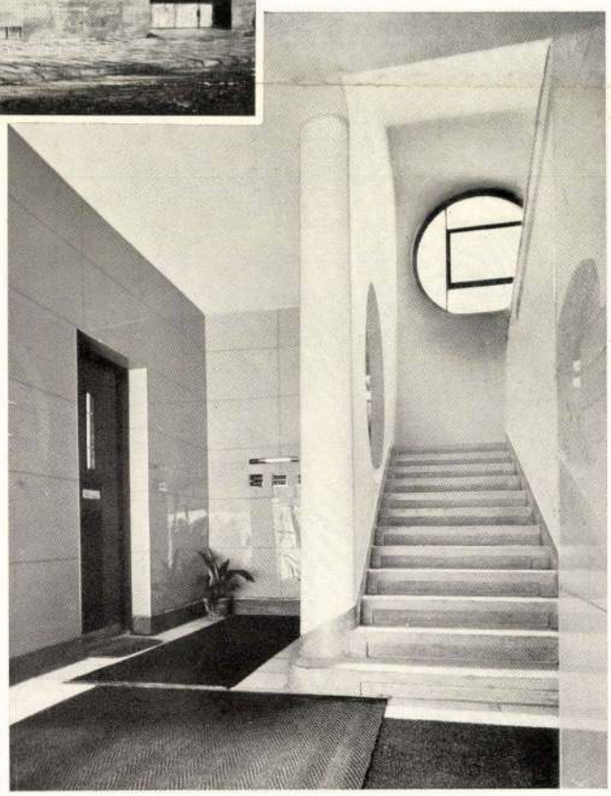

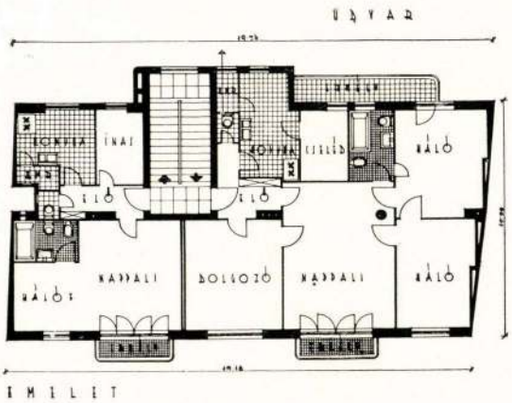

EMELET

M.D.K.

Bálint T. rajzai

---

kiállított az Aradi Képzőművészeti Főiskola 10 éves jubileumi kiállításán.

Contemporanul Bukarest, 1955.ápr.8.sz.

Bálint Sándor!

Hárral napsütésben
Magányos liár

Budapest Napsütés Heves megyében
Hatvan, 1973.

Bálint Sándor „Pesti"

a Hatodik kiállításban rendezett tárlaton szerepelnek képei „Temetés" c. tusrajza és „Vízhalyak" c. (rézkarc)

Farkas András: Heves megyei képzőművészek a Hatodik kiállításban.

Népújság (Heves), 1975. aug. 31.

Bálint Sándor

Erdei út
Hegyi kirándulás

Budapest Napsugár Heves megyében
Hatvan, 1973.

Bálint Sándor

építész

Bálint Sándor, okl. építészmérnök, tanár, kir. törv. hites építész-szakértő, XII. Csendőr-u. 9.

350-777

Bpstvb. 1940. sept.

u. 1942. jan.

Balogh Kristóf
Balogh Dániel vívási hagyaték

Bálint Sándor

okl. épületszerelőmunkás Budapest

szül. 1904.

1932. nov. 29-től

a Budapesti Mérnöki Kamara

tagja.

MMÉKorl.

1932. 317. l.

7299 sz.

Vallási Oss. Bizottság

Bp

Mesés mese

Nagyméltóságuk

...nap.

KIRÁLYI MAGYAR
EGYETEMI NYOMDA
BUDAPEST

KÖNYVESBOLT IV, Kossuth Lajos-utca 18.
Telefon: 1-895-40 és 1-862-81.

Bálint Sándor

A XIII. ker. Gyöngyösi— és Bánki-utca sarkán építendő mélyfúrású elemi iskola és óvoda tervpályázatán megvétel.

MMÉEKözl
1941, 55.

Bálint Sándor

építés

a Gyöngyösi és Rákóczi utcai sarkán építendő" Gyöngyösi elemi iskola és óvoda pályázatain bérvét megvétkez.

Becz Jenő: Terv-pályázatok. Levéssel

1941. 42. + 91. l.

Mihalik Józef III.22

Bálint Sándor
építészmérnök

l.

ÉIÉM. 1930. 5-6. 4.
21. p.

MOBKA.

-e? .....

.....

? .....

sztályát elvégezte-e? .....

oaros- és kereskedőtanonc iskola II-ik osztályát

.....

nyászatot, kereskedelmet s iparszerűen folytatott

n belül 3 év óta akár egyfolytában, akár meg-

.ban)? .....

:lői minőségben van-e alkalmazásban? .....

vagy magánszolgálatban ugyannál a munkaadónál

állandóan van-e alkalmazva? .....

n át alkalmazva? .....

tiszt-e? .....

.....

.....

:séges mennyiség a központi választmánynál
9. sz.) kapható.

Székesfővárosi házinyomda 1914.

Bálint Sándor

épitész

l.

Forum

meinet rév

1937. 5. l.

Bálint Sándor

Bihar az Ilona
utcában
Repr.

Szörgyűjtemény. II.
10. l.

Bálint S – Babit V

ESTI KURIR

MAGYAR KÉRDÉS

MAGYAR KÉRDÉS IS VAN — kiáltja bele egy világ lelkiismeretébe Mussolini Runciman lordhoz intézett levelében; magyar kérdés is van, ha minden izgalom és feszültség a szudétanémetek ügye körül viharzik e pillanatban. Mert az igazság egy és oszthatatlan s nem aszerint érvényes, vagy sem, hogy hány millió lélek s mennyi hatalom áll mögötte. Nekünk pedig, a keservesen megcsonkitott, történelmi tragédiával sujtott földön csak ez az egy, ez az egyetlen kérdésünk van. És ugy kell igazitanunk kormányrudat, ugy kell forgatnunk vitorlát, hogy hajónk orra mindig a jogos magyar követelések nagy célja felé forduljon. Nincs, nem lehet szempontunk, törekvésünk, érdekünk, nem lehet érzelmünk és kötelességünk más, mint ami ehhez a számunkra legfontosabb, sorsdöntő kérdéshez igazodik. Béke és igazság: ebben a két szóban foglalta össze legutóbb Rassay Károly törekvéseit; békét és igazságot kiván és érdemel ez a nemzet, melyet háboru és igazságtalanság kettős végzete sodort az örvénybe. A békéért aggódunk, mely fenyegető veszedelemben forog s amelynek megsemmisülése, ugy lehet, a pusztulás áradatát zuditja az emberiségre, s szilárdan, el nem hajlóan, következetesen követeljük a rajtunk esett szörnyü igazságtalanság jóvátételét. Talán a komor események tuljuttatják törekvéseinket olyan oldalon is, ahol idáig kevesebb megértés mutatkozott, a jóindulat és szavakban kifejezett rokonszenv kissé bizonytalan talaján és ráeszmélnek a világ sorsát intéző államférfiak mindenütt, hogy a kettő: béke és igazság szoros kapcsolatban van, mert igazság nélkül a békét biztositani tartósan nem lehet. Ráeszmélnek, hogy a lelkek nyugalmát elérni nem lehet, amig milliók nyögnek a rajtuk elkövetett igazságtalanságok fojtogató sulya alatt, hogy a bizalom és megnyugvás, a békének e két alapfeltétele nélkül bizonytalanná válik a jövő. A mi gyenge hangunk, tudjuk, nem jut el azokhoz, akik e vészterhes órákban egyetlen európai pontra szegezik szemüket. De Mussolini szava messzire hangzik s az egymásután torlódó robajok közben is élesen figyelmeztet, hallhatóan int: magyar kérdés is van! Ugy érezzük, hogy napjaink széditő forgatagában az igazi magyar társadalom, a nemzeti érzéseit nem piacon harsogó polgárság, a munka és szorgalom nagy tábora egységesen csak ezt a roppant célt látja, megvetéssel halad el az önös törtetők zavarkeltési kisérlete mellett s dobogó szivvel, várakozva reméli becsületes, késő, de elmaradhatatlan megoldását a magyar kérdésnek, amely minden ellenséges propaganda dacára is van s amelynek gyökerei az igazságból sarjadnak, kiszakithatatlanul.

★

ROHAMOSZTAGOK

ELKÉPESZTŐ és megdöbbentő olvasmány az ügyészség vádirata a szélsőséges rohamcsapatok szervezéséről, leleplezéséről. Ime, amit érdekelt oldalról rémhirkeltésnek, kávéházi beijedésnek igyekeztek minősiteni gunyosan: messze elmaradt a valóság mellett. A fennálló társadalmi rendszer erőszakos, fegyveres megdöntéséről ábrándozik itt egynémely honmentő s talán nem kell az értelmes polgárságot külön figyelmeztetni: mi sors várna rá, ha ismét visszazuhanna egy olyan állapotba, mikor a bőrkabát övébe dugott kézibombás legények rontottak rá és sodorták a megsemmisülés szélére. Nézzék át gondosan a névsort s gondolkozzanak el felette olyanok, akik — nem kutatjuk most milyen okból — kacérkodnak a szélsőséges eszmékkel és törekvésekkel: mi várhat rájuk, ha a bőrkabát veszi át az irányitást, ha bekövetkezik, amit nyers és gyülölettől tajtékzó vezetői akarnak, hogy pusztuljon helyéről mindenki, aki érték, akit mult és tudás, tehetség és tapasztalás az élre állitott, mert nyomába a rohamcsapatosok akarnak hágni. Nézzék meg jól, kiket segitenek maguk fölé, kikre biznák a nemzet nemes érdekeit, milyen kezekbe kerülne ez a dolgos, józan, higgadt nép. Hisszük, hogy a biróság megállapitja majd: minden lihegő becsvágy és sötét szándék mellett is igen kevesen voltak, akik erre a vakmerő tervre vállalkoztak, csak kicsiny csoportra tudott hatni a féktelen izgatás, a felelőtlen igérgetés. De igy is intő tanulságot kinál az ügyészi vádirat s a terheltek listája. Ha fiatalabb emberek nem emlékeznek rá, micsoda megpróbáltatást ért meg s milyen kegyetlen áldozatok árán menekült az ország husz évvel ezelőtt: a meglett társadalom lelkében nem halványodott el a rémség képe, mely nem változik attól, hogy keretét milyen szinüre festik.

★

MANDEL

ELLENŐRIZNI a hirt nem tudjuk, de magukat jobboldalinak nevező lapokban olvassuk, hogy Mandel francia miniszter háborura uszit. Ha igaz: nincs szó, mely elég erős volna megbélyegzésére, nincs végzet, mely elég kegyetlen volna büntetésére. Micsoda lélek lehet az, mely látó szemmel s egy négyesztendős kataklizma borzadályait nem felejtve, férfiak százezreit, talán millióit hajszolná bele a halálba, a siralmas rokkantságba, nők kimondhatatlan gyötrődését és gyászát, árvák keserves siralmát idézné fel. Ám attól tartunk, hogy ha Mandel francia miniszter ugyanezt a felfogást vallaná, akkor a gaz pacifista jelzőjét kapná meg ugyanarról az oldalról, ahonnan most állitólagos harciassága miatt becsmérlik. Mert Mandel miniszter történetesen zsidó. S mivel zsidó, nem tehet semmi körülmények közt, nem mondhat, de nem is gondolhat olyat, ami az erkölcs ujdonsült egyedárusitóinak megfelel. Ha békét kiván: gyáva pacifista, ha nem kiván: háborus uszitó; ha megértést sürget, akkor nemzetközi bitang, ha nem: égetni való soviniszta. Londontól Tokióig, Moszkvától Madridig roppant érdekek, hatalmi törekvések ütköznek meg éppen most. Csodálatos élesenlátás, széles látókör kell ahhoz, hinni, hogy Mandel ur s ha ugy tetszik: vele szövetségben Basch ur dönti el a küzdelmet. Vagy inkábbb: nem is csodálatos. Megszokott és természetes jelenség, hogy a sajtónak egy része földrengés, viharfelhők, dörgés és villámlás közt képtelen egyebet látni, mint monsieur Mandelt, képtelen szemléletét másra irányitani és beállitani. Egyedül ezt éri el látkörével.

Válóperének tárgyalása közben felakasztotta magát egy fiatalasszony

Soroksár, szeptember 16.

(Az Esti Kurir tudósitójától.) Tegnap délután megdöbbentő események történtek Soroksáron, a pestvidéki törvényszék egyik válóperes tanácsának helyszini tárgyalásán.

A drámai tárgyalás előzménye az, hogy *Fehérvári* János soroksári utmester válópert inditott felesége ellen. Annak a bizonyitására, hogy felesége hütlen volt hozzá, több tanut jelentett be, akiket a válópert a pestvidéki törvényszéken nemrég tárgyaló *Neuberger* Aladár törvényszéki tanácselnök ki is hallgatott. A tanuk közül főleg egy idősebb soroksári asszony tanuvallomása volt terhelő.

Egy terhelő vallomás

Az öregasszony azt vallotta, hogy ő saját szemével látta a szomszéd telekről, amikor *Fehérvári* Jánosné azzal a férfival, akivel férje meggyanusitotta, házának udvarán csókolózott.

— Hogyan láthatott be *Fehérvári*ék udvarára — tette fel ekkor a tárgyaláson a kérdést dr. *Láng* Endre soroksári ügyvéd, Fehérvárinéjogi képviselője —, amikor

Fehérváriék udvarát egy méter kilenceven centiméter magas kőkerités ve[illegible]törül?

A tanu erre azt felelte, hogy *Fehérvárinéegy létrán állt* és arról lehajolva csókolózott *Fehér* Gyulával.

A törvényszék ekkor azt a határozatot hirdette ki, hogy

kiszáll a helyszinére és ott fogja a további bizonyitási eljárást lefolytatni.

Tegnap reggel kilenc órakor *Neuberger* Aladár törvényszéki tanácselnök meg is kezdte a folytatólagos tanukihallgatásokat a soroksári községházán, ahol a tanuvallomások során többek között a megvádolt férfi is vallomást tett és *erélyesen tagadta*, hogy csókolózott vagy akár udvarolt volna az asszonynak.

Délután négy órakor azután *Neuberger* Aladár tanácselnök dr. *Cseh* Jenő törvényszéki jegyző kiséretében megjelent Fehérváriéknak a soroksári *Grassalkovich-utca 22. sz.* alatti ház udvarán és megnyitotta a folytatólagos tárgyalást. A helyszini tárgyalás során megállapitották, hogy

a szomszéd telekről a magas kerités miatt a tanu nem láthatta Fehérvárinét

még akkor sem, ha az asszony bármennyire lehajolt volna a létráról, ahogy azt a tanu a tárgyaláson tett vallomásában állitotta — mert *a földön álló férfit a magas kőkerités teljesen eltakarta volna.*

A tanu ekkor azt a tanuvallomást mondotta jegyzőkönyvbe, hogy a csókolózó párt ugy látta a szomszéd telekről, hogy *mind a ketten a létrán álltak és ugy csókolóztak.*

Tragikus fordulat

Ekkor váratlan dolog történt. A fiatal *Fehérvárinét*, aki különben *Zajáczné* egész tanuvallomása során feltünő idegesen viselkedett,

hirtelen felugrott helyéről és berohant a házba.

Ügyvédje nem tudott utána menni, mert Fehérvárinémagára zárta az ajtót. Dr. *Láng* Endre ekkor *betörte az ajtó üveglapját, de a rés igy is kicsiny volt ahhoz*, hogy az ügyvéd bemászhasson rajta. Dr. *Cseh* Jenő törvényszéki jegyző kuszott be a nyiláson, de megállapitotta, hogy igy is *csak egy fürdőszobába jutott*, amely a lakószobába nyilik. *Ennek a szobának azonban be volt zárva az ajtaja.* A törvényszéki jegyző a bezárt ajtó mögött *izgatott járkálést* hallott.

Hirtelen lakatost kerítettek elő, aki feltörte a lakószoba bezárt ajtaját. Itt megdöbbentő kép fogadta a benyitókat.

A fiatal Fehérvárinéaz ajtófélfa mellett egy vékony zsinegre felakasztotta magát.

Azonnal levágták a spárgáról a szerencsétlen fiatalasszonyt, de dr. *Szabóky* Rezső, az előhivott községi orvos megállapitotta, hogy segiteni nem lehet már rajta, *megfulladt*, bár alig tizenöt-husz perc mult el attól az időtől kezdve, amikor a törvényszéki jegyző a fürdőszobából a bezárt ajtón keresztül hallotta még az elkeseredett asszony lépteit.

Neuberger tanácselnök megdöbbenve értesült az eseményről, berekesztette a tárgyalást s azonnal utasitást adott, hogy a soroksári csendőrjárőr inditsa meg a nyomozást a hirtelen öngyilkosság ügyében.

Igy ért véget hirtelen a válóper *Fehérvári* János soroksári utmester és fiatal felesége között.

Gésák légvédelmi gyakorlatot tartanak egy tokiói teaházban.

HOGYAN VÉDEKEZZÜNK LÉGITÁMADÁS ELLEN?

A *Legoltalmi Liga* kiadásában 32 oldal terjedelmü, sürübetüs füzetke hagyta el most sajtót. A *Légoltalmi Liga* ezuttal ugyszólván dióhéjba foglalta a legszükségesebb tudnivalókat, amelyek

nélkülözhetetlenek mindenki számára

légitámadás esetén. A praktikus kis zsebkönyv *félmilliós példányban* jelent meg, ismerteti a légitámadás fegyvereit és a repülőbombákat; alaposan megtárgyalja a harci gázokat, részletesen szól az óvóhelyekről és rövid utmutatást ad a légoltalmi elsősegélynyujtásra és a lakóház légoltalmának végrehajtásához.

Külön táblázat foglalja össze: hogyan kell viselkedni légvédelmi riadó esetén,

légitámadás alatt, légitámadás után. Függelékében a gázálarc használatára nyujt utmutatást. A kis kézikönyvet a *Légoltalmi Liga* tagjai teljesen ingyen kapják meg az egyes helyi csoportok utján, könyvárusitási forgalomba nem kerül. A *Légoltalmi Zsebkönyv* kiosztása pénteken reggel kezdődik meg.

NEGRESCO-BAN mától kezdve
FARKAS ZSUZSA jazz-énekesnő
Zene: Alács-trió Délután Beretvás a zongoránál.

Megkezdődött a fővárosi költségvetés tárgyalása

Egyelőre deficites az 1939-es mérleg-előirányzat

A főváros pénzügyi bizottságának tizenkéttagu albizottsága, amely a pénzügyi helyzet ellenőrzésére és a takarékossági szempontok érvényesítésére hivatott testület, *ma délelőtt tartotta ujjáalakuló ülését.* A pénzügyi bizottság a legutóbbi napokban küldte ki tagjai köréből ezt a 12-es albizottságot, amelyben a pártok vezetői és pénzügyi szakemberei foglalnak helyet.

A mai ülésen az ujjáalakulási formaságokon kivül

érdemleges tárgyalás indult meg a főváros jövő évi költségvetésének nyers tervezetéről.

A pénzügyi ügyosztály ugyanis a legutóbbi napokban befejezte az 1939. év költségvetésének összeállítási munkálatait és ezt a nyers tervezetet ma bemutatta a 12-es bizottságnak. *Szendy* Károly polgármester csak a pártok vezetőiből álló

12-es bizottság véleményének meghallgatása után dönt végleges.

a költségvetési mérlegről.

A 12-es bizottság előreláthatóan *több ülésen át vitatja meg a költségvetési tervezetet,* amelyet ilyen körülmények között csak a jövő hét végén hoznak nyilvánosságra.

A főváros jövő évi költségvetése — beavatott helyről szerzett értesülésünk szerint —

egyelőre deficites.

Az uj költségvetésbe ugyanis igen sok olyan kiadást kellett fölvenni, *amelyek az előző év folyamán nem szerepeltek.* Ilyen körülmények között először a 12-es albizottságra hárul a feladat, hogy a főváros jövő évi költségvetésének tervezetéből *a deficitet kiküszöbölje, vagy ezt legalább is megkísérelje.*

EGY PESTI FIU KARRIERJE ÉS TRAGIKUS HALÁLA PÁRISBAN

Páris, szeptember 16.

Vasárnap délután temették el Párisban egy 40 éves pesti származásu embert, aki alig hét esztendővel ezelőtt egyetlen fillér nélkül érkezett Párisba s ma milliós hagyatékáról beszél a nagyváros minden művésze és müértője. Ha *Berger* Albert kiutazása után egy év mulva halt volna meg, a sirásón kivül talán csak az a hivatalos személy jelent volna meg a temetésén, aki az ingyen sirhelyet kijelöli. Igy, vasárnap, a legelőkelőbb művészek, ujságirók és hivatalos személyek kisérték utolsó utjára a magyar fiatalembert, aki ma már mozgalmas, regénybeillő karrier után álmodja a fontainebleaui temetőben örök álmát.

Hét éve, hogy *Berger* Albert kiment Párisba. *Napszámosmunkával* kezdte s rangemelkedésnek, művészi munkának számitott, mikor egy játékárugyárban *ólomkatonákat* festhetett. Szabad óráiban sokat látogatta a festőmütermeket s igy jutott *Farkas* István festőművészhez, aki felismerte a fiatalember rendithetetlen munkavágyát és agilitását, titkárnak vette maga mellé.

Innen kezdve már rohamosan ment előre. Előkelő összeköttetésekre tett szert. Francia festő-kiválóságok, a magyar *Farkas* István barátai tüntették ki bizalmukkal és barátságukkal. Állásában szerzett néhány jóanyagu mütárgyat, barátai rábiztak néhány bizományi darabot s ezzel nyitotta meg a párisi ugynevezett *«Bolhapiacon»* mükereskedését, amelyről ma már a Café Dom asztalainál legendák keringenek.

De legendás volt *Berger* Albert müértelme, izlése, tehetsége és üzleti tisztessége, amely még azzal a bátorsággal is párosult, hogy ismeretlen nevü festőket mert anyagilag támogatni. *Delaunay* talán egyedül neki köszönheti, hogy ma elismert művésze Franciaországnak. S ugyancsak hálás lehet neki Emanuel *Gondouin* özvegye is. Berger egy szegényes müterem egész anyagát vette meg a házbérhátralék miatt kiirt árverésen s kiállitást rendezett *Gondouin* müveiből. Ma a Gondouin-kép érték s az elhalt festő özvegye nem nyomorog.

Albert *Gleizes* és *Herbin,* akik egy sout sem kaptak képeikért, *Berger* Albert révén érték el, hogy ma keresett márka a két modern francia művész.

A modern francia festőművészet nagy vesztesége a lelkes magyar mükereskedő halála

Halála ugy következett be, hogy a háboruban kitüntetései mellé *gyógyithatatlan gyomorbajt* is szerzett, fekélye támadt, amely elvitte.

Halálát a francia müvészeten kivül két fivére. *Bálint* Rezső festőművész és *Bálint* Jenő, a magyar őstehetségek ismert patrónusa gyászolja.

—gl.

— **A hibásbeszédüek állami intézete** (VIII., Festetich-u. 3) évenként *két féléves beszédjavitó tanfolyamot tart,* bármilyen beszédzavarban szenvedő egyén részére. A beszédoktatás részben a siketnémák áll. intézetében lévő helyiségben, részben pedig az egyetemi orr-torok-gége-fülklinika fonetikai rendelésének keretében (VIII., Szigony-u. 36) történik naponta délelőtt 10—1-ig és délután 3—6, illetve 7 óráig. A felvételt délelőttönként Schulmann Adolf gyógypedagógiai igazgató (VIII., Festetich-u. 3.), vagy dr. Polyánszki Tibor klinikai szakorvos (VIII., Szigony-utca 36.) eszközli.

— **Az Őszi Lakberendezési Vásár** főzőversenyein mindössze 6—7 filérbe került egy-egy négyszemélyes ebéd megfőzése. A takarékos háziasszonyok számára ez nem meglepetés, hiszen gáztüzhelyen otthon is ilyen olcsó a főzés. A takarékos gázfőzésről szóló előadások szeptember 16-án kezdődnek a Gázmüvek VI., Vilmos császár-ut 3. I. bemutató helyiségében. Előadások minden kedden és pénteken délután 5 órakor. Belépés, ruhatár és kóstoló dijtalan.

Hogyan védekezzünk az influenza ellen

Okuljunk idejében e kitünő könyv értékes tanácsaiból!

Most jelent meg! Különösen fontos

A meghüléses betegségek megelőzése

a csecsemőkortól az aggkorig

Irta: dr. Müller Vilmos tanácsos, főorvos.

A tartalomjegyzékből: Hogyan védekezzünk az influenza ellen? — Házi gyógymódok — Tüdő- és mellhártyagyulladás — Az orr nyálkahártyájának fontos szerepe a meghüléses betegségek megelőzésében — Lázas beteg gondozása — Szellőztetés — Priesnitz-borogatások stb. stb.

Ára csak P 1.20.

Kapható az Esti Kurir kiadóhivatalában, V., Vilmos császár-ut 34.

Tanácskozások a miniszterelnökségen

Imrédy Béla miniszterelnök ma délelőtt sorozatos tanácskozásokat folytatott a miniszterelnökségen. Mindenekelőtt *Fáy* Istvánt, Pest vármegye főispánját fogadta, majd *Raffay* Sándor evangélikus püspököt. A déli órákban a Budapesten tartózkodó olasz gazdaifjak küldöttsége tisztelgett *Imrédy* miniszterelnök előtt, akit délután fél egy órakor *Darányi* Kálmán volt miniszterelnök keresett fel. *Imrédy* és *Darányi* beható tanácskozása hosszabb időt vett igénybe. Ma délután 5 órakor *Imrédy* miniszterelnök *Reménji-Schneller* Lajos pénzügyminiszterrel vitatja meg a legidőszerübb pénzügyi és gazdasági ügyeket.

Graham Hutton előadása

Szeptember 21-én, szerdán délután fél hat órakor a *Kereskedelmi és Iparkamara* disztermében (Szemere-utca 6) előadást tart *„Északamerika és az európai politika»* cimen *Graham Hutton,* az ismertnevü angol köziró, aki legutóbb fél évet töltött az Egyesült Államokban s esztendők óta rendszeresen keresi fel Európát, ugy hogy mind a két világrész politikai kérdéseinek alapos szakértője. A nagy érdeklődéssel várt előadáson Kornis Gyula, a képviselőház elnöke elnököl.

Vigyázat, mérges gomba!

Az Országos M. Kir. Chemiai Intézet gombászati osztálya most, a gombatermés idején azzal a figyelmeztetéssel fordul a nagyközönséghez, hogy vadon termő gombát lehetőleg *csak a hivatalosan ellenőrzött vásárcsarnokokból, vásárterekről, üzletekből szerezzen be!* A sajátmaga által szedett, vagy más, nem gombaismerő egyén által gyüjtött, hozzáértővel felül nem vizsgáltatott gombát saját érdekében senki el ne fogyasszon. *Fokozottabb óvatosság kivánatos a főváros környékén, mert a budai hegyekben a jó, ehető gombákhoz külsőre sokszor nagyon hasonló gyilkos galóca igen gyakori! E gomba ismerete nélkül a gombaszedés nem ajánlatos.*

Bárminemü felvilágositással, utbaigazitással szolgál az Országos M. Kir. Chemiai Intézet gombászati osztálya, Budapest, II., Herman Ottó-ut 15.

Gyermektanfolyam a francia követség nyelviskoláiban

A francia követségi nyelviskolák keretében uj tanfolyam nyilik 6—12 éves gyermekek részére, Gonda Lili ismert és a gyakorlatban rendkivül bevált játékos módszerével. Beiratás naponként este 5—8-ig a IV., Reáltanoda-u. 7. sz. alatti gimnázium 23. sz. tantermében. Félévi tandij 10 pengő.

— **Erőteljes, kövér egyéneknek, köszvényeseknek és aranyérben szenvedőknek** reggelenként éhgyomorra egy-egy pohár természetes „Ferenc József" keserüvizt gyakran felbecsülhetetlen szolgálatot tesz. Kérdezze meg orvosát.

— **Pilisvörösvár bucsuja államásfőnökétől, a hercegprimás testvérbátyjától.** *Serédi* Sándor pilisvörösvári államásfőnök, *Serédi* Jusztinián biboros-hercegprimás testvérbátyja, a közel jövőben tölti be 36 éves állami szolgálatát és nyugalomba vonul. Pilisvörösvár község, ahol működésének utóbbi 15 évét töltötte, a községből való távozása alkalmából meleg ünneplésben részesitette a távozó *Serédi* Sándort és feleségét, akik a község életében mindketten tevékeny és áldásos részt vettek. Az ünnepi felköszöntőt *Ohmüller* Márton, a község plébánosa mondotta. *Serédi* államásfőnök meghatottan köszönte meg az ünneplést.

Megtartják a cseh-magyar mérkőzéseket

Prága, szeptember 16.

A szeptember 18-ikára Prágába kitüzött magyar-cseh válogatott labdarugómérkőzést feltétlenül megtartják. Ugyancsak megtartják a pozsonyi válogatott mérkőzést is.

Állatorvosok harca a kutyák oltásáért

Szokatlan panasszal fordult dr. *Bencze* Tibor fővárosi állatorvos a birósághoz. Az állatorvos ugyanis *tisztességtelen versennyel vádolja egyik kollégáját: dr. Szekeres Jenő VI. kerületi hatósági állatorvost,* azért, mert a kereset szerint, amelyet *Szegő* Izsó ügyvéd utján adott be, — Szekeres őt, — *Benczét* — *megelőzi mindazokon a helyeken, ahol azelőtt veszettség elleni oltásokat adott a kutyáknak.*

Miután *Szekeres hatósági állatorvos, Bencze* régi kliensei abban a hitben, hogy *hatósági intézkedésről van szó,*

vita nélkül tudomásul vették, hogy dr. Szekeres Jenő fogja ezentul beoltani kiskutyájukat a veszettség elleni szérummal.

Bencze Tibor dr. keresetében rámutat arra, hogy egy szabályrendelet értelmében *hatósági állatorvos csak az ebtulajdosok kérésére jelentkezhet oltásra, ami az általa felsorolt háromszáz esetben nem történt meg.*

— *Szekeres* Jenő önkéntes jelentkezése — folytatja a kereset — *kétségkivül kimeriti a tisztességtelen verseny kritériumát* s kérem, hogy a VI. kerületi hatósági állatorvost *akadályozzák meg abban, hogy engem, mint magánállatorvost megakadályozzon működésemben.* Kérem, a biróság itéljen meg nekem végül *15000 pengő anyagi kártérítést is, mert körülbelül ennyi kár ért azáltal, hogy Szekeres oltotta be azokat a kutyákat, amelyeket más években én szoktam oltani.*

A VI. kerületi állatorvos védekezése

A megvádolt VI. kerületi állatorvos, *Szakáll* Antal dr. ügyvéd utján *tiltakozott az ellen, hogy ő tisztességtelen versenyt folytatna.*

— A leghatározottabban tagadom — mondta *Szekeres* —, *hogy jogellenes vagy jóerkölcsbe ütköző működést folytatnék.* Valótlan, hogy akár *telefonon, akár előljárósági altiszt utján figyelmeztettem volna más kollégák klienseit, hogy kutyáikat velem oltassák.* A leghatározottabban tagadom, hogy *üzleti verseny céljaira, vagy magánpraxisra használtam volna fel hivatalos telefonomat, mert minden esetben*

csak a kliensek felszólitására végeztem veszettség elleni oltásokat kutyákon,

anélkül, hogy ezzel dr. Bencze Tibornak, vagy bármely más állatorvosnak kárt okoztam volna. Egyébként is kétségbevonom, hogy ellenem tisztességtelen verseny cimén lehetne pert folytatni, mert *én csak felettes fegyelmi hatóságomnak vagyok felelős.* Az oltási dijak tekintetében is szigoruan alkalmazkodtam mindig a szabályrendelethez és *legfeljebb közlekedési költség cimén* számitottam fel külön dijat, amihez azonban jogom volt.

Dr. *Bencze* Tibor *Szekeres* védekezésével szemben is fenntartotta állitásait. Szerinte *Szekeres «elhalászta»* a klienseit s azoknak *még a szokottnál magasabb dijakat is számitott a veszettség elleni oltásért.*

A biróság a felek kihallgatása után *több tanut hallgatott ki.*

Benkő Ilona tisztviselőnő elmondotta, hogy tudomása szerint *senkisem hivta ki hozzájuk a hatósági állatorvost, de tény hogy nyolc pengőt számitottak a kutya oltásáért. Hinterleitner* Ferenc gyári tisztviselő elmondja, hogy abban a gyárban, ahol ő alkalmazva van, *hét kutyát oltott be Szekeres,* aki egy fiatalember kiséretében érkezett. Más tanuk is állitják, hogy *ugyanaz a fiatalember elkisérte Szekerest minden utjára és mondta azt is, hogy Szekeres hatósági állatorvos.*

Terhelő tanuvallomások

Özv. *Zsazsuláné* elmondotta, hogy hozzá egy *tisztviselő jött ki azzal, hogy a kerületi állatorvos fogja a kutyáit rövidesen beoltani.* Ez a fiatalember arról is felvilágositotta, hogy

azokat a kutyákat, amelyeket tavaly magánorvos oltott be, az idén a kerületi orvos oltja. Egy-egy oltásért hét pengőt fizetett.

Több tanu vonult fel ezután, akik azt vallották, hogy bár azelőtt *dr. Bencze* oltotta kutyáikat, *az idén értesitést kaptak, hogy Szekeres fogja oltani, aki hatósági állatorvos.*

Gyulay László fővárosi irnok elmondotta, hogy *ő volt az, aki az oltásokra eljárt dr. Szekeressel.* Egyébként az állatorvos hivatalában dolgozik s ellene is *fegyelmi feljelentést tett dr. Bencze,* bár állitja, hogy *hivás nélkül sehova sem ment Szekeres érkezését bejelenteni.*

Skutecky biró figyelmeztette *Gyulait,* hogy

komoly tanuk ellenkező vallomást tettek, az irnok fentartotta vallomását, viszont beismerte, hogy ő fekteti fel a VI. kerületben a kutyanyilvántartási könyvet...

Dr. *Szekeres* ügyvédje kérte végül *a kerületi főállatorvos kihallgatását,* arra vonatkozóan, hogy *Szekeres dr. milyen utasitások alapján járt el.*

A biróság helyt adott a kérésnek s legközelebb ugy *Szekeres,* mint *Bencze ujabb tanuit kihallgatják.*

Igy tehát a nagy érdeklődéssel kisért állatorvos-harc még közelről sem ért véget.

— **Elveszett hálózati igazolvány.** A budapesti m. kir. táviró- és távbeszélő-igazgatóság által kiállitott 698/1937. számu u. n. hálózati igazolványt *Szabó* Ferenc budapesti órabéres szakiparos folyó évi szeptember 5-én Budapesten elvesztette. Az elvesztett igazolványt jogtalannul felhasználó egyént bárki adja át a legközelebbi őrszemnek s ellene a rendőrhatóságnál a feljelentést tegye meg.

— **Uj életre lehet kelteni a halott ember szivét.** Lindbergh ezredes, a világhirü óceánrepülő és Carell, a Nobel-dijas amerikai tudós fantasztikus kisérletei. Lindbergh ezredes és Carell professzor a közelmultban egy teljesen ujszerü gépezetet szerkesztett, amelynek segitségével friss vér pumpálható a halott ember szivébe. A kisérletekről — amelyek oda irányulnak, hogy a halott testbe egészséges szivet lehessen áiplántálni — közöl érdekes cikket Tolnai Világlapja uj száma. A legkiválóbb magyar irók novelláin, a kitünő cikkek dus során és a nagyszerü folytatásos regényen kivül közel száz pompás képet talál az olvasó a népszerü képeslaphan. Tolnai Világlapja egy száma 20 fillér.

Ha vásárol, hivatkozzék az ESTI KURIR-ra

Moldvai vajdaság III. 182.

Bálint Rezső

1914.

Bálint Rezső kiállítását ismertették a napilapok, március 22.

(Művészet 1914, 286.l.)

Bálint Rezső

Jeskő

** **Formák, foltok, vonalak.** Ilyen című mappában bocsátja közre *Bálint* Rezső, az ismert jeles festőművész tizenegy litografiáját. A mappa 100 számozott példányban, a művész sajátkezű aláírásával és *Kosztolányi* Dezső bevezetésével január első napjaiban jelenik meg. Egy-egy példánynak 150 korona az ára. Megrendelhető a művésznél (I., Városmajor-utcza 33. sz.)

Ujság
1919. jan. 15

LXXXV.

Bálint Rezső

. illusztrációi a
Kéve Könyve II.
kötetében (1913).

Bálint Rezső †

Fesler

meghalt 1947-ben

gázmérgezésben

Dr Földes Lajos*

közlése

1948. okt. 16.

* Őrség orvosa, aki tompult emlékezete a halálozási dátumra

Nem egész

pontos 1945-

ben meghalt

Reök Iván:

Isten ismerete. (3. kiadás előkészülctben.)

A Teremtő, a Törvényhozó és a Megváltó Istent ismerteti meg a kinyilatkoztatás tükrében Turóczy Zoltán püspök, a közösség életében Mády Zoltán igazgató, a természettudományokában a sebészorvos. V. Sréter Ferenc lelkipásztor a bibliai teremtést és a bünnel való harcot világitja meg. A férfi intelligenciának szánt irás az emberi tudományoknak és a Bibliának legmélyebb és legmagasabb igazságait szólaltatja meg.

dr. Keken András – dr. Reök Iván:

Krisztusi metafizika. (Előkészülctben.)

A lelkész dr. Keken András és ennek a könyvnek a szerzője a hagyományos metafizikai célkitüzéseken túl: az általános fogalmak tisztázásán, a lét végső okainak kutatásán és az egyes tudományok részismereteinek összefoglalásán kivül, igazi szintézisre vállalkozik. A hitetlen tudás és a tudatlan hit tragédiájából indulnak ki és az igazi istenfogalmat, a Szentháromság titkát, a világ teremtését, az angyalok létét és szerepét, a paradicsomi és a bűneset által megrontott emberiséget, a Megváltást, az egész valóság és az élet célját és értelmét a kinyilatkoztatás és a tudomány szintézisében úgy mutatják be, hogy a mai embert nyugtalanitó ellentétek és ellentmondások teljesen feloldódnak a tudás és a hit harmónikusan kiegyensulyozott magasabb egységében.

F. k. vitéz Sréter Ferenc. Sylvester-nyomda, felelős vezető: Schlitt Henrik.

Bálint Rezsőné
festőművész
60 éves
(gyümőrcsérés)
† 1945. XI. 4
Ev. Ref. köztemető sír.

Hakelt főhonyt

BÁLINT Rezső fotó

OMIKE 1909-1944

282
283
299
301

M.D.K.

Bálint Rezső

Fényképét közli a lap munkaközben, amint Palló Imre operaénekest festi. A lap megjegyzi, hogy a művész kollektiv kiállitása most nyilt meg a Nemzeti Szalonban.

Szinházi Élet. Bp. 1928. márc. 25-31. XVIII. évf. 13. sz. 12. lap.

MDK

Bálint Rezsö, festöm.

Két apróság az elsö látás frissességét leheli ki magából.

Mücsarnok.

B. A.: Zsidó festök kiállitása.
Mult és J övö. 1921. XI.évf. II.kiáll.

MDK

Bálint Rezső festő

Pastellképei a Nemzeti Szalon 60-ik kiáll.
Palló Imréről készült arcképe a tárlaton.
Repr.

Cikk: A Nemzeti Szalón 60-ik csoportkiáll.

Képzőművészet, 1928. 8-9.sz. 92.l.

M.D.K.

Bálint Rezső

Palló Imre operaénekesről készült portréjának repr.-ját hozza a lap "Szinészportrék Tavaszi Tárlata" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1931. május 17-23. XXI. évf. 21. sz. 15. lap.

Bálint Rezső.

Kiállitotta müveit a Könyves Kálmán Szalon 1916-ban.

Bende J?
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Bálint Rezső

Réti I.: Nagybánya. A Műbarát 1922. II. 11-1
sz. 222.l.

MDK

Bálint Rezsö, festöm.

Étteremben. Vizf. Jelz.

Árv.Közl. 1940.1.rk.sz. Kat. 17.1.

Bálint Rezső

Basch Andor

Bernhard Ágost

4. Réti István . Nagy
Károly

A Műbarát

1922. 222. l.

✓

Bálint Rezső

festő

Rézvai XXI. 120. l.

Bp. 1935

BUDAPEST

Bálint Rezső

Roll. kiáll. Ernstnél.

Cród

Ügyész. 1934. okt. 13

(e.a.: B. R. Jestné-

nyei.)

1980. Lunois Alexandre.
sz. Párisban 1863-ban.
Bikaviadal.

A jobbról közeledő és tajték
dan fogja, kiknek mindegyikénél he
áll csikós sapkában meg piros
két csoportban három-három viaskod
hás szolga gereblyével igazgatja a
lovát ~~ketten hajtják~~, míg a negyed
mely mellett egy szolga térdel. A
~~két ifjú~~ néhányat már el is fog
vetnek. Jelzése alól jobbra: Alex.

Pastell, méretei 62.3:83.2
Vétetett az 1901: III. 5-di
kelt 20398 sz. leirattal (151/901)
Elszámoltatott 1901: VII.

Az elszámolást elfogadta az

904:IV.30.

1901

Bálint Rezső

Jestő

Nül Bpest 1885

l.

Gyűjt. Magyarok

I K 1246-l.

Budapest székesfőváros polgármestere

Meghivó. szám

19.....

Méltóságos
Nagyságos
Tekintetes

Müemlékek Országos Bizottságának,

Hivatalból
Közszolgálati ügyben
Díj átalányozva

Budapest.

Központi borítékok 11. számú mintája — 30.389.

Bálint Rezső
festő

1926. máj. Kollégiális kiáll.
a müncheni Glaspalastban.

Halm Lenke
269. l.

NYOMTATVÁNY

Bálint Rezső
festő

1934
Ki - kicsoda ? 38. k.

úrnak

Budapest

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^{1}/_{2}$6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Bálint Rezső

Művelet 1916.65. l 66

(kronika)

Kolozsvár IX. 46.

Bálint Rezső

U. 2247
2248

Pesti Hirlap
1916. okt. 15.
(K.k.I.B. kiállítása.)
a Könyves Kál-
mánban.

s 1.

y fel-

opel-
olgáló
olyós-
gy a
özök-
elég-
ellen-
össze-
eszült-
nálla-
áram-
endel-
tlenül
akító-
tséges
t sza-
ában.

a- Az áramátalakító beszerzése növeli a beszer-
nt zési költséget, de az energia kedvezőbb ki-
k, használása folytán az összköltség kisebbedik.

Magyar Siemens-Schuckert-Műv

Igazgatóság: BUDAPESTEN. (1917—2(

Akkumuláto

A villamoshajtású hajók mindinkább elterjednek a következő előnyeiknél fogva:

füstnélküli, nyugodt és zajtalan járás,
nagyfokú üzembiztonság,
egyszerű kezelés,
a tér előnyös kihasználása,
nagy stabilitás,
tűzbiztonság,
kis fentartási és üzemköltség,
legnagyobb tisztaság.

A hajóberendezés a lehető

BÁLINT REZSŐ

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

468
Szöveg : 282,

Bálint Rezső

Bálint Rezső kéziratai
a Könyves Kálmán Társa-
ságban.
1916. október hóban
Elnöki Elek Artúrtól.
Szonettek, vadak vegyest
88 Elés 69 rajz

✓

16684-88. Posner, Budapest.

Bálint Rezső

Nagybánya k. k. 1918

85

Rakovszky András, műszerész volga

IX. 46.

Bálint Rezső.

Nagybányai k. k. 1912

123

Tégla, római VI. 113.

Bálint Rezső

Nagybányai kiáll kat.
1912.
84,

Római bronzkanálka nyele IX.-II.

Bálint Rezső

rod

Bálint Aladár:
Bálint Rezső élete.
Nyugat 1916. nov. 1.

Vorschriften für die Einrichtung der Krahne und Hebezeuge.

1. Hebezeuge mit Kurbelantrieb müssen mit einer wirksamen Sperrvorrichtung versehen sein, soferne sie nicht selbstsperrend sind.

Soll das Herablassen der Last durch das Eigengewicht der letzteren geschehen, so muß eine zuverlässige Bremse vorhanden sein.

Wo zweierlei Gang vorhanden ist, muß eine Falle angebracht sein, welche das Selbsteinrücken des Schnellganges verhindert.

Das Unfallverhütungs-Comité des österreich

Rudolf Bode
Obmann.

Rudolf Ritter von Grimburg.
Franz Haberkorn.
Wilhelm Helmsky.

Wenzel H
Michael
Johann
Eduard

Vom österreichischen Ingenieur- und Architekten-V
vom 12. April 1890.

Der Vereinsvorsteher:
Hauffe m. p.

Bálint Rezső

~~Athenaeum 1922~~

Nagybányai
kiáll. kat.
1912

81. l

1905. VII. 29.

Gróf Erdődy Ottomark Novi-Marof: a birtokában levő Párkácsi erekalyéfanek a bécsi cs. kir. muzeum részére való átengedése tárgyában. (678/1905.)

Bálint Rezső

l.

Az Képm. dur. Eh

IX. 274. l.

39 {x/1939.
X/13.

A kér. Járásbíróságnak

Szentendre.

Hivatkozással az 5.886/1939 sz. számú végzésre, bejelentem, hogy Farkas Flóra címe: Vörösvár, Fő-utca.

Budapest, 1939 okt. 12

Farkas

1939. X/13.

Bálint Rezső

koll. kiáll. a Budapesti Műhelyben

vörös

Az Ujság. 1914. márc. 22

(c. a.: B. R. képei.)

Ciccio).

Pálffy János hagyom.
Pozsony 48.

október 4-én † Nápolyban 1747 április

VI:105

ra. Jobb kezével a ~~talapzatra~~
k Jézust karolta át, mig baljával annak a
ely a talapzatot takarja. Mária le-
jú rózsaszinű ruhát meg vállravetett
jú gyermek pedig meztelen. A háttér szürkés fáj

37.8:26.7 cm. — Becsértéke 400 K.
ánya 1907. november 14-én (1429-908).
Raisleltárban 82 s annak

47

t:
nter Glas in ovalem antikem Rahmen,
n bei Plach 1863, 34 hoch 26 brt. (Sa-

29

0 Y

Bálint Rezső

kolli: kiáll a Könyves Kálmánnal

rád

Az Ujság
1916. okt. 15.
(r. a.: B. R. kiállítása.)

N: 69.

Dacopo Marieschi (?)

4250–4253 ~~Francesco Guardi:~~

Sz. Velenczében 1711-ben. † 1794-ben

Velencéből.

4250. Részlet ~~[illegible]~~

H.

~~Az előtérbeli~~ Széles csato
lommal, mely körül kilencz részi
lak látható ~~mig~~ Vizén, a melye
csolnak élénkit, korlátos fahid v
néhányan a vizi járműveket nézik.
emeletes épület bontakozik ki. Az

~~Vászon~~ Fára ~~hurcz~~ vont cattan, méretei
~~Gróf Pálffy János hagyomány~~

Jegyzet. Szárma a Dor
vonatában V: 8.

Jegyzet. ~~A leltár szerint:~~
Guardi: Vier Ansichten
13 hoch, 18 brt. (Salon No.

37 (5)

Bálint Rezső

rod

Bálint Aladár. Uj művészek: Bálint Rezső. Magyar Nyomdászat XXVI. 3. sz. (Művészet 1913. 238. l.)

Római téglabélyegek VI. 179.

Bálint Rezső

Kol. kiáll. alkotás

Irodalmában

cikk
az Újság.
1923. okt. 14.

néz. Rövid hajat, bajuszt és
ránczos. Kerete sima.
95 cm. — Lelt. sz. 1433. —
0 lirán, vagyis 73·60 K-án. —
-én (181–98). — Az elszámolást
s 26-iki 373 eln. sz. határozat

38

Bálint Rezső

1916. okt. közl. Közl. Szál.

a Kárpát Kálnoki

Halomjában

ered

Nincsen 1916. 65.

66. l.

V

Budapesti egyetemi Könyvtár II. 171.

Bálint Rezső[5]

Bálint, Rudolf, Maler, geb. am 14. Okt. 1885 in Budapest, war ursprünglich bis zu seinem zwölften Lebensjahre Setzerlehrling, begann dann seine Studien auf dem Gebiete der bildenden Künste und der Kunstgeschichte als

◇ 5

GE UNGARN *Balkányi*

Autodidakt in Budapest und setzte sie in Nagybánya, München und Paris fort. In Paris hörte er an der Sorbonne kunsthistorische Vorlesungen. B. arbeitet auch als Fachschriftsteller für verschiedene Kunstrevuen.

Knicka I. 50. l.

Bálint Rezső

fest.

Grad

Ügy M Zs L.

80-1

✓

Bálint Rezső, festő és író; szül. 1885-ben Budapesten. Nagybányán, majd Budapesten Szablya-Frischauf Ferencz festőiskolájában, azután Párisban tanult. 1914 tavaszán a Budapesti Műhely kollektiv kiállítást rendezett műveiből.

Az Ujság. 1914 márcz. 22. (Bálint Rezső képei.) — *Bálint Aladár:* Új művészek: Bálint Rezső. *Magyar Nyomdászat.* XXVI. 3. — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 151. l. — *Népszava.* 1914 márcz. 22. (Bálint Rezső képkiállítása a „Budapesti Műhely"-ben.

Bálint Rezső

7 drb. Tanulmány rajz.
Kompozitio, olajf,
Csendélet, olajf,
Tájkép, olajf,
Csendélet, olajf,
Interieu nőalakkal, oaljf,
Tájkép, olajf,
Tanulmány, rajz.
Tanulmány, rajz.
Tanulmány, rajz,
Tájképtanulmány, rajz.
" "
" "
" cer.r.
" rajz.
Csendélet, olajf,
Csendélet, olajf,
Csendélet, olajf,
Tájkép, olajf,
Tájkép, olajf,
Tanulmány, rajz.
Tanulmány, rajz.
Tanulmány, cer.r.
Tanulmány rajz,
Csendélet, olajf,
Csendélet, olajf,
Csendélet, olajf,

1928 Csoport kiáll.

Terrasz, paszt.
Interiere nőalakkal, pasztell
Palló Imre, pasztell.
Camea, pasztell,
D.D.-né őnagysága, pasztell
Kávéház, pasztell
Otthon, pasztell.
Vázlat, pasztell.
Müterem sarok, pasztell
Olvasó nő, pasztell
Uriszoba pasztell
Várnai Zseni, pasztell.
Tersánszky József J. pasztell
Berkes Imre, pasztell.
Zöld fal. pasztell
Apám, pasztell.
Fürdő-kabin, pasztel l
Csolnak-ház, pasztell
Szöke hölgy, pasztell
Keleti szépség, pasztell
Karinthy Frigyesné, pasztell.
Hegedümüvész, pasztell
Kártyázók, pasztell
Strand pasztell.
Vitorlások a Balatonon, pasztell
Nyiregyháza főtere, pasztell.
Rózsák fehér abroszon, pasztell
Szieszta, pasztell
Csendélet, olajf. 1915.
Müncheni téli tájkép 1910

B á l i n t R e z s ő.

1909 Kéve II.kiáll.

Délutáni napsutés ,olajf,
Anyámarcképe,olajf,
Fürdőzőgyermek,olajf,
Dunnapart,paszt.
Ellátás egy magaslatról,paszt.
Udvar,paszt.
Müncheni Külváros,paszt.
Napsütötte házakp paszt.
Hóval boritott udvar,paszt.
Ablak az udvarban,olajf,
Müncheni házak,olajf,
Vasaló nó,olajf,
Egy szürke nap a Tabánban,olajf,
Estefelé a fa alatt.paszt.
Pamlagon ülő nő,paszt.
Nyugalmas,csendes árok,paszt
Gyerekek,olajf,
Elhagyott udvar télen,paszt.
Napsutés,paszt.
Interieur nő alakkal.paszt,
Falusi udvar,paszt.
Juliusi kora reggel,olajf,
Régi udvar belseje,paszt.
Délelőtti csend falun,paszt.

1911 Kéve III.kiáll.

Tájkép,olajf,
Tájkép,olajf,
Tájkép,olajf,
Tájkép,olajf,
Önarckép,olajf,
Tájkép,olajf,
Tájkép,olajf,
Tájkép,olajf,
Tájkép,olajf,
Kis Márton,olajf,
Ceruzarajzok,
Rajzok,

1913 Kéve IV.Kiáll.

Tanulmány,rajz.
Tanulmány,rajz.
Tanulmány,rajz.
Tanulmány,rajz,
Tanulmány,rajz.
AGare du Montparnasse környéke,olajf,
Montmartrei házak,olajf,
A Boulevard Pasteur egy mellékutcája,olajf,
Tanulmány egy nagyobb komp,ol

A BUDAPESTI
MŰHELYBŐL

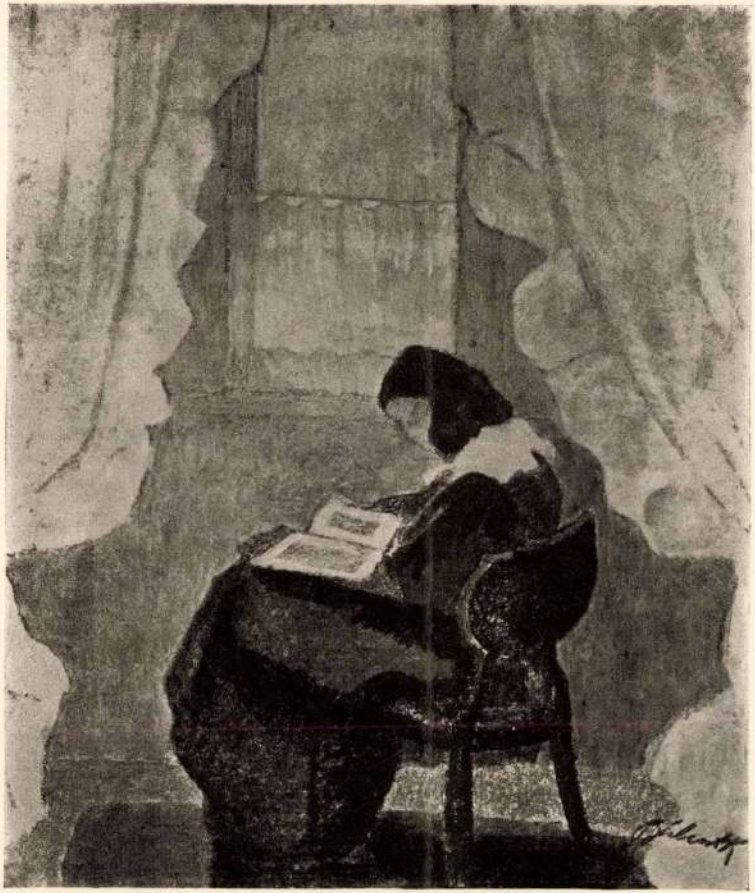

OLVASÓ
BÁLINT REZSŐ
PASZTELLJE

Művészet 1914.

hasonlón Horváth Géza is, Szentgyörgyi István-nak két kígyóbűvölőjét is viszontlátjuk s Moiret-nek egy sor stilusos szobrát és érdekes relief-tervet. A kiállítás katalogusához Andrássy Gyula gróf érdekes előszót irt, a kiállító művészek mindegyike egy-egy rövidebb cikkben mondja el a művészetről és életről való vallomásait.

MŰVÉSZETI IRODALOM

MODERN MŰVÉSZET. (Fieber Henrik könyve.) A művészetnek talán soha nem volt oly különös szüksége az irodalom, közelebbről: a művészeti irodalom támogatására, mint abban a küzdelemben, amelyet a modern felfogás a maga érvényesülését a XIX. század második felében kivívta. És tagadhatatlan, hogy az irodalom szívesen sietett testvérének segítségére. Különös elevenségével és az artisztikus kifejezésmódnál nagyobb hajlékonyságával hamar magába szívta, átértette a modern művészet jelentőségét, annál is inkább, mert hiszen az eszmék, amelyek az akkori modernség világnézetét szolgáltatták, azonosak voltak az irodalom új hitvallásával is. A naturalizmus, a XIX. század egész szellemi életének közös elve megnyilatkozásokban. Egészen természetes, hogy a XIX. század festői naturalizmusának Zola volt egyik legbuzgóbb és leghasznosabb harcosa, valamint az, hogy később is az irodalmi impresszionisták lelkükkel közösnek vallották a képzőművészet törekvéseit. Ezzel az irodalmi megértéssel kapcsolatos volt természetesen a kritikai méltányolás is, amely teljesen a festői akarások elhelyezkedése szerint alakult ki. A modern törekvésekkel szemben ott állott a régi felfogás konok konzervatívizmusa, amely körül szilárd, rideg bástyákat épített a dogmatikus esztétika. A festők táborából viszont, akik ezeket a bástyákat ostromolták, nem hiányzottak a kritikai segítőtársak, sőt talán ezeknek elszánt, hangos küzdelme volt a legeredményesebb. De mindenképen és mindkét részről küzdelem volt s ez a körülmény határozta meg a korszak képzőművészeti írásainak jellegét. Ezek az írások mindig tendenciákból fakadtak, kemény és lelkes elfogultságból, amely megakadályozta ugyan az értékeknek általános érvényű tisztázását, de viszont hihetetlen szolgálatokat tett az új eszmeáramlat terjeszkedésének. Tele vannak elszántsággal, lelkesedéssel, egy értékesnek, magasnak, előkelőnek, igaznak vallott irány feltétlen elismerésével. Ugyszólván valamennyien harci fegyverzetben lépnek elénk és

Bálint Dezső Rezső *

E 1

MAGYAR MŰVESZET
1928. 280

* daktóhibra

Rezső helyett

Doszkár János és [illegible]

Háztatarozási, építési és átala[illegible]

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Bálint ~~Dezső~~ Rezső

Magyar Művészet
1928. 280

azt hiszem ez
saját kiléc Rezső-hefelt

Bálint Rezső

Bálint *Rezső*, festő, *1885. Budapesti városrészleteket, kórházképeket, képmásokat festett, egyszerűsített impresszionista szemlélettel.

Uj Idők Lex.
III. k. 687 l.

Bálint Rezső

c.

Ezer Kotás

24. I.

Budapest IX. 56.

Bálint Rezső

festő

Nül Arpad 1885 okt. 14.

Kóbeli Évülése.

Bálint Rezső

Jenő

VI. gróf Zichy Jenő

n. 35 —

meghalt

MKSz 1947

Bálint Rezső

szül. 1885. Budapesten. 1906.
Magyarvári Ferenczy Károly és
Iványi Grünwald Béla. 1907
Szablya Frischauf Ferenczynél.
1911-12. a párisi Grand Chau-
mière-be tanult. 1911. Paris-
ban koll. kiállításon volt.
Budapesti kiállítás. 1914.
Kanizsa Kálmánnál 1916.
Alkotás művészházban 1923
volt koll. kiállításon. 1928.
márc. a Nemzeti Szalon-
ban rendezett koll. kiállí-
tást.

Dettai DMKE niépkr. X. 173.

Bálint Rezső

1909. évi kiáll. Kávé ME
olajfestménnyel szerepel.

1911. évi kiáll. u. o. szerepelt,

1913. évi kiáll. " " "

Rafael IV. 240

6.

Bálint Rezső

Nemzeti Szalon

Kévé

1909

1911

1913

BÁLINT REZSŐ

Bálint Rezső, ahogy ezen legutóbbi kiállításán nekünk bemutatkozik, kétségkívül művészetének delelőjén tart. Látása megállapodott, rutinja teljes. A kifejezési formák keresése már mögötte van.

Hosszú és küzdelmes út vezette idáig. Egyet azonban meg lehet állapítani erről az útról. Semmi állomásában nem esett szertelenkedésekbe, végletekbe. Körülbelül azt lehet leszögezni róla, hogy a kifejezési modor kérdéseiben, amit tanult, vagy amit mégfigyelt s önmagán átbocsátott, az mintegy kvintesszenciája a különböző felfogásoknak, vagyis az, amit lehet és kell megtanulni. A szín, a vonal és forma problémáit csak bizonyos egyénies középúton, bizonyos mérséklettel oldotta meg mindig magában. A realitásnak igen erős érzése a legjellegzetesebb művészetében. Akármifajta látás: impresszionista, színnel, tónussal való érzékeltetés, akár dekoratív próbálkozások, akár a térbe helyezett tömegek leegyszerűsített szemlélete legyen az, amit feladatának tekint, mindez valahogy felolvad valamiféle sajátos naturálizmusban nála, amely levegőt és életet jelent minden képében.

A hatás eszközei közül legnagyobb előszeretettel a sejttetéssel, a kinemmondottsággal él, de ebben sem megy bizonyos mértéken túl s ennek ténye sem leplez, mint sok másnál, tudásbeli fogyatékosságot, felszínességet, különködésvágyat, vagy munkakönnyítést nála.

Ugyanígy van azzal, amit az ösztönre bízásnak, a szerencsés pillanatok kiaknázásának lehet hívni. A tudatossága mindig közvetlen mögötte jár az ihlet lázának, néha szinte zavarólag, de kontrolálólag mindig, okos, jótékony módon. Tudja mikor rontana már a készebbre-csináltság valamely dolgán s idején hagyja abba, hogy a vázlatszerűség a frisseség nagyobb és teljes plusszát adja képei hatásának.

Hogy Bálint Rezső művészete meglepetéseket nem tartogat még, ezt kijelenteni nem lehet hozzá hasonló tehetségű művészről. Bizonyos az, hogy amit most ad, az már, mint mondtam, kész, érett művészet, amin ha kitart (és erre minden reményünk meglehet), ez is sok, sőt elég.

Tersánszky J. Jenő

A NYUGAT HÍREI

Vitaest a modern irodalomról. Déry Tibor e hó 18-án, szerdán előadást tart a modern líráról a Kereskedelmi Csarnokban (V., Szabadság-tér 12). Az előadást vita követi, amelyben *Fenyő László, Füst Milán, Kassák Lajos, Komlós Aladár, Kosztolányi Dezső, Nádass József, Osvát Ernő, Pogány M. Béla, Szegi Pál* és mások vesznek részt. Kezdete ½9 órakor. Meghivók kaphatók a *Népszava* és «Mentor» könyvkereskedésben (Andrássy-ut 17) és a Fodor hangversenyirodában (Váci-utca).

A Nyugat minden közleményéért írója felel. A szerkesztésért felelős: BABITS MIHÁLY, GELLÉRT OSZKÁR, OSVÁT ERNŐ. A kiadásért felelős: GELLÉRT OSZKÁR. Igazgató: KÁLDOR MIKSA. Kiadótulajdonos: NYUGAT KIADÓ ÉS IRODALMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VII. Ilka-utca 31. Tel.: József 371—46.

Hungária Hirlapnyomda R. T. Budapest, V., Vilmos császár-út 34 Felelős: Schmidek Géza

Nyugat 1928. ápr 16.

1928 április 10

Egyik napról a másikra a legnépszerűbb szépirodalmi hetilap lett

az

A legjobb

az UJSÁG ingye
ajánd

Előkelő és
nek a LEC
regényei,
számban

Előfizetési ára:
negyedévre
10.80
egy hónapra
4 pengő

egy-egy uj erdélyi vagy felvidéki magyar írót

Fizessen elő az UJSÁGRA, hogy minden vasárnap ingyen kapja a szépirodalmi hetilapot

SZÁZADUNK

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI FOLYÓIRAT

Megjelenik évente tizszer

Szerkesztik: Vámbéri Rusztem és Varró István

Harmadik évfolyam

A SZÁZADUNK a haladást és a gondolatszabadságot szolgálja. Tudományos, közérthető, minden művelt magyar olvasót érdeklő folyóirat. Politikai irányzattól, klikktől független. Tárgyköre nemcsak a szorosan vett társadalomtudomány (szociológia), hanem egyformán foglalkozik a társadalmat érdeklő minden fontos gazdasági, történelmi, filozófiai, vallási, eszmemozgalmi kérdéssel. — Nyilvántartja a világpolitika nagy mozgató kérdéseit.

A SZÁZADUNK évi előfizetési ára 16 pengő. Egyes számok ára 2 pengő. Előfizethető minden könyvkereskedésben vagy közvetlenül a kidóhivatalban: Budapest, V, Kohárv-utca 2, II. 16.

Képviselik: Csehszlovákiában a LIPA könyvkiadó, Bratislava, Sládkovicová ul. 11. Jugoszláviában a LITERARIA lap- és könyvterjesztő, Subotica. Romániában PALLAS lap- és könyvterjesztő, Cluj, Str. I. Ratiu.

A

NYUGAT

előfizetőinek

könyveket részletre is ad

a

NYUGAT

könyvosztálya, VII, Ilka-utca 31

Telefon: József 371-46

MDK

Bálint Rezső

Tájkép, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

119 l.

MDK

Bálint Rezső

Tájkép, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

119 l.

Bálint Rezső: Festőművész

A Kéve művészegyesület célja alapszabályuk szerint a népművészetek és iparművészetek fejlesztése és művelése volt. Ezért kapcsolódhattak a Szabolya-i Kolduskerek nagybányai plein-air jellegű posztimpresszionista-misztikus indíttatású festőkhöz. | Bálint Rezső és Erdei Viktor (és még többen).

S. M.: Szabadegyházi művészcsoport kiállítása a Kecskeméti Galériában.
Petőfi Népe 1984. júl. 1.

M.D.K.

Bálint Rezső festő

1911-ben részt vett a szocialista művészek kiállításán a Vasas székházában.

Bolzer Biermann Bp. é.u. 15.

Bálint Rezső

festő és író

L.

Szendrey-Szentiványi

144. l.

A nő titkai a Hármaskönyvben

A legkiválóbb írók,

a legérdekesebb asszonyok írják

Móricz Zsigmond kis regénye, gróf Bethlen Margit, Földi Mihály, Kemény Simon, Karinthy Frigyes, Laczkó Géza, Szép Ernő, Szomory Dezső, herceg Hohenlohe Ferencné, báró Doblhoff Lili, Bozzay Margit, dr. med. László Ernő, dr. Tápay-Szabó László, Lakatos László, Hunyady Sándor, Bálint György, Stella Adorján, Vaszary Gábor és mások cikkei, versei és novellái
Többszáz művészi mélynyomású kép a világ legszebb asszonyairól

Ingyen kapja a gyönyörű könyvet karácsonyra

Az Est, Pesti Napló, Magyarország

minden előfizetője

— **Két kiállítás.** Az *Ernst-múzeum* rokonszenves újítást vezetett be: grafikus-kiállítássorozatot indít. A sorozat első kiállítása ma nyílik meg. *Bálint Rezső*, a Párizsban élő tehetséges festő és grafikus újabb munkáit, finom franciás pasztelljeit és kisebb olajképeit ismerjük meg a két teremre terjedő tárlaton. Párizsi utcai képei, kávéház-terasz jelenetei, nőtanulmányai helyenkint *Rippl-Rónai* hatását mutatják. Kiállításának anyagából egy hangulatos színű gyermekarckép emelkedik ki. — Párizs befolyását érezzük a *Szépművészeti kiállítások* tárlatának két művészén is. *Diener-Dénes* Rudolf erőteljes, meleg színei és komponáló lendülete néhány szép tájképben és finom tanulmányfejben érvényesülnek a legjobban. *Götz* B. Ernő a halk, pasztelles színeket szereti, virágokat és nőket fest, üdén és levegősen.

— **A fizikai verseny egyik legjobb diákja és a fürdőkád örvénye.** *(Levél a szerkesztőséghez.)* Kénytelen vagyok beleszólni a fürdőkád-örvény problémájába, mert az oddigi hozzászólások teljesen *helytelen irányba* terelik a kérdést. Ajánlom a próbálkozóknak: hagyjanak fel a hiábavaló kísérletezéssel, mert sokkal finomabb eszközök kellenek egy ilyen kérdés tanulmányozásához. De az egyik magyar lexikonban »*Föld*« címszó alatt olvashatják a következőt: »*A föld forgásának következménye, hogy valamely edény fenekén fúrt lyukon át a folyadék* (az északi félgömbön) *jobbra kanyarodó örvényben folyik ki.*« El is képzelhető, hogy a víz tehetetlensége folytán nem követi a földet forgásában, visszamarad és eldönti az örvénylés irányát, mire a víztömeg az örvénylést megerősíti. Viszont érthető, hogy *ezt a mérhetetlenül kis indítóerőt a legcsekélyebb áramlás is legyőzheti.* A tapasztalat mindenesetre azt mutatja, hogy az örvénylések többsége jobbfelé történik. Adatok megerősítenék azt is, hogy *a déli félgömbön* a lefolyási víztölcsér természetesen balra forog. Tisztelettel: **Wiener Tibor**, *kitüntetéssel érett, a tanulmányi versenyen fizikából a II. helyen dicséretet nyert diák, akit mégsem vettek fel az egyetemre.*

Magyar Királyi Osztálysorsjáték

Figyelmeztetés!

A **33. Osztálysorsjáték** I. osztályára még **fenntartott** osztálysorsjegyeket, melyeket régi tulajdonosaik el nem vittek,

október 16-án

az új igénylőknek kell **kiszolgáltatni.** Tehát **sürgős intézkedést kérünk, mert hétfő után régi résztvevők nem számíthatnak arra, hogy eddigi sorsjegyszámaikat** még **megkapják.**

Az I. osztályú sorsjegyek hivatalos árai:

Egész	Fél	Negyed	Nyolcad
24 pengő	12 pengő	6 pengő	3 pengő

A húzások jövő héten október 20-án kezdődnek.

Székrekedésnél, gyomorrontásnál, emésztési zavaroknál, gyomorégésnél, májduzzanatnál, vértódulásnál, fejfájásnál, álmatlanságnál, általános rosszullétnél igyunk reggel éhgyomorra egy pohár természetes **Ferenc József** keserűvizet.

„Nekem 3¼ fillérbe kerül a péksütemény"

— *Az Est tudósítójától* —

A pékkartel kalkulációkkal mutatta ki, hogy *5 fillérnél olcsóbban nem adhatja a péksüteményt*, sőt olyan kalkulációk is napvilágot láttak, hogy a pékek

néhány tizedfillért rá is fizetnek

az ötfilléres péksüteményre. A pékkartel pénze és erőszakossága eltüntette a budapesti piacról a 3.5 és 4 filléres péksüteményt, de még mindig akad néhány pékműhely, ahol olcsó péksüteményt lehet kapni. Egy *Munányi* uccai pék

négy fillérért árusítja

a péksüteményt. Megkérdeztük ettől a pékmestertől, hogy *ő mennyit fizet rá a péksüteményre?*

— *Dehogy fizetek rá,* — mondotta — a ráfizetésből nem tudnék megélni. Nekem **3¼ fillérbe kerül a péksütemény,** tehát a 4 filléres ár mellett *¾ fillért keresek minden darab zsemlyén és kiflin.*

Világos, hogy a nagyforgalmú pékműhelyek rezsije még jobban elosziik és

3 filléres önköltségi áron

is elő tudják állítani a péksüteményt. A 4 filléres ár tehát biztosítja a tisztes polgári hasznot a pékeknek, de még ennél is többet: *a megnövekedett forgalmat,* mert mindenki tudja, hogy a péksütemény fogyasztása annyira visszaesett, mint még soha. Magának a pékiparnak is elsőrendű érdeke tehát a 4 filléres péksütemény és a pékegyezmény vezetőségének saját iparával szemben az volna a kötelessége, hogy *az olcsó és megjavított minőségű péksütemény termelése mellett indítson propagandát.*

A világhazudozás ellen

Világsajtóegyezményt indítványoz Lengyelország. Varsói gondolat: olyan megállapodást kötni, amely minden országban a kölcsönös lojalitás oltalma alá helyezi a sajtóban a nemzetek becsületét és talán érzékenységét is. Hogy ne lehessen egyik ország sajtójában fék nélkül uszítani a másik ellen, azt megrágalmazni, ellene gyűlöletet gerjeszteni. Ha ez a sajtóegyezmény meglesz, — és mi akarjuk, hogy meglegyen — ez csak jó lesz nekünk magyaroknak, akik ezt az egyezményt megtartottuk, mielőtt az egyáltalán a világon lett volna. Soha rosszhiszeműen a mi sajtónk más népet nem bántott. Megbírálhattuk ezt vagy azt az irányzatot vagy kormányzatot, de népet és nemzetet mi sem méltóságában nem háborítottunk, sem érzékenységében nem bántottunk. Ez így van.

Annál többször kellett, fájdalom, nekünk védekezni rosszhiszemű támadások és beállítások ellen, amelyekben — de éppen a mai nap története mutatja — mindig és kivétel nélkül Prága vezetett. Ha ez a sajtóegyezmény már megvolna, a prágai gyűlölködés is óvakodna attól, hogy akár otthon, akár egyikét megfizetett francia ujságban a marseillei királydráma révén minket vakmerően megrágalmazzon. Mi ezen az egyezményen — alpárian szólva — csak kereshetünk. Mert mi ezt az egyezményt eddig is áltuk. Most szoretnők, ha tiszteletben tartanák akkor is, ha rólunk van szó. Kevesebb hazugságot... Kevesebb? Soha semmi hazugságot és akkor béke és igazság lesz a népek közt, akit ma érdek és gyűlölködés hazugul hajszol egymás ellen. Világhazugságból lett a világháború is.

Halált kért az ügyész a spanyol lázadó tisztekre

Párizs, október 13

Barcelonai jelentés szerint pénteken az *Uruguay* nevű spanyol szállítógőzös fedélzetén üiésző katonai törvényszék 17 polgári egyént ítélt

életfogytig tartó fegyházra,

mert a barcelonai felkelés alkalmával megtámadták a polgári gárdát.

A Barcelona mellett fekvő *Montjuich* várában tárgyalta a haditanács *Perez-Farras* tüzérezredes, *Escofet* lovassági kapitány, *Lopez* Gatell százados, Ricardo *Salas*, a közbiztonsági rendőrség parancsnoka, valamint Sebastian *Pozas* tábornok ügyét.

Perez-Farras ezredes magáravállalta a felelősséget a barcelonai eseményekért.

Escofet kapitány kijelentette, hogy csupán *a spanyol köztársaságot és szeretett Katalániáját akarta védelmezni.* Az államügyész indítványában

halálbüntetést kért

Tilos a külföldi telefon

Madrid, október 13

A **külfölddel való telefonösszeköttetéseket megtiltották.**

— **Háborús és amatőr fényképkiállítás nyílik ma.** Ma délután nyílik meg a Vigadóban a Magyar Amatőrfényképezők Szövetségének a magyar-osztrák *fotóművészeti és háborús emlékkiállítása.* Értékes ez a kiállítás, mert alkalmat nyujt az összehasonlításra a *modern magyar* és a képzőművészet ösvényein haladó *osztrák* fotografusok között. Ez az összehasonlítás megerősíti azt az elismerést, amelyben Európaszerte része van a magyar fotografiának. Külön csoportban szerepelnek a *háborús képek.* Nagy érdeme a kiállításnak, hogy bemutatja a nagyszerűen fejlődő vidéki amatőrfotografusokat. A kiállítók között első helyen állnak *Balogh* Rudolf mesteri képei, de rajta kívül nagyon szép anyaggal szerepel *Vadas* Ernő, *Haller, Kerny* István, *Hasenfeld* Oszkár, *Treuwirth* Dezső.

Fatüzelés
terén vezet a közkedvelt
„Zephir"
folytonégő kályha
10 kg fával fűt egy normál szobát **24** órán át
Ára 70.— P-től!
Tekintse meg mintaraktárunkat!

Hazai ezenekre legidealisabb a **2-aknás „REKORD"** folytonégő kályha, automatikus pótlevegőadagolás és legegyszerűbb kezelés
Ára 60.— P-től leszállítva, felszerelve
Árjegyzéket ingyen küld:
HEBER kályhagyár
Vilmos császár út 39.
(Hajós ucca sarok)

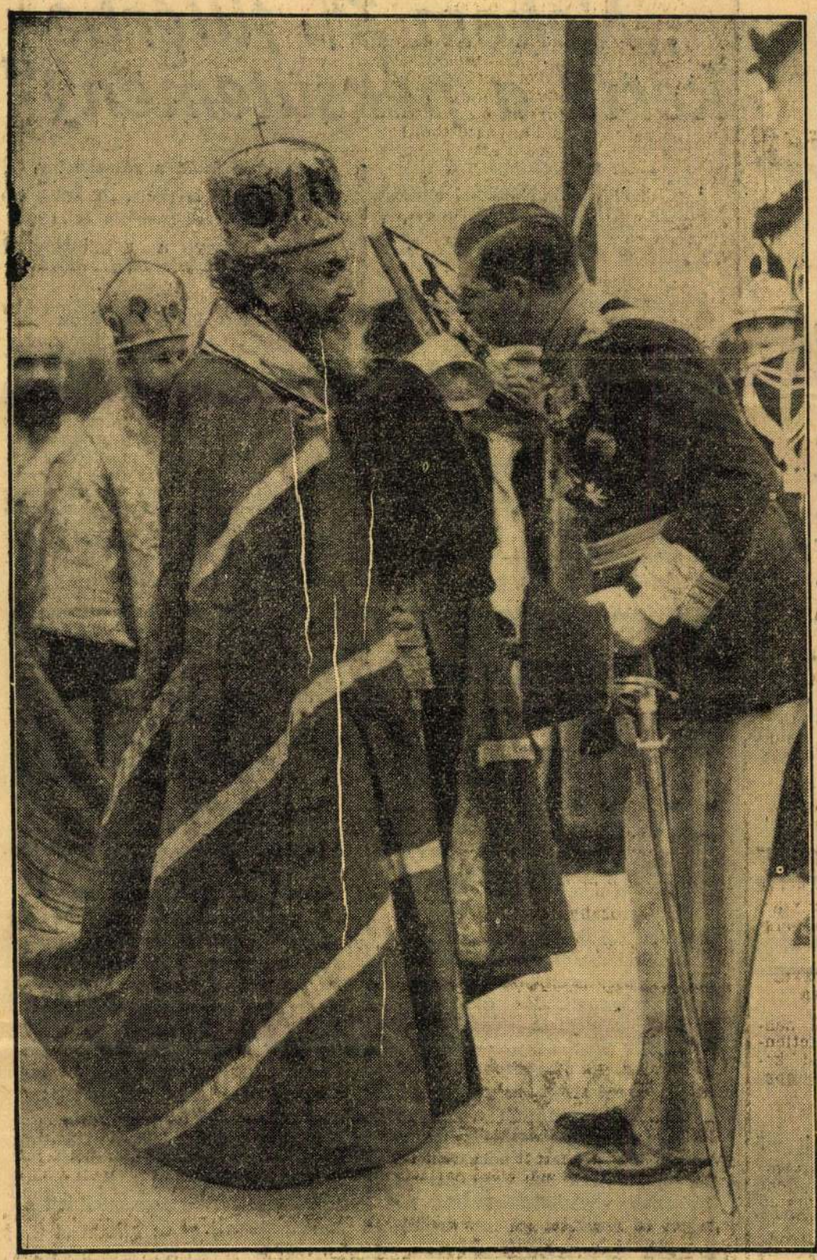

CSÓKRA NYÚJTJA A KERESZTET KÁROLY ROMÁN KIRÁLYNAK Balan metropolita a *nagyszebeni* tanítóképző intézet alapkőletételénél

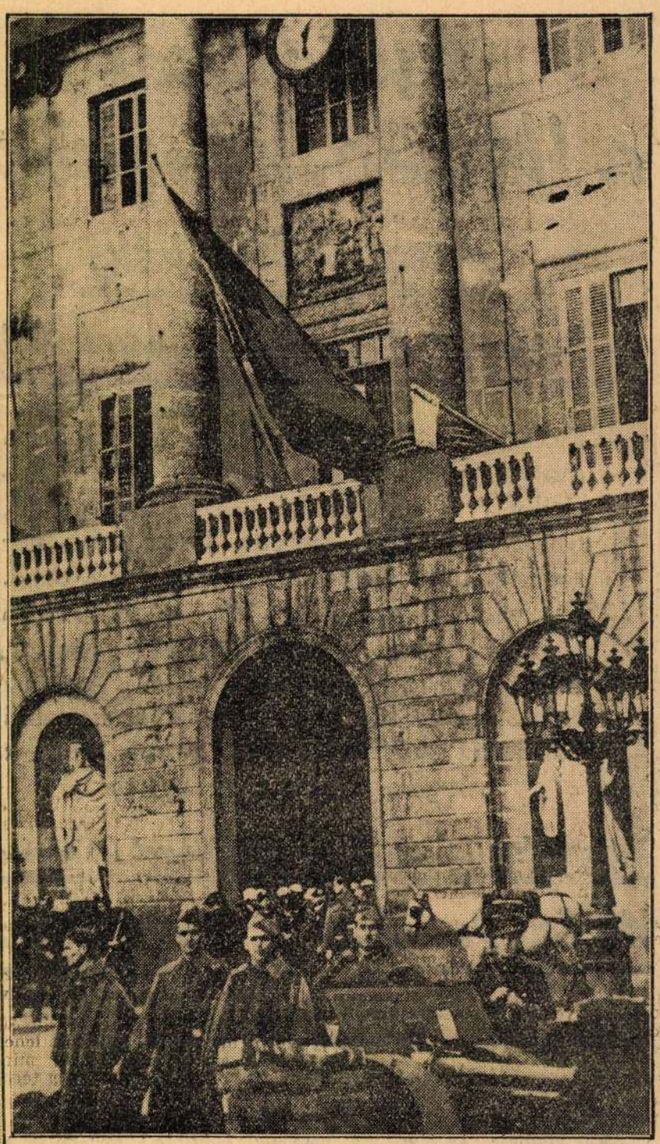

FEHÉR ZÁSZLÓ A BARCELONAI VÁROSHÁZA ERKÉLYEN. *Ágyúk* és *kormánycsapatok* veszik körül a katalán forradalom fészkét, a barcelonai városházát. Az erkélyen már fehér zászló leng, a spanyol lobogó szomszédságában, a forradalmárok megadták magukat

EZ A FÉNYÁGYÚ. Edmond de *Christmas* francia fizikus (baloldalt) és angol munkatársa, John *Edmond*, a fényágyúval, amely — mint *Az Est* megírta — *tehetetlenné teszi a pilótákat.* A fényágyú a jövő háborújának egyik *legborzalmasabb fegyvere*

HAZAJÖTT KANADÁBÓL MACDONALD A londoni pályaudvaron lord *Sankey* (jobboldalt) és Sir John *Simon* (középen) fogadta a miniszterelnököt

MDK

Bálint Rezső: Elhagyott udvar télen
Napsütés

Nemzeti Szalon, 1909. KÉVE II. K. áll.

MDK

Bálint Rezső

A "Kéve" Bécsben. A Ház. Modern művészeti folyóirat. 1910. 35.l.

Szálinté Rezső

Tájkép, olajfestm-

Nemz. Sportbiz. MKépző
Kiáll. Katalógus 1945 a

Bálint Rezső.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőmüvészeti egyesületek története, kézirat.

Bálint Rezső.

Kiállitotta müveit az Alkotás 1923-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek történetekézirat.

Bálint Rezső.

Kiállitotta müveit a Nemzeti Szalon 1928-b

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Bálint Rezső
festőművész

MŰVÉSZET

Bálint Rezső kiállítása

Az Ernst-muzeum beczkói Biró Henrik gyüjteménye mellett kiállitotta *Bálint* Rezső pastelljeit. Ezek franciás izü könnyed munkák, melyekben az impresszionizmusra következő párisi festészet formanyelve nyer ügyes alkalmazást, különösebb egyéni vonások nélkül.

Magyarság
1934 x. 17

lap-száma	Számlázás

Összes

BI/ .....ügy

.....

A főpénztárkönyvbe bejegyezte:

193 .....

Könyveltetett a folyószámla-könyvben:

193 .....

Könyveltetett .....a könyvben:

193 .....

Bálint Rezső

Festőművész

— **Bálint Rezső kiállítása az Ernst Muzeumban.** Bálint Rezső az utóbbi években Párizsban és Budapesten készült képeiből kiállitást rendez, amelynek bemutatása folyó hó 14-én, vasárnap délelőtt lesz az Ernst Muzeumban.

Pest. Hirlap

1934. X. 11

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-sz

Utalványszám ...../B1..... ügyosztály.

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára ál

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

A könyv

Bálint Rezső

Két kiállitáson, két müvész munkáját ismerteti Margitay Ernő, m.-sign.-val.
Bálint Rezső a Könyves Kálmán Szalonban mutatta be müveit. A müvész frontkatona, igy csak epizódokat jegyezhet vászonra: egy-egy elhagyott csatatér, néhány fogolytipus szerepel képein, melyek tájkép szempontjából is érdekesek. Fejlődő tehetségnek tartja.

Jávor Pál az Ernst Muzeumban szerepel alkotásaival. A kritika igen erős talentumnak tartja. Biztos kézzel és szemmel festi meg csendéleteit, az anyagokat bravuros könnyedséggel adja vissza. "Aktjai gyengébbek" Tájképei olyanok, mint amilyeneket Szolnokon festenek. Élet, Bp. 1916. nov. 5. VIII. évf. 45. sz. 451. lap.

Bálint Rezső, festő"

M.D.K.

nevének friss képe szerepel még a KÉVE magyar napdicséri kiállításán, de Rezső szerint ezek "nem megjövődésszerűek" még elég kerdeskedések."

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 119. old.
/a cikk megj.: "Magyar Nemzet", 1908. nov. 7.

Bálint Rezső, festőművész

Városrész, festmény. /repr./

Sümegi György: Az 1910-es Kecskeméti Művésztelep ellentmondásai.
Forrás, 1980. febr. 41. old.

Bálint Rezső, festő

festménye: Rege.

72.

Bálint Rezső: Festménye

Fonás, Kecskemét, 1950. febr.

XII/2.

MDK

Bálint Rezső

Tájképekkel és arcképekkel vett részt a "KÉVE" 1911.évi jan.15-én megnyitott kiállitásan.

Bölöni György: A "KÉVE" kiállitása.

A Ház 1911. 3-4 sz. 171.l.

MDK

Bálint Rezsö,

a N.Sz.által rend. 63 kiáll. egyikének a részt vevöje.
1928.

Á Nemz. Szal.4ee-ik és a KÉVE XX-ik kiáll.-a.
1929.febr.

BÁLINT Rezső festő

Gulyás I. 1246. coll.

Bálint Rezső festő

Sós-sal és Penssey-vel megrendezte az első Salon des Refusés kiállítást.

~~Refusés~~ Penssey: Szecessziós, spiritualista mű.

Vigilia 73/11 752.

Bálint Lajos

Ramsey-vel együtt a KÉVE alkotó tagjaivá választották

Ramsey: Szecessió, spiritiszta mű.

Vigilia 73/11 753. old

Bálint Rezső.

A "Kéve" müvészegyesület tagja a megalakulás idejé
1908-ban.

Bende János:
A Képzőművészeti Egyesületek Története.kézirat

Bálint Rezső

festő

Nat. Bp. 1885 okt. 14
bélyegző

Vertőcry diam
1906-tól Szabadfoglalkozású
1909. Paris Grande
Chaumière-ben

Gulyás Magyar írók
I k. Bp. 1939. 124 l.

megvesz

Kedd
1945 november 20

Magyar Nemzet

Ára: 100 pengő
I. év 165. sz

Tildy Zoltán

Az új miniszterelnököt nem kell bemutatni sem az ujságolvasóknak, sem azoknak a tanyai vagy falusi embereknek, akik hírlapokhoz csak hébe-hóba jutnak. Tildy Zoltán, aki vasárnap lett ötvenhatéves, már az első, a nagyatádi Szabó-féle kisgazdapártnak lelkes embere volt, amikor pedig ez a párt felszívódott a bethlenizmusban, megkezdte Nagy Ferenccel, ezzel a tájékozott kisbirokossal együtt, a független, ellenzéki kisgazda-földmunkás és polgári párt szervezését. Így a kisgazdapárt mostani vezetője ezt a nagy szervezetet, amely végül egy általános, titkos választáson erős többséget kapott, maga alakította, bár ebből előjogokat hosszú időn át nem is kívánt magának biztosítani.

Tildy Zoltán, aki két évtizednél régebben foglalkozik a magyar földmívelő társadalom politikai nevelésével, az ország egyetlen vidékén sem ismeretlen, száz és százezrek hallották már beszélni, látták saját szemükkel, ismerik és becsülik. Annyira nem nevezhető *homo novus*-nak, hogy portréjának megrajzolása feleslegesnek látszik. Nem is arról a Tildy Zoltánról akarunk írni, aki a parlament és egy nagy politikai párt megvilágított fórumán élt, hanem a rejtőző évről és a munkáról, mely megelőzte és végül szükségessé tette — 1944-ben ezt a rejtőzést. Tildy Zoltán, az ember, ebben a vonatkozásban, ott kerül fényesóva elé, ahol meg kell mutatni, hogy miért nem adatott számára más út, mint az, melyet egyénisége törvényei miatt választott.

Tildynél kevésbé macchiavelista politikust nehéz találni. Az, hogy egy keresztény hitfelekezet papja, primér dolog maradt életében, teljesen függetlenül attól, hogy lelkipásztorkodik-e vagy sem. A mindennapi érintkezésben Tildy Zoltán nem adja jelét annak, hogy formalizmusok vagy valmási tételek, akárcsak ilyen természetű illendőségek merev tiszteletét másoktól bármikor elvárná, de a kereszténység, mint *etikai tanítás*, érinthetetlen és megingathatatlan számára. Aki pedig a kereszténységet, mint erkölcsi tanítást tekinti, az bizonyos esetekben nem politizálhat a szó rosszízű értelmében, mert csak egy lehetősége van. Ezért nem adódhatott a kereszténység nélküli keresztények Magyarországa és a Tildy Zoltánok áhított, más Magyarország között kompromisszum és alkudozás.

Amit nálunk sajnos oly kevesen ismertek fel, hogy a hitlerizmus, a fasiszta nácizmus a kereszténység vallással a legélesebben ellentétes, egyrészt mert önmagában is totális vallási igénnyekkel lép fel, másrészt mert a kereszténység egész erkölcsi rendszerét össze akarja zúzni, ez Tildy Zoltán előtt pillanatig sem volt kétséges és ha ennek tudatában a magyar külpolitikát háborúba sodródásunktól kezdve ellátta, akkor ezt először mint keresztény európai ember tette, másodszor mint reálpolitikus.

Az a sunyiság, az az alattomos sikorszimatolás, ami középosztályunk jelentős részét annyira jellemezte és attól félünk, még mindig jellemzi, Tildy Zoltántól teljesen idegen. Az «aszszimilálódás» csodálatos és tiszteletreméltó hiányait tünteti fel az új kormányfő egyénisége és egész pályafutása.

Mi mindenhez nem asszimilálódott? Elsősorban ahhoz a független birtokosöntudat nélkül dzsentriskedő és úriság nélkül úrhatnám társadalmi osztályhoz, melynek tagjait Márai Sándor utálattal úgy hívja: A bugrisok. Ezek a bugrisok hangot és véleményt éppen eléggé diktáltak a letűnt Magyarországon. Egy vidéki református papnak, aki politikailag hatni és alkotni akar és a „bugrisok" úgynevezett úri társaságának körében él, fegyelemre és tisztánlátásra volt szüksége ahhoz, hogy sem hangban, sem modorban, sem gondolkodásban cseppet se hasonlítson rájuk. Nem asszimilálódott soha az egyoldalú osztályszemlélethez, az alföldi porhoz, a kevés könyvolvasáshoz, a jóllakott közönyhöz. Nem asszimilálódott a részvétlenséghez, a lusta lelkiismeretlenséghez, a ködben fénytkergető illuziókhoz. Falun élt és nem ivolt, mert nem szerette. Mindig volt elég mersze és öntudata póz nélkül élni, a maga ízlése szerint és így is gondolkodni.

A protestáns északirországi Belfastban nevelkedett, presbiteriánus kollégiumban. Északirországban nem olyan ritka, hogy valaki a maga ízlése szerint gondolkodik és ahhoz tartja magát.

Tildy Zoltán, mint a Független Kisgazda Párt egyik alapítója, szociális reformokat akart, elsősorban a földbirtokreformot, általános titkos választójogot akart, a közgondolkodás demokratikus nevelését akarta és józan külpolitikát, de nagyon sokáig lojálisan megadta az esélyt és nem vitatta a jogot az akkori többségi párttal szemben, hogy az ő vezetői valósítsanak meg ebből, amennyit lehet.

A külügyi bizottság ülésein, leplezettebb módon még a parlament plénuma előtt is, háborús részvételünk ellen nyilatkozott, a faji gyűlölködés őrültségeivel szált szembe, végül 1943-ban, amikor a háború kimenetele már lényegében eldőlt és legfeljebb jelentéktelen részletelőlodásokról lehetett szó, belpolitikai szövetséget kötve a szociáldemokrata párttal és annak vezetőivel, élőszóval és memorandumban többször próbálta rábírni az államfőt és a kormányt, hogy a háborúból az első lehető pillanatban lépjünk ki.

A németek tudták, hogy micsoda látens erőket jelenthet a kisgazdapárt, aminthogy a hitlerizmus a szociáldemokráciát, ezt a szívós és régi ellenfelet sem tartotta oly könnyen elintézhetőnek, mint ezt a látszat Németországban 1933-ban mutatta. Nem csodálható ezek után, hogy a Gestapo — és minél rosszabbul ment a háború Berlinből nézve, annál inkább Himmler volt az úr és nem Hitler — Magyarországon az „ingatag" Kállay mellett a sohasem ingadozó Tildy Zoltánra volt a legdühödtebb, amit még különösen kiélezett az, hogy Tildy sem társasági érintkezései, sem politikai cselekedetei során nem „asszimilálódott" a zsidókérdést illetően és a fajtörvényt a zsidóhajszával együtt annak tekintette, ami volt: a kereszténység és az emberi jogok sérelmének.

Amikor a Gestapo végre szabad vadászterületet kapott Magyarországon, az elfogandó magyar politikusok listájának élén Tildy Zoltán neve állott. Március 19-e után azonnal keresték és nem szünték meg mindvégig keresni. Szerencsére hiába. Tildy Zoltánra nem tudták rátenni kezüket. A magyar ellenállási mozgalom és a későbbi fejlemények szempontjából ez komoly előny volt. Tildynek bujdosása és a többiek bujdosása idején is sikerült fenntartania a függetlenségi frontot, vagy ahogy az ellenoldalról hívni szerették, a népfrontot, sikerült összeköttetésben embereivel, végül rá tudta venni 1944 őszén az akkori államfőt, hogy fegyverszüneti kérelemmel forduljon a Szovjetunióhoz.

A feladat, melyet most vállal, olyan, hogy nálánál robusztusabb alkatnak is a felőrlődés veszélyével kellene számolnia. Egész biztos, hogy nem egyéni becsvágyból vállalta, hanem, mert a «történelmi felelősség követelményeit kell teljesítenie mindenkinek.» Emberek és pártok ilyen nagy feladat terhét csak úgy könnyíthetik meg valamennyire, ha maguk is a felelősség egy-egy részét, becsvágy és számítás nélkül, megosztják és legalább annyi mérsékletet tanusítanak a kritizálásban, mint amennyi mérsékletet mutatott Tildy Zoltán és pártja a hatalmi pozíciók megszerzésében és a hatalom gyakorlásában.

Kedden kezdődik Nürnbergben Göring, Ribbentrop, Papen és társaik bűnpere

Politikai válság De Gaulle visszalépése nyomán
Első jelentések a bulgáriai és portugáliai választásokról

November 20-án, kedden kezdődik — mint az angol rádió hétfőn reggel közölte — Nürnbergben a háborús főbűnösök első csoportjának főtárgyalása. Ebben az első csoportban áll többek között bírái elé *Göring*, *Ribbentrop* és *Papen* is. Papent állítólag saját fia védi.

A nagy per bírái — mint az MTI Nürnbergből jelenti — már napok óta a helyszínen tartózkodnak. *Jackson* amerikai bíró kijelentette az ujságíróknak:

— Ha az egész világban meggyökerezik majd az az eszme, hogy a támadó háború nem hoz becsülést és tiszteletet, akkor joggal reménykedhetünk abban, hogy e per révén meg tudjuk szilárdítani a világ békéjét. A vádlottakat mindaddig nem tekinthetjük bűnösnek vagy bűntelennek, amíg a per folyamán bűnösségük vagy bűntelenségük minden kétséget kizáró módon ki nem derül.

Az angol rádió szerint a nürnbergi per után nemzetközi törvényalkotás készül majd, amely tisztává és érthetővé teszi, hogy mindenki, aki egy népet háborúba sodor, számíthat arra, hogy ezért felelősségre vonják.

A magyarok üldözésének újabb formája Csehszlovákiában

A csehszlovák hatóságok új taktikát alkalmaznak a magyar kisebbséggel szemben. Most nem a magyar határra viszik őket, hanem Morvaországba és a Szudétavidékre szállítják *18—60 éves korig a férfilakosságot.* Komáromtól Pozsonyig *hat szállóalj végzi* ezt a munkát s a katonaságtól szerzett információ szerint *3500 férfit vittek el eddig a Csallóközből.* A Mátyusföldet is így ürítették ki. A héten összeszedték a 18—50 éves nőket, akiket *prostituáltaknak* deklaráltak és kijelentették, hogy prostituáltnak minősítenek minden olyan nőt, akinek férjét vagy apját elvitték. *Az elhurcoltak lakását kiürítik, a holmit az északi vidékekre szállítják.* A magyarok kiutasítása ügyében igen nagy ellentétek állnak fenn *a szociáldemokraták és a kommunisták* között. A szociáldemokraták ugyanis arra az álláspontra helyezkednek, hogy Csehszlovákiának a régi *massaryki* politikát kell folytatni, amely abban áll, hogy ha olyan területekre tart igényt Csehszlovákia, ahol magyarok is élnek, akkor a magyarokat teljesen egyenjogú állampolgároknak kell tekinteni.

Néhány nappal ezelőtt megbilincselve hozták haza *Tisót* és *Mach Sanyót*. Tiso és minisztereinek fényképeit a Halászkapu-utcában lévő *jegyiroda kirakataiban helyezték el.* A járókelők bevették az ablakokat. Ezt természetesen ismét *a magyarok terhére írták*, de ez a gyanusítás nem sokáig tarthatta magát, mert a vendéglőből kijövő részeg katonák tüntetést rendeztek *Tisóék meltett és „Na ström!"* fasiszta köszöntéssel üdvözölték egymást. Ezek a tüntetések *Dunaszerdahelyen* és *Komáromban* is megismétlődtek.

Vasárnapra virradóra amerikai csehszlovák delegáció által közzétett olyan értelmű felhívás alapján, mely szerint a náciüldözések idején *elmenekült magyarok visszatérhetnek*, több, a határon jelentkező magyart letartóztattak. A letartóztatottak hozzátartozói azt panaszolják, hogy megverik őket.

Habsburg Ottó Innsbruckból visszautazott Párisba

A londoni rádió szerint, *Habsburg* Ottó Innsbruckból már visszautazott Párisba.

Bécsből jelenti az MTI, hogy — *Renner* kancellár kijelentése szerint — a Tirolba érkezett Habsburg Ottóval szemben a Habsburg-család tagjainak számüzetéséről szóló 1919 április 3-i törvényt fogják alkalmazni. Renner elmondotta, hogy senki sem érti, miként léphette át *Habsburg Ottó és fivére*, a szigorú ellenőrzési rendszabályok mellett, Vorarlberg határát és hogyan tartózkodhatott Innsbruckban anélkül, hogy a hatóságok letartóztatták és kiutasításáig fogságban tartották volna. Hozzátette, hogy egyellen józan osztrák sem álmodhatik az osztrák császárság visszaállításáról, mert ez nevetséges kihívás volna az utódállamokkal szemben.

— Senki sem ringatja magát többé ábrándokban — mondotta Renner — egy jelentőségétől megfosztott címmel kapcsolatban. A Habsburg-család tagjait számüzték az országból.

Az angol rádió az angol-magyar diplomáciai viszony felvételéről

Az angol rádió — mint az MTI közli — rámutatott arra, hogy a budapesti brit megbizottnak miniszteri rangja lesz, de a magyar kormány végleges elismerése csak a békekötés utánra marad. A brit kormány *hozzájárult* baróti *Bede* István londoni követté való kinevezéséhez is, akinek jogállása azonos lesz a londoni ügyvivőével. Az angol kormány döntése egyébként a jaltai egyezmény szellemében történt, amelynek értelmében a szövetséges hatalmak támogatni kívánják a legyőzött államokban alakuló demokratikus kormányok munkáját.

Új pártot engedélyeztek Ausztriában

Az ausztriai brit megszálló hatóságok engedélyezték az osztrák demokrata párt működését. *Az új párt a Habsburg-monarchia visszaállítását is célul tűzte ki.* (MTI)

A portugáliai választások első eredményei

A londoni rádió hétfőn reggel közölte, hogy Portugáliában rettenetes időjárásban zajlottak le a választások. Lisszabonban például olyan pusztító, orkán volt, amilyenre harminc esztendő óta nem volt példa. Az eddig érkezett jelentések szerint Lisszabonban a választók 55—60 százaléka szavazott le. *Salazar* elnézheke tudvalevően *távolmaradt* a választásoktól.

London jelenti:

Vasárnapra virradó amerikai bizottság érkezett Angliába, hogy megtárgyalja az angol hivatalos körökkel a német gyüjtőtáborokban levő zsidók hazaszállítását és a palesztinai kérdést.

New York jelenti:

McCloy amerikai hadügyi államtitkár rádióbeszédet tartott, és sürgette — a béke fenntartása céljából — a kötelező katonai szolgálat bevezetését.

A bolgár választók 70—85 százaléka leszavazott

A szófiai rádió — mint az MTI közli — beszámolt a bulgáriai választások első eredményeiről és közölte, hogy a választásra jogosultak 70—85 százaléka leszavazott. Tekintetbe véve azt, hogy az ellenzéki pártok nem vettek részt a választáson, a leadott összes szavazatok — amennyiben érvényesek — a Hazafias Arcvonal listájának szólnak. A szovjet, brit, cseh és jugoszláv ujságírók megállapították, hogy a szavazás teljes rendben folyt le.

A bolgár kormány még a választások előtt választott az Egyesült Államok kormányának arra a jegyzékére, amely kifogásolta a választások módszereit. A bolgár kormány hangsúlyozta, hogy minden lehetőséget megadott az ellenzéki pártoknak a választásokon való szabad részvételre.

A francia politikai válság

Külpolitikai kommentátorunk írja:

Több, mint egy hete, hogy a francia alkotmányozó nemzetgyűlés *de Gaulle* tábornokot választotta miniszterelnökké. Akkor arra számítottak, hogy két-három nappal később sor kerülhet a teljes kormány megalakítására is. Azóta azonban olyan nehézségek támadtak, amelyek *túllépték a normális kormányválság kereteit* és politikai krizis tüneteit mutatják.

De Gaulle tábornok szombaton este bejelentette a pártok vezetőinek, hogy *meghúsultnak tekinti az alkotmányozó nemzetgyűléstől kapott miniszterelnöki megbizatását.* Ebből az alkalomból hosszabb rádióbeszédet intézett a francia nemzethez. E rádióbeszédben elmondotta, hogy a három nagy párt egyike határozott feltételhez kötötte a kormányban való részvételét és a külügyi, a hadügyi, vagy a belügyi tárca egyikét követelte. Ezt a követelést *de Gaulle* **tábornok visszautasította**

A kommunista párttal célzott *de Gaulle* tábornok rádióbeszéde, amely után a kommunista párt — mint az *Humanité* vasárnap reggeli száma közölte — egyáltalán nem hajlandó belépni egy esetleges de Gaulle-kormányba. *A kommunista párt most már mint legnagyobb párt, a maga számára követeli a miniszterelnökséget*, amelyre két komoly jelöltje van: Félix *Gouin*, az alkotmányozó nemzetgyűlés elnöke, vagy Maurice *Thorrez*, a párt főtitkára.

Bécs jelenti:

Minden bécsi család egy mázsa szenet kap. Az amerikaiak Salzburg környékéről, az angolok Stájerországból, az Oroszok pedig Alsó-Ausztriából szállítják a szenet Bécsbe.

Az Osztrák Nemzeti Bank aranykészletét a szövetségesek Lotharingiában megtalálták.

Berlin jelenti:

A hamburgi rádió közli, hogy a brit megszálló hatóságok hétfőtől kezdve egyelőre nem engedélyezik a közlekedést a németországi brit és szovjet övezetek között. Az intézkedést a közlekedési eszközök elégtelensége tette szükségessé.

Moszkva jelenti:

A *Pravda* a háború utáni erőcsoportosulások kérdéséről közöl cikket, amelyben megállapítja, hogy ez a kérdés állandó főtémája a nemzetközi sajtónak. A közelmult tapasztalatai megtanítottak arra, — írja a *Pravda* cikkirója, — hogy *éber figyelemmel kell kísérni az államszövetkezéseket.* Gondoljunk csak a huszas és harmincas évek nyugati szövetkezései terveire és ne feledjük, hogy ezek a tervek *Locarnoban* és *Münchenben* teljesedtek be, utat nyitva a hitlerista támadás lehetőségének. A mostani tömbtervek alig különböznek a régebbiektől és noha a világháborut lehetővé tevő, szovjetellenes alakulások megbuktak a történelem ítélőszéke előtt, még ma is vannak néhányan, akik olyan tervekkel játszadoznak, amelyek célja a Szovjetunió elszigetelése. Így például *Russel*, angol publicista a *Manchester Guardianban* «szoros katonai szövetséget sürget az USA és Nagy-Britannia vezetése alatt a «Szovjetunió kizárásával». A «nyugati tömb» a az angol-amerikai tömb lényegében azonos célokat szolgál és szószólói a háború előtti hibákat kívánják feléleszteni. Ezek a szószólók tulajdonképpen a reakciót erősítik, de velük szemben áll a demokrácia és a béke barátainak hatalmas tábora. A francia baloldali pártok programja például azt mutatja, hogy Franciaország ismét el akarja foglalni nemzetközi szerepét és mint mindhárom nagyhatalom barátja, nem csatlakozik egyetlen «tömb»-höz sem, amely éket verhetne a három hatalom közé, — állapítja meg a *Pravda* cikkírója.

A miniszterelnökség a parlament épületébe költözik

Már régen fölmerült az a gondolat, hogy a miniszterelnökséget a Kereskedelmi Bankból, ahol ideiglenesen elhelyezték, olyan épülethe tesszik át, ahol végleges elhelyezkedést nyerhet. Erre legalkalmasabbnak a parlament épülete látszott. *Tildy* Zoltán miniszterelnök most helyszini szemlét tartott a parlament épületében és a szakértőkkel együtt megállapította, hogy az Országházban megfelelő hely áll rendelkezésre. Éppen ezért *a miniszterelnökség a hó végén, vagy a jövő hó első napjaiban a parlament épületébe költözik.* Itt kap elhelyezést a tájékoztatásügyi minisztérium is és itt lesz a helyisége a három államminiszternek is. A miniszterelnökség, a tájékoztatásügyi minisztérium és az államminisztérek hivatalának bejárata a parlament VII. sz. kapujánál lesz.

Beszámoló a Németországba hurcoltak helyzetéről

Millok Sándor államtitkár a Pesti Izr. Hitközség székházában nagyszámú közönség előtt beszámolót tartott a Németországba hurcoltak helyzetéről.

Stöckler Lajos elnöki megnyitója után Tildy Zoltánnó nemzetgyűlési képviselő tartott tartalmas beszédet, majd *Várnai* Zseni szavalata után Szakasits Árpád államminiszter, aki mint *Tildy* Zoltán miniszterelnök helyettese jelent meg, szólalt fel.

— Hálásan köszönöm az üdvözlést — mondotta. — Eljöttem ide, mert a mult esztendő őszétől kezdve vérző szívvel kísértem azoknak az útját, akiket egy becstelen terroruralom hazájuk földjéről elkergetett. Bujdosásomnak ez volt a legkeservesebb élménye.

Beszéde további során *Szakasits* államminiszter a kormány részéről a legmesszebbmenő támogatást helyezte kilátásba a hadifoglyok és deportáltak hazahozatala érdekében.

Millok Sándor államtitkár adott beszámolót ezután németországi és ausztriai utazásairól. Beszédében válaszolt a türelmetlenkedőknek és felsorolta azokat a nehézségeket, amelyeket le kell küzdeni. Statisztikai adatokat sorolt fel, hogy a Németországban lévők egészségi állapota mennyire leromlott. Ismertette azokat a tárgyalásokat, amelyeknek eredményeképpen az angol, amerikai és francia megszállási övezetben lévő elhurcoltak és az itthonlévők között a levelezés lehetővé vált. Közölte, hogy az orosz megszállási övezetbe és Svédországba bizottság indul az elhurcoltak felkutatására.

Időjárásjelentés

Budapesten hétfőn délben a hőmérséklet 4 fok Celsius, a tengerszintre számított légnyomás 774 mm, gyenge, nyugati irányzatú.

Várható időjárás kedd estig: Keleti, délkeleti légáramlás, részben felhős, száraz idő, reggel helyenként köd, minusz 5 fok körüli éjjeli fagy, nappal az olvadáspont feletti hőmérséklet. (MTI)

Mikulásra Smart levendulát. Orvosi hír. Dr *Heller* Vilmos sebész, közkórházi adjunktus rendelését V., Pozsonyi-út 32. alatt ismét megkezdte.

Dr *Bánó* György szülész-, nőorvos VI., Révay-u. 22. új *telefon: 125—415.*

Házasság. Borger Ilona és *Péti* Rudolf f. é. november 18-án Budapesten házasságot kötöttek.

Molnár Samu kormánytanácsos fia, *Molnár* Ferenc és *Vári* Olga folyó hó 17-én házasságot kötöttek.

Szahak Avanesian, ismert belvárosi szőnyegnagykereskedő leánya, *Keranust* vasárnap vezette oltárhoz a Ferencrendiek belvárosi templomában Mamasz *Konsulian* bukaresti nagyiparos. Az esküvői szertartást M. *Habosian*, bécsi örmény kathedrális nagy papi segédlettel látta el, aki magasszárnyalású beszédben áldotta meg az ifjú párt.

Nagyszabású Ady-emlékünnepet rendeznek Bukarestben. A bukaresti Román-Magyar Szövetség — mint az MTI közli —, november hó 22 és 25 között nagyszabású Ady-emlékünnepet rendez Bukarestben, amelyen *Zilahy* Lajos, *Illyés* Gyula, *Ortutay* Gyula, *Kodály* Zoltán, *Szent-Györgyi* Albert, *Farkas* Ferenc és mások is résztvesznek.

Dr Mező Ferenc miniszteri tanácsos. Dr *Mező* Ferencet, a kultuszminisztérium testnevelési osztályának h. vezetőjét a miniszterelnök miniszteri tanácsossá nevezte ki. Mező ezt a kitüntetést közel négy évtizedes közéleti munkásságának elismeréséül kapta.

A Magyar Nők Demokratikus Szövetsége V. ker. belső csoportja 21-i nőnapját a Pénzintézeti Központ (Szabadság-tér 5—6, VII. 703) O. G. E. tanácstermében tartja meg. Dr Hirschler Imre tart előadást női egészségügyi kérdésekről.

Halálozás. Visszajött társnőjétől kimondhatatlan fájdalommal értesültünk és közöljük, hogy *Szabó* Vilmosné szül. *Tenzer* Annus, okl. zongoratanárnő f. év elején Bergen-Belsenben elhunyt. Itthagyott, ki nekünk legkedvesebb, legdrágább volt, a legtökéletesebb nő, a legideálisabb feleség, a legjobb gyermek, testvér, rokon, tanító, barát. Teste ott pihen a távoli közös sírban, de szelleme itt marad közöttünk és soha Őt el nem felejtjük.

Anyámat, özv. *Krausz* Ignácné sz. *Kubies* Hermint, aki születésének 92. évfordulóján, 1944 nov. 27-én hunyta le örökre jóságos szemeit, e hó 16-án helyeztük végleges nyugvóhelyére a kereszturi temetőben.

Bálint Rezső festőművész és képzőművészeti író, aki Rippl Rónay József után a francia irányzat egyik kiváló képviselője volt a magyar pikturában, hirtelen meghalt. Temetése november 20-án, kedden délelőtt fél 12 órakor lesz a rákoskeresztúri izraelita temetőben.

Balázs Gyula fügy sajtóreferens-szerkesztő, valamint hugai és testvérei fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy édesanyjuk *Balázs* Miksáné (Pásztó-Székesfehérvár) takarékpénztári igazgató özvegye, Vera leánya szemelláttára Auschwitzban 1944 júniusában a németek által legyilkoltatott.

Özvegy *Vizvári* Ignácné szül. *Lusztig* Etel elhúnyt. Temetése november 20-án, kedden déli 12 órakor lesz a rákoskeresztúri temetőben.

Özv. *Rakovszky* Elekné szül. *Szojka* Gabriella, életének 69. évében elhúnyt. Temetése nov. 20-án d. e. 11 órakor az új köztemetőben lesz. A gyászmisét nov. 22-én 7 órakor a Thököly-úti Szt Domonkosrendi templomban mondják.

Magyar Államvasutak Igazgatósága.
7410. sz./1945. G. IV.

Versenytárgyalási hirdetés.

(KIVONAT).

A Magyar Államvasutak Igazgatósága mintegy 90.000 m³ különféle tűzifaáru és hidfaanyag szállítására nyilvános versenytárgyalást hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb folyó évi november hó 30-án déli 12 óráig adandók be.

A versenytárgyalásra vonatkozó részletes feltételek, valamint az ajánlati űrlapok a Magyar Államvasutak Igazgatósága G. IV. osztályában (Bp., VI., Andrássy-út 75. III. em 382) és a vidéki üzletvezetőségek I. d. csoportjainál vehetők át.

Budapest, 1945. évi november hó.

A hercegprímás rádiószózatot intézett az amerikai magyarokhoz

Mindszenty József, Magyarország hercegprímása vasárnap délben rádiószózatot intézett az amerikai magyarokhoz, akiknek megmagyarázta, hogy *miért volt egyik legelső egyházfői ténykedése a magyar inségesek számára kért segítség.* Rámutatott az ország lakóinak elesettségére és kiemelte, hogy kérése megértésre talált a világ minden részében, különösen az amerikai magyarság körében.

Megnyugtatott minden amerikai magyart, hogy bármily megbízható úton küldött adományát megérkezik és ha akár a természetbeni, akár a pénzadományokat az ő címére küldik, egészen biztos, hogy minden élelmiszer és minden cent a legmegfelelőbb helyre jut. A hercegprímás szózata végén áldását küldte az amerikai magyaroknak.

Sporthírek

Dynamo—Cardiff City 10:1! A mosakvai orosz bajnokcsapat londoni mérkőzése után, ahol 3:3 arányban végzett a Chelsea csapatával, szombaton Cardiffban, a híres angol hányavárosban játszott a Cardiff City ellen, amely eddigi szerint ugyan a harmadik ligában szerepel, de néhány évvel ezelőtt megnyerte az English Cup-ot is. Az orosz csapatot nem akadályozta sem az idegen éghajlat, sem az idegen pálya és közönyezet, hogy londoni teljesítményét is túlszárnyalva, a szó igazi értelmében lehengerelje ellenfelét.

Az országos labdarugóbajnokságban Ujpest csapata nehéz küzdelem után győzött Diósgyőrött, a Ferencváros viszont saját pályáján félutcat góllal verte meg a Győri ETO csapatát, így a két csoportban megtartották vezető helyüket. A forduló részletes eredménye a következő: Ujpest—Diósgyőr 4:3 (2:1). A győzelmet jelentő negyedik gólt csak tizenegyesből tudta elérni Ujpest csapata. Ferencváros—Győri ETO 6:0 (0:0). Vasas—Salgótarján 6:2 (5:0). Hajdú—Csepel 2:1 (0:0). Bocs—EMTK 4:2 (3:2). Debreceni Vasutas —Z. Madisz 1:1 (0:0), Szeged—B. Barátság 7:4 (7:0). HAC—Törekvés 2:0 (0:0). K. Barátság—MTK 3:2 (2:0). SAC. Barátság—Szolnok 2:2 (2:1). E. Madisz—Elektromos 6:1 (4:1). UMTE—Dózsa 7:1 (5:0). Kispest—Békéscsaba 2:0 (1:0).

A vasárnapi ügetőverseny eredménye a következő: 1. futam: 1. Koppány, 2. Pásztó, 3. Badalló. Tot: 10:13, helyre 12, 12. Befutó: 47. II. futam: 1. Öcsös, 2. Margit, 3. Sárgaragó. Tot: 10:22, helyre: 10, 10, 10. Befutó: 43, 73. III futam: 1. Jablaise, 2. Jászó II., 3. Urfalia. Tot: 10:16. Befutó: 73. IV. futam: 1. Gülü, 2. Maika, 3. Lady. Tot: 10:35, helyre 13, 13, 16. Befutó: 68, 176. V. futam: 1. Sacy, 2. Cézár II., 3. Lujza II. Tot: 10:290, helyre 20, 13, 16. Befutó: 908, 944. VI. futam: 1. Béla, 2. Péknő, 3 Pezsgő II. Tot: 10:32, helyre 29, 34, 22. Befutó: 290, 125. VII. futam: 1. Nord, 2. Drágám, 3. Szédülő.

Uj autóbuszjáratokat indít a MÁV. A Magyar Államvasutak Igazgatósága közli, hogy a már közlekedő gyorsgyűjtő, esztergomi, balassagyarmati, kecskeméti, győri, szegedi, bajai autóbuszjáratokat felül november 19-ével Veszprémbe is indít autóbuszjáratokat. Az első veszprémi autóbuszjárat Budapest Oktogon-téri MÁVAUT-menetjegyirodától november 19-én 14 órakor indul és Veszprémbe 17.35 órakor érkezik. Veszprémből az első járat november 20-án 6.45 órakor indul és Budapest, Oktogon-térre 10.10 órakor érkezik. — November 20-ával kezdődőleg minden kedden, csütörtökön és szombaton Veszprém—Pápa között, november 21-ével kezdődőleg pedig minden hétfőn, szerdán, pénteken és vasárnap Veszprém, Nagyvázsony, Tapolca útvonalon is közlekedik autóbuszjárat. — Részletes felvilágosítást ad Budapesten a MÁVAUT oktogontérri menetjegyirodája (Telefon: 421-714), míg Veszprémben a MÁVAUT kirendeltség nyujt tájékoztatást. (MOT)

Vasárnap délben indult el Budapestről a nők párizsi világkongresszusára a magyar nők tiztagú küldöttsége *Zilahy* Lajosné *Bárczy* Piroska vezetésével. A kiszgazdapárti nők képviseletében *Némethy* Béláné, a Nemzeti Parasztpárt részéről *Erdei* Ferencné, a Magyar Kommunista Párt részéről *Fáy* Boriska, a Szociáldemokrata Párt részéről *Székelyné Csillag* Anna vesz részt a párizsi női világkongresszuson.

Szerdától kezdve a Petőfi-híddon közlekednek az 1-es és 5-ös autobuszok.

Szegi Pál a „Színházról" tart előadást f. hó 22-én d. u. ½6-kor a Dolgozó Nők Clubjában (IV., Petőfi Sándor-u. 6. I.) Belépés díjtalan.

Nagyobb

vasipari gyárvállalat

gyárvezetésben, vágó- és húzószerszámok, fúró- és szerelőkészülékek tervezésében járatos, lehetőleg mérnöki képzettségű

műszaki vezetőt

keres azonnalra. „Komoly jövő" jel. Erdős Hirdetőbe, V., Báró Apród-u 3.

Kakaóbabért

kakaómasszáért és kakaóvajért

legmagasabb árat

vagy

FLÓRIS-CSOKOLÁDÉT adunk

Gyár: Csáky-utca 14.

Az államtitkári kinevezésekről és a papírkérdésről tárgyalt a miniszterközi értekezlet

Hétfőn délelőtt *Tildy* Zoltán miniszterelnöknél értekezlet volt, amelyen *Dobi* István, *Rákosi* Mátyás és *Szakasits* Árpád államminiszterek, *Balogh* István és *Kállai* Gyula államtitkárok vettek részt. Az értekezleten először az államtitkári kinevezések kérdésével foglalkoztak, majd a meglehetősen súlyos papírhelyzetet tárgyalták. Az értekezlet arra az álláspontra helyezkedett, hogy *nem nyúl a lapbeszüntetések eszközéhez,* mert az ilyen intézkedésnek súlyos szociális kihatása lenne, hanem a papírtermelés fokozásával próbál a bajon segíteni.

Elhatározták, hogy a már felállított *papírtroda élére vezetőt állítanak,* aki a papírtermelést és elosztást központilag irányítja *Kállai* Gyula államtitkár ellenőrzése alatt. Ugyancsak elhatározták, hogy a fontosabb papírgyárakat elsőosztályú üzemeknek minősítik.

Kedden délelőtt fél 11 órakor a miniszterelnöknél az államminiszterek részvételével újabb értekezlet lesz, amelyen *végleg tétárgyalják az államtitkárok személyi kérdéseit,* úgyhogy a szerdai miniszteritanács már dönthet ezekben az ügyekben.

Vas Zoltán polgármester búcsúvacsorát adott a távozó miniszterelnök tiszteletére

Vas Zoltán polgármester *Dálnoki-Miklós* Béla távozása alkalmából a Park-klubban vacsorát adott a lemondott miniszterelnök tiszteletére. A szűkebbkörű vacsorán résztvettek a pártok vezetői: *Nagy* Ferenc, *Rákosi* Mátyás, *Szakasits* Árpád és *Kovács* Imre, dr *Balogh* István miniszterelnökségi államtitkár, *Bechtler* Péter és *Kővágó* József székesfővárosi alpolgármesterek, *Réval* József, *Ortutay* Gyula, a Központi Híradó R. T. elnöke, *Hegedüs* Gyula főszerkesztő és mások.

A vacsorán elhangzott pohárköszöntőkben Szakasits Árpád, Nagy Ferenc, Rákosi Mátyás, Kovács Imre, Vas Zoltán és Réval József elismerő szavakkal méltatták Dálnoki-Miklós Béla történelmi jelentőségű szerepét és azt az eredményes munkát, amelyet a távozó miniszterelnök és kormánya végzett.

Dálnoki-Miklós Béla megköszönte a pártok támogatását és sikeres munkásságot kívánt az új kormánynak. A pohárköszöntőkben megemlékeztek arról a fáradozásról, amelyet Balogh István államtitkár az új kormány létrehozása körül kifejtett.

Az államtitkár válaszában hangsúlyozta, hogy csak a jóhiszemű, önfeláldozó és józanészű partnerek tanácskozása járhatott sikerrel. *(MTI)*

Gazdasági hírek

A szomszéd államok vámjai jegyzései

A szomszédos államok hivatalosan nem jegyzett fizetőeszközeiben a megbízott pénzintézetek egymás közti forgalmában — a Nemzeti Bank ellenőrzése mellett — november 17-én a következő árfolyamok alakultak ki: Shilling 190—200, márka 145—55, állirt márka 145—55, dinár 120—130, zloty 85—95, csehkorona 80—90, állirt frank 85—95, állirt líra 90—100, 100 leu 285—295.

A fűtőolaj

vezetője, *Wollner* Sándor tisztségétől megvált. Vele együtt az Országos Fatroda több főtisztviselője is távozott. A változással kapcsolatban a fagazdasági tanács pénteken ülést tartott.

Szén és vasáru érkezett a Szovjetunióból

Hétfőn délben a Szovjetunióból egy zárt szerelvény szén és koksz, Lengyelországból pedig négy vonat szén érkezett. Ugyanakkor Gerő Ernő közlekedésügyi miniszter értesítést kapott, hogy a Dunán két uszállyal Budapestre érkezett a Szovjetunióból 5350 tonna vasáru.

Kormányrendelet készül

a vállalati vezető tisztviselők fizetésének szabályozásáról. Azokról a fizetésekről van szó, amelyekre a kollektiv szerződések nem vonatkoznak.

A Rádió műsora

6.45: Falurádió. **7:** H. **7.15:** Reggeli zene. **8:** Előadás. **8.15:** Hangjemezek. **9:** A rendőrzenekar. **10:** H. **12:** H. **12.15:** Zöldi Sándor hegedül, Pluhár Melitta énekel. **12.50:** Előadás. **13.10:** J. S. Bach: 12 kis előjáték. **13.45:** Közvetítés a Meister szappangyárból. **14.45:** Rendületlenül. **14:** H. **14.10:** A Vöröskereszt. **15:** H. **16.10:** Szalonzenekar. **17:** Világhíradó. **17.10:** Ifjuság muzsikája. **18:** H. **18.05:** A Vöröskereszt. **18.15:** Előadás. **18.45:** Hanglemezek. **19:** Előadás. **19.20:** Nagy Lajos elbeszélése. **19.40:** „A lecke" Rádiójáték egy felvonásban. Irta: Thurzó Gábor. **20:** H. sport. **20.20:** Fejér György zongorázik. **20.45:** Lea Peterson énekel. **21.05:** A Vöröskereszt. **21.15:** Tánczene. **22:** H. **22.15:** Csajkovszkij: VI. szimfónia. **23:** H. orosz, angol és francia nyelven. **23.30:** Kamarazene.

28-án alakuló közgyűlést tart a főváros

A főváros közigazgatási bizottsága hétfőn délelőtt ülést tartott. *Szakasits* Árpád elnöki megnyitójában bejelentette, hogy november 28-ra összehívta a főváros alakuló közgyűlését.

Révész Mihály javasolta, tartson a közigazgatási bizottság ez alkalommal csupán formális ülést arra való tekintettel, hogy az újonnan választott törvényhatósági bizottság működése rövidesen megindul. Ilyen értelemben határoztak.

Vas Zoltán polgármester mind a maga, mind a tisztviselők nevében köszönetet adózott *Szakasits* Árpádnak, aki most távozik a törvényhatósági bizottsági elnöki székéből.

XII. Pius pápa: Politikai halálos ítéleteket ne hajtsák végre

A *Magyar Kurir* jelenti Rómából: *XII. Pius* pápa annak a kívánságának adott kifejezést, hogy *politikai természetű cselekményekért* kiszabott halálos ítéleteket ne hajtsák végre, közölték *az olasz külügyminisztériumban.* A miniszteriumban kijelentették, hogy a pápa kívánságát megértéssel fogadták. A Milánóban megjelenő katolikus „Il Popolo" szerint a pápa kívánságát Alcide de *Gasperi* olasz külügyminiszterrel Borgocini *Duca* apostoli nuncius közölte. Az ujság szerint a Szentszék ebben az esetben ugyanazzal a lelkülettel lép közbe, mint tette azt annak idején az antifasiszták érdekében.

Színházak műsora

Operaz Cornelia, Infánsná, Bolero A. 7. (5) — **Nemzeti:** Orosz emberek F. 3. (5) — **Nemzeti Kamarat:** Szent szörnyetegek (5) — **Vig:** Dollárpapa (½6) — **Fővárosi Operett:** Napsugárkisasszonyok (5) — **Belvárosi:** Egy pohár víz (5) — **Magyar:** Csendháborító (5) — **Művész:** Az asszony és a szellem (½6) — **Pesti:** Fatornyok (½6) — **Royal Revü:** Csak vidáman, uj műsor (½6) — **Pódium:** A mi kis kormányunk (5) — **Medgyaszayi Vilonk** (½6) — **Kamara varieté:** Fuss vagy nevess (½6) — **Vidám varieté:** Borur derű (5)

Színházi hírek

Csak vidáman!...

A Royal Varieté bemutatója

Vonzóbb, egyben találóbb címet nem is adhatott volna *Ehrenthal* Teddy a Royal Varieté új igazgatója első műsorának. Valóban csupa vidámság, móka, ötlet a produkció. Tréfás jelenetek és kitünő artistaszámok villámtempóban váltják egymást, úgyhogy a közönség — amelyik az ostrom után talán *alig-alig mulatott ilyen jól* — szinte gurul a kacagástól. *Peti* Sándor, *Keleti* László, *Pártos* Gusztáv, *Herczeg* Jenő, *Komlós* Vilmos, *Lugosi* György, *Kardos* Magda, *Rátkai* Márta, *Szay* Martel a színész vonalon, *Eggy* Zsuzsi, *Szinetti* Zsuzsi, *Koós* Olga, *Csikós* Eszter a táncművésznői fronton, 4 Bartonelli, Peters-trió, 3 *Mexicanos,* Ilona és Fred *Larry* pedig mint világszámok az artista részben szolgálják az elmaradhatatlan sikert. A szakavatott gondos kéz érzik a jól sikerült produkció minden számán. *(s.)*

A 636. kísérlet után sikerült dr *Ehrlichnek* feltalálni a Salvarsant és ezzel százezrek életét mentette meg. Kiváló orvos kisérleteiről, küzdelmeiről a *Warner* filmet készített. Edward G. *Robinson* játssza a híres orvost.

Okos tanács minden nőnek, Hormocith-krém száraz bőrnek.

Vidám bünügyi revűt mutat be *Szöke vénusz* cimen az újonnan megnyilt Arizona. Főszereplői: *Bárczi* Kató, *Szönyi* Lenke, *Rákossy* Tibor, *Halmai* Imre és mások. A második részben *Orfeum az Arizonában* látványos artistarevű kerül bemutatásra szerdán.

Szélről, fagytól kezét védi VITAL-gelée!

Fuss vagy nevess a Kamara Varieté jól sikerült új műsorának a címe, amelyben egész sereg komikus lép fel. Komolyabb igényekkel jelentkezik *Boross* Elemér egyfelvonásosa, amelyben *Keleti* László nyujt művészi alakítást. *Romváry* Gertrud, aki több darabban kitünően szerepel, mint énekesnő is elsőrendű. *Türk* Berta, *Kökény* Ilona, *Halmai* Imre, *Kazal* László, *Bellák* Miklós és több artistaszám tetszett.

Nem lukszus, hanem szükséges havonta a *Fried Piroska* kozmetikába járni, *Teréz-krt 56.*

Mindenki zsidóbarát volt

Meglepő felfedezéssel lettünk gazdagabbak a háborús főbünösök tárgyalásán. Ugyanis évekig abban a tévhitben voltunk, hogy itt az elmult sötét korszakban fékteljen gyülölködés tombolt, hogy lelrhatatlan szenvedésekkel gyötörték és tömegesen irtották a zsidóságot, de most — a vádlottak vallomásaiból kiderült —, hogy mindez optikai csalódás volt, hiszen valamennyi főbünös, Imrédy, Endre László, Baky Rajniss, kihallgatása alkalmával *mind zsidóbarátnak vallotta magát.*

Érdekes. Imrédy, Endre, Baky, Rajniss tehát zsidóbarát volt. Hát akkor ki deportáltatta, üldözte és irtotta a zsidóságot?

Lehet, hogy ezt is maguk a zsidók csinálták?...

Király Dezső

A belügyminiszter programja

Nagy Imre belügyminiszter hivatalbalépése alkalmából olyan beszédet mondott, amelyet minden magyar ember őszinte örömmel hallott. A miniszter rámutatott arra, hogy vaskézzel kell végigvinni a harcot a reakció ellen, meg kell tisztítani a közigazgatási apparátust és kemény kézzel véget kell vetni a rendőrség munkájában itt-ott még megnyilvánuló hullamzásoknak. Valóban a reakcióval most már végleg le kell számolni, a közigazgatást is feladata magaslatára kell állítani, végül a rendőrség problémája is mindnyájunk ügye. *Rend, nyugalom és fegyelem nélkül nem lehet a romok helyén uj országot építeni,* rend, fegyelem és nyugalom pedig csak akkor van, ha a rendőrség mintaszerű. Nem elég a jó rendőrség. *Jobb, sőt legjobb rendőrségre van szükségünk.* Az ilyen rendőrségnek országunkra lesz az ország ujjáépítésében és ha az új belügyminiszter ezt a rendőrséget meg tudja teremteni, — mint ahogy reméljük —, úgy a demokratikus Magyarország teljes elismerését vívja ki.

Key altábornagy Moszkvába repült

William S. *Key* altábornagy, az amerikai katonai misszió vezetője, *Hagy* ezredes kíséretében Moszkvába repült. Az amerikai altábornagy körülbelül egy hétig marad a Szovjetunió fővárosában.

Mozik műsora

ADY: Szerelem tolvaja E. Bergner (½12, 2, 4, 6)

BELVÁROSI: Andy Hardy esete a szerelemmel (amer.) Hiradó. (½5, ½6, ½7, v.)

BETHLEN: Ezermányi asszony (amer.) K. Hepburn) (½3, ½5, ½7)

BODOGRAF: Meghélyegzett asszony V. Francen, Pénz és könny (3, 5, 7, v., ü. 11, 1)

CAPITOL: Fényjelek Algirban (ang.) (½1, ½3, ½5, ½7, v. 11)

CORSO: Nyugati partraszállás (ang.) Hiradó (2, 4, 6, sz., v., ü. 12)

CORSO: Metró matinék: Metró Journal, Szines rajz film, Dinamit regénye, Orosz hiradó, Burleszk, Folytatólag 10—1-ig, sz., v., ü. 10, 11)

CORVIN: Egy frakk története (am.) Charles Boyer (3, 5, 7, v., ü. 11, 1)

DAMJANICH: Kadettszerelem (½3, ½5, ½7, v., ü. ½1)

DÉCSI: Nyugati partraszállás (angol) (½2, ½4, ½6, ½8)

FORUM: Ganeso szerenád (amer.) Joan Blondel (11, 1, 3, 5, 7)

HIRADÓ: A Nyári krónika 13. sz. A szerelmes piulók. Vidámsághangverseny. Az ideret földie Orosz filmhiradó. Folytatólag 9—9-ig.

HOMOROD: Csodálnunk szégyene, és trükk film. (3, 5, 7)

IPOLY: Alfonso, Gary Cooper (amer.) (3, 5, 7, v., ü ½11, 1)

JÓZSEF ATTILA: Makrancos hölgy Katódy (½3, ½5, ½7, v. ½1)

KAMARA: Arcmások a törvony'ban Claudette Colbert (½12, 2, 4, 6)

LLOYD: Waterloo Bridge (amer.) Robert Taylor (½3, ½5, ½7)

OLYMPIA: Manderley ház asszonya (amer.) (11, 1, 3, 5, 7)

PALACE: Gvere velem nyomozni (am) Joan Blondel (11, 1, 3, 5, 7)

PÁTRIA: Ziegfeld girl (amer.) (½3, ½5, ½7)

PETŐFI: 5. számú Arház (magyar) (½3, ½5, ½7, v. ½1)

PHÖNIX: Csanda (fr.) M. Chevalier (½11, ½3, ½5, ½7)

ROYAL APOLLO: Az élet komédiája (M. Rooney) 2. ½5, ½7, v. ½12)

SAGVÁRI: Fantomok háza (½3, ½5, ½7, v., ü. 11)

SCALA: Az alvilági vár Ginger Rogers (amer.) (2, ½5, ½7)

STUDIO: Csodarepülő (1, 3, 5, 7, v., ü. 11)

SZABADSÁG: Egy pesti éjszaka D. Darrieux (3, 5, 7, v., ü. ½12)

TINÓDI: Stan és Pan a két ökörfej (Nagy (½3, ½5, ½7)

TINÓDI: Metró Matinék: Vidám vasuti, Amerikai hiradó, Hős kandur, Virtók és vizsgák, Stan és Pan. (Folytatólag 10—2-ig.)

TURÁN: Asszonyvázadás M. Dietrich (11, 1, 3, 5, 7)

URÁNIA: Vágyak a viharban C. Colbert (2, ½5, ½7, v. ½12)

VÁROSI SZÍNHÁZ: Zárzavar a menyországban (amer.) R. Montgomery (½3, ½5, ½7)

VESTA: Fantomok háza (11 1, 3, 5, 7)

CLAUDETTE COLBERT az évad legszebb filmjében

VÁGYAK A VIHARBAN

MA PREMIER! Egy halálos szerelem története a francia összeomlás napjaiban. Paramount-film. **URÁNIA**

Karácsonyra KÁLMÁN-FOTÓ

Deák-tér, Anker-palota Tel: 226-687

VESZÜNK

egy darab jó állapotban lévő

egylovas kocsit.

Ullmann és Seligmann, Nádor-utca 26

FÜGGÖNYT,

függönyanyagot, angora- és gyapjufonalat veszek. Szekeres, kézimunkaüzlet, Rákóczi-út 63.

KÉRELEM!

Ki segítene pénzzel vagy ruhaneművel hozzátartozók nélküli, mindenéből kifosztott, jelenleg munkaképtelen fiatal nőt. „Utolsó reménység" jel. a kiadóba

Legelőnyösebb áron **aranyat, vesznek, eladunk ezüstöt, brilliánst**

BREITNER ÉS TAUBER

ékszerészek, Budapest, VI., Nagymezőutca 8. Teréz-templomma szemben.

ARANYAT, brilliánst, ezüstöt veszek, eladok. Jegygyűrű, ékszerkészítés. Javítások megvárhatók. Schwarz aranyműv., Dohány-u. 22. I. 4

FÉNYJELEK ALGIRBAN

folytatja diadalútját a CAPITOL-ban.

Aktivszén

a vegyipar minden ágának: szűrés, szagtalanítás, színtelenítés céljára. Kapható: ZALKA MIKLÓS vegyiáru-nagykereskedés., Bpest, Sallai Imre-u. 4.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. nyilvános versenytárgyalást hirdet különféle cipészkellékek és szerszámok szállítására.

Az ajánlatok benyujtásának határideje: 1945. november hó 30-án 9 óra.

Az ajánlati feltételek a BSZKRT Anyagbeszerző Szakosztályánál (VII., Akácfa-u. 15. IV. em. 423. szám) szerezhetők be.

ZONGORA PIANINO

tangóharmonika vétele magas áron. RÁKÓCZI-ÚT 55. REISSMAN IMRE

Nálam még nem volt?! Jöjjön!!

Legmagasabb árat fizetek aranyért, ezüstért, brilliánsért

Viski, V, Fürst Sándor-u. 16 (Hollán-utca)

Megbecsüli értékeit

meghibbanhatón érdektelen hivatásos becsüs. Arany, ezüst, brill mérés. VIII., Gyulai Pál-utca 3.

Bálint Rerső

Nemzeti 1914. 233, 234, 235
– 1915. 254 –

Cembalo VIII. 20.

Augusztus 18. Péntek.	D. e. 9 órakc a M. N. Muz Földtani Inté D. u. 3 órako
Augusztus 19. Szombat.	D. e. 9 órak állatok prepa Muzeumban D. u. 3 órak környékére.
Augusztus 20. Vasárnap.	Együttes kirá
Augusztus 21. Hétfő.	D. e. 9 órak a M. N. Mu
Augusztus 22. Kedd.	D. e. 9 órak Muzeum álla D. u. 3 ó Csepel-szigeti
Augusztus 23. Szerda.	Jó idő esete Bogdányra; és demonstrá osztályában.

Az új kormány egyik legfontosabb feladata

a hadifoglyok és deportáltak hazaszállítása

Tildy Zoltán miniszterelnök hétfőn a magyar rádión keresztül *szózattal fordult a még idegenben lévő magyar hadifoglyokhoz és deportált takhoz.* Hangoztatta, hogy az új magyar kormány sok és súlyos feladata közt is *elsőnek és legfontosabbnak tekinti a hadifoglyok és deportáltak hazaszállítását.*

— Örülök, hogy közvetlenül és személyesen szólhatok hozzátok — folytatta a miniszterelnök — és megmondhatom nektek: *teljesen együttérzünk veletek,* tökéletesen tudatában vagyunk annak, mit jelent a családtól, a mi szép, szomorú hazánktól távol élni, gyötrődni a szülők, a feleség, a gyerekek utáni vágytól, éreznі a honvágy sorvasztó kínját. Ismerjük a nehéz körülményeket, amelyek között éltek. Aggódva gondolunk arra, hogy novembar második felében vagyunk és ti még idegenben vagytok.

Kiemelte, hogy mindent elkövetnek, ami emberileg lehetséges, azért, hogy segítsenek rajtuk. Minden oldalról a legnagyobb megértés tapasztalható ebben a keservesen nehéz kérdésben. A szövetséges hatalmak, a Nemzetközi Vöröskereszt és a Joint is nagy erőfeszítéseket tesz, hogy ennek a gyalázatos és embertelen háborúnak legközvetlenebb áldozatait, a hadifoglyokat és a deportáltakat minélőbb visszajuttassák hazájukba. Sajnos, ez nem megy olyan gyorsan, mint ahogy szeretnék, főleg a szállítási nehézségek miatt. Intette őket, hogy *ne higyjenek azoknak az áruloknak, akik az ország vezetőit és pártjait továbbra is rágalmazzák.*

Millok Sándor hazahozatali kormánybiztos mondott ezután rádióbeszédet. Megköszönte a miniszterelnök meleg szavait, majd bejelentette, hogy hetenként egyszer üzennek majd a rádióban az Európába szétszórt magyarokhoz. Kérte ezután a kintlevőket, hogy állítsák össze adataikat és kérelmeiket és juttassák el a hozzájuk legközelebb lévő Vöröskereszt kirendeltséghez továbbításra. Bejelentette, hogy a napokban Vöröskereszt űrlapokat küldjenek a Nemzetközi Vöröskereszt irodákhoz és az összegyűjtött anyagot körülbelül kéthetenként továbbítják majd Budapestre. Bejelentette, hogy a közeli napokban ismét Németországba utazik az északnémet területek meglátogatására.

A távíró, telefon és rádió új díjszabása

A hivatalos lap keddi száma rendeletet közöl a távíró, távbeszélő és rádiódíjszabás díjtételeinek megváltoztatásáról. A belföldi távirat szódija ezentúl 60 pengő, a helyi táviratéé 25, a sürgős táviratéé 120. A távbeszélő belépési díj Budapesten 24.000 pengő, újjáépítési hozzájárulás szintén 24.000 pengő. A helyi beszélgetés díja 60 pengő. A rádióberendezés használati díját havi 1200 pengőre emelték fel és ugyanennyi az engedélyokirat kiállításakor fizetendő újjáépítési hozzájárulás.

Szenet kaptunk

Hétfőn délben négy vonat szén érkezett Lengyelországból, továbbá a Szovjetunióból egy zárt szerelvény kokusz. Ugyanakkor Gerő Ernő közlekedésügyi miniszter értesítést kapott, hogy a Dunán hét uszállyal Budapestre érkezett a Szovjetunióból a szovjet-magyar árucsereforgalom keretében 3350 tonna vasáru.

KÉT MAGYAR TAGJA IS VAN a Demokratikus Ifjúság Világszövetségének

Hazaérkeztek Londonból a magyar ifjúság kiküldöttjei

Londonból hazaérkezett az a különböző ifjúsági szervezeteink küldötteiből alakult tizenegytagú delegáció, amely a világifjúsági konferencián Magyarországot képviselte. Ez alkalommal a szaktanács székházában felkerestük *Gyarmati* Katót, aki a magyar szakszervezeti ifjúság küldötteként vett részt a kongresszuson és megkérdeztük őt a londoni út során szerzett élményeiről, tapasztalatairól.

— Egyhetes késéssel érkeztünk a konferenciára — mondotta. — Berlinig a Vorosilov marsall előzékenysége folyán rendelkezésünkre bocsátott repülőgépen utaztunk. Ködös, viharos volt az idő, így légiutunkat nem folytathattuk. Autón, vasúton mentünk Ostende-ba és onnan hajóval át a La Manche-on, fel a Themzén.

— Milyen volt a konferencia?

— A konferencián, amelyet a Seymour Hall-ban tartottak, 63 nemzet mintegy 600 ifjúsági küldötte vett részt. Az ülésszakon magyar részről *Kende* István, a MaDISz vezetőségi tagja mondott nagy tapssal fogadott beszédet. A tanácskozások négy nyelven folytak: angolul, oroszul, franciául és spanyolul. Kende franciául beszélt. A konferencián *megalakult a Demokratikus Ifjúság Világszövetsége, amelynek vezetőségébe két magyar kiküldöttet is beválasztottak: Kende Istvánt és Lányi Bélát.*

— Hogyan vélekedtek az angol közvélemény Magyarországról? — kérdezzük.

— Sok téves, zavaros hír keringett az itteni állapotokról. Ezeket a Magyarországon járt John Haira angol képviselő nagyrészt eloszlatta. Hozzánk is száz és száz egészen naiv kérdéseket intéztek és mi őszintén, egyenesen válaszoltunk. *Azt hiszem, sikerült jelentős mértékben hozzá árulni ahhoz, hogy Angliában helyes képet alkothassanak a szabad, demokratikus Magyarországról.*

— A kongresszus folyamán meleg baráti kapcsolatokat létesítettünk a nagy nemzetek, a szomszédállamok ifjúságával és a gyarmati népek ifjúsági küldöttelvel is...

— Nehogy elfelejtsem! A londoni magyarok nagymennyiségű gyereknuhát, cipőt, játékot, tápszert gyűjtöttek össze a magyar gyermekek számára. Szeretnék sürgősen hazajuttatni. —l —y

Megkezdődött a nürnbergi pör

Nürnbergből jelentik: Kedden reggel tíz órakor *megkezdődött a világtörténelem legnagyobb pöre,* amelyen a német háborús főbűnösöknek számot kell adniok a háború indításáért, a béke és az emberiség ellen elkövetett bűncselekményeiért.

A huszonnégy vádlott közül *négy nem jelenhet meg a bíróság előtt: Kaltenbrunner* agyvérzést kapott, *Krupp* súlyosan megbetegedett, *Bormann* még nem került kézre, *Ley* pedig cellájában öngyilkosságot követett el. *Hess* azt állítja, hogy teljesen elveszette emlékezőtehetségét. Tizenkét elsőrangú szakértő egy hónapja fáradozik azon, hogy megállapítsa, valóban beteg-e vagy csak színlel, amikor értetlenül áll a horogkereszttel. Göringgel, sőt még a saját magáról készült filmfelvételekkel szemben is.

A nürnbergi tárgyalásokat lord *Lawrance* elnöklete alatt nyolctagú bizottság vezeti, amelynek két szovjet, két angol, két amerikai és két francia tagja van.

A brit főügyész hétfőn az ujságírók előtt kijelentette: „Minden jel arra mutat, hogy az tárgyalás a tárgyilagos és minden szenvedélytől mentes igazságszolgáltatás példája lesz és ezzel fontos történelmi precedenst teremt majd a jövőre nézve."

A FŐVÁROS MEGKÖNNYITI A LAKOSSÁG VIDÉKRE VALÓ KÖLTÖZÉSÉT A TÉLI NEHÉZSÉGEK ELŐL

Budapest lakosságának a téli ellátási és fűtési nehézségek miatt vidékre való költözését Vas Zoltán polgármester a lakosság saját érdekében minden rendelkezésre álló eszköz segítségével meg akarja könnyíteni. Tagadhatatlan, hogy Budapest nehéz, súlyos télnek néz elébe mind közellátás, mind tüzelés, illetve fűtés tekintetében. Ugyanakkor

a lakosság egyrészének nyilvánvalóan módjában áll, hogy a keserves téli hónapok elől átmenetileg vidékre költözködjék.

Azok részéről azonban, akik ezt megtehetik, komoly akadályként merül fel az elhagyandó pesti lakás, a gyermekek iskoláztatása és a vasútközlekedés kérdése.

A polgármester mindháromm akadályon át akarja segíteni azokat, akiknek a vidékre való költözködés szándékában van. Rendelet jelent meg, hogy

az ilyenek lakásai hat hónapra mentesülnek a lefoglalás, azaz a másnak való kiutalás alól.

Ugyanakkor a főváros központi jelentkezőhivatalt állít fel, ahol az átmenetileg költözködni szándékozókról pontos kimutatás készül. Akik leadják fővárosi kenyérjegyüket, a beállított különvonatokon utazhatnak el a fővárosból téli tartózkodási helyükre. Az iskolásgyermekek mulasztását beszámítják az iskolaévbe. Értesülésünk szerint a közlekedésügyi miniszterriummal teljes egyetértésben történnek az előzetes intézkedések a különvonatok beállítására.

A különvonatokra a jelentkezés sorrendjében kapnak jegyet a költözködők.

Az előkészítő munkát a főváros a napokban megkezdi. Karácsonyra már meg is indulhatnak a vidéki költözködések. A milliós Budapest téli gondjain sokat enyhít azok átmeneti eltávozása, akik tavaszig vidéken találnak otthont hozzátartozóiknál és ismerőseiknél.

A „Schutzpass"-ok

körüli visszaélések és üzérkedések most derültek ki. A zsidó-tanács egyik tagját letartóztatták, a zsidó hitközség volt elnökét háziőrizetbe vették és még több letartóztatás várható. Orrfacsaró ügy. Emberek ezreinek életéről volt szó és egyesek, akiknek önzetlenül segíteni kellett volna hitsorsosaikon, a legnagyobb könnyhullatások idején, százezrek tragédiája közepette is saját alantas érdekeiket tartották szem előtt. Hitsorsosaik halálos üldöztetését arra használták fel, hogy valutakészletüket növeljék, trezorjaikat csengő aranyval etessék. Az ember undorral eltakarja az arcát ekkora züllöttség láttán. És ugyanazok, akiknek a fasizmus felekezeti üldözöttségük ellenére is a bőség szarúját jelentette, a demokráciában is csak fejőstehenet láttak. Számukra a nagy és kedvező fordulat is csak arra volt jó, hogy lefölözzék a hasznot a bűnösen szerzett aranyak és valuták hisztériás vásárán. Ezek a lelketlen kufárok semmiben sem különböznek azoktól a rámás csizmás és árpádsávos gonosztevőktől, akik uralmi őrületükben az országot romlásba tasztították. A profit megszállottjai és az országpusztítók csodálatos egyetértésben kezet fogtak és osztozkodtak a prédán. De osztozkodniok kell a bűnhődésben is.

A december havi élelmiszer-pótjegyek kiosztása

A polgármester közli, hogy a december havi élelmiszerpótjegyek kiosztása az Élelmiszerjegy-Központban (IX., Lónyai-u. 4.c.) nov. 26-án kezdődik. November hó 22-től kezdve osszák ki ugyanott az igénylési nyomtatványokat és sorszámokat.

Megindult a brikettgyártás

Megindult a dióbrikettgyártás a pécsújhelyi szénbányatelepen. Egyelőre csak egy prés készíti a tömény fűtőanyagot, de rövidesen munkába állítják a többi prést is. Eddig azért szüneteltek a brikettkészítés, mert csak most kapták vissza Németországból a nyilasok által elrabolt pótolhatatlan berendezéseket. Az első prést a bányászok rohammunkával szerelték fel és helyezték üzembe.

A pécsvidéki bányákban egyébként örvendetes javulás állt be a széntermelésben.

Neumann Emil
képesített szűcsmester BUDAPEST, VIII., NÉPSZÍNHÁZ u. 38. Szőrmeáruk vétele, eladása. Alkalmi árak.

Tíz teherauton 153 újabb háborús bűnöst indítottak haza

Szerdán reggel érkezik Budapestre a rabszállító autóoszlop

Jelentette a Szabadság, hogy Salzburg mellé közös internálótáborba gyűjtötték össze a háborús főbűnösöket, akiket most már *nagyobb csoportban fognak Magyarországra szállítani az amerikai hatóságok.*

Kedden reggel értesítést kapott a politikai rendőrség, hogy hétfőn *tíz nagy teherautóra rakták fel a háborús bűnösök legújabb csoportját, 153 embert,* akik között a nyilas kormány még kint levő tagjai, a régebbi politikusok közül *Hóman* Bálint és még számosan a szélsőjobboldal szereplői közül erős fedezet mellett kerülnek Magyarországra.

Minden teherautón tíz fegyveres katona helyezkedett el és a háborús bűnösöket egymáshoz bilincselve rakták fel az autókba.

Az első híradás szerint úgy volt, hogy még kedd délelőtt folyamán Budapestre érkezik a szállítmány, reggel azonban újabb értesítés érkezett Sopronból, ami szerint *a hol. napi napon futnak be a rabszállító autók Budapestre.*

Az amerikai misszió részéről *Gärtner* hadnagy indult útnak Sopronba a rabszállító autóoszlop fogadására. Ugyancsak útnak indultak a politikai rendőrség megbízottai, *Péter* Gábor vezetésével Sopron felé. Az éjszakát a 153 háborús bűnös Sopronban tölti és szerdán a kora délelőtti órákban várják Budapestre megérkezésüket.

Egy hónap alatt

383 erőszakos haláleset

Dr. Csordás Elemér tisztifőorvos október havi jelentésében beszámolt *Budapest közegészségügyi állapotáról.* Októberben élve született 1122, előző év októberében 1483. A halálesetek száma októberben 2120, 1944-ben 1730.

A *halálozások* a következők: fertőző-ragályos betegségben meghalt 241, rák- és egyéb daganatokban 98, reumás betegségekben 23, a vér betegségeiben 4, az idegrendszer betegségeiben 118, míg a vérkeringési szervek betegségeiben 497, tudő- és mellhártyagyulladásban 146, emésztőszervek betegségeiben 181, gyermekágyi lázban 6, erőszakos halálesetek és balesetek száma 383 volt.

Heveny *fertőző megbetegedések* száma összesen 566, ebből hastífuszban megbetegedett 129, meghalt 24, kanyaróban megbetegedett 4, vörheny ben 93, szamárköhögésben 36, meghalt 3, roncsoló toroklobban 140 betegedett meg, meghalt 11. Influenzában megbetegedett 13, meghalt 1, bárányhimlőben megbetegedett 96, vérhasban megbetegedett 38, meghalt 14, gyermekbénulásban megbetegedett 7, meghalt 1, járványos agy-, gerincagyhártyalobban megbetegedett 6, meghalt 2, paratifuszban megbetegedett 2, meghalt 1.

A székesfővárosi *tüdőgondozó intézetben* október hónap folyamán 9118 an jelentkeztek, mint új betegek s az intézet 7440 régi beteget kezel.

Groszberger Géza
fakereskedési fakereskedő nevét belügyminiszteri engedéllyel *Balácra* változtatta.

STAN és PAN a 2 TÖKFEJ és NICK CARTER
vidám bünügyi történet. 2 film egy műsorban. Tinódy

Két szomszédállamban,

melyeket a magyar történelem gyakran hozott közeli sorsközösségbe a magyar néppel, választások folytak le. Az első demokratikus választások nemcsak a háború óta, hanem mondhatnánk emberemlékezet óta. Jugoszláviában ezúttal nyílt alkalma az egész népnek ahhoz, hogy akaratát minden gátlás, minden befolyásolás nélkül megszólaltassa. Nyolcmillió választó vonult az urnákhoz a végi Jugoszlávia négy és fél ötmillió szavazójával szemben. Bulgáriában szabad választásokról csak azóta lehetett szó, amióta a német fasizmus befolyásával együttesen megtört és megsemmisült az uralkodó fasisztabarát burzsoázia hatalma. Mind a két országban a demokrácia erői nyolcvan-kilencven százalékos többséggel győztek. A jugoszláv és bolgár demokráciának ez a győzelme és ennek jelentősége nem áll meg a két ország határán. Ez a magyar demokrácia jövendőjének és biztonságának a győzelme is. Ez két hatalmas és biztos barátot jelent a Szovjetunió és Románia barátsága mellett, mely sokban meg fogja könnyíteni küzdelmünket a reakció nyílt vagy álcázott szövetségesével szemben.

A Nemzeti Bank hetijelentése

A bankjegyforgalom november 15-i kimutatás szerint a november 7-i forgalommal szemben 54.304 millió pengővel — az október 3-i közlések figyelembevételével — 191.068 millió pengőre növekedett. A leszállított értékek összege 81.021 millió pengővel 233.938 millió pengőre emelkedett. Az állami zsirószámlák egyenlege 25.717 millió pengővel 47.813 millió pengőre, az egyéb számlák egyenlege 5042 millió pengővel 10.696 millió pengőre, a zsiróköveteléseké együttes állományra tehát összesen 30.760 millió pengővel 58.510 millió pengőre növekedett.

Lázas munka a Budapesti Földigénylő Bizottságban

A Budapesti Földigénylő Bizottságban lázas sietséggel folyik a munka. Közel 48 ezer igénylés érkezett be és ezek jogosultságának elbírálását már majdnem teljesen befejezték. Már megkezdték a megváltásra kerülő földek felkutatását és a háborús bünösök ingatlanainak elkobzását. Ebbe bekapcsolódott a fokapitányság részéről a külön e célra szervezett detektívcsoport is. Előreláthatólag márciusra birtokba vehetik az igényjogosultak a házhelyeket.

HIREK

Ilja Ehrenburg

A világirodalom történetírói ki fogják jelölni a helyét és jelentőségét az irodalomban és ki fogják mutatni azt a mély hatást, amelyet olvasói tízmillióra és korlátsára gyakorolt könyveivel és a háború alatt írott cikkeivel. A második világháború történelmeiről pedig meg fogják írni, hogy a Vörös Hadsereg egyik hadvezére Ilja Ehrenburg volt, akinek az írásai nagyban hozzájárultak a vörös katonák harcképességének a tökéletesítéséhez, győzelmi akaratához és döntő győzelmeihez.

A szovjetirodalomnak az a legnyugateurópaibb tagja, a humanizmus neveltje és a nyugateurópai formaművészeteken csiszolódott írásművésze a háború kitörésének a napjától kezdve a szovjet nép négyés féléves élet-halál harcában nemcsak csatasorba hívta soknyelvű népét — riadói felébresztették a békés munkára nevelt népben a haza féltését és a hazára támadó banditák elleni olthatatlan, lángoló gyűlöletet.

Ilja Ehrenburg meglankította gyűlöletre a szovjetnépet. Gyűlölni a haza, a békés munka és a békés munkába temetkezett ember ellenségét: a fasizmust. Ebből a lángoló gyűlöletből táplálkozott az egész nép, a világ egyhatodán élő nép, amelyet a háború kitörésétől a munka, a tudomány, a kultúra tiszteletére, szeretetére és megbecsülésére neveltek.

Írásai, antifasiszta riadói nem érzelmi motívumok halmozása volt. A fasiszta hordák tetteit, a fasiszta banditák lélekalkatát mutatta fel vérben, füstben álló népének: megmondta ki is az ellenség, aki rája tört, — könyörtelen, állati, az emberiesség minden szikrája nélküli való ez a fenevad, aki ellen csak úgy védheti magát és gyermekét, ha tűzzel-vassal irtja még a nyomát is. Népéért aggódott Ilja Ehrenburg, a népét szerette, békés, szelíd és jóhiszemű népét s ez a szeretet ott lüktetett szóiban mélyen, a gyűlölet-láva medrében.

A mi kis országunk minden fiatalja nagyot tanulhat és — tanulnia is kell Ilja Ehrenburgtól. Meg kell tanulnia gyűlölni népének, hazának, jövő boldogulásának megölő ellenségét, mert csak így szeretheti igazán hazáját s otthonát. A magyar népnek és vezetőinek ez a nagy író azt a példát nyujtja, hogy a népével és népe érdekeivel összeforrt író a veszély óráiban milyen országmentő értéket jelent. S nagy példamutatás Ehrenburg a magyar írástudóknak is. Megmutatta: hamis „a háború idején hallgat a muzsa" tétele. A lelkeket megrendítő veszély óráiban fegyver a muzsa. Műlőkora ható fegyver — Petőfi múzsája.

Gergely Sándor

— **Rajniss Ferenc** háborús bűnperében a politikai ügyészi tisztet dr. Gáspár Ervin közíró tölti be.

— **Kormányrendelet** készül a vállalati vezető tisztviselők fizetésének szabályozásáról.

— *LISZKABON alacsonyabb fekvésű területeit árvíz öntötte el, amelynek több áldozata van.*

— **A statáriális bíróság** tizenötévi fegyházra ítélte Melis Imre tizenkilencéves napszámost, aki több lopásban vett részt.

— **Quisling hajózásügyi miniszteréről,** Kjeld Stub Irgenst a németekkel való együttműködéséért hétévi fegyházra ítélték.

— **Berlin** mind a négy megszállási övezetében az utcán konyhákat állítanak fel, ahol polgármesteri kiutalásra 35 pfenningért meleg ételt adnak az inségeseknek.

●

KISZÉLESITIK

A PANAMA-CSATORNÁT

Washingtonban különböző javaslatokat tanulmányoznak, amelyek a Panama-csatorna kiszélesítését célozzák. A tervek szerint a csatorna szintjét a tenger szintjével teszik egyenlővé és ennek következtében a zsilipeket kiküszöbölnék. A változtatások végrehajtása után a nagy repülőgéphordozó-hajók is gyorsan áthalsdhatnának a csatornán, másfelől a csatorna biztonsága is fokozódnék. Az építkezések több évig tartanának.

●

— **Gabriela Mistral,** az irodalmi Nobel-díjjal kitüntetett chilei költőnő Stockholmba utazott.

— **Brennbergbányán** ötven százalékkal emelkedett a szénternelés.

— **A csendesóceáni brit hajóhad** elhagyta Ausztráliát s útban van Szingapur, valamint Hongkong felé.

— **A pécsi és környékbeli szénbányászok** az iparügyi minisztérium közbenjárására 1700 pár új bakancsot kaptak, páronként 3000 pengőért.

— **Elkészült a vádirat** dr. Tukats Sándor volt szegedi főispán ellen, akit nyolcrendbeli háborús és tízrendbeli népellenes bűntettel vádolnak.

— **A francia rádió** jelentése szerint de Bonicot, az ausztriai francia megszálló hatóságok politikai tanácsadóját Franciaország diplomáciai képviselőjévé nevezték ki az osztrák kormány mellé, meghatalmazott miniszteri rangban.

— **Ausztria** másfélmillió svájci frank értékű gyógyszert kapott ajándékba. A küldeményt különböző alapítványok ajándékozták.

— **Balogh István** dr., a miniszterelnökség politikai államtitkára, marad. A lemondott politikai államtitkárok közül Balogh István dr-t a hétfő délutáni rendkívüli minisztertanácson ismét a miniszterelnökség politikai államtitkárságára jelölték. A többi politikai államtitkárság sorsáról a szerdai rendes miniszertanács dönt. A kinevezések a nemzetgyülés elnökségének hatáskörébe tartoznak.

— **A Petőfi-hídon** közlekedik szerdától kezdve az 1-es és 5-ös autobusz. A Petőfi-híd lezárása esetén az autobuszok a Ferenc József-hídon át járnak.

Dr. Heller Vilmos sebész, közkórházi adjunktus, rendelését V., Pozsonyi-út 32. alatt ismét megkezdte.

— **Ötévi kényszermunkára** ítélték Kiss Andrásnét, a Klauzál-utca 13. számú ház házfelügyelőnőjét, aki a nyilasok besúgója volt.

— *HAJDUSZOBOSZLON hasznosítani kívánják a földgázkutak energiáját, amelyeket új ipari üzemek hajtására használnak fel, a háztartásokban pedig fűtési és főzési célokra hasznosítják.*

— **Bécs** volt náci polgármesterét, dr. Herman Neubachert az amerikai hatóságok Salzburgban elfogták.

SPORT

A Dynamo labdarúgó együttese november 21-én az angol Arsenal csapatával mérkőzik. A szovjet labdarúgó csapat ezután Berlinbe utazik, ahol a brit hadsereg válogatott labdarúgó együttesével is mérkőzik.

GYURSÁNSZKY MTE nyerte az év első futóversenyét, a 10.000 méteres időelőnyversenyt 39:55.8 perc (1.30 perc hátrány) eredménnyel.

Csehszlovákiában a következő labdarúgómérkőzéseket játszották le: Slavia—SK Trnava 9:0, SK Povázeska Bystrica—SK Pardubice 2:1, Viktoria Zizkov—SK Zidenice 2:0, Viktoria Plisen—SK Kosice 5:3.

BUDAPEST asztali tenisz bajnoki verseny nének végeredménye: Férfi egyes: bajnok: Soós UMTE. 2. Sidó Elektromos TE. Női egyes: bajnok Farkas Gizi Miskolc. 2. Havasi Örd. — Holtversenyben Schönek BTK és Emődi BSE. Férfi páros: bajnok Soós—Sidó. Vegyes páros: bajnok Farkas testvérek Miskolc.

A svájci kerékpáros szövetség elhatározta, hogy 1946-ban külföldi versenyzők részvételével megrendezi a svájci körúraversenyt.

A SÚLYEMELŐ CSAPABAJNOKSÁGOT a BKE csapata nyerte a CAMTK előtt. Harmadik helyre a Vasutas SC került.

A szabadkai Radnicki Jedinstvo férfi- és női asztaliteniszcsapata hétfőn délután Budapestre érkezett.

A VAC birkózó szakosztálya Garai Gráber Endre vezetésével megkezdi működését. Jelentkezés VIII., Erzsébet-körút 26., fszt., d. u. 6—8-ig.

FELHIVÁSOK

A Magyar Tűzoltók Szabad Szakszervezete felhívja a Nagy-Budapesthez tartozó hivatásos, vállalati, gyári tűzoltók bizalmiait, hogy 19—20-án szokásunkban jelentkezzenek. (VI., Bencur-u. 17.)

A Vándor Kórus ezúton is értesíti tagjait, hogy címváltozás folytán próbáit Fiumei-út 5. sz. alatt a III. emeleti nagyteremben tartja minden hétfőn és csütörtökön fél 7—fél 9-ig.

Az ócska sétahot csak haszontalan lom, de jót tehet vele, ha fehér bot készítésére ajánlja fel szívesen. Cím: Vakok Szövetségéhez: XIV., Hermina út 7. szám.

A Magyar Magánalkalmazottak Szabad Szakszervezetének gyógyszerész-szakosztálya november 21-én, szerdán d. u. 5 órakor tisztújító taggyülést tart. Megjelenés kötelező. Tagkönyvét és igazolását mindenki hozza magával.

A Magyar Magánalkalmazottak Szabad Szakszervezetének vegyipari szakosztálya szerdán d. u. fél 5 órakor az Eötvös-u. 25/a. sz. alatti szakház nagytermében vezetőségválasztó taggyülést tart. Ugyanitt előadás is. 5 fél 6-kor: „A fejlett ipari szabotázs és a vezetőségválasztó taggyülést tart.

A Magyar Orvosok Szabad Szakszervezete felhívja tagjait, hogy saját érdekükben jelentkezzenek a szakszervezet Nádor utca 32 szám alatti helyiségében és pedig november 21-én az A—F betűsök, november 22-én a G—L betűsök, 23-án az M—Sz kezdőbetűsök, 24-én pedig az Sz—Z kezdőbetűsök nevében.

A honvédelmi minisztériumhoz az utóbbi időben számosan fordultak azzal a kéréssel, hogy a különböző háborúeseten elesett vagy kórházakban meghalt hozzátartozók holttestét ideiglenes nyugvóhelyükről haza szállíttassák és erre megfelelő vasúti kocsit bocsásson rendelkezésükre. A honvédelmi minisztérium értesíti az érdekelteket, hogy a MÁV anyagbánya, valamint a jelenlegi szállítási viszonyok miatt — 1946 őszéig — a fenti célra vasúti kocsikat biztosítani nem tud és ezért ilyen kérelmekkel ne forduljanak hozzá. (MTI)

Művészet • Irodalom

Jószomszédság könyvtára

A Magyar-Szovjet Művelődési Társaság könyvsorozata

A Magyar-Szovjet Művelődési Társaság kiadásában könyvsorozat indult meg, melynek első kötetei nemrégiben jelentek meg. Ez az első öt kötet is bizonyítéka, hogy a sorozat valóban az lesz, amit címe ígér: A jószomszédság ápolója, csakúgy a hazugság és rágalom huszonöt évig épített falainak lebontásához országunk és nagy szomszédunk, a Szovjetunió között.

Az első öt kötet klasszikus orosz írók, mai szovjet írók szépirodalmi munkáinak és a Szovjetunió alkotmányát s a megújhodott, szocialista birodalom gazdasági és kulturális életét ismertető művek sorozata.

Az első kötet *Puskinnak*, az Anyegin költőjének egy romantikus regénye, mely oly tiszták és üdén szól, mint egy néplai. Csupa poézis ez a kisregény, anélkül, hogy a próza ellirizálásának veszélye fenyegetne. Költészet és emberábrázolás, líra és korrajz: mindenképp a nagy orosz költőt jellemző és reprezentáló írás

A második kötet *Csehov* néhány vígjátékát gyüjti egybe. A nálunk is játszott Medve és a Dohányzás ártalmasságáról című munkáin kívül a filmről ismert Lakodalmat és Jubileumot s még néhány vígjátékot. Csehov vígjátékaiban ugyanazokat a figurákat szerepeltetii, mint novelláiban. Ebben a kötetben is megbámulhatjuk páratlan írói nagyságát: a szürke kispolgári jellem kegyetlen felboncolását s a lélekábrázolásnak és az ítéletmondásnak az irodalom legmagasabb síkjára emelését. Csehov vígjátékai éppúgy a világirodalom remekei, mint novellái.

A harmadik kötet *Rachmanov Viharos alkonyata*, a Nemzeti Kamaraszínház nagysikerű darabja. Ez a mű már az új embertípus, a szovjetértelmiség s a forradalom legküzdelmesebb korszakának apoteozisa. Nem „színpadtechnikus" munkája, de az újszellemű, felelősségtudó, emberi problémákat megszólaltató íróé.

A sorozat tudományos munkái: „A Szovjetalkotmány" és *Bolgár Elek* „Szovjetgazdaság és szovjetkultúra" című könyve. A Szovjetalkotmány — mint egyik kiváló írónk jellemezte, — a legizgalmasabb olvasmány. Tegyük hozzá, hogy a legtanulságosabb is. Egy új felépítésű világbirodalom alkotmányát ismerhetjük meg e kis kötetben, mely alkotmány szerzője maga az orosz nép, s mely éppen ezért, az eddig ismert legdemokratikusabb felépítésü alkotmány.

Bolgár Elek, a rosztovi egyetem volt professzorának munkája a tudós szemtanú tárgyilagos és kiválóan megírt beszámolója a Szovjetunió egyre terebélyesedő gazdasági és kulturális életéről, arról a hatalmas kulturális fellendülésről, mely magával emeli a cárizmus elnyomott és elmaradt néptömegeit.

A Magyar-Szovjet Művelődési Társaság jó munkát, a legjobb munkát végzi a sorozat megindításával, az olvasóközönség szeretettel várja a sorozat többi kötetét.

—e—

Elloptak egy budapesti színházat...

1895-ben, ötven évvel ezelőtt alapították a ligeti Műszínkört, amely ráából épült és öt évtizeden át jól bírta az idő viszontagságait.

Az ostrom alatt több belövés érte a színházat, de néhány deszkával rendbe lehetett volna hozni az épületet. Erre azonban nem került sor, mert a ligetkörnyéki lakók az utolsó deszkáig, sőt az utolsó szegig széjjelhordták a színházat...

A mutatványosok most azt szeretnék, hogy a színház helyét felparcellázva, régi érdemes és kenyérnélküli mutatványosok kapnák meg.

—o—

* **A Magyar Nők Demokratikus Szövetsége V. ker. csoportja** minden szombaton délután előadást rendez V., Csanády-utca 19. IV. 3. alatti helyiségében, amelyen Ady, Babits, Tóth Árpád, Kosztolányi, József Attila, Karinthy és Kaffka Margit művei kerülnek előadásra.

* **Bálint Rezső** festőművész és képzőművészeti író, aki Rippl Rónay József után a francia irányzat egyik kiváló képviselője volt a magyar pikturában, hirtelen meghalt. Temetése november 20-án, kedden délelőtt fél 12-kor lesz a rákoskeresztúri izraelita temetőben.

SZÍNHÁZAK MUSORA, Operaház: Coppelia. Intánsnő születésnapja. Bolero (7.). **Nemzeti:** Orosz emberek (5). — **Nemzeti Kamara:** Szent szomyetegek (6). — **Vig:** Bolondnapja (fél 6). — **Pesti:** Parfornyok (fél 6). — **Belvárosi:** Egy pohár víz (5). — **Művész:** Az asszony és a szellem (fél 6). **Magyar:** Csendháborító (6). — **Medgyaszay:** Vallók (fél 6). — **Fővárosi Operett:** Nagyságos kisasszonyok (5). — **Royal Revü Varieté:** Csak vidámra (fél 8). — **Pódium:** A mi kis kormányunk (fél 6). — **Kamara Variete:** Fusz vagy fuzsa (fél 6). — **Vidám Variete:** Bolond derü (6). — **Uj Színház:** Egérfogó (5).

MOZIK MUSORA:

Ady: Szerelem tolvaja. (½12, 2, 4, 6.) — **Belvárosi:** Andy Hardy esete a szerelemmel. (½8, ½6, ½5, ½3 vasárnap és ünnepnap ½2, ½8, ½4, ½5, ½6, ½7.) — **Bodograf** (VIII., József-körút 62): Megbélyegzett asszony, Pénz és könny. (3, 5, 7, v. 9, fél 1-kor is.) — **Corso I.** (Nagy Ignác-utca 9. Tel.: 18-26-18.): Nyugati Partraszállás (2, 4, 6, sz., v., ü. 12-kor is.) — **Corso II.:** Metro-matinée: Metro Journal (színes rajzfilm), Dianamit regénye, Orosz híradó. Kint vagyunk a vitéz (bajtársak). 10—1-ig folytatólagosan, e. v. csak 10 és 11-kor.) — **Décsi** (Ten.: 12-18-48): Nyugati partraszállás (½2, ¼4, ½6, ½8.) — **Hiradó:** Magyar-krónika, 18. sz. A szerelmes Pluto. Uj angol híradó. A bergenbelsení hóhérok ügyének tárgyalása. Vidámsághangverseny. Az igéret földje. Orosz filmhíradó. Polyt, előadások, reggel 9-től este 9-ig. — **Homérosz:** Családunk szégyene. (Színes trükkfilm.) (3, 5, 7 órakor.) — **Hunnia** (XI., Horthy Miklós-út 190. szám): Elmerült ismeretlen. (3, 5, 7, v., ü. 11 és 1-kor is.) — **Ipoly** (V., Csaky-utca 65): Alipang. (3, 5, 7, v. ü. ½11 és 1-kor is.) — **József Attila** (Kálvária-tér 7.): Makrancos hölgy. (½3, ½5, ½7, v. ½1-kor is.) — **Kamara:** Angyalok a tűzvonalban. (½12, ¼2, ¼6.) — **Kultúr** (IX., Kinizsi-utca 28.): Mai lányok. (½3, ½5, ½7, v. 1. 3. 5. 7.) — **Otthon** (Baross-utca 89.): Andy Heardyt elkapja a szerelem. Stan és Pan kutyaszorítóban. Amerikai hiradó. (3, 5, 7, v., ü. 11, 1-kor is.) — **Palace Gyöngyike** (Nemzeti nyomozni. (11. 1. 3. 5. 7.) — **Pátria:** Ziegfeld Girl (½3, ½5, ½7.) — **Phönix:** (Csanda. (½11, ½1, ½3, ½5 ½7.) — **Royal Apollo:** Gunga Din (2, ½5, ½7, v., ü. ½12-kor is.) — **Ságvári** (V. Csaba, VIII., Üllői-út 4.): Fantomok háza. (½3, ½5, ½7, v., ü. 11-kor is.) — **Scala:** Az alvilági szűz. (2, ½5, ½7, v., ü. ½12-kor is.) — **Szabadság** (XI., Horthy Miklós-út 82.): Egy pesti éjszaka. (3, 5, 7, v. és ü. ½12-kor is.) — **Tinódi I.** (Nagymező u. 8.): T.: 420—172.): Stan és Pan a két tökfej. Nick karter nem tévedt (½3, ½5, ½7.) — **Tinódi II.:** Minden délelőtt folytatólag 10—2-ig Metro-matinée: Vidám variété. Amerikai hiradó, Hős kandúr (színes). Vicsik és vizsgák. Stan és Pan házasságot kötnek. — **Turán** (VI., Nagymező-utca 21.): Asszonyvadászda (11. 1. 3. 5. 7.) — **Uránia:** Vágyak a viharban (Claudette Colbert, am.) (2, ½5, ½7 vas. és ü. ½12-kor is.) — **Városi Színház** (Tisza Kálmán-tér. Tel.: 187—500): 20-évad a mennyországban. Hiradók. (½3, ½5, ½7.)

FÉRFIRUHÁT, aranyat, ezüstöt, perzsabundát, ezüstrókát, szőnyeget a legjobb áron vesz
GERSTL KÁROLY
VI, Andrássy út 3
Telefon: 427—541. 5791

Szmoking és mindenféle használt ruhát, fehérneműt, balonkabátot magas árban veszek. Krén ruházati. Német-u. 57. (Baross-utcánál.) Nyitva 9—2-ig. Címre ügyelni! 772

Cserépkályhát vagy kandallót VENNÉK sürgősen. Cím a kiadóban. 5782

Gyorsmérlegek, Nationalkasszák vétele, eladása
Rosenfeld
Népszínház-utca 31. 8080

SZŐNYEG ponyva, zsák vétel Ungár Király-u. 14 5737

ORION 9 LÁMPÁS
zenegép
kizárólag privátnak eladó, este fél 6—7-ig, VIII., Karácsony Sándor-utca 21. I. 4., volt Karpfenstein-u. 780

BUNDÁK SZEMERE szőrménél, 26 Erzsébet-körút MASODIK EMELETEN! 7982
nagy választékban, olcsón

Irógépet, számológépet veszek Thököly-út 18. Uzlet 5699

ESKUVORE divatos ruhák és menyasszonyi ruhák kölcsönöznek. Róth Károly, VII., Akácfa-u. 8. 5787/1

Üveget veszek üveges, VIII., Mária-u. 8. 5782

Szárított gombát, hagymát, kérjen tételt, gyarmatárut és más élelmiszert is állandóan vásárol legmagasabb áron **ÜRGE** Garay-csarnok 454. fülke 776

Gyermekszerető leülőismeretes családhoz adnánk háromhónapos csecsemőnket, vagy ajánlkozunk csecsemőmmel együtt újszülött — kisgyermek — gondozására. „Kinka" jeligére a kiadóba. 788

Magános **háztartása** vezetőségi vállalom. „Vidékre is" jeligére a kiadóba. 779

Irógépet a képzelhető legmagasabb áron vásárol: **Faragó, Nagymező-utca 23.** (udvarban.) 5806

RÁDIÓJÁT lakásán megjavítja Rádió Service, Rákóczi-út 6. (udvarban.) 3807

Borberaktározást vállalok nagy mennyiségben, Pest belterületén, egyéni időtartamra is. Érdeklődés: Buda pest, VI, Oktogon-tér 4. I. em. 19, d. u. 5—6-ig. 782

Mindenféle **ÓRÁT,** szerkezetet, alkatrészt és szerszámot veszek
Füredi órásmester, Gróf Teleki Pál utca 2. 8109

VESZEK bútort, iroda- és üzletberendezést, egész hagyatékot, Jellinek, Kálvária-tér 18. II. 1. 5740

Azonnal felveszünk perfekt **PAVESI** szőrmeáruba. Ajánlatokat „Kömoly jövedelem" jeligére New York hirdetőbe, Erzsébet-körút 9. 8118

Arany BEVÁLTÓ-HELY Nagydiófa-utca 9. szám. 8017

ELVESZETT barna törpe spitz **Penny kutya** visszahozója vagy nyomravezetője **nagy jutalmat** kap. II., Tövis-u. 3/a vagy Szilárd, Nagymező u. 15. Tel.: 122—814. A kutya beteg, másutt elpusztul. 5806/1

Irógépért Számológépért *Bőrkabátért Szövetért Férfiruháért* *Aranyért Ezüstért*
korribilis árat fizet
Sefi Kereskedelmi Vállalat, Király-u. 50. T.: 420-731 3569/1

Dr. Pfeifer Miklós fogorvos (Győrből) rendelését V., Katona József-tér 26. I. 5. alatt megkezdte. Rendel: 11—1-ig, d. u. 3—fél 6-ig.

Szabadság
Demokratikus napilap
Felelős szerkesztő **Hamaszti Sándor**
Felelős kiadó **Pető József**
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VIII. József-körút 5.
Telefon: 188—382 188—373

Nyomatott A „Szikra" Lapvállalatok körforgógépein Felelős nyomdavezető: **Nedeczky László**

~~Kossuth szobor, nyilvánossági pályázatáról~~

~~visszamaradt szobormintáK~~

~~VIII. 156.~~

Bálint Lajos Kerró

l.

Nemzeti Salon

60-ik csoportkiáll.

Kat. 1978. márc.

Könyvásamban.

Kapterjesztő és Könyvkiadó R.-t.

Budapest

V. Rothermere út

III. emelet 2.

Bálint Rezső

Koll. kiáll. az

Alkotás-Művész-

Iskolában

1923. okt.

1.

A Kiállításra

be küldött darabok

152.

Baillie, William

Az alkimista. (The Alchymist.) 1 cuiers festmények után.

~~Nagyítás rk. cal.~~

Rk. nagyításával.

K. 20.—

183 × 226 mm.

Bálint Rezső

Hód. Bpest 1885
1928. Kol. írnáll Nem-
zeti Kaszin. Kat. Ban
élet-

MDK

Bálint Rezső: Dunapart
Lelátás egy magaslatról
Udvar
Müncheni külváros
Napsütötte házak

Nemzeti Szalon, 1909. KÉVE II. K. áll.

N/ Baliant Rezső, festő és
grafikus; szül. 1885
okt. 14. Budapesten,
megh. 1945. nov 18.
u. o. Négy elemi iskola
elvégzése után a Franklin
Társulat nyomdájában négy
évig dolgozott a betűszedői
szakmát. 1902 felvételt nyert,
de nem fejezte be a Ventróchy Mihály
Mintarajziskolát, hanem
hároméves magániskolai tanulmányokat folytatott.
Zolnai Gyula tanítványa volt, majd
Ferenczy Károly és Rippl-Rónai József
a nyári hónapokban

N.

Folyószámlára

Ely.szem. 2 szept 23.

*Kelt Budapesten, 193*_____

MDK

Bálint Rezső

Bálint Rezső képei. Müvészet, XIII.évf. 1914. 233.

Bálint Rezső

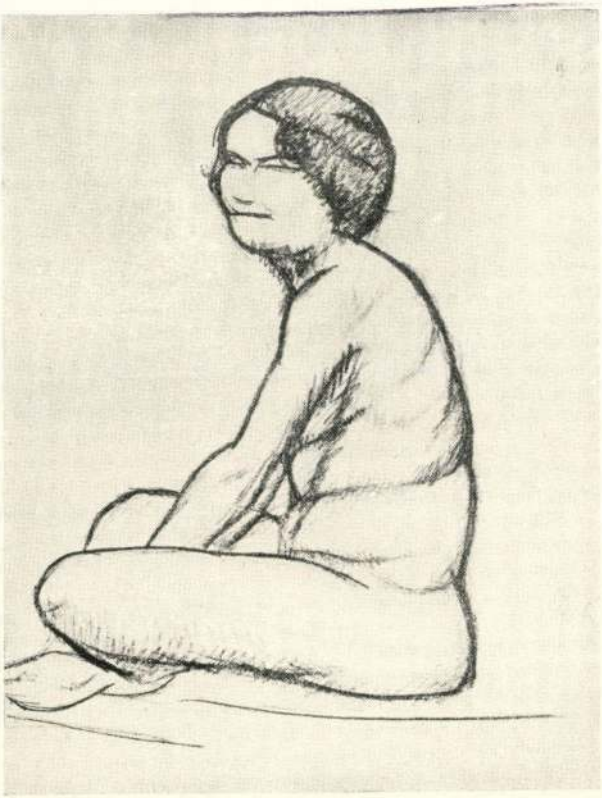

Kávé IV. kiáll. 1913

BÁLINT REZSŐ SZÉNRAJZ

MDK

Bálint Rezső

A "Kéve" 1911.évi kiállitasan tajképekkel és arcképekkel szerepelt.

Cikk: A "Kéve" kiállitása.

A Ház, 1911.IV.3-4.sz. 171.l.

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI MUZEUM

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-ÚT 33—37. SZ.

MEGHIVÓ

Az Országos Magyar Iparművészeti Muzeum *Wolfner Gyula* úr

MAGYAR NÉPMŰVÉSZETI GYÜJTEMÉNYÉBŐL

kiállítást rendezett, melynek folyó évi május hó 10-én, délelőtt 11—2 óra közt való előzetes megtekintésére Nagyméltóságodat / Méltóságodat / Nagyságodat és becses családját tisztelettel meghivja

az igazgatóság.

Bálint Rezső

Festőművész, ny. Szolnoki Művésztelep tanár

42. aukció

Portrétarckép

1928. ápr.

44. aukció.

Portrétarckép

1928. okt

Kerekben, pasztell

V

Műemlékek Orsz. Bizottságának előzetes enge-
929 : XI. törvénycikk pedig az ingóemlékek

nyomatékosan felhívom Cím figyelmét, hogy
oskodjék, egyben arra a körülményre, hogy az
lakítási munkálatok terveit előzetes jóváhagyás
nyujtsa be.

kérdőívet a juttatott kastély és berendezésének
rszágos Bizottságához beküldeni szíveskedjék.
ik, kérem annak szíves beküldését.

GEREVICH TIBOR
a Műemlékek Orsz. Bizottsága elnöke

Nyomda, Budapest.

Bálint Rezső

Árverési Csamok Kat auktio

31. sz. 1926. febr.
33. sz. 1926. jun.
36. sz. 1927 febr.
40. sz. 1927 dec
41. sz 1928 febr

I. Lipót.

L terasson

Egész alakban, állva
szivére ~~festi~~ feste, leereszted
tollak diszivik, gyöngy
Kálla lebeszedvált. Öltöze
rág é kasinya, czipő.
A terasse környeggel va
Balra domborműves vá

LEOPOLDU
Romanorum

alól jobbra:
„L. fecit"
s legalól középütt:
„Christoph We

Rézkarc, méreter

92

Bálint Rezső

l.

Arv. Csanok 105. anko. kat

MAKRANCZ. (Adany.)

A Rózsej hajdani helye 1½ Kilométerre éjszakra.

Gerecze, 1906, 86.

Bálint Rezső

Tájkép, pastel
utca részlet, Vörösvár

XXIII. aukció
Postatakarék

1924. május

Fekvő nő, pastel
11.0

T.

Szentiványi Gyula urnak,

és b. családjának,

Budapest

Lágymányosi-u 16.

Bálint Rezső.

A Nemzeti Szalonban vasárnap megnyíló csoportkiállításon pasztelljei szerepelnek.

Az Est, 1928. márc. 18.

Bálint Rezső, Pest

90 ÉVE született *Bálint Rezső* festőművész. Nyomdásznak indult. Későbbi festészeti tanulmányait 1906-tól Nagybányán, majd Párizsban végezte. Első budapesti kiállítása 1909-ben volt. Néhány évig a Kecskeméti művésztelepen dolgozott. 1919-ben — *Kosztolányi Dezső* bevezető írásával — jelent meg *Formák, foltok, vonalak* című, tíz kőrajzot tartalmazó mappája. 1920-tól haláláig — 1945-ig — Szentendre mellett, Izbégen élt. Főleg tájképeket festett. *Anya gyermekével, Interieur, Kórházi jelenet* című képeit a Magyar Nemzeti Galériában őrzik.

12.

[illegible] MIRLAP, Bp. 1975. okt. 14.

Bálint Rezső, festő

Évfordulók

BÁLINT REZSŐ (1885—1945) festőművész — főleg tájképeket festett — 90 esztendeje született.

4.

— : Évfordulók

Népszava, Bp. 1975. ápr. 14.

Bálint Rezső

a Budapesti Műhely tagja, kolt. kiáll. a ~~Kévé-ben~~. 1914.

vrő

A Kéve Könyve

1914. VII. k. (Képző-művészeti kiállítások.)

Budapesti Műhely.
1914. Szept. Második
76 képzőművészeti művét.
A Korában már részben
közölt reprodukciók,
táj és csendéletképek.

Úvegedény, római VII. 196.

Bálint Rezső

Párisi latkép, of.

XVIII arkc. Postatakarék

1923. május

A hivatkozott 1881. XXXIX. tc.
szerint a műemléken semmiféle változtatást a
délye nélkül végrehajtani nem szabad. Az
megóvásáról intézkedik.

A fenti törvények és rendelet alapján
a műemléki jellegű kastély fenntartásáról gon
ingatlanon tervezett helyreállítási és esetleges át
céljából a Műemlékek Országos Bizottságánal

Felkérem továbbá, hogy a mellékelt
állapotáról postafordultával a Műemlékek O
Amennyiben a kastélyról fényképpel rendelke

Budapest, ...

47.783. — Egyetemi

Bálint Rezső

Utcaerőlet, vízf.

XXIV. anke.

Postatakarék

1924. május

Bálint Rezső

Szentendrei utca rajzok

Vízi-
utcarajzok, of
XXIX. anke-

Portatárca

1925. május

szerint a műemléken semmiféle változtatást
délye nélkül végrehajtani nem szabad. A
megóvásáról intézkedik.

A fenti törvények és rendelet alapj
a műemléki jellegű kastély fenntartásáról g
ingatlanon tervezett helyreállítási és esetleges
céljából a Műemlékek Országos Bizottságá

Felkérem továbbá, hogy a melléke
állapotáról postafordultával a Műemlékek
Amennyiben a kastélyról fényképpel rende

Budapest, ...

47.783. — Egye

Bálint Rezső

Arv. Kör

75. 1935. okt.

Reggeli, hazatért

Bálint Rezső

Régi udvar
pásztor

Kerthez, pantell

42. anke.

Postalakok

1929 ~~1929~~ febr.

✓

KIÁLLÍ

Baross Gábor teremben: ma

d. e. 10—½2 és d

ÁRVER

3.-án délután 3

Visszamaradt tételek ujra

KIADJA A M. KIR. POSTA

k Országos Bizottsága!

S. ann tetem jelentésemet e-
tiről.= Erre ki tetzettek küld-
ésem ünet, ki hivatalosan ela-
küldetéséről.— A templom
mi pénzügyek és még remél-
kultuszminiszter úr nagyobb
szerelemül még e hónapban
vember 29-ére a templomvé-
gyünk.—
nlettel, beggeskedniemek Dr.
kiküldeni vagy eretlen ela-

Bálint Rezső

festő

kiállítása az

Ernst Múzeum-

ban

1934. okt.

149/a. szám

alatt.

Könyvtáramban

az Ernst katalogus

tok közt

Bálint Rezső

Irod
2

Az Ujság 1919. febr. 2.
(e.a.: B. R. litográ-
fiái)

4247. Lodovico

Sz. Ferrarában 1478 körül.

Krisztus Pilátus el

Az előtérben szeml
emelvényre helyezett trón
Pilátus, ki ártatlanságának

balra néz, a hol Krisztus
nyakán hurokkal. A jelenlé
vizet önt a tálcza fölé tartot
helyezkedtek el, ketten mö
veszik akképpen körül, hog
végét tartja, négy olyan n
nének és kiabálnának, egy
a lépcsőn pihen. A háttért
jén egy római katonával é

Fa, méretei 45·5 : 38
8000 K. — Néhai gróf Pálffy
14-én (1429–908). — Az át
vonatkozó adatokat lásd a 4
1913 márczius 16-án (453–

Kifüggesztésére vonatko
ban. 1913 : 75. *Lodovico Ma*

Jegyzet. Az e festményr
a) a törzsleltárban (1
mälde: Christus vor Pilatus.
erhabenen braunen Holzverzie
stellend (I. Salon);

b) a leltári kivonatban
lino da Ferrara: Christus
Baslini 1885. 44 hoch, 36

c) a hagyományi jegy
vico Mazzolini da Ferrara:

d) az átvételi okmányba
lini da Ferrara: Krisztus Pi

Hagy. 1912.
Pálffy

távolságokba röpíti ambiciójuk, a hova az éltető oxigént gyönge tüdejük nem tudja utánuk lélekzeni. Kernstoknak merész kísérleteihez mindig volt szilárd talaj a lába alatt: a mesterség tudása és a tehetség ösztöne. Igaz, hogy Kernstok soha nem is rugaszkodott el a festői józanságtól, a természetszemlélettől, mint teszik azok, akik oly gyakran hivatkoznak rá, mikor törvénytelen családfájuknak őst keresnek. Kernstok Károly valóban élére állott a Nyolcak csoportjának húsz évvel ezelőtt, de ő már akkor se azt csinálta, amit

KAPITÁNY JÓZSEF: A SZOLNOKI FÜRDŐ FIGURÁJA

a közkatonái. Aminthogy a közkatonák soha sem csinálhatják azt, amit a vezéreik. Kernstok akkor is a maga útját járta, ők pedig akkor is kijártak Párizsba divatot tanulni a masamódok gyorsvonatán. Kernstok Károly valóban nyugtalan temperamentum, aki mindig újra próbálja, új próbák elé állítja tehetségét. De mindannyiszor ugy, hogy értjük őt, sőt néha élvezzük is merész szaltóit. Nos igen, de ő nem teóriákat és nem jelszavakat fest, hanem képeket. Nem a mi esetünk, amit Kernstok Károly legújabban is alkot, de el kell ismernünk, hogy ma is, mint mindig, van értelme útkeresésének és méltányolnunk kell, hogy mindig jóhiszemű és mindig tehetséges. Ilyen piktor az, akinek több szabad, mint másnak. Mert ő tudja, hogy mi a különbség művészi szabadság és piktori szabadosság között.

Kernstok Károly művészetéért is, de különösen ezekért a tanulságos konzekvenciákért volt érdemes megrendezni ezt a retrospektív kiállítást az Ernst-múzeumban. *Dr. G. E.*

*

Az Ernst-múzeum csoportkiállítása. Három grafikus és három festő. A grafikusok állnak hozzánk közelebb. Azt hisszük a művészethez is. Ifj.

VITÉZ MÁTYÁS: TEMPLOMINTERIEUR
A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

Kernstok Károly rajzai különösen decensek és komoly studiumra vallók. Biztató igéretek. *Békeffi* György már kevésbbé ízes tehetség, de gondosan rajzoló, igen lelkiismeretes művész. *Ecsődi* Ákos talentumos rajzaiban még sok az utánérzés. Mesterének gráciája nem az övé.

A festők közül Körmendi *Frimm* Ervin tájképei komoly alkotások. A természet sommázó előadása, a színek artisztikus felrakása főerősségei tehetségének. Önarcképe is igazolja, hogy egyéni utakon jár. Értékes piktor. Biai *Föglein* István jelentéktelen utánérzője az áramlatoknak, melyek jönnek és mennek és még itt vannak, amikor Párizsból már elmentek. *Berény* Róbert terme igen biztató jelenség. A megboldogult Nyol-

cak vezéregyéniségének visszatérése a természethez jelent valamit. Ő mindig pontosan szokott informálódni. Úgy látszik, a természet divatba fog jönni Párizsban az elkövetkező pár hónapon belül. Uraim, lehet pakkolni. Ne késlekedjenek. A Műcsarnokban kiállított konstrukciók már vieux jeu. Gyorsan, gyorsan jegyet váltani. A Természet tónusai a pasztell-költészet biztosan ható eszközei. Bálint bőven él ezekkel az eszközökkel, de teheti is, mert tud velük bánni. A pasztellnek könnyen édeskéssé váló technikája nála mindig megmarad az artisztikum határai között. Nagy segítségére van ebben rajztudása. Művészi ízlés, biztos rajztudás teszik képeit értékessé.

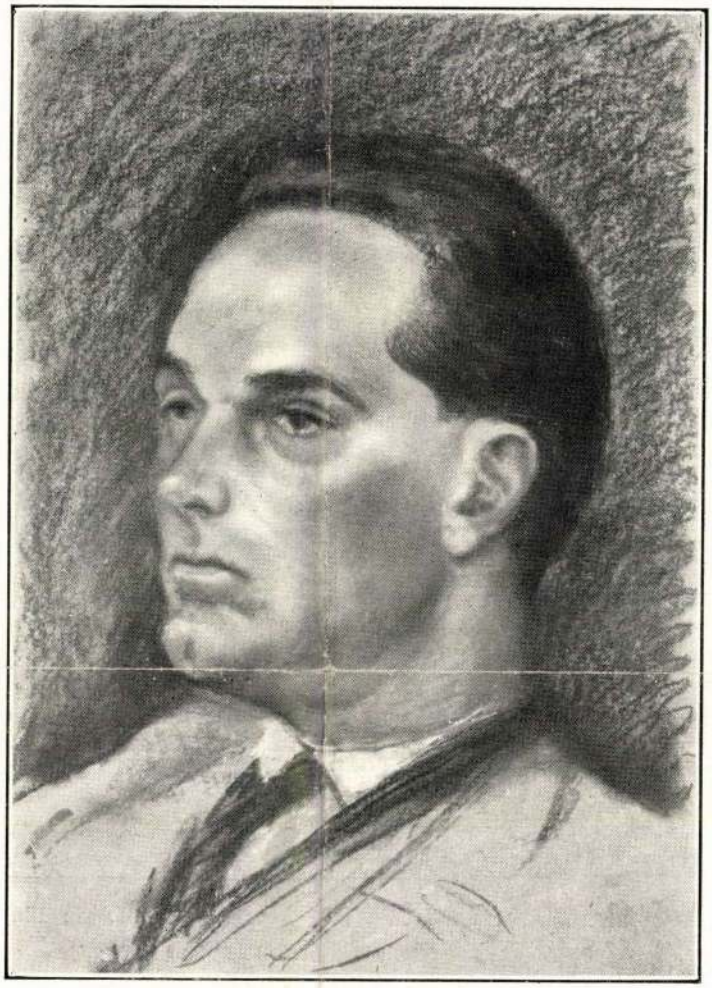

BÁLINT REZSŐ: PALLÓ IMRE
A Nemzeti Szalon Tárlatáról

bevonult Párizsba. Monsieur Berény már be is mutatja az első kreációkat. Viszontlátásra a legközelebbi divatbemutatón!

A Nemzeti Szalón 60-ik csoportkiállítása.

Enek a tárlatnak legkiforrottabb egyéniségei *Bálint* Rezső, *Pogány* Ferenc és ifj. *Gaár* Vilmos.

Bálint Rezső par excellence pasztellfestő. Ennek a technikának minden lehetőségét ismeri: lágy folthatásai, artisztikus színhatásai, fínom

Pogány Ferenc az alföldi tájak melegszavú poétája. Csupa líra, amit fest. Nem szabadult még fel teljesen egykori mesterének, Rudnaynak hatása alól, de ez csak a piktori manualitásra vonatkozó megjegyzés. Sokkal fontosabb, hogy lélekben a maga útjait járja. És ez az út a magyar föld termő rónáinak vidám mezőin, vagy a mélabús őszi országutakon visz, mindenütt érezzük egy gyöngéd és rajongó természetimádó forró valomásait, melyeket a piktor a mindenható természetnek suttog. Pogány Ferenc min-

Képzőművészet
1928. 8-9. sz.

MDA

Bálint Rezső

Kórházhajó, paszt.

„Szépa. sza. háborus veszteségeinek jegyzéke.
Bp. 1952.

némán és szerényen, hangos lamentálások nélkül végzett el önmaga, hogy egyáltalában festő lehessen, hogy egy foglalkozástól, amely a művészettől fölötte távol esik, átcsaphasson a festészethez, amelynek rajongója, aztán pedig azért, hogy elkezdett tanulmányait folytathassa. Nem egyszer meg kellett szakadniok ezeknek a gyakorlati tanulmányoknak, a ténylegesen vett festői munkának, ami valójában autodikta módon folyt, bejegyzett iskolához, akadémiához nem volt, nem lehetett köze. Mindazonáltai Bálint nem engedett, tartotta magát, szívósan, még Párisba is kiment s álló esztendeig elvegyült ott a festők negyedének, a Montparnasse-városrész lakói közt. Hogy ezt miként csinálta, most talán nem tartozik ide, bár nem volna untató olvasmány. Az életnek ily kanyargó útját, amely rózsakertek helyett Karsztok közt visz, Bálinthoz hasonlóan mások is megteszik, fiatal s nem éppen csipkés bölcső árnyékában született emberek. De aki ezen az úton, annak drótsövényei és kerítései dacára, aránylag rövid idő alatt eljut egy stációhoz, amely oly művészi eredményt mutat, mint aminőt Bálint Rezső mostani kiállításán láthatott a közönség: annál nemcsak energia van jelen, amelylyel megussza az élet tengerét, hanem kétségtelen hivatottság. Bálint kiállításán régebbi munkák is akadtak, persze csak elvétve. A gerince csupa novum volt, még pedig nemcsak abban, amit ábrázoltak — nagyrészt egy katonakórház falai közül kikapott jelenségeket, — hanem megoldásukkal, azzal az erős fejlődéssel, amelyet a művész ismerői előtt így dokumentáltak.

Október 22-én nyilt meg az Ernst-muzeumban Jávor Pál kiállítása. Jávor Pál munkái közt tanulmányt keveset találtunk, ellenben annál több befejezett, a művész felfogása szerint végső pontig fejlesztett képet. Csendéletek váltakoznak interieurbe helyezett aktokkal, táj- és arcképekkel. Mindezek a festmények kizárólag a művész új munkásságának termékei. Már amiatt is érdeklődést keltettek azok közt, akik Jávor Pál tehetségét kezdettől fogva figyelemmel kisérik, hogy az utóbbi két-három évben Jávor nem igen jelent meg kiállításokon. Most egy nagyszabásúnak mondható gyűjteményes tárlattal állt elő, amelyben friss képek és rajzok készségét, festői apparatusát, formatudását is továbbfejlesztve adták. Jávor műveit min-

RIPPL-RÓNAI JÓZSEF

APÁM, ANYÁM

főleg az utóbbi, Lorrainnek előttünk egy gyorsabb szemle alapján is gyanus képéről kérdés, hogy állják-e a szakértői vizsgálat, a műtörténeti stílkritika tüzét. A képek közt láttuk még Maulpertschnek három tanulmányszerű kompozicióját s egyéb régi olasz és francia «ismeretlen mesterek» kezére valló festményeket.

Bálint Rezső festőművész a Könyves Kálmán termeiben rendezett kiállítást, amely október 15-én nyílt meg. Bálint Rezső a fiatal festőgárda tagja, de azok közül való, akiknek a bármily áron való gyors érvényesülés nem ideáljuk. Az igazi talentum útja valahogyan mindig ilyen, nem is lehet más, amikor szemét állandóan a művészet komoly és becsületes értékeire függesztve, azt adja, amiben hisz, s a festői feladatoknak nem a könnyebb, kényelembe szenderítő végét fogja meg. Bálint Rezső eddigi élete folyása — mint sok más társáé — sem ment minden regényességtől. A fiatal művésznek, aki vagy harminckét éves lehet, voltak napjai, sőt egész korszaknak ható évei, amelyek szinte szünet nélkül és fáradságot nem ismerve, abban a hajszában teltek el, hogy miként lehetne szert tenni műteremre. Amikor pedig Kolumbus-módra benn volt a műteremben: a festék égető problémája merült föl, a vászoné, nem is szólva a rámáról, amit Bálint szivesen engedett át az ő — nem kevésbbé romantikus — maecenásainak, vagy a modellekről, akiket a rideg kényszerűség parancsa folytán, sokszor helyettesítettek pesti háztetők és egyéb árva műteremholmik, mint csendéleti tényezők. A dolog olyformán áll, hogy Bálint Rezső kezdettől fogva küzködött, oly energiával, aminél több — inkább törékeny, mint atlétaszerű szervezetétől — igazán nem kívánható. Először azért folyt ez a harc, amelyet azonban mindig

Művészet 1916

MDK

Bálint Rezsö,

1907-ben az iskolán kivül dolgozott.
1908-ban " " " "
1911-ben " " " " /Bálint N.?/

A szabadiskola ideje./1902-1912./ 84.1. 85,88.

MDK

Bálint Rezsö,

1906-ban az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 81.l.

Bálint Rezső „festő"

MTA.

(Testvérei: B. Jenő „az ösztehetség" kutató
esztéta és B. Béla „Párizsban élő képkereskedő".)

Az Otthonban Tintorettonak becézik a Párizsban
vágyakozó Bálint Rezsőt, aki bohémes regény-
alakban él.

219-220 Lap
279. Lap

Varsányi Jenő:
Fényben, viharban (Önéletrajzi regény) Bp. 1958.

— **Miklós Sámuel meghalt.** Nyolcvanhatéves korában rövid szenvedés, de a betegágyon is a halállal való erős és bátor küzdelem után meghalt *Miklós* Sámuel, aki édesapja volt Miklós Andornak. Pátriarkai kort ért meg Miklós Sámuel, akinek életestéje a jó polgár klasszikus életestéje volt. Derű, bölcsesség, kedvesség áradt belőle. A nyolcvanon felül is töretlen testtel járt, szemüveg nélkül mindennap az utolsó betűig is végigolvasta az ujságot. Mert minden iránt érdeklődött. Szerette és tudta az életet, amelynek férfikorában munkása, mint aggastyán bölcse volt. És ennek a szép magyar polgári életnek éke és gerince volt, hogy ő volt Miklós Andor apja. Apa és fiú közt a viszony példásan szép volt, meleg, bensőséges. El lehet gondolni, mit jelentett az öregúr számára, amikor ilyen fiút vesztett el. Azóta nem lelte helyét a világban, amelyet most itthagyott egy élet után, amelyben nem volt hiba és amely elégedett lehetett, mert csak jót és örömet adott másoknak. Aki Miklós Sámuelt ismerte, az mind szerette és becsülte ezt a finom öregurat, akinek lénye az élet sok csúnyaságával békített ki sok embert. Vasárnap délután ½2 órakor temetik a rákoskeresztúri temetőben.

— **A lengyel dalosok küldöttségének tisztelgése Gömbös miniszterelnöknél.** A magyar dalosok lengyelországi látogatásának viszonzásául *250 főnyi lengyel daloscsoport érkezett Budapestre.* Szombaton a dalosok küldöttsége *tisztelgőlátogatáson jelent meg Gömbös miniszterelnöknél,* akinek *Frühwirth* Mátyás mutatta be őket. A küldöttség képviselő-vezetőjének üdvözlő szavaira válaszolva, a miniszterelnök biztosította a lengyel dalosokat, hogy *az évszázados lengyel-magyar barátság révén otthon érezhetik magukat Magyarországon.*

— **A volt tartalékos tisztek, tisztjelöltek és hasonállásúak szövetsége** alakulóban van. Az előkészítő bizottság felhívja az érdekelteket, hogy írásban vagy telefónon jelentkezzenek nemes dr. *Varró* Sándor nyug. miniszteri osztálytanácsosnál (V., Váci út 34., V. 3. Telefón: 931—30) délután 2—4 óra között.

Az idő *(Még szeles, de enyhe.)* Mint a mellékelt csapadéktérképből kitűnik, az október 6-ikától, — amikor is az esőzések megindultak — egészen szombatig az országnak minden része kapott csapadékot. Amíg azonban az országnak nyugati része több mint 20 liternyi csapadékhoz jutott, addig az ország délkeleti területe 10, sőt helyenként 5 liternél is kevesebb mennyiséget kapott négyszögméterenként. Ez az utóbbi mennyiség természetesen nem nagyon elegendő arra, hogy a meglehetősen szikkadt talajt megpuhítsa és így gazdasági tekintetben elégtelen. Az esőzések a szombati nap folyamán majdnem teljesen megszüntek és csak elszórtan az ország néhány helyeről jelentettek egészen lényegtelen csapadékot. A nappali hőmérséklet majdnem országszerte a 20 fok fölé emelkedett, általában pedig nyugaton valamivel melegebb volt az időjárás, mint keleten. Estére is országszerte még 14—15 fok között változtak a temperatúrák. Az időjárás túlnyomóan borult jellegű volt és a szél időközönként megerősödve, majd lecsillapodva, igen változékony volt. Bár nagyjában az erőssége az esti órákig csökkent, hazánk déli területein azonban még mindig északnyugati, északi élénk légáramlatok uralkodtak. Az időjárási helyzet Közép-Európában péntek óta alig változott. Németország északi részein, valamint a Balti-tenger partvidékén a heves viharok még mindig dúlnak. Általában Közép-Európának az Alpoktól és a Kárpátoktól nyugatra fekvő részein még mindig igen sok eső esik. Ennek az időjárási helyzetnek a következménye azután az, hogy mivel az óceáni levegő most már az Óceán délibb tájairól ered, a hideg a jelzett csapadékos területeken csökkent és olyan hőmérsékleti viszonyok uralkodnak, mint hazánkban. Csak 2—3 fokkal alacsonyabb ott a temperatúra. A vasárnap folyamán hazánkban lényegesebb változás nem várható, bár szeles lesz az idő, a légáramlások azonban egy kissé mérsékeltebbek lesznek, a nappali hőmérséklet a szombathoz igérkezik hasonlónak, általában a felhőzet változó természetű lesz, helyenként számíthatunk kisebb futó záporesőkre és a Dunántúlon hétfő reggelre ködökre. *Dr. Masszány Ernő* m. kir. főmeteorológus.

A Meteorológiai Intézet jelenti október 13-án, este 9 órakor:

Várható időjárás a következő huszonnégy órára: Változó felhőzet, több helyen zápores. Az északnyugati szél csak lassan gyengül. A nappali hőmérséklet alig változik, az éjjeli lehülés kissé fokozódik.

ÓRA LAKÁSÁBA KARJÁRA ZSEBÉBE
ROZGONYI ÉS RÉVAI
KOSSUTH LAJOS UCCA 5.

HATÁRVIDÉK

Irta: BÁLINT GYÖRGY

Ötszáz elmebeteg él a kisvárosban, családi ápolásban. Elmebeteg, bolond, vagy éppen őrült: ismeretlen szavak ebben a helységben. Családi ápoltaknak hívják a betegeket, megegyezésszerűen és melegen. Évek óta élnek itt az elmebetegek, a városbeliek megszokták őket és ügyet sem vetnek rájuk az uccán. Havi harminc pengőt fizet a kórház egy betegért az ápoló családnak. Sohasem történik komolyabb összeződülés a polgárság és a családi ötszáz között. A közeli falvakban még több a családi ápolt, de itt sincs baj. Alkalmazkodnak egymáshoz, ismerik egymás szokásait és rigolyáit, úgyhogy szépen összeférnek. Sok humor, rengeteg kedves ötlet van némely betegben. Az egyik faluban a legutóbbi aratás idején egy családi ápolt félreverte a templom harangját. A falu népe riadtan sereglett haza a földekről. A beteg jóindulatúan megnyugtatta őket: nincs semmi baj, nincs tűz, de elfelejtettek neki uzsonnát hagyni, mielőtt munkába mentek és ezen a kíméletes úton akarta most őket mulasztásukra figyelmeztetni. A város egy ügyvédjét viszont, amikor a napokban a postára ment, minden bevezetés nélkül pofonütötte egy asszony. Az ügyvéd kissé elszédült, az asszony jót nevetett a dolgon és megjegyezte, hogy csak azt akarta tudni, nincs-e üvegből az ügyvéd feje. A hangulat, ilymódon, valóban családias.

*

Vasárnap délben fáradhatatlanul korzózik a főuccán a város apraja, nagyja és elmebetegje. Az idegen számára, aki senkit sem ismer itt, önkéntelenül is elcsépelt tébolyda-bohózati helyzetek adódnak: nem tudja biztosan, hogy ki a polgár és ki a családi ápolt. Valamennyien fel és alá járkálnak szüntelenül, ki némán, ki hangos beszélgetéssel. Mi, akik először járunk itt, nem ismerjük ki magunkat. Kísérőnk, a rokonszenves ügyvéd, akinek nincs üvegből a feje, odaint egy szerényen öltözött, alacsony, cigarettázó embert. Gazdálkodó volt valamikor, már nyolc éve él a városban. »Mit csinál itt?« — kérdezzük tőle. »Családi ápolt vagyok«, — mondja szerényen. »Miért ápolják?« — kérdezzük tovább. »Nem tudom, kérem, nincs nekem semmi bajom. Egyébként nem rossz itt, csak egy kicsit unalmas. Dolgozgatok a ház körül, aztán sétálok. Dolgozom és sétálok, szabályosan élek«. Halkan, egykedvűen mondja ezt, elgondolkozva szippant a cigarettából. »Hogy' került ide?« A családi ápolt füstfelhőt fúj és csendesen mondja: »Egyszer három napig beteg voltam. Nem tudom már, mi volt az, gyönge voltam. Bevittek a kórházba, aztán idehoztak. Azóta nem volt semmi bajom.« Az ügyvéd újabb cigarettával kínálja meg. »Köszönöm, nem dohányzom«, — mondja most sértődötten a családi ápolt és tovább megy, cigarettacsutkáját rágva. Különben valóban szabályosan él, ettől a dohányzási dologtól eltekintve.

Nemsokára egy másik tűnik fel, aztán egy harmadik. Kísérőnk sorra mutogatja őket. Sok aszszony van köztük, fiatalok is. Hétköznap csak kevesen sétálhatnak, dolgozniuk kell a ház körül, vagy a műhelyben, az ápolás fejében. A legtöbbje jól és szorgalmasan végzi a dolgát. Hasznos tagjai a társadalomnak.

*

Az egyik ucca hídban végződik. A híd után újabb ucca következik, de ez már külföld. A túlsó hídfőnél van a határ, ott üldögélnek az idegen katonák. Szekerek és gyalogosok mennek át nyugodtan a határon, felmutatnak valami írást, az ismerősebbeknél még ezt sem veszik túlszigorúan. Mint minden határ, ez is egészen valószínűtlen. Senki sem venné észre, ha nem figyelmeztetnék a megkülönböztető színek és egyenruhák. Ilyen erőszakolt jelek nélkül, az átmenet egyik területről a másikra, észrevehetetlen. »Vannak bizonyos határoke, — halljuk gyakran. Valóban vannak? Azt hiszem, inkább csak árnyalatok vannak, melyek fokozatosan átolvadnak egymásba.

Mellékuccába kanyarodunk, régi házak vannak itt és új kövezet. Egy földszintes ablakban idősebb hölgy könyököl. »Most ne tessék köhögni, — figyelmeztet kísérőnk — ez az asszony nem szereti a köhögést, mindig botránytyt csinál, ha köhögnek a közelében«. Köhögésvisszafojtva siettünk el a kedves arcú néni ablaka alatt. Ez is családi ápolt. Később a cukrászda előtt egy hölgy hangosan mondta valakinek: »Nem, nem engedem, hogy a lányom modern regényeket vegyen a kezébe«. Kísérőnk udvariasan köszönt neki, — ez nem volt családi ápolt.

A város élete, mint már említettem, harmonikus. Azok, akiket idegen családok ápolnak és azok, akik a maguk családi körében élnek, megtanulták az együttélés gyakorlati szabályait. Lezárt, lepecsételt világot hordoz magában mindegyik, de egyéniségük legélesebb, kiugró szögletei a folytonos együttlétben lecsiszolódtak. Úgy, ahogy megértik egymást, sőt a falvakból a megértésnek egészen különös, nyugtalanító tüneteiről is érkeznek hírek. E szűkebb területeken a családok és a családi ápoltak összetartozása szorosabb, mint a városban és — mint szórványos esetekből kitűnik — helyenként elmosódik az éles megkülönböztetés, ami eugenetikai szempontból komoly aggodalomra adhat okot. Határvidék...

*

Később megtudtam, hogy a férfi-ápoltak mind sísapkát viselnek, a nő-betegek pedig habos dirndlit, hogy könnyebben meg lehessen őket különböztetni az egészségesektől.

Mindent a vevőnek!

Női fekete bőrkesztyű magas, slupfos, elegáns fazon 3.50
Csíkos nadrág gyermeknek műselyemből ..... P —.70
Bélelt női nadrág külseje csíkos műselyemből, kis hibával P 1.50
Charmeuse kombiné fehérnemű színek ..... P 2.50
Svájci kötésű kombiné finom bordás anyagból ..... P 1.75
Női tölcséres mosókesztyű ..... P —.60
„Viscosa" női harisnya strapabíró, kis hibával ..... 1.—
Női trikókesztyű jó meleg ..... P —.78
Női kesztyű végig bélelt, több színben ..... P 1.—
Férfi Nappa bőrkesztyű rendkívül finom, tartós ..... P 3.90
Női tölcséres Nappa bőrkesztyű kézzel varrott, barna P 4.90
Bélelt bőrkesztyű, női csatos, barna Nappa kötött béléssel ..... P 3.90
Bélelt selyemharisnya külseje finom műselyem, legfokozottabb tartósság 2.20
Béléskesztyű finom puha meleg anyagból ..... —.70
Testszínű bélésharisnya ..... P 1.—
Mattselyem harisnya finom műselyemből ..... P 1.50
Női meleg harisnya bordázott kötés ..... P —.85
Gyermek pizsamaöltöny legjobb meleg flanellből 1-es nagyság ..... P 3.30
Férfi pizsamaöltöny komplett nagyság, nagyon jó flanellből ..... P 5.40
Reggeli köntös finom „Mattlassé" anyagból, női komplett nagyság, divatszínek ..... P 8.80
Finom kötött ruhák, kötött blúzok, pulloverek, sport kötött ruházat. Összes árúim a nálam megszokott finom minőségek: Alacsony áraki
Vidékre postán, utánvéttel.
HEILIG HARISNYAHÁZA RÁKÓCZI ÚT 26

— **Georges Souarez előadása Budapesten.** A *Magyar Külügyi Társaság* október 18-án, csütörtökön délután 6 órakor a parlamenti múzeum előadótermében felolvasóülést rendez, amely alkalommal Georges *Souarez* francia ujságíró, a *Temps* munkatársa tart előadást.

— **Vasárnap Budapestre érkezik Raoul Anthony professzor, francia kultúrpolitikus.** Néhánynapos tartózkodásra Magyarország vendége lesz Raoul *Anthony*, párizsi egyetemi tanár, a természetrajzi múzeum és embertani főiskola igazgatója. Előadásokat fog tartani Budapesten és Szegeden és megtekinti az érdeklődése körébe vágó egyetemi- és kutatóintézeteket. *Anthony* professzor ma hazájában a tudománypolitikának, s a francia felsőoktatásnak egyik legfőbb irányitója, a kultuszkormánynak állandó tanácsadója. Szakmája szerint az *összehasonlító anatómia* és az *antropológia professzora.* Magyarország iránt mutatott érdeklődése egészen új keletü. Négy esztendővel ezelőtt *Kiss* Ferenc, akkor még a szegedi, most már a budapesti egyetemen az anatómia tanára kereste fel először Magyarországról. *Anthony* túltette magát a franciáknak azon az ellenséges hangulatán, mely szinte legyőzhetetlen akadályokat gördített a francia-magyar kultúrkapcsolatok felvétele elé s megnyitotta előtte egész világon páratlan gyüjteményét. Erre aztán egyéniségével és tudományos sikereivel rá is szolgált. *Kiss* Ferenc *Anthony* intézetében fejthette ki végérvényesen híressé vált idegvizsgálatait, melyeknek megállapításai azóta bekerültek a világ minden nyelvű orvostani könyvébe. Elsőnek *Anthony* sietett elismerését kifejezni, amikor magyar kollégáját és annak asszisztensét, *Botár* Gyulát, akivel együtt dolgoztak, a francia akadémia *Prix Lallemand 1932* díjára ajánlotta, amit meg is kaptak. *Anthony* professzor tehát most tulajdonképpen a magyar tudósnak adja vissza látogatását; az alkalmat azonban felhasználja arra, hogy *Magyarország más kiváló tudósával és kultúrpolitikusával is megismerkedhessen.* Hétfőn felkeresi a kultuszminisztert és a budapesti orvoskar tanárait, délután az I. sz. Anatómiai Intézetben »*Az agyvelő összehasonlító anatómiájáról*«, kedden a Felső Oktatásügyi Egyesület keretében »*A tanitás és kutatás viszonyáról*« tart előadást. Szerdán a szegedi egyetemen ad elő *a felső oktatás mai kérdéseiről*, s utána néhány napra vidékre utazik.

— **Tíz éven át húszezer hadirokkantat gyógyított ingyen egy gyöngyösi orvos.** *Gyöngyösről* jelentik: A HONSz országos elnöksége díszéremmel tüntette ki dr. *Gondos* Miklóst, a HONSz kerületi főorvosát, aki az elmult tíz év alatt húszezer hadirokkantat, árvát és özvegyet részesített ingyenes gyógykezelésben. A díszörmet a gyöngyösi városháza előtt megtartott díszközgyülés keretében *Csák* Boldizsár, a HONSz országos igazgatója nyujtotta át a kitüntetett főorvosnak. Ugyanekkor adták át a HONSz díszérmét dr. *Hakker* Béla városi főügyésznek, a csoport elnökének és nejének, aki Máriás zászlót ajándékozott a rokkantaknak.

TÁNC a METROPOLE-ban
Ma délután és minden este — Pityó-jazz

Családi értesítések:

Kagan Bernát az Ideal Gőzmosógyár tulajdonosának leánya
Rózsa
és
Lichtenthal Jenő
vegyészmérnök
ma napon a dohányuccai templomban ½1 órakor házasságot kötnek

Weissenberg Hugó
debreceni viaskereskedő leányát
Ilust
eljegyezte
Wieldner Alfréd
magántisztviselő Gyöngyösről
(Minden külön értesítés helyett)

Grünfeld Dórát
Kőrösladányból
eljegyezte
Altmann Miksa
Kőrösladány—Szenthalom

Willheim Mór
és neje szül.
Rózenfeld Jozefin
ma ünnepelik házasságuk 25 éves évfordulóját Salgótarjánban

Holländer Rózsi
Kiskunhalas
Guttmann Imre
Pápa
e hónap 8-án Kiskunhalason házasságot kötöttek

Torday Zita
(Budapest) és
Costeséque Pierre
Lezignan (Francia ország)
házasságot kötöttek
(Minden külön értesítés helyett)

Scharle Kristóf
és
Bors Margit
e hónap 6-án házasságot kötöttek

Adler Annus
(Karcag) és
Wiener György
(Debrecen)
e hónap 14-én házasságot kötöttek

Mózes Babát
Kunágotáról
eljegyezte
Berger Lajos
kereskedő, Battonya

Bergida Lenke
és
Székely Oszkár
házasságot kötöttek.
(Minden külön értesítés helyett)

Adler Icát
Miskolcról eljegyezte
Fried László
Szikszó

Deutsch Böske
(Bacskapalánka)
Rajk-Soldschmidt Bertalan
(Vukovár) leányek
(Minden külön értesítés helyett)

Mandel Klári és
Felberbauer József
okl. gépészmérnök október 11-én házasságot kötöttek
(Minden külön értesítés helyett)

Bozsik Júlia
és
Bredák Ferenc
e hó 13-án házasságot kötöttek
(Minden külön értesítés helyett)

Farkas Lili
és
Wachsmann Gábor
e hónap 21-én déli 12 órakor tartják esküvőjüket a dohányuccai templomban

Mende Adrienne Valéria
és
Schwartz Lajos
(Minden külön értesítés helyett)

Somogyi Ilonka
(Nagykanizsa) és
dr. Langfelder István
(Budapest) a mai napon Nagykanizsán házasságot kötnek
(Minden külön értesítés helyett)

WEISS ÉVA
Nagykanizsa és
POLGÁR GYÖRGY
Fiume, jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

Elter Izsák balassagyarmati nagykereskedő leányát
Margitkát
eljegyezte
Löwy Ignác
Fülekről

NÁSZUTASOK
Rómába 70%-kal olcsóbban utazhatnak, közben Velencét, Paduát, Bolognát, Firenzét is megnézhetik
Felvilágosítással szolgál Az Est utazási irodája, Erzsébet körút 18—20

— **Pu Yi — mongol fejedelem.** *Mukdenből* jelentik: A mongol fejedelmeknek Bargában megtartott kongresszusa Pu Yi mandzsúriai császárt mongol fejedelemmé választotta.

— **Bálint Rezső képei az Ernst-múzeumban.** Két új grafikai termet nyitott meg az *Ernst-múzeum* s ezekben most — becskói *Biró* Henrik gyűjteményének kiállításával párhuzamosan — *Bálint* Rezső pasztelljeit mutatja be. Bálint itthon és Párizsban is már többször szerepelt, ismertnevű festő, akinek látás- és előadásmódja a posztimpresszionizmus kezdeti korához kötődik. Finom, halk, lefokozott színskálájú, könnyed eleganciájú pasztelljei abban az immár lezárt formanyelvben fogantak, amelyen *Bonnard*, *Matusa* és *Rippl-Rónai* körülbelül minden nevezetes festői mondanivalót elmondtak. Így kis kiállítása többet mutat fel kulturáltságából, mint művészi egyéniségének belső karakteréből. Az érezhető hatások különben rendkívül ízlésesen olvadnak össze képein, amelyek közül néhány legfrissebb darab mintha már több önállóság biztató ígéreto lenne. A kiállítás vasárnap délelőtt nyílik meg. —to.

— **Ma délután temetik Kövesligethy Radót.** *Kövesligethy* Radó egyetemi tanárt, a minap elhúnyt kiváló csillagászt vasárnap délután félnégykor temetik a Kerepesi temető díszsírhelyére. Az engesztelő szentmiseáldozatot hétfőn reggel nyolc órakor tartják az egyetemi templomban.

Miss Üvegcipő

Irta: Stella Adorján

(Színhely: az ebédlő. Idő: fekete után Férj és Feleség újságot olvas. A férfi a merényletről szóló nyomozást, az asszony a napihíreket.)

Feleség *(felsikolt)*: Végre egy érdekes hír!

Férj: Ez bizony, nemcsak érdekes, de borzalmas és megrendítő is.

Feleség: Micsoda?

Férj: A merénylet és a meddő nyomozás.

Feleség: Ugyan kérlek, nem avatkozom én a férfiak dolgába! Engem egy Londonból érkezett hír érdekel. Egy divatdáma üvegcipőben jelent meg a bálban.

Férj: Régi történet. Hamupipőke.

Feleség: Dehogy! Ez nem valami éhenkórász volt, aki feltűnésből viselt üvegcipőt, hanem társaságbeli hölgy, aki ezzel megindított egy érdekes és appart új divatot. Én is rendelek magamnak egy pár üvegcipőt.

Férj: Efelől nem volt kétségem, hogy azonnal szaladsz a divat után. Kérlek szépen, parancsoljál, telefonálj az üvegesnek... A szusztermek már úgyis annyival tartozunk, hogy egyenesen örülök ennek az új vásárlási forrásnak.

Feleség: Ne tréfálj, kérlek. Tudod milyen gyönyörű lesz az új viselet! Csak még azt nem döntöttem el, milyen színű üvegből csináltassak cipőt magamnak.

Férj: Csináltass egy szép fehéret tejüvegből nappali használatra, egy sötétkéket és egy estélyit mondjuk pezsgősüvegből. Ha nincs anyag, akkor az ablaküvegből kivágatunk egy darabot.

Feleség: Igazán, olyan furcsa vagy. Minden divatkérdésből gúnyt űzöl, holott jól tudod, mennyire szeretek lépést tartani a divattal.

Férj: Ne szerénykedj fiam, mert azt nem bírom! Te nem lépést szoktál tartani a divattal, hanem mérföldekkel túlszárnyalod. Amikor bejött a bubifrizura, azonnal otonra vágattad a hajadat és amikor a többi dáma kezdte az etont viselni, te csaknem borotvált fejjel jelentél meg. Te voltál az, aki a színes körmök divatjának első napján vérvörös körömmel mutatkoztál. te próbáltad ki az aranylakkot, te viseltél először platinaszőke hajkoronát, majd nemsokára bronzvöröset, te tépted ki először nagy kínnal a szemöldöködet, te ragasztottad vissza még nagyobb kínnal...

Feleség: Végeztél, fiam!

Férj: Nem végeztem. Te hordtál először shortot, hogy ne mondjam rövid viseletet és te raktál a fejedre kalap helyett lábast, köcsögöt és egyéb háztartási edényt. Te forszíroztad a kulikalapot és tollat tűztél a kalap mellé, mint Stüszi vadász...

Feleség: Mindent mondhatsz rám, de azt nem, hogy nem öltözöm ízlésesen.

Férj: Ez az ízlés elég sok pénzbe kerül nekem. Te viseltél először Pesten hócipőt és te hagytad abba ezt az egészséges viseletet félméteres hó idején, mert állítólag kiment a divatból. Te tanultál meg először römizni és te magyaráztad nekem, hogy úrinő nem játszhatik römit, csak bridzset, mert az sokkal nehezebb és jobban lehet mellette veszekedni. Te hordtál először szatyort retikül helyett, diszkoszt púdertartó helyett és csokornyakkendőt fürdőruha helyett. Te iratkoztál be, mindenkit megelőzve, idegenvezetői kurzusra, te táncoltad először a biguint és te ráztad magad beteggé, mondván, hogy ez a cariocca...

Feleség: Ugyan kérlek, alig jut időm a tánchoz. Különben is te sohasem jössz velem sehova!

Férj: Nem bizony, mert nem szeretem, ha az emberek röhögnek. Te mindig megelőzöd a tömeget és a tömeg ezért kikacag téged és én, sajnos, legtöbbször melletted vagyok, mint szenvedő alany. Te csaptad be először zálogba az igazi ékszereidet és vásároltál hamisat a kapott pénzen, mert ebben az időben az igazi divathölgyek hamisat viseltek. Te operáltattad meg az orrodat, amelyet annyi idsig viseltél egészségben és náthával, csakhogy ne ismerjelek meg és utánozd a nagy énekesnőt. Hát, édes fiam, én eddig sokat eltűrtem, de ez az új divatőrület az üvegcipővel mindent felülmul. Nem fogom tűrni, hogy — bocsánat a kevéssé ízléses kifejezésért — a tyúkszemeidet kirakatba tedd...

Feleség: Bocsánatot kérek, nekem nincsen tyúkszemem!

Férj: Tudhattam volna, hiszen nem divat. Mégsem fogok hozzájárulni az üvegcipőhöz, mert ezután jönni fog az üvegruha, az üvegkalap és... és mit tudom én, hol áll meg a divatőrület!

Feleség: Engedd meg, hogy egyetlen egy párt csináltassak. Egy estélyi üvegcipőt!

Férj: Rendben van. Miss Üvegcipő! De egy feltétellel. Az új cipőben én viszlek először táncolni.

Feleség: Boldogan. Látod, ez igazán kedves. Áldozatot hozol, pedig te nem is vagy jó táncos.

Férj: Éppen ezért. Ha tánc közben hallassz egy csörrompölést, az azt jelenti, hogy ráléptem a lábacskádra.

— **Bornemissza Géza lesz az Elektromos és Gázművek új vezérigazgatója.** A városházán elterjedt hírek szerint a főpolgármester úgy dönt, hogy az Elektromos- és Gázművek adminisztrációját egyesíti és a két üzem vezérigazgatójául *Bornemissza* Géza frontharcos bizottsági tagot nevezi ki. *Véssei* Géza, a Gázművek helyettes vezérigazgatója a Vízművek élére kerül.

— **Geduly püspök a hitről és a jócselekedetről.** *Miskolcról* jelentik: A *Magyarországi Egyetemes Gusztáv Adolf Gyámintézet*, az evangélikusok egyházsegítő intézménye vasárnap itt tartja *közgyűlését*. Szombaton *ünnepséget rendeztek*, amelyen megjelentek *Geduly* Henrik *és Kapi* Béla püspökök, báró *Feilitzsch* Bertold, *Ziermann* Lajos, *Farkas* István református püspök és *Duszik* Lajos főesperes. Geduly püspök megnyitóbeszédében *a hit és a jócselekedetek viszonyát fejtegette*, megállapította, hogy minden erkölcsi rendszer és tanítás alapja a hit. A püspök után *Bencs* Zoltán, a Luther Szövetség elnöke mondott ünnepi beszédet.

— **A budapesti egyetem díszdoktorává** választotta *Kornemann* Ernőt, a boroszlói egyetem tanárát. 22-én délben avatják ünnepélyesen a központi egyetem aulájában.

— **December elsején megkezdi működését a nagykőrösi orvosok feketekönyve.** A nagykőrösi orvosok és fogorvosok testülete felhívást tesz közzé azokhoz, akik orvosi munkadíj címén hátralékban vannak. Kér mindenkit, hogy legkésőbb december elsejéig állapodjék meg a fizetés módja tekintetében a hitelező orvossal, mert ellenkező esetben a szeptember 30-án hozott megállapodás értelmében nevük belekerül a feketekönyvbe. Ez annyit jelent, hogy az adós és hozzátartozói *egyetlen orvos és fogorvos részéről sem részesülhetnek kezelésben* mindaddig, amíg tartozásukat nem rendezték. *Csak a közvetlen életveszélynél* nyujtanak az orvosok első segélyt, de ezért is díjazás jár. Erre a rendelkezésre a felhívás szerint az orvosi testületet az utóbbi időben egyre sűrűbben jelentkező *visszaélések kényszerítették*, amelyek következtében a munkadíjak címén hitelezett kintlevőségek nagy összegre duzzadtak fel. A rendelkezéssel azonban a testület *kizáróan csak a rosszhiszemű és hanyag fizetők ellen védekezik*. A testület a közönségnek azt a nagy részét, amely az orvosi testület fáradságos munkáját még nehéz anyagi körülmények között is tőlo telhetően méltányolta a legnagyobbfokú odaadásáról, támogatásáról és emberiességéről biztosítja a jövőben is.

— **Bajtársi találkozó.** Október 21-én tartják a Ludovika Akadémia 1894-ben végzett növendékei 40 éves, az 1899-ben végzettek 35 éves, az 1904-ben végzettek 30 éves, az 1914-ben végzettek 20 éves és az 1924-ben végzettek 10 éves találkozójukat. A találkozón szívesen látott vendégek mindazok a tiszt és tisztviselő bajtársak, akik 1894-ben és 1899-ben a monarchia valamelyik katonai vagy haditengerészeti akadémiájából vagy hadapródiskolájából felavattattak. Ugyanez vonatkozik az 1904. és 1914. évben a monarchia bármely katonai vagy haditengerészeti akadémiájából felavattottakra. Az ünnepélyen megjelenni óhajtó bajtársak forduljanak levélben *Liedemann* Hugó nyug. százados és nyug. rendőrfőtanácsoshoz: Budapest, XI., Vak Bottyán utca 3. II. 5.

= **Nem drágábbak.... a váciuccai üzletek.** Budapesten a legvonzóbb a Váci utca, ahol még a legkényesebb ízlésű külföldiek is megtalálják mindazt, amit vásárolni szeretnének. Ott látjuk a legújabb divatot, legszebb ujdonságokat. Többszáz kirakatban a nívós, ízléses árukon gyönyörködik a közönség és örömmel látja, hogy az árak a legszolidabbak. Este a pazarul kivilágított üzletek adnak világvárosi jelleget a hírneves Váci utcának. Aki végigsétál az érdekes Váci uccán, meggyőződik, hogy igazán modern árukat *versenyképes árakon* lehet most vásárolni.

= **Mégis bunda a bunda,** pedig ma már igazán nem fényűzés, nem kell gazdag embernek lenni ahoz, hogy valaki bundát vehessen magának. Az idei ősz szenzációja a *Schnur-bunda*. A *Schnur Henrik cég Rákóczi út 15. szám* alatt lévő szabósága hozza forgalomba ezt a tartós szövetből, divatos mintákban, selyemfényű könnyű nutriette béléssel, valódi oposum gallérral és oposum fazonnal készült bundák, amelynek ára mindössze csak 160 pengő. Hasonlóan olcsó árban kaphatók télikabátok, átmeneti kabátok, öltönyök.

= **Jobbsors** virrad Önre és családjára, ha a szerencséjéről közismert *Gárdonyi bankháztól* vesz, vagy rendel osztálysorsjegyet. Budapest, VI., Teréz körút 41. Telefon: 27—0—91. Sürgönycím: »*Jobbsors*«.

= **Nagyon sokan szeretnék tudni,** hogy miért nyertek Ittnernél a 100.000 pengős főnyereményt rövid időn belül immár háromszor? Mert »aki itt mert, itt nyert«. A 20-án kezdődő osztálysorsjátékra ajánlják szerencsesorsjegyeiket: Ittner és Társa, Teréz körút 19. (Aradi ucca sarok.) Sürgönycím: »Ittnyer.« Telefon: 28—7—43.

= **Gyomor- bél- és anyageserebetegségeknél,** vérszegénység, sápadtság és lesoványodás eseteiben reggel éhgyomorra egy pohár természetes »Ferenc József« keserűvíz az emésztőszervek működését hathatósan előmozdítja s így megkönnyíti a tápanyagok vérbejutását.

= **A m. kir. osztálysorsjáték főárusítói kérik,** hogy akik a postán küldött sorsjegyek árát még nem fizették ki, szíveskedjenek a megfelelő összeget azonnal megfizetni, mert a nyereményigény és minden más jog csak úgy biztosítható, ha a sorsjegyek ára a hivatalosan megállapított 20 fillér költségátalánnyal együtt a húzás előtt kiegyenlíttetett.

Modern négyszoba-hallos, kétszoba-hallos és garzónlakások, légfűtéssel, melegvízzel
november hó 1-re Váci ucca 11/a. sz. házban kiadók. Bővebb felvilágosítást nyujt a Phönix biztosító házkezelősége, Budapest, Mária Valéria ucca 10. sz. — Telefon, 82-8-90.

Bálint Rezső
festőművész

KÉT KIÁLLITÁS

Bálint Rezső az Ernst Múzeumban

Az Ernst Múzeum régi termét még mindig beckói *Biró* Henrik magángyüjteménye tölti meg, két új teremben azonban új kiállítást nyitnak meg holnap. A régóta nem szereplő *Bálint* Rezső új képeit mutatják itt be.

A békebeli Párizs levegőjét, hangulatát varázsolják vissza ezek a képek, finom, lágy, tompa pasztellszínek idézik azt az időt, amikor *Rippl-Rónai* már volt, de világháború s vele két évtized szörnyüsége még nem volt. Milyen szerencséje a művésznek, hogy vissza tud menni, vagy ott tudott maradni ebben a levegőben s milyen kár, hogy nem tud magával vinni.

Magyarország
1934 X. 14.

zám..... Pénztári szám.....

talvány.

.....*nak, címe:*.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

ltal .....

.....*ért*

[redacted]

[redacted] *fizetendő.*

.....*bélyeg* .....*nyugta* .....*bevonandó.*

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

Bevétel	Kiadás

Bálint Rezső.

Esti Kurir, 1928. márc. 18.

EK Vasárnap, 1928 március 18

MŰVÉSZET

Két csoportkiállitás

A Nemzeti Szalon

Egymással semmi művészi rokonságban nem álló csoportos kiállitás keretében mutatkozik be két festő. Katalogussorrendben: *Bálint* Rezső pasztellfestő. Ismeri a kréta anyagát s technikája a képképzés terén igen jó eredményekhez juttatja. *Bolmányi* Ferenc vonalritmust keres, de még messze van attól, hogy megszabaduljon a kötöttségtől. Rajzbeli erejét kell fokoznia, hogy a plasztikitást érzékeltethesse. Ma még kaotikus. *Boromissza* Tibor az égő napfény ősi szineit keresetlenül rakja föl s szines karikaturát ad. Mindenesetre eredeti után jár, s festői önállósága már is két olyan eredményt mutathat föl, mint a 84. és 101. számu két tájképe. Játéka a szinekkel a turában pompás [illegible] ényesül, a fi[illegible] még meg[illegible]

Bálint Rezső
festőművész

Kiállitás

Bálint Rezső, aki husz évvel ezelőtt a magyar pikturának egyik sokatigérő tehetsége volt, a háboru után Párisba költözött. Most ismét itthon, az Ernst Muzeumban mutatja be művészetét, amelyen erősen megérzik a „párisi iskola" hatása. Finom szinárnyalatai, pasztelszerü koloritja stilusosan fejezi ki egyszerü, halkszavu mondanivalóját. Képei közül megemlitésre méltóak a *„Festő"*, *„Mérges virágok"*, *„Cigarettatöltés"* és különösen az **„Olvasó nő".** **(m. p.)**

Nemzeti Ujság
1934 X. 16

Pengő		Pengő	
en			
Le a bevételt... ...			
Kifizetendő összeg			

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

osztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

Bálint Rezső.

Magyarország, 1928. márc. 18.

1928 március 18, vasárnap

Két képkiállitás

Művészeink alkotókedvét, erejét és szorgalmát mi sem bizonyitja jobban, mint a kiállitások hosszu sora, amelyeken nemcsak a régiek tünnek fel munkáik ujabb eredményeivel, hanem a fiatalok is egyre sürübben jelentkeznek, a tehetségükkel, eredetiségükkel és az élniakarásukkal Zenében és pikturában talán nem is volt ilyen bő aratása a magyar tehetségeknek, mint éppen most, csonkaságunk tragikus idején és gazdasági életünk legválságosabb küzködése között. Mennyi mentenivaló ősi tehetség megnyilatkozását jelentik ezek a képkiállitások és milyen fojtogató a kérdés, mai esettségünkben mi lesz belőlük? A Mücsarnok termei zsufolásig a Tavaszi Kiállitás sok szép alkotásával és már két ujabb kiállitás hivja a müvészet barátait régi és uj nevek érdekes és értékes képei elé.

A *Nemzeti Szalon* hét müvésszel töltötte meg termeit. *Bálint* Rezső régi kiállitója tárlatainknak, ujabb pasztelljeiben igen sokat finomodott, arcképei karakterben erősödtek, tájképei, különösen a balatoniak, szinlátásukban szépek. *Bolmányi* Ferenc primitivségében, szinei erős hatásával meglepő fokozásokat tud elérni. *Bornissza* Tibor egyik legjelentősebb és legérdekesebb tehetsége uj festőnemzedékünknek. Korán tünt fel eredetiségével és rendkivüli képességeivel. Egyéni utján sokfelé próbálkozott és sokat fejlődött, a természetfestéstől az elmélyült értelemkeresésig megtartotta legértékesebb sajátságait, szinben, formában egyszerüsödött, egyéniségében tisztult és erősödött, valami nyugtalan erők lázongása üzte egyre mélyebben a maga legegyénibb értékeinek kibányászására, ma tájképeiben és kompozicióiban keleti szinpompák, faji erők, nyitott szemmel álmodott örömök és szépségek káprázlatnak el ragyogó, titkos értelmü vásznai előtt.

Nem tudjuk, milyen magasba ér ez a lendülete, de már ma is egészen különös és törzsökös magyar értékek adója. Arcképein, tájain, vizfestményein, szőnyegtervein ott az igazi nagy tehetség markáns és változatos jele. Ifj. *Gaár* Vilmos mozgalmas tömegjeleneteivel, *Káplár* Miklós Rippl-Rónaira emlékeztető tónusával, *vitéz Leidenfrost* Pál erős, áhitatosan egyszerü és igaz tájképeivel ad ujabb és ujabb meglepetést. *Pogány* Ferenc friss, gazdag szinekkel a magyar tájak avatott festője. Szép és reprezentánsan gazdag ez a kiállitás, sok uj tehetség számottevő munkájával.

Vasárnap délután: Peer Gynt.
Vasárnap este: Olympia.

NEMZETI SZINHÁZ (3, ½8):

Vasárnap délután: Vén leányok.
Vasárnap este: Ármány és szerelem.
Hétfő: Vizkereszt.
Kedd: A krétakör.
Szerda: Ármány és szerelem (C. bérlet 27. sz.).
Csütörtök: Vizkereszt.
Péntek: Nóra (az Ibsen-ciklus I. estje).
Szombat: Szerelem órája.
Vasárnap délután: A krétakör.
Vasárnap este: Válás után.

J SZINHÁZ (¼4, 9):

Vasárnap délután: Dybuk.
Vasárnap este: Dybuk.
Hétfő: Dybuk.
Kedd: Dybuk.
Szerda: Dybuk.
Csütörtök: Dybuk.
Péntek: Dybuk.
Szombat: Dybuk.
Vasárnap délután: Dybuk.
Vasárnap este: Dybuk.

ÁROSI SZINHÁZ (3, ½8):

Vasárnap délután: A denevér.
Vasárnap este: Bob herceg (Fedák Sári vendégfellépt.).
Hétfő: Bob herceg (Fedák Sári vendégfellépt.).
Kedd: Huzd rá Jonny (először; Péchy Erzsi vendégfellépt.).
Szerda: Bob herceg (Fedák Sári vendégfellépt.).
Csütörtök: Huzd rá Jonny (Péchy Erzsi vendégfellépt.).
Péntek: Huzd rá Jonny (Péchy Erzsi vendég-

Bálint Rezső

Bálint Rezső neve nem ismeretlen a beavatottak előtt. Az *Alkotás*-ban (október havában) bemutatott közel 80 darabból álló gyűjteménye régi és legujabb étappjait ölelte föl. Komoly törekvésű, szimpatikus művész erős színérzékkel nem csekély rajzolótehetséggel. Minderről Bálint már régebben is tanúbizonyságot adott, elkezdve édesanyja arcképén, mely a Szépművészeti Múzeumban volt (1907), atyja arcképén (1912) és egy igen szép csendéleten (1912). Ezek és sok más régebbi dolga egy külön teremben voltak összegyűjtve, ahol őszinte örömmel időztünk. Sok melegség és szubtilis érzés árad ezekből, a ma már tulhaladott dolgokból. Még erősen mestere, Rippl-Rónai, hatása alatt állott, akit még ma sem tagadott meg egészen. A művész éppen most erős forrongásban van, ezt látjuk *Önarcképén*, melyen a formát és helyes rajzot áldozatul dobta vangogh-i szinhatások kedvéért. A szenvedelmes „Vincent" szelleme kisért néhány tájképén is és ezek éppen nem a legjobb művei. A *Fürészelő napszámosok*, a *Nyári konyha* és a *Ruhaszáritás* — nézetünk szerint — ezek ama dolgai, amelyek jövendő fejlődésének irányát helyesen jelzik. Érdekes meglátások s a látottaknak friss, ügyes megmarkolása, temperamentumos előadási mód és — *last, but not least* — jóizlés, ezek jellemzik a Bálint-kollekció legjobb darabjait, oly tulajdonságok, melyek — sok munkával, kitartással és kellő fegyelmezettséggel párosulva — a művészet egyéni fejlődésének útján idővel odasegithetik a legfőbbhöz. (Október).

Rffy

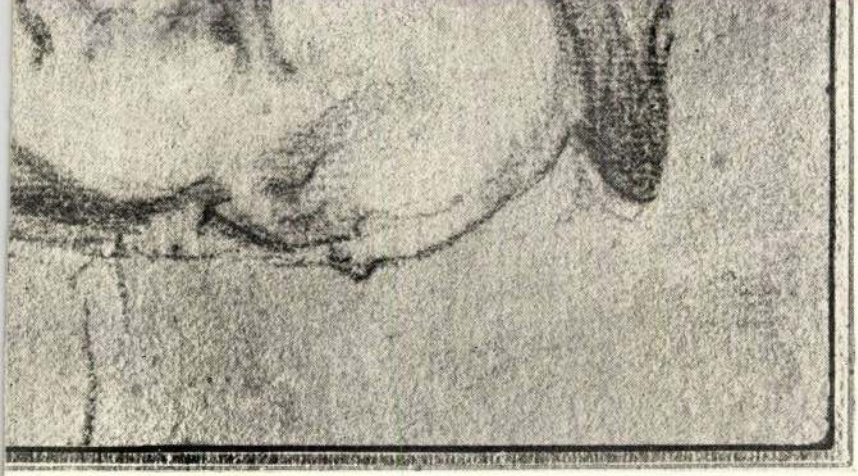

Bálint Rezső.

Ujság. 1924. Márc. 18.

** **A Nemzeti Szalon csoportkiállítása.** A Nemzeti Szalon csoportkiállításai hirhedtek arról, hogy milyen összevisszaságban szoktak rajta egymáshoz nem illő, sőt egymástól kvalitásra is nagyon különböző művészek szerepelni. Most sincs különben, nem éppen előnyére a kiállításnak. Ha *Bálint* Rezsőt említjük első helyen, azért tesszük, mert régi művész, aki pályájának egy bizonyos szakaszán reményeket keltett. Nem méltatlan ehhez a korszakához néhány pasztellképe, különösen többi, tónusban igen finom szobainterieurjei. Néhány jó arcképe is van. *Boromissza* Tibor is régi kiállító művész. Csupa ötlet, csupa invenció a művészete, de bizonyos fontos festői tulajdonságai mintha visszafejlődtek volna: szinei rikitanak és nincsenek egymással eléggé meghitt viszonyban. Expresszionista furcsálkodásait abbahagyta már Boromissza, de valahogy ahhoz a magához kellene visszatalálnia, aki az 1914-iki kiállításán volt. A természet közelsége, ugy látszik, mégis a legjobb inspirálója lenne. *Bolmányi* Ferenc olyanképpen egyenetlen festő, ahogyan a dilettánsok szoktak azok lenni. Technikai furcsaságai (vastag rétegben felrakott festékei, szineinek tulzott galéria-tónusa) nem kárpótolnak azért, aminek hiányát nagyon érezzük művészetében: az őszinteségért. Ifj. *Gaár*

Bálint Rezső

* **Képkiállitás Miskolcon.** A miskolci *Gazdakör* vezetőségének meghivására *Bálint* Rezső gyüjteményes kiállitást rendezett, melyet ugy Miskolc müértő közönsége, mint a sajtó, rokonszenves megértéssel fogadott. Erkölcsi és anyagi sikere már a megnyitás napján tapasztalható volt.

Magyarság
M. 1926. V. 16

Téli tárlat

BÁLINT REZSŐ

Az Áttörés kora

487.0—

MTAK Kézirattár Ms 4587/15o.

Gépirat autogr. aláírással a Helicon.

généraux de la littérature. Publiée so

Internationale d' Histoire Littéraire

Zengővárkonyba írt levél.

Gerlőtei Jenő ld. 915.sz.

1. Glückék kiléte ismeretlen. - FLné é

végétől, postatanácsos férje nyugdíj

2. Helicon - ld. fentebb. Az irodalomt

Szerkesztőbizottságának elnöke Ferr

5007.

Bálint Rezső:

Korházhajó.
Pasztell, méretei 68:85 cm.

Értéke 360 K.
Vétel 1916.

Száma:
a leltnban 20069,
a szakleltban 72-916.

Szépm. Műv 72-916

Bálint Rezső

Női arckép c. képére
vonatkozólag ellenében
beküldött Vendéglő
és Interieur c. képeit
adja át a Képm.
Műtermünk

Évkönyv. TT.
Vzg. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYET

KÖNYVESB

BUDAPEST IV, KOSSUTH L

POSTAFIÓK: 242 ~ TELEFONSZÁM:
POSTATAKARÉKP. CSEKK: 37.473. ~

17235 / SZÁM

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

dr. Szent

muz

SZÁMLA

E

VI. Ar

ETLEGES FELSZÓLALÁSOK 14 NAPON BELÜL
SZÁMLA BEKÜLDÉSE MELLETT VÉTETNEK FIG

1	Genthon: A régi magyar fes	

Keszthelyi városi Kórház V.

Bálint Rezső

a magyarországi
művésztelepeken volt
1906, 1907, 1908.

5007.

Bálint Rezső:

Korházhajó.
Pasztell, méretei 68:85 cm.

Értéke 360 K.
Vétel 1916.

Száma:
a leltnban 20069,
a szakleltban 72-916.

Szd 72-916

Bálint Rezső

90-91. grafikák

Helikon III. kiállitása. 1922. ápr. 23 1.

Bálint Rezső

neve említve a 719. oldalon

Bálint Endre Hazugságok naplójából
Bp. Magvető 1972

Bálint Rezső

cikke:

A portré a modern
plastikában.

A Hét 1911. IV. évf.
215–217 l.

[illegible]

Bálint Rezső

A kiállitás szenzációi közé sorolja a művész önarcképét és nagy csendéletét. A karakteres képmás és a csendéleten tükröződő törekvés és formakészség "a legjellemzőbb tulajdonsága az előkelő, kutató, fiatal művésznek,"-Kázmér Ernő kritikája szerint, mely "Magyar müvészek kiállitása" cimmel, egy belvárosi ház félemeletének kiállitási helyiségeiben rendezett tárlatról szól.

A HÉT, Bp. 1920. jan. 1.
XXXI. évf. 1. sz. 14. lap.

< Bálint Rezső >

Festő cikke

< > Egy festő elindul. Népszava 1934. dec. 25.

Önéletrajz 2-féle.

MDK

Bálint Rezső

Szalmakazal, of.

Börtsök-Réti, Nagybányai kiáll. kat. 1912.

117 l.

7/ Cezanneon kívül / sok kisebb,
~~Sokfele~~ többféle másik ~~festőn~~ ~~Gitte~~, még
érdeni stílusa kialakult.
Alapjában impresszionista
maradt. ~~akkor, amikor~~
~~a leg~~ Élőalak rajzban és színben összefoglaló,
technikája az 1920-as évek-
elején Van Goghéval volt rokon,
pozitell festészetére Rippl
Ronai volt) befolyással.
~~Anyám~~

Anyám arcképe c. alapot-
műve sokáig a Szépmű-
vészeti Múzeumban volt.
Ezt követően vízparti
csendélet és Interieur c.
képei ellenében. Ugyanitt
van a Korbuchnaja c. parasztlány-

KIRÁLYI MAGYAR EGYETE

KÖNYVESBO

BUDAPEST IV, KOSSUTH LA

POSTAFIÓK: 242 ~ TELEFONSZÁM: A
POSTATAKARÉKP. CSEKK: 37.473. ~ A

18529 / 40747 SZÁM

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

dr.

SZÁMLA

AZ ESETLEGES FELSZÓLALÁSOK 14 NAPON BELÜL É
SZÁMLA BEKÜLDÉSE MELLETT VÉTETNEK FIGY

1 | Szukováth-Schuschny: Egészs

ad 4/
7
[illegible] 1919. Formak / Polgár
vonalak c. Nyugat kar-
talmasi virrappaj-an-á,
megjelenési hírével,
melynek bevételét
Kosztolányi Dezső
írta - kiadta [illegible]
Dezső a Budapesti Napló-
ban.

KIRÁLYI MAGYAR EGYET

KÖNYVESB

BUDAPEST IV, KOSSUTH L.

POSTAFIÓK: 242 ~ TELEFONSZÁM:
POSTATAKARÉKP. CSEKK: 37.473. ~

14961 / 40744 SZÁM

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

dr. Sz

SZÁMLA

ESETLEGES FELSZÓLALÁSOK 14 NAPON BELÜL É
SZÁMLA BEKÜLDÉSE MELLETT VÉTETNEK FIGY

Bogyó-Havas: Politikai s
II Dengl: Német keresk. leve

ad 3/T

Haraszti Artúr a Kéve
művészegyesület, mely már
korábban tagjává vá-
lasztotta, 1909. nov. kala-
tonai keretében rende-
zi első kiállítását.
Szintén rokony érzés
szorosabb kapcsolatban áll
az egyesülettel, melynek
nemcsak kiállításait, ha
nem külföldön
-vetőit Berlin-
ben, Drezdába, Düsse
Düsseldorfba és Leipzig
Lipcsébe rendezett kiállí-
tásain is részt vett.

L/WJ

Kelt Budapesten, 193 szeptember 15

8/ Emlékirat ~~kiegészítései~~ dolgozatai A Hárban (A portré a modern piktúrában, 1911), a Nyugatban (Egy festő elindul, önéletrajz, 1934. dec. 25), a Mult és Jövőben (Amadeo Modigliani, 1936) stb. jelentek meg. 1944. ~~szept~~ prospektusa jelentette Magyar művészek Párizsban c. könyvének megjelenését. A második világháború bekövetkezte ~~a~~ emlékiratai ~~kiadását~~ elodázták.

KIRÁLYI MAGYAR EGYET

KÖNYVESB

BUDAPEST IV, KOSSUTH L

POSTAFIÓK: 242 ~ TELEFONSZÁM:
POSTATAKARÉKP. CSEKK: 37.473. ~

16299 /40744 SZÁM

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

dr.

SZÁMLA

ESETLEGES FELSZÓLALÁSOK 14 NAPON BELÜL É
SZÁMLA BEKÜLDÉSE MELLETT VÉTETNEK FIGY

2 Snasel:Ásványtan és vegyt
1 Dengl-Bakács:Német gyak.é
1 Budai-Farkas:Adatgyüjtemé

V/ városban az 1930-as
évek elején festett képeit
1934. az Ernst Múzeum
vállal ~~kal~~ együttműködési
társat keresésében vett-
totta be a képeit. Közösség-
ek-

2830 I.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETE

KÖNYVESBO

BUDAPEST IV, KOSSUTH LA

POSTAFIÓK: 242 ~ TELEFONSZÁM: A
POSTATAKARÉKP. CSEKK: 37.473. ~ A

16628 / 40744 SZÁM

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

dr

SZÁMLA

TLEGES FELSZÓLALÁSOK 14 NAPON BELÜL ÉS
ÁMLA BEKÜLDÉSE MELLETT VÉTETNEK FIGY

Egyháztörténelem

5

Festése e kis közreg-
motivumait és környé-
ke[illegible]r tájait. Azbeg[illegible]
pairisi ~~tege~~ I. nevelte[illegible]
1923-ban az Alkotás Mű-
vészben B.-kiállításon.
1926 Miskolcon, 1927.
Kecskeméten, 1928 Buda-
pesten a Nemzeti Szalon-
ban volt Mallerin kiállí-
tása. Az 1930-32-es éveket
is mint Párizsban töltötte
s a Galerie Miromesnil-
ben ~~ö~~ rendezett Rét festményes ki-
állítását. ~~Párizsban~~ A fran-
cia ~~fáva~~ és a magyar fő-

Poétika

L/WJ

*Kelt Budapesten, 193*1 szeptember 14

4

Sonya Cardosóval ~~közösen~~ kiállításokat is rendezett. 1911–12. a Kecskeméti művésztelepen tevékenykedett. 1914. a Budapesti Műhelyben rendezte első önálló kollektív kiállításait. Még ezekben a években Párizsba jött haza, ahonnan 1915. decemberében ~~visszatért~~ a front elől menekült. Az orosz harctérről 1915. decemberében jött haza, mint katona, feljebbvalói előtt ~~tisztelgésből~~ rendezte 1916 évi gyűjteményes kiállításait a Könyves Kálmán Szalonjában. A háború után valódijával Szegen (Szentendre mellett) élt és

N.

Exx

Elv.

1 okt 6.

*Kelt Budapesten, 193*_____

Bálint Rezső

1923. okt. kollektiv kiállítása volt az Alkotás-Művészházban.

Lásd Bálint Rezső gyűjt. kiállítása. Alkotás-Művészház 1923. okt. Önarcképeinek reprodukcióival

Budapesten szül. 1885. okt. 14. A 4 elemi. A Franklin Társulatnál tanulta ki a betűrajzolást. 1902-ben távozik innen, a Vezsnyóczy Manónál 3 hónapig rajzolni tanult. 1906 ig belsőburkolja a vidéket. Három egymástan következő nyarat Nagybányán tölt, míg 1906 őszén Fischauf Ferenc is Erdélyát látogatja. 1909 őszén Párisba megy rövid időre, de még ugyanez évben visszatér onnan egy teljes évet tölt itt. A Grande Chaumière esti akt tanfolyamát

fordít

látogatja s főleg a Louvret. Amadeo Modigliani, Fregrove-Winzer és Archipenko társaságában kiállítást rendez Párisban. Ekkor Cézanne hatása alatt épült, de már arányban az impresszionizmusból hurta s mue is ez irányi formája. Cikkeket ír Párisból A Hét c. folyóiratnak. 1911-ben a Rezsemüvészi művésztelepre ráadul, 1912-ben megnősül. 1914-ben kollektív kiállítást rendez a Budapesti Műcsarnokban s 1915-ben mint hadifestő a harctérre megy. Katona rendeli a Könyves Kálmán gőzön. Kiállításait 1916-ban, 1922-ben holl. Kiállítási az Akrotári művészházban főleg Izbégi (Szent Endre mellett) festett képeiből. Édes anyám c. képe (1907.) a Képzőművészeti Múzeum tulajdona.

2/ barátjával vidéki vándorutra indult és Kirkenes Kr. stáció-képek felfrissítésével s ezzel fest és aranyozás munkával foglalkozott. Az így nyert pénzen 1906 nyarán Nagybányára került, a tél leányaporat festé 1907-ben S. Spalding Frischauf Kerekes festő társaságában társult s az ott festett képeit beküldte a Műcsarnokba. Számára ismeretlen okokból, s 1906 őszén a Vízmantavitkor kiállításán szerepelt három vízfestményével

1 Radnai: Egységes gyorsíras
1 dr.Juckel: Keresk. számtan
1 Riedl-Pintér: Retorika
1 Simoncsics: Természettan
1 Laurentzy: Gazdaságpolitika
1 Tötössy-Meszlényi: Kath. hi

St/O.

KIRÁLYI MAGY

KÖNY

BUDAPEST IV,

ALAPÍTÁSI ÉV 1577. — TELEFON: AUT. 895—40. — PO

SZÁMLA

Nagyságos

40744.

dr. Szenti

a Szépmüvés

en, 1932. október 7.

AZ ESETLEGES FELSZÓLALÁSOK CSAK 14 NAP
JELEN SZÁMLA BEKÜLDÉSE MELLETT VÉTE

uckhaub-Oravecz: Algebra

1 Schack: Német olvasókönyv

1 Fodor: Gazdasági földrajz

3/ magyarán. 1907–8. a téli hónapokban Szabolya Freischmann Ferenc festőművészeknél ~~lakott~~ tanult, ~~foglalkozott~~ nagyapja rendszeres ellenőrzése mellett. Ferenczy Károly és Fényes Grünwald Béla művészetének dolgozott. 1909. őszén rövid időre ~~ment~~ Párizsba volt. 1910–11. egy félévet töltött a francia fővárosban. Itt a Grand Chaumière esti akt tanfolyamait ~~látogatta~~ s főképpen a Louvre-t látogatta. 1910 tavaszán Amadeo Modigliani valamint R. de ~~Rivel~~ barátságban ~~élt~~ és

I kerület, Krisztina körút 29. szám, a Klotild palota

MDK

Bálint Rezső

grafikák

Helikon 3. kiáll. 1922. ápr. 23 1.

MDK

Bálint Rezső

Női tanulmányfej, paszt.

Árv. Közl. 1935. 2.rk. sz. 74. sz. 17 l.

z, 1939. Mag. kb. 35 cm. Dr. Kemény

MDK

Bálint Rezső

A mi házunk, olaj

Szent György Céh 14. auk. 1913.

3 **1.**

Bálint Rezső

Kiállítása
a Könyves Kálmán
ban
1916. okt. 30-tól

S.
Könyvtárában

M.D.K.

Bálint Rezső festő

Művét a Művészeti és Muzeumi Direktórium megvásárolta, 1919.

Női arckép.

Gerelyes Ede: A magyar muzeumügy a két forradalom időszakában 1918-1919. Bp. 1967. 62.l.

MDK

Bálint Rezső

Férfi arc kép
Önarckép

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

12o 1.

MDK

Bálint Rezső: Pasztell a Gellérthegyről
Gyerekek

Nemzeti Szalon, 1909. KÉVE II. K. áll.

MDK

Bálint Rezső

Önarckép, festm.

Az önarckép. Alkotás művészház. 1923. márc. 19. 1.

Bálint Rezső

Kol. kiáll.
Budapesti Műhely
(Veiszy u. 1.)
1914. márc.

Katalógus könyvtárában?

Kövi Ei-all

nem találtam

Bálint Rezső MDK

festőművész

500. K. segélyt kapott 1919 ápr. -ban a Közoktatásügy Népbiztosság Művészeti osztályától.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960. 174.o.

MDK

Bálint Rezső
festő

Tersánszky Jenő megemlékezett
Bálint Rezsőről.

Debreczi Szabó: Tersánszky Jenő és a képzőművészet
(Művészet, 1968. június – 20 lap)

Bálint Rezső

Kávéház a parkban.
Pasztel. Ltsz:2660.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Bálint Rezső

Kávéház a parkban, paszt.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke.

Bp.1952

Bjólint Rezső

Bejmutatott művei:

118. sz. „Tájkép", olaj.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar Rezső művészek Szabadságszervezetének kiállítása, Budapest, 1945.

MDK

Bálint Rezső: Intérieur nőalakkal
Falusi udvar

Nemzeti Szalon, 1909. KÉVE II. Kiáll.

MDK

Bálint Rezső: Juliusi kora reggel

Nemzeti Szalon, 19o9. KÉVE II. Kiáll.

MDK

Bálint Rezső: Régi udvar belseje
Délelőtti csend falun

Nemzeti Szalon, 1909. KÉVE II. Kiáll.

Bálint Rezső

Kiáltás

Nyírség 1938. X. 6.

MDK

Bálint Rezső

Csendélet

M. Művészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

MDK

Bálint Rezső

Könyvek

M. Művészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

MDK

Bálint Dezső

Önarckép

M. Müvészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

MDK

Bálint Rezső

Interieur

M. Művészek Kiáll. Váci u. 1919. dec.

MDK

Bálint Rezső

Régi udvar, paszt.

Arv.Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 15 l.

MDK

Bálint Rezső: Délutáni napsütés

Nemzeti Szalon, 1909. KÉVE II. Kiáll.

M.D.K.

Bálint Rezső.

12. Kávéház a parkban. Pasztel.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 1. 1.

MDK

Bálint Rezső: Hóval boritott udvar
Alakok az udvarban

Nemzeti Szalon, 1909. KÉVE II. Kiáll.

MDK

Bálint Rezső: Müncheni házak
Vasaló nő
Egy szürke nap a Tabánban
Estefelé a fa alatt
Pamlagon ülő nő
Nyugalmas, csöndes órák

Nemzeti Szalon, 1909. KÉVE II. Kiáll.

MDK

Bálint Rezső

Réti I: Nagybánya. A Műbarát, 1922. II.

222.l.

Bálint Rezső,
festőművész

(—) **A Nemzeti Szalon uj kiállitása.** A Nemzeti Szalonban *Bálint* Rezső, *Bolmányi* Ferenc, *Boromissza* Tibor, ifj. *Gaár* Vilmos, *Káplár* Miklós, *Leidmfrost* Pál és *Pogány* Ferenc festőművészek alkotásaiból rendeznek kiállitást, amely vasárnap nyilik meg.

Esti Kurir, 1928. Márc. 18.

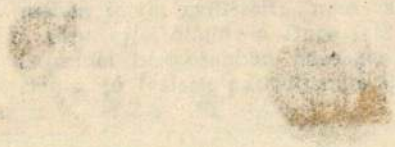

MDK

Bálint Rezső
Fekvő akt, festm.

Helikon 3. kiáll. 1922. ápr. 7 1.

Bálint Rezső festő

uber emlékére

Képzőművészet

Vigília 1969 augusztus
562. old.

M. D. K.

BÁLINT Rezső festő

1907-ben Nagybányán dolgozott

Rébé Bp. 1954. 328. l.

M.D.K.

BÁLINT Rezső festő

1908-ban Nagybányán dolgozott

Réti Bp. 1954. 328.l.

Bálint Rezső

Tamás galéria

1935. okt. Modern magyar akvarell kiállítás.

Terasz I/VII

Soulyöi lelet VI. 133.

MDK

Bálint Rezső, festő

Pipázó férfi

Alk. Műv. Ház. - III. Modern Grafika, Bp. 1923. - B. 1.

MOK

Bálint Rezső, festő

Fekvő akt.

A. Helikon kiáll. - I. - III. Kiáll. Bp. 1922 Április
Jegyz. 7. l.

MDK

Bálint Rezső, grafikus - festő

90 - 91.

A „Helikon" kiáll. i. VI. kiáll. 1922 Április.

Jegyz. 23. l.

M.D.K.

BÁLINT Rezső festő

1911-ben Nagybányán dolgozott.

Réti: Nagybánya. 1954. 329.l.

K. D. K.

BÁLINT Rezső festő

Az 1912-i jubilárisi kiállításon (nagyrőzsai) részt vesz.

Látogatja a nagyrőzsai művészkolóniát.

MDK

Bálint Rezsö, festö

Önarckép, of.

Az Alkotás Müvészház XXXII.kiállitásának katalogusa .
"A Müvész Két Arca." 1947. III. 9-25.

M. D-K.

BÁLINT Perssó festő

1906-ban végzett a gyógyszerész a szobrászati iskola növendéke

Pécsi Szh. 1954. 327. l.

M. D. R.

BÁLINT Perső testő

Bán I. A nevelőmunkáról mai nézetek
Bp. 1954. 82. l.

K.D.K.

BÁLINT ~~Péter~~ építész

Nagybánya város megbízása a művésztelep építészeinek tervezésével. (1910.)

Forrással

Réti István: A nagybányai művésztelep

Bp. 1954. 74. l.

MOK

Bálint Rezső, festő.

118. Fájkép. of.

Szül. és florist. Int. (v. Ernst Anna) - Nemz. Szabadcsap. Szabadnevez. Szőll. - 1945 III 11. - 26. Hat. és a M. Kép. m. Szabadnevez. Szőll. - 1945 III 11. - 26. Hat

MOK

Bálint Rezső, festő

103. Önarckép.

Omike - III. Képes m. kiáll. - 1942 Jan. - Jan.

MDK

Bálint ~~Endre~~ Rezső

Olvasó leány, paszt.

OMIKE IV.kiáll. 1943. ápr.

Bálint Rezső
Fekvő akt, festm.

Helikon III. kiállitása. 1922. ápr. 7 1.

Bálint Rezső

„A Hét" XXV. évf. 13. sz.

1914. márc. 28.

Bálint Rezső képei. A Budapesti Mühely artisztikus berendezésü helyiségeiben, biztos térérzékkel megépitett szobákban, melyeknek magassági és mélységi arányai mind finom számitás ereményei, kellemes alaku butorok szomszédságában, neutrális szinü falakon függnek Bálint Rezső festményei. Mintha ennek a környezetnek számára készültek volna, mert őket is az jellemzi, a mi Kozma Lajos intérieurjeit : az artisztikum. Pedig alig egy évvel ezelőtt még a »vadak« közé számitott Bálint. Akkor még Cézanne-on függött a szeme és persze abban akart hozzá hasonlitani, amiben a mester is tulzásba tévedt : a formák megvetésében. Az az ut, melyre Bálint azóta elkanyarodott, inkább czélhoz visz. Most is elsősorban a festői értékek érdeklik, de nem ugy, hogy a rajzzal azért önkényesen bánnék el. Mig azelőtt mindent szétbontott, most egyszerü szinfelületeket igyekszik finom harmóniákban összefoglalni. Jobbára intérieuröket fest, bennök egy-egy emberi alakot, még pedig anélkül, hogy igazában térbeli hatásra törekednék s például a mélység hatását igyekeznék fölkelteni. Képeinek szinbeli összehangoltságuk a főerejük, azok a finom harmóniák, melyekben különböző szinei egyesülnek. Igen szimpátikus müvészetében eszközeinek egyszerüsége és keresetlensége. Ravaszkodás, hatáskeresés nélkül való becsületes müvészet az. Jóstehetség nélkül is jövőt jósolhat neki az ember.

X.

onalu ezüst kerettel. Bécs, XIX. sz. — Toilettespiegel in Jh.

t és hegyikristály. Monstrancia alak. XIX. sz. — Reliquiar, . Jh.

ncsorral kapcsolt hat ives tagból áll, festett zománc disszel I. sz. — Frauengürtel, Silber vergoldet, aus sechs durch ille und Schmucksteine. Siebenbürgen, XVII—XVIII. Jh.

igrános és bogláros diszü csattal és szemekkel. Magyar, er vergoldet, mit Filigran und Bockeln. Ungarisch, A.

ott ezüst, gyöngyökkel és ametisztekkal. Magyar XVIII. , Silber vergoldet, mit Perlen und Amethyste. Ungarisch,

rös-fehér zománcos, smaragdos és gyöngyös szemekből. det, aus Glieder mit Emaille, Smaragden und Perlen.

sztidomu szárakkal. Délszláv, XVIII. sz. — Brustkreuz,

Bálint Rezső

Képzőművészet
1934. 78. sz. 228. l.

BÁLINT REZSŐ az Ernst-múzeumban rendezett kiállítást. Haladó szellemű festő, a szónak kevéssé diszkreditált értelmében. A mai kor problémáit, új útjait keresi, dacára halk színeinek és dacára annak, hogy régen ismert művész, aki nem sorozandó a fiatal gárdához. Képeinek színhelye Páris, ahol sikereinek javát aratta, ahol számos kiállítását rendezte, többek közt Modiglianival együttesen is. És amely városnak élete, hangulata, exés interrieurje adott impulzust fátyolszűrőn keresztül meglátott, tompított tónusú képeihez. A tárlaton negyvenhat képpel szerepelt, amelyek közül egyenrangúságuk miatt kiemelni egyiket sem szükséges, miután kvalitásban egyik sem áll a másik mögött.

Bálint Rezső festőművész

— **Magyar festőművész kiállítása Párisban.** Egyévi tartózkodása alatt festett képeit mutatta be *Bálint* Rezső a párisi Galerie Miromesnil-ben március 7-én megnyilt kiállitásán. A március 21-én záruló kiállitás anyagát ez év folyamán Budapesten fogja bemutatni.

Nemzeti Ujság 1931.III.20.

Bálint-Rezső
festőművész

— **Két kiállítás.** Az *Ernst-múzeum* rokonszenves újítást vezetett be: grafikus-kiállítássorozatot indít. A sorozat első kiállítása ma nyílik meg. *Bálint* Rezső, a Párizsban élő tehetséges festő és grafikus újabb munkáit, finom franciás pasztelljeit és kisebb olajképeit ismerjük meg a két teremre terjedő tárlaton. Párizsi uccai képei, kávéház-terasz jelenetei, nőtanulmányai helyenkint *Rippl-Rónai* hatását mutatják. Kiállításának anyagából egy hangulatos színű gyermekarckép emelkedik ki. — Párizs befolyását érezzük a *Szépművészeti kiállítások* tárlatának két művészén is. *Diener-Dénes* Rudolf erőteljes, meleg színei és komponáló lendülete néhány szép tájképben és finom tanulmányfejben érvényesülnek a legjobban. *Götz* B. Ernő a halk, pasztelesszineket szereti, virágokat és nőket fest, üdén és levegősen. *Zi*

Az Est
1934 x 14

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-s

Utalványszám ...../BI..... ügyosztály.

Fizetési u

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára á

.....

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

A könyv

Bálint Rezső

1910-11-ben Modigliánival közösen bérelt műtermet a Montparnasse-on.

Dérczy Ivánné: Magyar nők a világirodalomban. Budapest, 1969. V-VI. 71. Bejegyzés hibás

Bálint Rezső festő

Ujság 1934. okt. 14.

— **Egy magyar művész különös élete.** A magyar képzőművészeti életnek különösségei a nyilvánosság előtt nem teljességgel és nem teljes értékével ismert kincseit az Ernst-muzeum szokta a közönség elé tárni. Vasárnap *Bálint* Rezsőnek a képeiből nyitja meg ujabb kiállítását. A művész neve nem ismeretlen a képzőművészeti alkotások iránt intenziven érdeklődők körében. A munkái ujszerüséget, eredetiséget és főleg egyénit jelentenek. Nem olyan népszerü, mint értéke megilletné, nem is divatos, aminek jórészben az az oka, hogy életének nagyobbik fele nem otthon, hanem külföldön telt el. A művészek életének azt a részét élte végig, amely a nagyközönség előtt a Bohémek-ből ismert, ami nagyon romantikusan s szépen hat, de alapjában véve nem ment a nélkülözésektől, lemondásoktól és szenvedésektől. Ennek a művésznek az élete összecsik a nálunk alig ismert, de Nyugat-Európában a modern festőművészet egyik legnagyobbjának tartott, azóta már tragikusan meg is halt olasz festőművész, Amadeo *Modigliani* életével. Párizsban találkoztak össze, jóval a háboru előtt, abban az időben, amikor a Montmartre már elvesztette művészjellegét és a Montparnasse kezdte átvenni a szerepét. Ebben az időben a beérkezettséghez közeledtek a modern festőművészetnek most már klaszszikusnak elismert világnagyságai: *Picasso, Matisse, Braque*. Modigliani még nem érte el őket, még csak igéret volt és hallatlanul érdekes, szertelen, temperamentumtól tulfütött, művészi keresésben határt nem ismerő, egészen uj formák, szinek és fények felé törtető fiatal művész, ennek a metiernek minden átkával. Szerette az italt, a nőt, a kábitószereket. Mindennapos vendége volt a művészet akkori találkozóhelyeinek, a régi Caffée Dom-nak és a Rotondenak és minden kocsmának, ahol méregerős absztintet mértek. A fiatal Bálint Rezső szintén ebbe a társaságba került és az a szerencse érte, hogy Modigliani befogadta műtermébe, együtt laktak, együtt dolgoztak és együtt rendeztek kiállitást 1910-ben, amire a francia sajtó felfigyelt és a világhirü mükereskedők is elmentek.

iis XVI. diszitéssel. Jelezve : L. F. ESQUIVILLON &
— Taschenuhr, Gold, mit getriebenem Louis XVI. Dekor.

sett tájkép. Jelezve : ROBERT A GENEVE. Bidermeyer.
gravierte Landschaft. Biedermeier.

l, gyémántokkal, smaragdokkal és egy gyönggyel. XIX.
g, mit Rubin, Diamanten, Smaragden und einer Perle.

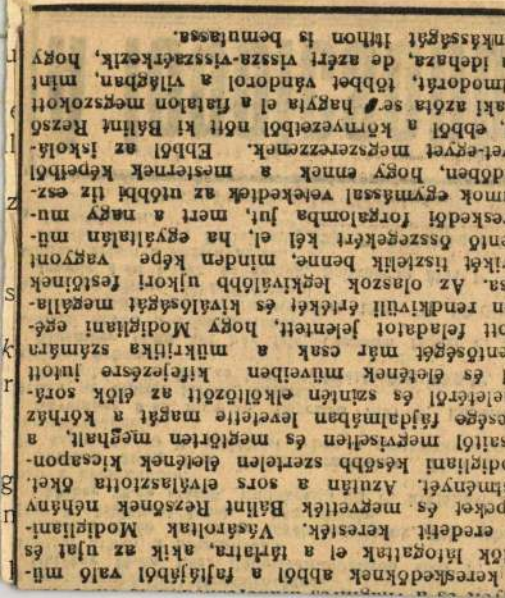

'III. sz.

afüllel.

luster-

102 gr.

ermek-
Baross

kből.

er —

Bálint Rezső festőművész

. — **Bálint Rezső kiállítása Párizsban.** Egy évi párizsi tartózkodása alatt festett képeit mutatta be *Bálint* Rezső a *„Galerie Miromesnil"*-ben március 7-én megnyilt kiállításán. A március 21-én záruló kiállítás anyagát ez év folyamán Budapesten fogja bemutatni.

Magyar Hirlap 1931.III.22.

M.H.

M. ✓ 931. XII. 20

N.U. ✓ 931. XII.20

P.H. ✓ 931. XII. 20.

P.N. ✓ 931. XII. 20

U.

Bálint Rezső

Bálint Rezső. (Alkotás művészház). Bálint Rezső minden egyes képében újra meg újra átéli azoknak a mestereknek sorvasztó, nehéz küzdelmét, akik az impresszionizmus és az utána következő irányok mesgyéjén állva egy moralis és fejlődéstörténeti forgatagban néztek egy tekintettel előre és hátra. Hite, intellektuális felépítettsége, vérmérséklete már a későbbi nemzedékhez utalja, látását a postimpresszionizmus célkitüzései irányítják, ámde a keze még tétován megremeg, a kifejezés eszközei még az impresszionizmusban gyökereznek. Ismételten megfürdik a szikorkázó színek zuhatagában, vissza-visszatér a napfényes térségek atmoszferikus feladataihoz, közben erélyes ecsetvonásokkal felméri a puszta formák súlyát, tartalmát és hitet tesz fiatal társai mellett.

E visszatérés és előretörés kétségkivül belső válságot idéz elő. Ebből a válságból a felszínen alig jelentkezik valami. A tisztafejű, jóizlésű művész fegyelmezettsége eltakarja a belső rendülésben felszakadt réseket, de nervozitása azért olykor kiütközik az ecsetvonások hullámzó felülete alól. Mintha Van Gogh ideges türelmetlensége ismétlődnék meg új változatokban.

Kiállításán ott láthatók régebbi képei is. Nyilván úgy érezte, hogy a felkészülés, fiatalos nekilendülés vászonra irt, színes okmányai kellőkép alátámasztják a most megujuló kibontakozás termékeit. Az eddig megtett út folyamatossá válik általuk. A multra nézve csakugyan tájékoztatják a szemlélőt, de a jövő fejlődés irányvonala homályba vész. Bálint Rezső oly erőtudattal dolgozik, annyira koncentrálni tudja képességeit, hogy bizva bizhatunk jövőjében, Nem áll még feleúton.

•

Bálint Aladár (A kiállítása. Nyugat 1923. nov. 1.

Gyötrődvén szüntelen, éreztem : elkövetkezik
S ez őrjöngőknek lelke más vidékre száll !

Elcsendesedtem aztán : sírás fojtogat
S az örvény elragadott engem is !

Templomhoz értünk : néztem szobrait
S az irígy bánata halkan beszélt :

Sárga mécs világít rátok is, ti ünnepelt kövek !
Szobrok a magasban, sötét, kövült alakok, ti szentek !
Mért oly borús az én életem !

Lám, ezek fényben úsznak s a vihar farka
Én hozzám hajlik folyton s elborít !

Ha tudtok változtatni s valóban van befolyásotok
Arra, ki e táncot intézi, mert mulattatja őt :

Mondjátok meg, ó mondjátok neki,
Én is, én is jó táncos vagyok !

senyt a koksszal és a fával. Pont őmiatta, hogy Blau Ármin, Holló-utca 4, kifizethesse a házbért.

*

A kapuban valaki állt. Ez a valaki őszhajú és hosszú szakállú zsidó volt és hajlotthátú, miként Blau úr maga. Szeme áthatóan nézett és mégis békítő szelídség volt a tekintetében. Mélyen meleg hangon megszólalt:

— Te vagy a Blau?

Ármin körülnézett, hogy neki szóltak-e? Csak a rendőr állt a sarkon, gummibotját kardjához veregetve.

— Talán azt hiszed, hogy a rendőrt hívják Blaunak?

— Igen, én vagyok a Blau. És te ki vagy?

— Én Silberstein Mózes vagyok — hangzott a felelet.

— Mit dolgozol? — faggatta Blau.

— Én cipőpertliben dolgozom, de most jobb szakma után nézek.

— Jobb szakmát? — Tudod te, mi az a folytonégő kályha? — kérdezte barátunk.

— Tudom, mi az. A láng ég és nem akar kialudni.

— Láttál te már ilyet?

— Láttam egyszer, a Sinajhegyen, lángok lobogtak és nem akartak kialudni.

— A Sinaj hegyén — gondolta Blau —, ez bolond. De mindegy, attól még lehet jó eladó.

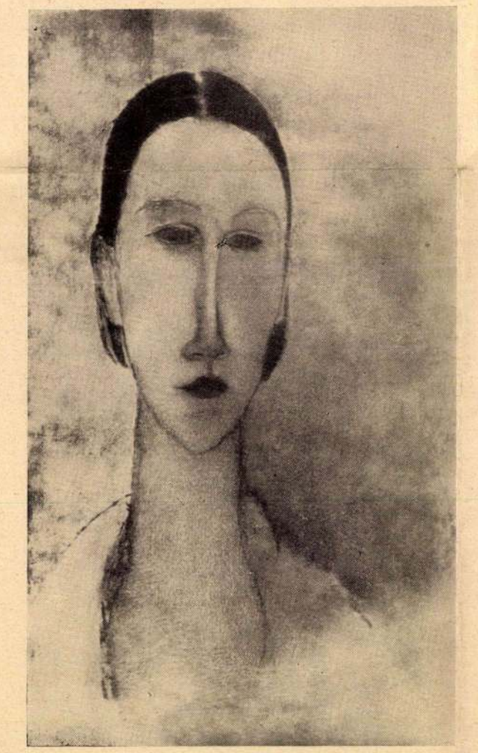

Amedeo Modigliani : Portrait

— Tudod mit, Silberstein, megyünk együtt és este majd osztozunk a kereseten.

Megindultak egymás mellett, mintha régi, nagyon régi ismerőse lett volna már ez a bolond Silberstein. És mentek emeletről emeletre. Blau csodálkozása nőttön nőtt, Eddig becsapták előtte az ajtókat és rákiabáltak. „Menjen a fenébe, itt nincs ócska ruha." Most megnyíltak előtte az ajtók. Két hete nem vitt üzletet elszámolásra, most már a huszonegyedik liferscheinnél tartott. Mi lehet ennek az oka, törte a fejét. Talán csak nem a Silberstein, hiszen egy szót sem szólt, csak birka szemmel bámult a vevőkre, amig ő beszélt. Az ember szereti az eredményeket önmaga erejének betudni, csak a sikertelenségnél keres embereket, hogy a hibát rájuk háritsa. Ármin is ember volt, és egyszerre megnőtt a hite a tehetsége irányában. Ő mindig érezte, hogy ő egy „tüchtig" ember, de senki, senki nem hitt benne. Akiben nem hisznek, azt elhagyja az önbizalom. Csak Silberstein hitt benne. Valamit mégis köszönhet ennek a maflának.

Este hat órakor bement Blau Ármin a központi irodába, hogy elszámoljon aznapi keresetével. Kovács mérnök úr nem tudta hová legyen szájtátó csodálkozásában, amikor meglátta a huszonegy lieferscheint.

— Blau úr, mi történt magával?

— Semmi, Kovács úr, én mindig mondtam, hogy a Blau egy „tüchtig" ember, csak egy kis türelem kell.

Ha hiszitek, ha nem, az ügynök száztizennégy pengő negyven fillért vett fel aznap jutalékelőlegre. A mérnök hangosan köszönt a kifestett szájú pénztárosnővel. együtt:

— Jó éjt, Blau úr.

Az ajtóban várta Silberstein. Ármin szólt:

— Mehetünk a földalattin, pénz az van most.

De Silberstein már elindult a liget felé. Végigmentek az Andrássy-úton. A Műcsarnok előtt, árnyas, hatalmas fák alatt leültek egy padra. Blau bácsit már régen szorongatta az elszámolás arányszáma. Gondolta: ő kap harmincöt procentet, én kapok hatvanöt procentet. Mégis más jött a szájára.

— Te kapsz negyven procentot, én kapok hatvanat, mert én vezettelek be az üzletbe és mert nem szóltál egy szót sem.

Silberstein szelíden intett „nem"-et ősz és mégis oly szép fejével.

— Nem? Hát mit gondolsz, mit adhatok én neked? Mindig jól jársz majd, ha velem dolgozol. Nem lesz gondod a házbérre, reb Silberstein.

De az öreg csak „nem"-et intett. Isten veled Blau, én megyek, mondotta és ahogy ment, meghajlott háta felmagasodott az alázat pupjaiból.

— Silberstein, bolond vagy. Negyvenöt procent.

De az öreg már elindult a fák között. Blau kiabált:

— Silberstein, gyere vissza, ötven százalék!

De az csak ment és léptei zaját elnyelte a rozsdaszínű levelek októberi szőnyege.

— Silberstein, hatvan procent — ordította teli torokkal Ármin s amikor látta, hogy az öreg nem akar megállni, ökölbe szoritott kézzel, könnyesen kiáltotta:

— Silberstein, te vagy egy zsidó, szégyeld magad!

Mózes csak ment a kioszk felé és a fasor szétnyíló fái között beömlő bársonyos fények forró glóriával vették körül egyre távolodó alakját.

BEKÖTÉSI TÁBLÁK és tartalomjegyzék a Mult és Jövő 1935. évfolyamához kapható a kiadóhivatalban: Vilmos császár-út 34. Ára 2·50 P

1936

BÁLINT REZSŐ: AMEDEO MODIGLIANI

„Le dôme de Florence se mirait dans la Seine" — Flórence dómja tükrözik a Szajna vizében — írta André Salmon, Franciaország egyik legnagyobb költője Modiglianiról szóló híres könyvében.

Salmon és Modigliani még a régi Montmartrenak ahhoz a művész generációjához tartoztak, akik a mai modern művészet súlyát és fényét adják: Picasso, Derain, Matisse, Vlamineck, Brack köréhez. A féktelen temperamentumú Modigliani nemcsak egyéni különösségével, hanem művészi különállásával is csakhamar magára maradt. Ha ma végignézünk a Modigliani munkáin és összehasonlításban keressük meg azokat az intenciókat, melyek Modiglianit vezették: látjuk, hogy Modigliani formalizmusa mellett milyen döntő szerepe volt annak az érzésnek, melyet csak a legnagyobbaknál tapasztalhatunk.

Modigliani művészetének értelme és célja elsősorban az őszinte kifejezés volt. Kriticismusban együtt érzett, gondolkodott pályatársaival, de érzéseit mindig a formalizmusok fölé helyezte. Ez magyarázza gőgös különállását, gyötrelmes életének rikoltó regényességét — és főleg művészetét, mellyel teljességgel elzárt, külön területen áll.

*

A harminchét éves korában elhalt Modigliani külső életrajza igen rövid összefoglalásban adható: 1855-ben született Livornóban. Húszéves koráig a római művészeti akadémián tanult, majd 1905-ben rövid ideig a párisi Beaux-Arts-ban folytatta tanulmányait. 1906-tól a Mont-Martreon élt és dolgozott. 1910-ben költözött át a Montparnassera, a Citi Falguiére 14 alá, ahol főleg szobrászattal foglalkozott. Ebben az időben ismerkedtem meg vele, egy évig tartó benső barátságban, a közösen bérelt műterem intim közelségében. Sok mondanivalóm lenne erről az időről, Modiglianiról, az emberről; ez alkalommal azonban inkább a művészről kell jellemzést adnom — akit nálunk még alig ismernek — így is csak nagy általánosságban.

*

Modigliani művészetének külső karakterisztikumában is az a legjellemzőbb, ami a nagy mesterek megjelenését illusztrálja: az egyéni stílus aláhúzottsága, fölfokozása. Ő tudta és érezte a fokozás szükségét, a legnagyobb mértékben élt vele, anélkül, hogy visszaélt volna azzal. A divat, mely csak később sajátította ki ezt az újfajta művészi principiumot, sokban túllicitálta a Modigliani intencióit, hogy végül is az ő szemérmes mértéktartása, rendkívüli fegyelmezettsége csak halála után nyerjen értelmet. Mert ma már a Modigliani fokozásai „túlzásai" napnál világosabban domborítják ki művészi mondanivalóit. Azt, amit magában érzett és kifejezni akart, — azzal a kritikai meggondolással, amit a múlt művészetével áthidalt. Ez a tradíciótisztelet is, nála az őszinte meggyőződés nagy áhítatával párosult. Művészi érdeklődése a legtávolesőbb helyeken kereste azokat a kapcsolatokat, melyek egyéniségének, művészi vérmérsékletének gazdagodását, elmélyítését adták. Akár az olasz renaissance, az egyiptomi, vagy a néger művészetet nézte, mindenből ki tudta vonni azokat az elemeket, melyek az ő sajátos művészetét kifejezésre segítették vagy törvényszerűségeit alátámasztották. Akármelyik alkotását nézzük: mindegyikben egy nagy kinyilatkoztatás rendkívüli pátoszát kell éreznünk. Hosszan megnyujtott figurái valami különös drámai feszültségben helyezkednek el. Egy végérvényesen leírt híradás abból a belső feszültségből, amit önmagában érzett.

Csak időrendben tartozik Modigliani az úgynevezett „vadak" csoportjához. A forrás közös volt az extrem-orientális negrizmus csodáinak megismerésében: ez a közösség csak korszerű atmoszférát jelentett Modiglianinál, anélkül, hogy ösztönösségét vagy ítéletét az esztétikai differenciáltság megzavarta volna.

Nem a művész artisztikum érdeklődésével, hanem a kivételes lélek meggyőződéses áhitata kapcsolta az egyiptomiakhoz, négerekhez. Izlése, ítélete távoleső pólusokon csiszolódott. Botticelli archaizált derűjéből Renoir élveteg puhaságaiba iveltek, — mindig az ő különös nagyvonalúságával, szenvedélyével és határozottságával.

*

Modigliani olasz származású zsidó volt. Különösen öntudatos volt eredetére, melyet minden alkalommal szinte tüntető akarattal hangsúlyozott. Ha művészetének külső megnyilvánulásaiban, tárgyszerűségeiben nem is adott kifejezést erről, annál inkább abban a különös lelki térképezésben, melyekről viziói magasrendűsége és descripciójának tisztasága árulkodik.

Amedeo Modigliani : Portrait

Mult és Jövő 1936. febr.

Talán sorsszerűség, egyéni fátum, hogy Modigliani külső élete is sokban hasonlatos azokhoz a művész-tragédiákhoz, melyek az újabbkori művész-történelemben ismeretesek. Szélsőségekben hányatott élete még a legkülönösebb művész-tragédiák között is rendkívüli drámai változatokban bővelkedett, melyet életének befejezése az ókori tragédiákhoz hasonlóan, mintegy megkoronázott. Mikor 1920-ban a párisi Charité-kórházban utolsót lélegzett, felesége, Jeanette Hebuterne, csírázó új élettel méhében, kiugrott a kórház ablakán és ugyanebben a pillanatban követte a halálba. A tragédia megrázó erővel hatott Párisra és Modigliani barátai, akik fivérétől, Emanuel Modiglianitól, a volt livornói szocialista képviselőtől azt a sürgöny-megbizatást kapták, hogy hercegi módon temessék, valóban egész Páris asszisztálásával rendezték azt. És Modiglianit, akit bizony életében a részvétlenség, közöny és semmibevevés kísért, — utolsó útját a legbizarabb külsőség keretezte. De még inkább fokozta tragikumát, hogy képeit, melyeket életében úgyszólván fillérekért vesztegetett — napok alatt százakért, egy pár hónap múltán ezrekért, — ma pedig százezrekért értékelnek. Az ő neve nélkül a számottevő gyüjtemények, múzeumok hiányosak és az újabbkori művészettörténelmi irodalom egyik legnagyobb alakját látja benne.

Amedeo Modigliani: Tanulmányfej

Sebesi Ernő: Szentföldi vizió

Halk szavak lábujjhegyén közeledve
Hadd érintselek Érzés, Te nagy s tiszta,
Szavakkal, miknek kiszáradt a nedve
Hadd érjek hozzád, mint egy spiritista.
A Tejút felől hull az éji balzsam
A Hold sarlóját rég élesre fente
Ily istenszagú éccakán nem alszom
Elkábított a vérző naplemente.

Ó, Jeruzsálem, varázsterhes Város,
Bús szívemnek vagy magasztos szerelme
Földből kinőve éggel vagy határos
S száz színben játszol, mint keleti kelme.
Ó, hadd igya be két szemem a képed
Én két szemem, mely eddig könnyet ontott
Ó, hadd boruljak mámorral Elébed,
És hadd öleljem kitárt horizontod.

Örömös számum dagasztja a keblet,
Melyet a bánat vad hulláma ringat,
De bűverőd most áradóbb és szebb lett,
Hogy viziód káprázza álmainkat.
Te büszke Város, meghallgatsz-e engem,
Ki lázas, nagy szerelmét néked vallja?
Eltikkadt nyelvvel száz csodádat zengem,
De szivem tűzvész, akár az ég alja.

Sok zengő tornyod játszi karcsú kedvvel
A misztikus, zord fellegekbe ér be,
De Isten szeme csak oly zászlót kedvel,
Mely fénybe merül és sohase vérbe.
Szent falad szegélyéhez érjen ajkam,
Hadd csókolnám porát megilletődve,
Ablakszemeddel nézz csak végig rajtam,
Ki elmélyülök imádott redődbe.

Most érzem én csak: minden álmaimban
Te voltál az, ki hozzám szótlan szóltál
S bár szózatodat fojtja ezer bim-bam,
Mégis megértlek: sóhajod is zsoltár.
S ha majd egy hajnal ködfátylát levetve
Zsidó harmatot könnyez a friss reggel,
Szivemnek gyúljon piros pozsgás kedve.
Öledbe hullni mélytüzű szemekkel.

Ám szavam megfagy. De ujjong a lelkem,
Fogadd el tőlem e tiszta szerelmet,
Én odaadom vérem, forrón, telten
És átkozott legyen, ki hűtlen elmegy.
Fogadj el: legyek kis szellemcseléded,
Tudom: meghallgatsz, mégis csak üzend meg,
Hisz Te vagy az, ki cseléded is véded,
Ó Jeruzsálem, szentnek látlak. Szentnek!

BARABÁS TIBOR: PESTI LEGENDA

„Az Örökkévaló a mi Istenünk, az Örökkévaló egyetlen egy!“ kiáltotta hitvalló hangon énekelve a templomi gyülekezet. A szeliden könyörgő hangok közé élesen hasított a hátsó padsorból valaki, fennhangon ismételve az igét. De ebben a hangban nem a vétkek siráma volt, vagy a hívő megrendült alázata, több volt ez annál, szinte felelősségrevonás.

A templomi öregek összedugták fejüket és az egyik így szólt:

— Hallod, Mendel, hogy kiabál az a bolondos Blau ott az utolsó padban?!

A bolondos Blau valóban az utolsó padban ült. Ez a helyválasztás kényszerű lelki meghajlás volt mindenki előtt, akinek volt valamije, gazdag ügyvéd vő, jólmenő textilüzlet, vagy akár egy kis rőfösbolt, mert szegény Blau bácsinak nem volt semmije. Csak a Sára volt az övé és három késönküldött neveletlen gyereke. Szerencsétlen zsidócska volt a barátunk, fühöz-fához kapkodó. Egyszer bélsárával ügynökölt, máskor piperével, de mindig gyarló eredménnyel. Nem csoda. A sikertelenség csak göngyölgeti a bajt s ez a templomi kiáltás bántóan követelő hangsúlyával, csak kifejezője volt annak, hogy Blau bácsi milyen viszonyban állt az éggel. Bizony a nyomorúság elfogyasztotta a türelmét, olyannyira, hogy nemcsak az Istennel, még a vevőkkel is kiabált. Amikor elgondolkozott a földi életén, mély hitéből mindig merített annyit, hogy életmérlegének elvesztett egyensúlyát kiegyenlítse. Blau bácsi tulajdonképpen abban a meggyőződésben élt, hogy minden embernek hét boldogtalan és hét boldog esztendőt utalványoztak ki a legfelsőbb helyen. Így telt el ötvenhárom szomorú esztendő az öröm halvány sugara nélkül és ezért most már kifogyott a türelemből. Milyen bűn terhelheti őt. Nem volt hatalma, hogy üldözhette volna a gyengéket, nem volt vagyona, hogy megkeményíthette volna a szívét a szükölködők előtt, betartotta az előírásokat, filléreken vergődő konyhakályháján.

Blau bácsi úgy gondolta, hogy talán a magas postahivatal másnak kézbesitette ki a neki járó boldog éveket. De ha Isten mindent lát, miért téved pont őnála, amikor ő a földi lények között megsemmisülésig szerencsétlen.

Akkoriban, mikor történetünk hősévé lesz, pont Lux folytonégő kályhákkal ügynökölt. Az új vállalkozása is csőddel fenyegetett. Kovács mérnök úr már a mult héten rákiabált:

— Jobb lesz, ha leszerel, Blau bácsi és nem megy többé demonstrálni, hiszen két hete egyetlen üzletet se hozott. Nem csoda, ilyen pajesszel nem is lehet. Hiszen manapság már a zsidók sem hordanak ilyet.

Ármin úr összehúzta magát és remegő, öreg hangján így szólt:

— Kovács úr legyen türelmes. Én nem tehetek arról, hogy ez a Pest szegény. Legyen elnéző, hiszen egyszer az életben mindenki rászorul az elnézésre. Meglátja, megsegíti a jó Isten.

Huszonkilencedike volt és Ármin úr jelentékeny orra előtt felmeredt a házbérfizetés gondja. Sávoly úr biztosan kidobja a gyerekekkel együtt. Már a multkor is mondotta, hogy ő nem a népjóléti. Így bolyongott át a Wesselényi-utcán a Lux folytonégő kályha modelljével és birka szeméből eltünt a bibliai türelem, mert már a harmincadik lakásból utasitották ki.

Az Almássy-téren bekopogtatott a harmincegyedik lakásba. A nagyságos asszony nyitott ajtót. A hálószobából Krisztus olajnyomatú képe nézett rá.

— Tévedés lesz — mondotta az úrhölgy, mikor meglátta a getto-emberkét.

— Nem, nagysága, nem tévedés. Én a Lux folytonégő kályhával jöttem, engedje meg, hogy bemutassam. Világszabadalom.

— Nem, bácsi, nekünk nem kell — hangzott a monoton válasz.

A harmincegyedik „nem“ könnyekre indította Ármin urat. Nem titkolta a könnyeit, hiszen már úgy is mindegy, mindenki látja rajta, hogy ő egy tehetetlen ember. Vagy az asszony jólelkűsége szabadította fel a jó modor követelményei alól, mely azt tanítja, hogy csak örömöddel menj az emberek közé.

— Nincs házbérem, holnapután elseje

— Szegény — mondotta az úrhölgy —, szegény ember. Imádkozzon, hiszen maguknak is van kihez. Én Jézushoz szoktam fohászkodni és mindig megsegít engemet. Maga imádkozzon Mózeshez, hiszen maguk olyan szépen kitartottak mellette mindig.

Blau szomorúan botorkált le a lépcsőn. Milyen butaság ez. Majd Mózes pont őmiatta lejön, hogy felvegye a ver-

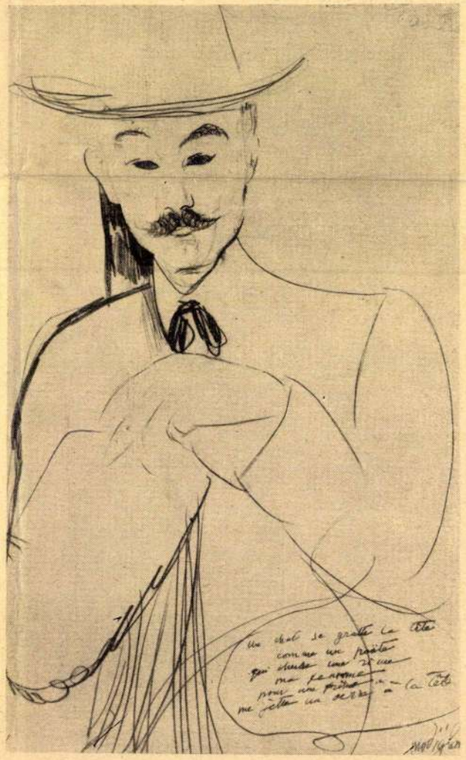

Amedeo Modigliani: Fabiano de Castro

HOLLÓ JENŐ: EMLÉKKÉP EGY RÉGI FALUSI ESTÉRŐL

Három bozontos teknőscigány. Fekete sátor fejükön, hajuknak nincs vége, szakálluknak nincs kezdete. Arcuk piros és barna. Zöld padon ülnek egymás mellett a hosszú kocsmaasztalnál. Lábuk alatt fényes balta fekszik, lapos és éles, mint a konyhakés. Énekelnek. Este van, fekete árnyék hasal az ablaküvegen, a mestergerendáról öblös lámpa ontja a világosságot.

— Hozzon mégegyet kocsmáros úr, egy litert!

Elnyujtott cigánybeszéd, az éneklés is ilyen. A sarokban falusi legények, előttük sárga bor. A kocsmáros a sarokban ül, a kármentő mellett, szürkülő, hegyes szakállát simogatja. Térdén hatéves gyerek: a fia. Az asztalon könyv.

— A siennek három szára van, fölötte jobboldalon a pont. Ha baloldalon a pont, akkor szönek olvasd. No próbáld meg.

— Se-má jisz-ró-el . . .

— Kocsmáros úr, még egy litert!

Három cigány. Mintha három szálfa indult volna el az erdőből. Tépett gúnyával, fénylő gombokkal. Zörög az üveg az asztallapon, a cigány majd széjjeltöri mohóságában, úgy odavágja.

— Várhass egy percig more, látod, hogy a fiát tanítja a zsidó betűkre.

Takács Imre rendőrnek készül Pestre. Erős karja van, kemény izmai, domború melle.

— Várj fiam, adok a cigányoknak bort!

Az apa feláll, elveszi a cigányok asztaláról az üres üveget.

— Sok pénzetek van Jancsi, úgylátszik sok teknőt eladtatok. Ez már a negyedik liter lesz.

— Ez a harmadik!

— Negyedik az, úgy látszik elittad már az eszedet. Felhúzok krétával minden litert a táblára. Ez lesz a negyedik.

— Harmadik, zsidó!

Összerándulnak a szemek, az üveg a kézben. Frankl Samu sok mindent megért már, nem ijed meg az árnyékától. A cigány pedig már fel is ugrott az asztal mellől, áll mint a gerenda.

— Hazudok én te cigány, a fene egyen meg! Most már egy cseppet sem kaptok, míg ki nem fizetitek, amit megittatok. Legények, hány liter volt? — fordul most a másik asztalnál ülőkhöz, akik öten vannak.

— Mi nem láttuk — mondja Takács Imre —, miattunk tíz is lehetett.

— Három volt, — mondja Kovács Dolfi, akinek két ujját levágta a szecskavágó s azóta csonkának gúnyolják. Tömzsi kis legény, a lába is görbe, hiába tiszta a szeme mint a gyerekeké, nem sokra becsülik.

— Ne okoskodjatok cigányok, hanem szépen fizessétek ki, amit megittatok. Máskor majd előre kérem tőletek a pénzt.

Az uccán gyapjas pelyhekben hull a hó, az ivóban meleg van, a kályhában pattog a tűz.

— Hát fizettek, vagy nem fizettek?

Egymásra néz a három cigány.

A legények is egymásra néznek.

— Balta van a vörösnél, — mondja Kovács Dolfi.

— Hadd legyen. Gyáva a cigány, mint a nyúl.

A gyerek ül a sarokban, ujját a könyvlapra szorítja, oda, ahol abbahagyta az olvasást. Most fölemeli a fejét. a szeme megriad, arca elfehéredik. Sikolt.

— Apa, édesapa!

Kár volt a sikoltozásért, az ijedtségért. Az apa félreugrik, jó szeme van. Pedig a cigány hirtelen hajol le. Hasítja a balta a levegőt, zöng, mint a darázs.

— Jaj, segítség!

Asszony rohan be a szobából, a gyereksikoltás a szívében megállította a vért, a falusi legények felugranak.

Elrepült a fejsze, a cigány dobta el, amelyiknek vörös forradás fut az arcán, széjjelhúzta száját, mintha nevetve. Csörren a lámpa, csak a kormot védő bádoglap marad a helyén, a füstös dróton. Robban a petroleum. Valaki káromkodik, aztán kiált:

— Oltsátok el! tűz van! ki a gyerekkel!

A cigányok felrántották az uccaajtót s ki az éjszakába.

Ég a padló. A lobogó láng elkapta a mestergerendát.

— Kapjátok a sajtárokat. Havat az udvarról! vizet a kútról! Üssétek át a jeget!

Trombita búg, lovak dobognak, megriadt hangyafészek a falu. Gyönyörűszép, ahogy ég . . . Köröskörül hó, egymást harapják a lángok, belekapnak a fekete égbe, pirosra festik. Aztán négy fal füstölög tető nélkül, üszkös gerendák hevernek az udvaron. Két ember áll egymás mellett, mintha szobrok volnának, sem kezük, sem lábuk. Miért nem lépnek? Dereng már, szürkül. Hideg van, még a kutak is befagynak, hiába lékelik meg őket.

Körülöttük férfiak és asszonyok sürögnek, hosszú legény beszél, mintha Takács Imre volna.

— Nem vettük észre Frankl úr, hogy a baltához kapott, majd adtunk vóna neki.

Hatéves gyerek áll a kerítés mellett, reszket a teste, vajjon tudja miért sír? Volt ház, nincs ház, fehér kutya ugat az udvar végében, macska szalad a kerten át, futó lábnyomok íródnak a tiszta hóba, Vica a mindeneslány sír.

— Maguk meg gyüjjenek már! — fordult később a szülőkhöz —, amit megmentettünk, átvittük a szomszédba. Megfagynak itt.

Mit használ az, hogy a csendőrök megbilincselték a cigányok kezét? . . .

*

Így lett Frankl Samuból városi batyus zsidó.

Részlet „*Ködkaraván*“ c. regényből.

Gyüjtse össze a MULT ÉS JÖVŐ számait. Az év végén maradandó értékű albuma lesz. Tartalomjegyzék és bekötési tábla kiadóhivatalunkban kapható. Ára 2.50 P

1936

BÁLINT REZSŐ: CHÁSZIDOK KÖZÖTT

Sátoraljaujhely, 1936 őszén.

A nyitott templomajtó előtt szakállas alakok álldogálnak. A homályban a templom padsora látszik, az ajtó mellett vastag könyvek fölött fiatalok görnyednek. Bocherek.

Beszélgetni szeretnék velük. Nehezen megy, vontatott az ismerkedés. Bizalmatlanul néznek, „idegen" vagyok. Cigarettára gyujtok, kínálom őket. Egyszerre fölengednek, beszédesek lesznek.

A nyitott ajtón át a templombelsőt kémlelem. Befelé invitálnak, kezükben a füstölgő cigarettával.

— Szabad dohányozni? — kérdem, utánuk lépve.

— Szabad. Nálunk enni, inni, énekelni és táncolni is szabad a templomban. És tanulni... — A bócherokra mutat. „Idegen", látszik az ő pillantásukon is, míg figyelnek.

Az egyik vörösszakállas a tanító. A másik metsző. Sánta a harmadik, ő a samesz. Pénzbeszedő „is", mondja magyarázólag, egyéb hivatali elfoglaltságait éreztetve. „Igazgató", mondja a vörösszakállas melamed nevetve. Pénzt kér, leventére. Hosszabb alkudozás folyik, végül tíz fillért ad a tanítónak. Noteszt vesz elő, gondosan beírja. „Az irattár", mondja gúnyosan, egy csomó össze-vissza papir között a noteszt is zsebébe süllyeszti. Kérdem a tanítót, mennyi a fizetése. „Fizetés?" — kérdezi ő is nevetve és a sameszre mutat. Az is nevet. Mind nevetnek, a bócherek is, mintha nagyon jó viccet mondtam volna.

— Fizetés?... az fiatal...

A tanító mondja. Sűrűn röpködnek a „love", „gürcölni", „melózni" és egyéb pesti argot-kifejezések. Hol tanulták ezeket? A tanító nem felel, egyik kezét mutatja. Csonka, három ujja hiányzik. „A Kárpátokban."

Nehéz megismerni a hosszúszakállas melamedban a világháború hajdani sebesült vitézét.

A többiek nevetnek, a tanító a kezét nézi.

*

— Miből élünk? A madarak miből élnek? Ilyen költői hasonlatokat mondanak, nagyon szövevényes dolog az. Élnek. Nem elég? Jókedvűek. Pénteken meggyújtják gyertyáikat, imádkozás közben látják, hogy' fogy az el életükkel. Fölveszik fekete kaftánjukat, fejükre teszik prémes strammlijukat, csattos cipőjük fölött kivillanó fehér harisnyában sétálnak. Hátratett kezekkel, szakállukat simogatva. Várnak. Mindig várakoznak. Jövő szombatra, a következőre...

*

Festeni szeretném őket. Azt lehet, mondja a tanító, ép keze hüvelyk és mutatóujjaival jellegzetes mozdulattal. A szefardok is ülnek, ha megfizetem. Ünnepi ruhában. Persze, azok, akik harminc fillérből élnek, családostul. Mert azok vannak legtöbben. Ajaj, akad modell elég...

A rituális fürdőbe vezetnek. Meglepően kopott a falak, padok, korlátok. Ki kellene már festeni! „Nincs pénz", különben is „a gőztől van az egész". Szégyen ez, a lélek tisztasága mellett evvel is példát kell mutatni. Fillérenként kell a pénzt összegyűjteni. Ez nem tetszik nekik. Két éve festették, különben is „a gőztől van". Egy most fürdött gyorsan öltözködik, sértődötten siet el. Nem is válaszol. A gép házmester-fűtő közbeszól, héberül. Keresztyén. Tökéletesen beszéli a zsargónt, hébert.

... Vastag könyvek fölött...

Újhelyi nevezetesség, unikum. „A gőztől van" — mondja ő is. Asszimilálódott ebben is.

A szünetben nebulók az udvaron gomboznak, golyóznak. A tanterembe vonulnak, én is leülök, hallgatom a tanítást. Külön padban ül a tanító, szűken, kezére támasztott fejjel, nádpálcával. A gyerekek sorban olvasnak, a tanító idegesen csapkod a pálcával, gépiesen mondja a szöveget. Nagyon „intim" az egész, mintha ott sem lennének.

Mi lesz belőletek emberkék? — kérdem, mielőtt elmennék. — Kuncognak. — Csönd! — nagyot csattan a nádpálca a fapadon. Magyarul, magyarosan. Ezt különösen megértik.

*

A samesz mondja az udvaron: vasárnap jöjjek el, 19-én, a temetőbe. Országos Jahrzeit ünnepély lesz, a nagynevű Teitelbaum rabbi százéves elhalálozásának emlékezetére. Többezren lesznek, messzi vidékekről jönnek. Egy történetet beszél a nagy Teitelbaum rabbiról, ami már legendának hangzik:

„Egy nagyon szegény hitsorsosnak a Pészach-ünnepre nem volt maceszre pénze. Százötven kilométerre innen, Nyíregyházán túl egy kis faluban élt ez a szegény zsidó a családjával. Megtudta ezt a nagy rabbi, Teitelbaum, de már későn délután, az ünnepi széder-est előtt. És csoda történt. Az ünnepi estére egy ember állított be a szegény zsidóhoz, nagy csomag maceszt helyezett az asztalra. Aztán eltűnt. Sohasem tudták meg, ki volt, honnan jött, ki küldte. Százötven kilométerre innen! És akkor nem volt még telefon, se rádió, autó meg repülőgép! Százötven kilométerre innen!

Az Élije-nove volt ez, uram, a nagy Teitelbaum akaratából!"

Mi lesz belőletek emberkék?

Bálint Rezső rajzai

Mult és jövő 1936-ból

tandó Tisza István-szobor ügyét az általános, nyilvános pályázat mellőzésével egy szűkebb pályázat keretében kívánja megoldani olyan értelemben, hogy tíz szobrásztársunkat szólítja fel a többi magyar szobrász mellőzésével. Pedig a pályázatra meghívottak intim körén kívül is sokan formálhatnak jogot egy ilyen nagy nemzeti hős szobrának megoldására. Az Országos gróf Tisza István-Emlékbizottság megsérti a magyar művészek önérzetét, becsvágyát, elzárva őket a pályázatban való részvétel lehetőségétől. Az Országos gróf Tisza István-Emlékbizottságnak nem lehet célja az, hogy egy olyan hatalmas eszme megvalósítására ne vegye igénybe az ország összes művészeinek inspirációját, mert hiszen nem bizonyos, hogy ez az Istentől adott inspiráció éppen a kiválasztott tíz szobrászban fog megszületni. Kérjük tehát, hogy egy nyilt pályázat irassék ki. Repüljön az, aki szárnyalni akar és a Bizottság ne vállalja magára azt, hogy ebben a szárnyalásban egyetlenegy művészt is megakadályozott.

IFJ. GAÁR VILMOS: CSÉPLÉS

A Nemzeti Szalon Tárlatáról

Budapest, 1928. március hó 19-én, *Walder* Gyula s. k. A Magyar Képzőművészek Egyesületének elnöke. Dr. *Lux* Kálmán. az Egyesület főtitkára.

Megalakult a „Magyar Iparművészek Termelő-, Értékesítő- és Hitelszövetkezete". Az utolsó évtizedek gazdasági alakulatainak egyike a szövetkezet, mely tagjainak gazdasági érdekeit és esetleg hiteligényeit szolgálja. Az egyforma foglalkozást űzők egységbe tömörülve, közösen támogatják egymást, szövetkezeti boltjuk útján adják el termelt árujukat, hol a vásárlóközönség is megnyugvással szerezheti be szükségleteit, mert a szövetkezeti boltban csak felülbírált, jó kvalitású tárgyakat fogadnak el a tagoktól.

A szövetkezeti eszme már régebb idő óta foglalkoztatta iparművészeinket is, de megoldásig csak a közelmult napokban jutottak el, amikor is a Magyar Iparművészek Testületének vezetősége vette kezébe az ügyet, kik belátták, hogy a kísérletezések ideje elmult, a jelen gazdasági viszonyok cselekvést követelnek. A magyar iparművészgárdának munkaalkalmat kell teremteni, a vevőközönségnek pedig megmutatni, hogy — íme a magyar iparművészek munkái ezek — ezt vegyétek, mert ez művészi és magyar.

A magyar iparművészek maguk is belátták, hogy nem egymás ellen, de összefogva érhetik csak el céljukat és a majd megnyíló szövetkezeti boltban tudják megmutatni a vevőközönségnek, hogy mi az igazi magyar iparművészet és a sok áliparművész és áliparművészeti szalónnal szemben tartózkodóbb legyen.

De programmjukban van a magyar iparművészeti munkák exportálása is, melynek sikerére minden remény megvan, mint ezt az eddigi külföldi iparművészeti kiállításokon elért eredmények is igazolják.

A Magyar Iparművészek Termelő-, Értékesítő- és Hitelszövetkezete alakuló közgyűlésén megválasztott igazgatósági tagok lettek:

Bodon Károly, Borszéky Frigyes, Kozma Lajos, Lakatos Artur, Szablya-Frischant Ferenc, Mayer Antal és dr. Fenyő Kornél.

Felügyelőbizottság: Grett Lajos, Grabovietzky Leon és Mátray Lajos. *B.*

Hősi halottak nemzetközi szobra. A Hadviseltek Nemzetközi Szövetsége elhatározta, hogy a világháború során a nemzetek részéről hozott borzalmas áldozatok kifejezésére nagy nemzetközi emlékművet állítanak fel. Az emlékmű költségét nemzetközi gyűjtés révén akarják biztosítani, míg az emlékmű tervét nemzetközi művészi tervpályázattal óhajtják eldönteni.

Déry Béla beszámolója. A Déry Béla kormánybiztos rendezésében 1927. évben rendezett külföldi kiállításokról érdekes könyv hagyta el a napokban a sajtót. Írásban és képben mutatja be a Lengyelországban, Bécsben és Fiumében rendezett kiállításokat és felfedi, igen tanulságosan, a kiállítások előkészítésének technikai titkait. A könyv ismertetésére még részletessen visszatérünk, már csak azért is, mert a magyar művészvilágot erősen érdekli a külföldi kiállítások ügye.

Egyesületi hírek. A *Munkácsy-céh* megalakult és elnökül választotta *Márk* Lajos festőművészt, alelnökök lettek *Kernstok* Károly és Iványi *Grünwald* Béla, főtitkár szentgyörgyvári *Gyenes* Lajos.

A Magyar Képzőművészek Egyesülete elnökül választotta *Wälder* Gyula műépítészt és főtikárul dr. *Lux* Kálmán műépítészt. A festőszakosztály elnöke ismét *Nádler* Róbert lett. Alelnök *Bosmay* István, jegyző *Barhász* Lajos.

A Kupeczky-Társaság az idei évvel belépett a Képzőművészeti Tanács által akreditált egyesületek közé.

A Független Művészek társasága megtartotta alapszabályai jóváhagyása óta első rendes közgyűlését. Elnök: *Pállya* Celesztin, főtitkár csallóközi *Farkas* Lőrinc.

Műteremhírek. Balló Ede festőművészt az a kitüntetés érte, hogy felkérték Maszaryk cseh köztársasági elnök portréjának megfestésére. A mester Prágába utazott, hogy a megtisztelő megbízásnak eleget tegyen.

Vignati Rafael mester *Hungaria* műöntődéjéből ebben a hónapban ismét két hatalmas alkotás jön ki. Zala György mester grandiózus művének harmadik lovasszobor alakját most helyezik el a Millenáris emlékművön és még áprilisban felállítják Zalaegerszegen Istók János nagyszerű Csányi-emlékművét. Mindkét monumentum a Hungára műöntő kitűnő munkáját dicséri.

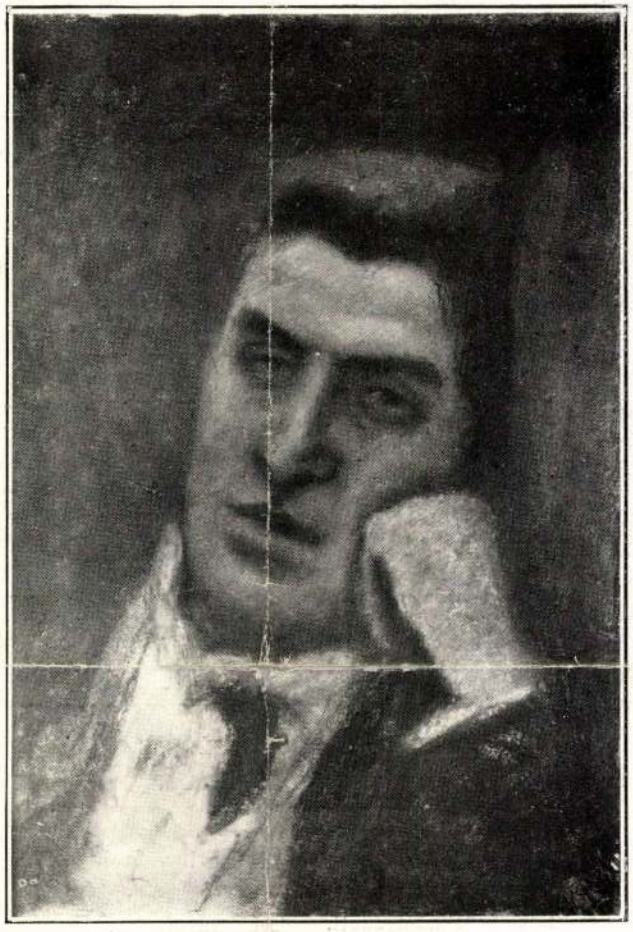

BÁLINT REZSŐ: FÉRFI FEJ
A Nemzeti Szalon Tárlatáról

KÉRDEZZE MEG A FOGORVOSÁT, MIÉRT LEGJOBB FOGPÉP A

SANALBIN

A szerkesztésért felelős: DR. GYÖNGYÖSI NÁNDOR.
Társszerkesztő: DR. GÁL ENDRE.
A kiadásért felelős: FÖLDVÁRI DR. NAGY JENŐ.
Hornyánszky Viktor R. T. m. kir. udvari könyvnyomda, Budapest.

Képzőművészet
1928. 8-9. sz.